

PEESE LIBRARY

UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Recd. March 27 1963

Accession 5682

Southern Branch
of the
University of California
Los Angeles

Form L 1

PA
6105
V24
v. 5

This book is DUE on the last date stamped below

JUL 22 1953

Digitized by the Internet Archive
in 2008 with funding from
Microsoft Corporation

ALBERTA

OFFICIAL GAZETTE

1911

APULEII
OPERA OMNIA.

VOL. V.

A P U L E I I

OPERA OMNIA

EX, EDITIONE OUDENDORPIANA

CUM NOTIS ET INTERPRETATIONE

IN USUM DELPHINI

VARIIS LECTIONIBUS

NOTIS VARIORUM

RECENSU EDITIONUM ET CODICUM

ET

INDICIBUS LOCUPLETISSIMIS

ACCURATE RECENSITA.

75326

VOLUMEN QUINTUM.

F

LONDINI:

CURANTE ET IMPRIMENTE A. J. VALPY, A. M.

1825.

APPROVED FOR RELEASE
NOV 28 1988

50682

tendis? *Pric.*

Talis aspectus atrocitate perterrita, somno funesto patens excussa sum] Theocritus, vel, si mavis, Moschus: 'Ἡ δ' ἀπὸ μὲν στρατῶν λεχέων θόρε δειμαίνουσα, Παλλομένη κραδίην τὸ γὰρ ὡς ἕπαρ εἶδεν ὕειρον. Propertius Cynthia suam naufragantem somnians: 'Jamque ego conabar summo me mittere saxo, Cum mihi discussit talia visa metus.' Seneca Troad. 'Mihigelidus horror ac tremor somnum excutit:' et Herc. Ceteo: 'Hinc meum pectus timor, Altrix, lacessit, hinc rapit somnos pavor.' Philostratus i. 13. Πηδῆσεται ἡ καρδία, θὰ μὰ ἐκθρῶσκοτος τοῦ ὕπνου· ὃ δὴ μάλιστα περὶ τοὺς ἐρῶντας φασὶ γενέσθαι. *Idem.*

B. animo esto me hercules] In Ed. Vic. et marg. Bas. pr. est *mi hercules*. In ceteris primis, item Beroaldi, Junt. pr. Vulc. *me hercules*, quod non recte Stewechius damnat eo nomine, quod feminæ non juraverint per *Herculis*, a cujus sacris mulieres abstinebantur, nomen, et de quo agit Gellius lib. xi. cap. 6. atque ibidem notæ. Nam hunc Veterum morem non observavit Appuleius. Lib. ii. pag. 21. mulier ait: 'Et Hercules! ob sedulum istud ministerium.' Lib. v. pag. 94. 'Sic est, Hercules!' et alibi. Nihilominus verissima ejus est emendatio. Et minus bene Aldus, Junt. post. Colin. Colv. Merc. dederant, *mea herilis*, quum Mss. ad unum omnes, quod sciam, præbeant *mi herilis*: ut pag. 187. loco a viris doctis citato. Et sic *mi* pro *mea* supra pag. 81. 'mi parens.' Lib. v. pag. 99. 'mi soror.' Lib. viii. p. 158. 'mi conjunx.' Plura vide apud Voss. de Anal. lib. iv. c. 8. Broukh. et Vulp. ad Tibull. lib. i. 6. 63. ubi Scaliger edidit, 'mi dulcis anus,' sed contra Mss. O. Merito igitur hoc recepere Wow. et seqq. Sed male idem Stewechius pro *esto* contra Mss. reponit *es*. Ad i ad lib. ii. p. 27. 'Bono animo esto.' Vir doctus adscripsit Ed.

Delfh. et Var. Cūs.

Apul.

Vic. margini: 'In textu antiquo scriptum erat *mea herilis*, et capitur pro *domina*.' Unde apud quemdam Poëtam Christianum legimus, 'familæ comitantur herilem.' Et in Epigrammate, quod est in calce bibliæ, quæ in sacrario templi divi Pauli Apost. extra muros servatur, legitur hic versus literis aureis perscriptus: 'Hunc Carolum regem terræ dilexit herilem.' i. dominum. *Oud.*

Nec vanis somniorum figmentis terreat] Apud Euripidem: *Ψευδῆς ὕειροι χαίρετ', οὐδὲν ἦτ' ἄρα.* et proprie hic *vanis*. Lucanus: 'Ecquid (ait) vani terremur imagine visus?' Propertius: 'Si non vana canunt mea somnia.' Quintilianus x. Declam. 'Non fictus aut fucatus habitus: nec, ut somniorum vanitate conspicitur.' *Pric.*

Eventus pronunciant] Conjecturam Gruteri lib. vii. Susp. cap. 14. confirmant Mss. Reg. Pith. *prænunciant*; cui non ita debuerat refragari Pricæus, *pron.* pro simplici positum esse scribens. Gr. *πρωαγορεύουσι, πρόφασι.* Vide statim ad *prædicunt*: sed et ad lib. ix. pag. 182. 'Arva sementis florentia pronunciant.' At Fux. *pron.* A *deniq.* ad *nunciant* exsulant a Fux. *Oud.* *Contrarios eventus nonnunquam pronunciant*] Vide hic Elmenhorst. et adde Plinii lib. i. Epist. 18. *Pronunciant* valet *nunciant*: nemo itaque in *prænunciant* mutet: supra lib. i. 'Porro eadem literis Demeas meus pronunciat:' ubi et male *porro nunciat* substituit. Isidorus Orig. xx. 10. de Pharo: 'Usus ejus, &c. ad pronuntianda vada, portusque introitus.' *Pric.*

Flere et vapulare, &c.] Ausonius Ephem. de Somniis: 'Sunt, qui et fletus et gaudia controversa Conjectent, varioque trahant eventa relatu.' Artemidorus lib. ii. cap. 65. *Δακρύεναι καὶ ὀδυνᾶσθαι καὶ ἐπὶ νεκρῷ καὶ ἐπὶ ἄλλῃ τιμῇ, καὶ αὐτὸ τὸ λυπεῖσθαι χαρᾶν ἐπὶ τιμῇ καὶ ἡδονῇ ἐπὶ κατορθώματι ἐσομένην*

προαγορεύει ὀρθῶς καὶ κατὰ λόγον. Auctor Queroli: 'Talia egomet etiam manifesta malo, quam tua somnia. Funnus ad lætitiā spectat, lachrymæ ad risum pertinent, et mortuum nos ferebamus, manifestum est gaudium.' Astrampsychi Oneirocrit. Γελῶν καθ' ὕπνου δυσφόρους ἔξεις τρόπους, Κλαίων καθ' ὕπνου παγχαρῆς πάντως ἔση. *Elmenh.* Vide Suidam. *Oud.*

[*Et mellitis dulciolis, &c.*] In Edd. Junt. pr. Ald. *mellitiusque dulcioli*: unde *Elmenh.* et *Scriv.* habere videntur *mellitisque*: dum a *Flor. Ed.* abest copula. In Edd. *Vicent.* et *Ms. Pith.* est, *et mellitiis dulcioli*. Hinc ille genitivus, qui et in *Ed. Bas.* sed in ceteris *Mss.* et *Edd. dulciolis*, diminutive a 'dulcia.' Græce *πλακουντάρια*. Quare nil mutem. *Adi Glossas*, et *Pricæum. Idem. Dulciolis*] *Glossæ*: 'Dulcium,' (melins *dulciolum*) 'πλακούντα.' *Pric. Mellitis dulcioli*] *Lege mellitis dulciolis*: et referatur ad cibaria, quæ *mellita* nominantur, a mellis conditura: de quibus apud *Suetonium* in *Nerone*, item apud *Varronem*, *Macrob. Gell.* est illud memoratissimum: 'bellaria ea maxime sunt mellita, quæ mellita non sunt: dulcibus enim cum pepsis societas infida:' quo dicto significatur, cibaria melle concinnata non facere ad stomachum, neque satis conducere concoctioni, quam Græci vocant *πέψιν*. unde 'dyspepsia' *Catoni*, pro mala digestionē. *Beroald.*

[*Voluptatem Veneream*] *Philo* in de congressu erud. quær. gratia: τὰς σωματίων πρὸς σώματα μίξεις καὶ ὀμιλίας, ἡδονὴν τὸ τέλος ἐχούσας. *Virgilius*: 'Veneris nec præmia.' *Servius*: 'Voluptates:' supra lib. i. 'Voluptatem Veneream.' *Pric.*

[*Tristitie*] *Colvii* emendationem confirmant *Mss.* tantum non omnes, pro vulgari ante eum *tristitiæ*. *Lib. ix.* p. 197. 'miraque tristitie deformis.' *Gloss.* 'Tristities, λύπη.' Ita alibi diximus de 'materies,' 'mollities,'

'planities,' 'segnities,' 'fallacies.' *Adi ad lib. v.* p. 106. *Vidit sensum Stewechins tristitia* reponens, ut in *Fux. Tristis Guelf. pr.* *Cum pro animi male* in eodem, *Regio, Fux.* et *D'Orv. Longobardiæ scripturæ* compendio. *Oud.*

[*Anxiatum iri*] *V. L. vel exatum.* Unde *Lipsius, delassatum.* Alii aliter. *Brant.* Non ita inepte sic putat *Colvius*. Nam licet *anxiatum* in aliquot *Mss.* invenisse potuerit *Beroaldus*, primus tamen palam sic edidit, omisso *vel*: cum in *Edd. prioribus* esset *vel axatum iri*, non, ut in *Marg. Ed. Bas. pr.* est, *vel laxatum iri*. Omiserunt hinc omnes istud *vel* præter *Bas.* qui dedere *vel anxiatum iri*, uti exaratur in *Reg. Guelf. utroque, Oxon. Palat. D'Orv. vel axata iri* *Pith.* et hinc patet ejus voculæ rationem adtente esse habendam, sive summamus pro 'inprimis,' 'etiam maxime:' vide ad l. ii. p. 21. 'vel ipsam parentem:' sive potius statuamus, corruptam esse syllabam participii, quo hic usus est *Appuleius*. Neque enim opinor, ab illo relictum esse *anxiatum*; quod recentioris est inventi. Pro eo dicebant *Veteres angi*. At *Petrus Blesensis sec. xii.* dixit *Epist. xiv.* 'Anxiabar ad mortem.' Si ergo *vel* retineamus, posset scribi, *vel auctum iri*: quo facit *Fux. vexatum*. Namque 'mærore' et 'damno augeri' dixere *Plaut.* in *Sticho l. i. 54.* et *Terent.* in *Heaut. iv. 1. 13.* Vel si corruptum putemus, *Stewechii* vestigiis insistentes, *velut lancinatum iri*: quod verbum crebro corruerunt, ut apud *Plin. lib. xi. c. 34.* 'aures lancinans:' ubi in *Mss.* aliquot *lanians*. *Harduin.* inepte *lacinians*. *Flor. l. iii. c. 21. § 26.* 'Ritu ferarum inter manus lancinatum.' *Al. lacerantium.* Alii *laniatum*. *Adi Cl. Duker. Solin. c. 40.* in f. 'eam lancinant universæ.' *C. 45.* 'calculus morsuque lancinatus est.' *Utroque eadem confusio.* Plura vide ad

lib. viii. p. 156. 'Multo dente laucinauit.' At perperam Auctori Corr. Eloq. adfingit Triller. l. i. Obs. p. 101. ubi recte 'pungens eloquentia' dicitur. Aut denique sequenda est lectio Florent. Cod. quam coniecit Lipsius, et expressit Vulcan. *delassatum*. Nisi enim fallor, alibi jam monui, *lassum, fessum, defessum, defatigatum* aliquein dici non solum labore, itinere, onere, sed et quibusvis *malis, morbo, agritudine, fame, astu*, et quæ sunt similia passim apud poëtas obvia. Vide et ad p. 87. 'tanta clade defessi.' Ceteræ conjecturæ nimis abeunt a Mss. *Oud. Velaxatum iri*] Legendum puto *Anxiatum*, quasi ab anxietate, sive ab angore ducto vocabulo. Quod si legas *rextatum*, Latini id quoque verbum est, et quadrat. *Beroald.*

Prædicant] Reg. Fux. *prædicabunt*. Pal. Gneff. sec. *prædicabant*. D'Orv. Pith. *prædicunt*, sive, quod supra est, *prænunciant*. Vere, ut reor. Ipsa ostenta et somnia *prædicere* dicuntur. Eadem confusio de Deo Socratis p. 646. 'Ut Flamini auspicia periculum cladis prædicent,' vel *prædicant*. ac sæpe. Vide Drak. ad Liv. xxxv. 39. § 7. Sed adi ad Obs. c. 87. 'Vates portenderunt:' quæ lectio ibi egregie confirmatur a Sidonio Apollon. Carm. vii. 55. 'Quid rogo, biseno mihi vulture Thuscus haruspex Portendat.' Immo 'somnia canere' dicuntur Propertio l. iii. El. 4. 31. 'Si non vana canunt mea, Lygdame, somnia testor.' *Oud.*

Evocabo] Delectabo, mulcebo: vel lege *Atrocabo*, pro eo quod est abducam amoveboque a tristitia, quam conceperat visione somniorum. *Beroald.* *Ego te narrationibus lepidis animalibusque fabulis protinus avocabo*] Simplicius in cap. 8. Epicteti: 'Ἱστορίαι καὶ μυθικὰ διηγήματα ἡμᾶς ψυχαγωγεῖ. Scholiastes Theocriti: Αἱ Νύμφαι τὸν "Ἐλαν ἐπὶ τῶν γονάτων ἀνέχουσαι παρε-

ψυχοῦντο, καὶ παρεμυθοῦντο ἰλαροῖς τισὶ λόγοις κλαίοντα. Seneca iii. 39. de Ira: 'Si vehementior erit,' (furo) 'aut pudorem illi, cui non resistat, incutiat, aut metum; si infirmior, qualis esse mulierum solet, sermones inferet vel gratos vel novos, vel cupiditate cognoscendi avocabit.' Et bene hæc animum loquentem Appuleius inducit. Tibullus: 'Assideat custos garrula semper anus: Hæc tibi fabellas referat,' &c. *Pric.*

Et incipit] Absunt hæc a Cod. D'Orv. nec male. Nam supra jam dixit: 'Sic incipit.' Per *Erant*, &c. commune fabularum exordium, satis exprimitur initium. Ceterum Regius, aliusque incertus in ora Ed. Vic. etiam incipiunt hic librum v. Bene. Nam Fulgentius lib. iii. Myth. c. 6. ait, Appuleium Psyches fabulam enarrasse, 'pene duorum continentia librorum.' scil. lib. v. totius, et sexti usque ad p. 125. Ed. Pric. *Oud. Fabulis avocabo, et incipit, &c.*] Lib. i. 'Fabulam Græcam incipimus:' et ix. 'Fabulam bonam, &c. ad aures vestras adferre decrevi: et en occipio.' *Pric.*

Erant in quadam civitate] Hanc historiam scite et brevier recenset Fulgentius Mythol. lib. iii. p. 206. (c. 6.) Est autem commune exordium fabularum fere omnium. *Elmenh.* Totam ethicam, Psyches fabulam, ejusque tormenta et nuptias cum Cupidine elegantissime expressas vide in monumentis faberrime sculptis, collectisque a Cel. Montfauconio in Antiq. Expl. tom. i. c. 3. 24. et 25. *Oud. In quadam civitate Rex et Regina*] Lib. v. 'Accedit quandam civitatem, in qua regnum maritus unius sororis ejus obtinebat.' Andreas Cæsariensis ad Apocalypseos illud: Καὶ κόψονται ἀπ' αὐτῆς οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς. τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ἔρχοντας ὡς, περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἰδοὺ, οἱ βασιλεῖς αὐτῆς συνήχθησαν. Sic 'Regem urbis' Phæ-

drus in Apologis dixit: et urbis Ion-tonæ βασιλέα Diodorus in fragmentis. *Pric.*

PAG. 83 *Quamvis grat. specie, idoneæ t. celebrari posse l. h. credebantur* Non primus Aldus ita [Vid. VV. LL.] interpunxit, sed jam primi Editores, item Beroald. &c. sed male. Si retineas Adjectivum, constructio erit, *idoneæ posse*, pro ut, vel quæ possint celebrari humano ore. Verum Mss. Florent. Reg. Fux. Oxon. D'Orv. alii-que, cum Ed. Floridi exhibent *idonee*; quod placebat etiam G. Vossio. Bene et sensu facillimo; sive credebantur posse apte et convenienter celebrari per homines. In Flor. n. 16. 'ad innitendum idonee.' Salmasius margini adlevit *idoneo*, forsan e Pith. Cod. Non autem capio, quomodo hunc locum intellexerint Vulc. et Elmenh. edentes *inidonee*, et Scri-ver. *inidoneæ*. In Pal. *credebatur*. Oud.

Puellæ junioris] Pal. *minoris*. Elmenh. Atque sic edidit Scriverius. Et recte. Opponitur enim 'majoribus natu.' Sic lib. x. p. 213. in duobus Mss. 'minorem incoram sui funerari.' Vulgo, *junioem*. Eadem varietas in Florid. n. 1. 'discipuli minores.' Atque ita passim apud alios. Ovid. Ep. v. 101. 'minor At-rides.' Fabr. Inscript. pag. 371. ac sæpissime hæc voces confunduntur. Adi Drak. ad Liv. lib. vi. c. 27. et 34. 'Nuptæ Sulpicio major, minor C. Licinio.' Plura vide ad Sueton. Calig. cap. 1. 'minoris Antoniaæ filius.' Sic et 'minimus,' ut David in S. L. Ovid. lib. vi. Met. 300. ac crebro. Ms. Sangerm. et alii in Colum. lib. vii. c. 9. § 10. 'Matricum et mino-rum.' Vulgo, *juniorum*. Oud.

Pulchritudo nec exprimi] Petron. 'Nulla vox est, quæ formam ejus possit comprehendere. Nam quicquid dixerō, minus erit.' Elmenh.

Sermonis humani penuria] In de Deo

Socratis: 'Cum Plato, &c. frequen-tissime prædicet hunc, &c. non posse penuria sermonis humani quavis oratione vel modice comprehendî.' Infra lib. xi. 'Ejus mirandam speci-em ad vos referre connitatur, si ta-men mihi disserendi,' (fors: *edisserendi*) 'facultatem tribuerit pauper-tas oris humani.' Xenophon Memo-rab. iii. Καὶ εἰπόντος, ὅτι κρείττον εἴη τοῦ λόγου τὸ τῆς γυναικὸς κάλλος. *Pric.* *Multi civium et advenæ*] Eadem quæ Act. 17. 21. oppositio. *Idem*.

Inaccessæ formositatis admiratione stupidi] Exprimitur quod Esdræ 4. 19. Εἰς αὐτὴν ἐκκέχρηναν, καὶ χάσκοντες τὸ στόμα αὐτὴν ἐθεώρουν. et ibidem: Ὁ βασιλεὺς χάσκων τὸ στόμα, ἐθεώρει αὐτὴν. Vide et iii. Esdræ 4. 19. Servius ad Æn. vi. 'Serenus dixit Gorgonas puellas fuisse unius' (le-gendum forsan *nimiæ*) 'pulchritudi-nis: quas cum vidissent adolescentes, stupore torpebant.' Virgilius de Ca-milla: 'Illam omnis tectis agnisque effusa juvenus, Turbaque miratur ju-venum, et prospectat euntem, Attonitis inhians animis:' ubi Servius: 'Stupore quodam in ore patefacto.' 'Vultum inhiatione mirari' Trebel-lius in Galieno dixit. 'Inaccessæ,' est 'inaccessibilis;' teste Servio ad Geo. iii. Virgil. vii. 'Inaccessos lu-cos:' ubi idem Servius: 'Inaccessi-biles, inacedendos:' sic ἀπρόσιτον ἀρετὴν Gregorius Nyssenus dixit. *Id.*

Admoventes oribus suis dexteram] Lucianus de Saltatione: Καὶ Ἴνδοὶ ἐπειδὴν ἔωθεν ἀναστάντες προσεύχωνται τὸν ἥλιον, οὐχ ὥσπερ ἡμεῖς τὴν χεῖρα κύσαντες ἡγουµεθα ἐντελεῆ ἡµῶν εἶναι τὴν εὐχὴν, &c. Plura de hoc ritu ante nos alii. *Colv.* Vide quæ dixi ad Mi-nutium (c. 27.) Elmenh. Helioid. lib. ix. p. 453. Vide ad Hesych. v. Ἀν-τίχειρες. *Soping.* Heum. in Misc. Nov. Lips. vol. vi. p. 483. *Oud.* Et *admoventes oribus suis dextram*] Vide Lipsium Elect. ii. 6. Pythæum Ad-

versar. i. 7. *Pric.*

Ut ipsam prorsus Deam Venerem, &c.] Terent. II. 2. Ennuch. 'Hæc superat ipsam Thaidem:' ubi Donatus: 'ipsam' addidit, quasi nimix pulchritudinis.' *Idem.*

Jam Numinis sui passim tributa venia, in mediis populi catibus conversari] Germanicus de Astrea: 'Mediis te læta ferebas Sublitem populis, nec dedignata subire Tecta hominum.' Vide quæ a Viro maximo, et post illum, a nobis ad Act. 14. 21. adnotata. *Tributa venia*, id est, *gratia*: sic in Apologia: 'Mihî hanc veniam tribueret.' Vox *conversari* occurrit et in lib. IX. § 1. ff. de Offic. Proconsul. et in lib. III. § 2. de administr. et peric. tut. &c. In veteri Onomastico: 'Conversor, διατρίβω.' *Idem.*

Novo cælestium stellarum germine] Lib. VI. pag. 122. 'Cælestium siderum chorum:' et XI. pag. 244. 'Siderum cælestium stirpem.' Non autem putem adeo de nihilo esse Bertini codicis scripturam. Conjicio enim, reliquisse Appuleium *sphærarum*, id est, globorum, cujus glossa sit *stellarum*. *Globum* seu *σφαῖραν* describit Cicero de Nat. Deorum lib. II. cap. 18. Sic vero non solum dicitur Sol Melæ lib. I. cap. 18. Silio lib. I. 258. Harpocrat. in v. 'Αναξάγορας, sed et quævis stella. Consule Cel. P. Burmann. ad Val. Flacc. lib. V. 46. 'Pleidumque globos et agentes noctibus Arctos.' 'Astra suo nisu conglobata' Cicer. ibid. c. 46. Amat etiam Appuleius ipsas Græcas voces efferre. Sic vidimus lib. II. pag. 25. 'Embammatum pastu.' Lib. XI. pag. 245. 'veste cataclista.' p. 252. 'Deæ penetrali fontem petitem spondeo ligat:' uti scribendum videbimus. De Deo Socratis p. 679. Ed. Fl. 'ad citimam Lunæ helicen.' Sic enim et ibi legendum. Alibi sæpius 'machæra,' 'teleta,' aliaque, quæ dudum observarunt viri docti, et conguessit T. Sellius cap. 15. Observ. In Florent.

est nova. Oud.

Venerem aliam] Fulgentius: 'juniorum esse tam magnificæ figuræ, ut crederetur Venus esse terrestris.' Rufinus in Anthology libro VII. Epigr. 125. Κάλλος ἔχεις Κύπριδος, Πειθοῦς σόδμα, σῶμα καὶ ἀκμὴν Εἰαρινῶν Ὠρῶν, φθέγμα δὲ Καλλιόπης, Νοῦν καὶ σωφροσύνην Θέμιδος, καὶ χεῖρας Ἀθῆνης. Σὺν σοὶ δ' αἱ Χάριτες τέσσαρές εἰσι, φλόη. *Elmenh.* 'Veneris virginis' meminit Auctor etiam lib. X. pag. 233. Adde Cel. D'Orvill. ad Charit. lib. I. pag. 1. Ἦν γὰρ τὸ κάλλος, &c. αὐτῆς Ἀφροδίτης παρθένου. Oud.

Immensum procedit indies opinio] Fux. Gnef. sec. Palat. et Oxon. probante Pricæo, in *immensum*. Suet. Tib. c. 34. 'in immensum exarsisse.' Sall. B. Jug. cap. 48. 'Collis in immensum pertinens:' ubi in nonnullis non adparere in, monent eruditi interpretes. Sicut variant libri lib. X. pag. 220. 'in immensum damni procedentem querelam.' De Doctr. Plat. I. II. p. 627. 'in immensum augeri.' Adde Bunemann. ad Lact. lib. VII. cap. 16. 'exercitibus in immensum auctis.' Ac facillime potuit elidi præpositio ob eandem sequentis vocis præpositionem; quod notavit Drakenb. ad Liv. lib. XXI. 33. 'in immensum altitudinis dejecit:' ac monimus etiam ad I. I. pag. 7. 'in infimum dejectus.' Immo librarii vestustiores solebant repetitionem ejusdem syllabæ fere omittere. Nihilominus, quia in hisce et similibus, ut 'æternum,' 'sublime,' aliquoties subintelligitur præpositio, et sequitur *in dies*, nolui τὸ in hic inculcare. Consule omnino N. Heins. ad Lactant. Phœnic. vs. 103. 'Creverit immensum subito cum tempore certo:' quod male Bunemann. mutat in *Crescit in i*. *Idem.* Sic *immensum indies procedit opinio]* Ἀπῆλθεν ἡ ἀκοή αὐτῆς, ut Matth. IV. 14. ubi et Vetus, *opinio ejus*. Pro *immensum* lege in *immensum* cum Codice Oxon. Infra lib. X. 'Video in

immensum damni querelam procedentem.' *Pric.*

Fama porrecta pervagat.] Bert. *projecta*, quod alii interpretantur, *extensa*. *Elmenh.* Seu protensa. Sic 'manus projectæ,' de quibus vide Munk. ad Hygini Astron. lib. III. cap. 5. 'hasta.' Vide Lamb. et alios ad Nep. Chabr. cap. 1. 'Venter.' Adi ad Sueton. Ner. cap. 50. Passim Geographi loca dicunt *projecta*. Cic. in Verr. IV. cap. 10. 53. 'projecta in altum urbs.' Mela I. 7. 'Promontoria vaste projecta in altum.' Sen. de Cons. Sap. cap. 3. Plura vide ad Lucan. lib. IX. 492. 'Sub nimio projecta die ora:' ubi eadem, ut sæpe, confusio. Hic nihil mutatum velim. Fama quasi de manu in manu tradita et *porrecta* dimanat in populos, et pervagatur gentes, non vero *projicitur*. Heinsius prætulit *perrecta*. Oud. Sic insulas jam proximas, &c. provinciasque plurimas fama *porrecta pervagatur*] Aperte ex his Taciti de Caractaco: 'Unde fama ejus evecta Insulas, et proximas Provincias pervagata.' Annal. XII. Idem Annal. XI. de Italo Cherusco: 'Jamque ad proximos, jam longius clarescere.' Nicephorus Gregoras ad Andronicum seniore: τὸ σὸν κλέος, καθάπερ ἐπὶ νηὸς τῆς φήμης ὀχοῦμενον, &c. διὰ πάσης γῆς ἐρχεται. Isidorus Orig. V. 27. 'Fama dicta, quia fando et loquendo pervagatur.' Infra hic lib. V. 'Latiusque fama porrecta,' &c. Glossæ: 'Pervagatur, περιρέμβεται.' *Pric.*

Altissimis maris meatibus] Hoc non capio. Melius certe foret *altissimi*. Ovid. Ep. X. 28. 'atque ita late Æquora prospectu metior alta meo.' Sed opinor omnino rescribendum esse: *latissimis maris meatibus*. Eodem errore, quo supra in contrarium peccabatur, 'latiorem fenestram' pro *altiore*: pag. 71. Vide et Comm. ad Melam. I. 2. ad Liv. V. 37. 'præalto defluous alveo.' 'Latum mare' passim dicitur, ut Græce τὰ μῆκιστα

πελάγη Æliano lib. II. An. I. Ovid. Ep. II. 122. 'Qua pateant oculis æquora lata meis.' Ep. VII. 56. 'Multa tamen latus tristia pontus habet.' Confer viros doctos ad Val. Flacc. lib. I. 585. 'Hinc in terras, latumque profundum.' Oud. Jam multi mortaliū longis itineribus atque altissimis maris meatibus ad seculi specimen gloriosum contendebant] Auctor de Viris illustr. 'Virginem pulcherrimam, ad cujus aspectum concurrebatur.' Plinius lib. II. Epist. 3. 'Gaditanum quendam, &c. ad visendum' (Livium) 'ab ultimo terrarum orbe venisse.' Eunapius de Magno Sophista: πάντες ἔπλεον, καὶ παρ' αὐτὸν ἐφόιτον. carpentis et navibus nempe, quod ipsum heic Appuleius. *Specimen* heic, *formositatis* intellige: sic Cicero Q. Scævola 'temperantiæ prudentiæque specimen' appellavit: de Nat. Deorum III. Valerius Maximus VI. 9. de Fabio Maximo: 'Nil eodem seno ornatus aut speciosius illo seculo nostra civitas habuit.' Notentur nec non illa, 'mortalium multi.' Poterat simpliciter *multi*, aut *multi homines*: at sexui non tantum consulere, sed et emphasi voluit. Fronto Gellii verbis XIII. 27. 'Multorum hominum appellatio intra modicum quoque numerum coliberi atque includi potest: multi autem mortales nescio quo pacto, et quodam sensu ineuarrabili, omne fere genus hominum, et ætatum, et sexus comprehendunt.' Ita est, doctissime et significantissime passim se explicat bipes Asinus noster: ubi male feriat homines inscitia Antiquitatis non tantum absone loqui eum, sed et rudere existimant. *Pric.*

Paphum nemo, Cnidum nemo] D'Orv. Palat. Guelf. sec. Oxon. et Edd. Vicent. Ber. Junt. utraque, et Aldi dant *Paphon, Cnidon* vel *Gnidon*, Græca terminatione, et poetico more. Quare ita reposui, uti ubivis e Mss. restituerunt viri docti, quamvis innumera etiam nunc suis locis instau-

rauda supersint. Exsulant duæ primæ voces a Ms. Regio, Fux, et Pith. in quo *Cydon*. Ond.

Ac ne ipsa, &c.] Male Vicent. Junt. at. Dein *quidam* Ed. Bas. sec. *Quidem* abest a Codd. D'Orv. Pith. Sic alibi in D'Orv. codice *ne ipse*, et similia. Vide ad lib. 1. pag. 17. Porro *sacra* inserunt itidem Edd. Juntinæ, et Colin. sed seq. versu 'sacra Dea.' Effectum hoc forsitan et intrusum e corrupta lectione vocis *Cythera*. Nam in D'Orvill. est *Cytharea*, in Palat. Pith. *Cithara*, Oxon. *Cytherea*, Guelf. sec. *Citiara*. Idem.

Navigabant] Vide Sciopp. lib. III. Susp. Lect. Ep. 20. Mihi non placet. Respexisse Auctor videtur Plinium lib. xxxvi. cap. 5. 'Venus, quam ut viderent, multi navigaverunt Gnidon.' Sed observa, hic *τὸ* *nemo* etiam jungi verbo plurali, quia vel sic de pluribus agi liquet; ac rite insciam Th. Bentleii, qui Latinum non esse putavit, quod e Mss. reposui in Cæs. lib. 1. B. Civ. c. 69. 'Nemo erat adeo tardus, quin, &c. occurrendum putarent.' Cap. 79. 'Nulli licebat, quin exciperentur.' Vell. lib. 1. cap. 16. 'Nemo memoria dignus alter ab altero videri nequiverint.' Adi Burm. in præf. et de similibus supra ad lib. III. pag. 47. *Idem*. *Paphum nemo, Gnidum nemo, ac ne ipsa quidem Cythera ad conspectum Deæ Veneris navigabant, &c.*] Apud Catullum: 'Downn conventu tota frequentat Thessalia, oppletur lætanti regia cœtu, &c. Deseritur Scyrus, linquunt Phthiotica Tempe, Grajugenumque domos, et mœnia Larissæa: Pharsaliam cœnunt, Pharsalia tecta frequentant, Rura colit nemo.' Hieronymus in Epist. ad Lætum: 'Auratum squalet Capitolium, fuligine et araneorum telis omnia Romæ templa cooperta sunt, &c. et inundans populus ante delubra semirata currit ad Martyrum tumulos.' Et post: 'Solitudinem patitur et in Urbe Gentili-

tas: Dii quondam Nationum, cum bubonibus et noctuis in solis culminibus remanserunt.' *Pric. Cythera*] 'Insula quæ numero tantum plurali dicitur.' Servius ad *Æneid.* 1. *Idem*.

Sacra deæ deferuntur] *Die* Pal. Pith. Guelf. pr. et Oxon. a m. pr. Errat vero Colvius, et per eum Wower. *deseruntur*, quasi ex Aldino, hic legentes, unde dimanavit in reliquis Editiones; cum Aldus non hic, sed inferius ita ediderit. At in Bas. sec. Colv. et Vulc. Edd. est *deferuntur*. Verum Reg. Fux. Pith. Oxon. D'Orv. Guelf. pr. *preferuntur*. In ceteris, et Edd. prioribus *proferuntur*, sive differuntur, procrastinantur: ut sæpissime. Vide Beroald. et Sciopp. Liv. l. III. c. 20. 'Ut inpediendæ rei nulla spes erat, de proferenda cum exercitu agere.' Suet. Cæs. cap. 81. 'periculum non proferretur.' Passim 'proferre diem' et 'dies prolatus.' Tum in Palat. Guelf. pr. *reformantur*. D'Orleans ad Tacit. Ann. lib. 1. pag. 54. *difformantur*. Ond. *Sacra Deæ deseruntur*] Propertius: 'At nunc desertis cessant sacraria lucis.' Idem II. 6. 'Velavit aranea fanum, Et mala desertos occupat herba Deos.' Catullus supra adductus: 'Deseritur Scyrus.' Seneca xcvi. Epist. 'Liberalia professi sine ulla frequentia desertis angulis præsidet.' *Pric.*

Perferuntur] D'Orv. Pith. Fux. Guelf. bini, Edd. Rom. Vicent. Colin. *Deseruntur* Junt. post. et Vulc. Adi *Pric.* et notas ad Nepot. in V. Timol. cap. 3. § 2. 'fana deserta.' Vide Burm. ad Virg. *Æn.* II. 713. 'templum desertæ Cereris.' Alibi: 'desertis cessant sacraria lucis.' Sed ceteri Mss. et Edd. *proferuntur*: unde recte emendarunt Schickerad. qui etiam legebat, *sacra deseruntur*, Salm. Wow. et Sciopp. *proteruntur*. Non enim est illud in Bertino, ut ait Elmenh. Sine dubio lusit Auctor in adfinitate verborum: *s. proferuntur, p. proteruntur*: ut in 'sero' et 'serio,'

'ingerens' et 'inferens,' plurimisque similibus. Vide ad l. III. pag. 62. v. pag. 92. et alibi. *Oud.*

Incoronata simulachra] Quintilianus Declamatione cccxxi. 'Venenum inter Lares suos, inter sacra mensæ, coronatis pariter, quos colebamus, Diis immortalibus, venenum aliquis hilaris hilari dedit.' Noster lib. III. supra: 'Eponæ Deæ simulachrum residens ædiculæ, quod accurate corollis roseis equidem recentibus fuerat ornatum.' Plautus *Aulularia*: 'Nunc tusculum eni, et hasce coronas floreas. Hæc imponentur in foco nostro Lari.' *Colv.* *Incoronata simulachra*] Euripides *Hippol.* 'Ἀστέφανοι δὲ Κόρας ἀνάπαυλαι Λατοῦς βαθείαν ἀνὰ χλόαν. Jupiter apud Lucianum in *Bis* accusato 'Ἀστεφάνωτοι ναοὶ ἡμῖν ἔσσονται. *Pric.*

Et aræ viduæ frigido cinere sadatæ] *Ibidem* Jupiter: 'Ἀσπονδοὶ οἱ κρατῆρες, ψυχροὶ δὲ οἱ βωμοί. Idem apud eundem Lucianum in *Icaro Menippo*: Ψυχροτέρως ἂν μου τοὺς βωμοὺς ἴδους τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. Contra apud Avienum, 'Junone calent hic aræ Præside semper.' *Id.*

Puellæ supplicatur, et in humanis vultibus, &c.] Vide ad *Act. Apost.* xiv. 13. notata. *Idem.*

Et in matutino progressu virginis, &c.] Apud Catullum: 'Mibi floridis corollis redimita domus erat, Linquendum ubi esset orto Sole cubiculum.' Posidonius de Athenione quodam apud Athenæum: Πολλοὶ ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐλθόντες ἀνέμενον αὐτοῦ τὴν πρόδον. *Idem.*

PAG. 84 *Veneris absentis numen propitiatur*] Vulgatum ante: *Veneris absentis nomen*, quod fortassis haud rejciendum. *Colv.* Post editum contextum scilicet *Colvins* vidit, se temere *nomen* mutasse, cum præcederent, *Deæ t. numina*. Hiuc enim futillis oriretur repetitio, ut bene ex *Pricæo* monuit *Floridus*. Cnm illo igitur revocavi τὸ *nomen*, quod habent

Edd. priores et *Mss. O.* nisi forsitan excipias *Florentinos*. *Psyche* mane incedens vocabatur a populo *Venus*, eoque nomine colebatur *Venus* absens, sed *Psyche* præsens. Statim rursus jungit, 'nomen meum celo conditum profanatur, ac communi numinis piamto.' pag. 87. 'Sentio, me solo nomine *Veneris* perisse.' *Lib.* v. pag. 107. 'Venus *Psychen* vocat mei nominis æmulam.' De *Mundo* pag. 738. 'Jovem ad nos potentiam sui nominis tendere.' Male igitur τὸ *numen* hic reponi *Stewechius* etiam voluit ad *Arnobium* pag. 91. Ad me de nomine potius, quam *numine*, quæ ubivis confundunt librarii et viri docti, ad *Lucan.* lib. I. 405. 'Quaque sub *Herculeo* sacratus nomine portus.' Contra *numen* per illos in *nomen* abiit pag. 105. 'numine salutari:' et sæpe. Vide ad *Liv.* lib. vii. 30. 'nutum numenque vestrum.' *Suet.* *Calig.* cap. 24. 'per numen *Drusillæ*.' *Oud.* *Veneris absentis Numen propitiatur*] Non dubito rectius esse *nomen*, quod in vet. edit. *Vicent.* et *Cod. Oxon.* legitur: imo præcessit vox *numina*, quæ hic frigide geminaretur. *Pric.*

Floribus certis] *Lege sertis*, flores enim sertii dicuntur, in coronamentis contexti. *Luc.* 'Accipiunt sertas nardo florente coronas:' et, ut auctor est *Plinius*, 'cum ex floribus fierent sertas, a serendo servia appellabantur.' Apud præcos coronæ fuerunt partim pactiles, partim sutiles dictæ: summa auctoritas pactili coronæ habita est: sutiles, in cœnis solennes extiterunt. Serti flores dicuntur quasi juncti, contextique: nam serere apud Antiquos jungere est: unde fruges seri dicuntur, quia terræ junguntur: et sertorem pro assertore dixerunt, quod serendo, id est, competendo aliquem serat in libertatem, id est, jungat: hinc *serilla* quoque navigia appellari auctoritat *Verrius Flaccus*, quæ sparto ac

lino condensantur, a conserendo et contexendo dicta. *Beroald. Floribus sertis et solutis, &c.*] Servius ad Æneid. i. 'Sertum et sarta cum nihil adjicitur dicimus, &c. si autem sertos dixero, adjicio, flores.' *Pric.*

Adprecantur] Antiqui flores frugum in illos jactabant, quos cohonestare concupiebant. Vide Suidam in *Περισγεύρομενοι*, auctorem Etymologici in *Πάληξ*, et annotata ad Minutium Fel. pag. 70. *Elmenh.*

Vehementes inc. unimos] Adverbium, non adjectivum, hic habet locum. Nec enim dicit animos Veneris fuisse vehementes, antequam incendebantur, sed eos vehementer incensos. Quamquam igitur Mss. D'Orv. et Guelf. pr. ac Pith. quoque cum Edd. Bas. sec. Colv. Wow. *Pric.* præferant *vehementes*, ego vulgare lectionem secutus sum. *Oud. Veræ Veneris vehementer animos incendit*] Propertius: 'Præ se formosis invidiosa Dea est.' Servius ad Eclogam x. de Erynomia: 'Hæc cum esset nimiae castitatis, et hoc' (lege, et per hoc) 'a Minerva ac Diana diligeretur, Veneri esse cœpit invisæ.' *Pric.*

Et impatiens indignationis, capite quassanti fremens altius, sic secum disserit] 'Stetit acri fixa dolore, Tum quassans caput, hæc effudit pectore dicta.' *Tò disserit* forsân irreptitium est. Virgilius (ex quo hunc locum delineasse Appuleius videtur): 'Cum Juno æternum servans sub pectore vulnus Hæc secum:' supra heic lib. III. 'Ac tunc sic tacitus mecum:' et vi. 'Et ipse mecum,' &c. Terentius: 'Egomet continuo mecum.' Donatus: 'Deest, volvebam, cogitabam,' &c. *Idem.*

Rerum naturæ parens] Perperam in Palat. Edd. Vicent. Junt. pr. Aldi, *natura*. 'Venus parens naturæ rerum.' Vell. lib. II. cap. 66. 'Rerum naturæ corpus.' Plin. IV. 12. Solin. pag. 26. et passim. *Adi Miscell.*

Obs. vol. VII. pag. 274. et infra ad lib. XI. pag. 241. 'Rerum naturæ parens, elementorum omnium domina, seculorum progenies initialis:' ubi vulgo quoque sic peccatur. *Oud. Origo initialis*] Videsis quæ olim p. 153. ad Apologiam adnotata. *Pric.*

En orbis totius alma Venus] Nota, voci *almæ* Genitivum junctum pro 'altrice,' 'alumnatrice.' Sed non inepte dat Ed. Bas. pr. *anima*: quæ vox egregie convenit præcedentibus. Lib. XI. etiam Venerem adpellat, 'matrem siderum, parentem temporum, et orbis totius dominam.' *Oud. Orbis totius alma Venus*] De eadem infra XI. 'Matrem siderum, parentem temporum, orbisque totius Dominam.' *Alma*, i. e. 'altrix,' 'alumna.' Vid. ibidem pag. 74. dicta. *Pric.*

Cum mortali puella partiario majestatis honore tractor] Chrysostomus Homil. I. in Philemonem: 'Ἐξ ἴσου τιμῶντες ἄνθρωπον τῷ θεῷ, τὸν θεὸν ὑβρίζουσι. Latona apud Ovidium indignabunda: 'En ego vestra parens, vobis animosa creatis, Et nisi Junoni nulli cessura Dearum, An Dea sim dubitor, perque omnia secula cultis Arceor, o nati, nisi vos succurritis, aris.' *Idem.*

Et nomen meum cælo conditum terrenis sordibus profanatur] Scriptor Sapient. de Idololatris XIV. 21. *Tò ἀκοινώνητον ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθησαν. Idem.*

Circumferet puella moritura] Primum in Flor. est *circumferere*, in Regio, Fux. Palatin. Oxon. Guelf. sec. *circumferre puellam morituram*, in pr. Guelf. *circumferere*, ut illa pendeat quoque a 'sustinebo' sive patiar. Cogitavi aliquando, totam periodum ab Auctore in Infinitivo per indignationem mirabundam fuisse expressam, hoc modo: *incertum me sustinere, et im. m. circumferre puellam m.* de qua locutione vide ad Hirt. B. Afric. cap. 57. 'Usu venisse hoc civi Ro-

mano!' Sed vulgaris lectio quum sit clarissima, nihil muto. Dein ex vestigiis Bert. Cod. Th. Sellius Observ. cap. 15. legebat *morsima*, Græca voce *μορσίμη*, quæ non solum significat 'fatalem,' sed et *θνητὸν*, 'mortalem.' Vide H. Steph. Lexicon. Mihi ejus codicis auctoritas hic tanti non est, ut quid inde extricari curem. Nam *morticina* Scioppii nullius assis est. *Moritura* est mortalis; quæ certo morietur, nec effugiet mortem. Horat. lib. i. O. xxviii. 4. 'nec quidquam tibi prodest Aërias tentasse domos, animoque rotundum Percurrisse polum, morituro.' Lib. ii. Od. iii. 4. 'Moriture Delli.' Lucan. lib. ii. 524. 'In medios belli non ire furores jamdudum, moriture, paras.' Sæpe etiam significat morti destinatum, vel brevi ob senectutem vel præ vi, vel sponte certo moriturum. Inf. lib. vii. p. 151. 'Qui morituris auxilium salutare denegarint.' Lib. ix. pag. 194. 'jugulare moriturum gestiebat.' Lib. x. pag. 211. 'Cui morituram prorsus servabis uxorem.' Flor. lib. ii. cap. 18. § 13. 'Intellectum ab Imperatore consilium: itaque non est permissa pugna morituris.' Suet. in Claud. cap. 21. 'Ave Imperator: morituri te salutant:' ubi me vide. Manil. lib. v. 551. 'Adstrinxere pedes scopulis injectaque vincla, Et cruce virginea moritura puella pependit.' Audacter primum versum eiecit Bentleius, quia præcedit, 'per d. panduntur brachia cantes;' sed ideo optime sequitur, 'et injecta vincla adstrinxere pedes scopulis.' Male post *scopulis* ponitur vulgo distinctio, quæ decipit non nihil Bentleium. *Pedes* autem *Andromedæ* æque sunt adligati scopulo, ac *manus*, ut solent esse cruci adfixis. At quæ est 'cruce virginea?' Vitiosum id epitheton reor. Sed hæc ἐν παρόδῳ. Mart. lib. iii. Ep. 76. 'Arrigis ad vetulas, fastidis, Basse, puellas: Nec formosa tibi, sed mo-

ritura placet.' Talis est *morticina* Plauto. *Oud*.

Usurpavit] Juntis, quos secutus est Aldus, debetur τὸ *usurpabit*, et Mss. Florent. Sed Reg. Fux. Pith. Guelferb. pr. a m. s. Palat. D'Orv. Edd. pp. Ber. Colin. et Bas. habent *usurparvit*; quod hoc loco possit quoque corruptum esse ex *usurparit* vel *usurparverit*. In Gueif. sec. *usurpant*. Idem. *Sed non adeo gaudens ista, quæcumque est, meos honores usurpabit*] 'Largis hæc gaudia faxo Compenset lacrymis.' Apud Heliodorum lib. iv. Οἰμῶξει, ἔφη Θεαγένης, ὅστις ποτ' ἐστίν. 'Non gaudens' Græcum est. Aristænetus i. 5. Τὴν ἐμὴν εὐνήν οὐποτε χαίρουσα καθυβρίσει. Lucianus Gallo: 'Ἀφ' ἐσπέρας εὐθὺς ἤθη κέκραγεν, ἀλλ' οὔτε χαίρων γε. et in Jove Tragædo: Πλὴν οὐ χαρήσουσι γοεὶ τὰ τοιαῦτα διεξιόντες. Julianus in Cæsaribus: 'Ἄλλ' οὐ χαρήσουσιν οἱ τοῦτων ἀπιοι. Infra heic lib. vii. 'Sed non lætaberis claudibus meis homicida.' Charon apud Virgilium: 'Nec vero Alcidem meum lætatus enntem Accepisse lacu:' ubi Servius: 'Non lætatus, propter supplicium suum.' *Pric. Usurpavit*] Glossarium: 'Usurpatio, ἐξιδιοποίησις, ὑφάρπασις.' *Idem*.

Jam faxo hujus etiam ipsius illicitæ formositatis pœniteat] Minantis formula. Infra lib. v. 'Jam faxo, &c. lusus hujus pœniteat.' Petronius: 'Jam faxo sciatis non viduæ hanc Insulam esse.' Supra lib. i. 'Faxo eum sero, immo statim, immo jam nunc, ut, &c. curiositatis pœniteat:' adde Claudianum supra adductum. In vet. Onomastico: 'Faxo, ποιήσω.' Verum est, voluntarium cuiquam non esse quali forma nascatur, eoque in ea causa rem non esse, ut rationem pœnitendi capiat: quam eleganter tamen festiveque adeo ea voce heic Appuleius usus sit, discæ vel ex Anli Gellii xvii. 1. 'Illicitæ est, nimis, mortali non congruæ:' ejus vocis concinnitatem ac Veneres cum non

caperent Lipsius Colviusque, exemplo pessimo legi *illiciae* voluerunt. *Idem.*

Flammis et sagittis armatus] Zeno Sermone, de Spe, Fide, et Charitate p. 264. eleganter solens suo more: 'Est et alius amor,' &c. Tzetzes Chiliad. Hist. 12. 'Ἐραῖον νέον μέλαρα κ. λ. Elmenh. Puerum suum pinatum illum, qui, &c. *flammis et sagittis armatus, &c.*] Ovid. ad Eund. de P. III. 3. 'Sic habeas ferientes cuncta sagittas, Sic nunquam rapido lampades igne vacent.' Senec. Hippol. 'Nulla pax isti puero per orbem: Spargit effusas agilis sagittas.' Horat. 'Ferus et Cupido, Semper ardentem acens sagittas Cote cruenta.' *Pric.*

Omnium matrimonium corrumpens] Moschus: Πτερείεις ὄσον ὕρην ἐφίπταται ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλοις. De eodem lib. VI. 'Quotidianis fabulis ob adulteria cunctasque corruptelas infamatum.' Glossarium: 'Domicorruptor, οἰκοφθόρος.' Et bene hic, *discurrens*. Zeno Veronensis de Impudicitia: 'Discurrit, &c. per populos.' Cyprianus Epist. 55. de Felicissimo: 'Matrimoniorum multorum depopulator atque corruptor.' *Idem.*

Et nihil prorsus boni facit] Id est, omnia mala. De eodem Zeno Veronensis: 'Occasionem ullam prorsus nocendi non præterit:' et Seneca: 'Ille ferocem jussit Achillem Pulsare Iyram, fregit Danaos, Fregit Atridem, regna evertit, Priami claras dirnit urbes.' Ad Appuleii phrasin Aristophanes: Ὁὐ γὰρ ποθ' ὑγιές οὐδὲν ἐξελήλυθε Δράσουσ'. Plaut. Bacchid. 'Nec boni ingenii quidquam in his inest, Nisi ut improbis artibus se teneant.' Lactant. III. 17. 'Nec boni quicquam faciendum putabit.' Seneca Epist. LXXVI. 'Nihil boni negotii habere quod agat.' *Idem.*

Hunc, quanquam genuina licentia proccacem, verbis quoque insuper stimulat] Infra lib. IX. 'At illa præter genui-

nam nequitiam, contumelia etiam, quamvis justa, altius commota atque exasperata,' &c. et VIII. de canibus: 'Præter genuinam ferocitatem, tumultu suorum exasperati.' Livius lib. XXIV. 'Hunc natura et moribus immitem ferumque, insuper Dux ipse efferavit.' Non abit Taciti illud III. Histor. 'Super insitam pervicaciam secundis ferox.' Æneid. VII. 'Quam Juno his acuit dictis.' Servius: 'Irritavit et instigavit insaniam.' Glossæ: 'Stimulat, παροξύνει, ἐπέγει.' *Idem.*

Perducit ad illam civitatem] Lib. IX. 'Perducit ad illud suum grabatulum:' et III. 'Ad illud superius cubiculum me perducit.' *Idem.*

Prolata fabula] Sic legas in Edd. Wow. Elmenh. Scriv. et Pric. ut margini adleverat Groslotius, Salm. G. Vossius, ac solet *proferri* de sermone usurpari. Vide ad lib. I. p. 11. 'proferens vera.' Sed tamen Mss. cum Edd. ceteris habent *perlata*: quod hic significare videtur 'ad finem usque prolata tota illa fabula.' Lib. VII. p. 134. 139. 'Sic ille advocatus nostram causam pertulerat:' ubi vulgo quoque *prot.* Lib. X. pag. 215. 'Hæc verberone illo proferente.' pag. 216. 'Hæc ad ordinem pertulit.' In Ms. forsitan ibi melius *protulit*. De vi verbi *perferre* dicam plura ad lib. VI. pag. 115. 'partum perferre:' et pag. 122. 'pertulit legationem.' *Oud.*

Fremens indign.] Vide Heins. et Burm. ad Ovid. Met. I. 199. 'Confremuere omnes:' ubi eadem, ut passim, est confusio. Adi Drak. ad Sil. lib. XVII. 259. Sic in Juvenali Sat. X. vs. 73. 'Sed quid Turba Remi? Sequitur Fortunam, ut semper, et odit Damnatos:' ubi in Mss. aliis est *tremens*, aliis *fremens*. Bene utrumque, si post *turba* distinguas. Sic in Seneca Ep. XXIV. 'turba carnicum circa te fremementem:' e Mss. O. non *fremementium*. In seditione *fremere* quoque est obvium. Adi ad Valer. Max.

lib. vi. cap. 2. Ex. 3. Malim ibi tamen cum Heinsio ad Ovidii F. III. 131. *Turba Remens quam plebem Remi* vocant Martial. lib. x. Ep. 76. et Prudent. lib. II. in Symm. Nec mutarem *fremi* in *tremi*, apud Valer. Flacc. lib. v. 520. quem sic corrigo: 'Talibus oranti, in vultu gravis ille minaci Jam dudum fremit, et furiis ignescit opertis.' Vulgo, *orantem* v. Idem. *Gemens ac fremens indignatione*] Chrysologus Serm. 51. 'Gemens, et tremens, et ejulans.' Livius de indignante Hannibale: 'Frendens, fremens, gemensque.' *Pric.*

Per ego te, inquit, maternæ charitatis fœdera [deprecor] per, &c.] Vide Gruter. Suspici. lib. VII. cap. 14. *Elmenh.* Docebit ille errare Stewechium hic, et lib. VI. init. Constructio est, *ego deprecor te per m. c. fœdera, per dexteram*, more illis formulis solito. Adde Ind. *Elmenh.* et omnino *Celeb. Drakenb.* ad *Silium*. lib. v. 82. 'Iliacas per, te, flammæ, Tarpeiaque saxa Oramus:' ac me ad *Lucan.* lib. x. 370. 'Per, te, quod fecimus una, Perdidimusque nefas, ades.' *Oud.*

Per tuæ sagittæ dulcia vulnera] Lib. II. 'Ubi primam sagittam sævi Cupidinis in ima præcordia mea delapsam excepi.' Xenophon Memorabilium lib. I. fol. 724. ὦ μωρὲ, τοὺς δὲ καλοὺς οὐκ οἶει φιλοῦντας ἐνιέναι τι, δ, τι σὺ οὐχ ὄρας; οὐκ οἶσθ' ὅτι τοῦτο τὸ θηρίον, δ καλοῦσι καλὸν καὶ ὠραῖον, τοσοῦτον δεινότερόν ἐστι τῶν φαλαγγῶν, ὅσα ἐκεῖνα μὲν ἀψάμενα, τοῦτο δὲ οὐδ' ἀπτόμενον, εἴαν τις αὐτὸ θεᾶται, ἐνίσι τι καὶ πάνυ πόρρωθεν τοιοῦτον, ὥστε μαινέσθαι ποιεῖν; ἴσως δὲ καὶ οἱ Ἕρωτες τοξόται διὰ τοῦτο καλοῦνται, ὅτι καὶ πόρρωθεν οἱ καλοὶ τιτρώσκουσιν. Vide *Alexandrum Aphrodisæum* Probl. lib. I. cap. 87. *Elmenh.*

PAG. 85 *Vindictam tuæ parenti, sed plenam tribue*] 'Egregiam vero laudem et spolia ampla refertis Tuque puerque tuus: magnum et memora-

bile nomen, Una dolo Divum si fœmina victa duorum est.' *Pric.*

Et pulchritudinem c. reverenter vindica] Præpositionem Appuleio restitui auctoritate Mss. omnium, et Edd. Veterum, quæ excidit a Bas. sec. nec adverterunt Interpretes, nisi quod cum Roaldo Pricæus probam esse docnerint lectionem, Auctori nostro frequentem. Lib. I. pag. 7. II. 39. III. 45. VIII. 162. ubi vulgo quoque abest. Sed vide ibidem *Pric.* In *Flor.* II. 7. 'in sacrilegium vindicaturus.' Atque ita passim optimi quique. *Cæs.* lib. III. B. G. cap. 16. 'In quos gravius Cæsar vindicandum statuit.' *Flor.* lib. II. 6. in f. 'clades in Africam vindicare.' *Gell.* lib. VII. 15. 'in fures vindicatum.' *Septim.* de B. Troj. lib. III. cap. 14. in f. 'in auctorem tanti luctus vindicasset.' IV. 21. 'in auctorem paternæ cædis vindicatum est.' Adde *Muncker.* ad *Fulgent.* in *finie*, et *Passerat.* ac *Broukh.* ad *Propert.* lib. IV. II. 20. 'In mea sortita vindicet ossa pila.' Male ergo in *Palat.* in *pulchritudine*. Ac restituendum id monostichis de moribus e Ms. *Petav.* in *Catal. Burm.* I. I. p. 572. 'te vindicat invidus in se.' Vulgo, *desavitque*, quod est 'sævire desinit,' contra mentem poetæ. *Oud.* *Pulchritudinem contumacem reverenter vindica*] De *Eadem Achilles Tatius* in *Rhodopes* et *Euthynici* fabula: Παραστησαμένη τὸν υἱὸν τὸν τοξότην· Τέκνον, (εἶπεν), ζεῦγος τοῦτο ὄρας ἀναφρόδιτον καὶ ἐχθρὸν ἡμῶν, καὶ τῶν ἡμετέρων μυστηρίων; ἢ παρθένος καὶ θρασύτερον ἄμωσεν καθ' ἐμοῦ. Ὅρας δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ἔλαφον τρέχοντας; ἔρξαι καὶ σὺ τῆς θήρας, ἀπὸ πρώτης τῆς τολμῆρας κόρης, &c. *Vicent.* edit. et Ms. *Oxon.* In *pulchritudinem, &c.* hand dubie rectius: sic sæpe 'in aliquem vindicare' Appuleius noster. *Pric.*

Idque unum, et præ omnibus unicum volens effice] 'Hunc mihi da proprium fili dilecte laborem, Hanc operam, ne noster honos infractave cedat Fama

loco: et nota, *unum et unicum*. Gellius xviii. 4. 'Cum ille se unum et unicum lectorem enarratoremque Sallustii diceret.' Catullus: 'Quem nemo gravius nec acerbius urget, Quam modo qui me unum atque unicum amicum habuit.' *Volens* hic, ut supra iii. 'Magnis suis artibus reformatur volens.' Horatius: 'Lauro cinge volens Melpomene comam.' Locutio Græcæ est. *Idem*.

Virgo ista amore teneatur flagrantissimo hominis extremi] Apud Quintilianum Declam. xv. 'Pauper sit, et amet quancunque meretricem, et amare non desinat.' *Idem*.

Et ipsius incolumitatis Fortuna dampnavit] Id est, *sanitatis*. Gloss. 'Pῶσις, Incolumitas, sanitas.' Item, 'Ἔγλεια, salus, incolumitas.' Onomast. vetus: 'Incolumitas, ἔγλεια.' Iterum Glossarium: 'Ἐνέξια σάματος, Incolumitas: sic δλοκληρίαν Act. 3. 16. quam versio vulgata 'integram sanitatem,' Interpres vetus Irenæi 'incolumitatem' vertit. *Idem*.

Tamque infirmi] Bert. *infirmi*. Elmenh. Veram hanc esse emendationem, patet e Nostri lib. v. pag. 104. 'Parentis meæ Veneris præceptorum immemor, quæ te, miseri extremeque hominis devinctam cupidine, infimo matrimonio addici jusserat.' Confirmant eam quoque Guelf. pr. et Pith. ac bene receperunt Pric. et Floridus. Corruerunt locum librarii nescientes, *tam* etiam jungi Superlativo. Sed adi Sciopp. in Susp. Barth. ad G. Briton. lib. x. 136. 'tam summa.' G. J. Voss. de Constr. c. 17. et me ad Cæs. lib. i. c. 43. 'munera tam amplissima.' Lib. iii. cap. 2. 'legionem, neque tam plenissimam.' *Oud. Tamque infirmi*] Ita bene ex Mss. Wowerius: antea, *infirmi*. In Eunucho Terent. iii. 2. 'Tace tu, quem ego esse infra infimos omnes puto.' *Pric.*

Oculis hiantibus] *Oculis* Pith. Minus bene Sciopp. in Susp. *vibrantibus*

probat. Sequitur mox, 'vibrantium fluctuum.' Sunt autem 'hiantia oscula,' probe Veneræ, petulca scilicet et *patula*, ut ait lib. v. p. 103. et sæpius. Immo sic lib. iii. p. 56. 'hiantibus oculis, et fragrantibus papillis.' Vide et Pric. *Oud. Et oculis hiantibus*] Amicus A. Gellii, οὐκ ἔμυσος adolescens: 'Dum semiliulco suavio Meum puellum suavior,' &c. Apud Lucianum in Meretric. Dial. 'Ἐφίλουν με, &c. οὐκ αὐτὰ μόνον προσαρμόζουσαι τὰ χεῖλη, ἀλλὰ καὶ τὸ στόμα ὑπανόγουσαι. *Pric.*

Pressule savitata] Lib. ii. 'me presse deosculata.' Elmenh. Sic Martialis lib. vi. Ep. 34. 'Basia da nobis, Diadumene, pressa:' quo loco minus bene aliquando *spissa* conjecit N. Heinsius. Sed vide ipsum Advers. lib. iv. cap. 8. et p. 191. *Oud.*

Plantisque roseis vibr. fluctuum summum rorem calcavit] Eodem modo Epigram. Græcorum lib. vi. vetus poetria Myro: Νύμφαι ἀμαδρύαδες, ποταμοῦ κόραι: ἀ τὰδε βένθη Ἀμβρόσιαι ῥοδέοις στέλβετε πόσιν ἀεί. *Colv. Vibrantium fluctuum, &c.*] Qui in levem vibrantur undam, ut supra lib. ii. locutus. *Pric. Summum rorem calcavit*] Prudentius: 'Ambulat per stagna Ponti, summa calcat fluctuum.' Florent. et Oxon. Mss. *summo rore calcato, ecce jam, &c.* et post, *sudo vertice. Idem.*

Maris udo resedit vertice] Male hic *verticem* exponunt per superficiem maris: quod idem foret ac 'summus ros.' Sed ait Appuleius, Venerem celerrime pervenisse ad maris fundum, et Aulam scilicet Deorum Marinorum, quos inde evocavit, ut secum irent ad patrem, Oceanum. Sic Thetis sedet apud Nereum patrem ἐν βένθεσσιν ἁλός in Homero Il. A. vs. 358. sive 'tepidis antris,' Ovid. lib. ii. Metam. vs. 269. ubi vide. Unde illis adsignant ibi poetæ 'thalamos:' immo Noster lib. v. pag. 106. docet, Venerem in profundo fuisse, ubi Ga-

via, ut ei indicaret Cupidiuis furtum, 'demergit sese prope ad Oceani profundum gremium. Ibi Venerem lavantem invenit.' Ut autem *vertex*, sic *fastigium* pro profunditatis ima parte alibi sumitur. Vide operose de talibus nos agentes in Misc. Obs. vol. v. pag. 65. ad Avieni Descript. Orb. vs. 19. Eodem modo *altum* sumitur de profundissima valle. Lib. v. pag. 97. 'de scopulo licentiosa cum temeritate prosiliunt in altum.' Confer finem lib. iv. et p. 106. Et sic 'alta vallis' Tibullo lib. i. 4. 43. ii. 3. 19. Ceterum Mss. mei omnes præbent *sudo*: unde magis adparet intelligi maris fundum. Non adeo quod finxerit, domum marinorum Deorum infra aquas esse *siccam*, sed *subudam*, sive puram et serenam: qualis dicitur 'sudus aër,' &c. Vide Gramm. ad Virg. G. iv. 76. 'ver sudum.' Valer. Flacc. lib. ii. 115. de Venere: 'Cum Dea se piceo per sudum turbida nimbo Præcipitat.' Martiano. Cap. lib. i. pag. 11. 'Aëria temperies, sudis tractibus renidebat.' Auson. Mos. vs. 12. 'Purior hic campis aër: Phæbusque sereno Lumine purpureum reserat jam sudus Olympum.' Ita 'sudæ nubes' opponuntur gravidis, et plenis aqua, de Deo Socratis p. 681. Ed. Flor. Oud.

Statim quasi pr. præcepit] In Flor. Palat. Guelferb. Fnx. Oxon. D'Orvill. est, et *statim*. Forsan, *en! statim*, creberrima confusione. Vide ad lib. ii. pag. 31. Tum *percepit* D'Orv. Sed *præcepit* item Reg. Pith. Palat. Guelferb. et Edd. Rom. Vicent. Beroald. Junt. Ald. Colin. quod probo, minus recte mutatum a Basil. quamquam *præcepit*, e conjectura, et sententiæ ductu se primum corrigere putet Barth. lib. xxv. Advers. cap. 13. Lib. v. p. 106. 'Quasi de morte parentum quidquam comperisset:' et creberrime, ut apud alios. *Idem*.

N. moratur marinum obsequium] Ox-

on. Guelf. pr. *moratus*. Barth. ad Claud. Cons. Prob. et Olybr. 104. 'Quem poscunt, tetigere locum:' legi jubet *moratura*. Quod, quid sibi velit, non percipio. 'Non moratur' significat, 'haud differt præceptum, sed exsequitur statim.' Consule Heins. ad Ovidii Metam. lib. iii. 193. Sidon. Apollin. Carm. xi. 93. 'Sed quid vota moror?' Unde fit, ut sæpe inveniat pro impedire, de quo vide ad Frontin. lib. ii. 3. 23. 'ne quis non locus ejus victoriam moraretur.' 'Marinum obsequium,' sunt ipsi Dii marini obsequentes, nec morantes ejus mandatam; uti *arbitrium*, pro arbitris, *ministerium*, pro ministris, et similia innumera. Vide ad lib. i. p. 11. *Idem*. Et ipsum quod incipit velle, *statim*, quasi pridem præcepit, non moratur *marinum obsequium*] Senec. Herc. Cæt. 'Vincere quod parat, Jam victum est.' Q. Curtius de Alexandri militibus: 'His animis Regem audierunt, ut jam cepisse verticem viderentur.' Xenophon παιδ. 2. Πιθανοι οὕτως, ὥστε πρὶν εἰδέναι τὸ προσταττόμενον, πρότερον πείθονται. De Deo vero Clemens quod de Dea falsa Madaurensis noster: 'Ἐπετα τῇ χάρισσθαι, μόνον τὸ βουλευθῆναι αὐτὸν τὴν χάριν πεπληρωθῆναι. τὸ γὰρ μέλλον τοῦ χρόνου, τῇ δυνάμει τοῦ θελήματος προλαμβάνεται. Pædag. i. 6. Pric.

Portunus] Palat. Guelf. sec. *Portunus*. Edd. Elmenh. et Scriv. *Portunus*. Perperam. Neque etiam solum optimi Codd. ubique scriptum exhibent *Portunus*, Virgilii v. Æn. 241. Cicer. ii. de Nat. Deor. cap. 26. Ovid. vi. Fast. 548. Arnob. lib. iii. pag. 113. Auson. Eclogar. de agonibus, ubi pag. 565. Ed. Toll. cum Vineto legendum e vetustissimis membranis: 'Isthmia Portuno himaris dicat Acrocorinthos.' Lactant. lib. i. cap. 21. 'Melicertes ejus filius Palæmon atque Portunus.' Sic enim veterimus Cod. Bonon. Vulgo, *Portunus*, et pejus Bunem. Ed. *Portunus*.

mus. Neque aliter præbent Mss. Festi a me visi; uti nec dubito de Varronianis lib. v. Ling. Latin. pag. 48. Ed. Dordr. Verum etiam Inscr. Gruteri pag. 95. IANO. PORTVNO. MARTI. ut observavit jam N. Heinsius ad Ovidium. Item in Kalendariis vetustis, apud Gruter. pag. 134. Salengr. t. III. pag. 875. Murator. pag. 150. Tab. B. PORTVNO. AD. PONTEM. ÆMILI vel ÆMILIVM. Rursus apud Murat. pag. 102. N. 4. PORTVNALIA. Nam quæ ibidem adfert alia, nec non Gudianus pag. 59. &c. (Vide tamen Vulp. in Vet. Lat. lib. XI. cap. 2.) ex Ligorio, citata quoque a Clar. Gorio in Mus. Etrusco t. I. pag. 58. in quibus PORTVMNO legitur, sublestæ sunt fidei, ac minus bene Gorius PORTVMNUM quasi e monumentis idoneis exhibet. Notissimum vero est, vulgo *Portunum* et *Palæmona* eundem haberi. Verum cum Auctor noster eum describat, 'barba cærulea hispidum,' quæ puero Palæmoni non convenit, interque *Portunum* et *Palæmona* interserat Neptuni uxorem *Salaciam*, abunde patet, per *Portunum* designari ipsum Neptunum, ut mouit Floridus; sed quam observationem sublegisse videtur Grotio ad Martian. Cap. lib. I. pag. 2. 'Idque etiam Diti propositum atque *Portuno*:' cui idem lib. V. adtribuit quoque *tridentem*, Neptuni sceptrum, sicut et Neptunus et Taras tridentigeri sæpe insident delphino in nummis, apud Du Choulium et Begerum. *Neptunum*, *Portunum*, *Palæmona*, eundem facit Ausonius citato loco. Sed vide Grot. *Oud.* [Adversus *Nerei filia chorum canentes, et Portunus, &c.*] Simillimum apparatus comitatumque habemus apud Lucianum in *Dial. Noti Zephyrique. Pric.*

Cæruleis barbibus] D'Orv. *cæruleus*. Edd. Basil. *cæruleis*. Sed vide ad lib. II. pag. 26. 'cæruleos fosclos.' Eleganter vero tribuit nni *Portuno barbibus* ob magnitudinem. Consule om-

nino Erhard. et Burmann. ad Petron. cap. 99. 'barbis horrentibus nauta;' aliosque. *Hispidis* Pith. *Oud.*

Sola] Corrige *Salacia*. Error literæ minutulus quidem, verum sententiæ disparilitas maxima. *Salaciam* autem fluxit antiquitas esse Neptuni uxorem, quam inferiorem aqua maris esse dixerunt. *Venilia* quoque Neptuno adjuncta est, et, ut interpretatio fabulosæ theologiæ demonstrat, *Venilia* nuda est ex eo dicta, quod ad littus veniat: sicut *Salacia* quod in salum redeat: auctor divus August. in VII. de Civitate Dei, qui in quarto quoque sic scribit: 'Quid est quod mare Neptuno tribuitur, terra Plutoni? et ne ipsi quoque sine conjugibus remanerent, additur Neptuno *Salacia*, Plutoni *Proserpina*, inferiorem maris partem *Salacia* tenet, terræ inferiorem *Proserpina*.' M. Varro *Salaciæ Veniliæque* breviter committit his verbis: '*Salacia* Neptuni a salo, *Venilia* a veniendo.' *Beroald.*

Auriga parvulus delphini] *Parvulum* dicit, quoniam puer admodum Deus maris factus est. Claudianus de nuptiis Honorii et Mariæ v. 156. 'frenatque rosis delphina *Palæmon*.' *Elmenh.* Stat. lib. I. Theb. vs. 121. 'curvo delphine vagantem Arripuit frenis, gremioque *Palæmona* pressit.' Talis *Palæmon*, non *Cupido* insidet delphino in gemma apud Middleton. in Mon. Ant. Tab. VIII. N. 5. pag. 107. item in gemma Goriæi dactyl. t. II. pag. 567. a dextra habens *Thetidem*, item delphino insidentem, ut opinor: eo pertinet *Silius* lib. XIV. 570. 'curvum per cærulea piscem, *Nereis* humenti moderatur roscida freno:' ubi male *pristem* quidam substituere sunt conati. Forsan huc quoque pertinent nummi gentis *Lucretiæ*, in quorum una parte barbatus cum fuscina Neptunus, in altera puer alatus frenans delphinum, quo insidet, non secus atque in nummis gentis *Cordiæ*; fors in memoriam ali-

cujus mirificæ ereptionis e naufragio, et salutis in portu receptæ. Verum alii capiunt puerum enim Cupidinem. Certe Amores solent etiam per mare Thetidem, ut in Monumento Papenbr. pag. 56. et Venerem comitari, ut apud Claudianum cit. loco, et Sidon. Apollin. c. 11. 41. 'Pone subit turmis flagrantibus agmen Amorum. Hic colibet delphiua rosis, viridique juvenco, Hic rectus spretis pendet per cornua frenis.' Quem locum si bene conferas cum Claudiani verbis, patebit, horum Amorum maritimorum esse unum, puerum illum Palæmona, cui etiam *ala* potuerunt adscribi, non secus ac Nymphis, aliisque Deis Deabusque aquatilibus. Vide Montf. Antiq. ill. t. 1. p. 75. N. 10. Certe non est Cupido, neque Arion, puer tibia canens, et curru insidens a duobus delphinibus tracto, in Gemma Wildiana N. 60. sed vel Palæmo, vel puer quis ab iis amatus: de quo Statius canit lib. 1. Silv. 3. 27. 'Andaci junctos delphinus ephebo:' ac Gell. lib. vii. cap. 8. Qualisque puer est in Iasensium nummis. Vide omnino Ælianum lib. vi. Anim. cap. 15. et Polluc. lib. ix. § 84. *Oud. Auriga parvulus delphini Palæmon]* Gellius vii. 8. 'Delphini amantis, et pueri non abhorrentis consuetudines, lusus, gestationes, aurigationes.' *Pric.*

Muria persultantes] *Mare Palat. persulcantes* etiam in Oxon. Palat. D'Orvill. ut sane 'sulcare mare,' &c. crebro dicitur. Adi ad Lucan. lib. v. vs. 503. Claudianus in hac Veneris pompa, de Nuptiis Honorii, vs. 148. 'jam quarto Paphias tractu sulcabat arenas.' Et sic Auctor ait de Mundo pag. 730. 'fontes, fluminum sulcantes vias:' ubi male Edd. Vett. *saltantes*. At hoc loco *persulture* recte defendunt Colv. Elmenh. et *Pric.* eoque magis designatur lætitia, et chorus saltantium Tritonum. Auson. Mos. 173. 'Insultantque vadis:' et vs. 181. 'Tunc insultantes sua per

freta ludere Nymphas:' *prosultantes* in Ed. Bas. pr. *Oud. Muria persultantes]* Oxon. et alius Ms. *persulcantes*: at placet posita lectio. Lucretius: 'Inde fere pecudes persultant pabula læta:' sic Philo lib. de plantat. Noë, navem τοῖς κύμασιν ἐπιτρέχειν dixit. Vide Colvii notas. *Pric. Persultantes]* Quid si legas *persulcantes*, quasi sulco quodam atque vestigio inter natandum signantes, potest tamen *persultantes* legi: utraque enim lectio proba est, utraque recipitur. *Beroald.*

Tritonum catervæ] Scholiastes Lycophronis, Diodor. Sic. lib. iv. *Elmenh.*

Concha sonaci] Ovid. Metamorph. l. 1. vs. 331. Nonnus Dionysiac. lib. xxxvi. Turnebus Adversar. l. 11. c. 21. *Elmenh.* Oxon. D'Orv. Guelf. pr. *sonanti*. Male, quamvis eadem sit varietas in Ovidii loco vs. 333. 'Conchæque sonaci Inspirare jubet:' ubi vide N. Heinsium, et infra ad l. vi. p. 121. 'sonacibus oblatrans faucibus.' Lib. viii. p. 155. 'Aper dentium adtritum sonaci spumens.' In Pith. *hec circa*. Guelf. pr. *leviter*. *Oud. Concha sonaci]* Inter genera concharum, quæ multifaria sunt, conchæ quædam memorantur ad buccinam recurvæ, ut docet Plin. his tritones buccinant. De hoc concharum genere sic scribit Ovid. 'cava buccina sumitur illi Tortilis, in latum quæ turbine crescit ab imo.' Nos quoque tales curiose sumus contemplati, figura videlicet turbinatore: videtur autem imitatus esse ingeniosissimum poetam sic scribentem in primo Metamorph. 'Cæruleum Tritona vocat, conchaque sonaci Inspirare jubet:' quidam codices Nasoniani non *sonaci* habent, sed *sonanti*: verum hoc elegantius, tersius, nitidius est. *Beroald. Hic concha sonaci leviter buccinat]* Virgilius: 'Cava dum personat æquora concha.' *Pric.*

Scrico tegmine flagrantia solis ob-

sistit inimici] Latinus Pacatus Panegyrico: 'Illos tenero perlucens amictu, et vix leve carbasum vitandi Solis tolerantantes.' Nam sic ibi legimus, vel *vitando Soli*. Nec potest ferri, quod vulgatum est, *vitando Sole*. Etiam legendum in Panegyrico in-nominati auctoris Constantino Imp. dicto: 'Quales amena Græcia et deliciae Orientis educunt, vix leve pallium et sericos sinus vitandi Solis tolerantantes.' *Colv.* Sericum tegmen, Veneri Marinae supra caput fluens, videri potest apud Monfauc. Antiq. t. 1. l. III. c. 17. At hic tamen umbella designatur, lata a Tritone, ut bene explicat Beroaldus. In Ed. Vicent. et Marg. Bas. pr. est *obstitit*. Tum Edd. Basil. dant *inimicis*, sine sensu, nisi inde facere velis *inimici scilicet*: ut sint hæc verba pro glossa. Certe *inimici* deest Oxon. Palat. utri-que Guelferbyitano, et Par. nec, si abesset ea vox, desiderares. *Oud.* *Solis inimici]* Sol inimicus est diis aquaticis, ejus flagrantia infestatur, ideoque Tritonum unum serico tegmine ardorem Solis defendebat; sicut in usu prisecorum fuerunt umbellæ, quibus Soli obsistebant. *Beroald.*

Alius sub oculis Dominae speculum prægerit] Seneca Epist. xcv. 'Veternus linteæ et strigiles Jovi ferre, et speculum tenere Junoni.' Infra lib. XI. 'Aliæque, nitentibus speculis pone tergum reversis, venienti Deæ obvium commonstrarent obsequium.' Oxon. melius, *progerit*: sic XI. 'divinas effigies progerebant:' et VI. 'sinn nucleos progestans.' *Pric.*

Currus bijuges alii subnatant] Edd. Vett. usque ad Basil. sec. dant *biges*, et pejus nonnullæ, *cujus biges*. Sed recte, ut est in Mss. *bijuges* emendavit Beroaldus; et sic 'quadrijuges, sejuges currus' in Flor. N. 16. ubi vide. 'Bijuges fascies' Claud. de Prob. et Olybr. Cons. vs. 233. 'bijuge curriculum' in Suet. Calig. e.

Delph. et Var. Clas.

19. Quæritur vero, an Auctor duos Tritones, qui currum trahunt, intelligat, an vero Tritonas, sub et circa currum ab duobus equis marinis, ut est in aliquot monumentis, tractum natautes. Si prius significarit, clarior videtur lectio Cod. Florent. *curru*, quo subnatate dicuntur bijuges Tritones, quia illis est altior. Sic Sil. l. XIV. 483. 'pars subnatat unda Membrorum, pars exstat aquis.' Ipsi vero Tritones recte *bijuges* dicuntur, ut passim 'equi bijugi,' 'quadrijugi,' 'sexjugi,' &c. dicuntur. Gloss. 'Bijugi, δίδυμοι.' Alterum sensum expressisse per glossam videtur Cod. Fulv. librarius, *subragantur*. Verum Tritones duo ferunt etiam Venerem in concha sedentem apud Lucianum, inter alia citatum ab elegantissimo Bronkh. ad Tibull. l. III. El. 3. 34. 'Concha Cypria vecta tua.' Ceterum totum hunc Veneris comitatum vide quoque apud Beger. in Spicil. Antiq. p. 28. *Oud.* *Biges]* Bigas significat: sic enim appellatur equi duo juncti. Quidam codices habent *currus bijuges*: quæ lectio purior est et usitatior, eodem tamen intellectu. *Beroald.*

Perspicua pulchritudine] Me auctore, scripseris, *præcipua*. Wower. Perperam ita mutavit Wowerius, quod contra Mss. et Edd. priores male retentum in Edd. Elmenh. et Pricæi, ipso hic refragante. 'Perspicuum' Nostro aliquoties dicitur, ut aliis, pro 'conspicuo.' Adi Salmas. ad Solin. p. 543. l. II. p. 25. 'In aperto et perspicuo:' ubi erravit Pricæus, legens *conspicuo*. L. XI. p. 254. 'perspicua evidentique magni numinis dignatione:' ubi in multis *præcipua*, al. *prospicua*; uti hic in Oxon. In Pith. non est *sibi*, prave. *Oud.* *Perspicua pulchritudine]* Mittat Wowerius in *præcipua*, me nentiquam adprobante. 'Perspicuum' enim et Firmiens et alii Scriptores pro 'conspicuo' ponunt. *Pric.*

Apul.

6 T

Sed ut simulacrum, &c. mirantur omnes] Auctor Dialogi de Oratoribus, de Basso, quamvis insigni Poëta: 'Si quis' (eum) 'requirit, et semel vidit, transit, et contentus est, ut si picturam aliquam vel statuum vidisset.' *Idem.*

Olim duæ sorores, &c.] Oxon. *Enim d. s.* ut supra hoc lib. 'Enim vos bonæ frugi latrones.' *Idem.*

Quarum temperatam formositatem nulli diffamarunt populi] Id est, 'prædicarunt?' 1 Esdræ iv. 12. 'Quomodo non præcellit Rex qui sic diffamatur?' Scholiastes vetus Horatii de Sappho: 'Diffamatur tribas fuisse.' Glossarium: 'Διαφημίζω, diffamo:' supra hic, 'Diffamas incendio repentino domum possideri.' De 'stata forma,' vel 'formositate temperata,' vide v. 11. A. Gellium. *Idem.*

Virgo vidua] Puto legendum, *viro*. Elmenh. Vulgatam lectionem satis commode exponere possumus. Quod Psyche, licet *virgo*, tamen ut *vidua*, antequam nupta, ut ait in Apolog. domi resideret, et nemo eam accederet: ut luserit Auctor in hac conjunctione *virgo vidua*. Sic 'puella virgo' l. vii. p. 140. passimque mulieres dicuntur *viduæ*, quarum absunt mariti, non poëtis solum, sed et aliis, ut Justino l. ii. c. 4. Magis tamen hic placet mihi Elmenhorstii conjectura *viro*, quam et recepit Scriverius. Solent hæ voces confundi, ut l. vii. p. 146. 'sive scitula mulier, sive virgo nubilis:' ubi male Edd. Vett. *viro*. Ond. *Virgo vidua, &c.*] Ut in Apologia, 'Vidua antequam nupta.' *Pric.*

Domi residens] Supra: 'Sic vobis otiosa domi residens, lusitabis.' *Elmenh.*

PAG. 86 *Animi saucia*] Reg. Fux. Oxon. Palat. Guef. sec. an. *audacia*. Corruptissime, forsitan pro *anxia*. Sed nil muta. De Genitivo huic vocis juncto adi ad l. ii. p. 31. 'saucius inguinum.' Ac dicitur *saucius* quis æque animo ac corpore. Hinc 'amore'

et 'igne saucius;' item 'animus saucius' Ovidio, Ciceroni, &c. Septim. sive Dict. Cret. de B. Troj. iii. 3. 'Animi jactatione saucius.' Flor. l. iii. 23. § 4. sic junxit 'ægram sauciamque comp.' *Oud. Ægra corporis, animi saucia*] Πρὸς τῷ σώματι καὶ τὸν νοῦν μαραινόμενη. ut l. 10. apud Aristænetum. Ovidius Trist. v. 14. 'Æger enim traxi contagia corpore mentis, Libera tormento pars mihi ne qua vacet.' *Pric.*

Iræ superum metuens] Errat Pricæus, τὸ *iræ* capiens dandi casu, cum sit Genitivus. Vide ad l. i. p. 7. 'captivitatibus metuens.' *Oud. Iræ Deum metuens*] *Iræ* heic dandi casu intellige: vide supra ad p. 23. notata. *Pric.*

Et tanto numine precibus, &c. petit maritum] Pricæus conjecit a tanto. Sed hoc non videntur librarii corrupturi fuisse. In Palat. est, et t. numine et *prec.* Malim legere, *Et tanta numina pr.* Sic simul vitabitur Ablativorum concursus. 'Petere' enim orandi sensu nonnumquam habet duos Accusativos. Vide Muncker. ad Fulgent. pag. 63. et Heins. ac Burm. ad Ovidii l. vii. Met. 296. 'Petit hoc Ætida munus.' L. xiv. 787. 'Hos petit auxilium.' *Numina* de uno Deo poëtice creberrime occurrit. Adi modo Drakenb. ad Silium l. i. 93. 'Hennææ numina divæ.' Immo ipse Auctor de Venere jam dixerat p. 83. 'Deæ tantæ numina placentur.' Sic et 'vana Junonis numina.' Vide Serv. et Burm. ad Virg. i. Æn. vs. 7. 'Quo numine læso Quidve dolens regina Deum.' Item 'Cupidinis numina.' *Oud. Et tanto numine, &c.*] *Divinaveram*, (quod et alium fecisse video) *Et a t. n.* *Pric.*

V. ingrata] Pricæus exponit 'tristiti.' Mihi magis adridet Beroaldi explicatio, 'inamabili, nulli gratæ' passivo sensu, ut 'ignarus' pro non notus, et similia Adjectiva, ætivism

et passivam significationem obtinentia. Nam licet esset formosissima, nemo illam sibi cupiebat uxorem nimiae pulchritudinis respectu. Vide pag. præced. *Virginis* Fux. *Oud. Ingrata virgini, &c.*] Inamabili (inquit Beroaldus) et nulli gratæ: quippe quæ a nemine expeteretur: quam parum apte id dixerit, præcedentia monstrant: dicemus potius *mæstæ*: Servius ad *Æneid.* vi. 'Ingrato, tristi: ut gratum, lætum dicimus:' supra de *Eadem*, 'Deflet solitudinem suam:' at hoc, dum quid certius promatur. *Pric. Ingrata*] Inamabili, et nulli gratæ: utpote quæ a nemine expeteretur. *Beroald.*

Propter Milesiæ conditorum] Græcum scilicet, qui in Ioniam et Miletum primus intulit Apollinis cultum, et oraculum. Is sensus erit hujus loci, si sit sanus. Verum mihi hæc verba meri glossematis sunt suspecta, et ab librario margini adsuta. Quis enim *Milesia* usus est umquam pro urbe Miletu, vel etiam absolute pro terra seu regione Milesia. Nam conditor non tantum dicitur urbis, civitatis, sed et terræ, insulæ. Vide *Cuper.* et *Wessel.* &c. citatos ad *Vellei.* lib. i. c. 2. *Suet.* in *Aug.* c. 98. 'quasi conditorem insulæ:' uti et de conditore Miletu ad *Vellei.* i. 4. ac *Steph. Byzant. Oud. Apollo, quamquam Græcus, &c. sic Latina sorte respondit*] E converso in *Floridis*: 'Persius, quamvis, &c. optime Latine possit, tamen hodie nobis ac vobis Atticisabit.' *Pric.*

Desiste puellam] Fux. *susiste.* *Ronaldus.* Sic quoque *Reg. Pal. Oxon. Guelf. bini, Par. d'Orvill. vel susiste.* Rara est locutio *desistere* cum Accusativo, pro simplici *sistere*: quo usus est *mox*, 'scopulo me sistite.' *Lib. v.* p. 92. 'Sorores huc mihi sistat,' vel, si mavis, pro *destituere*, *sistere* ibi, ubi sola relinquatur, ut statim: 'itur ad constitutum scopulum montis, cuius in summo cacumine statutam pu-

ellam deserunt:' vel, ut ait *Fulgent.* 'solam dimitunt.' Sed nec *subsistere* cum Accusativo eo sensu occurrit, at quidem sustinendi et inhibendi significatione. Quid si scripsit Auctor, *Montis in excelsi scopulosis siste puellam?* Amat in topographicis Apuleius, optimorum more, adhibere Adjectiva pluralia cum Genitivo. Vide *Pric.* ad pag. 1. 'Ardua montium,' &c. Et cum singulari, 'Ossæ ardua,' de *Mundo* pag. 706. *Ed. Flor.* Passim apud *Livium* occurrit 'obliqua tumuli,' 'eminentia rupis,' 'infima clivi:' et quæ sunt similia, plena manu congesta per *Drakenb.* ad *Liv.* lib. xxxvii. c. 58. 'Ab ultimis Orientis.' *Ovid.* viii. 692. 'Et in ardua montis Ire simul.' *Lucan.* lib. ii. 421. 'Dexteriores petens montis declivia.' Et crebro apud omnes. Immo *Nostro* supra pag. 67. 'montis hujus per obliqua devexa.' In fine hujus libri: 'per devexa excelsæ rupis.' In *Pith. speret. Tum maritali st.* *Guelf. pr. maritali sec. Oud. Montis in excelsi, &c.*] Ediderunt *Pithæus* lib. i. pag. 8. et *Scalig.* p. 230. Versu primo *ne siste* correxerat *Optitius. Dis siste* *Heinsius.* Sed nulla mutatio opus est: et *desistere* hic pro simplici *sistere* positum esse, monet *Coler.* ad *Sallust.* p. 419. sic in oratione *Gracchi* apud *Gell.* lib. x. cap. 3. 'palus destitutus est in foro:' ubi in aliis *defixus*: sed *destitutus* est *statutus*: qui 'stipes desertus' dicitur *Tibullo* lib. i. *El.* 1. 15. &c. quia tamen hic in *Mss. susiste* vel *subsiste* legebatur, *Cl. Oudendorp.* conjiciebat, *Montis in excelsi scopulosis siste puellam*: ut 'scopulosa montis' dicantur, quomodo 'ardua montis' *Ovid.* viii. *Met.* 692. &c. *Burm.* ad *Anthol. Lat.* t. ii. p. 619. *Montis in excelsi scopulo desiste puellam*] *Seneca* de seipso: 'Infigar scopulo.' *Oxon. subsiste p.* ita et *Codex Fuxensis. Pric.*

Ornatam mundo funerei thalami] *Achilles* *Tatius* de *Andromeda*: Δέδε-

ται μὲν τὸν θάνατον ἐκδεχομένη ἔστηκε δὲ νυμφικῶς ἐστολισμένη. *Mundo*] Mundum ornatum muliebrem vocant, de quo supra. Sensus est oraculi: Ornetur, inquit, Psyche non ornatu felicitium nuptiarum, sed mundo connubii funebris et infortunati, tanquam virum habitura sit ferum, sævumque ac funereum: hic autem Cupido significatur, qui stirpe non mortali, sed divina procreatus, fuit bacchabundus per pectora medullasque mortaliū: qui veneno viperco et dulci melle conditus, gustu dulcedinem propinat, amarum autem venenatumque virus ad satietatem usque aggerit. *Beroald.*

Sævum atque ferum, vipercoque malum] Primo non recte hic Sopiugius *sævum*, quod in Beroaldi legitur notis, emendandum esse margini adlevit. Nam Cupido, inmitis dominus, passim audit 'sævus Deus.' Adi notas ad Tibull. lib. III. El. 4. 74. Catal. t. I. p. 642. Dein Barthius ad Statium lib. I. Silv. I. 59. emendare se gloriatur *viperco, atque malum*: qua sane vocis atque repetitione versiculus foret ineptus, et sensus frigidissimus. Ita voluit vero Barthius, quia sequuntur *qui* et *quem*: unde contra librarius Cod. D'Orvilliani utrobique reposuit *quod*. Sed perverse et inscite. Nam *malum* vocatur pessimus Cupido, ut 'scelus' pro 'scelesto,' et similia centena. Terentius: 'Ubi illic scelus est, qui me perdidit?' Martialis: 'Non vitiosus homo es, Zoile, sed vitium.' Supra p. 72. 'Senile illud facinus:' pro facinorosa ann. *Oud.*

Pinnis volitans] Ita rescripsi, cum Pithæo et Burm. in Catal. t. I. p. 619. jubentibus omnibus Mss. et Editionibus ante Colvinum, in cuius Editionem inrepsit, et hinc propagatum est in Vulc. aliasque *pennas*. Intelligit alas, quæ vocantur *pinnæ*; ut sæpe in hac historia. Lib. V. 102. 'Dei volatilis pinnæ roscidæ.' p. 104. 'pin-

nis in altum se proripuit.' Lib. VI. p. 119. 'propansis utrimque pinnis.' Lib. X. p. 233. 234. 'pinnulae Mercurii et Cupidinum.' Vide et Eryc. Putean. Cent. I. Ep. 29. Hinc 'puer pinnatus,' et 'Cupido pinnatus' lib. III. et supra p. 84. Perpetua vero in Mss. est varietas. *Pinnus* jam præfero etiam in Lucan. lib. IX. 660. 730. quibus locis vide. *Æthere* Fux. *Idem.*

Singula debilitat] *Sæcula* Heinsius conjecerat. *Burm. Jovis*] Antiquus hic nominativus forsitan etiam restituendus est Solino p. 9. 'Quod ibi eo dimicante creduntur pluvisse saxa.' Sic Salmas. edidit post Aldum, et est in Mss. nonnullis. *Pro ibi* alii dederunt a *Jove*. In plerisque et optimis Codd. exaratur *Jori*, et in antiquissimo Leid. *creditur*. Hinc lego: *Jovis e. d. creditur p. s.* Mart. Cap. p. 206. in eadem re: 'saxis ferunt pluvisse' (in Leid. qu. *pluisse*) 'cælum.' Idem dixit pag. 118. ut e Mss. legendum: 'nisi forte de Deo dicatur aliquod, &c. quia notum est, qui pluat.' Vulgo, *de eo et quod. Oud.*

Fluminaque horrescunt] Quum *horresco* hic sensu timendi ac metuendi ponatur, non commode illi jungitur Ablativus quo præcedens, sed præstat Accusativus. Quare cum Scriverio amplector emendationem Barthii, confirmatam a Guelf. primo, *quem*, dicto ad Stat. loco, nec non N. Heinsii ad Sabini Epist. Par. vs. 35. 'Imperat ille Deis: quum vult, in cornua Tauri, Quum vult, in pennas destruit ille Jovem.' *Oud. Fluminaque horrescunt*] Lege *Flumina quem horr.* Pithæus. Recte: et sic Scriverrus. Recte Oudendorpius rejiciebat Barthii emendationem in vs. 2. *viperco, atque malum.* *Burm. Fluminaque horrescunt*] Lib. V. de Eodem: 'Dei, qui et ipsas aquas urere consuevit.' *Pric.*

Affatu] Colvii conjecturam typis expresserunt Vulcan. ac Scriverrus.

Cic. de Leg. lib. II. c. 8. 'Fatidicorum et vatium effata.' Et ita Heins. Sed *affatus* hic Mss. O. retinet, etiam Florent. Nam errat Elmenhorst, si fides Lindenbrogii Excerptis. Nec quidquam est mutandum. Dens enim regem alloquitur, et monitione dignatus erat. Hoc autem est *affatus* passim Nostro, alii-que; et novumquam in *effatus* corruptum: ut lib. XI. p. 248. 'Sacerdos sic affatur: ubi Colv. quoque *effatur* invenit. Apud Sil. lib. XVII. 311. 'ora solve ad affatus: ubi de Jove sequitur vs. 314. 'Sic ore effatus amico est: ubi contra placebat Heinsio *adfatus*. Oud.

Piger tristisque] Vuleanius et Scriverius Lipsii conjecturam in contextum admiserunt. Nolle factum; cum *piger* nusquam, quod scio, reperitur. *Pigeret* tamen est in Oxon. et e Florent. ad Vulc. Ed. nihil notavit Lindenbr. Sed recte *piger* dicitur rex, quia ob hostilitatem tarde revertit domum, triste vaticinium vel sic satis cito uxori relaturus. Solent etiam mesti pigrius incedere, ut contra, qui letatur, alacrer currit. *Idem*. *Affatu sanctæ vaticinationis accepto, piger tristisque retro domum pergit*] Vide ad Matth. 19. 22. *affatus* et *piger* habet et Oxon. Ms. et vetus Vicent. editio. *Pric.*

Præcepta sortis enodat] Supra lib. II. 'fata enodare.' Lindenbr. Ibi pag. 28. non *enodare*, sed *donare* vidimus esse legendum. Sed ad *Pric.* et Heins. ad Phædr. lib. III. F. 10. 47. 'Damnanda perscrutatus crimina: ubi Heins. *enodanda*, Burm. *donanda* coniecerunt. Fortis Guelf. pr. Oud. *Præcepta sortis enodat*] Hoc sensu λέγειν συνδέσµους Danielis 5. In veteri Onomastico: 'Enodo, διαλύω.' Apud Senecam Œdipo: 'Nodosa sortis verba, et implexos dolos.' *Pric.*

Moretur, fletur, lamentatur] Apud Quintilianum Declam. 315. 'Moriendum est: quid tibi præstare infæ-

lix pater possum? cum duceris, fletu, plangam.' Et nota impersonalia ista. Terent. Adelphi. 'Ignotum est, tacitum est, creditum est: ubi Donatus: 'Honestius impersonaliter, quam, ignovimus,' &c. *Idem*. *Fletur*] Terent. Andr. 'In ignem posita est, fletur.' Donatus: 'Bene impersonaliter, fletur: extrema enim mortuorum omnes ad lacrymas commovent.' *Idem*.

Urget tetri effectus] Vitiose in Edd. primis, ut et in Colin. et M. Bas. pr. edebatur *urget tetri*: hinc Veneti fecere *urgent tetri*, quod secuti sunt plerique. At Beroaldus *urget teter*: quod expresse Junt. post. Bas. pr. Elmenh. Scriv. Flor. sive *urguet*. Et recte. Sic enim præter citatos jam Codd. præbent Palat. Oxon. D'Orv. Fox. Pith. Guelf. Oud. *Diræ sortis jam urgent tetri effectus*] Oxon. et duo alii Mss. *urget teter effectus*. Ammianus lib. XVII. 'Urgens effectus intepuit.' *Pric.* *Tetri effectus*] *Lego, teter effectus*, ne solæcismo et imparitate dehonestetur oratio. *Teter* autem *effectus* accipitur pro impio, crudeli, et evitabili. Lucretius 'absinthia tetra' dixit, amara intelligi volens. Beroald.

Feralium nuptiarum, &c.] Lib. II. 'Feralium nuptiarum scæna.' *Pric.*

Tædæ lumen atræ fuliginis cinerem accessit] Ex Bert. lectione, *cinerem arescit* Modius fingebat, *in cinerem arescit*. At durissima est catacluresis, *lumen arescit in cinerem*. Conjectura Floridi, quam, suo more, audacter in contextum recepit, vitiose tamen pro *marcescit* scribens *marcessit*, magis mihi æque ac Wasseo placeret, utpote qua omnes servantur litteræ, et passim 'ignis,' 'lux languere' dicuntur, et nonnihil juvat D'Orv. scriptura *nuere accessit*. Verum nihil mutandum censeo. *Accessit* est contractum, admittit fuliginosum cinerem: ut docuimus ad lib. I. p. 2. 'stilo, quem accessimus.' Lib. VI. pag. 139.

'mortis tenebras arcessere.' Quod alibi dicitur 'mortem arcessere,' ut Melæ lib. III. 7. Luc. VII. 252. Tib. I. 11. 33. ibique Gebh. de Phil. Mor. p. 622. &c. Xenoph. lib. VII. Cyrop. p. 191. Πίτταν καὶ στυπκείον, ἃ παρακαλεῖ πολλὴν φλόγα. Optimus hujus loci interpres ex parte est Propertius lib. IV. 3. 13. 'Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa Traxit ab everso lumina nigra rogo.' Corrigendus quoque Arnob. lib. I. p. 22. 'Unde ignibus solis genitalis fervor arcessitur,' vel *adsciscitur*. Vulgo, *adscitur*. Oud. *Jam tædæ lumen atræ fuliginis cinerem arcessit, &c.*] In veteri Epigramm. Ἄρτι μὲν ἐν θαλάμοις Νικιππίδος ἦδὺς ἐπήχει Λωτὸς, καὶ γαμκοῖς ὕμνος ἔχαιρε κρότοις· Ὀρῆνος δ' εἰς ἴμνιον ἐκόμασεν, ἣ δὲ τάλαινα Ὀρω πάντα γυνή, καὶ νεκὺς ἐβλέπετο. Bion de Veneris planctu super Adoni: Ἔσβεσε λαμπάδα πῦσαν ἐπὶ φλιαῖς ἴμνιος, καὶ στέφος ἐξεπέτασσε γαμήλιον, οὐκέτι δ' ἴμνιον, ἴμνιον οὐκέτ' ἀειδόμενον μέλος, ἄδεται δ' αἶ, αἶ. Heliodorus II. Τὸν ἴμνιον ἀδόμενον ἐτι διεδέχετο θρῆνος, καὶ ἀπὸ τῶν παστάδων ἐπὶ τὸ μνήμα παρέμπτετο, καὶ δᾶδες αἶ τὸ γαμήλιον ἐκλάμψασαι φῶς, αὐταὶ καὶ τὸ ἐπικήδιον πυρκαϊὰν ἐξήπτον. Apud Propertium: 'Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa Traxit ab everso lumina nigra foco:' et Ovidius: 'Nostraque plorantes video super ora parentes: Et face pro thalami fax mihi mortis adest.' Vox *modum* non est in Oxon. nec Fuxensi Ms. In alio non *arcessit*, sed *arescit* legitur. *Pric.*

Tibiæ zygia] *Gigia* exaratur in Mss. Reg. Fux. Pith. Guelf. Oxon. D'Orv. item Edd. primis, Junt. pr. Bas. unde Sopingius quoque conjecit *Gygia* a *Gyge*, Lydorum Rege, quod excusum est in Ed. Beroaldina: vel *Phrygia*, quod et in mentem venit Meursio in Spicil. ad Theocr. Id. xx. p. 144. Verum tibiæ quidem funebrium origo debetur Lydis vel Phrygibus, ut hoc ipso loco docet

Auctor, et Colv. ad Florid. N. 3. Modius lib. I. Misc. cap. 13. at inde non sequitur hic ita legendum. Contra potius primo loco debet mentio fieri læti cantus, et nuptialis; sed qui 'mutatur in querulum,' sicut subditur, 'cantus lætus Hymenæi lugubri finitur ululatu.' Alioquin inepte et sine sensu verbum *mutari* adhibuisset, cum *effundit querulum*, vel simile ipsi dicendum esset. Eadem ratio est, cur non admitti possit aliorum conjectura *gigrinæ* vel *gingrinæ*; quod est genus tibiæ lugubris et exiguæ, de qua adi notas ad Festum. Verissime emendatum censeo a Beroaldo, *zygia*. Creberrime enim Z et G in Mss. confunduntur. Ad hæc sic videtur esse in Pal. Bert. Florent. ac bene ceteri Edd. sunt secuti, sive *socialis* et *conjugalis*: quomodo hinc Dii omnes, nuptiarum præsidēs, ζύγιοι sunt vocati: quorum pleni sunt Veterum libri. Vide ad Hesych. et ad lib. VI. p. 112. 'Juno, quam Oriens Zygiam adpellat.' Adposite Ovidius Ep. XII. vs. 139. 'Tibiæque effundit socialia carmina nobis, At mihi funesta flebiliora tuba.' Porro quid velit Barthius lib. VI. Advers. cap. 13. legens *lygio*, a sono videlicet conjugii, non capio. Forsan voluit *zygius*. Oud.

In q. Lydii modum] In Floridis (N. I.) 'sive tu velles Æolium simplex, seu Asium varium, seu Lydium querulum.' Plato de Rep. lib. III. fol. 398. Τίνες οὖν θρηνηθεῖς ἀρμονίαι; λέγε μοι. σὺ γὰρ Μουσικός. μιζολυδιστί, ἔφη, καὶ συντολυδιστί. Elmenh. *Lydii modum* est, ut videtur, in Reg. Flor. et Edd. Vett. item Elmenh. et Scriv. At *Lydium modum* edidere Wower. *Pric.* Flor. citatque Barth. lib. VI. Advers. cap. 13. In Ms. D'Orv. est *ludimodum*. Guelf. sec. *lidimodum*. Pal. lectionem *Lydium cantum* firmare quis posset e lib. X. p. 235. 'Jam tibiæ multiforitates cantus Lydios dulciter consonant.'

Sed nullum mihi est dubium, quin simpliciter sit legendum *Lydium*, cum Fux, Bert. Pith. Oxon. et Guelf. pr. vocesque *modum* et *cantum* esse subdititias, et glossatoris. Præterquam enim, quod hic e præcedentibus posset subintelligi *sonum*, Auctor cum aliis solet modorum genera adpellare substantivo expresso, ut in Florid. loco, per Elmenh. citato, item lib. x. p. 234. 'Tibicen Dorium canebat bellicosum:' ubi vide Comment. item in Elmenh. Indicc. Adde Athen. lib. xiv. Deipnos. p. 635. Ed. Cas. Etym. M. V. 'Ασιάτης. De Lydio querulo et Dorio bellicoso consule omnino Plutarch. in Mus. tom. II. p. 1136. et Salm. ad Solin. p. 84. *Oud.*

Cantusque lætus Hymenæi] Dio Tharsiacæ 1. fol. 410. 'Ἕμέναιος ἰδιὸν τι μέλος ἐστὶν ἀρχαῖον ἐπὶ τῶν γαμοῦντων. Vide omnino Tzetzen Chiliad. 13. *Histor. Elmenh.*

Lugubri finiatur ululatu] Achilles Tatius lib. 1. p. 49. Τάφος μὲν σοι, τέκνον, ὁ θάλαμος, γάμος δ' ὁ θάνατος, θρήνος ὁ ἕμέναιος, ὁ δὲ κακὸς τῶν γάμων οὗτος φθαί. *Idem.* Vide Manil. lib. v. vs. 544. &c. *Oud.*

Nuptura deterget l. ipso suo fl.] In Palat. *nuptat.* Oxon. Guelf. pr. *nupta:* ut sumatur sensu proprio, seu *obtecta.* Placet magis vulgatum. Tum *deteget* prave est in Pith. D'Orv. Dein Edd. Vicent. Colin. *ipsa*, et suo deest Ed. Beroald. Ceterum in Fux. est *detergit.* Sed notandum est, Auctorem cum optimis quibusque prætulisse secundam conjugationem in hoc verbo, ut Apol. p. 5. Ed. Pric. 'Omnem gratiam corpore deterget.' Adi Giphæan. Ind. Lucret. Comm. ad Horat. 1. 7. 15. 'Albus ut obscuro deterget nubila cælo Sæpe Notus.' Et sic Silius semper, ut lib. vii. 533. 'Detergere situm ferro.' Lib. xiv. 382. 'Detergent remos.' Quod e Colon. Ms. restituendum lib. vii. 344. 'cruorem Tergo detergent.'

Vulgo *u.* Hinc nequaquam recipiendam censeo Heinsii conjecturam lib. 1. 62. 'demergere fædera ponto:' scribentis *detergere.* Immo nec placet, quod contra Mss. O. reponant in Livio lib. xxxvi. 44. 'ab utroque latere remos detergant.' Dixisset, ni fallor, Livius *detergent.* Sed rectum est, quod dant Mss. *distingunt*, sive diffingunt, dissecant; vel, si vis, *destringunt*: sive abradunt. Ad Cuper. Obs. lib. iv. cap. 5. Drak. ad Liv. lib. viii. cap. 7. Sic apud Senec. Ep. 47. 'Alius sputa detergit:' ex Mss. tribus Leidd. scribendum *deterget.* Claudian. 1. in Eutrop. vs. 268. 'dum talia fatur, ineptas Detergit lacrymas.' Mss. duo Leidd. *deterget.* Lib. II. 375. 'teneros detergant stamine fletus.' Leidd. tres, *detergent.* In Cons. Mallii Theod. vs. 191. 'fædo detergis secula victu:' vetustiss. Cod. *deterges.* Hinc dubito, an recipiendum *terget* in tertia conjugatione apud eundem Præf. lib. 1. in Rufin. 'sanguineis tangeret astra jubis.' Certe non apud Lucan. lib. v. 642. 'Nubila tanguntur velis:' ubi Curtius, Heinsium quasi sequens, legit *tergantur*, bene depexus a Burmanno, licet sciam, *tergit* et *terget*, *tergunt* et *tergent*, indifferenter in Mss. occurrere, ut Ovid. Ep. xxi. 166. Vide Heins. ad Virg. vii. Æn. 626. Sed velim mihi ostendi *tergat* et *tergere* vel *tergi* apud Pœtam. Semper etiam dicitur 'abstergeri, pertergeri,' ut e Mss. multis reddendum quoque Valerio Max. 1. II. c. 4. 'spongia sua corpora pertergeri.' *Idem.*

Sic affectæ domus triste fatum cuncta civitas congemebat] Τὰ γὰρ τῶν βασιλέων παθήματα ἴσασι πάντες ὧν ἐπιστροφή τις, &c. ut est apud Euripidem. Tyrtæus: Τὸν δ' ὀλοφύρονται μὲν δῖως νέοι ἤδε γέροντες, Ἀργαλέφ τε πόθφ πᾶσα κέκηδε πόλις. *Pric.*

Luctuque publico confestim congruens edicatur justitium] Sidonius II. 8. 'Decessit nudius tertius non absque jus-

titio matrona Philimatia.' Ammianus lib. XIX. 'Indicto iustitio juvenis, &c. lugebatur.' Fronto apud Fulgent. Planciadem: 'Denique plebi iustitium indicitur.' Lucanus: 'Ferule per urbem Iustitium, latuit plebeio tectus amictu Omnis honos.' Ovidius ad Liviam, ubi de Druso mortuo: 'Urbs gemit, et vultum miserabilis induit unum, Gentibus adversis forma sit illa precor, &c. Jura silent, mutæque tacent sine vindice leges, Aspicitur toto purpura nulla foro.' *Idem*.

Misellam Psychen] Rom. et Bert. *Milesiam*. Elmenh. Sic et Vicent. cum Cod. Pith. Hinc et *necess. Milesia*, oraculi scilicet, coniecerat Beroaldus. Nam sane nusquam dixit Auctor puellam fuisse *Milesiam*; et Latine non debuerat tum respondisse Apollo Milesius. At idem *misellam* bene reposuit: ut dant ceteri Mss. Passim *Psychen* ita vocat Auctor, ut lib. v. 91. 105. vi. 123. *Parenti vitiose* in Edd. Ber. Bas. pr. *Flagitabat* Pith. *Oud. Misellam Psychen ad destinatam pœnam cflagitabat*] Infra lib. vii. 'Destinatam sectionem meam flagitat.' *Pric. Milesiam*] Legendum videtur *misellam*, quod epitheton *Psychæ* cum primis convenit: vel lege, *necessitas Milesia*, ut ad sortem oraculi Milesii referatur: necessitati autem, quam nec Deus quidem superat, parendum esse, præcipiunt Plato et Plotinus. *Parcas ἀνάγκης*, id est, Necessitatis filias dixere: proverbium Græcum est, dignum scitu memoratuque, ἀνάγκην οὐδὲ θεοὶ μάχονται, id est, adversus necessitatem nec Dii quidem pugnant. *Beroald.*

PAG. 87 *Virum producitur funus*] Prave Oxon. Guelf. ambo, *perducitur*. De 'vivo funere' vide hic *Pricæum*, et Comment. ad Curt. lib. v. c. 12. 'digredientem velut a rogo intueretur.' Quæ ibi Mss. lectio nequaquam est mutanda, cum Acidalio et Trille-ro lib. i. Obs. c. 12. in 'a tergo,' a

rege,' 'vultu riguo:' quod non est Latinum, nec continet malum omen, Curtii scopum. *Oud. Toto prosequente populo virum funus producitur*] Lib. viii. 'Funus, toto feralem pompam prosequente populo deducitur ad sepulturam:' et ix. 'Frequente prosequente comitatu tradunt sepulturæ.' *Virum funus* elegantissime. Cyprianus de se ad bestiarum pugnam objicientibus: 'Viventes in ultroneum funus ornantur.' Manilius de Andromeda (ut et *Psyche*) rupi affigenda: 'Virginis et viæ rapitur sine funere funus.' Rutilius Numatianus: 'Perditus hic vivo funere civis erat.' Apud Quintilianum ix. Declam. 'Sonabant clangore ferale tubæ, illatisque Libitinæ toris ducebatur funus ante mortem:' et Senecam *Controvers. vii. 4.* 'viva cadavera.' Supra hic lib. i. 'Semimortuus, immo ipse mihi supervivens et postumus.' *Pric.*

Comitatur non nuptias, sed exequias suas] Seneca *Controvers. vi. 6.* 'Versæ sunt in exequias nuptiæ, genialisque lectus mutatus est in tenebrem.' Tacitus de Poppæa *Annal. xiv.* 'Huic primus nuptiarum dies loco funeris fuit.' Noster Florid. *iii. de Philemone*: 'Comœdiam ejus prius ad funebrem faciem, quam ad nuptialem venisse.' *Idem.*

Duni mæsti parentes, &c. nefarium facinus perficere contantur, &c.] Lib. v. 'Jam tum facinori manus admovens, adhuc incerta consilii titubabat, multisque calamitatis suæ distrahitur affectibus.' *Idem. Tanto malo perciti*] *Contra* lib. v. 'Tanto bono percita.' *Idem.*

Quid infelicem senectum flectu diutino cruciatis] Non vos, sed *senectum vestram*. Terent. v. 3. Andr. 'Cur meam senectutem hujus sollicito amentia?' ubi Donatus: 'Non, me, sed meam senectutem: quod plus est et miserabilius.' *Idem.*

Quid spiritum vestrum, qui magis

meus est, crebris ejulatus fatigatis] Paulus Act. 21. 13. *Τί ποιεῖτε κλαύοντες καὶ συνθρύποντές μου τὴν καρδίαν;* quo loco adnotata consule. Æneid. iv. 'Desine neque tuis incendere, teque querelis.' In Eunucho Terent. 1. 2. 'Ne cuncta te obsecro, anime mi: ubi Donatus: 'Eo gestu dictum, quasi in eo etiam ipsa crucietur.' Seneca Epist. civ. de Paulina sua: 'Cum sciam spiritum illius in meo verti.' *Idem.*

In vestris oculis] Perperam in exsulat ab Ed. Floridi. pag. 83. 'in humanis vultibus Deæ numina placantur.' Et passim. Vide ad Flor. lib. 11. 8. 13. 111. 7. 'In Cassio summum animum perdidisset.' Ovid. 11. Met. 362. 'nostrum laniatur in arbore corpus.' *Ond.*

Quid caniciem scinditis? quid pectora, &c. tunditis] 'Pectora quid pugnis fœdatis, et unguibus ora?' Lucianus in Meretric. dialog. 'Ἐσπαράττη τὰς κόμας, καὶ τὰ στέφρα ἐτύπτετο. *Pric.*

Gens et populi] Vulgatum ante Elmenhorstium *gens* posset firmari ex Avieno Descr. Orb. vs. 1333. 'multæ denique gentis Absolvam populos.' Sed rectius Elmenh. e Mss. quibus tum aliorum, tum mei, Pith. D'Orv. Oxon. Guelf. nterque, Par. Flor. consentiunt, ceterique Editores prætulērunt *gentes*. In Oxon. et *gentes et p.* Non male. Perperam enim Cl. Withovius in Encæn. p. 63. negavit, *gentes et populos*, minores gentium partes, jungi. Sic enim copulantur Ciceroni de Leg. lib. 11. c. 13. pro Marc. c. 2. Justino lib. vii. 1. viii. 6. Lucano sæpe. Vide ad lib. vi. 442. 'Tot populis, tot surdas gentibus aures.' Lib. x. 31. 'Percenteret pariter populos, et sidus iniquum Gentibus.' Ad hæc in Guelf. pr. a m. s. exaratur, *et g. et p.* *Ond.*

Tunc dolere, tunc flere, &c. debuistis] Hannibal apud Livium: 'Tunc flere decuit cum adempta nobis arma,' &c. Curtius lib. vii. 'Tunc demens la-

crymare debueras, cum equo calcaria subderes.' *Pric.*

Sentio et video] Catullus: 'Sed facere, ut quisvis sentiat et videat.' *Idem.*

Ducite me, et cui sors addixit scopulo sistite] 'Nulla mora est, sequor, et qua ducitis, adsum.' Macaria virgo apud Euripidem: 'Ἡγεῖσθ' ὄπου δεῖ σῶμα καθανεῖν τῷδε, καὶ στεμματοῦτε, καὶ κατάρχεσθε, &c. *Idem.*

Festivo felices istus nuptius obire] Sic in lib. vi. ff. de appell. de damnato: 'Perire festinans.' Apprime ad hunc locum faciunt Pacati in Panægyrico ista: 'Magno pectoribus humanis, atque adeo maximo lux amori, interitus horrori est: sed quatenus aut ista optari potest, aut ille vitari; at, si ultima supra caput steterit hora, et venerit dies nunquam reversurus, ac se confessa mors fuerit, non timentur extrema cum certa sunt. Hinc reorum usque ad damnationem metus, postea attonitus stupor, et ex desperatione securitas: et ad locum supplicii voluntaria, carnifice non trahente, properatio.' *Idem.*

Quid detracto v.] Mss. D'Orv. Oxon. Guelf. pr. *detracto*, ut passim est in libris veteribus, uti *contracto*, et similia, de quibus alibi. Vide et Drak. ad Liv. l. xxxiv. 15. Wass. ad Sallust. B. Jug. c. 57. 'Bonos detractant.' Pal. *detecto*. Edd. Junt. pr. Ald. *trecto*. *Ond.* *Quid differo? quid detracto? &c.]* Apud Senecam Octavia: 'Quid jam frustra miscranda moror? Rapite ad Iethum.' *Pric.*

Sic profatus virgo, conticuit] Lib. 111. 'Sic profatus accusator, &c. vocem repressit.' *Idem.*

Tædasque nuptiales] Restitni quod est in Mss. O. et Edd. præterquam Wow. Elmenh. *Pric.* Flor. e conjectura Scioppii. Mihi legendum videtur: *deserunt, tædas quoque nuptiales, quibus præluxerant* (Oxon. *luxerant*) *ibidem, &c. relinquentes.* Sic omnia

placidissime procedunt. Quoque milites abiisse in que, ubi vis notarunt docti Interpretes, et aliquoties ego ad Sueton. *Pralescrant* Guelf. sec. Oud.

Dejectis capitibus domuitionem parant] Doctorum virorum egregiam restitutionem confirmant plane membranæ D'Orv. Neque opus esse, ut post *tædus* ejiciamus que, cum Scioppio, vel deleamus ita, cum Schotto et Ed. Seriverii, patet ex ante dictis, et restitutione τοῦ que in quoque. Edd. ante Wowerium carentes τοῖς choragio itaque perf. itemque Elmenh. Scriv. Flor. non habent quoque que post *dejectis*. Sed agnoscit etiam Paræanus, omissis quamlibet prioribus tribus vocibus. Ald. *deictis*. De choragio autem, sive apparatu scenico proprie, consule etiam l. II. p. 31. 'momento choragii funebri.' Mnuck, ad Fulg. Myth. l. III. c. 6. ubi legitur *jamque*. Barth. Advers. l. XXXVI. c. 13. Philandr. ad Vitruv. l. V. c. 9. *Domuitionem* male in Palat. *Idem*.

Clade defessi] Putat Pricæus, legendum *clade fessi*; quia simplex *fessus* ita sæpe occurrit; ejusque exemplis innumera possent addi. Sed si simplex, cur igitur non compositum? quum de nihil nisi significationem angeat. Vide ad pag. 82. 'tristitie animi damnisque ceteris delassatum iri.' Septim. de B. Troj. II. 31. 'pernicie defessi exercitus anxius.' *Idem*.

Abstrusi tenebris] Bert. *absconsi*. In luctu domi se continebant. Plin. l. IX. Epist. 13. ad Quadratum: 'Mitto ad Anteam: rogo, ut veniat, quia me recens adhuc luctus limine contineret.' Elmenh. Ibi vide plura. Bert. Cod. lectio est glossa. Adi Cl. Arntzen. ad Plin. Paneg. c. 45. 'homo otio aut situ abstrusus.' Et passim. Corrigendus Vitruv. l. III. c. 2. 'Valvarum adspectus obstruitur columnarum crebritate.' Lege e Mss. duobus, Voss. Franek. *abstruditur*. Sic 'terra,' 'veritas abstrusa,' &c. Oud.

Et miseri quidem parentes ejus, &c. clausa domus abstrusi tenebris, &c.] In fragmentis Petronianis: 'Orbique parentes, &c. Afflicti vitam in tenebris luctuque trahebant.' Ovidius Remed. Amor. II. 'Nec sit tua janua clausa, Nec tenebris vultus flebilis abde tuos.' Seneca Epist. CXIII. de Alexandro: 'Modo occiso amico, modo amisso, jacebat in tenebris, &c. mærens.' Infra lib. VIII. de Charite: 'Tenebris imis abscondita, jam cum luce transegerat.' Sallustius Jugurth. 'Cæteri clausi in tenebris cum mærore et luctu morte graviorem vitam exigunt.' Apud Quintilianum XII. Declam. 'Fletus inde, et desperatio, et lucis odium:' et Nostrum de Thrasyllo: 'Valvis super se diligenter obseratis, inedia statuit elidere sua sententia damnatum spiritum.' Pric. *Tanta clade defessi*] Sic 'calamitatum lassitudinem' Quintilianus in Declamationibus dixit. In Nostro *clade fessi* legendum videtur: τὸ de ex mediæ vocis sine irrepsisse credo. Seneca Thyeste: 'Malisque fessos gravibus,' &c. Claudianus: 'Et quamvis gemina fessum jam clade fugavit.' Nec aliter sæpe Tacitus, quo frequentius Noster neminem imitatur. Virgilius I. 'Fessi rerum:' ubi Servius: 'Dicimus, fessus animo, et, fessus corpore (quod magis proprium est): et, fessus rerum a fortuna venientium:' repone, *Dicimus, fessus corpore, et fessus animo, (quod magis proprium est,) &c.* Idem ad Æneid. VIII. 'Corpore fatigatum dicimus, animo vero fessum,' &c. Onomast. vetus excellentissimum: 'Fessus, ἀπειρηκῶς.' *Idem*.

PAG. 88 *In ipso scop. vertice deflentem*] *Ipsa* abest a Palat. Et nescio quid elegantiæ hic vel virium habeat. Forsan ex alia voce est corruptum. Dein Sopingius conjecit *vertice se defil*. Ac sane nusquam utitur Auctor verbo *deflere*, nisi juncto Accusativo casu. Sed alii tamen adhibuerunt

neutraliter pro valde flere; uti hic sumi posset. Justin. l. xviii. c. 4. 'Tunc deflens ipsa lugubri voce Acerbam ciet.' Sic leg. e Mss. Septim. de B. Troj. l. iiii. c. 9. 'Tum apud Trojam circa Sarpedonis cadaver cunctis deflentibus, ac præcipue feminis:' et affibi. Confer Wopkens. in Miscell. Obs. Nov. vol. 1. t. ii. p. 53. Alia quoque verba neutraliter posita vide ad l. i. p. 14. 'Eum vitalis color turbaverat.' Verum adtentius locum consideranti succurrit, Psychen induci a Nostro, ut *lacrimosam* quidem ante ipsam feralium nuptiarum executionem, sed dein luctus fletusque inhibentem. Hinc unice mihi placet Codicum Palatini et Guelf. sec. scriptura, in *ipso scopuli vertice defluentem*, id est, liquentem, deficientem, ac delabentem, exanimis instar. Quo facit, quod sequitur, 'sensim levatam.' Passim in defectu virium 'corpus ad,' vel 'in terram defluere' dicitur. Et de hoc verbo consule Drak. ad Liv. l. xxi. 15. 'jecur defluxisse.' Abest *deflentem* a Fux. *Oud.*

Melliter spir. Zephyri] Simile quid accidit Iolæ, cum se præcipitem daret de muro Æchaliæ, ut Plutarchus ex Nicia Maleote in Parallelis fol. 308. notat. *Elmenh. T. ii. Ex. 13.* Ad oram hæc adleverat Lindenbrogius. Addit ibidem Plutarchus Clusiam ex Theophilo. Vide ad Ovid. Ep. xv. 177. *Oud.*

Vibratis] Flor. *vibrantis*. *Elmenh.* Item D'Orvill. ex more librorum, ubivis *n* inserentium. *Markland.* ad Stat. Silv. l. v. c. 2. vs. 102. *mallet libratis*. Pravo sane iudicio. Passim *vibrari* Noster cum aliis dicit ea, quæ celeri motu quassantur. *Levatam* Oxon. Guelf. pr. *levata*. *Corrupte.* Val. Flacc. vi. 748. 'Ille super socias clementi turbine gentes Erigitur.' *Oud.*

Per dextera excelsæ vallis subditæ] Floridi notatur interpretatio; et

recte. Nam ut 'altitudo,' 'fastigium,' 'vertex,' de profunditate sumatur, de quibus dixi ad p. 85. et Cæsar etiam scripserit lib. i. B. Civ. c. 6. 'transcendere valles,' (ubi vide) quia iis semper continui sunt montes, non inde tamen sequitur, 'excelsum' etiam pro 'profundo' poni. Præterea quid erit 'excelsa vallis subdita?' Corruptum hoc sine dubio. Sed bene sit librariis Codd. Florent. Bemb. Regii, Fux. Guelf. ntriusque, et Parisiensi, qui lectionem unice veram servarunt: *per dextera rupis excelsæ, vallis subditæ fl. c. gremio d.* Fulg. l. iiii. Myth. c. 6. 'puella per montis declivia Zephyri flantis leni vectura delapsa.' Infra l. vi. p. 118. 'insistentem celsissimæ illi rupi montis ardui verticem.' Psyche leniter, 'per dextera rupis altæ' delapsa est in 'gremium cespitis, florentis in valle,' quæ ei rupi erat subjecta seu subjacens. Vel potius construe: 'in gremium subditæ vallis cespitis florentis,' sive quæ prædita et vestita erat florenti cespite. In Guelf. pr. *dextera*. Forsan quoque olim fuerat, *florentisce cesp.* pro *florentisque*. Elegantius certe clariusque ita scriptum fuisset. L. v. ait pag. 104. 'super ripam florentem herbis exposuit.' Fux. *subita*. Idem. *Florentis cespitis gremio leniter delapsam reclinat*] Seneca cap. 32. ad Polybium de Nerone: 'In præceps' (me) 'euntem, divinæ manus usus moderatione, deposuit:' id est, 'leniter reclinavit.' Curtius lib. viii. de Bucephalo: 'Multis vulncribus confossus deficiensque procubuit, positomagis Rege quam excusso.' Quintilianus xvii. Declam. 'Strictos circa collum laqueos aut nexus aut ipsius corporis ruina decepit: rotatos per abrupta mollis jactus explicuit.' Virgilius, ubi de Turno se in flumen projiciente: 'Ille suo cum gurgite flavo Accepit venientem, et molli-bus extulit undis.' Seneca Præfat. lib. iiii. Naturalium: 'Nunc cum

maxime Deus alia exaltat, alia submittit: nec molliter ponit, sed ex fas-

tigio suo, nullas habitura reliquias, jactat.' *Pric.*

METAMORPH. LIB. V.

Hic quintus liber continet Psyches domicilium, Cupidinis amorem, sororum Psyches visitationem: earundem subsequitur invidia, cujus impulsu Psyche credula, maritum Cupidinem vulnerculo percutit: ex quo devoluta e culmine beatitatis, fit ærumnosa, quam Venus infesta atrociter exagitat. Tandem, post multiplices exhaustas ærumnas, fit conjunx sui Cupidinis. Nuptiæ celebrantur in cælo inter cœlicolas. *Beroald.*

In ipso toro roscidi graminis suave recubans, &c.] Ovidius: 'Proque toro, terræ, non semper gramen habenti, Incubat.' Virgilius: 'Viridante toro consererat herbæ:' ubi Servius: 'Verbum de verbo: nam torus a tortis herbis dictus est.' *Pric.*

Dulce conquirit] Zeno Veronensis Serm. Attende tibi: 'Fœcundi cespitis viridantes et herbedi tori, &c. in quibus dulces et salubres somni nullis curarum morsibus effugantur.' Claudianus: 'Heic mollis panditur herba, Sollicitum curis non abruptura soporem.' Philostratus 1. 4. de Apollonii matre: *Εἰς ἕπνον ἀπήχθη κλιθεῖσα ἐν τῇ κούρῃ.* *Idem.*

Lucum proceris et vastis arboribus consitum] Lib. VIII. 'Pervenimus nemus quoddam proceris arboribus consitum.' *Idem.*

Fontem vitreo latice placidum] In Regio, Gueff. pr. Edd. Ber. Bas. sec. Colv. Vulc. Wow. *Pric.* est *placidum*; dubitatque *Pricæus*, quid præferat, proferens ex lib. 1. p. 14. 'In speciem placidæ paludis ignavus ibat.' Sed locus is non magis huc pertinet,

quam ille Virgil. *Ecl.* 11. 26. ab *Elmenhorstio* citatus. *Placidum* bene dicitur æquor et flumen, cum aquis innotum stat, sicut et palus, vel leniter fluit. Vide *Cerdam* ad 1. *Virg.* locum, et passim poëtas. Neutrū convenit fonti scaturienti, et in receptaculo limpidissimas aquas ostentanti. Ad hæc præcedit *placido*. Verissima igitur est lectio a ceteris Mss. et Edd. confirmata, *perlucidum*, sive 'vitro æmulum in colorem,' ut ait Auctor lib. 1. pag. 14. probata quoque ab N. Heinsio ad *Ovid.* *Epist.* xv. 157. 'Est nitidus, vitreoque magis perlucidus amni Fons.' *Sil.* lib. iv. 87. xiv. 228. 'Et perlucens splendenti gurgite Achaten.' *Sen.* de *Tranq. An.* cap. 1. 'perlucentes ad innum aquas:' et ad *Marc.* c. 17. 'fontem perlucidi ad innum stagni:' ac crebro poëtae aquæ puræ dant *splendorem*, pro rei natura. Græci aiunt et *διανγὲς* et *διαφανὲς ὕδωρ*. Sed et Auctor ipse lib. ix. pag. 179. 'Vas aquæ perlucidæ, de proximo fonte petita.' *Horat.* lib. 1. O. 18. f. sed in alia re: 'Vitro perlucidior.' Scribi solet in Codd. *plucidum*. Hinc, non animadversa lineola, fecit librarius *placidum*. In *Ed. Bas.* est *placitum*. Sed male. Non enim mens Auctoris adhuc est dicere, quid placuerit Psychæ, sed simpliciter loci topographiam elegantem depingere. Millies *placidum* et *placitum* confundi, quis ignorat? *Perlucide* *Gueff.* sec. *Oud.*

Medio luci meditullio] Sic habent Mss. O. Prima vox suspecta tamen

est, nec injuria, Pricæo. Quid si hic potius, quam supra, scripserit Auctor, in ipso: ut lib. vii. pag. 146. 'Oneris in ipso meditullio:' ubi ipso exsulat a nonnullis. Lib. x. pag. 231. quæ citavit Pricæus, item lib. iii. in f. 'in ipso fere meditullio pilæ.' Lib. xi. pag. 256. 'In ipso ædis sacræ meditullio.' Ac crebro τὰ in ipso inculcat Auctor. Nihil temere tamen mutes. Idem. *Fontem vitreo latice perlucidum medio luci meditullio*] Ovidius: 'Stat vetus, et multos incædna sylvæ per annos, &c. Fons sacer in medio:' quæ vox postrema fortasse ex Appuleio expungenda: infra enim vii. 'oneris in ipso meditullio:' et x. 'in ipso scænæ meditullio' dixit. An vero 'medium meditullium' est quod supra lib. ii. 'libratam loci mediætatem' vocat? *Perlucidum* est et in Oxon. Cod. et Vicentiæ edito libro: sic infra ix. 'Vas aquæ perlucidæ:' in aliis *placidum*: ut supra lib. i. 'Fluvius in speciem paludis placidæ ignavus.' Pric.

Jam scies] *Scires* ediderunt Scriv. Pric. et Flor. ex emendatione Piccarti Per. Crit. cap. 8. et Gruteri lib. viii. Susp. c. 2. Ovid. lib. i. Met. 162. 'Scires e sanguine natos.' v. 23. 'Scires a Pallade doctam.' Vell. lib. ii. c. 80. 'Scires, quid interesset inter duces.' Petron. c. 91. 'Scires non libenter servire:' ubi vide Erhard. et Burm. ac supra laudatos. Lib. iv. pag. 73. *Cerneret*. Verum nullus codex favet. Sed Oxon. Guelf. Reg. Fux. Pal. D'Orv. Par. præbent *sciens*, et in iisdem est *se pro te*, probante Pricæo. Sed tunc deficit verbum. Durissimum enim hic videtur erat subintelligi. Malim hinc cum viro docto ad Marg. Ed. Junt. post. emendare, *jum scias*, sive scire possis. Flor. lib. ii. cap. 16. 'Quantas opes cremaverit, hinc scias.' Et sæpissime in his vel præsens vel imperfectum Subjunctivi ponitur, pro quo tamen et Auctor noster non sprevit

forsan Indicativi futurum. Adij, quæ diximus ad lib. ii. pag. 23. 'Credes,' &c. uti pro *credas* vel *crederes* est in Mss. et Edd. O. Cave tamen, ne vulgatum defendas loco lib. iii. p. 53. 'Jam scies omnem domus nostræ statum.' Ille enim ad hanc formularem locutionem non pertinet. Crebro hoc *jum scies* est apud Mimæ. Fel. et c. 17. 33. Ceterum *diversorium* rursus editi pro *div*. Oud. *Jam scires ab introitu primo Dei cujuspiam linculem et amœnum videre te diversorium*] Ita plerique editi: in nonnullis *scies*: optime Oxon. Ms. *Jam sciens*, &c. (Psyche scilicet) *videre se diversorium*. Virgil. Æneid. i. 'Nympharum domus,' &c. ubi Servius: 'Talis locus est ut credatur domus esse Nympharum.' Pric.

Laquearia citro et ebore c. curvata] Nequaquam quid est mutandum contra Mss. De 'argenteo cælamine' statim sequitur. Intelligit tecta ex citro et ebore in curvitate formata, sive convexitatem, ut in templis et palatiis (Luc. x. 12.) seu cameram citream et eburneam arcuatum. Quomodo 'speluncarum concava' Cicero de Nat. Deor. lib. ii. c. 39. et 'saxa concava' Virgilio lib. v. Æn. vs. 677. ac 'concavum palati' Lactant. de Opif. Dei c. 10. quod aliis 'antrum' et 'camera palati.' Vide Bunem. ad § 17. ut contra aliquando *convexum* dicitur pro *concavo*; de quo ad Lucan. lib. ix. 502. Virg. Æn. x. 515. 'convexo in tramite silvæ.' Proprie lib. ii. pag. 33. 'Succinum mire cavatum in lapides.' In Guelf. pr. *citro ebore curioso*. Ox. a m. pr. *citro de cbo*. Oud. *Summa laquearia citro et ebore curvata subeunt aureæ columnæ*] Ovid. de Solis regia: 'Sublimibus alta columnis, Clara micante auro:' et statim: 'Cujus eburnitidum fastigia summa tegebat.' Propertius: 'Quod non Tænariis domus est mihi fulta columnis, Nec camera auratas inter eburna trabes.'

Nec ebore domus ista, sed et citro cavata. Cant. Cantic. i. 16. 'Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cypressina.' 1 Reg. vi. 18. 'Ἐκοδόμησε τοὺς τείχους τοῦ οἴκου ἔσωθεν διὰ ξύλων κεδρίων, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, &c. ἕως τῶν δοκῶν. Pric.

Bestiis et id genus pecudibus occurrentibus ob os introvuntium] Firmicus viii. 10. 'Erit quoque vinearum amator et cultor, &c. vel qui buxearum arbores tondens, in belluas fingat.' Idem.

PAG. 89. Mirus prorsum magnæ artis homo, imo semideus, vel certe Deus] Certo certius voces illæ unciis a Wowerio jam et Pric. inclusæ, magnæ artis, pessime huc irrepserunt ex seq. versu, 'magnæ artis subtilitate:' ac vere ejiciendas eas monuit Gruter. lib. viii. Susp. cap. 2. e conjectura, non vero Pal. Cod. Nam ad marginem Ed. Colv. ipse Gruterus notavit, non has voces, sed certe illic deesse, sicuti τὰ *vel certe Deus* desiderantur in Cod. Par. Ac sane non minus nihil sunt suspectæ. Nam nusquam certe sic adhibet Auctor pro 'revera,' sed 'saltem:' unde, si sanæ sint, certe sunt transponendæ: immo *Deus, vel certe semideus*; quod et in mentem venit Cl. Wasseo, et emendavit Ampl. ac Consultissimus Senator, Paanwius in Observ. Jur. p. 89. Vide ad lib. vi. p. 111. 'ira mitigetur, vel certe vires leniantur.' Ceterum *magnæ artis* jam desunt quoque Edd. Scriv. et Floridi. *Magna* notatur ab anonymo, f. Tollo, esse in Ms. *Prorsus* est in Mss. Palat. Oxon. D'Orv. Oud. *Mirus prorsum, &c. homo, &c.*] Propertius: 'Quicumque ille fuit primus qui protulit enses, Nonne putas miras hunc habuisse manus?' Pric.

Imo semideus, vel certe Deus, qui magnæ artis subtilitate, &c.] Theocritus de textilibus: 'Ὡς χαρίεντα! θεῶν περονάματα φάσεις. Apud Scriptorem ad Hebræos: Πόλις ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. Eustathius

'Ἐρωτ. i. 'Ἀπὸ θ' Ἡφαιστος ἐχαλκούργησε, καὶ Δαιδάλου χεὶρ ἐτεχνουργήσεν. Theodoretus iv. περὶ Προνοίας' Οἰκίαν ὀρῶντες ἰκανῶς μάλα γεγενημένην, καὶ στερβῶς κρηπίδος ἐρερισμένην, εὐρὸς τε καὶ μῆκος ἔχουσαν, καὶ ὕψος τὴν πρὸς ταῦτα διασάξον ἀναλογίαν, &c. καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τὰς τοιαύτας οἰκίας λαμπρύνειν φιλεῖ, εὐθὺς τὸν τεχνίτην θαυμάζομεν, καὶ τὸν οὐ παρόντα ζωγραφοῦμεν τῇ διανοίᾳ, καὶ εἰς τὴν ἐκείνου τέχνην πᾶσαν ἐκείνης τῆς εὐπρεπείας τῇ εὐμορφίᾳ ἀναφέρομεν. Et post: 'Ἐκ μεγέθους καὶ καλλοῦ τῆς κτισμάτων ἀναλόγως τὸν γενεσιουργὸν θεωροῦμεν' λογίζόμεθα γὰρ ὀρθῶς καὶ δικαίως, εἰ τηλικούτων τῶν ποιημάτων τὸ μέγεθος, πηλίκος, ὁ ποιητῆς, &c. Idem.

Tantum effervit argentum] Primo pro tantum in Ed. Vet. est tamen: unde G. Vossius conjecit tam sive adeo. Sed tantum præstat, tam totos parietes argenteo cælamine tectos. Tnm effervit constanter retinent Mss. et Edd. primæ ac Junt. pr. nisi quod effervit sit in Oxon. et Guelf. pr. a m. pr. Nam a sec. m. illic exaratur effocavit, cum gl. eracuravit. Male Beroaldus, qui vulgare recte exponit, 'varias ferarum expressit formas,' e conjectura supposuit τὸ *effigiarit*, seqq. Aldo, Junt. post. Collin. Bas. Wow. Pricæo, quos pluresque bene confutavit N. Heinsius, ne alios nomine, ad Valer. Flacc. lib. ii. vs. 661. Atque ita Stat. lib. iii. Achill. 19. 'raptum Superis Mars effervit anruin.' Atque ita feræ figuram indutus dicitur ἐκθηριώσας αὐτὸν Longo Past. lib. i. pag. 14. Ed. M. Tandem perperam Lipsii conjecturam recepere contra O. Mss. et Edd. Vett. Colvius, Vulcan. Elmenh. Scriv. Nihil est 'efferrare argumentum cælamine.' Quin et argumentum dicitur opus, in qua historici vel fabulosi aliquid cælatum vel intextum est: ut patet notis ad Propert. lib. iii. 7. 13. Hic ait simpliciter, argenteos parietes, bestiis et id genus pecudibus in-

signitos, earumque picturis variegatos, ut dicit lib. xi. fuisse. *Oud. Tantum efferauit argentum*] *Efferauit*, in speciem ferarum formavit. Vide Firmicum paulo supra adductum. Scripturam hanc habet et Oxon. Ms. cum edito Vicentiæ libro: prætulermi tamen cum Beroaldo *effigiarit*, eoque id magis, quia vox 'artis' præcessit: sic 'statuas et imagines variis artibus effigiare,' in Apologia dixit. In vet. Onomastico: 'Effigio, εἰκονίζω.' Pro *argentum* Lipsius *argumentum*, multum Colvio laudante: cum tamen heic præcesserit, 'parietes omnes argenteo calamine conteguntur:' et l. ii. in non dissimili descriptione occurrat, 'vitrum fabre sigillatum, crystallum impunctum, argentum clarum, et aurum fulgurans, et succinum mire cavatum,' &c. *Pric. Efferauit*] *Lego effigiarit*: hæc enim purior mundiorque lectio est, ut *effigiarit* exponas, variis figuris simulacrisque effinxit argentum, ad ornamentum diversorii. Quod si legas *efferauit*, expone, in feras et ferarum imagines effinxit. Quod vero ait: 'homo, immo semideus vel certe Deus,' amplificatio est, qua per incrementum decenter crescit oratio. *Beroald.*

Lap. pretioso cæsim diminuto] Eleganter et erudite Casaubonus ad Sueton. lib. i. fol. 29. *Elmenh.* De Lithostrotis hic vario marmorum colore picturatis, sive sectilibus, quæ a tessellatis tñere diversa, adi etiam *Pric.* et *Comm.* ad Sueton. *Cæs.* c. 46. et talium pavimentorum egregia monumenta apud Montf. *Supplem. Antiq.* illustr. t. i. pag. 71. ii. 39. iv. 148. &c. &c. In *Pal.* et *Pith. Cod.* quoque *diminuto*. *Male.* *Adi* ad Suet. *Cæs.* cap. 5. *Oud. Pavimenta ipsa lapide pretioso cæsim diminuto, &c.*] *Philostratus* ii. 11. de Solis apud Brachmanas Templo: Τὸ δὲ ἔδος αὐτὸν μαργαρίτιδος σύγκειται ξυμβολικὸν τρόπον. *Glossarium*: 'Ψήφωσις, pavimentum.'

In alio: 'Pavimentum, ψηφολογητὸν ἔδαφος.' *Ennius*: 'Pavimento, atque emblemate vermiculato.' 'Cæsim diminuto,' est 'minutim cæso.' *Gellius* xvii. 8. 'In olla una lentis Ægyptiæ, et encurbitæ inibi minutim cæsæ.' *Pric.*

In varia pictura genera discriminantur] *Isidorus Orig.* xix. 11. 'Lithostrota sunt elaborata arte picturæ, parvulis crustis ac tessellis tinctis in varios colores.' *Seneca Epist.* lxxxvi. 'Nisi Alexandrina marmora Numidicis crustis distincta sint; nisi illis undique operosa, et in picturæ modum variata circumliti prætexatur.' *Cassiodorus* i. 6. ubi de marmorariis: 'De arte veniat quod vineat naturam: discolora crusta marmorum gratissima picturarum varietate texantur.' *Statius* in *Vopisci Tiburtino*: 'Solum, varias ubi picta per artes Gaudet humus, suberantque novis asarota figuris.' *Idem.*

Iterum ac sæpius beatos] *Quintilianus Declam.* xiiii. 'Iterum ac sæpius,' (Judices) 'admonco,' &c. *Synesius* in de Providentia: Αὐθὶς τε καὶ πολλάκις εἰρήσθαι ἄξιον. *Idem.*

Super gemmas et m. calcant] *Tuto* hunc locum transiunt *Interpretes*, ut sanum. Sed quæro, quis Latine dixerit, 'super gemmas' pro 'cas pedibus premere?' Quum id verbum sit mere activum, et 'calcare gemmas' sit dicendum; ut fit in omnibus exemplis a *Pricæo*, et *Piccarto Peric.* Cr. cap. 8. prolatis. Nec secus usus est *Auctor* semper: qui et pag. 94. ait in eadem hæc fabula: 'jacent monilia, splendent gemmæ, quantum passim calcatur aurum:' et lib. xi. p. 258. 'Calcas Tartarum.' Ad hæc an ille quæso toties *beatus* est, qui semel vel bis aut aliquando monilia calcat? *Lege* tu meo periculo, qui semper *gemmas et mon. calcant*: ut diserte exaratur in *Cod.* *Oxon.* si fides *Excerptis Gronovianis*. Certe sic libri sui margini e

conjectura quoque adlevisse video Cl. Burmannum. *Calcantur Pith. Ond. Qui super gemmas et monilia calcant*] Statius ubi supra: 'Dum vapor aspectu, vultusque per omnia ducō, Calcabam necopinns opes.' Lucanus de Cleopatrarum palatio: 'Totaque effusus in aula Calcabatur onyx.' Martial. 'Calcatusque tuo sub pede lucent onyx.' Seneca de Tranquill. cap. 1. 'Jam domus etiam qua calcantur pretiosa.' Idem in de Ira III. 35. 'Qui nolunt domi nisi auro pretiosa calcare.' Iterum Epist. XVI. 'Ut terram marmoribus abscondas, et non tantum haberi tibi liceat, sed et calcare divitias.' et Epist. LXXXVI. 'Eo deliciarum pervenimus, ut nisi gemmas calcare nolimus.' *Pric.*

Domus sine pretio pretiosa] Id est, supra omne pretium pretiosa: sic 'auri damno pretiosum' infra lib. VI. Virgilius: 'Ignotum argenti pondus et auri:' ubi Servius: 'Aut quod ignorabat Dido: vel ad magnitudinem pertinet: tantum quantum nullus novit.' *Idem.*

Totique parietes solidati massis aureis, splendore proprio coruscant] Philostratus ubi supra: Οἱ δὲ τοῦ ἱεροῦ τοίχου πυρσοῖς λίθοις ὑπαστράπτει χρυσοῦς, αὐτῆν ἐκδιδοὺς ζοικίαν ἀκτῖνι. Josephus VIII. 5. de Hierosolymitano templo: Τοὺς δὲ τοίχους κεδρίνοις ἀναλαβῶν σάνισι, χρυσοῦν αὐτοῖς ἐντετόρννευσεν, ὥστε στίλβειν ἅπαντα τὸν ναόν. Plinius Proæmio libri III. 'Alibi divitiis foditur, quærente vita aurum, &c. alibi deliciis, gemmis, et parietum digitorumque pigmentis:' et ibidem cap. 3. 'In parietes quoque, qui jam et ipsi tanquam vasa inaurantur.' In vet. Onomast. 'Solido, στερεῶς.' utitur Gellius II. 1. et Annal. XV. C. Tacitus. *Idem.*

Diem suum sibi domus faciat, l. sole nol.] Apprime huc facit Lucani locus lib. III. 410. 'non ulli frondem præbentibus antra Arboribus suis horror inest:' ubi vide. *Ond. Ut diem suum*

sibi domus faciat] Homerus Odyss. Θαύμαζον κατὰ δῶμα διοτρεφέος βασιλῆος, "Ὡστε γὰρ ἡελίου ἀγλήη πέλειν, ἢ ἐσελήνης. Firmicus de Luna: 'Per noctem luens hominibus, alterum pene diem facit.' *Pric.*

Licet Sole nolente] Corippus Africanus: 'Ædibus in mediis miro constructa paratu Extabat sedes, aura gemmisque superba: Lumen habens sine Sole suum.' Malmesberiensis lib. IV. 'Nos parum putamus actum, &c. nisi multicoloribus parietes picturis reuenteant, et Solem ad lacunar sollicitent:' vide Apocal. 21. 23. et 22. 5. *Idem. Licet Sole nolente*] In Senecæ Hippolito: 'Etiam die nolente discutiam tibi Tenebras.' *Idem.*

Ipsæ vulvæ fulgurant] Lindenbrogius ex corrupta Florent. Cod. scriptura *balneæ* coniecit *balneæ*, quod quia et in Palat. reperiebatur, avide arripuit Elmenh. et ex eo Scriv. confirmatumque ab Oxon. recepit quoque Floridus, falso scribens, adstructum id esse a Pricæo. Quin ego, licet sic quoque habeant Regius et Par. et Guelf. pr. *balneæ* opinor lectionem esse corruptam. Nec mirum foret, balneas fulgurasse, in quibus Veteres tantum ponebant luxum, magisque exornabant, quam *cubacula*. At *vulvæ ipsæ*, si hic idoneum habeat sensum, debet designare aliquid præcedentibus minus; nec tantum interiora domus membra ab *ipso usque introitu* adeo esse exornata, sed et extrinsecus porticus; inmo ipsas *vulvas*. Quare omnino eam vocem cum D'Orv. Par. Bert. aliisque retinendam contendo. Fores autem templorum et magnificarum ædium sic exornari solitas, nemo nescit. Lucan. I. X. 120. 'Et subfecta manu foribus testudinis Indæ Terga sedent, crebro maculas distincta smaragdo:' ubi vide, et Servium ad Virg. Æn. VII. 791. ex Cicerone proferentem: 'Argumenta erant in valvis.' In Pith. *figurant. Ond. Vulvæ*] Oxon. Palat. et Fuxensis Ms.

balnea. Vide Senec. Epist. LXXXVI. *Pric.*

Nec secius opes cætera majestati domus respondent] ‘In quamcumque domus advertas lumina partem, Immensæ spectantur opes.’ *Idem.*

Ut equidem recte videtur ad conversationem humanam magno Jovi fabricatum, &c. palatium] Lucianus in de Imaginibus: Καὶ εἰ οἰκίαν ἐπιειρή καλήν, καὶ ἄριστα κατεσκευασμένην, εἴποις ἂν Ζηνός που τοιῆδε γ’ Ὀλυμπίου ἐνδοθεν αὐλή. Egesippus v. 43. de Hierosolymitano templo: ‘Quia tantum non nisi summi Dei crederetur domicilium esse.’ *Idem.* ad humanam conversationem] L. IV. de Venere: ‘Jam Numinis sui passim tributa venia in mediis conversari populi cœtibus.’ Vide Act. 14. 11. et notata ibi. In Græco Danielis: Οἱ θεοί, ὧν οὐκ ἔστιν ἡ κατοικία μετὰ πάσης σαρκός. *Idem.*

Propius accessit] Oxon. *prîus*, non male, quia sequitur *mor.*: nec tamen alterum illud rejicio. Flor. IV. ‘Propius accessit, ut incognosceret:’ et Miles. 1. ‘Dubia mente propius accessi.’ *Idem.*

Intra linen sese fecit] Nil muta, quod perperam fecit Vulcan. Vide *Pric.* et Sciopp. ad lib. x. p. 235. Ed. pr. ‘Facere se’ est ire, e Græco ποιεῖν ἑαυτόν. Ad omnino Salmas. ad Tertull. Pall. p. 160. ad Flor. lib. IV. 2. 81. Casaub. ad Sueton. Aug. c. 16. *Jacit* conjecit quoque Groslot. *Oud.* *Intra linen sese facit]* Ita et Oxon. et Vicentina editio. Colvius, *sese agit*: quod et poterat ex his Virgilii fulcire: ‘Æneas se matutinus agebat:’ et, ‘Is enim se primus agebat:’ ubi Servius: ‘Incedebat: sermo tractus a ratione physica: nam agitur corpus animi judicio.’ Item VI. ‘Ecce gubernator sese Palinurus agebat:’ ubi Servius: ‘Sese agere, est, sine negotio incedere:’ quæ sana non dubito esse, an sint recta, dubito. Ex his Virgilii, inquam, suam poterat conjecturam adstruere: ego lectioni al-

Delph. et Var. Clas.

teri tamen adhærendum puto: quia et fide Manuscriptorum nititur: quia infra lib. x. Noster: ‘Ut primum ante Judicis conspectum facta est,’ &c. et quia Act. 5. 34. plane similem locutionem video: quo loco etiam Latinus Interpres verbo *faciendi* utitur. *Pric.*

Perlectante studio] Pal. *prolectante.* Wow. Item Flor. Oxon. Fux. Guelf. Pith. cum Ed. Rom. et notula Beroaldi, Groslotii, atque Edd. Colvium sequentibus. *Perlectante* in ceteris, male. Ad N. Heins. ad Ovidii Fast. lib. IV. 433. ‘Præda puellares animos prolectat inanis, Et non sentitur sedulitate labor.’ *Oud.*

Miratur singula] Atqui nondum viderat. Hinc suspice bonitatem Ed. Junt. poster. quæ sola nobis veram servavit lectionem, *rimatur*, i. e. adtente contemplatur, quod plane est Appuleianum: ut hoc lib. pag. 103. ‘Quæ dum satis curiose rimatur atque pertractat.’ Lib. II. p. 37. ‘Admoto lumine, revelataque ejus facie rimabar singula.’ Lib. III. pag. 61. ‘rimatus fiondosum fustem cunctis vastiorem.’ Lib. IV. p. 39. ‘rimatus angulum.’ Lib. VIII. p. 155. ‘quem primum insiliat, cunctabunda rimatur.’ Lib. X. p. 221. ‘Per quam modicam cavernulam rimantur me.’ Qui loens juvat admodum viri doctiss. conjecturam in Petron. c. 140. ‘dum frater sororis suæ automata per clostellum miratur:’ legentis quoque *rimatur*. Ut verum tamen fatear, *miratur* ibi retineo pro ‘mirabundus adspexit.’ Sicut sane in *rimatur* hoc verbum non mutandum est cum Bentleio in Manilio lib. I. 735. de Phaëthonte: ‘Dum nova miratur propius spectacula mundi.’ Phaëthon enim non inquirebat illa aut contemplabatur adcuratius; sed dum prætervehatur signa, *propius* (scil. quam consueverat in terris degens) *mirabatur* tanta spectacula. Sic ex ipsa Bentleii emendatione vs. 714. ‘Dum nova

Apul.

6 U

per cæcam mirantur lumina noctem, Inquiruntque sacras humano pectore caussas.' Commentarii Appuleii mentis vice fungi potest Silius lib. XII. 66. 'Lustrat inops animi, rimaturque omnia circum.' Eadem constructione, qua Virgilio G. I. 384. 'Asia circum rimantur prata:' ubi vide Burm. Solin. p. 17. 'Dum rimatur, quænam insideret loca:' et ibi in Mss. 2. *miratur.* p. 20. 'si veram rimere.' Ex dictis jam adparet, nihil novari debuissit, ut monui, lib. II. p. 23. 'Dum hæc identidem rimabundus eximie delector.' *Idem.* *Prolectante studio pulcherrimæ visionis, miratur singula*] Æneid. VIII. 'Oculos per singula volvit Miraturque:' ibid. 'Miratur, facilesque oculos fert omnia circum:' et I. 'Obtutuque hæret defixus in uno:' ubi Servius: 'In unoquoque: hoc est, singula miratur.' Calpurnius Siculus: 'Sic undique fulgor Percussit, stabam defixus, et ore patenti: Cunctaque mirabar.' Achilles Tatius lib. V. 'Ἐγὼ δὲ μερίζων τοὺς ὀφθαλμοὺς, &c. θεατῆς ἀκόρεστος ἦμην, καὶ τὸ κάλλος ὄλωσ οὐκ ἐξήρκων ἰδεῖν, τὰ μὲν ἐβλεπον, τὰ δ' ἔμμελλον, τὰ δὲ ἐπειγόμεν ἰδεῖν, τὰ δὲ οὐκ ἤθελον παρελθεῖν, ἐκράτει τὴν θέαν τὰ ὀρώμενα, εἶλεκε τὰ προσδοκώμενα. *Pric.* *Prolectante*] Alliciente. *Ber.*

Horrea sublimi fabrica p.] Hoc sensu forsan Rutil. Itin. vs. 149. 'Interea Latiis consurgant horrea sulcis.' i. e. in altum ædificata, ut frumenta sulcis nata iis recondantur. Magis tamen adridet D'Orvillii mei conjectura, *hordea*, in Misc. Obs. V. III. p. 369. Consule Burm. *Oud.*

Nec est quidquam, quod ibi non est] *Supra* (lib. II. pag. 33.) 'Et quidquid fieri non potest, ibi est.' *Elmenh.* *Nec est quidquam quod ibi non est*] Quidquam quod ars ulla luxuriæ elaboravit: ut Seneca Epist. XVI. locutus. *Pric.*

Offert se vox quædam, &c.] In de Deo Socratis: 'Socrates non vocem

sibi, sed vocem quampiam oblatam dixit; quo additamento profecto intelligas non usitatam vocem nec humanam significare: quæ si foret, frustra, quæpiam: quin potius, aut vox, aut certe cuiuspiam vox diceretur, &c. qui vero vocem dicit se quampiam audivisse, aut nescit unde ea orta sit, aut in ipsa aliquid addubitat, aut eam quiddam insolitum et arcanum demonstrat habuisse.' *Idem.*

Corporis sui nuda] 'Ἀσώματος. Infra: 'Voces informes audiens.' *Elmenh.* Virg. lib. VI. Æn. 292. 'tenues sine corpore vitas.' Passim Echo vocatur 'vox sine corpore.' *Oud.* *Quid, inquam, Domina, tantis obstupescis opibus*] Calpurnius ubi supra: 'Quid te stupefactum, rustice, dixit Ad tantas miraris opes?' *Pric.*

Tua sunt hæc omnia] *Supra* lib. II. 'Tua sunt, &c. cuncta quæ vides:' quo loco adnotata confer. Arrianus II. 17. in Epictetum: 'Ἐρχου εἰς τὰ σὰ, &c. σὰ ἔστι ταῦτα τὰ κτήματα. *Idem.*

Prohinc cubiculo te refer] *Edd.* Ald. Junt. post. Colin. *proin*, ex Beroaldi conjectura. Sed vide ad lib. III. p. 51. 'prohinc ep. vadim. differamus.' Inepte porro Floridus interpretatur, 'redi in cubiculum,' quod nondum intraverat Psyche. *Referre*, si sanum est, idem hic modo est quod 'ferre,' 'conferre se:' ut sæpe vidimus *re* in compositis quasi otiose poni: unde et sæpissime abiit in *deferre*. Sed præfero hic scripturam Mediceam, *offer*, sive *infer te*: ut lib. I. in f. et alibi ait cum optimis scriptoribus. 'Offerre se alicui' est occurrere, vel se alicui tradere. *Supra*: 'obfert se ei vox.' Horat. lib. I. Epist. I. 68. 'Nunc te melioribus offer.' Liv. lib. II. cap. 60. 'Concordiæ ducis exercitusque non ausi offerre se.' Passim: 'offerre se periculo,' 'invidiæ,' &c. *Oud.* *Lectulo lassitudinem refove*] Lib. I. 'Lectulo' (illum) 'refoveo, cibo satio,' &c. *Pric.*

Lavacrum pete] Veteres ante cænam

plerumque balneas petebant. Quod ex hoc Nostro non uno in loco est observare, ut supra lib. II. lib. III. lib. IV. et infra lib. VIII. lib. IX. Apolog. I. Ex hoc more Plautus Persa: 'Jam pol ille hic aderit credo congerro meus. SA. Medicis. Euge. To. Lantum credo a balneis Jam hic affaturum.' De pafasito vocato ad cœnam. Persius, Persicum invitans: 'jam nunc in balnea salva Fronte licet vadas: quamquam solida hora supersit Ad sextam.' Cole.

Sedulo præministrabimus] Sic lib. II. et VI. 'sedulum ministerium.' Pric.

Nec corporis curatæ tibi r. e. morabuntur] Wowerii conjecturam, *nec corporis cura te, nec r.* in contextum receperunt tacit Elmeuhl. Scriv. Pric. et Flor. ut 'cura corporis' (quomodo etiam Scioppius volebat) ponatur pro 'iis, quæ ad curandum seu lavandum corpus pertinent.' Vereor ego, ut ullum produci possit exemplum; et tibi audacissime in *nec* mutatur contra Mss. O. Nam Flor. Fux. Oxon. Reg. D'Orv. Guelf. pr. aliique exhibent, *nec corporis curatæ*, vel pro more, *curate tibi r. e. morabuntur*. Bert. *nec corporis cura tibi r. e. m.* Pal. Guelf. sec. *nec corporis curate cibi regales morabuntur*, sine τῆ ἐπιλυσι. Unde patet, *corporis* bene defensum esse a Colvio contra Beroaldum et Bas. *corpus* reponentes, et perperam hinc in eum insurrexisse Scioppium; quem ideo notavit etiam N. Heinsius ad Ovid. lib. III. ex P. El. I. 142. Probavit quoque hanc locutionem, *corporis curata*, summus Vossius de Constr. c. 33. Neque ejus filius Gerardus pro glossemate suspectum τὸ *corporis* habere debuerat. Genitivum hunc sæpissime a Nostro jungi quoque participiis passivis, latius videbimus ad lib. VIII. init. 'morum inprobatas: utisæpissime Genitivum præ alio casu amat. Sensus Auctoris sine dubio est, cum tu curata es, sive curaveris somno et lavatione corpus,

præsto erunt epulæ. Hinc Psyche obediens, 'somno et lavacro fatigationem diluit.' Sic p. 98. 'balnearum fontibus curatas triclinio oblectat.' Adde Serv. ad Georg. IV. 187. 'corporum curant.' Nec temere mutem, *curatæ tibi morabuntur*. Nam aliquin facilis esset emendatio, sequendo Pal. Cod. vestigia, et subintelligendo *te* haud ineleganter, *curatam cibi r. morabuntur*; et probabilior Heinsiana d. I. *curatam reg. epulæ m.* Sed videtur Auctor *morabuntur* sunsisse passive, sive differenter tibi, ulterius protrahentur. Ita *moratus* passive apud Silium lib. XV. 486. 'tennitque moratas A cæde, ut Libycus ductor providerat, iras.' Immo Vitruv. lib. V. c. 2. 'Ut vox ab iniis morata, priusquam in aëra elata dissipatur, auribus erit intellecta.' Sic lege e Mss. Vossianis et Franek. Vulgo, *iis, aëre, dissipetur*. Quidquid hujus loci sit, restitui præcam lectionem. Oud. *Nec corporis cura, &c.*] Id est, lavatio, balneatio. Infra heic, 'Balnearum vaporosis fontibus curatas:' et I. 'Lavacro trado, &c. probe curatum ad hospitium perduco.' Ita Plautus intelligendus: 'Ut lassus veni de via Me volo curare.' Servius (quem et Beroaldum adduxisse video) ad IV. Georg. 'Curare corpus, si de hominibus dicimus, et cibo et lavacro intelligimus, vel alterutro,' &c. at, hic posterius intelligendum, nam et *epulæ* speciatim additæ. Pric. *Nec corporis curatæ*] Quid si legas, *corpus curatæ*, hoc intellectu: ubi curaveris corpus lavacro et balneis, præsto tibi erunt regales epulæ paratæ. Annotandum est, quod 'corpus curare' hic accipitur pro lavacro et balneis refovere: alias 'curare corpus' est, cibo reficere. Servius, enarrans illud Virgilianum ex IV. Georg. 'tum tecta petunt, tum corpora curant,' sic exponit: 'Sane curare corpus, si de hominibus dicimus, et cibo et lavacro intelligimus, aut alterutro: si de api-

bus, tantum cibos accipimus: apud Livium et historicos fere semper 'curare corpus' ad cibum refertur. Sidonius: 'Archimagirus,' inquit, 'adventans, qui tempus instare curandi corpora moneret:' hinc illud quoque memoratissimum: 'Quid est quod tu habitior sis quam equus tuus? quoniam, inquit, ego me curo. Statius servus equum meum curat.' Cato boves 'curatiores' dixit, pro pingiores, habitioresque. *Beroald. Regales epulæ*] Virgil. vi. 'Epulæque ante ora paratæ Regifico luxu.' Idem i. 'Regales mensas.' Ibidem: 'Postquam prima quies epulis,' &c. ubi Servius: 'Propter regalem affluentiam:' ad alium tamen ejusdem libri locum sic idem Servius: 'Quidam dapes Regum volunt esse, epulas privatorum:' quæ, solens tacito Auctoris nomine, habet et xx. 2. Isidorus. In Veterum Catalectis: 'Regales dapibus gravare mensas:' et iv. 8. Isidori 'regales cibi.' Anmianus Marcellinus: 'Epulas curantes profusas, adeo ut eorum convivia regales mensas superent.' *Pric.*

PAG. 90 *Monitusque voces informes audiens, et, &c. diluit*] Haud quidem sensu carens, sed durissima et inelegans est locutio, *monitus voces informes*, sive monitus capias Genitivo casu, sive Accusativo plur. per adpositionem; ut videtur cepisse Floridus interpretatus, *parensque* illis monitis, quæ erant voces incorporeæ. Quare vel legendum erit cum Groslotio, et alio viro docto ad marg. Ed. Colv. item Salm. ac Burmanno, *m. vocis informis*, vel, quia statim et videtur abundare, utpote minus illic conveniente polysyndeto, scribendum potius: *monitusque et voces inf. audiens*, prius &c. uti divinsse quoque video eruditum, sed præmature raptum juvenem, Is. Toussaintium in Conjecturis ad Lactant. de Mort. Persec. per amicum ejus Is. Cahai editis. Ceterum minus bene Celeb. Burmannus reponi

etiam voluit *monitisque*: licet ipse docuerit, *audire* obediendi sensu etiam quarto casu comitari, ad Ovid. lib. v. Met. 382. 'Audiant arcum.' Adde me ad Lucan. iii. 593. 'carinæ Audivere manum.' Passim, 'te audi,' 'si me audies.' Ab Auctore amari substantiva quartæ declinationis alibi monni, et sæpe dixit *monitu*, licet et *monitis* aliquoties utatur. *V. imormes* Guelf. sec. Palat. *Oud. Fatig. diluit*] Mss. omnino omnes, et Edd. Vett. addunt *sui*, quæ vocula demum excidit ex Ed. Bas. sec. Colv. &c. et perperam etiam post Roaldi et Elmenhorstii admonitiones est neglecta, cum tamen hic Genitivus pronominis possessivi Auctori nostro sit frequentissimus. Lib. i. init. 'Mei prosapia,' p. 15. 'sine fatigatione sui,' p. 37. lib. ii. 'sui fiducia.' Lib. xi. p. 245. 'medio sui patore.' Flor. N. 3. 'In primordio sui.' de Mundo p. 736. 'sui natura.' Sic et 'nostri similitudo' lib. viii. p. 156. 'noxa nostri' lib. ix. p. 194. Atque ita alii passim. Vide me ad Cæs. lib. i. B. G. c. 4. 'sui familiam:' ad Sueton. Cæs. c. 30. 'Adventu sui.' Nec secus Mss. et Art. Ed. apud Septim. de B. Troj. lib. i. c. 23. 'Consultorem sui.' iii. 24. 'servitium sui.' Mss. aliquot Luc. lib. ix. 29. 'Nil causa fecit in armis Ipse sui.' Sapissime Solino, ut in f. 'nuncupationem sui:' uti habent Mss. quoque mei septem. *Idem. Lavacro fatigationem diluit*] Supra lib. i. 'Hospitem nostrum produc ad proximas balneas: satis arduo et prolixo itinere fatigatus est.' Aristophanes Ranis: 'Εγώ μὲν οὖν εἰς τὸ βυλανεῖον βούλομαι, Ἐπὶ τῶν κόπων γὰρ τῷ νεφρῷ βουβωνιῶ. Lexiphanes Lucianens: Χαίρω μετὰ κάματος ἀπολούμενος. Clemens Pædag. iii. 9. Λούειν δεῖ, &c. τὸ σῶμα διὰ τὴν ἄσπην τὴν αὐτῷ ἐπιφυσμένην οὐ μὴν, ἀλλ' ἔσθ' ὅτε καὶ ἕπεκλύει τοὺς καμάτους. Plautus Trucul. 'Præ lassitudine opus est ut lavem.' In Ejusdem Merca-

tore: 'Nunquam ædèpòl omnes balneæ hanc mihi lassitudinem eximent:' adde tertium Ejusdem locum paulo supra adductum. Oxoniensis, Fuxensis, Palat. et multi alii Mss. *fatigationem sui diluit*. Prie.

Visoque statim proximo semirotundo suggestum propter, instrumentum c. r. r. s. c. libens accumbit] Illustrat hunc locum Belgicæ lumen Lipsius cent. 1. Epist. 65. ad Bouavent. Vulcanium. Legit autem et distinguit hoc modo: *Visoque statim proximo semirotundo suggesto propter, instrumentum cænatorium rata*. Quibus verbis sigma significari vult, quod erat non bielinium, ut ipse aliquando (quod fatetur,) sed falso putavit lib. III. Antiq. lectio. Non etiam diata aut cænatio tota, ut Cælius, non mensa ipsa, ut Brodæus (pro quo tamen stat acriter Joannes Savaro ad Sidon. Apoll. lib. II. Ep. 2.) sed erat ex mente Lipsii certa in cænatione pars seorsim erecta et extracta ad recipiendum lectum, idque hemicycli aut lunata forma, qua littera illa Græca passim in lapidibus et præcis libris. Suggestum, inquit, quoddam ligneum, sive qua meliore materia semirotundum, in quo perpetuus unus lectus, ad sex septem convivas recipiendos. Quod velut dimidiatum triclinium repertum inferiore ævo ad facilem et magis aptum usum. Hæc Lips. quem fusius hæc de re vide epistola, quam dixi. Brant. Vulgo Interpretes *semirotundum* substantive capiunt, pro *hemicyclo* sive stibadio et accubitu, sigmate et lunari lecto, (omnia enim hæc nomina unum idemque designare, dudum viri docti satis docuerunt,) et *suggestum* pro *mensa*. Sed velim dent mihi tam hujus quam illius ullum simile exemplum. *Suggestus* de loco non dicitur, nisi is, in quo cumbimus, sedemus, vel stamus, non ad quem illa fiunt. Quare omnino recipiendam duco lectionem *suggestu*, quæ est non solum in Flor. sed et D'Orv.

Oxon. Pith. Guelf. Reg. Fux. Pal. ut plane pro lecto accubitorio ponitur apud Senecam de Vita Beata c. 11. 'Vide hos eosdem e suggestu rosæ expectantes popinam suam:' ubi Gronovius, nec non Salmas. ad Tertull. Pall. p. 329. hic legunt *suggestu*; ut ex eorum argumentatione colligi debet. Salm. *sem. suggestu, propter instr. cænatorium, rata ref. suo c.* Et per 'semirotundum suggestum' solum satis intelligitur instrumentum cænatorium, non minus quam sola voce 'triclīniū,' 'lecti,' 'tori,' et similia sexcenties. Mæque sententiæ confirmandæ aptissimus est locus hujus l. p. 98. 'lassitudine viæ sedilibus refotas, et balnearum fontibus curatas, pulcherrimo triclinio, mnisque edulibus oblectat.' Perpende quæso utrumque locum. Verum hæc lectione admissa, et *propter* tum adverbialiter sumta pro *prope*, de quo vide ad lib. IV. p. 65. 'propter insistens;' abundabit τὸ proximo. Bene igitur sit egregio Cod. D'Orv. istam vocem non agnoscenti. Alioquin etiam pro *propter*, emendatio foret facillima *propere*, distinctione post *suggestum* posita. Eligat lector. Mihi præponderat vetusti sane Codicis auctoritas præ conjectura, utut blandiente. Frustra vero Lipsius reponerat *suggesto*, quamvis neutro usus sit Cicero lib. I. de Div. c. 54. 'illud suggestum, in quo causam dixerat, adscendenti;' aliique. Vide ad Flor. lib. I. c. 11. 'De suggestu fori:' ubi etiam Mss. duo Leidd. *suggesto*. Nam, ut sæpe dixi, quarta declinatio Auctori est in deliciis. Lib. III. Met. pag. 44. 'sublimi suggestu residere.' Infra pag. 92. 'de tanto fortunarum suggestu.' Lib. XI. p. 251. 'Indidem de sublimi suggestu.' De Deo Soeratis pag. 671. 'usque ad regni ntabilem suggestum et pendulum tribunal ectus est.' Ceterum *semirotundum* vitiose est in D'Orv. *Oud. Cænatorum*] Lego *cænatorium*:

nam instrumentum cœnatorum dicitur, quod ad cœnam instruendam est accommodatum: et ita instrumenti cœnatorii appellatione continebitur omnis cœnaticus apparatus, sicut de instrumento rustico, et instrumento histrionico, pro apparatu, crebra mentio est. *Beroald.*

Eduhiorumque] Interpretum nemo de ulla varietate Mss. vel Edd. monet: cum tamen in nulla Ed. ante Colv. vel Bas. sec. ita legatur, sed *edulium*; ut et in D'Orv. Guelf. atque Oxon. Mss. a Nominativo singulari *edule*. Et sic semper hoc nomen expressit Auctor, ut lib. 1. in f. 'edulium caritate.' Lib. h. pag. 98. 'beatis edulibus atque tucetis.' Lib. x. p. 219. 'inellita edulia.' 222. 'Omne genus edulium solidorum fercula.' Et sic Mss. et Edd. quædam Solin. c. 28. 'Hoc aluntur, hoc illis edule est: pro dulce. Male Salm. aguntur. Apud Fulgent. quidem legitur vulgo Exposit. Serm. Ant. 'Edulium, ab edendo dicitur prægustativa comestio. Apuleius Asino aureo: Edulibus opipare excepta.' Sed ibi vel *edulia* vel *edulii* cum Edd. VV. legendum docet ratio. Ad hæc verba junctim nusquam sunt in Appuleio, sed pag. 93. 'lautitiis eas opipare refecit: vel pertinent ad p. 98. quia in Voss. Cod. additur *beato*. Apud Gell. quoque lib. vii. 16. 'edulium genera: sed lib. xix. 9. 'ubi edulii fuiss.' In Suet. Cal. cap. 40. optimi Codd. habent *edulios* pro *edulii*. Si quis tamen præferat *eduliorum*, æstimet Genitivum sic formatum, ut 'vectigaliorum,' a 'vectigalia.' Vide ad Suet. Tib. cap. 49. In D'Orv. est, *eduliumque variarum*. Oud. Nullo serviente, sed tantum spiritu quodam impulsu subministrantur] Lucianus ver. hist. 11. animarum in fortunatis Insulis convivium describens: Διακονοῦνται, καὶ διαφέρουσιν ἕκαστα οἱ ἀνεμοί. Glossarium: 'Πνεῦμα ἀνέμου, flatus, spiritus.' Onomast. 'Spiritus, πνοή, πνεῦ-

μα.' *Pric.*

Verba audiebat excidentia] Participium hoc desideratur in Ms. Oxon. et Ed. Vicent. Perperam; nec recte Ill. Heins. ad Ovid. Fast. lib. v. vs. 360. 'Accidere in mensas ut rosa missa solet,' conjecit *accidentia*. Nam id sequitur mox, 'sonus aures ejus accidit:' ubi vide. Sed et Virgilius, quem perpetuo imitatur Appuleius, non solum ait lib. vi. *Æn.* 687. 'vox excidit ore:' quod huc non pertinet, sed et plane sic usus est de voce informi per aërem missa, lib. ix. *Æn.* vs. 111. 'Visus ab Aurora cœlum transcurrere nimbus Idæique chori: tum vox horrenda per auras Excidit, et Troum Rutulorumque agmina complet.' Oud. *Nec quidquam illa tamen videre poterat, sed verba tantum audiebat excidentia*] Vide ad Act. 9. 7. adnotata: τὸ *excidentia* non est in Oxon. Ms. nec veteri Vicent. editione. *Pric.*

Opimas dapes] Arnobius vii. 'Pinquibusque se dapibus atque opimis interficiunt cibis:' (fortasse *inferciunt* legend.) Glossæ: 'Dapes, πολυτελεῆ δειπνα.' *Idem.*

Cithara pulsavit] Fux. *citharam*. Roald. Suffragante Oxon. e Coll. Gronoviana; ut tacite, ex præcepto *Pricæi*, edidit Floridus. Et vere, ut puto. Nec enim Latinos opiuor dixisse, 'pulsare cithara:' per ell. vocis *chordas*, ut nos, *op de cyter slaan*, vel, ut dicitur 'sonare cithara' apud Phædr. F. 55. ubi vide Scheff. aliosque. Auson. Per. 8. Odyss. 'citharam jubet pulsare Demodocum:' et passim. Vulgo tamen erat apud Valer. Flacc. lib. v. in f. 'cithara pulsator Apollo.' Sed Heinsius correxit *citharæ*, ex conjectura tamen, ut videtur. Oud. *Alius cithara pulsavit*] Lege cum Fuxensi Ms. *citharam*. Congruè hoc autem post 'dapes opimas.' Maximus Tyrius: 'Ἀοιδῶν πρὸς κιθάραν μινυρίζοντος καιρός (ἔστιν) ἐπειδὴν πλήθουσιν αἱ τράπεζαι Σίτου καὶ κρειῶν, μέθῃ δὲ κρητῆρος ἀφύσσων Οἴνο-

χόος προχέεσαι. Dissert. 37. Pric.

Quæ videbantur nec ipsa] Bert. nec ipse. Elmenh. Qui sic edidit. Quasi cithara visa fuisset, non vero eam pulsans. Nec enim subaudiri posse non ante verbum puto. Scriverius expressit, qui videbatur nec ipse. Sed Auctor sine dubio indicare voluit, non solum visos non esse eos, qui hic ministerium præstabant, sed etiam ne instrumenta quidem, quibus id peragebant. Optime rursus veram lectionem servarunt Pith. et D'Orv. Cod. quæ non videbatur, nec ipse, i. e. nec cithara, nec citharædus. Similia eleganter de cymbalorum sonitu audito, nec viso, vide apud Melam lib. 1. c. 13. III. c. 9. Long. lib. 11. Past. p. 57. Ed. Moll. τῶν δὲ αἰγῶν ἡγεῖτο σύριγγος ἤχος ἡδίστος, καὶ τὸν σὺρτίοντα ἔβλεπεν οὐδέεις. Sil. l. xvii. 43. 'Nulla pulsa manu sonuerunt tympana divæ.' At illa tamen videbantur. Videbantur nihil est nisi vitium Ed. Basil. sec. Oud.

Cum modulata multitudinis conferta vox aures ejus affertur] Tunc in modum multitudinis exaratur in Regio, Guelf. utroque, Oxon. et Par. non vero Ed. Vicent. ut ait Pricensis. Hinc emendandum puto, Tunc modulata in modum multitudinis confertæ vox. Nam mere est Appuleianum illud in modum multiti. Vide ad lib. 11. p. 40. 'In exanimis modum.' Lib. x. pag. 233. 'in modum Paradis indusiatus adolescens.' Lib. xi. p. 240. 'in modum speculi lumen emicabat.' pag. 255. 'In modum rotæ tortuosis apicibus.' 'Modulata vox multitudinis,' ut sæpe 'modulata cantica,' 'carmina.' Suet. Calig. c. 16. 'modulatum puerorum et puellarum carmen.' Præteritum tempus alioquin huc non quadrat: unde modulantis nimis calide conjecit Roaldus. Recte autem dicitur multitudo conferta, sive densa, spissa: ut occurrit millies, et Nostro 'conferta manus' lib. iv. pag. 76. 'confertus gradus,' 'confertum ves-

tigium' lib. v. p. 97. Vide plura ad lib. viii. p. 164. 'inter conferta jumenta.' Non vero Latinum est conferta vox. Tum scribendum fuisset conferta, sive mixta; ut docebimus ad lib. ix. p. 184. 'clamore conserto:' ut e Mss. legendum. In Palat. Guelf. sec. hic confecta. Dein auribus etiam Palat. Oxon. Par. D'Orv. male; quod forsitan natum ex Accusativi prisca terminatione aurius. Consule notata ad lib. ix. pag. 187. 'Aniculæ sermo talis meas adf.' (vel defertur) 'aures.' Idem. Tunc modulata multitudinis conferta vox, &c.] Interpres vetus xxiii. 42. Ezechielis: 'Et vox multitudinis exultantis in ea:' ubi Grotius: 'Omnia hymnis Deorum perstrepebant.' Palat. Fuxensis, Oxon. Mss. Tunc in modum multitudinis, &c. ita et Vicentina editio. Pric.

Hominum nemo] Est, qui ad marginem exemplaris mei Junt. corrigat, omnino vel omnium. Vide ad Liv. lib. x. c. 26. Sed perperam. Terent. Eun. iv. 6. 19. 'Nemo est hominum, qui vivat.' Infra de Deo Socrat. p. 681. 'Nemini hominum visibilia:' uti est in Mss. Vulgo, nulli. Oud. Quamvis hominum nemo pareret] I. apparet. Glossarium: 'Paret, κείθεται, &c. φαίεται.' In Distichis Catonis nomen præferentibus: 'Temporibus peccata latent, sed tempore parent.' Pric.

Chorus tamen esse pateret] Oxon. Guelf. pr. quorum. Bas. sec. Fux. Guelf. sec. chorum cum Edd. Wow. et Pric. sine necessitate. Pareret Guelf. sec. Negligenter Roaldus hunc locum ita proposuit, quasi in Fux. et Bas. sec. esset, chorum t. e. putares. Quæ omnia exsulant a Cod. D'Orv. tamen a Palat. Non male. Vide omnino ad lib. 111. p. 60. Oud.

Vespera suadente] Hom. II. η. νυκτὶ κείθεσθαι. Elmenh.

Provecta nocte, et clemens q. sonus] Olim Gruter. lib. viii. Susp. cap. 2. et Sciopp. lih. 11. Susp. Lect. Ep. 18.

conjecerant: *j. proecta nox. Et cl.* quo temporis sensu sæpe poni et constat, et alibi notavimus pluribus. Vide ad lib. viii. p. 155. in f. Adde Cl. Abresch. Lect. Aristæu. pag. 51. Vel etiam subodoratus est Scioppius legi posse *en.* Quod non improbarem, si hic de re visa, non audito sono in-viso, ageretur. Ad hæc et non comparet quoque in Codd. Flor. Reg. Fux. Pith. Guelf. Pal. D'Orv. Edd. Junt. post. Vulc. et seqq. *Demens* inepte Pal. Ed. Juntin. post. *Quidem* Pith. *Oud.*

Aures ejus accidit] *Accidit* videtur esse in Florent. ut cum Gifanio, Colv. Vulc. Wow. Elm. et Pric. ediderunt. Vide etiam Heins. ad Valer. Flacc. II. 452. Drakenb. ad Liv. lib. XL. c. 32. Epit. IV. Et sic Græce *προσπίπτειν ἀκοαῖς*, ut Herodian. lib. IV. c. 5. et alii. Verum tamen cum ceteri Mss. et Edd. habeant *accedit*, quod revocarunt Scriv. et Florid. non ausim id damnare: præsertim cum variare orationem sit elegantius multo. Habuimus enim jam *excidere*, item *adferri*, ut lib. IX. p. 187. 'deferri aures.' Quidni ergo nunc non potuit adhibuisse *accedere*, sive *ad aures renire*, ut sæpe dicitur, et Valer. Flacco II. 453. Ac fere semper Mss. in iis locis, in quibus lectionis certitudo non patet ex lege metrica, variant, ut apud Cicer. cap. 2. in Vatin. 'Verbum ad aures tuas accidit.' Ms. Voss. et alii *accedit*. Vide Passer. Infra de Deo Socrat. p. 696. 'Vox sibi divinitus ea accidebat.' In aliis Mss. *accedebat*. Vulgo aliter legebatur. Male. In Attii loco ex Non. v. Eliminare p. 38. 292. Ed. Merc. scrib. *simulac nota v. a. auris accidit*. Idem. *Clemens quidam sous aures ejus accidit]* 'Mollior aura Venerat, exili murmure dulce fremens. Delia non aliter secreta silentia noctis Submissa ac tenui rumpere voce solet. Non aliter teneris collum complexa lacertis, Auribus admotis condita

verba dare.' Oxon. et Vicent. *accedit*: at vide Colvii notas. *Pric.*

Virginitatis suæ metuens] Mss. D'Orv. Palat. Bert. Guelf. sec. sane præbent *virginitatis s.* ut Wowerius et Elmenh. cum Scriv. et Pric. rescripserunt. Sed perperam omnino. Aliud est *metuens virginitatis* sive *virginitatem*, aliud *virginitati*, uti diversum est 'metuens mihi et amico,' et 'metuens inimici' vel *inimicum*. Timemus hunc, de illo solliciti sumus, ne mali quid patiat, ut lib. V. p. 104. et hic Psyche, ne sibi virginitas periret. Quod bene advertit, monuitque Ill. N. Heins. ad lib. I. Ovid. Met. 323. 'metuentior illa Deorum.' Vide nos quoque ad lib. I. p. 7. 'captivitatis metuens.' Virg. G. I. 195. 'metuensque inopi formica senectæ.' *Oud.*

Pro tanta solitudine] Hoc est, pro ratione et modo solitudinis: ut lib. V. p. 115. 'pro cetera morum temeritate:' ubi in Ms. *præ*: quod hic præferam, sive propter. Plura ad lib. IX. p. 187. 'pro' vel 'præ morum acritudine.' Crebra quoque in his confusio. Adi Drak. ad Liv. VI. c. 40. 'præ indignitate rerum.' *Id.*

Paret et horrescit] Ambrosius in Lucan. cap. 2. 'Trepidare virginum est, et ad omnes viri ingressus pavere, omnes viri adfatus vereri.' *Elmenh.*

Et quovis nullo plus timet quod ignorat] In Epistolis Ovidianis: 'Quid timeam ignoro, timeo tamen omnia demens.' Fulgentius in de Virg. Continent. 'Timor, juste amputatis et manibus et oculis et auribus pingitur, quod nec quod videt sentiat, nec quod audit sciat, nec quod gerat novit.' Ita expurgandus locus ille, qui vulgo corruptissimus. Pacatus in Panægyrico: 'Ita multiplici circumventus metu, quasi parum habeam timere quod video, quod timeam:' ubi Lips. (Epistol. quæst. IV. 6.) 'cogito quod timeam.' Quintilianus II. De-

clam. 'Gravius necesse est expavescant, quibus de solitudine sua non renunciant oculi: et cujus conclusus animus non exit in visus, non habet unde timori suo par sit.' Scriptor Sapientiæ, de Ægyptiis spissa caligine obsessis: 'Εκδειματούμενοι τῆς μὴ θεωρουμένης ἑκείνης ὄψεως. Oson. heic, ignoratur. Pric.

Ignobilis maritus] Ignotus. Glossæ: 'Ignobilis, ἄγνωστος,' &c. e converso 2. 'nobilissimi' (i. *notissimi*) 'juvenes.' *Idem*.

Incenderat] Corrige, *inscenderat*, significat enim, maritum ascendisse in thorum genialem: sic enim dicitur lectus nuptialis. *Beroald*.

Uxorem sibi Psychen fecerat] Hieronymus in *Oseam* tom. v. cap. 11. 'Homo cum uxorem acceperat, de virgine mulierem facit, id est, non virginem.' Philo de Cherubim fol. 78. ἀνθρώπου μὲν γὰρ ἐπὶ γενέσει τέκνων σύνοδος τὰς παρθένους γυναῖκας ἀποφαίνει. Fulgentius ad *Probam* Ep. 3. 'In opere corporalium nuptiarum virginitas carnis amittitur, ut ad carnis fecunditatem veniatur.' *Elmenh*. Πασιμ τὴν γυναῖκα ποιεῖν, et 'mulierem facere' idem est, quod 'virginitatem interficere.' *Oud*. *Et uxorem sibi Psychen fecerat*] *Ovid*. vii. *Met*. 'Illic et gelidi conjunx Actææ tyranni, Et genetrix facta est.' *Martialis*: 'Et quæ te faciet prima puella virum.' *Isidorus Pelusiota* iii. 243. Τὴν παρθέον δ' ἀνὴρ συναπτόμενος, γυναῖκα, &c. ποιεῖ. Apud *Theocritum* puella imminuta: Παρθέος ἔνθα βέβηκα, γυνὴ δ' εἰς οἶκον ἀφέρψω. *Terent*. iv. 3. *Eunuch*. 'Ut illi, &c. in oculos involem venefico.' *Donatus*: 'Ex virginibus mulieres facienti.' *Julius Proculus* apud *Vopiscum*: 'Centum ex Sarmatia virgines cepi, ex his una nocte decem inivi: omnes tamen, quod in me erat, mulieres intra 15. dies reddidi.' (i. *feci*.) *Solinus* de *Milone*: 'Ictu nudæ manus taurum victimam fecit:' sic infra hic l. viii.

'cadaver facere.' *Pric*.

Ante lucis exortum propere discesserat] *Lib*. x. (etiam simili argumento) 'Operosa et pervigili nocte transacta, vitata lucis conscientia facessit mulier.' *Parthenius* de *Periaudri* matre: Εἰσέρχεται παρὰ τὸν παῖδα, καὶ πρὶν ἢ περιφαίνειν ἔω, λαθραῖως ἐξεῖσιν. Apud *Plantum* *Jupiter* post *Alcmenæ* concubitum: 'Cur me tenes? Tempus est, exire ex Urbe priusquam luceat volu.' *Judic*. 14. 25. Καὶ ἔγνωσαν αὐτὴν, καὶ ἀνέπαιξαν αὐτῇ ὄλην τὴν νύκτα ἕως τὸ πρῶτ, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὴν ἅμα τὸ ἀναβαίνειν τὸν ἕρθρον. *Idem*. *Ante lucis exortum*] *Gloss*. 'Πρὸς ἕρθρον, ante lucem.' Aliud *Glossarium*: 'Πρὸ διαφάματος, ante lucem.' *Idem*.

Notam nuptam interfectæ virginitatis curant] In collocatione *Veneræ* (serobem scilicet virginalem effodientibus sponsis) scinditur hymen seu membranula illa, qua puellis menses effluunt, unde et sanguinem largum emittunt, quod pro indicio certæ et incorruptæ virginitatis etiam in veteri instrumento habitum, ut patet ex *Deuteron*. cap. 22. *D. Augustinus* de *Peccato Originali* ad *Pelag*. et *Cælestinum* lib. ii. c. 35. 'Non virginitatis integritas ad concupiscendos factus vi turbidi vitiaretur ardoris, et eo modo non esset dolor et cruor virginis concumbentis.' In *Regno Fessano* etiam nunc sponsum et sponsam ante nuptialem festivitatem includunt cubiculo, qui tum restincto omni pudore una voluntantur, linteoque substrato coëunt, quod deinde cruore infectum tanquam virginitatis signum a vetula convivis cum magna lætitia et applausu monstratur. *Verum medicorum filii* varie hac de re disputant, inter quos adeundi *Valesius* de *sacra Philosoph*. c. 25. *Realdus Columbus* lib. xv. De iis quæ raro in anatome contingunt: et excellentissimus *Doctor Rodericus* de *Castro* in *Medico-polit*. lib. iv. c. 12.

Elmenh. De interfecta virginitate vide omnino Pricæum. Tertull. de Pudic. cap. 4. 'pudicitia trucidatur.' Sic 'conficere,' 'peragere virginem,' et similia in hac re dicuntur, quo male trahit Donatus etiam Terent. Eun. v. 4. 6. Confer Comm. ad Sueton. Ner. cap. 29. 'Conficeretur a Doryphoro.' Fabrett. Inscript. pag. 699. 'Quo cecidit nostræ virginitatis honos.' Contra de virilitate Petron. c. 125. 'Funerata est illa pars corporis, qua quondam Achilles eram.' Et illic adi Comm. De verbo 'interficere' pro extinguere, perdere res inanimas, latius agam ad libr. de Deo Socratis p. 692. p. m. 764. 'interfectis Sapientiæ officiis.' Errat igitur vir doctus, qui ad exemplaris sui marginem adleverat *interceptæ*, licet alibi non damnarem. Nam 'rapta virginitas,' et 'spolium virginitatis' dixit Ovid. lib. viii. Met. 850. Ep. v. 140. xvii. 44. De verbo 'intercipere' adi ad Nep. Iphicrat. cap. 2. 'moram Lacedæmoniorum interceperat.' Sed Cupido Psyche's virginitatem non rapuerat, ut prædo, sed justam sibi uxorem fecerat. *Oud.* *Interfectæ virginitatis*] Sic 'virginitatem morituram' Hieronymus in Hilarionis vita. Zeno Veronensis Serm. de Continentia: 'Pretiosæ virginitatis dulcis occisio.' Tertullianus in de Pallio: 'Occisæ in publico castitatis.' Idem in de Spectaculis: 'Illæ pudoris sui interemptrices,' &c. et in de Pudicitia: 'Sicut nec de locis refert, in cubiculis an in curribus pudicitia trucidetur.' Longus ποιμεν. 3. *Χλόη δὲ συμπαλαουσά σοι ταύτην τὴν πάλην, οἰμῶζει καὶ κλαύσεται καὶ αἵματι κείσεται πολλῶ, καθάπερ πεφονευμένη.* Nec male *interfectæ*, extinctæ, ἀφανθείσης exponas. Tertull. Apologet. 'Quotidie lux interfecta resplendet:' sic in Meleagro Accius 'torrem interfectum:' et Plautus 'usum ædium interemptum, interfectum' dixere. Augustin. Confess. x. 31.

'indigentiam satietate occidi:' et supra lib. iii. Noster, 'lorum interire.' Pric.

Hæc diutino tempore sic agebantur] Petronius: 'Dum hæc magno tempore sic agunt,' &c. *Idem.*

Ut est natura redditum] Mira hæc est locutio pro *a natura comparatum*, sive *ut fit*, vel *ut fert natura*. Verum in Oxon. Cod. exaratur, *ut est natura rerum*. Quod certe multo est melius. Auson. Grat. Act. pag. 733. 'Si rerum natura pateretur.' Non tamen hanc Appuleii manum puto, sed altius sedere vulnus. Nam et sequentia videntur esse ulcerata. *Oud.* *Ut est natura redditum*] Oxon. *natura rerum*: et statim, *delectationem ei commendatur*. Pric.

Novitas p. a. consuetudinem delectationem ejus commendat] In Mss. Reg. Fux. Guelf. pr. Pal. Oxon. Par. et Inc. *ei*, ut edidit Pricæus. *Commendavit* D'Orv. Placet omnino *ei*, sc. Psychæ. Forsan scripsit Auctor: *Atque, ut est natura*, (sive, ut alibi dicit, *ut res est*) *rei iteratæ novitas per adsiduam consuetudinem ei se commendat*: vel etiam interponendo *delectatione*. De verbo *iterare* adi ad. p. 92. 'sæpe iteravit:' ut legit Heinsius. Concubitus voce *re* designari, quisvis videt, et obvium nemo nescit, nec illud Ausonii: 'Imperium, litem, Venerem cur una notat res?' Sed hæc non nisi conjecturæ sunt, quibus ipse parum tribuere solitus sum. *Commendaret* Pith. *Oud.*

Mærore consenescebant] Minus bene Wow. et Pric. ediderunt *animi cons.* Saltem, si Palatinum Cod. sequi necesse duxissent, etiam simplex verbum exprimere debuerant, quo in Floridis et de Mundo usus est Auctor. At nusquam ille *luctum et mærorem* jungens addit *animi*. Sic lib. i. pag. 5. 'luctu et mærore diutino deformata.' Apol. pag. 559. 'te cum tuo luctu et mærore deseruit,' &c. Si quis tamen retinere velit *unimi*,

construat cum verbo *senescebant*: ut passim Auctor 'anxius animi,' 'furens animi,' 'confirmatus animi,' 'suspensus animi.' (Adi supra ad lib. II. pag. 28. 'recreabas animi.' et ad Cæs. lib. VII. B. G. cap. 80.) et conferat cum lib. VIII. pag. 157. 'Luctu ac mœrore carpebat animum.' Sed omnia illa exempla sunt singularis numeri. Atque opinor potius librarium pro *con* scripsisse *ai*, vel ita ejus maum fuisse exceptam. Illa enim crebro variari solent. Vide ad pag. 97. 102. *Idem*.

PAG. 91 *Præter oculos et manibus et auribus sentiebatur*] Flor. a. nihil s. Elmenh. Sive tangi et audiri poterat, non vero videri, ut bene explicuere Beroaldus et alii. Non capio, quod Elmenh. et Scriv. e Florent. edidere, *aur. nihil sentiebatur*, licet sic lectum fuerit in D'Orv. a m. pr. In Mss. Palat. Guelf. et Oxon. quoque legitur, a. ille nihil sent. Par. et nihil auribus nihil sent. Reg. Fux. *præter oculis ac manibus, &c. ille nihil*. in Pith. *aur. hiis nihil*. An scripsit Auctor *rigili*, sive a vigilante, nec dormiente Psyche ille maritus sentiebatur? Tale quid sane latere opinor. *Oculus* in Guelf. sec. *Oud. Namque præter oculos, et manibus et auribus sentiebatur*] *Idem* Codex, *ille nihil sentiebatur*: moleste, nec otiose minus. Sensus est: Et manibus et auribus sentiebatur Cupido, non item (vel exceptis) oculis, id enim heic valet *præter*. Gellius VI. 17. 'Urbe, præter arcem incensa.' *Idem* XVII. 21. 'Tum Galli Romam præter Capitolium ceperunt:' et V. 17. 'Urbem præter Capitolium captam esse.' *Pric. Præter oculos*] Sentiebatur enim tactu corporali, sed oculis minime poterat videri. Beroald.

Fort. scævior] Perperam Vulcanius hic quoque contra Mss. et sanum sensum inculcarat *scævior*. Dicitur quidem *scæva* *Fortuna*, cum agitur de malo omnia, vel de *Fortunæ* nutu

oculisque, ut aliquoties supra, sed quando simpliciter ut iniqua describitur, *scæva* rectissime se habet. Sic statim pag. 94. 'scæva et iniqua *Fortuna*.' Lib. VI. pag. 119. 'nutum *Fortunæ* scævientis expiare.' pag. 128. 'Tu, *Fortuna* durior, scævire jam desiste.' Lib. VII. p. 134. 'scævissimum *Fortunæ* impetus:' ubi male rursus Colv. aliique *scæv.* ibid. 'de *Fortunæ* scævitate conqueror.' pag. 143. 'Fortuna scæva me cruciatibus tradidit.' Vide ibi *Pric.* lib. VIII. p. 169. 'Sed illa *Fortuna* mea scævissima:' ubi rursus Vulc. Scriv. alii *scæv.* Lib. X. pag. 212. 'fortunæ scævientis procella.' Lib. XI. pag. 247. 'Adluc tantem mihi scævissimam *Fortunam* superaram.' *Oud. Tuumque vestigium requirentes*] Lib. VI. 'Venus anxia disquisitione vestigium tuum, &c. requirit.' *Pric.*

Adiere] Legendum est, *aderunt*. Beroald.

Diem t. lacrimis et pl. consumit] Cum inserunt membranæ D'Orvillianæ. Simul diem et lacrymas consumit. Perdit enim et consumit lacrimas, qui eas nequidquam effundit. Ovid. lib. II. Met. 575. 'Tempora cum blandis consumis inania verbis.' Adi Burm. Sec. ad Catal. t. I. pag. 141. 'tacitos consumere fletus.' Mallet tamen quis, quia præcedit *cum*, si per Mss. liceret, *in lacrimis*: ut Cicero ait 'consumere ætatem in studio,' et alia. Vide ad lib. II. pag. 38. 'mœstus in lacrimis.' Præcessit, 'simul cum nocte.' *Oud. Diem totum lacrymis et plangoribus misella consumit*] Lib. VIII. 'Dies totos totasque noctes insumebat luctuoso desiderio:' ubi notata vide. *Pric.*

Et humanæ conversationis colloquio viduata, &c.] Jacentem locum eriges, si legeris mecum, *at humanæ c. Septa* (inquit) beato quidem (h. e. bonis omnibus affluente) carcere: at maxima (cæterorum omnium condimento) jucunditate humanæ conversationis

viduata. Cicero in libello de Amicit. appositissime: 'Atque hoc' (quam necessaria res nempe sit societas) 'maxime indicaretur, si quid tale posset contingere, ut aliquis nos Deus ex hac hominum frequentia tolleret, et in solitudine uspiam collocaret: atque ibi suppeditans omnium rerum quas Natura desiderat abundantiam, et copiam; hominis omnino aspiciendi potestatem eriperet: quis tam ferreus esset qui eam vitam ferre posset? cuique non auferret fructum voluptatum omnium solitudo?' Idem t. Offic. 'Si contigerit ea vita sapienti, ut omnium rerum affluentibus copiis ditetur; quamvis omnia quæ cognitione digna sunt summo otio secum ipse consideret, et contempletur, tamen si solitudo tanta sit ut hominem videre non possit, e vita excedat.' Idem. *Humanæ conversationis colloquio viduata*] Seneca Epist. viii. 'Quomodo solitudo in otio est, ita in dulcedine appetitio societatis.' Cicero citato de Amicitia libro: 'Natura solitarium nihil amat, semperque ad aliquod tanquam adminiculum nititur.' Idem.

Nec lavacro, nec cibo, nec ulla denique refectioe recreata, &c.] Lib. viii. 'Vos autem (inquit) de cibo vel poculo, vel omnino ulla refectioe cogitatis?' Idem.

Beati carceris custodia] In D'Orv. Pith. quoque est *bini*. At nesciebat adhuc Psyche, eam domum esse divinam. Neque huc convenire existimo carceris laudes; quod, deceptus vulgari lectione putabat Pricæus, et hinc mox pro et conjiciebat at. Psyche sola destituta queritur, se inclusam carcere, quo nemo accedit, ita ut humana conversatione sit privata; et jam ne suas quidem sorores sibi conspiciere, easque consolari licere. Littera r abiit rursus in b, legendumque *invii*, vel *avii*, vel *devii*, cum Ill. Heins. ad Ovid. Epist. xvii. 178. ubi vide, et ad Front. lib. ii. cap. 5. §

17. lib. vi. pag. 120. 'deviis abditum locis.' In Flor. N. 17. 'avii fluvii:' quod quidam male mutare conantur. Solin. cap. 31. 'in aviæ solitudinis secretum.' Aliter 'iter invium,' ἄβατον, ἀνόδευτον, in Glossis. Drakenb. ad Liv. lib. xxxiii. 2. 'per invias atque ignotas rupes.' Oud.

Decessit ad somnum] Pricæus malebat *recessit*, ex lib. ix. pag. 195. 'suadebat maritum temporius quieti recedere:' vel ibi leg. *decedere*; uti sane est in Mss. et Edd. etiam ipsius. Et recte. Est enim hic simplex pro composito, ut 'decedere vita,' &c. Virgil. Ecl. viii. 89. 'nec seræ meminuit decedere nocti:' al. *cedere*; ut vidimus ad Sueton. lib. x. pag. 225. 'Cænatu et triclinio domini decesseramus:' scil. in cubiculum: ubi alii *rec.* al. *disc.* ut variatur passim. Eïs ὑπνον χωρεῖν dixit Longus in Pastor. lib. iii. pag. 75. Oud. *Flens ubertim decessit ad somnum*] Nullo cibo refecta. Plutarch. Consolat. ad Uxorem: 'Ἀμέλειαι σώματος ἔπονται τῷ κακῷ τούτῳ, (inestitia.) καὶ διαβολαὶ πρὸς ἄλειμμα, καὶ λουτρὸν, καὶ τὴν ἄλλην διαίταν. Pro *decessit* forsau *recessit* scribendum. Infra lib. ix. 'Suadebat maritum temporius quieti recedere:' nisi locus ille ex hoc loco emendandus. Pric.

Lectum accubans] In Mss. Oxon. Guelf. et Palat. est *accumbens*. Minus bene, ut opinor. Jacuisse statim in lecto videtur Cupido e seqq. *accumbere* vero potius ille dicitur, qui lecti sponda superincumbit: ut passim ait Auctor, 'accumbere mensam,' 'cænam,' ut lib. ii. pag. 28. iv. 68. vi. 125. viii. 158. ix. pag. 192. x. pag. 123. Eadem confusio in Flor. N. 16. 'jacebatque incumbens toro, similis cogitanti:' ubi male Edd. Vett. *incubans*. De *accubare* plura ad p. 101. Oud.

Hocine mihi pollicebare Psyche mea] Æneid. iv. 'Hoc illud germana fuit?' ubi Servius: 'Allocutio per conquestus

tionem.' Æncid. xi. 'Non hæc, o Palla, dederas promissa parenti.' Catullus: 'At non hæc quondam blanda promissa dedisti Voce mihi: non hoc miserum sperare jubebas.' 'Hocine pollicebare?' (inquit). Donatus ad ii. 3. Andr. 'Pollicitatio et promissio eandem vim habent, at pollicitatio majoris asseverationis est.' *Pric.*

Et perfida] Corrige *perdia*, perdius enim, perdia, perdiun, dicitur per totum diem pertinax et permanens: sicut 'pernox,' per totam noctem perseverans: unde et 'luna pernox' in plenilunio dicta est, tota nocte colucens. A. Gellius in secundo: 'Socrates,' inquit, 'perdius et pernox hisdem in vestigiis stabat.' Nunc Psyche accusatur a marito, quod dies totos noctesque lacrymis cruciatusque consumat. *Beroald.*

Desinis cruciatus] *Cruciatus* exhibent Edd. omnes præter Elmenh. et Flor. quod non capio genitivo, de quo vide ad Hor. lib. ii. O. 9. 17. et ad Sil. Ital. lib. x. 81. 'desinit iræ:' sed accusativo plur. ut apud Cæs. lib. i. B. G. cap. 31. 'exempla cruciatusque edere:' ubi vide. 'Nam Noster semper cum illo casu jungit, ut statim, 'lugubres voces desinite.' Alibi, 'desinere emtionem.' Immo Mss. Flor. Reg. Fux. Gueff. pr. Oxen. Palat. D'Orv. dant *cruciatum*; quod sequor, male a Brantio tentatum. Nam *cruciare* sæpe dicitur de eo, qui se ipse tristitia et ægitudine adfligit apud Terentium, aliosque. L. v. pag. 105. 'Luctum desine.' *Oud.*

Age jam nunc ut roles, &c.] Horatius ad librum suum: 'Fuge quo discedere gestis, Non erit emissio reditus tibi.' *Pric.*

Et animo tuo damnosa poscenti pareto] Apud Ovidium *Metamorph.* vii. 'Procrin habe, dixit: quod, si mihi provida mens est, Non habuisse voles.' Vide quæ ex Seneca, Philone, Simplicio, et aliis notavimus in hanc mentem ad Matth. vi. 8. *Idem.*

Mcmineris mee seriæ monitionis cum cæperis sero pænitere] Propertius: 'Quod si tu monitis tardas adverteris aures, Hec referes quanto verba dolore mea.' Sirachides xii. 12. Μη καθίσης αὐτὸν ἐκ δεξιῶν σου, μήποτε ζητήσῃ τὴν καθέδραν σου· καὶ ἐπ' ἐσχάτῳ ἐπιγνώσῃ τοὺς λόγους μου, καὶ ἐπὶ τῶν βημάτων μου κατανυγήσῃ. Nota et loci paronomasiam: sic iii. 'Mihî sero quidem, serio tamen subvenit ad auxilium vile decurrere:' et in Floridis: 'Serum fortasse an, sed serium.' *Idem.*

Et dum se morituram comminatur] *Jocasta* apud Statium: 'Annuite, aut natum complexa superstitute bello Hec moriar.' Curtius lib. x. 'Lugubrem totis castris edidere clamorem, denunciantes se morituros, si Rex irasci perseveraret.' Apud Ovidium ix. *Metam.* 'Et, si rejiceret, potni moritura videri.' Infra hic lib. ix. 'Nam sibi statutam decretamque mortem proximare, ni cupito maturius potiatnr:' ad quem locum plura notamus. *Idem.*

Ora conferat] Prave Edd. Ber. Bas. pr. *conserat*. Sic lib. iii. in f. et sæpe, 'capita conferre.' Sermonem conserimus in allocutione, non ora. 'Conserimus sermonem' in colloquio. Vide ad pag. 96. 98. Mox *eas* abest a Fux. in quo et *dare*. *Oud.*

PAG. 92 *Idemtidem monuit, ac sæpe terruit*] Eleganter sæpe *iteravit* conjecit Ill. Heinsius ad Ovid. *Met.* lib. iv. 748. 'seminaque ex illis iterant:' de quo verbo, quod sæpius adhibet Auctor, ut patet ex Indice, vide eum, et Vel. Burm. ad Ovid. *Ep.* xviii. 135. et supra pag. 90. pro *redditum* leg. *rei iteratæ* forsân. E quibus liquet errare Schefferum ad Justin. lib. v. cap. 7. 'Perpeti nocte fortunam publicam questibus iterant,' legentem *onerant*. Nam 'fortunam questibus iterare' est 'sæpe de fortuna queri.' Hic tamen *terruit* potest explicari pro *absterruit*; 'caven-

da censuit;’ ut lib. hoc pag. 104. ‘Hæc tibi idemtidem cavenda censebam, hæc benevole monebam.’ *Idem.* *Sed identidem monuit, &c.*] Gellius XIV. 1. ‘Atque identidem commonebat,’ &c. *Pric.*

De tanto fortunarum suggestu pessum dejiciat] Infra hoc lib. ‘Nisi eam de tantis opibus pessum dejecero.’ *Idem.*

Prius, inquit, centies moriar quam isto tuo dulcissimo connubio caream] Terentius: ‘Animum potius relinquam quam illum deseram.’ *Idem.*

Et effictim te] A Pal. Fux. Guelf. utroque, et Oxon. exsulat copula. Bert. et D’Orvill. *affictim.* Edd. ante Beroald. *effictum.* Sed vide ad pag. 53. lib. III. ‘effictim deperit.’ Ceterum non inepte Edd. Ber. et Bas. pr. iterant *te: te, quia, &c.* Oud. *Effictum]* Legendum est *effictim:* quod adverbium est, significans vehementer et enixe. Beroald.

Diligo atque ut meum spiritum] Samuel. I. cap. 18. ‘Dilexit eum tamquam animam suam.’ *Elmenh.* Mss. et Edd. ante Wower. uti et Ed. *Elmenh.* præbent, *diligo atque ut* (Guelf. pr. *ne*) *meum spiritum.* Postponere ceteri verbum *diligo,* quod plane abest ab Ms. D’Orvill. Latere quid videtur. Gruter. lib. VIII. Susp. cap. 2. conjiciebat, *diligoque aque ut m.* Cur non tum, *et aque ut vel ac?* Oud. *Atque ut meum spiritum diligo]* Lib. IV. ‘Quid spiritum vestrum, qui magis meus est, &c. fatigatis?’ *Pric.*

Nec i. Cupidini comparo] I. e. multum præfero. Lib. VII. pag. 135. ‘Nescio an ulli præsentium comparandum:’ quia cunctos præstabat. Cæs. lib. I. B. G. cap. 31. ‘Nec conferendum esse Gallicum cum Germanorum agro:’ quia Gallicus multo melior. Prave illic tentant locum. Similia vide apud Bnrm. ad Ovidii Epist. III. 51. Adde *Pricæum.* Oud. *Nec ipsi Cupidini comparo]* Id est, ipsi Cupidini præfero. Firmicus Mathes. III. 8. ‘Faciet philologos, aut

laboriosarum literarum peritos, et qui naturam suam nolint cæteris hominibus comparare.’ Horatius: ‘Nil ego contulerim jucundo sanus amico:’ pro, omnibus jucundum amicum prætulero. Basilius Magnus: *Τῷ βίῳ οὐδεμίαν πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπιδέχεται σύγκρισιν.* i. probitate, et vitæ integritate alios antecellit: simile lib. III. ‘Me nullam aliãam Fotidi meæ præmalle:’ ubi adnotata vide. *Pric.*

Imprimens oscula suasoria] Vide notas nostras ad Minut. Felicem. *Elmenh.* *Imprimens oscula suasoria]* Ovid. *Metam.* x. ‘Sic ait, et mediis interserit oscula verbis:’ ita in Suetonii Domitiano ‘persuasoriæ assertiones,’ ubi vereor ut recte Vir doctissimus Cressolius *perfusorias* substituat: hoc est, sine fide, summis labiis prominentes. *Pric.*

Ingerens verba mulc. et jungens membra cohibentia] D’Orvill. Fux. Pith. Guelf. ambo, Palat. *ingerens membra c.* Oxon. *inferens n.* ut ait *Pric.* Sed ex Gronov. Coll. *inserens.* Unde legendum suspicor, *et inferens verba m. et inserens membra.* Vehementer enim amat captatque Auctor tales paronomasias. Vide ad lib. IV. p. 83. ‘Særa proferuntur, pulvinaria deterruntur.’ pag. 94. ‘Sic se gerebat ferebatque.’ In Flor. N. 3. ‘ceciit et cecidit.’ Item ‘plaudere,’ ‘plangere,’ et passim in Adject. ‘scæva,’ ‘sæva;’ ‘parva,’ ‘prava,’ &c. Scripsi autem *inferens:* quia dubito, an ‘ingerere verba’ unquam occurrat in bonam partem pro ‘blanditias dicere.’ Certe plerumque in malam, sive querelas, convicia jacere. Liv. lib. XLII. cap. 10. ‘Ingessit probra Junio.’ Sed consule modo notas ad Lucan. lib. V. 681. ‘Et non ingratas ingessit turba querelas.’ At crebro ‘inferre sermonem,’ ‘canssam,’ &c. de quo egi ad Cæsarem. Elegantissime autem dicitur *inserens,* dum intelligit per ‘membra’ linguam, ut et brachia pedesque ejus collum pedesque cobi-

bentes ' amplexibus tenacissimis,' ut ait lib. ix. pag. 271. Interpretis sit Ovidius lib. iii. Am. 7. 9. ' Subjecit brachia collo, &c. Osculaque inseruit cupidæ luctantia linguæ, Lascivum femori substituitque femur.' Minus decore per ' membra cohibentia,' seu, ut frustra vel sic conjiciebat, *conniventia*, Sopingius intelligebat *virginal* solum. At tum potius *membrum* dixisset Auctor. *Oud. Et jungens membra cohibentia*] Lucilius apud Nonnium: ' Tuum latu' componit lateri, et cum pectore pectus.' Apud Euripidem ad Menelaum Helena: *Περὶ δὲ γυῖα χεῖρας ἔβαλον, ἠδὸν ἄν ὡς λάβω ὦ πόντις, ἃ φιλεῖται πρόσψις.* Oxon. *inferens m. cohibentia*: non male, cum præcesserit *ingræns*: et amet *παρηγήσεις* Noster, nec a priore tamen lectione recedimus. Scriptor de bono Pudicitia: ' Hinc illud dicit,' (Apostolus,) ' membra Christi membris meretricis non esse jungenda.' *Pric.*

Hic etiam blanditiis adstruit] Reperunt vulgo Colvianam lectionem *his*, quæ esse videtur in Flor. *Hoc* Pith. cum in prioribus Edd. vulgo præter Bas. pr. in qua *hinc*, legatur *hic*. Putem id pro solito more esse loco τοῦ *hæc*, uti non solum exstat in Fux. sed et Oxon. Guelferb. utroque, et D'Orv. item Ald. et Junt. post. Adstruit blanditiis, quas jam fecerat *hæc*, scil. verba, sive *addit*, *jungit*, uti hoc verbum passim adhibetur. Vide me ad Frontini præfationem, Vell. i. 17. 31. 53. Plin. l. iii. Ep. 2. ' dignitati ejus aliquid adstruere.' Minuc. Fel. cap. 11. ' aniles fabulas adstruunt, et annectunt.' Supra lib. ii. pag. 32. ' Ad cujus noctis exemplar similes adstruximus alias plusculas.' L. xi. p. 239. ' Ad istum modum fuis precibus et adstructis miseris lamentationibus.' Mox *blandis his* pro *blanditiis* in Palat. et Guelf. sec. *Oud. His etiam blanditiis adstruit*] Oxon. *Hæc etiam, &c. blan-*

ditiis uxoriis intellige, ut initio vi. locutus. *Pric.*

Mellite, mi marite] Prave primum *mi* exciderat e Bas. priori, bene restitutum ab Elmenh. consentientibus Mss. O. et Edd. Vett. nisi quod secundum *mi* desit D'Orvill. libro. Quare malim, *mellite mi, mi marite*, licet alio ordine dent Mss. et Aldus quoque. Nam male Roaldus *mi mi* junctim, quasi ex Fux. et Ed. Aldi citavit. Sic melius adparet causa, cur semel exciderit. Apprime huc quadrat illud Martialis lib. x. Ep. 68. ' Κύριε μου, μέλι μου, ψυχή μου congeris usque:' ut egregie emendavit J. F. Gronov. lib. iv. Obs. cap. 22. *Oud. Mellite mi marite*] Mss. et principes editiones, *Mi mellite, mi marite*. Bene sanè, bene: Apud Terentium Hecyr. iv. 2. illa: ' Mi Pamphilæ,' &c. ubi Donatus: ' Principium hoc est aliquid precantis fæminæ: a blandimentis ergo incipit, ut libenter audiat.' *Pric.*

Tuæ Psychæ dulcis anima] Plantus: ' Anima est amica amanti.' *Elmenh.* Ms. D'Orv. Pith. Fux. Guelf. *Psyche* hic et pag. 97. fors pro *Psychæ*. Vide ad lib. ii. pag. 23. ' illecebris Pamphilæ.' Sed pag. 24. ' a cautela Pamphilæ:' et hic p. 107. ' Psyches nomine.' *Oud. Tuæ Psychæ dulcis anima*] Ζωή και ψυχή. ut apud Juvenalem Sat. vi. ubi Scholia: ' Quibus sermonibus Græcæ mulieres in concubitu blandiri solent.' Bene et *dulcis*. Servius ad Æneid. iv. ' Amantes amores suos sua dulcia dicunt.' *Pric.*

Vi ac potestate teneris usurus] *In hæc* Pith. *vi et* Fux. *Usurus* mordicus retentum a Mss. mihi hic nullum sensum, nisi obscurissimum et longissime petitum, habere videtur. Quare recte suspectum etiam fuit *Pricæo*, qui e lib. viii. ' Promissioni obpressus succubuit,' legit, *vi ac potestati oppressus*. Verum quis umquam *vi* in Dativo singulari dixit? Præterea nimis abeunt a vulgatæ scripturæ lit-

teris, et vox *oppressus* significans improviso deceptum, nimis vehemens est. Ego nunc veram existimo alteram Brantii conjecturam, *ursus, inritus s.* Passim 'vis arguere' dicitur. Suet. Cæs. cap. 27. 'Luxuriæ vis argueret.' Estque id verbum in amoris negotio et voluptatis Venereæ vi frequens, et quidem *de inritis*. Adposite satis Ovid. lib. 1. Am. 11. 17. 'Acrius inritos multoque ferocius arguet:' ubi cave, cum viro docto mutes in *urit*. Contra sic restitue Tibullo e Ms. Corvini, aliisque, lib. 111. 9. 7. 'Desine dissimulare. Deus crudeliter arguet, Quos videt inritos succubuisse sibi.' Vulgo *urit*. Ad de ea verborum istorum commutatione me ad finem Lucani lib. v. Simile mendam, *ursura* pro *usura* reponeas, sustulit et Tacito Heinsius, adplaudente Burmanno ad Valer. Flacc. lib. vii. 93. Vir doctus ad marg. Ed. Colv. conjecit etiam *victus*. Oud. *Vi ac potestate Veneris usus, inritus succubuit maritus*] Verbis nempe, et oculis suavioris, sed præcipue membris cohibentibus demulctus. Virgilius de Venere pro illo animo a Vulcano orante. viii. 387. 'Dixerat, et niveis hinc atque hinc Diva laceratis Cunctantem amplexu molli fovet: ille repente Accepit solitam flammam, notusque medullas Intravit calor, et labefacta per ossa cucurrit.' Vocem *usus* suspectam habeo: est qui *victus*, vel *usus* proponit. Terent. 11. 2. Hee. 'Patrio animo victus,' &c. ubi Donatus: 'Bene victus, quia non ratione facit.' Remotius ego, at certius forsitan *oppressus* scribo, *oppressus* (inquit) *potestati Veneris* (sic legendum enim) *succubuit*. Infra lib. viii. de Thrasylo: 'Promissioni fallaciøs mulieris oppressus succubuit.' Firmicus 1. 3. de Socrate: 'Severæ animadvertentium potestati succubuit.' Pric. *Inritus succubuit*] Lib. viii. 'Invita quidem, verum religiosæ necessitati succumbens.' *Idem*.

Et cuncta se facturum sponndit] De Boccho Sallustius: 'Sæpius fatigatus lenitur, et ex voluntate Syllæ omnia se facturum pollicetur.' Infra hoc ipso libro: 'His verbis, et amplexibus mollibus decantatus maritus, &c. facturum sponndit.' *Idem*.

De manibus uxoris evanuit] Infra de Eodem: 'Ex oculis et manibus, &c. conjugis tacitus avolavit.' *Idem*.

Festinantes adveniunt] Reg. Fux. Palat. et Ed. Vicent. *festinanter*; quod temere adripuit Colvius. Sæpissime jam monitum, Adjectiva præ adverbis amari a Nostro. Alibi, 'festinus adcurrit.' Mox, 'lætæ succedite:' 'tacitus avolavit.' Lib. vi. pag. 113. 'lætæ subvolant.' Lib. vii. pag. 139. 'libentes accedunt.' Et sexcenties. *Oud*.

Plangebant ubera] Pal. Guelf. sec. *pangebant*. Oxon. et Par. *percutiebant*, ex interpretis glossemate: pro quo et dixit *pulsabant ubera*. Vide Elmenh. ad lib. viii. p. 253. Edd. Juntinæ et Aldi dant, *plangebant ubera, et*. Verissimum existimo, quod habent Florentinæ membranæ, *ubertim*, quod jam majorem luctum indicat. 'Plangere pectora,' 'ubera' crebro dici pro 'ferre,' nemo nescit, et homo lugens plangi, cum se sive pectora sua plangit: sed etiam *plangere* per ellipsin reciproci pronominis, ut inquam plurimis fit verbis, eodem sensu adhibetur. Vide Burm. ad Virg. G. 1. 324. 'Nunc nemora ingenti vento, nunc litora planguunt.' Lucan. lib. ix. 68. 'plenas plangemus ad urnas.' vs. 173. 'geminato verbere planguunt:' unde non facile recesserim a Mss. Ovidii l. viii. Met. 527. 'Plangebant matres Calydonides E-veninæ.' Manil. lib. v. 558. 'Alyones pennis plangere volantes.' Inno Noster absolute usurpavit quoque lib. viii. pag. 238. 'Clamare, plangere.' In Flor. n. 16. 'dolere, plangere.' Dein adverbio *ubertim* usus est etiam lib. 111. init. 'Uberrim flebam.'

Supra, 'Psyche flens ubertim.' Lib. viii. 'Ubertim lacrimans.' Lib. x. 'Ubertim adlacrimans.' Atque ita Sueton. Cæs. cap. 83. 'Ubertim flere.' Item Catull. Claud. aliique. Cicero. Phil. xi. 31. 'fletet uberius.' *Id.*

Sonum resultantent] Sen resultare facerent. Vide omnino Acidalium ad Planti Stich. cap. 4. nisi *parili sonu* scripserit. Virg. Æn. v. 150. 'pulsati colles clamore resultant:' et passim. *Idem.* *Deflebant oculos, et plangebant ubera, quoad crebris earum ululatibus saxa cautesque parilem sonum resultantent*] Virgilius: 'Consonat omne nemus strepitu, collesque resultant.' Cicero pro Archia: 'Saxa atque solitudines voci respondent.' Philoctetes apud Sophoclem: "Ὁ λιμένες, ὦ πρόβλητες, &c. Ἦ καταβῶνες πέτραι, Ὅτ' ἔργ' ὁ παῖς μ' ἔδρασε! Cicero ii. de Finibus: 'Turpe putandum est, non dico dolere, (nam id quidem est interdum necesse,) sed saxum illud Lemnium clamore Philoctetæo innestare: Quod ejulatu, questu, gemitu, fremitibus Resonando multum flebiles voces refert.' Bion: "Ἦρα πάντα λέγοντι, καὶ αἱ δρύες, Αἱ τῶν Ἀδωνῶν καὶ ποταμοὶ κλαίοντι τὰ πένθεα τῆς Ἀφροδίτας. Scriptor tertiæ Maccabaicæ: "Ὅστε καὶ τοὺς παρακειμένους αὐλῶνας συνηχῆσαντας ἀκατάσχετον οἴμωγὴν ποιῆσαι. Octou. heic, *percutebant ubera. Prie.*

Jamque nomine proprio sororem, &c. ciebant] Lib. ii. 'Me nomine ciere non prius desierunt,' &c. Lib. viii. 'Milites, suosque famulos nominatim cientes:' et viii. 'Clamore nominatim cientes illum juvenem.' *Idem.*

Per prona delapsæ] Lib. iv. 'Perque prona delapsus evomebat undas argenteas.' *Idem.*

Amens ac trepida] Lib. viii. 'Amens, et recordia percita.' *Idem.*

Quam lugetis adsum] 'Quam quæritis adsum.' *Idem.*

Lacrymis madentes genas] Seneca Octav. vs. 681. 'Cur genæ fletu ma-

Delph. et Var. Clus.

dent?' *Elmenh.*

Quam plangebatis] A multo tempore, et eo momento, quo in scopulum deducta sum, huc usque scilicet. Non opus ergo est, ut cum Grutero lib. viii. Susp. cap. 2. fingamus novam vocem *plangitalis*. Ceterum 'plangere aliquem' significat 'plangere se,' seu lugere ob aliquem; atque ita apud Propert. lib. ii. El. 19. 36. 'ut me Demissis plangas, pectore nuda, comis:' ubi non male in Mss. aliquot *dimissis*, seu *dissolutis*, *diffusis*. Lucan. lib. vii. 44. viii. 833. 'Et quem tu plangens hominem testaris Osirium.' Adde Pomp. Melam lib. i. cap. 9. Auson. Parent. x. 'Murmura quem primis meditantem absolvere verbis, Indolis ut plenæ planximus exequiis.' *Oud.*

PAG. 93 *Præcepti maritalis*] Wowerius et Sciopp. e Fulvii libro, *præceptis maritalibus*. Elmenh. Ediderunt sic quoque Scriv. et Ptic. ac consentiunt Codd. D'Orvill. ac Pitheæanus, item Guelf. pr. in *pceptis*. Sed mihi obscura durissimaque videtur locutio. Secura Psyche, Cupidinem præcepisse Zephyro id, quod sibi promiserat, se jussurum illum elementi vectura, sibi stiturum sorores, admonet jam eum illius præcepti. Nec mora, &c. *Oud.*

Festinantibus saviis sese perfruuntur] Rursus *saviis* Pith. Fnx. Pal. D'Orv. *suaviis* Ed. Scriv. Insolens autem videtur locutio *perfrui sese amplexibus et saviis* pro jucunde et mutuo sese potiri inter amplexus et savia, idemque diceretur, si pronomen hinc abesset. Adi ad Valer. Flacc. lib. iv. vs. 38. 'Talibus orantem dictis, visuque fruentem.' Au *sese* pendet a *festinantibus*: ut basia dicantur festinare sese. Vix puto, licet Nostro sæpius *festinare* recipiat accusativum. Vide ad lib. iv. p. 66. *Idem.*

Prolectante gaudio] Infra lib. viii. 'Et quas in primo mærore lacrymas non habebat, jam scilicet crescentes

Apul.

gaudio reddere.' *Pric.*

Sed et tectum et larem nostrum] Dele glossema et tectum ex Bertino. *Elmenh.* Festinanter nimis sua collatione usus videtur vir doctus. A Bertino solum abest τὸ et ante *Larem*. Ac prius nequaquam est glossa. 'Succedere tecto' prius quis debet, quam 'Laribus.' Ultimique plus significat, ac majorem familiaritatem; quam non tecto solum, sed et penetrabilibus recipimus. 'Succedere tecto' et 'tectum' sæpe dicitur. Vide *Pric.* Heins. ad Ovid. lib. XIII. Met. 64. *Drak.* ad Liv. lib. XXXVIII. 9. et me ad Cæs. lib. II. B. G. c. 6. 'portas succedunt.' *Oud.* *Tectum et Larem nostrum lætæ succedite]* Ex his *Didonis* ad *Trojanos Æneid.* 1. 'Quare agite o juvenes, tectis succedite nostris.' *Succedere*, etiam in *subeundi* significatu, recte et dativo et acensativo jungi docet *Servius* ad v. *Eclog.* *Virgillii.* *Pric.*

Summas opes domus aureæ, locumque servientium pop. familiam auribus earum] Præ defectu verbi olim tam varia [v. VV. LL.] effinxere viri litterati, in his *J. Isac.* *Pontan.* *Anal.* lib. III. c. 10. pro *summas* rescribere tentans *summat*, sive censet, æstimat. Pessime omnium rescripsit *Vulcanius*: *s. o. p. a. locumque et servientium p. f. a. ingrens lavacro p.* Quid sit interpolare, urere et secare, nescio, si hoc non est. Optime ex Mss. *Palat.* *Bert.* *Fulv.* *Fnx.* *Flor.* quibus accedunt *Reg. Pith.* *Oxon.* *D'Orv.* *Guelferb.* emendarunt viri docti, ut edidimus cum *Wow.* *Scriv.* *Pric.* *Flor.* nisi quod in septem posterioribus exaretur *locumque*, et in plerisque *demonstrat* ponatur ante *auribus earum*. Non opus autem est ut primo κειμένῳ addas *oculis* vel simile; licet aliòquin e corrupta voce *locumque* talem quamdam præcessisse facile conjicias. Sed satis hoc declarat dicens, *opes* (*Pith.* *opus*) *domus demonstrat*. Sed quia non ita fieri id poterat, ostendendo voces

famulas, ideo addidit hic Auctor *auribus*. *Et*, quod ingerit *Elmenh.* quoque post *rocumque*, non est in ullo scripto, nec debet. Voces ipsæ servientes ut famulæ bene dicuntur. *Oud.* *Sic allocuta, &c.*] Et hæc ex his ejusdem *Virgil.* loci: 'Sic memorat, simul *Ænean* in regia ducit *Tecta*.' *Pric.* *Locumque]* Subscribe verbum *Ostendit*, ne trunca et defectu verbi claudicans orationis structura sit. *Beroald.*

Populosam familiam] *Fnx. copiosam p.* sed glossa est verbi *populosam*. *Roald.* Quod et patet e *Regio copiosam al. populosam*. *Guelf. pr. populos f. demonstratque.* *Palat.* *Guelf. sec. populos ac fum.* *Oxon. populos atque familiam.* Sed alibi *Noster* dicit 'populosam plateam,' 'civitatem,' &c. et de hac voce adi *Wass.* ad lib. VIII. p. 156. ac *Bentlei.* ad *Manil.* lib. II. 224. 'scopulosus in undis *Cancer*.' *Dein pulcherrime Pith.* *Oud.*

Inhumanæ mensæ l.] *Codd.* *D'Orv.* *Palat. humane*, prave. *Vulgatum* jam optime explicuere *Beroaldus* et *Gruter.* pro divina et cælesti. *Consule* et *Pricæum*, *Burm.* ad *Petronii locum*, et *Juret.* ad *Symmach.* lib. I. Ep. 26. *Tollium* ad *Auson.* *Par. cap.* 39. *Sic Sueton.* *Calig. cap.* 52. 'Vestitu non humano est usus.' Et sic 'cibi humani,' non quibus utuntur homines, sed carnis humanæ, *Flor.* III. 5. 10. *Elmenhorstius* ita capit quoque *locum* lib. XI. p. 248. 'vultu geniali et hercules inhumano.' Sed ibi vide. *Idem.* *Inhumanæ mensæ]* *Cælestis*: sic infra lib. XI. 'Inhumannus aspectus' et lib. de *Deo Socratis*, 'cælestis et inhumana sententia.' *Pric.* *Inhumanæ]* Non humanæ, ac per hoc divinæ cælestisque mensæ, alias 'inhumanus,' crudelis dicitur, et inamabilis. *Beroald.*

Præcordiis penitus nutrent invidiam] *Sic Oxon.* et *Vicent.* malim tamen *penitis*. *Pric.*

Satis scrupulose curioseque] Ab *Ox-*

on. abest satis, ut et *curioseque*, sicut etiam a Fuxensi, et ultima vox a Guelf. pr. quam vocem editores, Wowerinm secuti, uncis inclusere. Male. Synonymis enim gaudet Auctor: ut vidimus ad lib. i. p. 13. 'Curiose sedulo.' Sæpe 'nudus et intectus.' Lib. vii. pag. 133. 'cæcam et exoculatam.' Lib. viii. p. 153. 'inermes et inmuniti.' Lib. ix. 'incensi et inflammati.' Lib. x. 'sola et sine ullo comite.' Lib. ix. p. 253. 'perspicua evidensque.' Adde Wopkens. Misc. Obs. vol. viii. p. 79. Non exsulat a Pith. Oud. *Scrupulose curioseque percontari non desinunt*] Gloss. 'Πολυπραγμονῶ, sciscito, percontor.' Infra lib. viii. 'Percontatur anxie.' Pric.

Quisve vel qualis] Desunt Mss. Palatin. Guelf. pr. et Oxon. uncis inclusa a Wowerio, et Pric. *Vel qualis* uncis circumscribere Elmenh. et Scriv. nullo, ut opinor, merito. Intelligit, ex qua gente, familia, quo habitu et forma sit maritus. Forte, *vel cujatis*. Vide ad lib. i. pag. 4. 'Quis sim et cujatis.' Oud.

Ipsius sit maritus] In iisdem et Guelf. sec. est *ejus*. Si Mss. addicerent, mallem cum Pricæo *ipsus*. Cincius apud Gell. lib. xvi. cap. 4. 'Nisi ipse eo die ibi sit.' Auson. præf. in Bissulam: 'Compedes ipse ut gestet faber.' In Dativo *ipso* occurrit lib. x. pag. 217. 'Ne ipso quidem succubuit igni:' ut *istæ, isto*. Vide ad lib. iiii. p. 56. lib. v. p. 109. *Idem. Quisve, vel qualis ipsius sit maritus*] Libentius *ipsum* legerim, expende proxime præcedentia: ac illa, *quisve, vel qualis*, non a Palat. tantum, sed et Ms. Oxon. absunt. Pric.

Ullo pacto] Etiam hæc male absunt a Palatino. Elmenh. Item ab Oxon. Guelf. sec. et Par. ac Scrivenerius parenthesis signis circumsignavit. Sed genuina sine dubio sunt. In Regio, Fux. et D'Orvill. est *nullo*, ut adhibuerit duo negativa. Sic lib. vii. pag.

148. in quibusdam: *neque nullo modo*. Lib. ix. pag. 202. 'nec noluit.' Sic in Plinii Mss. O. lib. xi. cap. 37. 'Nec in nullo ante Veneris usum.' Vulgo *ullo*. Septim. de B. Troj. lib. iv. cap. 18. 'neque se neque Æneam nequissime pati:' ubi al. *nequivisse*, al. *quivisse*. Vide omnino Heins. ad Virg. Ecl. v. 25. Serv. ad Æn. ii. 247. Græv. ad Cicer. lib. ii. in Verr. cap. 24. Drak. ad Liv. lib. xliii. c. 13. me ad Cæs. lib. v. B. G. cap. 4. 'neque nulla omnino navis.' Nisi ubique lusus librariorum statuamus. Oud. *Ullo pacto*] Et hæc ab iisdem Codd. absunt: an recte nescio. Infra lib. vi. 'Redire nullo pacto poteris.' Pric.

Pectoris arcanis exigij] Bert. *arcana*. Elmenh. Quod placuit olim Scipio lib. ii. Susp. Lect. Ep. 10. In Reg. Fux. *exigit arcani*. D'Orv. *arcanis pectoris*. Si *arcana* valeret, *exiit* rectius diceretur. Nam *pectoris arcana* sunt 'secreta pectoris' lib. xi. ut bene advertit Pricæus. Vide de verbo hoc 'exigere' Burm. ad Ovid. Epist. ii. 124. et Comm. tum aliorum, tum meos ad Suet. Aug. cap. 94. Minuc. Fel. cap. 27. 'Dæmones tormentis verborum et orationis incendiis de corporibus exiguntur.' Isid. lib. xii. cap. 4. 'infusa pestis per venas discurrit et animam exigit.' Sic Mss. Vulgo *extinguit*. Oud.

Et commodum] Sic bene Mss. Florentin. D'Orv. et Edd. Elmenh. Scriv. Flor. quomodo jam legendum vidit Stewechius, sed citra necessitatem copulam delens ante *speciosum*. In Palat. Guelf. sec. *comu. et*. Verum, si mox *innumbrante* legas, commode abesse potest copula, uti deest reliquis Mss. et Edd. *Idem*.

Genas innumbrantem] Edd. Ald. Junt. ntr. et Colin. *innumbrante*, ut ad *barbitio* referatur: quando certe copula ante *commodum* debet abesse. Sic Claudian. Cons. Pr. et Olyb. vs. 9. 'Ahte genas dulces quam flos juvenilis innumbrat.' Sil. Ital. i. 403. 'Tum

frontem Chremes intonsam umbrante capillo Septus.' Flor. N. 15. 'coma cervicem obumbrat.' Verum nil muta contra Mssos. Ipse juvenis hene dicitur 'innumbrare genas lanugine barbæ.' Ovid. Met. ix. 398. 'Pene puer, dubiaque tegens lanugine malas.' Infra pag. 98. 'Adolescens florenti lanugine barbam instruens.' De *umbra* vero barbæ, crinium, &c. egerunt multi. Tum *ac mont.* D'Orv. Fux. a m. Pith. *Idem.* *Commodum lanoso barbitio genas innumbrantem*] Glossæ: 'Ἀρχυέειος, lanuginosus.' Ovid. Metam. i. 'Pene puer, dubiaque tegens lanugine malas.' et xiii. 'Signarat dubias tenera lanugine malas.' Pæuvius; 'Nunc primum opacat flore lanugo genas.' *Innumbrantem*, ut apud Euripidem Phœnissis: 'Ἐπεὶ δὲ τέκνων γένος ἐμῶν σκιάζεται, &c. Pric. *Lanostim*] Emendo, *lanoso*: ut junctim legas, *lanoso barbitio*: hoc intellectu, quod erat juvenis prima barbæ lanugine et flore genas vestiens: id enim, *lanosum barbitium* significat. Alibi *barbitium* quoque pro barba decenter usurpat: 'Hircino,' inquit, 'barbitio philosophum mentiebatur.' *Idem.*

Sermonis præcedentis labe] *Proced.* bene edidere Vulcan. Wower. &c. exstatque in Mss. Flor. Oxon. Pith. Pal. D'Orv. sive incresecentis, ut lib. xv. pag. 83. 'Inmensum procedit in dies opinio.' Lib. x. pag. 220. 'Silentio procedens simultas.' Lib. x. p. 220. 'procedens querela.' Paulo post: 'procedente consuetudine.' Eadem confusio lib. viii. in f. 'processit O tantum.' Tum in Oxon. a m. pr. est *labile*. Pro *auro facto* in al. a. *farcto*. Oud. *Auro facto*] *Goldplate*: sic in Glossario, 'Ἀργυροῦν σκεῦος, argentum factum.' Pric.

Gemmosisque monilibus] Claudianus: 'Luxurient tumido gemmata monilia collo.' *Idem.*

Sorores egregiæ] *Egregiæ* significat pessimas pro creberrima ironia, qua

utitur Appuleius. Vide ad lib. i. pag. 6. et lib. vii. pag. 150. Et sic 'bona Meroë' ibid. Ita lib. ix. pag. 181. 'nec quidquam suspicatus acer ille et egregius maritus.' Namque imprimis hanc vocem in ironia adhibet, ut lib. ii. pag. 40. 'Uxor egregia capit audaciam et mente sacrilega,' &c. Lib. ix. p. 292. 'Uxor egregia, diras devotiones in eum inproccata.' Lib. x. p. 228. 'Tunc illa uxor egregia, libidinosa Furiaë stimulis efferrata.' Et sic multis aliis locis ex Virg. Æn. vi. 523. Immo de his ipsis sororibus hoc libro pag. 104. 'sed illæ quidem consiliatrices egregiæ tuæ,' &c. Eundem errorem puto commissum ab Arnobii librariis lib. i. pag. 20. 'Transgredimur Opis soboles regias,' &c. immo ironice *egregias*. Pro *redcunt* in Oxon. *redcunt habes*. Oud.

Invidia felle] Ovid. lib. ii. Metam. de invidia: 'Pectora felle virent.' *Elmenh.* *Invidia felle flagrantes*] 'Ἐν χολῇ πικρίας ὄψα' ut Act. 8. 23. Pric.

En orba, sava et iniqua fortuna] Plinius lib. ii. c. 7. 'Toto mundo et locis omnibus, omnibusque horis omnium vocibus Fortuna sola invocatur, et una nominatur, una accusatur, una agitur rea, una cogitatur, una laudatur, sola agnoscitur, et cum convitiis colitur, a plerisque vero et cæca est æstiniata, vaga, inconstans, incerta, varia, indignorumque faulrix.' *Elmenh.* Vocem *orba* suspectam habuit Ill. Heinsius, et conjecit, *acerba, rea, torva*; *Reu* etiam Heins. in Not. Ms. ad Juven. x. vs. ult. 'nos te, Nos facimus, Fortuna, Deam, cæloque locamus.' In alia schedula conjecit Heins. *Hæu torva et sava, vel scava*, aut, *En dura* ex lib. vi. pag. 128. Ed. Pric. quarum vocum tamen nullam persuadere potuisse videtur summo Grævio. Vide Epist. Syll. tom. iv. p. 214. 215. 220. Nam *rea* nihili hic est, et *acerba, torva*, eadem sunt, quæ *sava* et *iniqua*. Aliquando conjei

surda, ex descriptione Tabulae Cebetis pag. 15. Ed. Gron. οὐ μόνον τύφλη, ἀλλὰ καὶ μαινομένη καὶ κωφή. Verum recte examinatus ille locus patebit et ipse esse corruptus. Nam ejus naturam declarari subditur pag. 17. Ὅτι ἐπὶ στρογγύλου λίθου ἔστηκεν, &c. Inde non liquet esse κωφήν, 'surdam,' sed κουφήν sive 'levem,' et, ut pergit, οὐκ ἀσφαλῆ, οὐδὲ βέβαιαν. Adde pag. 59. &c. ubi apparebit, non surdam ab eo esse descriptam. Hinc divinavi *glabra*, sive pro *calva* sumas, sive pro *laevi*. Vide ad p. 94. 'euenbita glabriorem:' vel *bruta*, ex Pacuvio apud Auctorem ad Herenn. lib. II. cap. 23. 'Fortunam insanam esse et caecam et brutam perhibent philosophi,' &c. Vide totum locum. At nunc nihil omnino novatum velim. Præcipuum Fortunæ characterem malum *cæcilitatem* omittere non debuit Auctor. Sicut bene in simili re lib. VII. pag. 133. ait 'caecam, et exoculatam esse Fortunam:' et lib. VIII. pag. 169. 'Fortuna sævissima cæcos detorsit oculos.' Eoque sensu recte *orba* capitur a Beroaldo, abisque. Fateor rarius quidem occurrere vocem *orbum* pro *cæco*, sine addito 'lumine,' 'oculis,' vel simili, quo pateat, talem *orbum* sive privatum esse, ut proprie significat, visu. Verum id fecit Auctor ad imitationem Græcorum, qui voce *πηρὸς*, signante 'mutilum,' usi sunt, vel addito *τὴν ὕψιν*, aut simili, vel etiam absolute, ut Manetho lib. V. vs. 255. Εἰ δ' ἔμφω κατίδοι, ταχινὸν καὶ πηρὸν ἔθηκεν. ubi Clar. D'Orvillius mens legit, κατίδοι τ' ἀλαόν. Anthol. lib. I. cap. 31. Ep. 2. πηρὸς, ἀπαις, &c. ubi tertio versu malim *τριποθήτου*. Suid. Ὁφθαλμία, πήρωσις. Gloss. Phil. Πηρὸς, cæcus, orbis, et Gl. Lat. 'Orbis, πηρὸς, ὄρφανος, τυφλός.' Immo quidam *orbum* proprie *cæcum* innere putat, quasi ὄρφον seu ὄρφονον, tenebriocosum. Vide Voss. Etym. quo facit Festus, 'Orbam' dicens, 'quæ personam caram, quasi oculos et lumen,

amisit.' Isidorus lib. X. 'Orbis, qui liberos non habet, quasi oculis amissis.' Confer Rigalt. ad Artemid. lib. I. cap. 28. et Comment. ad Auson. Parent. cap. 4. 26. Sic et *vacuus* simpliciter de vultu et facie oculis orbata. Confer Pric. ad lib. VIII. pag. 161. 'Attolle vacuum faciem.' Immo pag. 161. *orbitatem* clare Appuleius pro *cacitate* posuit. Mox minus recte cum Ms. Bert. Sopingius voluit *scava*, et temere ediderunt Elmenhorst, ac Scriver. Vide ad pag. 91. 'Fortuna sævior.' *Oud.*

PAG. 94 *Marilis advenis ancilla*] Sic apud Virgilium Andromacha: 'qui deinde secutus Lædæam Hermionem, Lacedæmoniosque Hymenæos, Me famulo, famulamque Heleno transmisit habendam.' *Colr.* Non possum, quin elegantem adscribam Divi Augustini locum Confessio, Lib. IX. c. 9. ubi mater ejus alias matronas admonere solet: 'Ex quo illas tabulas, quæ matrimoniales vocantur, recitari audissent, tanquam instrumenta, quibus ancilla factæ essent, deputare debere, proinde memores conditionis superbire adversus dominos non oportere.' *Brant.*

Deditæ] Milesiarum scriptorem, Juris Romani et Latini peritum, fuisse testantur non solum voces, sed et formulæ antiquorum prudentium, quibus ille et multis utitur, et ad rem perquam accommodatæ: quare suspicatus sum eundem et hoc loco inibi fuisse, et scripsisse, *addictæ*, vel, quod propius vero, *dedititiæ*. Servorum manumissorum triplex olim conditio, ut meministi. Nam aut cives Romani fiebant, aut Latini, aut Dedititii. Horum pessimam conditionem fuisse qui nescit, videat Institutiones Ulpiani, Caii, Theophili, et Livium lib. VIII. Andream Alciatum lib. I. Parer. cap. 15. Angeli Politiani Miscellanea, et alios. *Steuech.* Quasi vero *deditæ*, seu in possessionem et dominium traditæ, non satis

exprimeret rem. Atqui sæpe 'deditus' pro deditio occurrit. Vide Drakenb. ad Liv. lib. viii. c. 13. § 15. 'Vultis crudeliter consulere in deditos.' Neque ad manumissionem, sed servilem respicitur conditionem, qua quis deditur vel venditione, vel alio modo in alienam servitutem. *Oud.* *En orba et sava et iniqua Fortuna: hocce tibi complacuit, ut utroque parente prognata diversam sortem sustineremus? et nos quidem qua nutu majores, maritis advenis ancilla dedita, &c.*] Contextus pluscula adscripsimus, ut cum his Senecæ conferantur: 'Hæc' (mors) 'ubi res fortuna male divisit, et æquo jure genitos alium alii donavit, exæquat omnia.' *Consolat. ad Marc. cap. 20.* Pincianus, et post eum Lipsius, aliis supponunt: nimirum *rebus.* ego nil mutandum contendo. De 'rebus' antea locutus, de 'personis' subjungit: 'donare' ergo ibi est 'addicere:' in hoc Appuleii loco 'dedere.' Loquitur Seneca de servitute, non ex natura re, sed ex jure gentium orta. Cyprianus ad Demetrianum: 'Ipse de servo tuo exigis servitutem, &c. et cum sit vobis eadem sors nascendi, conditio una moriendi, &c. æquali jure, et pari lege vel veniatur in istum mundum, vel de mundo postmodum recedatur, tamen nisi tibi pro arbitrio tuo serviatur,' &c. Adde, quod et *homines* exæquare Mors satis recte dicitur, *res* vero nequam. Plinius xix. 4. 'Mors certe æquabit quos pecunia separaverit.' In Trinummo Plantina: 'Nos homunculi, Qui cum salillum animæ extemplo amisimus, Æque' (lege æquo) 'mendicus atque ille opulentissimus Censu censetur ad Acherontem mortuus.' Adverte et ad illa Appuleii 'ntroque parente prognata: 'annon id ipsum volunt quod Senecæ ea, 'æquo jure genitos?' Oxon. hic non *prognata*, sed *progenita* legit. *Pric. Maritis advenis ancilla dedita*] Augustus.

tinus Confess. iii. 9. 'Ex quo illas tabulas quæ matrimoniales vocantur, recitari auidissent, tanquam instrumenta quibus ancillæ factæ essent,' &c. Scriptor de bono Pudicitia in Cypriani operibus: 'Virginitas quid aliud est quam soluta libertas? maritum non habet Dominum.' Vide i. Petr. 3. 6. Medea apud Euripidem: 'As πρώτα μὲν δεῖ χρημάτων ὑπερβολῆ Πόσιν πρίασθαι, δεσπότην δὲ σώματος λαβεῖν. Quod inter antiquiores Romanos ne fieret, cœmptione cavebatur. Isidorus iv. 29. Orig. 'Antiquus nuptiarum erat ritus, quod se maritus et uxor invicem emebant, ne videretur ancilla uxor.' *Idem.*

Extorres et lare] Libet hic notare locum Tertulliani, et, si potest, si debet, emendare. De Præscriptione advers. Hæret. 'Plerique nec ecclesias habent, sine matre, sine Deo, orba fide extorres quasi late vagantur:' ubi legerim, *extorres quasi Lare vagantur.* Sed fortassis *late vagantur* etiam de lata fuga intelligendum, de qua Marcianns L. V. D. de interd. et releg. Sed hæc alterius loci. *Colv.* Sic 'extorres aris et focus' Flor. lib. iii. c. 13. ubi vide. 'Extorres Penatibus' Liv. lib. v. c. 30. vii. 4. Et passim 'agro,' 'domo,' 'oppido,' 'patria,' 'regno.' De loco Tertulliani vide *Pric. contra Colv. Oud. Extorres et Lare et ipsa patria degamus*] Apud Sophoclem illa: "Ὅταν εἰς ἦβην ἐξικώμεθ' εὐφρονες, Ὠθούμεθ' ἔξω, καὶ διεμπολούμεθα. Afferuntur heic (idque data opera) a Colvio Tertulliani ista: 'Plerique nec Ecclesias habent, sine matre, sine Deo, orba fide, extorres quasi late vagantur:' in quibus censes legendum, *extorres quasi Lare, vagantur:* putatque sapientissimum Scriptorem illum se aliquo beneficio obstrinxisse. Ego infeliciter eum operam posuisse, beneque se habentem locum vulnere deformasse puto. Lucanus: 'Lateque vagatur Ensis, et a nullo revocatum est pectore ser-

rum.' Hoc aliis scriptoribus 'passim vagari' dicitur. Virgil. 'Quæ passim tota regione vagantur.' Servius ad Ejusdem Æn. iv. 'Ante inventum a Cerere frumentum, passim homines sine lege vagabantur.' et ad Æneid. viii. illa: 'Armenta videbant.' 'Quæ post mortem Caci passim, &c. vagabantur.' Prudentius: 'Capta passim vagus errat in Urbe.' Infra lib. xi. 'Inter has oblectationes ludicras quæ passim vagabantur,' &c. Glossarium: 'Vage, passim, σποράδην.' Tibullus: 'Passimque vagantes Dulce sonant temi gutture carmen aves.' *Pric.*

Fatu satiante] D'Orvill. *sofiante*. Pal. Guelf. sec. *sautrante*. Ed. Bas. pr. *satiante*. Vitiose. Neque opus est quidquam mutari, ut suspicabatur Colvins. Fætus dicitur satiari mulierem, cum sæpe peperit, et jam liberorum satura est, sive 'visceribus lassis, partuque exhausta,' ut ait Lucan. lib. ii. 340. ubi vide. Sicut et omnia, quæ tædium et ægimonia adferunt, 'satiare' quem dicuntur. Ad Gebhard. ad Tibull. lib. ii. El. 1. 51. 'Agricola adsiduo primum satiatum aratro.' *Oud.* *Hæc autem novissima, quam factu satiante postremus partus effudit, &c.*] Appositum e Virgilio locum præripuit Beroaldus: at non Philonis istum in de Abrahamo: *Πρεσβύτερος καὶ πρῶτος ἔστω καὶ λεγέσθω ὁ ἀστέιος, νεώτερος δὲ καὶ ἔσχατος πᾶς ἄφρων.* *Pric.*

Et Deo marito potita] Oxon. et alius Ms. *potita sit*: et poscit quidem imperfecta pendensque oratio. *Idem.*

Quæ nec uti recte tanta bonorum copia norit] Male hæc absunt ab Oxoniensi. Terentius de divitiis, amicis, &c. 'Atque hæc perinde sunt ut illius animus qui ea possidet: Qui uti scit, ei bona: illi, qui non utitur recte, mala.' Infra lib. ix. 'Potens, et dives, et juvenis, et prosopiæ majorum gloria male utens.' Apud Quintilianum ille ix. Declam. 'Non ego æs

alienum luxuria contraxi: nec profusus in vitia, fortuna nostra male usus sum.' Plato: *Ὀὐκ ὀρθῶς δωρεᾷ κατακέχρηται.* Donatus ad ea Phormionis: 'Regem me esse oportuit. Ostendit pauperum affectiones, qui se solos uti divitiis scire aiunt, si eas haberent.' *Idem.*

Vidisti soror, quanta in domo juvent et qualia monilia] 'Quanta et qualia,' ut apud Virgilium: 'Nam qualis quantusque.' Totum hoc *κείμενον* abest ab Oxon. Ms. *Idem.*

Splendicant] *Splenditant* Reg. Fux. Pith. et Guelf. ambo, et Ed. Vic. *splendidant* Pal. Oxon. *splenditent* Edd. Junt. Colin. Sed cetera omnia effertur Indicativo modo, et ut a 'mordeo,' 'morsico,' a 'candeo,' 'caudico,' de quibus lib. ii. pag. 27. sic a 'splendeo,' 'splendico.' Contra pro *cantant* lib. vi. pag. 113. in aliis *cantiant*. *Oud.*

Quantum præterea passim calcatur aurum] Vide supra notata. *Pric.*

Fortassis tamen] Si tamen hic bene intelligere velimus, sensu erit suppletum: immo licet nunc felicissima vivat, tamen etiam Dea fiet fortassis. Certe ita malior, quam per tandem explicare cum Piccarto, vel eum eodem in eam mutare, Peric. Crit. c. 8. licet sæpe hæc voces inter se commutata sint. Nimis enim friget is sensus. Edidit Scriverius *fortassis an.* de quo videndum. Voce *fortassian* bis utitur Auctor in Apologia, et de Deo Socratis p. 672. atque ita edidit Elmenhorst. in Flor. n. 17. in f. sed sine Mss. aut Edd. auctoritate. Vide etiam ad Gell. lib. vii. c. 3. xi. c. 9. xvii. c. 5. in f. Paræi Lexic. Crit. p. 498. et Elmenh. Indic. *Oud.*

Procedente consuetudine, et affectione roborata, &c.] Seneca in de Tranquillitate, &c. 'Longa conversatio amorem inducit.' Lucretius: 'Consuetudo concinnat amorem.' Scriptor de Hierosolymitano excidio, i. 23.

‘Usu et consuetudine amoris igniculus adolescenti obrepit.’ Ovidius: ‘Fac tibi consuescat, nil consuetudine majus.’ Fulgentius Mythol. 20. ‘Amantur quædam speciei venustate, quædam etiam lenocinante consuetudine.’ Achilles Tatius lib. 1. Τὸ σύνηδες τῆς κοινωνίας εἰς χάριν αἰδουσιμώτερων, εἰ γὰρ τὰ ἔργια τῶν θηρίων συνηθεία τιθασσεύονται, πολὺ μᾶλλον ταύτη καὶ γυνή μαλαχθείη. Oxon. ut in affect. robor. Roboratu autem in hujusmodi argumento significanter dixit. Ovidius: ‘Amor vires sibi colligit usu; Si bene nutrieris, tempore firmus erit:’ et alibi: ‘Mora dat vires, teneras mora percoquit uvas: Et validas segetes, quod fuit herba, facit.’ Pric.

Gerbat, ferebatque] Ait N. Heinsius ad Ovid. Met. lib. v. vs. 348. Appuleium hic inepte ταυτολογεῖν: quapropter legi voluit *efferebatque*. Verum errare virum doctissimum puto, et captatam esse a Nostro paronomasiam, ipsi frequentem. Statim ‘plauderat, gaudebat.’ Vide ad p. 92. ‘Inferens verba, et inserens membra.’ De verbo ‘ferre’ h. sensu consule notas ad Sueton. Vesp. cap. 23. ‘Ingennum se et Lachetem mutato nomine cæperat ferre.’ Virg. Æn. xi. 779. ‘captivo se ferret in auro.’ Schwartz. ad Mamertini Genethl. cap. 7. ‘Sic vos fertis, quasi ambo juniores.’ Oud.

Decem spirat] Ammianus lib. xxii. ‘Julianus prosperis elatus, ultra homines jam spirabat.’ Hoc Sophocli in Ajace, μή κατ’ ἀνθρώπων φρονεῖν. Sosiphani ἴσ’ οὐρανῷ φρονεῖν. Scriptori Macebaicorum ii. 9. 12. φρονεῖν ἰσόθεα. Pric.

Seniorem] Senes contemnuntur passim a juvenculis. Menander: Πικρόν ἐστὶ θρέμμα γέρον ἐν οἰκίᾳ μένων. *Elmenh.*

Cucurbita glabriorem] Lucianus Judicio vocalium: Ἀκούετε τοῦ θῆτα κρούοντος καὶ κεφαλῆς τὰς τρίχας τίλ-

λοντος ἐπὶ τῷ τῆς κολοκύνθης ἐστέρησθαι. ubi allusio ad hoc proverbium manifesta. *Colv.* Sic Fulgentius de Prisco Sermone hunc locum laudat. Bert. et Florentini: *calviorem, et q. p. pusilliozem* legunt. *Elmenh.* Ut non negem *glabrum* de calvo diei, dicique posse, et Fulgentium ita citasse, nequaquam tamen ita ab Appuleio relictum censeo: quidquid contra inferant Beroald. Stewechius. Nam primo constat, Fulgentium ex memoria hunc locum citasse, atque hinc graviter errasse. Is enim intelligit ‘mollem, levem et inberbem.’ Nam invertens quoque omnia Appuleii verba citat: ‘dein quovis puero pumilliozem, et cucurbita glabriorem. Pumillios dicunt molles atque enerves; glabrum vero levem et inberbem:’ eum Auctor noster *calvum* velit præ sola senectute. Dein Mss. plerique et optimi, Flor. Bert. Pith. Guelf. ambo, Oxon. Reg. Fux. Pal. et Edd. usque ad *Colv.* præbent *calviorem*. Nam prave *Colvius* tacite *glabriorem* in textum intrusit; quanvis confirmatum a D’Orvilliano. *Glaber* Nostro, aliisque, non est calvus, sed lævis, mollis, delicatus. Vide *Indic. Gudium* et *Burm.* ad Phædr. F. 63. ut et N. Heins. ad Valer. Flacc. lib. iii. 234. Accedo itaque Pricæo; et *calviorem* præfero. *Oud. Cucurbita glabriorem*] Probabilem lectionem istam facit auctoritas Fulgentii, et Plauti locus *Trinummo*, ubi in ovium vituperio: ‘Tam glabræ quam hæc est manus:’ at *glabrum*, ubi de hominibus, sensu diverso ponitur. Glossæ: ‘Ἀβρός, glaber, delicatus.’ Infra heic de Cupidine: ‘Corpus glabellum atque inulentum, et quale peperisse Venerem non pœniteret:’ haud cunctanter itaque *calviorem* præfero, quod et editio vetus *Vicentina* adstruit, et *Oxonienis* Ms. eum *Codice Florentino. Pric. Cucurbita calviorem*] Fulgentius *Placiades*, hunc ex *Appuleio* locum citans, legit, *cu-*

curbita glabriorem, et quovis puero pumiliorem, quæ sane lectio nitidior est, ut exponas *glabriorem* pro depilationem, cutisque nitidioris: *glabrum* enim depilatum dicimus, et levem: tales sunt senes, calvi scilicet, et omni capillitio depopulati, instar cucurbitarum, quæ (ut nemo non videt) glabræ sunt, et lavore polituraque lubricæ. Plautus in Aulularia: 'Tu gallum, si sapis, glabriorem reddes, quam volsus ludius est: ' *glabreta* Columellæ dicuntur loca denudata arboribus, et herbis viduata. *Glabrescere* est glabrum fieri: idem Columella. 'Herbæ etiam unguulis atterruntur, atque ita glabrescit et fit idonea frumentis area: ' quadrupedum, ' ut inquit Plin. 'dorsa pilosa sunt, ventres glabri.' Beroald.

Quovis puero pumiliorem. Cum cuncta domum serris et cat. obdita c.] Mss. omnes, si excipias D'Orvillianum, et manum secundam Guelf. pr. et Edd. primæ cum Junt. pr. et Colin. habent *pusilliolem* Par. *puiliolem*: ac præfert rursus Pricæus. Sic 'homines pusillos' ait Juven. Sat. xv. vs. 70. Hic tamen non displicet Fulgentiana lectio per Beroaldum, quem et vide ad Suetonii Tib. c. 61. Junt. post. Bas. &c. recepta; ut uanum et incurvum vel distortum maritum intelligat, de quo vide Comm. ad Suet. Aug. c. 80. 'pumilos et distortos, ut ludibria naturæ.' Clar. Wasse inter alia adscripsit: 'An puero pueriliolem, vel pumilo pumiliolem?' Acute. In Livii Epitome *binulo*, pro quo *pumilo* conjicit Stewech. stare nequit. Nam eum tum annos habuisse plures patet ex Epit. lv. Adi Comment. Ceterum decepit in seqq. Stewechium vitiosa Ed. Bas. pr. scriptura, *cum cuncta domum obdita*: quamvis *cum* inserat quoque Ed. Vicent. Sed Mss. et Edd. ceteræ recte exhibent simpliciter, *cunctam domum obditam*. Alioquin et *cuncta domus obdita* legi posset, ut sæpe. Vide Wopkens. in Misc. ad

Septim. de B. Tr. vi. 8. 'Cuncta domus fortunarumque edoctus.' Oud. *Et quovis puero pumiliolem*] Ita et Fulgentius: Vicentini, ac Mss. quos dixi, scripturam ego recipendam arbitror: est ea *pusilliolem*. Pric.

Seris et catenis] *Fertis D'Orv. seris* Pith. *serris* Edd. Vicent. Ber. Bas. pr. Male. Proprie autem seræ et obices, catenæque et pessuli obduntur domui et foribus; non domus et fores obduntur seris pessulisque. Sed et sic Plautus dixit Cas. v. 2. 17. 'Forem obdo.' Oud.

Articulari etiam morbo complicatum] Ante τὸ *etiam* inscribit D'Orv. *na*. Guelf. sec. Oxon. Fux. carent τῷ *etiam*. Ill. autem Heinsius ad Ovid. lib. i. Met. 573. vult scribi *conflictatum*. Non persuadet. Solent homines in acerrimo præsertim podagræ dolore fieri membris contortis, et, ut sæpe dicitur, *duplicatis*; quæ vox in *complicatum* a librariis est mutata nonnumquam. Adi Socerum meum ad Val. Max. v. 1. Ext. 1. 'Corpus frigore duplicatum.' Vide et seqq. Virgilius de angue dissecto ait lib. v. 250. 'Nexantem uodos, seque in sua membra plicantem.' Hinc tales evadunt *curvi*, ut subdit. *Per hæc* Guelf. pr. a m. sec. *Idem*. *Articulari morbo complicatum]* Glossæ: 'Ἀρθρικὸς, articularius.' Cassiodorus x. 29. 'Limosæ podagræ inundatione complutus: in margine varians lectio *complectus* additur: unde facili correctione *complicatus* (ut in Appuleio) scribo. Pric.

Rarissime Vencrem meam recolentem] Ægroti inepti sunt ad Veneris sacra celebranda. Achilles Tatius de Clitoph. et Leucip. amorib. lib. vi. pag. 134. Νόσος γὰρ μοι ἐξάλφνης ἐπέπεσεν. ὄλσθα δ' ὄρι ὑγείας χωρὶς οὐδὲν ἔστιν Ἀφροδίτη. Elmenh. In Oxon. etiam Fux. Pal. et Guelf. pr. est *rarissimo*. Et vere, ut puto, ut contra sæpissime 'adsiduo.' Certe notandum. Sic

‘proximo’ lib. 1. p. 3. ubi vide: ‘matutino’ p. 99. lib. vii. p. 148. lib. ix. 179. 199. ‘dubio’ lib. ix. pag. 178. ‘insperato’ lib. ix. p. 204. ‘repentino’ Flor. N. 16. et de Mundo pag. 727. ut illic est legendum. ‘Meritissimo’ in Flor. N. 17. sive lib. iiii. in f. ubi vide Colvium. Alibi ‘arcano,’ ‘æterno,’ ‘longissimo,’ et similia. Vide quæ laudavi ad Cæs. lib. ii. B. G. cap. 4. 33. 1. Bell. Civ. cap. 19. Voss. de Anal. lib. iv. p. 218. ‘Recolere autem meam Venerem non est arare fundum memi,’ ut interpretatur Floridus. Numquam enim Venus ponitur pro illa corporis parte, sed peragere et frequentare coitum meum. Sive mecum. Vide ad l. vii. p. 143. ‘Ob Venerem pasti satianter.’ Lib. iiii. p. 56. ix. p. 193. ‘Miscebatur in Venerem.’ Ac passim apud alios. Virg. G. ii. 329. ‘Venerem repetunt armenta.’ Plin. lib. x. 33. ‘Venerem pati feminarum vice.’ Solin. p. 17. ‘Venerem sustinere.’ Tib. 1. 9. 76. ‘Venerem jungere.’ Oud. Ac, per hoc, rarissime Venerem meam recolentem] ‘Amoris languidi desidia volentes meos amplexus discruciantem.’ ut infra lib. ix. loquitur. Juvenalis de senibus agens: ‘Coitus jam longa obliviam, vel si Coneris, jacet exiguus cum ramice nervus, Et, quamvis tota palpetur nocte, jacebit.’ Pric.

Duratos in lapidem digitos] Persius Sat. v. ‘cum lapidosa chiragra Frerit articulos:’ ubi vide Casanbonum. Elmenh. *Detortos et duratos in lapidem digitos ejus perfricans*] Seneca Epist. xcv. ‘Decolor vultus, &c. et retorti digiti articulis obrigescentibus:’ id est, (ut hic Appuleius noster) ‘in lapidem duratis.’ Cassiodorus ubi supra: ‘Petit’ (arthritis) ‘concavas lacunas, ubi palustri statione pigrescens, saxa perficit de liquore: et quæ ad decorem inflexionis Natura laxaverat, in turpissimum rigorem soliditate peregrina constringit.’ Phi-

lostratus de Polemone Sophista: *Διθιάντων αὐτῶ τῶν ἄρθρων, παρεκελεύετο ἰατροῖς ὀρῦττειν καὶ τέμνειν τὰς Πολέμωνος λιθοτομίας.* Pric. *Duratos in lapidem*] Lib. 11. ‘Et lapides quos offenderam, de homine duratos.’ *Idem.*

Fomentis olidis] Teste enim Horatio lib. 1. Epist. 11. 51. ‘juvat illum sic domus et res, Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram.’ Sic enim lego auctoritate Ms. fragmenti vetustissimi, quod vidi; ut bene conjecit Cel. Benteius, quem vide. *Podager* est podagricus. Vulgo *podagram*. Oud. *Fomentis, &c.*] Scholiastes Vetus Horatii ad Epist. lib. 1. ‘Fomenta podagram juvant,’ (sc. *levant*): ‘non sanant.’ Seneca, cur bonis viris, &c. ‘Cujus pedes inter fomenta subinde mutata tepuerunt.’ Pric.

Pannis s. e. f. cataplasmatibus] Imitatus huic locum Sidonius Epistolarnm lib. iiii. ‘Taceo chiragricas manus unctis cataplasmatum pannis, tamquam cæstibus, involutas.’ *Colt.* Flor. et Rom. *cataplasmatibus.* Elmenh. Accedunt Reg. Pith. Guelferbytani, Palat. Oxon. Par. D’Orvill. Edd. Viuent. Ber. Colin. Bas. pr. mutaruntque prius, ut videtur, *Juntæ*. Nec temere rursus quid mutes: nisi constaret, omnes Mssos *ibus* præbere. Nam alioquin omnia illa tertiæ declinationis pluralia *ata* in tertio sextove casu declinarunt, ut nomina secundæ conjugationis, ut ‘aromatis’ lib. iiii. pag. 54. ubi vide Ber. lib. xi. p. 260. Flor. N. 19. quod et ex Mss. omnibus restitendum Martiano Capellæ pag. 37. coll. cum p. 46. Male primo loco vulgo *aromatibus* editur. ‘Toreumatis’ Flor. N. 7. ‘Emblematis’ Cicer. 1v. Verr. 17. ‘Hypomnematis’ lib. xvi. ad Fam. Ep. 21. Vide Mannt. ‘Peripetasmatis’ lib. 1v. in Verr. c. 12. Immo hoc ipsum ‘cataplasmatibus’ apud Catonem occurrit, et in Mss. Celsi p. 409. aliaque, de quibus vide Voss. lib. 11. Anal. cap. 15. Gro-

nov. ad Gell. lib. i. c. 2. Immo et ut sc. declin. formarunt in Genit. plurali non minus ac 'vectigaliorum,' de quibus vide ad Suet. Tib. cap. 49. *Poëmatorum* optimi Codd. Voss. 2. et Franek. apud Vitruv. lib. v. in præf. Idem ut et Cotton. lib. x. cap. 1. 'Erisimatorum fulturis.' Ac vere. Nam idem etiam in vulgatis lib. ix. c. 7. ait, 'analemmatorum descriptiones,' et 'parapegmatorum disciplinas.' Huc facit Servius ad Virg. G. III. 298. 'turpesque podagras aieus respicit curam; quæ sine pannis et medicaminibus sordidis non fit.' Sil. i. 975. 'corpora fæda podagra.' Oud. *Et μιννις sordidis, et fatidīs cataplasmatīs*] Virgilius III. Georg. 'Turpesque podagras:' ubi Servius: 'Respexit ad curam, quæ sine pannis et medicaminibus sordidis non fit.' Apud Stobæum Epictetus: quæ quia non adest Græcus, pro tempore Latine loquetur: 'Corpus, omnium sordidissimum molestissimumque, curamus ac diligimus: quod si quinque tantum diebus vicini corpus curandum esset, molestiam ferre eam non possemus: quam grave esset, mane cum surrexeris, alienos dentes fricare, et illas corporis partes purgare, quæ ad naturæ necessitates fabricatæ sunt!' In Eudem III. 16. Arrianus: Σοῦ τίς ἀνάσχοιτο τῶν γραῶν ἐρῶντος, καὶ τῶν γερόντων, καὶ ἐκείνας ἀπομύττοιτος, καὶ πλύνοντος; Oxon. cum Fluxensi Ms. et Vicentiæ edito, *cataplasmatibus*. Pric.

Manus, &c. adurens] Atterens. Plinius lib. xxviii. 'Femina equitatu atteri adurique notum est.' *Idem*.

Medicæ l. p.] D'Orvill. *medica et l.* Edd. Ber. Junt. pr. Bas. *modice*, vitiose. *Medici* etiam Guelferb. sec. Ed. Junt. post. sed interpolate. Nam et mulieres quædam erant medicæ. Nec enim necessitatem ullam video, cur *medica* semper obstetricem deberet notare in Inscript. ut censent Cangijs, Bartholinius, Fabrett. Inscr.

p. 540. Gorius t. t. Insc. Etrusc. pag. 404. Adde illis, quas protulerunt, Muratorianam pag. 958. 6. Alioquin eleganter posset legi, *medicam personam*, sive p. medentis. Vide ad lib. i. p. 16. 'habitu mendico:' et alibi. Passim 'ars medica.' Vide Burm. ad Phædr. F. 14. Oud. *Nec uxoris officiosam faciem, sed medicæ laboriosam personam sustinens*] Vana querela: cum, ut semper alias, ita maxime decumbenti marito sedulitatem ac assiduitatem suam uxor approbare debeat. Clemens στρωμ. β. Αἰ σωματικὰ καὶ νόσοι μάλιστα τὸν γάμον ἀναγκαῖον δεικνύουσι. ἡ γὰρ τῆς γυναίκος κηδεμονία, καὶ τῆς παραμονῆς ἡ ἐκτένεια, τὰς ἐκ τῶν ἄλλων οἰκείων καὶ φίλων ἕκειν ἐπερτίθεσθαι προσκαρτερήσεις, ὅσῳ τῇ συμπαθείᾳ διαφέρειν καὶ προσεδρεύειν μάλιστα πάντων προαιρείται. Demosthenes in Neæram: Πλείστον ἀξία ἐστὶ γυνὴ ἐν ταῖς νόσοις παροῦσα ἀνθρώπων κάμνοντι. Hieronymus de Paula filia Enstochio: 'Assidere lectulo, flabelulum tenere, sustentare caput, pulvillum supponere, fricare pedes, manu stomachum confovere, mollia strata componere, aquam calidam temperare, mappulam apponere, omnium ancillarum prævenire officia.' De Domitii Tulli uxore viii. 19. Plinius: 'Parum decore secuta matrimonium videbatur divitis senis, ita perdit morbo, ut esse tædio posset uxori quam juvenis sanusque duxisset. Quippe omnibus membris extortus et fractus, tantas opes solis oculis obibat: ac ne in lectulo quidem nisi ab aliis movebatur, &c. Vivebat tamen, et vivere volebat, sustentante maxime uxore, quæ culpam inchoati matrimonii in gloriam perseverantia verterat.' *Non uxoris faciem, sed medicæ personam sustinens*, valet, *Non tantum u. f. sed et, &c.* similia Artemidori illa: Τὰ γυναικὸς, καὶ τὰ θυγατρὸς ἔργα παρέχουσα. Pric.

Collupsam indigne] Frustra hæc defendere conantur viri docti. 'Col-

lapsa indigne Fortuna' est miserima et ærumnabilis, ut lib. xi. pag. 239. 'Tu fortunam collapsam affirma.' Hæc vero beata erat, ut additur; quare omnino legendum existimo, *collapsam* vel *collatam indignæ*, sive quæ obtigit inmeritæ, partim cum Lipsio et Meursio, Crit. Arnob. iii. 8. partim cum Pricæo, Modioque, ut et Grævio, Heinsioque in Epist. Syll. t. iv. p. 214. et ad Ovid. lib. i. ex P. 2. 11. ex lib. vii. p. 133. 'Fortunam, quæ semper suas opes ad malos et indignos conferat.' In Palat. Gneff. sec. est *complassam*. Variant aliquoties *collatus* et *collapsus*. Vide ad Luc. lib. ii. 58. Minus bene Vule. Ed. *collectam*. Oud. *Tam beatam fortunam collapsam indignæ*] Scribendum *indignæ*. Infra lib. vii. 'Exoculata esse Fortunam, quæ semper suas opes ad malos et indignos conferat.' ad quem locum notata vide, præcipue ex Herodiano et D. Halicarnassensi. *Pric.*

PAG. 95 *In vita projecit*] B. M. *invita*. Putean. Certissima est hæc lectio Mss. et Edd. Vett. quæ prave in Ed. Colv. et aliorum est separata in duas voces, quas, nescio quo sensu, Sopingius conatus est defendere, scribens, 'ἐν βίῳ'. Sic enim amant loqui.' Bene unam esse vocem monuit Gruterus in Suspici. Malevolentiam sororis exaggerant illæ per singulas voces. Sane efficacissime. Oud.

Præsentia nostra gravata] Legendum esse cum Pricæo, J. F. Gronovio ad Senec. Thyest. 108. 'jam tuum mæstæ pedem Terræ gravantur,' item Burmanno ad Suetonii Calig. c. 38. censeo: *præsentiam nostram*: uti et iidem Mss. Flor. in Apol. legunt p. 304. Ed. Pr. 'falsas vituperationes gravari.' Adi ad Sueton. Tib. c. 50. 'matrem Liviam gravata:' ad Front. lib. iii. cap. 6. § 2. 'gravari belli incommoda.' Solin. cap. 27. 'carnes justo amplius devoratas cum gravantur.' Sic enim leg. ut inferius eodem capite p. 39. 'nec cognitionem gra-

vetur:' ubi vide Salm. Et sic tres Leidd. *Idem*. *Præsentia nostra gravata*] Sic editi omnes: sic Cod. Oxon. Repono, *præsentiam nostram gravata*. Ita, 'gravari aspectum alicujus' apud Tacitum Annal. iii. Servius ad Æn. x. 'Gravaris, negas, graviter fers: et hæc elocutione non nisi per accusativum utimur: ut, gravor adventum tuum, gravor præsentiam tuam.' Sic, 'falsam vituperationem gravari' Noster, ut olim ad Apologiam restitimus. *Pric.*

Nec sum mulier, nec o. spiro] Ulivis in hac execratione malim sub-junctivum, adeoque hic legere *sim* et *spirem*, ut edidit Seriverius: nisi quis præsens Indicativi velit positum pro Futuro: uti et Belgice tali in re loquimur: *Ik ben geen vrouw*. Adi Clof. et Heins. ad Ovid. Metam. lib. iii. vs. 271. 'Nec sim Saturnia, si non Ab Jove mersa suo Stygias penetravit ad undas.' Dausq. et Drak. ad Sil. lib. ix. 111. 'Non sim equidem Sulmone satus, &c. fatearque nepotem Pergameo indignum Solimo, si evadere detur.' Alia ratio est in Petronio cap. 81. 'Nam aut vir ego non sum, aut noxio sanguine parentabo injuriæ meæ.' In Guelf. pr. *nec omnia spero*. Oud.

Pessum de tantis opibus dejecero] *P. dein t.* Pith. Vox *opibus* exsulat a Guelf. sec. et Palat. In Par. exaratur, *pessunde de tantis o. dejecto*. An *dejecto* est frequentativum? An voluit librarius, *pessundem t. o. dejectam*? Sed vulgata bene se habet, ut p. 92. 'de tanto suggestu pessum dejiciat.' *Idem*. *Nec sum mulier, nec omnino spiro, nisi eam pessum, &c. dejecero*] Apud Ovid. Metam. vii. 'Nec sim Saturnia, si non Ab Jove mersa suo Stygias penetrabit ad undas.' In Menæchmo Plantina: 'Non hercle is sum qui sum, nisi hæc injuriam Meque ultus pulchre fuero.' Alius apud Petronium: 'Aut ego vir liberque non sum, aut noxio sanguine

parentabo injuriæ meæ.' *Pric.*

Inacuit n. cont.] Pith. matuit. Non improbavit hanc conjecturam *Pricæus*, quæ mihi ineptissima videtur. Non potest dubitare, an sorori innotuerit contumelia, quam una erat passa, sed an eam satis graviter ferret, et ista in ejus pectore amaritudinem creaverit, et bilem commoverit. Vide *J. F. Gronov.* lib. 11. cap. 21. et viros doctos ad *Quinctil. Decl. VIII. cap. 1.* Sic hoc libro pag. 108. dixit 'acidus' et 'amaras nuptias,' quas explicat *Barthius* lib. XXI. *Advers.* cap. 7. *Oud.*

Consilium validum] Pessimè *Pricæus* e *Plauto* hic mavult *calidum*. At calida consilia non bona sunt, nec inde optatum acciperent fructum. *Validum* hic unice verum est. Ad ad lib. 1. pag. 19. ubi recte 'calido consilio.' Statim in *Palat.* et *Guelf.* utroque elegantior verborum est ordo, *requiramus ambæ.* Idem. *Ac, si tibi etiam, &c. inacuit nostra contumelia, consilium validum ambæ requiramus]* Post verba, *Ac, si tibi etiam,* subintellige, *ut mihi.* *Virgilius VIII.* 'Quos illi bello profugos egere superbo:' ubi *Servius*: 'Sicut et vos: et movet conciliationem sententia ex fortunæ similitudine.' 'Inacuit' ab 'inacesco' sume: est autem qui (nec male) innotuit conjectavit. *Pric.* *Consilium validum ambæ requiramus]* 'Secede mecum te rogo, et rerum statum *Dubium* ac minacem juncta consilia explicant.' Pro *validum* (quod tamen et *Ms. Oxon.* et veteres editiones agnoscunt) malebam *calidum* scribi. In *Epidico* *Plantina*: 'Reperiamus aliquid calidi conducibilis consilii:' quibus vide quam hec similia: 'Consilium calidum requiramus:' confer quæ et supra ad pag. 19. adnotata. *Terentius* 'celere consilium dixit. *P. Syrus*: 'Iratus etiam facinus consilium putat.' *Idem.*

Quod ipsæ ridimus, quæ ridisse pœnituit] *Ovid.* lib. 11. *Metam.* 'Sed

videt ingratos, intabescitque videndo Successus hominum.' *Elmenh.*

Nec enim beati sunt quorum divitibus nemo norit] *Seneca* *Epist. xciv.* 'Irritamentum est omnium in quæ insanimus admirator et conscius.' Idem de *Natura* loquens cap. 32. de beata vita: 'Curiosum nobis ingenium dedit, et artis sibi ac pulchritudinis suæ conscia spectatores nos tantis rerum speculis genuit, perditura fructum sui, si tam magna, tam clara, &c. solitudini ostenderit.' *Pric.*

Sciet, se non anc. sed sorores habere m.] *Quidam, Sciet, sorores.* *Colvius.* *Quinam* sint illi, haud scio. At *Scriverius* edidit, ut conjecit quoque *Piccart.* cap. 8. *Per. Crit. Sciat.* Bene, si ita esset in *Mss.* Nunc nihil muto: præsertim cum *sciet* efficacius videatur, ac minacius præcerto malo, quod ei obventurum sit. In præsentī *Liv.* lib. 1. 12. 'Jam sciunt longe aliud esse virgines rapere:' quo loco *sciant* leg. hic conjecerat *Burm.* *Oud.* *Sciet se non ancillas, sed sorores majores habere]* *Lib. VI.* 'Tandem ancilla nequissima *Dominam* habere te scire cœpisti?' *Plinius* *Panægyrico*: 'Discat igitur *Ægyptus* credatque experimento, non alimenta se nobis, sed tributa præstare: sciat se esse populo Romano necessariam, et tamen serviat.' *Pric.*

L. p. nostros, sed p. sobrios] E *Fulviano* conjici posset legendum *scilicet*, ut sæpe in *Appuleio*: nisi mallem *sed* explicare pro 'sed et,' immo vero.' Quo sensu sæpe 'quidem' in præcedentibus intruserunt librarii: ut *Vulcan.* de *Phil. Mor.* pag. 616. 'Nec plane, &c. Sed medie morati.' *Consule* *Cort.* ad *Sallust.* *B. Catil.* cap. 52. 'Res aspera est; sed vos non timetis eam.' *Oud.* *Lares pauperes nostros, sed plane sobrios]* In *Pœnulo* *Plantina*: 'Quanquam sumus pauperuli, Est domi quod edimus, ne nos tam contemptim protearas.' *Hieronimus*: 'Etsi pauper

sum, tamen frontem meam tueor, et fidem novi.' *Pric.*

Proinde ut merebantur] *Proinde* certe exaratur in Bert. Palat. Guelf. pr. Oxon. D'Orv. hic et p. 106. 'proinde ut merebatur:' ubi sic quoque edidit Scriver. hic cum ceteris *perinde* retinens. Sed in Flor. N. 18. 'Proinde habetote, ut si in curia audiatis.' De Deo Socratis init. 'Proinde ut dignitas postulabat.' p. 674. 'proinde ut est tributa potestas.' p. 681. 'proinde ut nos:' ubi in Edd. aliquot etiam *perinde*. p. 698. 'proinde ut res est.' Et illic variant. Immo in Apol. p. 76. Ed. Cas. 'perinde ut loculi suppetebant.' Sic edidit quoque Elmenh. At Varro quoque l. xviii. de Ling. Lat. 'proinde ut nihil intersit, utemur indiscriminatim:' apud Non. v. 'Indiscriminatim' pag. 127. Ed. Merc. De v. Pop. R. lib. 1. 'proinde ut non reges nostri soliti sint habere.' In Ταφή Μενίππου 'proinde ut in arato porcas reddit:' ut optime habet quoque Ms. in Non. v. 'Porcas,' p. 152. Plant. in Amphitr. apud Non. v. 'Autumare' p. 237. 'proinde ut factum esse autumo.' Et passim. Vide Iud. Paræi, et Gellium. Sic et 'proinde ac.' Vide ad Liv. lib. II. cap. 58. ad Cæs. lib. III. B. Civ. cap. 1. Sed lib. II. pag. 28. 'perinde ac si,' &c. Sæpe etiam *proinde* legitur in Mss. ubi certo *perinde* sensus flagitat. Adi Drak. ad Liv. lib. xxvii. cap. 8. Ceterum in Par. Reg. Fux. Oxon. Guelf. utroque est *merebant*. Oud. *Et perinde ut merebantur ora lacerantis]* Infra heic: 'Et perinde ut merebantur, laceratis visceribus,' &c. *Pric.*

Deserentes] Junt. pr. habet *deterrentes*. Vulcan. Ed. sec. sive 1600. jam receperat Colvianum *deserentes*, et post Elmenh. ceteri. Vide ad p. 101. Sed admodum dubito, an *deterrentes*, quod cum Edd. Vicent. Junt. post. et aliis servant Mss. O.

vel per unicum *r*, mutari mereatur. Voce *raptim*, illa cita parentium desertio satis exprimitur. Videntur jungenda *red. dolore deterrentes*, pro valde et vehementer terrentes; ut *de* in compositis passim auget verbi vim. In multis Livii Mstis lib. vii. cap. 31. 'Consuli deterrito animi.' Vulgo, *terrilo*. Oud.

Dolum scelestum, imo vero parricidium struentes contra sororem] Isidorus v. 26. 'Parricidii actio non solum in eum dabatur, qui potentem, &c. interemisset, sed et in eum qui fratrem occiderat.' Jam 'fratris sororisque' eadem necessitudo est. *Pric.*

PAG. 96 *Magnis conatibus, &c.]* Lib. vi. 'Nec magno conatu res indiget.' *Idem.*

Neque omnino sermonem conferas] Videtur Pricæus voluisse, *conseras*, uti p. 98. in Bert. est 'sermone conserentes.' At aliud potest esse 'conserere sermonem,' aliud 'conferre.' Prius dicitur, cum idem solus, vel plures loquuntur, et sermonem ex sermone serunt, non respondente alio. At 'conferre sermonem' dicitur de colloquio, quod hic Psychæ vetat Cupido, ne rogantibus illis quidquam respondeat. Vide p. 91. ubi rursus male quidam *conserat*. Uti hic, sic l. viii. p. 158. 'Neve sermonem conferas:' ubi rursus pravo iudicio Pricæus cum Scriverio mavult *conseras*. Cic. l. II. de Inv. c. 4. 'Cum hoc in via sermonem contulit.' Lib. II. de Off. cap. 11. 'Quibuscum familiares possis conferre sermones.' Sic 'nutus conferre loquaces' Tib. 1. 2. 21. Oud. *Neque omnino sermonem conseras]* Vide ad ipsum libri I. initium notata. *Pric.*

Infantis uterus] Vulgo, *infantulus*. Male. Elmenh. Non id adeo malum adjective sumtum, si idonei Mss. addicerent. Consule Heins. Advers. p. 76. et ad Ovid. Epist. IX. 86. 'Infantem cunis involuisse manum.' Et Gronov. ex Oxon. enotavit *infantil-*

lus; sed Pricæus *infantilis*, sic quoque e Glossis legens, quomodo Ms. Reg. Virg. Æn. II. 683. 'molles-comas exponit infantiles.' Et sane Flor. Pith. Guelf. pr. item D'Orv. a m. pr. exhibent, uti et edidere Scriv. ac Florid. Justin. lib. XVII. in f. 'Infantilibus blandimentis.' Actalia derivata in *ilis* amat Auctor. In Regio, Fux. est *infantibus uter*. Oud.

Familiam nostram propagabimus] *Familiam* stirpem intellige. Glossarium: 'Familia, οἰκετεία, γένος.' et bene hic *propagabimus*. Glossæ: 'Γένους ἐπίδοσις, propagatio.' *Idem*. *Infantulus uterus*] Lege cum Cod. Oxon. *infantilis*. Onomast. vet. 'Infantile, νηπιαχῶδες.' Pric.

Futuri pignoris gloria gestiebat] *Pacatus* in Panægyrico: 'Fugitiva successuum repentinarum voluptas, ut occupat, sic relinquit: felicitas longior est exspectare securum:' scribe mecum, *exspectare securum*. Plinius in Epistolis: 'Rerum quas assequi cupis, præsumptio ipsa jucunda est.' *Idem*.

Crescentes dies, et menses exeuntes anxia numerat] Nimirum 'Incusat spes ægra moras, longique videntur stare dies, segnemque rotam non volvere Phæbe.' Themistius Orat. XII. Γεγηθῦνῖα πρὸς τὴν ἐλπίδα, πλέον πρὸς τὴν μέλλῃσιν ἀνιῶ. *Idem*.

Sarcinæ nescia rudimenta] Pith. *sarcitiæ*. Oxon. Fux. Guelf. pr. *semel nescie rudimento*. Rectum illud *nescie* sive *nescia*, quod præbent etiam D'Orv. Guelf. sec. et Palat. in quibus et duobus *rudimento*. De 'nescio' et 'inscio' pro ignoto vide Pric. et ad pag. 105. item ad lib. VIII. p. 161. 'dolore nescio:' nec non Comm. ad Gell. lib. IX. cap. 12. Arnob. lib. I. pag. 25. 'Incomperta vobis et nescia.' Lib. IV. pag. 132. 'Cum esset vobis nescium.' Oud. *Sarcinæ nescia rudimenta*] Id est, quæ nesciuntur. Vide IX. 12. A. Gellium: apud quem etiam Plauti versiculum inter voces

nescitur et ignarus repone: nimirum paulo altius quam in excusis occurrat. Pric.

De brevi punctula] Τῶ κέντρῳ Sotadæ, et *noctipuga* Festo, si vere emendavit Salmas. ad Solin. pag. 50. In Mss. ibi *noctitugam, noctinugam*. Vulgo, *noctilucan*. Sed hic non instrumentum, verum actionem Cupidinis significat, ut lib. VI. pag. 123. 'Psyche innoxio punctulo suæ sagittæ suscitatur.' Pro *punctulis* in Mss. optimis Solini pag. 26. *punctillis*. Oud.

Pestes ille, teterrimæque furie] B. M. *deterrimæque F. Putean*. Item Fux. Palat. *pestes ille teterrimæ F.* In Cod. Zabar. quoque *deterrimæque*, probante Ferrario lib. I. Elect. c. 19. At nihil ego hic mutari velim contra reliquos codices: præsertim cum dicat, eas 'anhelare vipereum virus.' Nam proprie venenum dicitur 'tetrum.' Consule Gebhard. ac Bronkh. ad Propert. lib. II. El. XIII. 70. Alibi Auctor 'teterrimum os,' 'teterrimam faciem,' 'teterrimum amorem,' &c. ait. Ac passim de pessimis hominibus occurrat. Adi Cl. Græv. ad Cicer. III. in Verr. cap. 34. Drakenb. ad Liv. lib. IV. cap. 3. 'decemviro teterrimos mortalium:' ubi eadem confusio; uti et infra lib. IX. p. 201. 'teterrimæ formidinis:' nec non de Philos. Mor. pag. 597. 'ingenium teterrimum pessimumque:' pag. 611. 'Amor teterrimus.' Oud.

Anhelantes vipereum virus] Auctor ad Herennium: 'Spumans ex ore scelus, anhelans ex infirmo pectore crudelitate.' Vide ad Act. IX. I. notata. Pric.

Momentarius maritus] Quem Fulgentius, hanc fabulam enarrans, 'mansionarium' vocat. *Idem*.

Aciem direxit] Lib. III. 'dirigitur præliaris acies.' *Elmenh.*

Classicum personavit] Ed. Vicent. *personavit*. Metuit scilicet editor, ut sonavit bene Latinum esset. Sed adi G. J. Voss. de Analog. I. III. pag. 85.

N. Heins, ad Ovidii *Ibid.* vs. 128. Bentlei, ad Horat. lib. 1. S. 8. 44. Hoc ipsum apud Prudent. Præf. *περὶ στεφανῶν* vs. 34. 'juvabit ore personasse Christum.' *Oud.* *Castra commovit, et aciem direxit, et classicum personavit*] *Ῥστερολογία*. Sonat tuba enim antequam castra commoveantur, et acies dirigatur. Pollux 1. 10. § 19. *Ῥπεςημῆναντο οἱ σαλπικταὶ τὸ εἰς ἔφοδον*. Vide et 1 Cor. xiv. 8. *Pric.*

Tui nostrique miserere] Apud Virgilium: 'Natique patrisque Alma precor miserere.' *Idem.*

Religiosaque continentia] 'Ut te contineas a prodendis arcanis,' explicat Beroaldus. 'Silentio' interpretatur Floridus. Sed vereor, ut Latinn sit *continentia* pro taciturnitate. Prius malim. Conceditur quidem loqui; sed vetatur mariti faciem et habitum aperire. Alioquin rectius *conticentiam* dixisset, ut est 'obtentia,' 'reticentia.' Nunc proprie loquitur, ut intus contineat, nec ore elabi patiatur tacenda. A Cod. D'Orvill. abest copula. *Oud.*

Post internecinum odium] Male Edd. Junt. et Ald. retinere prius, quod in Edd. primis expressum jam correxerat Beroaldus. Dein *internocuum* est in Par. *internocinum* in Guelf. pr. D'Orv. *internecuum* in Pal. Guelf. sec. *internecivum* in Flor. Pith. Fux. et Edd. multis, etiam Elm. et Scriv. *internocivum* Edd. pp. cum Junt. utraque. Male. Per *v*, an per *n* vox hæc debeat scribi, nondum constat. Variatur semper. Vide ad Cæsar. et Drak. ad Liv. lib. ix. cap. 15. 'perinde ac si internecivo bello certasset.' *Idem.* *Quas tibi, &c. sorores appellare non licet, &c.*] *Τὰς οὐκέτι ἀγίας κληθῆναι ἀδελφάς σου*. Vide ad Luc. xv. 21. dicta. *Pric.* *Post internecina odia*] Sic 'internecina odia' libro vi. Justinus. *Idem.*

PAG. 97 *More Sirenum*] Præpositionem addunt [vid. VV. LL.] etiam

Oxon. Pith. Fux. Guelf. uterque, Palat. D'Orv. Edd. Vicent. Juntinae, Aldi, et Margo Ed. Bas. pr. Ac satis defendi potest, per frequentem huius præpositionis quasi pleonasmum, et Græcum loquendi modum. Sic plane Ælian. lib. iii. Anim. cap. 18. 'ἐν νόμῳ τῶν ἰχθύων, more piscium.' Lib. x. pag. 214. 'More majorum iudicio reddito:' in Ms. *in more*. Sed ibi nihil mutandum est. Hic vero cum Elmenh. Scriv. et Pricæo præfero *in morem*: quia Auctor solet præpositionem in Ablativo jungere, quando significare debet rei causam vel instrumentum, sed Accusativo, cum indicat modum, similitudinem, vel quantitatem. Adi omnino notarum Indicem. Liv. lib. xxxviii. 17. 'Quantientium scuta in patrium quemdam morem.' Horat. lib. 1. O. 36. iv. 1. 'In morem Salium.' Virg. G. 1. 245. 'in morem fluminis.' Æn. viii. 18. 'in morem stagni.' Sil. Ital. l. xiv. vs. 631. 'In morem pecudum effudere cubilibus atris Inlaudatam animam.' Passim in Mss. Appuleianis omissa est littera *m*, sive ejus nota -. D'Orv. habet *in monte*. Ed. Bas. pr. *amore*. *Oud.* *Cum more Sirenum*] Oxon. *In more Sirenum*: lege, *in morem* S. Pric.

Singultu lacrymoso] Ovidius Eleg. ad Liviam: 'Singultu medios impediens sonos.' *Idem* Remed. 11. 'Ruptaque singultu verba loquentis erant.' Horatius: 'Singultim paucæ locutus.' Scholiastes: 'Cum intervallo: interruptis verbis.' *Idem.*

Sermonem incertans] Pal. *sermone*. Edd. Junt. quoque et Colin. *insertans*. Perperam. D'Orv. *sermonem incerta*; quod facile noto Græcismo propugnari posset. Sed verbum *incertare* adhibitum etiam est a Pacuvio et Plauto et Nostro ipso lib. xi. pag. 250. 'cursus spatio prospectum sui nobis incertat.' Lib. viii. pag. 162. 'Balbutiens incerto sermone.' Frustra igitur coniecit Burm. in margine

libri, *inceptans*. Oud. *Sermonem incertans*] In Senecæ Apocol. 'Quid nunc profatu vocis incerto sonas?' Supra lib. 1. 'Incerta verborum salebra balbutire.' *Pric*.

Parciloquii mei] Mss. Reg. Fux. Pith. Guelf. ambo, Pal. Oxon. Par. D'Orv. cum Edd. Vicent. Junt. pr. Ald. et marg. Bas. pr. præbent, *parciloquio meo*. Quasi legissent illi *pependisti*, ut 'documenta' illa præcipue consistant in prægnatione Psyches, ac promissis futuræ divinæ sobolis p. præc. Sed nil tenere muto: cum vulgaris lectio sit clarissima, et orationis nexui ac serici adprime conveniens. *Documento* etiam in Oxon. Oud. *Jam dudum fidei atque parciloquii mei perpendisti documenta*] Apud Livium lib. xxxii. 'Vult sibi quisque credi: et habita fides ipsam plerumque obligat fidem.' Oxon. et Vicent. editus, *parciloquio meo*. *Pric*.

Sacrosanctæ imaginis tuæ] 'Sacrum' (inquit Jun. Philarg. ad Georg. ii.) 'dici volunt, quod sit cum religione: sanctum, quod cum amore: ergo 'sacrosancta imago' heic, quam et amore et reverentia prosequor. *Idem*.

Redde saltem, &c.] De usu et vi particulæ istius vide xii. 14. A. Gellium. Servium, ad Æn. iv. Donatum ad ii. 1. Andriæ: et ii. 2. Adolph. *Idem*.

Sic in hoc saltem p. cognoscam, &c.] *Face* ex Colv. conjectura pro *saltem* solus recepit Vulcan. Ed. sec. 1600. forsan quia non multo ante præcessit *saltem*. At non modo hæc lectio *face* pro *fac* haud confirmatur ab nullo codice, sed et menti Auctoris est contraria. Non enim Psyche vult, ut Cupido faciat, se cognoscere ipsius faciem in parvulo, sed precatur sollemni votorum particula *sic* cum Subjunctivo, ut sorores videat, per infantem, quem utero gestabat, et in quo aliquando se cognituram vovet ejus faciem. Porro *Pricæus* malebat *recognoscam* ex lib. x. pag. 211. 'Illius'

Delph. et Var. Clus.

(patris) 'recognoscam imaginem in tua facie: quomodo et legendum lib. viii. pag. 161. 'In vacua facie vindictam recognosce.' Verum Psyche non cognoverat imaginem mariti; igitur non in filio 'recognoscere,' sed 'cognoscere,' debebat. Quin etiam sic loquutus est Ovidius lib. iv. Met. 290. 'Facies, in qua materque paterque Cognosci possent: ubi vide etiam Burmann. Oud. *Sic in hoc saltem parvulo cognoscam faciem tuam*] Non displiceat *recognoscam*: infra lib. x. noverca ad privignum: 'Illius' (patris tui) 'recognosceus imaginem in tua facie,' &c. *Pric*.

Precibus erogatus] Male Oxon. *recreatus*, Reg. Fux. Guelf. pr. et Pal. *rogatus*. Bene explicuit Beroaldus rogando exoratus, sive evictus. *E*, ut passim in Compositione, anget vim. Aliis etiam in usu est *erogitare*, pro exacte perrogare. Oud.

Devotæ dicatæque Psyches] *Dictareque* Pith. *Caræque* exhibent sc. Flor. quoque, Reg. Fux. D'Orv. in marg. habens *dicatæque*, nec dubito de Bemh. et Mang. ut post Wowerium ediderunt omnes. *Dicatæque* sine dubio e glossa τοῦ devotæ irrepserat: quare conjicere possis, et illud *caræque* modo e varia lectione vel correctoris manu esse natum; ac neutram vocem relictam ab Auctore. Certe non agnoscut eam Palat. Guelferbytani, et Oxon. lib. xi. tamen pag. 245. 'dicati Serapi tibicines.' *Psyche* pro *Psychæ* rursus in D'Orvill. Fux. Pith. Guelf. utroque. *Idem*. *Tibi devotæ charæque Psyches animam gaudio recrea*] Τὰ σπλάγχνα ἀνάπαισόν μου' ut Paulus ad Philemonem locutus. in quibusdam ad *dicatæque*: in Oxon. nec hoc nec illud. *Pric*.

Nocturnæ tenebræ] Lib. iii. 'Nocturnas tenebras causabatur sibi obistere.' *Idem*.

Teneo te] Cantic. iii. 4. 'Inveni enim quem diligit anima mea: tenni eum, nec dimittam,' &c. *Idem*.

Apul.

6 Y

Amplexibus mollibus, &c.] *Palat. mollitis, male.* Virgilius: (ex quo Noster) 'Niveis hinc atque hinc Diva lacertis Cunctantem amplexu molli fovet.' *Idem.*

Jugum sororium consponsæ factionis, &c.] *Apud Achillem Tatium:* Ἦ ζεύγος κατ' ἐμοῦ γοήτων, ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς! *Festus Pomp.* 'Consponsor, conjurator,' translatio a re connubiali ducta. *Idem:* 'Consponsus Antiqui dicebant mutua fide colligatos.' *Idem.*

Venti ferentis oppertæ præsentiam] Sic infra lib. xi. pag. 211. 'Tutus prosperitate ventorum ferentium.' *Senec. de beat. vita cap. 22.* 'sic illum afficiunt divitiæ et exhilarant, ut navigantem secundus et ferens ventus.' *Homer. Odys. H.* ὑμετέρῃ ἐπέλασσε φέρων ἄνεμὸς τε καὶ ὕδωρ. *Et Odys. I.* Ἰλιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσι πέλασσει. *Virg. II.* *Æneid.* 'Fieret vento mora ne qua ferenti.' *Et IV.* *Æn.* 'Expectet facilemque fugam, ventosque ferentes.' *Sciopp. in Symb.* *Ac passim. Oud. Venti ferentis]* *Suidas:* Φορὸς, δέξτονως, δ ἐπιτήδειος ἄνεμος. *Æneid. IV.* 'Ventosque ferentes:' ubi *Servius:* 'Propitios, prosperos.' *Clemens in Protreptico, ad Ulyssem de Scylla:* Ἐασον αὐτὴν ἐπινέμεσθαι τοὺς νεκροὺς, πνεῦμά σε οὐράνιον βοηθεὶ παρὶθι τὴν ἡδονὴν, *Interpres falsa lectione inductus, 'tibi opem fert divinus spiritus:' at πνεῦμα οὐριον scribendum. Pric.*

Zephyrus, &c. susceptas eas gremio spirantis iuræ, solo reddidit] *Supra fine IV.* 'Psychen, &c. mitis anra mollior spiranti Zephyri, &c. florentis cespitis gremio leniter delapsam reclinat.' *Idem.*

Illæ incontatæ statim] *In Palat. est incunctante, Pith. incontate. in Oxon. incantate, ut in Guelf. pr. cum glossa: Ironice loquitur. Par. in charitate. D'Orv. Guelf. sec. incunctatæ, ut passim. Incontanter edidere Elmenh. Scriv. Flor. ut duo ejusdem sensus*

adverbia jungantur, de quibus vide ad lib. I. pag. 13. de voce *incontanter* ad lib. III. pag. 54. Sed nihil mutandum videtur. Non enim significat hic 'non moratæ,' ut explicant interpretes, sed ante fores non præstolatæ, nec rogantes, an intus esset Psyche, sibi que aditum permetteret, ut honestas jubebat, *penetrant domum,* quæ verba bene advertenda. 'Incontari' dicitur, ut 'percontari,' 'præcontari,' &c. *γρ. incontatu,* vir doctus ad oram *Ed. Colv. Illæ abest Palat. Guelf. sec. Oud.*

Conferto restigio] *Quinam ediderint confecto, nescio; sed ita exaratur in Palat. Guelf. sec. et Par. Conserto cum Vulc. Ed. sec. ediderunt quoque Lugdunenses, item Pric. estque in Mss. D'Orvill. Pith. Ed. Vicent. cum M. Bas. pr. habet conforto, forte pro confurto. Sed rectum est conferto, ut in Flor. Reg. Fux. aliisque, et Edd. Vett. Vide ad pag. 90. Ed. Pric. Idem.*

Domum penetrant] *Lib. III.* 'Cum penetraverint Larem quempiam.' *Pric.*

Complexæque suam prædam] *Ut quidem opinabantur eam. Infra lib. IX.* 'Opulentam prædam jam tenebat animo.' *Idem.*

Sorores nomine mentientes] *Vir doctus ad marg. Ed. Junt. post. legebat sororem, Psychen nempe, eamque 'sororis nomine' falso adpellantes. Alius rectius emendabat, sororis nomen ementientes; ac Pricæus, sororum nomen ementientes. Eum vide. Non opus autem esse, ut sororis mutetur in sororum, patet ex iis, quæ notavimus ad lib. II. pag. 26. 'Cærulocolubarum colli flosculos.' Unaquæque ementiebatur nomen sororis. Compositum 'ementiri' aliquoties adhibuit Noster. Vide ad lib. IV. pag. 66. 'Ementita lassitudine.' *Oud. Sorores nomine mentientes]* Sic excusus etiam Vicentiæ liber, et Ms. Oxoniensis: avebam tamen reponere sore-*

rum nomen ementientes: sic infra heic, 'mariti mentito nomine:.' et VIII. 'Amici fidelissimi personam mentiebatur.' Gellius I. 2. 'Sanctissimæ disciplinæ nomen ementiri' dixit. Corrige Auctorem de Viris Illustribus, apud quem mendum simile delitescit: 'Gentilitas ejus Manlii cognomine juravit, ne quis postea Capitolinus vocaretur:.' scribe, *G. e. cognomen ejuravit, ne quis, &c.* sublata etiam voce *Manlii*, quæ ut τῶν ejus interpretamentum importune illapsa. *Pric.*

Thesaurumque penitus abd. fraudis] Plantus sic alibi, 'thesaurum stupri.' *Colv. Thesaurumque penitus abdite fraudis læto vultu tegentes]* In versu Græco: Θησαυρός ἐστὶ τῶν κακῶν κακῆ γυνή. *Pric.*

Sic adulant] Oxon. D'Orv. Palat. *adulantur:* quod prave amplectitur *Pricæus*, prius frustra *adpellant* auguratus. Nam præterquam, quod amet activa præ deponentibus Auctor, de quo vide ad lib. I. pag. 17. et alibi, Beroaldus jam docuerat, aliis *adulare* in usu fuisse. Adde Vinetum ad Auson. Grat. Act. pag. 704. Ed. Toll. Comm. ad Cic. I. de Offic. cap. 26. Fabrum in Thes. Avien. Descr. Orb. 338. 'loca flumine adulat.' *Oud.* *Sic adulant]* Fortasse *appellant* scribendum, quæ vox insidiant congrua. Infra hic de Iisdem ad Eandem: 'Hoc astu puellam appellant.' Lectio potest vera esse *adulant*, nam et *contemplo*, et id genus alia usurpavit. Vide Beroaldum: at in Oxon. Ms. clare *adulantur* legitur. *Pric. Adulantur]* Blandiuntur. Veteres *adulat* dicebant, quod nunc dicimus *adulatur*. Luc. 'Longe alio pacto gannitu vocis adlant.' M. Tull. in II. Tusculana in carmine Æschyli: 'Sublime advolans pinnata cauda nostro adulat sanguinem:.' verbum compositum est ex accedendo et ludendo. *Beroald.*

Non ita ut pridem parvula] Oxon. *non pridem parvula:* unde *Pricæus* con-

jecit, *non ut pridem p.* Et sane in Regio, Flux. Guelf. sec. clare est, *non ita ut pridem parte.* Nihilominus male. Immo pessime, me hercules. Nam *pridie* præcedentem modo diem significat, adeoque sensus ipse docet, hoc ineptum esse. Per aliquot menses abfuerant sorores, ex quo primum eam inviserant. Interea uterus creverat. Pro *parvula* autem Gruterus lib. VIII. Susp. cap. 5. diviniabat, *puera, puerula, pupula.* Perperam. Nam *parvula* denotat *puellam*, cui obponitur *mater* sen *gravida*; ut in Theocrito per *Pricæum* in Addendis citato: Γυνή μήτηρ τοκέων τροφός, οὐκέτι κώρη. *Parri* sunt admodum pueri. Adi, quos laudat Burmann. ad Ovid. Fast. II. 385. et ad Calpurn. Ecl. II. 30. 'Ille etiam parvo hoc dixit mihi non leve carmen.' Septim. de B. Troj. cap. I. 'Plisthenes, iis admodum parvis, ipse agens in primis annis, vita funetus:.' sc. Plisthenis filius parvis. Male vulgo *parvus*. Sed alterum in Cod. Periz. et Ed. Art. Vide Wopkens. Misc. Nov. Obs. v. I. tom. I. pag. 2. *Oud.* *Non ita ut pridem parvula]* Paulus ad Philemonem de Onesimo: οὐκ ἔτι ὡς δούλον. Oxon. *Non pridem parvula:* unde legendum conjicio, *non, ut pridem parvula.* *Pric.*

PAG. 98 *Ipsa jam mater es]* Sopin- gius conjecit, *admodum mater es*, quasi dicas, *tantum non mater es.* Nam *mater*, pro ea, quæ gravida est, videtur durinseule dictum: nisi ita sumatur, ut 'gener,' 'maritus,' 'uxor,' &c. qui certo futuri sunt, utpote sponsalibus jam peractis, de quibus vide viros doctos ad Ovidium, et infra lib. VII. p. 140. Ac certe *mater* sæpe sumitur simpliciter de *nupta* matrona, quæ pariendi spem habet. Adi Heinsium ad Ovidii Epist. VIII. 66. 'Tantalides matres apta rapina sumus.' Posset *es* deleri. *Oud.* *Psyche, non ita ut pridem, parvula, et ipsa jam mater es]* Apud Theocritum: Γυ-

νή μήτηρ, τοκέων τροφὸς, οὐκέτι κάρη. Quomodo mater autem quæ necdum pepererat? solvent hunc nodum autem ista A. Gellii: 'Idonei vocum antiquarum enarratores tradiderunt, matronam dictam esse proprie quæ in matrimonium cum viro convenisset, quod in eo matrimonio maneret, etiamsi sibi liberi nondum nati forent: dictamque ita esse a matris nomine non adepto jam, sed cum spe et omine mox adipiscendi: unde ipsum quoque matrimonium dicitur.' An vero mater, gravida quævis abusive appellari potest? *Pric.*

Geris in ista perula] *Perula.* Ita omnes Mss. et editi, quod Lipsius perperam innovat in *arcula*. Vide Notas ad Arnobium lib. III. fol. 70. *Elmenh.* Item Beroald. Δεικτικῶς scilicet monstrant digito ventrem, sive saccum 'sarcinæ,' vel 'oneris,' quibus vocibus passim tam a Nostro, quam aliis factum designari scimus; Belg. *het pakje*. Ac perperam Vulcan. Ed. sec. *arcula* reposuit, et frustra Sopingius malebat ex ista Bas. corrupta lectione, in isto parvulo, sive nascituro infante. Palat. Fux. Gneff. ambo, in ista geris p. Oud. In ista perula] In utero et ventre, qui vicem peræ præbet, receptaculumque est fœtus concepti: *pera*, cujus diminutivum est *perula*, gestamen est Cynicæ familiæ: id enim Diogeni et Antistheni Cynicis philosophis *pera* est et baculus, quod regibus diadema, quod imperatoribus paludamentum, quod pontificibus galerus. Crates villas ornatissimas una perula mutavit, et supellectilem Cynicam, hoc est, baculum et peram ultro divitiis abjectis appetivit. *Beroald.*

Quantis gaudiis totam domum nostram hilarabis] Sic 'domum nuptiarum gaudiis hilarare' lib. I. dixit. *Pric.*

Infantis aurei] *Infantis aurei* certissima est lectio, quam servavit etiam Regius, Bert. aliique cum Edd. Aldi, Junt. post. Colin. Nam ceteræ ve-

terum, item Mss. Flor. Pith. Gneff. D'Orv. Palat. Oxon. a m. pr. in *tantis aureis* vel *aurei*, sine nullo sensu exhibent. 'Saturnus aureus,' 'Venus aurea,' Virgil. lib. II. Georg. in f. Æneid. lib. X. 16. Sed adi Heins. ad Theocr. Id. XII. 16. Bronkhuis. ad Tib. I. 7. 64. 'iras aurea vincit anus:' et quæ notata sunt ad Inscriptionem 'Asinus aureus,' pag. 102. 'capitis aurei cæsariem.' *Oud.*

Paullatim sororis invadunt animum] In Ed. Junt. post. legas, p. in sor. *invadunt animum*. Certe id verbum hoc sensu passim cum præpositione repetita occurrit apud optimos quosque. Vide Nonium hac v. pag. 323. Ed. Merc. Manut. ad Cic. lib. XVI. ad f. 12. et Nizolium: item Cort. ad Sallust. B. Jug. cap. 32. 'in animos eorum veluti tabes invaserat.' Drakenb. ad Livium lib. II. 47. § 6. 'Globus juvenum in ipsum Consulem invadit.' Verum Noster, qui multus est in verbo *invadere*, nusquam utitur eo, præpositionem iterans, sicuti nec solet in aliis verbis. Uti hic, ita fere lib. II. pag. 23. 'Scrit blanditias, invadit spiritum.' In fine tamen lib. de Philos. Mor. 'adoptatus imperium invaserit.' Mss. duo ostentant, *in imperium*. Idem.

Lassitudine viæ sedilibus refotas] Non male *Pricæus* conjecit legendum, *a lass.* quod nimis temere *Floridus* tacitus in contextum inseruit. Nam ulcus alibi latet. Nusquam Auctor dixit *refovere aliquem a lassitudine*, sed ipsam *lassitudinem*: unde verosimilimum, et hic scripsisse *refota*. Sic lib. II. pag. 32. 'poculis interdum lassitudinem refoventes.' Hoc ipso libro pag. 89. 'lectulo lassitudinem refove, et ex arbitrio lavacrum pete.' Lib. IX. pag. 178. 'mollitie cubiculi refota lassitudine.' Licet alii ament dicere 'refovere hominem,' 'vires,' 'urbem,' &c. Vide Vell. I. 15. Te-cit. lib. XII. Ann. 66. Suet. Cæs. cap. 35. Sil. lib. XVII. 422. et plures. Quod

verbum restitue e Ms. Periz. et Ed. Artop. Septimio de B. Tr. III. 22. 'Refovit spiritum.' Alii *revoluit, revocat*. Idem. *Eas lassitudine viæ sedibus refotas*] Nonne melius, *Eas a lassitudine v.?* Pric.

Et balnearum vaporosis fontibus curatas] Ms. *vapōseroseis fontibus*. Sciopp. in Symbola. Fulviano Codici accedunt Guelferb. pr. Oxon. Reg. Fux. D'Orvill. Inc. *vapore roseis f.* Palat. Guelf. sec. *vapore rasis f.* Hinc puto, voculam et ex sede sua naturali elapsam, huc esse reducendam, legendumque: *statimque eas, lassitudine v. s. refota, balnearum vapore, et roseis fontibus curatas*: nisi quis malit et *ambrosiis fontibus*, sive inhumanis, divinis, ac suavissimis. Sæpius 'roseus' et 'ambrosius' sunt confusa. De eo latins agam ad lib. x. pag. 226. 'labiasque modicas ambrosio rore purpurantes.' Inepte vero Lipsius ad oram Ed. Colv. et Barth. ad Statii Theb. lib. v. 174. conjecerunt *fontibus*; ut respondeat quasi præcedenti *refotas*. Balneas has 'fontes' vocat, quia non humana arte erant factæ, sed per se et divinitus, ac perennes purrissimæque erant. Si ea vox mutanda esset, tunc saltem præstitisset *fomitibus*. Oud.

Pulcherrimo triclinio] Abest vox *pulch.* a Guelf. sec. ac Palat. sed in Mss. D'Orv. Fux. Pith. Guelf. pr. Oxon. et Edd. Vett. usque ad Colv. et Bas. sec. exstat, *curatas pulcherrime, triclinio*. Et certe supra 'lavacrum pulcherrimum' dixit. Sed malim cum ceteris scriptis, quod nunc vulgo editur. Beroaldus etiam distinxit post *curatas*. Idem. *Et balnearum vaporosis fontibus curatas, pulcherrimo triclinio, &c.*] Oxon. sic legit et interpungit: *E. b. vapore roseis fontibus curatas pulcherrime, triclinio, &c.* quæ non conor defendere. Pric.

Mirisque illis, &c. edulius atque tucetis, &c.] Seneca Epist. XII. 'Cum vino, et illis funereis epulis sepelis-

set se.' Idem.

Tibias agere, sonatur] Receptit Vulcan. Ed. sec. conjecturam Scaligeri [vid. VV. LL.] ad lib. v. Manilii vs. 326. 'Et quodcumque manu loquitur flatuque movetur:' uti etiam Junius, et dein Ad. Heringa Observ. c. 9. volunt lib. IV. 155. 'Et graciles nervos et nervis insita verba, Jugentemque sonum:' ubi in Mss. *ingentemque*, ac forsan legendum, *ventosumque sonum*, i. e. flatu motum. Nam recte Salmasius ad Solinum p. 87. ostendit, de omnibus tibiis *jugere* nequaquam esse verum. Certe de talibus hic non agi tibiis, quæ *jugere* dicuntur, quod ex milvorum pinnis, quorum jugitus, ut in Glossis, est proprius, factæ sunt. Ill. vero Heinsius divinavit, indigna sane tanto viro conjectura, *flari*, ad Ovid. lib. v. Fast. 703. 'Inflatam sentit habere sonum.' Nimum enim recedit a Mss. neque id a librariis mutatum fuisset in *agere*. Sed egregie vulgatum defendit summus J. Fr. Gronovius in Diatr. Stat. pag. 227. docens *agere* proprie dici de tibiis, quia inter scenicas *actiones* non tantum semper sunt tibiæ, sed et quia scenici ad tibiarum modos saltabant, quibus leges et instructus quasi dabant tibiæ. Ut ergo ipsa cithara dicitur loqui, et chorus canere, sic tibiæ bene *agere* dicuntur, nempe modos. In Inscriptionibus Comædiarum Terentii: 'modos egit tibiis:' et 'acta tibiis.' Sic 'signum datur tubis,' sed et ipsæ 'tubæ dant signum' apud Poëtas. Vide ad Lucan. lib. IV. 186. Ovid. x. Met. 651. 'Signa tubæ dederant.' Et ita passim ipsa signa, et tubæ dicuntur canere. Quid multa? Lib. x. p. 235. 'Tibiæ cantus Lydios consonant.' Virgil. lib. v. Æn. 112. 'Et tuba commissos medio canit aggere Indos.' Quare Mss. O. jubentibus, et sensu sano, prorsus *ad agere* retinendum censeo. Oud.

Quæ nullo præsentente cuncta] Exsulat quæ a Bertin. *Quæ cuncta nullo præ-*

sente, est in Reg. Fux. Guelf. sec. et Ed. Junt. post. *Quæ cuncta præ, nullo* in Edd. Elm. Scriv. Flor. forsitan præeunte Ms. Florentino. *Illud cuncta* me offendit. An *concita* vel *incita*, sive impulsiva et mota ad sonos reddendos? Vide pag. 90. Prudent. Cathemer. cap. 3. 93. 'Pulsat et incita quod resonant Lingua sub ore latens caveam.' Ovid. III. f. 764. 'Femineos thyrso concitat ille choros.' *Idem.*

Animos a. remulcebant] Ms. D'Orv. *demulcebant*. Frustra. Stat. lib. VIII. Theb. 92. 'minas stimulataque corda remulce.' Plura de hoc verbo dicam ad Flor. lib. 1. N. 3. 'Remulsis antiis et promulsis capronis:' ut illic legendum docebo. *Idem.*

Scelestarum feminarum nequitia] Præcæus non intellexit mentem Scioppii, putans enim voluisse *strigarum feminarum*, deleta τῶν *scelestarum*: quod foret ineptum. *Strigarum* loco τοῦ *femin.* in contextum receperunt Elmenb. Scriv. Flor. Mihi tamen istud *strigarum* videtur esse glossa ex vulgari Italico sermone de veneficis sumpta. Nam ceteri Mss. O. servant vulgatum, nisi quod absit hoc et illud a Guelf. pr. et passim tales mulieres 'feminas scelestas' vocat Auctor. Adi ad lib. II. pag. 39. 'In nefariam scelestamque istam feminam vindicate:' ubi itidem intelligitur, ut hic, venefica. Veteribus non 'striga' vocatur talis mulier, sed 'strix,' cujus Accus. sing. Græca forma est etiam 'striga,' et plur. 'strigas.' Caper Gramm. de verbis dubiis pag. 2250. *Striges*, non *strigæ*. Nihili itaque sunt, quæ pro Nominativo 'striga' disputat Burmann. post Kenchenium ad Petron. cap. 64. 'Scilicet jam strigæ puerum involaverunt:' quas *striges* appellat idem cap. 134. *Idem.* *Scelestarum fæminarum, &c.*] In Ms. quodam *strivarum*: nude Sciopp. *strigarum*, i. *veneficarum*: at in Oxon. et vett. editis est *scelesta-*

rum, quæ lectio sincerissima est. Supra: 'Ne illas scelestas fæminas, &c. nec audias, vel videas:' ut omittam, *strigarum fæminarum* quam illepide dici. *Pric.* *Notalium*] *Lege natalium*: quærebant enim, quibus natalibus ortus esset maritus Psyches, et qua secta propagatus: namque a 'secta' *sectacula* derivatur, quasi sequela quædam et propagatio natalium. *Beroald.*

Magnis pecuniis negotiantem] Supra l. 1. 'Negotiator magnarius. *Pric.*

Jam medium cursum ætatis agere] Hesychius: Μεσῆλιξ, ἀπὸ τῶν τεσσαράκοντα ἕως πενήκοντα. Ammonius, ubi de ætatum discriminibus: Ἐτρα νεανίσκος, εἶτα νεανίας, εἶτα ἀνὴρ μέσος, &c. Vide olim pag. 195. ad Apologiam notata. *Idem.*

Interspersum rara canicie] Hesychius: Μεσακόβλιος, οὐ σφόδρα πεπολιωμένος, ἀλλὰ μέσος, οὐπω γέρον. et bene *interspersum*. Virgilius v. 'Temporibus geminis canebat sparsa senectus.' Propertius: 'Sparsere et nigras alba senecta comas.' *Idem.*

Fraudium pedicam] Mss. Florent. Edd. Elm. Scriv. Flor. *fraudum*. Sil. Ital. lib. VI. 479. 'At non Karthago, fraudum domus.' Lib. XIII. 738. 'O fraudum genitor.' Gell. lib. XIV. 2. 'plenumque esse perfidiarum et fraudum ostendebatur.' Auson. in Grat. Act. pag. 731. Ed. Toll. 'Ardebant stirpes fraudum veterum.' Sed in Voss. recent. *fraudium*. Cic. lib. III. de Off. cap. 18. 'Qui fons est fraudum:' ubi tamen e Mss. plurimis a Manutius usque, et nunc *fraudium* legunt; sicut et infra constant Mss. pag. 100. 'Destricis gladiis fraudium:' et lib. VII. p. 155. 'Nactus fraudium oportuudum decipulum.' Item Ms. Serv. ad Æn. II. 16. Verum lib. X. p. 214. 'nescius fraudium pessimæ mulieris:' variant unus et alter Codd. ut et pag. 230. 'laqueis fraudium pessimarum.' Ego *fraudium* præfero. *Oud.*

Ad destinatam, &c.] Glossæ: 'Ad destinata, πρὸς τὰ ἀφορισθέντα.' Pric.

Sermones conferentes] In Reg. Fux. Guelf. pr. Pal. Oxon. D'Orvill. est *sermonem*. Bene. Sciopp. in *Susp.* lib. i. Ep. 10. *plexus erat consequentes*: quod mihi hic videtur præstare. Nam ipsæ solæ serebant sermonem, sciscitari occipientes. Vide ad lib. i. init. 'Varias fabulas conseram: s' item p. 96. Arnob. l. v. p. 156. 'altercabilem conseruisse sermonem.' Oud.

Unde natalium sectacula proveniret] Locus hic sane est vexatissimus. *Natalium* primus correxerat Beroaldus; cum in Edd. prioribus exhiberetur *notalium* vel *noctaliū*, quod est etiam in Palat. præmissa etiam voce *tanta*, quam ibidem agnoscit quoque Guelf. sec. et in Ed. Bas. pr. Idem vero *sectacula* capiebat in Abl. 'qua secta esset propagatus.' At Scioppinus sequens fere Colvium, *notacula* legentem, sumit in Nominat. sing. ad Priap. c. 66. Wowerii, sive Pontani ad Macrobi. l. v. Sat. c. 6. conjecturam *secta cuja* in Ablat. receperunt Vulc. Ed. sec. et Elmenh. non improbante Pricæo: quo facit et Auson. in Præf. 'ego nomine eodem Qui sim, qua secta, stirpe, Lare, et patria.' In Bas. pr. est *spectacula*. Guelf. pr. *sceptacula*. Par. et Oxon. *Septacula*, et in marg. *cæptacula*. Hinc Cl. Wasse conjecit, *conceptacula provenirent*. Nam in plurali, quasi *sectacula* essent dicta a Nom. 'sectaculum,' verbum expresserunt Ms. Fulv. Reg. Pith. Pal. Fux. D'Orv. Edd. Bas. Vulc. pr. Wow. ac Pric. et Florid. Voce autem ea proprie usus est Auctor lib. vi. pag. 118. 'undæ conceptaculo vallis inclusæ.' Lib. vii. p. 146. 'pluviæ pridianæ recens conceptaculum.' Adscripserat autem Was-sens locum de Dogm. Plat. init. 'Sunt, qui Platonem augustiore conceptu prosatum dicant.' Plin. lib. xi. N. H. cap. 37. 'Superbia aliubi

conceptaculum, sed hic sedem habet. iv. 12. 'gelidisque Aquilonis conceptaculis.' Gell. lib. xviii. c. 11. 'Arteria, conceptaculum spiritus naturalis.' At tunc rectius dixisset, *quo natalium conceptaculo proveniret*; quo tempore ultimum verbum ediderunt Vulc. Ed. sec. et Elmenh. ut de filio lib. x. p. 210. 'quem tibi quoque provenisse cuperes vel talem.' De Phil. Mor. p. 626. 'Ut talibus observationum remediis et preventibus suboles natura discrepante confecta.' Accedo adhuc Beroaldo, construens *unde proveniret* (sic enim Florent. et Oxon. cum Edd. plerisque) *natalium sectacula*, sive serie, id est, unde genus duceret. Nam ipsa 'sectacula natalium,' sen 'longi natales,' ut ait de Deo Socratis p. 701. sive stemmatum series durissime 'provenire' dicuntur. *Idem. Occipiunt sciscitari qualis ei maritus, et unde natalium sectacula proveniret]* Ita Beroaldus maluit, nec aliter in Oxon. est. Colvius *natalium notacula*: infeliciter. Woverius et Pontanus, *unde natalium, secta cuja* p. quæ conjectura cæteris antecellit longe. Prudentius in pugna Concord. et Discord. 'Circumstat prope strictis mucronibus omnis Legio virtutum, exquirens fervente tumultu Et genus et nomen, patriam, sectamque,' &c. Ovid. *Metamorph.* i. 'Nec non et cujus, et unde, Quove sit armento, veri quasi nescia quærit.' Servius ad *Ecl.* iii. 'Antiqui dicebant, sicut meus, mea, menm, sic cujus, cuja, cujuin.' Bene autem curiosas et invidas istas *sciscitari* dicit. Donatus ad *Eunuchum*: 'Sciscitari, est occulta magis et secretiora rimari, et cognoscere velle.' Pric.

Altercantes] Ex VV. Edd. scriptura *altercantes*, male Stewech. supra *alternantes* faciebat. *Altricantes* est et in Edd. Vicent. Ber. Colin. Bas. Sed recte *altercantur* exhibuere Wow. Pric. Flor. quod confirmant quoque

Oxon. Guelf. ambo, D'Orv. uti et Reg. Fux. in quo *altrlicantur*. Forsan dederat Auctor *altercant*: ex quo variae illæ lectiones sunt natae. Vide ad lib. vi. pag. 126. 'Dum secum altercantur de mea nece.' *Oud.*

Monstruoso] *Monstruoso*, quod Elmenh. Scriv. et Florid. ediderunt, propugnant Mss. Fulv. Flor. Pith. Fux. Guelf. ambo, Pal. Oxon. D'Orv. aliorumque scriptorum loca, ut Gellii III. 16. Mart. Cap. p. 217. Arnob. lib. vi. p. 210. Solini p. 4. cap. 1. 'monstruosa fecunditate,' ut est in Mss. O. et Ed. Salm. sed idem cap. 9. pag. 19. edidit, 'monstruosi exercitus.' Verum et illic vidi in Mss. octo, *monstruoso*. et c. 30. p. 40. 'monstruosæ facies.' Mss. octo, *monstruosæ*. C. 56. Mss. novem, *monstruosa gens*. Sic et 'dorsuosus' Solino et Ammiano, 'saxuosus' Siculo Flacco de condition. Agr. pag. 5. 11. et passim Mss. in Nostro. Sed et contra, ut lib. VII. p. 147. Vide quæ de hac terminatione disputavi ad Sueton. Tiber. cap. 43. 'monstruosi concubitus.' pag. 104. 'hirtuosus' et 'hirtosus:' et infra l. IX. p. 205. 'portentosi cruoris.' Vide etiam Heum. ad Min. Fel. c. 20. in Misc. Nov. Lips. vol. VII. p. 443. *Idem.*

Neq̄ in sermone isto tantillum morata] 'In alium sermonem intentionem earum derivans,' ut lib. I. loquitur. *Idem.* *Candenti canicie lucidus*] Eunapius de coma sua in Proæresii vita: *Διὰ πλήθος πολιῶν τριχῶν ἀφριζούση θαλάσση προσεμφέρης, καὶ ὑπαργυρίζουσα.* *Pric.*

PAG. 99 *Mendacium*, *ἔκ. confingere*] Florent. Pith. Fux. Guelf. ambo, Oxon. Palat. D'Orv. dant *mendacio*: nec tamen Scioppii commentum et constructio placet. Vel igitur legendum, *mendacia*, vel *mendacio ista pes*. cum Salmasio, aliisque, vel orta est scriptura ex pronuntiatione *mendaciom*, ut sæpissime. pag. 100. 'non videntur mihi mendacium fingere.'

Et passim. *Oud.* *Quorum utrum verum est*] Probo Rittershusii conjecturam, *Q. utrum utrum est.* Valer. Maximus de Socrate lib. VII. 'Ab adolescentulo quodam consultus utrum uxorem diceret, an se omnino' (malim *omni*) 'matrimonio abstineret: respondit, utrum utrum fecisset, acturum pœnitentiam.' Cicero de Nat. D. II. 'Quorum utrumvis sit, sequitur, mundum Natura administrari?' unde scimus an et illic scribendum? *Q. utrum utrum sit.* *Pric.*

Opibus i. exterminanda] Palat. *extimanda*. Quod forsitan arriperet antiquarius, sibi fingens, uti ab *intimus* formatum est *intimare*, sic ab 'extimus,' dici potuisse 'extimare.' Sed lib. II. p. 37. 'Cubiculo protinus exterminatur.' Lib. IX. p. 202. 'frugalitate spoliatum ipsis etiam glebulis exterminare gestiebat.' Et sic optimi quique. *Oud.*

Si dicini puelli, q. a. hæc mater erit] Male rursus *hic* in Edd. Ber. Col. Bas. Verbum desideratur in Ed. Vicent. *Erit* est in Edd. Junt. Ald. Colv. Vulc. Wow. *Pric.* *Aderit vel adierit* Mss. Reg. Fux. Guelf. duo, Pal. Oxon. D'Orv. Inc. &c. Sed *audierit* verissime Florent. Pith. Bert. ut observat Modius, et jam Edd. Rom. Beroaldi, et Bas. pr. cum Elm. Scriv. Flor. Adi ad lib. II. pag. 26. 'Ornata non possit andire.' *Idem.*

Laqueo nexilli, ἔκ.] Sic *πλεκταῖς ἀρτάναις* Sophocles in Antigone. Infra VIII. 'Sibi laquenm nectit.' *Pric.*

Quam concolores f.] Male *quam* exsulat a Ms. Oxon. Edd. Junt. et Aldi. Sæpe τὸ *quam* positivi intentionem auget. Adi ad lib. III. p. 46. 'In eodem colorales.' Guelf. pr. *colorales* cum gl. *conclusiones*. D'Orv. Pith. *coloris*. Par. cum *coloribus*. Tum Pith. *fallaciam*. D'Orv. *fallaciam detexamus*. *Oud.* *Exordio sermonis hujus quam concolores fallacias adtexamus*] Oxon. E. s. *hujus colorales f. a.* Onomast. vet. 'Coloro, σχηματοποιῶ.' *Pric.*

Nocte turbatis vigiliis perditæ] *Perditæ* habent, quantum scio, Mss. O. et VV. Edd. usque ad A. 1600. quod capit Pricæus eo sensu, quo 'fame perditus' lib. iv. &c. Malim ego exponere 'vesanæ,' quales sunt homines pravi perditique. Vide ad lib. iv. p. 70. 'Perdita securitate.' At Gruter. lib. viii. Suspici. c. 9. coniecit *perdita*, ut tacite edidit Wower. et hinc in Pricæi Editionem inrepsit. Sed id huic loco non videtur convenire. Nam 'perdere noctem' est sine fructu peragere, ut 'perdere annos,' 'tempus in somnum:' de qua elegantia vide ad Lucan. iii. 742. iv. 280. 483. vi. 54. x. 506. Atque ita emendandus Lactantius e veterrimo Cod. Bonon. quem temere sprevit Bunnemannus, lib. iii. cap. 16. 'Omnem suam vitam, &c. in eloquendo perdant.' Vulgo *peragant*. Hic vero si quid mutandum est, omnino probem Lipsianam conjecturam, in Guelf. pr. quoque a manu correctrice repositam, a Vulcanio in Ed. sec. Elmenh. Scriv. et Flor. expressam, *percitæ*, scil. per Furiis turbatis vigiliis, quibus agitabantur, ut passim 'ira percitus,' de quo vide ad Liv. lib. vi. 38. Septim. de B. Tr. i. 11. Apud Nostrium lib. iv. p. 65. 'rabie perciti.' Lib. viii. p. 156. 'vecordia percita:' pag. 158. 'percitæ mentis resideret furor.' Lib. xi. pag. 261. 'ad instar insanix percitum.' Martian. Cap. lib. v. init. de Silvano, tubæ sonitu adtonito: 'Percitus ac trepidans dextram tendebat inermem Deliacos poscens arcus, atque Herculis arma.' Sic enim illic e Mstorum vestigiis legendum dno. Vulgo ineptissime, *Bellaque composcens*. Legendum sic in Solino c. 32. p. 44. 'Audacia usque eo perciti.' In Mss. enim optimis *pergit*. Male Salm. *perditi*, al. *præditi*. Alio sensu 'prætervecti percitis curribus,' ut e Mss. leg. Solino c. 30. p. 41. *Oud*.

Soliti venti præsidio vehementer devo-

lant] Quid si legas *vehentis*? Florid. Adscripserat ita vir doctus ad oram Ed. Colvii, quæ servatur Parisiis, Salmasius adlevit margini, *solito v. p. vehentes*, pro *rectæ* scilicet. *Solito* est itidem in Par. Ms. et probantur Scriv. Pric. Florid. ut infra p. 101. 'flatus alitis impulsu solito.' Quod si recipiamus, *vehementer* pertinebit ad recordem earum audaciam, ut pag. 97. 'licentiosa temeritate proslint in altum.' Verum illic hoc agebant jam ante, quam eas susceperat Zephyrus. Hic non poterant vehementius devolare, quam vehebat eas ventus. Quare cum aliis in ista voce latere mendam suspicor. Vir doctus in marg. Ed. Junt. adposuit *clementer*. In D'Orvill. Pith. Codd. est *vehementi*: unde reor scribendum *clementi*, nec mutandum esse *soliti*, uti pag. 93. 'statim clementissimis flatibus, innoxia vectura deportat illas:' de Deo Socratis p. 693. 'clementia ventorum.' Hinc et 'clementer navigare' in Florid. n. 15. Et sic apud alios. Claudian. Cons. Prob. et Olybr. vs. 273. 'liquidum clementior aura Favoni.' Sed vide Burmann. ad Valer. Flacc. lib. vi. 747. 'clementi turbine.' *Oud*. *Soliti venti præsidio*, &c.] Præterlim *solito*: infra de iisdem: 'Flatus alitis impulsu solito super scopulum porrectæ.' *Pric*.

Lacrymisque pressura palpebrarum coactis] Virgilius: 'Dolis, lacrymisque coactis:' ubi Servius: 'Coactis, expressis.' Ovidius: 'Quinetiam discant oculi lacrymare, coacti.' 'Vexare oculos humore coacto' Juvenalis dixit. Propertius: 'Fletum invitis ducere luminibus.' In Eunuchio Terentii: 'Hæc verba mehercule una falsa lacrymula, Quam oculos terendo misere vix vi expresserit, Restingnet.' Xenophon: 'Ἐπεσπάσατο ἐμπληθῆναι δακρῶν τὰ ὄμματα. Εὐριπίδες Helena: 'Ἐκβαλόντες δάκρυα ποιητῶ τρόφι. Aristænetus i. 9. Δάκρυον ὑποκρίσεως ἀποματτομένη, τῶν μάτην

πρὸς αὐτῆς ὑποβλιβομένων βλεφάρων. Sirachides xxii. 24. 'Ὁ νόσσω ὄφθαλμον, κατὰξει δάκρυα. *Idem.*

Tu quidem felix, et ipsa tanti mali ignorantia beata] Apud Senecam: 'In malis nnum hoc tuis Bonum est, Thyesta, mala quod ignoras tua.' Plutarch. Consolat. ad Apoll. Met' ἀγνοίας τῶν οἰκείων κακῶν ὁ βίος ἀλυπώτατος. Terentius: 'Nos omnes quibus est alicunde objectus labos, Omne quod est interea tempus priusquam id rescitum est, lucro est.' In Mimis veteribus: 'Bene dormit qui non sentit quam male dormiat.' *Ibidem:* 'Miseriam nascire propriam sine periculo est vivere.' *Idem.*

Sedes incuriosa periculi tui] 'Nec quæ circumstant te deinde pericula cernis.' Seneca in de Vita beata, ex persona Socratis: 'Hoc vos nec intelligitis, et alienum fortunæ vestræ vultus geritis: sicut plurimi, quibus in Circo aut theatro desidentibus jam funesta domus est, nec malum annunciatum.' *Idem.*

Sedes incuriosa periculi tui: nos autem, &c.] Fadilla ad Commodum fratrem apud Herodianum: Σὺ μὲν, &c. μένων ἐπ' ἡσυχίᾳ, τῶν παρτομένων ἀγνοία ἐσχάτῳ καθέστηκας κινδύνῳ· ἡμεῖς δὲ τὸ σὸν γένος ὄσον οὐδέπω ἀπολλύμεθα. *Idem.*

Pertigili cura rebus tuis excubamus] Lib. ix. 'Qui meæ tutelæ pervigiles excubias agitaverant.' *Idem.*

Pro vero comperimus] 'Pro vero obtinere' initio Apologiæ dixit. *Idem.*

Sociæ scilicet doloris casusque tui] Theophylact. ad 1. Cor. 12. 16. 'Ἡ ἀκριβῆς ἐνωσις κοινὰς ποιεῖ τε τὰς συμφορὰς, καὶ τὰς εὐδοκίμῃσεις. *Idem.*

Immanem colubricum] Non est in Mss. colubram, ut scribit Cel. Burmannus ad Ovid. lib. iv. Met. vs. 474. 'rejecit ab ore colubras:' sed tantummodo in Edd. Beroaldo prioribus, ut et Juntinis: ut Lucano lib. ix. 634. 'subrectæ fronte colubræ:' aliisque. Adi Bentl. ad Horat. l. i.

Od. 17. 8. 'Nec virides metuunt colubras:' ubi *colubros* tamen est in Mss. a me visis, sed recentioribus. Verum masculinum genus hic præferendum videtur: quia agitur ut de viro, et sequitur, 'eum' et 'te saginaturum et devoraturum:' licet et illic aliquid turbetur. Vide et Arnob. lib. vii. p. 251. Serv. ad Æn. 11. 470. *Oud.*

Multis modis voluminibus] Male Roaldus probat *multimodis*, quod non in Fnx. est, sed in Ed. Bas. pr. ac pejus in sec. *multis modis*. Gyros serpentinos vocat *nodos*. Adi omnino Gruterum l. c. et N. Heinsium ad Ovidii Ep. ix. 86. lib. iv. Met. 490. 'Nexaque vipereis distendis brachia nodis.' Virg. Æn. 11. 218. 'divellere nodos.' Lucan. lib. vi. 490. 'Inque pruinoso coluber distenditur arvo, Viperei cœunt abrupto corpore nodi.' *Infra* pag. 101. 'noxii serpentis nodum cervicis et capitis abscede.' Lib. xi. p. 246. 'Contorto nodulo supersedebat aspis:' ubi etiam in Ms. *modulo*. *Idem.* *Immanem colubrum multinodis voluminibus serpentem, &c.]* Sic μυριλικτον ὄφιν Eunnapius apud Snidam dixit: et 'cerastarum sinnosa volumina' Avienus in Periegesi. *Pric.*

Veneno colla saginantem hiantemque inglutie] *Sanguinantem.* Bert. *saginantem.* Pontan. lib. 1. Anal. 8. conjiciebat *saniantem*. Sed optime e Virgilio lib. 11. Æn. 207. 'jubæque Sanguinæ exsuperant nndas:' hunc locum defendit Pricæus. 'Sanguinare' est neutrum. 'Colla' adeoque per Græcismum æque dicitur pro circum colla. Lib. vi. pag. 118. 'longa colla porrecti dracones.' De verbo rariorè 'sanguinare,' vide quos landat Burm. ad Quinctil. Decl. x. c. 8. 'sanguinare planctibus lacerti.' *Idem* cap. 9. 18. dixit 'Sanguinantes laceratos.' Bene vero *que* cum Scioppio restituit Wow. et seqq. exsulans ante eos in editis, sed comparens et in Mss. Flor. Palat. Oxon. D'Orv. Reg.

Fux. Guelf. utroque, alisque. *Oud.* *Veneno noxio colla sanguinantem*] Pontanus Analect. i. 8. *saniantem*, affectatissime. Sciopp. ex Ms. quodam *saginantem*. Utraque manu amplectimur nos positam lectionem, non tantum a vetustis editionibus, sed et Cod. Oxoniensi firmatam. Glossæ: 'Αίματτω, cruento, sanguino.' In veteri et instructissimo Onomastico: 'Sanguinare, αίμασσεσθαι.' Æneid. ii. 'Immensis orbibus angues, Pectora quorum inter fluctus arrecta, jubæque Sanguineæ exuperant undas:' ubi Servius: 'Jubæ sanguinei coloris:' qui locus omnem hic controversiam dirimit. *Pric.* *Hiantemque ingluvie profunda*] Virgilius, itidem de angue, Georg. iii. 'Piscibus atram Improbus ingluviem, rarisque loquacibus explet.' Servius: 'Ingluviem, ventris capacitatem:' quæ forsans minus vera expositio. Glossæ Vindocinenses Ms. 'Ingluvis, gulæ spatium, vel gutturis.' Glossarium Stephani: 'Ingluvis, τράχηλος,' &c. Avienus, citato jam loco, de Cerastis: 'Immodice late patet oris hiatus Quippe feris, antro panduntur guttura vasto.' Jam et 'ingluviem' ab inglutendo, (quod gula, non ventre fit) formari, quis est qui nescit? ut omittam, vel ex voce *hiantem* patere, sic *ingluviem* accipiendam. *Idem.*

Tecum noctibus latenter acquiescere] Arnobius lib. v. 'In draconis terribilem formam migrat, ingentibus spiribus pavefactam colligat virginem: et sub obtentu fero' (malim *feri*) 'mollissimis lndit atque adulatur amplexibus.' *Idem.*

Sortis Pythica] Guelf. pr. *Psytiche*. D'Orv. et Ed. Vicent. *Psytiæ*. Oxon. Guelf. sec. Pal. *Psychæ*, vel *Psyche*. Scriverius edidit *Pythiæ*: quod amplecterer, si vel unus suffragaretur codex: quia poëtico Milesiarum stylo est convenientius: atque usi etiam sunt Cicero l. i. Div. c. i. 'sine Pythio oraculo:' et Livius, varian-

tibus tamen illic aliquoties Codd. ut ille utrumque adhibuerit. Ad Drakenb. ad lib. v. 15. in f. 'Oraculi Pythici:' sicut Valerio Max. l. i. 8. 10. viii. 15. in f. 'Pythica divinationio, cortina.' Verum dubito, an Oraculum Milesium, quod responsum dederat l. iv. in f. etiam *Pythium* dici queat. Quid si cum Mss. legamus, *recordare sortis, Psyche?* At Apollinis Pythii templum Athenis quoque. Vide ad Thucyd. l. vi. § 54. *Oud.*

Quæ te trucid b.] *Quæ* abest a Bertin. *te* a Palat. Utrumque a Pithl. *Pertrucid* Elmenhorstii fide, cum illo edidere Scriv. et Flor. Et bene. Vide ad l. ii. p. 40. 'poculo pernioxio.' Si modo sic sit in Florent. Nam in mea Lindenbrogii collatione *per* non ad *trucid*, sed ad *multi* refertur, ut fuerit 'permulti coloni.' Id quod verisimilius videtur. *Pro esse clam*, in Guelf. pr. *conclam*. Idem. *Et accolæ plurimi*] Glossarium: 'Accolæ, ἀκρογέτροες.' *Pric.*

Videre eum vespera r.] Flor. *viderunt*. Elmenh. Accedunt D'Orv. Pithl. Fux. et Oxon. Bene. Sed male in Oxon. *eam bestiam r.* Ex glossa id natum. Guelf. pr. *viderunt cum bestia r.* Neque *eam*, quod et ostentat Palat. recipiendum, licet præcedat *bestiæ*: quia respicit ad *colubrum* vel *maritum*. De hoc loquendi modo dixi ad l. iv. p. 75. *Vespera* pro *vesperi* amari a Nostro vidimus ad l. i. *Oud.*

Redeuntem e pastu] Oxon. *de pastu*. Quod perinde. Virg. i. G. 38. 'E pastu decedens agmine magno.' iv. 184. 'Vesper ubi e pastu tandem decedere campis Admonnit:' item vs. 434. Intelligit eum cibo per rura comparato et comeso ad satietatem reversum. Solin. p. 41. 'ad pastum exire.' p. 104. 'Vago pastu lasciviunt capellæ.' Arnob. l. vii. p. 226. 'pecudes pastibus incubare:' ubi pro ipsis pascuis snmi potest, ut apud Tacit. l. iv. Ann. c. 25. et Solin. c. 22. 'ut pecua nisi interdum a pas-

cuis arceantur, ad periculum agat satias.' Sic enim leg. e Mss. omnibus. Vulgo, *pascuis* et in *per.* C. 29. 'si recta ad pastus ora dirigant.' Sic Mss. non *pastum*. Ceterum maxime hic locus vindicare potest Silium a conjectura N. Heinsii l. vi. vs. 161. de serpente ad Bagradam: 'lateque repletus et asper Vastatis gregibus, nigro ructabat in antro. Isque ubi ferventi concepta incendia pastu Gurgite mulcebat rapido et spumantibus undis.' Atque hinc corrigo Valer. Flacc. l. vii. 550. 'Exeat Hæmōnio messis memoranda colono: Tuque tuo pastum Graium da, nata, dracōni. Ipsius adspectu pereant.' Vulgo, *tuum parti draconem*. Græci a dracone, per Medeam pasci solito, comedendi elegantissime 'Grains pastus' dicuntur. Metaphorice Arnob. lib. i. p. 30. morbi, depascentis humanos artus, vim 'intra unius verbi moram' (de Christo loquitur) 'continuato frenavit a pastu:' ubi vide Herald. Idem de sacrificiis l. viii. p. 213. *Idem. Videre eum vespera redeuntem e pastu*] Oxon. *Viderunt eam bestium redeuntem, &c.* et post, *radum innatantem*. Pric.

Pr. fluminis radis innatantem] In Ed. Vicent. est *proximisque*. D'Orv. *innatentem*, vitiose. Sed adtentione meretur scriptura Cod. Oxon. *radum*, Guelf. pr. *radem*. Nam solet Auctor verbis per 'ad,' 'in,' 'per,' compositis jungere Accusativum casum, quod sæpe monendum habui. Immo plane eodem modo l. i. p. 7. 'Senex ille dolium innatans vini sui.' Virg. lib. ii. G. 451. 'undam levis innat at alnus.' Sed tamen l. ii. p. 40. 'Me post Lethæa pocula jam Stygiis paludibus innatantem.' Oud.

Alimōniarum obsequiis] Oxon. *alimōniorum*. Aliquoties hæc confunduntur. Vide Comment. ad Suet. Calig. c. 41. Sed l. ii. p. 21. 'alimōniarum socia fui.' L. vi. p. 112. 'Alimonia tua gloriatur.' In Apol. p.

535. Ed. Pr. 'ob xiv. annorum longas alimōnias.' *Idem. Nec diu blandis alimōniarum obsequiis te saginaturum omnes affirmant, &c.*] Philostratus de Lamiis: Καὶ ἀφροδισίων μὲν, σαρκῶν δὲ, (melius τε) καὶ μάλιστα ἀνθρωπεῖων ἐρώσει, καὶ πάλλουσι τοῖς ἀφροδισίοις οὐς ἂν ἐθέλωσι δαΐσασθαι. et post: Δακρύνοντι ἑώκει τὸ φάντασμα, καὶ ἔδειτο μὴ βασανίζεῖν αὐτὸ, μὴδ' ἀναγκάζειν δημολογεῖν ὃ, τι εἴη, ἐπικειμένου δὲ, (τοῦ Ἀπολλωνίου) καὶ μὴ ἀνέντος, ἔμποσά τε εἶναι ἔφη, καὶ παίειν ἠδοναῖς τὸν Μένιππον εἰς βρῶσιν τοῦ σώματος. Apocal. 12. 4. Καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναίκος τῆς μελλούσης τεκεῖν ἕνα, ὅταν τέκῃ, τὸν τέκνον αὐτῆς καταφάγη. *fructu* hic, ut apud Lucam i. 42. καρπὸς κοιλίας. Pric.

Prægnationem tuam pl. maturaverit ut.] Palat. Guelf. amho, et Oxon. *prægnatione in tua*. D'Orv. Fux. *prægnatione ista tua*: quasi *maturare* neutraliter pro *maturescere* esset positum. Sed vide ad lib. i. p. 14. et monitum meum ad pag. 97. 'in morem S.' *Istam* tamen recepi: cum id pronomen, δεικτικῶς positum, plane sapiat Appuleianum stylium. p. 98. 'Quantum boni geris nobis in ista perula.' pag. 101. 'cunctis istis tecum relatis.' Et passim. *Devoratur* in Pith. Oud.

At hic jam tua est existimatio] *Ad hoc* est in Fulv. Pith. et Pal. *Ad hæc* Guelf. uterque, Oxon. et Ed. Scriv. probante Pricæo; ut sit pro *præterea*. Sed tum malim *ad hoc*. Vide ad Sueton. Aug. cap. 25. et infra ad l. x. p. 213. 'Ad hoc uxoris mentis lamentationibus.' Quod in Ed. Elmenh. est *ad hæc*, nusquam deprehendi. *Ad hic* Ed. Bas. pr. Sed præstat hic cum Florent. nihil mutare. Sensus est: Cum igitur hæc ita sint, hoc ergo in statu, et hæc rerum conditione cum tu verseris: ut passim occurrit, et plus semel in Appuleio. Vide ad lib. x. pag. 212. 'Hic non adeo mentiebatur.' In Pal. *extimatio*. Adi Comm. ad

Liv. l. xxxiv. c. 2. 'Utrum e rep. sit, nec ne, vestra existimatio est:' et Stew. ad lib. vii. p. 139. Desunt autem hæc omnia in D'Orv. usque ad sororibus. Oxon. pro sor. Idem. At hic jam tua existimatio est, utrum, &c.] Infra lib. vii. 'Hanc ex animo quidem meo conducibilem sententiam protuli: sed vos vestrorum estis consiliorum rerumque Domini.' In quibusdam hæc, Ad hoc. Oxon. Ad hæc: bene. Gloss. 'Ad hæc, ἐπὶ τούτοις.' Pric.

PAG. 100 An sævissime bestię scerpeliri visceribus] Antoninus iv. 13. Ὅσος ἀριθμὸς (ζώων) καταναλίσκεται, καὶ οὕτως πως θάπτεται ἐν τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασι! Tertullianus in Apologetico: 'Suffocatis et morticinis abstinemus, ne quo sanguine contaminemur vel intra viscera sepulto.' Sidonius de Thyeste: 'Fratris criminis qui miser voratis Vivum pignoris fuit sepulchrum:' at 'bestię visceribus sepeliri,' peculiari quadam elegantia dictum. Eustathius ad Homerum: Τυμβεύσθαι τις λέγεται καὶ εἰς θηρίων γαστέρας, εἰ καταθάψωσιν αὐτόν. Ignatius ad Romanos: Μᾶλλον κολακεύσατε τὰ θηρία, ἵνα μοι τάφος γένωνται. Apud Achillem Tatium iii. Εἰς ἡμᾶς ἰχθύς ἀναλωσάτω, μὴ γαστήρ χωρησάτω, ἵνα ἐν ἰχθύσι κοινῇ ταφῶμεν. De vitre Fnnius: 'Heu quam crudeli condebat membra sepulchro!' Idem.

Nostrum officium f.] Tò officium dele ex Aldo et Florentino. Elmenh. Mirror, Vulcanum in Ed. sec. hoc substantivum inseruisse, sequente Scriverio: cum neque in ullo Msto, neque Edito alio compareat: ac nemo nesciat, millies id subintelligi; immo sæpissime elegantius omitti, licet sciam legi apud Cæsarem, plene loqui solitum, l. iv. B. G. c. 25. 'Ego certe meum Reip. atque Imperatori officium præstitero.' Oud.

Animi tenella] Supra: 'si id tolerare pro genuina simplicitate, proque

animi tui teneritudine non potes.' Elmenh. Simplex, et animi tenella] Ἄκακος. Rom. 16. 18. supra hic de Eadem: 'Pro genuina simplicitate, proque animi tui teneritudine.' Pric.

Prorsus omnium mariti monitionum, &c.] Oxon. quod rursus omnium, &c. scripserim, Rursus omnium, &c. Idem.

Et in profundum culamitatis se precipitarit] Lib. viii. 'In profundam ruinam cupidinis, &c. se præcipitavit:' ubi dicta vide. Idem.

Tertiato verbu] Notat Servius Catonem dicere: 'Tertiato et quartato verba dicere præ metu.' Quod num in Servio vulgari, an in loco ex Schedis eruditissimi Danielis aliis laudato habeam, non memini. Cole. Ex Schedis Danielis ad Virg. Æn. iii. 314. 'raris turbatus vocibus hisco.' Oud.

Semianimi voce] Flor. semihianti. Elmenh. Qui cum Scriverio sic edidit rectissime: nec de eo dubitare debuerat Pricæus, quem vide. Juvat Virgilius, et Codd. Pal. Guelf. sec. scriptura, semiante, Pith. semianti, Fux. semiat, Guelf. pr. seminante. Lib. x. p. 231. 'Semihiantes labias,' et 'semiadopertos oculos' alibi ait. Gell. l. xix. c. 11. 'Semihulco savio memi puellum suavior.' Oud. Semianimi voce] In Florent. Cod. non male semihiante: infra lib. x. 'Semihiantes adhuc compressit labias:' et Floridis: 'Semihiantibus in conatu labellis:' at forsitan semianimen vocem hic appellat quam supra lib. iii. 'tenuem ac diminutam admodum.' Pric.

Sic ad illas ait] Tò ait credam vix nunquam non esse malæ manus interpolamentum: lib. vi. 'Confusisque in unum grumulum, sic ad illam. Videris mihi,' &c. eodem libro: 'Atque sic ad illum: Licet tu,' &c. lib. i. 'Et ad illum: Næ merito (inquam),' &c. mendum simile lib. iv. pag. 84. sustulimus. Idem.

Vel omnino cujatis sit, novi] Lib. i.

‘Sed, ut prius noritis quis sim, et cuius,’ &c. *Idem*.

Marito] *Lege maritum*. Consentio, inquit, maritum mentem esse bestiam aliquam, prout vos recte asseritis. *Berould*.

Malumque grande de vultus curiositate præminatur] De curiosa vultus inspectione: sic II. ‘curiosus obtutus,’ IV. ‘curiosus aspectus:’ et I. ‘curiose arbitrari.’ ‘Malum grande’ est quod Plauto non semel ‘magnum malum.’ Olympias Alexandri mater, de Junone: ‘Malum mihi prorsum illa magnum dabit,’ &c. (apud Gellium XIII. 4.) ita et Terentius v. 4. Eunuchi. *Pric*.

Si quam salutarem opem periclitanti sorori potestis adferre, jam nunc subsistite] Apud Virgilium: ‘Tu pro germano, si quid præsentius audes, Perge.’ *Idem*. *Incuria sequens prioris providentiæ beneficia corrumpit*] Cyprianus in de bono Patientiæ: ‘Pereunt præterita, dum quæ cœperant, desinunt esse perfecta.’ Servius ad II. Virgilii Eclogam: ‘Tolerabilius est non incipere aliquid, quam inceptum deserere.’ Salvianus III. de Avaritia: ‘Laudari antea ætatis prudentia non merebitur, nisi bono fine claudatur.’ Isidorus Pelusiota: ‘Ἡ ῥαθυμία τοὺς προγεγενημένους πόνους, κὰν λαμπροὶ εἴεν, σβέσει. Arrianus IV. 3. in Epictetum: Μικρὸν ἂν ἀπονοσῶ τάξης, ἀπῆλθε πάντα τὰ μεχρὶ νῦν συνειληγμένα. *Idem*.

Nactæ, &c. nudatum sororis animum] Claudianus: ‘Et Veneri mentis penetralia nudant.’ *Idem*.

Omissis tectæ machinæ latibulis, distinctis gladiis fraudium, &c.] Sic ‘clandestinæ præditionis cuniculis,’ ‘aperitæ simultatis machinas’ Sidonius III. 13. opponit: quibus similia heic infra lib. VI. ‘Rejecto velamento ad promptum’ (id est, manifestum) ‘exitium compelli.’ ‘Gladii fraudium’ hic, fraudulentum sermones, acumen gladio- rum exæquant. In versiculis Phocyllidi adscriptis: “Ὀπλον τοι λόγος

ἀνδρὶ τομώτερόν ἐστι σιδήρου. *Idem*.

Simplicis puella, &c. cogitationes invadunt] Διὰ τὴν χρηστολογίαν τὴν τῆς ἀκάκης καρδίαν ἀπατῶσι. Rom. 16. 18. *Idem*.

Quoniam nos originis nexu, &c.] *Æneid*. IV. ‘O luce magis dilecta sorori:’ ubi Servius: ‘Per nomen necessitudinis ostendit se quæ sunt utilia suadere.’ *Idem*.

PAG. 101 *Periculum quidem nullum*] Sic vere dat Oxon. Guelf. pr. cum Edd. Aldi, Colin. Wowerij, et seqq. quod mentem Auctoris postulare, recte monuit Gruter. lib. VIII. Sns. p. 9. Nam in ceteris Edd. et Mss. plerisque circumferebatur *ullum*. Oud.

Viam, quæ s. deducit iter ad salutem] *Perducit* edidit Scriver. Cave vero, ne cum Modio et Grutero deleas τὸ *iter*, ut fecere Vulcan. et Scriver. Falsum est enim Palatino τὸ *iter* deesse. Is habet cum Guelf. sec. *deducit, iterque*. Quamquam enim ‘via’ passim dicitur ‘ferre’ et ‘ducere,’ non sequitur hinc, haud rectum esse quoque *via deducit iter*; quoniam per *riam* instituitur iter, ut recte jam observavit Floridus, et ‘iter viæ’ ex Lucretio adtulit Elmenh. in Ind. Immo et sic dixit Noster lib. II. p. 29. ‘maris et viæ iter:’ ubi vide. Hinc a Jctis *via* et *iter*, bene secreta sunt. Consule Dissertationem Amplissimi viri, et natalium, publicique muneris splendorem, sua virtute et litterarum scientia illustrantis, G. Meermannii de Rebus Mancipi. Quid? nonne apud Horat. lib. II. O. 2. 22. ‘negata tentat iter via?’ J. Capitolin. in M. Anton. c. 14. ‘via, postquam iter ingressi sunt, perii.’ In Ed. Bas. pr. corrupte *vitam*. *Idem*. *Viam quæ sola deducit iter ad salutem, diu diuque cogitatam, &c.*] In Nubibus Aristophanis Ὀλην τὴν νύκτα φροντίζων, ὁδοῦ Μίαν εὗρον ἀτραπὸν δαιμονίως ὑπερφυᾶ. *Ælianus* apud Suidam: Καταδαρθέντι οἱ τῶν τις ἱερέων ἐδόκει λέγειν, μίαν εἶναι σωτηρίας ὁδόν, &c. He-

Iena apud Euripidem: Μὲ ἐστὶν ἐλπὶς ἢ μόνη σωθεῖμεν ἄν. Virgil. 'Ea visa salus morientibus una.' Catullus: 'Una salus hæc est: hoc est tibi pervincendum.' Cato III. 6. A. Gellii: 'Alia, nisi hæc, salutis via nulla est.' *Pric.*

Novaculam præacutam] Isidorus XX. 13. 'Novacula ferrum subtile, satisque acutum.' *Idem.*

Ad pulsum et. palmulæ lenientis exasperatam] Flor. *ulpulsu.* Recte. *Elmenh.* Adde Reg. Pal. Guelf. Pith. et Oxon. nisi quod in eo et Guelf. pr. sit a *pulsu*, ut variatur in Martiano Cap. p. 5. 'canora modulatio meliço quodam crepitabat appulsu.' Veram autem scripturam, *adpulsu*, recte probavit quoque Pricæus, et cum *Elmenh.* recepit Scriv. et Flor. *Idem* error olim in vulgatis erat lib. VI. p. 114. 'Accepturus savium blandientis adpulsu linguæ longemellitum.' Martian. Cap. lib. I. p. 18. 'Quod tamen si adpulsu ejusque luminis tangeretur.' Sic lege e Mss. Vulgo, *quo et cujusdam*: et in uno Ms. *ad pulsum.* Deceptus Beroaldus vulgari lectione *ad pulsum* (Ed. ejus *pulsam*) exponit: Ita cote exasperatam seu acutam redditam, ut minima manus impulsione secet vitalia. Qui sensus nequaquam ex his verbis elici potest. Et quid quæso tunc significabit *lenientis*? Nec melius Floridus per 'palmulam lenientem' intelligit cotem, palmulæ figura, lævem. Nam sine dubio Auctor intelligit manum Psyches. Passim pro *manu* æque ac Fulgentius, dixit *palmulam*, pro 'manibus palmulas.' Lib. II. p. 15. 'floridis palmulis rotabat:' 32. 'glabellum feminal rosea palmula obumbrans:' ubi et vide. Lib. VIII. p. 159. 'decora brachia sævientibus palmulis converberat.' Lib. XI. p. 245. 'porrecta palmula:' ac sæpius. Solemus vero acutissima cultra ante usum manu leni levigare, ne pulvis vel sordes quid officiant. Captavit autem Auc-

tor Oxumoron in verbis 'lenientis exasperatam,' Nostro frequens. Ad ad lib. VII. p. 138. 'centunculo divite.' In Pith. *lamentis.* Oud. *Ad pulsum etiam lenientis palmulæ exasperatam*] In Palat. Florent. et aliis Mss. *appulsu palmulæ*, &c. quæ lectio purior: sic infra lib. VI. 'suavium blandientis linguæ appulsu mellitum.' *Pric.*

Lucernamque concinnum, completam oleo, cl. lumine præmicantem] Abest que ab Ed. Bas. pr. contra *completamque* in Palat. Male. Sed placet, quod est in Fulv. *concinne.* Nam eo addidit et D'Orv. *continue.* In Pith. est *continuum.* Auctor nusquam eam vocem usurpavit in tertia Declin. sed secunda, ut lib. II. p. 30. in Apol. p. 436. Ed. Flor. in Floridis N. 23. 'corpus tam concinnum.' Nec secus alii. Est autem adverbium *concinne* optimis quibusvis in usu, Ciceroni quoque pro Rosc. Com. c. 17. pro apte, nitide, nec superflue. Dein in D'Orv. exaratur *sumine.* Quod est pinguedo porcina. Atqui non ea, sed oleo complendam esse dixerat. *Oculo* in Pith. Oud. *Lucernamque concinnum*] Id est, aptam, mediocrem. In Floridis: 'Corpus tam concinnum est, ut neque oppido parvum, neque nimis grande sit, sed quantum satis sit ad usum decoremque.' Onom. vet. 'Concinnum, ἐὺθήμων.' *Pric.* *Claro lumine præmicantem*] Lib. XI. 'Video præmicantis Lunæ candore nimio completum orbem.' *Idem.*

Claudentis auleæ tegmine] Miror, Ald. Junt. post. Colin. Colv. Vulc. aliosque secutos esse Beroaldum, e conjectura reponentem *auleæ*; cum ea vox hoc genere non sit Latina. (Nam et apud Curt. lib. VIII. cap. 5. e Mss. rescribendum est, 'post aulæa, quæ lectis obduxerat,' pro *aulæam et lectos.*) Nec tali sub velo bene recondita fuisset lucerna. *Tubulæ* etiam est in Reg. D'Orv. Oxon. Par. Guelf. pr. Inc. quod natum e

cerebro librarii non capientis veram Appuleii manum. *Aulæ* e Wowerii conjectura minus bene quoque receperunt Pricæus et Florid. quæ vox recte quidem pro *olla*, ut apud Gellium lib. xvii. c. 8. 'Aula lentis et oleum in anlam indere: ubi vide: et 'aula,' 'aular,' 'aulicoquus,' apud Plautum, Varronem, Festum. Sed si *aulam* probarunt pro *olla*, cur ergo non, ut ab *olla*, *ollula* apud Varronem, agnoverunt ab *aula*, *aulula*? Quum tamen hinc nomen sit Plauti *aululariæ*, et *aululæ* servetur a Florent. Pith. et Mss. Beich. Epist. 74. Edd. pp. item Junt. pr. Merito igitur Elmeh. et Scriver. revocarunt *aululæ*. De utroque usu τῶν *au* et *o*, in multis vocibus, ut 'caudex,' 'codex,' 'caulis,' 'colis,' 'collis,' 'cantes,' 'cotes,' 'Claudius,' 'Clodius,' 'Faustulus,' 'Fostlus,' 'plaudo,' 'plodo,' 'plastrum,' 'plostrum,' 'Plantius,' 'Plotius,' 'saurex,' 'sorex,' &c. vide Pricæum ad lib. iv. p. 67. vi. p. 127. Comm. ad nummos gentis Pompeiæ, Heins. ad Ovid. Met. lib. xii. 430. Burm. ad Suet. Ill. Gram. c. 10. me ad Lucan. vii. 139. Hirt. B. Afr. c. 21. Hinc sæpissime 'auspicium' in 'hospitium,' ac vice versa, mutarunt librarii. Vide Drak. ad Liv. lib. xxi. c. 2. In Gemma Wild. 175. 'Fostus' Sulla, pro 'Faustus.' De 'cote' et 'caute' erit aliquid monendum infra lib. vi. p. 118. 'cotibus cavatis.' *Oud.* *Claudentis aulæ tegmine*] Id est, *ollæ*. In Oxon. tamen et tribus aliis Mss. *tabulæ* exaratum. *Pric.* *Aululæ*] *Legō aulæ*, ut sit sensus: Incernæ lumen occultandum esse, contegendumque tegumento aulæ undique septientis: 'aulæam' enim fœminino genere sic dicimus, ut 'aulæum' neutro. Quintus Curtius: 'Nec quicquam eorum quæ invicem jactata erant rex ignorabat, cum post aulæam, quæ lectos obduxerat, staret.' Sunt autem *aulæa*, panni et vela picturata, et versicolore textura specta-

bilis, quæ Græcis quidem vocabulis, sed apud Latinos usitatissimis, 'peripetasmata' et 'peristromata' nominantur. *Aulæa* autem dicta esse tradunt ab *aula* Attali regis, in qua primum inventa sint, postquam in populum Romanum scripsit hæredem: hinc *Attalica* a Propertio cognominata, illo versu: 'Nobilis aulæis porticus Attalici.' Plin. auctor est, Attalum regem primum invenisse aurum vestibibus intexere: 'unde,' inquit, 'est nomen Attalici.' *Aulæa* purpureo colore distincta, et simulachris hominum intexta fuisse, testis est Pœta, cum ait: 'Purpurea intexti tollant aulæa Britanni.' *Beroald.*

Sulcatos intrahens gressus] Sic infra xi. 'sulcos viperarum' dixit. Lucanus: 'Et contentus humum cauda sulcare paræas.' *Pric.*

Cubile s. conscenderit] Edd. Vic. Junt. pr. et Marg. Bas. pr. *concederit*, ex omissione *n* sen lineolæ. Supra p. 90. 'torum inscenderat:' et milles. Alta enim Veterum cubilia. Adi Broukh. ad Tibull. i. 2. 29. 'Illa docet fortim molli descendere lecto.' *Oud.* *Cubile solitum*, &c.] Ita, δρᾶκοντος φωλεῶδη χειᾶν, Plutarchus in de Craenl. defect. et κολτην συλήθη Ælianus vi. 47. de Animal. *Pric.*

Porrectus] Ed. Beroald. *porrectus*. Bas. pr. *projectus*. Unde quis metuens, ne porrectus tantum de mortuo et extenso dicatur, (vide ad Liv. lib. vii. c. 10.) emendare conaretur *projectus*. Solent enim hæ voces permutari. Vide ad lib. iv. pag. 83. ad Virg. Æn. ix. 589. Et ita dicitur is, qui se in solo, patuloque satis loco stravit. Hinc 'media projectus in herba' Virgilio, aliisque. Sed satia sana est lectio vulgata. Lib. x. in f. 'In medio arenæ gremio lassum corpus porrectus refoveo.' *Oud.*

Altum soporem flare caperit] Virgil. 'Toto proflabat pectore somnum.' Theocritus: Ἴπνον βαρὺν ἐκφυσῶντος. 'Altum soporem,' ut apud Ovid.

Metam. vii. 'Adhuc Regem sopor altus habebat:' et infra hic: 'In altum soporem descenderat.' *Pric.*

Pensilem gradum] Lib. iv. 'lenem g. et obvium tolerans.' *Elmenh.* Vide *Pric.* et N. Heins. *Advers.* lib. ii. c. 1. *Oud.* *Pensilem gradum, &c.*] Quem supra lib. iii. 'vestigium suspensum' dixit: quo loco adnotata vide. *Pric.*

Minuens] *Floridus* interpretatur 'placide sustinens:' sed hoc non exprimit verbum *minuens*. Sine dubio *Appuleius* vult, eam ut tacite, sic lente suspensos pedes movere, ut tanto securius inaudita *Incernam* promat. Nec tamen placet *Heinsii* conjectura d. loco in *Add.* pag. 767. *movens* vel *commovens*. In *Oxon.* a m. pr. et *Guelf.* pr. est in *ria eris*. Videtur 'minuens gressum' significare procedens; quo fit, ut sensim minores gressus debeant fieri. Nam ex. gr. qui ex lecto ad fenestram iturus facere debet x. gradus, minuit eos paulatim, quo magis ad eam adpropinquat. Hanc unice fuisse mentem *Appuleii* contendo. *Oud.* *Paulatim minuens*] Lib. ii. 'Relictum paululatim labellis minuens,' *Pric.*

Dextra sursum elata] *Gestus* ferituri. *Virgilius* v. 'Ostendit dextram insurgens *Entellus*, et alte Extulit.' Idem x. 'Strymonio dextram fulgenti diripit ense *Elatam* in jugulum:' ubi *Servius*: 'Jugulo suo vulnus imitantem.' *Sirachides* XLVII. 4. de *Davide*: 'Εν τῷ ἐπᾶραι χεῖρα ἐν λίθῳ σφενδόνης, &c. *Hesychius* in ὀρεξάσθω, Ὁ τύπτων τὴν χεῖρα ἐκτείνει. *Egesippus* i. 45. de *Herode*: 'Levavit' (melius elevavit) 'dextram, cupiens sese ferire.' Idem ii. 18. 'Elevavit dextram, ac, formidabilem cunctis, subiciens sibi mortem, proprio victor se mucrone transfixit.' *Ammianus* lib. xxvi. 'Elata prospere' (scribe *propere*) 'dextra ut Princeps fiducia plenus, increpase quosdam ut seditiosos,' &c. Vide et *Latinum Josuæ Delph.* et *Var. Clas.*

viii. 26. Interpretem. *Idem.*

Nodum cervicis et capitis absconde] *Ovid.* *Metam.* i. 'Falcato vulnerat ense Qua collo est confine caput.' *Hesychius*: Σὺν ἐχμωτῇ· σὺν ἀρμολογῇ τοῦ τραχήλου καὶ τῆς κεφαλῆς, &c. deformatum monstrosissime locum ita pristinae suae formae restitue: Συνοχομῶ· τῇ συναρμολογῇ, &c. *Seneca*, quem statim adducemus, 'commisuram' vocavit: respexit autem *Hesychius* *Homeri* ista ex *Iliad.* ξ. Τὸν δ' ἔβαλεν κεφαλῆς τε καὶ αὐχένου ἐν συνοχομῶ, Νείατον ἀστράγαλον· ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε. ubi τένοντες 'πόθις' *Appuleio* nostro: id est, nervi cervicis. *Glossarium*: 'Cervix, τένων.' Præsectis his nervis evitatur animal. *Odyss.* γ. Πέλεκυς δ' ἐπέκοψε τένοντας Αὐχένους, λῦσεν δὲ βοῶς μένος. *Apud* *Suidam* quis e *Veteribus*: Ὁ ταῦρος, &c. διακοπέλις τοὺς τένοντας, &c. ἡσυχῇ κατηνέχθη. *Seneca*: 'Magnarum virium animalia humanae manus ictus impellit: tenui ferro commissura cervicis abrumpitur: et cum articulus ille, qui caput collumque committit, incisus est, tanta illa moles corrui.' *Idem.*

Cunctisque istis sociis tecum relatis] *Primum* que deest *Fux*. At τὸ ἰστὶς auctoribus *Mss.* tantum non omnibus, et *Edd. Vett.* cum *Scrivério* reposui. Exciderat id vocabulum ex *Ed. Colv.* Dein *ocius* videtur esse in *Florent.* ut conjecere *Stewech.* et *Colv.* quod hinc receperit omnes. Sed in ceteris *Mss. Edd.* pp. est *sociis*, qua voce ridicule *Beroaldus*, forsitan et *D'Orleans* ad *Tacit.* i. *Ann.* p. 85. 'famulitium' intelligit, nec tactile, nec visibile, cum opes innuat, socias secum auferendas. Ita enim placuit *Scioppio* lib. i. *Susp. Ep.* 10. Quomodo et apud *Vegetium* dant *Mssit* lib. ii. c. 7. 'Colligatos secum fasces pertrahunt socios:' nisi et illic *ocius* reponendum, quod hic servo. Vide ad lib. vi. p. 119. 'ut abiret hinc *ocius*:' *S* ex præcedenti *istis* adhæsit voci

ocius. Qua non intellecta, *opibus* dererunt librarii Oxon. et Par. ut pag. 99. ‘*opibus istis exterminanda est.*’ Sed malim tum cum alio viro docto *gasis vel copis*: quod cum *sociis* etiam confunditur apud Cæsar. lib. vii. B. G. cap. 54. Pessime in Elmenh. et Floridi Edd. additur *rebus*. Sed jacentes illas quascumque divitias quasi digito demonstrans vocat ‘omnia ista, *ταῦτα πάντα.*’ Lib. ii. pag. 3. ‘Omnibus istis cibariis vasculis raptim remotis.’ Paulo ante: ‘omni- que isto adparatu.’ De vocula *iste* vide ad pag. 99. *Oud. Cunctisque ocyus tecum relatis*] Rom. et Vicent. (editt. principes) *Cunctisque istis sociis t. r.* Oxon. Ms. *Cunctisque istis opibus t. r.* quod sensum non inconcinnum efficit. *Pric. Istis sociis*] Famulitium intelligit, neque tactile neque visibile, quod *Psychæ* ancillabatur, præ- stoque erat. *Beroald.*

Hominem jungemus] *Palat. jugemus*. Ceterum optime observat *Beroaldus*, *hominem* dici de femina, probatque Cic. loco lib. iv. ad F. 5. ‘Quoniam homo nata erat:’ quæ pessime in *hoc modo* corrumpit *Lindenbr.* in *Gudian.* Epist. pag. 286. *Adi Ciof. et Burm.* ad *Ovid. Met. xiii. 404.* de *Hecuba*: ‘Perdidit infelix hominis post omnia formam.’ *Guelf. pr. hominum. Oud. Hominem te*] Appellatione hominis mas et femina continetur. *Ser. Sulpitius* epistola ad *Ciceronem*: ‘Paucis post annis tamen ei moriendum fuit, quoniam homo nata fuerat.’ *Il- lud Satyroglyphi* quis ignorat? ‘*clames licet et mare cælo Confundas, homo sum.*’ *Beroald.*

Tali verborum incendio, &c.] *Jacobus* 3. 6. *Ἡ γλώσσα πῦρ. Pric.*

Flatus alitis] *D’Orv. flatu. Junt. pr. flatis halitis. Ald. fl. halitis.* Nil muta. ‘*Flatus ales*’ est ‘*volucer ventus,*’ et ‘*Anster ales,*’ ut apud *Virgilium*. Alas enim passim ventis adscribi a *Veteribus*, quis nescit? quamquam hic pro celeri simpliciter

sumi posset, ut ‘*currus,*’ ‘*passus,*’ ‘*imago,*’ ‘*jaculum ales,*’ et similia passim apud poëtas. Unde et corrigendus ex optimo *Leid. pr.* *Solinus* cap. 30. p. 41. ‘in saliendo ita nisus habent alites.’ *Vulgo inepte, alitis.* Alioquin conjici possit *flutis halitus*; quæ utraque vox hac in re supra quoque occurrit. Sed elegantius est, quod vulgatur. *Oud.*

Relicta sola, nisi quod infestis Furiis agitata sola non est] *Scriptor de bono Pudicitia* in *Cypriani operibus*: ‘*Joseph in immo carceris truditur, sed sola non est in carcere pudicitia.*’ *Vide Joh. 16. 32. Pric.*

Similiter mærendo] In *Oxon. Gnelf. pr. similis. D’Orv. similes.* E *Florentino* nihil varietatis adnotatur. Sed in reliquis *Mss. et Edd. Vett.* usque ad *Bas. sec. vel Colv.* ubi primum prave innovatur, exstat *simile*. Verissime. Per adjectivum pro adverbio, quod crebro et præsertim apud poëtas occurrere, notum est. *Vide Grammaticos, et Voss. de Constr. c. 61. N. Heins. ad Claud. Prob. et Olyb. Cons. vs. 120. Falsteri Supplem. L. Lat. in v. ‘Volabile.’ Stat. Theb. lib. xii. 426. ‘Flebile gavisæ.’ Sic in Auson. Ep. 4. ‘olidum fumans:’ nti est in *Mss. et Edd. Vett. Olim* illic inepte nunc circumfertur. *Epist. xxv. 26. ‘Obnixum taces.’ Epist. xxi. ‘magnum sonorus.’ Sic lege e Ms. Inprimis vero cum Cuninghano in Bentley. pag. 360. et ex optimo ac vetustissimo Cod. Leidensi hinc emenda Horat. lib. i. O. 3. 21. ‘Abscidit Oceano dissociabile terras.’ *Appuleius* autem mire amat eum loquendi modum. *Sic lib. ii. pag. 25. ‘Quæ dulces condiens et ollam et lectulum suave quaterre novi.’ Lib. v. init. ‘suave recubans, et dulce con- quievit.’ Lib. h. p. 107. ‘Irata solidum.’ Lib. vi. pag. 118. ‘subridens amarum.’ Lib. x. pag. 235. ‘pectora suave mulcentibus:’ et paullo post: ‘mite conniventibus, acre comminat-***

tibus pupillis.' Inde corrigendus quoque locus lib. viii. p. 157. 'Fratrem denique addito nomine, lugubre cicare:' ubi male vulgo *lugubriter*, e Pricæi conjectura, in aliis *lugubri*. Forsan etiam lib. ix. p. 184. 'machinas simile circumrotari:' et x. pag. 235. scrib. 'alacre demonstrabat.' Sed ibi vide. *Oud.* *Æstu pelogi similiter mærendo fluctuat*] Medea apud Senecam: 'Anceps astus incertam rapit, Ut sæva rapidi bella cum venti gerunt, Utrinque fluctus maria discordes agunt, Dubiumque pelagus fervit: haud aliter meum Cor fluctuat.' Vide supra sub initium l. iv. notata. *Pric.*

Statuto consilio] Lib. vii. 'Statuto consilio latronum.' *Elmenh.*

Jam tum facinorosas] Oxon. *facinorum*. Sed Reg. quoque, Guelf. Pith. *facinori*, ut omnes edidit, post *Wower.* et vere. Sed *suas* cum *Fux.* debuissent addere. Nam hinc natum est istud *facinorosas*, quod cum reliquis Mss. et Edd. servat quoque Florent. in quo item *tamen* pro *tum*, sive *in*, ut in Pith. et *Fux.* et aliis. Lib. x. p. 231. 'longe lateque cruentas suas manus porrigit.' *Oud.* *Jam tum facinori manus admovens, adhuc incerta consilii titubat*] Apud Quintilianum Declam. i. (etiam in homicidii argumento) 'Quem etiamsi nullæ fallerent tenebræ, metus, et conscientia, magni sceleris testes, incertum fecissent.' *Pric.*

PAG. 102 *Et, quod est ultimum, &c.*] Lib. vii. 'Quodque est cunctis extremis,' &c. *Idem.*

Corpore odit bestiam] *Fux.* *tempore*. Roald. Item Dorv. Pith. haud infrequenti permutatione. Vide ad *Lucan.* lib. vii. 406. In *Palat.* *Guelf.* sec. *odit diligit bestiam*, sine *τῶ* *maritum*. Contra auctius dant Oxon. *Guelf.* pr. *odit serpentem bestiam, d. m.* quod placet. *Suet.* Tib. cap. 72. 'serpentem draconem.' *Adi Sanctium* in *Min.* lib. iv. cap. 4. v. 'An-

guis.' *Oud.*

Vespera noctem trahente] In *D'Orv.* et *Pith. nocte*. A *Palat.* *Guelf.* sec. abest participium cum duobus seqq. nominibus. *Pricæus* mallet reponere *intrahente*, ut lib. xi. pag. 256. 'Sol curvatus intrahebat vesperam.' At illic quoque in *Florent.* est *trahebat*. Immo *Ovidius* ait lib. i. *Met.* vs. 219. 'traherent cum sera crepuscula noctem.' Contra *Lucanus* lib. vi. 335. 'Et per summa poli Phæbum trahit altior æstas.' *Idem.* *In eodem corpore odit bestiam*] Oxon. *odit serpentem bestiam*: sic 'bestiam proserpentem' alicubi memini *Plantium* dixisse. *Pric.* *Vespera, &c. jam noctem trahente*] *Reposuerim intrahente*: supra hoc libro: 'Sulcatus intrahens gressus.' Alius: 'Et Sol curvatus intrahebat vesperam.' *Idem.*

Nox aderat] In fabula Saturni genitalia patris demessuri *Hesiodus*: (ex quo hanc suæ particulam effinxit *Appuleius* noster:) ἮΑΘε δὲ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός. *Idem.*

Et maritus aderat] *Elegantius* multo *Fuxensis* Codex, et *maritus advenerat*. *Idem.*

Altum soporem descenderat] *Colvius* legit, *altum in s.* *Mihi* vulgata non displicet. *Brant.* Atqui Latina non est. *Descendere* enim cum habet se cum rem Accusativo casu positam, illa non significat id, in quod aliquis delabitur, vel se demittit, sed de quo: ut 'descendere montem.' Vide *Burm.* et me ad *Suet.* *Cæs.* cap. 37. et sic *Drakenb.* legit in *Silio* lib. xiv. 600. 'descendere fauces Abnuerant siccas jussorum alimenta ciborum:' ubi tamen *siccæ* non temere putem mutandum, quæ prohibuerant, ne alimenta potuerint in ventrem descendere, Quidquid sit, 'descendere soporem,' esset evigilare, e sopore demitti. Quapropter, si verbum *descenderat* hic retinendum, necessario addenda est præpositio post *altum*, cum *Colvio*. Sic enim ille rectius coniecit, quam

quod Vulcan. Ed. sec. Wower. Elmenh. et ceteri tacite ediderunt, in *altum s. quomodo* tamen, nisi fallant excerpta, videtur exarari in Florent. Nam ceteri Mss. et Edd. non agnoscunt τὸ in. Et sane maxime mihi aridet Fulgentianum lib. III. cap. 6. Myth. *extenderat*. Diserte enim is videtur hic, ut sæpe, ipsam Appuleii locutionem arripuisse; ac longum dormivisse Cupido per sequentia omnia narratur. 'Extendere' autem de temporis spatio occurrit sæpissime. Confer quæ congersere Heins. et Burm. ad Virgil. *Aeneid.* lib. VI. 807. 'virtute extendere vitam.' Ovid. lib. I. Met. 663. 'Æternum nostros luctus extendit in ævum.' Vellei. lib. I. 11. 'extentum vitæ spatium.' Atque hinc emendandum reor difficillimum Sillii locum lib. II. 69. 'Venatu et silvis primos defenderat annos.' Olim conjeci *depend*. Sed legendum *extenderat*, docet ipse Auctor vs. 103. 'venatu extendere vitam Abnuat.' Oud.

Primisque Veneris præliis velitatus, in altum soporem descenderat] Ex his Virgiliti: 'Optatos dedit amplexus, placitumque petivit Conjugis infusus gremio per membra soporem.' *Supra* lib. III. 'Janque luminibus meis vigilia' (libidinoso) 'marcidis infusus sopor, etiam in altum diem nos attinuit.' Pric.

Psyche, corporis et animi alioquin infirma] Lib. IV. 'Psyche, &c. ægra corporis, animi saucia.' *Idem*.

Fati tamen sævitia subministrante, viribus roboratur] *Metamorph.* VIII. 'Faciente Cupidine vires.' Oxon. *Furi tamen, &c.* ex quibus aliquid extricare possem, si indulgere conjecturis vellem. Post vocem *subministrante* puto vires subaudiendum. *Idem*.

Arrepta novacula] Hesiodus ubi supra: Δεξιτερῆ δὲ πελώριον ἔλλαβεν ἄρπην, Μακρὴν, καρχαρόδοντα. *Idem*.

Sexum audacia mutavit] Lib. VI. 'Capta supra sexum audacia.' *Idem*.

Tori secreta] Gellius IX. 10. 'con-

cubii secretum' dixit. Quintilianus *Declam.* I. 'Secretum nuptiarum, et matrimonialis sæculi solitudinem.' *Ibidem* de eodem: 'Servuli longius quiescunt, et præstatior Genio loci grande secretum.' *Idem*.

Formose cubantem] Decoro corporis situ dormientem. Florid. III. de Philemone mortuo: 'Jacebat incumbens toro, similis cogitanti, &c. stetero qui introierant, perculsi tam inopinæ rei, tam formosæ mortis miraculo.' *Idem*.

Hilaratum] *Hilarare* frequentatum olim Rom. scriptoribus fuisse non solum hoc loco testatus Apulcius, et alibi Cicero. Quin et Livius *Ægystho latere* active protulit. *Stevetch.* Pag. 98. 'Quantis gaudiis domum hilarabis:' et alibi. *Oud*.

Et acuminis sacrilegi novacula prænitebat] Lipsianam conjecturam [vid. VV. LL.] textui intrusere Vulcan. Wow. et seqq. Immo et videtur ea confirmari Mss. Florent. et Bertin. Nihil enim varietatis ex illis Codd. est adnotatum. Verum vulgatam ante lectionem, a ceteris membranarum servatam, quam ineptam pronunciat Elmenhorstius, bene defendit Pricæus. Immo ipsum Lipsium conjecturæ pœnituit. Nam Colvianæ Editioni *novacula prænit*. adscripsit: 'Recte.' Et, quæso, quomodo poterat novaculam pœnitere acuminis, qua nihil mali fecerat, nec Cupidinem læserat, quæque statim timore flagitii manu Psyche elapsa est? Sed, uti lumen lucernæ ad aspectu Cupidinis hilaratum increbruit, sic novacula, quæ erat acumine sacrilego, ut bene exponit Pricæus, prænituit, sive validius splendorem emisit. De verbo 'prænitere' adi Heins. ad Vellei. lib. II. cap. 59. 'de cujus origine, etiamsi prænitente, pauca dicenda sunt.' Sic enim est legendum, vel *præniteat*. In Msto est *prævenit et*. Frequenter hoc composito usus est Martianus Capella, cui etiam lib. I. pag. 7. e Mss. plurimis restituendum: 'Lactei fluminis

prænitens unda.' Vulgo, *renitens*. p. 17. 'electro alius prænitebat.' p. 18. 'lacteo quodam calummate prænitebat.' Ita scribe e Mss. Leid. cum Grotio, non *galummate*. In Guelf. pr. *sacrilégi*. Idem. *Et acuminis sacrilegi novaculum prænitebat*] Lectionem istam oggessit Lipsius: quem et acuminis sui pœnitere oportuit. Oxon. Ms. et omnes veteres editiones habent *novacula prænitebat*. Aspectu talis (inquit) corporis, non lucernæ tantum lumen increbuit, sed et prænituit novacula: id est, splendore plusquam proprio præmicuit. 'Sacrilegi acuminis novacula,' aut hypallage est, pro, 'novaclæ sacrilegum acumen:' aut ea forma dictum qua 'homo multæ prudentiæ,' et id genus multa. *Pric.*

Decedit in imos poplites] *Decedit* est in Mss. plerisque, et Edd. usque ad Wow. nisi quod Vulc. sec. det *discedit*: nec e Flor. varietatis quid est notatum. *Descendit* Oxon. glossa scilicet *τοῦ desedit*, ut cum vulgatis jam habet quoque bene Pith. Fox. Guelf. ambo, D'Orv. nisi malis *desidit*. Crebra hæc est confusio. Vide ad Luc. III. 630. Val. Flacc. VII. 55. Liv. lib. XXXII. 9. XLII. 16. et alibi. Infra quoque lib. VIII. p. 155. 'Quadrupes residens.' *Decidit* magis notaret, eam toto corpore prolapsam esse, quam succubuisse in poplites: cui imagini *desedit* vel *desidit* melius convenit. *Oud.* *Marcido pallore defecta tremensque, desedit in imos poplites*] 'Palluit, et subito sine sanguine frigida sedit.' Stesichorus de iis qui Helenam lapidibus obruturi erant: Ἄμα τῶ τὴν ὄψιν ἰδεῖν, ἀφεῖναι ἐπὶ τὴν γῆν τοὺς λίθους. Petronius: 'Gyton mirabili forma exarmaverat nautas.' Oxon. *descendit in imos* p. 'In imos poplites' hic, ut infra lib. VII. 'Totum corporis pondus in postremos poplites recello.' *Pric.*

Nisi ferrum timore tanti flagitii, &c.] Hieronymus in Epistola de muliere

septies icta: 'Quasi ferrum ream timeret attingere, circa cervicem torpet innoxium.' Ovidius III. Fast. 'Amne jubet mergi geminos, scelus unda refugit: In sicca pueri destituntur humo.' *Idem.*

Manibus temerariis delapsum evolasset] Pater filium deferens libro I. Heliodori: Ξιφήρης νύκτωρ ἐπῆλθε, καὶ παρὰ τοσοῦτον γέγονε (scripserim οὐ γέγονε) πατραλοίας, παρ' ὅσον ἀντέσχευ ἡ Τύχη, ἀπροσδοκίῳ φόβῳ τὸ ξίφος τῶν τούτου χειρῶν ἐκπεσεῖν παρασκευάσασα. *Idem.*

Lassa, salute defecta] Falsum est, in Flor. et Rom. exhiberi, *lassa, saluteque d.* Copula ibi non comparet, uti nec in ceteris Mss. et Edd. ante Vulcan. pr. ubi, uti et Wow. *Pric.* inseritur, *l. et salute*. Nihilominus istud *que*, quasi e Ms. ediderunt cum Elmenh. Scriverius et Flor. Habent tantummodo veteres, *lassa salute defecta*, vel *lapsa salute*, ut est in Oxon. Par. Guelf. pr. Palatin. pro perpetuo librorum errore. Videtur nil temere mutandum, sed distinguendum: *jamque lassa salute, defecta*. Sæpius enim Auctor voce *defectus* sic absolute usus est. Lib. I. pag. 20. 'Ac nequidquam defectum, jam incerta verborum salebra balbutire.' Infra pag. 104. 'sauciam Psychen atque defectam:' ac passim plurimis locis, quæ partim, uti et innumera aliorum auctorum, videre est in nota III. N. Heinsii ad Ovidii Fast. lib. III. 674. 'Quod sibi defectis illa tulisset opem.' 'Lassa salus' est languida, quales esse solent defessi. Claudian. lib. I. in Rufin. vs. 71. 'lassa vestigia ventii.' Sed adi omnino Comment. ad Lucan. lib. I. in fine: 'lasso jacuit deserta furore.' Quia vero præcedit, 'impos animi, marcido pallore defecta,' conijcere quis posset, et hic *deserta* legendum. Vide ibidem, et ad Phædr. lib. IV. F. 4. Ego nil muto. *Oud.* *Lassa et salute defecta*] Oxon. *Lassa salute d.* Glossæ: 'Ἄπο-

καμῶσα, lassa, defessa, defracta: pro defracta, puto defecta scribendum. In vet. Onomast. 'Defectus, δὲσθυμος.' *Pric.*

Recreatur animi] Oxon. Fux. Guelf. sec. *reccantur*. Pith. *recreatum*. Reg. *rec. cum*, ut supra. Auctius vero habet D'Orvill. *recreatur, animique sese angebat, facti pœnitens*. Certe hic pœnitentiæ Psyche melior est locus, quam supra novaculæ. 'Augere se' et 'angi' frequens est Nostro. Vide Indicem. Item *angi animi* æque dici atque *animo*, etiam a Cicerone, vel Lexica docent. *Pœnitens* autem et Ciceronem et alios dixisse, manifestum fit iisdem Lexicis. Hoc ipsum 'facti pœnitens' est apud Sueton. Vitell. cap. 15. Neque tentare id debuerant viri docti in Auson. Epist. xvii. 'Sat est unius erroris, quod aliquid eorum, me pœnitente, vulgatum est.' Idem enim in Grat. Act. pag. 729. Ed. Toll. 'At tu nunquam pœnitenda fecisti, et semper veniam pœnitentibus obtulisti.' Verum rectius hæc, si Appuleiana sunt, inserebantur post *desedit in imos poplites, animique sese angebat, facti pœnitens, et ferrum quærît abscondere, sed in suo pectore*. Ond.

Ambrosia temulentam] Sive ebriam: ut aliis dicitur, etiam in S. L. ambrosiæ succo et liquore (de quo ad pag. 98.) ut bene explicuerunt interpretes. 'Ambrosias comas' aiunt Virg. *I. Æn.* 104. Sil. *xii.* 245. *xv.* 24. Perperam ergo in Pal. Pith. Guelf. *genilem c. amôrrosiam*, et apud Bocatium lib. ix. de Genealog. Deorum cap. 4. *ambrosiam temulentiam*. Ed. Vicent. *temulenter*. Fux. *tumulentam*. Idem. *Videt capitis aurei genialem casariam, &c. genasque purpureas pererrantes crinium globos*] Propertius: 'Vidi ad frontem sparsos errare capillos.' *Pric.*

Cervicis lacteas] Æneid. xi. 'Fusus cervix cui lactea crines Accipit.' *Idem.*

Alios antependulos, alios retropendulos] Palat. utrobique, *aliquos*. Male. Per 'antependulos crines,' quos et dixit sic Auctor lib. ii. p. 36. intelligit 'capronas' in fronte, et 'antias,' circa genas et aures pendent. Nam male Beroaldus 'capronas et antias,' censet eandem cum multis eruditis, de quibus agam ad Flor. N. 3. et monui quædam ad Suet. Cæs. c. 45. *Oud. Antependulos*] Hos capillos Antiqui 'antias' appellaverunt, qui in frontem demissi sunt, alio nomine 'capronei' nominantur, quasi a capite proni. Appuleius in Floridis: 'Jam primum,' inquit, 'crines ejus præmulsis antiis, præmulsis caproneis anteventuli et propenduli.' *Beroald.*

Quorum splendore nimio fulgurante, &c.] Male doctiss. Ursinus *splendore minio*. Infra lib. xi. 'Video candore nimio Lunæ præmicantem orbem:' et ix. 'Demonstrat ei novitate nimia candentes aureos.' *Pric.*

Candicant] Oxon. Guelf. pr. *candidant*. Idem error in Flor. N. 3. et in aliquot Mss. et Ed. Ald. Solini p. 12. 'notis candicantibus.' p. 30. 'dentes candicant ad eburnam claritatem.' p. 46. 'limite candicante.' Sic et ibi bene Ald. Male d. reposuit Salmas. Ex meis ibi solus habet Huls. cum Ed. Camert. cap. 49. *niribus candicantem*. Ibi quoque Mss. duo cum Ed. Salm. *candidantem*. Cap. 53. p. 61. 'candicant orbiculi:' et ibi Mss. quatuor d. *Prave*. Item Mart. Cap. lib. vii. init. 'radio candicat.' *Oud. Aliis*] *Corrige alis*: alas enim quiescentes et immotas in Cupidine sopito fuisse significat: cum tantum plumulæ illæ teneriores mollioresque tremore quodam agitantur. *Beroald.*

PAG. 103 *Corpus glabellum ac luculentum*] Gruterus lib. viii. Susp. c. 9. vult *suculentum*. Id si in Mss. esset, non damnarem. Sed hand minus bonum est *luculentum*. Passim hoc de

egregia forma occurrit. Lib. II. p. 22. 'Signum perfecte luculentum,' pag. 36. 'luculentam proferens faciem.' Et ita lib. IV. p. 80. 'faciem illam luculentam verberare.' Et ut hic, de Mercurio lib. X. p. 233. 'Ad est luculentus puer nudus.' Nec secus alii. Terent. Heaut. IV. 2. 12. 'Et quidem hercle forma luculenta.' Tum *qualem Fux. Oud. Caterum corpus glabellum*] De Apolline Florid. II. 'Genis gratus, et corpore glabellus.' *Pric.*

Non pæniteret] Sic primus edidit tacite Wower. Antea vulgabatur, *non pænitet.* Sed *pæniteret* est in Palat. Pith. Fux. Guelf. Oxon. D'Orvill. quod præfero. Nondum enim scire fingitur esse Cupidinem, sed tam formosum puerum, ut mereretur Cupido esse. *Oud. Et quale peperisse Venerem non pæniteret*] Infra lib. X. 'Filium, &c. quem tibi quoque provenisse cuperes, vel talem.' *Pæniteret* hic, ut supra, elegantissime. Vide XVII. 1. A. Gellium. *Pric.*

Arcus, et pharetra, et sagittæ, magni Dei propitia tela] Notat ex Alpheno Agellius lib. VI. cap. 5. Noct. Attic. Veteres 'novum novitium' dixisse, et 'proprium propitium.' Ita hic acceperim ego, sed cum poeta nescio quo 'magis audiendum quam auscultandum censeo.' *Brant. Sagitta Fux. propitia* adscripsit Lipsius; *propria* vir doctus nescio quis. Certe benevola, ut alii exponunt, hic locum habere nequit. Potius interpretareris blanda, vel prona et facilia ad summum opus. In Flor. N. 17. 'Infesta rabies, propitia voluptas.' *Oud.*

Depromit un. de pharetra sag.] Edidit Scriverius, nescio qua de causa, *e pharetra.* Lib. III. p. 57. 'Arcula quadam reclusa, pyxidas plusculas inde vel indidem depromit.' Sic et 'deripere,' 'detrahere,' 'dejicere,' cum præp. de aliquoties junguntur. Sæpius tamen 'depromere' sine præpositione occurrit. *Idem.*

Puncto pollicis] Melius fortasse legas *punctu.* Florid. Atqui videtur sumsisse, pro extimo pollicis articulo parvulo, qui est quasi punctum, non vero pro punctione et tactu, sive pungendi actu; ut apud Phædr. F. 84. sicut et sagittæ, spinæ, &c. summa acies dicitur 'punctum.' Infra lib. VII. p. 145. 'spinas acerrimas et puncto venenato virosas:' ut est in nonnullis Mss. Auson. in Cupid. Crucif. 76. 'stilus ut tennis sub acumine puncti Eliciat tenerum, de quo rosa nata, ernoem:' *puncta* in Oxon. *Idem. Puncto pollicis, &c.*] Glossæ: 'Νυγμή, punctum, punctio.' *Pric.*

Ut per summam cutim roraverint parvula sanguinis rosci guttæ] In Epistolis Ovidianis: 'Summa leviter districta sagitta Pectora.' Pterentius: 'Summo tenuis extima tactu Læsa cutis, tenuem signavit sanguine rivum.' Virgilius XII. 'Et summum degustat vulnere corpus:' ubi Servius: 'Leviter tangit: id est, stringit, propter exiguitatem sanguinis.' Seneca cap. 3. ad Helviam: 'Non summam cutim rupit,' (vulnus tuum,) 'pectus et viscera ipsa divisit:' 'roraverint,' ut apud Aldhelmum 'ritu rorantis rivi ernoem,' &c. et 'sanguinis rorantes maculæ' apud Hege-sippum. *Idem.*

Sic ignara Psyche sponte in Amoris incidit amorem] Vide ex parva punctura quantum animi æsus abortus. Theocritus: Τὸν κλέπταν ποτ' Ἐρωτα κακὰ κέντασε μέλισσα, Κηρίον ἐκ συμβλῶν συλεύμενον, ἄκρα δὲ χειρῶν Δάκτυλα πάντ' ὑπένυξεν' ὁ δ' ἄλγες, καὶ χέρ' ἐφύσση, καὶ τὰν γῶν ἐπάταξε, καὶ ἄλατο' τᾷ δ' Ἀφροδίτα Δεῖξεν τὰν ὀδύνην, καὶ μέμφετο ὅττι γε τυτθὸν Θηρίον ἐντὶ μέλισσα, καὶ ἄλκα τραύματα ποιεῖ! Χὰ μάτηρ γελάσασα· τί δ' ; οὐκ ἴσον ἐσοὶ μέλισσαι; Χὼ τυτθὸς μὲν ἔης, τὰ δὲ τραύματα ἄλκα ποιεῖς! Ovid. Met. X. 'Primaque cupidine tacta, Quod facit ignorans, amat, et non sentit amorem.' *Idem.*

Patulis ac petulantibus saviis] Ed. Vulc. sec. dedit *petilis*. Sed male. *Patulis* verissime habent Mss. O. et Edd. Vett. aliæque, 'sive petulcis et hiantibus osculis,' ut lib. IV. pag. 85. ubi vide. *Sabiis* in Pal. *labiis* D'Orv. *suaviis* Edd. Colv. Vulc. Wow. Elm. Scriv. Male. *Oud.* *Prona in eum efflictim inhians, patulis ac petulantibus suaviis, &c.*] Lib. 11. 'Pronus in eam, &c. mellitissimum illud suavius impressi.' *Pric.*

De somni mensura metuebat] Ne brevior esset somnus ejus, et per hoc longiorem illa saviandi copiam amitteret: aut, cum non suaviari illum non posset, a suaviis tamen ne evigilaret, timebat. Apud Longum ποιμεν. I. 'Οκνῶ μὲν, καὶ φιλήσας αὐτὴν ἀφηνήσω. *Idem.*

Bono tanto percita] Eximium voluptatis cruciatum sustinere nequius: ut supra lib. 11. locutus. *Idem.*

Et ipsa] Huc quadrant 'petulantia lumina lychni' Auson. de Cup. Crucif. vs. 78. *Oud.*

Evomuit, &c.] Fulgentius: 'Cum altum soporem maritus extenderet, illa ferro armata, lucernaque modii custodia eruta, Cupidine cognito, dum immodesto amoris torretur affectu, sciuntillantis olei desputamento maritum succendit.' *Elmenh.* *Evomuit, &c.]* Persius: 'Pinguem nebulam vomere lucernæ.' *Pric.*

Lucerna, Amoris vile ministerium] *Lucernam* illa apud Aristophanem alloquens: 'Ἐν τοῖσι δωματίοισιν Ἀφροδίτης τρήπων Πειρωμέναισι πλησίον παραστατεῖς, Χορδομένων τε σωμάτων ἐπιστάτην Ὀφθαλμὸν οὐδέλ τὸν σὺν ἐξείργει δόμων Μόνος δὲ μηρῶν εἰς ἀπορήτους μύχους Λάμπεις, ἀφαύων τὴν ἐπανθοῦσαν τρίχα. In Græcis Paræmiis tamen: Χαῖρε φίλον φῶς. Γραῦς ἐθέλουσα ἀπολασταινευ γυμνή, ἵνα μὴ τὴν βακίωσιν τοῦ σώματος ἐλέγχει, τοῦτο εἶπε. *Idem.*

Psyche statim resurgentis ejus cruce dextro ambabus manibus arrepto, sublimis erectionis appendix miseranda, &c.]

Scylla apud Ovidium ad Minoem *Metamorphos.* VIII. 'Insequar invitum, puppinque amplexa tenebat: Per freta longa trahar: vix dixerat, insilit undis, Consequiturque rates faciente Cupidine vires: Grossiacæque hæret comes indivulsa carinæ. 'Appendix' (inquit) 'miseranda.' Infra lib. VIII. 'Seque in præaltissimum puteum, appendicem parvulum trahens, præcipitat.' Non ergo insipidus ille qui *appendio* volebat? *Idem.*

Extrema consequia] Gruter. *consequa.* Quod placet. *Elmenh.* Lib. III. Susp. c. 14. Atque sic edidit Wow. *Elmenh.* *Pricæus.* Sed male, ultimoque invito, ac citante lib. X. p. 224. 'Carpentis, quæ frustra novissimis trahebantur consequiis:' ubi vide Beroald. Vocat, ut est in Mss. et Edd. Vett. *consequia* *Psyche* sequentem quasi pedisequam, et tanquam Cupidinis consequentiam: uti 'servitia' et 'ministerium' passim pro servis et ministris. *Oud.* *Penduli comitatus extremu consequa]* Debemus (et utinam id minus) Grutero istud. Bene in aliis *consequia.* Infra X. 'Novissimis trahebantur consequiis.' *Pric.*

PAG. 104 *Derinctam cupidine]* D'Orovill. Oxon. Guelf. sec. Pal. Ed. Bas. pr. *devictam*, ut erratur passim. Vide Burm. ad *Æn.* VIII. 394. 'devinctus amore:' et pejus Edd. Ber. Bas. pr. *cupidinem*: quæ vitiosa lectio *Stewechium* adegit ad otiosam frigidamque conjecturam. *Oud.*

Adrolari tibi] Mihi in mentem venit suspicari, ab Auctore ipso dictum fuisse, *adulari tibi*: quomodo Poëtam tragicum locutum, fragmentum testatur apud Cic. itidem in versibus Ennii erat *Eloqueret* pro *Eloqueretur*. Similiter apud Nonium dicitur in membranarum *Ulcisco* pro *Ulciscor*, in verbo 'Exanclari:' et Apul. II. Florid. 'Hesternum illi imbrem lachrymas auspicasse.' Consulendus Nonius Cap. De contrariis generibus ver-

borum. Jam paulo ante iisdem illis verbis mendosum est *deiectam cupidinem*. Non displiceret *dignam cupidine*. Nam solere Antiquos exarare *deicnam* pro *dignam* alibi docui. *Steech*. Non opus fuerat *Steweelio* tam aliena constipasse, ut probaret *adulare* ab Appuleio usurpari potuisse. Ipsum hoc in eo jam vidimus, aliisque ad pag. 97. 'Sic adulant.' Verum istud et huc contra Mss. O. et dignitatem Dei atque ipsum fabulæ argumentum velle intrudere, est mera iunovandi et antiquata verba ubivis inculcandi prurigo. *Oud.*

Sed hic feci leviter] Vide Gruterum lib. viii. Suspicionum c. 9. *Elmenh.* Conjecerat is scilicet olim *nequiter*. Sed bene mutavit sententiam. Postest autem *hic* facile tolerari, et defendi hoc loco. Quia tamen in Regio est *hæc*, et in Flor. Pal. Oxon. Fux. Pith. D'Orv. Ed. Junt. post. *hoc*, istud admisi. Nil notatum e Guelf. *Oud.*

Præclarus ille] Sic Plantus Persa: 'Videsis: ego ille doctus leno pæne in fontem decidi.' *Colv.* *Ipsæ me telo meo percussit*] 'Patior telis vulnera facta meis.' Tale illud: *Toûs ἀδρῶν περὸς ἀλίσκόμεθα*. Tibullus: 'Eliu nunc premior arte mea.' *Pric.*

Caput excideres] Pal. *excidere*. Pith. *excidens*, al. *excindere*, teste *Pricæo*. Ego enim nullum Cod. vel editionem vidi, sic exhibentem, sed *excindere* Guelf. pr. Est autem varietas creberrima. Vide quos laudavi ad Cæs. lib. vii. B. G. cap. 50. 'portas excidere.' Septim. de B. Troj. lib. ii. cap. 16. 'Urbes excidit.' Sic Mss. a me visi. al. *excindit*. Idem sæpe *excidere* pro 'abscidere' vel 'discidere' utitur, ut lib. ii. cap. 49. 'bifariam excisis hostiam.' Lib. iii. cap. 15. 'excisis manibus.' Cap. 18. 'Non columbam se, verum id, quo religata est, sagitta excisurum promittit.' ubi cave, ne cum aliis Mss. legas *excussurum*. Idem ait, 'execare ner-

vos,' 'aures,' lib. iii. c. 7. v. 12. *Oud.* *Caput excideres meum*] In nonnullis male *excindere*. In vetere Onomastico: 'Excido, ἐκτέμνω.' Florid. iv. Noster: 'Lingua excidenda est.' *Pric.*

Hæc t. i. s. c. c. hæc b. te monebam] Sic lego. *Sciopp.* in *Symb.* Bis *hæc* legas quoque in Mss. Flor. Reg. Fux. Guelf. pr. D'Orvill. Oxon. et Edd. Elm. Scriv. Flor. *hoc* Pith. Ald.' In ceteris *hic*. Dein *te monebam* ediderunt ex Scioppii conjectura Scriv. et Florid. Sed Mss. quod sciam, omnes cum reliquis Edd. servant *remonebam*, sive 'iterumque iterumque monebam': ut est apud Virgil. Sic 'referre' pro iterum ferre apud Cæs. lib. v. B. G. cap. 49. ubi vide. 'Rememisse,' 'rememorare' apud Terullianum et alios. *Removebam* Guelf. pr. Quia tamen *hic* præcedit 'identidem,' et 'remonerere' nusquam alibi occurrit, nec etiam junctum sibi casum, ut præcedens 'tibi cavenda censebam,' secum habet contra Appuleii morem, fateor me proniorem esse in Scioppii emendationem; si modo Mss. quidam addicerent. *Supra sensbam* D'Orv. *Oud.*

Actutum] Bert. et Palat. *ad nutum*. *Elmenh.* Ne audias. Adverbium hoc Terentius, Livius, Virgilius, Ansonius, alii cum Nostro sæpius adhibent. L. vi. p. 181. 'Daturum scilicet actutum contumaciæ pœnas.' Eleganter quoque in minis, ut *hic*, Ovid. *Epist.* xii. 207. 'Quos equidem actutum. Sed quid prædicere pœnam Adtinet?' *Oud.*

Et cum termino sermonis pinnis in altum se proripuit] Virgilius: 'Dixit, et in sylvas pinnis ablata refugit.' Idem: 'Hæc ubi dicta dedit, lacrymantem, et multa parantem Dicere, deseruit: tenuisque recessit in auras:' ubi Servius: (ad Appuleii sensum non inconcinne:) 'Non metu, nec enim minantibus couenit: sed ne posset rogatum placari.' *Pric.* *Pinnis*

in altum se proripuit] 'Nec sese dedit in conspectum corde cupitus.' *Idem.*

Quantum risu poterat] Hæc non sunt in Palat. *Elmenh.* Immo deest modo *risu*, uti in Oxon. et Guelf. in quorum primo est *quanto pot.* in altero tantum *quantum.* Nihilominus uncis temere hæc includere *Elmenh.* et *Scriv.* ac *Soping.* male *nisu* coniecit: quod evincunt loca mox per *Gruterum* prolata, et *Epist. Phæd. x. 28. &c. Visi pro videri*, est in *Pith. Salu.* ex illo adnotavit *nisi.* *Oud. Quantum risu poterat, &c.*] Male hæc aberant a *Cod. Palatino*: supra lib. 111. 'Quantum extensis primoribus pedibus adniti poteram.' *Pric.*

Volatus mariti suscipiens] Ita *Bertin.* Vulgo, *prosp.* *Sciopp.* in *Symb.* et *Susp. II. 18.* Proprie scilicet seu sursum adspiciens. Hinc crebro 'suspicere cælum.' De *Deo Socratis p. 667.* 'Suspicientes miris fulgoribus variata cælamina.' *Ovid. l. v. Met. 296.* 'Musa loquebatur. Pinnæ sonuere per anras; Voxque salutantum ramis veniebat ab altis. Suspicit,' &c. Nihilominus tanti mihi non esse videtur ejus codicis auctoritas, ut ideo alterum *prospiciens* damnum: ut ratio longinquitatis habeatur, quo sensu id compositum sexcenties obvium est. Immo etiam ex humiliore loco ad superius, ut hic, occurrit apud *Nostrum l. vi. init.* 'Prospecto templo quodam in ardui montis vertice:' ibi æque deberet legi *susp.* *Oud.*

Remigio plumæ; coptu maritum p. s. f. alienum] Nequeo quin in perpetuum orbatus eo, quod oculis his, quod hoc corde carius habebam, subnectam, quæ dissidium illud primum ideoque acerbissimum depingant. *Ovidius lib. II. Metamorph. de Halcyone*: 'Ubi terra recessit Longius, atque oculi nequeunt cognoscere vultum, Dum licet, insequitur fugientem lumine pinum. Hæc quoque ut haud licuit spatio summota videri, Vela tamen

spectat summo fluitantia malo. Ut neque vela videt, vacuum petit anxia lectum.' Item *Epistola Hypsipyles ad Jasonem*: 'Per lacrymas specto, cupidaque faventia menti Longius assueto lumina nostra vident.' Iterum *Epistola Laodamiae ad Protesilaum*: 'Incubuit Boreas, arreptaque vela tetendit; Jamque meus longe Protesilaus erat. Dum potui spectare virum, spectare juvabat; Sumque tuos oculos usque secuta meis. Ut te non poteram, poteram tua vela videre: Vela diu vultus detinere meos. At postquam nec te, nec vela fugacia vidi, Et quod spectarem, nil nisi pontus erat; Lux quoque tecum abiit, tenebrisque exsanguis obortis, Succiduo dieor procubuisse genu.' Sed et non inepte *Sulpicius Severus Epistola II.* 'Subito mihi in sublime sublatus eripitur; donec emensa aëris istius vastitate (cum tamen rapida nube subvectum acie sequeremur oculorum) patenti cælo receptus videri ultra non potuit.' *Grut. Susp. lib. VIII. cap. 12. Captu alienum cum Edd. pp. et Beroaldo* jungebat *Casaubonus*, sed pessime. Non enim sperare poterat *Psyche*, se capturam amplius *Cupidinem*, quem ambabus manibus arreptum tenere non poterat. Eo tamen et redi *Sopingii* conjectura, *captura.* In *Codd. Palat.* est *captum*; quomodo conjecerat *Lindembrogius*, sive susceptum. Sed certissima est scriptura *Codd.* quos vel citant viri docti, vel vidit, sed per verso iudicio sprevit, *Beroaldus, remigio plumæ raptum*, iisque consentiunt *Reg. Fux. D'Orv. Oxon. Bemb. Mang. Guelf. Pith. et Ed. Junt. post. cum J. Isac. Pontano Anal. l. III. c. 10.* uti ex *Wowerii* tempore recte ediderunt viri docti. Est et, qui *aptum* conjiat. *Raptum* est abreptum, ut sæpissime simplicia pro compositis usurpantur. *P. 100.* 'Rapitur verborum tam tristium formidine;' et alibi. De 'remigio alarum,' quomodo

etiam loquitur Auctor in Flor. N. 2. consule præter Nostri commentatores, La Cerdam ad Virgiliti Georg. l. IV. 59. et quos laudavit magnus Hemsterh. ad Lucian. in Tim. c. 40. p. 151. Τῆ εἰρεσία τῶν πτερόων. Ceterum notandum, hic *plumam* adhiberi de alis, quod negabat Bentleius ad Horatium Art. Poët. vs. 2. Quin et lib. VI. pag. 122. 'Amor in pinnas se dedit:' in Oxon. scribitur *plumas*. Atque hinc omnino firmari posset emendatio Broukhusii et aliorum in Propert. lib. I. El. 20. 26. 'Hunc super et Zethes, hunc super et Calais, Oscula suspensis instabant carpere plumis, Oscula et alterna ferre supina fuga:' probante etiam Cl. Canegietero ad Aviani Fab. xv. 11. Is. Vossius ibi volebat, *plantis*. Sed Mstorum lectio illic est *palmis*: quod non fuerat mutandum. *Palmæ* enim sunt alæ, seu *remigium*. Sic in Flor. N. XII. 'Intimis plumulis, exterioribus palmulis:' ubi male *parmulis*, *pinnulis* substituunt Lipsius, Salmas. alii. *Palmulæ* sunt *ρασοί*, quæ vox significat 'pinnas' in ala, 'remos' in navi, (vide D'Orv. ad Charit. p. 102. et Minuc. Felic. c. 29.) 'digitos' in manu, quia hæc expansa, seu 'patula et porrecta,' ut ait Gell. l. VI. c. 6. eandem fere speciem præferunt. Adi Suidam, et Steph. in Thes. p. 1311. Ælian. l. II. Anim. c. 1. *ρασοί τῶν πτερόων*. De remis Catull. c. 4. 4. 'sive palmulis Opus foret volare, sive linteo:' et vs. 17. 'Tno inbuisse palmulas in æquore.' Virg. l. V. Æn. 163. 'lævæ stringat, sine, palmula cautes.' Adde et Festum in hac voce. Quin et partes gubernaculorum *pinnas* vocarunt, teste Nonio cap. 2. in v. 'Bipennes.' Propertii locum imitatus est Apollinaris Sidonius Carm. XI. 56. de Cupidine, matri oscula ferente, et in margine ejus manus pendente: 'Cernuus, et lævæ pendens in margine palmæ, Libratos per inane pedes ad verberat alis, Oscula sic

matris carpens.' Oud. *Ubi remigio plumæ raptum maritum proceritas spatii fecerat alienum, &c.*] In plerisque *capitu maritum, &c.* quod sic ad oram libri sui exposuit Casaubonus: 'alienum captu, id est, qui capi non posset:' nos illud *raptum* probamus, *remigio plumæ* nempe. 'Alienum fecerat' heic, ut infra VIII. 'Lancea mali Thrasylli me tibi alienum fecit.' 'Remigium plumæ,' ut apud Lucianum ἢ τῶν πτερόων εἰρεσία. et Nostrum I. Florid. 'pennarum remigium.' Vide Elmenhorstium. *Pric. Captu*] Remigium, inquit, alarum cum in altum Cupidinem sustulisset, alienum fecerat a captione, ne iterum manibus Psyches prehendi posset. Dixit autem *remigio plumæ*, ex Virgiliana translatione, qui canit in VI. 'Remigium alarum, posuitque immania templa.' *Captu* dixit, quasi captione, prensioneque: quidam legunt *raptum*, sed prior lectio venustior. *Beroald.*

In honorem] Ed. Junt. pr. in odorem. Ineptè. Ceterum notandum hic, Latinitatis jam depravatæ esse locutionem, cum aurei ævi scriptores dixerint *honoris ergo*, vel simili modo. Alii etiam in *honore*, ut exaratur hic in Ms. Pithœi. Vide Duker. ad Flor. lib. III. cap. 20. § 8. et vulgo apud Isidor. lib. XV. Orig. cap. 3. Verum Cl. Wopkens. vult tantum non semper legi per Accusativum, et librorum culpa, si non ubique, certe plerisque locis deesse litteram *m*, in Misc. Observ. Nov. v. I. t. II. p. 90. ad Septim. de B. Tr. lib. V. c. 13. ubi etiam Periz. dat *honorem*: uti et aliis locis. Sicut et Mss. variant passim in Solino, sed optimi plerumque præbent, in *honorem*, ut p. 2. bis. p. 10. 11. Adi et Struchtm. in Anim. p. 121. Opponi posset inscriptio lapidea apud Fabrett. p. 202. IN HONORE MEMORIÆ. et Append. ad Marm. Oxon. p. 62. IN HONORE S. TRINITATIS: nisi et sciremus, lapidarios sæpe omisisse ultimum *M*, præsertim se-

qnente eadem littera. Apud Horat. lib. 1. O. 7. necessario legendum est, *plurimus in Junonis honore*, sed ibi jungendum cum *plurimus*: uti sexcenties quis dicitur ‘multus,’ ‘totus esse in aliqua re.’ Sed alias plura de hoc loco. *Oud. Per proximi fluminis marginem præcipitem se dedit: sed mitis fluvius, &c. cam innoxio volumine super ripam exposuit*] Virgilius de Turno: ‘Tum demum præceps saltu sese omnibus armis In fluvium dedit: ille suo cum gurgite flavo Accepit venientem, et mollibus extulit undis.’ Ovidius supra adductus: ‘Anne jubet mergi geminos: scelus unda refugit: In sicca pueri destituuntur humo.’ *Pric. In honorem Dri qui et ipsas aquas urere consuevit*] In Epist. Philostrati: Καὶ αὐτὸ ὑπὸ ξρωτος τὸ ὕδωρ καίεται. *Idem. Super ripam, &c. exposuit*] Justinus de Gargoris filio (eodemque nepote) in Oceanum projecto: ‘Velut nave, non fluctu veheretur, leni salo in littore exponitur.’ *Idem.*

Juxta supercilium amnis] Sic ‘Istri supercilia’ Ammianus lib. xxii. et lib. xvi. ‘supercilia Rheni:’ infra hic lib. vii. ‘ripæ supercilium.’ Tobia: veterem Interpretem xi. 5. ‘supercilium montis.’ Pollux ii. 4. Καὶ ὄφρυας καλοῦσι τὰ τῆς γῆς ἀνέχοντα. *Idem.*

Complexus hic humo Cannam D.] Hac in Guelf. pr. qui a m. pr. non habet *complexus*. *Homo* etiam in Palat. Deest Oxon. unde eam vocem debebat Pricæus, legens sic, sedens sc. juxta supercilium amnis et incuriose, laudatque Burm. ad Petron. p. 687. Certe satis otiosa est vox *humo*, ac latere aliud quid videtur; sive ad Cannam, sive Pana pertinens. Vir doctus ad marg. Ed. Junt. post. adlevit, sinu. At non mihi satisfacit. An *hic domi*, ubi Deæ Cannæ sedes erat ad ripam fluvii? Cogitavi et *humidan*, sed veram haud puto conjecturam. *Cavam* D’Orv. *Canam* Pith. Guelf. pr. cum glossa *senilem*. *Oud.*

Complexus hic humo Cannam Deam] Oxon. *Complexus hic Cannam Deam*: bene, nisi quod sic loco τοῦ *hic* reponendum. Sedebat juxta supercilium amnis: sic Cannam D. *complexus*. i. ‘incuriose.’ Horatius ‘sic temere’ dixit. *Pric. Cannam Deam]* Virgilius: ‘Est mihi disparibus septem compacta cicutis Fistula.’ Servius: ‘Inæqualibus cannis.’ Glossæ: ‘Canna, σπρίγγιον ἐκ καλάμων.’ Isidorus xvii. 7. ‘Arundo dicta quod cito arescat: hanc Veteres cannam vocaverunt.’ Scholiastes vetus Horatii ad Art. Poët. ‘Arundo canna est.’ Glossarium; ‘Κάλαμος δι’ οὗ γράφομεν, Canna.’ *Idem.*

Recinere] Retinere Ald. Roald. Sic et Oxon. Pith. D’Orv. et Edd. Rom. Vicent. Ber. Junt. pr. Sed bene jam Beroaldus monuit *recinere* legendum esse, sive cauendo voces omnimodas reddere, non *retinere*. In Guelf. sec. *recinere*, in pr. *rectinere*. Eundem errorem optime viri docti sustulerunt de Deo Socratis p. 695. Ed. Flor. ‘quam increpitu indignatum Amorem recinendo placasset:’ ubi vulgo erat *retinendum*. *Oud. Retinere]* Commodior lectio est *recinere*, canna enim fistularis recinit, hoc est, cauendo reddit voces omnimodas. ‘Ad marem recanunt,’ dixit Plin. de perdicibus scribens. *Beroald. Eamque voculas omnimodas edocens recinere]* Servius ad Eclog. viii. ‘Pan fistula canere primum invenit: quia calamos in usum cantilenæ adducens, inertes esse non passus est.’ Oxon. cod. et antiquitus editi, *retinere*. *Pric.*

Tondentes] Lucret. lib. ii. vs. 317. ‘Nam sæpe in colli tondentes pabula læta Lanigeræ reptant pecudes.’ *Elmenh.*

Hirtuosus D.] Hircosus Pith. Guelf. sec. Vulgo receperunt *hircosus* ob hircina Panos cornua et pedes. Verum nullum vidi locum, quo ea vox non in malam ponatur partem, pro fœtido vel libidinoso. Vide Comm.

ad Plaut. Merc. III. 3. 14. ad Sueton. Tiber. cap. 45. In Oxon. Pith. Guelf. pr. et D'Orv. quoque est *hircoosus*. In Reg. Fux. et Edd. Vett. item Colv. Vulc. est *hirtuosus*, quod sive *hirtosus* non temere spernendum videtur, sive admodum hirtus et hispidus ac *δασύς*. Ab 'hirmo,' 'hirtosus,' ut ab 'ebrio,' 'ebriosus,' et innumera. De scriptura *uo* vide ad p. 98. Barthius lib. xxxiv. Advers. c. 15. ait in membranis esse *hircoosus*: unde effingit vocem, Auctore, ut existimat, non indignam, *hirtierus*: Quomodo scilicet 'hircipedem' Pana adpellat Martian. Cap. lib. ix. p. 307. Oud.

Permulcet verbis lenicentibus] 'Pallipantibus verbis doloris stimulum obtundere' infra VIII. vocat. *Pric*.

PAG. 105 *Sum quidem rusticanus et opilio*] Ipse de seipso apud Lucianum in Bis accens. Μέχρι του πλαγίου καλάμου καὶ τῆς σύριγγος ἐγὼ σοφός, τὰ δ' ἄλλα, αἰπόλος. In veteri Onomastico: 'Rusticanus, ἀγροίκος.' sic in l. ult. ff. de doli mali et met. except. 'rusticanns homo.' *Idem*.

Senectutis prolixæ beneficio] Ovid. *Metam.* VI. 29. 'Seris venit usus ab annis.' *Elmenh. Sed senectutis prolixæ beneficio multis experimentis instructus*] 'Mihī multa vetustas Scire dedit.' 'Multa Tempore tam longo vidi, multa auribus hausi.' De seipso D. Basilus: Τὸ ἡλικίας οὕτως ἔχειν, καὶ τὸ διὰ πολλῶν ἤδη γεγυμνάσθαι πραγμάτων, &c. ἔμπειρόν με τῶν ἀνθρώπων πεποίηκεν. et lib. ix. apud Nicephorum Gregoram ille senior Andronicus: Τῷ μακρῷ χρόνῳ μάλα πλείστην πείραν ξυνηλοχῶς καὶ προσθεὶς ἔμαυτῷ. *Idem* Gregoras lib. VI. de Muzalone: Διὰ, &c. γῆρας, μακρὰν καὶ ποικίλην ἔμπειρίαν πραγμάτων μετὰ φρονήσεως ἔχων. et lib. XI. de Alexio Philanthropeno: Ἐκ τοῦ γῆρας ἔσχε λαμπρὰν τὴν πολυπειρίαν. Noster (in de Deo Socratis,) de Nestore: 'Experimentis cautus, senecta venerabilis.' Isidorus Orig. VIII. 11. de Dæmonibus: 'Inest illis

cognitio rerum plusquam infirmitati humanæ, partim subtilioris sensus acuminæ, partim experientia longissimæ vitæ.' Suidas: Γέρων ἀλώπηξ οὐκ ἀλίσκεται πάγῃ, ἐπὶ τῶν διὰ τοῦ χρόνου πλῆθος ἐμπείρων. Isocrates in Nicocle ait, τοὺς τὴν φύσιν καταδεεστέρους (tales plerumque senes) ταῖς ἐμπειρίαις πολὺ τῶν ἄλλων προέχειν. Virgil. VIII. 'Retinet longævus aruspex:' ubi Servius: 'Argumento ætatis vult doctum videri.' Sophocles: Γῆρας διδάσκει πάντα, καὶ χρόνον τριβή. Jobi 12. 12. 'Ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία, ἐν δὲ πολλῷ βίῳ ἐπιστήμη. Plutarchus in de lib. educ. 'Ὁ χρόνος τ' ἄλλα πάνθ' ἀφαιρῶν, τῷ γῆρα πρυστίθησιν ἐπιστήμην. Antiphanes: Σοφόν γέ τι πρὸς τὸ βουλεύειν ἔχει τὸ γῆρας, ὡς δὴ πόλλ' ἴδον καὶ μαθόν. Jocasta apud Euripidem: Οὐκ ἄπαντα τῷ γῆρα κακὰ, Ἐτεοκλέες, πρόσσεστιν, ἀλλ' ἡμπερία ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον. sic γῆρας ἐμπερία V. 10. apud Josephum. Anicula apud Heliodorum: Πείραν ἔχω σοῦ μᾶλλον τῆς Ἀφροδίτης. ἡ ποιά θρῖξ ἦν ὄρας, αὐτῇ πολλοῖς τοιοῦτοις ἐνήθλησεν. *Pric*. *Multis experimentis instructus*] Παλαιὰ τε πολλὰ τε εἰδῶς. Sirachides XXV. 8. 'Corona senum multa peritia.' Plinius Epist. I. 5. de Maurico: 'Gravis, prudens, multis experimentis eruditus.' Appuleius (supra adductus) de Nestore: 'Experimentis cautus.' *Idem*.

Si recte conjecto, quod profecto prudentes viri divinationem autumant, &c.] Terentius Hecyra: 'Plane hic divinat:' ubi Donatus: 'Nota, divinat de præterito dictum: unde proverbium: Ainnt divinare sapientem: quia qui verum dicit, divinus est.' Nepos in vita Attici, de Ciceronis ad Eundem Epistolis agens: 'Sic omnia de studiis Principum, vitiis Ducum, æmulationibus Reipublicæ perscripta sunt, ut nihil in his non appareat: et facile existimari possit Prudentiam quodammodo esse Divinationem.' *Id*. *Suspiritu*] Est quidem in Pal. Bert.

Edd. Rom. Vicent. Junt. pr. Aldi, Colin. Bas. pr. &c. *suspiratu*. Sed Reg. quoque, Oxon. D'Orv. Guelf. et plures cum Beroald. Junt. post. dant, quod prætuli cum Colv. Vulc. Wow. Pricæo. Consule Comm. ad l. 1. p. 5. 'Cruciabilem suspirium.' Oud.

Et ipsis mærentibus oculis] D'Orv. *ct in ipsis m.* Pric. mavult, et *istis*. Alius, *ex ipsis*. Mox in Edd. Junt. et Aldi est *mentibus*. Quare optime conjecisse puto virum doctum ad marginem Ed. Junt. post. et Pricæum, *marcentibus*: uti bis de oculis amatoris dixit Auctor lib. III. p. 52. 'oculos udos, tremulos, et prona libidine marcidos.' Vide et p. 56. item lib. x. p. 210. 'Pallor deformis, marcentes oculi, lassa genua, et suspiritus vehementior.' Martian. Cap. lib. VII. init. 'Marcidulis poëta luminibus.' *Idem*. *Ab isto titubante et scæpius vacillante vestigio, deque nimio pallore corporis, et assiduo suspiritu, imo et ipsis mærentibus oculis tuis, amore nimio laboras*] Si recte coniecto, pro *ipsis, istis*, et pro *mærentibus, marcentibus* reponendum: supra lib. II. 'Oculos udos, et tremulos, et prona libidine marcidos.' Infra lib. x. 'Jam cætera salutis vultusque detrimenta ægris amantibus convenire nemo est qui nesciat: pallor deformis, marcentes oculi, lapsa genua, quies turbida, et suspiritus cruciatus tarditate vehementior.' Pric. *Deque pallore nimio*] Ovidius: 'Palles, facit hunc Amor ipse colorem.' Vide plura ad citatum libri x. locum. *Idem*.

Accersito genere] Bert. *accersito*, Elmenh. Ut bene edi curavit Scriver. Vide ad p. 2. *Te additur* quoque in Flor. Fux. Pith. Guelf. sec. Pal. Oxon. D'Orv. et Edd. ante Bas. sec. e qua vitio operarum elapsum hoc pronomen modo esse videtur. Præcedit jam tamen *te*, ubi exsulat a Guelf. pr. Scilicet *te* hic scriptum est pro *tæ*, nota variæ lectionis *accersito* vel *accersitæ*; quod genus et casum

hic præfero cum Barthio Advers. lib. xx. 15. Est vir doctus, qui conjiciat, *arcessitio g.* quomodo *importatitio* restituimus Cæsari. Oud. *Nec te, &c. ullo mortis accersito genere perimas*] 'Nec mortis maturatæ festinas tenebras accersito:' ut infra lib. VI. loquitur. Pric.

Luctum desine, et pone mærorem] Ob γάρ τις πρήξις πέλεται κρυερόιο γόαιο. *Idem*.

Pone mærorem, precibusque potius, &c. Deorum maximum percole] Apud Terentium III. 2. Adolph. 'Lacrymas mitte, ac potius quod ad honorem opus est, porro consule.' In Senecæ Hippolito, post ea, 'Sepone questus, non levat miseros dolor:' sequitur: 'Agreste placa virginis Numen Deæ.' Horatius: 'Desine mollium Tandem querelarum, et potius nova Cantemus Augusti trophæa Cæsaris.' *Idem*. *Precibusque potius, &c.*] Virgilius III. 'Junonis magnæ primum prece Numen adora:' et VIII. 'Juno ni fer rite preces, irasque minasque Supplicibus supera votis.' *Idem*. *Deorumque maximum, &c.*] De eodem apud Festum Ennius: 'Deus qui multo est maxumus.' *Idem*.

Adolescentulum delicatum blandis obsequiis promercre] 'Blanditiis leni,' ut infra lib. VI. loquitur. Chrysus apud Petronium: 'Rescribe blandius Dominæ, animumque ejus candida humanitate restitue.' *Idem*.

Numine salutari] Adde D'Orv. Palat. Pith. Fux. Guelf. sec. Edd. pp. Ber. et Bas. pr. pro perpetua variatione, de qua supra, et alibi. Bene Beroaldinam emendationem secuti sunt interpretes et Edd. Nec enim, credo, quis per *nomen* intelligi volet Cupidinem: cum per *numen* sit capiendus Pan, salutaria illi monens. Pro *pergit* in Palat. Guelf. sec. *prodit*. Oud. *Nomine salutari*] Lego *numine*. Psyche enim, cum adorasset numen Panos salutare et propitium, ire perrexit. Beroald. *Pergit ire*] A.

Gellius XIV. 2. 'A subselliis pergo ire ad Phavorinum.' Terent. Phorm. 'Domum ire pergam:' ubi Donatus: 'Hoc nos ἑλλησπικῶς dicimus, Domum pergam.' Pric.

Sed antequam multum viæ] Florentinis membranis accedunt Pithœanæ. Vulgata lectio abest a sensu communi. Quare lego cum J. F. Gronovio ad Gell. lib. III. c. 10. 'Sed quum aliquam multum viæ.' Vide ad lib. I. p. 17. 'post aliquam multum temporis.' Tò quum excidit per quam. Quare alias conjecturas, quæ facile fieri possent, non admittimus. Oud.

Laboranti vestigio] Non Colv. sed Vulcan. Ed. sec. exhibuit *labanti*. [Vid. VV. LL.] Prave. Nec tamen recte Pricæus exposuit *festinanti*. Est enim titubans et vacillans, quæ præcedunt, seu labascens et 'labans;' cum quo aliquoties confunditur; ut in Lucan. lib. VII. 521. 'Ne frons sibi prima labaret;' et Livio sæpius. Vide Drak. ad lib. XXI. c. 61. De 'laborare' adi Duker. ad Flor. lib. I. c. 12. 'laborat fides annalium.' Burm. ad Petron. c. 115. 'laborat carmen in fine.' In prælio sexcenties 'laborare' dicuntur milites fatigati, pressi, et nutantes in fugam. *Idem. Laboranti vestigio]* Inepte Colvius *labascanti vestigio*: 'laborans vestigium' hic vocat quod VI. 'festinans vestigium.' Pric.

Tramite jam delabante] Exponunt *tramite declivi*. Sed quis nquam tramitem proclivem vocavit *delabentem*? Et quid volet illa vocula *jam*? Posset quidem intelligi, 'vestigium jam delabens per inscium tramitem.' Verum non ita solet Auctor. Vix dubium mihi est, quin vera sit ingeniosissima Barthii conjectura, non tam ad Statii Theb. I. 343. *jubare delabente*, vel *jubare jam del.* quam ad vers. 559. *jam die labente*, licet et *jubare del.* se satis probet, i. e. Sole jam occidente, ut sæpe Appul. lib. IV. init. p. 65. 'jam pronò jubare.' Sed altera

correctio multo est simplicior. Vide tamen, num *labi dies* de vespere dicitur. *Idem. Inscio quodam tramite, &c.*] Id est, *ignoto*, sic infra VII. 'obliquam ignaramque' (i. ignotam) 'viam:' ad quem locum notata confer. Pric.

Nuntuari præsentiam suam] Ex ritu antiquo Romanorum, quem explicat dilucide in Quæstionib. Roman. Plutarchus. Tibullus: 'Tunc veniam subito: nec quisquam nuntiet ante: Sed videar cælo missus adessee tibi.' D. Ambrosius de Obitu Valentiniani: 'Atque utinam adventum ipsius nullus prævenisset nuntius!' Colv.

Alternis amplexibus mutæ salutationis] Non quidem plane damno vulgatum. Sic enim et 'mutua salutio' lib. VII. init. ubi vide Pricæum: Quia tamen præter Fux. Fulv. Flor. etiam Mss. Palat. D'Orv. Par. et Ed. Junt. post. præbeant, *mutuis a. alternæ s. iis* auscultandum duxi, et sic edidi. Sæpe Nostro 'mutui nexus.' Vide ad lib. I. p. 1. 'Mutua oscula' lib. IV. init. Oud. *Alternis amplexibus mutæ salutationis, &c.*] Lib. VII. 'Sic mutæ salutationis officium indicabat.' Est qui ex veteri libro *mutuis amplexibus alternæ salutationis* mavult, non advertens hypallagen. Pric.

Percontanti causas adventus sui] Lib. I. 'Percontatur, &c. causas etiam peregrinationis meæ.' *Idem.*

Infat] Pal. et Flor. *incipit*. Elmenhorstius. Neque id mutatum oportuerat ex mera Colvii conjectura, ut contra Mss. O. et Edd. Vett. egerunt Vulcan. Ed. sec. Elm. Scriv. Flor. Non minus τῶ *incipit* utitur, quam τῶ *infat*. Lib. VI. p. 119. 'ob os puellæ prævolans, incipit.' Lib. VII. p. 151. 'tunsis uberibus incipit:' ubi frustra Pricæus quoque vult *infat*. Lib. IX. 188. 'Sic anus incipit:' et alibi: uti aliquoties 'incipiunt.' Oud.

Utræque placuerat] In Colviana conjectura non cohæret orationis nexus,

nisi voluerit, *ut utique*. Quare miror *utique* expressum a Vulc. Ed. sec. Elm. Scriv. *Utraque* est in Ed. Bas. sec. Sed nil muto. *Ut æque placuerat* significat, ut convenerat inter nos; ut æque mihi ac vobis placebat. *Utique* tamen in Florentino legi videtur. Nihil enim notatum a Lindenbrogio. *Idem*.

Conscio lumine] Oxon. *consilio lumine*, quasi pro luminis; ut pag. 101. 'de luminis consilio mutare:' ubi in eodem Cod. *lumine*. Sed vulgatum hic est elegantius. Vide pag. 103. Stat. lib. vi. Theb. 547. 'moritur prope conscius ignis.' Ut passim res inanitiæ, sed præsentis, *consciæ* dicuntur, sexcentis locis. *Idem*.

El nimia voluptatis copia, &c. laborarem inopia] Apud Quintilianum xii. Declam. 'Ipsa nimia cupiditate nocet abundantia.' Supra lib. iv. 'Opulentia nimia nimio ad extremas incitas redacti.' *Pric*.

Casu scilicet pessimo, &c.] Lib. iii. 'Quod me, pessima scilicet sorte conantem,' &c. *Idem*.

Rebullivit] Tacite Wower. et Pricæus ediderunt *ebullivit*: sed contra O. Mstorum auctoritatem. Ac solet Apuleius, cum aliis, hac præpositione *re* sæpissime uti in compositis; licet non significet ullam iterationem. Sic in 'residere,' 'renunciare,' 'respergere,' 'revellere,' &c. Vide Indicem notarum. Immo ita statim, 'somno recussus:' quod item male tentat Stewechius; ut patet ex dictis ad lib. iii. init. 'securæ quieti revulsus.' Pith. *rebullitum*. Guelf. pr. a m. pr. *rebullivere*. Oud.

PAG. 106 *Recussus somno*] Lib. iv. 'Repente somno recussa.' *Elmenh*.

Ob istud tam d. facinus] Seqq. Edd. hanc lectionem receperunt, et suffragari videntur membranæ Florent. *Ubi* est in Pith. *Abi* in Oxon. Fux. Guelf. D'Orv. Inc. Schottus dicto l. conjecit, *hui, tam d. fac.* scil. ausa es. Et sane sic Venus indignans filio

ait pag. 107. 'Honestas, inquit, hæc et natalibus congruentia:' scil. facis. Sed vel sic *istud* excludi non merebatur, pro quo *illud* in Ed. Vulc. sec. Nec tam abrupte sequeretur *confestum, &c.* Præterea, si verbum velimus subintelligi, non opus erit ulla mutatione, *ubi istud t. d. facimus* (sc. ausa es) *confestum divorce, pro quandoquidem*. Sed acquiesce τῷ ob. In Oxon. supra tua. *Idem*.

Tibique res tuas habeto] Formula solemniss. divortii. Matthæus Monachus in Quæstionibus matrimonialibus f. 507. εἰ γὰρ καὶ πάλαι τοῖς ἀνθρώποις ἐξῆν, καὶ ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων, καὶ ἐξ ἔθους μακροῦ, ἀναιτίως λύειν τὰ συνοικέσια, ὥστε λέγειν τὸν ἄνδρα τῷ δημοζύγῳ ΓΥΝΑΙ ΠΡΑΤΤΕ ΤΑ ΣΑ. καὶ ταύτην ἐκείνῳ ΑΝΕΡ ΠΡΑΤΤΕ ΤΑ ΣΑ. καθὰ δὴ καὶ τοῖς τῶν Ἑβραίων ἀνδράσι πάλαι νενομοθέτητο βιβλίον πέμπειν ἀποστασίου τῇ γυναικί· ἀλλὰ τὸ νῦν εἶναι τοῦτο παρὰ Χριστιανοῖς ἀνήρηται. Vide Zouaram in Can. Concil. Trull. 87. et Brissonium de formulis lib. viii. pag. 725. *Elmenh*.

Sororem t. et nomen, &c. conjugabo] Varie hoc exponit Beroaldus. Sed quomodocumque capias, videtur mihi corruptum esse τὸ *et*, legendumque vel cum Lipsio ad marg. Ed. Colv. in *nomen*, sive ut gerat tuum Psyche, aut etiam uxoris meæ nomen. Sic passim 'adoptare,' 'adsciscere in suum nomen;' vel *et nomine*, sive etiam nomine eodem. *Oud*.

Quo tu censeris] Arnob. l. v. p. 188. 'Qui censentur his nominibus.' *Idem*. *Et nomen quo tu censeris, &c.*] Vide Beroaldum. *Pric*. *Nomen quo tu censeris*] Quasi dicat: Tu diceris Psyche, quod anima sonat, illa mihi erit anima et vita. Plautus ait, 'amicam animam esse amanti:' vel, sicut tu nomine uxoris et matrisfamilias censeris, hoc est, in pretio es apud me; eodem hoc nomine sororem tuam mihi copulabo, ut illa mihi sit uxor, et materfamilias. Vel expone, *Nomina-*

tim te nuncupavit, ad differentiam alterius sororis. *Beroald.*

Confestim arra atque his nuptiis conjugabo] A Mss. Reg. Fux. et Oxon. exsulant hæc, *jam mihi conf. arra atque.* A Guelferb. sec. absunt, *confestim arra atque,* a Guelf. pr. *arra atque.* Tò his exclusit Wower. ut scilicet vulgatum retineret. Et sic Ed. Pric. In Ms. D'Orvill. est *ac hiis.* Bertin. c. *arreat hiis n.* Pith. c. *arreat his n.* Vocem *confestim* adhibuit jam Cupido, et *his* nullius est sensus. Quare omnino accedo Mercero ad Taciti lib. iv. Ann. cap. 16. 'omissa confarreandi consuetudine: 'ubi vide, et hic Pricæum. Immo in contextum *confarreatis n.* jam recepit Scriverius. Nam et Auctor noster ipse sic locutus est lib. x. pag. 232. 'Talis mulieris matrimonium confarreaturus.' Ceterum in Palat. est *nuptiis.* Oud. *Arra atque nuptiis conjugabo*] Mercero ad Tacitum 'confarreatis nuptiis.' Glossarium Isidori dictum: 'Confarreatus, *συμφύσεως χάριν ζευχθεις.*' Oxon. *Et nomen q. t. censeris aiebat, his nuptiis conjugabo.* Pric.

Reconcimato mendacio fallens maritum] Lib. ix. 'Confictis observationibus vanis, fallens maritum.' *Idem.*

Et quamvis alio vento flante] Nec inepte alieno scribas. *Idem.*

Inhians, dicens] Nota participia *ἀσόνδρα,* et respice ad lib. iii. pag. 45. 'spirantes, palpitantes.' Oud. *Accipe me, dicens, &c. saltu se maximo præcipitem dedit*] Apud Ovid. Art. iii. 'Accipe me, Capaneus; cineres miscibimus, inquit Iphias, in medios desiluitque rogos.' Pric.

Laceratis visceribus suis] Laceratis ob altitudinem præcipitii. Firmiens i. 3. 'Per præcipitia projectum corpus flebili laceratione dispersit.' Et vi. 19. 'Ipsos vero ex altis dejectos locis misera laceratione præcipitat.' *Idem.*

Nec vindictæ sequentis pœna tardavit] Nec 'scelestam Deseruit pede pœna clau do.' *Idem.*

Circuibat, at ille] Tò *at* delendum. *Sciopp. in Symb.* Sic etiam Gruter. lib. viii. Susp. cap. 12. et edidere Wow. Pricæus, ac Flor. Contra Elmenh. *Scriv.* secuti sunt Colvii conjecturam *interdum* pro *interea.* Dum tamen Elmenhorstius et *at* quoque omisit, quæ particula ab omnibus Mss. retenta ejici non debuerat. Sed vel *interdum,* vel *nna* voce *interimndum,* ut 'adludum,' 'nondum,' et similia, legendum; quo modo clare est in Oxon. Oud.

Vulnere lucernæ] Sic 'vulnus venantium' apud Virg. initio duodecimi: et paulo post, 'nostrum vulnus: 'quod nos scilicet intulimus. Vide Gellium xii. 9. in fine. Pric.

PAG. 107 *V. lavantem natantemque propter ads.*] Pal. *Veneri lavanti natantique.* Male. *Elmenh.* Nec secus est in Regio ac D'Orvill. et utroque Guelf. Neque adeo male. Pertinent enim ad 'adsistens indicat,' et 'propter' sine casu adverbialiter commode sumi potest, ut passim apud Nostrum aliosque. Vide ad lib. iv. pag. 65. Nihilominus malim ceteris Codicibus et Edd. acquiescere: quia alibi Accusativum τῷ *propter* jungens, verbi casum subintelligit. Ad lib. ii. pag. 36. 'quam propter adsistens inquit,' sc. ei. In Pith. est *natamque.* In Fux. D'Orv. vitiose est *per.* Oud.

Dubium salutis jacere] Ovidius: 'Hic ego sum vitæ dubius.' Pric.

Ac per hoc non voluptas illa] *Ulla* conjecit Gruterus vel *hilara,* Suspici. lib. viii. cap. 12. *Ulla* confirmatur a Flor. Fux. Pal. D'Orv. Guelf. Oxon. Pith. et bene jam Wower. ac seqq. ediderunt. Minus bene vero vulgo plene distinguitur ante τὸ *ac.* Nam pendent æque ac præcedentia a τῷ *quod;* erratque vir doctus conjiciens, *ac si.* Pith. *voluptatis.* Guelf. pr. *per hæc.* Oud.

Nuptiæ conjugales] Vide Dionem Orat. vii. de Venat. f. 107. *Elmenh.*

Gluries] *Lego cluuiēs*, quod ad sordes et dehonestamenta referendum est. *Beroald.*

Sq. federum insuare f.] *Istud viscerum*, [vid. VV. LL.] est in sola Ed. Vulc. sec. quod non capio. *Fæderum*, inepte tentatum a Stewechio, bene in Mss. O. et Edd. sine conjunctionum et matrimoniorum: ut passim apud pœtas aliosque; ac Lexica jam notarunt. *Martian. Capell. lib. vi. init. de Minerva*: 'Hinc de patre fecerunt sine matris fœdere natam, Provida consilium quod nescit enria matrum.' Sic lege e Mss. cunctis (Vulgo, *consilii*.) et construe: 'Quod provida curia nescit consilium matrum;' ut patet ex seqq. *Grotius* hic *Capellæ* mentem non adsecutus est. *Dein Palat. insoare. Oud.*

Hic illa, &c.] *Sic* placuit *Grutero* lib. viii. *Susp. cap. 12.* sed hæc dant Mss. *Reg. Fux. Pitli. Guelf. Oxon. D'Orv. Edd. Junnt. post. Elm. Scriv.* quod jam sæpissime vidimus abisse in *hic*, in vulgaribus *Appuleii* exemplaribus. *Eleganter* autem avis dicitur *curiosa*: quod se rebus inmiscet alienis, et sit delator. Vide ad lib. i. pag. 2. 'non quidem curiosum, sed qui velim scire vel cuncta.' *Idem.*

Illa verbosa et satis curiosa avis] 'Loquacitatem' bene 'curiositati' junxit. *Donatus* ad *Hecyram*: 'Curiositas signum est loquacitatis.' *Plutarchus* in *περὶ ἀδολεσχ.* Τῆ δὲ ἀδολεσχία καὶ ἡ περιεργία (κακὸν οὐκ ἔλαττον) πρόσσστι· πολλὰ γὰρ ἀκούειν θέλουσιν, ἵνα πολλὰ λέγειν ἔχωσιν. *Paulus* 1. 5. ad *Timoth.* φλύαροι καὶ περιεργοί. *Pric.*

In auribus Veneris ganniebat] *Mallim*, si per Mss. liceret, *in auris*, sive aures, ut apud *Persium* *Sat. v. 96.* 'Secretam gannit in aurem:' ut est quoque in quatuor Mss. a me visis, non *garrit*. Vide ad lib. iii. pag. 56. *Terent. Phorm. v. 8. 41.* 'Ei quod ad aurem obganniat:' quod imitatus est *Noster* lib. ii. p. 21. 'Incertum quid-

nam in aurem mulieris obgannit.' Post *Veneris* in *Guelf. pr. fuerat latenter*, sed deletum. *Oud.*

Filium lacerans existimationem] *Filii*, si in *Florentinis* sit membranis, non rursus moveo id, quod ex *Vulcan. Ed. sec.* receptum est jam vulgo, ut apud *Suet. in Cæs. c. 79.* 'carminibus laceratam existimationem suam:' ac sæpe. Sed *filium* constantissime est in ceteris Mss. et Edd. prioribus. Hinc *Gruterus* lib. viii. *Susp. c. 12.* conjiciebat *filii unici*, ex p. 108. At *Isac. Pontanus Anal. lib. iii. c. 10.* cum *Stewechio* mox divinarunt, *filii inlacerans*; et sic elidit *Scrivierus*. Quæro exemplum. Interim amplexor ego lectionem Mss. *Fulv. et D'Orvill. filium lac. existimatione.* *Anson. Idyll. xv. 46.* 'Vitam parcus agas: avari lacerabere fama.' Frequens est 'lacerare aliquem contumeliis,' 'probris,' 'rabie,' &c. *Idem.*

Irata solidum] *Soundly angry.* *Hesychius*: 'Ἰπέρχολος, ὑπερβαλλόντως ὀργιζόμενος. Clamor iræ comes et pedisequus. Vide ad *Matth. 12. 19.* notata. *Pric. Solidum exclamat*] *Solida* voce, firma, magna, durabili: nomen pro adverbio: sic *Virg.* 'torvunque repente Clamat.' *Beroald.*

Ille bonus filius meus] *Amare*: sic in *Apologia*: 'Hascine gratias bonus filius matri rependis?' *Venus* ista ad *Psychen* infra lib. vi. 'Ego te excipiam ut bonam nurum concedet.' Vide supra ad lib. i. pag. 6. notata. *Pric.*

Quæ sola mihi servis amanter, nomen ejus] *Desunt* hæc *Oxon. Fux. Guelf. ntrique*, ac *Par.* In *D'Orv.* est *amat.* *Lib. i. p. 18.* 'Amanter agnium invadit.' *Lib. ii. p. 24.* 'satis amanter cooperuit.' *Lib. iii. pag. 50.* 'Deus auctorem comitabitur amanter.' *Lib. x. pag. 233.* 'laciniam ventus satis amanter reflabat.' *Oud. Prome, &c. nomen illius quæ puerum, &c. incestem sollicitavit*] *Procopius*: Αἱ τῶν γυναικῶν ἀμαρτάνες οὐκ ἐπὶ τοὺς ἀνδρας ἔνται μόνον, ἀλλὰ καὶ παίδων ἄπτονται μᾶλλον.

Pric. Quæ sola mihi servis amanter] Male hæc absunt ab Oxoniensi: supra lib. II. 'Me, &c. satis amanter cooperuit.' *Idem.*

De Deorum numero] *Herarum* Flor. Reg. Fux. *Orarum* Guelf. pr. Sed *Horarum* quoque Pith. Guelf. sec. Oxon. et D'Orvill. a m. pr. ut verissime emendarunt viri docti. Putidum istud *Deorum*, quasi reliquæ non essent Deæ, unde inrepperit, nisi ex marginali nasutuli ejusdam glossa, vel scriptura *orarum*, excogitare nequeo. Mentione de *Horis* Deabus plena sunt poetarum monumenta. Vide et lib. VI. pag. 125. Artemid. Oneirocr. lib. II. c. 49. Per eas quoque jurabant. Hinc Aristæn. I. Ep. II. κάλλος γε καλὸν νῆ τὰς φύλας ὄρας. ubi Abresch. laudat Casaub. ad Athen. lib. II. Anim. c. 18. Notanda vero elegans variatio particularum *sire, seu, vel.* De priore *sire, seu* ad Drak. ad Liv. lib. X. cap. 14. Altera *seu, vel* pro *sen*, non ita frequens est, in usu tamen fuit. Adi Duker. ad Flor. lib. IV. c. 2. § 79. Ac restituendum id de Deo Socratis pag. 672. Ed. Flor. 'Vel ut pastor, vel equiso, vel bubsequa seu balantium, vel hinnientum, vel mugientium greges.' Sic enim Edd. Vett. et Mss. Fulv. Harl. aliique. Veget. lib. IV. cap. I. 'Circumfuso mari sive paludibus, vel fluminibus.' Septim. de B. Tr. lib. VI. cap. 10. 'Sive supra modum, &c. præceps icrit, vel, &c. circumventa interierit.' Atque ita Græci. Ælian. lib. V. Anim. cap. 3. 'ΕΑΝ ΤΕ ἡμερον ζῶον, ἡ ἀγριοι. Aliquando contra præcedit *vel vel aut*, et sequitur *sive*. Vitruv. lib. V. c. 7. 'Cum aut fabularum mutationes sunt futuræ, seu Deorum adventus.' Lib. VIII. c. 7. 'Aut fistulis plumbeis, seu tubulis fictilibus.' Male igitur Muret, et Acidal. tentant Auctorem de Corr. Eloq. cap. 5. 'Vel in judicio, sive in senatu:' primo loco *sive* etiam reponentes. Atque hinc egregie confir-

matur emendatio Cl. Drakenborchii, quam verissimam censeo, in Livio lib. XXII. cap. 49. 'Ne aut reus iterum e consulatu, sive accusator collegæ existam.' *Oud.*

Nec loquax illa conticuit avis] De qua supra Venus, 'quæ sola mihi amanter servis.' Donatus ad I. 2. Hecyræ: 'Servile vitium est tacere non posse.' *Pric. Loquax]* Corrigo, *loquax*: gavia enim avis loquax merito nominatur, quam et superius verbosam appellavit, quæ Veneri cuncta denarravit. Tales, lingulacæ, loquutuleiæ, blateratrices, eleganter dicuntur. *Beroald.*

Puellam (si p. m. p. n. dicitur) efflicte cupere] Tacite *efflictim* e Fulv. et Pal. reposnit Wow. et seqq. si Elmenh. excipias. Vide ad lib. III. p. 53. 'Efflictim deperit.' Verum tamen Mss. Flor. Reg. Fux. Pith. Guelf. Oxon. cum Edd. Vett. servant *efflicte*, et D'Orv. *afflicte*. Citatur e Symmachii I. I. Ep. 90. 'efflicte diligere.' Sed ibi non invenias. Paulo ante præfero *puelle* e Flor. Pith. et Oxon. Sic magis ex decore parcit Cupidini, dicens modo, eum 'puellæ bene velle,' ut passim apud Cic. et alios, 'tibi maxime cupio;' non plane *illam amare*, seu *velle*: de quo vide Broukh. ad Tib. I. 10. 5. lib. X. pag. 225. Hinc respondet Venus: 'Immo scio, puellam illam vere diligit.' In Pal. et Oxon. Guelf. *capere*. *Oud.*

Vel maxime] Reg. Fux. Guelf. ambo, Pal. Oxon. D'Orv. *permaxime*. Pith. et *max.* Sed alterum videtur significantius elegantiusque. Vide Drak. ad Liv. lib. XXXVI. 41. 'Cujus eo tempore vel maxima apud regem auctoritas erat.' Sic sæpe 'vel imprimis,' 'vel plurimum.' *Idem.*

Nimirum illud incrementum l. m. putavit] Miror, Scriverium in contextum recepisse conjecturam Elmenh. Nam præterquam quod hic *aurei* vox non conveniat, ntpote nisi laudis ergo adhiberi solita, non dubitabat de re,

quam dicit Venus, sed certo quasi sibi persuadebat, a filiolo se lenam existimari. Sæpius τῶ *nimirum* in indignationibus, vel gravi affectu utitur Auctor. lib. iv. pag. 81. 'Nimirum tanto compendio defraudare juvenes meos destinas?' Venus ipsa eodem libro p. 84. 'Nimirum vicariæ venerationis incertum sustinebo.' Lib. xi. p. 261. 'Nimirum perperam in me consuluerunt.' Dein male quoque Sopingius divinavit *excrementum*. Nam *retrimentum*, quod in quibusdam libris esse scribit Wowerius, ego nusquam reperi. Nec quidquam est mutandum. Egregie *incrementum illud*, vel potius cum Palat. *istud*, Græce veritas per τοῦτο τὸ θρέμμα, ut docuit Turnebus lib. xvi. Advers. cap. 13. ex Virgil. Ecl. iv. 49. ubi Saloninus dicitur 'magnum Jovis incrementum.' Supra p. 96. 'uteri incrementum.' Ovid. lib. iii. Met. 103. 'dentes, populi incrementa futuri.' Ceterum *illud* desideratur in Reg. Fnx. id Gueif. pr. a m. pr. putat Ed. Scriv. *Idem*.

Hic queritans] Primo in Pith. est *hoc*. D'Orv. *nec*. Scribendum scilicet rursus erat *hæc* cum Reg. Fux. Pal. Edd. Junt. post. Scriv. Pessime vero in Edd. aliquot est *queritans*, pro *queritans*, sive identidem querens. Sed unice verum est *quiritans*, ut jam a Colv. et seqq. non solum, sed et a Junt. post. expressum est, consentientibus etiam Mss. Bert. Pith. Pal. D'Orv. Flor. Vide Ind. et Stewech. ad lib. vii. p. 142. Colv. ad lib. vii. pag. 156. 'Insana voce casum mariti quiritas:' ubi plura. Nam passim in Nostro *querit* et *quirit* confunduntur. Non inepte vero Beroaldus, aliique inter *quer.* et *quir.* sic distinguunt, ut prius significet continuam querelam, alterum querelam cum imploratione opis quasi Quiritinum. *Id. Queritans*] Id est, vehementer delamentata. Quod si legas *Quiritans*, expones, valde vociferans: 'quiritare' enim est Quirites ciere, et Qui-

ritium fidem clamando implorare: unde quiritare pro vociferari et clamare usurpatur: auctores M. Varro et Diomedes. 'Lex fuerat proquiritata,' dixit Sidonius, pro eo quod est promulgata, et præconis boatu denunciata, publicataque. *Beroald.*

Emergit a mari] Mss. Flor. Fux. Pith. Oxon. Edd. Junt. post. Elm. Scriv. Flor. *e mari*. sc. e profundo maris gremio, ut est p. præc. Quare id nunc malo. *A mari* tantum significat ab ea parte, qua est mare, ut statim 'a foribus boans.' Vide ad Cæs. lib. ii. B. G. cap. 24. 'a porta conspexere.' Drak. ad Liv. xxxviii. 32. 'navibus a mari fines eorum vastati:' ubi eadem confusio. *Oud.*

Jam inde a foribus boans] Pollux Onomast. ii. 4. τῶν τῆς γλώττης ἔργων ὀνόματα, βοᾶν, ἐκβοᾶν, &c. Boare ab ipsis foribus, indignantium est: simile ix. 'Introëntem maritum aspero sermone accipit.' *Pric.*

PAG. 108 *Honestâ hæc, et nostris natalibus, &c. congruentia? &c.*] Donatus ad iv. 1. Andr. 'Ab interrogatione incipiunt qui nimis irascuntur.' *Idem.*

Ut primum quidem, &c. verum etiam] Contextus orationis non satis concinnus videri possit; et deesse *non solum*, vel simile quid. *Colv.* Non id video. Nam *verum* ponitur pro *dein*. Immo sæpe *primum* occurrit, licet nihil sequatur aliud. Vide Fabric. ad Cic. lib. i. de Offic. c. 13. Duker. ad Flor. lib. ii. c. 18. me ad Frontin. lib. i. c. 5. § 16. *Oud.*

Inimicam meam cruciâres, &c. tol. inimicam] M. *pollueres*. Putean. Sic etiam Oxon. Gueif. et Par. cum Pal. ut edidit Wow. et Pric. qui tamen malit *cruciâres*: quod est in optimis libris Flor. Reg. Fux. Bemb. D'Orv. Verum *sordidis* vox docet, *pollueres* verum esse: nec tamen damnarem alterum. Nam Bertin. habet diserte *cruciâresque*. Et hoc excidisse, ut credam, faciunt Codd. Palat. Gueif. ambo, Par. a quibus omnia post *pol-*

lucres, usque ad *sed utique*, exsulant.

Utrumque ergo *pollueres cruciariesque*, ex præcepto Veneris lib. iv. p. 85.

'Virgo ista,' et quæ sequuntur. Ineptissimum est istud Stewechii *inimican*. In Ed. Beroald. *inimicam meam*.

A Guelf. abest quoque *meam*. Oud. *Tuæ parentis, imo Dominæ*] Hieronymus ad Gaudentiam, de filiolarum institutione: 'Amet' (matrem) 'ut parentem, subjiciatur ut Dominæ.'

Lactantius iv. 3. 'Dominum eundem esse qui sit pater, etiam Juris civilis ratio demonstrat: quis enim poterit filios educare, nisi habeat in eos dominii potestatem?' *Pric. Nec sordidis amoribus inimicam meam pollueres*]

Ita et Oxoniensis Codex: præfero autem quod in editis permultis, *cruciaries*: sensus est: Nec non tantum (quod meministi me contendisse a te,) inimicam meam sordidis amoribus non cruciasti: verum etiam, &c.

Idem. Per, &c. ora populorum rumoris conviciisque, &c. male audire]

Infra lib. viii. 'Hac infamia consternati, quæ per ora populi facile dilapsa, merito invisos ac detestabiles eos cunctis effecerat,' &c. *Idem. Verum etiam hoc ætatis puer, tuis licentiosis et immaturis jungeres amplexibus*]

In Apologia: 'Inter scorta et pocula puer hoc ævi, &c. agitat.' Inf. l. ix. ille: 'Tu autem, tam mollis, ac tener, et admodum puer, &c. ætatis flore mulieres adpetis? &c. et intempestivum tibi nomen adulteri vindicas?' *Idem.*

Inamabilis] Post reliqua hoc additum pro gravissimo convicio. Vide II. 6. A. Gellium. *Idem.*

Generosum] An pro generabili, generatore? Suadent sequentia: 'Nec me per ætatem posse concipere.' *Wasse.*

Illæ suadent, ut credamus, Venerem voluisse arrogantiam filii frenare, minando ei, non 'solum' illum mansurum Veneris prolem; sed et accepturum fratres, quibus melius sua mandata committeret, ipsamque sperneret. Hæret tamen hic mihi

aqua. Oud.

Nec me per ætatem posse concipere] De liberis Hesiodus: *Γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας. Pric.*

Eique donaturum istas pinnulas et arcum, &c.] Ipsa Eadem de Eodem apud Lucianum in Deorum Dialogis: *Πολλάκις ἠπέλιψα, εἰ μὴ παύσηται τοιαῦτα, &c. κλάσειν μὲν αὐτοῦ τὰ τόξα καὶ τὴν φάρετραν, περιαιρήσειν δὲ καὶ τὰ πτερά. Idem.*

Quam tibi dederam] Quod oculis subjicit Gortæi gemma apud Drakeub. ad Sil. Ital. lib. vii. 453. 'omnia parvis Si mea tela dedi blando medicata veneno.' Oud. *Et omnem meam suppellectilem, quam tibi non ad hos usus dederam*].

Ut me nempe, præter cætera morum tuorum dedecora, telis vulnerares tuis: etiam Ovidius ad lascivientem Deum istum III. 3. de Ponto: 'Discipulo perii solus ab ipse meo. Dum damus arma tibi, dum te lascive docemus, Hæc de discipulo dona magister habet.'

Notetur formula loquendi, 'non ad hos usus.' Ovid. Metam. v. 'Non hos adhibendus ad usus.' Virgilius: 'Ensemque recludit Dardanium, non hos quæsitum munus in usus.'

Manilius de Andromeda: 'Induiturque sinus, non hæc in vota paratos.' Porcius Latro in Catilinam: 'Reminiscere, reminiscere ferrum illud scelestum, atque illas nefarias faces, &c. non ad oppugnandam Urbem, neque ad eam concremandam tibi datas fuisse: sed potius ad salutem civium, dignitatem imperii, libertatisque nostræ defensionem.'

Pric. Quam tibi non ad hos usus dederam] Supra lib. II. 'Gladium, quem, &c. ad hos usus extuleram.' *Idem.*

Prima pueritia instructus es] *Inductus* retineo ex Jurisconsultis et Ammiano. *Brant. Tua ille cum Scrv. et Flor. addidit.* De 'prima pueritia' vide ad lib. III. p. 48. 'parvuli hujus in primis annis destituti.'

Dein *inductus* habent et Oxon. Pith.

Par. Reg. et Edd. ante Bas. *indutus* D'Orv. Guelf. sec. et Pal. Sed unice verum est *inductus*, εἰσαχθεῖς Græce, de quo se acturum ad Jamblichum hic notavit Sopingus. Consule Beroald. Pric. Sciopp. et quæ nos congesimus ad Sueton. Vit. Persii: 'a quo inductus est in Philosophiam:' uti e Mss. legendum docui. Revocavi igitur *inductus*: licet nihil notatum invenerim e Flor. Post vocem *pueritia* hic rursus magna est lacuna in Guelf. pr. usque ad lib. vi. p. 129. 'potest in asino meo:' elapsis aliquot foliis.' Oud. *Mule prima pueritia instructus es*] Oxon. et plures alii Mss. *inductus es*: nec aliter antiquissimæ editiones. Gellius xvi. 8. 'Cum in disciplinas dialecticas induci, &c. vellemus.' l. gradatim, § 4. in hunc modum. ff. de iuner. et honor. 'Eos qui primis literis pueros inducunt.' Socrates Histor. Eccles. iii. 24. 'Ὡς ἔθος τοῖς σοφισταῖς ποιεῖν ἐν τῇ νέων εἰσαγωγῇ.' 'Prima pueritia' est quam Gellius x. 19. 'primorem pueritiam' vocat. Pric.

Et acutas manus habebas] Bene Barthius l. xxi. Advers. c. 7. et, illo non nominato, Floridus exponit 'petulantes,' et δξεί κέντρω armatas; nisi malis vertere per δξύχειρα; uti Mercurium vocat Lucianus ob furandi artem. Sed et sic quisque dici potest manum celeritate præditus, ut et *acutus* sumitur. Vide Pric. et adi Clar. Hemsterh. ad Lucian. Dialog. D. vii. p. 221. tom. 1. Oud. *Acutas manus habes*] Quænam aut cuiusmodi sunt 'acutæ manus?' num 'agiles?' ut 'motus acutus' apud Statium: et 'acuti unguis' apud Juvenalem: an quales 'immansuetas' Propertius vocat? 'In me mansuetas non habet illa manus:' et alibi, 'audaces manus.' 'Nun timeam audaces in mea membra manus.' An vero 'acutæ manus' metonymice pro 'acutis telis' quæ manu spargit? Psalmista 45. 6. τὰ βέλη σου ἠκονημένα. Pric.

Majores tuos irreverenter pulsasti toties] 'Crudelis mater magis, an puer improbus iste? Improbus iste puer, crudelis tu quoque mater.' Idem.

Parricida denudas quotidie] Arridet magis *defrudas*. Colv. Nec secus coniecit Meurs. lib. iv. Exerc. Crit. cap. 17. lib. v. Crit. Arn. 13. Perperam. Agitur enim de pulsatione et verberibus, ad quæ denudandi erant vapulaturi; uti bene advertit Pricæus. Pro *despoliata* est apud Ciceron. lib. xii. Fam. Ep. 15. 'Civibus crudelissime denudatis, et divenditis.' In Oxon. *parricidiam*, Pith. *parricidam*. Forte inserendum *tu*. Oud. *Et ipsam matrem tuam, me inquam, &c. denudas quotidie, et percussisti sæpius*] Seneca Octav. 'Timende matri teliger sæve puer.' Venus ista de Eodem apud Moschum: Καὶ χρῦσον περι νῶτα φαρέτριον ἐνδοθι δ' ἐντὶ τοῖ μικροὶ κάλαμοι, τοῖς πολλὰκι κημέ τιτρώσκει. nec non apud Lucianum: Ὑβριστὴς ἐστίν, ἐμὲ γοῦν αὐτοῦ τὴν μητέρα οἶα δέδρακεν! ἄρτι μὲν εἰς τὴν ἴδην κατάγων Ἀγχίσου ἕνεκα, &c. ἄρτι δ' ἐς τὸν Ἄλβανον, ἐπὶ τὸ Ἀσσύριον ἐκεῖνο μειράκιον, &c. Colvius *defrudas* importune: agitur hic de pulsatione et verberibus, quibus denudatio prævia. Pric. *Me inquam, &c.*] Cicero in pro Cælio: 'Me ipsum, me inquam quondam pene ille decepit.' Idem.

Et quasi viduam utique contemnis] Terent. Heaut. Act. v. Scen. 1. 'Qui sibi me pro deridiculo ac delectamento putat. Non, ita me Dii ament, auderet hæc facere viduæ mulieri, Quæ in me fecit.' Petronius: 'Ne mercedem cellæ daretis, fugere nocte in publicum voluisti, sed non impune. Jam enim faxo, sciatis, non viduæ hanc insulam esse, sed M. Manitii.' Elmenh. Conferendus est elegantissimus locus Apollon. Rhod. iii. 90. &c. de Cupidine. Oud.

Puellus propinure] Pro παραδιδόνα. Vide Suid. in v. Προπεπωκότες, et Comm. ad Ter. Eun. v. 9. 57. 'Hunc

comedendum et ebibendum vobis propino.' Barthius ad G. Briton. Phil. lib. II. 481. 'Themaque prolixum res gesta propinat.' Durius tamen hoc loco videtur; ac malim, *propitiare*, sive *propitias* et faventes Marti reddere. Sic Fotidi ait Lucius lib. II. p. 27. 'Jam dudum perii, nisi tu propitiaris.' Ac passim *propitiare* pro placare, utitur Noster. Vide Indic. et alibi, 'propitia voluptas.' *Idem*.

Sed faxo] Flor. *Sed jam f.* Elmenh. Sic etiam Palat. Fux. Oxon. D'Orv. et Edd. Junt. post. cum Scriver. Verissime, et quasi ex formula minantis, se ex continenti pœnas inflicturam. Nam alioquin et sine hoc temporis adverbio occurrit. Lib. I. in f. 'Jam enim faxo, scias.' Lib. VI. p. 124. 'Jam faxo nuptias non impares.' Petron. c. 95. 'Jam enim faxo, sciatis: ubi et vide. Effacacissime lib. I. p. 9. 'Faxo enim sero, immo statim, immo jam nunc.' Plura dixi ad lib. IV. p. 81. 'Quod si pergis ulterius, jam faxo, lacrimis,' &c. Oud. *Sed faxo te lusus hujus pœnitent*] 'At non impune feremus, Quæque inhonoratæ, non et dicemur inultæ.' *Pric*.

Stellionem istum] Glossæ: 'Κακοῦργος, maleficus, stellio:' sic enim, non *stellionatus*, legendum. *Idem*.

Hujus ipsius luxuriam] In Palat. Guelf. sec. male est *hujusmodi*. Hinc tamen puto tacite Elmenh. dedisse *hujuscemodi l.* Agitur vero de luxurie Cupidinis. Scriv. plus innovavit, ediditque: *hujuscemodi luxuriam sæpius offendi*. Pro eo verbo autem ineptissime in Palat. *peccavi*. Oud. *Irrisui habita quid agam? quo me conferam? &c. petamne auxilium ab inimica mea Sobrietate, quam, &c. sæpius offendi? an rusticæ, &c.*] Dido apud Virgilium: 'En quid agam? rursus ne procos invisâ priores Experiar?' Ariadne apud Catullum: 'Nam quo me referam? quali spe perdita nitar?

Idmoneas ne petam montes, a gurgite lato Discernens Pontum truculentum ubi dividit æquor? An patris auxilium sperem, quem næ ipsa reliqui?' ubi in primo versiculo *pro nam* legerim *nunc*, quomodo in Appuleio nostro: et pro *perdita, prodita*: infra ibidem enim, 'Justam a Divis exposcam prodita muletam.' *Pric*.

Nec tamen v. solatium tantum spernendum est] Unde unde verissime restituerunt viri docti a Wow. usque: uti exhibent etiam Guelf. sec. Reg. Fux. Oxon. Inc. cum Ed. Junt. post. Unde semel quoque in D'Orv. Pith. quod est vestigium veræ lectionis et fons vitii; male placens Roaldo. Nisi potius voluerit duplicari, et sit vitium typographicum. Adi et Comment. ad Sueton. Claud. c. 17. 'velletque triumphus decus unde unde acquirere.' Similia sunt 'qua qua' et 'quantulum quantulum:' de quibus vide ad lib. II. p. 22. et lib. IX. p. 202. Ceterum in Pal. Guelf. sec. corrupte *me t. &c. sperandum*. In Bertin. *sed tamen*. Pith. *prorsus mihi*. Oud. *Nec tamen vindictæ solatium tantum spernendum est*] Percommode Palat. et Florent. Mss. *solatium undeunde spernendum*: vindictæ (inquit) ex quacunque plaga flans aura recreabit me. Juno apud Virgilium: 'Quod si mea Numina non sint Magna satis, dubitem haud equidem implorare quod usquam est:' ubi Servius: 'Ac si diceret,' (ut hic Venus) 'etiam humilia.' In veteri locupletissimo Onomastico: 'Undeunde, ἠπόθεν οὐν.' Terent. Andr. IV. 'Ubi-ubi erit:' ad quæ Donatus: 'In prima parte vim suam tenet, in posteriore productionem: quemadmodum ut-ut, quaqua, undeunde? De 'vindictæ solatio' abunde ad p. 39. diximus. *Pric*.

PAG. 109 *Pharetram explicet*] Fulvius, *expilet*. Recte. *Elmenh.* Idem in mentem venit Piccarto Peric. Crit. cap. 8. Uti passim apud optimos quosque pro despoliare occurrit, 'ex-

pilare templa,' 'thesauros,' 'armaria,' &c. Nihilominus haud sustinui cum Edd. Wow. posterioribus id in textum recipere, quia *explicit* servant mordicus Mss. O. et explicat Beroaldus, 'relaxet, resolvat, ut fluxura fiat sagittarum.' Et sane non vult Venus, ut Sobrietas pharetram sagittis spoliet; sed ut ea aperta, vel excussa, sagittarum retundat aciem et mucronem: sibi que respondent 'pharetram explicet, et arcum enodet.' Ut in glossis 'ἐὐλυτῶ, explico, enodo.' 'Explicare' tamen dissolvendi sensu in malam partem an alibi dicatur, dubito. Ampliandum de hoc loco, quem tamen sanum fere pronunciam. *Oud.*

Arcum enodet] Vulgo, *denodet*. *Enodet* scilicet est in Palat. uti et Oxon. Fux. D'Orv. ac Guelf. sec. quod miror, Pricæo non magis potuisse placere. Cum *denodare* nusquam occurrat, et elegantius vice versa *ex* et *de* adhibuerit Auctor, cum Florido ego recepi. 'Enodare laqueos' Gellius, et metaphorice Noster supra, 'enodare præcepta sortis,' lib. iv. p. 86. et alii sæpius. *Oud.* *Arcum denodet*] Oxon. *enodet*; pro qua alteram non mitto lectionem. *Pric.*

Et ipsam corpus ejus acrioribus remediis coercet] Quod Paulo τὸ σῶμα δουλαγωγεῖν καὶ ὑπωπιάζειν. *Idem.*

Istis manibus, &c.] *Istis δεικτικῶς.* Vide ad Act. Apost. xx. 34. notata. *Idem.*

Aureo nitore perstrinxi] Hæc Beroaldus exponit, 'aureo vinculo nodavi,' frigide et falso. Ill. Heinsius ingenio suo more emendabat: *Arabo nidore perunxi*: ad Ovidii Ep. xv. vs. 76. 'Non Arabo noster rore capillus olet.' Vide Comment. ad l. ii. p. 26. 'Capillum guttis Arabicis obunctum.' 'Nidor' etiam pro odore rei non ustæ, sæpe in Nostro. Hinc 'mellitus corporis nidor' l. viii. p. 168. Verum licet sic optime esset locutus Auctor, hic tamen nihil con-

tra Mss. mutandum censeo. Nam 'aureus nitor' debet capi de fulvo colore, quo capillos inluit Venus. Passim enim 'nitere' de auro dicitur. Consule Comm. Heins. et Burm. ad Ovid. l. b. x. Met. 647. 667. Bentleii. ad Manil. l. i. 737. apprimeque huc faciunt Valer. Flacc. lib. vi. 710. 'Et gravidæ maduere comæ, quas flore Sabæo Nutrierat, liquidoque parens signaverat auro:' et Stat. v. Theb. 227. 'quas finxerat auro Ipsa comas.' Quibus locis adcundi sunt interpretes. Unde patet, simul 'nitorem' dici ob delibutos liquido quasi auro capillos, tali unguento splendentes. Nemo enim nescit, unguentatas res vocari 'nitidas' et 'nitere.' Cic. ii. Catil. c. 5. 'qui nitent unguentis.' Mela l. iii. c. 9. 'Est locus, quo perfusa corpora quasi peruncta nitent.' Ovid. iii. Art. 443. 'Nec coma vos fallat liquida nitidissima nardo.' Adde Broukh. ad Tibull. ii. 5. 7. 'Sed nitidus pulcherque veni.' Hinc ob uncta athletarum corpora 'palæstra' vocatur 'nitida' Horatio aliisque. Aliquando cogitavi de 'aureo crinali,' quo distinctos capillos gerebat Cupido, teste Ovidio ex Ponto lib. iii. El. 3. 15. 'Nec torquem collo, nec habens crinale capillis, Nec bene disposita comtus, ut ante, comas.' Sed ei non convenit *perstrinxi*, quod est levi, placide tetigi, finxique capillos. Sil. lib. iv. 352. 'Perstringit tacitas gemmanti gurgite ripas:' et sæpe. In Oxon. *prostr.* *Oud.*

Meo gremio nectarei fontis infeci] Pricæus ait esse hypallagen pro 'fonte gremii;' quo videtur intellexisse 'mammarum lac.' Sed an is fons gremii dici possit, dubito. Ill. Heinsius ibidem egit, *mei gremii nectareo fotu refeci*, pinnas lassas scil. a volando; unde sæpe Noster 'refota lassitudine,' de quo vide ad l. v. p. 98. Mart. Cap. l. i. p. 13. 'Uxoris fotibus repigratus.' *Refeci*, ut l. vi. p.

123. 'refectisque pinnis aliquanta quiete.' Non ausim tamen ego tam multa contra Mss. inmutare. Pal. *modo gr. nectari*. In Ed. Vet. *nectari iu f. i. Junt. post. nectari f. infici*. In Guelf. sec. etiam *nectari*. Quæ nihil sunt. Nisi exciderit *guttis*, vel aliud quid, putem cum summo Vossio de Constr. cap. 30. construendum esse *infeci fontis*, ut Genitivus sit pro Ablativo, frequenter per Nostrum amatus, sive inplevi, dum sæpe jacebat meo gremio. *Idem. Meo gremio nectarei fontis*] Hypallage, qualis vi. 'Venus terrenis remediis inquisitionis abnuens.' *Pric.*

Foras sese proripit] Pal. *præripit* cum Guelf. sec. Ed. Floridi *prorupit*: quod unde habeat, nescio. Eorum autem est frequens confusio. Vulgata recte se habet. Lib. iv. p. 61. 'cursu me concito proripio.' pag. 79. 'concito se gradu proripiunt.' Lib. vi. p. 127. 'Meque quadrupedi cursu proripio.' Lib. viii. p. 161. 'cursu furioso proripit se:' et passim. Vide Iadicem, pluraque ad Cæs. l. i. B. Civ. c. 80. 'Subito se proripiunt.' *Se* etiam in Oxon. Dein *infesta stomachabiles Venera* Guelf. sec. *Oud. Sic effata, foras sese proripit infesta*] *Iliad. xxii. Ὡς φάμενη, μεγάροιο διέσσυτο μαινάδι ἴση, Παλλομένη κραδίην.* De Petro Nonnus in Joh. xx. 3. Ἐμφοροὺς οἰστροθέντι ποδῶν διφῆτορι ταρσῶ Ἄνθορον ἐκ μεγάροιο. Achilles Tatius ii. Ταῦθ' ἄμμι λέγουσα, ἀνεπήδησεν ἔξω. *Pric.*

Et stomachata bites Venereas] Pal. caret τῶ *et*. In eodem et Par. *stomachata*. Pal. *Venerayn*. Pith. *bilem Veneriam*. D'Orv. et Edd. Vett. *Venerias*. Intelligit bites, quales decebant Venerem, ut Deam, vel propriæ Veneri erant, ut vehementi, inpotentique feminini sexus Deæ. Nec temere quid innovandum opinor. F. *Veneræa*, adscripsit G. Vossius: quod non capio. Ceterum hæc verba Pricæus collocavit post *effata*. *Oud. Stomachata hi-*

les Venereas] 'Fœminæ ardentem curæque iræque coquebant.' *Pric.*

Comitantur] Aliorum Codd. qui habent *continuatur*, accedunt Reg. Pith. Pal. Guelf. Oxon. Inc. uti confidenter reposui cum Mercero ad Nonium pag. 93. (ubi olim in Edd. et Ms. Voss. etiam active est *continuaré*) deponentialiter. Nam licet *continuaré* posset firmari ex notatis ad l. i. p. 17. deprehendi tamen, ubique in hoc verbo, Appuleii deliciis, plures et meliores Mss. præferre deponens, ut loco l. vi. p. 121. item l. xi. p. 242. in Imperativo: 'Continuaré pom-pam.' Vide et lib. x. p. 234. Atque sic 'continuatus' pro 'continuo occurrens,' l. vii. p. 149. ex emendatione Merceri ibidem, N. Heins. ad Ovid. Met. l. xiv. vs. 239. Ac lib. xi. p. 255. 'Eum cubiculo suo commodum prodeuntem continuatus saluto.' *Oud.*

Vultu tumido] Pith. Fux. *timido*. Citra necessitatem Pricæus hic et l. ix. p. 191. 'Vultu turgido, subdnctisque superciliis iratus:' malebat *turbido*. Nam, uti illud in Mss. inventum nemo sanus damnaret, ita hoc æque bonum esse, et præ gravi ira vel vehementiore affectu commotos dici 'tumidos,' 'tumere,' et 'turgescere,' docent Comment. ad Liv. l. xxxiiii. c. 11. Min. Fel. c. 14. Triller. Obs. l. i. c. 1. Bouhier. ad Petron. Carm. de B. Civ. 115. Et de vultu Ovid. Epist. viiii. 57. 'Ora mihi pariter cum mente tumescunt.' Sil. lib. ii. 626. 'atros insibilat ore tumores.' *Idem.*

Quæsivere] D'Orv. Pith. Fux. Guelf. Pal. Oxon. Ed. Beroaldi, *quæsiere*. Ac placet. Vide me ad Cæs. lib. i. B. G. cap. 32. Septim. de B. Tr. lib. ii. cap. 52. 'Rex Patroclum quæsiit.' Lib. iii. c. 2. 'Ad postremum quæsiit:' ubi al. *rogat, petit*. Frustra. *Id. Quæsivere cur truci supercilio tantam venustatem micantiæ oculorum coerceret*] 'Quæ causa indigna serenos Fæ-

daret vultus.' In Epistolis Philostrati: 'Ανθος ἐστὶ γυναικὶς ἢ τοῦ προσώπου γαλήνη· μὴ οὖν τραχεῖα γίνου, μηδὲ φοβερὰ· μηδὲ ἀποστεφάνου τὸ κάλλος, μηδὲ ἀφαιρουὶ βόδων σεαυτὴν, ἃ ταῖς καλαῖς ὑμῖν ἐν τοῖς ὕμμοις φέυεται. Ibidem: 'Ἐχθές σε ὀργιζομένην κατέλαβον, καὶ ἔδοξα ἄλλην βλέπειν· τούτου δὲ αἴτιον ἢ τοῦ θυμοῦ ἔκστασις, ἀκριβῶς σοι συγχέουσα τὴν τοῦ προσώπου χάριν. Itegrum: Οὐ πρόκει οὐδὲ ἡλίφ τοῦ προσώπου νεφέλην προβάλλεσθαι. τίς ἢ κατῆφεια αὐτῆ; τίς ἢ νύξ; τί τὸ συγγῶν σκότος τοῦτο; μειδίασον, &c. ἀπόδος ἡμῖν τὴν τῶν ὕμμάτων ἡμέραν. Aristanetus 1. 17. Μὴ σκυθρῶπαζε, καλὴ γε οὖσα, μηδὲ τὰς ὀφρῦς ἀναγε· εἰ γὰρ φοβερὰ γένοιο, ἦπτον καλὴ ἔση. 'Micantes oculi' heic, ut supra II. et III. libb. Præ vultu tumido mihi vultu turbido placeat. Pacuvius: 'Caperata fronte, vultu turbido.' Infra lib. IX. 'Dum Barbarus vultu turbido iratus incedit:' ad quem locum plura. Gellius XI. 7. 'vultum turbatum' dixit. Pric. Venustatem micantium oculorum] Ex hoc loco Ammianus lib. XXV. de Juliano loquens: 'Venustate micantium oculorum flagrans:' et bene heic venustatem: supra lib. III. 'Frontem tuam assidua venustate lætabit.' Idem.

Isto modo pectori] D'Orv. Pal. Edd. Junt. post. Wow. Pric. isti. Sed isto ἀρχαϊκῶς videtur prætulisse Auctor. Lib. VI. p. 120. 'laborique isto succumbis.' L. VII. p. 150. 'isto asiino demere.' L. XI. p. 249. 'Vultum, candido isto habitu congruentem.' Adde Voss. de Anal. l. IV. c. 6. et quæ supra disputavi l. III. p. 56. 'Nocti istæ.' Oud.

Perpetrare venitis] Perpetrare est in Edd. Ber. Bas. Colv. Vulc. Elm. Scriv. Flor. de quo Infinitivo post verbum renio, adi Burm. ad Val. Flacc. lib. VI. 646. 'Venistis saturare canes.' Virg. Æn. I. 528. 'populare penates Venimus.' Verum pessime hoc loco. Non enim intellex-

erunt interpretes mentem Auctoris, qui hoc verbum referunt ad Junonem et Cererem, in quibus etiam Pricæus, ideo legens *volentia*, sive grata mihi, ac Marklandus substituens *volentiam*, sive rem gratam, e Solino, ad Stat. lib. II. Silv. 3. 19. Dicit Appuleius: *Venitis opportune meo pectori perpetraturæ* (sic enim Mss. quoque D'Orv. Pith. Pal. Gneiff. Oxon. et alii cum Edd. primis, Ald. Junt. utraque, Collin. Wow. Pric.) *volentiam*. Quod etiam margini adscript Salm. Neque opus est, ut cum Cl. Wasseo substituatur *perpetraturæ*. Elegans est dictio, *meo perpetraturæ violentiam pectori*: uti in illis, 'mea defunctæ ossa,' 'meum solius peccatum,' et innumera similia, de quibus adi Grammaticos, et Heins. ad Ovid. Epist. v. 45. 'nostros vidisti flentis ocellos.' Sueton. Vesp. c. 5. 'ipso adcumbentis pedes.' Immo et Noster sic ait lib. IX. p. 187. 'tuos volentis amplexus.' Intelligit vero *volentiam*, qua præ nimio furore verberasset vel nimis castigasset filium, vel aliud quid violentius egisset, cujus forsitan ipsam punivisset; nisi consilium opportune darent Juno Ceresque. *Idem. Opportune, inquit, ardenti prorsus isti meo pectori violentiam scilicet perpetraturæ venitis*] Lectionis istius, quæ impune per omnes editos discernit, sensum ego nullum perspicio. si 'pectori violentiam perpetraturæ' (aut, ut in quibusdam est, *perpetrare*) 'veniebant,' quomodo 'opportune?' nemo qui malo dando vedit, tempestive adest: ut omittam loquendi modum satis absonum, 'violentiam pectori perpetrare.' Tentabam sic mederi, *pectori volentia s. p. v.* 'Volentia,' grata, jucunda, vel, quæ placeant mihi: ita Sallustius apud Nonium (a quo tot locutiones desumit Noster) 'volentia plebi facturus:' et bene huic sensui subsequencia congruunt. At (inquires) quis sic usus 'perpetrandi' verbo? Noster supra hoc li-

bro: 'Quo protinus perpetrato,' &c. et Scriptor significantissimæ Latinitatis Aulus Gellius: qui 'pacificationem perpetrare' (id est, *facere*) VII. II. dixit. Festus: 'Perpetrat, peragit, perficit,' &c. *Pric.*

Fact. latuerint] Vulgo, *factum latuerit*. Elmenh. Ita scilicet, vel *latuerint*, erat in Edd. Junt. pr. Ald. Col. Colv. &c. etiam Pricæi. *Factum latuerunt* Edd. Bas. Sed *facta* est in Mss. O. et Edd. pp. Ber. et Junt. post. *fata* Oxon. a m. pr. *latuerunt* dant quoque Reg. Fux. Oxon. Pal. Edd. primæ, Ber. et Junt. post. quod præfero. Deas enim hoc scire, ipsa Dea merito sibi persuadebat, tantumque negotium cælestibus haud posse ignotum esse statuebat. *Oud. Nec enim vos, &c. famosa fabula, &c. latuerit*] Q. d. 'Omnibus in triviis vulgatur fabula passim.' *Pric. Domus meæ famosa fabula*] Plantus: 'Me miserum famosum facit flagitiis suis.' Gloss. 'Κακόφημος, famosus.' 'Κακοφημία, famositas:' et in alio: 'Famosus, ἄτιμος.' *Idem. Et non dicendi filii mei, &c.*] Ob mores depravatos. Glossarium: 'Ἄφατος, ὁ μὴ λεκτός, nefandus:' et, 'Ἄλεκτος, infimus, indicendus:' frustra ergo exquisitissimæ doctrinæ Vir P. Faber *dicenda* reponerat. Senex Terentianus: 'Ego te meum dici tantisper volo, Dum quod te dignum est facis.' Scriptor Maccabaicorum: Τοῦ ἀσεβοῦς, καὶ οὐκ ἀρχιερέως Ἰασονος. supra hoc ipso libro: 'Illas scelestas fœminas, quas tibi post internecium odium, et calcata sanguinis fœdera, sorores appellare non licet.' *Idem.*

Tunc illæ gnaræ] Rom. *ignaræ*. Elmenh. Non tantum Ed. Rom. sed et Vic. Bas. Vulc. Wow. &c. immo et Mss. O. habent *ign.* Verum quum statim ipsæ, per Venerem nondum edoctæ, narrent tamen cuncta, Beroaldus jam emendavit *gnaræ*, sequentibus Aldo, Junt. Colin. Florido. At Pricæus conjecit, *non igna-*

ræ. In Cod. D'Orv. est *ignorare*. Quid si hic quoque legas *gnarures*? Auson. Epist. XXII. ad Paulinum vs. 18. 'Arator gnaruris.' Adi ad lib. 1. p. 15. 'ignaruri relata.' *Oud. Tunc illæ, ignaræ quæ gesta sunt, &c.*] Infra lib. IX. 'Maritus ignarus rerum, &c. hospitium repetit:' loci tamen qui præ manibus sententiæ magis congruit *gnaræ*, vel *non ignaræ*: quod et video Beroaldum monuisse. Firmatur lectio talis ab his supra, 'Utunque casus ejus non inscius,' &c. *Pric.*

Palpare Veneris iram, &c.] Lib. VIII. 'Verbis palpantibus stimulum doloris obtundere.' Onomast. vetus: 'Palpnum, θωπελα.' *Idem.*

Quid tale Domina deliquit tuus filius, ut, &c.] Servius ad Æneid. X. 'Quæritur quid tantum iste commiserat, ut sic Æneas sæviret.' *Idem.*

Animo perrivaci] Fulviano accedunt Pith. et D'Orv. Sed vide Pricæum, et me ad Front. lib. II. 3. 17. 'quorum perrivacia fidebat.' Lib. VIII. p. 157. 'Instantia perrivaci.' Immo et in M. P. ut hic lib. VII. pag. 149. 'Fortuna meis casibus perrivacax.' De Deo Socr. p. 670. 'Perrivacaci audacia, pertinacii spe.' Nec secus alii. Ter. in Hec. IV. 1. 17. 'perrivacii animo.' 32. 'Adeone me perrivacem censes?' Liv. lib. IX. 34. 'Perrivacia tua et superbia coëgit me loqui:' ubi vide Drakeub. *Oud. Animo perrivaci*] Ita melius quam *perthinaci*. In veteri Tragœdia; 'Sed perrivaco Ajax animo et indomabili.' *Pric.*

Quod autem, oramus, isti crimen] *Que* in D'Orv. *Oramus* præbent Flor. Reg. Bert. Fux. et Edd. Vett. cum Elm. et Flor. ut *oramus* non significet veras preces, Deabus haud convenientes; sed formulâ sit vehementer rogantium, ut passim: 'Quid, quæso, fecit, quid, oro, peccavit:' mutarintque librarii in *damus* ob sequentem casum *isti*: unde *istius* et *istic* aliorum natum. Ultimum con-

jecit quoque Meursius Crit. Arnob. vi. 4. Verum Dativus ille pro Genitivo est. Nam sensus: Quod illi est crimen, seu quod crimen habet, quid peccavit? Quare non temere cum reliquis istud *damus*, agnitum quoque a Guelf. sec. D'Orv. Fux. Oxon. Inc. admiserim, licet etiam lib. viii. p. 156. occurrat: 'culpam manus mentiens, bestiae dabat.' Alioquin non solet dici 'dare crimen, vitium alicui,' sed *crimini, vitio*. Consule Drak. ad Liv. lib. vii. c. 4. 'Criminique ei tribunus inter cetera dabat.' Oud. Quod autem *damus illi crimen, si puella lepidæ libenter arrisit*] Martialis: 'Quod, (rogo,) quod scelus est mollem spectare ministrum?' Apud Quintilianum Declam. cclx. 'Quid est igitur? amavit ille meretricem, et intra concessos adolescentiæ lusus (licet aliud parentibus videatur) Natura tamen datos, forsitan minus tenuerit cupiditatum frænos? &c. Et quomodo crimen istud hoc tempore est?' 'Puellæ lepidæ' heic, ut vi. de Eadem: 'Amoris uxori, puellæ lepidæ periclitanti,' &c. 'Alicui crimen dare,' ut infra lib. vii. 'Culpam manus suæ mentiens bestiae dabat.' Pric.

Eum masculum et juvenem esse] *Ipsam ju.* Fux. Negligenter Elmenhortsii collatione sua usus est, vel præ festinatione in scribendo aberravit, alteram pro altera voce scribens. Non enim *juvenem* deest Florent. Cod. sed *esse*, bene ab ipso hinc et Scriv. uncis inclusum. Nihilominus hinc deceptus Pricæus, et quod sequuntur, *jam quot sit annorum oblitas*, itidem et *juvenem* deleri voluit. At recte advertit Floridus, non 'seni' obponi *juvenem*, sed 'puero:' unde subjungitur: 'An puer tibi semper videtur?' Maxime conducit ad amores excusandos, quod sit *juvenis*. Nam licet masculus foret, at senex jam, et Japeto antiquior, in illo 'turpe fuisset Amor:' ac 'turpe

senex miles,' ut canit Ovidius. Dein *jam abest a Fux. Oud.* An ignoras cum masculum et juvenem esse] Apud Terentium ille: 'Male judicas: Non est flagitium mihi erede adolescentulum Scortari.' Alius apud Plautum: 'Meo filio non sum iratus: Neque te tuo est æquum esse iratum: si amant, sapienter faciunt.' In Seneca: Controversiis ii. 4. 'Amat meretricem? solet fieri, adolescens est.' Pric.

Vel certe jam quot sit annorum oblitas] Lucianus de puero isto: 'Ἀρχαίτερος τοῦ Ἰαπετοῦ. ergo optime in præcedentibus et juvenem. Florentinus nescit. Idem.

An, quod ætatem portat bellule, puer tibi semper videtur] Jupiter ad Eundem eodem Luciani loco: Δότι μὴ πάγωνα μῆδὲ πολλὰς ἔφρασας, διὰ ταῦτα καὶ βρέφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι. Idem.

Filii tui lusus semper explorabis curiose] 'Indulge veniam puero.' Idem.

Amores retinces] Sive condemnabis, ut haud male exponunt Interpretes. Ut passim 'revincere crimen,' et aliquoties apud Nostrum. Notabilis tamen est lectio Cod. D'Orv. *remetes*, sive resecabis quasi et inhibebis luxuriantes ejus amores. Fa-teor quidem *remetere* nusquam nunc legi: sed plura sunt ἀπαξ ὧν λεγόμενα in Appuleio; et amat præpositionem *re* verbis jungere Anctor, pro *de*, &c. Ond.

Tuas artes in f. filio reprehendes] Cic. Orat. v. in Verrem: 'Omnia quæ viudicaris in altero, tibi ipsi vehementer fugienda sunt. Etenim non modo accusator, sed ne objurgator quidem ferendus is est, qui quod in alio vitium reprehendit, in eo ipse reprehenditur.' Ambrosius Epist. lxxvii. 'se magis ipse condemnat, qui in alio damnat, quod ipse committit.' Bernhardus ad Guilhel. Abbatem fol. 991. 'Humanitatis est, in quo sibi quisque indulget, aliis non vehementer irasci.' Elmenh. Et tuas

artes, &c. in f. filio reprehendes] Maximian. 'Quis suam in alterius condemnet crimine vitam?' Vide quæ in hanc mentem ad Rom. 2. 2. vir maximus H. Grotius. *Pric.*

[*Passim cupidines populis disseminantem*] Zeno Veronensis de Impudicitia loquens: 'Discurrit, &c. per populos.' *Idem.*

PAG. 110 *P. præcludas officinam*] Non cepit hunc locum *Pricæus* putans, ex præcedentibus liquere, hic oportere scribi *recludas*. Sensus est: Si *præcludas* tuæ domui officinam muliebris consuetudinis, et furti eorum, quæ ceteris, et omnibus passim populis est publica. *Oud.* Et vitiorum muliebrium publicam *præcludas officinam*] Hæc est communis lectio, sed ineptissima: scribe, *recludas officinam*: expende præcedentia. *Pric.*

[*Patrocinio gratioso*] *Glorioso* non est nisi in Fux. et Ed. Ald. *generoso* vidi in nullo. Nec *gratioso* junxerim τῷ *Cupidini*, vulgari significatione pro eo, qui facile gratiam et favorem adquiret, passive; sed active *patrocinio gratioso*, sive officioso, ut interpretatur *Floridus*, seu *ambitoso*, quo gratiam et favorem *Cupidinis*, licet absentis, mereri nitentur. Est enim, ut ait *Gellius* lib. ix. c. 12. 'Gratiosus et qui adhibet gratias, et qui admittit.' Sic *Cic.* lib. 11. ad *Fam.* 6. 'Suffragatio gratiosa.' *Oud.* Sic *illæ*, metu sagittarum, *patrocinio gratioso Cupidini*, &c. blandiebantur] Supra heic: 'Sed mitis fluvius, in honorem Dei scilicet, qui et ipsas aquas nrere consuevit, metuens sibi, confestim

eam innoxio volumine super ripam, &c. exposuit.' *Pric.*

[*Præversis illis*] Neque hunc locum ceperunt interpretes, quorum *Beroaldus* exponit 'posthabitis et quasi relictis,' vel, ut cum *Bas.* edidit, *perrersis* seu abeuntibus alio itinere, immo *Stewechius* conjecit eo sensu fere *reversis*. In *Guelf.* sec. *præversis*. In *Oxon.* est *præversis*; unde conjicere quis posset *prærectis*, sive *prætervectis* illis et ita post tergum relictis, de quo vide ad *Sueton.* *Cæs.* c. 37. Sed idem significat *præversis*, *haar roorby gegaan hebbende*. Ut in illo *Virgilio* lib. i. *Æn.* 317. 'volucrique fuga prævertitur Enrum.' XII. 345. 'equo prævertere ventos:' et alibi. Plura de hoc verbo dicemus infra. *Oud.* *Perrersis illis*] *Junone* et *Cerere* jam conversis in aliud iter, atque abeuntibus. Vel expone 'perversis,' posthabitis, et quasi relictis *Deabus*, *Venus* ad undas, unde orta est, flexit iter, marique sulcavit. *Beroald.* *Venus indignata ridicule tractari suas injurias, &c. concito gradu pelago viam capessit*] 'Multa gemens, et se pelago *Dea* condidit alto.' 'Vertit se, et indignans abiit:' ut *iv.* *Reg.* 5. 13. *Naämanus.* *Ælianus* *Var.* XII. 57. de *Menecrate*: 'Ἐξαναστὰς ἀπὼν ὤχετο, καὶ ἔλεγεν ὑβρίσθαι.' 'ridicule tractari,' &c. est, 'ridiculos in suas injurias jocos construi,' ut infra lib. VIII. locutus: sic alibi eodem libro, 'ridicule landare.' *Pric.* *Pelago viam capessit*] *Lib.* IX. 'Retro qua veneramus, viam capessit.' *Idem.*

METAMORPH. LIB. VI.

Post anxiam disquisitionem, post Cereris suasionem, post Junonis re-fragationem, Psyche ultronea Veneri sese offert. Veneris ascensus in cœlum et nominum imploratio describitur, ejusque in Psychen jussa imperiosissima memorantur: ut scilicet acervum omnifariæ frugis granis sejugatis disponeret: ut floccum velle-ri pretiosi quæsitum afferret, ut liquorem Stygium urnula deferret, ut Proserpinæ pyxidem formositate repletam referret: quibus omnibus divino adminiculo confectis, nubit Psyche in concilio Deorum Cupidini suo, celebranturque in cœlo nuptiæ, ex quo matrimonio nascitur Voluptas. *Beroald.*

Mariti vestigationibus] Alii, *investig.* Elmenh. Præpositionem scil. addunt Palat. et Guelf. sec. Scil. cum optimis quibusque amavit Auctor simplex *vestigare*, ejusque derivata. Ita 'vestigare' lib. vii. p. 135. ubi frustra τὸ in inculcare conatur Stewechius. Lib. x. p. 220. 'damni vestigabant reum.' De Deo Socratis init. ac sæpissime lib. viii. p. 154. 'prospectu vestigatorum.' ubi vide Pricæum, et Glosas. Aliquoties hic illic librarii istud in intruserunt. Adi Comm. ad Liv. lib. xxxix. c. 51. 'Quod vestigari volunt.' Sæpe in Plinio, et sic antiquissimus Ms. Leid. lib. ii. cap. 66. 'nec argumentis hoc vestigandum.' Boëth. lib. iii. de Phil. Prosa ix. 'Beatitudo nullo modo investiganda.' In antiq. Ms. Leid. *vestiganda*. Et sic Edd. Vett. Cic. lib. i. de Off. c. 6. 'Artes in veri vestigatione versantur.' Sed *investig.* Mss. plures, et c. 9. *Oud.* *Mariti vestigationibus inquieta*] Virgilinus: 'Vestigatque virum.'

Servius: 'Inquirit: translatio a canibus.' *Pric.*

Animo tanto cupidior] F. *nimio tanto.* Brant. Ita certe Noster sæpius loquitur, ut in Apol. 'multo tanto vanius.' Lib. vii. Met. p. 142. 'multo tanto pluribus.' Lib. x. p. 225. 'multo tanto inpensius.' Flor. N. 18. 'multo tanto præstat.' Sic 'nimium quantum' Terent. Phorm. iv. 3. 38. Verum nihil hic variant Mss. et Appuleius *animo* videtur expresse addidisse, ut opponatur τῷ *inquieta* corpore. Vide etiam ad pag. 125. 'Animo promptiores.' Quidam jungunt *inquieta animo.* *Oud.*

Cupidior, et ir. l. si non u. b. l. certe s. p. propitiare] Copula et hoc loco plane παρέλκει. Nec enim sequitur Adjectivum, quo jungatur τῷ *cupidior*, ut *parata*, vel simile. Quare vel explicari debet *et licet* pro *ctiamsi*, vel transponi ante *animo*; vel potius deleri auctoritate Mss. Oxon. Pith. Palat. D'Orv. et Ed. Junt. post. Pro *iratus* est in Guelf. *irā tamen*. Minus bene Meursius, ut constructionem inveniret lib. iv. Exerc. Crit. cap. 17. legebat *certa*. Verum *certe* in ἐπινοοῦσιν passim adhibet Auctor. Vide ad lib. iii. p. 49. 'Et certe lætitia delibuti.' p. 55. 'Certe eam reformatam videam.' Lib. hoc pag. 130. 'Certe utcumque mors ei erat destinata.' Ac sic præcedentibus τῶς *si non*. Lib. v. p. 96. 'Et si id tolerare non poteris, &c. certe de marito nil audias.' Lib. ix. p. 197. 'Vel si id nequiverit, certe Larva vel numine inmisso violari spiritum.' De Deo Socratis pag. 686. 'Si non apud omnes, &c. at certe penes cunctos,' &c. Accedit lib. x. pag. 131. 'minus qui-

dem quam merebatur, sed quod dignus cruciatus excogitari non poterat, certe bestiis laniandam objecit.' Pro si non in Palat. Fux. Pith. sine. Idem.

Uxoris blanditiis] Lego, *uxoriis*. Elmenh. Sic jam Beroaldus in notis, et Meursius d. l. item Barth. lib. vi. Advers. c. 12. Piccart. Peric. Crit. cap. 9. etiam emendarunt, ut bene cum Elmenh. edidere Scriv. et Flor. Ita 'dos, res uxoria,' &c. apud Nostrum, et alios. Passim casus *iis* et *ium* abiere in Genitivum substantivorum, ut 'regiis' in 'regis,' 'gladiatorium' in 'gladiatorum,' et similia. Sæpe hoc post alios momi hic et in Suetonio. *Oud. Uxoriis blanditiis lenire*] Seneca Octav. 'Tu modo blando vince obsequio Pacata virum.' Interpres vetus Judic. xiv. 15. 'Blandire viro tuo.' Vide et ibidem xix. 3. Supra hic lib. v. in eodem argum. isto: 'Adolescentulum delicatum blandis obsequiis promerere.' Bene et *lenire*: sic, 'feminea lenitate ad veritatis humanitatisque viam maritum reducere,' lib. xiv. Ammian. Marcellinus: cui simile *φιλανδρία σώφρων* (*βιαστικῶ καὶ δικαίῳ φαρμάκῳ*) τὸν γήμαντα ἐπάγεσθαι. Pædag. iii. 11. apud Clementem Alexandrinum. *Pric.*

Certe servilibus precibus, &c.] Id est, saltem s. p. cupida uxoriis blanditiis maritum lenire, saltem servilibus p. p. Meursius *certa*, minus recte ponebat. *Idem.*

Prospecto Templo] Cereris nempe. Æn. ii. 'Est urbe egressis tumultus, templumque vetustum Desertæ Cereris.' *Idem.*

Unde autem scio? &c.] Snpra lib. i. 'Unde autem (inquit) scio an?' &c. Infra lib. ix. 'Unde autem tu stultule asine, &c. scire potuisti?' &c. et x. 'Unde enim scio an?' &c. Quintilianus Declam. cccxxi. 'Et unde scio an exhausta potione statim concidat?' Arnobius lib. vi. 'Et unde novissime scitis an simulachra hæc?' &c. Seneca Epist. xvii. 'Unde enim

scis an jam nimis habes?' Ita et Latinus Interpres 1. Cor. 7. 16. et Augustinus Confessionum x. 18. et 37. *Idem.*

Gressum, quem defectum ass. laboribus spes incitabat, &c.] Ut hæc lectio defendi possit, præfero tamen scripturam Cod. D'Orv. *qua*. Dirigit gressum scilicet *eo, qua, &c.* Virgil. Æn. i. 405. 'Qua te via ducit, dirige gressum.' Adi me ad Cæs. lib. ii. c. 8. 'Ut si qua opus esset, subsidio duci possent.' Arnob. lib. v. p. 176. 'qua iret ac pergeret, inscitia itineris nesciebat:' immo supra lib. iii. pag. 55. 'qua nidor ducebat exuviarum, veniunt.' Posset etiam reponi *defectam*. Nam frustra Pricæus, quia pag. 112. sequitur, 'in tantis exantlatis laboribus defessam,' hic quoque *defessum*, vel illic *defectam* scribendum opinabatur. Uti utrumque recte dicitur, sic elegantius variaverit orationem Appuleius. 'Defectus' enim de fatigato sæpissime ponitur. Vide ad lib. iv. p. 102. 'lassa salute, defecta.' Quinctil. Decl. xiiii. cap. 2. 'defectaque labore senectus:' atque illic Burmann. cui concinunt Schedæ Bibl. ineditæ. Sic et lib. ix. p. 184. 'jamque maxima diei parte tr. defectum alioquin me, nexu machinæ liberatum,' &c. pessime Wow. substituit *defessum*. Contra p. 112. et lib. vii. pag. 145. 'defesso mihi ferebat auxilium.' Pricæus maluit *defecto*. In talibus standum est a Msstis. *Oud. Dirigit citatum gradum*] Lib. ix. 'Rapidum dirigit gressum:' et vii. 'Dirigit gressum ad suam patriam.' *Pric. Quem defectum prorsus assiduis laboribus spes incitabat et votum*] Hieronymus in vita Pauli de Antonio: 'Neque vero gressus sequebantur animum, sed quamvis corpus inane jejuniis seniles etiam anni fregerant, tamen animo vincebat ætatem.' Symeon Metaphrastes de Joanne Evangelista: 'Ἐπιβὰς (ἵππου) ἤλαυεν βλαῖς ἡνίαῖς, τὸ τοῦ ἵππου τάχος πρὸς τὴν αὐτοῦ σπουδὴν ἦττον εἶναι δίομενος. Pro

defectum assiduis laboribus, malim defessum scribi: infra heic: 'In tantis exantlatis laboribus defessam:' nisi ex isto ille locus corrigendus. *Idem.*

Pulvinaribus sese proximam intulit] Forte, proximans. Elmenh. Ut pag. 112. 'sacratris foribus proximat.' Plura vide de hoc verbo ad fin. lib. 11. 'januam proximamus.' Hic tamen nihil mutandum censeo. 'Intulit se proximam' significat proxime accessit. Sic lib. VIII. p. 171. 'Præsepio me proximum deligant.' Ita enim est in Mss. et Edd. Vett. Vulgo nunc *proximo*, quod est Wow. *Oud.*

Spicas, &c. flexibiles in corona] Flexibiles habent Mss. plerique, et Edd. usque ad Elmenh. præter Junt. post. quæ jam expressit id, quod in Flor. Oxon. Fulv. Codd. habetur, ut et Par. Inc. flexiles: quod et mihi præplacet; licet flexibilis etiam apud Cic. Ovid. et alios inveniat. Nulla vero caussa est, cur a Mss. recedentes legamus plexiles vel plectiles cum Priæo, nec non Heinsio ad Ovid. Met. lib. XIII. 894. 'Incinctus juvenis flexis nova cornua cannis:' de quo et adi Comm. ad Gell. lib. XVIII. cap. 2. 'coronam e lauro plexam:' et Harduin. ad Plin. lib. XXI. c. 3. *Flexilis enim satis habet, quo se tueatur. 'Flexile cornu' Ovidio. Val. Flacc. v. 589. 'multa spirat coma flexilis aura.' Auson. Cent. ex Æn. v. 'Flexilis obtorti per collum cirenlus auri.'* Immo in quatuor vetustissimis Solini libris cap. 52. p. 56. inveni *flexilitate* pro *flexibilitate*. Sed 'flexibiles libros' ait p. 57. Sic et 'nexilis' lib. v. p. 99. &c. Vide et ad lib. VIII. p. 168. Vox *spicas* deest Palat. *Idem. Flexiles in corona] Ita excudi debuit, ut et in Oxon. legitur, non flexibiles: at fortasse non flexibiles sed plectiles scribendum: sic 'plectile corollam' Plantus Bacchid. dixit. Onomasticon vetus: 'Plectilis, πλεκτός.' Pric.*

Et operæ messoriaæ modus omnis] Tot

*codicibus optimis accedunt Oxon. et Guelf. cum Ed. Junt. post. ut edidit Wow. Elm. Scriv. Pric. Flor. et sine dubio voluit Vulcan. Ed. sec. in qua vitiose munus omnis. Ac frustra huic voci refragatur Gruter. lib. VI. Susp. c. 3. modus retinens pro copia, ut passim occurrit. Verum quid erit hic 'operæ messoriaæ copia?' Non enim 'opera' significat instrumenta; recte igitur mundus operæ, sive instrumenta, quæcumque pertinent ad messorum opus et actiones. Immo Gudius ad Phædr. lib. IV. f. 4. putat Auctorem imitatum esse Plautum e Mercatore, ut legit I. I. 65. 'multo opere in mundo rustico se exercitum.' Sed malim ibi cum aliis jungere opere immundo. Ut hic vero, ita et supra lib. IV. p. 81. 'mundo nuptiali ornabat,' corruptum fuit in modo: ubi vide; item Sanctium in Min. lib. IV. c. 15. Pro et vitiose in Ms. D'Orv. est in. Abest a Guelf. m. pr. *Oud. Et operæ messoriaæ mundis omnis: sed cuncta passim jacentia, et incuria confusa] 'Dispersa jacebant Sarculaque, ratrique, graves, longique ligones.' Scholiastes ad Nubes Aristophanis: 'Ο αὐτῶν (ἀγροίκων) οἶκος πυρῶν καὶ δερμάτων μεστὸς ὄν, οὐδεμίαν ἔχει, &c. εὐθεσίαν, ἀλλ' ἔλλο ἀλλαχῆ κεῖται, ὡς ἔτυχε. Pric.**

Æstu, laborantium manibus projecta] Virgilius: 'Rapido fessis messoribus æstu.' Claudianus: 'Et cum se rapido forsân projecit æstu.' Idem.

PAO. 111 Rata scilicet nullius Dei sana et crimonias negligere se debere] Propertius: 'Nullas illa suis contemnet fletibus aras.' Iolans apud Euripidem: Ποῖ τρεψόμεσθα; τίς γὰρ ἄστεπτος θεῶν; Ποῖον δὲ γαίης ἔρκος οὐκ ἀφίγμεθα. Idem.

Ain] Elegantius est Ah, tanquam dolenter hoc pronunciet Ceres. Ber.

Tuum vestigium, &c. requirit] Plant. Cistell. 'Vestigium heic requiro, Qua an fugit quædam nescio quo mihi.' Pric.

Teque ad extremum supplicium expetit] Catullus: 'Supplicium scævus exposcens anxia factis.' *Idem.*

Es totis, &c. viribus, &c.] Ita sæpe Appuleius: vide quæ olim ad Apolog. pag. 156. [514. Ed. Flor.] notata. *Idem.*

Utionem flagitat] Malim ex Ber- tin. *fatigat.* Sciopp. in Symb. et Susp. Lect. lib. iv. Ep. 14. Pro deposcit ex Virgil. 'Martemque fatigat.' Sed aliud est 'fatigare Deos,' quod sæpissime de precibus occurrit. Aliud 'fatigare aliquid.' Sed 'flagitare ultiorem' est omni conatu petere, exigere. Val. Flacc. II. 363. 'Tunc flagitat iras In populos Astræa Jovem.' Sil. Ital. II. 41. 'Promissa piacula turmas Flagitat.' Ac passim. Corrig. est Mart. Capella lib. I. p. 23. ut est in Mss. quinque Bib. Leid. 'Et robur thalamos flagitat additum.' Vulgo, *thalamo.* Oud.

Pedes ejus adtoluta] D'Orv. *pedibus;* ut solent alii scriptores. Sed Appuleium amare casum præpositionis ipsum in talibus exprimere, sæpius vidimus. Adi modo ad lib. I. p. 16. 'Adsidebat pedes uxor.' In Apol. 'ante pedes nostros advolutus.' *Idem.*

Uberi fletu rigans] Ovid. lib. II. *Metam.* 'ter fletibus ora rigavit.' Valer. Flaccus lib. IV. 'genas lachrymis rigat.' Seneca Troade vs. 409. 'Effuso genas fletu rigatis.' *Elmenh.* Lucan. lib. IV. 180. 'Arma rigant lacrimis, singultibus oscula rumpunt.' *Infra* lib. X. p. 214. 'Ora sua recentibus adhuc rigans lacrimis.' Sed hinc tamen non licet vultum lacrimis madentem vocare 'vultum riguum' vel 'irriguum,' ut censet Triller. lib. I. Obs. c. 20. Vox ea convenit pratis, hortis, pascnis lætis, ac præ humore fertilibus. Ceterum in Flor. pr. est *ubera.* Sed eo situ, quo hic jacebat Psyche, nec sua nec Deæ ubera poterat fletu rigare. In Oxon. *ubere.* Non male; sed *i* in Ablativo usus est

Delph. et Var. Clas.

quoque in Apol. p. 540. Ed. Flor. 'in solo uberi.' *Fletu exsulat a Fux.* *Idem.* *Uberi fletu rigans Dea vestigia*] Arnobius: 'Spirantia hæc signa quorum plantas et genua contingitis.' *Pric.*

Humumque verrens crinibus] Hoc faciebant in magnis calamitatibus, ut dixi ad Arnobium. *Elmenh.* Et cui non dictus Hylas? Adi Comm. ad Liv. lib. III. c. 7. 'stratæ passim matres, crinibus templa verrentes.' Ad Silium Ital. lib. VI. 560. 'Ast aliæ, laceris canentes crinibus, alta Verunt tecta Deum.' Oud. *Humumque verrens crinibus suis*] Claudianus: 'Numinibus votisque vacas, et supplice crine Verris humum.' Arnobius I. 'Cum Deorum ante ora prostrati, limina ipsa osculis everrerent.' *Pric.*

Rogo te frugiferam t. dextram i. deprecor] Ex corrupta Ed. Vet. scriptura *rego* Basileenses Ed. utraque reflexerant *rogo;* ac Stewech. putans *per ego* esse marginalem glossam, conjecit, *per te, per fr.* ad finem lib. IV. Sed verissime Mss. et Ed. Vicent. ac Beroald. cum seqq. exhibent *per ego te fr.* solita in precum initio traiectione: ut late vidimus illo loco pag. 84. Ed. *Pric.* 'Per ego te fœdera deprecor.' Sic mallet quoque lib. IX. p. 193. 'Juro per ego istam sanctam Cererem.' Dein Pal. et Oxon. a m. pr. *dexteram tuam.* In ceteris etiam, et Edd. Vett. ac Scriv. *dexteram,* ut edidi. In *Fux.* est, *per ego fr. t. dextram deprecor.* Oud. *Rego*] Lege, *Per ego,* precatur enim Psyche Cererem Deam, per frugiferam dextram, et cætera omnia ad numen Cereris pertinentia. *Beroald.*

Per tacita sacra cistarum] Non Bacchi tantum et aliorum, [vid. VV. LL.] sed et Cereris, de qua hic agitur, mysteria cistis inclusa. Adi Arnob. lib. V. pag. 175. in sacris Eleusinis, 'jejunavi atque ebibi cyceonem, ex cista sumsi, et in calathum misi,' &c. item Pamelium de Nummis Cisto-

Apul.

7 B

phoris § 3. Sed hæc nihil faciunt ad stabilendam vocem *secreta*, quæ posset videri satis inclusa esse voci *tacita*, ut Val. Flacc. 11. 277. *plenas tacita formidine cistas.* Et certe *sacra* defendunt tum Ms. Regius, tum Ovidius de Cereris sacris lib. x. Met. 436. *arcanaque sacra frequentant.* Epist. 11. 42. *Et per tardiferæ mystica sacra Deæ.* Horat. lib. 11. O. 2. 26. *Cereris sacrum arcana.* Tibull. de Baccho lib. 1. S. 48. *Et levis occultis conscia cista sacris.* Atque ita citat Ez. Spanhem. ad Callim. pag. 658. nec *sacra* mutat Wass. Sed tamen Mss. ceteri omnes, uti et Edd. ante Bas. habent *secreta*, ac convenientius Appuleiano stylo. Vide ad lib. 111. pag. 53. *Arcana domus secreta.* Lib. 1v. init. *Opaca secreta.* Lib. viii. p. 158. *Tacita pectoris sui secreta.* Lib. x. p. 227. *Tacitum secretum aperuit.* Confer quæ dixi etiam ad Cæs. lib. 1. B. G. 31. *In occulto secreto.* *Oud.* Per *tacita sacra eistarum*] Melius in Fuxensi et aliis, *secreta*: sic *tacitum* (i. *tacendum*) *secretum* iuxta lib. x. *Pric.*

Et per fam. tuorum draconum, &c.] Ovid. v. Metamorph. vs. 642. *Elmenh.*

Demeacula, &c. remeacula] Lib. x. *Candidum quod cælo demeant, cæculum quod mari remeat.* Onomast. vetus: *Demeaculum, καταπολέα.* *Pric.*

Eleusis Atticæ sacrarium] Reg. *Eleus* hiis. Pal. Guelf. Oxon. Par. Fux. *Eleus in his*, vel *hiis*. Sed vere Bertin. Pith. D'Orvill. Edd. Vulc. Wow. Elm. Scriv. *Pric.* *Eleusinis* in Genitivo, quod nescio cur spreverit Floridus, recoquens *Eleusis*. Alterum *Eleusin* est passim apud Poëtas. Consule omnino Heinsium et Burm. ad Ovidii Epist. 1v. 67. *inita est Cerealis Eleusin:* item Serv. ad Virg. Georg. 1. 162. Vox autem *sacrarium* deest Guelf. immo illa et seq. *miserandæ* requiruntur in Reg. Fux. Pal. Oxon. Par. Unde fuit cum conjice-

rem, *Eleusin, rus Atticæ.* Sed dictis acquiesco. *Secrarum* Pith. *Oud.*

Miserandæ Psyches animæ, &c. subsiste] *Miserere laborum Tantorum, miserere animæ non digna ferentis.* *Pric.*

Inter istam spicarum congeriem patere, &c. delitescam] Plutarchus in Amator. narrat. *Ἀπέκρυσαν αὐτὴν οἱ γυναιχοὶ ἐν τῷ αἵματι, καὶ οὕτω παρήξαν μὲν οἱ διάκονοι.* *Idem.*

Ira spatio temporis mitigetur] Abest *ira* a Palat. *inspiratio* inepte in utraque Ed. Junt. Quia vero sæpe absolute *spatio* dicitur, hinc quoque *Pricæus* in Add. et ad lib. 1x. pag. 534. *quoad spatio fervens mariti animus sedaretur,* ejici voluit τὸ *temporis*. Quare miror, eum lib. 1x. pag. 522. pro *spatio* aliquando prætulisse *dici spatio*. Sed de illo loco in Add. mutavit sententiam. Mss. in his rursus sunt sequendi. Isti vero hic servant omnes *temporis*; ac *spatium temporis* sæpe jungitur. Cic. pro Arch. cap. 1. *Spatium præteriti temporis.* Veget. lib. 11. cap. 18. *Intra breve temporis spatium.* Immo Noster lib. vii. pag. 136. *Opes exiguo temporis amisi spatio.* pag. 138. *Brevi temporis spatio.* Adposite Liv. lib. viii. c. 32. *Ut iræ suæ spatium, et consilio tempus daretur:* ubi similia vide in Clar. Drakenb. nota. *Oud.* *Quoad tantæ Deæ sæviens ira spatio temporis mitigetur]* Tò *temporis* exturbandum dixerim e loco nullo jure occupato. Seneca 111. 39. de Ira: *Primam iram non audebimus oratione mulcere, &c. dabimus illi spatium,* &c. Claudianus: *Spatio debilitatur amor.* Infra hic lib. 1x. *Nec saltem spatio, &c. pecuniæ cupido leniebatur:* et ibidem: *Quoad spatio fervens mariti sedaretur animus:* ad quem locum notam vide. *Pric.*

Vel certe meæ vires] Male hic quoque, ut alibi, ubi bæ voces *vel certe* sic junctæ occurrunt, Elmenhorst. et Server. τὸ *vel* uncis includere. Vide

lib. III. p. 52. 'vel certe adversus.' Lib. v. pag. 89. 'Deus vel certe semidens.' Lib. VIII. pag. 164. 'lupi strepitu, vel certe n. luce deterriti:' pag. 173. 'Fatigati, vel certe suo laniatu satiati:' et alibi. Sueton. Tib. cap. 25. 'successionem, vel certe societatem.' Veget. Prol. lib. III. 'Virtute sola, vel certe felicitate.' De rois et certe vidimus ad lib. III. pag. 49. Alibi vel immo. Tum meæ res est in Palat. Guelferb. et Oxon. a m. pr. Oud.

Cum qua etiam antiquum fœdus amicitiae colo] Lib. IV. 'Qui jus amicitiae summum cum illo Demochare colebat.' Oxon. auctum fœdus: haud bene. Servius ad Æneid. XI. 'Firmiores sunt antiquiores amicitiae.' Pric.

Malam gr. subire nequeo] Sive animum inducere non possum, ut malam gratiam ineam a cognata mea, et bona præterea femina. In Reg. Fux. est nequeo subire. Si neque scriberetur statim post sed, subintelligi posset ex præcedenti cupio. Gruterus in Suspici. lib. X. sive lib. I. ineditarum in Biblioth. Remonstrantium Amst. cap. 3. suspicatus est, substitui posse, s. metuo. Haud inepte. Nec vere tamen. Vide Misc. Nov. Lips. v. III. p. 3. pag. 487. Oud. Bonæ præterea fœminæ malam gratiam subire nequeo] 'Bona fœmina,' ut apud Ciceronem Philipp. III. 'Tuæ uxoris, bonæ fœminæ,' &c. et Ennium: 'TarquinI corpus bona fœmina lavit et unxit.' 'Mala gratia,' ut apud Catonem: 'Utrubi bona, utrubi mala gratia capiatur,' &c. et Senecam Controvers. 1. 5. 'Volo tibi malam gratiam cum sponso tuo facere.' Pric.

Discede itaque istis ædibus] Oxon. D. istis pedibus: supra: 'Psyche pedes ejus advoluta,' &c. Istis δεκρικῶς dixit. Idem.

PAG. 112 Optimi consule] Lib. VIII. 'Boni, &c. et optimi consules,' &c. Idem. Optimi consule] Accipe judi-

caque in bonam partem: proverbialis locutio. Quintilianus in primo: 'fit enim consul a consulendo, vel a judicando: nam et hoc consulere Veteres vocaverunt: unde adhuc remanet illud, Rogat boni consulas, id est, bonum judices:' in carmine obscæno: 'Consule poma boni:' apud Columellam, 'Ut boni consultat.' Beeroald.

Inter subsitæ convallis sublucidum lucum] Multum luci olim Diis Deabusque sacri erant. Plantus Aulularia: 'Vide fides etiam atque æulam, nunc salvam ut aulam abs te auferam. Tuæ fidei concedidi aurum. In tuo loco et fauo modo est situm.' Seneca Epistola XXI. 'Si tibi occurrat vetustis arboribus, et solitam altitudinem egressis frequens lucus, et conspectum cæli densitate ramorum aliorum alios protegentium submovens; illa proceritas silvæ, et secretum loci, et admiratio umbræ in aperto tam densæ atque continuæ fidem tibi numinis facit.' Plinius laudatione Trajani: 'Atque inter hæc pia mente adire Incos, et occursare numinibus.' Dixi multum: quia non omnes sacri, sed illi duntaxat, qui non cædebantur. Ad quod discrimen Festus: 'Conlucare dicebant, cum profanæ silvæ rami deciderentur officientes lumini.' Quod et Seneca indicat, cum ait, 'vetustis arboribus frequens,' &c. Ovidius lib. VIII. Metamorph. 'Ille etiam Cereale nemus violasse securi Dicitur, et lucos ferro temerasse vetustos.' Colt. Errat Colvins scribens, lucos non semper Deo sacros fuisse. Immo vero lucus nunquam dicitur de profana silva vel nemore. Neque enim quævis silva est lucus, ut posset sumi in Virg. Æn. XI. 456. sed quivis lucus est silva vel ejus pars, Deo cuidam vel Diis sacra. Hinc recte Cel. Drakenb. non admittit virorum eruditorum correctionem in Livio lib. XXI. cap. 48. 'In loca altiora collesque impeditiores equiti castra movet:'

ubi, quia in Mss. est *locosque*, corrigebant *lucosque*: sed in aliis verius *sultus*. Vulgo etiam Plinio *lucus* pro quavis silva videtur sumi lib. XII. c. 7. 'Est etiamnum in India piperis grani simile, quod vocatur, Garyophyllon grandius fragiliusque. Tradunt in Indico luco id gigni.' Sed Mss. vulgares habent in *India*. Chifflet. Voss. pr. Leid. pr. vetustissimi, in *Indicuto*, et correctum a m. sec. in *indico loco*. Sed potius emendassent, in *Indica lacu*, vel, ut unice scribendum puto, in *Indica loto*, sive arbore, sive fructu vel herba; uti et 'in spina,' vel 'spinis,' quomodo Mss. habent, gigni pergit Plinius. Sed apud Solin. cap. 27. ponitur pro vulgari silva: 'latifundium, quacumque lucis opacum est, varium implevit simiarum genus:' et cap. 30. 'Æthiopia lucis nitet, qui maxime virent hieme:' ubi Plin. lib. VI. 30. ait, 'silvæ virent hebeno:' et cap. 33. pag. 45. coll. cum Plin. lib. XII. 14. ut et pag. 46. 'in excellentissimis lucis:' ac bis pag. 47. ubi Solinum hinc carpit Salm. Item pag. 57. Tum malim *intra*. Templum erat in luco; quod non videt *inter* lucos, sed *intra* unum lucum. Vide Cæs. lib. III. B. Civ. cap. 44. item lib. VIII. pag. 179. Heins. ad Claud. I. Rufin. 81. Drak. ad Liv. lib. V. cap. 27. 2. Colum. lib. IX. c. 14. 'papilionisque enecentur, qui plerumque intra alvos morantes,' &c. Sic Ms. Sangerm. non *inter*. Solin. cap. 32. pag. 44. 'intra aquas suos serviunt.' Sed ibi Mss. et Ed. Cam. *inter aquas*, sive in aquis, ut passim. Vide Duker. ad Flor. II. G. 41. 'diversa terrarum:' me ad Cæs. lib. I. B. G. 36. Pro *subsitæ*, quod non temere ausim proscribere, compositum quippe, sicut 'dissitus,' 'ob-situs,' lu D'Orv. est *subsistæ*, Palat. Pith. Gueif. et marg. Ed. Bas. pr. *subsiste*. Haud male in Bert. *subditæ*, ut in fine lib. IV. 'Per devexa excel-sæ rupis vallis subditæ gremio.' Ovid.

lib. I. Metam. 62. 'radiis juga sub-dita matutinis:' idque Salmasius margini adlevit. Oud. *Inter subsitæ con-vallis sublucidum lucum prospicit fanum*] Apposita Glossarii illa: 'Ἰερὸν ἐν ἄλσει, fanum.' Ovidius Metamorph. VII. 'Templa Deum Matri, quæ quon-dam clarus Echion Fecerat ex voto nemorosus abdita sylvis.' Ait 'sub-lucidum lucum.' Glossarium: 'Ἰπο-σκοτεινὸς, obscurus, subluculus:' cre-diderim, ut in Appuleio nostro, *sub-lucidum* reponendum. 'Convallis sub-sita' est fere qualem Virgilius 'de-pressam' vocavit. Hesychius: Καθ-ήμενον, τὸ κοῖλον καὶ ὀμαλὸν χωρίον, καὶ πεδίον. at in Bertin. Ms. *subditæ* exaratur: sic 'vallem subditam' IV. ipso fine habemus. Pric.

Fanum sollerti fabri constructum] Vide rursus, quantas turbas ciere potuerit typhotetarum error. Nul-lum enim mihi est dubium, quin in Colvii editionem hinc irrepserit *fa-bri constructum*, pro *fabrica structum*, quod est in Mss. et Edd. prioribus. Ex Colvii Ed. defluxit in marg. Bas. Ed. et primam Vulcanii, &c. unde Lipsius conjecit, *s. fabro*, vel una voce *sollertifabre*. Sed Vulcan. in Ed. sec. cum Rittershusio *ca* addens, reti-nuit *con*, et edidit *fabrica constructum*. Falso etiam Elmenhorst. tradit, in Florent. esse *instructum*. Nam Lin-denbrogius, cujus excerptis usus est, notavit ibi esse *structum*. In Bertin. scribitur *fabrica structum*: unde *in-str.* refingi possit, ut lib. X. pag. 232. 'mons sublimi instructus fabrica.' Manil. lib. V. 286. 'Instructu simili componitur ordo.' Plura de hoc composito vide ad Hirt. lib. VIII. B. G. cap. 41. 'Aggeres' vel 'aggerem instruere cœpit:' ad Sueton. Tib. cap. 30. Salm. ad Solin. cap. I. 'in-struere mœnia.' Hinc 'instructores.' Adi Scriv. ad Veget. lib. II. cap. 11. Verum Auctor noster sæpius adhi-buit simplex, ut bene Wow. et seqq. edidere lib. IV. pag. 67. 'vice struc-

ti parietis.' Alibi 'parricidium,' 'chloragium,' 'voluptatem struere:' et pag. 121. 'telam struentes:' ubi alii etiam *in* addiderunt. Lib. XI. pag. 250. 'simili structu pompæ:' in Mss. quibusdam. Pro *solerti* in Palat. est *soluti*. Ond.

Adire Deæ veniam] Scio, 'adire Deos,' 'templa,' passim dici pro ire in templa ad Deos precatum, eosque et eorum veniam ambire. Vide Burm. ad Virg. *Æn.* IV. 56. 'delubra adeunt, pacemque per aras Exquirunt.' Sed 'adire veniam Deæ' eo sensu occurrere, vel Latinum esse, valde dubito. Barthius lib. XXI. *Advers.* cap. 7. subintelligit *petitum*. Sed ita quidvis explicari potest. Suspicio ego, scriptum ab Auctore *adorare* pro simplici *orare* vel valde *orare*. Apposite sane sic dixit Livius lib. VI. cap. 12. 'hostiaque cæsa pacem Deum adorasset:' ubi vide Comment. et ita apud eundem lib. XXXVIII. cap. 43. pro *quos adorant*, in uno Cod. exaratur *q. adirent*. Idem. Sed *adire cujuscunque Dei veniam*] Ita 'Deos prece adire' apud Propertium. Virgil. 'Principio delubra adeunt:' ubi Servius: 'Adeunt proprie dixit: ad majores enim qui accedit, adit.' Terent. II. 1. Phorm. 'Sed quid cessas hominem adire?' Donatus: 'Bene adire, quasi terribilem.' *Pric.*

Foribus] Glossæ: 'ὄψαι ἱερῶν, fores, singulare non habet.' *Idem.*

Dona speciosa] Flor. *pretiosa*. Elementi. Qui sic edidit cum Scriverio et Florido. Sed non in Flor. ita legitur, at in Palat. Guelf. Pith. et Oxon. Verum *pretiosa* est indubia glossa veræ scripturæ *speciosa*, servatæ a Reg. Flor. Bertin. D'Orvill. sive pulcherrima, adeoque *pretiosa*; ut passim ea voce nititur Appuleius. Lib. IV. p. 72. 'præter ceteram speciosi muneris supellectilem:' ubi latins de ea egi. Ond. *Videt dona speciosa*] Servius ad *Æneid.* III. 'Sciendum

inter sacratas res etiam dona esse:' complures Mss. habent *pretiosa*. Lactantius VI. 25. 'Etiam apud istos qui nullo modo rationem divinitatis intelligunt, donum est quicquid auro argenteove fabricatur: item quicquid purpura et serico textitur.' *Pric.*

Laciniis auro litteratas, ramis arborum, &c.] Inscribebatur donariis utensilibusque sacris nomen Dei Deæve, cui data, dicata. Ad quem ritum respexit Plantus Rudente: 'Ut comprehendar cum sacra urna Veneræ. Nempe optimo me jure in vinculis enicit Magistratus; si quis me hanc habere viderit. Nam hæc litterata est: ab se cantat, cuja sit.' Sed postremum versum malo legere: *Nam hæc litterata est: capse cantat, cuja sit.* Colvius. Exponunt vestes aureis litteris intextas, vel ornatas, de quibus adite Comm. cum aliorum, tum Dav. Durandi ad Plin. lib. XXXV. cap. 9. 'Opes quoque tantas acquisiit' (sic Mss. 3. Leidd. vetustissimi,) 'ut in ostentationem earum Olympiæ aureis litteris in palliorum tesseris insertum' (sic Mss. iidem) 'nomen suum ostentaret.' F. *sustentaret*. Et sane laciniarum voce de vestibus sæpe usus est Appuleius, easque inter votiva donaria fuisse aliunde patet. Verum quis credat, eas vestes votivas, et donativas 'ramis arborum et templi postibus adfixas:' ubi necessario brevi consumi, discerpi, atque exedi aëris iniquitate debuissent; cum tamen curabant vulgo, ut ea dona, quantum posset, manerent æterna, et ad posteritatis memoriam servarentur: quare et suum nomen dedicatores adscribebant; ut ex hoc et innumeris locis patet. Hinc magis mihi adridet lectio, quam Wowerins in Variis lectionibus ait esse in Fulv. *luminas*: quomodo habuimus I. III. p. 54. 'Ignorabiliter laminas litteratas.' Potuitque Auctor intelligere clypeos votivos æneos, per artem ἐμπαιστικὴν au-

reis litteris inscriptos, de qua videte ad Suet. Aug. cap. 7. et Petron. cap. 32. ac de clypeis illis Sponium in Miscell. et Comm. ad Plinii lib. xxxv. Immo fors ante oculum habuit Virgillii verba lib. iii. Æn. 286. 'Ære cavo clypeum, magni gestamen Abantis, Postibus adversis figo, et rem carmine signo.' Vel alias quascumque æneas tabulas. Vellei. lib. ii. cap. 25. 'Inscriptio templi adfixa posti, et tabula ærea intra ædem.' Oud. *Postibusque suffixas*] Ibidem Servius: 'Figi dona dicuntur.' *Pric.*

Cum gratia facti] *Εὐχαρισ. Elmenh.* Nota *factum* pro præstito beneficio, et inpetrato voto. Oud. *Quæ cum gratia facti, &c.*] Justinus lib. xxiv. de templo Delphico: 'Multa ibi opulenta Regum populorumque visuntur munera: quæque magnificentia sui reddentium vota gratam voluntatem, &c. manifestant.' Ovid. Amor. ii. ad Isidem: 'Ipse feram ante tuos munera tota pedes. Adjiciam titulum: SERVATA NASO CORINNA.' Virgilius: 'Ære cavo clypeum magni gestamen Abantis Postibus adversis figo, et rem carmine signo.' *Pric.*

Genu nixa, manibus aram tepentem amplexa] Plautus Rudente: 'Venus alma ambæ ted obsecramus, Aram amplexantes hanc tuam lacrymantes, genibus nixæ.' B. Ambrosius ad Marcellinum: 'Nec altaria tenebo, vitam obsecrans.' *Colv.* Ad aram confugere solebant supplices et noxam promeriti. Lucianus Jove Tragædo pag. 469. ὃ Τιμόκλεις· σὺ γὰρ ὡσπερ οἱ ὑπὸ τινῶν βιαζόμενοι ἐπὶ τοῦς βαμοῦς ἡμῶν καταπέφυγας. Ambrosius ad Marcellinam Epist. xxxiii. 'Nec altaria tenebo, vitam obsecrans. Sed pro altaribus gratius immolabor.' Vide Codic. Theodos. lib. ix. Titul. 43. 'Edictum regium' de his, qui ad Ecclesiam confugiunt, tom. i. Concil. Roman. fol. 715. *Elmenh.* Vide ad Æn. lib. iv.

219. vi. 124. Brisson. de Form. p. 4. et quos non? Fux. Edd. Ber. Bas. pr. *repentem*. Pith. *repente*. Inepte et frequenti errore. Ovid. lib. ix. Met. 770. 'passis aram complexa capillis.' Vide ad lib. ii. pag. 40. 'torum tepentem.' Bene ait Berroald. 'adhuc sacrificio calentem.' In Oxon. *amplexam*. Pith. *amplexans*, bene, ut apud Plantum et Ciceronem. Vide et Non. pag. 470. Ed. Merc. Infra eadem varietas p. 122. Oud. *Manibus aram, &c. amplexa*] Scholiastes Sophoclis ad Œdip. Colon. Προστάτης, ὁ ἱκέτης· ὁ προσεσηκῶς τῷ βωμῷ. Servius ad Æneid. iv. ex Varrone: 'Aras Veteres ansas dicebant, &c. necesse enim erat a sacrificantibus teneri: quod ni fieret, Diis sacrificatio grata non esset:' et ad vi. 'Rogabant Deos, ararum ansas tenentes.' *Pric.*

Detersis ante lacrymis] Fux. *manibus: οὐδὲν δρίζω*. Roald. Nam lacrymantes nefas ad sacra accedere. Tertullian. Apoget. cap. 9. *Brant*. Is locus, ubi agitur de infantibus, 'ne lacrymantes inmolarentur,' huc nequaquam pertinet. Nec verum est, non licuisse lacrymantibus ad sacra accedere. Id enim fiebat semper a mulieribus in grandi periculo, et extraordinaria calamitate. Quin et ipsa hæc Psyche Cereris pedes advoluta, 'uberi fletu rigavit Deæ vestigia, humumque verrit crinibus suis,' pag. præc. ac lib. xi. p. 238. 'Deam lacrimoso vultu sic adprecabar.' At forsitan hic tale quid ut de Cerere innuitur. Nam etiam in Regio est *manibus*. Me audacior conjiceret, *detersa ante crinibus*, vel potius, *detersis crine manubriis*, sive *ansis* et *λαβαῖς*. *Manubria* vasis vinarii sic dixit Cicero lib. iv. in Verr. cap. 27. Liv. lib. xxvi. 9. 'Crinibus passis aras verrentes.' Oud. *Detersis ante lacrymis*] Suidas in ἀπεμορξάμην· Παρέπεται τοῖς δάκρυσιν, ἀπομάττεσθαι. *Pric.* *Detersis ante lacrymis, sic appre-*

catur] Lib. xi. 'Deam lacrymoso vultu sic apprecabar.' *Idem*.

Sive tu Sami] Pausanias lib. vii. p. 403. *Elmenh*.

Quæ querulo partu] Reg. Fux. Pith. Guelf. et Palat. Oxon. D'Orv. habent *querula* vel *querola*, sine τῆ quæ. Ed. item Vicent. *querula*. In Bertin. est *vagitu partuque*. Latet aliquid. Salmas. ad M. Ed. Colv. conjecit, *quæ sola partu*. Non male. Videtur ipsa Samos dici *querula*, cum ipsa sc. terra e suo gremio pepererit Junonem ad amnem Parthenium seu Imbrasum. Adi Spanhem. ad Callim. H. in Delum vs. 48. Tunc et positum erit pro etiam. *Oud*.

Sive celsæ Carthaginiis] Auctor Manuscriptus in vita Terentii: 'Natus in excelsis tectis Carthaginiis altæ;' et Virgil. l. iv. 'Tu nunc Carthaginiis altæ Fundamenta quatis.' *Elmenh*.

Quæ te virginem rectora leonis calo commeantem] Petrus Faber Semest. l. iii. c. 2. Lips. Epist. Quæst. Epist. xxii. *Elmenh*. In Flor. pro Var. Lect. *rectura*. Sed Pœnam Junonem vectura leonis insignem vide eleganter depictam in A. Ortelii Theatro orbis ad Africæ Tabulam. 'Sarranam' vocat Silius lib. vi. 468. a Tyro, ubi vide Drak. 'Pœnam' Minut. cap. 25. 'Bonam' Virgil. l. Æn. 735. Passim alii 'Cælestem;' unde et in Inscript. 'Bona Dea Cælestis.' Consule Spon. Misc. p. 93. Fabrett. Inscript. p. 667. *Vecturam* Pith. *Oud*.

N. l. et reginam Dearum] *Regiam* Junt. post. 'Regia Juno' passim dicitur poëtis. Vide Heins. ad Ovid. Met. vi. 332. Sed 'regia Dearum' vix Latinum. *Regina* sæpissime vocatur. Inmo Romæ nomine 'Junonis Reginæ' colebatur ædem habens in Regione 13. Adi Liv. lib. v. 22. 23. Val. Max. J. Obs. Viet. &c. Hinc et ei tribuitur ut Jovi fulmen. Vide Cuper. Harpoc. pag. 101. me ad J. Obseq. cap. 116. Ovid. Met. iii. 263. 'Si me gemmantia dextra Sceptra

tenere decet, si sum regina, Jovisque Et soror et conjux.' Fulg. lib. ii. Myth. 3. *Oud*.

Inclutis Argivorum præsidis mæribus] Pausanias l. ii. fol. 114. et 115. *Elmenh*. Desunt hæc verba in Pal. Oxon. Par. Guelf. unde jam uncinis incluserunt Elmenhorst. et Scriverius. Qua de caussa, non percipio. His verbis declarat Auctor, se innuere 'Junonem Argivam,' ut millies. Argi enim, ubi præcipue colebatur, erant ad ripas Inachi. Hinc Callimachus quoque H. in Delon vs. 74. 'Ἐπεί λάχεν Ἰραχὼν Ἥρη. ubi consule Spanhemium. In Palat. *regina*. *Oud*.

Zygiam veneratur] Lipsius, Groslostius, nec non vir doctus in Hist. Crit. Reip. Litt. tom. iv. p. 14. confundens Astartem Venerem cum Junone Syria, sive Tyria et Cælesti, de qua supra, hic legunt *Syriam*, quia Oriens totus non videtur posse dici, ea Græca voce uti; quare etiam Floridus per *Orientem* intelligit Græciæ populos ad Orientem Italiæ situs. Verum nullus dubito, quin innuat Auctor veros Orientales, qui eo tempore, jam inde ab Alexandri M. expeditione, et divisit inter ipsius duces Orientis regnis, passim Græca in scriptis utebantur lingua. Syriæ vero epitheton hic plane otiosum et ineptum est. Psyche, virgo puella, nubere cupiens et gravida, optime invocat Deam Junonem, non solum ut olim puellam et virginem, sed et jam nuptam, præsidemque sacrorum maritorum et pronubam, Jugamque, ut passim Græcis et Latinis quoque vocatur, et pueris quoque notum est, immo et Lucinam, Sospitamque. Quæ cuncta huic loco adprime quadrant. De 'Junone Zygia' seu 'Jugali' vide, si vis, plura apud Schikeradum, Barth. lib. vi. Advers. c. 13. Comm. ad Hesych. et Gesner. ac Schrader. ad Musæum vs. 275. οὐ Ζυγίην Ἥρη. Serv. ad Virg. Æn. iv. 16. In Oxon. a m. pr. est *ziziam*, in Pal. Guelf. de more

Zigia. Nimis temere *Syriam* in contextum recepit Vulcan. Ed. sec. *Id.*

Sis meis casibus sospita] Emendandus Capella lib. 1. 'Junonis vero Sospitæ genius accitus ex nona.' Male vulgo, *Junonis vero hospitæ.* Colvius. Sic etiam Grotius pag. 16. me laud annuente. At hic D'Orv. *si. Pricæus* malebat *adsis.* Scio, sæpe adutores Deos dici *adesse.* Sic eo composito hic non opus est. Ait: Ostende te esse Junonem Sospitam, mihi sis sospita, ut aliis esse soles. Et patet ex hoc loco, recte a Latinis dici 'Sospitam' Junonem, quæ olim et præsertim Lanuvinis dicebatur 'Sispita.' Vide quos de hac Orthographia laudant Dansq. et Drak. ad Sil. lib. xiii. 364. Liv. lib. viii. 14. uti et Fabrett. Inscr. pag. 698. *Oud.* *Sis meis extremis casibus Juno sospita]* Sic ad Lunam xi. 'Meis jam nunc extremis arumnis subsiste:' et infra heic: 'Vos Superi,' &c. Pro *sis* heic malim *adsis.* Luna citato libri xi. loco: 'Adsum tuis commota Luci precibus.' *Pric.*

Meque in t. exanclatis t. defissam] Pleonasmus ille præpositionis in Nostro, et Arnobio, cunctisque Afris, sed et aliis est frequentissimus. Monumentum sæpe. Pal. Bertin. Pith. Fux. Guelf. et Edd. Vett. *exanclatis*, ut supra. In D'Orvill. et Flor. Codd. *exanhelatis.* Vide ad lib. i. p. 10. 'ærumnas exantlasti.' Tum Ed. Vicent. *defensam.* Bas. pr. *defisam.* Vitiose. *Pricæus* malebat *defectam.* Sed nil contra scriptos novandum docui jam ad p. 110. *Oud.*

Soles prægnantibus periclitantibus s.] Plutarchus in Quæst. Rom. fol. 282. et Symp. lib. iii. fol. 658. λέγεται τὴν σελήνην πρὸς εὐτοκίαν συνεργεῖν, ὅταν ἦ διχόμοστος, ἀνέσει τῶν ὑγρῶν μαλθακωτέρας παρέχουσα τὰς ὠδύνας, ὅθεν οἶμαι καὶ τὴν Ἄρτεμιν λοχεῖαν καὶ Εἰλείθειαν, οὐκ οὔσαν ἐτέραν ἢ τὴν σελήνην, ὀνομάσθαι. Vide notas nostras ad Arnob. lib. iii. fol. 71. *Elmenh.* Non placent nanti-

bus, tantibus. An *prægnantibus?* Wass. Nec mihi istarum syllabarum collisio placet, et *prægnus, prægnatis* sæpe in Plautinis reperiri Codd. et Edd. jam lexica monuerunt. Primam vocem, sive dedita opera, sive casu hunc locum citans Brissonius de Form. p. m. 55. omisit. Mallem, abesset vox *periclitantibus*, quæ alterius varia Lectio esse videtur, et hinc in textum inlapsa, ut factum est creberrime. Certe versu proximo præcessit *periculi.* *Oud.* *Quod sciam, &c.]* Casaub. ad oram libri sui: *A ce que j'entends:* nos paulo aliter accipimus. Vide supra ad lib. ii. p. 33. notata. *Pric.*

Cum tota sui Numinis nugusta dignitate] Σὺν πάσῃ μεγαλειότητι αὐτῆς: Act. 19. 27. Virgilius viii. de Ænea: 'Tanto lætus honore.' Servius: 'Quod manifeste viderat matrem, et plenam Numinis sui.' *Idem.*

Inquit Psyche] Nomen *Psyche* primus tacite reposuit Colv. vel Bas. sec. Ed. cum Beroaldus notaverat in Mss. nonnullis ita esse loco τῶν *per fidem.* Verum nec Ceres eam allocuta erat suo nomine, nec ullus Codex id nunc ostentat, sed cum prioribus editis præhænt *per fidem;* pro quo Scaliger conjecit *presidem.* Verum ea correctione nequaquam est opus. Vel enim *per fidem* potest significare, si per fidem liceret; ut capit *Pricæus*, pro lato ex lib. iii. p. 51. 'Quam vellem, parens, jussis tuis obsequium commodare, si per fidem liceret.' Sive potius est jusjurandum per ipsam Deam Fidem, pro quo homines solent dicere 'medius fidius.' Si quis utrumque, *per fidem Psyche*, propugnare velit, non valde me opponam. *Oud.*

Nutum meum precibus tuis accommodare] Par. Cod. *nurum meam.* Ab Oxon. a m. pr. abest *tuis*, in D'Orvill. *tui.* *Pricæo* placebat delere τὸ *ac* in verbo, ut lib. x. p. 223. 'Verbis nutum commodarem.' Sic et lib. iii. p. 51. 'jussis tuis obsequium commodare.' Lib. vii. p. 149. 'cursui me

commodabam:’ in nonnullis est *accomm.* At iic Mss. O. retinent præpositionem, et Nostro aliquoties *accommodare* est admovere, et sic adjuvare. Infra pag. 121. ‘manum paulisper adcommodes.’ Lib. ix. p. 180. ‘Quin mihi manum tantisper adcommodos.’ *Idem.* Quam vellem (inquit) *Psyche nutum meum, &c. accommodare*] Reponamus ex Florent. Palat. et Oxon. Mss. Q. v. i. *per fidem nutum meum, &c.* Supra lib. iii. ‘Quam vellem, parens, jussis tuis obsequium commodare, si per fidem liceret.’ *Pric. Per fidem*] Jusjurandum est per Deam Fidem cui Numa Pompilius solenne instituit, ut ejus sacrario flamites manu ad digitos usque involuta rem divinam faciebant, significantes, fidem tutandam, sedemque ejus etiam in dextris sacram esse. Apud auctores frequens est ista locutio, ‘Vestram imploro fidem,’ pro auxilium. Quidam codices habent non *per fidem*, sed *Psyche*: tanquam Juno nuncupatim Psychen appellet, ut sit vocativi casus o *Psyche*. Beroakd. *Nutum meum precibus tuis accommodare*] Melius *commodare*: sic infra x. ‘Verbis nutum commodare.’ *Pric.*

Veneris nurus meæ] Non comparet vox *Veneris* in D’Orv. et forsan, ex explicatione marginali vel superlineari in textum inrepsit. Nam sic supra Ceres non nominata *Venere* ait p. 111. ‘Sed cognatæ meæ, cum qua etiam fœdus amicitiaæ colo,’ &c. In Ed. Bas. pr. *mca* vitiose. *Oud.* *N. meæ, quam filiaæ semper dilexi loco*] Omnino restituendum *nurus meæ*; neque sejungenda ea verba a præcedentibus. Postea gemino, *quam in filiaæ semper dilexi loco.* Terentius Andria (1. 5. 57.) ‘Si te in germani fratris dilexi loco:’ nisi forte verius sit, utrobique auctores ipsos dedisse in locum. Stewech. Errat vero Stewechius, hic et in Terentio aliquid novare studens. *Loco* et *in loco* pro instar

habere dicitur utrumque, ut ‘numero’ et ‘in numero’ habere, de quo vide me ad Cæs. l. vi. c. 6. ‘hostium numero se habiturum.’ Sic ‘in beneficii loco,’ &c. Cic. lib. ii. in Verr. c. 2. iii. 81. &c. ‘In proœmii loco’ ii. de Inv. c. 49. e Mss. Solin. p. 48. ‘habetur in loco principe:’ ut est in Mss. meis quinque optimis, et Edd. Ald. Salm. Ab aliis *in abest*, et *principis* prave dedit Aldus. ‘Meriti loco,’ ‘laudum loco,’ &c. illustrarunt Heius. et Burm. ad Valer. Flacc. lib. v. 493. *Oud.* *Nurus meæ, quam filiaæ loco semper dilexi*] De socru sua apud Aristænetum ii. 8. ille: *Ἀὐτῇ με κηδεστήν ἐξ εὐνοίας παῖδα καλεῖ.* *Pric.*

Legibus, quæ servos alienos] Ut *Fabia de Plagiariis* lib. v. D. ad L. *Fab. de plagiar.* et *injuriarum* etiam lib. xxv. D. de injuriis. *Colv.* Lib. v. digestorum de fugitivis. *Etmenh.* Vide lib. i. et tot. tit. D. de servis fugitivis. *Brant. Profugos*] Ms. *Fulv. perfugas.* *Sciopp.* in *Symb.* Item *Palat. Oxon. Guelf.* aliique, et Ed. *Junt. post. perfugas*, soleuni permutatione. Vide me ad Cæs. lib. v. B. G. cap. 45. Sed ‘*perfugæ*’ sunt transientes ab suis ad hostem, ‘*profugi*’ sunt quoquo modo ‘*fugitivi*,’ in his ‘*servi*,’ unde illi sæpe junguntur, neque hic *perfugæ* vox habet locum. Ati *Comm.* ad *Liv.* lib. xxii. cap. 22. lib. xxx. cap. 43. ‘*perfugas, fugitivos, captivorum* iv. milia tradiderunt.’ In *Fux. profugas.* *Oud.* *Tum etiam legibus quæ servos alienos profugos, &c. vetant suscipi*] *Corippus Africanus*: ‘*Profugis danus ostia servis? Legibus hoc nostris non convenit.*’ *Pric.*

PAG. 113 *Indipisci*] Infra ix. ‘*Vestigium adulteri posse se indipisci.*’ *Excerpt.* e *Gloss. vet.* ‘*Indipisci, ἐπιτυχεῖν.*’ *Idem.*

Jam quæ possunt alia meis ærumnis tentari subsidia, &c.] *Æn.* xii. ‘*Jam quid ego? aut quæ jam spondet fortuna salutem?*’ *Idem.*

Cui nec Dearum quidem, &c. potuere suffragia prodesse] Concepta ex Virgilio hæc: 'Hen quæ nunc tellus, (inquit) quæ me æquora possunt Accipere? aut quid jam misero mihi denique restat? Cui neque apud Danaos usquam locus.' *Idem.* *Cui nec Dearum quidem, quanquam volentium, &c.*] Inscriptio vetus Hispaniensis: 'Nec Hercules, quem Gades colunt: nec Bellona, quam Camertes adorant: nec Dii omnes Romani eripere me a morte potuerunt.' *Idem.*

Quo rursum itaque, &c.] *Quorsum* coniecit Groslet. et Salmas. atque edidit Vulc. Ed. sec. Elmenh. Scriv. et probavit quoque Pricæus, ut pag. 121. lib. viii. pag. 154. lib. ix. pag. 205. et alibi. Sed non video causam, cur a Mss. et Edd. Vett. *quo rursum* servantibus recedamus. Sensum enim fundunt bonum: 'Quo itaque vestigium porrigam rursus.' Pro itaque in D'Orv. Pith. utique. In Pal. est infraque. Oud. *Tantis laqueis inclusa*] Lib. viii. 'longe pejores inhæsimus laqueos.' *Elmenh.* *Quo rursum, &c. tantis laqueis inclusa vestigium porrigam*] Vetus Tragicus apud Cicero-nem III. de Orat. 'Quo nunc me vortam? quod iter incipiam ingredi?' apud Eundem Tuscul. III. 'Quid petam præsidii, aut exequar? quove nunc auxilio aut fuga Freta sim? Quo accedam? quo applicem?' Præ illis *quo rursum*, placet *quorsum* a Mercero substitutum: infra hic: 'Quorsum istam festinanti vestigio lucubratiam viam?' *Pric.*

Oculos eff. quin ig. masc. tandem sumis animum] Ex Ms. Bertino tacite *Elmenh.* cum Scriv. et Florido tandem posuit ante τὸ *effugiam*, quo perit totius hujus dictionis elegantia. Infra pag. 127. rursus: 'Quin igitur masculum tandem sumis animum.' Aliquoties junguntur *quin tandem*. Pro *quin* in D'Orv. est *quibus*, et auctius etiam præbet cum Incerto *sumis arti-*

bus animum: item Reg. Fux. *summis actibus*. An scripsit Auctor *artibus* sive membris et corpore quamvis defesso? *Oud.* *Quibusque tectis, vel etiam tenebris abscondita, magnæ Veneris inevitabiles oculos effugiam*] Terent. I. 4. Phorm. 'Quod ejus remedium inveniam iracundiæ?' ubi Donatus: 'Plus est quam si diceret, nullum.' Psalmista 138. 7. 'Quo ibo a spiritu tuo? et quo a facie tua fugiam?' et post: 'Et dixi, forsane tenebræ conculcabunt me, et vox illuminationis mea, &c. Quia tenebræ non obscurabuntur a Te, et nox sicut dies illuminabitur.' Theodoretus Serm. viii. *περὶ προνοίας*: *Ὅκ ἐπέχουσιν ἐκείνον τὸν ὀφθαλμὸν ἃ βούλεται θεωρεῖν, ὄροφοι, καὶ τοῖχος, καὶ θύραι κεκλεισμέναι: οὐδὲ τῆς νυκτὸς τὸ ζοφῶδες ἐμπόδιον τῇ θεωρίᾳ γίνεταί.* Minucius in Octavio: 'Tenebris interest, interest cogitationibus nostris.' *Pric.*

Quin igitur masculum sumis animum] Catullus: 'Quin tu animum affirmas?' Ovidius: 'Quin animum firmas, teque ipsa recolligis?' infra hoc libro: 'Quin igitur masculum tandem sumis animum?' *Idem.*

Et ultroneam te Dominæ tuæ reddis] Ad Bessum Cobares apud Curtium lib. vii. 'Quin, &c. occupas gratiam, dedisque te? utcumque cesserit, meliorem fortunam deditus quam victus habiturus.' *Idem.*

Et vel sera modestia sævientes ejus impetus mitigas] Petronius: 'Sævi quoque implacabilesque Domini crudelitatem impediunt suam: si quando pœnitentia fugitivos reduxit: et dediticiis hostibus parcimus.' *Idem.*

Principium futuræ secum meditabatur defensionis] Apud Terentium ille: 'Quam ego nunc totus displiceo mihi! Quam pudet! neque quod principium incipiam ad placandum scio:' adde quæ ad Luc. 15. 18. adnotavimus. *Idem.*

Terrenis remediis inquisitionibus abnuens] Quia ante Wower. vulgo

edebatur *inquisitionibus*, ut est in Pith. Vulcanius aliquando conjecit *remediis* e glossa inrepsisse. pag. 115. in plur. 'circa tuas inquisitiones.' pag. 135. 'inquisitionibus commilitonum:' ubi male in sing. Edd. recitiores, sed *inquisitionis* cum ceteris Mss. habent Oxon. Reg. D'Orv. et Ed. Junt. post. detrectabat terrena remedia 'inquisitionis,' quæ propria in hac re est vox, ut docent Comm. ad Sueton. Cæs. cap. 1. 'seque ab inquisitoribus redimeret.' Utitur τῶν *abnuere* sic Auctor quoque in Apol. pag. 521. 'Contumeliis abnuet.' Nec non de Deo Socratis p. 639. uti partim e Mss. partim ex ingenio legendum censeo: 'Cum Aulide desidibus, et obsessis ab ventis, ac tædio abnuentibus difficultati bellii.' Eodem sensu etiam *abnuere* absolute ponitur. Vide Wopkens. in Misc. Nov. Observ. ad Septimium lib. III. de B. Troj. cap. 13. 'neque multo post ex alia' (*alio latere* in Periz. e glossa) 'abnuentibus barbaris, ac sine ulla difficultate versis.' *Oud.*

Jubet construi currum] Non fieri sive confici nunc currum jubet Venus. Eum enim jam habebat ex Vulcani munere, ut addit Auctor. Quare, si sana est vulgata lectio, fingendum erit, dissolutum nunc jacuisse currum, demtis ei rotis, axe, temone, &c. et jussisse Venerem, eum denno *construi*. Quod tamen non temere admittendum videtur. Malim itaque legere *instrui*, sive ornari ac præparari ad Deæ receptum et vecturam. Sic aliud est 'construere domum,' 'navem,' aliud 'instruere eas.' Quod quivis sentit. Ad hæc ista composita passim confunduntur in Mss. Vide me ad Cæs. lib. 1. B. G. 43. Drak. ad Liv. lib. III. 59. et alibi. *Idem.*

Vulcanus] Istud *artifex*, quod Elmenhorstius quasi textus ipsius lectionem proposuit, non displiceret, si in Mss. fide dignis reperiretur. Est enim Deus 'faber,' ut sæpe vocatur,

cujus duras igne vel 'arte manns' ait Ovid. lib. II. Art. 568. et passim fabrilia illi adscribuntur opera et ἔργα. Quæ vox etiam restituenda Ansonio Perioch. XI. 11. 'Achilles armis caelestibus opere Vulcani et munere matris instruitur.' Vulgo legas *opc*. Val. Flacc. v. 432. 'Aurea quin etiam præsaga Mulciber arte Vellera...cælarat.' Adde vs. 456. Acciditur 'Vulcanus artifex,' ut 'doctor,' 'lector,' 'pictor artifex,' &c. de quibus vide Savar. ad Apollin. Sidon. lib. IV. Ep. 1. Quin eidem lib. VII. Ep. 14. 'Deus artifex,' nec non Nostro de Habit. doct. Plat. pag. 572. Ed. Flor. Verum cum præter tot aliorum Codd. etiam *aurifex* habeant Reg. Oxon. Guelph. Par. D'Orv. et Ed. Junt. poster. non potui non illud admittere, sive 'artifex auri,' ut est apud Manil. lib. v. 506. et Ælian. lib. I. Anim. c. 57. Nam Vulcanus opera sua præcipue aurea faciebat ipse, utpote in Deorum Deorumque et Heronum munus. Sicut et hunc currum fuisse aureum patet e seqq. Vide et ad Ovid. lib. II. Met. vs. 107. quamvis ebrnum currum Veneri det Ovid. Ep. xv. Her. 91. Est autem vox 'aurifex' Plauto, Ciceroni, aliis usurpata. Fuit, cum crederem cum Cl. Wasseo, *Vulcanus* e glossa esse intrusum; sed cum vox *aurifex* per se non satis ostendat, sicut, 'ignipotens,' 'Mulciber,' et aliæ, *Vulcanum* significari, omnino id nomen proprium quoque hic retinendum arbitror. *Oud. Currum quem ei Vulcanus subtili fabrica studiose poliverat*] Æneid. XII. 'Ensem, quem Dau-no ignipotens Deus ipse parenti Fecerat:' ubi Servius: 'Ac si diceret: non per ministros.' Oxoniensis hic, et plures alii Mss. *Quem ei Vulcanus aurifex*: et nota, 'studiose poliverat.' Virgil. scutum describens, de eodem artifice: 'Et lapsa ancilia cælo Extuderat:' ubi Servius: 'Extuderat, studiose fecerat.' *Pric.*

Ante thalami rudimentum nuptiale munus] Signate. Nam pro virginitate deposita novæ nuptiæ a novo marito munera dabantur. Juvenalis Sat. vi. vs. 203. 'nec illud, Quod prima pro nocte datur, cum lance beata Dacius et scripto radiat Germanicus auro.' *Elmenh.* Id jam Beroaldus monuerat; et ex eo Floridus. Sed errant. Intelligitur hic donatio ante nuptias, ut apud Cicer. pro Cluent. cap. 9. non vero, quod hodie dicitur *Morgengabe*, Græcè ἀνακαλιπτήρια. Vide tu Briss. de Ritu Nuptiarum in f. et ejus Comment. Trekell. *Oud.* *Ante thalami rudimentum*] Lib. vii. 'Post, &c. rudimenta Veneris:' et ix. 'Amori rudi litabant.' *Pric.* *Ante thalami rudimentum*] Primum concubium conjugalem decenter et verecunde significat. *Beroald.* *Nuptiale munus*] Apud Juvenalem de nuptialibus muneribus mentio fit illo versu: 'nec illud, Quod prima pro nocte datur, cum lance beata Dacius et sculpto radiat Germanicus auro.' Vulcanus curruum hunc Veneri dono dederat pro munere nuptiali, post primos concubitus maritales: nam cum virginitas uxoris omnibus maritis acceptissima sit, pro ea erepta, quæ reddi nequit, munus repetitur, tanquam præmium sit devirginatæ puellæ, cui nihil virginitatis flore est pretiosius. *Idem.*

Limæ tenuantis detrimento] De lectionis limæ veritate quis dubitare possit? uti et habent eam Mss. tantum non omnes, et jam Ed. Junt. post. cum marg. Bas. sec. In Pal. est *linire*, in Oxon. *lucn*, sed in marg. *limæ*. De ea vide *Pric.* et Comm. ad Cicer. lib. iii. ad F. Ep. 8. virosque doctos ad Plin. lib. v. Ep. 11. 'Opus jam non splendescit lima, sed adteritur:' ubi itidem in Ms. *luna*. Pith. *tenuitatis*. *Oud.* *Lunæ detrimento*] Significat curruum Veneris arcuatum fuisse, et ad effigiem Lunæ corniculatæ figuratum. Luna enim in cornua tenuatur, sentire quod vide-

tur detrimento: cum vero pervernerit ad orbiculatam rotunditatem, pleno orbe nihil patitur dispendii. Scite autem dixit, 'auri damno pretiosum.' Nam cum aurum in effigie curruum corniculata deesset, prout fabrica talis deposcit, damnum auri fieri in vehiculo dicebatur, idque ex tali detrimento fiebat venustus. *Beroald.* *Limæ tenuantis detrimento conspicuum*] Id est, eo vel nomine pluris æstimandum. Plinius xxxiii. 11. 'Jam vero et mensas repositoriis imponimus, et ad sustinenda obsonia interradimus latera: et interest quamplurimum lima perdidit.' *Glossarium*: 'Detrimento, ἀπότριμμα.' quod in vet. Onomastico: 'Retrimento, διάτριμμα.' et ibidem: 'Rasamentum, βλήμα.' bene et 'limæ tenuantis.' Scholiastes vetus Horatii ad Epist. i. 14. 'Limat, attenuat, diminuit.' *Pric.* *Ipsius auri*] Ovidius de Solis curru: 'Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ Curvatura rotæ.' *Idem.*

Ante cub. d. stabulant] Imitatus est Auctor Virgilium lib. vi. *Æn.* 286. 'Centauri in foribus stabulant.' *Oud.* *Stabulant*] In eodem veteri Onomastico: 'Stabulo, ἀβλίξομαι.' *Pric.*

Candidæ columbæ] Artemidorus lib. ii. c. 20. σημαίνουνσι καὶ περισσότερα καὶ τὴν ἐν τοῖς πρᾶσσομένοις ἐπαφροδίσιαν διὰ τὸ ἀνακεῖσθαι τῇ Ἀφροδίτῃ. Lact. ad Statii Thebaid. pag. 130. 166. et 446. *Elmenh.*

Picta colla torquentes] Passeratius ad Propertium p. 622. lib. iv. Eleg. 5. legit *torquata*. *Elmenh.* Ut solent incidentes columbæ colla torquere. Neque debuerat Passeratius, quia sæpe leguntur columbæ collum quasi *torque* ornata, hic etiam contra Mss. O. id inculcare ad Propertii illa: 'cape torquata, Venus o Regina, columbæ.' *Idem* satis docet vox *picta*. 'Torquere collum,' 'cervicem' recte dici, docuit *Pricæus*. *Oud.* *Picta colla torquentes*] Male ad

Propertium Passeratius *torquæ* scribit: supra lib. II. 'Cervicem intorsit: quo loco adnotata consule. De pictis collis columbarum vide et supra ad lib. I. p. 26. notata. *Pric.*

Jugum gemmeum subeunt] Quia quatuor erant columbæ, Sopingius margini adlevit, *geminum*; at tunc non 'bijugæ' erant, sed 'quadrijugæ,' uni currui junctæ. Quin immo in curribus Deorum juga finguntur 'gemmata.' Adposite de Solis curru Ovid. lib. II. Met. 105. 'Vulcania munera currus Aurens axis erat, &c. Per juga chrysolithi, positæque ex ordine gemmæ.' Ceterum de Veneris columbis omnia satis sunt pervulgata. Sed adprime huc quadrat locus Claudiani de nuptiis Palladii et Celerinæ, vs. 103. 'Floribus exstruitur currus: juga floribus halant, Florea purpureas adnectunt frena columbas. Undique concurrunt volucres, quæcumque frementem Permulent Athesium cantu.' *Oud.* *Jugum gemmeum subeunt*] 'Quatuor Dea magna columbas Curribus admovit, frenisque cœreuit ora: Et medium cæli terræque per aëra vecta est.' *Pric.*

Susceptaque Domina lætæ subvolant] Ovidius Metamorph. VII. de Eadem ista: 'Perque leves auras junctis invecta quadrigis, Litus adit Laurens.' *Idem.*

Passeres] Vide Cælium Rhodiginum Antiq. Lect. lib. XIV. c. 6. *Elmenh.* Munker. ad Fulg. I. II. Myth. c. 4. *Oud.*

Canticant] *Palat. cantitant*: sed *cantitant* diserte Florent. Pith. Fux. Guelf. Oxon. et Ed. Junt. post. ut jam restituit Wower. et seqq. C et T in talibus aliquoties confunduntur. Adi ad lib. V. p. 94. *Cantitare* vero optimis scriptoribus est in usu. Apud Servium de Metris p. 1819. 'Thracicum nefas enarrat cantitans Hirundo:' ubi in vetustissimo Cod. Vossiano inveni *renarrat cantulans*. Prius *ren.* est verissimum. Mox in *Palat.*

Deæ currum. Idem.

Adventum deæ prænuntiant] Sic Bertinus. Alii, *pronunt.* Elmenh. Receperunt etiam hanc lectionem Scriver. et Florid. ac præfero etiam hic loci, licet Mss. ceteri servant *pro*, sicut perpetua in his est confusio: ut apud Hirt. B. Afric. c. 42. 'Antecedere ac suum adventum prænunciare.' Terent. Phorm. v. 2. 12. 'Abi, prænunciā hanc futuram.' Mox de præcone rectius locum obtinet *pronunciante Mercurio. Oud.* *Et cæteræ quæ dulcè cantitant aves melleis modulis suare resonantes, adventum Deæ pronunciant*] Lib. XI. de hac Dea ipsa: 'Ut cauro-ræ etiam aviculæ, &c. concentus suaves adsonarent: matrem siderum, parentem temporum, orbisque totius Dominam blandomulcentes affaminc.' *Pric.* *Melleis modulis*] Supra lib. V. 'Mellita cantus dulcedine.' *Idem.*

Cedunt nubes] Haud minus assis est et vana conjectura *Pricæi, discedunt.* Explicat Nostrum Lucretius lib. I. init. unde sua hansit Appuleius: 'Te, dea, te fugiunt venti, te nubila cæli.' Quod bene advertit Scioppius in Susp. Lect. lib. IV. Ep. 14. *Oud.* *Cedunt nubes, et cælum panditur*] Malebam *discedunt nubes.* Virgilius: 'Video medium discedere cælum:' at *cedere* forsan pro *discedere*: ut 'cernere' pro 'decernere' apud Virgilium eundem. Bene autem post nubium discessionem ait cælum pandi. Virgil. Georg. III. 'Quem super ingens Porta tonat cæli.' Servius: 'Aër nubibus plenus, per quem iter in cælum est.' *Pric.*

Æther cum gaudio suscepit Deam] Claudianus: 'Quam lætus post bella Jovem susceperit æther,' &c. 'cum gaudio' hic, ut infra: 'Acceptam cum gaudio plenam urnulam, &c. retulit.' 'Summum æthera' autem dixit exemplo Virgilii, qui proprium et perpetuum id ætheri epitheton dedit, ut docet nos Servius Fuldens. ad *Æneid.* I. *Idem.*

Obvias aquilas] Ingenium ostentare volens Pricæus ait: 'non inscite scribas, *obuncas*.' Sed accipitres non minus *obuncæ*, quam *aquilæ*, et utræque aves rapaces, quas sibi *obvias* fore haud pertimescit avicularum cohortis. De 'obunca aquila,' &c. vide N. Heins. ad Virg. *Æn.* xi. 753. et alibi. *Oud.* *Obvias aquilas*] *Obvia* quidem lectionis istius mens est: non inscite tamen *κατὰ μετὰνυλασ* *obuncas* scribas. Florid. i. de Aquila: 'vel unguibus obuncet.' *Pric.*

PAG. 114 *Magnæ Veneris canora familia*] Catullus: 'Et canoras non tacere Dione jussit alites.' *Idem.*

Cærulium superc.] Evidens documentum rei constitutæ apud Jovem, nutu firmare vel motu concutere ac tremefacere cælum. Vide notas ad Arnobium lib. iv. fol. 87. *Elmenh.* *Nec renuit Jovis cærulium supercilium*] 'Annuit invicto celestem numine rector.' *Æneid.* i. 'Cœli quibus annuis arcem.' Servius: 'Nutu semper promittit aliquid Jupiter.' Et quia præ manibus *renuendi* vox, adducamus Taciti locum. *Annal.* xv. habet hæc de Fenio Rufo: 'Subrio Flavio adsistenti, annuenteque an inter ipsam cognitionem destringeret gladium, cædemque Neronis patraret, retinuit, infregitque impetum:' quo loco optime Faërmus *renuit, infregitque impetum.* Gloss. 'Renuit, *ἀναβεβει.*' *Pric.*

Evans, &c.] Id est, 'inovante gradu,' ut infra xi. loquitur. *Idem.*

Frater Arcadi] Alii, *Arcadis.* Alii, *Arcas.* *Elmenh.* Quinam habeant, et quo sensu *Arcadis*, nescio. Sed *Arcadi*, quod est in aliquot Mss. et Edd. ante Wow. posset vocativus esse ab 'Arcadius.' Sed sanius *Arcas* exaratur etiam in Reg. Fux. Pith. Guelf. D'Orv. Oxon. et aliis, ut passim Mercurius vocatur. Adi Gronov. et Tollium ad Ausonii *Idyll.* viii. 21. 'non Cynthia, non celer Arcas Finitimus terris:' ut clare exstat in antiquis-

simo Cod. Voss. *Oud.*

Sororem tuam Venerem sine Mercurii præsentia] Cave, ne credas propria nomina hic esse otiosa, vel e glossis nata. Habent enim vim emphaticam: quia sine blandimentis verborum sive Mercurii nihil pollet Venus. Vide Beechem. Ep. 74. Minus bene ad communem Mercurium seu *κοινὸν Ἐρμῆν* hoc refert Spanhem. ad Callim. H. in Dian. vs. 70. *Idem.*

Tuo præconio præmium investigationis p. edicere] Plautus Mercatore: 'Certum est præconium jubere jam quantum est conducier: Qui illam investigent, inveniant.' Ulpianus: 'si tibi indicium dedero, ut fugitivum meum indices, vel furem rerum mearum, non poterit repeti, quod datum est.' Lib. iv. de cond. ob turp. cau. Petronius: 'Puer in balneo paullo ante aberravit annorum circiter sedecim, mollis, formosus, nomine Giton. Si quis eum reddere aut commonstrare voluerit, accipiet nummos mille.' Curius Fortunatianus J. C. Rhetoricæ lib. i. 'Cujus servus fugerat, libello proposito, vel per præconem nuntians, dixit, daturum se denarios mille ei, qui ad se servum perduxisset.' Sed de hoc plura apud Jurisconsultorum maximum Cujacium *Observation.* lib. xi. *Colv.*

Indicia, quibus possit cognosci, man. designes] Pith. *qui possit agnosci.* Ms. Par. Fux. Guelf. i. *quæ possint agnosci.* Palat. D'Orvill. i. *quæ possunt agnoscere.* Ed. Junt. post. i. *qui posse agnosci.* An fuit, *indicia, quæ possint agnoscere*, scil. homines? An *qui* sive *quis possit agnosci*? Prius Salm. ad marg. Ed. Colv. *Ultimum, quis vel queis allevit etiam exemplari suo Wasseus. Agnosci* certe malim, creberrime cum *cogn.* confusum. Vide Drak. ad Liv. lib. v. c. 36. *Quamquam sciam, cognosci etiam pro agnosci sumi posse.* Vide ad lib. i. p. 4. *Oud.*

Et simul dicens] Sic constanter dant

scripti. Ab Auctore tamen relictum puto, *Ea s. d.* vel, *Hæc simul dicens*; ut jam vidit Pricæus, et sæpius in Nostro occurrit. Ad ipsam: nisi cum Florido Græcum statuas καὶ ἄμα λέγων. Vide et Eruditiss. juvenem, G. Kæn. in Disp. Inaug. p. 35. Pro ubi in Pith. ut. Idem. Et simul dicens] Sic editi, sic Ms. ille: audebam tamen præferre, *Hæc simul dicens.* lib. II. 'Hæc simul dicens, inscenso grabatulo,' &c. et post: 'Hæc simul dicens, respexit ancillam.' Macrob. II. 14. Saturnal. 'Simul hæc dicens, amygdalam de lance tulit.' Græci (a quibus Latini) ἄμα λέγων ταῦτα. Pric.

Per omnium ora populorum] Lib. I. 'Quod ibidem passim per ora populi sermo jactetur.' Lib. VIII. 'Quæ per ora populi facile delapsa.' *Elmenh.*

A fuga retrahere, &c.] 'Retrahere' proprie de fugitivis dictum: quo Terentius respiciens, 'argentum fugitivum retrahere' Heautont. IV. 2. dixit. Pric.

Retro metas Murtias] Propertius lib. IV. (lib. III. 22. 21.) 'Quas si quis mihi rettulerit, donabitur auro. Quis pro divitiis ligna retenta velit? I puer, et citus hæc aliqua propone columna, Et dominum Esquiliis scribe habitare tuum.' De metis Murtiis ad hunc locum Tertulliani alium de Spectaculis cap. 8. etiam notaveramus: quem reperies apud principem virum Jos. Scaligerum Castigat. in Fest. *Colv.*

Indicinæ nomine] Sic recte Flor. I. In altero est, *indicium viæque n.* Vulgo, *indicium n.* Vide Indicem. *Elmenh.* Ibi male *indicinam* exponit præmium pro ipso indicio, quod jam monuit Floridus. Ad Comm. ad Petron. cap. 97. Veræ huic lectioni, quam bene Scriv. et Fluc. receperunt, accedunt Palatin. Gneff. *indicivie.* Pith. *indicinæ.* Oxon. et D'Orv. *indicive.* Ita 'caussidicina,' 'juridicina,' &c. de quibus consule Juretum ad Symma-

chum lib. V. Ep. 73. 'Furatrina' infra pag. 118. ibique *Colv.* Sic et 'prædæ,' 'nauli nomine,' de quibus vide ad Hirt. B. Gall. lib. VIII. c. 4. ad Suet. Cæs. cap. 48. *Oud.*

Savia suavia] Sic apud Moschum Amore fugitivo: 'Α Κύπρις τὸν Ἔρωτα τὸν νιέα μακρὸν ἐβώστρει' Ἐγίς ἐν τριβόοισι πλανώμενον εἶδεν Ἔρωτα, Δραπετίδας ἐμός ἐστιν· ὁ μανντὰς γέρας ἐξεί· Μισθὸς τοι τὸ φίλαμα τὸ Κύπριδος. 'Voce Vennis natum ingenti clamore vocabat. Si quis oberrantem in triivis vidisset Amorem, Hic fugiens meus est: feret index præmia: merces Saviolum tibi erit Veneris.' *Colv.* *Savia]* Servius ad Æneid. I. 'Osculum religionis est, suavium voluptatis.' Pric.

Adpulsu linguæ] Vulgo, *ad linguæ pulsun.* Veteres lascivientes in osculando linguas solebant transmittere, morsiunculis ludentes, salivasque alternatim miscentes. Lib. II. 'jam patentis oris inhalitu cinnameo, et occursantis linguæ allisu nectareo, prona cupidine allubescente,' &c. Petronius, sive alius quis author in Catalectis veterum Poëtarum pag. 204. 'Felix, si qua tuum corrodit fœmina collum. Felix, quæ labris livida labra facit. Quæque puella tuo cum pectore pectora ponit, Et linguam tenero lassat in ore suam.' Plantus Asinaria, Scena, Perfidia laudes. 'Fac proserpentem bestiam me, duplicem ut habeam linguam.' Et in Pseudolo, Scena, Si ex te tacente, &c. 'Jocus, ludus, sermo suavis, suaviatio, Compressiones arcæ amantum corporum, Teneris labellis molles morsiunculæ.' Vide Achillem Statium pag. 59. lib. II. *Elmenh.* Et unum blandientis *appulsu linguæ longe mellitum]* Ovidius: 'Osculaque insernit cupida luctantia lingua.' Idem: 'Improba tum vero jungentes oscula vidi. Illa mihi lingua nexa fuisse liquet.' Et post: 'Quod tota labellis Lingua tua est

nostris, nostra recepta tuis.' Vide Pollucem II. 4. Hesychium et Suidam in καταγλωττίζειν et κατεγλωττισμένον: et hoc loco Elmenhors-tium. 'Appulsus linguæ,' ut supra lib. v. 'appulsu palmulæ.' *Pric.* Ad-pulsus] Adpulsionem, vibrationem-que et ferruminationem linguæ cum lingua, labelli cum labello: quod suaviolium est dulci dulcius ambrosia: quod genus basiationis intelligi voluit Plantus, cum ait: 'Fac me proserpentem bestiam: duplicem ut habeam linguam.' Alias *appulsus* est, pecorum accessus ad aquam, ut apud jurisconsultos. *Beroald.*

Contationem] D'Orv. Pal. Guelf. et Ed. Scriv. *cunctationem*, pro variatione perpetua: ut sexcenties observatum est. Videntur tamen Veteres *contari* de inquisitione, *cunctari* de mora magis amasse. Unde 'Cunctator' Fabius, licet analogice et *contari* de mora inquisitioni et deliberationi necessaria usurpari possit. *Oud.*

Jamque fores ejus Dominiæ proximanti, &c.] Τὸ ἐξ ejus exturbandum videtur. *Pric.*

Una de famulatione Veneris, nomine C.] Non modo Pal. sed et Florent. item Reg. D'Orv. Guelf. dant *famulatione*. Eadem est confusio lib. II. pag. 21. 'frequenti famulatione.' In Palat. et Guelf. tantum scribitur, *occurrit d. f. Ven. Consuetudo*. Aliorum stylo haud male. Sed aliter solet Appuleius. Vide ad lib. VIII. init. 'unus de famulis.' *Oud.* De *famulatione Veneris*] Onomasticon vetus: 'Famulatio, θραπεία.' *Pric.*

PAG. 115 *Tandem ancilla nequissima Dominam habere te scire cœpisti*] Agrippa Rex apud Philonem: Κάγω τις εἶμι τῶν εἰδότων ὅτι δεσπότην ἔχω καὶ Κύριον. Ad sensum loci allegoricum D. Petrus: Ὁτι τις ἤττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. *Idem.*

Quod meas potissimum manus incidisti] Sic εἰς χεῖρας ἐμπίπτειν Hebr.

10. 31. et in Historia Susannæ com. 23. *Idem.*

Inter Orci cancos jam ipsos adhæsisti] *Intus* exstat in D'Orvill. et aliquoties cum Accusativo construitur. Vide ad Liv. lib. XXIV. 10. XXVII. 11. 'intus cellam.' Sed *inter* hic majorem constringendi et augendi vim habet quam *intus*. Ceterum pro *inter Orci cancos* Schottus lib. I. Observ. cap. 10. ridicule substituebat *Dirce tauros*; quia alibi sic anum asino pendentem vocat Dirce ad similitudinem Dirces antiquæ. Non melius Dausqueius in Epist. Syll. Burm. tom. II. pag. 156. conjecit, *inter Orci caucos*, ut 'caucus,' sive poculum, hic sumatur de urna Æaci. Inepte. Neque etiam opus est, ut *cancros* e Glossis hic exponamus 'forcipes,' sed cum Beroaldo, Cælio Rhodig. lib. v. Ant. Lect. in f. 'cancellos,' sive septa. Deminutivum id enim a 'canceris,' quibus continebatur ita Psyche, ut inde remeare non posset. Vide omnino Festum v. 'Cancri,' ubi Scalliger recte excitat Nostri locum. Hirt. B. Afric. cap. 15. 'intra cancellos coniecti pugnare cogebantur.' Alibi cum aliis solet dicere, 'inter medias Orci fauces.' Vide Elmenh. ad lib. VII. pag. 137. vel 'medias Orci manus,' ut lib. VII. pag. 148. *Habesisti* corrupte etiam in Pith. Guelf. Oxon. a m. pr. *hēs isti* Palat. *ipsas hēs isti* Fux. Forte *obhæsisti*. Vide ad pag. 117. Ceterum *Orci* vox pro *Plutone* restituenda est epigrammati in Catal. Pith. lib. III. p. 89. Ed. Par. 'Quantum ingens Orci, quantum Jovis alta potestas, Tantis in orbe fui, terram pontumque subegi.' Vulgo, orbis, et mare trans pro terram. *Oud.* *Inter Orci cancos jam ipsos inhæsisti*] 'In Proserpiuæ pecunio, et familia Orci jam potes numerari:' ut supra lib. III. locutus. In Glossis Isidori, 'Cancer, forceps.' *Pric.*

Audaciter in capillos ejus immissa

manu] Infra heic : 'His editis, involat in eam, &c. capilloque discisso,' &c. In Eunuchō Terentii : 'Vix me contineo quin involem in capillum :' ubi Donatus : 'Minæ sunt istæ fœminarum, in se et in alios unguibus sævientium.' Aristænetus II. 7. Ζηλοτυποῦσα τὴν παιδίσκην, τῆς κόμης ἐξείλκεν. Propertius III. 7. 'Tu vero nostros audax invade capillos.' Idem III. 16. 'Neu timeam audaces in mea membra manus.' *Idem.*

Træhebat eam] Ad Venerem nempe. Æneid. II. 'Manus juvenem interea post terga revinctum Pastores magno ad Regem clamore trahabant.' Servius : 'Cum festinatione adducebant.' Vide ad Act. 8. 3. adnotata. *Idem.*

Nequaquam renitentem] Vide supra pag. 135. dicta. *Idem.*

Latissimum cachinum] De iratorum risu ad Bourdelot. ad Petron. cap. 18. Latissimum, quod verissime conjecit Stewech. ad lib. I. pag. 2. 'exserto cachinno,' confirmatur a Regio, Fux, et Oxon. e Coll. Gronov. et bene receperunt Editores Colvio posteriores. Adi Pric. ad lib. X. p. 221. ut πλατὺς γέλως pro πολὺς Attice. Vide ad Herodiani fragmenta. Sic 'latæ pecuniæ' pro amplis in Flor. N. 15. At recte lib. VII. pag. 140. occurrit 'lætissimo risu gestire :' ubi non convenit *lat.* quod nonnulli reponunt. *Oud.*

Furenter irati] M. frequenter. Putean. Sic etiam Pal. Oxon. Guelf. Par. Inc. perperam quidem, sed ex qua lectione patet, aliud hic olim fuisse lectum quam *furenter* ; quod sine varietate Mstorum nemini posset suspectum fieri. Verum in D'Orv. est *ferenter*, egregie. Creberrime iram igni comparari, nemo nescit. Vide Sen. de Ira, Gell. lib. I. 26. infra de Dogm. Plat. lib. I. in f. et sexcenties. Hoc ipso verbo utuntur Ovid. lib. II. Met. 602. 'Tumida fervebat ab ira.' L. VIII. 466. 'fervens ira.'

Delph. et Var. Clas.

Horat. I. 13. 'fervens bile jecur :' et O. XVI. 'pectoris fervor.' Sen. Herc. Fur. 916. 'Iraque totus fervet.' Lucan. I. IV. 242. 'Fervet, et a trepido vix abstinet ira magistro.' Sil. I. XV. 809. 'Ferventemque ira mortis.' Virg. Æn. IX. 736. 'fervidus ira.' Vide Isidor. I. X. V. 'Fervidus.' Infra I. IX. p. 194. de irato : 'Fervet mariti animus.' Passim apud Arnob. Consule J. F. Gron. lib. II. Obs. cap. 15. *Oud.* Latissimum cachinum extollit, et qualem solent furenter irati] Mamertinus in Panægyrico : 'Quis nescit aliorum Imperatorum hilarem diritatem cachinnantemque sævitiam ?' γέλωτι ὕβριστικῶς χαίρειν dixit Xenophon παιδ. 8. Petronius : 'Invenit me cum fratre ludentem : risu itaque plausuque cellam implevit, &c. nec se solum intra verba continuit : sed lorum de pera solvit, et me cœpit non perfunctorie verberare.' Oxon. heic frequenter irati : melior vulgata lectio. Cicero I. 15. ad Atticum : 'Eum pueri aiunt furenter irasci.' *Pric.*

Caputque quatens] Homerus : Κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομείων. Petronius : 'Iratum caput commovens.' *Idem.*

Et scalpens aurem, &c.] Heliodorus II. Τὴν παρεῖαν ὑπὸ τὸ οὖς ἐπικινῶσα, &c. *Idem.*

Sed esto segura] Amare, ut VIII. 'Quiesce secure.' *Idem.*

Excipiam te] D'Orv. *excipiam*. Reg. Fux. *excipio*. Acidalius ridicule distinguens inter *uccipere* et *excipere*, scribi hic vult *eccipiam*, ad Vellei. I. II. c. 77. 'Cum Antooium cœna exciperet :' ubi vide Burm. et ad Petron. c. 100. 'Quam bene exsulem exciperet, sive tractaret, et acciperet.' Infra p. 122. 'Quæ te comiter excipiet.' Promiscue enim hæc composita eo sensu sumuntur. Virgil. G. II. 335. 'Exciperet cœli indulgentia terras :' sive cælum indulgenter exciperet, seu tractaret et habe-

Apul.

7 C

ret eas. Neque quidquam mutandum censeo. *Oud. Excipiam te ut bonam nurum concedet*] Apud Terent. Adelph. 'Ego te exercebo hodie ut dignus es, silicernium.' Lucianus Lapith. Ἀβριον ἀννοῦμαι ὑμᾶς ὅν τινα καὶ χρῆ τρόπον. Apud Petronium illa: 'Si quis Deus manibus meis Gytona imponeret, quam bene exulem exciperem!' *Pric. Ut bonam nurum concedet*] Terent. Hecyra II. I. 'Uno animo omnes socrus oderunt nurus.' Donatus ad ejusdem Fabulæ IV. 3. 'Sententiose dixit, tunc congruere et concordare inter se mulieres posse, cum et illa esse desideret socrus, et illa nurus: hæc enim inter illas est discordiosa conjunctio.' *Idem.*

Sollicitudo atque Tristities] Bene attribuit Dominae Veneri has ancillas non bonas. Quia, ut ille ait, 'Res est solliciti plena timoris Amor.' Boëthius lib. III. Metr. 7. de Consolat. Philosoph. 'Habet omnis hoc voluptas, Stimulis agit furentes. Apiumque par volantuni, ubi grata mella fudit, Fugit, et nimis tenuaci Ferit icta corda morsu.' *Elmenh. Ubi sunt Sollicitudo atque Tristities, ancillæ meæ*] Supra lib. IV. 'In voluptatem veneram convenire, tristitie animi, languore corporis, damnisque cæteris delassatum iri prædicant.' Lucretius: 'Primum Veneris dulcedinis in cor Stillavit gutta, et successit frigida cura.' In versu Græco: 'Ὡς πολλὰ διὰ τὰς ἡδονὰς λυποῦμεθα!' *Pric.*

Tormentis excruciatam] Lib. VII. 'Tormentis vexatum pluribus, et pene ad ultimam mortem excarnificatum.' *Idem.*

Et ecce (inquit) turgidi ventris sui lenocinio commoret miserationem] Quasi diceret: cum vel ex hoc ipso justior mihi excandescendi ratio. Juno ad Calisthū apud Ovid. II. Metamorph. 'Scilicet hoc etiam restabat, adultera, dixit, Ut sæcunda fores, fietque injuria partu Nota, Jovisque mei testatum dedecus esset.' *Idem.*

Unde me præclara sobole aviam beatam scilicet faciat] Virgilius: 'Et pulchra faciat te prole parentem.' *Idem.*

In ipso ætatis meæ flore, &c.] Virgil. Eclog. X. 'Heic ipso tecum consumeret ævo.' Servius: 'Ipso flore ætatis.' *Idem* ad IV. Æneid. 'Sciendum inter homines et herbas esse reciprocam translationem: sic enim pubentem herbam dicimus, quemadmodum, florem ætatis.' *Idem.*

Et vilis ancillæ filius nepos Veneris audiet] Indigner. Tacitus Annal. XIII. ubi de Nerone amore Actes incapistrato: 'Sed Agrippina libertam æmulam, nurum ancillam, &c. muliebriter fremere:' et nota hic, non, *meus nepos*, sed *Veneris*: quod iratæ congruum magis: apud Virgiliū Juno stomachabunda: 'Ubi heic Juno?' ad quæ Servius: 'Melius, quam si 'ego' dixisset.' *Idem.*

Patre non consentiente] Tertullianus lib. II. ad Uxorem cap. 9. 'Nam nec in terris filii sine consensu patrum rite et jure nubent.' Codex canon. Græc. 54. *Elmenh. Et patre non consentiente factæ*] Donatus ad Terentii Andriam: 'Summa nuptiarum potestas in patre puellæ est:' et ad I. 2. Phorm. 'Filius familiæ non tam dicit uxorem quam a patre accipit.' Æneid. XI. 'Alma tibi hanc nemorum cultrix Latonia virgo Ipse pater famulam voveo:' ubi Servius: 'Bene ipse pater, quia auctoramenti potestatem nisi patres non habent.' Tacitus XIII. Annali: 'Sed ubi mulier vacua fuit, nectere moras, adversam patri voluntatem possansari.' *Pric.*

Legitima non possunt videri] Hero apud Minsænum: 'Ἀμφοδον οὐ δυνάμεσθα γάμοις ὁμοίσι πελάσσαι, Οὐ γὰρ ἑμοῖς τοκέεσσιν ἐπειάδεν. Evaristus ad Africanos Episcopos: 'Aliter legitimum non sit conjugium, nisi ab his qui super ipsam sæmīnam dominationem habere videntur.' Vide quæ ad Matth. XXVIII. 30. illustr. H. Grotius. *Idem.*

Partum omnino proferre] Regius, Guelf. et Palat. Inc. cum Edd. Be- roaldi, Colin. et Bas. pr. ostentant *perferre*. Quæ lectio nequaquam est spernenda. Significat enim ea, ad justam maturitatem ferre, ut aliquoties apud Plinium. Adi Salmas. ad Solin. p. 21. et Harduinum ad l. vii. c. 11. 'Sed ubi paullulum temporis inter duo conceptus intercessit, utrumque perfertur, ut in Hercule et Iphicle, fratre ejus, adparuit.' Sic enim e Mss. etiam Leidd. locus legendus. Vide et cap. 13. Nec secus cum Cel. Burmanno scribendum, suadet auctoritas Cod. Neapolitani, in Nemes. Ecl. iii. 8. 23. 'Hunc pater omnipotens venturi providus ævi Pertulit, et justo produxit tempore partus.' Vulgo quoque *protulit*. Distincte Arnobius l. iii. p. 105. 'Aboriri; perferre, et præpropere partu septimanas edere feturas.' Eodem fere sensu, sed aliis in rebus, *perferre* Noster usus est, ut l. iv. p. 84. 'tota illa perlata fabula:' ubi vide. Infra p. 126. 'Cum primum sarcinas istas pertulerit.' De Mundo p. 723. 'Nec jugi perseverantia spiritus perferentes.' Plura vide ad Lucan. lib. v. 672. 'Pertulit unda:' ad Sil. l. v. 326. 'letalem pertulit ictum.' Non ausim tamen proscribere vulgarem lectionem *proferre*, sive eniti, et edere partum. *Oud.*

His editis] Cur legendum crederem, *his edictis*, causam dixi in Commentario ad Fl. Vegetium. *Stewech.* Nempè lib. iii. c. 10. Favet ei D'Orv. et Oxon. scriptura, *his dictis*. Frustra tamen, et perpetuo librariorum errore. Vide ad Liv. l. xxi. 62. ac sæpissime. L. i. p. 10. 'His editis, remoto grabatulo.' Supra p. 111. 'Editis precibus:' ac passim. *Oud.*

PAG. 116 *Invadit in eam*] *Invadit* hic est in nullo nec scripto, nec edito, quod sciam. Et apud Terent. 'involare in oculos, in capillum.' Afranius in Privigno apud Nonium v. 'Frigit,'

pag. 308. 'Occasionem carta mulier involat In collum.' Sic Mss. vel *cartha*. Ed. Gothofr. *Occasione certa*. Legendum puto: *O. nacta*. At Codd. Flor. (errat enim Elmenh.) Fux. D'Orv. Pith. Oxon. Par. item Edd. Vicent. Junt. utraque, Aldi non agnoscunt hic præpositionem. Et recte, ut opinor. Vide ad lib. ii. in f. 'Latrones involo.' *Idem.*

Capilloque discisso, et capite conquassato, &c.] Cætera hæc sic recte videntur habitura, si rescribas: *capilloque discusso*. Quod vero sequitur, et *capite conquassato*, prioris interpretationem continet. Observavi non semel conjunctivam particulam *et* idem valere, quod 'id est.' In Pandectis obvia exempla; itidem apud Virgil. Itidem accipiunt illud Divi Hieronymi: 'De scammate et loco certaminis egrediens.' Plantus: 'Annos natus sexaginta, et senex.' Consulendus Laurentius Valla lib. ii. Itidem conjunctionem encliticam *que* interpretabar apud Virgil. iv. *Æneid.* 'Oceani finem juxta, Solemque cadentem.' Iterum libro viii. *Æneid.* 'Attulit et nobis aliquando optantibus ætas Auxilium, adventumque Dei.' Extat apud Censorinum de die Natali cap. 24. pars plebisciti de prætore Urbano. Ea vulgo sic vulgatur: 'Duos lictores apud se habeto. Isque supremum ad Solis occasum jus inter cives dicit.' Ea in vetustissimis membranis Colon. hoc modo perscripta: *Duos lictores apud se habeto. Isque supremam ad Solem occasum jusque c. d.* Unde faciebam: *Usque supremam, Solemque occasum jus inter cives dicit.* Vel si sic magis placet: *Isque ad supremam, Solemque occasum.* Præmisit quippe Censorinus: 'plurimi supremam post occasum Solis existimant.' *Stewech.* Et et *que* sæpe exegeticam viam habere, certum est. Vide Drak. ad Liv. l. vi. c. 16. in f. Sed tamen hic loci nequaquam. At *Stewechius* hujus præcepti memor

esse debuerat ipse lib. vii. p. 138. 'contorta' et 'vituperanti nare.' Duo hic diversa designantur, laceratio crinium, et capitis concussatio. 'Dis-
cisso' enim valet lacerato, distracto, et evulso. Tibull. lib. i. El. x. 53. 'Sed Veneris nunc bella calent, scis-
sosse capillos Femina, perfractas con-
queriturque fores.' Male Fux. *discusso*. Oud. *His editis, involat in eam, &c. capilloque discisso, &c. graviter affigit*] Ovidius ubi supra: 'Dixit, et arreptam prenis a fronte capillis Stravit humi.' Chrysostomus Homil. 15. in Epist. ad Ephes. *Εἰς τοσοῦτό τινας* (Dominæ) *ἀτοπίας ἤκουσιν, ὡς ἀποκαλύπτει τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀπὸ τριχῶν σύρειν τὰς θερααινίδας*. Oxon. et alii Mss. *involat eam*. Pric. *Et capite conquassato*] In Apologetico: 'Fronte et occipitio conquassatus.' *Idem*.

Frumento et hordeo et milio, &c.] A Palat. vox *frumento* abest. *Elmenh.* Item a Guelf. Hinc Wow. et seqq. illas voces uncis incluserunt. Stewech. ad l. vii. p. 353. citat *frumenti*. Mirum, eum hunc locum non advocasse in probationem significationis τοῦ et pro 'id est,' quia hordeum et cetera sunt frumenti species. Sed dubium mihi haud est, quin Appuleius hic sumserit 'frumentum' pro 'tritico,' alioquin hic omisso: Idque jam aliquo modo advertit Beroaldus. Huc facit locus Hieronymi Epist. cxxxiii. ad Marcell. 'Plures hordeaceis panibus pascit, frumentaceis pauciores.' Atque ita 'frumentum' solent capere scriptores Latini, cum agunt de re frumentaria, cujus vice in pœnam 'hordeum' sæpe dabatur militantis. In Pith. legas, *ordeo, milio, papavere*. Oud. *Et accepto frumento, et hordeo, et millio, et papavere, et cicere, et lente, et fabu, comunitisque acervatim, &c.*] Philo in de Ling. confus. *Μίξις σωματῶν διαφερόντων ἐστὶν οὐκ ἐν κόσμῳ παράθεσις· ὥσπερ ἂν εἴ τις σαρὸν ποιήσειε κριθᾶς καὶ πυροῦς, καὶ*

ὀρόβους, καὶ ἄλλα τὰ εἶδη τῶν σπαρτῶν, εἰς ταυτὸν εἰσενεγκῶν, &c. Pric.

In unum Glomulum] In omnibus meis Codd. est quoque *grumulum*: quod miror ab Edd. tam diu exsulasse, eique *glomulum* in nullo Msto nunc comparens, nisi si in Fuxensi, esse substitutum; pro quo inepte Floridus *cumulum* conjecit, se ipse refellens. Vide Plin. lib. xix. c. 6. 'Allium castellatim grumulis imponi.' Auct. B. Hisp. c. 24. *grumum* dicit. Vide Salm. ad Solin. pag. 62. Hinc Livius Poëta magnos fluctus vocavit 'multigrumus,' teste Gellio lib. xix. cap. 7. Oud. *Confusis in unum glomulum*] Venus acervavit conglobavitque hæc omnia confusaneo acervo facto, et vix separabili; ut ita gravius torque-
ret fatigaretque Psychen in discernenda congerie: 'glomus' accipitur pro glomere, sive glomeratione, et qualiam quasi acervatione. Plinius tradit in xxxvi. 'Si quis improperet intra labyrinthum sine glomere lini, exitum invenire non queat.' 'Glomus' in sacris appellatur crustulum cubi figura, quod obsouii genus est: grumus vero dicitur agger, sive collectio terræ minor tumulo, a congerie dictus: hinc exgrumantes decentissimo vocabulo Varroniano dictæ cochleæ, quasi grumos eruentes, et ex grumis exilientes, accepto frumento et hordeo. Ex Pliniana distinctione, frumenti appellatione hordeum continetur: duo enim prima frugum genera facit Plinius: frumenta, ut triticum et hordeum: legumina, ut faba et cicer. Videtur Appuleius frumentum pro tritico posuisse, speciali quodam significato: frumenta autem et fruges a fruendo dicta: frui est vesci, a frumine, quæ est summa pars gulæ, per frumen enim esculenta delabuntur. Hordeum vero antiquissimum in cibus, sicut Atheniensium ritu, Menandro auctore, apparet: inde gladiatores hordearii appellati: polentam Græci ex hordeo præferunt:

panem hordeaceum Antiquis usitatum vita damnavit. Plin. hordeum inter genera frumenti numerat, atque id ex omni frumento minime calamitosum esse, et frugum omnium mollissimum. Quæri solet, cur a Columella hordei genus hexastichum sit nominatum, et aliud quod distichum vocant: dicitur autem hexastichum id, cujus spicæ senos ordines habent: sicut distichon, quæ binos: Græce κριθη hordeum, et κριθινός hordeaceus. Beroald.

Videris enim mihi] Ms. *videris, inquit, mihi.* Sciopp. in Symb. Sic et Pith. uti tacite ediderit Wower. ac Pric. Utrumque exaratum est in D'Orv. *videris enim inquit mihi.* At multo elegantius subintelligitur verbum istud, ut jam vidimus ad lib. 11. p. 39. 'Senex ille:' et mox 'misere mini.' Sed et malim, si per Mss. aliquos liceret, præponere τὸ enim, ut aliquoties, in allocutionibus præsertim, solet fieri. Confer notata ad lib. 1v. pag. 68. 'Enim vos,' &c. ac Comm. ad Liv. lib. xxxiv. cap. 32. 'Enim, ut jam ita sint hæc,' &c. Oud. *Videris (inquit) mihi tam deformis ancilla, nullo alio, sed tantum sedulo ministerio amatores tuos promereri*] Lucretius: 'Nec divinitus interdum Venerisque sagittis, Deterior fit nunc uti forma fœmina ametur: Nam facit ipsa suis interdum fœmina factis, Ut facile insuescat vir secum degere vitam.' Pric. *Sedulo ministerio*] Lib. 11. 'Ob sedulum istud ministerium:' lib. vii. 'Sedulum colendi frequentabam ministerium:' ibidem: 'Sedulum, &c. obibam culturæ sacrorum obsequium:' et v. 'Tibi sedulo præministrabimus.' *Idem.*

Passivam congeriem] Tertull. de Jejun. c. 2. 'Stationum, quæ et ipsæ snos quidem dies habeant, quartæ feriæ et sextæ, passive tamen currant neque sub lege præcepti.' Alibi 'passivos discipulos' vocat, quales occurrunt passim. *Wass.* Adi Beroaldum,

item Rittershus. ad Cassianum, et Colv. ad lib. ix. p. 202. 'Canes trans-euntium viatorum passivis morsibus alumnatos:' quos scilicet passim sine ullo discrimine in viatores exercent. In aliis ibi *passim*, unde nempe derivatur. Vide Broukhus. ad Tibull. lib. 11. 3. 41. 'Et passim semper amarunt.' Lib. xi. p. 210. 'Crines passive dispersi;' et illic turbatur. 'Passiva congeries' ergo est promiscua, indigesta, cujuscumque generis granis passim confusis; nec Vulcanius de lectionis veritate debnerat dubitare, adlito ad marginem, *sparsivam.* In Palat. Guelferb. *cong. pass.* in D'Orvill. *congeriam.* Oud. *Discerne seminum istorum passivam congeriem*] Theodoretus Serm. ix. περὶ Προνοίας. Κἂν ἀναμίξει θελήσης κέγχρον, καὶ φακόν, καὶ πυροῦς, καὶ κριθᾶς, πάλιν αὐτὰ διακρίνεις εὐμαρῶς, ὥσπερ ἐθέλοις. Glossæ: 'Διαχωρίζω, discrimino, discerno,' &c. Pric. *Passivam congeriem*] Indiscretam et confusaneam, vocabulo a *passim* deducto: sic 'passiva Venus,' 'passiva libido,' apud Julium Firmicum usurpatur pro publica et communi ac promiscua: et 'passivi amatores' ab eodem dicuntur, qui passim indifferenter fœminas omnes amant. Beroald.

Opus expeditum adprobato mihi] Ex Plauti loco Sopingius non minus temere et hic voluit *expolitum*, quam Elmenhorstius fide Cod. Pal. et ex Phædro delere vocem. Prudentius se cum J. Gulielmo lib. 11. Veris. cap. 8. gessit Colvius. 'Expeditum' est explicatum et bene dispositum. Sic 'expedire rationem' lib. 111. pag. 49. 'commeatus,' 'aditus,' 'rem,' et innumera passim. Vide ad Cæs. lib. vii. B. G. c. 78. Liv. lib. 1x. cap. 17. Hinc 'expedire' et 'explicare' confusa in Solino cap. 1. Prave etiam Fux. D'Orv. et Oxon. *approbabo.* Adi J. F. Gron. ad Senec. lib. vii. N. Q. cap. 16. 'Quæ approbari opus suum, et fieri populare non putet posse:' et

quos laudat Drakenb. ad Liv. lib. iv. 22. *Oud.*

Inconditæ moli] D'Orv. Cod. adstipulatur Fulviano, et hinc conjecturæ Scioppianæ, dans *incredito malo*, nec non vulgata male intellecta lectio lib. vii. pag. 143. 'Furfures adponebat incretos, et sordidos, multoque lapide salebrosos.' Sed illic significat cribratos et a frumentis ipsis separatos, ut passim 'inerno' idem est, quod cerno, discerno, *δαλέγω*, ut in Glossis. Vulgo quidem editur in Festo, *Increta, indivisa*; sed ibi Mss. 4. Leidd. cum aliis exhibent *Inercta*. Quod probō. Vide 'Erctum,' et Vossii Etymol. in verbo 'Cerno.' Contra reliquos igitur Mss. nihil hic temere mutandum. 'Incondita mōles' enim recte dicitur indigesta et temere confusa. Qualis sæpe legitur 'incondita multitudo.' Confer N. Heius. ad Vellei. lib. ii. cap. 14. In Flor. N. 22. 'Turbatum et inconditum.' In Oxon. a m. pr. est *more*. Mox *conpervata* in Florent. *Idem*. Nec *Psyche manus admolitur inconditæ illi et inextricabili moli*] Pauægyristes ad Constantinum: 'Non est ratio conandi, cum non est spes ulla complendi.' Quintilianus vi. Declam. 'Labori incumbere oportet ubi effectus promittitur: stulta cura est quæ spem non habet.' *Pric. Manus admolitur*] Onomast. vetus: 'Admolior, *ἐπιχειρῶ*.' 'manus admoliri' supra etiam i. dixit. *Idem*.

Immanitate præcepti consternata silens obstupescit] Seneca Natural. quæst. iii. 27. 'In extrema perductis hoc unum solatium est, quod transit in stuporem metus: non vacat timere mirantibus.' *Idem*. *Silens obstupescit*] Virgil. xi. 'Obstupuere silentes.' *Idem*. *Form. illa p. a. ruricola*] Phædrus fab. lib. iv. *rusticam* vocat. Vide Aristotelem histor. animalium lib. i. cap. 38. *Elmenh.*

Certatim] Modius adscripsit, ni fallor, ex Bcrt. *certa te*. In Pith. est

certula. Hinc Stewechianam lectionem proxime scribo: *certa tunc vel tum difficultatis tantæ, laborisque miserta contubernalis magni Dei, soocr*. Nam vitiose vulgo distinguebatur post *miserta*; ut bene vidit quoque Pricæus. 'Contubernalis magni Dei' est Psyche, conjuga Amoris, Deorum maximi, cujus laborem est miserta formica, tunc certa tantæ difficultatis, et soocrus Veneris sævitiam est execrata. 'Certus' cum Genitivo, ut alii, sæpius junxit Auctor. Vide ad lib. iv. pag. 71. 'jam certus erroris.' *Oud. Difficultatis tantæ, &c.*] Laborantem a prava distinctione locum sic emenda: *Difficultatis tantæ, laborisque miserta contubernalis magni Dei, soocrusque sævitium execrata, &c. Pric.*

Terræ omniparentis] Columella præf. lib. i. de re rust. 'Non prudentis est credere tellurem, quæ divinam et æternam juventam sortita, communis omnium parens dicta sit; quia cuncta peperit semper, et deinceps paritura sit, velut hominem consensuisse.' *Elmenh. Terræ omniparentis agiles alumnae*] Virgilius: 'Terræ omniparentis alumnum:' etiam Artemidorus Oneirocrit. i. 26. et iii. 6. formicas τῆς γῆς παῖδας vocavit. *Pric.*

Contubernalis magni Dei] Lib. v. de Eodem: 'Precibusque potius Deorum maximum percole.' *Idem*.

Puellæ lepidæ, &c.] Venustæ, speciosæ. Gloss. 'Lepidus, &c. *χαρπείς, ὠραῖος*.' supra lib. v. 'Si puellæ lepidæ libenter adriserit.' *Idem*.

Ruunt aliæ, superque aliæ sepedum populorum undæ] Apollonius Argonaut. iv. itidem de formicis: "Ἀπληκτον μεμάσιν ἐπήτριμοι. Hesychius: 'Ἐπήτριμα, ἄλλα ἐπ' ἄλλοις, πυκνά. bene et *ruunt*. Servius ad Æn. iv. 'Ruunt, cum impetu festinant.' Idem ad Æn. viii. 'Ruebant: cum impetu veniebant: et hoc verbo more suo ostendit velocitatem.' Donatus ad iii. 2. Adelp. 'Ruere, est toto corpore uti ad impellendum: quod faciunt, qui

ipsi præcipites alios prosternunt.' Seneca cap. 1. de Vita beata: 'Inde ista coacervatio aliorum supra' (lege *super*) 'alios ruentium:' supra beic lib. 1. 'Socratem superruo:' bene *populorum* etiam. Proverb. 30. 25. 'Formicæ populus infirmus:' sic, 'populos apum,' Virgilius iv. Georg. 'Undæ' μεταφορικῶς. Juvenalis: 'Nobis propterantibus obstat Unda prior.' Scholiastes: 'Populi multitudo,' &c. sic 'inundantem populum' Hieronymus ad Lætum. Ammianus lib. xxvi. 'Undatim coëunte plebe.' *Idem. Sepedum*] Id est, populosus numerus formicarum, instar undarum et fluctuum, undatim ruebant in auxilium *Psyches*. Virgilius: 'Mane salutatum plenis vomit ædibus undam.' 'Sepedes' autem eleganti vocabulo dicuntur, a numero pedum: formicis enim seni pedes sũnt, sicut insectis fere omnibus. Insecta vero sunt ea animalia, quæ Albertus Magnus annulata appellat, Aristoteles et Græci ἔντομα. Plinius in xi. 'Omnibus,' inquit, 'his seni pedes, plerique vermes duodenos habent, aliqua et centenos: numerus pedum impar nulli est.' *Beroald.*

Distributis dissitisque generibus] Pricæana Ed. de more Wowerianam secuta *distinctisque* ostentat. Salm. etiam margini adlevit. Sed ea vox sine dubio e glossa in Palat. et Guelf. Codd. irrepsit. 'Dissitis' est a se remotis singulis granorum generibus, ut lib. vii. pag. 148. 'dissitis femoribus:' sive disjunctis, ubi itidem male turbatur. In Florid. princ. 'Neque longule dissita, neque proxime adsita.' *Oud.*

Sed initio noctis, &c.] Melius, *Sic initio noctis*: supra lib. iii. 'Sic noctis initio Pamphile vecors animi,' &c. et x. 'Sic necessarium sanguinis sui munus aggreditur.' *Pric.*

Vino madens] Suidas: Διάβροχος, αίνωμένος. supra lib. ii. 'Compotores, vino madidi.' *Idem.*

Fragrans] Spirans, redolens. *Ber. Nequissima*] Quia in Oxon. a m. pr. exaratur *fœmina*, Pricæus utrumque retinendum putabat; quia sic alibi occurrit. Confer notata ad lib. ii. p. 38. 39. 'In nefariam scelestamque istam feminam:' et passim. Sed et lib. iv. p. 71. 'Sic nequissima illa deprecatur:' quem locum adscripserat etiam Cl. Wasse. *Istud opus* desunt Fux. *Oud. Non tuum, inquit, nequissima, &c.*] Oxon. *N. t. i. fœmina.* fortasse utrumque inserendum. lib. iii. 'Nequissimam facinorosissimamque fœminam.' *Pric.*

Nec tuarum manuum istud opus] Tibullus: 'Humantum nec fuit istud opus.' *Idem.*

Illius, cui tuo, imo ipsius malo placuisti] Lib. viii. 'Oculi isti, quibus male placui:' ubi plura. *Idem.*

PAG. 117 *Cibarii panis*] Id est, vilioris, sordidi, ut patet ex collatis, pag. 122. 'panem cibarium petitum esto:' et, 'cibario pane contenta.' Adde Davis. ad Ciceron. lib. v. Tusc. Disput. cap. 34. 'Cibarius in casa panis datus.' *Oud. Frusto cibarii panis ei projecto*] Post opus expeditum nempe. Chrysostomus Eclog. Homil. de Juramento: Πολλάκις τεχνίτης διωμόσατο τῷ μαθητῇ μὴ πρότερον αὐτὸν ἀφήσειν φαγεῖν καὶ πιεῖν, ἕως τὸ δοθὲν ἔργον ἅπαν ἀνύσῃ. τοῦτο δὲ καὶ παιδαγωγὸς πολλάκις πρὸς νέον, καὶ πρὸς θεράπαιναν ἐποίησε δέσποινα. 'Panis cibarius,' est, 'nec delicatus, qui servis ad cibum datur:' sunt verba Isidori Orig. xx. 2. *Projecto*, tanquam ad canem dixit, in majorem contumeliam. *Pric.*

Int. d. unici cubicoli custodia clausus] Pricæum offendit vox *unici*, isque, dum quid melius succurreret, corrigendum putavit *munili*. Melior sane magisque placita est conjectura *N. Heinsii* ad Ovidii Epist. xvii. 178. *invii*. Vide ad lib. v. p. 91. 'beati carceris custodia septa:' ut vulgo male editur. Nec tamen penitus pro-

scribere ausim istud *unici*, quod exponi potest ita, ut dicat, Cupidinem detentum fuisse, et coercitum acriter in uno conclavi, neque illi licuisse ex eo in aliud transire. *Oud.*

Interioris domus unici cubiculi custodia clausus coërcebatur acriter] In Eunuchio Terentii: 'Mili ne abscedam imperat, In interiorem partem ut maneam solus,' &c. Ἐν δόμων μυχῶις φυλάσσειν Menander apud Stobæum dixit: at quale hic 'unicum cubiculum' vix quisquam exposuerit: legamus, dum quid melius succurrerit, *munitique cubiculi*: supra lib. iv. 'Parva, sed satis munita domuncula,' &c. infra lib. ix. 'Mira custodela munitam domi suæ, &c. cohibebat.' *Pric. Coërcebatur acriter*] De eodem lib. v. 'Et corpus ejus acrioribus remediis coërceat.' Glossæ: 'Coërceat, &c. κολάζει, τιμωρέται.' *Idem.*

Aurora commodum inequitante] Lib. III. 'Commodum puniçantibus phaleris Aurora roseum quatiens laceratum, cælum inequitabat,' &c.

Fluvio præterfluenti] Scribo, *præterfluenti*. Infra lib. viii. 'Hic ennozem præterfluentis aquæ rore diluere.' *Colt.* At *præterluere* dicitur forsân, ut 'adluere,' 'interluere,' 'proluere,' 'subluere.' Vide ad Cæs. lib. i. B. Civ. cap. 48. Et sic 'perluere' Sil. lib. xiv. 222. 'Nereida perluit unda.' Mart. Cap. lib. vi. p. 212. 'Hebrus inter d. barbaros fluens Ciconas perluit:' ubi in uno Cod. *perfluit*, uti sæpe viri docti litteram *f* in hisce interserunt. Verum in Cod. D'Orv. ac Pithæano exaratum reperi *præterruenti*: quod impense adridet. 'Ruere' de torrenti fluvio passim occurrit. Vide ad Valer. Flacc. lib. III. 102. 'amnem Spumantem nimbis fluctuque arbuſta ruentem:' et me in Miscell. Observ. A. 1734. ad Avieni Desc. Orb. vs. 337. 'Siris ruit.' Frequenter etiam *ruere* corruptum est in *fluere*. Adi ad Lucan. lib. iv. 77. 'Spissatæque ruunt.' Sed et con-

tra aliquando accidit: ut videre est ex Comm. ad Liv. lib. xxvii. c. 17. *Oud.*

Ripisque longis adtenditur] Male Elmenhorst. Modianam conjecturam accipit pro lectione Cod. Bert. qui, ut reliqui Mss. servat pertinaciter *ripisque longis*. Quare mallet, ne nimia fiat mutatio, *rupibusque longis*. Istæ autem voces sæpissime confunduntur. Vide ad Lucan. lib. i. 397. Heins. ad Ovid. Met. lib. xi. 138. 'Perque jugum rupis labentibus obvius undis.' In Apol. 'præripia' vel 'prærupia' aut 'prærupta' pag. 9. Ed. Pric. et Gron. Obs. pag. 155. 'Atdenditur' autem est porrigitur, ut lib. xi. 'cælo manus adtendere.' Veget. lib. i. cap. 23. 'illam partem debet adtendere, ad quam est profecturus exercitus:' sive adnectitur, contiguus est. Lib. vii. pag. 143. 'mili machinæ adtento.' Cogitavi aliquando, *rupes per longas*. ob seqq. 'cujus imi gurgites' ad 'fluvium' pertinentia. *Idem.*

Imi gurgites fontem despiciunt] Hoc non capio, quomodo gurgites imi possint despiciere fontem; cum fons debeat esse altior gurgitibus, et quidem imis. Floridus exponit, 'extremæ voragines prospectant fontem.' Sed talis interpretatio contextu ipso obscurior. Primo videtur legendum *summi*. At vel sic altior est fons, ex quo descendunt gurgites, (ut p. 118. lib. iv. p. 67.) qui idcirco fontem despiciere non possint. *Prospicere* usus est Auctor pro 'ex imo sursum adspicere,' e longinquo tamen, initio hujus libri. *Susplicere* contra pro 'despicere' lib. vii. p. 134. si locus est sanus. At *despicere* pro 'susplicere' nusquam; et profecto contra sensum esse communem videtur. Vide ad Sueton. Ner. cap. 19. et Haverkamp. ad Tertull. Apolog. init. ubi tamen *dispicere* erat præferendum, ut satis docet Heraldus. Vide et Misc. Obs. v. vii. pag. 280. Hic etiam *dispic.* Guelferb. Quo circa unice rescri-

bendum arbitror e Ms. D'Orvill. *respiciunt*, de quo composito adi ad lib. 1. p. 16. 'fenestras respicientes angiportum.' Sæpius hæc confusa. Hygin. Astron. 11. 18. 'Bellerophon despiciens ad terram.' Ms. Voss. *respiciens*. Nec male. Plaut. Mil. 11. 4. 8. 'Respice ad lævam.' Mart. Capell. lib. vi. p. 201. 'promontorium respectans Austrum.' Unde optime Salmasius recepit Mssorum, in quibus et quatuor a me visi, lectionem in Solino pag. 10. 'domum respectat æquor.' Vulgo, *spectat*. At apud Septim. de B. Troj. lib. 11. cap. 47. 'Trojani ex muris respectantes nequidquam pro sociis ausi:' omnino e Cod. Periz. leg. est *desp.* ut lib. 111. c. 13. 'Qui muris despectantes Trojani.' Addidi ibidem *ausi* ex eodem Cod. et cap. 45. 'nihil ultra audendum rati.' Contra nihil mutandum censeo in Horatio lib. 1. Ep. 1. 105. 'De te pendentis, te respicientis amici.' i. e. oculos in te detinentis: ubi Heins. et Bentleius contra Mss. O. intrudi volunt *suspicientis*. Apud Tacit. lib. xv. Ann. cap. 55. 'Solem inde respiciens, et cetera sidera vocans:' ubi in aliis *despiciens*: vide quomodo explicet J. Gronovius, certe non per *suspiciens*. Idem.

Oves ibi nitentes, aurique colore flavescentes, &c.] Apud Ciceronem ex Tragedia veteri: 'Agnum inter pecudes aurea flavum coma.' Seneca de ariete Pelopis, in Thyeste: 'Hujus per omne corpus infusa coma Dependet auro.' *Pric*.

De coma velleris] Valer. Argon. lib. viii. 122. 'micat omnis ager, villisque comantem Sidereis totos pellem nunc fundit in artus, Nunc in colla refert.' Stat. Sylv. v. 183. 'Lanea cui Phrygii est coma fluminis.' Infra, 'lanosum aurum.' *Wass.* Adde *Pricæum* ad verba 'auri colore florentes:' cujus notæ ibi male præfigitur *flavescentes*, ut pag. 118. 'flaventis auri mollities.' *Oud*.

Fungatur] Peragit: fungi enim

agere est, defungi peragere, ut docet Agretius. Purior lectio est, si corrigas, *functura*: sicut verbum illud *habitatur*, corrigo *habitura*: est enim sensus, Psyche libenter utroque perrexit, non quidem obsequium injunctum peractura, sed requiem malorum habitura, inventuraque ex morte, quam subire destinaverat ex rupis præcipitio. *Beroald*.

Fluvialis rupis] Inde 'prærupia fluminis' (quæ nempe flumini prætenduntur) in Apologia. *Pric*.

Musicæ suavis nutricula, &c. Arundo] Scholiastes Horatii: 'Ripæ fluminum arundinum sylvæ decorantur, quæ a ventis agitata obscure sonant.' *Idem*.

Ærumnis exercita] Beda in de Orthographia: 'Exercitus laboribus, exercitatus studiis.' *Idem*.

Meas sanctas aquas polluas] In Dialogo ad Asclepium: 'Undæque divinæ non solum polluentur sanguine, sed,' &c. *Idem*.

Ferus aditum] Lib. viii. 'nulli contra nos aditum tulerunt.' *Elmenh*.

Quod de solis flagrantia mutuato calore] Male Edd. Wower. et *Pric*. quod, ut Vulcanius margini adscripserat. Quoad est *quamdiu*, ut passim. *De exulsa* a Mss. Pal. Oxon. D'Orv. Fux. Guelf. Perperam, ut patet e lib. v. pag. 101. 'Opportunitatem de luminis consilio mutuare.' Lib. viii. pag. 160. 'de jussu dominæ.' Sæpe Noster cum aliis, Afris præsertim, de pleonastice utitur, sive pro *per*. Vide ad l. iv. p. 67. 'solatium de tam sera refectioe tribues.' Tum D'Orvill. prave *flagrantia*. Guelf. *flagrantiam*. Tandem in Palatin. Oxon. D'Orvill. Fux. Guelf. est *mutuato calorem*: unde facillime confit *mutuatæ*, quod est in Ed. Junt. post. ut in citato loco pag. 101. et præferendum videtur ad nimium Ablativorum concursus vitandum. Alioquin a deponentibus solet Auctor formare participia passiva; immo et activum *mutuare* occurrit. Est et apud Plin. lib. 11. c. 9.

‘mutuata ab eo luce.’ *Oud.*

Truci rabie solent efferri] *Lego, efferari.* Lib. IX. ‘In suam perniciem advertit efferari.’ Plinius: ‘Fœminæ sucs in tantum efferantur, ut homines lacerent.’ *Elmenh.* Qui sic edidit, testante etiam Barthio, ita in Ms. reperiri, ac præplacet Pricæo, item Florido, nec non Wass. ad Salust. B. Jug. cap. 94. quia in Codice Paræi est *effero*, ut lib. IX. pag. 177. ‘jumenta efferari simili rabie.’ Nec ego admodum refragor. Lib. VIII. pag. 174. ‘infandis unguibus efferantur.’ Solet enim ita corrumpi hoc verbum. Solin. pag. 4. ‘canes in rabiem efferabuntur.’ In Mss. duobus prave *efferentur*. Sed p. 28. ‘sævium rabie libidinis efferati.’ Vox ultima abest a quinque Mss. melioribus, et Plinio VIII. 32. Recte. Agit de *feris cervis*. Hos ut dicat *efferari*, non opus est. pag. 37. ‘serpens efferatur.’ cap. 49. ‘Genitræ cupidine adeo efferantur.’ Rursus male Delrius et Mss. aliqui, *efferuntur*. Vide tamen quæ pro vulgata lectione citavi ad Suet. Calig. cap. 50. ‘Vultum ex industria efferabat.’ Sophocl. Elect. 629. ἐκφέρη πρὸς ὀργήν. Min. Fel. cap. 14. ‘ut in exsecrationem et odium hominum plerique simpliciores efferuntur.’ Al. *efferantur*. Vide Misc. Nov. Lips. vol. VII. pag. 269. Septim. de B. Tr. lib. VI. c. 15. ‘dolore elatus multos custodum interficit.’ Margini adlevit deiu Wass. delecto *efferari*: Recte, *f.* tamen *ecferri*. De hac scriptura vide Cort. ad Plin. v. Ep. 6. Ed. Bas. pr. *afferri*. In Pal. *rabiem*. *Oud.* *Truci rabie solent efferri]* Lucilius: ‘Studio atque odio illius efferor ira:’ at melius P. Colvius, *efferari*: infra lib. IX. ‘Efferari jam simili rabie:’ et ibidem: ‘In suam advertit perniciem efferari.’ Glossarium: ‘Efferatus, ἡγριωμένος.’ *Pric.*

Et nonnunquam venenatis morsibus in exitium sævire mortulium] Lib. VIII. de lupis: ‘Exitiumque infestissimum pecudum ipsis jam humanis ca-

pitibus imminere.’ De ‘venenatis morsibus’ sub initium libri IX. dicemus. *Idem.*

Dum meridies Solis sedaverit vaporem] Melius, me iudice, *sed dum meridii Solis sedaverit vapor*. Brant. Nihil muta. Sensus est: Postquam Solis vapor meridie sive per et post meridiem prono jähare (adi ad lib. IV. pag. 65.) sedatus est. Non enim sedatur, nisi cum adfuit meridies. Sic Phœbus occidens ‘reducit noctem.’ Virg. *Æn.* XI. in f. De similibus loquendi modis dixi ad Lucan. lib. IV. 68. ‘Incendere diem nubes oriente remotæ.’ Quod simileve participium videtur deesse Livio lib. XXXIII. c. 7. ‘Et jam juga montium detexerat nebula.’ Ibi consule Dukerum. *Oud.*

Spiritus fluvialis] D’Orv. Cod. *fluviales spēs*. Quod quid sit, nescio. ‘Spiritus’ est aura de fluvio veniens. Homer. Od. E. 470. Ἀθήρη δ’ ἐκ ποταμοῦ. Vide me ad Frontin. lib. II. 2. 7. ‘Voluturnum annem ingentes auras proflare:’ et Cel. Burm. ad Lucan. VI. 369. et Calpurn. Ecl. IV. 4. ‘Vicini spiritus amnis.’ Omnino de ‘spiritu fluvii,’ ‘maris,’ &c. vide N. Heins. ad Virg. *Æn.* X. 291. ‘Qua vada non spirant:’ et Salm. ad Solin. cap. 22. ‘insula adspiratur mari.’ Hinc patet, male *Hæmi* tentari in Val. Flacco lib. II. 515. ‘Qualis ubi a gelidi Boreas convallibus Hebræ Tollitur.’ De ‘vallibus fluvii,’ sive ad fluvium sitis, vide ad Lucan. in Cur. sec. lib. X. 130. In Pith. *fluvius spiritus*. *Idem.*

Quæ necum simul unum fluentum bibit] Anacr. Ἡ γῆ μέλαινα πίνει, πίνει δὲ δένδρε’ αἰτήν, πίνει θάλασσα δ’ ἄβρας. *Elmenh.* Operose hæc illustrarunt Cerda ad Virg. G. IV. 32. ‘Inriguumque bibant violaria florem.’ Achilles ad Tibull. lib. II. 1. 44. ‘Tunc bibit inrignas fertilis hortus aquas:’ ac plures. In D’Orv. *meum*. Rectius foret *me simul*, de quo dicam ad Flor. n. 2. ‘simul urbibus homines.’ *Oud.*

Sub ista procerissima platano quæ mecum simul fluentum bibit] Lib. I. 'Hand longe radices platani lenis fluvius, &c. ibat:' ubi fusiis. *Pric.*

Mitigata furia] Fulgent. Virg. contin. p. 166. 'ut primum furiam animi ebrietas ducat.' Hygin. c. 107. 'furiam accepta.' *Wass.* Ubi et in Fulg. lib. I. Myth. cap. 1. 'domini furiam evitantes.' Vide Munckerum, contra Barthium, negantem, *furiam* recte pro *furore* dici. Adde Ind. Elmenh. Nam de Emmenidum una, vel de homine furioso aliquoties occurrit. Sed pro furore optimi maluerunt *urias*. Liv. lib. I. cap. 47. 'Muliebribus instinctus furiis.' Ovid. Art. lib. II. 487. 'In *urias* agitantur equæ.' *Oud.*

Stirpibus connexum obhærescit] In D'Orv. et Ed. Junt. post. *stirpibus*. Pal. *convexis*, sive incurvis. Oxon. etiam, Pith. Fux. Par. D'Orv. Edd. Vic. Ber. Bas. pr. *connexis*. Lucano lib. III. 400. 'connexi rami' dicuntur. Sic hoc loco stirpes possent dici *connexæ* per lanam iis obhærentem, et sæpius. Nil tamen muto; nisi mallet quis adverbium *connexim*, quod tamen nescio, an alibi reperias. Dein Ms. Reg. Fux. Pith. Gnelferb. *obhorrescit*. Palatin. *oborescit*. Ed. Vicent. *obhorrescit*. Ms. D'Orv. *abhorrescit*, quo confirmatur Flor. scriptura *adh.* quo composito sæpe utitur Auctor. Vide Indicem, et similiter lib. XI. pag. 240. 'Individuo nexu corona totis floribus, totisque constructa pomis adhærebat.' Cic. pro Domo cap. 5. 'Ne in hanc tantam materiem seditionis ista funesta fax adhæresceret:' quem locum vindicat Cel. Fred. Ott. Menkenius a Grævii conjectura *adol.* in Misc. Nov. Lips. v. I. tom. III. pag. 515. Plin. lib. XII. c. 17. 'Æsypum in pulverem' (sic Mss. i. e. pulveris modo. Vulgo deest τὸ ἰν) 'madentibus villis adhærescere, atque ita ladanum depecti.' Lib. XXVI. 8. 'barbis caprarum adhærescens.' Nilominus præfero ex plurimis Codd.

cum Beroaldo et aliis *ob*, præpositionem Nostro amatam. Vide ad lib. II. p. 39. et lib. IV. p. 66. Et *obhæresere* est apud plurimos. Vide ad Sueton. Tib. cap. 2. 'Obhærentem vado navem:' ubi eadem varietas. Sence. lib. I. N. Q. cap. 16. 'caput merse-rat, inguinibusque alienis obhæserat.' *Idem.*

PAG. 118 *Furatrina facili*] Scribendum in Nonio: 'Moletrina a molendo, quod pistrinum dicimus, ut Furatrina.' Mendose enim legitur, *Feratrina*. Reperire etiam est hanc dictionem in lapidibus priscis, qui apud Aldum. *Colv.* Utitur Auctor I. VIII. 'furatrina conjugalis:' et lib. X. pag. 219. 'furatrinx artificium.' *Oud.* *Subridens amarum*] Ammianus lib. XXVII. (ex Nostro, ut sæpicule:) 'Minutus suapte ingenio, et subamarum ridens.' Virgilius: 'Subridens mista Mezentius ira.' Hesychius: *Σαρκάζων μετὰ πικρίας γελῶν*. Infra hoc lib. 'Risu maligno salutant.' Cicero in de Orat. 'Et ridens, et stomachans.' Noster in Apologetico: 'Cum risu succensentem:' quo loco adnotata vide. *Pric.* *Subridens amarum*] E converso apud Catullum, 'Dulce ridentem.' *Idem.*

Fucti auctor] Glossæ: 'Ἀδουργὸς, auctor rei.' *Idem.*

Fontis utri fusæ undæ] Hom. II. I. vs. 14. ὥστε κρήνη μελάνυδρος. *Elmenh.*

Pauca Cocyti fluenta] Quasi ex compacto viri docti, ut Vule. Elmenh. Scriv. *Pric.* Flor. *Wass.* vel receperunt, vel recipi jusserunt vocem *rauca*; nec ego melius quid comminisci possum, propius accedens lectioni Mstorum, et Edd. Vett. miro consensu servantium *pauca*. Passim poëtæ mari et fluminibus torrentibus dant 'raucum sonum,' et 'raucas aquas.' Vide Ovid. Ep. X. Her. 26. XVIII. 26. Lucan. lib. V. 218. 'Pontus ranca gemit:' ac crebro aliis. Hoc ipsum in Virgilio lib. VI. *Æn.* 326. 'nec rauca fluenta.' Plura vide in

Vindictis meis ad Avienum Misc. Obs. vol. v. t. 1. ad vs. 385. 'rauca vitam producit in unda.' In Guelf. *defluente unda*. Pro *Cocyti* in D'Orv. est *concita*. Palat. Fux. Guelferb. *conciti*. Supra vice *roû inclusæ* dat Florent. *inclusa est*. Oxon. Fux. *inclusa*. Oud. *Pauca Cocyti fluenta*] *Rauca* excensum volui, quomodo Lipsius emendaverat. *Pric*.

Indidem mihi de summi fontis penita scaturigine rorem rigentem ista confestim urnula deferto] Juvenal. vi. 'Si candida jusserit Io, Ibit ad Ægypti finem, calidaque petitas A Meroë portabit aquas.' *Idem*.

Perferto urnula] Rom. *deferto u*. Elmenh. Sic agit Elmenh. quasi *perf*. esset in Mss. Sed ibi nusquam legas, verum in Edd. Juntinis et Aldi. In ceteris *def*. At in D'Orv. Pith. est *defers*, in Reg. Fux. Guelf. Pal. Oxon. *deferes*: ut Futurum sit tempus pro Imperativo, alibi etiam, ni fallor, sic obvium. Verum in omnibus mandatis Veneris hic utitur Auctor Imperativo. In Guelf. *istand. urn. Urnulam* Palat. Oud. *Studiosè gradum celerans*] Ex his Virgillii: 'Illa gradum celerans studio propebat anili.' *Pric*.

Cumulum] Scribe cum Colvio et Bertin. Cod. *tumulum*. *Idem*.

Vel illic inventura vitæ pessimæ finem] Hæc lectio profecta est a Beroaldo, et confirmata ab Mss. Flor. Reg. Fux. Pith. Bert. Par. atque elegantis Latinitatis; cum passim *invenire* pro acquirere, comparare occurrat; quare ei omnino videtur acquiescendum. *Pricæus* tamen cum in Edd. primis repererit in *vitæ pessimæ* (non, ut ait *pessimum*) *finem*, quod in contextu retinuit quoque Beroaldus, et in Oxon. Cod. sit, *invitæ pessimo fine*, conjecit: *inventura pessimum finem*, vel, *peritura pessimo fine*. At nequaquam satisfaciunt. D'Orv. concinit tamen Edd. primis, et Pal. Guelf. habent *invitæ pessimæ*, ac Pal.

fine. Propius illam scripturam divinavit J. Isacius Pontanus lib. 11. Anal. cap. 15. 'invitæ vitæ perpersura finem.' At *vita* non est *invita*; sed 'invita remansisse in vita' dici potuisset de ea, ut est lib. viii. p. 156. Si quid novandum foret, quod non credo, malleim, *invisæ vitæ positura finem*. Sic Liv. lib. xxvi. c. 15. 'Invisæ hujus vitæ vindicta.' Virg. Æn. xi. 165. 'Quod vitam moror invisam.' Plura vide ad Lucan. lib. iv. 276. 'Invisa luce.' Dictum itaque foret 'ponere finem vitæ,' ut lib. iv. p. 71. 'dignum virtutibus vitæ terminum posuit:' pro quo alii etiam 'ponere vitam' dixerunt. Consule Comment. ad Nepot. Pausan. cap. ult. in fine. Sic 'ponere modum de fine.' Adi Burm. ad Virg. Æn. vii. 129. quod est etiam in Mss. nonnullis Horat. lib. iii. O. 15. 2. Oud. *Certe vel illic inventura vitæ pessimum finem*] Veterrimæ editiones, *Certe vel illic invitæ pessimum finem*. Oxon. Ms. *Certe vel illic invitæ pessimo fine*: ex quibus facile est conjicere, aut, *inventura pessimum finem*: aut, *peritura pessimo fine* scribendum. *Pric*. *Invitæ*] Ut lectio planior sit, legere malim, *Inventura vitæ finem*: volebat Psyche ex rupe ardua se præcipitans, invenire vitæ finem ærumnosæ scilicet, et infælicis: cum mors ærumnarum requies sit, et finis. Hinc illud Horatianum: 'moriar, mors ultima linea rerum est.' Beroald.

Fontes horridos evomebant] D'Orv. *horridas*. Edd. Wower. *Pric*. *emovebat*, typhotetarum, ut opinor, errore. Ut 'eructare,' de quo vide me in Misc. Observ. vol. v. tom. 1. ad Avien. vs. 75. sic et 'evomere' passim de aqua usurpatur. Adi omnino notas ad Lucan. lib. iv. 460. 'cumque cavernæ Evomuere fretum.' Immo Noster ipse lib. iv. p. 67. 'Fons per prona delapsus evomebat undas argenteas.' Nec dissimiliter lib. v. pag. 103. 'lucerna evomuit stillam

olci.' *Oud.*

Foraminis laciniis editi] *Lacunis editi*, ut emendarunt viri docti, confirmatur a D'Orv. Oxon. Pith. Guelf. Par. ut jam editum fuit in Junt. post. *Laciniis*, quæ vox huc non quadrat, videtur confecta a Beroaldo ex corrupto *lacinus*, ut est in Ed. Vicent. De eorum confusione late egi ad lib. 1. p. 6. 'laciniosa convalli.' Porro *educti*, quod e Flor. Cod. prætulit Elmenh. sequentibus de more Scriver. et Flor. nequaquam mihi se probat. Id potius est hominum, aquam e fonte extrahentium, quam ipsius fontis, qui editur terra, non educitur. Scilicet scriptum fuerat librariorum more *edicti* pro *editi*; hinc alius fecit *educti*. Sed optime fontes dicuntur *editi*, quorum genitor est mons, ut in Auson. de Urb. cap. 13. 'Uti et inde fluvii eduntur.' Lucan. lib. III. 257. 'quos non diversis fontibus edit Persis.' Curt. lib. VI. cap. 4. § 5. 'Rursus velut ex alio fonte conceptus editur.' Hinc corrigendus Solin. cap. 37. pag. 48. Tigris 'in Armeniæ regione caput tollit mire quam lucidum' (Voss. *liquidum*) 'conspicuo fonte in loco editus, qui Elegos nominatur.' Vulgo, *in loco edito*: contra Plinium, qui ait *in planitie*. Ineptit enim Salm. Hinc Camers et Delr. *in l. haud edito*. Sed, ut correxerit, præbet Ms. Huls. et *editos* Voss. sec. Ibidem e Mss. dnobis leg. *Nam ab exordio*, non *nec*, ut et ibi verum dicat Auctor. Alibi *prodi* dicuntur. Sed et 'pari a monte,' ut Solino pag. 16. At vero etiam *edi* dicuntur flumina exeuntia in amnem, vel mare. Vide Burm. ad Val. Flacc. lib. v. 457. 'Cum se sole satus patriis penetralibus edit.' Sed forte ibi leg. *addit* se e penetralibus in templum, Jasoni sc. et ceteris, qui jam in templo erant, vs. 404. &c. Neque enim colloquium sequens in platea, verum in templo est habitum. *Idem.*

Cotibus caratis] B. M. *cautibus.*

Pntean. Adde Reg. Pal. Oxon. D'Orvill. Guelf. Pith. Quare *cotes* alias æque dicantur *cautes* quævis, ac lapides acuendi ferri usui inservientes. Uti passim *au* et *o* confundi, et in eadem voce adhiberi vidimus ad lib. v. pag. 101. et alibi, sic et variant Mss. in Cæs. lib. III. B. G. c. 14. et Luc. lib. VII. 139. Sed vide Davis. ad Cic. lib. IV. Tusc. Disp. cap. 14. 'e scrupulos cotibus.' Atque ita minima mutatione apud Hygin. F. 89. pro *ceto religatæ* emendabis *cote*; ubi Clar. Valckenaer. in dissert. de Byrsa. aliquando reponi volebat *caute*. *Oud.* *Dextru lavaque, &c. sævi dracones, inconnivæ vigiliæ luminibus addictis]* Epitomator Festi: 'Dracones ἀπὸ τοῦ δράκεϊν dicti, &c. qua ex causa incubantes eos thesauris custodia causa Antiqui finxerunt.' Draconem infantiae Neronis custodem apud Tacitum Ann. XI. habemus: fluminis autem, ut hoc loco, custodem, apud Euripidem Phœnissis. *Pric.* *Inconnivæ vigiliæ luminibus addictis]* Hinc ἄπνοι δράκοντες II. 14. Philostrati. Seneca de M. Regulo: 'Et in perpetuam vigiliam suspensa sunt lumina.' *Idem.*

Jamque et ipsæ semet munebant vocales aquæ. Nam et] *Movebant*, quod ediderunt Wow. Scriv. *Pric.* confirmatur a margine Cod. Oxon. At mihi nequaquam se probare potest. Nihil miri, si se movent fluentes aquæ: sed cum *vocales* dicat, adparet illi epitheto convenire debere verbum. In D'Orv. igitur cum sit, *Jamque ipsæmet munebant voc. undæ*, posses cum nobilissimæ stirpis, et elegantissimi ingenii, raræque doctrinæ Juvene legere, *ipsæmet monebant*, ut vulgo infra, 'aquis præmonentes,' vel potius, ut jam olim divinavi in Misc. Obs. *ipsæmet mugiebant*. Quod egregie convenit. 'raucis fluentis,' quæ sic audiunt pag. præc. 'Mugitus' ita mari adscribitur ab Horatio

Ep. x. 19. 'Ionius udo quum remugiens sinus Noto carinam ruperit.' Val. Flacc. lib. II. 498. 'Monstri feri mugire sinus : ' cum nota Cel. P. Burmanni. Senec. Hippol. 1025. 'En! totum mare in mugit.' Sil. Ital. lib. IV. 300. 'In mugit Nereus.' Avien. Descr. Orb. 181. 'jugis ubique Mugitus pelago est.' Sed et de flumine Sil. lib. VI. 283. 'Erupt tristis fluvio mugitus, et imis Murmura fusa vadis.' Lib. VIII. 631. 'fundoque imo mugivit anhelans Aufidus.' Quin hic 'tauriformis.' Horatio dicitur l. IV. O. 14. 25. ubi consulendus Torrentius. Stat. lib. VII. Theb. vs. 419. 'mugire potentem Inachon agricolæ narrat.' Atque ita 'ululare amnes' dicuntur Val. Flacc. lib. II. 537. Huc etiam pertinent *λιμνης μυκηματα* vel *ὠρυματα*, uti viri docti recte corrigunt in Æliano lib. XII. V. Hist. cap. 57. ubi vide, et Trilleum lib. IV. Obs. c. 1. *Oud.*

PAG. 119 *Et, Quid facis? vide et, Quid agis? Cave]* Σύστοιχον est. Hinc istud Terent. in Eunuchio: 'Vide quid agas:' ubi Donatus admonet id dici solere magna aggredientibus, *Brant.* In Regio, Fux. exaratur *facies*, quod juvat Gruteri conjecturam, in Suspici. ineditis legentis, ut vitetur *hattologia, facias.* Vide Misc. Nov. Lips. vol. III. P. 3. pag. 488. Sed *quid facis, et quid agis?* sic repetit Auctor p. 129. Nec sine ratione, ut discas ex Gellio l. XIII. c. 23. citato per *Pric.* Adde *Wopkens.* in Misc. Nov. Obs. t. II. p. 28. Male vero, sed tamen e Ms. ut opinor, Bert. qui sic habet, tacite edidit *Elmeh. cum* *Scriv.* et *Flor. quid facis et vide. Oud. Quid facis? vide: et, quid agis? &c.]* Donatus ad l. 3. *Phorm.* 'Perturbati est intercessoris dicere, Quid agis?' *Arrianus* III. 22. in *Epictetum:* Ποῖ φέρεσθε; τί ποιεῖτε; *Persius:* 'Quo deinde insane ruis? quo? Quid tibi vis?' *Plinius* lib. IX. *Epist.* 13. 'Quid audes? quo ruis? quibus te periculis

ohijcis?' infra hic: 'Quid facis infelix puella? quid agis? cur ad *Orcum* festinas?' nec de nihilo heic post *Quid facis?* etiam *quid agis?* additum. *Gellius* XIII. 23. 'Atrocitatem rei bis idem dicendo alio atque alio verbo auxit inculcavitque: duplexque eadem compellatio admonitionem instantiorem facit.' *Pric. Cave, et, Fuge, et, Peribis]* *Servius* ad Æneid. II. 'Brevitas orationis in periculis congruit.' *Hieronymus* in *Malchi* vita: 'Vox per antrum sonat, &c. Exite morituri: quid statis? quid moramini? exite.' *Idem.*

Mutata in lapidem Psyche] φρενοβλαβής, καὶ παρὰ τῶν δεινῶν παράλληξ. ut IX. *Heliodorus* locutus: supra hic lib. IX. 'Fixus in lapidem steti gelidus.' *Idem.*

Quamvis præsentē corpore, sensibus tamen aberat] *Philo* de congressu erud. quæst. causa: τοῖς σώμασι παρῆναι, ταῖς διανοίαις ἀπολλάχθαι, εἰδῶλων καὶ ἀνδριάντων μηδὲν διαφέροντας. *Suidas:* Παρὼν ἀποδημεῖ ἐπὶ τῶν αἰσθησῶν ἑαυτοῖς μηδεὶαν παρεχόντων. *Terentius* *Prologo* *Andriæ:* 'Adeste:' ubi *Donatus:* 'Non, ut absentibus dicit, quippe qui corporibus præsto erant: sed intenti estote.' *Augustinus* *Confess.* VI. 8. ex *Alipii* ad socios persona: 'Si corpus nienm in Amphitheatrum trahitis, numquid et animum nienm in illa spectacula potestis intendere? adero itaque absens,' &c. *Idem.*

Lachrymarum etiam e. carebat solutio] *Ovid.* lib. IX. *Met.* 'est quædam flere voluptas. Expletur lacrymis egeriturque dolor.' Et *Seneca:* 'Omnia adversa fortuna habet in querelis levamentum.' *Contrarium* asserit *Menander*, cujus lepidissimos versus adscribam pag. 118. *Sentent.* *Vett. Comic.* Εἰ τὰ δάκρυ' ἡμῖν τῶν κακῶν ἦν φάρμακον, 'Αεὶ θ' ὁ κλαύσας τοῦ πονεῖν ἐπαύετο, 'Ἡλλαπτόμεσθ' ἂν δάκρυα δόντες χρυσίον. Νῦν δ' οὐ προσέχει τὰ πράγματ' οὐδ' ἀποβλέπει· Εἰς ταῦτα δέσποτ' ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ὄδον, 'Εάν τε κλαίης, ἔν τε μὴ,

πορεύεται. Τί οὖν πλέον ποιούμεν ; οὐθὲν ἢ λύπη δ' ἔχει." Ὡσπερ τὰ δένδρα καρπὸν τὰ δάκρυα. *Elmenh. Lacrymarum etiam extremo solatio carebat*] Infralib.

ix. 'Nec ullum verbum, ac ne tacitum quidem fletum tot malis circumventus senex quivit emittere.' Isidorus Pelusiota: Οἱ μὲν μετρίως λυπούμενοι καὶ δακρύνειν ἰσχύουσιν, οἱ δὲ καταπληττόμενοι ἐπὶ, &c. συμφοραῖς, οὐδὲ δακρῦσαι δύνανται, τῇ τοῦ πάθους ὑπερβολῇ ἐαλωκότες, καὶ πᾶν ὅσον εἶχον ὑγρὸν τῇ τοῦ πυρὸς ἀκμῇ δαπανήσαντες' ἀχανεῖς γούν καὶ κατηφεῖς εἰσι, μήτε λόγον, μήτε δάκρυα προϊέμενοι. Apud Quintilianum ille Declam. xvii. 'Fractæ malorum contentione mentes, &c. caligant: non querelas post hoc invenio, non verba, non lacrymas.' Ibidem i. 'Miser post omnia etiam lacrymas perdidit.' Bene autem 'solatio lacrymarum.' Euripides Cœnomaos: Ἔστι γὰρ δὴ καὶν κακοῖσιν ἡδονὴ ὀνητοῖς ὀδυρμολ, δακρῶν τ' ἐπιρροαί. Ἀλγηδόνας δὲ ταῦτα κουφίζει φρενῶν, καὶ καρδίας ἔλυσε τοὺς ἄγαν πόνοους. *Pric.*

Regalis avis illa] Cum *Elmculh.* Scriv. et Flor. prætuli τὸ *ales*, suffragantibus Mss. D'Orv. Fux. Gneff. Oxon. et Ed. Junt. post. Virgil. l. i. *Æn.* 394. 'Ætheria quos lapsa plaga Jovis ales aperto Turbabat cælo.' Plin. lib. x. c. 5. 'Aquila Jovis ales adscribitur.' Infra in Flor. N. 23. Adi omnino Cl. Burmann. ad Phædri F. 13. 'Nulla prior ales foret.' *Oud. Supremi Jovis regalis ales*] Virgil. Ceiri: 'Aquilis semper gaudet Deus ille coruscis.' *Pric.*

Propansis utrimque pinnis] D'Orv. *pennis*: ut variatur semper. *Propansis* hic Mss. O. sed in Flor. N. 23. 'Propansis utrimque pinnis:' ut illic legendum videbimus, et bene hic citat *Pricæus*. Adde Stephan. ad Saxon. Gramm. pag. 195. 'Propansis alis.' *Oud. Propansis utrinque pennis*] In Floridis, etiam de aquila loquens: 'Propansis utrinque pennis prælabitur.' *Pric.*

Deique numen in uxoris laboribus percolens] Tale illud x. 'Illius recognoscens imaginem in tua facie, merito te diligo.' *Idem.*

Alti culminis] *Numinis* Fux. *cumis* Pal. Cave, quid mutes. 'Culmen' de cælo eadem figura dixit, qua sæpe 'ara' pro eodem sumi solet. Sic legendum quoque e Mss. in Mart. Cap. l. vi. pag. 195. 'Cum cæli culmina Sol elatus illustrat.' Ed. Grot. *culmine*. *Oud.*

Diales vias] Quidam inepte, *sidereales vias*. Sed operam mihi non videor lusurus, si hic Arnobii locum, qui non alienus ab hoc loco, corruptum proponam, post emendem. L. i. 'Alicujne mortalium Jupiter ille Capitolinus hujusmodi potestatem dedit? Curionem, aut pontificem maximum, quin immo Dialectem (quod ejus est) isto jure donavit?' Sermo ei de potestate sanitatis pristinae restituendæ hominibus verbo dumtaxat: quam Christus habuit, quam ab illo Apostoli accipiebant. Lego, *quin immo Dialectem, quo Deus est, illo jure donavit*. Cum Jovi attribui audis flammam Dialectem; Dium etiam esse illum intelligis: hoc est, eum, a quo vita dari credebatur generi humano. Festus: 'Dialis autem appellatur a Dio, a quo vita dari putabatur hominibus.' Debat igitur flamen Dialis præcipue potestatem sanitati homines restituendi habere; quandoquidem Deus, ejus ille sacerdos, a quo illi nomen, talis audiebat. *Colv.* Adde Beroald. Salm. ad Solin. pag. 804. *d. Viales* Fux. *Oud. Alti culminis diales vias deserit*] 'Diales vias' istas sic in Floridis circumloquitur: 'Aquila cum se nubium tenuis altissime sublimavit, evecta alis totum illud spatium qua pluitur et ningitur, ultra quod cacumen nec fulmini nec fulguri locus est: in ipso (ut ita dixerim) solo ætheris, et fastigio hemis,' &c. *Pric. Diales vias*] Joviales et cælestes. Græci 'Dia'

Jovem appellant : hinc 'flamen dialis' dictus a Jove cui sacra facit : a die quoque 'dialis' deducitur. Hinc scomma illud M. Tullii in consulem qui uno tantum die consulatum peregit. 'Solent,' inquit, 'esse flamines diales, modo consules diales habemus.' Inde 'sub dio' dicitur, quasi sub Jove, id est, cœlo, quod et *sub divo* dicitur : unde 'subdiales' dictæ sive subdivales ambulationes, Plinio, quæ apertæ sunt, et ostentæ soli atque sub cœlo : est enim æthra splendor ætheris. *Beroald.*

[*Simplex, &c. et expers rerum talium*] Supra lib. III. 'Talium rerum expers et rudis.' *Pric.*

[*Sperasque*] *Sperasne*. Vulgo, *sperasque*. Colvius. Stewech. videtur etiam voluisse, *quæ speras*, non *sperasque*. Cogitavi aliquando, *que* vel pro, quoque, hic poni, vel ex eo corruptum esse, subintellecta interrogationis particula, *an*, ut fit millies, et mox. De *que* et *quoque* vide ad Liv. lib. v. c. 25. Misc. Obs. v. VIII. p. 38. Infra l. VII. p. 134. et passim. Sed, cum in Mss. Flor. et Pith. videatur esse *sperasne*, ut post Colvium ediderunt reliqui, rectius *ne* retineas. *Oud.*

[*Dii etiam, ipsique Jovi formidabiles aquas istas Stygias*] 'Formidabiles : per quas formidant pejerare. Virgilius : 'Stygiamque paludem, Dii cuius jurare timent et fallere numen.' Servius ad Eiusdem illa : 'Ipsa Deum pœnas docuit,' &c. 'Fertur ab Orpheo, quod Dii pejerantes per Stygiam paludem, novem annorum spatium in Tartaro puniuntur : ' unde Statius : 'Et Styx perjuriam Divum Arguit.' *Pric.*

[*Vel fando comperisti*] Virgil. II. Æneid. 'Fando aliquid si forte tuas pervenit ad aures.' *Elmenh.*

[*Dejeratis per numina Deorum*] D'Orv. *digeratis*. Oxon. *deger*. Corrupte. *Deorum* exsulat a D'Orv. Passim *Dei numen* et *Deorum numina* occurrunt. Vide Flor. I. 13. Ovid. Ep. XVI. 128.

'Non sine consilio numinibusque Deum.' Adi quoque Drakenb. ad Sil. Ital. lib. I. 93. Hinc infra, 'divina numina : ' ubi male inmutant, et plura dicam l. IX. p. 186. *Oud.*

[*Deos per Stygis majestatem solere*] Minot. 'Et ideo apud eos rex ipse Juppiter per torrentes ripas, et atram voraginem jurat religiose.' *Cole.* Vide quæ dixi ad Minutium Felicem fol. 65. et Aristidem Orat. I. in Neptunum, Senec. Herc. Fur. Ovidium Metam. lib. I. 2. et 5. *Elmenh.* Oxon. Pal. Fux. Guelf. Edd. *Elmenh.* Flor. *Stygiam*. Male. Præcessit 'aquas Stygias,' ac plus est 'Stygis majestas,' quam *Stygia*. Ea enim modo ad Styga pertinet, non vero ipsius est Stygis. Rectius *majestatem* statuere posses abesse a D'Orvill. ut etiam hic *numen* intelligatur. Sed præplacet tamen vulgata. *Oud.*

[*Arreptam completamque festinanter*] Silent hic omnes Interpretes ; nisi quod Florid. in paraphrasi edat : 'Et statim captum inplevit.' At quæso dicat mihi quis, unde pendeat hic Accusativus. Ego enim verbum invenire nequeo. Dein nimis cito hic dicitur *completa* urna, quam demum ut compleat, avolat mox aquila. Hinc puto virum doctum in margine exemplaris sui conjecisse, *complexumque*, sc. unguibus passive. Atque ita sane exaratur in Guelf. Higtius conjecerat, *eaque arrepta complexaque*. Sed unum hoc idemque est, et manet difficultas casus. Quare cum in Florent. Oxon. ac Palatin. sit *festinat*, Fux. *festinant*, Pith. *festinatus*, puto relictum esse ab Auctore : *arreptam completum aqua festinaat* : vel, si vis, *festinat iter*, ut 'festinare viam,' 'fugam,' et similia. Vide ad lib. IV. p. 66. 'festinata fuga.' Fraudi fuit librariis Supino junctus casus Accusativus, quem hic non ceperunt. Vide Terent. Eun. IV. 6: 15. v. 2. &c. sæpe. Confer Sanctii Min. lib. III. cap. 8. ibique Perizon. Ac sic plane

Nostro ipsi in Florid. N. 23. 'Eamque raptum festinabant:' ubi vide Comm. *Idem*.

Libratisque pinnarum nutantium molibus] Alii, *vibratisque p. n.* Male. Ovidius de Dædalo lib. VIII. Metamorph. vs. 202. 'Geminas opifex libravit in alas Ipse suum corpus.' *Elmenh.* Adde *Pricæum*, et *Drakenb.* ad Sil. Ital. lib. xv. 429. ubi idem error vulgo: 'Aurata puerum rapiebat ad æthera penna Per nubes aquila, intexto librata volatu.' Eorumque exemplis adde Ovid. II. Art. Am. 68. 'Inque novum timide corpora librat iter.' Plin. lib. x. c. 3. 'Aquila librat sese ex alto.' Virg. lib. IV. G. 196. de apibus: 'sese per inania nubila librant.' De mutatione crebra verborum 'librare' et 'vibrare' vide ad Lucan. lib. III. 433. IV. 40. Dein pro *nutantium* in Oxon. etiam, *Guelf.* et *Par.* est *mutantium*. Cave vero *nut.* mutes vel in *micantium* e *Fux.* vel in *natantium*, quod conjecit Ill. N. Heinsius ad Ovid. I. II. Art. Am. 45. Verum quidem est, 'nare' cum derivatis et compositis passim dici aves, ob similitudinem motus alarum, et brachiorum, ac pedum in natante homine. Vide Comm. Interpretum ad loca a me citata in Lucano lib. v. 554. 'pennæ confisa natanti.' Sil. Ital. lib. III. 682. 'In Libyen niveis tranavit concolor alis:' ubi cum debeat describi avis nigra, similis columbæ Dodonæ, quæ præcessit, viri docti corrigunt, *furvis*, *nigris*, *piceis*. Quid? si, *Ibis tr. concolor alis*, vel *ales*? In verbo *nutare* corrigendus etiam Plinius lib. XI. cap. 11. 'Juxta vero terram volant in adverso flatu, vepribus hebetato:' ubi Mss. turba dat, *hebetatis*, *evacuatis*, *eritatis*, ut Dalecamp. et Harduinus de eo silens legunt. Sed Leid. pr. cum Cod. Hard. *euauatis*: unde commode refingas *enatatis*, vel *enavigatis*. Verum ne id huc intrudamus, vetat ipse Auctor per locum in Flor. N. 2. de aquila: 'nutu

clementi velificatas alas, quo libuit, advertens.' Audacter enim nimis Heinsius ibidem quoque *natatu* substituere conatur. Recte *nutare* dicuntur pinnæ moventium se volucrum; quomodo passim cristæ in galea Græce *véβαι*, et Latine *nutare* describuntur, locis, quibus sæpe in Mss. *micare* est suppositum. Nisi quis malit *nictantes* cum *Bentleio* sic ad *Callim.* p. 437. legenti in *Catulli Coma Beren.* vs. 54. 'Unigera inpellens nutantibus aëra pennis:' nisi potius ex *Nostri* locis et ille defendatur. *Adi Cl. Drakenb.* ad *Livium* lib. IV. cap. 38. 'Nutant circumspicientibus galeæ.' N. Heinsium ad *Sil.* lib. I. 460. 'nutant fulgentes vertice cristæ.' *L.* II. 398. 'niveæ tremulo nutamine pennæ.' *Lib.* XVII. 397. 'penna nutante.' Sic 'nutans lac' vel 'calathus' *Calpurnii Ecl.* II. 78. ubi *consulas Cel. Burmannum*: et alia crebro, pro huc illuc vacillare. *Noster* plus semel ait 'nutanti capite.' Hinc insuper patet, non opus esse, ut cum eodem Heinsio, et *Wasseo* pro *molibus* legamus *motibus*, quia 'moveri' sæpe pro 'volare' poëtis in usum est. *Ovid.* lib. II. Art. 65. 'monstratque moveri, Erudit infirmas ut sua mater aves.' *Vide Burm.* in *Jov. Fulg.* p. 248. et ad *Luc.* lib. I. 587. 'Fulminis edoctus monitus, venasque calentes Fibrarum, et motus errantis in aëre pennæ:' quod et nunc præfero cum *Grævio* Heinsioque *Ep.* 368. &c. ex *Plinii* lib. II. cap. 7. 'Ecce fulgurum monitus,' &c. Verum hoc loco ille *motus* jam exprimitur per 'nutantes pinnas.' Ait autem pinnarum *moles*, ut exprimat istius aquilæ magnitudinem et pondus. *Vide Græv.* et *Ducker.* ad *Flor.* lib. I. 18. II. 6. § 50. *Barth.* ad *Claud.* I. *Ruf.* vs. 350. *Burm.* ad *Valer. Flacc.* lib. VI. 104. ubi malim legere: 'molem bello lateque ferentem Undique falcatos deserta per æquora currus.' *Bello* pro in prælio. *Vulgo, belli.* *Burm. late*

lateque. Sed et ipse Appuleius dixit lib. vii. p. 135. 'præter ceteram corporis molem:' et in Flor. N. 2. de aquila: 'nutu clemente tota mole corporis labitur.' Vide et ad lib. ix. p. 185. 'molem palearum.' Utrumque junxit Alcimus Avit. lib. i. vs. 32. 'Elatæ in cælo volucres, motuque citato Pendentes secuere vias, et in aëre sudo Præpetibus librant membrorum pondera pennis.' In Guelferb. a. m. pr. erat *moribus.* Oud.

Inter genas sævientium dentium et trisulca vibramina draconum] Recte satis explicuit hunc locum Beroaldus: 'inter dentes aculeatos, et trisulcas vibrantesque linguas draconum.' Sed tamen vulgarem lectionem se bene habere haud opinor; nisi statuamus hypallagen pro *inter dentes genarum sævientium.* Verum vel sic scabra et frigida est locutio, nec Appuleiana. Nullum mihi est dubium, quin *sævientium* pertineat ad *draconum*: ut eos p. præc. dixerat 'sævos dracones.' Id vidit jam N. Heinsius ad Sil. lib. i. 425. et ad Ovid. lib. v. Metam. vs. 450. at hic corrigens, *inter gingivas sævientium*, ejecta voce *dentium*, illic vero, *inter genuinos sævientium.* Ut passim 'genuini,' pro dentibus genuinis occurrunt. Vide ibid. Plinii Ind. et Gell. lib. iii. cap. 10. Catal. Burm. t. i. p. 435. 'Fameque genuini crepant.' Gloss. 'Genninum, ὀδόντα μολίτην.' Sic lego, non μύλην. Vide in 'Molaris.' Optime deletam credo ab eo vocem *dentium*, quo facit scriptura Codd. D'Orv. Pith. in quibus præponitur *dentium sæv.* Sed retineo *inter genas*, id est, maxillas. Crebro enim 'genæ' et 'maxæ,' seu 'maxillæ' confunduntur inter sese. Vide ad Sueton. Aug. cap. 99. *Idem. Libratis aquarum pinnarum nutantium moli-* bus, &c. *remigium dextra lævaque porrigens]* Eodem Floridorum loco: 'Nutu clementi lævorsum vel dextrorsum tanta mole corporis labitur, velificatas alas quo libuit advertens, modico

candæ gubernaculo.' *Libratis* heic vox propria. Ovid. Amor. ii. 'Omnes quæ liquido libratis in aëre pennas.' Virgilius de apibus: 'Sese per inania nubila librans.' *Pric.*

Volentes aquas] Vellem, explicuisset nobis Elmenh. quomodo hunc locum intelligeret, cum rescripsit *volentes*; uti sane exaratur in Mss. D'Orv. Florent. Edd. Ber. Bas. pr. et Scriv. Si voluissent hauriri aquæ, non præminatæ essent, ut abiret. Sed et si noluisset plane excipi, non potuisset eas haurire aquila. Quare patet satis, participium id esse corruptum. In Ed. Rom. *molentes.* Scribendum scilicet est *violentes.* Rarior terminatio vocis 'violens' pro 'violentus,' fraudi fuit librariis et editoribus. Sed egregie Stygiæ aquæ convenit. Horat. lib. iii. O. 30. 10. 'Violens Afudus.' Mart. Cap. lib. i. p. 7. 'inversa undarum, violentisque rapiditas.' Virg. G. iv. 373. 'violentior effluit amnis.' Inmo Ovid. ait lib. iii. f. 812. 'Parcarum motu Styx violenta trium.' Passim 'aquarum vis' vel 'vires' occurrunt. Est qui conjiciat *monentes.* Sed æque *vocales* et præc. substituas. At mea emendatione nihil certius puto. In Glossis etiam pro *Violans, Blaios*, leg. *violens.* Uti in Mss. nonnullis Ser. Sammonici vs. 471. 'vehemens natura medelæ.' Sed diserte veterimæ Vossii et Reg. membranæ habent *violens.* Alibi quoque in nonnullis Mss. ea vocis terminatio invenitur. Adi Burm. ad Lucan. lib. vii. 125. Quod in prosaicis scriptoribus obvium sibi non fuisse testatur Drakenb. ad Liv. lib. ix. cap. 34. Hinc ergo nunc discant saltem tirones. Oud.

Ut abiret innoxius, &c. commentus] Aquilam epicæni esse generis vocem, [v. not. Florid.] exempla deberent probare; certe hic durius foret, cum præcesserit 'ales illa.' Quapropter rectius subintelligit Beroaldus 'armiger Jovis.' Quod si placet, statui oportet

tet, hic quoque Auctorem mutasse genus, ut fecit alibi. Vide ad l. iv. p. 75. 'perditorum,' sc. ursorum, cum proxime antecedit 'ferarum.' 'Innocuum' vero et 'innoxium' confundi poetice, jam docuit Serv. ad Æn. lib. x. vs. 302. Sic infra lib. ix. p. 205. 'Nec innoxius ei saltem regressus evenit.' Verum hic aliud quid latere puto. *Pro commentus* in Bert. est *commentusque*: in Oxon. *commentum*. D'Orv. *commcatus*. Edd. Junt. Aldi, *commenta*, rectissime. Si quidem pro *innaxius*, legas *hinc ocus*, vel *inde ocus*: quo adverbio creberrime usus est Noster, sed aliquoties corrupto. Vide ad lib. i. p. 8. lib. v. p. 101. 'cunctisque istis ocus tecum relatis.' Lib. ix. p. 182. 'promerent ocus cantharum.' Lib. x. p. 213. 'Eodem ocus ab itinere regresso.' Et sic *ociter*. Vide ad lib. hujus p. 126. 'refectos ociter reducunt.' Verbum etiam seq. participium huic conjecturæ suffragatur. *Idem*. *Præmonentes*] *Præmonentes* e conjectura Beroaldi, cui favet tamen Bertin. recepere plerique Editores, sed *præminantes* etiam præbent Pith. Edd. Vicent. Colin. Bas. pr. cum Brant. et Pric. quo faciunt Oxon. Pal. Guelf. Par. *minantes*. Atque sic aliquoties loquitur Auctor, ut dicti viri docent. Quare id restitui. Nihilominus, quia in Reg. Fux. et D'Orv. est *mirantes*, Fulv. *præmirantes*, in Flor. *potantes*, amplius cogitavi, num scripserit Appuleius hic *perorantes*. Ac tunc *monentes*, supra posset habere locum. *Idem*. *Et ut abiret innoxius præmonentes*] Oxon. *minantes*. edit. Vicentina, *præminantes*: quod revocat et commode fulcit vir doctus hoc Isidori loco: 'Minator est monitor: sed monitor dicitur cum prænunciat bona: minator, cum adversa prænunciat.' Supra hic lib. v. 'Malumque grande de vultus (sui) curiositate præminatur.' Pric. *Præminantes*] Possumus etiam legere *præmonentes*, tanquam aquæ prius moverint

aquilam, ut abiret sine nocumento. *Beroald.*

Veneri citata retulit] Alii, *cita*. Elmenh. Si hæc sana lectio non erit capienda, quasi introvocata esset a Venere in cubiculum, postquam advenerat, ut canes ad Jovem apud Phædr. F. 74. 'citati non respondent:' ubi vide; sed cum Florido *festinans*; ut sit pro incitata, quomodo Cæs. ait lib. iv. B. G. c. 10. 'citatus fertur Rheenus.' Liv. lib. i. cap. 57. 'Citatis equis:' et alii. Immo Noster sic fere in Flor. N. 10. uti et N. 9. 'citata curricula:' et lib. x. pag. 234. 'Citato et intorto genere.' Neque opus est, ut cum Pricæo rescribamus *citatin*; quamvis et hoc adverbio sit usus Hirtius B. Afric. c. 80. 'In eum locum citatim contendit.' Si tamen Mss. plures Fulv. Cod. addicerent, præplaceret *cita*. In Oxon. *Veneris*: ut male erat in nonnullis p. 118. 'auri mollitie congestim gremium Veneri reportat.' *Oud. Citata*] Neque male *citatim* scribas. Gloss. 'κατὰ τάχος, citatim.' Pric.

PAG. 120 *Majora atque pejora flagitia comminans*] *Σκληρότερα διαπειλησαμένη*, ut 3. Maccabaico. *Idem*.

Renidens exitiabile] *Ridens* D'Orv. Guelf. Oxon. Par. Inc. ut p. 118. 'Subridens amarum:' ubi vide Pric. Horat. lib. iii. O. 27. 'Perfidum Venus risit.' Sil. lib. i. 398. 'Cui sævum adridens.' Nihilominus cum aliis servo *renidens*; quod optime exprimit iratæ et despicientis risum, et aliquoties in *ridens* est corruptum, ut vidimus jam ad lib. i. p. 29. Sic Tacito lib. iv. Ann. c. 60. 'Tiberius falsum renidens vultu.' Sil. Ital. lib. xiii. 375. 'Torvum et furiale renidens.' *Oud. Renidens exitiabile*] 'Scyllæum renidens,' Hieronymus (Turnebo corrigente) dixit. Contra apud Mamertinum Panægyristen, 'serenum renidens.' Fuxens. et Oxoniens. 'ridens exitiabile.' Pric.

Magna quædam mihi et alta prorsus

malefica] Primo verissime *maga* exstat uti in Bembino, sic in Pal. D'Orv. Par. et aliis forsan, ac Beroaldus olim legendum statuit; quomodo exhibuerunt etiam Edd. Junt. Ald. Col. et postliminio restituerunt Wow. Vulc. Ed. sec. &c. De confusione τῶν *magus* et *magnus* adi ad lib. III. p. 57. In Guelf. *magna videris*. A Reg. Fux. abest τὸ *quædam*. Dein et non comparat in Edd. Junt. et Aldi. Tandem pro *alta*, quod mordicus retinent Mss. et Edd. Vett. Vulcan. Ed. sec. expressit *cata*. Sed bene Wow. et seqq. *alte* reposuerunt, id est, πᾶν, omnino, valde. Confer Pric. Virg. *Æn.* vi. 145. 'alte vestiga oculis:' et quæ disputavi ad lib. IV. p. 66. 'in altioris vindictæ vicem.' Vellei. lib. II. c. 35. 'prænitentem altissime inluminarunt.' Adde Wopkens. Misc. Obs. vol. VIII. p. 44. *Maleficia* Pith. *Oud.* *Magna quædam*] Si legis *magna*, copulabitur cum *malefica*. Sed dispice an purior lectio sit *Maga*: dicit enim Venus, sibi magam quandam videri Psychen, et maleficam primi nominis, quæ mandata ipsius impossibilia, nedum difficilia factu, tam strenue exequuta sit. *Beroald.* *Et alte prorsus malefica*] Ita bene Sealiger. lib. IV. 'Meque in altioris vindictæ vicem,' &c. lib. IX. 'Alius commota atque exasperata.' et VIII. 'Fortunam domus herilis altius miserantes.' Pric.

Sed adhuc istud, mea pupula, ministrare debetis] Plane hoc erat quod (v. ἀτεγκτος) ἐπίπονα, καὶ τῶν ἐσχάτων κινδύων ἐχόμενα ἐπιτάττειν Ælianus apud Suidam vocat. In vet. Onomast. 'Pupus, παιδάριον.' Glossarium: 'Παιδάριον, puellus, pupus:' et in alio, 'Πάλλαξ, pupa, pupula:' in Palat. tamen, *pupilla*. Idem.

Sume istam pyxidem, et dedit protinus usque ad, &c. te dirige] Male vulgo, et dedit protinus, uncis sepiunt; cum certo certius *sume et te dirige* sint copulanda. Hinc melius, *dedit protinus,*

modo circumscribuntur a Basil. sec. *Et dedit* a Scriver. Optime vero, quod non advertit rite Elmenhorst. exaratur in Flor. *Sume i. pyxidem protinus, et usque, &c.* Verum tamen malim vel sic retinere, et uncis includere, et dedit protinus: quia alioquin nusquam legitur, pyxidem a Psyche fuisse acceptam. Sed, ut dixi, inserendum alterum et. *Pro dirige* in Palat. Pith. Fux. et D'Orvill. est *diriget*. Guelf. *deriget*. Orcis Pith. *Oud.*

Tunc conferens pyxidem Proserpinæ, &c. dicit] Ms. *Tunc cum feret*. Sciopp. in Symb. Probabilem admodum hanc lectionem, *cum feret*, faciunt Mss. Fux. Reg. D'Orvill. et forsan plures (non in Coll. Par.) cum Edd. Vett. usque ad Bas. sec. in quibus est *conferes*; nec non Latinitatis ratio, quæ me dubitare facit, an umquam 'conferre alicui,' pro tradere rem unam usurpatum sit. Nam plura congesta recte dicuntur 'conferri alicui' vel 'ærarior,' &c. ut Vell. lib. I. c. 9. ubi male intulerat volebat Lips. lib. II. c. 39. Sueton. Ang. cap. 31. Adi Drak. ad Liv. lib. V. cap. 25. § 8. Wopkens. Misc. Obs. v. VIII. p. 24. Atque ita sæpius Noster, non vero de re una, ut lib. II. p. 30. 'Spolia populorum conferat mari.' Lib. VII. p. 133. 'Fortuna suas opes ad indignos conferat.' p. 134. 'Mille aureos conferebat arcæ.' Neque tamen istud, *cum feret*, admodum placet. An *eam ferens?* *Oud.*

Petit de te] Oxon. dat *ad te*: unde facere posses *ab te*. Pal. Reg. Fux. Guelf. *a te*; quomodo legi placebat Pric. Cave quid mutes. Frequens in hac præpositione est Auctor; ut solent Afri. Martian. Capell. lib. II. p. 47. 'Poscit de Jove:' supra lib. II. p. 32. 'de me contendit.' Lib. VIII. p. 173. 'pœnas de se suis manibus exposcere:' ut maluit ipse Pric. D'Orvill. Pith. *modicum mittas ei de tua f.* Sic in Inscriptionibus, 'acci-

pere,' 'comparare,' 'emere de aliquo.' Vide Saxii Dissert. ad Mar- mor. Murat. p. 439. *Idem.* *Tum con- ferens pyxidem Proserpinæ, petit de te, Venus, dicito, modicum de tua mittas ci formositate]* Zeno Veronensis, Serm. de Continent. 'Ecce rursus ad leno- cinia redis, cōlorem de pyxide mu- tuaris.' Lucianus de mulierum fut- cis, et formæ adulterii: *Καθάπερ ἐκ φαρμακοπώλου πυξίδων ὄχλος, ἀγγεῖα μεστὰ πολλῆς κακοδαιμονίας.* Oxon. ad te. scribe, *Petit a te.* Pric.

Sed haud immaturius redito] Supra lib. II. 'Sed, &c. cave regrediare ma- turius.' *Idem.*

Indidem delinatam] *Delinatam*, quod est in utraque Ed. Bas. non est nisi corruptela typhotetarum, pro *delini- tam*, quod legas in plerisque Mss. et Edd. Vett. At *delitam* exaratur quo- que in Oxon. et Guelf. *delictam* in Pa- lat. 'Delinitam' dictum est a 'deli- nire' pro 'delinere,' unde et 'inli- nitus,' 'oblinitus,' citantur e Plin. et Columella. Sed vide quæ de his si- milibus disserui ad Suet. Oth. in fine. Hic omnino mihi, ut Sciopp. et Pric. placet *delibutam*, ut diserte quoque exstat in D'Orv. et Pith. In Flor. N. 19. 'Jam os ipsius unguine odoro delibutum.' Auct. ad Herenn. lib. III. c. 22. 'rubrica delibutam in- ducamus.' Phædr. F. 83. 'Unguen- to delibutus, vestitu adfluens.' Ho- rat. Ep. 3. 'Hoc delibutis ulta do- nis.' Ad quos adi Gronov. Torrent. aliosque. Auson. Epist. XVII. 'Epi- stola velut succo nectaris delibuta.' Plus semel Nostro aliisque, 'gaudio delibutns.' Plin. lib. IV. 12. 'deli- buti serio luxu.' Vide Salm. ad So- lin. p. 147. Immo verbo, 'unguentis delibuit,' usus est Solin. pag. 23. In Petronii cap. 110. ubi consulas et Burm. ignarum editæ hujus Roaldi notæ, legendum mihi videtur e marg. Cod. Tragur. *sciteque naturæ lineamen- ta sequuta*, claro et commodo sensu. *Oud.* *Indidem delinitam]* Fuxens. et

Oxon. *delitam*: alii (quod non im- proba,) *delibutam*. Glossarium: 'De- libutus, κατάββυτος.' Pric.

Et velamento rejecto ad promptum exitium sese compelli] 'Velamento re- jecto,' est, palam, sine obliquis arti- bus: 'omissis tectæ machinæ latibu- lis, districtis gladiis fraudium,' ut lib. V. locutus. Contrarium *κατασοφίζεσ- θαι*: de quo ad Act. 7. 19. notata vide. *Idem.*

Pergit quampiam turrin] Velim, mihi dari exemplum, ubi *pergere* citri- tatem occurrit. Nam aliud est 'per- gere iter' sive 'porrigere.' Istud, vel simile substantivum, in *pergere* semper intelligitur, cum quo Auctor semper cum aliis, nisi ubi sequitur proprium loci nomen, jungit præposi- tionem, ut 'pergere ad balneas,' 'ad Oceanum,' 'ad scopulum,' &c. et p. 121. 'perges ad ipsam Orci re- giam.' Hinc judico, recte ab El- menh. revocatum esse præpositio- nem, exulantem ab Edd. Junt. utra- que, Ald. Colv. Vulc. Wow. Pric. ad- stipulantibus præter priores, alias- que Edd. Mstis Flor. D'Orv. Pal. Bert. Oxon. Fux. Pith. Guelf. Atta- men Codd. aliquot Mart. Capell. suf- fragantur Colv. in lib. II. p. 36. Ed. Grot. 'Quo e terris illam in cælum pergere, inmortalemque factam:' ubi in non est in Mss. duobus, in uno ad. Vulgo vero prave verbum deside- ratur. *Oud.*

Recte atque pulcherrime] D'Orvill. Pith. *recte ac p.* Hinc lego, *recta et*. Certe *recta*, quod jam ad lib. I. p. 12. 'Tu mihi ad Inferos festinanti,' oc- cupavit Pric. verissimum reor. Lib. V. p. 97. 'recta de navibus scopulum petunt.' Lib. VIII. p. 161. 'recta mo- numentum mariti contendit:' ubi de- est aliis: *circa* al. Lib. IX. p. 206. 'Conato gradu recta festinat ad ci- vitem.' ubi in nonnullis etiam *recte*. Lib. XI. p. 258. 'recta patrium Larem revisurus contendo:' ubi Edd. Vett. *recta via*: in Apol. p. 500. 'domum

suam recta contendisse.' Ibid. 'perrexit recta ad Forum.' In Flor. N. 16. 'Recta de ejus auditorio exsequias eundum.' *Idem*.

Et, Qui te, inquit] Et cum Mss. plerisque, et Edd. ante Bas. recte Elmenh. Scriv. Flor. reposuit distincte a *quid*. Nam si *Ecquid* junctim legas, abundat *inquit*. Constructio autem est: *prorupit, et inquit, quid te, o miscella, &c, quidque succ.* Ex qua repetitione τοῦ *quid* liquet etiam, non admittendam esse scripturam Bertin. quam præferebat Scioppius. *Idem*.

Quidque jam novissimo periculo, laborique isto temere succumbis] Scriptor ad Hebræos 10. 35. 37. *Pric.*

Inde nullo pacto redire poteris] Propert. 'Desine, Paule, meum lachrymis urgere sepulchrum: Panditur ad nullas janna nigra preces. Cum semel infernas intrarunt funera leges, Non exorato stant adamante viæ.' Catullus: 'Qui nunc it per iter tenebricosum, Illuc unde negant redire quenquam.' Seneca Herc. Fur. vs. 860. 'Nemo ad il sero venit, unde nunquam, Cum semel venit, poterit reverti:' et Herc. Cætæo vs. 1550. 'Vadis ad Lethæo, Stygiumque litus: Unde te nullæ referent carinæ.' *Elmenh.* Si spiritus corpore tuo semel fuerit sejugatus, ibis quidem profecto ad *innum Tarturum, sed inde nullo pacto redire poteris]* Seneca Herc. Fur. 'Gradumque retro flectere haud unquam sinunt Umbræ tenaces.' *Idem* Hippol. 'Non unquam amplius Convexa tetigit supera, qui versus semel Adiit silentem nocte perpetua domum:' et in Ludo de morte Claudii: 'Cyllenius illum obtorto collo trahit, Illuc unde negant redire quenquam.' Lucianus in Mort. Dialog. Οὐ θέμις ἀνελθεῖν τινα τῶν ἀπαξ τὴν λήμνην διαπλευσάντων, καὶ ἐς τὸ ἔσω τοῦ στομίου παρελθόντων. nec alia Luc. 16. 26. sententia. *Pric.*

Mihi auscultat] Lib. viii. 'Expergitte mi auscultat.' *Idem*.

Lacedæmon] D'Orv. Fux. Guelf. et

Palat. membranæ dant *Lacedæmo*, ut alibi; defendique posset. Non enim tantum Græca in ὠν, ὄντος, sæpe Latine efferuntur per *o, onis*, de quo vidimus ad lib. 1. p. 7. sed et Græca in ὠν, ὄντος, expresserunt Latini simpliciter per *o*. Vide ad Lucani lib. 1. 214. 'Rubico.' In aliquot Mss. et Ed. Cuningh. Horat. Ep. vi. vs. 5. 'Laco.' *Oud*.

Achaiæ nobilis civitas] Πόλις (ut Act. 21. 39.) οὐκ ἄσημος. *Pric.*

Quære Tænarum] Vide Pans. lib. 111. p. 212. *Elmenh.* Tænarum, &c.] Virgil. Georg. 1v. 'Tænarias etiam fauces, alta ostia Ditis:' ubi Servius: 'Tænarus Læconiæ promontorium est, circa finem Maleæ, ubi Inferorum dicitur esse descensus.' *Pric.*

Iter invium] In Palatin. Guelf. est, *iter inimum, vel inunum*. Ad Statii Thebaid. lib. 1. vs. 97. 'Tænariæ portæ:' et lib. 11. vs. 31. testatur Barth. in suo Cod. legi, *iter iter inv.* Hinc conjecit, *iter retro invium*. Scilicet quia istud iter non videtur dici posse *invium*, per quod directo canali quis deveniat ad Orci regiam. Verum nec dici potest *retro invium*: cum sane retro sit pervium, quo ad hanc lucem posset redire. Nam alioquin fatidica turris Psychæ non monstrasset hanc viam. Quocirca opinor, *invium* hoc loco capi oportere, ut Floridus bene exponit, pro infrequenti, insolito, quaque raro quis it, sive *avio*, cum qua voce sæpe confunditur. Vide me ad Frontin. lib. 11. 5. 17. 'Per invias regiones:' ubi vulgo, *avias*. *Oud.* *Inibi spiraculum Ditis, et per portas hiantes monstratur iter invium]* Ex his Virgili: 'Hic specus horrendum, et sævi spiracula Ditis Monstrantur.' Bene autem *per hiantes portas*: πλατεῖα γὰρ ἡ πύλη, καὶ ἡ ὁδὸς εὐρύχωρος. Vide ad Matth. 7. 13. adnotata. *Pric.*

Cujus te limile transmeatam simul cominiseris] Bene quidem *transmeato*, consentientibus Mss. pluribus, ut et Palat. Reg. D'Orv. Oxon. Fux. Pith. Guelf. rescripsere Wow. et sequen-

tes. Verum *limite*, pro *limine*, an recte fuerit substitutum, pluribus est disquirendum. Nam quod Pric. *limitem* exponit curvam et inviam viam, et hinc dicat patere, ab aliis male edi *limine*, atque ipse corrigat *limiti*, haud capio, quomodo quis dici possit, 'se committere limitum transmeato.' Non committimus enim nos itineri transmeato, sed transmeando. Flor. vero exponit *cui*, scilicet itineri, 'statim atque te credideris, supergressa aditum ejus.' Sed præterquam quod eam explicationem non patiantur verba reliqua, *limes* non est aditus, sed *limen*. Atque illud non solum vocatur domus aditus, sed cuiuscumque loci et rei initium, porro quem ducens, sæpissime tamen corruptum in *limes*. Adi Comm. VV. DD. ad Ovid. II. Am. VI. 1. Sil. IV. 105. XVI. 230. Flor. lib. III. c. 6. 'maris limen:' et Lucan. lib. II. 106. 'limine vitæ:' et quæ dicam infra lib. XI. p. 253. 'infinitæ lucis limine constitutos.' Sic ergo et hic *limine*, quod servant Reg. Fux. Flor. Oxon. ni mea fallunt excerpta, posset exponi, ut 'ejus' non pertineat ad 'iter,' sed 'spiraculum.' Huc etiam referri posset Martial. lib. VI. 58. 'O quam pæne tibi Stygias ego raptus ad undas, Elysæ vidi nubila fusca plagæ!' In Ms. enim D'Orv. est *lumina*, f. pro *limina*. Certe ea lenior esset medela, quam Is. Pontani ad Macrob. Somn. Scip. lib. I. c. 11. 'nubila frustra:' aut N. Heins. in Advers. lib. I. c. 3. 'nubila tesqua.' Quamquam *nubila fusca*, ego non temere moverim. Sic enim Sen. in Hippol. vs. 955. ait 'atra nubila.' Immo Ovid. lib. V. Met. 286. 'Fusca repurgato fugiebant nubila cælo.' Quin et apud Anson. Cupid. Crucif. vs. 50. in Inferno: 'Humida circum Nubila, &c. rutilæ fuscarent lampados ignem.' Unde et Plutonis 'fusca aula' Propert. lib. IV. El. XI. 3. quod contra Mss. O. non fuerat mutandum iu *furvæ*. Quod

et liquet e Stat. lib. II. Th. 55. de Infernorum aëre: 'Hac et tunc fusca volucer Deus obsitus umbra Exsilit ad Superos.' Festus e Varrone: 'Erebo creata fuscis crinibus Nox, Te invoco:' ubi tamen, cum Mss. tres dent *furcis* vel *furtis*, malim *furvis*. Vide ad Ovid. III. Met. 273. Tib. II. I. 89. Sed e devterculo ad Appul. revertamur, in quo sive *limine* sive *limite* legas, deest omnino vox, quæ conveniat τῶν *commiseris*. Quapropter, cum in Bert. et Edd. Vett. sit *transmeatam*, et in D'Orv. exaretur, *simul gnorimiseris*, opinor emendandum, *cujus te limite transmeato viæ simul commiseris*. Jam locus clarus est et elegans. 'Limite itineris invii,' sive lima et transversa semita 'transmeata,' simul ac 'commiseris te viæ, directo canale,' &c. Vocis ergo proprietatem servavit Auctor. Ut enim *semita*, sive arta et peditibus pervia via, differt a *via* lata et spatiosa; (vide ad Phædr. Prolog. lib. III. vs. 38.) sic *limes* est diversus a *via*. Adi omnino Liv. lib. XXII. c. 12. 'ac transversis limitibus in viam Latinam est egressus:' et Comm. lib. XXXI. 24. 'Intra portam extraque latæ sunt viæ; et extra limes in Academiæ gymnasium ferens.' Adde Ovid. Ep. XVIII. 133. Hinc metaphoricè rectæ regiæque viæ opponit 'limitem' Sil. lib. VIII. 615. 'Nec famam lævo quærebat limite vitæ.' Lib. XV. 46. 'At si me comitere, puer, non limite duro Jam tibi decurrat concessi temporis ætas.' Licet alibi sæpino *limes* dicatur de omni eundi spatio et via, ac frustra corrigat Pric. locum Ovid. I. ex P. El. 3. 20. Consule Drak. ad Sil. lib. XVI. 338. Si vero quis omnino *limine* velit hic retinere, explicet ille per 'finem,' 'exitum,' ut in 'postliminio,' et in Inscript. Fabretti pag. 189. ubi dicitur de puella, annum, menses XI. et dies XX. nata: 'Annus erat natæ primus, mox deinde secundi Liminibus rapuit

me sibi Persephone.' Ceterum *te* post *simul* male repetitur in Ed. Flor. *Oud.* *Cujus te limite transneato simul commiseris, &c.*] Malebam *limiti transneato*: apte porro post vocem *invium*, addit *limitem*. Gloss. 'Limes, *παραλα δδός.*' adeo male a nonnullis *limine* edebatur. *Pric.*

PAG. 121 *Canale directo perges ad ipsam Orci regiam*] Ovid. 1.4. de Ponto: 'Cernis ut e molli sanguis pulmone remissus Ad Stygias certo limite ducat aquas:' ubi forsitan *tranite* scribendum: quod heic *canali*. Zeno Veronensis: 'Itineris vitæ tuæ rectum tibi tranitem demonstrare, qui te absque errore ullo ad ipsa cæli regna perducat:' i. e. ut hic Noster, *canali directo*. Idem.

Offus polentæ mulso concretas] Ante Ed. Vulc. sec. in vulgatis erat *mulsa*; atque ita exhibet Reg. quod explicat Beroald. aquam melle mixtam, seu hydromel. Ac sane ita legitur lib. 111. p. 55. 'libat et mulsa:' dictumque, ut *caldæ absolute*. Nihilominus præfero aliorum Codicum, ut Fulv. Flor. D'Orv. Pal. Fux. Pith. Guelf. Oxon. Par. et Edd. recentium lectionem *mulso*, i. e. melle, quod vino mixtum est. Ut aliquoties apud Cic. et Petron. cap. 36. 'Mulsum sumere.' C. 42. 'Mulsi pultarium.' Huic autem loco illustrando faciunt *ελφίτα μελικρότω* rigata, et draconi data apud Æl. lib. xi. Anim. c. 16. 17. locusque Ovidii, quamvis in alia re, lib. v. Met. 510. 'Dulce dedit, tosta, quod coxerat ante, polenta:' ac præcipue Virg. lib. vi. Æn. 420. ubi Æneas Cerberum sopit, ei dans: 'Melle soporatum et medicatis frugibus offam.' Pro *concretas* vero in Guelf. *concreatas*, in Oxon. est *concreptas*. Cum Sciopp. et Salm. Scriv. probavit, ediditque *contritas*: quod exstat item in Pith. nec Heins. ad dictum Ovidii locum displicuit, sed amplius conjicienti *conditas*; uti et ad sui exemplaris marginem adlevit Cl. Wass. addi-

to Tertull. loco de Spectac. c. 27. 'Nemo venenum temperat felle, sed conditis pulmentis et bene saporatis.' Utrumque est apud Nostrum lib. x. p. 244. 'Sapidissimis intrimentis succuum pulmenta condita.' Malium, *contritas*. Sic Colum. lib. 11. c. 11. 'Cicera fresa aqua maceratur, et ita mixta palcis subtritis pecori præbetur:' in Sangerm. et aliis, *sucretis*. Alibi *intrita*, *protrimenta*. Plin. lib. 19. cap. 8. 'Intrita panis e vino.' Immo idem ait lib. xx. c. 13. 'Herba cum caseo in vino contrita,' i. e. polenta mulsea. Quid? quod alioquin hypallage est statuenda, ac potius dixisse debuit Auctor: *Mulsum polentæ offa concretum*, sive densatum, rigidum, conjunctum, conglutinatum, ut Serv. explicat Æn. vi. 737. uti passim hæc vox sumitur. 'Zonæ glacie concretæ,' et 'lac concretum' apud Virg. lib. 11. G. 236. 318. 111. 463. Ovid. lib. xii. Met. 436. Luc. lib. 111. 573. in Mss. plurimis, 'concreto sanguine.' Mamert. Genethl. c. 9. 'Anhelitus hominum concreti rigore.' 'Concretum frigus' Sil. lib. 111. 518. Adde quæ notavi ad Sueton. Aug. c. 80. 'Callis plurifariam concretis.' De Deo Socr. p. 754. ut legendum suspicor: 'concreta corpora multo tanto subtiliore filo:' quibus forsitan stabiliri posset Medicei Cod. lectio apud D'Orv. lib. xiiii. Met. 110. 'Nec clypeus vasti concretus imagine mundi:' ubi vulgo est *calatus*, ut sæpe. Vide Burm. ad Valer. Flacc. 1. 402. *Oud.* *Mulso concretas*] In aliis *contritas*. Oxoniensis, *concreptas*: de quo amplius cogitandum. *Pric.* *Mulsa*] Potio est ex aqua et melle confecta, Græce vocatur *hydromel*, ab rei argumento, quæ præclaram utilitatem habet in cibo ægrotantium, in viribus recreandis, stomachoque mulcendo, ardore refrigerando: ut docet Plin. in xxii. et ut auctor est Hippocrates, scribens de regimine auctorum: 'Hydromel, id

est, aqua mulsa omnibus temporibus morbi bibi potest in acutis ægri- tudinibus: duo sunt mulsæ genera, alterum scilicet subitæ ac recentis, alterum inveteratæ. Repentina fit melle despumato utilior, inveteratæ usum damnare. Invenio apud auctores, hunc potum bibendum esse alsiosis, item animi humilis et præparci, quos micropsychos appellant. Sunt autem alsiosi, qui frigore conflantur, et algores ferre non possunt. M. Varro pœns caprinum alsiosum esse tradit. Frequens est apud Plin. dictio hæc, in hoc significatu. Simpliciter autem dicitur *mulsa*, sicut et *mulsum* interdum adjectivum nomen est: ut 'aqua mulsa,' 'lacte mulsum,' 'acetum mulsum.' Plin. 'lacte mulso' augeri ait jecur anserinum. Apud eundem mentio est 'aceti mulsi,' quod fit ex aceto et melle, quod Græci dicunt *oxymel*. Tradit Hippocrates, pleuriticis potum oxymellis dandum esse hyeme quidem calidum, æstate vero frigidum. Plin. in XIV. oxymellis confectionem docet. *Ænomel* Palladio est quasi mulsum, ex vino scilicet et melle non despumato confectum: unde et nomen: apud eundem mentio est *omphacomelis*, quod fit ex succo uvæ semiacerbæ, et mellis mixtura. Græco vocabulo *ὄμφακες* dicuntur uvæ acerbæ, et cæteri fructus immaturi: inde Plin. *omphacinum* oleum et vinum quod fit ex uva immatura et olea drupa. sic enim vocatur, antequam cibo matura sit. *Ber*.

Ac in ipso ore duas ferre stipes] Ritus superstitiosus apud Veteres nummum mortuum in os imponere, Charonti portorium et nautium. Lucian. de luctu: Πρῶτα μὲν φέροντες ὄβολον ἐς τὸ στόμα κατέθηκον αὐτῷ, μισθὸν τῷ πορθμῆϊ τῆς ναυτιλίας γεννησόμενον. Juv. Satyr. III. 'at ille Jam sedet in ripa, tetrumque novitius horret Porthmea: nec sperat cænosi gurgitis alnum Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.' *Colvius*. *Adi Pric*. et

alios. *Oud*.

Continuaveris cl. asinum] *Continuaveris* cum plerisque Mss. in quibus *Fux*. *Reg. D'Orv. Gnell. Oxon. retinet* *Stewech.* ad l. XI. p. 385. *Ed. Lugd.* At mihi non est dubium, quin v solemni mutatione positum sit pro *b*, servato in *Pith*. Alioquin præferrem, quod habet quoque *Ed. Junt.* post. *continuaris*, cui favet *Pal. contu- aris*. Sed Auctor amasse videtur hujus verbi deponens, quod bene jam *Vulcan. Ed. sec. et seqq.* expresse- runt. *Adi omnino ad lib. v. p. 109.* 'Eam Ceres et Juno continuantur.' *Idem. Claudum asinum, &c. cum aga- sone simili*] *Lexiphanes Lucianeus:* 'Ὁ ἀστραβηλάτης ἐπέσπερχε, καὶ ἀσκα- λιᾶζων αὐτός. Noster lib. IX. 'Senex claudus, cui nostra tutela fuerat permissa, universa nos jumenta, &c. bi- bendi causa gregatim prominabat:' et XI. 'Asinum pinnis agglutinatis, cuidam debili' (id est, claudo) 'seni adambulantem.' *Pric*.

Decidenti sarcinæ fusticulos aliquos porrigas ei] *Primo constanter Mss. et Edd. Vett. servant, decidenti sarcinæ,* et *p. ci.* Quod facile defendas ex more *Appuleii*, aliquoties duos *Dati- vos* uni jungentes verbo, de quo dixi plura ad lib. II. p. 41. 'Ceram auribus ei adplicant.' Certe *decidente sarcinæ* male reposuerunt *B. Pius tom. 1. Thes. Crit. pag. 447. Colv. Vulc. Elm. ac Scriver. et ei* omiserunt *Wow. ac Pric.* Immo *Flor.* nil monens edidit, *decidentes sarcinæ*. Si quid mutandum, malim dudum simpliciter rescribere: *decidentis, pro decidentes, sarcinæ f.* quomodo deinceps vidi, jam olim con- jecisse *Grut. in ined. Suspici. Vide Misc. Nov. Lips. V. III. P. III. p. 488.* Ut vel *sarcinæ* sit *Dativus* re- ctus a 'decidere,' (nam et sic 'excide- re' sæpe *Dativum* secum habet) vel *sarcinæ fusticulos* jungantur. Hi enim melius videntur 'decidere' dici, quam tota *sarcinæ*. Nescio vero, qui

Pius et Colv. hic sibi in animum potuerint inducere, legendum esse *funiculos*, eamque conjecturam in textum admittit Vulc. Wow. Elm. Scriv. Nam præterquam quod 'aliquot funiculis' non opus sit ad unam sarcinam ligandam, unde, quæso, Psyche istos funiculos sibi compararet? Lignorum gerulus cum esset hic *asinus*, optime decidere sarcinæ 'fusticuli,' sive parvi fustes dicuntur, quos et retinent omnes Mss. nisi quod in D'Orv. sit *fasticulos*: ex quo meliore jure faceres *fasciculos*, sive parvos 'lignorum fascies;' ut ait alibi Auctor. Potest enim una sarcina consistere pluribus simul fascibus. Sed nihil hic innovare tutius est. *Aliquot tandem*, quod in Edd. Vulcan. sec. Elmenh. Scriv. Flor. exciditur, in nullo est Ms. nec antiquiore Ed. sed *aliquos*. Pro *sibi* dicitur *ei*, ut mox 'orabit, ut enim intra navigium trahas:' et sæpe. *Oud.*

Nec mora] Lib. VII. 'Nec mora, nec contatio.' Infra hic: 'Nec mora, cum cæna, &c. affluens exhibetur.' *Pric.*

Charon] A Tibullo appellatur 'Stygia navita turpis aquæ.' Vide Virgilium lib. VI. *Elmenh.*

Subtili cymba] *Futili* dant Palatin. Guelf. et Ed. Junt. pr. quod præfert *Pricæus* sensu τοῦ 'exigua.' Melius exposuisset 'rimosam.' Id enim est 'futile:' ut docuimus ad lib. I. p. 5. 'Futiles,' al. *sutiles*, 'centunculo faciem obtexit.' Et hoc ait Lucian. Dial. Mort. 22. Charontis τὸ σκαφίδιον καὶ ὄπισσθρόν ἐστι καὶ διαρῖβει τὰ πολλά. Quidquid igitur eligas, liquidum est, Auctorem respexisse illa Virg. lib. VI. *Æn.* 413. 'genuit sub pondere cymba Sutilis, et multam accepit rimosam paludem:' ubi male Guellius præfert alterum contra Mss. eumque locum ob oculos habuit Prudent. *Περὶ στεφανῶν* cap. 11. vs. 79. 'rimosæ inponere cymbæ, &c. Quos ubi susceptos rapidum malesuta per

æquor Vexerit, et tumidis cæsa labarit aquis; Dissociata putrem laxent tabulata carinam.' Præfero tamen *sutiles*, cum D'Orv. ad Charit. p. 437. qua voce usum puto Auctorem, ut lectorem doceret, sic antiquissimum genus navium fuisse 'sutarum.' Vide Plin. lib. XXIIV. cap. 9. Gell. lib. XVII. cap. 3. Nullum enim navigium Charontis cymba antiquius. Plura de hac voce vide apud N. Heius. ad Virgil. *Æn.* x. 313. Scheff. de re Nav. lib. I. cap. 3. Perperam vero in Ed. Flor. est *ducit*. *Oud.* *Ad ulteriorem ripam sutili cymba deducit conmeantes*] *Sutium* navicularum apud Gellium, Plinium, nec non alios mentio. Virgilius de hac ipsa candidula: 'Genuit sub pondere cymba Sutilis, et multam accepit rimosam paludem:' prætulerim tamen Fuxensem librum, et ab Aldo editum, qui legunt *futiles*: id est, exigua. Ipse apud Lucianum Charon ad Mercurium: *Μικρὸν ἡμῖν, ὡς δρᾶτε, τὸ σκαφίδιον, &c. ἐστὶ.* (In Dialog. Mort.) Apud Aristophanem Hercules ad Bacchum demere ad Inferos volentem: *Ἐν πλοιαρίῳ τυνοῦται σ' ἀνήρ γέρων Ναύτης διδάξει.* Scholiastes: *Τηνοῦτῶι, τοὺς δακτύλους καὶ τὴν παλάμην κοιλίαν φησὶν ἀντὶ τοῦ, μικρῶ. de 'ulteriore ripa' supra ad lib. II. p. 30. dixi. Pric.*

Ergo, &c. patietur] Parentheticum hoc ἐπιφώνημα est ipsius Appuleii, vel aniculæ hanc fabulam narrantis. Priora enim et sequentia loquitur turris fatidica. Contraria huic Sententia Hyg. Astron. lib. II. cap. 15. 'Quod cum facile a Deo non, ut homine, avaro inpetrasset.' Sic enim cum Munck. e Mss. est legendum. *Oud.* *Ergo inter mortuos vivit avaritia*] Petronius: 'Ergo amor etiam Deos tangit?' *Pric.*

Nec Charon ille, ditis et pater, tantus Deus] Ex nota Colvii [vid. VV. LL.] patet, eum a Charonte distinxisse 'Ditem patrem,' eumque secutum esse Beroaldi sententiam. Atqui

ille legebat, *nec Charon ille, nec Ditis pater*. Sed secundum *nec* exsulat a Colvii et sequentibus Edd. pro quo Flor. edidit ex sententia Pric. et quasi ex Ms. Oxon. et Ed. Vicent. et *Ditis pater*. Sed haud accurate satis egit Pric. Nam in illo Cod. et Ed. sicut etiam in Reg. Fux. D'Orv. Pal. Guelf. Edd. Rom. Ber. Colin. Bas. utraque exhibetur: *Nec Charon ille, Ditis et pater*. Quod non oportnerat mutari. Repetenda enim ἀπὸ κοινῶν non. Male voces *Charon* atque et desiderantur in Edd. Junt. et Aldi. Neque opus videtur *nec* ant *neque* reponi; multo minus substitui, *Charon Ditis portitor*, cum J. F. Gronovio in ora Codicis, et Celeb. Collega, Tib. Hemsterh. ad Lucian. Dial. Mort. p. 16. Ed. in 12. et tom. 1. p. 423. Ed. Maj. Fefellit egregios viros, quod copula et exsulabat a vulgaribus Edd. Vide omnino Burm. ad Ovid. lib. III. Met. 492. me ad Luc. lib. II. vs. 373. v. 341. Ex quibus patet, non fuisse mutandum in Ovid. Ep. II. vs. 90. 'Nec te mea regia tanget, Fessaque Bistoniam membra lavabis aqua:' ubi contra O. Mss. nunc editur *fessave*. In Flor. N. 16. 'Nescirem ac prædicarem? ingratus essem.' Sic Mss. et Edd. subintellecto τῶ non. Vulgo, *haud* vel *nec*. Illie tamen non displicet aliorum conjectura: *nī scīrem ac prædicarem, ingratus essem*. Eodem modo explicanda foret Msstor. lectio in lib. de Dogm. Plat. p. 31. Ed. Colv. 'Et non solum nullam horum partem extra orbem relinqui, sed vim quidem ejus et extrinsecus inveniri.' Al. *sed nihil*; al. *sed necim*. Qui certe sensus esse debet. Sunt enim ex Plat. Τιμᾶο: Μέρος οὐδὲν οὐδενός, οὐδὲ δύναμιν ἐξῶθεν. Sed ad nostrum locum redeamus. *Ditis* bene in Nominativo efferri pro *Dis*, ut 'Quiritis' pro 'Quiris,' abunde docnerunt viri eruditi ad citatum a Colv. Petron. locum. Oud. *Ditis et pater*]

Nitidior lectio est si legas, *Nec Ditis pater tantus Deus*: ut *Ditis* sit casus rectus, et pro Plutone accipiatur: sicut enim Græce πλοῦτος dicitur, quasi, πλοῦτων, id est, divitiarum dator, quoniam divitiæ omnes ex terra, sic Latine 'Ditis' et 'Dis,' et 'Divis pater,' a divitiis nuncupatur: auctores Plato et M. Tul. Est ergo sensus: *Nec Charon, nec Pluto maximus manium Deus, quicquam gratuito faciunt. Vel referatur ad solum Charonem, qui sine viatico et nauo non navat operam transvectionis. Apud Lucianum, in dialogo qui inscribitur Tyrannus, conqueritur Charon, quod per totam diem ne unum quidem obolum Inerifecerit, et ob id timet ne a Plutone castigetur: infra avarus nauta dicitur ab Appuleio anus: eundem Lucianus inducit vociferantem, ἀπόδος ᾧ κατάρατε τὰ πορθμεῖα: id est, 'redde o sceleste nauum:' et nisi obolus detur, negat se vecturum cymba Menippum cynicum. Beroald.*

Pauper moriens viaticum debet quærere] Plaut. Pænulo: 'Facit illum heredem fratrem patruelem suum: Ipse abiit ad Acherontem sine viatico.' Colv. Plautus in Prologo Pænuli: 'Ipse,' &c. Vide Etymol. magnum fol. 247. et Cælium Rhodig. Antiq. Lect. lib. x. cap. 1. *Elmenh.* 'Viaticum' hoc, sive 'nauum' et 'portorium,' Mæris vocat κατιήριον sive τὸν τοῦ νεκροῦ ὄβολον, pro descensu. Adeatur Doctiss. J. Piersonus. Oud. *Et pauper moriens viaticum debet quærere? et, si æs forte præ manu non fuerit, nemo eum exspirare patietur*] Apud Lucianum Menippus ad Charontem vecturæ ejus pretium flagitantem: 'Ο μὴ ἔχω πῶς ἂν λάβοις; Char. Σὺ δ' οὐκ ἤδεις ὡς κομίζεῖν δέον; Menipp. Ἦδεις μὲν, οὐκ εἶχον δέ; τί οὖν; ἔχρημ διὰ τοῦτο μὴ ἀποθανεῖν; De paupere Juvenalis: 'Jam sedet in ripa, novitius horret Porthmea, nec sperat cænosi gurgitis alveum Infe-

lix, nec habet quem porrigat ore tridentem.' 'Præ manu,' est 'in manu:' sic Terent. in Adelphi. *Pric.*

Huic, &c. dabis nauli nomine de stipibus, &c. alteram] Vetus Interpres Jonæ 1. 3. 'Descendit in Joppen, et dedit naulum iis.' Glossæ: 'Ναῦλον, navis vecturâ, naulum.' Glossæ aliæ: 'Vectura, φόρετρον, ναῦλον.' in qua voce vide Hesych. et Suidam, nec non in δανάκη' ita enim, non δανάη, legendum. Antiphanes: Τεθνῆην, πλουτοῦσαν ἀφείς μεγάλην διαθήκην, 'Ἐκ πολλῶν ὀβολῶν μόνον ἐνεγκάμενος. ad de Isid. Orig. viii. 11. Scholiasten ad Sat. iii. Juvenalis. *Idem.*

Sic tamen ut, &c.] Eadem locutio etiam in lib. xvi. ff. ad leg. Cornel. de sicariis. *Idem.* *Nec tu tamen illi-cita affectare pietate*] Codd. Palat. et Bertin. *adfectare.* Oxoniensis, Fuxensis, et unus Fulvii scriptus, *adfectare.* *Pric.*

Pigrum fluentum] Ms. ut videtur, Flor. Edd. Vulc. sec. Elmenh. Scriv. *fluentem.* Sic lib. de Deo Socratis p. 54. Ed. Elmenh. 'Tantali vice, non quidem fluentem illum fugitivum captat.' Ita enim Mss. O. ac Sarisber. cum Edd. aliquot. Vulgo et ibi *fluentum.* Virg. G. iii. 28. 'magnumque fluentem Nilum:' ubi Serv. *magnum* tamen adverbialiter sumit. Val. Flacc. lib. v. 208. 'Veneranda fluentis Effigies te, Phasi, manet.' Sed *fluentum* sæpius in Nostro, ut p. 117. 'quæ mecum unum fluentum bibit:' et alibi. Atque ita Auson. Gloss. &c. *Oud.*

Tibi, &c. putres adtollens manus, &c. orabit] Ms. D'Orv. et Edd. omnes præter Elmenh. Scriv. Flor. *putris* in Accus. recte. Notanda autem est constructio, qua pronomen junxit τῷ *ad-tollens*, non vero *orabit*, per speciem anacoluthi, de quo dixi ad lib. iv. p. 65. 'Orare tibi' enim nusquam invenias. Sed 'orare tecum' et alii dixerunt. Adi ad Cæs. lib. i. B. Civ. c. 22. *Idem.*

Adfectare pietate] *Affectare* in D'Orvill. ut habent vulgares Edd. præter Vulc. Ed. sec. et Elmenh. *afficiare*, quod ante Wow. jam conjecerat Ber. Elmenh. in Indice exponit 'summe cupere,' quod quid velit, nescio: cum debeat esse conjugationis passivæ Imperativus, adeoque recte frequentative *adfectare.* Probat vero Sciopp. in Susp. lib. iv. 16. *adfectare.* Mihi tamen, videnti, non solum in Fux. et Fulv. sed etiam in D'Orvill. Reg. Oxon. Pith. Palatin. Guelf. Inc. Par. et Ed. Junt. post. scribi *adfectare*, suspicio oborta est, nullum ex hisce omnibus veram esse Appuleii manum. Conjeci itaque in Imperativo *adlectare*, sive cave, ne capiaris et alliciaris illicita pietate. Quo frequentativo, præter alios, aliquoties usus est ipse Cicero. Similiter pag. 114. 'Nec tu filia quidquam contristare.' Uti hic *adlectare* depravatum est in *adfect.* ita contra accidisse vidimus lib. i. p. 2. 'jenticulum pronus adfectat.' *Idem.* *Affectare*] Noli, inquit, affici moverique sympathia et pietate, quæ illicita et perinde danosa tibi futura est: posses legere *Afficiare.* Beroald.

Manus paulisper accommodes] Sic 'manum commodare' Vell. Paterculus. Infra hic lib. ix. 'Quin igitur præcingeris, mihi que manum tantisper accommodas?' hoc sensu vetus Onomasticon: 'Commodo, συνοφέλειω.' *Pric.*

Id tibi contingere fas] Abest tibi ab Oxon. Interpretatur vero Flor. 'hoc tangere;' sed præcessit *telam.* Quare explicandum *id*, ut manum accommodes, tibi obvenire fas non est. Lucan. lib. v. 528. 'Quibus hoc contingere templis, Aut potnit muris, nullo trepidare tumultu?' Vide Comment. Burm. ad Phædr. lib. iv. F. 23. 9. 'Quid horum simile tibi contingit, rustica?' *Oud.*

Omittas] Palat. *obmittas.* Elmenh. Item Guelf. Verissime *omittas* exhi-

bent quoque Flor. Reg. D'Orv. Oxon. Par. Edd. Junt. post. Vulcan. Ed. sec. ac seqq. Neque opus est, ut cum Pric. amplius emendemus *amittas*; nisi statuamus *co* ex Longobardica scriptura litteræ *a* irrepsisse. Potius *ex o* fecerunt *o*, et inde *com*. Vide Drak. ad Liv. lib. x. cap. 19. et contra ad Front. lib. i. 1. § 6. atque alibi. Nam 'omittere e manu' quid dicuntur, qui casu quodam interveniente id amittunt. Consule omnino acutissimum Burn. ad Phædri F. 13. 'Amisit ore caseum.' Septim. lib. v. c. 7. de B. Tr. 'Aquila raptum omittit.' Oud. *Ut vel unam de manibus omittas offulam*] Melius ita, quam in veteribus, *committas*: at *amittas* repopendum. Alexander apud Q. Curtium: 'Nolite, &c. maturos fructus per inertiam e manibus amittere.' Sic 'e manibus victoriam amittere,' apud Cyprianum in de dupl. martyr. et, 'manibus prædam amittere' in Plautino Milite. Videantur quæ ad Apolog. p. 88. olim notata. Pric.

Altera enim perditâ, lux hæc tibi prorsus denegabitur] Vide Suidam in Τροφῶνιος. Idem.

Canis numque pergrandis] Roman. et Ald. *prægrandis*. Vide Virg. lib. vi. Æneid. vs. 417. Senec. Herc. Fur. vs. 782. *Elmenh.* In Edd. prioribus Bas. sec. editur *prægrandis*: quod magis placet Pric. ut melius ex lib. ii. pag. 36. 'lucerna prægrandis.' Sic Mela lib. iii. c. 6. 'prægrandia flumina.' Verum tamen in Mss. quantum scio, omnibus, excepto Gneif. et Edd. Bas. secntis, est *pergrandis*; quod alibi quoque occurrit, sed hic illic variant etiam libri. Vide ad Sueton. Tiber. cap. 60. 'Locustam prægrandem.' Plaut. Pers. iv. 3. 23. 'unde tu pergrande lucrum facias: ' ut illic est in Mss. O. vel *pergrandem*, ut habent Mss. Nonii v. Lucrum pag. 210. Ed. Merc. In nonnullis Edd. utrobique, *prægr.* Ond. *Canis namque pergrandis, &c. amplo capite prædicitus, &c.*] Glossæ:

'Amplum, ἐμμέγεθες.' Glossæ aliæ: 'ἄπεμμεγέθης, amplus.' In editionibus vetustis melius *prægrandis*. Onomasticon vetus: 'Prægrandis, περιπληθής.' supra hic lib. ii. 'prægrandis lucerna.' Pric.

Conantibus oblatrans faucibus] *Conantibus*, quod est in Mss. Fux. Reg. Gneif. Oxon. Par. aliisque, et Edd. plurimis ante Vulc. sec. non displicebat Pric. sive 'conatu maximo hiantibus.' Mihi tamen durius, et obscurius esse videtur. Quare ego sequor cum aliis Lipsianam correctionem, præsertim firmatam, ut videtur, a Flor. Passim enim 'tonare' et 'intonare ore,' dicunt Poëtæ et Oratores. Vide ad Luc. lib. i. 578. Immo Auctor ait lib. vii. p. 141. 'Tonantique sermone personni.' Magis locum habet 'hiantibus' in aviditate, quam in latratu et boatu. Sed in Ms. D'Orv. et Edd. Junt. atque Ald. habetur *conatibus*. Hinc forsan rectius emendabimus *tonacibus*, sive *sonacibus*. Certe *sonax* aliquoties adhibuit Auctor. Confer notata ad lib. iv. p. 85. 'Concha sonaci buccinat.' Oud. *Tonantibus oblatrans faucibus, mortuos, &c. territando*] Columella vii. 12. ubi de Canibus: 'Villa custos eligendus est amplissimi corporis, vasti latratu, canorique, ut prins auditu maleficum, deinde etiam conspectu terreat.' In Oxon. Ms. et principibus editionibus, non male, *conantibus*: nec inficete Colvius, *sonantibus*. Infra lib. vii. 'Rudivi fortiter, tonantique clamore personui: ' quæ etiam Lipsio favent, qui *tonantibus* emendavit. Beroaldus *comantibus*, infelicissime. Pric. *Conantibus*] Pro viribus, et conatu maximo hiantibus. Quid si legas *comantibus*? ut referas ad serpentes, quos habet pro capillis, qui vice capillorum et comæ collæ faucesque obnubunt. Virg. 'Cui vates horrere vides jam colla colubris.' Beroald.

PAG. 122 *Mortuos, &c. frustra territando*] 'Æternum latrans exangues

territat umbras.' *Pric. Frustra ter-ritando*] In de Deo Socratis: 'Inane terriculamentum.' *Idem.*

Serrat vacuum Ditis domum] Vide Beroaldum. *Idem.*

Offulæ præda] Sic loquitur etiam in Floridis, et eodem de Deo Socratis libello. *Idem.*

Quæ te comiter excipiet, ac benigne] Seneca Epist. XXI. 'Paratus erit istius domicilii custos, hospitalis, humanus, et te polenta excipiet.' *Idem.*

Prandium opipare] Vulgo exponunt *laute*. Sed Acidalius capit adjective ad Vellei. l. II. c. 77. 'cœna exciperet.' Adi ad l. II. p. 33. 'Opipares citro et ebore nitentes lecti.' *Oud. Ut et molliter assidere, &c. suadeat*] In Equit. Aristophanis: 'Ἄλλ' ἐπαυαίρου, κῆτα καθίζου μαλακῶς, ἵνα μὴ τρίβης, &c. *Pric.*

Panem sordidum petitu esto] Ineptiunt Edd. primæ, Junt. pr. Bas. sec. Vulcan. pr. exhibentes *petitu* pro *petitione*, aut, ut ridicule per hypallagen exponit *Pric. pete esui*. Quia vero in Edd. Ber. Ald. Col. Juntiu. post. Basil. pr. erat *petito esto*, Vulc. Ed. sec. ejecit τὸ *esto*, ut *petito* sit Imperativus. Sed ceterorum Mss. et Edd. Wower. ac sequentibus accedunt Flor. Oxon. Palat. Par. Reg. D'Orvill. Guelf. *petitum esto*, i. e. 'edito panem, quem pctieras,' sensu clarissimo et facillimo. Consule omnino N. Heins. lib. I. Advers. c. 13. ad illa Ovid. l. III. Art. 757. 'Neve domi præsume dapes; sed desine citra Quam capis: et panillo, quam potes, esto minus.' *Essem* et similia vide ad l. IV. p. 79. *Oud. Et panem sordidum petitem esto*] 'Panis sordidus' idem qui supra hic 'cibarius panis.' Nonnius Marcellus: 'Cibarium, quod nunc aut de pane sordido, aut de alio indigno dicitur.' 'Panum sordidorum' meminit et l. v. Cod. Theodos. de annon. civic. In Plauti Asinaria: 'Sordido vitam oblectabas pane.' Suetonius de Ne-

rone: 'Panem quidem sordidum oblatum aspernatus est.' Seneca Epist. XVIII. 'Panis durus et sordidus:' sic ἄρτοι ῥυπαροὶ l. 71. apud Artemidorum: contrarius in Colloquiis Græc. καθαρὸς ἄρτος Romæ porro et Vicentiæ excusi *petitu esto*: quod si rectum, ἀρχαῖσμος suberit, et hypallage. archaismus, *petitu* pro *petitui*: ut I. 'primum ingressu stabulum:' et XI. 'isto habitu congruentem.' vide IV. 16. A. Gellium. hypallage, *petitu esto*, pro, *pete esui*. *Pric.*

Canis sævitiam offula reliqua redime] Isidorus Orig. XX. 2. 'Offa est proprie frustum dentium:' (lege *edentium*) 'nunc est' (melius *et*) 'latrantium: quia si in os canis jacitur, satiatus illico comescitur.' Arnobius lib. VII. 'Latratorum et canum ritu, offis sævitias ponere.' De Cynico Lucianus: Δῆλος ἦν οὐκέτι εἰρήνην ἄξων, &c. εἰ μὴ κατὰ καιρὸν εἰσεκεκόμεστο πλακοῦς εὐμεγέθης, πρὸς δὲ ἀποβλέψας, ἡμερότερος ἐγένετο. *Idem.*

Avaro nautæ] Sic quidem 'est in D'Orvill. Guelf. Oxon. ac forsan aliis. Sed in Flor. Pith. Fux. Reg. Pal. Edd. Junt. post. Elmenh. Scriv. Flor. *navitæ*, quod secutus sum; uti infra in O. Edd. 'residua navitæ reddita stipe;' ubi etiam D'Orv. *nautæ*, minus eleganter. Non enim poëtæ tantum, quorum omnia in Metamorphosi imitatur sequiturque Appuleius; sed et prosaici *navitas* pro contracto *nauta* adhibent, et in plur. *navitas* Gell. l. XVI. c. 19. *Oud.*

Data, quam reservaveris, stipe] Oxon. *servaveris*. Ed. Basil. pr. *servaveras*. Eleganter vero Edd. Junt. et Ald. habent *stipem*. Sæpissime enim substantivum, quod ordine præcedere debebat, jungitur post relativum eodem illi casu. Vide Cort. ad Cic. lib. IV. ad F. 5. me ad Luc. l. III. 160. VII. 374. 'Credite, qui nunc est populus.' Infra lib. X. p. 253. 'Superveniunt, quos ibi reliqueram famulos:' ubi male in nonnullis *famu-*

li. In Flor. N. 9. 'Omnia quæ habebat, nihil eorum emerat.' *Idem*.

Recalcans priora vestigia] Flor. et Fulv. liber, *recolens*. Elmenh. *Recolens* forsân ex Oxon. *Wasse*. Probat etiam vir doctus in Misc. Obs. vol. II. p. 392. at damnat ibidem Burm. nec non hic loci Pric. ex l. IX. p. 184. 'Reciproco gressu mea recalcans vestigia:' ubi profecto ea lectio est verissima, et nequaquam sollicitanda. Hic vero istud *recolens* legas quoque in Fux. D'Orvill. (in quo *recoles*) Guelf. Pith. ex Salm. nota, Oxon. a m. pr. Inc. et Palat. Verum exempla, quæ produeruntur a viro docto, non evincunt, *recolere vestigia* probam esse locutionem. Nam illa, aliaque, quæ proferri possent, partim ad animum pertinent, partim instaurationem, vel integratam actionem festorum, sacrorum, &c. significant. Vide ibidem Burm. et ad Val. Flacc. II. 395. ad Virg. lib. VI. *Æn.* 681. N. Heins. ad Ovid. Epist. v. 123. Claud. Cous. Prob. et Olyb. vs. 262. Propius accederet locus Phædri F. 18. 'Nemo libenter recolit, qui læsit, locum:' quod posses interpretari 'iterum adit:' et sic hoc loco *repetens vestigia*; sed multo signantius est *recalcans*, sive pedem calcemque reponeus iisdem, quibus ante institerat, vestigiis. Si *relegens* in Ms. foret exaratum, libenter amplecterer. Vide infra ad p. 126. 'relaturi tædia nostræ tarditatis.' *Oud.* *Recalcans priora vestigia*] Oxon. et duo alii Mss. *recolens*, &c. male: infra lib. IX. 'Reciproco gressu mea recalcans vestigia.' *Pric.*

Ad istum caelestium siderum redies chorum] Sic de mundo: 'Atque unus stellarum chorus ex diversis occasionibus ortibusque.' Varro: 'Cum pictus aër fervidis late ignibus Cæli choreas astricas ostenderet.' Manil. Astron. l. I. 'Et quinque adverso Incantantia sidera mundo Exercunt varias naturæ lege choreas.' C. Pedro Al-

binovanus: 'Quæsivere chori juvenem sic Hesperon illum, Quem nexum medio solvit in igne Vennis.' *Colv.*

Obserrandum præcipue tibi censeo] Sic et alibi: 'Observandum cautela pressiore censeo.' *Pric.*

Turris illa vel propitia] Ex veterum ante Vulc. Ed. sec. ἐκδόσεων lectione vel fabricandum coniecit Grut. *belle*, ut docent Misc. Nov. Lips. V. III. P. III. p. 491. *Velut*, quod est Colvii inventum, uncis inclusit Scriv. sed recte deleverunt Wow. Pric. ac Florid. Non enim comparet quoque in Reg. Fux. Guelf. Oxon. Pal. Par. D'Orvill. nec Ed. Junt. post. Dein *perspicua* etiam dat Reg. Fux. et Flor. pro var. lect. sed verius *prospicua* a m. pr. nec non Guelf. Oxon. Par. Inc. præbent, uti Pric. monitu edidit Flor. et jam olim prætulit Grut. citato libro. Vide ad l. I. pag. 16. 'Prospicue Demeas in me consuluit.' At apud Stat. lib. XII. Theb. vs. 15. 'Sic ubi prospicua scandentem lumina turris.' Mss. plurimi habent *perspicua*. Vide illic Barth. Variatur quoque in Melæ lib. III. cap. 2. 'Ex loco superiore veluti prospicua.' Nam Mss. duo, *prospicua*. Infra l. XI. p. 242. 'me tibi propitiam frequens adorabis:' in Var. Lect. Flor. *perspicuam*. Male profecto; nisi rescribas *prospicuum*. Sed absque necessitate. Utrumque vel *prop.* delevit quasi e Pith. Salm. *Oud.* *Sic turris illa propitia*] Rectum proculdubio *prospicua*, ut in Oxon. et Florent. Mss. quibus prope accedit Palatinus, qui *perspicua* legit. *Pric.*

Formositatis divinæ abditum cures thesaurum] Scribe ex Oxon. et aliis Mss. *abditum curiosius thesaurum*, subaudi ex præcedentibus, 'aperire,' vel 'inspicere velis.' *Idem.* *Asinurio debili*] Lib. XI. 'Asinum pinnis agglutinatis, cuidam debili seni adambulantem.' *Idem.*

Canis horrendi rabie] *Horrenda ex-*

aratur in Guelf. Pal. Oxon. Fux. et Ed. Junt. post. sed rectius *canis* suum jungetur epitheton. In D'Orv. est *horrende*: unde proclive est conjicere *horrendæ*; nisi supra, 'canis præditus capite,' dixisset Auctor, et passim Cerberus describatur, ut mas. Verum tamen et feminino genere occurrit apud Ovid. l. vii. Met. 408. 'Illud Echidnææ memorant e dentibus ortum Esse canis:' ubi vide Commentarios. Passim quoque de canibus furialibus dicunt 'Stygias canes,' quas Furiarum comites, quam ipsas Furias malim nunc intelligere quoque in Lucan. lib. vi. 732. 'Stygiasque canes in luce superna Destituam:' ubi vide, et ad Val. Flacc. lib. iii. 228. 'Eumenidum canis:' item l. vi. 113. licet Græci et Parcas et Furias, Plutonis et Cocyti, &c. *canes* dixerint quoque. Adi Doctiss. Ruhnken. Epist. Crit. i. p. 59. Apoll. iii. 1216. iv. 1667. Quomodo Iris Harpyias vocat *μεγάλου Διὸς κύνας*, Apoll. ii. 290. alii 'famulas.' Adi Burm. ad Val. Flacc. iv. 520. Quin etiam *Pytho* serpens sæpe masculini generis, in feminino etiam effertur, ut docent viri eruditi ad Ovid. l. i. Met. 439. 'Incognita serpens.' In D'Orv. consideratur *rabie*. Oud.

Hospitæ sedile dedicatum] *Delicatum* rescribendum esse, jam olim vidit monuitque Beroald. ut ante Wower. dudum expressere Colin. et Junt. post. legiturque in Mss. omnibus, si Flor. forte exceperis. *Delicatum* enim non modo dicitur de rebus cibariis, sed et aliis pretiosis, mollibus, ad pompam vel ostentationem compositis. Adi Cuper. lib. i. Obs. cap. 3. Suet. Vitell. cap. 10. 'delicatissima navigia.' Cic. l. i. de Off. c. 40. 'delicatus sermo.' Infra lib. xi. 'delicati gestus.' Sed et de lecto l. ix. p. 200. 'licet non delicato quietis subsidio.' L. x. p. 225. 'pulvillis pluma delicata.' In Pal. male *hospiti*. D'Orvill. *sedili*. Ald. *sedilæ*. Idem. *Dedicatum*] Puri-

us est si legas *Delicatum*. Beroald.

Pertulit legationem] Margo Bas. Ed. sec. *perculit*. Perperam vero Wower. sequente eum Pric. auctoritate Pal. et Fulv. ut puto, Codd. rescripsit *protulit*; accedente Guelf. sed invitis ceteris Mss. et Edd. Vide ad lib. iv. p. 84. 'prolata fabula:' et ad Cæs. lib. iv. B. G. c. 27. 'Ad eos Imperatoris mandata perferret.' Item lib. vii. c. 8. Suet. in Cland. cap. 37. 'ordinem rei gestæ perferre ad senatum:' ubi et vide. Cic. lib. ix. ad F. Ep. 2. 'loquuntur ea sum, quæ pertulisse illum ad te existimo.' Septim. de B. Tr. lib. i. c. 20. 'Falsas litteras tamquam ab Agamemnone ad Clytæmnestram perfert.' Oud.

Secreto] Ne scilicet videret Psyche, quid in pyxidem conderet Proserpina. Nam male Grut. cepit substantive, quasi *secretum* esset ipse divinae formositatis thesaurus, Misc. Nov. Lips. vol. iii. p. 3. pag. 492. *Idem*.

PAG. 123 *Adorata*, &c.] Ita et Oxon. Ms. *Pric*.

Mente capitur temer. curiositate] Nihil contra Mss. muta. *Mente* ponitur abundanter, ut sæpe *animo*; quia ea res ad mentem proprie pertinet. Sic 'tristis animo,' idem est, quod simpliciter tristis. Duos autem Ablativos diverso sensu uni verbo jungi, probarunt sæpissime viri docti. Vide ad Ovid. Met. lib. xiiii. 216. ad Calpurn. Ecl. i. 56. me ad Lucan. lib. ii. 213. et Suet. Tib. c. 62. 'Veneno interemtum fraude Livillæ:' ac supra sæpius, ut vel ex Indice notarum patebit. Lib. iv. p. 78. 'poculis aureis vino mero libant.' Olim ita explicui illa quoque Lucani lib. vii. 681. ubi tamen nunc e Mss. optimis præfero: 'Ore quis adverso demissum faucibus ensem Exspuerit moriens; animæ quis cornuat ictu:' vel 'animam ictus.' Pessime vero Stewech. infercire conatur *tamen*, quæ particula multo elegantius subintelligitur. Consule notata ad lib. iii. p. 60.

Quatuor autem hæ voces omissæ erant a m. pr. Cod. Oxon. *Oud. Mente capitur temeraria curiositate*] Est qui inante capitur, &c. legit: ego κατ' ἐναλλαγήν mente pro mentis accipio: aut mentecapitur junctim legendum putarim. *Pric.*

Infernus somnus, ac vere Stygius] 'Alta quies, placidæque simillima morti.' Ovid. 'Sunt quoque quæ faciunt altos medicamina somnos, Vincetaque Lethæa lumina morte premunt.' *Idem.*

Cooperculo revelatus] Palat. Fux. *cooperculo sine revelatus*, pro quo in D'Orv. Fux. Oxon. Guelf. Pith. et Par. est quoque *revelato*. Verum cooperculum non est *revelatum*. Hoc enim non fuit tectum alio velo, sed relevatum et reclusum; et sic *revelatus* est somnus. Sic Ovid. Ep. xi. 73. 'Eripit infantem, mentitaque sacra revelat.' Sic 'os veste revelatum' eidem lib. vi. F. 619. ac passim noster Auctor, ut lib. ii. p. 36. 'corpus splendidis linteis coopertum revelat:' et p. 37. lib. iii. p. 49. 'permittite corpora necatorum revelari.' L. ix. 'revelatis luminibus:' et passim. Dein contra Wow. mentem in ipsius et Pric. editione legitur: *inradit eam crassa sop. nebula, cunctisque. ej. m. p.* In Pith. et Ed. Flor. *crassique s. nebula cunctis*. In Edd. Vett. erat, *crassi s. nebula. Cunctis*, hiante periodo; pejusque in Elmenh. *crassique s. nebula. Cunctis*. Optime editit Scriv. ut scribendum dein quoque monuit Pricæus, ac restitui, auctoribus Mss. Fulv. Flor. Reg. Fux. Guelf. Pith. Oxon. Par. Pal. D'Orv. *inradit eam, crassaque s. nebula cunctis ej. m. perf.* Frequens est 'crassus' de aëre caliginoso. Vide Gronovii Obs. lib. iii. cap. 7. et in Add. Virg. lib. ii. Georg. vs. 309. de aëre: 'picea crassus caligine.' *Oud. Soporis nebula perfunditur*] Virg. iii. Æneid. 'fessos sopor irrigat artus.' *Elmenh. Inradit eam crassa soporis nebula, cunctisque Delph. et Var. Clus.*

ejus membris perfunditur] Ex Oxon. et aliis Mss. sic lege et interpunge: *Inradit eam, crassaque soporis nebula cunctis m. e. p. Pric.*

Jacebat immobilis, et nihil aliud quam dormiens cadaver] Apud Quintilianum ii. Declam. 'Tu jaces, et in cadaveris similitudinem usque resoluta es.' Basilii in Epistolis: τῷ βαθεῖ κάρῳ κατακρατεῖσθαι, &c. ἐν θανάτῳ ποιεῖ τοὺς οὕτω καθεύδοντας. cui non dissimile illud in Simocattæ Epistolis: τὸ πέρα καθεύδειν τοῦ πρέποντος, τοῖς τεθνηκόσι μᾶλλον ἢ περ τοῖς ζῶσιν ἀρμόδιον. Supra l. ii. 'Me somnus profundum in imum barathrum repente demergit: ut ne Deus quidem ipse Delphicus facile discerneret duobus nobis jacentibus quis magis mortuus esset.' 'Cadaver dormiens' est ὄξύμωρον. sic 'vivum cadaver' Chrysologus paralyticum vocat: et 'spirans cadaver' Hieronymus in Epistolis dixit. Videamus nunc *immobilis* quam heic aptum vocabulum. Lactantius c. 18. de Opif. Dei: 'Corpus vigilante sensu licet jaceat immobile, non tamen quietum est.' Tertullianus c. 43. de Anima: 'Propone tibi corpus, &c. blanda quietis accessione prostratum, immobile situ: quale ante vitam jacuit, et quale post vitam jacebit.' Virgilius: 'Custode sepulto:' ubi Servius: 'Sine pulsu, sine motu.' *Idem. Immobilis, et nihil aliud quam dormiens cadaver*] Nam 'immobilitas' proprie cadaverum. In Apologetico: 'Ritu cadaveris, unum et immobilem vultum possidet.' Plinius Epistolarum l. iii. 'Extentus et immobilis, fidem peractæ mortis implevit.' Suidas: φθορά ἐστι σωματῶν νέκρωσις, καὶ ἈΚΙΝΗΣΙΑ τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος, τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦτου χωρισθείσης. *Idem.*

Per artissimam cubiculi fenestram] Fux. *altiss.* Et hoc rectum. Roald. Suffragantur Oxon. Pith. Guelf. Pal. D'Orv. Sed cave quid mutes. *Altitudo fenestræ non poterat impedire volucrem Cupidinem, quo minus ca*

Apul.

7 E

evolaret, sed angustia, quæ majorem hic habent efficaciam ad ostendendam carceris securitatem, quo a matre inclusus erat Cupido. Passim hinc 'arta vincula,' et 'arta custodia' dicuntur. Vide N. Heins. in Misc. Obs. vol. IX. t. II. p. 282. Voces vero 'altus' et 'artus' creberrime confunduntur. Adi Burm. et me ad Luc. lib. III. 664. Heins. Advers. p. 86. et infra ad f. lib. VIII. p. 175. In Oxon. est *cubili*. Ond. *Refectisque pinnis aliquanta quiete, &c.*] Supra lib. v. 'Vel certe vires meæ diutino labore fessæ, quietis intervallo leniantur.' *Pric.*

Psychem innoxio punctulo suæ sagittæ excitat] Simile apud Thucydidem: *ἀνασθήσας αὐτὸν ὥστε μὴ ἀδικήσαι.* vide ad Act. 12. 7. dicta. 'Innoxio punctulo' heic, ut in Cod. Theod. de cursu publ. &c. 'innocuo titillo.' *Idem.*

Provinciam, quæ t. m. m. p. mandata est, exsequere] Fux. libro accedunt Reg. D'Orv. Pal. Oxon. Scio, *provinciam* passim de quovis muere dici: verum tamen talia solent addi verba, quæ propria sunt veræ administrandæ provinciæ, ut 'dare,' 'tradere,' 'capere,' 'suscipere,' et quæ sunt similia, ut de Mundo p. 739. Ed. Flor. 'Venatibus agendis provincias nacti.' De Deo Socratis p. 674. 'curant singula, proinde ut est eorum cuique tributa provincia.' Sed 'exsequi,' 'agere provinciam,' nescio, an facile reperias. Neque enim juvat locus lib. IX. p. 188. 'mira sagacitate commissæ provinciæ fidem tuebatur.' Manet enim et illic in metaphora veræ provinciæ. Quare suspectus est locus. Non ausim tamen credere, *provinciam* penitus delendum esse, sed forsitan substituendum *pro viribus*, vel simile. Dein *pro quidem tu*, in Pith. inveni, *quam tu ã.* Fuitne *spartam*, cujus glossa irrepsit *provinciam*? Oud. *Tu provinciam quæ tibi matris meæ præcepto mandata est, exsequere gnaviter*] Oxon. et Fuxensis Mss. *Tu*

quod tibi m. m. p. mandatum est, e. g. *Pric.*

Cætera egomet videro] In Colloquiis Græcis vett. 'Ἀμέριμος ἔστω, ἐμοὶ μελήσει. Ælianus apud Suidam: 'Ὁ δὲ θεὸς λέγει ἐκείνους μὴ πολυπραγματεῖν, ἀτῶ γὰρ εἶναι διὰ φροντίδος. *Idem.*

Amator levis in pinnas se dedit] *Levis* Guelf. Frustra. Describitur *levis* ob agilitatem. Vide quæ notavi ad lib. III. p. 57. 'pinnis leviter fluctuantibus.' Richter's Observ. Crit. p. 69. Burm. ad Val. Flacc. lib. I. vs. 389. 'Et levis Elis equis.' In *plumas* habet Oxon. de quibus adi lib. v. pag. 104. 'Pinnis se in altum proripuit:' et mox: 'remigio plumæ raptum maritum,' &c. *Oud.*

Amore peresus] Virg. lib. VI. Æneid. vs. 442. 'Hic quos durus amor crudeli tabe peredit.' *Elmenh.* Pal. Guelf. *pessus.* D'Orv. Pith. *percussus.* Prave. Vide Burm. ad Virg. Poætæ enim passim non solum 'ignem,' quo nomine amor millies venit, 'edere' cum compositis aiunt, sed et quibuscumque curis, quibus quis frangitur ac consumitur, 'esum' ac 'morsum' adscribitur. Vide ad Sil. Ital. lib. XIII. 679. lib. XVII. 345. 'Qui te mentis edunt morsus, da noscere conjux.' Catull. c. LV. 31. 'Et multus languoribus peresus.' *Oud.*

Severitatem] Non solum Ed. Rom. sed Mss. et Edd. O. præter Flor. forsan, et Edd. Vulc. sec. *Elmenh.* ac *Scriv.* exhibent *sobrietatem*. Si tamen plures Codd. addicerent *severitati*, non refragarer; quia Auctor L. præc. p. 108. *Sobrietatem* inducit, ut inimicam Veneris, sed tamen pro ancilla ad castigandum filium adhibendam. An potius ergo scripsit Auctor: *repentinam servam* vel *servulam Sobrietatem*? In Guelf. exaratur, *repentinam sbodel sobrietatem.* *Idem.*

Ad armile redit] Infra lib. IX. p. 197. 'Tamen altius commota, atque exasperata, ad armillum revertit: et ad familiares feminarum artes accen-

ditur.' Proverbium hoc etiam apud Lucil. est lib. xxviii. 'Hinc ad me, hinc licet aius rursum ad armillum.' Nota vini cupiditas anuum. *Colvius*. Fr. Dousa ad Lucil. lib. xxviii. hic quoque legit *ad armillum*, quod, sive *armile* proverbialiter sumunt nonnulli, pro 'ad ingenium,' metaphora ab ann ejusque bibacitate desumpta, præ vini cupidine subinde redeuntis ad *armillum*, i. e. vasis genus, *armo* portari solitum, teste Festo. *Armilum* loco lib. ix. habent Mss. Beroald. vero exposuit de armamentario frandium et artium. Mihi non liquet. Placet tamen magis prior explicatio. *Armilem* exstat quoque in D'Orv. Fux. Guelf. et Oxon. *Armilium* edidit Scriverius, ut in Glossis, 'Amilium, σκευός.' *Oud.* *Ad armile redit*] Vocabulum est infrequens, parumque protritum, quod significare videtur repositorium frandis et doli; accipiturque pro instrumento et apparatu versutiarum vafriarumque. Dicitur *armile* ab armis: arma autem dici instrumenta rerum omnium, testimonio Grammaticorum satis liquet: et auctoritate poetarum indubitatum est, apud quos legitur: 'cerealiaque arma Expediunt.' Item: 'Dicendum et quæ sint duris agresibus arma.' Item: 'Quærere conscius arma.' Ubi Servius exposuit *arma*, pro dolos et fraudes: *Armilum* vero vas viuarium significatur, ab eo dictum quod *armo*, id est, humero deportetur: auctores Nonius, Festus, M. Varro. *Beroald.*

Aliisque pernibus cæli penetrato vertice] Avienus in Arat. 'Et cælum pernibus intrat Diva alis.' *Pric.*

Perpressa Cupidinis buccula] *Pressa* cum Emenhorst. dat etiam Flor. unde rectius Scriv. edidit *pressa*. Vide ad lib. vi. p. 129. 'presso loro.' Quod Wow. *Pric.* et Florid. exhibuerunt *prehensa*, firmatur Mss. D'Orvill. Oxon. Guelf. Par. et Ed. Junt. post. *Præcisa* in Ms. inc. *Perpressa* erat in

Edd. ceteris. Quare cum Reg. etiam ostendet *prætensa*, mihi unice placet Roaldi lectio, *perpressa*. Certe *pressa* locum hic habere nequit. Nam satis id exprimitur per sequens 'consuviat.' Mirifice hinc facit Apoll. R. lib. iii. 128. ubi Venus Cupidinem blandiendi gratia, Γραθμοῖο κατασχομένη προσέειπε. et vs. 149. Ἐπειρῦσσα παρειὰς Κύσε ποτισχομένη. Sueton. in Galb. c. 4. a Beroaldo citatus: 'Pueri adhuc salutanti se inter æquales apprehensa buccula dixisse.' Estque id proprium ei, qui puero blanditur. Vide Burm. ad Suet. Ner. c. 34. 'Illa tractans lanuginem ejus.' In Pal. *buccula*. *Oud.* *Jupiter prehensa Cupidinis buccula, manique ad os suum relata, consuviat*] De eodem Æneid. i. 'Oscula libavit natæ:' ubi Servius Fuldensis: 'Multi nolunt ita intelligi, ut summum osculum filia dederit: id est, non pressum, sed summa labella contingens: sed ita aiunt: libavit, id est, contigit: ut solemus, cum blandimentis quibusdam sinistram maxillam contingere puerorum, ac deinde ad os nostrum referre.' Sueton. August. 'Ejusque osculum delibatum digitis ad os suum retulisset.' Aristænetus i. 22. Καὶ λάθρα τὴν ἐαντῆς πεφίληκε δεξιὰν, ἣν προσήψατο τοῦ μειρακίου. *Pric.* *Buccula*] Hoc nimirum specimen est amoris, affectusque paterni, bucculam apprehendere et dissuaviari. Consimiliter apud Sueton. in Galba: 'Constat Augustum puero adhuc salutanti se, inter æquales apprehensa buccula dixisse.' Est autem *bucca*, et per diminutionem *buccula*, oris pars: interdum ipsum os significat. De buccis Plin. in xi. et nos copiose annotavimus in Suetonii commentariis: hic *buccula* tam significari potest os ipsum, quam genæ sive mala: namque mos est, cum puerum blandimenti causa osculari volumus, ut bucculam illius apprehendamus, et ad osculum nostrum referamus. Alio diverticulo significatio-

nis *buccula* dicitur vacca, alias accipitur pro parte cassidis et galeæ. Fulviæ M. Antonii altera bucca erat inflator. *Beroald.*

PAG. 124 *Concessu Deum*] *Concessum* Pith. Perperam hæc tentavit Colv. Decretus Jovi honor dicitur *concessu* Deorum; quia illi communi decreto primum Jovi honorem concesserunt. Atque id substantivum nomen, pro 'concessione,' adhibere sæpius Cic. Cæs. lib. vii. B. G. c. 20. aliique. *Deum* exsulat ab Oxon. *Oud. Licet tu Domine fli nunquam mihi concessu Deum decretum servaris honorem*] Virgil. Ceiri: 'Malus ille puer quem nec sna flectere mater Iratum potuit, quem nec pater atque avus idem, Jupiter.' In Senecæ Octavia: 'Invicta gerit tela Cupido, Queis extinxit fulmina sæpe, Captumque cælo Jovem traxit.' Ibidem: 'Tu fulminantem sæpe domuisti Jovem.' *Pric. Domine fli*] Hieronymus contra Jovianum, de cuiusvis *νεογάμου* filiola: 'Vocanda Domina, celebrandus Natalis ejus.' *Idem.*

Terrenæ libidinis fædaveris casibus] *Federaveris* Pith. Guelf. Ad vocem *casibus* offendit etiam Beroald. conjecitque *cassibus*, sive laqueis et pedicis; *Pric.* etiam in Add. ferri utcumque lectionem posse scribens, hariolatus tamen est *sordibus*, ex lib. iv. p. 84. 'nomen meum cælo conditum terrenis sordibus profanatur.' Verum *sordibus* nimis recedit a vulgari scriptura, et *rois facibus*, vel *cassibus*, non convenit verbum *fædere*. Quare si quid mutandum est, malim *labibus*, sive maculis et sordibus. Sic 'inpudentiæ labes' lib. i. p. 30. viii. p. 158. In Apol. pag. 409. 'tetra labes sordium.' De Deo Socratis p. 698. 'sine turpitudine, sine labe:' et propins Gellius lib. ii. c. 1. 'A voluptatum labe cavisse:' ac Minuc. Felix c. 26. 'spiritus a cælesti vigore terrenis labibus ac cupiditatibus degradati.' Immo sæpe vox *labes* de adul-

terio sumitur. Vide Senec. Hipp. vs. 667. Ovid. Epist. iv. 32. et omnino lib. iii. Am. El. v. 43. 'Livor et adverso maculæ sub pectore nigræ Pectus adulterii labe carere negant.' Hinc et *labi* Propert. lib. i. 11. 15. 'Ut solet amoto labi custode puella.' Vide tamen, num *casus* hic exponi possit per varia et quasi fortuita genera; ut lib. vii. p. 134. in f. 'variis, sed inpigris casibus, fortissimum quemque obpetisse.' Lib. x. p. 230. 'pari casu mortis fuerat extinctus.' Vellei. lib. ii. c. 30. 'Variis gravibusque casibus affecere Italiam:' ubi tamen Cel. Duk. ad Flor. lib. ii. c. 18. legit *cladibus*. Vide illis locis plura. *Oud. Crebris terrenæ libidinis fædaveris casibus*] Ferri utcumque potest hæc lectio, at malim *sordibus*. Venus lib. iv. 'Et nomen meum cælo conditum terrenis sordibus profanatur:' ubi et *dirinum* vides *mortali* oppositum. Jam et *sordibus* quid aptius potest de libidinibus dici? *Pric. Crebrisque terrenæ libidinis fædaveris casibus*] Cyprianus de scævnicis: 'Expriunt impudicam Venerem, adulterum Martem, Jovem illum suum, &c. in terrenos amores cum ipsis suis fulminibus ardentem.' Arnobius lib. iv. 'Et tolerari forsitan malectractio hæc posset, si enim saltem personis conjungeretis comparibus, et adulter a vobis immortalium constitueretur Dearum: in humanis vero corporibus quidnam quæso inerat pulchritudinis, quid decoris, quod incitare, quod flectere oculos posset, &c. Jovis?' *Idem. Casibus*] *Lego cassibus*, ut *casses* exponas pedicas et laqueos, quibus amantes illaqueantur, quibus Jupiter se captum fædatumque a filio Cupidine quasi dolenter affirmat. *Beroald.*

Contraque leges, et ipsam Juliam, disciplinamque publicam, &c.] Lib. iv. de Eodem isto: 'Contempta disciplina publica, &c. nocte discurrens, et omnium matrimonia corrumpens.' *Pric.*

In feras, in ares] Ovid. Met. vi. vs. 108. Nazianzenus in Carm. ad Nemesium. Tatianus contra Græcos f. 280. Primasius in Epist. Pauli ad Rom. c. i. Achill. Tat. lib. i. de Clitoph. et Leucip. amoribus. Notæ nostræ ad Arnob. lib. iv. f. 88. *Elmenh.* *In aves et gregalia pecua serenus vultus meos sordide reformando*] Idem ad Eumdem apud Lucianum in Deorum dialogis: Οὕτως ἐμοὶ ἐντροφᾶς, ὥστε μηδὲν ἐστὶν ὃ μὴ πεποήκας με· Σάτυρον, ταῦρον, χρυσὸν, κύκνον, ἀετὸν, &c. Venus in iisdem dialogis de Eodem: Τὸν Δία πολύμορφον ἐπεδείκνυες, ἀλλάττων ἐς ὃ, τι ἂν σοι ἐπὶ τοῦ καιροῦ δοκῇ. Iterum ibidem de Eodem ad Jovem Juno: "Ἐπὶ αὐτῷ ἔνθα ἂν ἤγηται σου, καὶ ἀλλάττη βραδίως ἐς ὃ, τι ἂν κελεύσῃ. et de Jove ipso, in de Sacrificiis: Ἄρτι μὲν γυγνόμενος χρυσίον, ἄρτι δὲ ταῦρος, ἢ κύκνος, ἢ ἀετός· καὶ ὄλως ποικιλώτερος αὐτοῦ Πρωτέως. Cyprianus ubi supra: 'Nunc in plumas oloris albescere, nunc aureo imbri defluere, nunc in puero-rum pubescentium raptus ministris avibus prosilire.' Arnobius lib. i. 'O digna et pretiosa dulcedo propter quam Jupiter maximus cygnus fieret, et taurus, et candidorum procreator ovorum!' 'Reformando' hic, 'mutando.' Glossæ: 'Μετατηνῶ, de-formo, reformo.' *Pric.*

Attamen modestia meæ memor] Apud Petronium ille: 'Non ero tui similis.' *Idem.*

Quodque inter istas meas manus creveris] 'Istas' δεικτικῶς. Vide ad Act. 20. 34. notata. *Idem.*

Dum tamen scias, &c.] Tertullianus Apologetico: 'Dum tamen sciatis,' &c. *Idem.*

Æmulos tuos cavere] Intelligunt Beroald. et alii rivales tuos Cupidines, vel alios invidios, eandem puellam expetentes, ut *cavere* sit metuere, vitare, ut lib. viii. p. 165. 'Quam ca-veremus cladem.' Ovid. lib. i. Art. Amat. 753. 'Cognatum fratremque

cave.' Mihi tamen videtur potius Jupiter de sese egisse, idque satis e sequentibus patere opinor. Non vero, ut cum *Pric.* audacter reponere sustineam, *æmulos meos cavere*; sed ut Cupidinem moneat, cavendos quidem esse æmulos, se ipsum præcipue intelligens, et hinc ne Psychen ipsi eripiat æmulus Jupiter, curet Cupido, ut pro hoc concessionis beneficio, procuraret ipsi puellam, quæcumque præpolleret pulchritudine. Verum tunc forsân rectius erit, *æmulis tuis cavere*, i. e. consulere, et prospicere, ut ibidem Ovid. vs. 84. 'Quique aliis cavet, non cavet ipse sibi.' *Oud.* *Æmulos tuos cavere*] Hæc quidem, utcumque ab aliis exposita, me non assequi fateor: si *æmulos meos amovere* quis legerit, multo clarior sententia erit. Virgilius de Miseno: 'Cava dum personat æquora concha Demens:' ubi Servius: 'Improvidus: qui non consideravit etiam Deos in æmulationem posse descendere.' *Pric.* *Æmulos cavere*] An reliquos Cupidines rivales intelligit? an quoscumque eandem puellam expetentes? qui in amore utique cavendi sunt in tantum, ut nulli satis fidendum sit: hinc illud Nasonis saluberrimum documentum: 'Cognatum fratremque cave, fidumque sodalem: Quos credis fidos, effuge, tutus eris.' *Æmulatio* enim rivalitatis acerrima est, ut inquit Propertius: 'Nullæ sunt inimicitia, nisi amoris, acerbæ.' *Beroald.*

Pr. beneficii vicem per eam repensare] Steweck. ad p. 378. Ed. Lugd. sive lib. x. p. 229. delet præpositionem *per*: ut *vicem* ponatur pro *vice*, de quo egi ad lib. i. p. 9. ac 'repensare eam' construat, sive Psyches loco comparare aliam puellam, quasi præmium pro hoc beneficio. Nam certe 'rependi præmium,' æque dicitur ac 'gratia' et 'beneficium.' Sed obstat tum junctim *vicem eam*; cum tamen *eam* non ad *vicem*, sed puellam foret referendum. Clarius

et elegantius tum dixisset Auctor in Ablativo *ea*, sicut sæpe ‘rependere aliquid aliqua re’ occurrit, ut in Apol. p. 510. ‘Tot incommoda virtutibus suis repensaret.’ Vide Sil. lib. vi. 349. xiv. 628. Burm. ad Vell. lib. ii. 12. et quos laudat vir doctus in Misc. Obs. vii. pag. 275. Quapropter nihil hic est mutandum. *Per eam* est idem ac comparatione, seu conciliatione istius puellæ tuæ. *Ouid. Et, si qua, &c. puella præpollet pulchritudine, præsentis beneficii vicem, per eam mihi te repensare debere*] Fuit hoc, non dare, (mi Jupiter) sed tenerare beneficium: quod, cum vel extero factum, laudabile minus, in suum, imo in filium suum patratum, quam illiberale censendum! *Pric. Repensare debere*] In veteri Onomastico: ‘Repensare, ἀντεξιστάω.’ Glossarium: ‘Repensare, ἀντιστήσαι, ἀναδοῦναι.’ crediderim ἀντιδοῦναι scribendum. *Idem.*

Ac si qui, &c.] Hoc sensu in Glossario: ‘Ac si quis, ἄν δέ τις.’ ad veterem enim videtur hanc formulam alludi. *Idem.*

In panam decem millium nummum conrentum iri] Sic ‘conveniri in crimem’ Tertullianus cap. 24. Apologitici: et cap. 35. ‘in sacrilegium conveniri.’ *Idem.*

Completo cælesti theatro, pro sede sublimi sedens procerus Jupiter, sic enunciat] De Eodem Ovidius: ‘Ergo ubi marmoreo Superi sedere recessu, Celsior ipse loco, sceptroque innixus eburno, Talibus inde modis ora indignantia solvit.’ *Procerus*, eminens, sublimis: sic in veteri Onomastico non solum redditur εὐμήκης, sed et ἔξοχος. ‘Sede sublimi sedens, ἐφ’ ὑψηλοῦ βήματος καθήμενος.’ Vide ad Act. 12. 21. notata: supra lib. iii. ‘Sublimi suggestu magistratibus residentibus.’ *Idem.*

Dei conscripti Musarum albo] *Albo* de more est in Mss. Pal. Pith. Fux. Guelferb. D’Orv. Edd. primis, quod bene correxit J. Gulielm. lib. iii.

Veris. c. 13. Sed et jam ante illum Beroald. prolato Fulg. loco e *Myth.* lib. i. p. 608. Ed. Stav. ‘Tum illa: Una, inquit, sum e virginali Heliconiadum curia, Jovis albo conscripta.’ Ac nota sunt *alba* senatorum, judicum, eorumque centuriarum. Quare facile eo allusionem potuit facere Auctor. Nihilominus commentum hic esse lectoris vel glossat. opinor, et adsentior Wow. Elmenh. nec non Vulc. delenda hæc censentibus, sicut et Scriv. ac Pric. senilnullis circumdixerunt. Immo Lindenb. notavit, ea desiderari in Flor. Videtur enim Appuleius simpliciter mutnatus esse adlocutionem solitam *P. Conscripti.* quo etiam respexit Horat. lib. iii. O. iii. vs. 53. de Romulo: ‘Ducere nectaris Sucos, et adscribi quietis Ordinis patiar Deorum.’ Mart. Cap. ‘Superum S. C.’ *Oud. Musarum albo*] Corrige, *albo.* Fulgentius consimiliter: ‘Una,’ inquit, ‘e virginali sum Heliconiadum curia Jovis albo conscripta.’ Ubi corrigendum est *Heliconiadum curia*, quasi dicas, Una sum ex senatu Musarum, quæ in albo Jovis scriptæ sunt. De albo judicum, decurionum, pontificum, scriptissimus affatim in Tranquilli commentariis. Illud adde, quod Græci tabulam hanc, quæ albi nomine significatur, λεβῶμα vocitant, ut testis est Julius Pollux: quod et ‘pitacium’ quoque dici videtur, ut in Alexandro Cæsare insinuat Ælius Lampridius: vulgo ‘matricula’ nuncupatur: qua dictione quamvis propterea vernaculaque utuntur apud nostros et Vegetius, et inferioris notæ scriptores. Pitacium vero in alio significato accipitur apud Corn. Celsum, videlicet pro eo panno medico, qui modo præcordiis, modo capiti dolentis imponi solet, ad mitigandum cruciatum: ‘pitamam’ vocant, dictione quidem vulgari, quæ tamen ex Latino vocabulo inflexa esse videatur: in Decretis canonicis 30. quæstione secunda sic scriptum

est. Pitacium, quod nobis tua veneranda fraternitas obtulit, suscepimus.' Ubi 'pitacium' ponitur pro libello, sive charta epistolari: interpretis a petendo 'pitacium' dici tradit: sed hæc barbarica est magis quam Latina: apud Laberium est tunicæ *pictacium*, pro velamento sive ornatu tunicæ, ut ego opinor, a pictura inclinato vocabulo. Sed ut domum repedemus: quod ait, Dei conscripti, alludit ad illud frequens in Orationibus, 'Patres conscripti.' *Be-roll.*

Ad. istunt, quod m. m. alumnatus sit, scitis omnes] In Oxon. a m. pr. *satis*. Nota sunt, quæ pro hac locutione *scio, quod sit*, loco Infinitivi, et contra eam, disputarint sæpe viri docti. Ad Comm. Burmanni ad Calp. Ecl. III. 35. et Phædr. lib. v. F. 2. 'Scio quod sit virtuti non credendum tuæ: nec non Drakenb. ad Liv. lib. III. c. 52. 'Scituros, quod redigi in concordiam res nequeant.' Quibus tamen locis ille et J. F. Gron. malunt *quam*; et certe si a Flor. Guelf. Pith. et Pal. recesseris, Mss. ceteri et Edd. O. antè Vulc. Ed. sec. præbent *quem*: unde facile *quam* possit refingi. Dein in Mss. Guelf. Pith. Pal. et sec. Vulc. Ed. &c. est *sit*; in ceteris Mss. et Edd. prioribus *sum*, et in Flor. *sim*. Passive quidem *alumnatus* extulit Mart. Cap. lib. VIII. p. 302. 'secretis sanctionibus alumnatæ:' et ipse auctor lib. IX. p. 202. 'Canes viatorum morsibus alumnatos.' Lib. X. p. 227. 'Eamque prodidit vicinis alumnandam.' Verum etiam active usus est eo Appul. lib. VIII. p. 164. 'Quos ad tutelæ præsidia fuerant alumnati.' Quapropter saltem *sim* reposui, et *quam* legendum conjiciens; nisi si forte restituenda ceterorum Mss. et Edd. lectio, *quem sum*, idoneum sensum præbens: *Scitis, i. e. novistis* *adol. istum, quem educavi* *ego. Scil. Cupidinem. Oud. Cujus prima juventutis caloratos impetus, &c.]*

Quintilianus Declam. CCCXXII. 'Adolescens est, omnes cupiditates, omnes impetus in hac ætate facilius convalescunt:' infra hic lib. X. 'Caloris juvenilis impetu.' Fulgentius Mytholog. III. 'caloratae juventutis igniculum' dixit. 'Flagrantia juventutis incendia' Cyprianus. Claudianus: 'Calidæ rapuit te flamma juventæ:' pro *cujus* malum *hujus* scribi. *Pric.*

Ob adulteria cunctasque corruptelas infumatum] Firmicus VI. 17. Mathes. 'Facies lupanaribus deditos promiscuo libidinum' (lege *libidine*) 'scorta sectari: ita ut ex hoc cum magna nota gravi pulsentur infamia.' In Actis Chrysanthii Martyris: 'Miserunt virum quandam turpissimum, et in scelere corruptionum opinatissimum.' (i. infamatissimum.) sic, 'famosum adulteriis et corruptelis,' in Claudio Suetonius. Lactantius VI. 19. 'Hinc stupra, hinc adulteria, hinc omnes corruptelæ extiterunt.' Idem in de Ira Dei cap. 8. 'Libidine utuntur ad corruptelas et voluptates.' Cyprianus Epist. LXII. de Diaconis: 'Quomodo possunt, &c. continentia præesse, si ex ipsis incipiunt corruptelæ, &c. procedere?' In vet. Onomast. 'Corruptela, διαφθορά.' *Idem.*

Tollenda omnis occasio] Ἐκκόπτειν ἀφορμὴν Paulus ad Corinthios dixit: at heic 'occasionem' intellige, aut libidinandi, (Chrysostomus Homil. 15. in Epist. ad Ephes. de ancilla scortatrice: Ζεῦζον (αὐτὴν) ἀνδρὶ, (tu Domina ejus) περιέλε τῆς πορνείας τὰς ὑποθέσεις.) aut, ut apud Paulum Eundem ad Timotheum, ἀφορμὴν λοιδορίας χάριν. Apud Senecam ille Controvers. II. 6. 'Uxorem mature duxi, semper dilexi: quod ad omnem me fabulam tutum præstitit:' id est, omnem rumusculorum occasionem abstulit ac præcidit. *Idem.*

N. pedicis colliganda] Mss. Flor. Pith. Fux. Guelf. Oxon. et Ed. Junt. post. suffragantur Wow. et seqq. Edd. in τῷ allig. Mihi magis placet Fulv.

et D'Orvill. Codd. scriptura, *religanda*. Vehementer enim Auctor amat particulam *re* in compositis. Vide ad lib. I. p. 8. 'recidens.' Luc. lib. II. 671. 'Religare catenis.' Septim. de B. Troj. lib. III. c. 18. 'Id quo religata erat columba.' Adde Wopkens. Misc. Nov. Obs. v. 1. t. II. p. 60. *Oud. Et luxuria puerilis nuptialibus pedicis alliganda*] Apud Aristænetum ille II. 11. 'Ἐταίρας ἐρώων, πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ πόθου, &c. συνεζύγη σάφρονι γαμετῇ. Herodianus de Severo : 'Ἡγάγετο αὐτῷ (filio suo) γυναῖκα, γάμψ σωφρονίσει θέλων. Plutarchus in de liber. educandis : Πειρατέον δὲ καὶ τοὺς τῶν ἡδονῶν ἤττους, καὶ πρὸς τὰς ἐπιτιμήσεις δυσηκόους, γάμψ καταξέυξαι· δεσμός γὰρ οὗτος τῆς νεότητος ἀσφαλίστατος. Ignatius in Damasceni Parallelis : Τοῖς νεωτέροις ἐπίτρεψον γαμεῖν, πρὶν διαφθαρῶσιν εἰς ἑταίρας. Clemens Constit. IV. 11. Σπουδάξετε ἄρα γάμου ζευγνῦναι, καὶ συναλλάσσειν αὐτοὺς, ἵνα μὴ τῆς ἡλικίας ἐν ἀκμῇ ζεούσης ἔθῃ πορνόκοπα ἀποβῇ. Augustinus Confess. II. 3. 'Jam pestilentiosum, et in posterum periculosum, sentiebat coercere' (malim, *censebat coerceri*) 'termino conjugalis affectus, si resecari ad vivum non poterat.' Martialis : 'Legitimos esses cum vagis ante toros.' Hinc ista Panægyristæ ad Constantinum : 'Quo enim magis continentiam patris æquare potuisti, quam quod te ab ipso fine pueritiæ ilico matrimonii legibus tradidisti, ut primo adolescentiæ ingressu formares animum maritalem, nihil de vagis cupiditatibus, nihil de concessis ætati voluptatibus in hoc sacrum pectus admitteres.' Et Claudiani de Honorio : 'Hinc fuit ut primos in conjugate disceret ignes, Ordiri que virum non luxuriante juventa, Sed cum lege tori casto cum fœdere vellet.' Bene autem heic *pedicis nuptialibus*. Apud Achillem Tatium lib. I. ille : Γάμψ ἤδη σοι δίδωσιν ὁ πατήρ· τί γὰρ ἠδίκησας ἵνα πεδηθῇς. Augustinus ubi supra :

'Quia metus erat ne impediretur spes mea compede uxoria.' Paulus I. Cor. 7. 27. Δέδησαι γυναίκε; μὴ ζῆτει λύσιν. vide et Rom. 7. 2. Artemidorus II. 58. de crucifixione loquens : 'Ἀνδρὶ ἀγάμψ γάμψ προσαγορεύει, διὰ τὴν δέσιν. *Pric.*

Puellam elegit] Quintilianus Declam. CCCVI. 'Nusquam libertas tam necessaria quam in matrimonio est : ego eligam cum qua victurus sum,' &c. In Apologetico Noster de Pudentilla illum aliis procis præferente : 'Quæ electio tam gravis fœminæ,' &c. *Idem.*

Tencat] Id est, habeat : ita Scriptoribus mos enim hoc in argumento loqui. In Plaut. Trucul. ille : 'Haud mansisti dum ego darem illam, tute sumpsisti tibi : Nunc habeas ut nactus :' vide et Trinum. I. 2. In Ejusdem Bacchid. 'Illum exoptavit potius, habeat,' &c. In Aulularia : 'Ego quia sum tangere ausus, hand causificor quin eam Ego habeam potissimum :' et in Cistellaria : 'Eo facetus, quia tibi alia est sponsa lo cuples Lemnia? Habeas.' Ovidius Metamorph. VII. 'Procrin habe dixit : quod, si mihi provida mens est, Non habuisse voles.' Vide ad II. Oseæ D. Hieronymum. apud Terentium IV. 4. Adelph. 'Valeas, habeas illam quæ placet.' Donatus ad eandem fabulam : 'Haberet uxor dicitur.' Joh. 3. 29. 'Ὁ ἔχων νόμφῃν, νόμφιός ἐστιν. *Idem.*

Nec prosapia tantæ tuæ statuique de matrimonio mortali metuas] Idem ad filiam Cererem apud Ovidium in Plutonis fabula : 'Commune est pignus onusque Nata mihi tecum : sed si modo nomina rebus Addere vera placet, non hoc injuria factum, Verum amor est : neque erit nobis gener ille pudori.' *Idem.*

Jam faxo nuptias non impares] In amatoriiis Græcorum Epistolis : Κυδίππην Ἀκουτίῳ συνάπτων, οὐ μόλυβδον ἀν συνεπιμίξαις ἀργύρῳ, ἀλλ' ἑκατέρωθεν

ὁ γάμος χρυσοῦς ἔσται. *Idem.*

PAG. 125 *Porrecto umbrosiæ poculo*] Qui in cœlitum numerum cooptabantur, ambrosiam hauriebant, qua hausta, humana procul dabantur. Hellad. apud Phot. p. 866. Νέκταρ, οὗ μὲν ἐστὶ δυνατὸν τοῖς θνητοῖς, τούτῃστί τοῖς κτεινομένοις, μετασχεῖν. Tzetzes Chil. x. hist. 351. Ἡ ἀμβροσία βρώσις θεῶν μυθογραφεῖται, ὡς ἀβροσία οὐδ' αὖτις, οὐχὶ βροτῶν δὲ βρώσις. Mart. Capella de Nupt. Philol. et Merc. ubi Philologia in cœlum sublimata Cyllenio copulatur: 'Tum illa: ut refector cœlum sublimisque conscendas, hoc tibi accipe sorbillandum. At tunc matri Apotheosi, quæ cum illa forte convenerat, etiam pridem libros, qui ex Philologiæ ore defluerant, manu contingens, ac dinumerans consecrabat, auferens aliquam globosam animatamque rotunditatem sumit ac virgini porrigit hauriendam. Postquam rem dulcissimam comperit, totam incunctanter exhausit: Continuoque novo solidantur membra vigore, Et gracilentia perit macies, vis terrea cedit, Æternumque venit sine mortis legibus ævum. Verum diva cum immortalitatis eam poculum cerneret ebibisse, quo e terris illam in cœlum, immortalemque factam velut ænigmate redimiculi perdoceret.' Vide Proclum in Plat. Theolog. lib. iv. c. 15. *Elmenh.* *Porrecto, &c. poculo*] Juvenal. xi. 'Plebeios calices, &c. Porriget incultus puer.' Horat. Epist. i. 'Porrecta negantem Pocula.' Virgil. viii. 'Et pocula porrigite dextris.' *Pric.* *Porrecto Ambrosiæ poculo, sume (inquit) Psyche, et immortalis esto*] Apud Lucianum Jupiter de Ganymede, in Deorum Dialogis: Ἀπαγε αὐτὸν, δὲ Ἑρμῆν, καὶ πίνοντα τῆς ἀθανασίας ἄγε οἰνοχοῆσαντα ἡμῶν. Marcianns Capella: 'Ipsamque nupturam Deo convenire non posse, nisi Superum S. C. mortalis esse desineret.' *Idem.*

Istæ vobis erunt perpetuæ nuptiæ] Virgilius: 'Connubio jungam stabi-

li, propriamque dicabo:' ubi Servius: 'Dicendo connubio, ostendit legitimum: dicendo stabile, longam promittit concordiam: id est, quæ divortio caret.' Appuleius verbis continuo præcedentibus: 'Nec unquam digrediat a tuo nexu Cupido.' *Idem.*

Accumbebat summum thorum maritus] 'Summum thorum' cape non cum Serv. 'altiolem' vel 'eminentiorem;' sed medium lectum, qui locus dignior novo sponso, et nuptæ novæ hic attribuitur, sicuti semper in nuptialibus epulis fieri solet. Lib. vii. (p. 138.) 'summum pulvinar' vocat. *Elmenh.* Non medium lectum, sed primum mediæ lecti locum, si statuamus hic triclinium. Vide Comm. ad Horat. lib. ii. S. 8. 20. Fest. in v. 'Ordo sacerdot.' Gell. lib. x. c. 15. Cic. lib. ix. ad Fam. Ep. 26. Liv. lib. xxxix. 43. Virg. Æn. ii. init. coll. cum lib. i. vs. 700. ubi se *mediam* locat Dido infra Æneam *summum*. Errat illic Serv. sed et hic cum Beroald. *Elmenh.* At si sigma sive stibadium fuisse credimus, summus locus erit in dextro cornu primus, ut secundus locus, in sinistro primus. Adi Sirmond. ad Sidon. Apoll. lib. i. Ep. 11. *Oud.* *Accumbebat summum torum maritus*] Horatius: 'Summus ego.' Scholiastes: 'Princeps, in summa parte lecti:' non ideo honoratiore tamen, quam hic sponsæ concessam putem. *Pric.* *Accumbebat*] Verbum proprium epulantium est. M. Tullius: 'Qui mihi accubantes in conviviis.' 'Recumbere summum torum' is dicitur, qui in summo, hoc est, honoratiore loco discumbit: in hanc sententiam Plant. in Sticho: 'Summates viri summi accumbent, ego infimatis infimus.' Horat. in ii. Sermonum: 'Summus ego, et prope me Viscus Thurinus, et infra, Si memini, Varius.' Contra qui in infimo mensæ loco accumbit, dicitur eleganter a Plauto 'imi subsellii vir.' Mendositas est tollenda de Plautinis codici-

bus, in quibus sic passim legitur: 'Scis tu me esse uni subselli virum.' Expunge illud *uni*, et in ejus locum succedaneam dictionem substitue *Imi*. Plautum Horatius opinor æmulatus, scripsit in Epistolis: 'et imi Derisor lecti.' Seneca quoque in suasoriis sic refert: 'Subinde interrogabat, qui ille vocaretur, qui in imo recumberet.' Salustius quoque in historiis scripsit hæc: 'Igitur discubere Sertorius in medio, super eum Fabius senator, ex proscriptis in summo Antonius, et infra scriba Sertorii Verrius, et alter scriba Mæcenas in imo, medicus inter Tarquinium et denarium Perpenna:' hæc Salust. Illud annotandum, quod non tam summus in mensa locus honoratior, quam medius fuit: ex quo illud Virgilianum: 'Aurea composuit sponda, mediaque locavit:' et Salustius in Jugurtha: 'Dextra Adherbalem assedit, ne medius Jugurtha foret, quod apud Numidas honori ducitur.' Xenophon quoque refert in Pædia, Cyrum solitum in medio recumbere, jussis compransoribus sedere partim ad dextram, partim ad sinistram, ex quibus honoratior sedebat ad sinistram, quod hæc insidiiis magis subjecta sit quam dextra. *Ber.*

Psyche gremio suo complexus] Juvenal. 'Ingens Cæna, sed et gremio jacuit nova nupta mariti.' Cicero Philipp. III. 'Cum in gremiis mimarum mentem deponeret.' *Pric.*

Cum sua Junone Jupiter] Lib. VIII. 'Cum suo Adone Venus Domina.' *Idem.*

Tori Dei] *Tori* vitiose est in sola Ed. Bas. sec. *toti Dei* sunt omnes, ut passim. Vide ad lib. III. p. 53. 'Totas artis manus.' Nec tamen ineptum est istud *cali*, pro Diis, per metonymiam continentis pro contento. Ovid. lib. I. Met. vs. 184. 'Injicere captivo brachia cælo.' Infra lib. VI. p. 128. 'Cælum petens.' i. e. Deos

orans. *Oud.*

Nectaris] Tzetz. Chil. x. hist. 351. Νέκταρ δὲ πόσιν τῶν θεῶν πάλιν φασὶν οἱ μῦθοι. Ἡμεῖς δὲ νέκταρ πᾶν γλυκὺ φάμεν ἐν παραχρήσει. *Elmenh.*

Quod vinum Deorum est] Putidissimum glossema statuit *Pric.* immo tacite hoc omiserunt *Scriv.* et *Florid.* Nec admodum refragor. Quid si tamen statuamus, anicnæ, deliræ, et 'temulentæ,' ut Auctori vocatur, hanc fabulam narrantis esse monitum, quo simplicem puellam *Psyche* simul de illius nectaris inter Deos usu erudire voluerit, simulque ostenderit, quam suave sibi videtur? *Oud.* *Quod vinum Deorum est*] *Dele* glossema putidissimum. *Pric.*

Jovi quidem suus pocillator ille] *Ejus* munus non tantum præministrare pocula, sed etiam prælibare et sorbere aliquantulum, ut si quid noxium vel impuratum, dematur, idque non solum in potu, sed etiam in cibis observatum; unde et prægustatores, quibus imperatores, reges, et principes etiam nunc utuntur securitatis causa. Vide quæ *Joh. Tantaloni* hac de re reconditarum rerum lib. III. cap. 17. observat. *Elmenh.* *D'Orv. Jovis*, quæ vox exsulat a *Pal.* In eo pro *suus* est *servus*. Vocem autem *suus*, male uncinis circumscriptere *Elmenh.* et *Scriver.* Proprius enim soli *Jovi* erat pocillator *Ganymedes*: quare iste soli *Jovi*, ceteris *Liber* ministrabat. *Oud.*

Floribus purpurabant omnia] *Vix* alibi. 'Frondens purpurat albo,' nescio quis. *Buchanan.* 'Et virgineus purpurat ora metus.' *Furius Antias* tamen apud *Gell.* lib. XVIII. 11. 'Spiritus Eurorum viridis quum purpurat undas.' *Wass.* Primus locus est apud *Column.* l. x. de Cultu Hort. vs. 101. ex scriptura *Cod. Sangerm.* al. *auro*: ubi errat *Cl. Gesner.* aiens patere ex *Columnella* et sequioris ætatis scriptoribus, esse hoc verbum intransitivum. Ex *Furii* et *Nostri*

loco liquet contrarium. Nec alia scio loca, nisi demum Prudentii, quibus neutraliter ponatur, quæ Lexica jam notarunt. In Columella ipso dubia est lectio, cum alii Cod. dent *frondes*. Oud.

Spargebant balsama] Lib. xi. 'Un-
guentis et geniali balsamo plateas
conspergebant.' Pric.

Musæ quoque canora personabant] J. Gulielmii ad Plauti Trin. cap. 4. emendationem non bono exemplo sibi subdole vindicavit Wow. Expresserat eam jam Vulcan. Ed. sec. et seqq. dein editores; ac videtur sic exarari in Flor. ac Pith. unde Salm. sui libri oræ adlevit. In ceteris Mss. et Edd. est *quoque*, inepte; nisi quod nec hæc nec illa conspicitur in Oxon. Quod non displicet, ut *canora* sit Accusativus pluralis pro adverbio, Nostro frequentissimus. Vide ad lib. iii. p. 62. 'crebra tudentes:' aliisque locis. Statim videbimus, num *formosa* quoque eo casu dixerit. Ceterum egregie canentibus Musis jungit psallentem Apoll. ut Val. Flacc. lib. v. 693. 'Tunc adsuetus adest Phlegræas reddere pugnas Musarum chorus, et citharæ pulsator Apollo: Fertque gravem Phrygius circum cratera minister:' ubi vide. Et sic in Pelei ac Thetidos nuptiis Lucian. in Dial. Deor. Marin. v. tom. i. p. 301. Ed. ult. *Η τῶ Ἀπόλλωνι καθαρίζοντι, ἢ ταῖς Μούσαις ἀδούσαις προσεχόντων. De Musis, Gratiis, Horis junctis vide Grammium in Obs. Xenoph. pag. 84. &c. Inepte mox *ciraram* in Ed. Bas. pr. Oud. *Musæ voce canora personabant, Apollo cantavit ad citharam*] Homerus: Δάμνυτ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδέετο δαιτὸς ἔϊσης, οὐ μὲν φόρμιγγος περικάλλεος, ἦν ἔχ' Ἀπόλλων, Μουσῶν θ', αἱ ἄειδον ἀμειβόμεναι ὀπί κληῖ. Pric. *Voce canora personabant*] Gellius i. 2. 'Aquis canoris et avibus personante.' *Idem*.

Suavi musicæ superingressa, &c.] Emendationi Wow. prævit Ed. Vulc.

sec. in qua editur *suppari gressa*, mendose, ut puto, pro *gressu*; atque ita reliqui Editores *suppari gressu* expresserunt. Quo facit nonnihil Ms. D'Orv. præbens *superingressu*. Nihilominus Pric. revocandam suavitatem aliam ceterorum Mss. et Edd. lectionem, *superingressa*: ex lib. x. p. 233. 'Super has introcessit alia:' ubi etiam de Venere sermo. Neque displicet Flor. et ita citat Cl. Gorius in Præf. ad Columb. Liv. Aug. lib. pag. 32. quasi hic quoque Appuleius monuisset, Venerem ingressam fuisse, postquam Musæ cantare inceperant, ac tunc formose saltasse. Verum id est ineptissimum. Saltatio enim non post cantum, sed ad ejus numeros modosque fiebat olim, uti nunc. Ac Diis omnibus simul ad cœnam nuptialem convenientibus, non poterat abesse Venus, cujus filii nuptiæ celebrarentur; quam etiam adlocutus jam fuerat Jupiter. Namque non leguntur rursus discessisse: nisi Venus fingatur recessisse, ut se nuptiali habitu magis exornaret. Sed illa non solebat frequentare Deorum theatrum, nisi bene comita; uti patet ex pag. 120. Latinum hand est, quod conjecit Gilb. Gaultminus ad Eustath. de Ismen. et Ismenes Amor. pag. 25. *supparigressa*, sive quæ supparem musicæ gressum præbuit. Optime vero 'gressus subpar musicæ,' est saltatio ac motus pedum congruens modis numerisque canentium. De Adjectivo 'subpar,' et quidem cum Dativo vide N. Heins. ad Vellei. lib. i. c. 17. 'Subpari ætate.' Cic. de Cl. Orat. cap. 7. 'Huic ætati subpares.' Auson. Epist. i. init. 'Pæne ætas quia nostra eadem, nam subparis ævi Sum tibi ego, et possum fratris habere vicem.' Sic legendum puto e veterissimo Codice, in quo, *bona ætas*. Vulgo ineptissime, *Atque æt.* vs. 32. 'fatebor Subparis hæc ævi tempora grata mihi.' Ceterum Heins. ibidem vult legi *gestu*; quia in manuum,

brachiorum, et laterum motu præcipuus saltandi decor apud Antiquos consistebat. Confer Rigalt. ad Artemid. Oneirocr. l. 1. c. 78. Broukh. ad Tibull. lib. 1. 8. 38. 'Ille liquor docuit voces inflectere cantu, Movit et ad certos nescia membra modos:' et ipsum Heins. ad Ovid. lib. vi. Met. 308. et ad Remed. vs. 334. 'Fac saltet: nescit si qua movere manum.' Huc respicit Auctor lib. x. pag. 235. 'Venus leviter fluctuante spinula, et sensim annutante capite cœpit incedere, mollique tibiaram sono delicatis respondere gestibus; et nonnumquam saltare solis oculis:' ubi male reponit Pric. *gressibus*. Immo sic pag. 232. 'Incessu gestuosi:' ubi vide Pric. et me ad pag. 234. 'procedens inaffectedata gesticulatione.' Verum tamen hic *gressu* non est mutandum contra Mss. Pedum enim ratio non minus habita est in saltu: ut millies occurrit, et de Venere Horat. lib. 1. O. 4. 5. 'Jam Cytherea choros ducit Venus, imminente Luna, Junctæque Nymphis Gratia decentes Alterno terram quatunt pede.' Reposian. in Catal. vs. 68. de Ven. 'Inque modum vocis motus decentes Corpore læta dabat.' Porro *Musc* vitiose in Palat. *Oud*.

Formose saltavit] Adverbium id placuit Piccarto in Peric. Crit. cap. 9. et de more cum Elmenh. receperunt Scriv. ac Flor. firmavitque Heins. Propert. loco lib. 11. 2. 27. 'posito formose saltat Iaccho.' Sed *formosa* constanter exhibent Mss. et Edd. Vett. quod possemus capere quasi epitheton ipsius Veneris in Nominativo. Malim tamen credere, pluralem esse Accusativum pro adverbio *formose*, ut monui paullo ante ex Auctoris genio ad v. 'canora personare.' Sic ferme Auctor Copæ vs. 2. 'Crispum sub crotalo docta movere latus, Ebria famosa saltat lasciva taberna.' Boëth. lib. 11. Cons. Phil. pr. 1. uti est quoque in Ms.

Leid. 'fortunam pernitiola ludentem.' *Idem*. Venus suavi *Musicae suppari gressu formosa saltavit*] Revoceamus antiquam lectionem *superingressa*: infra lib. x. 'Super has introcessit alia, &c. gratia coloris ambrosæi designans Venerem:' ubi forsitan *coloris rosei* scribendum. Pric.

Scena ibi sic conc.] Male Vulc. Ed. sec. quod et coniecit Gaulminus, contra Mss. et Edd. totamque hujus loci elegantiam et solitum Appuleii stylum reposuerat *schema*. Vide ad lib. 11. p. 39. 'venerabilis scenæ facie.' Lib. 1v. p. 77. 'Scenam, quam sponte sumserat, retinens.' Infra pag. 127. 'Spectaculi scena.' Var. Lect. Flor. unius dat *cena*. Porro ex Wower. conjectura, quam et G. Voss. margini adleverat, a seqq. receptum est *ibi* pro *sibi*, quod erat in prioribus, et plerisque Mss. etiam Florent. Sed *ibi* confirmat D'Orv. In Reg. Gneif. et Pal. *scenas ibi s. concinnatas*. Oxon. *scenas ibi s. concinnatas*. Non video tamen idoneam satis rationem, cur displiceat *sibi*. Venus saltatura ita *sibi*, sive suum in usum concinnaverat scenam, sive institui jusserat, ut Musæ canerent, &c. Paniscus fistulam inflaret, quamdiu ipsa saltaret. *Oud*.

Tibius inflaret Satyrus, et Paniscus ad fistulam diceret] Recte fecit Flor. quod defenderit vulgatum *dic*: sed male explicuit. 'Dicere ad fistulam' est canere carmen fistulæ sonis, non linguæ motu. Estque proprium *dicere* in levioribus ac lætis rebus, sive de Hymenæo, crebroque cum verbo *ducere*, quod hic in Oxon. est, confunditur. Adi N. Heins. ad Ovid. l. 1. ex P. 2. 133. et Broukh. ad Tib. lib. 11. 1. 54. 'modulatus avena Carmen ut ornatos diceret ante Deos.' Adposite etiam Horat. lib. 1v. O. 12. 9. 'dicunt Custodes ovium carmina fistula.' Nemes. Ecl. 1. 63. 'dixisti carmen avena.' Verum aliud quid latet. Nam non solum in Flor. sed

et D'Orv. Pal. Pith. Fux. Gneff. Oxon. Par. exaratur *inflarent* et *dicerent* vel *ducerent*; ad hæc *tibiæ* non *Satyris*, sed *Musis* sunt propriae; unde Diod. Siculus in nuptiis Cadmi et Harmoniæ lib. v. § 49. ait: 'Ἀπόλλωνα μὲν κιθάρισαι, τὰς δὲ Μούσας ἀυλῆσαι. et Horat. lib. i. O. 'Si neque tibiæ Enterpe cohibet:' ac Cens. scribit de Nat. D. cap. 12. 'Non Apollini cithara, non Musis tibiæ, ceteraque id genus essent adtributa.' Hinc forsan legendum, distingnendumque: *Ut Musæ quidem chorum canerent, tibiæ inflarent; Satyrus et Pan. ad fist. dicerent*: vel adjecta copula distinctiva, *canerent, aut tib. vel tibiæ infl.* quod ultimum placuit N. Heins. ad Ovid. lib. vi. Fast. 701. de tibiæ inventore Marsya: 'Inventam Satyrus primum miratur; at usum Nescit, ut inflatam sentit habere sonum.' Vulgaris tamen lectio nonnihil roborari posset ex Mart. Capella, qui Fanno dat tibiæ lib. ix. p. 307. 'Silvanum harundinis enodis fistula sibilatrix, rurestris Fannum tibia decuerunt.' Vide et Gron. lib. i. Obs. c. 5. et Montf. Ant. tom. 1. Ceterum in Pal. desideratur vox *Musæ*. Idem. *Paniscus*] Diminutione vocum scriptorem istum ludere novum non est, neque ab istius stylo ad comicam levitatem sæpe accommodato alienum. Hinc est cur et *Satyriscum* diminuto vocabulo dixisse arbitrer a *Satyro*; proinde ut *Paniscum* appellavit, tamquam minutulum Panem. Infra octavo libro de Asino: 'De cibo,' inquit, 'vel poculo cogitatis: fallor? an verum est *potulo*. Stewech. Pro varia lectione in Flor. est *Pan Deus*, forsan ex lib. præc. 'Pan Deus rusticus,' vel ex corrupta scriptura, qualis est D'Orv. *paniscus*. Sed *Satyrus* et *Paniscus* junxere quoque Cic. et alii. Vide ad Suet. Tib. cap. 43. 'Paniscorum et Nympharum habitu.' Ex qua conjunctione patet quoque, *Satyriscus*

hic non reponendum. *Oud. Tibias inflarct Satyrus*] Glossæ: 'Flat, flator, φυσᾶ, ἀυλητής.' lege, *Flat, φυσᾶ. Flator, ἀυλητής. Pric. Ad fistulam diceret*] Oxon. *ducerent*: et statim, *Sic rite Psyche, &c. Idem.*

Sic esse] Rite, sive legitime, et sacris nuptiarum sollempnibus convenienter, præbent quoque Flor. Reg. Pith. Gneff. Pal. D'Orv. Oxon. Edd. Junt. post. Elmenh. Scriv. et Flor. Miror *ecce* retentum a Pric. Mox mallem *Cupidini*, si per Mss. liceat, ut Cic. in Top. c. 4. 'Cum mulier viro in manum convenit.' Adi etiam *Pricæum. Oud.*

Convenit in manum Cupidinis] Lib. viii. 'Modo ne in Thrasylli manum convenias.' Terentius Andr. 'Hanc mihi in manum dat.' Donatus: 'Confirmata sunt legitime nuptiæ per in manum conventionem.' *Pric.*

Et nascitur illis maturo partu filia, &c.] Plutarchus in Parallels: 'Ἐγκύμων κατέστη, καὶ εἰς τὸν ἄριστόν χρόνον ἐγέννησεν Ἀλύππωνα. Horatius: 'Rite maturos aperire partus Lenis Elithya.' Phocas in Virgilio vita: 'Cum maturo premeretur pondere ventris?' supra lib. v. 'Cum prægnationem tuam plenus uteris maturaverit.' *Idem.*

Dolebam mercurius quod pugillares et stilum non habeban, qui tam bellam fabellam prænotarem] Plaut. Mil. 'Habe tabellas? vis rogare? habeo et stilum.' Ammian. Marcellin. lib. xxxviii. 'Cum hæc eadem numerantes notarii prope triginta assistant cum thecis et pugillaribus:' supra lib. ii. 'De industria quodam tabulis prænotante.' *Idem.*

Adveniunt] *Eveniunt* est in Edd. vulgo ante Colv. qui edidit cum seqq. *reveniunt*, ex conjectura Stew. ad l. iv. p. 79. 'cum latrones remeant:' ubi notandum illos remeasse, quos paullo ante dixerat, 'concito se gradu prorupisse.' Hic ergo de aliis sermo, qui priorum quidem socii, sed

nondum ab Lucio erant visi. Quare non ausim recipere quoque *reveniunt*, licet etiam Grosl. sic emendarit, nisi probetur e Mss. De eo verbo agam ad lib. vii. pag. 141. 'Civitatem revenimus.' In Mss. enim ceteris, ut docent eruditi, item Oxon. Pal. D'Orv. Ed. Junt. post. est *adreniunt*. Bene. *Oud. Latrones reveniunt onusti*] Livius lib. 1. 'In latrones præda onustos impetum facere:' infra hoc libro: 'Rapinis suis onusti coram deprehendunt latrones.' De fure Phædrus: 'Onustus sacrilegio cum discederet.' *Pric. Eveniunt*] *Lege reveniunt*, hoc est, redeunt domum, et repedant. *Beroald.*

Immo promptiores] *Lege* ex Ms. *animopromptiores*. Elmenh. In quonam Ms. ita inveniatur, nescio. Fides sit penes Elmenh. Ex Veteri Mss. et Edd. scriptura vera *immo* Soping. effingebat *nimio*; uti et fecisse monui Brant. ad hujus lib. init. 'animo tanto cupidior:' aut etiam, *vel immo*: quomodo Auctor loquitur se corrigens p. 197. 3. 208. 7. Ed. Colv. Quin etiam Gruter. intrusam per Colv. et seqq. lectionem *animo*, denno mendæ suspectam habuit, et contra *immo* restituendum divinavit in Susp. Ined. sive Misc. Nov. Lips. v. III. P. 3. p. 495. Et, ut opinor, rectissime, *nonnulli tamen, immo promptiores*: sive aliqui, sed non promiscui, at potius ex omnibus promptiores. Sic l. vii. p. 134. 'Quosdam, immo vero fortissimum quemque.' De Mundo p. 710. 'Quintus Phosphorus Junonia, immo Veneris stella censetur.' Quamvis igitur blandiatnr admodum conjecturalis lectio *animo*, contra Mss. non est admittenda, sensum idoneum etiam præbente τῷ *immo*. *Oud. Prandioque raptim tuburcinato*] *Glossæ*: 'Raptim, ἀρπαγίμως, ἢ μετ' ἀρπαγῆς.' *tuburcinari*, est δαρδάπτειν. *Hesychius*: Δαρδάπτοιςιν ἑσθίουσι, σπαράττοιςι, μετὰ παραγμοῦ ἑσθίουσι. *lege*, Δαρδάπτοιςι: λαύρως ἑσθίουσιν, &c. et post,

μετὰ σπαραγμοῦ ἑσθίουσι. *Idem Hesychius*: Δάρψαι σπαράξαι, &c. καταφαγεῖν μετὰ σπαραγμοῦ, &c. vide et in δαρδάπτειν. infra heic, 'ferinis animis cœnam invadere' dicitur. *Pric.*

Me et equum, rectores rerum illarum futuros, sustibus exinde ventem producant in riam] *Supra* l. III. 'Nos duos asinos et equum meum productos e stabulo, quantum possunt gravioribus sarcinis onerant, et domo, &c. minantes baculis exigunt:' optime hic Ms. Oxon. *prodeunt in riam*. *Idem.*

PAG. 126 Perducunt ad quam speluncam] *Auctoritate* Mss. Oxon. et D'Orv. sic confidenter rescripti, ut suasit *Pricæus*; immo dudum ante jam edidit *Scriv.* ac dein quoque *Flor.* Ad finem enim viæ tuoc pervenerant. Quo sensu creberrime occurrere præpositionem *per*, ac sæpissime in *pro* corruptam esse, passim monuere viri eruditi. Vide et notarum *Indicem*, ac l. II. p. 36. *Oud. Producant ad quampiam speluncam*] *Scribe* cum Oxon. *fidenter, perducunt*. *Pric.*

Ne breviculo quidem tempore refectos, &c.] *Lib. vii.* 'Nec mihi misero statuta saltem cibaria pro tantis laboribus præstabantur:' ubi dicta confer. *Idem.*

Obiter reducant] *Adverbi*um hoc in duas voces divisit *Beroald.* non sapiens, quid sit *obiter*, sive 'e vestigio,' illico. Quod est in plerisque Mss. et Edd. *Vett.* *Adi Cl. Burni.* ad *Quinct. Declam. x. c. 16.* 'Pessimus parentum, qui dum liberos suos sepeliunt flere contenti, ut obiter ab rogo siccis oculis revertantur.' Vide et hic *Pric.* Et sic *obiter* in *Amm. Marc.* legit *Doct. Canneg.* in *Brittoburgo* p. 24. *Ob* sæpe quidem in *Nostro* potes explicare per *ad*; sed tamen sensum quemdam obpositionis, et vultui nostro objectæ rei habet; ut patet ex notatis ad l. II. p. 39. 'Ob os corporis et pectori

ejus inponit.' Sic l. VIII. p. 163. 'Ob iter illud jacere corpora.' Verum tamen præplacet hic mihi *ociter*: quod margini adleverat G. Vossius, et in Bemb. ac D'Orv. Codd. reperitur, ac plane Appuleii genium spirat. L. 1. p. 17. 'Profer ociter, et hospitem produc' (f. *perduc*) 'ad balneas, satis arduo itinere fatigatum.' Lib. II. p. 36. 'Ociter surrexit.' *Oud. Obiter reducant*] Oxon. et alii Mss. imo et editiones antiquissimæ, *obiter reducant*. quod a Beroaldo (quem secuti reliqui) perspectum minus, in duas voces dissiluit. *Obiter* hic, est 'similiter,' 'ut ante,' vel, 'e vestigio.' Glossæ: 'Obiter, *δμολως, εν τῶ αὐτῶ.*' Glossæ aliæ: 'Εν τῶ αὐτῶ, Eodem, inibi, obiter.' *Pric. Ob iter*] Annotandum, *ob iter* hoc loco dici, quasi *ad iter*, se junctim, ut duæ dictiones esse videantur. Alias *obiter* adverbium est, significatque inter eundem, incidenter, tali de causa: quæ particula Veteribus usitata, et Plinio frequens est. *Beroald.*

Tantaque festinatione trepidabant] Supra lib. III. 'Me trepidatio simul et festinatio decepit.' Quintilianus xvii. Declam. 'Nec præcipiti, &c. trepidatione festinant.' *Pric.*

Unde crebris æque ingestis ictibus, &c. me ægre ad exurgendum compellunt] Lib. IV. 'Certus atque obstinatus nullis verberibus ad ingrediendum exurgere.' *Idem.*

Et imus] *Corrige, unus.* Beroald.

Quid, quod et pessimo pede domum nostram accessit] Apud Plantum Rudente: 'Malam fortunam te in ædes adduxi meas:' contra apud Laërtium Xenias de Diogene: 'Ἀγαθὸς δαίμων εἰς τὴν οἰκίαν μου εἰσελήλυθε. *Pric.*

Sarcinas istas, quamquam invitus pertulerit] Lib. V. 'Nec immemor Zephyrus regalis edicti, quamvis invitus, susceptas eas, &c. solo reddidit:' et IX. 'Apponebat prope mulier, quamvis invita.' *Idem.*

Protinus eum culturiis gratissimum

pabulum futurum præcipitabo] Plaut. Rudente: 'Teque ambnstulatum obijciam magnis avibus pabulum:' id est, *culturiiis*: supra hic lib. V. 'Alitibus bestiis que obvium ferens pabulum, interiit.' Seneca Thebaide: 'Et in alta memora pabulum misit feris Avidis, avibusque.' Idem Thyeste: 'Utrumne sævis pabulum alitibus jacent?' et ibidem: 'Avibus epulandos licet Ferisque triste pabulum sævis tradat.' De Ajace apud Sophoclem Menelaus: 'Ἐκβεβλημένος, Ὅρρισι φορβὴ παραλοῖς γενήσεται. Bene et *gratissimum pabulum*. Homerus: Οἱ δ' ἐπὶ γαίῃ Κελατο γύπεσσιν πολὺ φίλτεροι ἢ ἀλόχοισιν. Staius IX. Thebaidos: 'Ibitis æquoreis gratissima pabula monstris.' *Idem.*

Mitissimi homines] *Fux. immitissimi homines.* Roald. Vulgo, *sævissimi.* Elmenh. Scilicet *sævissimi* invenit Elmenh. in Ed. Vulc. sec. Prave omnino. Sollemnis est Nostro ironia: ut bene monent Interpretes, quam non ceperunt etiam librarii isti, qui *in* addiderunt, ut est quoque in Pal. Guelf. Oxon. Unum eorum 'benignum comitem' vocat p. 130. Vide ad l. 1. p. 6. 'Bona uxor:' et sæpissime, ac præsertim l. VII. p. 150. 'Pastores modesti.' *Oud. Dum secum mitissimi homines altercant de mea nece, jam et domum perveneramus*] Infra heic: 'Dum sic mecum fistem quatiens benignus jocatur comes, jam domus eorum extremam loricam perveneramus.' *Fuxensis* et Oxon. *immitissimi*: at spissis Lucii nostri ironiis magis alterum congruit. *Pric.*

Timor ungulas mihi alas fecerat] Virg. V. Æneid. 'pedibus timor addidit alas.' *Elmenh.* Vide *Pric.* et alios. Sil. Ital. lib. XII. 455. 'pennasque addente pudore Evolat.' Lib. XVI. 553. 'Sed enim sibi fecerat alas Concitus.' *Oud. Timor mihi ungulas alas fecerat*] Lib. VIII. 'Sed illa perniciis non erat alacritatis meæ, at formidinis indicium. Denique me-

cum sic reputabam, Pegasum inclutum illum metu magis volaticum fuisse, ac per hoc merito pinnatum proditum.' *Pric.*

Ac ne meæ quidem necis habita] D'Orvill. *ac nō e q. n. Fux. sed me q. n. Palat. Guelf. et Oxon. sed meæ q. necis,* scriptura *Pric. conjecturæ congrua,* quam recte refellit Florid. male tamen cogitans de pluribus jumentis lassis, quæ non habebant. Certe de se suoque equo loquitur modo Auctor, latronesque nec equi pascendi curam habuisse, nec sui necem, quam erant comminati, peregisse jam prærecurrendi festinatione. *Oud. Nulla salutis nostræ cura, ac ne meæ quidem necis habita]* Imo habitam curam necis ejus et præcedentia et sequentia monstrant: unde conjecteram legendum, *at meæ quidem n. h.* post vidi in Oxoniensi *ισοδύναμον, sed meæ q. n. h.* Sententia loci clara est, nec dissimilis Taciti illa: 'Non esse curæ Diis securitatem nostram, esse ultionem.' 'Salutem' heic 'refectionem' intellige, ex qua salus: hinc infra x. 'refectioni se ac saluti redderet.' Vide ad Act. 27. 30. notata. *Pric.*

Actutum recurrunt] Qua fultus auctoritate Vulcan. Ed. sec. Elmenh. et Flor. sequentibus, ediderit *actutum,* reperire non potui. Per se proba quidem vox est, ut vidimus ad lib. v. p. 104. 'Dabunt actutum mihi pœnas.' Sed Mss. et Edd. ceteræ constanter habent *dudum:* unde *Pric.* volebat legere *domum,* vel transponere *dudum vulnerati rem:* quia non satis dispexit vim particulæ *dudum;* quæ, uti et *jam dudum* ponitur cum præsentis tempore, quando significat actionem jam inceptam, sed adhuc durantem. Vide Cicer. Cat. 1. 5. Lucan. lib. iv. 545. v. 423. 'Modo,' 'quam primum' explicat Serv. ad Virgil. Æn. 11. 103. 'Jam dudum sumite pœnas:' ubi vide Burm. infra lib. x. p. 225. 'Jam dudum præstantem offendimus.' Pith. *accurre-*

runt. Oud. Comitibus adscitis qui vulnerati remanserant, dudum recurrunt] 'Dudum recurrere' quid valeat, non dispicio: conabar ita locum constituere: C. a. qui dudum vulnerati remanserant, recurrunt: vel pro *dudum, domum* substituere: supra paulo: 'Quid, quod et pessimo pede domum nostram accessit?' Elmenhorstius, qua fultus auctoritate non video, *actutum* edidit. *Pric.*

Relaturi tædia u. a. nostræ tarditatis] Hæc verba interpretari omisit Berroald. desperans forte, se bene expliciturum. Florid. tamen reddidit per 'reportaturi fastidia n. tarditatis;' quibus patet, eum per *tædia* intellexisse onera, adhuc ibi relicta. Sed præterquam, quod durissime ita locutus foret Auctor, non reliquerant ibi ceteras raptas res ob tarditatem asini, sed quod plures gestare non poterat; ut patet e præcedentibus. Vulgatum tamen non magis intelligo, nec quid velit Cl. Wass. capio. Suspicio quidem, Auctoris mentem hanc esse; Latrones, relicto illic asino præ tædio ipsius tarditatis, solos abiisse, suis ipsos humeris adlaturos, non *reluturos ea,* quæ in spelunca adhucum reliqueant: unde rapinis suis onusti mox revertuntur, et in Lucium aufugientem cum puella incidunt pag. 129. Confer omnino Lucian. in Lucio pag. 591. t. 11. Quid vero scripserit Auctor, nescio. In Edd. Junt. Ald. est *laturi,* in Reg. Fux. Pith. Guelf. Bert. Pal. D'Orv. *relatori tædio,* quod ultimum et in Fulv. Oxon. aliisque esse, alii monuerunt. Conjeci aliquando: *relicto me, tædio, ut ai. &c.* vel *præ altiore tædio:* ut 'altius tædium' sit dictum, quo 'altior vindicta,' et similia: de quibus egi ad lib. iv. p. 66. An *me relicto, præ tædio?* An *reliqua laturi, tædio?* Sic vir d. ad M. Ed. Colv. An *relato iis, sc. comitibus, vel relato anui tædio?* sive narrato illi, ut ea probe custodiret-illum necandum;

quo trahi possent sequentia. Quin quia in Oxon. est *relectiori*, et *tædia* servat idem in marg. uti et Florent. aliique, divinavi, num reliquerit Auctor, *relecturi tædia*, &c. sive repetituri et recalcaturi viam, quam cum tædio, ut aiebant, præ nostra tarditate emensi erant. Certe *relegere* eo sensu est elegantissimum. Adi omnino N. Heins. Advers. pag. 236. Bentlei. ad Horat. lib. 1. Od. 34. 'atque iterare cursus Cogor relictos.' Valer. Flacc. viii. 121. 'Relegunt campos.' Et sic fere Ovid. lib. iv. Met. 569. 'relegantque suos sermone labores.' Atque deducta hinc metaphora explicio cum Heinsio ad Ovid. Fast. ii. 550. Horatii locum Epod. ii. in f. 'Omnem relegit idibus pecuniam.' Non 'collegit rursus,' sed 'renumeravit,' rursus ejus summam deduxit: *hertelt en opgenoomen, wat hy had.* Nam *relegit*, quod est in Mss. plurimis, etiam plerisque a me visis, ac placuit Gron. lib. 1. Obs. cap. 20. Bentleioue, qui tamen de Gron. tacet, non videtur ibi locum habere posse. Talis enim pecuniæ redactio nequit uno die fieri. Sed ut ad Nostri locum redeam, *viæ tædia* aliquoties usurpat; et ita 'tarditas' ac 'tædium pompæ' apud Sueton. in Vespas. c. 12. *Oud. Relaturi tædia, ut aiebant, nostræ tarditatis*] Oxon. *relectiori tædio*, &c. Ms. alius: *relatori tædio*: subesse aliquid puto vulgato rectius. *Pric.*

Quid stas, Luci] In Guelf. *Quid istas, L.* in Pal. scribitur *quid istas, o Luci*: ex quo tacite Elmenh. cum Scriv. et Flor. videtur intrusisse τὸ ο. quamque exclamationis vocalem nunc addit, nunc omittit Auctor, uti hic ceteri Mss. respuunt, qui recte, ut docet *Pric.* simplex *stas* præferant quoque cum Beroald. et seqq. Edd. *Restas* placebat quoque Sopingio et Grnt. Sed idem conjecit itidem: *Quid hic stas.* Adi Misc. Nov. Lips. vol. iii. p. 111. p. 496. Et adverbium

Delph. et Var. Clas.

hoc omnino hic admittendum censeo. Nam diserte in D'Orvill. exaratur: *Quid stas hic, Luci?* In præfixis Beroald. notæ vocibus legitur, *quod istas.* Hinc fingi posset: *Quo hic stas, Luci?* Lucian. t. ii. p. 591. in hac re: *Τί ἐστι μέγεις ἐντραῖθα; Oud. Quid stas, Luci*] Melius ita Beroaldus, quam qui postea, *restas* et *instas*. Novius apud Nonnium: 'Quid stas? age, move te.' Horatius in Epistolis: 'Quid stas?' Infra hic l. xi. 'Quid stas o Luci?' In Menæchmo Plautino: 'Quid statis? &c. jam sublimem raptum oportuit.' Terentius Eunuch. 'Quid stas?' ubi Donatus: 'Quasi sit causa properandi.' Hæc autem cum sequentibus 'Vides istas rupinas,' &c. concepta (ni fallor) sunt ex Horatii hiscæ: 'Quid mori cessas? potes hac ab orno, Pendulum zona bene te secuta, Lædere collum.' *Pric.* *Quod istas luci*] *Lego, Quid stas Luci?* Sermocinatio est, quam secum habet Lucius Appuleius. *Beroald.*

Vel quid jam novissimum expectas] Apud Quintilianum ille Declam. ix. 'Tota cogitatione in mortem intentus, expectabam cruentum illum confectorem.' 'Novissimum,' pessimum, ultimum, rerum omnium extremum, supra lib. i. 'Pol dignus es extrema sustinere, et, si quid est novissimo extremius.' Tacitus Annal. vi. de Caligula: 'A summa spe novissima expectabat:' et apud Eundem xii. 'Novissima quidem exempla meritum.' *Pric.*

Et præcutas] De dubio τὸν *silicis* genere adi Comment. ad Ovid. l. ix. Met. 223. ad lib. iv. Trist. 6. 14. *Oud.*

In his præminentes silices] Alii, nescio qui, teste *Pric.* *præminentes.* Is *præminentes* defendit. Sed præterquam quod *præ* illico præcedat, apud idoneos Latinæ linguæ scriptores *præminere*, magis significat excellentiam seu præstantiam super alios,

Apul.

7 F

quam exstantiam. Quare præfero *prominentes*, quod præter Fulv. et Fux. servarunt Oxon. Par. et Pal. et forsàn Pith. cum Salm. Vide Burm. ad Valer. Flacc. lib. vii. 30. 'Prominet, atque oculos longe tenet.' Drak. ad Liv. lib. xxxvii. 23. 'prominet in altum.' Veget. lib. v. c. 13. 'prominentibus vel latentibus scopulis:' ubi in Ms. *proemin.* Plin. lib. v. Ep. 6. 'Porticum latam et prominulam:' et inferius, 'valvis in viridia prominet et exit.' Immo Auctor noster crebro hoc utitur composito. Lib. i. pag. 12. 'Tigillo, quod prominebat.' Lib. v. pag. 97. 'In more Sirenum scopulo prominentes.' Hoc libro pag. 131. 'sola facie prominente:' ubi eadem varietas. Lib. ix. pag. 195. 'Digitos, qui prominebant.' Lib. x. p. 233. 'pinnulæ prominebant.' Lib. xi. p. 216. 'Ejus orificium prominebat.' In D'Orvill. est vitiose, *in has præm. scilicet.* Idem. *Præminentes silices*] Mss. Oxon. et Fuxensis, *prominentes*: at antiquissimæ editiones *præminentes*: pro quo nonnulli *præminentes*, quod eodem cadit. Tacitus Annal. xii. 'Cæteros peritia legum præminebat.' Idem de Vatinius quodam Annal. xv. 'Optimi enjuscue criminatione eo usque valuit, ut gratia, pecunia, vi nocendi etiam malis præmineret:' ubi *malos* pro *malis* Pichena, quod in sensum eundem recidit: ego *magis* scribendum conjeci, hæc sententia. Præminebat gratia, præminebat pecunia, at magis vi nocendi præminebat. Ammian. l. xvii. 'Feroecia pares, et numero præminentes:' sic 'labra præminencia' Egraphius ad ii. 3. Eunuchi. Augustinus Confess. vi. 9. 'Ingressus ad cancellos plumbeos qui vico argentario desuper præminent.' Pric.

Penetrantes, qua decideris] Pith. *penetrante.* In Pal. q. Fux. *qm.* Quæqua receperunt Vulc. Ed. sec. Elementi. Scriv. et Flor. Vide ad lib. ii. p. 22. Verum si silices *penetrarent*

corpus Lucii, videtur potius illis adfixus et hæsurus fuisse, quam ulterius decidisse. Quare cum Pric. et Wass. præfero Flor. Cod. marginalem lectionem, *pene antequam decideris*, non vero, *penetrantes antequam dec.* uti idem Pric. conjecit, probante Florido. Lib. v. p. 106. 'Nec tamen ad illum locum vel saltem mortua pervenire potuit. Nam per saxa cautium membris jactatis atque dissipatis et laceratis visceribus suis, alitibus bestiisque obvium ferens pabulum interiiit.' Oud. *Quæ te penetrantes qua decideris, membratim dissipabunt*] Colvius, *quaqua decideris*, quod non improbo: est autem in Florentino, *Q. te pene antequam decideris m. d.* quæ vel ipsa, vel, quæ illi cognata, *Q. te penetrantes antequam decideris m. d.* est lectio, me judice, vulgatæ longe præferenda. Supra v. de sorore Psyches, quæ e scopulo se præcipitem dedit: 'Nec tamen ad illum locum vel saltem mortua pervenire potuit: nam per saxa cautium membris jactatis atque dissipatis, &c. alitibus bestiisque obvium ferens pabulum interiiit.' Pric.

PAG. 127 *Non vultum, &c. tantum asini, rerum corium non asini er.*] Si vulgaris hæc lectio sana est, post *rerum* subintelligi debet *etiam*; de qua ellipsi dixi quædam ad l. i. p. 8. At multum præplacet scriptura Codd. Flor. Fux. Gneff. Oxon. Bert. Pal. et Edd. Elmenh. Scriv. Flor. hand agnoscentium primum *non*, clarissimo sensu. Magis tibi tantum circumdedit vultum, laboresque asini, non vero ejus corium. In Palat. Gneff. et Oxon. est *victum*, qui circumdari nequit. Adi Pric. *Tibi deest Pal. asinorum corium* Oxon. a m. pr. *Ista omnia rerum corium non asini desiderantur* in D'Orv. Oud. *Non vultum tibi tantum laboresque asini, &c.*] In Oxon. *Non victum tibi, &c.* quæ lectio lenocinatur quidem: supra fine tertii: 'Præsentem casum tolerans, in asini

faciem scœna rodebam: nil tamen ausim mutare: nam et IV. de ursæ pellem subennte: 'Vultu ferino se recondit:' et supra hoc ipso libro: 'Potest in asino meo latere vel vultus hominis, vel facies Deorum.' *Pric.*

Hirundinis tœnue membranulum] *Hirudinis*, quod servavit Fux. Cod. ediderunt jam Vulc. Elmenh. Scriv. et placet *Pric.* quia *hirundinis* entis non tenuior, quam aliarum avium. Verum non video rationem, ob quam Auctor sibi tribuat magis membranam *hirudinis*, palustris bestiolæ minimæ, quæ inter potandum gulæ illabi potest, ut docet Plin. I. XXI. c. 1. § 27. et lib. VIII. c. 10. quam alterius, quæ saltem magis accedat ad asini magnitudinem. Hinc cum Grut. in Susp. Ined. sive Misc. Nov. Lips. vol. III. t. III. p. 502. altius ulcus hæc latere censeo, mentemque Appuleii fuisse opinor, tam tenuem sibi esse cutem, ut non solum esset pervia silicibus acutis, sed etiam aculeo vel toti capiti sanguisgæ βδέλλης seu *hirudinis*, penetrantis eam, ut ebibat sanguinem; nec missuræ, nisi cruoris plenæ. Vide ad Plin. I. XI. c. 34. XXXII. 10. Horat. Art. P. vs. ult. Theocr. Id. II. 56. In Oxon. Ms. est *h. tenuum memb.* D'Orv. *h. tenuæ membranulum.* Pith. *t. umbraculum.* Grut. conjecit, *hirudini tenuæ*, et explicuit 'membranam, quæ vel ipsius *hirudinis* confessione tenuior:' quod vix capio. Rectius exposuisset *tenuæ* et penetrabile etiam *hirudini*; quam perforare facile *hirudo* posset. Idem quoque longius discedens ab litterarum apicibus, audacissimam proposuit conjecturam, *hirudinis stimulo memb. perivium dedit.* Sensum Auctoris sine dubio vidit. Ipsis verbis certior medicina a Codd. exspectanda est. De neutro *g. membranulum* vide *Pric.* *Circumdare* vero *corium alicui*, pro aliquem corio circumdare, æque probum est. Vide quos laudavi ad Hirt. I. VIII. B. G. c. 7. et B. Afr. c.

35. 'oppido munitiones circumdare.' Infra I. IX. p. 193. 'Lacinias cavææ circumdatas.' Virg. lib. X. ÆN. 483. de clipeo: 'Quem pellis toties obeat circumdata tauri.' Et sic alii quoque. Quare id verbum suspectum non esse debebat Grut. *Oud.* *Sed hirundinis tenuæ membranulum circumdedit*] In vet. Onomastico: 'Membranulum, μνηγγιον.' Glossæ: 'Ἰμην, membranum, membranum:' scribe *membranulum*: pro *hirundinis* alii *hirudinis*: quibus non illibenter accedo. *Pric.*

An custodiam anus semimortuæ formidabis] Sophocles: *Η καὶ δοκέειτε τοῦ τυφλοῦ τιν' ἐντροπήν ἢ φροντιδ' ἔξειν; *Idem.*

Finire poteris] Perperam elegans verbum mutaverat solus Vulc. Ed. sec. *Finire* est interficere. Gr. τελειοῦν. Et sic in Mss. O. Atque hinc in Gemmis: *Fin.* Marius, Pompeius, Cleopatra, Olympia. i. e. *finitus* vel *finita*: sive occisa. Adi etiam *Pric.* Comm. ad Val. Max. lib. II. c. 6. § 6. III. 2. § 6. Ext. 'spiritum finire.' Duk. ad Flor. I. II. c. 15. 'Finita Carthago.' De V. Plat. pag. 581. et Fabri Thesaurum. Sic etiam *fnis* absolute pro vitæ fine sive morte ponitur Vell. lib. II. c. 123. 'Nec quidquam de fine, si fata poscerent, recusans.' Luc. I. VII. 811. 'finemque sui sibi corpora debent.' Atque ita Ms. Lactantii de Phœn. vs. 161. 'At fortunatæ sortis, filique volucrum, Cui de se nasci præstitit ipse Deus:' uti non male reposituit Heins. Vulgo *fatigue* e glossa τοῦ *fnis*. Adde Cl. Canneg. ad Treb. Poll. de 30. Tyr. c. 8. *Oud.* *Pedis tui calce unica finire poteris*] Donatus ad Phorm. I. 2. 'Modo calces, non partes plantæ, sed percussiones pedum plagasque significat.' *Finire* Græcum est: sic Justinus lib. XXVII. de Sohemo: 'Ego præcipitatus finitur:' et 'bestiis finiri,' Tertullianus in de Scorpiace. *Pric.*

Et alacri statim nisu lorum quo fueram destinatus abrumpo, meque quadrupedi cursu proripio] Homerus: Δεσμὸν ἀπορόψας θελεῖ πεδίῳ κροαλῶν. Infra hic lib. vii. 'Cervice ardua elata, lorum quo tenebar abrumpo, meque protinus pernici fugæ committo:' et ix. 'Protinusque vinculo quo fueram deligatus abrupto, cursu me totis pedibus proripio.' 'Lorum' hic est qui Polluci i. 11. δεσμὸς ἐπιφατῖδιος. *Idem.* Nisi] *Lege nixu:* hoc est, conatu et viribus. *Beroald.* *Meque quadrupedi cursu proripio*] Infra xi. 'Inclementi me cursu proripui.' Aldhelmus in de Virginit. 'Multimodas ferarum naturas quadrupedante cursu orbem lastrantes:' sic 'quadrupedantes cantherii' apud Plantum Casina. *Pric.*

Astutule anus mitinos oculos, &c.] Oculos insidiantes mihi, me furtim observantes. Artemidorus in Oneirocriticis: Ἰεραξ φανερός (malim φανερός) καὶ ὁμοσε χωροῦντας (σημαίνει) ἰκτίνος λάρα ἐπιθεμέρους. verborum et temporishaud parum heic frustra Beroaldus insumpsit. *Idem.*

Capta super sexum. Sc. audacia] Legi vult *Pric. senilis supra sexum,* sive ultra, majore audacia, quam sexus muliebris et ætas permittere videtur, ut 'supra vires,' 'modum,' 'morem,' &c. Solin. p. 19. 'Forma supra hominem angustiore.' Sed et eo sensu *super* alibi poni videas. Vide Serv. ad Virgil. Æn. viii. 303. 'super omnia' per *ultra* explicantem. *Comm.* ad Ovid. l. vi. Met. 927. viii. 678. Burm. et me ad Sueton. Claud. c. 25. 'super' vel 'supra numerum.' Variant quoque Mss. et Edd. apud Virg. iv. G. 231. 'Illis ira modum supra est:' et l. xi. Æn. 510. 'omnia quando Est animus supra.' Septim. de B. Troj. l. iv. c. 20. 'Quum super modum gravaretur egregius dux.' L. vi. c. 10. 'supra modum dolore adfecta.' Certe eodem modo utrobique scribendum videtur; at malim *supra.* Tem-

poris significatione sæpe *super* pro *ultra* ponitur, unde 'superesse,' 'superstes esse' et 'supervivere alicui,' ut l. i. p. 10. et hinc in Inscriptionibus: 'Vivere super' et 'supra aliquem.' Consule Fabretti Inscript. cap. 8. p. 551. In Par. et Oxon. Cod. est *aulacius*, quasi fuisset *aulaci* vi. Oud. *Captu super sexum, &c. audacia]* Infra statim: 'Virili constantia sumpta.' Justinus de Xerxe et Artemisia: 'Ut in viro muliebrem timorem, ita in muliere virilem audaciam cerne- res.' Pro *super* lege *supra:* Scriptor de Excid. Hierosolymit. t. 12. 'Nec medioeris mulieri spiritus, ut maxima quæque auderet: atque supra femineæ sexus conditionem prælia dispo- neret.' *Pric.*

Ac m. deducere ac revoc. contendit] *F. reducere.* Brant. Perperam. Non enim adhuc processerat asinus. Tunc anus eum loro prehendere non potuisset, nec ab eo protinus calcibus in- peti; sed dum se quadrupede cursu proripit, eo ipso momento adprehendit lorum, tentans eum sistere, et ab alta pedum elevatione atque impetu, ut in fine pag. hujus, deducere humilem, mitem, et placidum, blandis illum interim vocibus, ut revertatur ad se et locum priorem, alloquens. Male enim interpretatur Flor. *reducere atque retrahere.* In Fux. modo est *ducere.* Pro seq. ac malim eum Edd. Junt. et Aldi cit. Oud. *Lorumprehendit, ac me deducere ac revocare contendit]* Infra hic: 'Preaso loro, retrorsum me circumtorquet.' *Pric.*

Incussis in eam posteriorum pedum calcibus] Ὀπλὰς δὲ ὀπισθίων πυδῶν κινεῶν Simonides apud Suidam vocat. Infra hic lib. ix. 'Ad tutelam salutis crebris calcibus velitatus.' *Idem.*

Applodo terræ] Vulgo, *applaudo.* El- menh. Creberrime vocales au et o, in iisdem vocabulis fuisse adhibitæ, ut ejusdem fere soni, sæpius monitum est. Quare vix est operæ pretium, quidquam mutare. Quid tamen se-

quendi sunt codices, obtemperavi. Elmenh. non minus ac Scriv. et Florid. Quippe ita invenias in Flor. Palat. Oxon. D'Orvill. Fux. Guelf. Inc. et Ed. Junt. post. Ad hæc 'adplodere' videntur amasse in graviore adlisione. Vide Pric. ad l. ix. p. 206. 'Terræ graviter adplodit.' 'Adplaudere' vero de leviore percussione, palpitatione, vel læta gesticulatione, ut p. seq. 'quadrupede cursu solum replaudens.' Adi ad Nemes. Ecl. iii. 33. Sed tamen lib. i. pag. 5. 'dextra sæviante frontem replaudens.' *Oud.*

Tamen tenaciter loro inharebat, ut] Fux. loro tamen tenaciter inhar. Sensus postulat ita scribi. *Roald.* Scilicet ita ait Roald. ne quis *tamen* jungat præcedenti *prostrata*. Alioquin eum non capio. Nisi insuper voluerit legi *tam*, ut est in Fux. ejus Cod. ordinem præbent etiam Pal. Edd. Elmenh. Scriv. Flor. Pricæus ait hic, non supra, ut est in mea collatione, scribi *tam*, quod ei placet cum viro docto ad marg. Ed. Vic. ob seq. *ut*. Ob ordinis in Mss. variationem, malim ego cum D'Orv. *tamen* delere, ut sæpissime eam vocem post 'quamvis,' 'licet,' &c. ἄλλεπειν vidimus ad l. iii. p. 60. Præcessit jam bis 'nec tamen.' Adhæc vovulæ 'ita,' 'tam,' &c. crebro omittuntur ante τὸ *ut*. Respice quæ notavi ad lib. i. p. 9. 'Viscera quatuor, ut,' &c. *Oud.* *Illu, quamvis humi prostratu, tamen tenaciter loro inharebat, &c.]* Æneid. i. 'Fertur equis, enrruque hæret resapiuus inani, Lora tenens tamen: huic cervixque comæque trahuntur Per terram.' *Pric.*

Ut me procurante, &c. sequeretur] In Mss. tantum non omnibus et Edd. Vett. legas, *me procurrente*. Quod explicari potest bene construendo, 'ut sequeretur, me procurrente,' sive dum procurrebam. Sed tamen præfero *procurrentem*, cum Wow. et seqq. ut diserte exstat quoque in D'Orv.

Pith. Fux. Guelf. At me idcirco contra illum ceterosque Codd. ex unico Pal. non excluderem, quod cum Wow. fecit Pric. Bas. hypothetæ error inposuit Gulielmio. *Oud.* *Tamen tenaciter loro inharebat, ut procurrentem (me) aliquantisper tractu sui sequeretur]* Bene Oxon. *Tam tenaciter, &c.* Pro tractu sui, alii tractus vi malunt. *Pric.*

Sed frustra fletibus cassum tumultum commovebat] Virgil. iii. Æneid. 'Talia fundebat lacrymans, longosque ciebat Incassum fletus: ubi et Servius: (satis commode ad aniculam istam) 'Et longos, et incassum: ut femineos affectus monstraret.' Glosarium: 'Frustra, nequicquam, cassum: ubi malim *incassum* scribi. Onomasticon vetus: 'Incassum, φρούδως.' *Idem.*

Quippe cum nullus afforet, qui supplicis ei ferre posset] In Pluto Aristophanis: Ποθείς τὸν οὐ παρόντα, καὶ μάτην καλέεις. vide Judic. xviii. 28. *Id.*

Illa v. capticia] *Illa* deest Pith. *Capticia* vel *captitia* legi videtur in plerisque Mss. certe Edd. primis, aliisque, quod defendit Beroald. similibus derivatis a participio hæc forma. *Ag* vide me ad Cæs. lib. iv. B. G. c. 2. 'Jumentis inportatitiis non utuntur: et alibi, ac Schott. Obs. lib. i. cap. 10. Verum cum Auctor semper *captivam* vocat, malui parere auctoritati Cod. Flor. confirmatæ Mss. Oxon. Par. D'Orv. Guelf. et aliis, atque Edd. Bas. sec. Elmenh. Scriv. et Floridi. In D'Orvill. est *virgo illac*. *Oud.* *Capticia]* Dictio est eadem formula a 'capta' inclinata, qua ab 'empto' 'empticius,' a 'facto' 'facticius: significat *captam*, sive *captivam*: sicut 'empticius' *emptum*, 'facticius' *factum*. M. Varro in iii. de Re rustica: 'Hic aprum glans cum pascit *empticia*, *factit* pingnem, illic gratuita *exilem*.' Lucian. et Græci αἰχμάλωτον dicunt *capticiam*. *Beroald.*

Vocis exitu procurrrens] Posses explicare ‘vocis finem,’ ut Cæs. lib. iv. B. G. c. 8. ‘Exitus orationis.’ Supra lib. iii. et lib. iv. *In et cum isto fine sermonis.* Nihilominus placet admodum doctorum virorum conjectura *excitu*, quam etiam probarunt Schegkii in Præm. c. 13. Soping. atque in textum recepere Elmenh. Seriv. Flor. ac firmant Pith. et Fux. ac nonnihil Oxon. *excita*. Guelferb. *exari*, Palat. *exacu*, et sic ad marg. Ed. Vic. e Ms. quoque correxit vir doctus. Nam temere inde, ut videtur, Wow. et Pric. tacite ediderunt, *voce excita proc.* sine copula. Recte ita lib. viii. p. 175. ‘cantusque mulcentibus modulis exitus procurrit:’ ubi vide. Nec inlibere te debet, lector, quod nusquam alibi hoc Substantivum *excitus* reperitur. Quam plurima nomina quartæ declinationis, in *us* exeuntia, in Nostro et aliis occurrunt ἀπαξ λεγόμενα: ut et supra monui late ad lib. iii. pag. 55. ‘Eam in reformatu videam.’ *Oud.* *Exitu]* Cum fine clamoris anilis. Malim legere *excitu*, ut significet excitatione vocis, et inclamatione virginem procurrisse. *Beeroald.*

Non tauro, sed asino dependentem directe aniculam] F. *dierecta*, sed *Dircen* præsertim, ut jamdii e Mss. legend. docuit Sciopp. *Brant.* Non capio istam Brant. conjecturam, nec magis ridiculam Schegkii in Præm. c. 13. lectionem *die recti* pro *ad diem erecti*. Ineptissimam quoque Pii lectionem *dierectam* ad Plant. Mostell. 1. 1. 8. et vulgarem esse scripturam *directe*, vel Ed. Vicent. *directæ*, certissimum est. Et quis dubitare possit de veritate vocis *Dircen*, quam ante omnes correctores jam nobis exhibuit Ed. Junt. post. ut bene monuit Schottus, et clarissime exaratur in Cod. Pith. et servarunt etiam Oxon. Inc. ac ferme etiam D’Orv. *dieten*, ac Pal. Guelf. *ducem*. Vide quoque Sciopp. in Corp. Epist. Burm. t. ii. pag. 52. Quin ex

hoc loco Cl. Gesner. in Luciani etiam Asino t. ii. p. 591. ubi dicitur anus Lucium prehendisse ἐκ τῆς οὐράς, et mox puella ἰδοῦσα γραῦν, δίκην κέρκον ἐξ ὄνου ἡμμένην τολμᾶν τόλμημα γενναίων, conjecit itidem legendum δίκην Δίρκης. Nec admodum refragor. Moneendus tamen est Lector, Veterum neminem dixisse, *Dircen* Tauri can-dæ fuisse adligatam, sed eruibus ad ejus os vel collum. Vide Hygin. F. 8. Broukh. ad Propert. lib. iii. 14. 38. Quare non videtur Lucian. ex sua fictione animum tam bene, quam Appuleius, *Dircæ* potuisse comparare. Ceterum pro *tauro* in D’Orvill. est *temeo*, mirifice. *Oud.*

Sumtaque constantia virili] Flor. *audacia*. Elmenh. Accedit D’Orv. et sic edidere Wow. et Pric. id probans; quum tamen ipse ad lib. x. pag. 615. moneat, *constantias* sæpissime a Nostro poni pro ‘audacia,’ et ‘inpuudentia,’ ut ibi sumitur. Mihi certe hic loci e glossa irrepsisse videtur; quia altera magis convenire videbatur verbo ‘sumere.’ Sed sæpe *constantia* non est nisi virtus animi, timori non obnoxii, et intrepida fortitudo. Adi Davis. et me ad Cæs. lib. i. B. G. c. 40. ‘Quantum haberet boni in se constantia:’ et ad lib. iii. c. 25. ‘Constanter, et non timide.’ Veget. lib. i. c. 2. ‘Constantiam ac fiduciam non habere communis pugnandi.’ *Oud.* *Sumptaque audacia virili]* Est in nonnullis *constantia*: ego positam lectionem amplector. Justinus lib. xxvii. ‘Puer, &c. virilem audaciam sumit.’ Sallustius de Sempronia: ‘Multa sæpe virilium audaciæ facinora commiserat.’ Supra heic, de eadem ista: ‘Capta supra sexum, &c. audacia.’ Pric.

Facinus audet pulcherrimum] Γενναίαν ἄμα καὶ συνετὴν βουλήν βουλεύεται: ut vi. Anna Comnena locuta. Terent. ii. 3. Heautont. ‘Non fit sine periculo facinus magnum,’ &c. *Idem.*

Placidis] Alii, *placidis*. Elmenh. Certe *placidis* est in Flor. Reg. Pith. Guelf.

Pal. Oxon. (qui a m. pr. habet *plagis*) Pal. D'Orv. et Edd. Vulc. sec. Wow. ac Pric. placuitque magis Soping. nec raro invenias 'placidam vocem,' uti in f. hujus libri, 'placido sermone:' ubi eadem varietas, ut passim; quia sæpe utrumque adplicari sententiæ potest. Quia tamen facilius librarii crebriusque ex *placitus* fecere *placidus*; et hic optime 'placitos gannitus' exponemus, 'qui mihi egregie placebant,' cum ceteris præfero *placitis*. Adi me ad lib. ix. pag. 198. 'placita quiete recreabar.' Ac sic reponendum quoque in Cent. Nupt. Aus. e Ms. Leid. p. 513. 'placitone etiam pugnabis amori:' uti in Virg. lib. iv. Æn. vs. 38. dudum correxerunt viri docti. Dein *naviter* Guelf. *Oud.*

PAG. 128 *Sed et plagarum suasu, quæ me sæpicule commonebant*] E converso lib. vii. 'Cæterum plagis non magnopere commovebar.' *Commonebant* heic (ut passim) Latine, et venustissime. Virgilius: 'Pendens in verbera, telo Admonuit bijuges:' apud Plantum ille: 'Ego vos commonefaciam monumentis bubulis:' sic *νουθετεῖν κοινδύλοισ* in Vespis Aristophanes. In Cod. Theodos. de Curs. publ. &c. 'Placet ut omnino nullus in agitando fuste utatur, sed aut virga, aut certe flagro, cujus in cuspide infixus brevis aculeus, pigrescentes artus innocuo titillo poterit admonere.' Pric.

Scalpendi dorsi mei simulatione] Ed. Junt. post. *scabendi*; quod e glossa ortum, et proverbiali locutione, 'mutuum muli scabunt;' quo titulo fuit Varronis opus, a Nonio sæpe citatum, ac vulgo in Aus. Techn. p. 176. Ed. Toll. 'mutuum muli scabunt;' sed Mss. duo Leidd. quorum unus integerrimus et venerandæ antiquitatis, habent *scalpant*, bene. Ac dixit quidem Horat. lib. i. S. x. 71. 'digito caput scabere.' Sed alii maluerunt 'digito caput scalpere,' ut Juven. S.

ix. 133. Amm. Marcell. lib. xvii. c. 11. et Epigr. apud Schol. Luc. lib. vii. vs. 726. de quo vide illic, et Voss. lib. iv. Inst. Orat. p. 159. ac Scal. ad Aus. Epigr. 69. Supra p. 115. 'Venus caputque quatiens, et adscalpens aurem dexteram.' Lib. x. p. 217. 'modo hanc, modo illam partem scalpere capitis.' *Oud.*

Obligata cervice] *Obligata* non est, nisi sphalma tyothetarum in Edd. Ber. et utraque Basil. Ita 'obliquare oculos,' 'caput' Ovid. lib. vii. Metam. vs. 411. Luc. lib. iv. 726. Sed præter Fux. et Fulv. *obliquatus a cervice* ostentant quoque Reg. Palat. Oxon. D'Orv. Inc. quod eandem præbens sententiam, sed constructionis magis elaboratæ, non ausim cum Pric. rejicere. Guelf. *obliquata arcerice*. 'A cervice' est ab ea parte, qua est cervix. Virgil. Æn. x. 270. 'cristisque a vertice flamma Funditur.' Ovid. lib. ix. Met. 33. 'tenuique a pectore varas In statione manus.' In Flor. N. 16. 'Articulum a crure defregerim.' De Deo Socratis p. 676. 'Servius Tullius flamma columinetur a capite.' Plura vide apud Sueton. in Vesp. c. 5. 'a frutice:' et supra ad lib. iv. p. 78. 'A gloria non perivit.' *Idem. Obliquata cervice*] Oxon. et alius Ms. *obliquatus a cervice*: rectori sine dubio vulgata lectio. Infra lib. ix. 'Dum obliquata cervice per quandam fenestram, &c. prospicere gestio.' Pric.

Suspirans altius] Minus bene Mss. Oxon. D'Orvill. Pith. Fux. Guelf. cum Edd. Vic. Ber. Junt. Ald. Col. et Bas. exhibent *spirans*, quod est spiritus altiores sumens, elatior facta; minus obportuno hic sensu. 'Suspirare altius' sæpissime Noster cum aliis ait. *Oud. Suspirans altius*] *Idem* Oxon. et Vicentiæ editus *spirans*, minus recte. De Axa Calebi filia Josue 15. 18. 'Suspiravitque, ut sedebat in asino:' qui locus valde similis isti. Pric.

Calumque sollicitu petens] Perperam mutavit viri docti, quia *nutum* crediderunt semper dici de gestu prono et demisso; sed et dicitur de obliquo, qualem hic exprimit egregie inclinatum supplicis et pendulum quasi a cervice caput. Dixi plura ad Suet. Vesp. c. 8. 'nutu adspernatus.' Sic 'nimen capitum' Lucretio l. 11. 632. 'Petens cælum' enim est 'orans Deos.' *Qud.*

Opem ferte] Secure retinuerunt hic posteriores Editores id, quod intrusum est a Vulc. Ed. sec. quodque si vel maxime unus et alter Ms. haberet, constare posset tamen, e glossa inrepsisse. At ita nullus Cod. nec prior Editio habet; sed constanter exaratur editurque, *opem facite*. Quod ex Græco fonte petitum et elegantissimum est: uti passim dicitur 'facere medelam' et 'medicinam alicui.' Consule Præschium ad Phædri F. viii. 9. Plant. Pseud. iv. l. 129. 'Faciam dona tibi.' Terent. Heaut. iv. 6. 15. 'Faciam tibi boni aliquid.' Ms. Cæs. Lib. iii. B. Civ. e. 36. 'Auxilium facere.' Immo Noster jam lib. v. p. 101. 'Quum primum illius morte salutem tibi feceris.' Sic et lib. x. p. 212. 'modo istud, modo illud causæ faciens.' et lib. viii. init. vulgo, 'Talem collegio suo nuncium fecit.' ubi vide tamen. Quare restitui τὸ *facite*. *Idem.*

Serire desine] Lindenbr. Coll. nihil varietatis habet. Sed Oxon. Guelf. et Inc. præferunt *desiste*. Quod contra reliquos Mss. tamen præplacet cum Elmenh. Scriv. et Florid. Edd. quia *desisto* in se continet mutatae mentis significationem; ut sæpe vidimus in Cæsare: ac sæpe confunditur cum altero *desino*. Vide Drak. ad Liv. lib. xxx. c. 3. Infinitivo autem jungitur aliquoties. Consule Broukh. ad Tibull. i. 9. 71. 'Desistas lacrimare.' Gron. ad Plant. Cistell. ii. 3. 39. 'Destiti instare.' *Idem.* Vos *Superi, tandem meis supremis periculis*

opem ferte, et tu Fortuna durior jam serire desine: sat tibi miseris istis cruciatibus litatum est] Infra lib. xi. 'Tu meis jam nunc extremis ærumnis subsiste: tu fortunam collapsam adfirmata: tu sa vis exantlatis casibus pausam pacemque tribue: sit satis laborum, sit satis periculorum,' ad quem locum plura. *Pric.* *Et tu Fortuna durior, jam serire desine*] Ex illis Virgilio: 'Et tu Saturnia Juno, Jam melior, jam Diva precor.' *Æn.* xii. Donatus ad ii. 1. Adelph. 'Jam, tarditatis incensatio est.' *Idem.*

Tuque presidium meæ libertatis, meaque salutis, &c.] Justinus de Eumene: 'Nunc commilitones suos, nunc patronos appellans, &c. nunc refugia salutis suæ, et mûca præsidia commemorans.' *Idem.*

Parentibusque, &c. reddideris] Donatus ad iv. 5. Eunuch. 'Redditur' (quis) 'cupientibus, ut Domino servus: restituitur cupiens, ut patria civis: redditur et restituitur, ut parenti filius.' *Idem.*

Jubam istam tuam probe pectinatam, &c.] De cervo Virgilius: 'Ornabat cornua sertis, Pectebatque ferum.' *Æneid.* vii. Pollux l. 11. ubi de feramentis ad equorum curam pertinentibus: τὸ δὲ διακτενίζον σιδήριον ὀδοῦτωμένον, πριονῶδες, ψήκτρα (καλεῖται). *Idem.*

Meis virginibus monilibus adorn.] Wow. et Sciopp. obloquuntur *Pric.* et Burm. ad Ovidium loco mox producendo; quia multus *monilium* usus in equis adornandis. Esto. At istis nunquam ornabatur juba, sed frons, collum, et pectus: ut videbimus statim, 'monilibusque bullisque multis aureis inoculatum.' Aptius enim *manus* conveniunt voci *virginales*, quam *monilia*, quibus non se privare, sed alia equis nobilibus aptari solita illi dare vult. Hic promittit puella, se ipsam suis, non equisonis alicujus, manibus, licet tenera esset virgo, ejus jubam pexuram et adornaturam;

se ipsam ejus ornatricem fore. Qua in re sane summa consistebat *gratia*, cum honore conjuncta, quum adornatio per monilia fieri posset puellæ jussu per alios. Quapropter ego totus accedo Mss. legentibus, v. *manibus*. Vide et infra ad 'incuria lavacri,' et 'bullis'que,' &c. *Ond. Meis, &c. monilibus adornabo*] In uno Fulvii Ms. erat, *manibus a.* quod (impense ab eruditissimis laudatum) nos nulli rei putamus. Claudianus de Honorii equo: 'Luxurient tumido gemmata monilia collo.' In de Deo Socratis Noster: 'Neque enim in emendis equis phaleras consideramus, &c. si ex argento, et auro, et gemmis monilia variæ gazæ dependent,' &c. Bardesanes de mulieribus Bactrorum, (apud Eusebium) *Μετὰ πολλῆς φαντασίας ἔφιπποι, κοσμοῦσαι πολλὰ χρυσοῦ καὶ λίθους βαρυτίμοις τοὺς ἵππους. Pric.*

Caudæque setas incuria congestas] Vocem *lavacri*, ab Elmenh. et Scriv. additam, damnarunt Pric. et J. Fr. Gron. lib. 1. Obs. c. 13. ubi recte contra Stew. vocem *congestas* vindicet ex Apolog. p. 6. Ed. Pric. 'Capillus hirtus et globosus et congestus, prorsus inenodabilis diutina incuria:' aliisque. Senec. Hipp. 1248. 'Artus temere congestos.' Et utrique *incuriam* et *curam* proprie circa capillamenta dici probat: quibus adde Bronkh. ad Propert. lib. 111. El. 12. Burm. ad Phædr. lib. 11. F. 2. Valer. Flacc. lib. VIII. 238. 'ac sua flavis Reddita cura comis.' Horat. lib. 1. Ep. 1. 94. 'Si curatus inæquali tonsore capillos:' uti est etiam in Mss. quatuor a me visis, non *curtalus*. Consule Bentlei. Verum id non impedit, quo minus hæc *cura* in capillis pilisque jumentorum peragatur ope lavacri, cujus defectu, sive quia non lavabatur asinus, ejusque cauda, setæ pilique erant impliciti horridique. Immo *curare* verbum esse ad lavacrum pertinens, docuit ipse Pric. ad lib. v. p. 89. 'Corporis curatæ tibi:'

ubi vide nos quoque. Præterea *incuria lavacri cong.* confirmant insuper Reg. Guelferb. Oxon. D'Orvill. Inc. Quare et ego admisi. Egregie lucæ facit locus, quo simul *manibus* corroboratur, Virg. lib. VII. Æn. 483. de cervo: 'Adsueta imperiis soror omni Silvia cura Mollibus intexens ornabat cornua sertis Pectebatque ferum, puroque in fonte lavabat.' Ac Sil. Ital. lib. XIII. 122. de cerva: 'Aurato matres assuetæ pectine mitem Comere, et humentis fluvio revocare colorem.' Quibus locis vide Comment. Alio sensu hæc junxit Ælian. lib. 111. Anim. c. 2. *Ὁδὲ κόμας (τῶν ἵππων) κτενίζοντες, οὐ χαίτας ὑποπλέκοντες, οὐ λούοντες καμόντας.* quo pertinet lib. IV. p. 66. 'Lassitudinem vice lavacri pulvereis volutatus digerebam.' Nec tamen plane necesse est, vocem *lavacri* addi. Nam vel sic *incuria* de neglectione lavandi sumi potest, et explicari debet, ut lib. VIII. p. 157. 'Inedia misera, et incuria squalida, tenebris imis abscondita, cum luce transegerat.' Quibus illico opponuntur 'lavacrum et cibi.' Post *lavacri* inserit etiam Guelf. *monilibus*. *Ond. Setas incuria lavacri congestas, et horridas*] In Apologetico: 'Capillus hirtus et nodosus, prorsus inenodabilis diutina incuria:' ubi olim notata confer. *Tò lavacri*, ut in aliis exemplaribus, melius ab futurum puto. *Pric.*

Compta diligentia perpolito] *Cuncta* invenias in Fux. et forsitan in Bertin. et Oxon. ut maluerit Beroald. et Colv. atque ediderunt Vulc. Ed. sec. Wow. Pric. Flor. *Prompta* conjeicit Soping. ut supra, 'prompta velocitas.' Sed recte vulgatum defendit Grnt. in Misc. Nov. Lips. vol. 111. P. 3. p. 507. Neminem offendisset, si scripsisset Auctor, *accurata diligentia*, per metonymiam effecti pro efficienti; verum pro ea maluit *comtam*, sive quæ nitide comat, dicere; quia 'comere' verbum est, quo præcipue

capillorum cura et ornatus exprimitur: quod nemo, qui vel primis labris Latinam linguam delibavit, nescire potest. Dein nimis temere ex unico Flor. Elmenh. sequentibus de more Scriv. et Florido, exhibuit *pectinabo*. Cum jam præcedat 'juba pectinata;' nec asini cauda pectinari soleat. Bene *perpolibo*, antiquo futuro, quo in quarta conjugatione usus Auctor est sæpissime, uti in imperfecto *ibam*, exaratur in ceteris Mss. exceptis Guelf. et Pal. in quibus desideratur. Atque hoc etiam verbum ad muliebrem refertur ornatum. Terent. Heaut. II. 3. 48. 'Nulla mala re esse expolitam muliebri.' *Oud. Compta*] *Culta*, exornataque. Purior lectio est *Cuncta*, ut dicat se omni diligentia perpolituram setas asininæ caudæ globosas, et prorsus inenodabiles diutina incuria negligentiaque discriminandi atque expediendi. *Be-roald*.

Bullisque te nullis inoculatum, v. stellis, &c.] In Pal. est, quod omisit Wow. *munilibus bullerisque m. i.* In D'Orv. *monilibus nullisque te m. i.* Hinc nullus dubito, quin hinc exciderit, quod supra insertum est, *monilibus, bull.* Æque enim 'monilium' ac 'bullarum,' magnus usus in ornandis jumentis. Consule Burm. ad Ovid. lib. x. *Metam.* vs. 112. de cervo: 'Cornua fulgebant auro; demissaque in armos Pendebant tereti gemmata monilia collo. Bulla super frontem parvis argentea loris Vincata movebatur, parilesque ex ære nitebant Auribus in geminis circum cava tempora baccæ.' C. Barth. &c. ad Calpurn. *Ecl.* vi. 49. 'Alternat vitreas lateralis cingula bullas. Cornua subtiles, ramosaque tempora molles Impluere rosæ, rutiloque monilia torque Extrema cervice natant: ubi pendulus apri Dens sedet, et nivea distinguit pectora luna.' Virg. *Æn.* vii. 278. de equis Latini: 'Aurea pectoribus demissa monilia pendent.' *Pro-*

στερνίδια καὶ προμετωπίδια ψέλλια, vocant Græci. Vide Ælian. lib. vi. An. cap. 10. Achill. Tat. p. 49. Xenoph. Athen. Grammat. Porro *te* exsulat a Pal. Edd. Ber. Bas. pr. Dein Pith. *inoculatum*. Oxon. habet *inauratum*, Palat. Fux. Guelf. et D'Orv. quoque *inaulatum*: unde effingebat N. Heins. teste Burm. *inauriculatum*; sed 'bullæ' non pendebant ab auribus; nec eas solas ornare volebat puella. Adhæc e seq. comparatione, 'veluti stellis,' satis patet veritas scripturæ: *inoculatum*. Plin. lib. II. cap. 5. 'stellarum colucentium oculos.' Et quoties 'oculos' amicarum 'stellis et sideribus,' non comparant amantes? Sicut et adscribuntur caudis pavonis, aliarumque rerum splendori. Vide Gron. lib. II. Obs. cap. 16. Immo ipsæ stellæ et sidera 'mundi oculi' vocantur. Adi Burm. ad Ovid. lib. IV. *Metam.* 228. 'mundi oculus.' Ac bene jam adseruerunt Wow. et Pricæus. *Oud. Bullisque te, &c. aureis inoculatum, veluti stellis sideris relucetem, &c.*] Virgilius II. 'Illi stellatus iaspide fulva Ensis erat:' ubi Servius ex Caio Memmio: 'Syriaci calcæoli gemmarum coloribus stellati:' et *Æn.* III. 'Armatumque auro circumspicit Oriona.' Servius: 'Quia et balteus ejus et gladius clarissimus fingitur stellis.' Oxon. *inauratum*: haud bene. *Onomast. vetus*: 'Inoculo, ἐνοφθαλμίζω.' *Pric.*

Et gaudiis popularium pompæ avantem] Lib. XI. 'Comitare pompam sospitatrix Deæ inovanti gradu.' *Idem.*

Progrestans nucleos, edulia mitiora] Ut Verus Imperator, quem fors hac fabula carpere voluit Appuleius, ei æqualis, apud J. Capitol. cap. 6. 'Equo prasino passas uvæ et nucleos in vicem hordei in præsepe ponebat,' &c. ubi vide his similia, ac de equo Calignæ Suet. cap. 54. item Casaub. ad v. Cæs. cap. 81. In Pal.

et Oxon. *progestas*. Porro videri possent ista *edulia mitiora*, esse glossa τῶν *nucleos*. Certe adpositio non elegans est; ac Scriver. jam uncis inclusit. Vulgaris tamen lectio maxime iuvabitur, si inseras copulam et. Salm. et *dulcia*. V. D. ad m. Ed. Colv. Oud. *Edulia mitiora*] Eodem lib. xi. 'Miti commonstrato cibo.' *Pric*.

Te, &c. saginabo] Glossæ: 'Saginat asinum, σάσσει ὄνον.' *Idem*.

Et depictam in tabula, &c.] Vide supra ad pag. 111. annotata. *Idem*.

V. regia] I. e. nobilis. Supra, 'summatem ejus regionis' vocat. (lib. iv. p. 79.) 'Filia regis' interpretatur Florid. Inepte. *Wass*.

PAG. 129 *Credemus etiam exemplo tuo veritatis*] *Fux. tuæ ver.* et *Ald. Roald.* Neque aliter *Mss.* ceteri et *Edd.* O. præterquam *Basil.* utr. quæ dant *tuo*: unde tacite *Wow.* rescripsit, *exemplo tuo veritati*, atque hinc inrepsit in *Pric.* sed cujus Auctor recte repudiavit. Constructio enim nequit esse, 'Credemus veritati,' sed 'Credemus, Phryxum supernatasse arieti, &c. exemplo tuæ veritatis,' sive tuo vero exemplo, e quo scire poterimus, talia vere accidisse. De similibus vide *Davis.* in *Add.* ad *Cic.* lib. v. *Tusc. D.* cap. 28. 'pravitatis erroribus.' *Wopkens.* in *Misc. Nov. Obs.* v. i. p. 31. ad *Septim.* de *B. Tr.* lib. ii. cap. 25. 'Exemplum admissi abhorrentem:' ut est in *Periz.* et jam edidit *Artop.* al. *exempli.* *Voss. exempli causa adm.* Postest enim et hoc referri ad illa, in quibus Genitivus ponitur pro Adjectivo; de quibus vide ad *Suet.* *Aug.* cap. 94. pag. 329. *Infra* lib. xi. pag. 249. 'Colours religionis:' ad *Flor. N.* 31. 'onus stercoris.' *Solin.* pag. 13. ut *Ald.* et *Salm.* ediderunt: 'Planasiam de facie supinitatis sic vocatam.' Sed in *Mss.* optimis est *supinatis* vel *supinati*. *Leg.* puto *supina nautis* sic vocatum. Ob syllabam *na* excidit *navi*. Porro in *Pal. D'Orv.* *Fux.* etiam *cred.* In *Edd.* *Ber. Bas.*

pr. quæ etiam non agnoscit, est *credimus*. *Pith.* *Citemus et.* *Oud.* *Accedes antiquis et ipse miraculis: credemus etiam exemplo tuo veritati*] *Cornutus* apud *Sosipatrum Charisium*: 'Jamque exemplo tuo etiam principes civitatum et Poëtæ incipient similia fingere,' &c. In ista autem, (quod in multis editionibus factum) *exemplo tuæ veritatis, &c.* excusum volui. *Pric.*

Phryxum arieti supern.] *Diod. Sic.* lib. iv. *Palæphatus*, *Pausan.* lib. i. et ix. *Cælius Rhodig.* *Antiq. Lect.* lib. xxx. cap. 34. *Elmenh.*

Arionem delphino gubernasse] *Agell.* lib. xvi. cap. 19. *Cicero* lib. ii. *Tuscul.* *Quæst.* *Oppian.* 'Αλ. lib. v. vs. 448. *Dio Chrysost.* fol. 455. *Elmenh.* *Delphinum* exaratur in *D'Orv. Palat. Oxon.* Inc. ut tacite primus edidit *Wower.* et hinc seqq. sed in ceteris *Mss.* ni fallant excerpta, et *Edd.* prioribus est *delphino*. Verum 'gubernare alicui' vel 'aliquo,' quis dixit? Hinc vir *Doct.* ad marg. adlevit, *delphino enatasse*. Frustra sane. Verisimilius et ingeniosius *J. Merc.* ad *Non.* v. 'nare' p. 353. conjecit, *delphino supernasse*: ut observavit Auctor exacte distinctionem inter *nare*, quod est piscium et navium, uno ductu aquas secantium, et *nature*, quod est aliorum animalium. Et certe sic junxit, alia composita et derivata, ut p. 128. 'Gratias perhibebo,' 'honores habebō,' 'cibos exhibebo.' *Lib.* vii. pag. 138. 'Deferrunt et proferunt.' p. 149. 'me fugæ committo, et inmitto me campis.' *Salm.* quasi e *Pith.* adscriptis, *subernasse*. Vide plura ad *Flor. N.* 3. Forsan tamen simplicius *delphino* corruptum est ex Græca terminatione *delphina*, ut apud *Ovid.* *Fast.* ii. 79. 114. 117. *Hyg.* lib. ii. *Astron.* c. 17. et alios citatos ad lib. iv. p. 85. 'Auriga delphini.' Nam et in *Flor. N.* 17. ait: 'Inter delphinas Arion,' ex *Virg.* *Ecl.* viii. *Oud.*

Europam tauro supercubasse] *Ovid.* ii. *Metam.* *Herod.* lib. i. *Lactant.*

lib. i. cap. 11. Mart. de Spectaculis Epigr. 16. Paus. lib. ix. Festus in 'Europam.' *Elmenh.*

Mugivit in borem] Ms. D'Orvill. et Ed. Scriver. cum Meurs. in Exere. Crit. P. 11. c. 17. et Piccart. Peric. Cr. cap. 9. præferunt, in *bore*, i. e. sub forma bovis. Sic Ovid. lib. xv. Met. 670. 'In serpente Deus præ-nuncia sibila misit.' Senec. Octav. vs. 208. 'Aureus idem fluxit in im-bri.' vs. 770. 'fulvo fluxit in auro.' Sil. Ital. lib. viii. vs. 388. 'Sævique in imagine virtus.' Adde Salm. ad Lamprid. Comm. cap. 11. 'pictam in Amazone:' et ad Solin. p. 29. 'Ac sic præfert Ill. Bouhier. ad Petron. de B. Civ. p. 106. lectionem Codicis Theodos. *vir nubit in femina*, alteri Justin. *in feminam*. Sed utrumque recte se habere vel patet ex Salm. et in Solino e Mss. lego, 'in Æthiopem, sive Æthiopis speciem avium regeneravit.' In optimo tamen Leid. ibi legas *degen.* unde forsitan rectius foret, *in Æth. arum redegeneravit*. Adi J. Gothofredum ad Theod. Cod. lib. ix. tom. vii. N. 3. *In borem* igitur servo, sive instar bovis, ut solet in primis Noster. Confer notata ad lib. iii. p. 50. 'In lapidem steti.' Egre-gie locus hic illustratur per Pol-lucis verba apud Philostr. lib. 11. de v. Sophist. p. 593. *Πρωτεύς, &c. εἰς λέοντα θυμοῦται, &c. καὶ εἰς δρά-κοντα χωρεῖ, καὶ εἰς πάρδαλιν ἄττει*. Sic Mss. Plin. lib. xii. cap. 17. 'glomerari in pulverem.' Vulgo, *pulvere*. Lib. xiiii. cap. 15. 'mensis in venam crispis.' Ceterum ex antedictis pa-tet, quantopere ineptiat Westerhov. ad Terent. Andr. 1. 1. 50. ubi Ovid. l. iii. Am. 8. 33. 'Sed postquam sapiens in munera venit adulter,' cor-rigens *in munere*, exponit, 'h. e. mu-nus quasi manu ferens.' Immo ipse Jupiter venit in aureo munere, sive sub auri figura, et instar aurei mu-neris; ut ex litteris meis monuit Cl. Burm. Sec. ad Catal. Lat. lib. 11. Ep. 119. vs. 88. de Jove: 'Dicitur in ni-

tidum procnubuisse bovem.' *Oud.*

Facies Deorum] 'Facies' gignendi casu, ut apud Cl. Quadrigarium An-nal. lib. i. notatur Gell. Noct. At-tic. lib. ix. cap. 14. *Colv.* Ita sumit etiam J. Gron. ad Gell. cap. 13. Vir doctus hic adscripsit *facie* pro 'fa-ciei,' ut alibi 'die,' 'acie,' pro 'diei,' 'aciei.' Vide me ad Cæs. lib. 11. B. G. cap. 23. iii. 21. Inscr. apud Gor. tom. 1. Etrusc. pag. 37. Anso-nio etiam non infrequens: immo et Nostro de Dogm. Plat. pag. 573. 'Nulla specie significatione.' Sed tamen vide Comm. ad Gell. Quid si hic non Genitivus, sed Nominativus sit, ut *aliquid* valeat 'aliquantum,' 'aliqua,' ut apud Comicos crebro; vel ut significet 'aliud quid' propria vocis vi. Vide me ad Sneton. Tib. cap. 47. 'quæ ab aliquo ederentur.' Virg. Æn. 11. 48. 'Aut aliquis latet error:' cum jam alios nominaverat. Hinc passim 'alius' et 'aliquis' con-fusa. Adi ad Æn. vi. 665. ix. 186. Et id malo. *Oud.*

Illos ad r. commeasse] *Illac* quidem exaratur in D'Orvill. Fux. Guelf. utroque, Oxon. Inc. ut nunc ex Wow. placito edi videas. Sed in Reg. Fux. aliis, et Edd. Vett. est *illa*, quod opi-nor esse verius, et Appul. magis con-veniens. Ovid. Metam. iv. 360. 'Et nunc hac juvenem, nunc circumfundit-ur illa.' Solin. cap. 25. 'Hæculo illa transeunte.' Sic recte Ed. Salm. cum Mss. meis plurimis. Vulgo *illac*. Plura vide ad Front. lib. 11. 5. 21. 'Illa in tergum Romanorum effusus.' Cort. ad Plin. p. 164. 'Hac vel illa cadit.' Licet *illac* non penitus dam-nem. Consule Drakenb. ad Liv. lib. 11. 19. 5. *Idem.*

Renitebar fortiter] Sciopp. acriter in Colv. invehitur in Susp. quod *re-tinebar* in contextu retinnerit; cum sit merum tyothetarum σφάλμα in sola ipsius editione, ut sæpissime erratum est. Pal. quoque, Inc. et Oxon. præbent *firmiter*. Nec ma-le, sive pervicaciter, obstinato firmo-

que animo. Lib. v. p. 95. 'nisi longe firmiter præcaves.' Lib. viii. init. 'firmiter nutriens amorem.' De Habit. Doctr. Plat. p. 617. 'Contumeliâ patientia firmiter toleret.' Creberrime vero 'firmus' in 'fortis' est depravatum. Adi me ad Cæs. lib. 1. B. G. c. 3. *Idem.* Ad quoddam pervenimus trivium, unde me arrepto capistro dirigere dextrorsum magnopere gestiebat, &c. sed ego guarus latrones illuc ad reliquos commeasse prædas, renitebar fortiter] Horatius ex persona equitis vectorem alloquentis suum: 'Quo tendis? non mihi Cumas Est iter, aut Baias, læva stomachosus habena Dicit eques: sed equi frænato est auris in ore:' ad quæ vetus Scholiastes: 'Hoc tanquam ad equum loquitur secundum consuetudinem vertentem: sed in equi ore frænato (inquit) auricula est quæ locorum famam captat, et prout cognorit, iter dirigit:' quæ, sententia longinqua satis prolata, aptissime tamen Appuleium illustrant. *Pric.* Unde me arrepto capistro dirigere dextrorsum, &c.] Vide Jacobi 3. 3. et ad eum locum adnotata nobis. *Idem.*

Quid facis? &c. quid agis? Vide supra ad pag. 119. init. notata. *Idem.*

Quid meis pedibus facere contendis? Venustissime: sic Philo de homine eqno residente: 'Ἐφιδρόμενος, ἀνευ καμάτων, μετὰ πολλῆς ἡσυχίας, ἐτέρου σώματι καὶ ποσὶν τὸν δρόμον ξηάνει. Ambrosius de Christo: 'Vestigiis nostris descendit ad mortis ærnmnam, ut nos suis vestigiis revocaret ad cælum.' *Idem.* *Meis pedibus facere, &c.*] Sic 'animo alieno amare' Declam. cccvi. apud Quintilianum. *Idem.*

Diversa tendentes] Lib. 11. 'Populus æstuat, diversa tendentes:' ubi dicta confer. *Idem.*

In causa finali] In causa finium. *Idem.*

Via erciscundæ] Vide Brisson. de Verborum Signific. lib. v. in voce: 'Erciscundæ familiæ.' *Elmenh.* Mss.

et Edd. aliquot Vett. tam hic, quam lib. ix. p. 196. 'Nec erciscundæ familiæ, sed communi dividendo formula dimicabo:' addunt *h*, ut variant ubique, aliis ab 'erectum,' aliis ab 'herctum,' derivantibus. Oxon. *hyrcise.* Fux. *greisc.* Dein *deprendunt* Guelf. pr. *Oud.* *Ino via erciscundæ*] Allusio ad notissimam Juris formulam, 'familiæ herciscundæ.' *Pric.*

Coram deprehendunt] Supra lib. 111. 'Reum coram deprehensum:' et ix. 'Non quidem coram, &c. deprehensum.' *Idem.*

Et ad Lunæ splendorem jam inde longius cognitos, &c.] Virgilius *Æneid.* 11. 'Addunt se socios Ripheus, et maximus annis Iphitus, oblati per Lunam:' ubi Servius: 'Docti per Lunæ splendorem.' *Idem* ix. 'Et galea Euryalum sublustri noctis in umbra Prodidit immemorem, radiisque adversa refulsi:' et x. 'Janque dies cælo concesserat, almaque curru Noctivago Phœbe medium pulsabat Olympum:' et statim: 'Atque illi medio in spatio chorus ecce suarum Occurrit comitum, Nymphæ:' ad quæ Servius: 'Lunæ non sine causa commemoratio fit: nam aliter videri Nymphæ non poterant.' *Amnianus* lib. xxvi. ubi de Procopio saltibus et nemoribus delitescente: 'Cum a vespertino ortu Luna præluens in diem metum augetet, undique facultate evadendi exempta,' &c. *Dio Cassius* de M. Crasso: 'Ἐπεχείρησε μὲν νυκτὸς ἀποδράναι, προδοθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς σελήνης, πανσελήνου οὐσης, οὐκ ἔλαθε. Achilles Tattius lib. 111. 'Ὁρῶ δύο τινὰς ἐξ ἐναντίας (σεληναῖα δ' ἦν) σπουδῇ θέοντας. *Diodorus* lib. x111. 'Ἀνακρινόμενος πῶς νυκτὸς οὐσης ἐπερίνωσκε τὰς ὕψεις, ἔφησε, πρὸς τὸ τῆς σελήνης φῶς ἑωρακέναι. *Idem.* *Ad lunæ splendorem*] *Lucian.* καὶ πρόβρωθεν εὐθὺς πρὸς τὴν σελήνην ἔγνωσαν τοὺς δυστυχεῖς αἰχμαλωτοὺς: 'Et procul statim ad lunam cognovere infœlices captivos.' *Beroald.*

Risu maligno salutant] Γέλῳτι ὕβρισ-
τη, ut II. 6. apud Aristænetum. Su-
pra hic: 'Latissimum cachinnum
tollens, et qualem solent furenter ira-
ti:' vide quæ olim ad Apologiam p.
12. adnotata. In nonnullis male *risu*
magno s. Pric.

Quorsum istam, &c. lucubratis viam]
Glossæ: 'Eis ποῖον μέρος, quorsum.'
'Lucubrare viam' est quod lib. 1.
'antelucio ire' vocat: sic infra IX.
'farinam lucubrare.' *Idem.*

Nec noctis int. manes Larvasque] Lu-
cian. οὐδὲ τὰ δαιμόνια δέδοικας; Valer.
Flacc. lib. II. p. 40. (vs. 38.) 'Auxe-
rat hora metus,' &c. Ovid. lib. 1.
Amotum Eleg. 16. 'At quondam
noctem simulachraque vana timebam.
Mirabar tenebris si quis amicus erit.'
Elmenhorst. Nec noctis intempeste
Manes larvasque formidatis] Apud
Afranum: 'Quis tu es ventoso in
loco Soleatus, intempesta nocte sub
dio?' &c. 'Noctem intempesta'
non necesse est præcise accipere.
Festus: 'Intempesta noctem dici-
mus pro incertiore tempore, quia non
tam facile noctis horæ intelligi pos-
sunt:' et Servius ad Æneid. XII. do-
cet *intempestum* non tantum peculia-
rem noctis partem significare, sed et
perpetuum noctis epitheton esse.
Pric.

Intervisere properas] Lege cum Flor.
et Fulv. libro: p. t. *furtim visere p.*
Elmenh. Haud inepte sane. Luc.
lib. IV. 707. 'rapit agmina furtim.'
Et ceteri. 'Noctu præsertim.' Vide
Serv. ad Virg. Æn. II. 18. 'Inclu-
dunt furtim lateri.' At vulgarem lec-
tionem defendit Pric. ex h. l. pag.
115. 'An potius maritum intervisere
venisti.' Adde notata ad lib. 1. in f.
'Quod intervisimus te.' Atque ita
Plant. Cic. et alii. Utrumque *furtim*
intervisere admisere Elm. Scriv. et
Florid. Nec refragor. *Oud. An tu*
probissima puella parentes tuos intervi-
sere properas] Amaro risu prolata:
talia supra illa: 'Tandem dignata es

socrum tuam salutare? an potius ma-
ritum, &c. intervisere venisti?' 'Pro-
bissima puella' moralissime dictum.
Terent. III. 5. Andr. 'Ehodum bone
vir:' ubi Donatus: 'Εὐρανοκῶς, cum
omne genus contumeliæ leve in eum
dicimus' (lege *ducimus*) 'in quem fe-
rimur iracundia.' Maluit docti heic
(ex duobus Mss.) p. *tuos furtim visere*
p. et *furtim* quidem 'furto noctis' ex
Tacito interpretari poterant: at nil
mutandum apparet, cum ex Onomas-
tici illis, 'Intervisio, διασκέπτομαι;
tum præcipue ex collatione locorum
parilem amaritudinem exprimentium,
vocisque utroque loco unius et ejus-
dem adhibitione. *Pric.*

Præsidium præbebimus] Verbum
illud *præstare* sæpe abiit in *præbere*.
Vide notas ad Front. lib. I. cap. 5. §
23. estque etiam in Oxon. et Guelf.
et Luc. Sed offendit *præstabimus*,
monstrabimus. Quare ad aliorum Mss.
ductum, et D'Orvill. scripturam *peri-*
bemus, cum Ed. Scriv. multum malo,
perhibebimus. Quod compositum in
hac significatione est frequens. Cato
apud Gell. lib. III. c. 7. 'operam
reip. perhibuit.' Vide et lib. V. 13.
XII. 5. Sed et sæpe in *præbere* cor-
ruptum. Adi Burm. ad Quinctil.
lib. I. c. 1. p. 17. Gron. ad Plin. lib.
XXXV. c. 10. 'honorem ei perhibuit:'
uti exstat quoque in Leid. veterrimo;
idque reponere ex eodem, et alio Leid.
lib. X. c. 21. 'Aliti tantum honoris
perhibeat.' Vulgo *præbeat*. Sed vide
Hardnini Indicem. Noster inprimis
illud amavit, ut paullo ante: 'Quas
tibi gratias perhibebo,' &c. lib. II. p.
36. 'Testimonium perhibetote.' Lib.
III. pag. 47. 'solatium perhibuit:'
ubi vide. Eadem enim ibi confusio.
Lib. VII. 150. 'Testimonium innocen-
tiæ perhibere.' Lib. IX. p. 179.
'operas perhibendo:' uti legendum.
Vulgo *præbendo*. Nec aliter turbatur
lib. IX. p. 195. 'Anxillum meo per-
hibere domino.' *Oud. Solitudini tuæ*
præsidium, &c.] Lib. X. 'Desolatam,

&c. parentumque præsidio viduatam.] *Pric.*

Et verbum manu secutus] *Manu* exsulat ab Ed. Junt. post. forsan e lib. x. p. 222. 'Quod dictum dominus secutus.' Verum ibi non *res*, sed *rursus verba sequuntur*, ut lib. i. p. 19. 'Et dictum jurejurando secutus.' Lib. ii. p. 28. 'Quod dictum risu secutus.' Hic agitur de re, verba secuta, in qua frequens est ex jure desumpta formula 'injicere manum,' pro quo *inmittere* dixit pag. 54. Quare cum *Fux*. item et *Reg. ac D'Orv.* addant *injecta*, et crebro sic loquantur poetæ et historici, cum *Elmenh. Scriv.* et *Florid.* inserui *injecta m.* Immo *Noster* sæpissime ita loquitur. Lib. i. p. 5. 'Injecta manu, ut adsurgat enitor.' p. 19. 'Injecta dextra me trahere adoritur.' Lib. ii. p. 41. 'Injecta manu nasum prehendo.' Lib. iii. p. 50. 'Injecta manu me renitentem adtraxit:' pag. 51. 'manu firmiter injecta me producit.' Adde lib. ix. sæpissime, ut p. 198. 'Injecta pistori clementer manu deducit eum:' nec non p. 205. plane ut hic. 'Et injecta statim manu loro, quo me ducebat arreptum, incipit trahere:' atque alibi. Et sic *Horat.* lib. i. O. 17. non significat 'verberare,' aliudve, sed adprehendere: 'male dispari Incontinentes injiciat manus.' Pro *verbum* in *Pal. Guelf.* utroque est *unus* e præced. repetitum. *Oud. Prenso loro retrorsum me circumtorquet]* *Μεράγαι*, *Jacob.* 3. 3. ubi dicta vide. *Pric.*

Suetis ictibus temperat] In *Edd. Vulc. sec. Elmenh. Seriver. Flor.* legitur *sævis ictibus*: quam lectionem non damnarem, si *Mss.* idoneis, ut *Flor.* ex quo varietatis nihil ad *Vulc. Ed.* notavit *Lindenbr.* confirmaretur. Confer enim notata ad lib. i. p. 5. 'dextra sæviante.' Nunc revocavi id, quod *Mss.* et ceteræ *Edd.* obferunt, *suetis*, sive ejusmodi ictibus, quibus me latrones soliti erant ver-

berare: ut passim *suetus* cum compositis passive utitur *Auctor.* Vide me ad *Suet. Aug. c. 23.* 'a suetis et a peritis.' item *inf. lib. ix. p. 200.* item *Sil. lib. iii. 541. xiv. 538.* 'Namque manus servat suetos dum languida ductus.' *Oud. Nec baculi nodosi quem gerebat suetis ictibus temperat]* In *Cod. Theodos. de cursu publ.* 'Plerique nodosis et validissimis fustibus inter ipsa currendi primordia animalia publica cogunt quicquid habent virium absumere:' supra lib. i. 'Dei medici baculo, quem ramulis semiamputatis nodosum gerit.' *Glossarium*: 'Nodus, &c. *βάββου κονδύλωμα.*' *Pric.*

PAG. 130 Titubas ac vacillus] Lib. v. 'Titubante, ac sæpius vacillante vestigio.' *Glossarium*: 'Σκάζω, titubo, vacillo.' *Idem.*

Et putres isti tui pedes fugere possunt, ambulare nesciunt] Lib. vii. 'An ipsum quidem sæpius incursare calcibus potuisti, moriturum vero acritate simili defendere nequivisti?' In *Bacchid. Plaut.* 'Comesse panem tres pedes latum potes? Fores pultare nescis?' In *Ejusdem Milite*: 'Si quid faciendum est mulieri male atque maliciose, Ea sibi immortalis memoria est meminisse, et sempiterna: Sin bene quid aut fideliter faciendum est, eo deveniunt, Obliviosæ extemplo uti fiant, meminisse nequeunt.' *Salvianus lib. vi.* 'Infirmi ad ambulandum, robusti ad bibendum: ad gressum nutabundi, ad saltandum expediti.' *Idem. Isti tui pedes fugere possunt]* *Ammianus lib. xvi.* 'Ad solam fugam strenui.' *Idem.*

Pegasi vincebas celeritatem] *Lucianus p. 248.* 'Ἰπποῦ ὀκίτερος καὶ πτηνός. Nonnus lib. xxviii. Seneca Troade vs. 384. *Elmenh. At paulo ante vincebas pinnatam Pegasi celeritatem]* In *Plautina Triummo*: 'Ubi nus nihil erat dicto, Spondeo, Dicebat: nunc hic cum opus est, non quit dicere.' *Gloss.* 'Μικροῦ πρότερον, paulo ante.' *Pric.*

Sic mecum fustem quatiens ben. jocat] Fuit cum legerem, *sic me confustat lotiens*. Confustat, ut 'Defustat, ξυλοκοπέι,' in Glossis. Sed jam vulgatam non repudio. *Elmenh.* Bene, quod ineptam conjecturam deseruerit *Elmenh.* Quis enim non videt jungenda sensu 'mecum jocat' pro quo vitiose in *Ed. Vicent.* et *M. Bas. pr. vocatur*: ut monuit *Beroald.* 'Quatere fustem' dicitur pro concutere et vibrare cum crebro verberando, ut passim 'quatere hastam,' 'tela,' 'faces,' 'flammas,' 'fulmen,' apud Poëtas. *Virg.* in *Cul.* vs. 218. 'Et flammæ et sæva quatit mihi verbera pœnæ.' *Oud. Fustem quatiens*] Simul, ut vidimus, ejus de tarditate stomachans. *Plautus Aulul.* 'Si hodie hercle fustem accepero aut stimulum in manum, Testudineum istum ego tibi grandis gradum.' *Pric. Vocatur*] Corrige, *jocatur*, nam per ironiam dicit, comitem illum talia secum jocatum esse. *Lucianus* ait, se adeo post hæc verba fustuario supplicio affectum esse, ut ulcerosus fieret. *Beroald.*

Domus corum extremam loriceam, &c.] Simile τὸ τῆς πόλεως κράσπεδον apud *Themistium*: de 'domus lorica' fuse hinc *Beroaldus. Pric.*

Proceræ cupressus] *Lib. v.* 'Involavit proximam in pressum, deque ejus alto cacumine,' &c. *Idem.*

Cum suo sibi funiculo devinctam dedere præcipitem] *Lib. vii.* 'Ipsos partim constrictos uti fuerant, provolutosque in proximas rupinas, præcipientes dedere.' Et nota, non sepultam hanc anum, sed præcipitem datam. *Servius ad Æn. xii.* 'Cautum fuerat in Pontificalibus libris ut, qui laqueo vitam finisset, insepultus abjiceretur.' Fabulam Græcicam quidem narrat *Appuleius noster*, ita tamen ut Romanos mores ubique alludat. *Idem.*

Puellaque statim distenta vinculis] *In Pal. est, Et puella gestat st. Oxon.*

Fux. Guelf. ambo, Et puella quidem st. D'Orvill. p. quidem st. Deiu destinata e Colvii conjectura recepere Vulcan. Ed. sec. Elmenh. Scriv. Flor. sive colligata et vineta. Vide ad lib. i. p. 9. 'membris destinatis.' Ac varietatis nihil adnotatum est e *Florent.* Alioquin *Mss. et Edd. priores cum Wower. et Pric. servant distenta*, quod non ausim hoc loco damnare pro, seorsum abducta, et a cotu separata, retentaque in vinculis. *Vide ad p. 117. 'Distentis amatoribus.'* Alterum tamen præfero. *In Ms. Inc. districta. Fux. distincta. Ond.*

Postrema diligentia] 'Postumam diligentiam' vel simpliciter vocat 'postremam,' vi primitiva vocis, vel quæ in adparanda cœna post mortem ejus usu venit. Talis fere est 'postuma spes' *lib. iv. p. 106. Ed. Floridi*, qui eum nonnullis ibi, ut hinc *Elmenh.* male dedit *posthuma*. Est enim superlativum a *post*, ut 'extimus,' 'intimus,' &c. *Vide Canter. lib. ii. N. Lect. c. 10. Periz. ad Sanct. Min. lib. i. c. 2. et quos laudat Duker. ad Flor. lib. i. c. 11. In nulla Ed. vidi cœnas quas, sed cœnas quam, e typographi vitio Vulcan. sec. Idem. Cœnam, quam postrema diligentia præparaverat, &c.* Ita 'sollicitæ cautionis diligentia præparare' *lib. ii. apud Arnobium. Palat. et Oxon. Cœd. postuma diligentia*: quod nemo doctior et sagacior non vulgato prætulerit. *Pric.*

Ferinis inradunt animis] *Seneca Epist. 104.* 'In pascuum emissus, cibum meum invasi:' cu quam emphatice, imo Latine ubique *Appuleius noster!* *Idem.*

Ferocitate] Quid si legas voracitate: ut significet, animis ferinis et voracitate inexplebili latrones cœnam invasisse? *Lucianus* simpliciter ait: εἶτα ἐδείπνου, καὶ πότος ἦν μακρός: id est, 'Postea cœnitarunt, et potio erat liberalis.' *Beroald.*

Secum considerare] I. e. inter se de- liberare, alius alium consultare. Quod videndum, an ita alibi occurrat. Nam 'considerare secum' et 'cum animo suo,' apud Terent. Cic. &c. aliud quid significat, sive secum ta- cite pendere. In D'Orvill. est *consultare*; quod si a pluribus Codd. confirmaretur, non displiceret. *Oud. Incipiunt de pœna nostra, &c. secum considerare*] In Senecæ Apocol. 'De genere pœnæ diu disputatum est, quid illum pati oporteret.' *Pric.*

Ut pote in cœtu turbulento varia sen- tentiæ succre] 'Ἄλλοι ἄλλο τι ἔκραζον, ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη. *Idem.*

Ut primus civam censeret cremari puellam] Theophylactus ad 1. Cor. 13. Χαλεπώτερον πάντων τὸ ζῶντά τινα κατακαῖναι. infra lib. IX. 'Addebat, et tales oportere vivas exuri fœminas.' *Idem.*

Tormentis excarnif.] Tertullian. Apolo- g. 'Civilis, non tyrannica domina- tio vestra est. Apud tyrannos enim etiam pro pœnis tormenta adhiben- tur: apud vos soli quæstioni tempe- rantur.' *Colv.*

Certe calculo, &c.] Lib. X. 'Cum jam sententiæ pares cunctorum stilis ad unum sermonem congruentibus ex more perpetuo in urnam æream deberent conjici, qui semel conditis calculis jam cum rei fortuna transac- to nihil postea commutari licebat.' Lib. VII. 'Calculis omnium ducatum latrones unanimes ei deferunt.' Lu- cian. in *Amoribus* pag. 176. Ovid. lib. XV. *Metam.* p. 539. *Elmenh.* Temere vocem certe uncinulis includere *Elmenh.* et *Scriv.* Est enim mere Appuleiana in conclusione. Quasi dicas, 'quidquid sit, hoc certe verum est, in somma:' sicut hinc e glossa τὰ in *summa* inreperunt in Ms. D'Orvill. quia sunt usui calculi in rationum summa conficienda. Vide supra ad pag. 110. lib. VII. 159. 'Certe hoc mihi concedas, necesse est.' *Oud.*

Tunc unus, omnium sedato tumultu, Delph. et Var. Clas.

&c.] *Simile Act. 19. 35. vide. Pric.*

Placido sermone sic orsus est] Virgil. 'Maximus Ilioncus placido sic pec- tore fatur.' *Idem.*

Ultra modum delictique sœvire termi- num] Lex enim pœnam commensurat delicto, ut Marcianus ait, *Digest.* de pœnis Leg. XI. *Ammian. Marcell.* lib. XXVIII. 'Delictis supplicia non sint grandiora.' *Elmeh.* *Ac ne meæ quidem modestiæ congruit, pati vos ultra modum, delictique sœvire terminum*] *Horatius*: 'Adsit Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas. Nec scutica dignum horribili sectere flagello.' *Juvenalis*: 'Flagrantior æquo Non debet dolor esse viri, nec vulnere ma- jor.' non 'ultra modum sœvire' in- quit. *Cicero Offic. I.* 'Est enim ul- cisendi et puniendi modus:' hinc 'Judices immodice sœvientes' in lib. II. *Cod. de custod. reorum.* *Isidorus Pelusiota*: 'Ἀντιμετρεῖν χρὴ τοῖς πλημ- μελήμασι τὰς τιμωρίας, οὐκ ὑπερβαίνειν. *Julianus*: Οὐδὲ γὰρ εἰ σφόδρα ἐπιτή- δειοί τινές εἰσι πάσχειν κακῶς, καὶ κολά- ζεσθαι, τοῦτους ἐκ παντὸς ἀπολέσθαι χρεών. *Leo Imper. Constit. 61.* Τῆς κρίσεως ἀπαντήσης κατὰ λόγον τοῦ ἁμαρ- τήματος τοῖς ἐξεμαρτηκόσι, δίκης ὡς ἀλη- θῶς ἐστὶ ψῆφος, καὶ δίκαιον τὸ τοῖτοις ἐπιτιθέμενον τίμημα. βαρυτέρας δὲ κολά- σεως ἢ ἐφ' ὅσον ἔδει τὸ πταίσμα κολασ- θῆναι προϊούσης, οὐκέτι δίκης ἔργον, ἀδι- κίας δὲ εἶναι τὸ γιγνόμενον. *Pric.*

Arcessere] *Seneca de Ira* lib. II. c. 24. 'Pœna dilata potest exigi, sed exacta revocari non potest.' *Cassiodorus Var. lib. VII. in Form. I. Comiti Provin.* 'Cunctatior esse debet, qui judicat de salute. Alia sententia potest corrigi. De vita transac- tum non patitur immutari.' *Elmenh.* *Ac ne mortis quidem maturatæ festinas tenebras accersere*] Sed diutinam pœ- nam aliquam cita morte graviorem. *Claudianus de Ruffino*: 'Cruciatus, vincla, tenebras, Dilato mucrone parat.' *Ruffinus*, versione *Eusebianæ Historiæ*, de *Origene*: 'Ut mille

mortibus vexatus sit, nec tamen una ei quam exoptabat accideret: persecutore summo studio id gerente, ut nec interitus præstaretur, nec pœna cessaret.' Philo de carnificibus Alexandrinos Judæos lacerantibus: Οὐκ εὐθὺς ἐπὶ τὰ κυριώτατα μέρη τὰς πληγὰς φέροντες, ἵνα μὴ θάπτων τελευτήσαντες, καὶ τὴν τῶν ὀδονηρῶν ἀντίληψιν ἀποθῶνται. Et nota hic 'mortis tenebras.' Virgilius: 'Malum virus serpentibus addidit atris.' Servius: 'Noxiis: ad tenebras et mortem' (id est, ad mortis tenebras) 'mittentibus.' 'Mortis tenebras' dixit et Orig. lib. x. Isidorus. Hesychius: Σκότος, ἄλεθρος, θάνατος. Σκότος ὅσσε κάλυψε. θάνατος κατέσχευ. *Pric.*

Meis itaque consiliis nuscultantes, &c.] Lib. viii. in fine: 'Expergite, mi ausculta:' ubi dicta vide. *Idem.*

Vitam puellæ, sed quam meretur largimini] Nudam nempe per mediam asini alvum insuite: 'Ingrata miseræ vita dicenda est in hoc, Novis ut usque suppetat doloribus.' *Idem.*

Semper pigro quidem, sed manducone summo] Γαστήρ ἀργός ergo, ut apud Paulum Epimenides locutus. *Idem.*

Virginalis fugæ sequestro] Sic ix. 'Anus stapri sequestra.' Interpretet vetus Deuter. 5. 5. 'Ego sequester et medius fui.' Guntherus vi. 'Latrores apicum, mandatorumque sequestri:' de Deo Tertullianus: 'Idoneus patientiæ sequester:' his adde a Beroaldo notata. *Idem.*

PAG. 131 *Totisque ræuefacto præcordiis]* Τὰ μὲν ἔγκρατα πάντα ἔξω βάλωμεν Lucianus pag. 246. *Elmenh.*

Sola facie prominente] Refert Valerius Maxim. lib. ix. c. 11. in fine, 'Barbaros mactatarum pecudum intestinis visceribus egestis homines inserere, ita ut capitibus tantummodo emineant, atque ut diutius pœnæ sufficiant, cibo et potione infelicem spiritum prorogare, donec intus putrefacti laniatni sint animalibus, quæ tabidis corporibus innasci solent.'

Brant. Per mediam alvum nudam virginem, &c. insuere, ut sola facie prominente, &c.] Capitolinus de Macrino: 'Cum quidam milites ancillæ hospitis pudorem depravare suspecti essent, et per quendam frumentarium ille didicisset, adduci eos jussit, interrogavitque utrum esset factum: quod cum constitisset, duos boves miræ magnitudinis vivos subito aperiri jussit, atque his singulos milites inseri, capitibus, ut secum colloqui possent, exstantibus.' *Pric.*

Insitium et fertilem as.] Verum *insititium* est is, qui inseritur; [vid. VV. LL.] non is, cui alius inseritur. Quare licet Mss. et Edd. Vett. ante Vulcan. Ed. sec. dent *insitium* vel *insititium*, præferenda videtur lectio *insutium*, ut adscripsit vir d. ad oram Ed. Vic. Nam et sic Mss. Melæ lib. iii. c. 7. 'Liberum femori Jovis insutum,' pro *insutum*, ex Ovid. l. iii. Met. 313. 'Insuitur femori.' Scriv. enim *insutium* nihil est, et *insitium* Beroaldi est ex typhothetarum errore, ut patet e notis. Pith. *insitivum*, Guelf. pr. *insurcium*. Non repudio N. Heinsii conjecturam, *isicium* vel *insicium* vel *insiciatum*: ut posteriori *fertilem* priorem vocem explicuerit, ut fit millies, et sæpe a Nostro. Vide ad l. v. p. 93. 'scrupulose curioseque.' De isicis ad l. ii. p. 25. et Heins. ad Ovidii F. L. ii. 578. 'Obsutum caput.' Dein *fortilem* D'Orvill. *fertilem* marg. Basil. pr. Ed. *Oud. Super aliquod saxum scruposum, &c. exponere]* Lib. iv. 'Montis in excelsi scopulo desiste puellam.' *Pric. Insuticium, &c.]* Ita Scaliger correxit: at Oxou. et alius Ms. *insitium* legitur. *Idem. Insitium et fertilem]* Observa miram scriptoris in verbis elegantiam: nihil potuit inveniri significantius, quam asinum *insitium* dicere, et *fertilem*, in quo puella inserta sit et inclusa: de 'insititio' sat notum. *Beroald.*

Et Solis ardentis vaporibus tradere]

Hieronymus in vita Pauli: 'Perseverantem in fide Martyrem, &c. jus sit melle perungi, et sub ardentissimo Sole, &c. respinari.' Gellius vi. 4. de Carthaginiensibus: 'Uti erat Sol visus ardentissimus, repente' (e tenebris Regulum) 'educbant, et adversus Sôlis ictus oppositum continebant.' Pric.

Cum vermibus membra laniabuntur] Valer. Maximus ix. 2. 'Atque ut diutius pœnæ sufficiant, cibo et portione infelicem spiritum prorogare, donec intus putrefacti laniatus sint animalibus, quæ tabidis corporibus innasci solent: ubi nova et mira voce Pontanns *saniatui* substituit: ex isto autem Appuleii loco mutandum nil apertissimum est. *Idem.*

Cum canes et vultures intima protrahent viscera] Catullus: 'Lingua exsecta avido sit data vulturio: Effoscos oculos voret atro gutture corvus, Intestina canes, cætera membra lupi.' Confer quæ olim dicta pag. 184. ad Apologiam. *Idem.*

Fame tabescet] 'Ignavissimo scilicet mortis genere.' Ammianus. *Elmenh. Inedia diutinæ lethali fame tabescet]* Plinius ii. 63. 'Ne, &c. diræ

famis mors, &c. lenta nos tabe consumeret.' Quintilianus xii. Declam. de *Fame* loquens: 'Aurimi tormentum, corporis tabes,' &c. *Pric.*

Mortem sibi fabricare] Est Græcum. sic *θάνατον τεύχειν* Homerus: et supra hic lib. iii. 'risum fabricare.' *Idem.*

Talibus dictis, non pedibus sed totis animis latrones in ejus cadunt sententiam] Infra l. vii. 'Talibus dictis universi omnes adsensere.' 'Orantem sequitur clamor, cunctique cruentas Porrexere manus, inventaque tristia laudant.' *Idem.* *Non pedibus, sed totis animis, &c.]* Lib. vii. 'Et, quod aiunt, pedibus in sententiam meam vado.' Apud Quintil. Declam. xii. 'Pedibus manibus ivimus in sententiam necessitatis.' *Idem.*

Quam m. t. magnis auribus acc.] Festus: 'Auritus a magnis auribus dicitur, ut sunt asinorum. Alias ab audiendi facultate.' *Elmenh. Quod aliud quam meum auribus accipiens, quid aliud quam meum crastinum defebam cadarer]* Infra lib. viii. 'Hæc audiens, jam meas futuras novas cogitabam ærumnas.' *Pric.*

METAMORPH. LIB. VII.

Quod Lucianus uno tantum Volumine complexus est, id Appuleius membratim digessit: pluribusque voluminibus latissime evagatus explicavit: ne interpretis alieni operis, sed conditor novæ historiæ videretur; et ut rerum varietate, quæ gratissima esse solet, lectores mulceret, caperet, oblectaret citra fastidium. Nunc itaque ut exequatur ordinem destinatum, summatim argumentum proponatur hujusce septimi voluminis.

Sub diluendum matutinum annus latronum reliquis collegis renunciavit, quemadmodum illa quæ contigerant in domo Milonis Hypatini atrocina et facinora infanda, impntabantur Lucio Appuleio; et quod nullus latronum super tanto scelere insimulabatur, sed solus Appuleius omnis facinoris auctor fuisse credebatur, quoniam nusquam comparebat: quæ audiens Appuleius in asinum transformatus, secum querebatur et me-

dullitus ingemebat, quod pro insonte sons, pro innocente nocentissimus haberetur, nec causam suam agere posset. Inseruntur narratiunculæ festivæ: agasonis improbitas, et fœminæ fraudes graphice describuntur. *Be- roald.*

PAG. 132 *Ut primum*] In Fux. non est distinctio. Pith. *explicit lib. vii. Metam. Incipit lib. viii.* D'Orv. Ms. *at pr.* Ceterum prima hæc sex verba Achilles Stat. ad Catulli c. 62. vs. 40. 'album æthera,' citat quasi ex sexto Ann. Ennii, exhibens, *inalbabat dies*; uti etiam edidere Columna et Hessel. Sed 'inalbare' est activum. Vide ad l. x. p. 225. 'Cerei tenebras inalbant.' *Oud.* *Ut primum tenebris abjectis dies inalabat*] Initio ii. 'Ut primum nocte discussa Sol novus diem fecit.' 'Abjectis,' tanquam onerosum amiculum a nocte luci circumjectum; hinc *μελάμπελοι* et *κναρόπελοι* ὄξ̄ toties apud Græcos. 'Inalbebat,' ut apud C. Mattium: 'Albicassit Phœbus, et recentatur.' *Pric.*

Collustrat] *Πανόπτης* enim Sol est. Unde Valer. Flaccus l. v. vs. 274. cum vocat 'omnituentem;' et Ovid. l. iv. Fab. 4. (vs. 228.) 'Mundi oculus.' Homerus Il. Γ. *Ἥλιος* ὅς *πάντ' ἐφορᾷ*. Videndus Orpheus in Hymnis pag. 503. *Elmenh.* *Can- didum Solis curriculum cuncta collustrabat*] Supra lib. i. 'Et jam jubaris exortu cuncta collustrantur:' ubi dicta vide. *Pric.*

Quidam, &c. pervenit] Vule. marg. adlevit *supervenit*, et sic ediderunt Wow. *Pric.* et Florid. ut l. xi. p. 253. 'Superveniunt de patria, quos ibi reliqueram famulos:' ubi in Oxon. *veniunt*: Stewech. ad p. 334. *conjecit recentit*. At Mss. O. cum Edd. ceteris *perc.* retinent. *Oud.*

Sic enim mutua salutationis officium indicabat] Phædrus lib. i. Fab. 29. 'Ille indignans repudiat officium.' Optatus Afer l. iv. p. 122. 'Ut aufe-

rat etiam illud, quod inter omnes solet esse commune, salutationis videlicet officium.' Confer Lucianum. *Elmenh.* *Abest enim a Palat. Male Soping.* adscripsit libri sui oræ, *mutu- tinæ.* Vide *Pric.* et l. iv. init. 'Primus aditus et oscula mutua.' L. v. p. 105. 'alternis amplexibus mutua salutationis expletis.' Apud Isid. quoque in Glossis, 'officia salutationis,' in v. 'Munia.' Sic enim legendum cum viris doctis, non *salvationis*. Dein *indicabat* omiserat prima manus librarii Oxon. *Oud.* *Quidam de numero latronum pervenit: sic enim mutua salutationis officium indicabat*] Simillimus hic locus initio quarti: 'Apud notos et familiares latronibus senes divertimus: sic enim primus aditus, et sermo prolixus, et oscula mutua,' (quæ hic *officium mutua salutationis* vocat,) 'quamvis asino, sentire præstant.' 'Officium salutationis' (ut multa) a Suetonio accepit. 'Mutua' autem 'salutationis officium' hec, ut v. 'Alternis amplexibus mutua salutationis expletis:' et apud Gellium ii. 2. 'Assurrexit placide Taurus, et post mutuam salutationem resedit.' *Pric.*

= *Ex anhelitu rec. spiritu*] Plant. Asin. Scena, 'ubi ego,' &c. 'Placide ergo unumquodque derogita, ut acquiescam: non vides Me ex cursura anhelitum etiam ducere?' Ovid. x. *Metam.* vs. 643. 'Aridus a lasso veniebat anhelitus ore.' Nonnus l. xxx. Dionys. vs. 64. *Ἄλλὰ διὰ στομάτων βιβημένον ἄσθμα τιταίων.* *Elmenh.* *Ex anhelitu recepto spiritu*] Terentius iii. 2. *Adelph.* 'Animum recipe:' ubi Engraphius: 'Spiritum resume:' et Donatus: 'Quia præ anhelitu verba continuare non possit.' Cicero i. de Officiis: 'Cum nimias suscipimus celeritates, anhelitus moventur.' Arnobius lib. i. 'Anhelum pectus spiritum ex ore jaciat.' Achilles Tattus lib. v. *Εἰσπρέχει τις τῶν θεραπόντων ἀσθμαίων.* Apollonius Rhodius:

Ἐπ' ἄσπετον ἐκ καμάτοιο Ἄσθμ' ἀναφυσίων. Scholiastes ad Eiusdem 2. Ἄσθματι τῷ ἐν τῷ δρόμῳ γενομένῳ φυσήματα. Heliodorus VIII. Ἐρίσταται τις ἰππεὺς ὑπὸ συντόνου τῆς ἐλασίας ὡς ἐδόκει πνευστιῶν. Hesychius: Ἐπασθμαίων πνευστιῶν. 'Spiritum recipere' præter Nostrum et Terentium, dixit et Plautus Menæchmu. Servius ad Georg. I. 'Cum captos pisces super herbam exposuisset in litore, et illi recepto spiritu rursus in mare petissent,' &c. Petronius: 'Apertis scilicet aliquateus labris, quibus et spiritum recipere possitis, et cibum.' *Pric.*

Talem collegio suo nuncium fecit] In D'Orvill. Pith. Fux. Guelf. sec. est *tale*. An neutro genere *nuncium* substantive dicatur, disputant eruditi. Iis accedo, qui genus istud sine adjuncto substantive non admittunt. Eadem confusio in pluribus I. VIII. p. 156. 'Quæ quidem percepit talem nuncium, qualem non audiet aliam.' Vide Calph. ad Terent. Heaut. III. I. 18. Drak. ad Liv. I. IV. c. 41. Broukh. ad Tib. lib. III. El. 4. 5. et Fabri Thes. *Fecit* potest explicari per *tulit*; ut vidimus ad I. VI. p. 128. 'opem facite.' Sed notabilis est horujus verbi omissio in membranæ D'Orv. Nam videtur esse peculiaris idiotismus in voce 'nuncius'; ut verbum non adponatur, subintelligendum facillime e sensu. Confer Wopk. in Misc. Observ. vol. VIII. p. 76. Cort. ad Plinii I. V. Ep. 20. 'Donec de avunculo nuncius.' Tennul. et me ad Front. I. I. 1. 10. 'Contentid falsum ad eos rumore.' Vulgo addebatur *perlatum*. Hinc forsàn corrigi posset Liv. I. XLV. c. 1. 'Consuli tabellarius, qui se ex Macedonia venire diceret, laureatas litteras dicitur;' ubi *reddidisse* addunt alii, alii *reddidit* emendant. Quid si tollas *dicitur*, ortum ex præc. *diceret*; et subintelligas *tulit*. Pariter in Martiano Capella I. II. p. 37. 'Et ecce subito Deorum pro-

nuba nunciatur.' Sic enim recte in vetustissimo Leid. Scriv. a m. pr. Vulgo *advenire* interseverunt. Sæpius vero venit subintellectum est. Vide Burn. ad Lucan. I. X. 385. et Virg. Æn. X. 214. quo loco malim tamen Servio accedere. *Oud.*

Immixtus ego turbulis popularium] Lib. IV. 'Populi, &c. turbulis immisceor.' Oxon. et Fuxens. *turbellis*. *Pric.*

Auctor manifestus facinoris postulat] Nimum auctoritatem Fulv. Cod. ejusque possessoris judicio tribuerunt viri eruditi, et imprimis Elmenh. Scriv. Florid. qui τὸ *manifesti* in textum admiserunt; quia sæpe, 'manifestum scelus,' &c. occurrunt. Non agebatur hic, an crimen esset manifestum, nec ne. Hoc ipsa res et Milonis expilata domus probabat, sed disquirebatur de auctore. Is tandem argumentis, ut putabant, sufficientibus habebatur *manifestus* Lucius; ut elegantissime servant reliqui Mæsti. Homo enim dicitur 'manifestus criminis,' de quo nemo dubitat, qui commissum sit; cujus crimen clarum est, licet ipse aufugerit, vel nondum confessus sit. Vide Wass. Ind. Sallust. et Cort. ad B. Catil. c. 52. 'De confessis, sicuti de manifestis rerum capitalium, supplicium sumendum.' Ovid. lib. III. Art. Am. 801. 'Tantum quum tinges, ne sis manifesta, cave-to.' *Auctor* deletum est in Guelf. sec. *Oud.*

Commendatitiis literis] Ἐπιστολαῖς συστατικαῖς 2 Cor. III. 2. Gloss. 'Commendatitiæ literæ, συστατικά.' *Pric.*

Virum commentitus bonum, &c.] Sirachides XI. 31. 'Non omnem hominem inducas in domum tuam, multæ enim sunt insidiæ dolosi.' Ἰποκρινόμενος ἑαυτὸν δίκαιον, ut Luc. XX. 20. Virgilius 'bonum simulare' dixit, et Lucilius: 'Blanditia certare, bonum simulare virum se, Insidias facere.' Cicero: 'Totius injustitiæ nulla capitalior est, quam eorum, qui cum

maxime fallunt, id tamen agunt, ut viri boni esse videantur.' Minucius Octavio: 'Creduli circumveninntur ab his quos bonos putaverunt.' In Mimo veteri: 'Malus bonum cum simulat, tunc est pessimus.' *Idem.*

PAG. 133 *Inter familiares intimos haberetur*] Lib. II. 'Inter cæteros familiares, &c. delinac (te) numerabimus.' *Idem.*

Plusculisque ibidem diebus demoratus] Scribe *P. ibi d. d.* Infra lib. IX. 'Panculis ibi diebus commorati,' &c. *Idem.*

Animum irrepens] Temere Colv. conjecturam contra Mss. O. in textum receperunt Vulcan. Ed. sec. Elmenh. Scriv. ac Florid. probavitque Drakenb. ad Sil. Ital. l. VIII. 101. Nam, licet sæpissime metaphora in amore deducatur a nodis, vinculis, catenis, et retibus; unde et l. II. p. 23. 'Spiritum amoris profundi pedicis alligat:' non minus recte se habet *irrepere*, sive clanculum se ejus animo insinuate. Sic apud Tibull. l. IV. 3. 21. 'Et quæcumque meo furtim subrepet amori.' Auctor vero suo more non addidit nomini præpositionem verbo adnexam; ut 'inrepat cubiculum' l. III. p. 58. VIII. p. 160. l. IV. p. 74. 'inrepsit caveam.' l. IX. 'inrepsit hospitium.' Sed etiam non displicet. *Oud. Falsis amoribus ancillæ Milonis animum irrepens*] Lib. XI. de hac eadem ancilla: 'Cum me Fotis malis incapistrasset erroribus.' *Pric.*

Procul ac procul, &c.] *Snidas:* Πορρωτέρω, καὶ πορρωτάτω· ἐπὶ συγκρίσεως καὶ ὑπερβέσεως, ἀπὸ τοῦ, πάνυ μακρὰν καὶ ἀπλωσ, ἀπὸ τοῦ, πάνυ. *Glossarium* Isidori dictum: 'Procul, procul; longe longius.' Illa, *ac procul*, male omissa sunt in Cod. Oxoniensi. *Idem.*

Equum namque illum suum candidum rectorem futurum duxisse secum] Supra lib. VI. 'Quis enim viancium vectorem suum non libenter auferat secum?' *Idem.*

Indicere] *Corrige indicem:* ut dicat, servum Appuleii fuisse conjectum in carcerem, tanquam indicem demonstratoremque futurum scelerum ab hero Appuleio perpetratorum. *Ber.*

Ad ultimam mortem] Sive dirissimam, atque ultima miserimæ mortis, ut l. VIII. p. 175. 'ad extremam confecerant mortem.' Mel. lib. III. c. 2. 'ab ultimis cædibus temperant.' L. X. p. 228. 'ultime verberare' ait. Sed et 'ultima,' 'suprema mors' passim occurrit de ultimo vitæ fine, quod sæpe perperam in *sors, nox, &c.* mutant eruditi, et in his Markland. Sed vide Bentlei. ad Horat. lib. II. Ep. II. 171. 'Nunc morte suprema:' ut est quoque in Mss. Leidd. Franek. D'Orvill. Vlaming. Drak. ad Sil. v. 416. 'Jam morte suprema.' Virg. Æn. II. 447. 'Extrema jam in morte parant.' Sat. I. III. Theb. 70. 'Extremam nihil exhorrentia mortem.' Prud. c. 4. περὶ στεφάν. 133. 'Obitum supremum persecutoris gladius negarit:' atque ita lego in Catal. Burm. t. I. p. 360. 'Suprema Erravit jam morte dolor:' ubi vide. Minuc. Fel. c. 36. 'usque ad extremam mortem voluntatem hominis sciscitantur.' Justin. l. VII. c. 2. 'Mortis postrema:' ubi prave Freinshem. coniecit *morientis*. Boëth. 'mortis finem' dixit l. I. Cons. Phil. pr. 4. in f. Adi etiam ad Lucan. l. VI. 723. ubi legendum puto: 'Ah miserum, extremæ cui mortis munus inique Eripitur, non posse mori!' Vulgo inepte, *miser, extremum*. *Oud. Tormentis rextatum pluribus, &c. nihil quidquam rerum talium esse confessum*] Lib. X. 'Nec rota, vel eculus tormentis ejus apparatus jam deerant: sed obfirmatus mira præsumptione, nullis verberibus, ac ne ipsi quidem succubuit igni.' *Pric. Pene ad ultimam mortem excarnificatus*] Sisenna in fragmentis: 'Vitam cum dolore et insigni cruciatu excarnificatus amisit.' *Idem.*

Missos p. p. L. illius multos numero] Multos numero viros edidit Scriv. Bene; quamquam verior videtur scriptura Oxon. Fux. Guelferb. pr. et D'Orv. in patriam Lucii viros multos numero: ac multos ab intempestiva Stewech. conjectura et explicatione τοῦ numero, recte defendit Colv. Numero per pleonasmum addi, fert Idiotismus Latinae linguae, de quo multi multa. Vide Burm. ad Ovid. lib. 111. Art. 355. me ad Hirt. B. Afric. c. 23. Cort. ad Sall. B. Jug. c. 93. 'Numero quinque.' Ovid. Epist. 1. 97. 'Tres sumus inbelles numero.' De Mundo pag. 709. 'Elementum numero quintum.' Oud.

Qui rerum] Emendo reum: ut dicat, missos esse in patriam Appuleii, qui reum, hoc est, nocentem Appuleium quaererent, deposcerentque ad poenam. Beroald.

Veteris fortunæ, et illius beati Lucii, &c. et infelicis asini facta comparatione medullitus ingemebam] Lib. ix. 'Veterisque Lucii fortunam recordatus, &c. submisso capite mærebam.' Quintilianus 11. Declam. 'Natura redit in extremis præteritæ voluptatis recordatio.' Tibullus: 'Cura novatur, Cum memor anteauctos semper dolor admonet annos.' Euripides: Κεκλημένῳ δὲ φωτὶ μακαρίῳ ποτὲ Αἰ μεταβολαὶ λυπηρόν· ᾧ δ' αἰεὶ κακῶς ἔσθ', οὐδὲν ἄλγει, συγγενῶς δύστηνος ὢν. Maximianus: 'Dura satis miseris memoratio prisca bonorum.' Synesius in Epistolis: Συνεπιτίθηται δέ μοι τῇ πικρᾷ τῶν παρόντων αἰσθήσει μνήμη τῶν παρελθόντων ἀγαθῶν, ἐξ οἷων ἄρα ἐν οἷοις γεγόναμεν. Vide Numer. xi. 5. Augustini Confess. x. 21. Et nota 'comparationis' vocem. Seneca Troade: 'Est miser nemo nisi comparatus.' 'Medullitus ingemebam,' ut apud Ammianum lib. xiv. 'Hæc medullitus multis gementibus agebatur:' et lib. xxv. 'Illud tamen ad medullas usque honorum pervenit,' &c. i. e. ingemebant medullitus. Infra hic lib. x. 'Medullitus dolore

commotus.' Festus: 'Medullitus: ex intimis medullis.' Onomasticon vetus: 'Medullitus, ἐκ μυελῶν.' Pric.

Subiit itaque me, &c.] 'Subibat me illa frequens cogitatio,' ut infra isto libro loquitur. Idem.

Cæcam et prorsus exoculatam] Pacuvius apud authorem Rhetor. ad Herenn. 'Fortuna cæca et insana.' Coint. Smyrn. lib. vii. vs. 77. Καὶ ἀνέρι κολλάκις ἐσθλῶ· Ἀμφεχύθη μέγα πῆμα, λυγρῶ δ' ἐπὶ κάπτεισεν ἄλβος ὀφτι ἐκῶν. Galenus in exhortat. ad artes erudite, quem vide f. 1. et seq. *Elmenh. Non de nihilo veteris priscaque doctrinae viros finxisse ac pronunciasse, cæcam et prorsus exoculatam esse Fortunam, quæ semper suas opes ad malos et indignos conferat]* Pacuvius apud Auctorem ad Herennium lib. iv. 'Fortunam insanam esse, et cæcam, et brutam perhibent Philosophi:' et post: 'Brutam, quia dignum atque indignum nequeat internoscere.' Plinius 11. 7. 'A plerisque cæca est æstimata, vaga, inconstans, incerta, varia, indignorumque faulrix.' Seneca Hippolito: 'Res humanas ordine nullo Fortuna regit, spargitque manu Minera cæca, rejsora fovens.' Herodianus v. Τὰ μὲν τῆς Τύχης δῶρα καὶ ἀναξίους περιπίπτει. Palladius in Antilogia: Οὐ λόγον, οὐ νόμον οἶδε Τύχη, μερόπων δὲ τυραννεῖ, τοῖς ἰδίοις ἀλόγοις βέβησσι συρομένη. Μᾶλλον τοῖς ἀδίκοις βέπει, μισεῖ δὲ δικαίους, ὧς ἐπίδεικνυμένη τὴν ἄλογον δύναμιν. Dionys. Halicarnass. Τύχη ἄδικος, δωρομένη τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν τοῖς ἀνεπιτηδειστάτοις. De Pluto apud Phædrum Hercules: 'Odi (inquit) illum quia malis amicus est.' Saturni sacerdos apud Lucianum de Jove conquerens: Ἀγαθοὺς ἀφιέλι, καὶ πονηροὺς καὶ ἀνοήτους ἀνδράσι περιχεῖ τὸν πλοῦτον. 'Cæcam et exoculatam' hic, ut 1x. 'Nudis et intectis pedibus.' Vide ad Apologeticum pag. 139. adnotata. Pric.

Judicio] Boxb. ad Spartiani Hadrian. t. 111. Hist. Aug. p. 770. repro-

nit in iudicio: quia sic a Veteribus locum hunc laudatum reperit: et passim Appul. aliique hanc præpositionem abunde adponunt: de quo alibi. Hic non admiserim. *Oud.* *Nec unquam iudicio quenquam mortalium eligit*] Οὐ λόγον, οὐ νόμον οἶδε. ut supra in Palladii verbis. Ammianus Marcellinus lib. xxv. 'His ita cæco quodam iudicio Fortunæ peractis,' &c. de eadem viii. 11. Isidorus: 'Passim in quoslibet incurrens, sine ullo meritorum examine.' Menauder apud Stobæum: Οὐδὲν κατὰ λόγον γίγνεται ἢ ποιεῖ Τύχη. In Tabula Cebetis: Οὐδὲν ποιεῖ μετὰ λογισμοῦ, ἀλλ' εἰκῆ, καὶ ὡς ἔτυχε, πάντα. ibidem: 'Ἀφαιρεῖται ἃ δέδωκε, καὶ ἄλλοις δίδωσιν' εἰκῆ, καὶ ἄβεβαίως. Asclepius vetus Epigrammaticus: 'Injusto arbitrio tempora dividens, Quod dignis adiunit, transit ad impios: Nec discrimen habet, rectave iudicat.' *Pric.*

PAG. 134 *Noxiorum ore*] Meram Colv. ut et Grosl. conjecturam in contextum receperunt Vulcan. Ed. sec. et seqq. contra Mssos; eamque multis adstruere conatur *Pric.* Sed *noxiorum ore* non temere sollicitandum. Ex oppositione patet, Appul. mentem esse, bonum vitium a noxiis passim traduci, et contra malum sæpe bona frui fama. Non ergo de *more noxiorum*, sed *ore* agitur, et *plectere* pro verbis incessere, ut hic, invenias apud Nepot. in Attico c. 11. 'Cavit, ne qua in re iure plecteretur.' Quare si quid mutandum esset, multo rectius Casaub. Salm. Lips. aliique ad marg. Ed. Colv. conjecerunt, nulla littera mutata, *noxio rumore*. Sic *rumoribus* abiit in *moribus* in Mss. multis apud Cæs. lib. iv. B. G. c. 4. Nisi si ipsa quorundam Codd. ut D'Orv. et Edd. vetustissimarum Rom. et Venet. *noxio ore* magis arrideret. 'Noxium os' poetice pro ore nocentium et reorum usurparit. Ita lib. v. pag. 96. 'Noxiis animis armatae lamix.' *Oud.* *Quodque cunctis est extremius, varias opiniones imo contrarias nobis*

attribuit, ut malus boni fama gloriatur, et innocentissimus contra noxiorum more plectatur] Frequenter id fieri patet vel ex Ciceronis hisce: 'Quæro,' (inquit,) 'si duo sunt, quorum alter optimus vir, æquissimus, summa iustitia singulari fide; alter insigni scelerare et audacia; et, si in eo sit errore civitas, ut bonum illum virum, sceleratum, facinorosum, nefarium putet; contra autem, qui sit improbissimus, existimetur esse summa probitate ac fide,' &c. Andronicus Rhodius x. 10. de Anaxagora: Φησὶν οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ δόξειέ τις τοῖς πολλοῖς ἀποπος εἶναι· δυνατόν γὰρ, ἀγαθὸν καὶ εὐδαίμονα ὄντα, ποιητὴν καὶ ἀθλιὸν τοῖς πολλοῖς νομισθῆναι. Seneca Hippol. 'Tristis virtus perversa tulit Præmia recti: castos sequitur Mala paupertas, vitioque potens Regnat adulter.' Simplicius in cap. 1. Epicetii: 'Ἀσεβοῦντες πολλάκις περὶ τὸ θεῖον, αὐτοὶ τε εὐσεβεῖν ἑαυτοὺς ἡγοῦνται, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων τοιοῦτοι νομίζονται καὶ, τὸ ἐναντίον, ἄλλοι σεμνοτέρως καὶ μεγαλειοτέρως ὑπολήψεις ἔχοντες περὶ τοῦ θεοῦ, καὶ ἀνθρωπικὰ καὶ ἀτελεῆ παραϊοῦμενοι περὶ αὐτοῦ λέγειν, ἀσεβεῖς παρὰ τινῶν ὑπολαμβάνονται. *Pric.* *Ut malus boni viri fama gloriatur*] Ecclesiastes viii. 10. 'Vidi impios sepultos, qui cum etiam adhuc viverent, in sancto loco erant: et laudabantur in civitate quasi justorum operum.' Dio Cassius cum Caium Marium artibus malis instructissimum dixisset, adjungit, 'Ἐκ τῆς Τύχης τamen, ἧ παράπαν τὰ πρῶτα ἀγαθῆ ἐχρήσατο, καὶ ἀρετῆς δόξαν ἐκτήσατο. *Idem.* *Et innocentissimus contra noxiorum more plectatur*] Casaubonus heic in margine libri sui correxerat *noxio rumore p.* opponit (inquit) viri boni famam *rumore noxio*: ingeniosam non possumus non laudare, nec tamen sequi conjecturam: non *rumore* enim, sed supplicii innocentes plecti, sententia est Appuleii nostri: nec ille solus hoc dixit, sed et alii. Seneca: 'Invadit, &c. validissimos phthisis, innocentis-

simos pœna, secretissimos tumultus.' Cicero ubi supra: 'In eo est errore civitas, vel potius orbis ipse totus, ut bonos et justos viros tanquam malos et impios, persequatur, excruciet, damnet, occidat,' &c. Boëthius in de Consolat. 'Premit insontes Debita sceleri noxia pœna: Latet obscuris condita virtus Clara tenebris, justusque tulit Crimen iniqui.' Philostratus vi. 11. de Socrate et Palamede: 'Ἀδικώτατα ἔπαθον, ὄντες δικαιοτάτοι. quibus adde viii. 14. Ecclesiastem. Jam vero et 'nocentissimorum more tractari' Tertullianus dixit libro de fuga in persecut. adeo ut de positæ lectionis veritate nulla amplius dubitatio supersit. *Idem.*

In bestiam extremæ sortis quadrupedem] Sic Phæd. lib. i. Fab. 21. asinum vocat 'naturæ dedecus;' et Apulei. lib. ix. Metam. adulteram 'muliebris sexus dedecus.' Lib. iv. anum decrepitam 'vitæ dedecus.' *Elmenh.* Optime monuere Roald. et Sciopp. in suis codicibus interseri copulam *et.* Emphasin enim summam habet. Belg. *en dat wel.* Confirmatur quoque a Pal. Oxon. Guelf. Pith. Par. D'Orvill. et Edd. Wower. Pric. Floridi. Vide Acta Lips. A. 1716. p. 455. Wopk. in Misc. Obs. vol. viii. p. 58. ad Vellei. lib. ii. c. 60. 'Avunculo, et Cæsari.' Catull. C. 17. 'Puella, et puella:' ubi male Voss. ut. Supra p. 126. 'Mors et hæc sævissima.' Lib. x. p. 222. 'Cantharum mulso et multo contemporanea.' Ac sic etiam καὶ apud Græcos. Vide Doctiss. Abresch. Lect. Aristæn. p. 75. τὲ apud Herodian. lib. ii. cap. 5. *Τυραννίδος ἀρπαγὰς τε καὶ βίας, ἘΝ Τῆ ἀσωτίαις καὶ κραιπάλαις:* ubi nihil deesse opinor. Plura vide ad lib. i. p. 17. 'Et recte.' Quidam etiam in Luciano lib. v. 580. legunt: 'causa est, et justa timoris.' Cort. *ac,* quod eo sensu nusquam inveni. Fux. Guelf. *pr. quadrup.* Oud. *Et extremæ sortis quadrupedem*] Ovid. Amor. ii. 'Auritus miserandæ sortis asellus:' sic

'extremæ conditionis mancipia' Ep. xx. apud Senecam. Glossæ: 'Infima sors, ὕστερα τύχη.' Pric.

Cujusque casus etiam cuius iniquissimo dolendus atque miserandus, &c.] Sophocles (Edip. Tyr. Θέαμα δ' εἰσόψει τάχα τοιοῦτον, οἶον καὶ στυγούνη' ἐποικτίσαι. *Idem.* Cuius iniquissimo] In Apologetico: 'Cuius vel iniquissimo animum explesse,' &c. *Idem.*

Crimine latrocinii in hospitem mihi carissimum postulabar: quod crimen non modo latrocinium, verum etiam parricidium quisque rectius nominaverit] Petronius: 'Qui ignotos lædit, latro appellatur: qui amicos, paulo minus quam parricida.' Noster lib. v. 'Domus suas contendunt, dolium scelestum, imo vero parricidium struentes contra sororem insontem.' *Idem.*

Silentio consentire] Ambrosius Sermon. 49. 'Taciturnitas pro consensu habetur. Videtur namque confirmare, quod obijcitur, cum non vult respondere.' Rufinus invectiva i. in Hier. fol. 160. 'Compellor contra votum meum et propositum respondere, ne forte reticendo videar crimen agnoscere.' Greg. Magnus homil. 18. in Evangel. fol. 388. 'Quisquis conspiciat, quod contumeliam accipis et taces, non putat, quia patientiam exhibes, sed crimen agnoscis.' Vide notata ad Arnob. lib. i. *Elmenh.* *Denique mala conscientia tam scelesto crimini præsens videret silentio consentire, &c.*] Demosthenes *περὶ παραπρεσβ.* τῷ μηδὲν αὐτῷ συνειδότηι δεινὸν εἰσφέρει, εἰ πονηρῶν καὶ δεινῶν ἔργων δόξη κοιωνεῖν, τῷ σιωπῆσαι. Donatus ad Adelph. 'Confessionis genus est adversarium tacuisse.' Cicero in pro Sextio: 'Me vero non movit illius oratio, sed eorum taciturnitas in quos illa tam improba oratio conferebatur: qui tum, quanquam ob alias causas tacebant, tamen hominibus omnia timentibus, tacendo loqui; non inficiando, confiteri videbantur.' Marius apud Sallustium: 'Cum omnibus locis me vosque maledictis lacerent, non pla-

enit reticere, ne quis modestiam in conscientiam duceret.' D. Hieronymus in Epistolis: 'Respondere compellor, ne videar tacendo crimen agnoscere.' Idem 1. contra Ruffinum: 'Et hortamini ut respondeam criminanti, ne, si tacuerim, videar crimen agnoscere.' Cyprianus contra Demetrianum: 'Ultra tacere non oportet, ne jam, non verecundiæ sed diffidentiae esse incipiat, quod tacemus: et dum criminationes falsas contemnimus refutare, videamur crimen agnoscere.' Pric. *Mala conscientia, &c.*] Gloss. 'Κακόβροια mala conscientia: infra heic: 'Conscientiæ malæ reatum sustinebo.' Idem.

Inpatientia productus] Quid est *impatientia productus*? Coniciebat Pric. *perditus*. Lege leviori mutatione *perductus*, hoc est, *permotus*. Flor. Sic etiam Wass. *pro* et *per* millies confundi notum est; sed parum significans id compositum est hic loci, et forsitan *productus* explicari possit, post longam moram eo inductus; quomodo *produci* scimus eos, qui dolo et insidiis inliciuntur. Verum neque hic sensus loci sententiæ videtur congruus. In Regio, Fux. simpliciter est *ductus*: quod et sæpe occurrit pro 'inducto,' 'permoto.' Vide tamen, num scripserit Appulei. *prolectus*: de quo ad Heinsium ad Ovid. lib. 11. Art. 718. 'Sed sensim tarda proliacienda mora.' Oud.

Volui dicere, non feci] Quinctil. lib. 111. c. 6. 'Longe fortissima tuendi se ratio est, si, quod objicitur, negari potest.' Ovid. de Amore 111. 14. 48. 'Sit modo, Non feci, dicere lingua memor.' Elmenh. Vide Pric. Oud. *Impatientia productus, volui dicere, Non feci*] Phædrus: 'Difficulter continetur spiritus, Integritatis qui sinceræ conscius, A noxiarum premitur insolentis.' 'Non feci,' idiotismus est suam aut alienam innocentiam testatam volentium. Cicero in pro Ligario: 'Causas Cæsar egi multas, &c. certe nunquam hoc modo: ignoscite

Judices: erravit, lapsus est, non pertavit, si nunquam posthac: ad parentem sic agi solet: ad Judices, Non fecit, non cogitavit.' &c. Ovidius Amor. 11. 'Felix qui quod amat defendere fortiter aulet, Cui sua, Non feci, dicere amica potest.' Vide XIX. 13. Sirachid. Apud Quintilianum ille Declam. XI. 'Miser ego nec ad cadavera accessi, non in sepulchra majorum meis manibus intuli: nec licuit super ipsa cadavera proclamare, Non feci.' Ibidem Declam. CCLXXI. 'Non enim tibi proderit dixisse, Non feci: nunquam mens exitu æstimanda est: e converso apud Juvenal. VI. 'Sed clamat Pontia, Feci.' Quid sit *productus* nescio: forsitan *perditus* legendum: sic IV. 'fame perditus:' et V. 'vigiliis perdita.' Pric.

Sæpius ac immodice] Perperam pro *semel ac sæpius imm.* Sciopp. Wow. et Pric. ediderunt contra reliquorum Mss. consensum *sæpius ac imm.* invito Linguae Latinæ genio, de quo alibi, et ad lib. 1. p. 10. ac præponentes vocali, et elegantiam *semel ac sæpius* tollentes. Consule notam meam ad Auctorem B. Hisp. c. 42. 'Semel et sæpius manus adtulistis.' Oud.

Disserere] Colvii conjecturam secuti sunt Vulc. Ed. sec. (*edissere* enim operarum est lapsus, sicut et in Mss. Pith. Fax. *dissere*.) et Scriver. Nec refragarer, si vel unus idoneus Codex servasset. Nam creberrima est horum compositorum confusio, ubi alii *diss.* al. *edias.* ostentant. Vide ad Cic. 111. de Offic. c. 5. Liv. lib. XXVII. 7. Sic et apud Cic. lib. 1. de N. Deorum c. 18. in vetustissimo Voss. est 'fretus intelligentia vestra edissero brevius.' Vulgo *dissero*. Ac restituendum e duobus Mss. Mart. Capellæ l. VIII. p. 287. 'Nunc planetarum orbis edisseram:' ut alibi sæpe. Virg. Æn. 11. 149. 'Mihique hæc edissere.' Sil. Ital. l. X. 517. 'Nunc populo consui totas edissere Cannas.' Hinc 'multa edisertata' Solin. p. 10. ut bene Salm. e Mss. quibus con-

spirant septem Leidd. In al. *ediserta*, quod et restituendum erat Plin. l. III. c. 8. 'ad singula toto orbe edisertanda properavi.' Sic enim est in antiquissimis Leidd. non *edisserenda*. Ac facile putaret quis ita reponendum in Septimio de B. Troj. lib. II. c. 30. 'Uti *cassam* tanti mali edissereret:' pro *edisset*, ut vulgo et in Ms. Sed illic e ceteris Mss. et Edd. Vett. corrigendum *ediceret*; quod et vidit Wopk. in Misc. N. Obs. v. t. t. II. p. 35. quod etiam et Codd. et Ant. Ed. bene dant c. 35. 'Eorum reges edicere.' Nec non lib. IV. c. 18. 'Recordati eorum, quæ Calchas edixerat, eadem, eunctaque congruentia inter se animadvertunt.' Sic lege e Mss. Vulgo, *dixerat e. cuncta congruentiaque an.* Infra quoque l. XI. p. 239. 'Mihî disserendi tribuerit facultatem,' placebat *Pricæo ediss.* De Deo Socrat. pag. 686. 'Id Latine disserere,' Scriverins edidit *edissert.* Sed contra Mss. quibus satis exemplorum suffragatur, ne ubivis illud e ipsis refragantibus inseramus. Adi Burm. ad Phædr. Prol. l. 1. 'Ego plures dissero.' et Wopk. d. l. p. 3. ad Septim. l. t. c. 3. 'Alia singuli disserebant:' ut bene in Mss. *Idem.*

Sed in prima voce remansi] 'Inceptus clamor frustratur hiantem:' vide supra ad illum locum notata. *Pric.*

Quamquam nimia rotunditate pendula vibrassen labia] Lib. X. 'Contorta in modum liuguæ postrema labia.' 'Rotunde vibrare,' est ἐπιστρέφειν. unde articulatio formatur. Pollux II. 4. de Lingua: τῆ ὑγρότητι τῆς ἐνδον ἐπιστροφῆς τὰς φωνὰς τυπούσα. id non effecit Asinus noster ob pendula et prominentia labia. Eugraphius ad II. 3. Eunuchi: 'Scimus retortis ad hiantium labris, sed præ eminentioribus, minus facile sonos exprimi.' *Idem.* *Quamquam*] Legi posset, *quam*: ut intelligas, quam scilicet fortuam non puduit fecisse me conservum cum equo meo, et conjugem, id est, con-

junctum copulatumque, et in eadem conditione conjugatum. M. Cato 'myrtum conjugulum' appellat, intelligi volens conjugalem, a conjugiiis quibus præest Venus, cujus tutelæ myrtus dicata est: unde Venerem modo Myrteam, modo Murtiā vocant. *Beroald.*

Et identidem boari: Non, Non] Oxon. *boari, nixa*: quod quid sit nescio, nisi forte *enixe* legendum. *Pric.*

Quamquam nec istud puduit] Immo potius, *vel istud*. Colv. Ut scilicet *puduit* referatur ad Appuleium. Sed rectius ad ipsam fortunam pertinet, quam ne puduit quidem, Appuleium facere conservum famulo suo et vectori equo. Quare Beroaldo placuit, semel modo *quam* scribere, suffragante, si fides *Pric.* Oxon. sed in Gron. Coll. nihil variationis erat. Lips. cum alio viro docto rescripsere *quamque*. *Pric.* hand male coniecit, *quam quidem*, tacite receptum a Florido. Nam in his ob scripturæ compendia frequens est confusio. Dispice tamen, an admitti non possit, quod interea incidit, *quam nequam nec* sive *ne quidem*, ut alibi sæpe. *Nequam* pro nequissimam. Sic in feminino genere Colum. lib. III. c. 10. Extr. 'Nequam vitis.' In neutro Mattius apud Gellium l. XX. c. 9. 'Nequam scitamenta.' *Oud.* *Quinquam nec istud puduit, &c.*] Nullam scriptura ista sententiam præbet: non male dudum Beroaldus, *Quam nec* i. p. quo et modo Oxon. legit: conieceram ego quidem ex ingenio, *quam quidem* legendum. *Pric.*

Conjugem] Quidni ejusdem servitutis jngo, vel eidem sorti et conditioni alligatum et obnoxium? Nec enim compascens cum equo cætus huc usque illi sub dio contigerat. 'Conservus' puero asinus dicitur p. 151. Videtur quoque alluisse ad contubernales, una in cella habitantes: quamquam sic dicuntur potius servus servaque coitu mutuo utentes; ut l. VIII. p. 168. 'Villicus habens ex

eodem famulatio conservam conjugam.' Vide Fabr. Iuscript. p. 307. &c. 314. 318. *Oud. Me cum meo famulo meoque vectore illo equo factum conservum atque conjugem]* Non memini illum equo suo *ἔρεποφευχθέρρα*, unde putavi posse *congregem* scribi: infra hoc libro: 'Equinis armentis me congregem, &c. permiscuit.' *Pric.*

Cogitationibus fluctantem] Mss. Reg. Oxon. Pal. Guelf. sec. Ed. Junt. post. *agitationibus*. Quod verum puto, sive cogitationum æstibus, metaphora desumpta a mari, quod ventis æstuque vario 'agitatum fluctuat;' ut apud Ovid. Epist. vii. Her. 39. et alios pœtas. Ac sæpe hoc in *cogitat* e glossa abiit. Plura dixi ad l. i. p. 8. 'Si qui aliud agitarit.' Sic etiam e Ms. legendum videtur l. xi. p. 261. 'Mecum ipse cogitationes exercitius agitabam:' ubi sequitur 'cogitationis æstu fluctantem.' Vulgo et illic, *exercit. cogitabam*. *Oud.*

Suspiciens meum] Quomodo asinus possit suspicere ventrem suum, non capio. Nec enim ille altior est capite. Nisi *suspicere* posnerit Auctor pro obliquum et a latere adspicere, ac fere respicere. Vide ad l. vi. p. 116. 'Imo gurgites despiciunt.' In Palat. Guelf. sec. est *meum susp.* In Ed. Junt. post. *meam*. *Idem.*

Falsam notoriam] Glossæ Veteres: 'Ex notoria. *ἐκ τῆς ἀναφορίας.*' Item 'Μήνυσις, Indicatio, Notoria, Indicium:' ubi etiam vulgatum *Notaria*. Sed *Notoria* et *Notaria* indifferenter. Ad Cujac. Observ. lib. i. et l. iii. *Colv.* Symmachus et Paul. l. vi. ad Sctum Turp. *Grosl.* *Notariam* est in sola Ed. Basil. pr. ut aliquoties apud alios in Mss. Ad Salm. ad Trebell. Poll. v. Claudii ii. cap. 17. 'Quam quod notoria tua intimasti:' et Theod. Marcil. ad Suet. Titum c. 3. Sed præter Fulv. etiam Palat. Fux. et Oxon. Codd. dant in plurali *falsa notoria*. Ac dicitur utrumque. Confer *Pric.* et Duk. de Latin. Jctorum p.

424. Sed vulgatum retineo. Gloss. Isid. 'Elogium, textum malorum dictorum, quod Notoriam dicunt.' *Oud.* Qui commodum falsam de meo notoriam pertulerat] In l. iii. § 4. ad leg. Cornel. de sicar. 'falsum indicium' vocatur. Vide Cujac. Observ. i. 3. Pancirollum Var. Lect. i. 37. et vii. 137. In Oxon. et alio Ms. *falsa notoria*. l. vii. Cod. de accus. 'Notoriis insimulatus.' *Pric.*

Expromptis mille aureis] Donatus ad Terentium: 'Exprompta, in medium prolata.' *Idem.*

Quos in sinu lacinia contexerat] Pith. Fux. in situ. Vulc. Ed. sec. *insuta lacinia*; sed *insutos lacinia* exhibuere Elmenh. ac Flor. probante quoque *Pric.* uti et Burm. qui sic laudat ad Petron. c. 113. ubi itidem, ut hic, aurei erant insuti suturæ tunicæ. Verum elegantior, et a captu libratorum alienior, adeoque multo verisimilior lectio Cod. Florent. uti et Oxon. ac Guelf. *insuta lacinia*, quæ et ceterorum Mss. et Edd. scripturæ in sinu vicinior est, quamque jam olim expresserunt Ed. Juntin. post. et dein Scriv. citatque Falsterus in Supplem. Ling. Lat. Sæpe monendum fuit, Auctorem passim uti nominibus quartæ declinationis, et inter hæc illis, quæ nunc rarissimo vel nusquam alibi reperias. Ad l. iii. p. 55. 'Eam in reformatu videam.' Immo ne in Pal. quidem *insutos* legas, sed corrupte, *quos consutus insuta l.* sine verbo *contexerat*. *Oud.* *Quos in sinu lacinia contexerat]* Bene Palat. Ms. *insutos lacinia*: non zonis tantum, sed et vestibis nummos nonnunquam recondabant. Petronius: 'Scis frater ad nes rediisse thesaurum de quo querebaris? illa est tunica adhuc, ut apparet, intactis aureis plena.' *Pric.*

Communi conferebat arcæ] Papinianus: 'Jure societatis per socium ære alieno socins non obligatur: nisi in communem arcam pecuniæ versæ

sint.' L. XXXII. pro socio. Colv. Fux. *feribat*. Palat. τὸ ἀρχαῖ male omittit. Papinian. l. LXXXII. Digestorum pro socio: 'Si pecuniæ in communem arcam versæ sunt.' Inscriptio Grut. fol. 175. EROGENTVR. EX ARCA. COLLEGII. *Elmenh.* Vide etiam Scheff. ad Phædr. F. 69. Sic et lege cum Grævio in Cic. IV. Verr. c. 8. 'Communis arcæ et privatæ rei sociorum.' Collegiorum sc. propria est 'arca communis.' Alioquin *communi* substantive per se non foret damnandum. Vide ad Cæs. I. II. B. G. c. 5. *Oud.* *Communi conferebat arcæ*] Solomo μιμητικῶς, itidem de improborum cætu: Τὸν σὸν κληρὸν βάλε ἐφ' ἡμῶν, κοινὸν δὲ βαλλαντιον κτησόμεθα πάντες' μαρσῦπιον ἐν γεννηθῆτω ἡμῶν. *Pric.*

Oppetisse] Fux. *opperisse*. Palat. Guelf. sec. et Oxon. a m. pr. *aperisse*. D'Orv. *operisse*. Edd. *Elmenh.* Scriv. Flor. *oppetiisse*. Mss. plerique et Edd. ceteræ, *adoppetisse*. Sed Flor. Guelferb. pr. Oxon. a m. sec. et Ed. Junt. post. *oppetisse*. Bene, et sæpe occurrens pro 'mortem oppetere' seu 'occumbere.' Nusquam *adoppetere* occurrit, natum, ut puto, ex varia lectione *ad* et *op*, simul posita. Ut in lib. de Mundo p. 743. 'His adpositi sunt torrentium cursus: ubi alii *adp*. bene al. *opp*. Sic ex 'adgnoscerere' vel 'cognoscere' natum 'adgnoscerere.' Vide ad Suet. Aug. c. 65. *Oud.* *Fortissimum quemque, variis quidem, sed impigris casibus adoppetisse*] Ovidius: 'Cum pereant acie fortissima quæque:' III. 6. de Ponto. Justinus lib. v. 'Sed navibus exercitus deerat, fortissimis quibusque in Asiæ populatione amissis.' De bello Euripides loquens: Ἔσθλων δὲ χείρει πτόμασι νεανίων. ubi ἔσθλοι, fortes, non ignavi: contra in Sallustii Jugurthino: 'Videre fugientes capi aut occidi: fortissimum quemque tutissimum:' et apud Suidam, ex Ve-

terum nescio quo, in ἀποθνήσκοντας' Ἐν πολέμῳ ἀποθνήσκοντας ὄρω τοὺς περὶ πλείστον τὸ ζῆν ποιουμένους, καὶ ζῶντας ὄσοι τοῦ ζῆν ἀπεγνώκεισαν. *Pric.* *Variis casibus adoppetisse*] Justin. I. XVII. 'Amisissis antea variis casibus quindecim liberis.' *Idem.*

Pacatis itineribus] Colv. *pausat* i. Inepte. *Elmenh.* Nec enim volebat ille sua intermittere itinera: quomodo enim tunc conquirere potuissent novos socios? sed agi suadebat itinera sine prælio et ferro *pacata*, servatisque induciis. Auctor adhibet omnia verba in militari re usurpata. Guelf. pr. a m. pr. *paratis*. In Pal. Guelf. sec. pro *tantisper* est *tantisque*. *Oud.*

PAG. 135 *Inquisitioni*] Alii, *inquisitionibus*. Scal. *conquisitionibus*. *Elmenh.* Is cum Scriv. et Florido singularem hic numerum reposuit pro plurali, quem agnoscunt cum reliquis Edd. etiam Mss. præter Pal. Guelf. sec. et Oxon. Fux. Qui tantæ auctoritatis mihi non sunt, ut sine alia causa hic pluralem spernerem; unde restitui. Sed et Pith. et forsitan Flor. *inquisitioni*. Confer notata ad lib. VI. pag. 113. *Conquisitionibus* vero mallem, si addicerent Mss. quia 'inquisitio' magis propria est indagatiōni latronum, ad eos delendos, vel fugitivorum. Vide ad p. 132. 'Conquisitio' autem passim vocatur supplementorum adscriptio, in re militari; quique eam peragit, 'conquisitor,' sive, ut Front. dicitur, 'delector,' lib. IV. c. I. § 3. ubi vide, et Drak. ad Liv. lib. XXX. 35. 'Intentissima conquisitio ad XXX. M. peditum confecisset:' ubi al. *inquisitione*. Sed sine Mss. nihil muto. *insisteret* Fux. *Oud.*

Ad pristinae manus numerum, &c. integraretur] 'Instauraretur:' ita ad Andr. III. 3. Donatus. Idem ibidem IV. 2. 'Integratur quod ad integrum redit, quod repetitur, quod instauratur.' Festus Pompeius: 'Instaura-

ri, ab instar dictum est, cum aliquid ad pristinam similitudinem, &c. reficitur.' *Pric.*

Nam et inritos terrore compelli] Lycurgus in Orat. contra Leocratem. Dio Histor. Rom. lib. xli. Aristides Orat. de Rhetorica, Stobæus Serm. 43. *Elmenh.* *Nam et inritos terrore compelli, et volentes præmio provocari posse]* Hierocles: Οἱ τρόποι τῆς παραγωγῆς ἢ διὰ λόγων ἢ ἔργων γίνονται λόγῳ μὲν, θωπεύοντων ἢ ἀπειλούντων ἔργῳ δὲ, δωρεὰς ἢ τιμωρίας προτεινόντων. Tacitus: 'Dona in promptos, minas adversus abnuentes.' Sallustius Jugurth. 'Formidine, aut ostendendo præmia affectare.' Ammianus lib. xxvi. 'Qui, &c. ad pacatiora jam vitæ discesserant, partim inviti, alii volentes adscisciebantur.' Themistius ix. Orat. de Spartaco et sociis ejus: Τοὺς μὲν ὁμοίως συμπίσαντες, τοὺς ἄμεινονας δὲ βιασάμενοι. *Pric.* *Inritos]* Ad latrocinium exercendum inviti metu compelluntur, volentes præmio invitantur: nec parum multi reperuntur, qui malunt in collegio latronum tyrannica potestate dominari, quam in vita privata humiliter degere, atque serviliter. *Beroald.*

S. vitæ renunciantes, instar tyrannicæ p. sectam suam conferre malle] Recte Mss. Flor. Bert. Oxon. Pal. Pith. Fux. Guelf. ambo, cum Edd. Junt. post. *Elmenh.* *Scriv.* Flor. præbent *ad instar*, ut passim loquitur Auctor. Vide ad lib. i. p. 19. 'ad instar solitudinis et scopuli.' Verum non intellego quid sit, 'conferre sectam ad instar potestatis tyrannicæ.' Hoc nihil significare potest, nisi 'comparare eam potestati tyr.' Sed hinc non sequitur, eos quoque velle ea potestate uti: qui sensus Auctoris esse debet, eique etiam adfingitur a *Beroaldo* et *Florido*. Hunc ergo ut exprimamus, post vocem *renunciantes* addi quoque debet *se*; nisi velis recipere e *Fulv.* et *Reg. Fux.* *senectam*. At *juventus*

potestati tyrannicæ exercendæ aptior est, quam *senectus*. Ac rarissime latrones fiunt senes, nec ea spe, rapinas suas exercent, ut in senectute iis vivant, instar militum veteranorum, de quibus hinc *Cæsar* apud *Lucan.* lib. i. 343. 'Conferet exsangnis quo se post bella senectus? Quæ sedes erit emeritis?' &c. Neque eam fuisse mentem *Nostro*, abunde e seqq. patet. Corruerunt librarii *sectam*, quia videbant casum verbi *conferre* deesse: Optime vero cuncta procedunt: *Malle conferre se ad instar* sive imaginem *tyr. potestatis, sectam suam* per adpositionem. Latronum secta est instar tyrannidis. Sic de iisdem latronibus lib. iv. p. 80. 'Se ad sectæ sueta conferunt.' p. 79. 'Quos ad istam sectam paupertatis necessitas adigit.' Hoc lib. p. 130. 'Secta collegii.' Ita 'secta Deorum' de Deo *Socratis* pag. 683. 'Sectæ pastoricæ integritas' *Flor.* lib. iii. c. 12. et passim. Atque ita e *Cod. Sangerm.* aliisque legendum certo in *Colnm.* lib. ii. c. 2. 'Secta agriculturalum.' Vulgo, *facta* vel *scita*. Dein *tuam* est in *Reg. Fux.* *male* in *Pal. Guelf. sec. Oul.* *Instar tyrannicæ potestatis]* *Melius*, *Ad instar*, &c. *Infra* lib. x. 'Ad instar barbaricæ feritatis, vel tyrannicæ impotentia.' *Pric.*

Pro sua parte] *Infra*: 'pro virili parte.' *Elmenh.*

Statu procerum] *Beroald.* ait *statum* hic sumi pro *statura*. Nam alioquin 'status ad habitum refertur. Statum corpori adscribitur: sive status est σχῆμα. Statura longitudo corporis,' ut ait *Donatus* ad *Terentii Ennuchum* A. iii. 5. 50. ac patet clare e *Cic.* lib. i. de *Offic.* c. 35. 'Decorum in corporis motu et statu cernitur.' Item *Asconio* ad lib. i. *Verr.* c. 21. 'Signorum figuram, statum.' Quare non miraberis *statura* e *Cod. Palat.* correctum a *Wow.* *Elmenh. Pric.* et *Florido*; ac suffragatur iis *D'Orvillian.*

Nil notatum e Gueif. Nihilominus Scriv. veterem lectionem, a plerisque Mss. confirmatam, retinuit. Et sane *statu* pro *statura* videtur quoque sumsisse Auctor lib. xi. p. 260. 'præter indicium pedis cetero etiam statu atque habitu nocturnæ imagini congruentem:' ubi per *staturam* explicant vulgo. Quamvis ibi totus corporis modus et proportio possit intelligi. Nec aliter sumendum censeo Gellii locum lib. i. c. 1. 'Modulandaque status longitudinisque ejus præstantia.' Magis favent loca Colum. lib. vii. 9. 2. 'Scrofæ probantur longissimi status:' item c. 12. § 9. 'status longior productioneque.' Lib. viii. c. 2. 9. 'In gallinaceis status altior quæritur.' Idem tamen dixit 'præcipuæ staturæ viros' lib. iii. c. 8. 2. et 'humilis staturæ Cenas' lib. vi. c. 24. Quare cum separatim de mole corporis sit locutus, dicens *corpore vastum*, præplacet mihi quoque *statura*. Oud. *Statura procerum, et ætate juvenem*] Pacuvius apud Gellium xiiii. 28. 'Ætate integra, feroci ingenio, facie proceram virum.' Glossæ: 'Statura, ἀνδρῆμα, μέγεθος σώματος, μήκος ηλικίας.' In quibusdam hic *statu procerum*. Gellius i. 1. 'In reperienda, &c. status longitudinisque Herculis præstantia.' Pric. *Et statu procerum*] *Statura* corporis et proceritate grandissimum. Proceritatem tyronum, inquit Vegetius, ad victoriam scio semper exactam: ita ut senos pedes, vel certe quinos et denas uncias habere probarentur. Verum non tam staturæ ratio habenda est, quam virum: quod et Homeri suadet auctoritas, qui Tydeum corpore quidem parvum, sed armis fortissimum fuisse significat. *Statum* autem pro *statura* dixit, sicut tonsuram pro tonsura. Alias *status* consistitio dicitur, a stando videlicet: inde 'basilicus status' Plauto, pro regius magnificusque consistendi modus. Apud eundem illud proverbiale: 'In statu stat senex:'

pro eo quod est, in procinctu est, et stat paratus. De statu oratorio, quæ res Græce dicitur *στάσις*, et alio nomine 'constitutio,' et de statu Reip. et private nihil notius. Scio tibi familiarem esse, ex crebra lectione, libellum meum de Optimo statu. *Be-rould*.

Et corpore vastum] Lib. ii. 'Vegetis et vastis corporibus:' ubi dicta confer: ad sententiam Hierocles: Πρὸς ληστείαν ὑπὸ ῥώμης σώματος ἐκφέρόμενοι. Pric.

Eique suisisse, ac denique persuasisse] In Apologia: 'Suasi, ac denique persuasi:' ad quem locum vide notata. *Idem*.

Ut manus hebetatus tintina nigritia tandem referret ad frugem meliorem, bonoque secundæ, dum posset, frueretur valetudinis] Theophrastus in Epistolis: 'Ἀπαγε δῆτα τῆς ἀργίας, ὃ βέλτιστε τὰ τῆς φύσεως γὰρ δῶρα κατῆσχυνας, τηλικαύτην ῥώμην καὶ εὐρωστίαν τοῦ σώματος ἀκόσμητον παριών. Menander apud Stobæum: 'Ἀργὸς δ' ὑγιαίνων τοῦ πυρέττοντος πολὺ ἄθλιώτερος, διπλάσια γὰρ ἐσθλεί μάτην. Palæologus vii. Orat. Οὐκοῦν γε λαμβάνειν ἀρμόττει τοῖς παρὰ σφίσιν αὐτοῖς τὰς χεῖρας κατέχουσι; τοῦτο λελωθημένοι ἀνθρώποις καὶ παρεϊμένοι προσῆκειν ἔοικεν οἷς δὲ καὶ ῥώμη σώματος, νεότης, καὶ ὑγίεια, &c. τούτους δὲ γενναίους ἀνδρας αὐτοὺς δεικνύναι, &c. Et nota hic, 'hebetatas manus.' Sallustius Catilinario: 'Scilicet ne per otium torpesceret manus, gratuito potius malus atque crudelis erat.' Oxon. *deferret ad frugem meli*. *Idem*.

Nec manum, &c. hauriendo p. exerceret auro] Suspicio germanum Apuleii esse, *exereret*. Quomodo etiam apud Sex. Jul. Frontinum nuper emendavi. Deinde, quod subditur, 'alios ad suppleendum numerum vestigare statuunt,' geminatione, i. retractione unius syllabæ, quæ in extremo verbi præcedentis delituit, persanandum puto, *numerum investi-*

gare statuunt. Stewech. Bene ita legit Stewech. in Frontino lib. II. c. 1. § 3. cum aliis: ibi vide. Sed hic male, ut vel patet ex Lucan. lib. III. 691. 'Incertasque manus, ictu languente, per undas Exercent:' ubi plura, et quam sæpe viri docti frustra exercere in exserere conati sint mutare, perspice ad Suet. Tib. cap. 11. 'jus exercuit.' Mamert. in Genethl. c. 2. 'Virtutum motus et impetus vis divinitatis exercet.' Fux. cum m. §c. porrigetur. Pith. ac m. Oud. Nec manum validam erogandæ stipi porrigeret] Apud Claudianum: 'Tolerabis iniquam Pauperiem, cum tela geras?' 'Ad stipem manum porrigere' etiam Seneca dixit. Prudentius: 'Omnesque qui poscunt stipem.' Glossæ: 'Stipem, ἐλεημοσύνη.' Act. 3. 2. Ἡρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. Pric. Sed hauriendo potius exerceret auro] At sanius multo Chrysostomi illud, Βέλτιον ἐπαυτεῖν ἢ ἀρπάζειν. Homil. 70. in Matth. Idem.

Universim omnes] Rom. et Flor. universi o. Elmenh. Nec soli illi, sed et reliqui Mss. et Edd. ante Vulc. Ed. sec. quam prave recentiores secuti sunt, exceptis tamen Pric. et Florido. Passim ita Plaut. Gell. aliique. Vide Pric. et de similibus Burm. ad Lucan. l. III. 587. Duker. ad Florum lib. II. c. 12. 'Semel in perpetuum:' et omnino me ad Cæs. l. III. B. Civ. cap. 61. Vulgo vero universi: probavitque merito Wasseus. Oud. Universi omnes adsensere] Male in recentioribus quibusdam, universim: nam et Gellius XIX. 12. 'omnes universos' dixit. Pric.

Illum adscisci, et alios vestigare statuunt] Ille Pith. Dein et abest Fux. Prave Stewechium abripuit innovandi prurigo investigare præferentem, contra Nostri stylum. Confer scripta ad init. lib. VI. 'mariti vestigationibus.' Dein in Mss. Oxon. Fux. Guelf. utroque, et D'Orv. est vestigari, melius ex Pric. iudicio, sicut et Was-

seus i superscripsit. Errant viri docti. Non raro Activam Passivamque conjugationem in Infinitivis jungere amant auctores. Consule me rursus ad Cæs. lib. I. B. Civ. c. 32. 'Omnia permisceri, quam imperium dimittere mallent.' Oud.

Ulli pr. comparandum] Oxon. Guelf. pr. nulli. Iulem et Par. comparandus. Male. Minus bene Pric. per præsentium intelligit omnes, 'Qui tunc vivebant homines, atque ævum agitabant.' Immo vero cape præsentibus ibi latrones, quos cunctos præstabat; qui cum illo comparandi non erant. Sic enim vice versa hæc verba, 'conferre,' 'comparare,' 'compensare,' 'mutare' construuntur dupliciter. Lib. V. p. 92. 'nec Cupidini comparo.' Vide Cæs. lib. I. B. G. cap. 31. et ibi Davis. et Lamb. ad Horat. lib. I. O. XVI. quosque landat Burm. ad Vell. lib. II. c. 12. et Ovid. Ep. III. vs. 51. Unde patet errare Delr. et Salin. ad Solin. c. 1. 'mutarent veteribus virides laureas:' quod est in Mss. O. bene. Id. Perducit immanem quandam juvenem, §c. nescio an ulli præsentium comparandum] Immanem hic intellige, 'Cui magni membrorum artus, magna ossa, lacerti.' Præsentium voce puto significari, 'Qui tunc vivebant homines, atque ævum agitabant:' qui vivunt sunt præsentibus, mortui abesse videntur. Pric.

Toto vertice cunctos antepollebat] Ἰδιωτισμός. Elmenh. Ovid. lib. III. Met. 182. 'colloque tenuis supereminet omnes.' Oud. Nam præter ceteram corporis molem, toto vertice cunctos antepollebat, et ei commodum lanugo malis inserpebat] Ammianus lib. XIX. 'Primæ pubis adolescentem, &c. proceritate et decore corporis æqualibus antestantem:' quæ sumpsit ex istis Quadrigarii apud Gellium: 'Viribus, et magnitudine, et adolescentia, simulque virtute cæteris antestabat.' Pric. Toto vertice cunctos antepollebat] I. Reg. X. 23. de Saul. 'Altior fuit

universo populo ab humero, et sursum.' *Idem*.

Centunculis, &c. male consarcinatis semiamictum] Firmicus VIII. 11. Mathes. 'Pannis male pendentibus nudus: id est, semiamictus. Vide supra pag. 14. notata. 'Centunculus male consarcinatus,' est, quem *πυχικὸν καὶ πολυκόλλητον χιτῶνα* Homil. in Christi Baptism. Gregorius Nysenus vocat. *Idem*.

Inter quos pectus et venter crustata crassitie reluctabant] 'Pinguis aqualiculus, toto ut sibi sesquipedo extet.' Justinus de Physcone Ptolomæo: 'Sagina ventris non homini, sed belluæ similis: quam fedtatem nimia subtilitas et perlucida vestis' (scribe, *subtilitas pellucidæ vestis*) 'augebat: quod ibi a pellucida veste, hic a pertusa factum. *Idem*.

Fortissimo Deo Marti, &c.] De Eodem v. 'Fortissimum bellatorem illum.' *Idem*.

Libentius vulnera excipientem, quam aurum manu suscipientem] Δι' ὕλου νευρωμένον, &c. οὐδὲν πρὸς πληγὰς ἐνδόντα ut alicubi Philo locutus. Chrysostomus de SS. Martyribus Homil. 40. ad Antiochenos: 'Ἐπὶ τὸ ξίφος, ὡς ἐπὶ διάδημα καὶ στέφανον, ἔτρεχον: καὶ πᾶν εἶδος τιμωρίας ἤλεγξαν, οὐ τῷ γενναίως φέρειν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ μετ' ἡδονῆς καὶ προθυμίας. Hesiodus Scuto Herculis: Διλαιόμενοι πολέμοιο Φυλόπιδα στήσειν, τὰ σφιν πολὺ φέρτερα θόλης. ex quibus admirbrata puto hæc Marii apud Sallustium: 'Sudorem, pulverem, et alia talia nobis relinquunt, quibus illa epulis jucundiora sunt.' *Idem*. *Aurum manu suscipientem*] Glossæ: 'Χρυσυποδέκτης, susceptor aurarius.' *Idem*.

Ipsaque morte m.] Oxon. *ipsamque mortem*. Inepte. 'Melior morte' est θανάτου κρείττων, ut bene post Casaub. ad Apologiam p. 163. Pric. et Florid. exponunt. Qui contemtor mortis illam quoque vincit, eaque est superior. Ut 'honus,' 'melior,' 'op-

Delph. et Var. Clas.

timus,' passim de strennitate bellica occurrat. Nugatur hic Beroaldus. *Oud. Ipsaque morte, quam formidant alii, meliorem*] Egesippus II. 18. 'Formidabilem cunctis subjiciens sibi mortem.' Apud Lucanum ille: 'Pompeii vobis minor est causæque Senatus, Quam mihi mortis amor.' Curtius Alexandrum laudans: 'Clementia in devictis, &c. mortis, cujus metus cæteros exanimat, contemptio.' Ignatius de Petro et Apostolis: Θανάτου κατεφρόνησαν, ἠδύρεθησαν ὑπὲρ θάνατον. 'Morte melior:' Græcum est. *Pric. Morle meliorem*] Mortem scriptores bonam appellant, quoniam finis est ærumnarum, et requies malorum: ut M. Cicero latissime explicat in Tusculanis quæstionibus. Inde a poetis dicitur mors bona. Valerius Flaccus: 'miserere parentum Mors bona:' et, ut inquit Plinius noster, 'ex omnibus bonis quæ homini tribuit natura, nullum melius tempestiva morte:' præterea 'mors bona' ex eo dici potest, quod neminem fallit, neminem præterit, nec huic magis quam illi gratificatur, sed æqua lance cunctos tollit. *Beroald.*

PAG. 136 *Nec me pulctis egenum vel abjectum*] Sic 'vilis et abjectus homo' in lib. IV. Cod. de custod. reor. item 'abjectus et contemptus' apud Ciceronem in contra Rullum. *Pric.*

Neve de pannulis istis virtutes meas aestimetis] Lucianus in de Vita sua: Μη μουσαχθῆς τοῦ σώματος τὸ εὐτελές, μηδὲ τῆς ἐσθῆτος τὸ πιναρὸν. Cantic. 1. 5. Μη βλέφατέ με ὅτι μελανομένη εἰμί. Sirachides XI. 2. Μη βδελύξη ἄνθρωπον ἐν δράσει αὐτοῦ. Apud Virgilium: 'Neve hæc nostris spectentur ab anis Quæ ferimus.' Æneid. IX. Σκόπει με ἐξ ἑμαντοῦ, Bionis est apud Laërtium. *Idem*.

Ego sum prædo famosus, Hæmus ille Thracius, cujus totæ Provinciæ nomen horrescunt] Servius ad Æneid. X. 'Prædones sunt qui poplandum alienam invadunt Provinciam.' Fit-

Apul.

7 H

micus Mathes. III. 5. 'Faciēt bello-
rum Duces, &c. quorum adventum
civitates semper aut Provinciæ max-
ime perhorrescant.' Sua autem Ap-
puleius effinxit ex Virgilio hęcce:
'Sum pins Æneas raptos qui ex hoste
penates Classe veho mecum: fama
super æthera notus.' In Glossis:
'Κατάφημος, famosus: ' prædo famo-
sus' autem, ut in l. III. § 1. ff. de
Offic. Præf. vigil. et l. capitalium. ff.
de pœnis, 'famosus latro:' et infra
heic lib. IX. 'latro inclytus.' Bene
'prædoni' etiam 'Thraciam' pa-
triam assignat: vide Advers. III. 16.
Turnebum. *Idem.*

Patre Therone] Hoc nomen a Vir-
gilio, Virgilius (teste Servio) a Pin-
daro sumpsit. *Idem.*

*Humano sanguine nutritus, interque
ipsum manipulos factionis educatus*] Se-
neca de Hannibale (II. 5. de Ira.)
'Innatus sanguini, et ab infantia cæ-
dibus adnotus:' apud Suetonium de
Caio Cæsare: 'In castris natus, pa-
tris nutritus in armis.' Themistius
ad Valentinianum juniorem, Orat. XI.
Ἐπι ἐν ἀγκάλαις περιφερόμενος συστρα-
τεύεις τῷ πατρὶ καὶ συστρατηγεῖς καὶ
τρέφει σε οὐκ ἐν θαλάμοις κατακοιμίζων,
&c. ἀλλ' ἐπὶ τῷ Ἰστρῷ, καὶ τοῖς Σκυθι-
κοῖς, &c. Justinus XII. 'Si veteranis
patribus tirones filii succederent, mi-
litaturū in vallo in quo essent nati,
constantioresque futuri, si non solum
tirocinia, verum et incunabula in ip-
sis castris posuissent:' et post: 'Ne-
que castra aliter quam patriam, &c.
duxere.' *Idem.*

Hæres et æmulus virtutis paternæ] *Ovidius*: 'Vivit et in nobis facundi
vena parentis, Et res hæredem rep-
perit illa sum.' Justinus lib. XIX.
de Hasdrubale et Hamilcare: 'Per
vestigia paternæ virtutis decurrentes,
sicuti generi, ita et magnitudini pa-
tris successerunt.' *Idem.*

Exiguo temporis, &c. spatio] Lib II.
'Exiguum vitæ spatium deprecatur:'
et v. 'Modici temporis spa-

tium,' &c. *Idem.*

Amissi] *Lego amisi*, hoc est, perdi-
di: ut verbum sit, non participium.
Beroald.

*Procuratorem principis ducenaria per-
functum*] De procuratoribus Ducena-
riis scribit cum cura ad X. Cod. co-
lumen juris et humanioris doctrinæ
omnis, J. Cujac. et vir item maximus
B. Briss. in suo de verborum signi-
ficatione commentario. Sed is ex
hoc loco fortean arguatur non bene
Leg. I. c. Theod. de Offic. Magistr.
Offic. censere, legi oportere *ducenam*
pro *ducenariam*. Verum et de his no-
tata quædam Jos. Scalig. lib. II. Ma-
niliū (vs. 553.) *Colv.* Vide Lips. de
Militia Rom. et Colvii notas. *Elmenh.*
Pith. ducentaria. Dicti procuratores
ducenarii, qui ducenariam mercedem
procuracionis, sive ducena sestertia
accipiebant in stipendium seu sala-
rium. Adi me ad Suet. Claud. cap.
24. 'Ornamenta consularia etiam
procuratoribus ducentariis indulsit.'
Alii fuere 'ducentarii' in re militari,
alii 'judices ducentarii,' apud Suet.
Aug. c. 32. *Oud. Procuratorem Prin-
cipis, ducenaria perfunctum, &c.*] De
'procuratoris ducentariis' vide Cujacium
ad lib. X. Cod. Brissonium in de
V. S. et (qui nuper Cyprianum edi-
dit) doctissimum Rigaltium. Be-
roaldus 'militum ducentorum præ-
fecturam' intelligit: quo pertinent
ista Servii: 'Illos centeni quemque
secuti. Ex numero militum qui se-
quuntur, gradus dignitatis apparet.'
Pric.

Prætereuntem coram fueram aggressus] *Prætereunte me Orato* dant Edd.
primæ cum Mss. etiam *Pith. Guel-
ferb. D'Orv. Par. &c. prætereire me
orato Oxon. prætereunte me coram Edd.
Ber. Junt. pr. Ald. Colin. prætereun-
tem coram* cum Beroaldo præbet Ms.
Reg. et Edd. Junt. post. Bas. &c.
quod recte refellunt viri docti; nti et
Orato, quod a Wow. et seqq. in hunc
diem falso est retentum. Sunt viri

docti, qui conjecerint: *præeunte meo patre, prætereuntem incoram, prætereuntem in oratum, vel prætereuntem oram, aut prætereuntem inconsiderato; Soping. prætereuntem inopinato. Nou male. Sed placet maxime vel oram, (vide Misc. Obs. v. 1. p. 131.) vel potius Wass. oria: quod parvum navigii, litoris oras legentis, genus, 'oraria navicula' dicitur Plin. lib. x. Epist. 28. vel horia, horiola apud Plant. et Fest. Vide Walch. Act. Jen. v. 4. p. 65. Vide et Gell. lib. x. c. 25. 'Oria, Icnunculi.' Nonium de Genere Navium v. 'Horia' p. 553. 562. Ed. Merc. Fulg. de Expos. Serm. Ant. v. 'Oria.' Nam Plotina adpulerat mari, et tabernam litori proximam incubabat. Sed tamen obstant huic emendationi litteræ e et to in Mss. quarum ratio in hac emendatione nulla habetur. Dein mirum est, Hæmum hic dicere, se aggressum esse procuratorem prætereuntem, nec meminisse uxoris, quam tamen dein præcipue, et fere solam memorat. Hinc suspicor altius sederé ulcus. An exciderunt quædam? Unde conjici posset, *prætereuntem cum consorte tori*. Vir doct. ad marg. Ed. Colv. *præter viam de meo irato*. Ant aliud quid excuspendum e litteris *corato, inovato. F. fortuito*. Certe in alia emendum censeo. Pro *aggressus* in Florent. Guelf. pr. et sec. a m. sec. est *aggressos*. Ond. *Prætereunte me orato*] Castigatior lectio est, *prætereuntem coram*: ut dicat Iatro Hæmus, se coram aggressum esse prætereuntem principis procuratorem, unde sibi prima mali labes extiterit. Beroald.*

Ipsi etiam probe spectatus] Lib. iv. 'Spectata virtutis suæ fiducia.' *Elmenh. Ipsi etiam probe spectatus*] Supra lib. iii. 'Apud meos probe spectatus.' Virgil. 'Et rebus spectata juvenus.' Servius: 'Experimentis probata.' Piso ad Tiberinm apud Tacitum iii. Annal. 'Quondam D. Au-

gusto parenti tuo probatus, et Tibi amicus.' In vett. Grammaticis: 'Spectatur, qui videtur, vel, qui probatur.' Symmachus: 'Ita me Dii Dominis' (Imp.) 'probabilem' (id est, *spectatum*) 'præstent.' Ovid. de Ponto ii. 6. ad Græcinum suum: 'Quodque soles animo semper, quod voce precari, Omnia Cæsaribus sic tua facta probes.' *Pric.*

Hunc insimulatum quorundam astu projecit extorrem saviens invidia] Ita 'multorum obtrectatio unius virtutem devicit;' ut loquitur in Hannibalis vita Æmil. Probus. Lucianus in de non temere credendo: 'Ἰδοὺ δ' ἂν τοιοῦτους (διαβόλους) μάλιστα ἐν τε βασιλέων αὐλαῖς, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ δυναστευόντων φιλίας εὐδοκιμοῦντας. ἔνθα πολλὸς μὲν φθόνος, μυρία δ' ἀπόνοιαι, πάμπολλοι δὲ, &c. διαβόλων διαθέσεις.' *Invidia* (inquit) 'projecit extorrem eum.' Tacitus Annal. iii. 'Conspiratione inimicorum, et invidia falsi criminis oppressum.' Vide ad Matth. xxvii. 18. annotata. Virgilius: 'Pulsus ob invidiam:' ubi Servius: 'Ne merito expulsus esse videatur:' bene et *projecit*. Amnianus lib. xxii. 'Unde omnes hujusmodi, &c. *projecit*.' Glossæ: 'Projectus, ἐκβεβλημένος, ἐξεβήμενος.' *Idem.*

Plotina quædam] Dele τὸ *quædam* ex Pal. *Elmenh.* Abest quoque ea vox ab Oxon. et uncis inclusa est per Scriv. et *Pric.* Sed perperam. Passim propriis nominibus additur hoc pronomen; cum persona, de qua agatur, vix aliunde nota sit, pluresque eo insigniti sunt nomine. Vide supra ad lib. ii. p. 29. 'Cerdo quidam nomine:' et ad Sueton. Ner. c. 33. 'a quadam Loensta.' Cic. xiii. ad Att. Ep. 50. 'Mancipio dari servo suo pro parte Heteroio cuidam.' Quibus innumera addi possent. Nec secus 'aliquis' et 'quis,' nomini proprio junguntur. Adi Burm. ad Virg. Æn. ii. 81. 'aliquid nomen Palamedis.' Dein in Guelferb. pr. legitur

ratæ fidei, cum gl. firmæ. Ond.

Raræ fidei, atque singularis pudicitie fœmina] In veteri Lapide: 'Fœminæ rarissimæ, singularis exempli, pudicitie,' &c. Apud Quintilianum in Declam. 'Exempli rarissimi uxor.' *Pric.*

Quæ decimo partus stipendio viri familiam fundaverat] Passim eruditionis Appuleianæ vestigia deprehendas: en tibi vel hoc ipso loco *fundaverat* quam Latine dixit. Statius Sylv. iv. 'Prole fundasti vacuos Penates.' Plautus Mostell. 'Parentes fabri liberum sunt, Et fundamentum substruunt liberorum:' hinc *παῖδας, οἰκων* *στέλους* Euripides Iphigenia vocat. Pollux iii. 2. *οἰκων στήληματα*, et ii. 10. 'columnis' Artemidorus assimilat. Plinius lib. iv. Epist. xxi. 'Cui nunc unus ex tribus liberis superest, domumque pluribus adminiculis paulo ante fundatam, desolatus fuleit ac sustinet:' nec alio vorsum vetus Pannægyristes respiciens, 'Reipublicæ fundamenta' appellavit leges eas, quæ muleta cælibes afficiebant, parentesque præmiis honorabant. *Idem.*

Sumptis atque contemptis] *Sumptis* est in Palat. Edd. pp. Junt. pr. Ald. Bas. Sed verissime *spretis* emendavit Beroald. quod confirmant reliqui Codd. Synonymiam amari ab Auctore, sæpe vidimus. Adi et ad lib. viii. 158. Et sic l. hoc p. 151. 'contemnit ac despicit.' Jungit hæc etiam Terent. And. i. 5. 13. 'Quot modo contentus, spretus?' Eun. i. 2. 90. 'Contentus abs te spernor:' ubi tamen meliore locatur ordine. Plus enim est *spernere*, quam *contemnere*. Cic. ait 'spretis et pro nihilo putatis.' *Ond.* *Spretis atque contemptis, &c.]* Cyprianus in de Lapsis: 'Spretis his omnibus atque contemptis:' infra hic lib. x. 'Spretis illis suis Inulentis vehiculis, et praterhabitis, &c. carpentis.' *Pric.* *Sumptis]* Corripo *spretis*: sequitur enim, 'Atque contemptis.' Beroald.

Fugientis comes] Ovidius: 'Sola comes nostræ perstitit illa fugæ.' Augustinus in xiv. Joannis: 'Quam multi proscripti a castis uxoribus amplius dilecti sunt! probata sunt multa casta' (malim *cara*) 'conjugia calamitatibus maritorum: et, ne aliud amare conjuges quam maritos putarentur, non solum non deseruerunt, amplius, etiam secutæ sunt.' Tacitus Histor. i. 'Comitatae liberos profugos matres, secutæ maritos in exilia conjuges:' et en exempla nonnulla. Idem xv. Annal. 'Novio Prisco, Glitio Gallo, atque Asinio Pollioni data exilia: Priscum Antonia Flaccilla conjux comitata est.' Plinius vii. Epist. xix. de Fannia Helvidii uxore: 'Bis maritum secuta est in exilium: tertio ipsa propter maritum relegata.' Valerius Maximus de Hysieratea uxore Mithridatis: 'Victum a Cu. Pompeio per efferatas gentes fugientem, animo pariter et corpore infatigabili secuta est.' *Pric.*

Infortunis socia] Ita Theagena Agathoclis uxor apud Justin. lib. xxviii. dicit, se nubendo non prosperæ tantum, sed omnis fortunæ cum viro iniisse societatem. *Elmenh.* Ms. Bertin. et Ed. Bas. pr. *infortunis*, non adeo male. Nam *socius* sic Dativo jungitur æque ac Genitivo. Vide me et Burm. ad Luc. lib. ii. 346. 'Non me lætorum sociam, rebusque secundis Accipis; in curas venio partemque laborum.' Sil. Ital. lib. vi. 372. 'ratique Inpositus mœstis socium me casibus addo.' Sive 'in omnes casus,' ut ait Solin. pag. 18. *Comes* autem et *socius* seu foris et domi passim junguntur. Vide ibid. et Horat. lib. i. 7. 26. Sil. xv. 345. Vavass. de vi et usu verborum. Manil. lib. ii. 121. 'Et socios tenet et comites, atque hospitio una Jungitur.' Sic lego e Mss. in quibus *hospitis*; vulgo, *hospitium jungitur*. Bentleius andaeter et perperam, et *consortes hospitiiisque F.* *Ond.* Et *infor-*

tunii socia] Seneca ex uxoris bonæ maritum alloquentis persona: 'Non possumus una fœlices esse, &c. una infœlices erimus.' *Controvers. l. 6. Ovidius v. 15. Trist. 'Esse bonam facile est, ubi quod vetet esse, remotum est, Et nihil officio nupta quod obstat habet: Cum Deus intonuit non se subducere nimbo, Id demum est pietas, id socialis amor.'* *Pric.*

Tonso capillo, in masculinam faciem reformato habitu, &c.] Valer. Maximus ubi supra: 'Propter quem' (maritum) 'præcipuum formæ suæ decorem in habitum virilem convertere voluptatis loco habuit; tonsis enim capillis equo se et armis assuefecit, quo facilius laboribus et periculis ejus interesset.' *Reformato, ut VIII. 'in Lemures reformati:' et XI. 'Non in alienam personam reformatus.'* *Glossæ: 'Μετατυπῶ, deformato, reformo.'* *Idem.*

Auro monetali zonis refertis incincta] Olim peregrinantes pecuniam in zonis secum habebant. Adolescens jam jam profecturus, Plauti Mercatore: 'Zonam sustuli.' Unde lux etiam alii loco Persæ: 'cape Tunicam atque zonam et chlamydem afferto et causiam, Quam ille habeat, qui hanc lenoni huic vendat. SA. Heu prope. To. Quasi sit peregrinus:' et Truculento: 'St. Uhi est quod tu das? Solve zonas,' &c. Sic zona accipienda apud Ulpian. lib. vi. de bonis damnat. *Colv. Adi Dempster. Paralip. ad Rosin. lib. II. cap. 9. Oud. Pretiosissimis monilium, et auro monetali zonis refertis incincta*] Ex more iter molientium, de quo ad Luc. 15. 13. adnotavi: imprimis autem Appuleium illustrant Justini ista de Ætolorum uxoribus: 'Quasi in perpetuum cum viris exulaturæ, pretiosissima quæque auferentes,' &c. 'Aurum monetale' vocat, quod in Jure 'signatum aurum.' *Glossæ: 'Χρυσῶν νόμισμα, aurum signatum.'* *Pric.*

Custodientium militum] Milites cus-

todiendis reis adhibitos sæpius legas apud nostros; ut lib. iv. § 1. D. si quis caution. Lib. x. ex quib. caus. major. et non semel, Tit. de Custodia reor. Alia, ni fallor, et plura decus illustre patriæ meæ J. Ræv. Conjectancis snis necdum editis, quæ brevi legem opera nostra videbunt, si nos adhuc eam. Sed et Lips. jam dudum etiam cum cura ad III. *Annal. Taciti. Colv. J. Ræv. Conject. cap. iv. Oud. Inter ipsas, &c. militum manus, et gladios nudos intrepida, &c.*] 'Nec insidias inter, nec militis ense, Nec mare, nec ventos, barbariemve timens.' *Staius Sylv. v. de Priscilla Abascantii: 'Quod si anceps metus ad majora vocasset, Illa vel armiferas pro conjuge læta catervas, Fulmineosque ignes, mediique pericula Ponti Exciperet.'* *Seneca cap. 16. Consol. ad Marciam: 'Clæliam, contempto hoste, et flumine, ob insignem audaciam tantum non in viros transcripsimus.'* *Pric. Et gladios nudos intrepida*] 'Non illa pericli Telorumve memor... Nam fortem faciebat amor, nexusque mariti Fæderis.' *De Amore apud Stobæum Aristarch. Οὔτος γὰρ ὁ θεὸς καὶ τὸν ἀσθενῆ σθένειν τίθησι, καὶ τὸν ἄπορον εὐρίσκειν πόρον.* *Maximus Tyrinus Dissert. IX. Οὐ θηρίον αὐτῷ δεῖνδν, οὐ πῦρ, οὐ κρημνὸς, οὐ θάλαττα, οὐ ξίφος, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄπορα αὐτῷ εὐπορώτατα, καὶ τὰ δεῖνὰ εὐμαχώτατα, καὶ τὰ φοβερὰ εὐτελέστατα, καὶ τὰ χυλεπὰ εὐκολώτατα, &c. πανταχοῦ θάρρει, πάντων ὑπερορᾷ, πάντων κρατεῖ.* *Idem.*

Cunctorum periculorum particeps] Philo de Abrahami uxore: *Μυρία δείγματα τῆς φιλανδρίας ἐνεγκαμένη, τὴν σὺν αὐτῷ τῶν συγγενῶν ἀπόλειψιν, τὴν ἐκ τῆς οἰκίας ἀνευδοῖαστον μετᾶστασιν, τὰς ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς συνεχεῖς ἐπαλλήλους πλάνας, &c. ἀεὶ καὶ πανταχοῦ παρῆν, οὐδένα τρόπον ἢ κληρὸν ἀπολιποῦσα, κοινῶνς ὕψως βίου, καὶ τῶν κατὰ τὸν βίον πραγμάτων, ἐξ Ἰσου δικαιοῦσα μετέχειν ἀγαθῶν ὑμοῦ καὶ κακῶν.*

Tacitus de Germanorum uxoribus: 'Ipsis incipientis matrimonii auspiciis admonentur venire se laborum periculorumque socias: idem in pace, idem in prælio ausuras passurasque.' *Idem.*

Pro mariti salute perrigilem curam sustinens] Supra lib. v. 'Pervigili cura rebus exenbamus tuis.' *Idem.*

Ingenio musculo sustinebat] Τὸν θῆλον λογιζοµὸν θυμῷ ἄρσενι διεγείρασα' ut de septem filiorum matre II. 7. 21. scriptor Maccabaicorum locutus. Seneca ubi supra: 'Quis dixerit Naturam maligne cum muliebribus ingeniis egisse, et virtutes illarum in arcum retraxisse? par illis (mihi crede) vigor, par ad honesta, &c. facultas.' *Idem.*

Itineris difficultatibus, marisque t.] Bert. *itinerum.* Elmenh. Quod probari posset ex lib. IV. p. 83. 'Longis itineribus, atque latissimis maris meatibus.' Nisi potius correctoris sit, qui invenerat in Msto *itineribus* pro *itineris*, ut restat in D'Orv. Terrestre scilicet intelligit iter, obpositum maris meatibus. Atque ita Mss. Taciti, teste Gron. lib. XIII. Ann. cap. 53. 'Sublatisque itineris' (scilicet terrestris) 'difficultatibus, navigabilia inter se litora fierent:' ubi vulgo quoque *itinerum.* Confer notata ad lib. II. pag. 29. 'Et maris ac viæ confeceris iter.' A Pal. et Guelf. sec. absunt *diffic. marisque.* Oud. *Itineris difficultatibus*] Ita Tacitus (e quo Noster) Annal. XIII. *Pric. Marisque terroribus*] Germanicus in Aratæis: 'Et cum terrores auget nox atra marinos.' *Idem.*

Temporariam sedem] Sic infra XI. 'Temporarium larem:' contra I. VIII. 'Larem sedesque perpetuas.' *Idem.*

PAG. 137 *Grassabamur*] Flor. et Bertin. *grassabamus.* Elmenh. Sic etiam Reg. Fux. Pith. Guelferb. D'Orvill. Palat. Fux. et Edd. O. usque ad Basil. sec. vel *crassabamus.* Oxon. *classabamus.* Vide er-

go, num et hoc verbo active *grassare*, non deponentialiter *grassari* usus sit Auctor, ut multis aliis, de quibus dixi ad lib. I. pag. 18. pag. 35. 'reluctabant.' Sed lib. II. in Imp. 'grassare naviter:' et de Habit. Doctr. Plat. p. 614. 'Grassari malitiam constat.' Oud.

Litus adpulisset] Fux. *applicuit.* Roald. Item Pal. Guelf. ambo, Oxon. Par. Ne muta. Nam 'adpellere locum,' pro 'loco' vel 'ad locum,' sæpissime occurrit. Lib. VI. p. 118. 'Cum primum jugi conterminos locos appulit.' Adi ad Front. lib. III. 9. 4. et de similibus Heins. ad Æn. XI. 261. Oud.

Tabernulam] Pith. *tabernulam.* Rursus hoc natum ex confusione τῶν b et t. Infra lib. IX. pag. 407. 'Hortulanus in ipsa tabernula derepit in quamdam cistulam.' Vide et *Pric.* In D'Orv. est *tabernula quadam proxima.* Ne audias. 'Incubare' cum Accusativo dixit Noster quoque lib. IV. p. 69. 'folles incubabat.' et p. 75. 'Incos, &c. incubare;' ac passim apud Plin. ut docet index Harduini, et pluries in Mss. optimis. Ac male carpit Solin. Salm. ad p. 112. 'Delubra, quibus succedit aut incubat,' ut recte in Mss. O. *Idem. Tabernulam quandam litori marique proximam, &c. incubabat*] Florent. male, *cavernulam:* sequitur enim jam statim de *cubiculo*, cui nullus in *caverna* locus: imo et *tabernulam* vocat, quam § 5. Instit. de rerum divis. Jurisconsultus *casam.* 'Littorum quoque' (inquit) 'usus publicus est, &c. ob id, cuilibet liberum est *casam* ibi pouere, in quam te recipias,' &c. *Pric.*

Invadimus, &c. omnia] Solent prædones maris littora insidare, ut casu aut consilio appellentes infestare possint: vide supra p. 96. annotata: et bene *invadimus.* Gloss. 'Ἐπιείρηχομαι βιάως, invado:' supra lib. II. 'Id omne latrocinialis invasit manus.' *Idem.*

Clamoribus inquietis cuncta miscuit] Lucret. 'Magnis clamoribus omnia complent.' Infra hic viii. 'Latratibus fervidis dissonisque miscent omnia.' Gellius de Polo histrione: 'Opplevit omnia, &c. lamentis veris et spirantibus.' *Idem.*

Suosque famulos nominatim, &c. suppetiatum convocans] Apud Theocritum Eidyll. xxvi. Δμῶας δὴ τὸτ' ἄσ' ἔπνον βαρὺν ἐκφυσῶντας. 'nominatim convocans,' ut solent periculis improvisis circumventi. Æneid. xi. 'Nomine quemque vocans:' ubi Servius: 'Per hoc extrema necessitas indicatur.' *Pric.*

Quem sibi quisque metuentes delit.] Quam conjecit Grosi. et reposuit Wow. cum Elm. Scriv. *Pric.* Flor. Sed Vulc. Ed. sec. recepit alteram Colvii conjecturam *qui*, non solum confirmatam a Ms. Fulv. sed et Flor. Reg. Fux. Palat. Pith. Guelf. utroque, Oxon. D'Orvill. et Ed. Juntin. post. Verissime. Ita lib. viii. pag. 156. 'Exciti quisque, familia mæsta, concurrimus.' Præve in Reg. Fux. et D'Orv. est *metuens*, ac *delitescere* in Ed. Aldi. *Quique* etiam in Oxon. *Oud.* *Pavore cunctorum, cum sibi quisque metuentes delitescunt, effectum est ut impune discederemus]* Amnianus lib. xxv. 'Semet quisque reliquis omnibus anteponeus, vitare, &c. terribilia festinabat.' Seneca iii. 24. de Benef. 'In tanta confusione, &c. cum sibi quisque consulere, omnes ab illa fingerunt.' Apud Achillem Tatium lib. iii. τὸ οἰκεῖον ἕκαστος σκοπῶν ἀσφαλές, τὸ πρὸς τοὺς ἐτέρους εἴγνωμον οὐκ ἐλογίζετο. supra lib. iv. 'Licet numerosa familia latis diversetur ædibus, tamen quisque magis suæ salutis quam Domini consulat opibus.' Oxoniensis heic, et alius Ms. *qui sibi, &c.* *Pric.*

Unicæ fidei sœmina] E converso lib. x. 'Malitiæ novercalis exemplar unicum.' *Idem.*

Bonis artibus gratosu] A Tacito,

qui 'bonis artibus gratos' Annali i. dixit. *Idem* Annali iii. 'honestis artibus copiosum:' quas vi. 'sanctas artes' vocat: opponuntur supra hic ii. 'malæ artes:' item in lib. i. § 5. de servo corrupto. *Idem.*

Aggressuræ] Est in lib. iv. famil. ercisc. sic 'aggressores' in lib. vii. ad leg. Pomp. de parricid. et 'aggressionis insidiæ' in Valentiniani edicto. *Idem.*

Plenam vindictam] Supra lib. iv. 'Vindictam tuæ parenti, sed plenam tribue:' ut apud Plin. lib. x. Epist. 66. 'Et plenam ei humanitatem tuam præstes,' &c. *Brunt.*

Latronis collegium] An *L. collegii vestigium?* Passim enim latronum cœtum Anctor *collegium* vocat, ut in init. hujus libri: 'talem collegio suo nunciium fecit:' et mox pag. 136. 'sportulam vestro collegio.' Cujus nullas reliquias vel signa superesse noluit Cæsar, sicuti sine ejus permissu *collegii* constituere erat vetitum, ut e Suetonio et Digestis notum. *Oud.* *Latronis collegium]* Alii, *vestigium;* i. noluit ut nemo maneret superstes. Vir d. ad marg. Ed. Vic. *Idem.*

Interiit] *Interiit* est a Ber. Priores Edd. dant *interibit*, ut exaratur in Ms. D'Orv. Pith. Scilicet e perpetua confusione pro *interiit*; quod servarunt Oxon. et Inc. Guelf. pr. et bene cum Brant. vindicavit *Pric.* Vide ad lib. iv. p. 78. 'perivit.' Fux. *interium.* Guelf. sec. *interitum*, quod et habet margo Gnelferb. pr. in quo post *tantum* est lacuna vocis fere tetrasyllabæ. Ceterum interiisse latrones intelligit per *ληστοδιώκτας* et *ειρηνάρχας*, de quibus vide Auson. Epist. iv. 20. 'An majora gerens, tota regione vagantes Persequeris fures?' Misc. Obs. tom. i. vol. v. pag. 26. &c. Talis videtur fuisse in Cilicia *ειρήνης προστάς* Perilaus apud Xenoph. Ephes. lib. ii. p. 36. Sed confer dictum l. Misc. *Idem.* *Denique noluit esse Cæsar Hæmi latronis*

collegium, et confestim interiit] Arrianus III. 13. in Epictetum: 'Οράτε ὅτι εἰρήνην μεγάλην ὁ Καῖσαρ ἡμῖν δοκεῖ παρέχειν, (id est, παρέχει,) ὅτι οὐκ εἰσὶν οὐκέτι πόλεμοι, οὐδὲ μάχαι, οὐδὲ ληστῆρια μεγάλα, οὐδὲ πειρατικά· ἀλλ' ἕξεσσι πάσῃ ἄρᾳ ὑδύειν, πλεῖν τε, &c. Hoc præcipuum subditorum beneficium a Regibus acceptum: et hinc *ἡρεμος καὶ ἡσύχιος βίος* ille, de quo ad I. 2. 2. Timoth. plena manu adnotavimus. Ad verba Appuleii autem illustranda faciunt unice Aristidis ista: Τῶν πάλαι τις αὐτοκρατῶρων πεττενεῖ, ὡς λέγεται, καὶ μεταξὺ παρεθόγγατο, μὴ βούλεσθαι Νασαμῶνας εἶναι, εἶτα οἱ Νασαμῶνες ἀπώλοντο. Orat. in Smyrni. Oxon. hic *interiit*, et infra statim *transibiri*: sic IV. 'A gloria non perivit.' *Pric.* *Interiit*] Lego *interiit*: significat enim, confestim interiisse et extinctum esse collegium latronum, ubi id jussit Cæsar: nam de principe illud Psalmographi dici potest: 'Ipse dicit, et facta sunt:' et ut scriptum legitur in libro Esdræ: 'Si rex dixerit: Exterminare, exterminant: plantare, plantant: et omnes Virtutes eum obaudiunt.' *Beroull.*

Tantum potest nutus etiam m. pr.] Oxon. t. post nutus, D'Orv. t. potest esse nutus. Vocem etiam nunciis circumdlexerunt Wow. et *Pric.* qua facile carere possumus. Nunc explicanda per *rel*: sed malim præponere τῷ *nutus*: ne etiam magni jungi possint, quæ mens Auctoris non fuit. *Oud.* *Tantum potest nutus etiam magni Principis*] Virgilius Ecloga I. 'Sæpe malum hoc nobis (si mens non læva fuisset,) De cælo tactas memini prædicere querens:' ubi Servius: (quem ut opportune emendem adduco:) 'Significat motu Imperatoris posse agros eorum perire:' ita, qua nunc utor, editio Genevensis: scribendum *nutu Imperatoris*. Ovidius de Augusto: 'Noluit, at poterat minimo me perdere nutu.' Sidonius de Avito Imperatore: 'Solut facit omnia nu-

tus.' *Pric.*

Militarium vexillationum indagatu] Latrones in provinciis per milites stationarios, mandato principis, a præsidibus proconsulibusve conquirebantur et vestigabantur. Tertull. Apologet. (c. 2.) 'Latronibus vestigandis per universas provincias militaris statio sortitur.' Huc non semel Jurisconsulti nostri spectant. Paulus lib. III. D. de Offic. præsid. 'Nam et in mandatis principum est, ut, eum is qui provinciæ præest, malis hominibus provinciam purgare.' Marc. lib. IV. ad Leg. Jul. pecul. 'Mandatis autem cavetur de sacrilegiis ut præsides sacrilegos, latrones conquirent.' Respiciunt forte etiam Imp. Arcad. et Honor. lib. X. c. de Episcop. et Constant. lib. I. c. de Custod. reor. *Colr.* De hac re et *διωγμῶ* vide Casanb. et Salm. ad J. Capitol. in V. Marci c. 21. Alii *vexilliariorum*. Per 'vexillationes' hic intelligit sine dubio equestres turmas, sive manipulos equitum, ut vocat Auctor lib. IX. p. 182. quales erant auxiliarium in provinciis. Vide omnino Scheff. ad Mauricii Tactica p. 420. &c. Reines. Cl. VIII. 9. Alibi etiam 'vexillationes Legionum,' et præsertim in Britannia occurrunt VEXILLATIO LEG. VI. VICT. ut et XX. VICT. Quæ opus valli fecit per aliquot milles passus. Confer Inscript. Grut. p. 2568. Fabr. Inscr. p. 758. Misc. Obs. Nov. t. IV. p. 320. easque vicissim corrige. Item vide Pasch. Caryoph. de Therm. Hercul. p. 20. *Oud.*

Concisa] Vide ad Hirt. lib. VIII. B. G. c. 31. 'Copias accisas.' Ceterum perperam in Fabri Thes. jungitur *factio mil. vexillationum*. Cum agat de factione latronum, deleta indagatu m. vexillationum. *Idem.* *Tota denique factione, &c. confecta atque concisa, ipse, &c. solus, &c. erasi]* Macrob. Saturnal. VII. 2. 'Vel, si quis tota pene classe, &c. occupata, seu ingenio seu viribus solus evasit.' *Concisa*, ut

apud Lucianum in Jove Tragedo, κακούργους ἐκκόπτειν. Vexillationis vocem, ut complures alias, a Suetonio sumpsit. Factionem heic, 'latrocinalem' intellige. Lib. III. 'Globus latronum invadit omnia, et singula domus membra cingit armata factio.' Tertullianus Apologetico: 'Illis nomen factionis accommodandum est, qui in odium bonorum et proborum conspirant.' Pric.

Sumpta veste muliebri, &c.] Solertia non semel, nec de una causa usurpata. Plato in Critone: Καὶ ἴσως ἂν ἡδέως σου ἀκούοιεν ὡς γελοῖως ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου ἀπεδίδρασκες, σκεπήν τινα περιτιθέμενος, ἢ διφθέραν λαβὼν, ἢ ἄλλα οἷα δὴ εἰώθασιν ἐπισκευάζεσθαι οἱ ἀποδιδράσκοντες, καὶ τὸ σχῆμα σαυτοῦ μεταλλάξας. Gellius vi. 10. de Euclide: 'Tunica longa muliebri indutus, et pallio versicolore amictus, et caput et ora velatus, e domo sua Megaris Athenas ad Socratem commeabat.' *Idem.*

In sinus floccidos abundante] Ald. s. f. alium dante. Male. *Elmenh.* Ab Junt. pr. est corrupta illa lectio, s. f. alium dante. In D'Orv. *sinu.* Vide ad lib. II. p. 23. 'In levem vibrantur umbram.' Perperam vero Mss. aliquot cum Edd. pp. Ber. Junt. pr. Ald. Bas. Lugd. Colv. Vulc. pr. Par. *Elmenh.* Scriv. dant *floccidos*, quasi a 'floccis' dictos, qui in pannis eminent. Tales enim non conveniunt muliebri vesti floridæ: neque a Substantivo 'floccus' tale Adjectivum formari, Analogia permittit. Optime *floccidos*, sive laxos et fluxos, χαλαροὺς in Gl. ac rugis pfcisquæ plenos, legas in Mss. aliis Beroaldi, Pith. Fux. Flor. Guelf. utroque, Palat. D'Orv. Inc. Edd. Junt. post. Wow. Pric. ac Flor. Sic 'aures, genæ flaccæ' et 'flaccidæ.' Oxon. vitiose *flavos*. Dein Beroald. legi vult *undante*, probante Pric. et Burm. ad Val. Flacc. lib. III. 525. 'Summo palla genu, tenui vagus innatata unda Crinis.' Quia scilicet

fluxæ vestes passim 'undare' et 'fluere' dicuntur. Exempla plura vide apud J. F. Gron. lib. II. Obs. c. 17. Heins. ad Phædr. l. v. F. 1. Broukh. ad Tib. I. 7. 47. et Propert. lib. II. 22. 26. atque alios. Sed 'vestis abundans in sinus' nonne idem significat? *Oud.* *In sinus flaccidos abundante*] In multis *floccidos*: *flaccidos* autem (quod hæc editio præfert) si 'rugosos' interpretamur, sententia in perspicuo erit. In veteri Onomast. 'Flaccidus, χαλαρός.' ita *flaccidos sinus* dixeris, quorum striæ rugas imitantur: unde nec improbe Beroaldus *undante*, non *abundante* substituit: supra lib. II. 'Capillo fluenter undante.' Oxon. *In sinus flavos*, quod frugis nihil bonæ continet. Pric. *Floccidos*] A floccis, qui eminent in panno, dicti 'Sinus floccidi.' Cornel. Celsus, inter signa agroti mortifera esse dicit, si floccos colligit: et de floccis in hoc significato crebra est mentio apud Plinium, et cæteros. Quidam corrigunt *flaccidos*, quasi languentes et fluxas atque laxas vestes intelligi voluerit: 'flaccere' enim est languere. Inde in Apologia scriptum est: 'Oratio rebus flaccet strepitu viget:' inde et cognomina Flaccorum, quorum scilicet aures essent flaccidæ. *Beroald.* *Abundante*] Quid si legas *Undante*? dicimus enim eleganter 'vestes undantes,' quæ instar undarum fluctuant et undantur. Alia nimirum intelligitur vestis illa quam Cymatitem ab undis et fluctibus dicunt, quæ κύματα nominantur: ejus meminit Plautus in Epidico. Namque Cymatilis vestis ex eo nomen accepit, quod fluctuum similis sit, et textura ipsa fluctus et undas imitetur: qualia hodieque vestimenta symbolata vulgo nominant. De hac cymatili veste Ovidium intellexisse arbitror, cum ait: 'Hæc imitata, undas nomen quoque traxit ab undis.' Quidam intellectum carminis Ovidiani ad cæruleum vestimentum referunt, qui color est undarum. *Id.*

Mitellaque textili contacto c.] Pith. textili. Nescio quid sibi velit Barth. lib. xx. Advers. c. 15. legens tectili. Mitella sive parva mitra, muliebre capitis tegumentum intelligitur texta. Vide Thes. Fabri. Sic infra lib. xi. p. 224. 'Simiam pileo textili crocotisque Phrygiis.' Martian. Cap. lib. ii. p. 28. 'Calceos præterea ex mappyro textili subligavit.' Oud.

*Calceis femininis] At Ælian. Var. Hist. lib. vii. 'Ρωμαίων δὲ αἱ πολλὰ γυναικες, καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτὰ φορεῖν τοῖς ἀνδράσιν, εἰσισμέναι εἰσιν. Addit Noster, albis illis et tenuibus. Notemus ergo hoc loco genus calceamenti feminei, diversi a virili, ut et apud Manil. lib. v. 'Femineæ vestes, nexæ sine tegmine plantæ, Et species, fictique placent ad mollia gressus.' Cic. lib. i. de Orat. 'Ut si mihi calceos Sicyonios attulisses, non uterer; quamvis essent habiles, et apti ad pedem, quia non essent viriles.' Hesych. Σικωνία, γυναικεῖα ὑποδήματα. Parum caute igitur Ælianus videtur scripsisse, Romæ feminarum virorumque fuisse calceamenta eadem. Apuleius noster hic quidem Romæ non est; omnia ei tamen ubique ad mores ejus urbis in Græcanica hac fabella facta et ficta. Quod quisvis in illa non hospes facile perspiciat, et nos non semel ostendimus. Et en tibi iterum in eo, quod sequitur. Colv. *Feminis* Pith. *Femininis* rarioris usus est, quam *femineis*; quod placet tamen ob consensum Codd. Flor. Bertin. Oxon. D'Orv. Reg. Fux. (nihil not. ex Guelf.) ut edidere Elmenh. Scriv. et Florid. Eadem confusio de Mundo p. 732. 'Mare et femineum secus.' Temere vero Colv. accusat erroris Æl. lib. vii. cap. 11. cum non loquatur Æl. de Rom. mulieribus πάσας, sed πολλαῖς, ac plebeiis, ut bene explicat Baldrinus de Calceo cap. 8. quamvis illic Nilantius etiam omnes seu vulgo intelligat, explicans de solis domesticis, calceisque forensi-*

bus. Oud.

*Albis illis] Flav. Vopiscus Aurel. (c. 49.) 'Calceos mulleos et cereos, et albos, et ederaeos viris omnibus tulit, mulieribus reliquit.' Pollux lib. vii. cap. 22. 'Ἴδια δὲ γυναικῶν ὑποδήματα Περτικά. λευκὸν ὑπόδημα, μᾶλλον ἑταιρικόν. Colv. Vide Comm. ibid. et Pric. Oud. *Calceis femininis albis illis] Clemens Pædag. ii. 11. Γυναῖξ τὸ λευκὸν ὑπόδημα συγχωρητέον, πλὴν ἐλ μὴ δεύοιεν. Vide Colvii notas. Pric.**

*In sequiore in sexum incertus] Oxon. intectus, ut significaret hic idem, quod 'valde tectus.' D'Orvill. quoque Fux. Pith. Guelf. et Edd. O. ante Bas. sec. præbent *incertus*, ἄδηλος. Sed quid erit *in sexum intectus* aut *incertus*? Quare omnino et unice placet *insertus*, quod est in Reg. et Inc. ut legendum jam olim videre Beroald. et Cujac. Obs. i. cap. 3. ac cum Bas. receperunt Colv. et seqq. et recte etiam Pric. exponit 'insititium,' de quo vide et ad lib. vi. in f. ac Comm. ad Phædr. lib. iii. F. 4. 'insitivi liberi.' Suet. Aug. c. 42. 'Manumissos, insertosque civium numero.' Eadem simili modo aliisque confunduntur. Supra lib. iv. p. 81. 'Insertis mucronibus:' uti et illic legendum reor. *Pro sequiorem* in Ms. Inc. *sequiorem*. Oud. *In sequiorem sexum insertus] Incertus* (ἄδηλος nempe) alii ex Mss. malunt: mihi *insertus* placet, ἔγκεντρισεῖς: neque aliter quam 'insititium' intelligo, metaphora non invenusta. Oxon. *intectus*: ut infra statim: 'Habitus alieni fallacia tectus.' Pric. *Incertus] Qui ignorabar, delitescens sub habitu cultuque femineo. Purior lectio est, Insertus*: nam qui induit vestimenta muliebra, quasi inseritur et transfiguratur in alterum sexum. Lex Judaica, ut in Deuteronomio scriptum legimus, præcipit, ne mulier induatur veste virili, nec vir utatur veste feminea. Probrosus enim id est, nisi quis ea causa indueret, qua Euclides factitavit:*

qui, ut scriptores annotavere, sub noctem, priusquam advesperasceret, tunica longa muliebri indutus, et pallio versicolore amictus, ad Socratem e domo sua clam contra decretum Atheniensium commeabat, ut sermonum doctrinae Socraticae fieret vel tantillo tempusculo particeps; rursusque sub lucem milia passuum paulo amplius viginti, eadem veste illa intectus, domum redibat. Sensus est: Indutus cultu vestituque femineo, et ita hoc astu ignotus evasi. Legimus apud historicos, Volusium a triumviris proscriptum, assumpto habitu sacerdotali per itinera viasque publicas stipem emendicantem, hac fallacia salutem quaesivisse. *Beroald.*

Per medias] Lego, *per medias acies.* Idem.

Transabii] Flor. *transiei.* Elementi. Qui cum Florido istud recepit, invitatis reliquis Mss. et Edd. ut Statio saepe; et Virg. lib. ix. *Aen.* 432. 'viribus ensis adactus Transabii costas:' ubi vide Burm. Boëth. lib. iii. Cons. Phil. Met. 8. 'Stelliferum transabii polum.' Immo Noster aliquoties, ut lib. viii. p. 155. 'Aper calcata retiola transabii.' p. 163. 'difficultates illas transabiremus.' Recte ergo Pal. Fux. Guelf. ambo, et Oxon. *transabivi*, ut supra *interivi*; immo hinc v. adhæsit seq. voci *nam.* Oud. *Transabii]* Infra viii. 'difficultates transabiremus illas.' Oxon. *transabivi*: ut et supra paulo non *interiit*, sed *interivit*: nec longinque hic Florent. Codex, qui *transivi* legit. *Pric.*

Mulierem, &c. asinarium] Gloss. 'Ὠνηλάτης, asinarius.' Idem.

Concedebant l. abitus] *Aditus* dant Reg. Fux. Oxon. D'Orv. Guelferb. et Edd. ante Bas. quam lectionem prætulit Scriv. pro 'accessu ad se.' Illorum ego iudicium sequi malim, qui rescripserunt *abitus*, præeunte jam Ber. hinc Bas. Colv. &c. licet inmixtus aliquoties fuerit militibus: unde sequitur 'semitrepidus juxta mucro-

nes Martios constitutus.' In Pal. et *codebant.* Oud.

Quippe cum] Guelf. pr. q. *eam.* Oxon. *quippe enim*, probante omnino *Pric.* Sed non attendit, tunc debere sequi Indicativum modum, ut solet cum phrasi *quippe cum.* Hic vero subditur *splendicarent*; uti τοῖς *quippe cum* subjunctivus subnectitur. Ac sic legendum forsitan in Flor. N. 23. 'Quippe quum structor, &c. egomet, &c. lapides adferam;' ubi deest vulgo, *quum.* Nisi malis enim Mss. et Edd. Vett. ibi legere *quippe qui*: ut sapins Noster. Iisque tam Subjunctivus quam Indicativus adponitur. Vide Drak. ad Liv. l. ii. 37. et l. xxxvii. 7. Quod et restituendum est Septim. de B. Troj. lib. ii. c. 28. 'Quippe qui cum per se amicus, tum præcipue, &c. nihil non mereri crederetur.' Sic enim Mss. et Ed. Artop. Vulgo deest *qui.* Ibid. cap. 29. 'Quippe qui, &c. tanti numinis Deum contemptui habuisset.' Idem. *Quippe cum mihi etiam tunc depiles genæ lævi pueritia splendicarent]* 'Nondum prima genas vestibat flore juvena:' et bene *splendicarent*: infra lib. ix. 'Puer, adhuc lubrico genarum splendore conspicius.' Pollux ii. 4. Καὶ ἀνοῦσαι παρειά, καὶ ἐανθεῖς, λάμπουσαι, στίλβουσαι, &c. Apud Aristoph. Thesmophor. τί δ' ἐστὶν ὦ παῖ; παῖδα γὰρ σ' εἰκὸς καλεῖν, ἕως ἂν οὕτως τὰς γνάθους ψιλὰς ἔχῃς. Onomast. vetus: 'Depiles, ἄτριχες, ψιλὸί.' Oxon. *Quippe enim mihi, &c.* quod ni vulgato prætulerim, parum Appuleium noverim. In Apologetico: 'Quippe etenim videbatur sibi peridoneum matri repperisse.' Cicero iv. de finibus: 'Quippe habes enim a Rhetoribus,' &c. et non semel Lucretius. Vide Merceri notas ad Nonnium Marcellum. *Pric.*

Nec ab illa tamen paterna gloria vel mea virtute descivi, quanquam, &c. juxta mucrones Martios constitutus] Lib. iv. 'Quanquam vitæ metas ultimas obiret, non tamen sui nostrique, vel

pristinæ virtutis oblitus.' *Idem.*

Habitus alieni fallacia tectus] Eodem lib. iv. nec dissimili argumento: 'Ad reliqua fallaciæ pergimus.' *Idem.*

PAG. 138 *Villus seu castella, &c.*] Glossæ: 'Κόμη, villa, castellum, vicus.' Isidorus xv. 2. Orig. 'Vici et castella et pagi, ii sunt, qui nulla dignitate civitatis ornantur, sed vulgari hominum conventu incoluntur, et propter parvitatem sui majoribus civitatibus attribuantur.' Τὸ *seu* est et, ut supra ad lib. i. monui. *Idem.*

Solus aggrediens] 'En latronem sneinctum, de civitate in civitatem exilientem:' ut xxxvi. 28. apud Sirachidem. *Idem.*

Diloricatis statim pannulis] Hege-sippus i. 25. 'Amictu diloricato.' *Idem.*

En, inquit, istam sportulam, &c.] Moris olim, pro introitu alicujus collegii, curiæ, corporis, prioribus gratuitum quid præstari. Scævola l. cii. de Legat. lib. iii. 'Quæsitum est, si Sempronius eam militiam sibi comparaverit; sed et id quod pro introitu erogari solet, ex causa fideicommissi ab heredibus consequi posset.' Suet. Claudio: 'Postremo etiam HS octogies pro introitu novi sacerdotii coactus impendere.' *Colt.* Ex more antiquo, ubi ob introitum solebant elargiri collegio, curiæ aut corpori. Vide l. vii. Cod. procurat. s. scriu. et l. iii. Digest. de Legat. Plin. libr. x. Epist. 40. *Elmenh. Vestro collegio*] 'Collegium' pauci nesciunt ἐκ τῶν μέσων esse: eam vocem iste tanquam ad legitimæ ejusdam militiæ socios aptavit. In Glossario: 'Τάξις στρατιωτική, collegium,' &c. *Pric.*

Meque vobis Ducem fidissimum, &c. offero] Catilina apud Sallustium: 'Vel Imperatore me vel milite utimini: neque animus neque corpus a vobis aberit.' *Idem. Si tamen non recusatis*] 'Si vestræ res est accommoda turbæ.' 'Nisi vobis nolentibus suadeo:' ut

hic infra locutus. Plautus Trinumo: 'Bene volo ego illi facere, nisi tu nevis.' Plinius lib. iii. Epist. 1. 'Liber legitur interdum, etiam præsentibus amicis, si tamen illi non gravatur.' *Idem.*

Brevi temporis spatio] Ita ex Flor. Bertin. D'Orv. Fux. Guelf. Oxon. cum Elmenh. Scriv. et Florido reposui, ut p. 136. 'exiguo temporis spatio.' Cæs. l. i. B. Civ. c. 24. 'longo temporis spatio.' In ceteris Mss. et Edd. est *brevis*. Auson. Vers. Pasch. 10. 'brevis ævi cursum.' Qualia passim variant.' *Oud.*

Lapidem d. f. auream] Sic August. apud Sueton. cap. 29. gloriatur, se urbem, quam lateritiam acceperat, marmoream relinquere. *Elmenh. Brevi temporis spatio lapideam istam domum vestram facturum auream*] Alexander apud Q. Curtium: 'Totum exercitum aspiciite, qui paulo ante nihil præter arma habebant, nunc argenteis cubant lectis, mensas auro onerant.' Virgilius: 'Nunc te marmoreum pro tempore fecimus, at tu Si factura gregem suppleverit, aurens esto.' Augustus apud Aurel. Victorem: 'Urbem lateritiam reperi, relinquo marmoream.' *Pric.*

Nec mora, nec contatio] Ex Virgilio, qui 'Nec mora, nec requies.' *Æneid.* v. *Idem.*

Deferunt] Ed. Vic. *deferre*. Non ineleganter per Enallagen seu Ellipsin, ut sæpe Noster cum aliis. Vide ad l. ii. p. 33. 'obferre.' Nec obstat, quod sequatur *proferunt*. Nam ita non raro variant modos. Adi me ad Hirt. B. Afric. c. 7. et 25. 'Rursus se recipere; atque auxilia abduxit.' Infra l. x. p. 217. Duk. ad Flor. l. iv. c. 4. Et contra præcedente Indicativo, et seq. Infinitivo c. 20. 'frequentabat suas copias: Officinas ferrarias instruere:' ubi male Jurinius tentabat *frequentare*. Sept. de B. Tr. lib. i. c. 19. 'Lues invadit; atque, &c. milia fatigare et promiscue gras-

sari.' Lib. II. cap. I. 'evolant navibus, neque versis, atque in fuga (sic Mss. et Edd. Vett.) parere, sed, &c. obtruncare.' Ut hic, sic in Edd. Vett. l. x. p. 217. 'Verberonem corripere trepidatio et in vicem h. c. succedere pallor, perque membra sudor emanabat.' Oud. *Ducatum latrones, &c. ei deferunt*] In Glossario: 'Ducatus latronum, ἀρχὴ ληστρείας.' Pric.

Sumeret abjecto centunculo divite. Sic reformatus] Emendandum puto locum. Forte sic: *Sumeret. Ac tectus centunculo divite, sic reform.* Colv. At vestis illa lautiuscula non potest nominari *centunculus*. Hinc Scriv. edidit: *Sumeret, abjecto centunculo, divitem*. Scilicet non perceperunt viri docti, quamvis jam monuerit Beroald. 'centunculum divitem,' per Oxumoro dici pannosas ejus vestes et lacinias, quibus insutum erat aurum, quæque ideo recte *divites* vocantur: ut 'cleimens violentia' lib. III. p. 50. l. v. p. 101. 'pulsu lenientis palmarum exasperari.' L. IX. p. 184. 'vagarer errore certo:' ubi vide Pric. Flor. N. 18. 'stimulis refrenor.' Ita 'probrosus honor,' 'pravum decus,' et alia Silio l. XIII. 30. XI. 34. 421. ubi vide quos laudat Drakenb. et in Horat. Animadv. Cuningh. c. de Oxumoro. Quia vero ita has vestes nunc vocatas esse a latronibus, non verisimile est, distingo potius cum Oxon. Cod. *sumeret. Abjecto centunculo divite sic reform.* Male vero in Pal. est *sumerent*, et in D'Orvill. *sumere*. De illa ellipsi τοῦ ἔ, omnia sunt nota. *Centunculo Fux. Oud. Vestemque lautiusculam proferunt, sumeret abjecto centunculo divite*] Videantur quæ ad Luc. xv. 22. annotavimus. Oxon. hoc modo interpungit: *Vestemque l. p. sumeret. Abjecto centunculo divite sic reformatus, &c. et continuo, et singulos exosculutus.* 'Proferunt sumeret,' ut supra lib. II. 'porrigit bibam:' male Colvius hic operam impendit. Pric. *Dirite*] Reputnantia sunt *centuculus* et *dives*,

cum 'centuculus' proprie pannosorum sit, et sordidorum. Sed nunc ex causa scitissime 'divitem centuculum' cognominat, quasi divitiis factum: ex quo scilicet, diloricatis pannulis profuderat duo millia aureorum. Beroald.

In summo pulcinari] Id est, 'in summo toro,' ut lib. VI. locutus. Pric.

Cænu et poculis] Bert. Oxon. D'Orv. *cæne poculisque*. Palat. Pith. Fux. Ed. Junt. post. *cænu poculisque*. Flor. *cæne poculisque*. Guelf. sec. *cæne poculumque*. Edd. Elmeuh. Scriv. Flor. *cænaque poculisque*. Malim tunc *cænaque et poculis*. Vide ad lib. II. p. 31. 'sequensque et tertium.' Sed aliud quid latere videtur. Pro *magnis* in Pal. et Oxon. est *magis*: Oud.

Vinculis onusta] Ita 'vinculis onustum' 1. 45. apud Hegesippum. Ammianus lib. XV. 'Onustum catenis' dixit: infra lib. IX. Noster, 'vinculis obrutam.' Pric.

Contorta et vituperanti nare] Non bene defendit vulgatum Elmeuh. qui monere debuerat, per posterius vocabulum ab Appuleio, suo omniumque scriptorum more, explicari prius, ita ut *et ac kal* sæpe ponantur instar *id est*. Vide ad l. VI. p. 116. ipsum Steweck. l. X. p. 213. 'pompe funebres, et sepultura filii:' ut leg. In Palat. *contexta*. Guelf. utroque *contenta*. D'Orv. *et cont. vitup.* Guelf. sec. *vituperata*. Oxon. a m. pr. *natura*. Guelferb. pr. *nature*. Oud. *Contorta et vituperanti nare*] Horat. Epist. 1. 5. 'Corruget nares.' Scholiastes: 'Quoties horret aliquis, nares contractæ rugam faciunt.' Idem Epist. 1. 19. 'Ad hæc ego naribus uti Formido.' Scholiastes: 'Caninis vituperantium naribus.' Suidas: 'Ἐπέμυξεν, ἐξέμυκθήρισεν ἤχον διὰ τῶν ῥινῶν ἐποίησεν. Hesychius: Ἀποσιμῶν ἀποστρέφειν, &c. 'Damnare simo vultu' Virgilius in Moreto dixit. Pric.

Mala conscientia reatum intra me sustineho, si quol bonum mihi videtur dissimularevo] Silius Italicus: 'Animumque nefas temerare silendo.' Fulgentius Mytholog. 11. 'Sicut livoris nota est silere quod noveram, ita crimen non est euarrare quod sentiam.' *Idem.*

Ego arbitror latrones quiqui eorum recte sapiunt, nihil anteferre lucro suo debere] Arrianus 11. 26. in Epictetum: Τί κλέπτης θέλει; πρᾶξαι τὸ αὐτῷ συμφέρον. Theophylactus ad Marc. XI. Τὸ ληστρικὸν γένος περὶ τὸ κερδαίνειν ἐπτόηται. Heliodorus lib. 1. Λησταῖς καὶ ψυχῶν αὐτῶν τὰ χρήματα προτιμότερα. *Ibidem* de Petosyrīde: Χρήματα πάμπολλα καὶ βοσκήματα τοῖς ζῶντα (Thyamiū fratrem ejus) προκομίσασι, εἰς τὰς κώμας τὰς ληστρικὰς διαπέμπων ἐπεκίρυσεν, ὑφ' ὧν ἀλόυτες οἱ λησταί, καὶ μηδὲ παρὰ τὸ ζέον τῆς μάχης τῆς μνήμης τὸ κέρδος ἀποβαλόντες, &c. πολλῶν θανάτων ἐξώργησαν. Τὸ quiqui bene hic a Colvio repositum. Glossarium: 'Οἷτινες ἄν, quiqui.' *Ibidem*: 'Ο, τι ἄν, quodquod: et, 'Οἷς τισιν ἄν, &c. quibusquibus: item, 'Αφ' ὧν τινῶν ἄν ποτε, a quibusquibus: iterum: 'Ἄς τινας ἄν, quascuas.' 'Ἄς τινας δῆποτε, quascuas, quascunque: et, 'Ἦς τινος ἄν, cuius, cuius.' 'Ἦ τι δῆποτε, cui, cui.' Sic 'qucqucquc' in Hecyræ fabula apud Terentium. *Idem.*

Sine ullo compendio indignationem vestram exerceveritis] Sic apud Senecam 11. 4. de Clementia: 'Non in compendium, sed occidendi causa occidere.' *Idem.*

Quin ego censeo, &c.] Apud Terent. v. 8. Eunuchus: 'Militem ego rivallem recipiendum censeo: ubi Donatus: 'Quod 'ego' addidit, eo dicto usus est quo uti solent, qui plus in negotio vident.' *Idem.*

Censeo deducendam eam ad quampiam civitatem, ibique venundandam] Horatius: 'Vendere cum possis captivam, occidere noli.' Hegesippus v. 47. 'Nec Romani, &c. abnuebant vitæ

indulgentiam, et studio captiva mancipia vendendi promptiores erant ad salutem reservandam.' Judas Genes. 37. ad fratres, de Josepho: Τί χρήσιμον (quid compendii afferet nobis) ἐὰν ἀποκτείνωμεν τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν; δεῦτε, ἀποδώμεθα αὐτὸν τοῖς Ἰσμαηλίταις. *Idem.*

Nec enim levi pretio, &c.] Florid. 111. 'Neque enim levi pretio emit qui rogat.' *Idem.*

Distrahi] Oxon. a m. pr. Guelf. pr. *distari.* Notandum vero καταχρηστικῶς, *distrahi* pro *vendi* dici de *nna re.* Cum proprie venditione distrahantur variæ res, a diversis emtoribus comparatæ. Vide lib. ix. p. 199. Sed et sic 'fundus distrahi' dicitur a Jctis. Vide Briss. de verb. signif. *Oud. Distrahi poterit talis atutula]* 'In fornicem' nempe 'processura,' ut continuo subjungit. Quintilianus Declam. cccxl. de puerulo: 'Aut ob infelices contumeliæ annos vœnibit in lupanar aliquod.' *Pric.*

PAG. 139 *Poterit unus]* Sive tam dives est leno sen ὄρης ἔμπορος, ut eleganter in Anthol. l. 1. p. 117. ut carissimo possit eam puellam emere, scilicet si quidem velit. Supponitur enim sub ista potestate voluntas. Quia tamen præcedit *poterit*, et certe requiritur ad emendum voluntas, forsan non inepte legas *optavit*, vel *optarerit* cum Marklando Ep. Crit. p. 49. *Oud.*

Magnis equidem talentis] D'Orv. *magnus.* Unde confici posset *magnarius equidem*, ut lib. 1. pag. 4. Sed vulgatum præfero. Sive *magna* accipias, quia alia majora, alia minora sunt talenta, sive potius pro *multis*: quod pessime reponi hic voluit Soping. l. v. p. 89. 'magnis gazis.' p. 98. 'magnis pecuniis.' Adde Cic. pro L. Man. c. 7. Cæs. lib. 111. B. Civ. c. 31. Anson. in Parent. Cogn. vii. 3. 'Magna cui et variæ quæsita pecunia sortis.' Et contra 'parvæ stipes' lib. 11. p. 29. x. p. 224. 'par-

væ pecuniæ' lib. ix. p. 182. Ita 'magna jugera,' 'magna milia,' 'magna juvenus,' pro multis; quamvis, ne quid dissimulem, docti quidam viri tres postremae dictiones condemnent, et ibi reponant *multa*. Ad Bronkh. ad Tibull. l. i. 1. 2. Burm. ad Valer. Flacc. l. v. vs. 274. Sed correxit se ille ad Luc. l. v. vs. 365. post editas sc. meas Observ. in Misc. A. 1733. p. 135. *Magna pro multa talenta*, etiam Mss. aliquot Virg. Æn. x. 531. Catal. lib. iii. Ep. 217. 'Magnum continuo petis talentum.' Ita 'copiarum magnitudo' pro multitudine Hirtio B. Alex. cap. 26. 'magnus populus' Plin. lib. ix. Ep. 39. Immo nonne sic *tanta, quanta* passim pro *tot, quot* ponuntur? Et ipse Broukh. monnit ad Prop. ii. 16. 7. et plurimi. Immo sic et infra l. viii. p. 166. 'videbimus annos magnos.' Pro *quidem* in Pal. Guelf. utroque *quidem*. Sed adi ad l. i. p. 2. *Idem*.

Condigne natalibus suis] Infra heic: 'Suis monstruosis nuptiis condignam victimamus hostiam:' et x. 'Providentiæ divinæ condignum exitum accepit.' *Pric.*

In fornicem processuram] Præpositionem non agnoscunt Mss. D'Orvill. Fux. Pith. Guelf. ambo, Palat. Oxon. Edd. primæ, Beroald. et Bas. pr. Vide igitur, num *procedere* Auctor construxerit quoque cum Accusativo sine expressa præpositione, ut multa similia solet verba. Vel aliud quid latet. Nam *perpressuram* probare nequeo ob voces 'condigne natalibus suis;' quæ suadent ambigue sumendam vocem 'fornicem,' sive pro domo laqueata et in lacunar incurvata, qualis est potentium et divitum; sed et qualis est cella meretricia, sen lupanar fornicato opere structum. At ambiguitas tolleretur, si *perpossuram* substituas. Sed et seqq. in Mss. habentur corrupte. *Oud.* In *fornicem processuram*] Gloss. 'Fornix, πόρνη, καμάρα.' lege, πόρνης καμάρα. ibidem:

'Fornicaria, πόρνη, ἀπὸ καμάρας ἢ ἱστανται. *Pric.*

Ex animo q. m. s. *conducibilem pr.*] Plantine dictum, *meo quidem animo*, id est, meo iudicio utilem sententiam. Plaut. Aul. 'E meo quidem animo facias rectius.' Fulv. conjungit, *ex animo protuli, ἀπὸ καρδίας. Sciopp. in Symb.* Prius verum. *Oud.*

Nostrorum estis consiliorum, rerumque domini] Mea opinione concinnus sit: *rostrorum estis consiliorum, rerumque domini*. Pro me facit, quod idem, qui hæc loquitur, præmiserit in eadem sententia: 'Et non sum quidem tam brutus, vel certe temerarius, ut scitum vestrum inhibeam:' allusum autem ad Plebisciti formulam, quod Tribuno, id est, plebis magistratu rogante, plebs constituebat: itidem suadente quidem Hemo prædonum duce, reliquis latronibus consiliorum liberam existimationem, rerumque dijudicationem relictam sequentia hujus scriptoris clamitant. Usui porro fuere antiquis in suasionibus istiusmodi formulæ: 'at hic jam tua est existimatio,' quæ extat apud Apul. l. v. Plaut. Persa Scæ. 'Satin': 'tua mera, tua judicatio est.' Cicero: 'sed hoc tui et consilii et judicii est,' l. xiii. Famil. Epist. 72. l. ii. Epist. 2. Idem Bruto Ep. vi. Ep. vii. Ep. viii. et Ep. ix. Itidem Cicero: 'tuum judicium est, idque liberum,' l. x. Famil. Epist. 3. et lib. xv. Epist. 13. Idem: 'Tuum consilium est,' lib. xvi. Ep. 3. Iterum: 'vestrum jam consilium est, non solum meum,' l. xiv. Epist. 14. et Epist. 18. Iterum alibi: 'sed hujus rei totum consilium tuum est,' l. xv. Ep. 14. Reperias earum formularum apud eundem M. Tullium synonyma non pauca, sed meo animo non ad superiorum elegantiam; quales sunt: 'jam id vos videte.' Item: 'hæc pro tuo ingenio considera.' Item: 'sed hæc ipse viderit.' A. Gellii locum pæne imprudens præterieram, qui libro primo Noctium

Attic. c. 18. 'In hac re,' inquit, 'de viro tam excellentis doctrinæ non meum iudicium est.' Livio quoque non insolens ea formula: 'Utrum e rep. sit, nec ne, vestra existimatio est,' l. xxxiv. (c. 11.) *Stewech.* Possessivum æque pertinet ad *res*, quam ad *consilia*. Res certe Hæmi non erant, uti nec consilia, quæ jam sumserant latrones suo scito. Optime igitur emendavit *Stewech. vestrorum*, cui miror neminem suffragium dedisse; nisi quod *estrorum* ediderint *Elmenh.* *Scriv. et Florid.* *Que exulata ab Oxon. Oud.* *Hanc ex animo quidem meo conducibilem sententiam protuli, sed vos nostrorum estis consiliorum rerumque Domini]* Plinius lib. 1. Epist. 20. 'Hæc est, &c. mea sententia, quam mutabo, si tu disseueris.' Salustius ad Cæsarem de Republ. ordin. 'Mili quidem quæ mens suppetit eloqui non dubitabo: cæterum tui erit ingenii probare quæ vera' (id est, *justa*) 'atque utilia factu putes.' Cicero Famil. xvi. ad Tironem: 'Ita censeo, verum ut videbitur.' Apud Plutarchum in Sapientum Convivio: 'Εγώ, &c. τὰ ταῦτα ἀποκρίνομαι, τῶν δὲ ἄλλων ἕκαστος ἀποφαινεσθαι δίκαιός ἐστι τὴν ἑαυτοῦ γνώμην. Chrysost. ad I Cor. viii. 'Ὁ συμβουλευέων λέγει τὰ περὶ ἑαυτοῦ, οὐκ ἀναγκάζων τὸν ἀκροατὴν, ἀλλ' αὐτὸν ἀφίησι (scribe ἀφελς) τῆς τῶν γενομένων αἰρέσεως κύριον. supra hic lib. v. ad Psychen sorores impiæ: 'Jam tua existimatio est, utrum sororibus pro tua cara salute sollicitis assentiri velis, &c. an sævissimæ bestię sepeliri visceribus.' *Pric. Conducibilem]* Gloss. 'Conducibilis, εὐχρηστος.' *Idem.*

Latronum fisci advocatus] Hujus meminit Marc. l. iii. de his quæ in testam. Ulpian. l. vii. de Jure Fisci. *Colv.* Adde Beroald. Sed in Reg. Fulv. est *fisci conciliator*. In Pal. Guelf. pr. *fisci consiliator*. Oxon. Par. *frugi consiliator*. An fors jungenda *fisci advocatus consiliator?* De ultima

voce consule Vinetum ad Anson. Grat. Act. p. n. 721. et Gloss. nec non de verbo *consiliare* Drak. ad Livii Epit. 125. 'Eadem Fulvia consiliante.' *Oud.* *Ille latronum fisci advocatus]* Quia ne indignationem suam sine compendio exercerent consilium dederat. In Oxon. *Ille latronum frugi consiliator*. *Pric.* *Latronum fisci advocatus]* Allusio ad fisci principis advocatum. *Fiscus* autem, ut in commentariis Suetonii diligenter annotavimus, proprie ad principem pertinet, ararium vero ad rempublicam. De jure fisci titulus est apud jurisconsultos, et apud eosdem de advocato fisci, scribit Ulpianus: 'Fiscus alicui status controversiam faciat, quod fisci advocatus adesse debet: quod si sine fisci advocato pronunciatum sit, Divus Marcus rescripsit, nihil esse actum.' Sicut ergo 'fiscus principis' et 'advocatus fisci' dicitur, ita nunc 'advocatum fisci latronum' festiviter nec inscienter appellat. Illud Satyrographi: 'Res fisci est ubicunque natat:' intelligendum plane est de fisco principali, tanquam ad principem pertineret captura piscis generosi. *Beroald.*

N. cuustum pertulerat] Vide l. vii. c. de his qui accusantur. *Burn.* Sive totam ad finem sustinuerat egeratque. Male in Edd. *Wow.* et *Pric.* *protulerat*. Guelf. *pratul.* *Adi* ad l. iv. p. 84. 'Perlata fabula.' Hinc patet nihil mutandum in Lucano l. vii. 65. 'Cunctorum voces, &c. Pertulit.' *Oud.*

In diutina deliberatione cæteri cruciantes mora consilii mea præcordia, imo miserum spiritum, &c.] Festus: 'Cogitatio, &c. longa ejusdem rei agitatio in eadem mora consilii explicandi.' Ammianus lib. xxvi. ex Appuleio nostro: 'Gradum sensim referentes, moris diuturnis exercuciabent:' *repono*, ex Auctore nostro *m. diutinis e.* sic infra hic lib. viii. 'Mora diutina commoti.' 'Cruciantes spiritum me-

um,' est quod Act. 21. *Τὴν καρδίαν μου συνθρύπτουτες. Pric.*

Vinculis exsolvunt] Vulgo, a *vinculis* *exs.* Elmenh. Certe præpositione a carent Flor. Reg. Fux. Pal. Guelf. pr. Pith. Oxon. ut apud Tacit. l. xii. Ann. c. 37. 'vinculis exsoluti.' Sed ibi in Mss. Flor. Bodlei. est *absoluti*: uti hic in D'Orv. *absolvunt*. Quod compositum in his amat Auctor. l. vii. p. 127. 'ubi me conspexit absolutum.' L. ix. p. 192. 'helcio tandem absolutus.' L. xi. p. 250. 'navis absoluta strophis anchoralibus.' Alibi, 'absolutus nodo,' 'somno,' 'ærumnis,' &c. Nec tamen vulgatum damno. *Exsolvere* pro solvere crebro. Vide ad Liv. ii. 32. Lucan. l. iii. 262. Hirt. B. Alex. c. 49. *Virginem* desideratur in Reg. Fux. ut mox *juvenem* in Palat. *viderat simul* Guelferb. sec. *Oud.*

Risu lætissimo] Beroald. et Colv. *latiss.* quos hic non audio. Elmenh. Bene judicat Elmenh. Nam, præterquam quod bene educatas puellas non decet latum extollere cachiinum: unde ait Ovid. lib. iii. Art. 281. 'Quis credat? discunt etiam ridere puellæ, Quæritur atque illis hac quoque parte decor. Sint modici rictus, sint parvæ utrimque lacunæ, Et summos dentes ima labella tegant,' &c. *Latus risus* hic sane non convenisset; nimisque latronibus suspectus fuisset, qui facile tam mirabilis mutationis, et auditi risus causam interrogassent. Satis est, eam lætam fuisse, et vultus gestu ad risum compositi declarasse gaudium, quod diræ mortis pœna esset liberata. In Pal. Guelferb. sec. *gest. lat.* In Par. Guelf. pr. *gestiere.* *Oud.* *Risu lætissimo*] Lætitiâ præferente: quia scilicet illum recognoverat non latronem esse, sed sponsum: quod si legas *latissimo*, expones pro cachinnabili et lato et spatioso risu, qualis interdum latissime effunditur. Physici dicunt, quod et Lactantius credit,

Delph. et Var. Clas.

lætitiæ affectum in splene esse, in-temperantiamque ridendi constare ex lienis magnitudine: verum hæc viderit Democritus. 'Me,' ut inquit Cæsar apud M. Tull. 'non pudet nescire, quo pacto risus concitetur, ubi sit, quomodo existat: atque ita repente erumpat, ut eum cupientes tenere nequeamus: quæ ne ipsi quidem illi sciunt, qui scire se pollicentur.' Beroald.

Quin igitur (inquit) supplicatum Marti Comiti pergimus] De Thyami, etiam latronum Duce, lib. i. Heliodorus: *Τὸν ὑπασπιστὴν ἰέρειον ἄγων* (l. ἄγειν) *προσέταπτεν, ὡς ἂν θεοῖς ἐγγυόλοις ἐναγίστατες, οὕτω τῆς μάχης ἔρχοιεν. Pric.*

Potari] Corrigo *potutui*, ut conveniat cum dictione illa sacrificatui: est enim sensus: vinum non habemus potutui, hoc est, ad potandum satis copiosum ac sufficiens, ideoque id quærendum est, assumptis comitibus. Beroald.

Aram cespite virente Marti Deo faciunt] Virgilius, ubi de Turno et Ænea: 'In medioque focus, et Dis communibus aras Gramineas:' ubi Servius: 'Gramineas, quia et de bello res agitur, et Marti sacrificatur, cui gramen est consecratum, quod, secundum Plinium in Natur. Historia, humano cruore procreator.' 'Cespite virente aram' heic, ut apud Jul. Capitolinum 'aræ cespititiæ,' et in lib. xii. Cod. Theod. de Pagan. &c. 'erectæ effossis ara cespitibus.' Oxoniensis, vulgatis melius, *Aramque, &c.* Pric.

PAG. 140 *Comminantes*] Minare idem quod agere. Paulus Festi epitomator: 'Agasones equos agentes, id est minantes.' Et paulo post: 'Agere modo significat ante se pel- lere, id est minare.' Supra lib. iii. 'Nos duos asinos minantes, baculis exigunt.' Sic 'prominare' infra lib. ix. Utitur hac dictione Anianus ad Pauli libros sentent. et inferioris ævi

Apul.

7 I

alii auctores. *Colv.* Adde *Vinet.* ad *Auson. Epigr. lxxvii.* 'Ageret juven-
cas quum domum pastor suas, Suam
relinquens, me minabat, ut suam.'
Oud.

Unum prælectum] *Vinum* est in *Bas.*
pr. quod me recte capere non fateor,
licet hanc conjecturam margini adle-
verit etiam *Gruterus.* Unice verum
est unde pro *ex quibus*; uti dant præ-
terea *D'Orv. Pith. Guelf. pr. Oxon.*
et *Edd. O. a Wow.* usque. *Terent.*
Eup. i. 2. 35. 'E prædonibus, unde
emerat:' et sæpe alibi. *Idem.*

Grandem hircum Marti] *Pompon.*
Atellana apud *Agellium* lib. xvi. c.
6. 'Mars tibi voveo facturus bidente
ariete.' *Elmenh.* Solitum autem est la-
tronibus *Marti* sacra facere. *Xenoph.*
Ephes. lib. ii. p. 35. Οἱ δὲ περὶ τὸν
'Ἰκρόθουον τὸν λήσστην, &c. τῆ δ' ἐξῆς
περὶ τῆν θυσίαν ἐγίνοντο. Παρασκευάζετο
δὲ πάντα καὶ ἄγαλμα τὸ τοῦ Ἄρεως καὶ
σκύλα καὶ στεφανώματα. ut legi debet
locus ex emendatione egregii *Hem-
sterhusii* in *Misc. Obs. Oud.*

Marti secutori et Comiti] *Custodem*
intelligit per *secutorem*; ut lib. ix.
p. 188. 'Acerrimum uxori relinquens
sequitorem.' Nisi significet idem
fere quod *comes.* Vide *Pric.* in *Add.*
ad lib. iv. pag. 72. 'Bonum sequito-
rem *Lamacho* dedimus;' aut transla-
tum hoc sit a gladiatoribus. Vide
Jos. Scalig. ad *Manil.* et *Lips. Saturn.*
Idem. *Grandem hircum, annosum et*
horricomem Marti, &c. victimant] *He-
liodorus* ii. Κρίον τινα τῶν ἡγούμενων
καταθύσαντες. In *Epistola Smyrnen-
sis Ecclesiæ,* de *Polycarpo*: Προσδε-
θὲς ὡσπερ κριὸς ἐπίσημος ἐκ μεγάλου
ποιμνίου, εἰς προσφοράν, &c. Bene au-
tem post *hircum prægrandem,* dixit
victimant. *Glossarium*: 'Victimæ,
τὰ μεγάλα θύματα.' bene et *annosum.*
Isidorus xii. 1. 'In victimis etiam
ætas considerabatur:' commode et
Marti additum. *Servius* ad *Æneid.*
iii. 'Ratio victimarum fit pro Numi-
num qualitate.' *Idem* ad ix. 'Sin-

gulis Numinibus certa sunt dona
quæ offeruntur: unde est, *Struerem,*
ve suis altaria donis: id est, propriis.'
Horricomem, φριξότριχα' ut in *Glossa-
rio* redditur. *Pric.*

*Non modo, &c. expeditionum præda-
rumque, verum etiam voluptatum vestra-
rum Ducem me strenuum sentire debetis*]
Suidas de *P. Emilio*: Ἐλεγε τῶν αὐ-
τῶν ἀνδρῶν εἶναι, τῷ τε πολέμῳ κρατεῖν,
καὶ ταῖς παρασκευαῖς τῶν συμποσίων ἐπι-
μελεῖς τε καὶ φιλοτίμους φαίνεσθαι. Pro-
prie autem *voluptatum* dixit. *Firmi-
cus*: 'Faciet *popinarius,* et qui aliena-
rum voluptatum curam sollicitudi-
nemque sustineant.' *Galienus* apud
Trebellium Pollionem: 'Ecquid ha-
bemus in prandio, et quæ voluptatibus
paratæ sunt?' *Gellius* ii. 1. de *Soc-
rate*: 'Parcendique moderandique
rationibus dicitur et a voluptatum
labe cavisse, et salubritates corporis
retinuisse:' sic *xix. 2.* 'gustus vo-
luptatem' dixit. *Terentius* iii. 1.
Eunuchi: 'Tum me convivam solum
abducebat sibi:' ubi *Donatus*: 'Hoc
supererat,' (ita enim, non *superat,* le-
gendum) 'ut qui esset minister mag-
narum rerum, &c. voluptatum quo-
que Regis particeps esset.' In tribus
(quorum unus est *Oxonienis*) *Mss.*
male *expositionum* legitur. *Onomast.*
vetus: 'Expeditio, στρατεία.' *Glos-
sæ*: 'Ἐξοδος εἰς πόλεμον, expeditio.'
Item: 'Ἡ εἰς πόλεμον ἐξοδος, expeditio.'
Instit. de milit. testam. § sed et
si: 'In expeditione degens:' et *ibid.*
§ 1. 'Cum in expeditionibus occupati
sunt.' *Idem.*

Gnaviter cuncta præministrat] *Glos-
sæ*: 'Navus, ἔμπρακτος, εὐστραφής,
ἐκίνητος.' *Hesychius*: 'Ελαφρίζων,
παρασκευαζόμενος ῥαδίως. *Idem.*

Tuceta concinnat] *D'Orv. tacita. Ed.*
Vic. tuceta. *Edd. Junt.* utraque, *tuceta.*
Dein *concremat* exaratur quo-
que in *Mss.* *D'Orv. Oxon. Fux.*
Guelf. utroque, Pal. Sed lib. ii. 'con-
cinnaticia mensa.' In *Dig.* 'vasa
concinctoria.' *Vitruv. lib. viii. c.*

1. 'lucerna concinnata, oleique plena et accensa.' Sic Arnob. lib. 11. p. 56. 'Paravit et concinnavit scientiolas artium: ut lego. Vulgo, *partas*. Oud. *Verrit, sternit, coquit, tuceta concinnat, apponit scitule*] Πῦρ ἄψας, καὶ ἐνθελς τῶν σκευῶν ὄσα πρὸς τοῦτο χρῆστὰ, τὰ πρὸς τὴν δαῖτα ἕφθονα παρέχων, καὶ μᾶλα αὐτὸς ἐαυτὸν ἐπισπέρχων, ut apud Philostratum in Iconibus ille. *Scitule* (quod et in Oxoniensi et aliis) Beroaldus ex conjectura reposuit: sic supra lib. 11. 'scitule ministrare: in Vicentina autem, et aliis editionibus veteribus *satule* excusum; unde *satulle* Colvius, cuius notas adi: ita 'satulle apponere,' erit quod in Philostrati verbis *παρέχειν ἕφθονα*. Pro *concinnat*, Oxon. et Ms. alius *concremat*: de quo ulterius dispiciendum. *Pric. Satule*] Abundanter et copiose, quasi a satis dictione deducta. Quid si legas *scitule?* quasi iuncta omnia, scitique saporis apposita esse significet. *Beroaldus*.

Poculis crebris grandibusque singulos ingurgitat] Gellius xv. 2. 'Crebris et ingentibus poculis omne ingenium ingurgitabat: sic 'pocula ingentia' apud Senecam 111. 33. de Ira: quibus opposita apud Ciceronem in de Senectute, 'rorantia et minuta pocula.' *Pric.*

Interdum tamen, &c.] Id est, 'interdum autem,' ut passim in Appuleio. *Idem*.

In simulatione promendi] Minus bene vulgo iungebatur *insimul*. una voce. Sed pejus e solo Pal. Wow. Elmenh. Scriv. Flor. in ejecerunt. Afrorum et Græco more addidit præpositionem Appuleius pro 'per simulationem.' Vide ad lib. 11. p. 21. et passim. Verum nequaquam displicet mihi Flor. et Fulv. scriptura *insinuatione*, sive callida monitione, quam faciebat latronibus, sibi hæc et illa petenda esse. 'Insinuare' enim sæpius significat, 'indicare,' 'docere.' Sept. B. Troj. lib. 11. cap. 9. 'Is

namque tum mæsto luctu' (sic leg. e Mss.) 'obsito Agamemnoni insinuans, quæ circa filiam ejus evenissent.' Lib. v. cap. 14. 'sua quippe opera insinuantibus id ablatum.' Frequens est in hoc verbo Arnobius, ut lib. 1. p. 39. 'Cum enim de animarum periculis multa, multa de medelarum natura insinuaret magister atque auctor.' Sic enim Mss. *ope*, vel *multa medelarum contra*, legendum opinor cum locum. Vulgo, *mala de illarum contra insinator*, sine sensu. Lib. 11. pag. 56. 'Quid enim aliud se spondent vel insinuare posse, vel tradere.' Lib. v. p. 155. 'Pro veris, et velut quiddam mirabile insinuare.' 158. 'Ex intimis eruta quemadmodum ipse scribit, insinuatque, mysteriis.' Glossæ: 'Insinuat, *δηλοῖ, φανεροῖ*.' 'Insinuate, *δηλώσατε*.' 'Insinuatio, *διδασκαλία, ἢ φανέρωσις*.' 'Insinuavimus, *ἐγνωρίσαμεν*.' Sic etiam Tert. August. &c. Macrob. de quo et Solino breviter monuit Salm. ad illum p. 17. a. *Oud*.

Quæ poscebat usus] Arnobius 1. 'Omnia quæ usus posceret.' *Pric.*

Commeabat adsidue] *Commetabat* repono ex Nonio. *Brant*. Nulla de caussa, nisi antiquata captandi amore, et novandi prurigine. *Commeare* eleganter de frequenti itu redituque, ut 'commeare ad mulierculam' Terent. Heaut. 111. 1. 36. ubi Bentl. voluit etiam *cometare*. Consule omnino Burm. ad Suet. Claud. cap. 17. 'Commeare in urbem præsidibus permisit.' Cic. v. Verr. cap. 18. 'Quæ ad ea furta, quæ reliquises, commearet.' *Oud*.

Partesque subreptas clanculo] In Oxon. Guelf. pr. et Par. *subjectas*, Guelf. sec. *subrectas*: unde facili emendatione fingas *sublectas*. Quod *Pric*. scribit esse in Oxon. et, si alius fidei idoneæ codex addiceret, non spernerem. Vide Serv. ad Ecl. Virg. 1x. 21. 'Vel quæ sublegi tacitus tibi carmina nuper.' In Pal. Guelferb.

sec. et Oxon. *clancule*. Idem. *Ad puellam commeabat assidue, partesque subreptas, &c. offerebat hilaris*] Esdræ iv. λαμβάνει ἄνθρωπος τὴν βομφάλαν ἑαυτοῦ, καὶ ἐκπορεύεται εἰς ἐξόδειαν ληστεύειν καὶ κλέπτειν...καὶ ὕταν κλέψῃ καὶ ἀρπάσῃ καὶ λωποδυτήσῃ, τῇ ἐρωμένη ἀποφέρει. Petronius: 'Delectatus miles et forma mulieris, et secreto, quicquid boni per facultates poterat coëmelhat, et prima statim nocte in monumentum deferebat.' Oxon. heic, *sublectus*. Pric. *Et prægustatus, &c. potiones*] Ex Seneca Hieronymus: 'Potionemque nullam nisi alternis tactam labris vir et uxor hauriebant.' Idem.

Promptis suaviolis adlubescerat] Lib. II. 'Patentis oris inhalatu cinnameo, et occursantibus lingua illis nectareo prona lubidine adlubescenti.' Idem.

Hem! oblita es nuptiarum] 'Jamne flammatum geris Amore subito pectus, et Venere nova?' Idem.

Tuique mutui cupitoris] 'Qui voluntate mutua tibi mancipatus erat,' ut lib. II. loquitur. Idem.

Et illi nescio cui recenti marito quem tibi parentes junxerant, &c.] Catullus: 'Virginitas non tota tua est, ex parte parentum est, Tertia pars patri data, pars data tertia matri: Tertia sola tua est.' Supra lib. IV. 'Parentum consensu maritus nuncupatus.' Idem.

Hunc advcnam] Terent. Andr. 'Hanc peregrinam:' ubi Donatus: 'Hanc' cum contemptu dictum.' Idem.

Cruentumque percussorem] Infra hic, 'Abactorem indubitatum, cruentumque percussorem:' et IX. 'cruentus, et exercitatus percussor.' Glossæ: 'Percussor, σφάκτης,' sic legendum enim. Idem.

Necte conscientia stimulat] Lib. VIII. 'perpetuæ conscientia stimulum.' Idem.

Quid? si quo modo, &c. parabis] Male Stewech. cum Groslotio, Salm. *quid* tentat. *Quæ* in Guelf. pr. Mil-

lies ita 'quid si.' Dein non melius ille, alique cum Edd. Wow. sequentibus, sententia, ut putabant, postulante, reposnerunt *quoquo* contra O. Mss. ut in Suet. Claud. cap. 24. Sed 'si quo modo' valet 'si aliquo modo,' ut sexcenties 'si quis' omni in casu ponitur pro 'si aliquis.' Vide modo Pric. ad lib. IX. pag. 536. 'Si quo modo possem,' pag. 145. 'Si quo casu prolapsus.' Virg. Æn. I. 18. 'Si qua.' Vide Burm. Ab Ed. Vulc. sec. abest τὸ *si*. Ond.

Ludis de alieno corio] Q. Tertull. de Pallio: 'Hoc soli Chamæleonti datum, quod vulgo dictum est de corio suo ludere.' Non fidus ad hunc locum interpret Beroaldus. *Colv.* Infra p. 143. 'Panem sibi suisque de meo parabat corio.' Ond. *De alieno corio*] Proverbiale est, quod significat, quasi tu dicas, alieno, non tuo periculo ludis: ut corium meum, et cutis, propter ludum tuum lancinetur: ex libidine tua periclitabor, impudicitia tua mihi magno constabit. Metaphora sumpta ab his lusoribus, qui ludunt aliena pecunia, quorum alea fit cum aliena jactura. Potes hoc quoque referre ad nummos, qui olim ex corio fiebant: et Numa Pompilius, ut scriptores annotaverunt, in congiario dedit asses scorteos: sic enim nominantur nummi ex corio facti. Hinc illud Hieronymi: 'De thesauris tuis ne scorteum quidem nummum proferre possis.' Donatus quoque, in commentariis Virgilianis, pecuniam autumat ex corio bubulo priscis temporibus fuisse, et inde dictam pecuniam, quod ex pecore fieret. Placet simpliciter exponas, ut 'ludis de alieno corio' dictum sit propter asini pellem: sicut dicimus, ludis de alieno auro, quando quispiam non suam, sed alienam pecuniam ludit in foro aleatorio: ex quo fit, ut qui ludit, impune ludat, citra sollicitudinem, altero, cujus pecunia luditur, anxio et periclitante. Apud Plaut.

'Concidere corinum' est, lacerare flagris tergum et pellem hominis vapulantis: et ita est exponendum: cui subscribit illud Senecæ, scribentis in Snasoriis: 'Quod filius M. Tullii flagra protinus et afferri jussit, et Ciceroni patri de corio Celestii satisfacit.' Beroald.

De verbis eorum quibusdam dubiis, sed non obscuris prudenti asino, cognosco, &c.] Oxon. et duo alii Mss. *sed non obscuris, prudens asinus cognosco, &c.* τὸ *prudens* heic epitheton temporale est: nec permittit enim nostri asini verecundia perpetuum intelligi: infra lib. ix. 'Ipse gratas gratias asino meo memini, quod meo suo celatum tegmine, variisque fortunis exercitatum, et si minus prudentem, multiscium certe reddidit.' *Pric.*

Lepoleum] Ms. Lips. lib. viii. p. 92. Ed. Colv. *Thepolemus* dicitur, unde Colv. conjiciebat *Thepolemus*. Male. *Tepoleum* D'Orv. Fux. *Thepoleum*, Pith. *Alepoleum*. Infra, *Prapolemus*. *Tlepoleum* bene Flor. et Edd. Juntin. post. ac Vulc. sec. cum seqq. ut vidit Beroald. Homerus jam et Ovid. Epist. i. 19. *Tlepolemī* formarunt nomen. *Lepoleum* male in Edd. prioribus. *Tepoleum* Mss. plerique. *Oud.* Nihil hic invenio quod ad *Tlepoleum* pertinet: licet Beroaldum h. l. citet *Oud.* p. 468. *J. Bosscha.*

P. jam clarius contempta mea præsentia quiescere mortui] *Carius* est in D'Orvill. Fux. Pith. et Edd. ante Beroaldum, qui correxit *clarius*. *Quiere* *mortui*, quæ voces sententiam turbant, non habent Mss. multi, neque Edd. præter primas, et Bas. Nam Beroaldus eas jam induci jussit. Cum tamen in Fux. Reg. et Flor. exaretur *quasiere mortui*, in D'Orv. *quasiere mortui*, videtur in illis aliquid latere, quo Appuleius monnerit, eas jam clarius et mutuo collocutos esse de inferenda latronibus morte, vel Chariten quæsisisse ex *Tlepole-*

mo, num jam mortui essent, vel certe morti proximi, aut vino obruti. Quia subditur: 'Bono animo esto: hostes statim captivos habebis.' Vel potius existimo eas e glossa natas, simulque corruptas, pertinere ad sequentem periodum: 'Cuncti denique,' &c. ubi vide, ac legendas, quasi *vere mortui*: ut conjectisse postea e notula Grosi. Mercerum didici, immo diserte exstare vidi in Cod. Pith. sed h. loco. *Oud. Jam carius*] *Lege clarius*: id est, clariore voce, et subaltiore. *Beroald. Contempta mea præsentia*] L. ix. 'Dum præsentiam meam parvi facientes, libere quæ volunt omnes et agunt et loquuntur.' *Pric. Quiere mortui*] Obelo expungendum hoc est, tanquam subditivum, et alieno loco inculcatum; nec enim convenit exponere, operantes Veneri jacuerunt quasi mortui, atque animam anhelantes: nec ad latrones referri congruenter potest, quod tanquam mortui quieverint, obruti vino, et crapula consepulti. *Beroald.*

PAG. 141 *Instantia validiore, &c.*] Gloss. 'Ἐπιεις, instantia,' &c. lege Ἐπειεις, ab ἐπιέγω. Glossæ aliæ: 'Instantia, σπουδή, &c. ἔνστασις, ἐπειεις.' *Pric.*

Vinum jam immixtum, &c. saucius illis, et crapula vinolentiaque madidis, ipse abstemius non cessat impingere] *Immixtum* est *merum*, ἀκρατον. Nicolaus Damascenus de Parsonda et Nanybri cauponibus: Ὀλον ἡδιστον πίνειν ὑπέχρον ἀκρατέστερον, ἐπίτηδες ὡς μεθυσθείη. 'Crapula vinolentiaque madidis,' est quod Luc. 21. 34. ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ βαρυνομένοις. 'Mero saucius' dixit et xxiv. Justinus: 'a vino fatigatos' Interpretes vetus Judith. xiii. 2. *Abstemius* male abest ab Oxoniensi Ms. Suidas: κλεψιποτῶ τὸ φειδόμενος πίνω, καὶ τὸν συμπότην φερακίζω. Αὕτη γε μὲν κλεψιποτοῦσα, καὶ σωφρονοῦσα, &c. id est (ut hic Noster) 'ipsa abstemia.' Tibullus: 'Sæpe mero somnum peperit tibi, at

ipse bibebam Sobria supposita pocula victor aqua.' Vide Judith. cap. 12. in fine. *Idem.* Non cessat] Gloss. 'Οὐ διαλείπει, non cessat, &c.' *Idem.*

Mihi fecit] Variat Lucianus, quem inspicit, si otium est, p. 248. *Elmenh.*

Cuncti denique, sed prorsus omnes vino sepulti jacebant omnes partim parati mortui] Magna huic periodo inest scabrities, Mstorum ope tollenda. Pricæus divinavit, *sed et prorsus omnes*, qui consuli potest de *cunctis et omnibus*. Sopiugius conjecit audacius, *cum denique prorsus somno vinoque, &c. vel cunctum denique et universum somno vinoque*. Cum in Ed. quoque Junt. post. sit *cum*, rescribo cum Viro docto ad mei exemplaris marginem: *Cum denique omnes, sed prorsus omnes, vino sepulti j.* locutione vere Appuleiana. Vide ad lib. x. p. 226. 'Totum me, sed prorsus totum, recepit.' Sic et repetit p. 234. 'diceret tu Cupidines, et Cupidines veros.' Similes repetitiones aliis quoque frequentes sunt, ut Cic. de Leg. lib. III. c. 14. 'Pauci enim atque admodum pauci.' Stat. lib. III. Theb. 62. 'Omnes Procubuere, omnes.' Adde Drakenb. ad Silium Ital. lib. XVI. 490. 'Primus, sed primus.' Cort. ad Plin. lib. VIII. Ep. 24. 'Ad homines, maxime homines, ad liberos, maxime liberos.' *Omnes* vero secundo loco significat, plane, omnino, toto animo et corpore ebrios fuisse. Vide Salm. ad Solin. p. 267. 'Villosæ omnes.' Male vulgo, *comis*. In Mss. aliquot *comas*. Aliis deest vox: unde potius et ex Isidoro lib. XII. 2. legendum: 'villosæ, mammis prominulis, ac profundis comis.' 'Sed prorsus omnes' plane ita junxit Cicero lib. IV. ad Fam. Ep. 10. Noster in Flor. n. 9. 'prorsus omnes virtutes: 'cuncto prorsus' infra lib. x. p. 225. 'omnino totum' Cic. de Inv. lib. I. c. 48. *Sequentia omnes partim sunt delenda*. Nam primo *omnes* suo loco exciderat: dein *partim*, pro quo *passim* reposuere Wower. Pric. Flor.

sive hic illic per antri conclave, non est in Flor. natum scil. ex *parati*; quod contra exsulat a Reg. Fux. Guelferbytanis, Pal. D'Orv. Oxon. et Ed. Junt. post. in quibus legitur, *partem mortui*: Guelf. sec. *parti*, in Pith. etiam *mortui*. Scilicet huc pertinet superiora *quæsiere mortui*: ac scribendum puto: *vino sepulti jacebant, parati morti*: quibus glossa addita fuit, *quasi vere mortui*, quæ dein corrupte in textum alieno etiam loco inrepsit. Vide ad lib. II. p. 41. 'Vivus quidem, sed sopore mortuus.' Lib. IV. p. 66. 'jacens in mortuum.' Non ergo *partim* erant *parati morti*, sive ad mortem strati et occidendo faciles, ac neci ipsis inferendæ idonei, sed omnes; neque *passim jacebant*. Nam discurrens eos, suis sedibus excitos, nusquam dixit Auctor, quippe soporifero vino erant ingurgitati, quo non ad furibundos clamores et gestus sunt inebriati, sed tacite sauciati suffocatique jacuerunt. Quare minus bene *passim* legit quoque Is. Toussaintius in Conjecturis ad Lactant. de Mort. Persec. c. 17. 'Morti sopitus.' Fuit cum legerem, *sepulti jacebant quasi vere mortui, partim parati morti*; ut quidam jacuerint ita quasi jam mortui, in quibus nullum patebat indicium vitæ superstitis, alii tamen viderentur vivere, nihilominus morti essent affines, facilesque. Semel autem in talibus sæpe *partim* omitti, vidimus ad lib. IV. p. 79. et hic etiam factum censet Stewechius ad lib. XI. p. 255. Sed alterum verius credo. Post *morti* minima distinctio est ponenda. Groslotius divinavit: *omnes pransi parati morti*. Oud. *Cuncti denique, sed prorsus omnes vino sepulti jacebant*] Scripserim, *sed et prorsus omnes, &c.* Servius in schedis Fuldens. 'Cicero sæpe ait, cuncti atque omnes: quia omnes non statim sunt cuncti, nisi iidem simul sint juncti.' Hinc *cuncti, συμπαρτες*, in vetere Onomastico. Claudianus: 'Hujus paci-

ficus debemus moribus omnes, Quod cuncti gens una sumus.' Apud Casiodorum v. 16. 'Et ob id omnibus possunt esse gratissima, quia cunctis profutura noscuntur:' sic supra lib. III. 'Et singulis et universis.' *Sepulti* heic, ut apud Senecam Epist. XII. 'Cum vino, &c. sepelisset se.' Virgilius: 'Castode sepulto.' Servius: 'Dormiente sine pulsu, sine motu.' *Jacebant* autem Latinissime dictum. Interpretes vetus Judith. XIII. 4. 'Porro Holofernes jacebat in lecto, nimia ebrietate sopitus.' Virgilius VI. Ecloga: 'Silenium pueri somno videre jacentem, Inflatum hesterno venas, ut semper, Iaccho.' Idem Æneid. III. de Polyphemo: 'Vinoque sepultus, Cervicem inflexam posuit, jacuitque per antrum:' ubi Servius: 'Verbum jacuit de Varrone mutuatus est, qui ait in lecto temuleutos jacere, sobrios cubare consuescere.' *Pric. Vīno sepulti, &c.*] Gloss. 'Sopor e vino, *κάρπος ἐξ οἴνου.*' *Idem. Parati morti*] Ad omnes injurias expositi, ut et de ebrio illo lib. VIII. loquitur. *ἐκδοτοί ὑπὸ τοῦ ὕπνου*, ut VI. 14. Antiquit. apud Josephum. Claudianus: 'Largo sopita Lyæo Castra subit: pereunt alii dum membra cubili Tarda levant, alii letho junxere soporem.' *Paratos morti* heic, ut apud Tacitum Annal. XIV. 'incesto parata:' et Annal. XV. 'arguenti paratus:' ita enim cum Faërno legendum non ausim dubitare. Verba Taciti: 'Prior Natalis totius conjurationis magis gnarus, simul arguenti' (vel, si malueris, *argenti Neroni*) 'paratior, de Pisone primum fatetur,' &c. In excusorum nullo non legitur, *arguendi peritior*. Id.

Tunc nullo negotio artissimis vinculis impeditis, &c. illis] Nimirum, 'Facilis victoria de madidis, et Blæsis, atque mero titubantibus.' *Nullo negotio*, est ἀπονητὶ, μετ' εὐκολίας, ὥσπερ ἐν σαγήνῃ λαβών· ut Chrysostomus in de Juramento locutus. *ἔνευ πολέμοιο*, Nonnus in Dionysiâcis dixit: cujus

versus ob similitudinem argumenti merentur apponi: Καὶ σφίσι λοῖγίος ὕπνος ἐπέχραεν, ἀκλίνας δὲ Ἔσχατα βακχευθέντες ἐπενάξοντο βοείαις. Ἄλλοι δ' ἀστορέεσσι κατεκλίνοντο κατευναῖς, Νωθρὸν ἐπιτρέφαντες ἀκινήτῳ δέμας ὕπῳ· Βάκχαις ἀδρανέεσσι ἐλώρια καὶ Διονύσῳ. Τοὺς δὲ δίχα πτολέμοιο καὶ εὐθίκτοιο σιδήρον Δούλιον ἐς ζυγῶδεσμον ἐληΐσαντο γυναῖκες Βριθομένους μελέεσσι, καὶ ἀντιβίῳ ὑπὲρ ὤμων Ὡς νέκυες ζῶοντες ἐλαφρῆζοντο μαχηταί. Loquitur de Indis post rotum medicatum fluvium a Baccho subjugatis. Sisenna apud Nonnum: 'Iuermos armati, impeditos expediti, sine ullo suorum vulnere cunctos interficiunt.' *Idem.*

Quam simul accessimus, tota civitas ad rotivum conspectum effunditur] Apud Athenæum Deipnos. v. Posidonius Aramaënsis: Καὶ σχεδὸν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν ἐκδοχὴν αὐτῷ ἐξεκέχυτο. supra lib. III. 'Ac dum primum angiportum insistimus, statim civitas omnis effusa, mira densitate nos insequitur.' Theodoretus Prodromus: Ἡ γὰρ μὲν πόλις, Ἐπεὶ τὸ ξυμβὰν καὶ τελούμενον μάθοι, Ἐξήσαν ξύγκλυδες ἐκ τῶν δωμάτων. Josephus bell. Jud. VII. 22. de nobilibus Romanis, Vespasiano e Judæa Romam adveniente: Οὐκέτ' ἀνεκτὸν ἦν ἀναμένειν, ἀλλὰ πορρώπατῳ τῆς Ῥώμης αὐτῷ προσευτυχίῳ ἐσπευδόν· οὐ μὴν, οὐδὲ τῶν ἄλλων τις ἠνείχετο τῆς εὐτεύξεως τὴν ἀναβολὴν, ἀλλ' οὕτως ἐξεχέοντο πάντες ἄθροοι, καὶ πᾶσιν εὐπορώτερον καὶ βῆον ἐδόκει τοῦ μένειν τὸ ἀπιέναι· ὥς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὀλιγαθρωπίας αἰσθησιν ἰδίαν· (malini ἰδίας) ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπιόντων οἱ μένοντες. Chrysostomus Homil. de Babyla: Καὶ γὰρ ποτε ἠνίκα ἀπὸ τῆς Δάφνης ἐπανήει, πᾶσα μὲν ἡμῖν ἡ πόλις εἰς τὴν ὄδον ἐξεχύθη. *Idem.*

Læti, faciem gaudio delibuti] D'Orv. male facie. In Edd. primis, *læti faciem, gaudio delibuti*. Quod malim. Nam et *delibutus* sic occurrit lib. III. pag. 49. 'lætitia delibuti, meque re-

spectantes,' &c. Lib. x. pag. 221. 'Magno denique delibutus gaudio dominus.' *Oud. Procurrunt parentes, affines, clientes, alumni, famuli, lati, faciem gaudio delibuti*] *Infra lib. xi.* 'Confestim denique familiares ac vernulæ, quique mihi proximo nexu sanguinis cohærebant, &c. repentino lætati gaudio, &c. ad menm festinant illico diurnum reducemque ab Inferis conspectum:' quo loco 'vernulas' vocat, quos hic 'alumnos.' Glossæ: 'Alumnus, οἰκοτραφῆς,' &c. *Pric. Gaudio delibuti*] *Isidorus Orig. lib. x.* 'Delibutus, de oleo unctus, &c. hinc et delibutum gaudio, id est, perfusum, vel plenum:' supra heic lib. iiii. 'Lætitia delibuti.' *Idem.*

Pompam cerneres omnis sexus et omnis ætatis] *Pollux Onomast. ix. 8.* Οὐδὲς οὕτω γέρων ἢ παῖς ὅστις αὐτὸν οἶκοι κατεῖχεν. *Justinus lib. v.* 'Non pueros imprudentia, non senes debilitas, non mulieres sexus imbecillitas domi tenet.' *Paulinus in Ambrosii funere:* 'Erat exequiarum turba innumerabilis, totius dignitatis, totiusque sexus, omniumque pene ætatum.' *Chrysostomus ubi supra:* Κεναὶ μὲν ἀγορὰ ἀνδρῶν, κεναὶ δὲ γυναικῶν ἦσαν αἱ οἰκίαι, ἔρημοι δὲ παρθένων οἱ θάλαμοι: οὕτω καὶ ἡλικία πᾶσα καὶ φύσις ἑκάτερα τῆς πόλεως ἐξεπῆδησαν. *Posidonius jam dicto loco:* Συνέτρεχον ἐπὶ τὴν θεάν ταύτην, ἄνδρες, γυναῖκες, παῖδες. *Theod. Prodromus:* 'Ἀνδρῶν, γυναικῶν ὄχλος, ἡβώντες νέοι, Γηρῶντες, οὐ γηρῶντες, εὐτυχῆς, πένης, Γραῶν ὄμιλος, παρθένων, οὐ παρθένων, &c. *Idem.*

Hercle memorandum spectamen] *Lib. vi.* 'Videt hercle memorandi spectaculi scænam:' et *viii.* 'Cerneret non tam hercle memorandum quam miserandum etiam spectaculum.' *Id.*

Virginem asino triumphantem] *Sive in asino:* quam præpositionem addit *D'Orleans ad Tacit. lib. xiv. Ann. p. 724.* Sed ita *Ovidius lib. v. Fast. 52.* 'Illa coronatis alta triumphat equis.' *Oud.*

Hilarior pro virili parte] *Ovid. Trist. v. 12.* 'Laudes Cæsar pro parte virili Carnina nostra tuas qualiacunque canunt.' *Pric.*

Profatisque naribus] *Glossæ:* 'Ἐκφυσῶ, efflo, profflo.' *Virgilius:* 'Profflat de naribus ignem.' *Idem.*

Rudiri fortiter, imo tonante clamore personui] *Lucianus Bæcho:* 'Ὁ τοῦ Σεληνοῦ ὄνος ἐνυάλιον τι ἀγκῆσατο. quod ἀγκᾶσθαι μάλα τραχὺ καὶ καταπληκτικὸν *Idem in Piscatoribus vocat. Virgil. iv.* 'Tercentum tonat ore Deos.' *Servius:* 'Aut quia, &c. aut, tonat, clara voce, et cum fiducia invocat.' *Idem.*

Colligatos adhuc rino magis quam cinculis, &c.] *Chrysostomus Homil. de Ebrietate:* Ἄπαν καταδεσμοῦντες τὸ σῶμα, ἀλύσεως σιδηρᾶς χαλεπωτέρῳ, τῷ τῆς μέθης, &c. *Idem.*

Colligatos rino] *Sic μέθη συμποδίζων τινὰ Plato vi. de Republ. Idem.*

Eratisque rebus] *Pal. Guelf. sec. eruptis, Oxon. Guelf. pr. cunctisque. Perperam Viri quidam docti probant eruditis. Mera est librariorum aberratio, qua lapsi sunt descriptores etiam vetustissimarum membranarum Leidd. utrarumque Prol. lib. xii.* 'Terra edita, ut inde eruta dicantur.' *Nec melius se habet eruderatisque, quod ad marginem hic adlevit vir doctus. Proprie enim terra, ager dicitur eruderari, e quo rudera, et lapidosa quæcumque bene sunt sublata; ut apud Varr. lib. xi. c. 2. R. Rust. Hinc metaphoricè quamvis purgationem et defæcationem significat. Confer Savaronem ad Sidon. Apoll. l. v. Ep. 7. et 15.* 'Volumen prophetarum sua cura manique de supervacuis sententiis eruderatum.' *Adeo ut si jam istud participium posset habere locum, antrum latronum vel spelunca dici deberet eruderata, non res et opes inde sublata. Bene erutis servant reliqui Mss. et Edd. Neque enim ea tantum erui dicuntur, quæ in terræ latent visceribus, sed et illa, quæ in*

abdito sunt recondita. Sic de sanctiore arario Lucan. l. III. 155. 'Tunc conditus imo Eruiit templo, multis non tactis ab annis Romani census populi.' Immo etiam de hominibus latentibus occurrit, si vulgaris lectio, a vetustissimis Codd. confirmata, est vera in Horatio lib. I. Sat. 4. vs. 26. 'Quemvis media erue turba.' Quod enim alii Codices, ut duo a me visi, *elige*, al. *cripe*, al. *arripe* dant, videntur interpretationes esse glossatorum. *Oud.*

In proximas ripas] *Rupes* coniecerat Lipsius, ut est in Ed. Junt. post. *Rapinas* Flor. et Oxon. Pith. Guelf. sec. ac margo Guelf. pr. Sed verissime *rupinas* præter alios Codd. præbent quoque Guelf. pr. D'Orvillianus, ut viri docti ex Wowerii monito, pro vulgari *ripas*, jam repositum iuerunt. Vide ad lib. VI. pag. 126. In Ed. Junt. pr. *præcipitas*. Idem. *In proximas rupinas præcipites dedere]* Lib. IV. 'Per altissimum præceps in vallem proximam etiamnunc simul spirantem præcipitant.' *Pric.*

Suis sibi gladiis obtruncatos reliquere] Hegesippus IV. 32. de Vitellio: 'Peremittit in media urbe, vina et sanguinem fundens.' Petronius: 'Hic graves alios mero Obtruncat, et continuat in mortem ultimam Somnos.' De Sisara a Jaële occiso. Judic. IV. 14. 'Soporem morti consocians defecit.' Claudianus: 'tali letho junxere soporem.' *Idem.*

Tali vindicta læti, &c.] Infra hoc lib. 'Vindictæ, &c. gratulabar.' Virgilius: 'Et tandem læti sociorum ulciscimur umbras.' *Idem.*

Civitatem revenimus] D'Orv. *civitates*. Oxon. Guelf. sec. *revertimus*, ut in f. l. I. 'cubiculum reversus.' Sed l. IX. p. 194. 'Larem reveni meum.' In Apol. p. 499. 'Alexandria revernerit.' Atque Plautus, Cicero, aliique. In Septimio etiam de B. Troj. l. I. c. 7. 'Alexander cum supradictis comitibus revertitur,' in Mss. et

Edd. Vett. *venit* pro *revertit*, ut l. II. c. 27. 'Legati ad exercitum revernerunt.' De præpositionis ellipsi vide ad l. I. p. 4. *Oud.*

PAG. 142 *Dirictias publica custodela commiseret]* Quidni *publicæ custodela?* Certe cum aliis Noster alibi (vide ad pag. 149. 'Meque fugæ committito.') Dativum huic verbo junxit. Anue aliud quid latet? Nam in D'Orv. est *publico*, quod probum foret, si legeretur *ad vel in custodelam*. Vide ad Liv. l. V. c. 50. 'Quum in publico deesset aurum.' *Idem.* *Publica custodela]* Quæ Tacito Annal. III. 'publica custodia.' Vide ad Act. 5. 18. notata. *Pric.*

Sospitatorum nuncupatum m. prolixè quæritabat] Male abest *prolixè* a Pal. Guelf. utroque, Oxon. et Par. Dein *qui curitabat* in Pith. *quæritabat* est in Edd. Vicent. Ber. et vulgaribus usque ad Ed. sec. Vulcanii, qui tunc recepit cum Elmenh. et Scriv. ac Westerh. ad Ter. Eun. v. 9. 53. conjecturam Colvii, *pr. quam curabat*, bonam quidem quod ad sensum, sed nimis a Mss. recedentem. Nam in D'Orv. quoque et Inc. Guelf. utroque, et Ed. Junt. post. est *quiritabat*, Oxon. Fux. *quiritabant*. Deleta voce *nuncupatum* *Pricæo* etiam placebat *quiritabat*. Sed perperam. Verbum enim hoc numquam adhibetur, nisi in querela, et auxilii inploratione, ut patet ex iis quæ protulit Stewechius; et ex notatis ad l. V. p. 107. 'Hæc quiritans.' Comm. ad Plin. l. VI. Ep. 20. 'Alioquin et prolixum ejurare dixit' l. VIII. p. 159. Quapropter ego cum Schikerado, Lipsio, Wower. Brantio, *Pric.* et Flor. Edd. quoque præfero *curitabat*, ut diserte est in Ms. Paræano, frequentative pro 'valde curabat.' Ut enim a 'clamo,' 'clamito,' 'dicto,' 'dictito,' &c. sic a 'curo,' 'curito.' Eamque formam enixe amat adhibere Appuleius. Egit ergo, quod promiserat puella l. VI. p. 128. 'sinu serico progestans nucleos

et edulia mitiora, te meum sospitatore[m] quotidie saginabo,' &c. uti et quæ hic sequuntur. *Prolixæ* autem est rei culinariæ proprium, unde et 'lixæ,' et 'caro elixa;' neque enim a 'laxus,' sed a 'lix' derivatur. Vide Voss. in d. v. 'Curare' vero millies de cibaria re occurrit. Vide Broukh. ad Tib. 1. 5. 33. *Oud. Enim me, sospitatore[m] suum nuncupatum, matrona prolixæ curitabat*] Gloss. 'Prolixæ, &c. αὐταρκῶς.' fortasse ἀρετῶς legendum. Variant hoc loco et editi, et Mss. Oxoniensis, *matrona quiritabat*: quæ, si τὸ nuncupatum abesset, satis commoda lectio: quiritabat me sospitatore[m] suum, i. e. prædicabat, singulis instrepebat: hoc et olim Beroaldo placuit. *Pric. Curritabat*] Corrigendum est, *quæritabat*: ut sit sensus, Sponsa illa captitia me tunc maxime quærebat, utpote ipsius sospitatore[m]. Vel lege *quiritabat*, quod est clamabat, vocitabatque, et de me plurimum sermocinabatur: nam proprie 'quiritare' is dicitur, qui quiritum fidem clamans implorat: ut docet M. Varro. 'Quiritari,' inquit Donatus, 'Veteres dicebant, quiritēs conclamari.' In hanc sententiam Lucianus: πολλὸν λόγον εἶχεν ἐμοῦ συναιχμαλῆτου: id est, de me conceptivo multum fabulata est. *Beroald.*

Præsepium meum passim hordeo repleri jubet] Lib. ix. 'Cibariis abundanter præsepium instruxit.' Ovidius: 'Plenum ad præsepe juvenci.' Tibullus: 'Nunc ad præsepia debent Plena coronato stare boves capite.' Hinc πολυτελής καὶ φανωματικὴ παρασκευὴ in Plutarchi Apophthegm: vide Suidam, verbo ὄνος πρὸς ἀχυρά: et Hesych. in Στατὸς ἴππου, et Καπανικώτερα. *Pric.*

Camelo Bactrino] Oxou. Guelf. pr. *Batrino*, D'Orv. *Vactrino*, Pith. *Vactrinæ* pro more contusionis τῶν β et r. Edd. Juut. pr. Alid. Colin. *Bactriano*; ut passim quidem Latinis hoc adjectivum effertur. Sed et οἱ Βάκτροι

Græcis, 'Bactri,' Latine, in sing. 'Bactrus.' Hinc ergo 'Bactrinus,' ut ab, Augustus, Augustinus et Augustianus; a, Drusus, Drusinus et Drusianus. Vide ad Suet. Claud. c. 11. Verum præfero lectionem Ms. Florent. et Pith. et Edd. Rom. Vincent. Beroaldi, et Bas. pr. *Bactrinæ*. Non enim Græci tantum amant κάμηλον potius efferre genere feminino, sed et Latini; et imprimis Plinius. Consule Harduinum ad l. viii. c. 18. § 26. 'Camelos inter armenta pascit Oriens; quarum duo genera, Bactriæ et Arabiæ: differunt quod illæ bina habent tubera in dorso, hæ singula, et sub pectore alterum, cui incumbant.' Sic etiam vetustissimæ membranæ Leidd. et aliæ. *Oud. Fœnumque camelo Bactrino sufficiens*] Vide 1. 10. § 8. Jul. Pollucem. *Pric.*

Diras devotiones imprecet] L. ix. 'Diras in eum devotiones deprecata.' Servius ad Æneid. iv. 'Jam utitur' (Dido) 'imprecationibus, i. e. devotionibus: unde devotor et devotrix dicitur, qui imprecatur.' *Idem.*

Inescatos] Nove pro 'saturatos.' 'Escandi gratia' Solonio. 'Esculentus,' i. e. edax, Sidouio c. 12. 'propter escam bibendi,' Valg. Etr. xii. 6. *Wass.* Sic 'recens' et 'vetus esca' pro omni cibo avibus ad saginandum dato, Colum. l. viii. c. 7. ubi etiam pane obescant avem pro, saginant: sed in al. et Sang. Cod. *obesant*. *Oud. Largissimæ cænæ reliquiis rapinisque canes omnes inescatos atque distentos*] Ambrosius Sermon. xxxiii. 'Videas in nonnullorum domibus nitidos et crassos canes discurrere,' &c. Canis apud Phædrum: 'De mensa sua Dat ossa Dominus, frustra jactat familia, Et quod fastidit quisque pulmentarium.' 'Inescatos' hic, repletos: quia escis nempe solent corpora repleri: hinc infra ix. metaphorice, 'odore sulphuris inescatus.' *Pric.*

Promitterent honores habituri] P. h. *habitueros*. Putean. Num ita legi vo-

luerit Putean. an vero exciderint litteræ *B* vel *M*, ut notare voluerit, sic in Bembiv. Mangani vel utroque Codice exarari, nescio. Posterius tamen credo. Nam *habitu*ros inveni etiam in D'Orv. Fux. Sed mutatione non est opus. Adi Pricæum, et me ad Cæs. I. II. B. Civ. c. 86. 'id quod facturi confirmaverunt.' De hoc Græcismo consule et Jensiū Lect. Luc. p. 70. et seqq. Isque ter reddendus est Apollodoro e Ms. D'Orv. I. III. p. 167. Ed. Gal. ἔτεκνος δὲ οὖσα Νιόβη τῆς Ἀητοῦς εὐτεκνωτέρα εἶπεν ὑπάρχειν. Vulgo, εὐτεκνωτέρα. p. 212. εἶπεν, &c. μόνη γὰρ θεραπεύσαι δύνασθαι. Vulgo, μόνη. p. 224. εἴβητο ἀφανῆς γενέσθαι; ut illic quoque habent Oxon. et Palat. non ἀφανῆ. Oud. Quond summos illi promitteret honores habituri mihi] Pro, 'se habituros mihi' sic Taciti Ann. xv. 'Fossam depressuros promiserant.' Virgilius: 'Sensit medios delapsus in hostes: ubi Servius Fuldens. 'Sensit in medios se hostes esse delapsum: ut Horatius: 'Dignis ait esse paratus: pro, 'ait se dignis paratum esse.' Catullus: 'Ait fuisse navium celerrimus.' Pric.

Consilium datur] Sic I. Cor. 12. 25. γνώμην δίδόναι. Idem.

Quo p. facto, d. remunerarer] Abest a Cod. D'Orv. τὸ *facto*. Ac malim *pacto* sive *modo*: ut passim. Ac Nostro sæpe 'nullo pacto' pro 'nullo modo.' L. x. p. 226. 'Quo pacto mulier tam grande genitale susciperet.' Sed et 'quo facto' I. IX. p. 178. Sunt autem hæ voces millies confusæ. Dein *remuneraret* Edd. Vic. Ber. Junt. utr. Ald. Oud.

Placuerat uni, domi me concl.] Mss. Reg. Fux. Guelf. ambo, Pal. Oxon. pl. *quidem dominæ concl.* D'Orv. pl. *quidem dominæ me concl.* Verum si *dominæ* id placuisset *consilium*, reliqui non fuisse dissensuri videntur. Ad hæc sequitur *alius*, ut advertit Pricæus. Quare corrigendum puto, si alii addicant Codd. in τῷ *quidem*,

Placuerat cuidam, domi me concl. Sed 'unus' et 'alius' I. VI. p. 126. ac crebro. Idem. *Placuerat uni, domi me conclusum*] Virgilius: 'Aut intus clausos saturam ad præsepia servant.' In veteri Onomastico: 'Concludo, συγκρατακλείω.' Oxon. et Palat. Ms. *Placuerat quidem Dominæ conclusum*, &c. cui ne possim lectioni acquiescere obstat sequens illud, 'Sed obtinuit alius,' &c. Antithesis vocum *uni* et *alius* vulgatam lectionem stabili. Pric.

Hordeo, lecto, subaque, &c.] Ineptè, ex Colvii conjectura, *secto* edidere Vulcan. Ed. sec. Elmenh. Scriv. Flor. Fructum ac fractum, vel etiam tinnusum hordeum, datur in usus humanos, *sectum* nusquam. Et cui bono hoc asini dentibus, hordeum satiss frangere valentis. Melior foret conjectura Stewechii *lente*. Sed Mss. et Edd. O. servant *lecto*. In Pal. *lecto hordeo*, bene, sive electo, puro, optimo, nec tantum recente, ut I. IV. p. 78. sed ex quo omnes furfures et lapilli erant secreti, quos contra queritur sibi adpositos p. 143. *Lecto* alii capiunt substantive pro cubili molliori. At eo non saginantur asini. Et certe tum præponi deberet. Oud. *Otiosum, &c. saginari*] Lib. VI. argumento simili: 'Inter cibos delicatos et otium profundum.' Horatius: 'Boveunque Disjunctum curas: ubi vetus Scholiastes: 'Otiosum pascis.' Apud Phædrum lupus: 'Quanto est facilius mihi sub tecto vivere, Et otiosum largo satiari cibo!' Pric.

Rurestribus campis] Lib. VIII. 'arva rurestria' vocat. Idem.

Daturus Dominis inscensu generoso multas mulas alumnas] Philo II. de legg. special. ὄνους ὑπερμεγέθεις, οὐς προσαγορεύουσι κήλονας, ἀνατρέφουσιν, ἵνα ταῖς θηλείαις ἀναβαλῶσι πώλοις. Id.

Armentario equisone] Equilone Fux. *equisone* hic præbent Oxon. et Edd. Beroald. Junt. utr. Ald. Colin. Bas. Colv. Vulc. utraque, et aliæ. Quo modo sæpius ea vox exaratur, uti in

Glossis ἐπιπόκιμος nunc 'equilio,' nunc 'equisio,' nunc 'equiso' vertitur. Et hinc forsā corrigi posset Epigr. in Catal. lib. v. Ep. 130. p. 310. 'Ubi iste post Sabinus, ante equisio Bidente dicit adtondisse forcipe Comata colla.' Vide Comm. Burm. et Add. Hic tamen malim *equisone*. Vide ad VIII. init. *Armenta* D'Orv. *Oud.* *Evocato armentario*, &c.] 'Cui tradita cuncta Armenta, et late custodia credita campi.' Onomasticon vetus: 'Armentarius, ἀγελάρχης.' *Pric.*

Deducendus adsignor] Donatus ad II. 2. Eun. 'Ducitur quis ad sepulcrum, deducitur ad lætitiā.' *Idem.*

Gaudens lætusque] Supra hoc libro, 'Læti et gaudentes.' *Idem.*

Sarcinis et ceteris] *Et ceteris oneribus*, vel *honoribus* habent Flor. D'Orv. Oxon. Pith. Guelf. cum Edd. Wow. Elm. et seqq. Absque quibus Mss. esset, facile descendissem in Stew. sententiam, inductis scriptæ lectionis in aliis Codd. variatione; et exsilio vocis *oneribus* in Edd. Vett. Quamvis, cum jam *clitellis* depravatum esset in *aliis*, *ceteris*, librarius quis temere addere potuerit *onerib.* Vide ad Phædri lib. I. F. 15. de asino: 'Clitellas dum portem meas.' At mirum est, nusquam Auctorem ea voce per totam hanc fabulam usum fuisse. *Oud.* *Sarcinis et ceteris oneribus jam nunc renunciaturus*] Post nempe insignem honorem salvam virginem reportandi: etiam hodie, camelus qui quotannis Mecham donaria Regis Turciæ portat, ex eo nunquam tempore ulla sarcina gravatur. Tò *oneribus* (quod et in Oxoniensi legitur) bene additum fuit ex Palatino Codice. *Pric.*

Nactaque libertate] Oxon. *naptaque*; unde quis refingere posset *adeptaque*. Quo participio optimi quique passive sunt usi. Passive tamen et Hyginus dixit F. VIII. 'Ea occasione nacta, fugæ se mandavit' et alibi. Mallem tamen, si per Mss. liceret, *dataque*

lib. Certe *data* et *nacta* sic in Mss. crebro permutantur. Vide Drak. ad Liv. Ep. 15. 'pax et libertas data est.' *Oud.*

Pratis herbeantibus] *Herbantibus* sive herbascentibus repusui auctoritate Mss. tum Roaldi et Elmenh. tum Reg. Pith. Guelf. utriusque, Pal. Oxon. Bert. D'Orv. et Edd. Vett. usque ad Colv. et Lugd. nisi quod audacius a Scriverio sit repositum *vernantibus*, cum præcedat *veris*, adeoque minus eleganter dicatur 'veris initio vernare prata.' Quamvis aliter *vernare* per se sit egregium; et passim de agro, humo, aëre dicatur. Vide in Apol. p. 414. Plin. lib. VII. c. 2. Flor. lib. I. c. 16. Comm. ad Ovid. lib. X. Met. 166. *reperaturas* Guelf. pr. *Idem.* *Veris initio pratis herbeantibus rosas utique reperaturas aliquas*] Infra lib. X. 'Plane tenui, ut potui, specula solabar clades ultimas, quod ver in ipso ortu jam gemmulis floridis cuncta depingeret, &c. et commodum dirupto spineo tegmine spirantes cinnameos odores promicarent rosæ.' Horatius: 'Mitte sectari rosa quo locorum Sera moretur:' ubi vetus Scholiastes: 'Vetat puerum rosas, quæ jam peracto vere inveniri non solent, studiosæ quærere.' *Pric.*

Subibat me tamen i. e. frequens cogit] *Tamen* hic locum non habet, sed legendum est vel cum Puteani libris, *cum illa*, scil. cogitatione, quod veris initio rosas aliquas reperirem, et sic ex Fotidis promisso lib. III. in hominem redirem, vel cum Oxon. *tum illa*. At prius malo. In Mss. vix distingui possunt hæ voculæ. Ad hæc cum Mss. O. et Edd. ante Colinenn, in cuius editionem vox *frequens* librariorum errore videtur inrepsisse, rescripsi *se-quens*. Non enim hoc frequenter cogitavit, sed ea quoque *subiit* cogitatio, se hominem factum, multo majoribus beneficiis honestatum iri. Miror, hunc locum tam negligenter ab viris eruditis esse prætermissum. *Oud.*

Sabibat me tamen illa etiam frequens cogitatio] Oxon. et duo alii Mss. *S. m. tum illa etiam sequens cogitatio. Pric.*

Asino meo] Male omnino Wow. et seqq. receperunt scripturam solius Cod. Fulviani, quam merito explosit Pricæus, et optime *meo*, ut dant ceteri libri et Edd. priores, vindicavit. Passim ita de se, ut asino, dicit 'asinum meum.' Vide Pric. lib. xi. p. 250. 'quo meus stabulaverat asinus.' Atque hinc in f. hujus libri, 'Meleager asinus interisset,' non *interissem*: et sic contra de se, ut homine, 'memm Lucium.' Quod corruperunt quoque lib. x. p. 232. 'promicarent rosæ, quæ me priori meo Lucio redderent:' ubi plura. Sic Arnobius ait lib. i. p. 41. 'hominem suum,' quem induerat Servator Christus, de quo dixerat. *Tributis* Guelf. pr. *Oud. Honoribusque plurimis navim modo tributis*] Non hanc damnaverim scripturam, prætulerim tamen *asino meo tributis*, quam et nonnulli editi et Codex Oxon. exhibent. Infra lib. ix. 'Ipse gratas gratias asino meo memini:' et xi. 'Ad illum locum pervenimus, in quo meus pridie stabulaverat asinus:' sic in eodem libro, 'Redde me meo Lucio:' et x. 'Rosæ, quæ me priori meo Lucio redderent.' *Pric.*

Multo tanta, pluribus] *Tanto* bene ex emendatione Stewechii Groslotii que tacitus invexit Colvius et seqq. cum Mss. præter Palat. Fux. Pith. Guelferb. utrumque, et D'Orv. in quo est *me*. Sic de Deo Socratis p. 681. 'Multo tanto subtiliora:' item lib. x. p. 225. Vide J. F. Gronov. ad Gell. lib. iv. c. 9. 'multo tanto laudatiora.' Aliaque, et similia supra ad lib. vi. init. 'nimio tanto cupidior.' *Oud.*

PAG. 143 *Molæ mach. sub jugum*] Olim jam Beroaldus monuit, junctim et una voce leg. *subjugum, ὑποζύγιον*, ut est in Mss. O. ac Glossis. Vide et Pricæum. Male Grut. lib. iii. Susp. c. 14. *subjugam*, et Vulcan. Ed. sec.

subjugem. Sic 'conjugus,' 'disjugus,' 'sejugus,' &c. alibi. 'Trijugum caput' lib. vi. p. 121. Infra lib. ix. p. 186. 'subjungi machinæ asinum:' ubi in Mss. nonnullis quoque *subjugum*. Sed illic vide. Pro 'lora subjugia' Vitruv. lib. x. c. 8. Ms. Franek. *subjuga*. Sed aliter Catoni c. 135. *Idem. Molæ machinariæ subjugum me dedit*] Columella de hoc genus animalibus: 'Jam vero molarum et conficiendi frumenti pene solennis est hujus pecoris labor.' 'Subjugum me dedit,' (inquit) infra lib. ix. 'Subjungi machinæ novitium clamabat asinum.' In veteri Onomastico: 'Subjugalīs, ὑποζύγιος.' Glossæ: 'ὑποζύγιον, jumentum, subjugium:' scribe, *jumentum subjugum*. Hesychius: ὑποζύγια κτήνη, τὰ ὑπὸ τῶν ζυγῶν καὶ τὰ ὑπόζωμα (fortasse καὶ τὰ ζῶα) πάντα τὰ ἐξενεγμένα. *Pric. Subjugum*] Junctim et prima acuta lego, ut sit dictione unica *subjugus* eleganter dictus, qui sub jugum mittitur, qui Græce dicitur ὑποζύγιος. *Beroald.*

Vicinorum etiam frumenta, &c.] Oxon. *frugamenta*: quam vocem nondum alibi reperi. *Pric.*

Nec mihi misero statuta saltem cibaria pro tantis præstabantur laboribus] Infra lib. ix. 'Matutino lutum nimis frigidum, geluque præacuta frusta nudis invadens pedibus enitebar: ac ne suctis saltem cibariis meum ventrem replere poteram.' Jure autem hoc asinus conqueritur, cum, ut virga et onus portio ejus, ita et cibaria. Vide xxxiii. 25. Sirachidem. Δούλω μισθὸς τροφῆ, Aristoteles in (Economicis dixit. Seneca lib. iii. de Benef. 'Est aliquid quod Dominus præstare servo debeat, ut cibaria,' &c. Theano de servis loquens: Δικαία χρῆσις, ἵνα μήτε διὰ τὸν κόπον κάμνωσι, μηδὲ ἀδυνατώσι διὰ τὴν ἔνδειαν. Vide Proverb. 31. 15. Matth. 10. 10. Coloss. 4. 1. l. 22. et l. 50. ff. de oper. libert. *Idem.*

Hordeum meum frictum] *Ordea*

Gnelf. sec. Oxon. *frictum*, D'Orv. *fractum*; quomodo etiam in aliquot snorum Codd. exstare monuit Beroaldus, sed male hoc loco. Duo describit Appuleius, quæ solebant fieri frumentis, humano esui præparatis. Ea enim prius 'siccabant' vel 'torrebant' seu 'frigebant.' (Græci dicunt φρύγειν et τηγαύζειν.) Tum fricta sub mola frangebant, sive conquassando comminuebant in farinam. Hinc passim illa conjungi solent ab Antiquis. Virgil. lib. 1. Georg. 267. 'Nunc torrete igni fruges, nunc frangite saxo:' et lib. 1. Æn. 179. Plin. lib. xviii. c. 7. 'Græci perfusum aqua hordeum siccant, ac postero die frigunt, deinde molis frangunt:' quem locum obportune inter alia citat Ill. Heinsius ad Ovid. Medic. Faciei vers. 71. 'Nec tu pallentes dubita torrere lupinos, Et simul inflantes corpora frige fabas, &c. Utraque da nigris comminuenda molis.' Ex quo verbo abunde patet, male eundem virum pro *torrere* conjecisse *freudere*. Hoc enim demum est *comminuere*. Rectius idem divinavit lib. ix. p. 193. 'Alveo frumenta confesa purgari consuevant.' De *hordeis* ibidem præcesserat vers. 57. 'Hæc ubi ventosas fuerint siccata per auras, Lenta jube scabra frangat asella mola.' Male autem vulgo jungunt *hordeum meum frictum*, cum post *meum* distinctio quædam sit ponenda. Dicit Appuleius, hordeum suum, sive quod sibi designatum erat et debebatur, ipsi non fuisse adpositum, sed illud ab ista muliere frictum (vide Glossas) et a se per molam quassatum et fractum, vel ab ipsa consumi, vel, quod pejus erat, vicinis venditari. Sic rem esse considerandam patet ex Luciano, cujus omnia hic nostris sunt simillima in Asino t. 11. p. 597. καὶ τὰς μὲν κριθὰς, τοῦ μὲν ἄριστον, φρύγουσα, κάμολ, ὥστε ἀλεῖν ἐπιβάλλουσα. ibidem præcesserat: παρὰ τῶν ἄλλων, τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς ἀγροῖς ἄλευρα τὸν μισθὸν αἰτού-

σα, ἐξεμίσθου τοὶ ἐμὸν ἄθλιον τράχηλον. ai sequitur, ἐμοὶ δὲ πίτυρα ἄριστον ἦν. dum ipsa edebat μάζας ὄλας, de quibus vide omnino nostrum D'Orv. ad Charit. lib. iv. cap. 2. pag. 370. N. Act. Lips. A. 1751. pag. 110. *Oud. Hordeum frictum*] Ex Luciano, qui ait: καὶ τὰς μὲν κριθὰς τοῦ μὲν ἄριστον φρύγουσα, quod significat prandium fuisse hordeum frictum. φρυγέω enim est sicco, et frigo. Plautus dixit 'cicer frictum,' intelligi volens rem vilissimam. Quidam legunt *fractum*, referentes ad molam, qua cicer molitur, quassatur, infringitur: unde et 'faba fressa:' sequitur enim: 'Et sub eadem mola meis quassatum ambagibus.' Græci hordeum appellant κριθήν, inde tuberculum oculorum a Græcis *crithe* nominatur, a similitudine videlicet hordei, cujus et Cor. Celsus meminit in vii. *Beroald.*

- *Lab. machinæ attentæ*] De hoc Genitivo etiam verbis et adverbis juncto agam latius ad lib. viii. pag. 153. 'morum improbatas.' Ac sic edidit, probavitque e lib. ix. p. 185. *Pricæns*. Verum contra Mss. ceteros nihil innovandum fuerat. Nam, præterquam quod sumi posset, ut 'attentus negotio,' et alia, de quibus vide ad lib. iv. p. 79. 'Huic operi attentum,' uti legunt, male tamen, viri docti; videtur potius hic Auctor eam vocem proprie adhibuisse, pro tenso ad machinam et adnexo, ἐπιτεταμένῳ, ut in Glossis. Sic proprie lib. 11. p. 31. 'Arcum vigor attendit:' et magis ad hunc locum lib. vi. pag. 116. 'rupibusque attenditur,' sive adnectitur, et eo usque porrigitur: ubi vide. *Oud. Laboriosæ machinæ attritæ*] Infra lib. ix. 'Pectora copulæ sparteæ tritura continua exulcerati:' exempla locutionis jam ab aliis adducta. *Pric.*

Furfures incretos] *Inertes* legas in Edd. Juntinis: quod significaret furfures non idoneos alimento præstando; quomodo 'iners arbor,' 'gleba.'

&c. quæ fructum non ferunt, redduntve, apud Poëtas. In D'Orv. Cod. est *intirtos*. At recte in ceteris Mss. et Edd. *incretos*; quod pessime Floridus sumpsit pro 'non cretos, hand cribratos,' contra verbi usum et Auctoritatis mentem. Nam si furfures nondum erant cribrati, tunc certe innixta erat iis bona et esculenta farina. Verum eam subripiebat Lucio mulier, et postquam eam cribro separaverat a furfuribus, hos reliquos, ut erant sordibus et lapillis salebrosi, adponebat illi; ut optime exposuit Beroaldus, a Florido et aliis non intellectus. Unde etiam pessime Sciopp. lib. iv. pag. 116. conjiciebat *incretæ moli* pro inconditæ, indiscretæ. Adi me et illic loci. Oud. *Furfures apponebat*] Suum, non jumentorum pabulum. Plaut. Capteiv. 'Pistores scrophipasci, qui fursure alunt sues.' *Pric. Incretos*] Vide Beroaldum. Id. *Furfures incretos*] Accipe *incretos*, permixtos, non purgatos, neque excretos: sequitur enim, 'Sordidos:' sic Horat. in Sermon. 'Incretum puris circumposuisse catillis.' Ubi exponunt commentatores, 'incretum,' permixtum, vel 'incretos' expone pro cribratos, quæ scilicet elegantior sciitorumque expositio est. 'Incernere' enim et 'succernere,' est cribris et excussoriis repurgare. M. Cato, 'cum semen serito, cribro tanquam linum, et eo terram, cribro incernito altam digitum transversum.' Plin. in xviii. 'Farinario cribro succernunt:' inde 'incerniculum' cribrum genus vocant, de quo Plin. in viii. 'Ne frumentarii negociatores ab incerniculis arcerent:' item M. Cato jubet, in supellectile villatica habendum esse 'incerniculum' unum. 'Furfures' autem 'increti,' hoc est, cribrati, hand dubie deteriores vilioresque sunt, cum farina sequestrata sit ac separata. Lucianus, ἐμοὶ δὲ πίτυρα ἄριστον ἦν: id est, 'mili furfur prandium erat.' Græci πίτυραν vocant fursurem, unde

furfurei panes 'pityrii' dicti: quorum mentio fit a Galeno in i. de aliment. 'Rustici veteres' (auctore Gellio) 'apludam dixere fursurem frumenti, sicut floces vini facem.' Hinc illud, in esitantem fursureum panem, et vinum foetidum potantem: 'Apludam edit, floces bibit.' Plin. vero tradit, purgamenta milii et panici 'apludam' nominari. Inter vitia corporis sæda sunt et furfures, quorum mentio apud Plin. frequens: 'canicas' appellant furfures de farre: a cibo canum. *Beroald.*

Fortuna sæva] Rursus *sæva* conjecit Sopingius, et ediderunt quoque Vulc. Ed. sec. Elmenh. ac Scriv. Sed vide Pricænum et me ad lib. v. p. 91. 'periculum tibi minatur Fortuna sævior.' *Sævis* Pith. et in D'Orv. Palat. Fux. Gneif. ordine inverso exaratur, *trad. cruciatib.* Oud. *Talibus ærumnis edomitum novis Fortuna sæva cruciatibus tradidit*] Infra hic: 'Fortuna meis casibus pervicax, &c. novas instruxit insidias.' Item: 'Fortuna meis cruciatibus insatiabilis, aliam denuo mihi pestem instruxit.' Apud Virgilium: 'Nunc eadem fortuna viros tot casibus actos Insequitur.' Apud Achillem Tatium ille lib. vi. Ἐμοὶ δὲ ἡ συνήθης Τύχη πάναν ἐπιτίθεται, καὶ κατ' ἐμοῦ δρᾶμα καυρὸν συντίθεται. In veteri Mimo: 'Fortuna obesse nulli contenta est semel:' apud Nonnium Ennius: 'Hæc mea fortuna, ut omnia in me conglomeras mala!' 'Edomitum ærumnis,' ut apud Servium (*Æn.* ii.) 'ærumnis victum.' Catonis hoc loco locum opportune corrigamus. 'Adversæ' (inquit) 'res se domant, et docent quid facto opus sit:' ita omnes Gellii editiones mihi visæ exhibent; legendum, *adversæ res edomant*, &c. habemus similem sententiam in his Livii lib. v. 'Adversæ res admonuerunt religionum:' et his Lucretii: 'Multoque in rebus acerbis Acrius advertunt animos ad religionem. Quo magis in dubiis homines

spectare peticulis Convenit, adversisque in rebus noscere qui sint: item his Aurelii Victoris: 'Constat sanctos prudentesque sensu mali prudentiores fieri: contraque expertes arumnarum, dum opibus suis cunctos æstimant, minus consulere.' Idem alibi: 'Perditæ res subigunt recta consulere.' *Pric. Fortuna sæta*] Lib. v. 'En orba, et sæva, &c. Fortuna: et alibi: 'Fortuna: sævitatem meæ.' *Idem.*

F. factis adoreæ plenæ gloriarer] In Mss. multis et Edd. Vett. tum hic, tum alibi est *adoriæ*. Vide Beroald. et lib. xii. p. 53. nec non in aliquot Codd. et Edd. Ber. Bas. pr. *plene*. Male. Non enim jungenda *facta adoreæ*: sed per Græcismum *adoreæ plenæ gloriarer*. scil. Έρεκα, 'de' et 'ob adoream,' 'adoreæ ergo.' Vide quote ablegavi, lector, supra ad voces 'maclina: adtento.' Grøslot. coniecit, f. *plenus*. *Oud. Scilicet, ut, &c. domi forisque fortibus factis adoreæ plenæ gloriarer*] Seneca lib. cur bonis viris, &c. 'Fortuna fortissimos sibi pares quærit, quosdam fastidio transit.' *Pric. Fortibus fa. ado*] Proverbiale est, de hominibus qui domi, foris, in urbe, extra urbem, forti animo et subnixo labores ærummosos toleraverunt, qui fortibus factis adoriæ laudemque consequuntur, qui gloriantur fortunæ cruciatibus sese hand quaquam succubuisse. *Adoriæ* Veteres dicunt laudem, sive gloriam: quia gloriosum eum putabant esse, qui farris copia abundaret, quod 'ador' nominatur. Plin. in duodevigesimo: 'Gloriam denique ipsam a farris honore adoriæ appellabant.' Horatiani vero interpretes exponentes illud Flacci: 'Qui primus alma risit adoria:' tradunt, *adoriæ* dici laudem bellicam, ex eo quod adorandi sint qui laudem ex bello reportant. *Beroald.*

Eq. armentis me congregem] D'Orv. *congregc.* Oxon. *con grege.* Præve.

Vide Comm. ad Auson. Gryph. vers. 53. 'ut idem Congrege ter terno per ter tria dissolvatur:' ac Vinet. ad Epist. x. 21. 'congrege vulgo:' ac Bonhier. ad Pervig. Vener. p. 189. 'Congreges inter catervas.' Solin. p. 12. 'Congreges volitant.' Sic Mss. optimi, nihilque mutandum. *Oud.*

Serius auscultator] Pravo iudicio Colvius et seqq. scripturam Cod. Pith. et primarum Edd. *serius* revocavit contra Beroaldi monitum, cui succiunt Mss. tantum non omnes, certe Flor. Pal. Fux. Gneff. Oxon. D'Orv. cum Edd. Junt. Ald. Colin. &c. et docent ita legendum voces 'aliquando,' 'tandem,' ut jam advertit quoque Pricæus, et *serus* tacite restituit Floridus. Qualis dicitur omnis, qui sero quid facit. *Idem.*

Armentis me permisit] Bertin. *permiscuit*. Quod probo. *Elmenh.* Præeunte Scioppio in Susp. d. 1. et in textu exprimente Scriverio. Sed perperam. At Scioppius dein videtur hoc quoque inprobasse. Nam in Symb. de eo nil ait. *Permisit* significat plenam libertatem, qua asinus in greges equinos inmissus est. Hinc enim 'permisus' pro soluto, libero ponitur ab aliis. Vide Barthium et N. Heinsium ad Claudian. l. ii. præf. in Rufinum: 'Permissis jam licet ire choris.' Adde Cort. ad Sall. B. Catil. c. 51. 'In exsilium permitti.' Et ut 'admittere,' 'inmittere equum,' dicitur hostili animo, sic et majore et solutiore inpetu 'permittere.' Hirt. lib. viii. B. G. cap. 48. 'permisit se equo in eum.' Confer Drakenb. ad Liv. lib. iii. c. 70. § 9. 'Qua permisus equitatus turbaverat ordines.' Et ita 'permittere quid' vel 'se alicui' dici de eo, qui plenam rei suæ potestatem alteri tradit, et plus esse quam 'committere,' tum alii, tum ego sæpius monendum habui. Eleganter Martian. Cap. lib. ix. p. 302. 'Et cum dicto resupina paululum, reclinisque pone consistentis sese per-

misit amplexibus Voluptatis: ut illic scribendum, rei natura, et Mss. 4. antiquissimis jubentibus. Vulgo *consistens*. In Guelf. utroque et Palatino est *promisit*. Ond. *Serius auscultator*] Serium auscultatorem nuncupamus, qui serio, diligenter, sedulo audit mandata domini, et ea naviter exequitur. Sed hic quidem malim legere *serus* quam *serius*, tanquam subindigner dixerit *Serius*, hoc est, tardus, lentus, et cunctator: qui non statim mandatum dominicum peregit, sed sero et cunctanter id tandem impleverit. M. Cato duo hæc verba 'Audire' et 'Auscultare,' ita disparasse videtur atque disjunctisse, ut 'audire' sit negligentis, et ejus qui minime obsequi velit: 'auscultare' vero attendentis, et auditioni obtemperantis. Verba Catonis subscripsi, quæ sunt hæc: 'Ita est cupidus orationis, ut conducat qui auscultet: itaque auditis, non auscultatis tanquam pharnacopolam: nam ejus verba audiuntur, verum ei se nemo committat, si æger est.' *Beroald.* *Mandati dominici serius auscultator*] Ex vocibus 'aliquando' et 'tandem,' quæ sequuntur, legendum, quantum ego video, *serus auscultator*: imo et sic scriptum reperi in Cod. Oxoniensi. *Pric.*

At ego tandem liber asinus, &c.] Virgilius: 'Tandem liber equus, campoque potitus aperto.' *Idem.*

Tripudians, graduque molli gestiens] Georg. III. 'Altius ingreditur, ac mollia errura reponit:' ubi Servius: 'Cum exultatione quadam incedit.' *Κυδρῶ σχήματι καὶ ὑγροῖν σκελῶν γαυρώμενος φέρεσθαι*, Xenophon in de re equestri dixit. *Idem.*

Equas opportunissimas jam mihi futuras concubinas deligebam] Apud Plantum Mil. glor. 'Ad equas fuisti scitus admissarius.' In his autem cum proxime præcedentibus, puto exprimi gestum illum quem τὸν εἰς τὰς θηλείας σχηματισμὸν 1. 11. § 13. Julius

Delph. et Var. Clas.

Pollux vocat: ejus loci aut ego intellectu, aut Interpretæ Latinus falsus. 'Deligebam' est eligebam. In veteri Onomastico: 'Deligo, ἐπιλέγομαι.' *Idem.*

Sed hæc etiam spes hilarior in capitale processit exitium] Vide sub initium libri IX. adnotata. *Idem.*

Ob admissuram veterem partim satianter, &c.] Vix credo, *Venerem*, quod post Wow. exprimitur in Edd. *Pric.* et Flor. esse in Fulviano Cod. [Respicit Oudendorpius Notam Scio. Vide VV. LL.] sed *Venerem*; uti discrete in Mss. Bemb. Mang. Pal. D'Orv. Fux. Guelf. utroque, Oxon. exhibetur, nec opinor, Veterum quemquam unquam dixisse *admissuram Venerem*, sed vel simpliciter *admissuram*, vel *Venerem*, ut Colum. l. VI. c. 26. 'Saginandus, ut Veneri supersit.' Quare non cum *Pricæo* censeo vocem *Venerem* esse glossam, sed alteram *admissuram*, ut vulgatiorem et in jumentaria re ubivis obviam. Quæ mea suspicio confirmatur scriptura Cod. Regii, *ob admissuram Venerem*. Hinc liquet, alios *admissuram*, alios *admissuram* adposuisse, et alios in textum recepisse, ac tum tandem *Venerem* in *veterem*, quod videtur in Florent. exstare, ut in Edd. ceteris, depravatam esse. Sic de Asino p. 148. 'Cum alioquin exsectis genitalibus possit neque in *Venerem* ullo modo surgere.' *Adi et Colum.* l. VI. c. 24. 'lasciunt in *Venerem*, quam si aut femina recosat.' Sic enim leg. e Ms. Sangerm. 27. § 4. et 10. 'Si admissarius iners in *Venerem* est, odore proritatur.' Sic Sang. C. 86. 'sed hebes in voluptate rar. sollicitatur ad *Venerem*. Hujusce sensus magistri lacessant admota g. c. femina.' Sic Ms. Sangerm. Aliter vulgo. *Pallad.* l. VIII. t. IV. 'vaccas post vernam pinguedinem gestientes *Veneris* amare lasciviam.' Et passim apud poëtas. Nisi quis præferret *admissariam*, vel *admissuræ Venerem*. *Plin.*

Apul.

7 K

l. xx. c. 12. § 48. 'Venerem stimulat. Ideo etiam equis asinisque, admissuræ tempore ingeritur.' Lipsius vero e conjectura adlevit, *ob admiss. uberem*. Neque melior est altera mutatio, *passim satiati*. Nullius enim usus hic est vox *passim*, quam miror potuisse placere Pricæo. Recte Vett. Edd. cum Mss. *passi satianter*. Quod corruptum est, quia in multis, ut D'Ory. Pal. Oxon. Fux. Gueif. pr. erat *passim satiater*. Si quid mutandum, malim *passu satiati*. Sed alterum efficacius: licet exemplum aliud nesciam. Sed formatur, ut 'amanter,' 'dignanter,' &c. In Ed. Vicent. *passi satianter*. Oud. *Ob admissuram Veneream passim satiati ac diu saginati*] Columella vt. 27. 'Roborandus est largo cibo, et appropinquante vere hordeo ervoque saginandus, ut Veneri supersit,' &c. Varro II. 8. de Re Rust. 'Hos' (asinos) 'pascimus præcipue feno atque hordeo: atque id ante admissuram largius facimus.' Onomasticon vetus: 'Admissura, ὄχλα.' Glossarium: 'Βίβασις ἢ ὄχλα, admissura: ibidem: 'Ὀχευτής, admissarius:' ita 'equus admissarius' Sirachidis xxxiii. 6. apud Latinum Interpretem: ut recte pro *emissarius* restituit æternum deflendus honorandusque Vir H. Grotius. Tò *Veneream* ex Fulvii Ms. Sciopp. et Wowerius deprompserunt: habebant veteres editiones, *admissuram veterem*: Oxon. Ms. *veneream*: quod merum præcedentis vocis interpretamentum est: ego omnia ista inducenda crediderim, legendumque *ob admissuram passim satiati*, &c. Pric.

Et utique quovis asino fortiores] Lib. ix. 'Canes rabidos et immanes, quibusvis lupis et ursis sæviores.' *Idem*.

Adulterio degeneri] Scribendum est *degeneri*: nam coitus asini cum equa invisus infestusque est equo generoso, tanquam degener et vilis: nec enim videtur esse decorum, quod

asellus vilis et vulgaris velit inscendere equas præstantiores, quarum mariti sunt equi, et non asini: ipsæ quoque equæ dicuntur fastidire asellum subactorem et adulterum: idcirco, teste Plinio, præcipiunt equarum jubar tonderi, ut asinorum in coitu patiantur humilitatem; comantes enim gloria superbire. *Beroald.*

Nec hospitalis Jovis serrato fadere] Lib. III. argumento parili: 'Sed, proh Jupiter hospitalis! &c. præclarus ille vector mens cum asino capita conferunt, &c. utque me præsepio videre proximantem, &c. infestis calcibus insequuntur.' *Pric.*

Ard. cap. et subl. vertice] Constant sibi Mss. et Edd. Nihilominus verissimam arbitror conjecturam Pricæi, *cervicæ*. Et dubito, an non ita intellexerit Beroaldus, ad hæc verba notans: 'Secundum Virgilianam descriptionem l. III. G. 79. 'illi ardua cervix, Argutumque caput.' Infra p. 149. 'Arduaque cervicæ sublimiter elevata.' Nemes. Cynege. vs. 245. 'Ardua frons, &c. Plurima se validos cervix resupinat in armos.' Apoll. III. 12. 60. ὀρθοῖσιν ὑπὲρ ὑβασιν ἀλχεν' ἀειρεν. Adde Burm. ad Ovid. l. VIII. Met. vs. 284. 'Riget ardua cervix.' Et sic *passim* 'alta cervix.' Vide Barth. ad Claud. I. in Ruf. vs. 53. 'a vertice' et 'cervicæ' sic confunduntur in Suet. Cæs. 45. Vitiose *arduis* Pith. Fux. Oud. *Arduus capite*] Virgil. de equo: 'Campo sese arduus infert.' *Pric.* *Arduus capite, et sublimis vertice*] Ita γάρυρον καὶ ὑψάυχονα ἴππον, Orat. I. Themistinus: et ἐπιαύχενος ἴππου Iliad. λ. Homerus. Pro *vertice* (quod omnes editos, imo, quod sciam, omnes Manuscriptos insedit) puto *cervicæ* reponendum. Silius Ital. de generoso pullo: 'Insignis multa cervicæ.' Virgilius XI. 'Arrectisque fremit cervicibus alte.' Infra hic de seipso: 'Arduaque cervicæ sublimiter elata, lorum, quo tenebar, abrumpo.' *Idem*.

Primoribus in me pugilatur unguis] Lactantius de animalibus loquens: 'Alia eorum, &c. suffulta unguis, vel instructa cornibus.' *Primoribus*, est, *prioribus*, *ἐμπροσθίους*. sic *ὄπλᾶς ἐμπροσθίους μετεωρίζειν* lib. 111. apud Agathiam Scholiasticum: et, *ὄπλᾶς ἐμπροσθίους ἐνσελεῖν* 11. 3. 25. Maccabaicæ historiae. Anacreon: *Φύσις κέρατα ταύροις, Ὅπλᾶς δ' ἔδωκεν ἵπποις*. Xenophon Παιδ. β. *Ἐπίσταται ὁ βοῦς κέρατι παίειν, ὁ ἵππος ὄπλῃ, &c. Idem.*

Hinnitu maligno, &c.] Hinnitu, quem infesta rabies, non propitia voluntas ciebat, *κατὰ φύσιν enim hinnitu equis hilarem* in Excerptis Floridorum tribuit. *Idem.*

PAG. 144 *Remissis auribus]* Recte Pricæus refellit eos, qui *demissis* legunt. Illi enim non conveniunt equis alacribus, et furentibus, ut vel patet ex notissimo illo versu: 'Demitto aurículas ut iniquæ sortis asellus.' Et Horat. lib. 11. O. 13. 'carminibus stupens Demittit atras bellua centiceps Aures.' Virgil. de equo ægroto l. 111. G. 500. 'demissæ aures.' Habent illi 'aures subrectas,' ut docet experientia, et Plinius, citante Beroaldo, quem, male Roaldus ait, agnoscere τὸ *dem.* ac Luciano l. 1v. 753. et Æliano l. vi. An. c. 10. τὰ ἄτα ἕρῳσεν αὐτὸς καὶ τοὺς μυκτῆρας διέστησεν. Hinc Noster p. 141. 'porrectis auribus proflatisque naribus rudivi fortiter.' Et sic alacribus canibus l. 11. p. 22. tribuit aures rigentes, nares hiantes, ora sævientia. Adde Comm. ad Nemes. Cyneg. vs. 245. &c. Nam l. 111. p. 60. vidimus legendum esse: 'rejectis auribus jam furentes.' Neque etiam placet, quod est in nonnullis Beroaldi Codd. item Fux. Reg. D'Orv. Oxon. Inc. et Edd. posterioribus Colvio, qui erravit, scribens sic esse in Rom. Ed. *remissis*. Aures enim remissæ sunt resolutæ, flaccidæ, marcidæ: quæ etiam non conveniunt furentibus equis. Revocanda igitur restat Vett. Edd. uti et Mss.

aliorum lectio, Pricæo etiam probata, *remulsis*, i. e. retro ac sursum reclinatis, ut exponit Beroaldus, sive reflexis et quasi supinatis, ex cujus corruptione *remusis* vel *remilsis* vel *remunssis*, quod dat Pithæanus, natum est *remissis*. Nec tamen huc quadrat citatus a Pricæo locus l. 1. r. p. 2. 'Aures remulceo.' Ibi enim significat 'denuo permulceo;' quod est palpantis et curantis equum, *καταψήχοντος*, ut 'permulcere alicui colla,' 'malas,' &c. 'caput' Ovid. Ep. vi. 96. vii. Met. 320. Suet. Ner. c. 1. Sil. l. 1. 104. Sed et 'mulcere' ac 'demulcere aures' ponitur pro demittere apud Nemes. Cyneg. vs. 258. quod non mutandum; Lact. l. 111. Inst. c. 10. de Ira Dei c. 7. ubi vide Bunem. Quæ mulcendi actio semper fit a superiori ad inferius. Ut ergo 'demulcere' est 'demittere,' sic 'remulcere' est 'reflectere.' Quod jam vidit Turnebus lib. XXI. Advers. cap. 22. intelligi per Virgil. lib. xii. Æn. 812. 'caudamque remulcens.' Immo Noster eo sensu alibi hoc participio utitur, ut in Flor. N. 15. 'Crinibus a fronte parili separatu per malas remulsis.' Vide Salmas. ad Tertull. Pall. p. 259. et quæ dicemus ad Flor. N. 3. 'Crines remulsis antiis et promulsis caproneis:' ubi itidem *præmissis* et *promissis* substituerunt. Immo *remulsis* unice verum esse evincit Cassiodori locus per Pricæum citatus l. vii. Var. c. 15. inter fervoris equini signa ponentis 'aures renulsas.' *Oud.* *Remulsis auribus]* Quidam codices manuscripti habent *remissis*. Natura generosissimo cuique animalium notas animi peculiare tribuit: cauda leonum index est: in equis vero et omnium jumentorum genere indicia animi aures præferunt: fessis marcidæ, nutantes pavidis, subrectæ furentibus, resolutæ ægris. Ex hac Pliniana sententia 'aures remulsas' accipio, non tam resolutas et remissas, quam

subrectas, et quasi retro ac sursum reclinatas. Antiqui 'remissum' dicunt, quasi repandum. Quidam legunt *remissis*, sensu manifestario. *Beroald.* *Remissis auribus*] *Remulsis* Vicentina editio, et non unus Ms. Frustra fuerunt illi qui *remissis* maluerunt: supra lib. 1. 'Aures' (equi) 'remulceo.' Cassiodorus VII. 15. de Equis: 'Crispatis naribus, ac rotundis et constrictis membris, anribusque remulsis:' de lupo Virgilius: 'Candamque remulcens Subjccit pavitantem utero:' supra libro III. in re simili, 'dejectis auribus furere' vocavit Noster: nec tamen ad mentem Colvii hoc in loco *demissis* scribendum: quid sit 'demittere aures,' in promptu est ex notissimo illo: 'Demitto aurículas ut iniquæ sortis asellus:' quod quam huic loco alienum, quis ille qui nescire fatebitur? *Pric.*

Dentiumque candentium hastis] *Parcistis: an serris, sicis, sarissis, spiculis?* Latet vera lectio. *Wass.* Sed vide *Beroald.* qui bene *candentium* correxit pro *cadentium*, quod erat in Edd. primis. Quæ vox hic etiam ad terrorem facit. *Adi Burn.* ad *Nemes. Cyneq.* vs. 171. 'niveis armanur dentibus.' *Pal. Fux. Guelf. astis, Flor. Pith. et D'Orv. asteis.* Non tamen sic exseruntur, vel porriguntur, nec tam acuti sunt dentes equini, quam *hastæ*. Quid, si legamus *saxis*? Quomodo 'dentes saxei' l. x. p. 226. et l. xi. p. 247. Ceterum vox *renudatis* docet nihil mutandum in *Virg. G. III. 512.* de equis furibundis: 'Discissos nudis laniabant dentibus artus.' Ob acumen sic dictos credit *Barth. Adv. LVIII. 1.* *Apris* 'gladios dentium' dat *Pindarus Homericus* vs. 604. Immo *Plin. l. XVIII. c. 1.* 'dentium sicas:' et in *S. L. et Psalmo LVI. 4.* *δδόντες* vocantur *δδράτα* καὶ *βέλη*, ut *γλῶσσα μάχαίρα ὄξεια.* que abest a *Fux.* et mox *me tot. dat. Oud. Cudentium*] *Lego candentium*, hoc est,

albicantium dentium: nam decidui dentes, signum sunt senectutis et invalentiæ. Dentes in cæteris senecta rubescunt, equo tantum candidiores fiunt. Senectus in equis intelligitur dentium brochitate sive bruncitate: hoc est, præminentia: brochi enim dentes, sive brunci, dicuntur prominenti. Hoc transeunter dictum sit, ut intelligas dictiones, quibus *Plinius, Varro, Lucilius, et cæteri* utuntur. *Beroald.*

Qui miseris hospites ferinis equis suis, &c.] De Eodem *Ovidius*: 'Quique suis homines pabula fecit equis.' Vide præter alios *Servium* ad finem 1. *Æneid.* 'Ferinis equis:' quia ut feræ hominum carnes vorabant. *Pric.*

Adcon' præpotens ille t.] *Diomedis Thraciæ regis* historiam attingit: qui, cum equos suos carne humana aliquamdiu aluisset, ab *Hercule* victus et equis suis in pabulum projectus est. Auctor *Poëmatis in Ibin*: 'Ut qui Threicii quondam præsepia regis Fecerunt dapibus sanguinolenta suis.' *Ovidius* Libro nono *Metamorph.* 'Qui cum Threicis equos humano sanguine pingues.' *Stewech.* Innuat *Diomedis* tyrannidem, qui hospites advenas benigne domi suæ receptos vino somnoque sepeliebat, occisosque deinde equis suis in pastum offerebat. *Hyginus* Fab. 31. *Albricius* de *Deorum Imaginibus.* *Ovid.* in *Ibin* vs. 381. et alibi. *Elmenh.* Fuitne inter hospites eos aliquis *Candaules*? Certe illi se in hac historia comparat *Lucius* apud *Lucianum* t. II. p. 596. An potius respicit ille ad *Limonem*, quæ a patre *Hippomene* equo in stabulo discerpenda est relicta? Vide *Comm.* ad *Ovid. Ibin* vs. 337. 461. 'Solaque Limone pœnam ne senserit illam, Et tua dente fero viscera carpat equus.' Ceterum cum *Scioppio* et *Modio* facit *Ed. Rom. Beroald. et Bas. pr.* cum interrogatione *Adeon'* exprimentes, ut passim in *Comicis*, etiam seq. consonante. Sed non ita solet *Auc-*

tor. Nam l. VIII. in f. p. 175. 'Adeone, inquit, mente excidisti tua?' Ad hæc simpliciter pergit narrare. Quare sequi malo ceterorum Codicum et Edd. etiam Vicentinæ, lectionem: *Adeo præpotens ille*. quæ jungenda sensu. In Reg. Eux. Pal. et Guelf. *Adeo ille præp.* Oud.

Rursus molares illos circuitus requirebam] Apud Horatium: 'Obsecro et obtestor, vitæ me redde priori.' De deliciis humanorum votorum Maximus Tyrius: *Εἰ τις θεῶν, ὥσπερ ἐν δράματι ὑποκριτὰς, ἀποδύσας ἕκαστον τοῦ παρόντος βίου καὶ σχήματος, μεταμφιέσει τὰ τοῦ πλησίον, αἰθῆς οἱ αὐτοὶ ἐκείνοι ποθήσουσι μὲν τὰ πρότερα, ὀδυροῦνται δὲ τὰ παρόντα.* Lactantius cap. 3. de Opiſic. Dei: 'Magnisque clamoribus conditionem pristinam flagitant.' Arrianus Epictetæorum III. 16. de eo qui e servitute in libertatem et divitias evaserat: *Πεφίληκε παιδικάριον, καὶ δυστυχῶν ἀνακλαεταί, καὶ τὴν (προτέραν) δουλείαν ποθεῖ.* adeo vere Eubulus: *Πολλοὶ φυγόντες δεσπότης, ἐλεύθεροι ὄντες, πάλιν ζητοῦσι τὴν αὐτὴν φάτνην.* Pric.

Fortuna meis cruciatibus insatiabilis] Heliodorus II. *Ἐρινὸς τοῖς ἡμετέροις κακοῖς ἀκόρεστος.* De eadem Theodorus Prodromus: *Ὅν ταῦτα τὴν ἀπληστον αὐτῆς γαστέρα Ἐπλησεν, οὐκ ἔδωκε τῷ λιμῷ κόρον.* *Idem.*

Delegor enim ligno monte devehundo] Laetantius de Ira Dei cap. 13. 'Utitur' (homo) 'terra ad percipiendam frugum varietatem: collibus ad conserenda vineta: montibus ad usum arborum atque lignorum.' Asinos his usibus deputatos Græci *ἀγκαλιδαγωγούς* vocant. Vide VII. 25. *Pollucem.* *Idem.*

Puerque mihi præfectus imponitur] 'Præfectum' lepide dixit. Terentius: 'Elephantis quem Indicis præfecerat:' ubi Donatus: 'Etiam hoc stulte, cum hoc ad dignitatem sumat, et sic pronunciet ut magna esse præfectura videatur.' Bene et *imponi-*

tur. Quintilianus XIII. Declam. 'Et vacca, et armenta, et omne pecudum genus: sed illa impositus cohibet magister:' hinc in Glossario, 'Ἐπικτηνίτης, jumentarius,' &c. quo loci non inepte *superjumentarius* reponas: nec enim vim nullam illud ἐπὶ habet, nec altera vox illa apud Suetonium non extat. *Idem.*

Omnium ille q. p. deterrimus] In Edd. Rom. etiam et Beroaldi scribitur *omnibus*, notatque Beroaldus, figuram esse archaismon pro Genitivo. Neque aliter exhibent Mss. Florent. Palat. (errat enim Elmenh.) Bert. Fux. Pith. Guelf. ambo, D'Orvil. Par. et Oxon. teste Pricæo, qui hoc dixit de codice Appuleii, non Gellii, vel Macrobbii, ut falso credidit J. Gronov. ad Gell. lib. II. c. 18. 'omnes omnimodis diis exosos.' Facillime vero potuit superlativum adhibuisse Auctor pro positivo, *deterrimus omnibus*, quod aliis exemplis cum Ablativo recte defendit Cl. Arntzen ad Aurel. Vict. de Cæs. c. 26. et aliquatenus magnus J. G. Vossius de Constr. c. 17. qui tamen cum ab Elmenhorstio deceptus crederet in Mss. esse *omnibus modis*, probavit Gulielmii conjecturam, a Vulcanio Ed. sec. et Elmenh. receptam, *omnimodis*. Nec intercedo, quominus *omnimodis* adverbialiter hic illic occurat; quomodo etiam Pearceus ex vetustissimo Cod. legit in Cic. lib. I. de Orat. c. 20. 'omnimodis disputaret,' et Wopkens. in Misc. Nov. Obs. VI. t. II. p. 25. in Septim. de B. Tr. lib. II. c. 16. 'Agri referti jangi pace, deprædati omnibusque vexati.' Sed cum ibi Ms. addat *rebus*, et alius exhibeat *deprædationibusque*, malim *deprædationibus*, *ignibusque vexati*. Verum Noster vel *omnimodus* utitur Adjective, ut discas ex Indice Floridi, vel plene effert *omnibus modis*, uti est lib. X. p. 215. 'sisti modis omnibus oportere.' Lib. XI. p. 252. 'Incerum certum modis omnibus significari.' Et pas-

sim alii, ut *multis modis*. Atque hoc probavit Pricæus, immo in textum admisere Scriverius et Floridus, inducti quoque falso Elmenhorstii testimonio. Sed *omnimodis* adverbialiter non adhibuit. Nam, quod ita citent ex Flor. N. IV. falluntur viri docti. Ibi enim cum Ed. Junt. post. et Salm. Plin. Exerc. p. 84. et aliis legendum, *Omnis modi peritus modificator*: scil. musici. Quamquam et illic *omnibus modis* rescribi posse suo loco videbimus. Ceterum salvo quidem sensu et constructione, sed, ut videtur, interpolate, ediderunt Vicent. Junt. utraque, Colin. Colv. Vulc. pr. Merc. Wow. Pric. *omnium*. Quod an in Cod. Regio exaretur, non audeo pronunciare. Sed ad Ed. Colvii nihil ex illo erat notatum. *Ille abest* ab Oxon. Pal. Fux. Guelph. Oud. *Omnibus deterrimus*] Attende loquutionem inusitatam, neque ex regula Grammatices, quæ præcipit superlativa jungi debere cum genitivo: ut dicatur, 'omnium deterrimus,' 'omnium pessimus.' Archaismus figura est: sic enim Veteres loquebantur, quibus mutatio casuum erat frequens, et quasi peculiaris. Illud Ciceronis non absimile videtur: 'Simillimum Deo iudico:' quod tamen (ut docet Priscianus) significat valde simile: hoc autem totum transulit ex Luciano, qui ait: *εἰς τὸ ὕρος ἄνω ἐπεμψόμεν, καὶ ξύλα τοῖς ἄμοις ἐκόμιζον*: id est, 'in montem superiorem mittebar, ad ligna humeris deferenda.' De puero quoque quem deterrimum pessimumque mortalium Appuleius appellat, Lucianus Græce inquit: *ὀνηλάτην παιδάριον ἀκάθαρτον*: id est, 'Asinarium puerulum impurissimum.' Beroald. *Omnium ille quidem puer deterrimus*] Gulielmius *omnimodis ille*, &c. at melius duo Mss. *omnibus modis*: infra lib. XI. 'Lucrum certum modis omnibus significari.' Gellius lib. II. cap. 18. 'Ex quibus latenter intelligas non omnes modo Diis exosos esse,

qui in hac vita cum ærumnarum varietate luctantur:' quo loco mihi perplaceret, *non omnibus modis Diis, &c.* reponi: est et *omnibus* in Oxon. Codice, τῶ *modis* negligenter omisso. Pric.

Nec me montis excelsi tantum arduum fatigabat jugum] Cyprianus in de habitu virgin. 'quem laborem, cum conamur ascendere colles, et vertices montium!' at cum de lignatione heic agatur, apponamus congruum hunc Horatiani Scholiastis locum: 'Non facile itur in ea loca ad cædendum ligna, quæ sunt nimis alta atque abrupta.' De 'montium jugis arduis' supra ad lib. I. pag. 2. dixi. *Idem*.

Saxæ tantum sudes incursando conturbabam ung.] Palat. *saxæ incursando conturbabam*. Bert. *saxæ sudes incessando conturbabam* ungulas. Wowerius. *Incessando conturbabam*. Sic Bertin. *Sciopp. in Symb. Incursando conturbabam*. Sic Aldus et Palat. Flor. I. *contribam*. Bert. *incessando conturbabam*. Vulgo, I. *conturbabam*. Roin. I. *conturbam*. Male. Elnenh. B. M. *contribam ungulas*. Putean. *Saxens sudes* ita [ut Floridus] exposuit quoque Beroaldus. Sed forsitan melius explices arborum radices e saxis eminentes aut lignorum frusta saxis superjacentia. Lib. IX. p. 183. 'per iter arduum, scrupis et hujusmodi stirpibus infestum.' Florid. ult. de via molesta: 'Adde et lapidum globos et caudicum toros.' Verum *sudes* non agnoscunt Mss. Reg. Fux. Guelpherbytni, Oxon. Par. D'Orv. Inc. et Palat. præbentes *saxosa*. Nec male. Adi Passer. ad Propert. IV. 5. 20. 'Saxosamque terat sedula culpa viam.' Quid, si fuerit olim *saxa sudesque*, aut simile? aut *saxeta*? quæ vox etiam restituenda est Colm. de Arbor. c. 23. 'loca aprica, calcinosa, glareosa, interdum et saxeta amat.' Sic enim Mss. Medic. Sangerm. et Lips. Vulgo, *saxosa*. Dein Pith. *incrasando*. Ne mutes

incursando. Liv. lib. v. 31. 'Agros *incursavere*.' Plura de hoc verbo vide apud N. Heins. ad Phædr. lib. 11. F. 7. Porro *conterebam* ex conjectura pro *conturbam* reponit Beroaldus, eumque sequentes Junta, Aldus, Colin. Basil. ac dein e Ms. Bert. Wower. et recentiores, quod etiam divinarat Grut. Ac forsitan eam lectionem firmant Reg. Fux. et alii. Sic lib. 1v. p. 65. 'Ungulis extritis.' Lib. 1x. p. 295. 'digitos adulteri ungula compressos, ad summam minutiam contero.' Sed in Vicent. Colv. Vule. Merc. &c. *conturbabam*. Æque retingi potuisset *contundebam*, ut lib. 1x. p. 182. 'Crebris offensaculis contusis erubris meis.' Certe ungula non *conturbantur* ab inferiore parte. Scilicet ex Flor. Bemb. Mang. Fux. Pith. Guelf. utriusque, item D'Orv. scriptura *contribam*, Palat. *contributa*, collata eum *conturbabam*, existimo corrigendum esse *contribulabam*, elegantiam metaphora desumpta a frumenti contusi extritique tribulatione. Similiter ait lib. 1x. p. 185. 'pectora copulæ spartæ tritura exulcerati.' Huc pertinet locus Judic. lib. 1. c. 8. § 6. 'Αλοήσω τὰς σαρκὰς ὑμῶν ἐν ἀκάνθαις. et § 16. ἤλῳσην ἐν αὐταῖς τοὺς ἀνδρας. ubi *καταξανῶ* et *κατέξανε*, quod Mss. nonnulli ostentant, e glossa est natum. Oud. *Nec saxæ tantum sudes incur-sando conterebam ungulus*] 'Sudes saxæas,' ut potnit, exposuit Beroaldus: bene interim Oxoniensis Ms. *nec saxosa tantum incur-sando contribam ungulus*. Pric. *Saxæas sudes*] Ut sudes lignæ ustulatæ vicem telorum implent, et perforant, sic et saxa acuta, quæ 'sudes saxæ' dicuntur, ungulas asini comminebant, conterebantque: et id facilius contingebat, propterea quod soleis ferreis minime erat calciatus. Lucianus: ἀνυπόδετος ὕπει ἐν λιθίνῳ: id est, 'in monte saxeo eram sine calciatu.' Jumentorum autem calciamenta sunt soleæ ferreæ. Beroald. *Conturbam*] Corrige *cont-*

rebam. Idem.

Persape dedolabar] *Prosape* in Palat. *perclire* Pith. Edd. Vicent. Ven. Veram esse puto Bertinianam lectionem. Ad puerum enim referenda sunt, sicut seqq. 'ictus incutiens,' &c. sive puer me *procliviter*, i. e. prono ad verberandum animo manugne, ac facile, et levissima quaque de causa dedolabat. Quamvis et passivum retineri possit. Eodem enim redit. *Dedolabor* D'Orv. *desolabor* Pith. Adjectiva neutra ab Auctore, passim adverbiorum in vicem esse posita, docebit notarum Index. Est vir doctus, qui conjecit *pro clivo* sive ante clivum; ut sit quasi παροιμία. 'Equus in clivo' Senec. Ep. 31. Petron. &c. Non persuadet. Oud. *Fustium quoque crebris ictibus persape dedolabar*] Glossæ: 'Ξυλοκόπος, ὁ τύπτων ξύλας, fustuarius:' et ibidem: 'Ξυλοκοπῶ, τύπτω ξύλας, defusto, fustigo.' *Dedolabar*, ut in alio Glossario: 'Dolat, πελεκᾷ, καὶ τύπτει.' Pric.

Ut usque plagarum mihi medullaris insideret dolor] Bert. *medullitus*. Elmenh. Quod placuit Scioppio in Susp. lib. 1v. 10. *et usq.* Pith. D'Orv. *medullaris*. Singularem esse et hypallages similem locutionem pro 'usque medullas insideret mihi plagarum dolor,' Beroald. Pricæus, et Flor. aiunt. Nam male post *plagarum* in aliquot Edd. distinctio quædam ponitur. Sed perperam. Significat enim vel 'continuo semper perpetuo,' vel 'tantum non,' 'adeo vehementer,' 'et eo usque,' ut medullas penetraret dolor, uti apud Terent. Adelphi. 11. 2. 5. 'Ego vapulando, ille verberando, usque ambo defessi sumus.' 1v. 2. 19. 'Ctesipho me pugnis miserum usque occidit:' et alibi. Vide Plaut. Ind. Par. 1. 1x. p. 204. 'fines usque et usque proterminaveris.' Oud. *Ut usque plagarum mihi medullaris insideret dolor*] Hypallage, pro, 'Ut medullas usque plagarum dolor insideret mihi.' Virgilius: 'Altius ad vi-

vum persedit: ubi Servius: 'Medullas, &c. penetravit.' Scriptor ad Hebræos 4. 12. Διῖκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ, &c. ἀρῶν καὶ μυελῶν. *Pric.*

Coxæque dextræ semper ictus incutiens, &c.] Apud Plantam Bæcliid. ille: 'Stimulo cor foditur: cui alter cavillans, 'Pol tibi multo æquius est coxendicem.' *Idem.*

*Ulceris latissimi facto foramine] Vulneris (in Bert. vulneris) edidere Wow. Scriv. et Pric. Male, si quid video. Vulnus perpetua incensione ulcerosum erat, sed præterea ulcus hoc rescissum iteratis plagis fiebat, adeoque latissimum. Virgil. lib. 11. Georg. 464. 'ferro rescindere summum Ulceris os.' Grat. Cynege. 355. 'læerique per ulceris ora.' Estque 'foramen ulceris' Virgilio 'specus atri vulneris' lib. 1x. Æn. 700. quod bene contra Pricæum alti reponentem vindicavit Drakenb. ad Sil. lib. vi. 68. 'atris Vulneribus qui ferret opem.' Oud. *Et vulneris latissimi facto foramine, imo vero forea] Libanius XIV. Declam. 'Ὁρωρυγμένους ὑπὸ τῶν μαστίγων. In martyrio Polycarpi: Μάστιγι μὲν καταθανόντες, ὥστε μέχρι τῶν ἔσω φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν τὴν τῆς σαρκὸς οἰκονομίαν θεωρεῖσθαι. sic 'vulnerum foveas' Cassiodorus cap. 15. de Anima dixit: 'fossare telis corpora' apud Varronem Ennius: et 'tergum vulneribus defossum' Claudianns. Virgilius: 'Reddit specus atri vulneris undam Spumantem:' ubi Servius: 'Poëtica exaggeratione specum pro cavatione posuit.' Pro atri, alti autem quid nos prohibet legere? Prædictam sancti Viri passionem, cum Ignatii Epistolis ex Mss. nuper in lucem edidit celeberrimus sanctissimusque Præsul, Usserius, Armachanus Archiepiscopus: 'qui' (quod de Sophocle Val. Maximus.) 'certamen cum natura rerum gloriosum habet: tam ille benignè opera sua mirifica exhibendo, quam illa operibus temporæ' (commiodiora utinam) 'li-**

beraliter subministrando.' *Pric.*

Vulnus sanguine delibutum] Edd. Ald. Junt. post. sanguinem. Ill. N. Heinsius ad Ovidii Epist. xi. vs. 12. legebat sanie: quod facile admitterem, si addicerent Mssti, ob præcedens ulceris. Gell. lib. v. c. 14. 'Conceptamque sanie vulnere intimo expressi.' Verum lib. viii. p. 158. 'Vulnera illa, quorum sanguinem lacrymæ tuæ proluerunt.' At illic quoque sanie reponere conatur. Lib. ix. pag. 205. 'prioris plagæ vulnere prolapsum capite sanguinem detergens.' Oud.

*Lignorum vero tanto me premebat pondere, ut, &c.] 'Molem immensam humeris, et non tractabile pondus imponens.' Seneca cap. 5. de Tranquill. 'Necesse est opprimant onera quæ ferente majora sunt: nec solum pondere eum, sed et verberibus multat: hæc sors, hoc genus animalium: 'Πάβδος καὶ φορτία ὄνφ' apud Sirachidem est: bene et premebat. Lucilius: 'Mantica cantheri costas gravitate premebat.' *Pric.**

*Ut sarcinæ molem, &c.] Festus: 'Moles pro magnitudine fere poni solet.' *Idem.**

*Quoties in alterum latus præponderans declinaret sarcinam] Hoc volunt Hesychii ista: 'Ρέπει κλίνει, βαρεῖ, καθέλκει. *Idem.**

*Vel certe in alterum latus translatis peræquare] Hoc illud est quod ἰποζύγια ἀφ' ἐκατέρας πλευρᾶς εἰς τὸ ἰσόρροπον βαρύνειν Philo in Flaccum vocat. Pollux iv. 21. 'Ἀνασηκωθῆναι δὲ λέγοιτ' ἂν, τὸ προσθεῖναι τῷ ἀναφερομένῳ πρὸς τὸ βαρύνον ἰσόρροπίαν. *Idem.**

Iniquitati p. medebatur] Pal. et Bert. iniquitati. Flor. iniquitate. Elmenh. Immo in Pal. Fix. et Gnelferb. utroque est iniquitate. iniquitati Pith. Scriverius iniquitate edidit. Sed vere D'Orv. et Oxon. habent iniquitatem, seu iniquitatem, vel iniquitatem. Nam mederi etiam cum Accensativo construi probant Grammatici ex Terentii Phormione, v. 4.

3. 'Quas mederi possis.' Serv. ad Virg. Georg. 1. 193. *Oud.*

Sarcina pondere] Glossarium: 'Bápos, sarcina, pondus, gravamen.' *Pric.*

PAG. 145 *Pedibus s. consulens*] Flor. *peronibus*. Recte. *Elmenh.* Verissime sic edidit Scriverius; *Perones* enim sunt rusticorum ínprimis calceamenta. Atque in eadem hac re ait Luciano, ejus hic omnia Nostri sunt simillima, tom. 11. p. 599. *καὶ ποταμὸς ἦν ἀένναος ἐν τῇ ὁδῷ. ὃ δὲ τῶν ὑποδημάτων φειδόμενος, ὀπίσω τῶν ξύλων ἐπ' ἔμοι καθίζων, ἐπέρα τὸν ποταμόν.* De *peronibus* præter alios consule omnino Balduin. de Calc. cap. 17. et ejus Comm. Du Cangium in Gloss. Latino. Græcæ Gloss. 'ἐμβάς. pero. soccus.' *Oud. Madore*] Onomast. vetus: 'Mador, διέσις, ὑγρασία.' utitur et 1. libro. *Pric.*

Superpondium] In eodem Onomast. 'Superpondium, ἰπέμετρον.' *Idem.*

Limo cænoso ripæ supercilio lubricante] Vel Ablativorum nimis hac in periodo concursus persuadere interpretibus, editoribusque debuerat, vitii aliquid hic latere; præter syntaxeos rationem, qua verbum 'lubricare' numquam non est Activum, sive lubricum facere. Gloss. 'Lubrico, γλοιῶ.' unde et lib. 11. p. 25. 'sua membra leniter iulubricans.' Prudent. *περὶ στεφ.* c. 12. 33. 'Namque supercilio saxi liquor ortus excitavit Frondem perennem chrismatis feracem. Hinc pretiosa ruit per marmora, lubricatque clium.' Sic enim lego non *nunc*: ibique etiam in Oxon. *clivo*. Utrobique vitium natum ex pronunciatione vel scriptura syllabæ *om*: nisi quis malit hic *supercilia*, Gr. ὑφρυας. Adi Serv. ad Virg. Georg. 1. 108. *Pric.* ad lib. v. p. 107. 'juxta supercillum amnis.' Rittersh. ad Oppiani Ἀλιευτ. lib. 11. 34. Davis. ad Hirt. B. Afr. c. 58. Liv. 1. xxvii. 18. xxxiv. 29. Mel. lib. 111. cap. 3. Vitruv. lib. v. cap. 7. 'sedes præcitantur, et qua præcisio fuerit, ibi

constituantur itinerum supercilia.' Ita hic locus e Mss. et Edd. Vett. constituendus est. Solin. c. 24. 'Minutis orarum superciliis sponte fluctus ingruvi resistuntur.' Uti et illa e Mss. sunt legenda; nisi quod *minutis* e conjectura emendarim pro vulgari *intimis* et Salsasiano in *extimis*. Si quis *resistunt* ex aliis Codd. et Edd. Vett. præferat, pro *subsistunt, stant*, per me licet. *Oud. Ripæ supercilio*] Vide supra p. 282. dicta. *Pric.*

Capistro suspendere, cauda sublevare] Scilicet me, ut Luciano tom. 11. p. 599. ubi lego: οὐ γὰρ ἦν, καταβάς τε χεῖρά μοι ἐπιδοῦναι, κάμῃ χαμόθεν ἐπεγέλπειν. Vulgo οὐ et τοῦ χ. Adi Comm. Sed elegantissime hic exaratur in Codice D'Orv. *capistro os suspendere*, probante eximio ejus possessore in Miscell. Observ. v. 1. p. 150. Et vere, si modo pro *cauda* tum legas *cauda me*. Quo faciunt egregie Oxon. et Par. Codd. in quibus *cuadam*. *Oud. Cauda sublerare*] Lib. 1v. 'Non fustibus, non stimulis, ac ne cauda quidem, &c. cruribusque undique versum sublevatis, tentabat exurgere.' Vide Exod. 23. 5. de asino sub onere deficiente; ubi Latinus: 'Sublevabis eum eo.' Ita 'plaus-trum conversum sublevare,' in lib. 111. ff. ad ieg. Aquil. In vet. Onomast. 'Sublevo, ὑποαίρωμαι.' *Pric.*

Certum partem tanti ponderis] Flor. *certe tanti operis partem*. Benc. *Elmenh.* Accedunt D'Orv. Oxon. ut jam edidere Wow. Elm. Scriv. *Pric.* Flor. et centies occurrit in Nostro. p. præc. 'vel certe in alterum latus transferre.' Mutaverunt forsàn, quia sequitur, 'quoad resurgerem saltem detrahère.' Sed jungenda ibi *resurgerem saltem*. Ceterum cum Scriverio non solum ordinem mutavi, *t. pond. partem*, e Florent. sed ex eodem, Fux. Reg. D'Orv. Pith. Guelf. ambobus, Oxon. Par. rescripsi *oneris, φοπρίον* in Luciano. *Surgerem* Pith. *Oud. Certe partem tanti ponderis quoad*

resurgerem saltem detrahere] Panægyristes ad Constantinum: 'Nimia mole depressi, levato onere consurgimus.' *Pric.*

Defesso mihi] *Pricæus* malebat *defecto*; sed vide ad lib. vi. init. p. 110. 'defectum laboribus.' In Ms. D'Orv. mox est *mi* pro *mihī*. Adī ad lib. ii. p. 24. 'mi salutare.' Quod non solum vetustioribus, ut Ædituo apud Gell. lib. xix. cap. 9. Ennio apud Cicer. i. de Off. cap. 12. Catullo cap. 5. Lucretio, Varroni, &c. sed et ipsi Ovidio fuit in usu lib. ix. Met. 191. 'Nec mihi Centauri potuere resistere, nec mi Arcadiæ vastator aper:' ac Virgilio Æn. vi. 104. 'nova mi facies inopinave surgit:' ubi errat Servius synaresiu tantum adhiberi dicens, cum incipiat esse blandientis adverbium. Vide Burm. et vs. 123. *Oud.* *Nullum quidem defesso mihi ferbat auxilium*] Hæc est vulgaris lectio, et satis commoda: crederem commodiorem tamen *defecto*. Lib. viii. 'Meisque defectis lateribus consulas:' et libri vi. initio, 'defectus gradus:' et post, eodem libro: 'Lassa, saluteque defecta.' Glossæ: 'Defectus, *ἐξαιονήσας.*' *Pric.*

Compilabat] Fulvius et Lipsius *compilabat*. Male. Libr. ix. 'Me membratim compilassent.' Vide Indicem. *Elmenh.* Sed eo loco p. 178. Ed. *Pric.* Lipsius lib. ii. Ep. 22. legit *concpilassent*. At perperam. Recte *Ascon. Ped.* et *Festus* docent 'compilare' proprie esse ita 'pervellere,' ut ne pilos relinquas, et hinc pro 'involare' et 'spoliare' poni: ut bene *Beroald.* et *Flor.* cum *Elmenh.* monere. In *Apol.* p. 552. 'Invasisse me domum *Pudentillæ*, et compilare bona ejus.' In D'Orv. *compilabat*. Male. Vide tamen *Misc. Obs.* v. i. p. 150. *Oud.* *Compilabat*] Pilos pervellebat: signat enim ita se fustuario cæsuum, ut nec pilus in toto corpore relinqueretur. Namque 'com-

pilare' (ut auctor est *Asconius Pedianus*) est ita pervellere et furari, ut ne pilos quidem in corpore 'compilatores' relinquunt. Ex eodem fonte illa quoque verba sunt 'suppilare' et 'expilare:' hinc 'compilare' dicitur scriptor, qui aliena furatur, et in unum quasi corpus redigit: 'compilare' enim, auctore *Festo*, est cogere. *Ambrosius* dictus est a *Hieronymo* 'compilasse' hexameron *Origenis*: quoniam videlicet, quæ ab *Origene* dicta fuerant Græca lingua, hic furtim in librum suum transtulit, Latine compositum; et quod ille fuscus tradiderat, et uberius, hic succinctius retulit, et astrictius. *Virgilius* 'compilator' *Homeri* dictus est ab æmulis, quoniam versus *Homericos* ad verbum pene transferebat, ex alienisque racemis vindemiam sibi faciebat: quod ille respondit magnarum esse virium, clavam *Herculis* extorquere de manu. Auctores veteris bibliothecæ mutuo se 'compilaverunt,' ut inquit *Macrobius*. *Lucianus* in hanc sententiam: ἀλλὰ ἀνωθεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ὠτων ἀρξάμενος συνέκοπτό με τῷ ξύλῳ, ἕως ἐπεγείρωσί με αἱ πτεργῆαι: id est, 'superne incipiens a capite et auribus, fuste me concidebat, eo usque dum me plagæ ipsæ excitarent.' *Beroald.*

Cædens fuste gravissimo] Ob horum hominum insolentem inhumanitatem prohibitum fuit *Cod. Theodos.* de cursu publ. angariis et parangariis, ne aliqui in agitando fuste uteretur. Verba adscribam: 'Quoniam plerique nodosis et validissimis fustibus inter ipsa currendi primordia animalia publica cogunt, quidquid virium habent, absumere, placet ut omnino nullus in agitando fuste utatur, sed aut virga aut certe flagro, cujus in cuspide infixus brevis aculeus pigrescentes artus innocuo titillo poterit admonere, non ut exigat tantum, quantum vires valere non possunt.' Loci hujus indicium mihi faciebat

doctiss. Juvenis Joann. Loccenius Holsatus, qui Curtii historiam emendatam et illustratam nobis brevi dabit. *Elmenh.* Istud *cidit* non est in mea Coll. sed *cædit* dant Edd. ante Beroald. item Junt. post. *adit* Pith. *Fusti* ex Flor. et Pith. recepi. Vide lib. iv. p. 66. 'non fusti tantum, sed et machæra perfossus:' et in Variis Lect. ad Auct. B. Hisp. cap. 17. 'Fusti percussit.' Ceterum male ante Wowerium et contra Mss. O. editum erat *grar.* pro *grandissimo*. Lib. ix. 'anribus grandissimis.' Lib. x. p. 222. 'grandissimum calicem:' et sic Varro, Plinius, alii. *Oud.* *Cedit*] Purior lectio est *cædens*: hoc est, feriens ac percutiens. *Beroald.*

Fom. vice me plagæ] Pro *vice*, quod recte se habet, malebat *vicem* Stew. ad p. 378. Ed. Lugd. sive lib. x. p. 229. Sed adi me ad lib. i. p. 9. 'Vice Calypsonis.' Vocem *ipsæ* ante *Elmenh.* e Codice Pal. jam addidit Wow. ut ille e Florent. et alii inserendam ex aliis Codd. monuerunt, quibus accedunt Reg. Fux. Guelf. Oxon. D'Orv. Inc. Pro *me* in Ed. Vicent. est *mæ.* *Oud.* *Donc fomentis vice ipsæ me plagæ suscitarent*] Petronius: 'Oculis, tanquam fomentis aggressus est.' De eo, qui plagis velut fomentis quibusdam ad coitum incitari solebat, vide Cælium Rhodiginum. *Pric.*

Spinas acerrimas] Ad Ovidii lib. vii. Met. vs. 265. 'Succos incoquit acres,' N. Heinsius legi vult, *sp. asperrimas*, sine necessitate. *Acre* enim passim pro *sævo*, aspero ponitur. Vide Wopkens. Misc. Obs. vol. viii. ad Vellei. lib. ii. cap. 6. 'Majora et acriora repetens.' *Acre* et *acutum* *συνανόμως* et vice versa passim usurpantur. Deest ea vox Fux. *Oud.*

Viriosas] Plerique quidem Mss. et Edd. *viriosas* exhibent. Nihilominus prætuli cum Palat. Oxon. Guelf. sec. et Edd. Junt. Ald. Vulc. sec. Wow. *Pric.* Flor. *viriosas*; quia sic scriben-

dum esse docent poëtæ. Eadem confusio infra, sed alio sensu, lib. ix. p. 186. 'Scæva, sæva, virosa, ebriosa.' In Pith. et Ed. Scriv. perperam *viriosas*. Idem.

Infeste] Præfero omnino scripturam Edd. Vicent. Junt. utriusque, et Aldi, *infestæ*. Passim Adjectiva præ Adverbis amat Noster, et quidem plura junctim. Lib. i. p. 14. 'Lenis fluvius ignavus ibat.' Lib. ii. p. 26. 39. vii. p. 145. viii. p. 159. x. p. 234. et aliis locis innumeris. *Idem.* *Spinas acerrimas, et punctu venenato virosas, &c. caudæ meæ pensilem deligavit cruciatum: ut incessu meo commotæ incitaturæque funestis aculeis infeste me convulserent*] Glossa ordinaria ad Matth. 23. 5. 'Faciebant grandes fimbrias, et in iis ligabant acutas spinas, ut eundo vel sedendo interdum pungerentur, et sic quasi commoniti, ad Dei officia retraherentur.' In veteri Onomast. 'Aculeus, κέντρον.' *Pric.*

Si dolori parcens, &c.] Opportune heic stabiliendam censeo vulgatam in Jure lectionem, quam e doctorum numero non unus (Gothofr. Scharidius) immutatam voluit. In lib. i. § 7. ff. si quadrupes pauper. fecerit: 'Si equus dolore concitatus calce petierit, cessare actionem istam:' ex lib. lxxi. § 1. sequentis tituli *dolone* substituit: quos vel hic locus Appuleianus erroris manifestos facit: at cum supra etiam libro iv. 'dolorem plagarum' legam: apud Curtium lxxi. Darii equos 'dolore efferatos:' et Senecam, (de animalibus sessoreum recusantibus,) 'Compescimus ea, ut dolor contumaciam vincat.' (lib. In sap. non cad. injur.) Cum hæc legam (inquam) et apud Ciceronem (quem imitatus Jurisconsultus videtur) Orat. pro Scauro apud Priscianum: 'dolore concitatum:' non ipse tantum persuadeor, sed et aliis me persuasurum crediderim, in tam concinna lectione nil quidquam novandum. *Id.* *Nec quidquam videbatur aliud exce-*

gitare puer ille nequissimus, quam ut, &c.] Suidas: 'Αὐτὸ φέρει τι Λιβύη κακὸν ἐπὶ τῶν κακοῦντων, καὶ αὐτὸ τι κακὸν νεώτερον ἐξευρισκόντων. Josephus VIII. 3. de Jeroboamo: Οὕτως ἐξέβρισεν εἰς τὸ θεῖον, καὶ παρηνόμησεν, ὡς οὐδὲν ἕλλο καθ' ἡμέραν ζητεῖν, ἢ τι καινὸν καὶ μισροῦτερον τῶν ἡδὴ τετολημμένων ἐργάζεσθαι. *Idem.*

Idque jurans et nonnunquam] Pro *idque* in Palat. non ineleganter est *id quod.* Ut sæpe vidimus in Casare Hirtioque. Et sic Ed. Ven. A. 1471. Lib. III. B. Civ. c. 86. 'Id quod facturi confirmaverunt:' ubi vide, ac Drakenb. ad Liv. lib. XXIII. c. 5. § 9. 'Id quod ante Cannensem certe cladem maximum fuit.' Oud. *Idque jurans etiam nonnunquam, comminabatur assidue]* Infra lib. IX. 'Carcerem, et perpetua vincula, mortem denique, &c. comminatus, &c. idque dejerans etiam confirmat per omnia divina Numina.' Philo in de legg. special. Εἰσὶ γὰρ οἱ ὀμνύουσιν, ἐὰν τύχη, τραύματα καὶ σφαγὰς. Chrysostomus Homil. 15. in Epist. ad Ephes. Εἰσὶ δὲ τινες αἱ καὶ ὄρκους προστιθέασιν, (nempe iræ suæ litaturas se,) οὐδὲν δὲ αἰσχρότερον τῆς οὕτω θυμουμένης. Supra hic lib. v. 'Nec sum mulier, nec omnino spirem, nisi eam de tantis opibus pessum dejecero.' Pric.

Et plane fuit quod ejus detestabilem malitiam ad peiores casus stimulet] Philo de Flacco loquens: Προσεπέβρωσεν δ' αὐτοῦ τὴν ἐκ μαθήσεως τὸ πλέον ἢ φύσεως ἐπιτετηδευμένην ἀπόνοιαν καὶ συντυχία τις τοιαύτη, &c. *Idem.*

Nimia ejus insolentia expugnata patientia mea] Ovidius: 'Vitiis patientia victa est.' *Idem.*

Calces validos extuleram] Ut rescribere Elm. Scriv. Flor. extat c. in eum in Reg. Guelf. utroque, Oxon. D'Orv. Inc. ac Ed. Junt. post. Ordinem Mang. Cod. dederunt Wow. Pric. A ceteris exsulant τὰ in eum. Dein validas, ut est in Fux. et Fulv. præbent Reg. quoque Guelf. sec. et Pa-

lat. Contra lib. VI. p. 127. in vulgatis erat calce unica, in aliis unico. Infra p. 147. 'calcis, quam inefficacem fuisse doleo;' in unoquem. Scilicet utrumque genus in usu fuit. Consule Heius. et Drakenb. ad Sil. Ital. lib. VII. 696. 'Calce ferrata.' Canneg. ad Aviani F. XXVIII. 10. In Oxon. Guelf. sec. etiam extuleram. Oud.

Denique tale facinus in me comminiscitur] Infra lib. X. 'Tale denique comminiscitur facinus.' Pric.

Propereque funiculis constrictum] Wow. ordiuem, quem ait esse in Fulviano, in contextu expressit, et hinc Pricæi Ed. Sed ex Scioppij notula videtur patere, *propere* ei codici abesse, sicut et exsulat ab Mss. Reg. Fux. D'Orv. Oxon. Pal. exhibentibus *funiculisque*, (e Guelf. nil notatum,) nisi quod in ultimo vitiose, *funiculumque*. Bene advertit Stew. hie festinationi non esse locum. Quare cum illo, item Salmasio et Pricæo, malim quoque *probeque*, vel *funiculisque constrictum probe, prod.* Nam in Pith. est *propeque*. Frequens est hujus vocis usus nostro Auctori. Vide Indicem, et lib. III. p. 87. 'Utres probe constrictos.' Lib. XI. p. 248. 'me probe muniveram:' ubi alius *proprie*. *Perducit male* in D'Orv. Via Fux. Oud.

Stuppæ sarcina me satis onustum, funiculisque constrictum, propere producit in riam] In aliis, *onustum, propereque funiculis constrictum, producit, &c.* quod propius veræ lectioni: quam putamus *probeque funiculis constrictum.* lib. III. de caprinis utribus: 'Quos cum probe constrictos, &c. cernerem.' Pric.

PAG. 146 [*Fomento tenuis]* Plauti *tenuis* e Bacchid. Act. IV. 6. 23. huc nihil pertinet. Vide illic Comm. et Salmas. ad Tertull. Pall. p. m. 161. Si *fomento tenuis* propugnare quis velit, fingat ille, carbunculum istum fuisse quidem igne spirantem, sed non totum perustum ita, ut *stuppam* statim accendere potuerit; sed tum demum, cum carbo ad *stuppam* usque

conceperat ignem, eam quoque incendisse et surrexisse in flammam. Nihilominus ego quoque prætulī *temū* cum Wow. Mercero, Sciopp. lib. iv. Susp. L. Ep. 12. ac ceteris; consentientibus Mss. Flor. Pith. Guelf. Reg. Pal. D'Orv. Oxon. Inc. &c. ut et Junt. post. *Coalescens* vero est in Ms. Incerto, non *calescens*, forte *convalescens*. Sæpe enim hæ voces sunt confusæ. Vide ad Jul. Obs. c. 103. Acid. ad Vell. l. ii c. 48. Quintil. lib. v. Inst. c. 13. 'Convulnit flamma.' Solin. p. 11. 'anguem ad immensam molem ferunt convalescere,' i. adolescere, augeri. Vide Delr. et Salm. ac sic Mss. Leid. plurimi. Male *coalescere* Edd. Vett. et Struchtmeier. Anim. Crit. p. 128. Sic et c. 26. 'ne malum in perniciem convalescat.' C. 37. 'receptis in se aliquot annibus convalescit:' ubi rursus vide Salm. Oud. *Fomento temū calescens et enutritus ignis surgebat in flammam*] Vide ad Jacobi 3. 5. notata. *Pric.*

Pestis extremæ] *Ustrinæ*, incendii. Virgilius: 'Quid pestem evadere belli Juvit?' ubi Servius: 'Pestem, incendium: significat: ut, Toto descendit corpore pestis: cum de navibus incensis loqueretur.' *Idem.*

Ustrina talis] D'Orvill. *usterna*, ut vulgo in Glossis, 'καὸς νεκρῶν, bustuarium, usterna:' ubi in Mss. Sangerman. monente Cangio, est *ustrena*. *Pricæus* legit *ustrina*, solito more. Adi Elmenh. ad Arnob. lib. vii. p. 222. Fabr. Inscript. pag. 176. 230. *Ustrinam* Fux. Tali Oxon. Oud. *Ustrina*] Gloss. 'καὸς νεκρῶν, bustuarium, usterna:' an non melius *ustrina* legas? in veteri Onomast. 'Ustrina, τὰ κερτηπέα.' *Pric.*

Moram non sustinet, sed meliora consilia prævertitur] Primo rescripsi *moras* auctoritate Flor. Fux. Pith. Guelf. D'Orv. Pal. Oxon. et Ed. Junt. post. uti sæpe in plurali apud poëtas, sed et lib. viii. p. 158. 'Inter moras.' Flor. N. 21. 'Habet necessaria fes-

tinatio honestas moras:' et alibi. Restituendum hoc etiam Martiano Capellæ lib. ix. p. 301. auctoribus Mss. tantum non omnibus: 'Quippe scrupulis: fateor, lassata duellis Insuetis lædor testificata moris.' *Duellis* rescripsi e conjectura pro *puellis*. Vide Vulcan. Grot. Heins. ad Valer. Flac. lib. ii. 518. Dein in Mss. Reg. Fux. Guelf. Pith. D'Orv. Oxon. Palat. exaratur *sustinens ad mel*. Florent. ut notavit Lindenbrogius, *sustinens at mel*. Wow. emendationem pro *sustinet, sed secuti sunt reliqui*. Latet aliquid, quod eruere nunc ingenii obtusior acies non permittit. An *maturioru c.*? Tandem *pervertitur* perverse est in D'Orvill. Adi ad lib. iv. p. 66. 'Tam bellum consilium meum prævertit sors deterrima.' Oud. *Ustrina talis moram non sustinens meliora consilia prævertitur*] 'Moras extrema recusant.' Infra lib. x. 'Perturbatus, excussusque toto consilio, et ob angustiam temporis cogitandi privatus:' et ix. 'Præcipitante consilium periculi præsentia:' ad quem locum fusius dicemus.' *Pric.*

Affulsit Fortunæ nutus hilarior, nescio an futuris periculis me reservans] Infra heic: 'Mediis Orci manibus extractus, sed extrema pœnæ reservatus:' supra lib. i. 'Recordabar bonam Meroën non misericordia jugulo meo pepercisse, sed sævitia me cruci reservasse:' ad quem locum pag. 12. adnotata inspicere. *Idem.*

Conceptaculum] Cel. Drakenb. citat *receptaculum* ad Silium lib. ix. 614. ubi ardens elephans idem nostro Lucio agit: 'Huc atque huc jactas accendit belua flammæ. Donec vicini tandem se fluminis undis Præcipitem dedit,' &c. Sed memoria vel festinatio fefellit. Recte *concept.* in Mss. et Edd. O. ut apud alios et ipsum Nostrum lib. vi. p. 118. 'Undæ proximæ conceptaculo vallis inclusæ Stygias irrigant paludes.' Vide *Pric.* Simile huic est muli factum in flumine

procumbentis, ut salis onus madefieret, apud Ælian. lib. vii. Anim. c. 42. *Oud.* *Plurica*, ꝯc. *conceptaculum*] Onomast. vetus: 'Conceptaculum, ἐκδοχεῖον.' 'collectam' et 'collectaculum' vocant finium Scriptores: ad quos eruditissimi Viri Rigaltzii *Glossarium* vide. Ejusmodi receptacula video et 'lamas' dicta. Scholiastes vetus Horatii ad Epistol. lib. i. 'Lama, est aqua in via stans, ex pluvia: ' item: 'Lamas dixerunt majores lacunas, aquam cœlestem continentes.' *Pric.*

Ibi] Ex Grammatica: legibus dicendum fuit, *eo memet abjicio*. Flovidus. Non video. *Ibi* est eo locum. Sed et lib. ix. p. 205. 'ubi ducis' pro *quo*. Solin. p. 9. 'abjecto ibi corpore: ' ubi vide Salm. p. 45. p. 13. 'colonias ibi deduxerint: ' ac Salm. p. 68. 227. et sæpius. *Oud.* *Ibi memet improvido saltu totum projicio*] Inconsulto (id enim est *improvido*) saltu ustrinam fugiens. Auctor de cardinal. Christi oper. cum Cypriano excusatus: 'Non attendi quo prosilirem, dum me vorax incendium non cremaret.' *Pric.*

Gregariisque, ꝯc.] *Gloss.* 'Gregarius, ἀγελάρχης, ποιμήν.' *Idem.*

Titubanti gradu prolapsus] Lib. vi. ad eundem istum: 'Rursum titubas, ac vacillas?' *Idem.*

Ignem ultroneum arcessisse] *Arcessisse*, quod conjecit et Lips. in textum recepere Vnlc. Ed. sec. Elmenh. Scriv. et Florid. suffragante Cod. Oxon. sive suo lapsu ignem sibi contraxisse. Adī notata ad lib. i. p. 2. 'stilo, quem arcessimus.' Virg. iv. G. 224. 'Sibi tennes arcessere vitas.' Quod certe elegantius multo et proxime magis ad scripturam ceterorum Codd. quam audax N. Heinsii commentum, 'igne ultroneo exarsisse: ' ad Ovidii lib. iv. Fast. 795. Lucian. ait p. 601. ὡς παριών, ἐκὼν ἑαυτὸν ἐνσεῖσαιμὶ τῇ ἐστίᾳ. Neque vulgatum plane damno, pro ultro accessisse ad

ignem, eique me injecisse. Passim enim vidimus, Auctorem addere verbis accusativum vi præpositionis verbo adhærentis. Et hoc ipsum accedere optimis quibusque ita in usu est. Vide Cerdam ad Virg. Georg. ii. 483. 'Ne possim naturæ accedere partes.' Sil. Ital. lib. iii. 446. 'Accedit Rhodani festino milite ripas.' Alibi forsitan in Nostro 'accedere aures.' Quia in Pith. Cod. exaratur *accensissem*: vir doctus conjecit *accensisse mihi*; et arr. *Oud.* *Mihi etiam arridens*, ꝯc.] 'Subamarum arridens,' ut supra lib. vi. locutus. *Pric.*

Ignigenum istum] *Igninum* Reg. *minigimium* Fux. *ügignū* Pith. *nugrinium* Guelf. pr. et in marg. *numinium* habent: *ingrinum* Guelferb. sec. Pal. *etigarum* D'Orv. *nugonem* Oxon. Par. 'Ignigenus' certe asinus hic dici nequit, qui non ignem fecerat et generarat aliis, uti Solis equi; sed sibi modo arcessiverat, et in dorsum collegerat. Hinc non inepta est conjectura viri docti ad marg. exemplaris mei Ed. Junt. *ignigerum*. Nam *igninus* an eo sensu dici possit, dubito. *Nugo* vocatur Cupido a Venere lib. v. pag. 108. Verum istud prædicatum huic loco non quadrat. Restat ergo nihil, quod aptius refingamus, quam *igniarius*, seu *πυρεῖον*, et ignis conceptaculum; seu *ignitubulum*, atque *igniferum*, sive *ignigerum*; quod nusquam occurrit. Et licet occurrat, ridicule magis dixit *igniarius*. Vide *Gloss.* et Dn Cangium, atque inprimis N. Heinsium, hujus lectionis auctorem, dicto Ovidii loco lib. iv. F. 795. nec non Salm. in Plin. Exerc. p. 126. *Oud.* *Ignigenam istum*] Ex præcedentibus exponere hanc vocem minus arduum foret: at Mss. aliam, imo tertiam et quartam exhibent. Oxoniensis *nugonem istum*: ut 5. 'nugonem istum castiget: ' quod hoc loco tamen non est cur approbem. *Pric.*

In casulam vendito] Aptissimus hic locus defendendo lectionem nonnul-

lorum Suet. Msstorum Cæs. cap. 54. 'Aurum promercale in Italiam divenderet:' ubi vide Burm. ac me. *Oud.*

Jam se nequitie mæa proclamans imperem] Saturnus apud Lucianum: Οὐκ ἠδυνάμην ἀρκεῖν πρὸς οὕτω πολλὴν ἀδικίαν. 'Non capiunt vires crimina tanta mææ.' Servius ad finem IV. Georg. 'Hoc vult dicere: Res quidem publica habet optimum Imperatorem, sed tanta sunt vitia, &c. ut ea, licet optimus rector, refrænare non possit.' Seneca II. 8. de Ira: 'Omnia sceleribus ac vitiis plena sunt: plus committitur quam quod possit coërcitione sanari.' *Pric.*

Querelas hujusmodi concinnat] Id est, falsas criminationes. Glossæ: 'Querela, μέμφις ματαία.' Proprie autem argumento tali *concinnat.* In eodem Glossario: 'Concinnat, &c. ἐπι συμφώνῳ συγκαττίει, &c. συνσκευάζεται.' Aliud Glossarium: 'Κατασκευάσθω, concinno:' ibidem: 'Κατασκευαστής, ὁ κακοπράγμων, concinnator,' &c. sic, 'criminum concinnatores' III. 13. Sidonius: et apud Eundem IV. 22. 'mendacium concinnare:' infra hic lib. VIII. 'frandulentas ambages concinnare:' et IX. 'mendacium reconcinnare.' *Idem.*

Turdissimamque, et nimis asinum] Arnobius lib. II. 'Bovis ritu; aut asini, porci; aut si est ullum animal tardius.' *Idem.*

Me, præ cæteris flagitiis, nunc novis etiam periculis angit] In Apologia: 'Cur autem præterita conqueror, cum non sint acerba minus præsentia?' In Adelphis Terentii I. 2. 'Nam illa quæ antehac facta sunt Omitto, modo quid designavit?' et alibi: 'Nam, ut alia omittam, pitisando modo mihi Quid vini absumpsit!' In Florentino hic et Oxoniensi, *Me præ cætera flagitia:* unde recte in recentius editis quibusdam, *Me præter c. f. Ait novis periculis* Noster. Cicero v. Verr. 'Id agit, ut semper superius suum facinus novo scelere

vincat.' Vide supra pag. præc. ad τὰ 'nec quidquam,' &c. notata. *Idem.*

Scitula mulier sive viro nubilis] Scitula bene reposuerunt Vulc. Ed. sec. Wow. et seqq. quibus suffragantur Pal. Florent. Gneff. bini, Pith. Inc. et Ed. Junt. post. Sic enim passim Nostro. Lib. I. p. 6. 'Meroën, anum, sed admodum scitulam.' Lib. II. p. 14. 'Forma scitula Fotis.' Lib. III. p. 53. 'scitulæ formæ juvenem.' Lib. V. p. 104. 'puella scitula.' Arnob. lib. V. p. 179. 'Scituli pusiones.' Dein viro nubilis posset firmari ex Virg. lib. VII. Æn. 53. 'Jam matura viro, jam plenis nubilis annis:' et Nostri lib. VIII. init. 'nubendo maturisset.' Sed Mss. omnes, quantum scio, cum Edd. Juntin. post. Vulcan. Ed. sec. et seqq. præbent *virgo.* Adi me ad Frontin. lib. II. c. II. § 5. 'Eximie formæ virgo nubilis:' ubi in Mss. ut hic in D'Orv. *nobilis.* In primis huc facit Luciani locus p. 601. ἐπὶ τὴν γυναῖκα ἢ παρθένον καλὴν καὶ ὠραίαν ἴδῃ, ἢ παιδα. *Mulier* scilicet, ut Gr. *γυνή,* est nupta femina, virum jam experta, si opponatur *virgini.* Quod jam Lexica notarunt. Vide Quintil. lib. VI. cap. 3. p. 353. 'Cicero objurgantibus, quod sexagenarius virginem duxisset, Cras mulier erit.' Herald. ad Arnob. lib. V. pag. 172. 173. 'Cum legeret nondum mulier flores et adhuc virgo Proserpina.' Barth. ad Claudian. p. 780. Vopisc. in Proc. cap. 12. 'Ex his virginibus una nocte decem inivi; omnes tamen, quod in me erat, mulieres intra dies XV. reddidi.' Unde et sæpe *mulier* pro uxore ponitur. Tandem pro *sive* v. in Pal. Gnefferb. utroque, et Ed. Juntin. post. est *seu;* quod malo. In Fux. *vel virgo.* *Oud. Scitula mulier]* Glossæ: 'Scitus, &c. χαπίεις.' *Pric. Virgo nubilis]* Cornel. Nepos: 'Aut virgo amici nubilis.' Virg. VII. 'Jam matura viro, jam plenis nubilis annis.' *Idem.*

Seu tener puellus] Infra lib. IX. 'Te-

ner, et admodum puer.' Lucilius: 'Tener ipse etiam, atque puellus.' Ovidius XIII. Metamorphos. 'Nam tener, et lactens, pueroque simillimus ævo est.' Juvenalis: 'Quo tener Hedymeles operas dedit.' Scholiastes: 'Tener ad ætatem retulit:' hinc 'primæ teneritudinis pueros' Suetonius in Tiberii vita. *Idem.*

Etiā ipsis stramentis] A Pith. abest etiam. D'Orvill. *ipsis etiam st.* Oxon. *instrumentis.* Vulc. conjecit *sagmentis*, seu saginis, procul dubio suspicans, *stramenta pro stratis* parum Latina esse. Sed adi infra lib. VIII. p. 174. 'Me stramentis renudatum;' et quæ congeſsi ad Cæs. lib. VII. B. G. c. 45. 'Eque iis stramenta detrahi.' *Oud. Stramentis abjectis*] Gloss. 'Stramenta, χορβάτρωτοι σπιβάδες.' *Pric.*

Sese, &c. furcus incurrit] Scio, sæpe *incurrere* dici cum Accusativo de eo, qui violenter aliquem impetit, ut passim dicitur, 'incurrere hostem.' Vide Wass. Ind. Sallust. et Cort. ad Jug. cap. 101. et ita poni pro avide et caeco impetu coitum alienjus adpetere, ut lib. x. p. 270. 'Ne nescius nesciam sororem incurreret.' Adle laudata a *Pric.* Sed in omnibus illis dicitur *incurrere alium*, vel *aliam*, vi præpositionis verbo adhærentis, non vero *incurrere sese*; neque *furcus sese* possunt jungi; neque anacolutho hic locus est. Certo certius locus est corruptus. Cum Gulielm. Stew. ad lib. x. 190. conjecit *ecce pro sese*. Sed cum supra verbum *sit*, a nonnullis scriptis absit, sicut hic *sese* a Pal. D'Orv. Fux. Guelf. ambobus, putem hoc loco *sit* collocandum, vel *siet* antique. Nisi quis existimare malit *incurrit* e glossa inrepsisse pro *inruit*. Hoc enim est, cum furore feminam inire. Vide Donatum ad Terent. Enn. IV. 7. 18. *Ruere* atque *inruere* in re Venerea crebro adhibuerunt. Plaut. Cas. v. 2. 15. 'magis jam lubet in Casinam inruere.' Seneca in

Hipp. vs. 705. 'Etiam in amplexu ruit.' Lamprid. in Comm. cap. 5. 'Nec inruentium in se juvenem carebat infamia.' Ac præcipue, ut hic, de animalibus, Liv. lib. III. 47. 'Placet pecudum ferarumque ritu promiscue in concubitus ruere.' Virg. lib. III. Georg. 244. 'In furias ignemque ruunt: Amor omnibus idem:' ubi vide La Cerdam. Horat. lib. II. Od. v. 3. 'Nec tauri ruentis In Venerem tolerare pondus.' Auson. de bucula Myronis Ep. 63. 'Inruet in me Taurus amans.' Manil. l. III. 655. 'Tuuc pecudum vulnerumque genus per pabula læta In Venerem partumque ruit:' ubi male Bentleius supposuit *pastumque*, ei loco alienum. *Partum* addit poëta, ut doceat æque feminas ac mares tunc coitum adpetere. Catal. Petron. pag. 689. 'Non ergo, ut pecudes libidinosæ, cæci protinus irruamus illuc.' Ut autem 'ruere se,' 'proruere se,' cum aliis dixit aliquoties Noster, sic etiam 'inruere se' est apud Terent. Adelph. IV. 2. 11. 'Vide, ne ille hic prorsus se inruat.' *Oud. Furcus incurrit*] Juvenalis, ubi de salaci matrona: 'Si nihil est, servis incurritur.' Infra hic l. x. 'Verebatur ne quo casu juvenilis calor impetu lapsus, nescius nesciam sororem incurreret.' Tertullianus in de Pudicitia: 'Nec enim interest, alienam nuptam an viduam quis incurset, dum non suam fœminam.' Salvianns de Gubern. VII. 'In quacunquæ eos primam fœminam ardens impudiciæ furor traxerit, irruunt:' utitur et Declam. III. hoc sensu Quintilianus. Minucius Octavio: 'Dum domi natos alienæ misericordiæ frequenter exponitis, necesse est in vestros recurrere,' (scribendum *incurrere*), 'in filios inerrare.' *Pric.*

PAG. 147 *Anator talis*] 'Trux' nempe, 'et insuavis amator,' ut hic infra vocatur: sic IX. 'Talis illa mulier,' &c. detestanter prolatum. *Idem.* *Prostratis illis inhians*] Tertullia-

mus: 'Libidine fera humanis membris inliant.' Supra v. de Psyche: 'Prona in eum' (Cupidinem) 'efflictim inlians.' *Idem*.

Et ferinas voluptates aversam Venerem invitata ad nuptias] Qui *aversam Venerem* hic nobis fabricaverunt, sine dubio *et ferinas voluptates* junxere præcedenti verbo *tentat*, ut clare in Colv. Vulc. &c. Edd. obscuriorem sentientes esse locutionem, *invitare voluptates ad nuptias*: quod possit exponi, irritare et accendere voluptuosum impetum, et ferinum ardorem ad humanas nuptias, ut passim *invitare* cum rei substantivis construitur. Adi omnino Burm. ad Vellei. l. ii. c. 67. 'Invitamentumquescleris.' Cic. lib. v. de Fin. c. 6. 'Ut ipsum per se invitaret et adliceret adpetitum animi.' Sic l. viii. p. 153. 'parentum invitaret judicium.' ubi plura. Ovidio, 'invitare amores, culpam.' Sic sæpe 'somnus invitare,' de quo vide Markl. ad Stat. l. i. Silv. 3. 41. et ita Mss. duo meliores Solini cap. 30. p. 41. 'objiciunt gramina medicata, quantum potest ad invitandum soporem.' Verum tunc deest *epula*, vel *invitans* legendum, ut vidit Pric. Sed *aversam Venerem* est in solo Bert. *aversam Venerem* Oxon. *aversa Venere* Flor. Reg. Fux. Pith. Barth. quod Beroald. Wow. Elmenh. Scriv. expressere, capientes de averso et præpostero coitu, plurimarum bestiarum more. Sed optime, ut statim videbimus, cum aliis et Ed. Pric. *aversa Venere* præbent D'Orv. Pal. Guelf. ambo, et Par. et pro *ferinas voluptates*, exaratur in Par. *feminas voluptatas*, Oxon. *feminas voluptatas*, egregie, sive humi prostratas. Quam scripturam merito amplexus in notis est Pric. Docet Lucianus: Πάντων ὑβριζομένων, πάντων ἀνατροπομένων, δάκνει ἐν φιλήματος σχήματι, καὶ πλησιάζειν βιάζεται. Confer et cum illo quæ sequuntur. Suet. Cal. c. 41. 'Invitans in libidine juvenes senesque.' ubi vide.

Delph. et Var. Clas.

Apul.

Volutatas abierat e frequenti scriptura in *voluptatas*, ut vidimus ad l. iv. p. 66. et patebit latins l. ix. p. 180. l. x. p. 219. Hinc quasi emendarunt *voluptates*; et *feminas* in *ferinas*. Sic contra *feminae* pro *feris*, corruptum in Cæs. de B. Civ. l. i. c. 84. 'Nunc vero, pæne ut feminas circumnitos.' ubi vide, et Sil. l. i. 569. 'Saucia dum castris clausa est fera.' Inepte in Cæsare Th. Bentlei. mavult; *circumcinctos, circumclusos*, quæ glossæ sunt. Ceterum hinc jam apparet, *Venerem* hic loci non sumendam pro coitu, sed ipsa Dea, invita, et tam propudiosis ac monstrosis commixtionibus adversante, iisque inimica; ut bene jam olim vidit Barthius lib. xxxii. Advers. cap. 15. Quamquam ille minus bene cum aliis *aversa* legebat. *Aversi* sunt Dii, qui antea amici joverunt, sed mutata sententia se averterunt, nec amplius favent, etiam cum destitutione hominum locorumque; *aversi* sunt simpliciter inimici, iniqui, noxii. Vide omnino Burm. ad Ovid. Ep. vii. 4. 'Adverso movimus arma Deo.' et hinc nunc cum Cortio malim retinere in Lucan. l. vi. 314. 'Deserit adverso possessam numine sedem.' Illic me vide. Hinc, licet 'aversari aliquem' sit frequentius, de quo vide ad Suet. Tiber. c. 27. tamen cum Mss. et Augustino malim de Deo Socratis pag. 683. Ed. Flor. 'Osoros et amatores quorundam hominum Deos fingere; hos evehere et secundare, illos contra adversari et adfligere.' Nam diserte *secundare*, vulgo contra Mss. *prosperare*, et *adversari* sibi opponuntur; ut *evehere* et *adfligere*. Sic pag. 691. 'Secunda regere, adversa corrigere.' Ac passim Deus *aversatur*, quando non amplius juvat, *aversatur*, quando etiam nocet et adfligit. Accusativus vero Nostri more regitur a præpositione, verbo adhærente. Oud. *Aversa Venere]* Concubitum puerilem, et obscœnum atque præ-

7 L

posternum, eleganter *aversam Venerem* appellat. Julius Capitolinus in vita Albini imperatoris: 'Mulierarius,' inquit, 'fuit inter primos amatores, aversæ Veneris semper ignarus.' M. Cato in hominem muliebria patientem: 'Adversus,' inquit, 'et aversus impudicus es.' Præpostera quoque et postica libido nuncupatur *aversa Venus*, de qua dixit Plinius severiter et sancte: 'In hominum genere maribus diverticula Veneris excogitata, omnia scelera naturæ, firminis vero abortus: quantum in hac parte multo nocentiores quam fera sumus?' Quicumque horoscopus habuerit in quarta parte Capricorni præposteri libidinum amoribus mulieres persequetur, ut hoc Maternus in septimo: item ille cum uxore sua impuro coitu miscetur, in cujus horoscopo Jupiter et Mercurius positi fuerint in occasu, et eos Saturnus diametra radiatione percutiat. Cotum aversum esse elephantis, camelis, tigribus, leoni, cumculis tradunt, quibus aversa sunt genitalia. *Beroald.*

Ore improbo compulsat] Gloss. 'Συνωθῶ, contritudo, compulso.' Onomast. vetus: 'Compulso, συναπάττω.' *Pric.*

Pariet] Oxon. *parient*. *Idem.*

Festius hic amasio] Prudentius, *περὶ στεφανῶν*: 'Nubent puella, sæpe luditur dolis, Amasionum comprimuntur fraudibus.' *Brant.*

Mulierem incorum omnium gestiebat inscendere] Florid. II. 'Ibidem, in loco celebri, Ince clarissima accubuit.' Nicetas Choniates ad milites quosdam, de nescio quo libidinoso sene: 'Αποφλαυρίσας τὰς ὑμῶν ἐντολάς, ταῖς παρθενικαῖς, ἐπὶ μάρτυσι πολλοῖς, ὄνηδὸν ἐπιβριμάμενος, οὐχὶ δέδιδε.' *Pric.*

Ploratu questuque famineo] Pollux lib. VI. *Θρηνώδες γυναικείον γένος*. Virgilius: 'Lamentis, gemituque, et famineo ululatu.' *Idem*: 'Fœmininum clamorem ad cæli sidera tollunt.' Tacitus *Annal.* III. 'fœminarium ululatum' dixit. Horatius: 'Et illa non

virilis ejulatio.' Scholiastes: 'Planetus, &c, magis fœminis conveniens.' Seneca Troade: 'Nos flebilis clamor movet, Furorque cassus fœminæ?' Seneca alter cap. 3. ad Helviam: 'Lamentationes, et ululatus, et alia, per quæ ferè muliebris tumultuatur dolor.' *Pric.*

Comparita] *Comparida* est in Ms. D'Orvil. Fux. Inc. Edd. Ber. Junt. Bas. et aliis; sed recte jam Beroaldus vidit *comparita* legendum, sive conculeata. Contra Colv. tamen ubi vis a pro u in compositis reponentem ad Salm. ad Solin. p. 41. 'parcius depavita:' quod etiam legitur in Leid. pr. sive calcata, (male enim explicat Salmas.) et Dacerium ad Fest. in 'Depuvire:' ubi e Mss. Leidd. supplendum ἀπὸ τοῦ παλεῖν. *Comparitæque* Guelph. sec. *Oud.* *Comparita*] Ita et Oxon. vide Colvium. *Pric.*

Dirupta] Sic infra x. 'Dirupta nobili fœmina:' et IX. 'Nates illas candidas disruptus.' *Idem.*

Talibus mendaciis admiscendo sermones alios, &c.] *Ψεῦδεα πολλὰ λέγων, ἐτύμοισιν ὁμοία.* *Idem.*

Animos pastorum in meam perniciem, &c. suscitavit] Lib. IX. 'Magisque in suam perniciem advertit efferari.' *Idem.*

Denique unus ex illis, &c.] Lib. VIII. 'Inter hæc unus ex illis,' &c. Terent. Eunuch. 'Illi invidere misere, verum unus tamen Impense.' Donatus: 'Proprie unus: nam unus ex multis dicitur.' *Idem.*

Imo communem omnium adulterum] Seneca III. 28. de Benef. 'Libidinis et gula servus: et adulteræ, imo adulterarum comunem mancipium.' *Idem.*

Hemus tu] *Lego, Heus tu*, ut vox sit vocantis, inelamantisque puerum. *Beroald.*

Obtruncato protinus eo, &c.] 'Obtruncare' (vox qua plures quam qui intelligunt utuntur) est, a collo caput dividere. Servius ad *Æneid.* III.

'Obtruncare, est proprie capite cædere.' In veteri Onomastico: 'Obtrunco, ἀποδειροτομέω.' Hesychius: 'Ἀποδειροτομήσω ἀποτεμῶ τοὺς τραχήλους. Lucianus hoc loco, laxius, ἀποσφάζατε. *Pric.*

Canibus jacta] *Pricæus* ait, insolentius hoc esse pro *jace*; et ne ita solus videretur locutus Appuleius, corrigi Glossas, timide tamen, 'Ἀκοντίξω, jactum jacio,' in *jacto, jacio*. Sed non opus est, eo recurrere. Nam et sic Phædrus in eadem re lib. III. F. 7. de cane: 'frusta jactat familia.' ac Petron. c. 44. 'Cani jactans candidum panem.' *Oud.*

Ceterum v. carnem omnem] Dele τὸ *omnem* ex Palat. *Elmenh.* Accedunt *Fux.* et *Oxon.* sed omnino male et contra Appuleii genium, qui solet ejusdem fere significationis voces geminare, et præsertim hæc. Lib. II. p. 23. 'Ceteros omnes decedere.' Lib. VIII. p. 153. 'Ceteris omnibus id genus viris antistaret.' Lib. X. p. 220. 'possimus omnia quidem cetera fratres manere.' De Deo Socrat. p. 698. 'In omnibus ceteris membris.' Vide et ad lib. III. p. 54. Immo sic Græcis ἄλλοι πάντες junguntur, ut *Herodiano* lib. V. c. 8. et Latini 'alios omnes' frequenter aiunt. Hoc ipsum et *Cicero* initio lib. I. ad *Fam.* 'ceteris satisfacio omnibus.' *Tibull.* lib. I. 2. 57. 'cetera ceruet Omnia.' *Gellius* lib. II. c. 24. 'ceteris aliis diebus omnibus.' *Arnobius*, alii. Restituendum quoque e *Mss.* et *Edd.* *Vett. Vegetio* lib. II. c. 10. 'Cetera omnia aut in hac arte consistere.' Item *Mamert. Geneth.* c. 8. 'ut absque paucissimis ceteri omnes fortasse crediderint.' Vulgo *homines*, quod rectum in eo cap. 9. In *Guelf. pr. ceterum. Ond.*

Operariorum cænx] De carnis asininæ cibo consule *Th. Reinesium* lib. II. Var. Lect. pag. 293. *Idem. Intestina quidem canibus nostris jacta, cæteram vero carnem, &c.*] *Catullus*: 'In-

testina canes, cætera membra lupi.' *Jactare* pro *jacere* insolentius, nec fortasse tamen solus dixit. *Glossarium*: 'Ἀκοντίξω. jactum jacio, jaculor.' quod facile dicat prolatum quis, ut 'cænare cenam.' 'pugnare pugnam,' &c. neque timeo proponere tamen an *jacto, jacio, &c.* legendum. *Pric.*

Corium affirmatum cineris inspersum] *Istud Aldi offermatum* profluxit e conjectura *Beroaldi*, quam expresserunt quoque his *Juntæ. Offirmatum e conjectura etiam doctorum edidit Wow. Elmenh. Pric.* sed *adfirmatu Fux. et adfirmatum* hic servant *Mss.* ceteri, uti et plerique in f. hujus libri, 'stabuli fores adfirmari solebant.' Vide *Sciopp. ibi et in Susp. Lect. IV. 12.* Sed lib. X. p. 217. 'Obfirmatus mira præsumptione.' Recte illic; hic nihil mutandum fuerat. *Ceterum inspersu cineris* præponunt eadem *Edd.* et *inspersum* est in *Pal. Pith. Edd. primis Ber. Bas. pr. Perperam. Lib. X. pag. 198.* 'Comæ sordentes inspersu cineris.' De Ablativo quartæ declinationis per *Nostrum amato* vide supra sæpius. *Corium* minuto cinere inspersum, in Sole sicari et obfirmari solitum, patet ex lib. IV. 73. *Oud. Affirmatum cineris inspersum*] Sic emendo, *offermatum cineris inspersu*, ut sit sensus, *Dominis reportabimus asini corium offermatum, hoc est, purgatum, induratum, concinnatum, inspersum in inspergine cinerulenta. Beroald.*

Ejusque mortem de lupo facile mentemur] *Genes. 37. 20.* 'Occidamus enim, et mittamus in cisternam, &c. dicemusque: fera pessima devoravit eum.' *Facile* hic non tam εὐχερῶς aut βεβήως, quam πιθανῶς signat. *Pric.*

Sublata contatione] *Lib. IX.* 'Jamque omni sublata contatione,' &c. supra hoc lib. 'Nec mora, nec contatio.' *Idem.*

Meis insultans nalis] *Servius ad Æneid. II.* 'Insultare, est in alienum dolorem exultare.' et ad *X.* 'Insul-

tare, est iniuicis per cavillationem illudere.' Glossæ: 'Insultat, ἐπιγαυριᾷ, ἐπιχαίρει,' &c. sic τῇ τύχῃ (ἀλλοτριᾷ) ἐπεμβαίνει, Vetus quis apud Suidam: et ταῖς συμφοραῖς ἐπεμβαίνειν III. 17. apud Polluce[m]. *Idem.*

Calcisque illius admonitus, &c.] Æneid. VI. 'Et nimium meminisse necesse est:' ubi Servius ex Cicerone: 'Cui placet, obliviscitur, cui dolet, meminit.' *Idem.*

PAG. 148 Gladium cotis adtritu parabat] Conjecit Pricæus legendum, *exasperabat*, ut lib. V. p. 101. 'Novaculam adpulsu palmulæ lenientis exasperatam.' Sil. lib. IV. 19. 'saxoque exasperat ensem.' Lucan. lib. VII. 139. 'cantibus asper Exarsit mucro.' Verum passim in hac re dicitur 'parare arma,' ut eidem lib. VIII. 520. 'Hoc ferrum, quod fata jubent proferre, paravi Non tibi, sed victo.' In Ms. D'Orv. est *præparabat*, ut pag. seq. 'Ferramentis huic curæ præparatis.' *Oud. Gladium cotis adtritu parabat]* 'Destinatæ laniens cultros acubebat:' ut infra lib. VIII. loquitur. *Parabat*, in re tali significanter dixit. Donatus ad IV. 2. Andr. 'Apparari ad horrorem et timorem refertur:' ne quid dissimulem tamen, fortassis *exasperabat* scribendum: supra lib. V. 'Novacula, &c. lenientis palmulæ adpulsu exasperata.' *Pric.*

Nefas (ait) tam bellum asinum sic enecare] Lib. IV. de urso ille: 'O grande (inquam) et extremum flagitium! vere pretiosam perdimus bestiam.' *Idem.*

Propter luxuriam lasciviamque amatoriam culpatum, &c.] Lib. V. 'Mater autem tu, &c. filii tui lusus explorabis curiose? et in eo luxuriam culpabis, et amores revinces?' *Idem.*

Servitioque tam necessario, &c.] Plinius Panægyr. de Ægypto: 'Sciat se esse Pop. Rom. necessariam, et tamen serviat.' *Idem.*

Exsectis genitalibus, &c.] Animalia quibus natura adempta, languidioris

plerumque fiunt petulantia. Porphyrius de Abstin. ab Animalib. lib. II. fol. 40. εὐνουχιζόμενα μαλακίζεται. οἱ μὲν τε ἀλεκτρούνες οὐδὲ ἄδουσι ἔτι, ἀλλὰ τὴν φωνὴν ἐπὶ τὸ θῆλυ μεταβάλλουσι ὥσπερ ἄνθρωποι. Quod de gallis dicit Porphyrius, id non omnino verum. Nam ego sæpius vidi capum, qui non solum ut gallus, cui testes integri, cantabat, sed gallinam quoque incendebat et adulterabat. Vide notas ad Arnobium. *Elmenh.*

Neque in V. ullo modo] Mss. Reg. Fux. Guelf. Oxon. Pal. carent τοῖς *ullo modo*, quæ uncinis inclusa videas in Edd. Elm. et Scriv. In Pith. et primis Edd. ante Beroaldum est *nullo modo*: ut duæ negationes hic quoque vehementius negent. Vide ad lib. V. p. 93. 'Nec nullo pacto temerat.' *Oud. Nullo modo]* Legendum est, *ullo modo*: aut duæ negativæ particulæ unius significantiam habebunt, ex ritu scilicet, et consuetudine priscae loquutionis. M. Varro: 'Non modo ignorasse me clamat, sed omnino omnis heroas negat nescisse.' *Beroald.*

Crassior atque corpulentior effici] Plaut. Epidico: 'Corpulentior videre atque habitior.' Oxon. *fieri. Pric.*

Asinos inertes] Lib. IX. 'Iners asellus iste.' *Idem.*

Nimio libidinis calore lab.] Nemo nescit libidinem passim igni et flammæ comparari. Nililominus etiam Reg. Fux. Pal. Oxon. Guelf. et alii hic carent τῷ *calore*, quod uncis circumscripsit Wow. ut *nimium* sit pro nimietate. Sed vereor potius, ne ob vicinitatem τοῦ *laborantes* exciderit *calore*. *Oud. Nimio libidinis calore laborantes]* Abest, (ut male, vereor) *calore* ab Oxon. et Florent. Mss. supra lib. VI. 'Cujus effrenæ juventutis caloratos' (id est, libidinosos) 'impetus,' &c. ubi dicta pag. 124. vide. *Pric.*

Mansuetos ac mansues] Quia inlepida et ingrata hæc videtur vocum ejusdem sensus, aut potius unius varia

terminatione geminatio, non inmerito viri docti locum suspectum habuerunt, quamvis Mss. ad unum omnes utrumque vocabulum agnoscant. Ac Scriverius edidit simpliciter, *mansue exinde factos* per tmesin pro *mansuefactos exinde*. Pricæus quidem pro *mansues* coniecit infeliciter *mites*. Rectius saltem e Luciano *ἡμερος καὶ πῶν*, pingues supposuisset. At G. Vossius, Sopingius, et Piccart. Peric. Crit. c. 9. censuerunt *mansuetos ac* esse delenda, utpote nata e glossa *al. mansuetos*. In D'Orv. Pith. est *atque*. Namque vox *mansues* non adeo nota fuit librariis, adhibita tamen ab Attio, Catone, Varrone, aliisque. Adi Gron. ad Gell. lib. v. c. 14. 'Mitis et mansues accessit:' ac Festum. Piccartus vero legebat *mansuetes* ex Planti Asinar. i. 2. 19. 'Reddam ego te ex fera fame mansuetem:' ut citat Nonius p. 483. Ed. Merc. sed Mss. ibi dant *mansuetam*, et ipse Nonius ex Varrone citat accusativum *mansuem*. Quare illic saltem pro *mansue* et *mansues* legendum est *mansuetem et mansuem*: quod patet e seqq. 'pro mansuetum, ut sit nominativus mansues.' Sed et Noster ipse *mansuem*, non *mansuetem* declinavit lib. xi. pag. 244. 'Vidi et ursam mansuem.' Ne tamen aliquid temere deleam, facit similis locus lib. iv. p. 69. 'solus ac solitarius.' Oud. *Adhibita detestatione mansuetos ac mansues, &c. factos*] Ælianus in Epistolis: *Τούτο* (de castratione agit) *τὰ ζῶα ἀναπέθει ἡσυχίαν τε ἔχειν, καὶ σωφρονεῖν*. *Mansuetos ac mansues* habent editi omnes, habet et Oxon. Ms. Ego qui tam clare non video ut discrimen harum dictionum cernam, vitandæ illepidæ geminationis ergo *mansuetos ac mites* reposuerim. Gellius v. 14. 'Mitis ac mansuetus accessit.' Gloss. 'Πρᾶος, lenis, mitis, mansuetus.' Ibidem: 'Καταπραῖνω, mitigo, mansuefacio,' &c. Pric. *Detestatione*] Quidam corrigunt *deseccatione*, pro *exsecutione* geni-

talium, amputationeque virilitatis. Mihi oppido quam placet ut legas *Detestatione*, quod vocabulum novum mire congruit novatori opificique verborum Appuleio. Itaque eleganter *detestatio* significatur testium abscissio, emasculatioque, a testibus videlicet, hoc est, testiculis formata dictione. Aliis *detestatio* dicitur denuntiatio, facta contestatione, ut docet Ulpianus. Alias ponitur pro execratione. 'Apocopi' eleganti vocabulo dicuntur a Julio Materno, castrati: quasi abscissi, amputata virilitate. Castratorum quoque illa nomina sunt, 'eunuchi,' 'spadones,' 'thlibiæ' et 'thlasia:': priora vocabula omnibus nota: posteriora pluribus ignota, a me explicantur in commentariis Tranquilli, et corriguntur in libris jurisconsultorum. *Beroald.*

Et oneriferundo non inhabiles] 'Neque enim quid de fortitudine jumentum castratione detrahitur.' lib. xxxviii. § 6. ff. de ædilit. edicto. Pric.

Nisi volentibus] Per anastrophe exponere: id est, si vobis volentibus persuadeo. *Beroald.*

Mercatum proximum, &c.] Glossæ: 'Mercatus, &c. *παρήγορις*.' Pric.

Ferramentis] Arnobius iii. 'Aut ruris ferramenta procedat.' Cato apud Servium in Virgilium: 'Vir bonus, cujus ferramenta splendent.' Glossæ: 'Σιδηρεῖα ἔργαλεῖα, ferramenta:' at heic speciatim intellige quæ 'castratoria ferramenta' Palladius vocat. *Idem.*

Tracemque amatorem istum, &c.] In Apologia, de vulgaria Venere: 'Immodico truci percussorum animalium serva corpora complexu vincientem.' *Idem.*

Atque insuavem] Græcissat, ut et ix. 'Insuavis, &c. mariti.' *Idem.*

Dissitis femoribus] Colvianam conjecturam [vid. VV. LL.] temere in contextum receperunt Vulc. Elm. Scriv. Flor. Castrantes dissecabant virilia et exsecabant genitalia, non

dissecabant femora. Hinc patet, non admittendam quoque esse conjecturam N. Heinsii ad Ovid. *Fast.* i. 408. *dissutis*: quod Iudicere dictum foret pro *dissectis*: multo minus Pricæi suspiciones *desectis*, vel *destinatis*: quod certe nimium a vulgari scriptura abit. In Ms. Oxon. *discisis*, Gueff. pr. *disisit*, Ed. Ber. *discitis*. Optime Beroaldus *dissitis* exponit, 'disclusis, diductis, divaricatis,' sive disjunctis et a se invicem remotis: ac bene monet Pricæus, eam vocem sibi satisfacere e lib. vi. p. 116. 'distributis dissitisque generibus.' Quo adi. *Oul. Dissitis femoribus.*] Disclusis, divaricatis, diductis. *Dissutum* media correpta dicimus, distans, remotum, disclusum. E contrario *adsitum*, adjunctum ac propinquum. *Dissitum*, quasi procul situm: *adsitum*, juxta situm. In Floridis hæc duo veluti inter se contraria opposuit atque disparavit, sic scribens: 'Homines neque longule dissita, neque proxime adsita possumus cernere.' Agretius Grammaticus *adsitum* dixit esse, cui aliquid ut sustineat adjungitur, citatque Horatii testimonium ex Epistolis: 'qua populis adsita certis Limitibus:' tanquam populus arbor ab Horatio adsita nuncupetur, quia vitibus maritatur. Ego vero ab Agretio dissentiens, ita interpretor, ut 'populus adsita' dicatur ab Horatio, arbor sita positæque juxta certos limites, ad jurgia inter conterminos dirimenda: quales hodieque in limitibus agrorum conspiciuntur: et ita *Adsita* simpliciter accipietur pro opposita ad limites agrorum, et fines, sive maritata sit vitibus, sive cælebs: immo fere semper in collimitio agrorum sunt arbores incultæ, minimeque frugiferæ. Qui sumpserit in manum novissimam Horatii epistolam, eamque accurate perlegerit, is haud dubie cognoscet, interpretamentum hoc nostrum cum Horatiana sententia ad amissim convenire; illud autem A-

gretii affectatum esse nimis et præstigiosum. Igitur ut ad rem redeamus, femora discluduntur, dissepantur, disjunguntur, et (ut dixit Appuleius) dissita fiunt in asino, quem ferramentis castratoriis velis excuttrare, et abscondere virilitatem. *Beroald.* *Dissitis femoribus emasculare*] Onomasticon vetus ornatissimum: 'Emasculo, ἐμβουχίζω.' 'Salacem ferro caudam demetere,' Horatius dixit. Colvius *dissectis f.* Oxon. cod. *discisis*: τὸ *dissitis* nobis satisfacit: lib. vi. 'Distributis dissitisque generibus: nisi forsitan, cum de castratione agatur, *desectis* vel *destinatis* scribendum: supra lib. i. 'Vel, membris ejus destinatis, virilia desecamus?' In vetere Onomastico: 'Deseco, ἀποτέμνω.' *Pric.*

Quoris terrece mit.] Hinc Plantus Mercatore in senem exoletum: 'Itane vero vervec intro eas?' Et Cassina: 'ne qua ignavissimis Liberi loci potestas sit vetulis vervecibus.' Similiter Arnobius lib. v. 'Quam cum vervecens Jupiter bene validam, floridam, et succi esse conspiceret plenioris.' Non aliter legendum Pæmulo, quam, *ain' vero terreceum caput?* ex sententia politissimi Lipsii. *Col.* *Vervece mitiorem efficere*] Proverbiale est: sic viii. 'Vervecem, non asinum vides:' ad quem locum fusius dicemus. Oxon. male, *viliorem*. *Pric.*

Mediis Orci manibus extractus] Achilles Tatius lib. vi. ἐκ μέσων τῶν τοῦ θανάτου πυλῶν ἀναγαγεῖν dixit. infra lib. ix. 'Mediis lanii manibus ereptus.' *Idem.*

Sed extunc pænæ reservatus mærebam] *Extremæ pænæ r.* in quibusdam legi Codicibus, jam monuit Beroald. quibus consentiunt omnes, qui nunc sunt cogniti: atque sic bene jam reposnerat Ed. Junt. post. uti dein Colv. &c. Ante typis circumferebatur *extunc, ἐκτοτε*. Sed uti illud Græce minus bene dicitur, ut docent Grammatici, ita *extunc* Latinum nego. Satis

acutely hinc coniecerat Sopingius *extumæ*. Verum observandum est, Appuleio *extumum*, semper significari de *buitenste*, extremum, vel ultimum, vel maximum ac pessimum, de *elendigste*, ut hic. Nec enim de morte agitur, sed quod morte egat pejus, castrationis supplicio. Verum tamen aliud quid latet forsan. Nam *pænæ* non est in Lips. Palat. Guelf. *sec.* qui pro *sed* habent *si*. Immo in Flor. legas *extrema vitæ*, quæ explicari possent per vitam miserissimam, luctuosissimam; cum esset nobilissima corporis parte, ut ait, privatus. Quod si admittamus, quæstio manet, unde *reservatus*, et *despiciens* in Mss. exaretur. Vide igitur, num *rimatus* dederit Appuleius, et ejus glossa fuerit *de* vel *dispiciens*. Certe ab eo frequentari hoc verbum, sæpius vidimus; et inprimis lib. v. p. 89. 'prolectante studio visionis rimatur singula.' Timide tamen hanc conjecturam propono: cum vulgatæ lectioni idoneus inest sensus, et bona Latinitas. Oud. *Extremæ pænæ reservatus*] Ovidius: 'Pænæ crucianda reservor.' Pric. *Extunc*] Ex illa hora, et temporis momento: sicut *exnunc* dicitur, pro ex hoc tempore et hora. Quidam codices habent *Extremæ*, extrema autem pænæ mortis est: et, ut inquit Celsus jurisconsultus, 'ultimum supplicium solam mortem interpretamur.' Beroald.

In novissima parte c.] *Jam nov.* D'Orv. 'Novissimam partem,' vulgo exponunt ultimam, extremam, respectu corporis asinini, et dependentem. Frigide et male. Nam novissima pars corporis asinini est cauda. Legendum omnino est *nobilissima*. Ut egregie cum Barthio lib. XXI. Advers. c. 1. correxit N. Heinsius ad Ovidii Fast. lib. 1. 408. Adde Burm. ad Petron. c. 129. 'funerata est illa pars corporis, qua quondam Achilles eram.' Contra ait Ovid. lib. III. Am. 7. 'pars pessima nostri.' Ut Pru-

dentius Cathem. H. II. 81. 'nutabat inguen sancium, Quæ corporis pars vilior.' Error ortus ex confusione τῶν b et r: unde hæ voces variant etiam in Mss. lib. VIII. p. 167. item Melæ lib. III. c. 10. 'Africa se fatigantis novissimus angulus:' ubi in Leid. male *nobilissimus*. Solin. c. 45. 'Infra nobilitatem sati.' in duobus Leid. male *novitatem*. Oud.

Pariturum] *Lego periturum*: hoc est, moriturum. Beroald. *Et in novissima parte corporis totum me periturum deflebam*] Tale illud, 'Exstinctæ corpus non utile dextræ.' Pric.

Præcipiti ruina memet ipse querebam extinguere] *Ex θανατόντων* consuetudine, de qua fuse ad Matth. 27. 5. pag. 250. dixi. 'Præcipiti ruina,' ut apud Ennium: 'Præcipiti sese traxere ruina:' et Maximum Taurinensem: 'Etiam Magum illum Simonem orationibus suis' (Petrus) 'de aëris vacuo præcipiti ruina prostraverat.' *Idem*.

Dumque in ista necis meæ decontor electione, &c.] Hegesippus 1. 45. 'De genere necis tractat.' Ovidius: 'In necis electu parva futura mora est:' supra lib. 1. 'De genere mortis tumultuario deliberabam necum:' ubi notata p. 50. vide. *Idem*.

Vestigium] Si Mss. addicerent, facile paterer emendationem *fastigium*, quæ est in Ed. Ven. Sed nunc nihil muto. 'Suetum montis vestigium,' non est pes montis, sed via, qua inerant vestigia asini, quamque adsidue consueverat ire. Lucret. lib. 1. vs. 407. 'Institerant vestigia certa viai.' Oud. *Montis suetum vestigium*] XI. 'Sneto lavacro traditum:' pro *vestigium* cur non *fastigium* legimus? supra in hac ipsa narratione: 'Nec me montis excelsi tantum arduum fatigabat jugum,' &c. Pric.

Securi lignum quod deveheret] Jerem. 46. 22. 'Cum securibus venient, quasi cædentes ligna.' Ovidius: 'Et,

cæsa securibus, urar. *Deveheret*, de monte veheret, nec enim illud *de* vaecat. *Idem.*

De proximo specu] D'Orv. Pith. *proxima*. Nec male. Omnis enim generis est *specus*. Ac femininum in multis nominibus videtur anasse Auctor: ut in 'calx,' 'cinis,' 'margo,' 'pulvis,' &c. de quibus vide suo loco, in Notarum Indice citato. In fine hujus libri *finus* gen. femin. si tamen vulgaris lectio sit sana. *Oud.* *Vustum attollens caput*] Seneca (Edipo: 'Altum taurus attollens caput.' Idem Hippol. 'Alto vertice attollens caput: 'infra heic lib. xi. 'Caput attollens arduum:' et viii. 'deformem attollens faciem.' *Pric.*

PAG. 149 *Quam simul conspexi*] In membranis D'Orvill. a m. pr. est *prospexi*. Optime, utpote ex alto, et eminus. Lib. viii. p. 166. 'de summo colle prospectat.' Lib. vi. p. 112. 'Inter subditæ vallis sublucidum luncum prospicit fanum.' Et sexcenties. *Oud.* *Quam simul aspexi,* &c.] Catullus: 'Simul te Lesbia aspexi,' &c. *Pric.*

Repentina facie conterritus] Lib. ix. 'Mobili, ac trepida facie percitus.' *Idem.*

Recello] Oxon. *recellero*. D'Orv. *retollo*. Lib. x. p. 226. 'nates recellebam:' ubi eadem varietas. Optime Festus: 'Recellere est reclinare, et excellere in altum extollere.' Egit de hoc verbo J. F. Gron. Obs. lib. i. cap. 7. et ad Liv. lib. xxiv. cap. 34. 'Gravi libramento plumbi recellente ad solum:' quem locum corrupte citat Beroaldus hic inspiciendus. *Oud.* *Totum corporis pondus in postremos poplites recello*] Phædrus: 'Feroque viso retulit retro pedem.' *Pric.* *Recedere*] Ut inquit Festus, est reclinare: 'excellere' vero, in altum tollere. Livius in xxiv. 'Ferroa manus cum injecta proræ esset, gravique libramento plumbi recelle-

ret ad Solem suspensa, prora navim in puppi statuebat.' Sensus Appuleii est: Visa, inquit, ursa vasta et formidanda, omnibus viribus nervisque contendere effugere imminens periculum: ita poplites pedum posteriorum cæpi retrahere, reclinare, retroducere, ut ita rupto loro quo alligabar, saluti fuga consulere: ab hoc verbo 'Recello,' Plantina dictione, epitheto meretricario 'recellituncie' nominantur meretrices, quod scilicet in concubitu recellant clunes et nates torqueant, ut concinnior fiat veneris coitus. Sed in omnibus fere Plauti codicibus leges, non *recellituncias*, sed *reliquias alicarias*, in Penulo. 'Relicinus' vero 'coma' significatur, viduatus coma, capillitioque depopulatus: a relinquo dictus, non a recello. Itidem 'frons relicina,' aperta capillis dimotis, a relinquendo deducta dictione. Nescio an satis decenter dici possit *relicina coma*: sed 'homo relicinus coma,' quasi relictus a capillis: et 'frons relicina,' quæ capillitio velata non sit, recte et eleganter dicitur. Frontem in Alexandro Magno 'relicinam' fuisse, laudat Appuleius in Floridis: quæ scilicet lata, aperta, spectabilis, et a capillorum tegumento libera viseretur. *Ber.*

Meque pr. p. fuga concitato] Quod Colvins e Lipsii codice reposuit [vid. VV. LL.] et secuti sunt reliqui editores, præter Elmenb. Scriv. et Florvix sensum aut constructionem habet idoneam. Nam, si hic Ablativus adhibitus esset pro Nominativo, specie temporis, 'meque concito, inmitto me,' durissime sane, nec ferri æque facilis, ac lib. xi. p. 257. ut est in nonnullis: 'coronato me et constituto errabam.' Nihilominus confirmatur Mss. Pal. Oxon. Guelf. Pith. retinentibus tamen *fuga*. Opinor *τὸ concitato* librariorum culpa scriptum pro *concito*, prima persona verbi 'concitare.' Quod inrepsit nasutali

culpa, pro aliorum Codd. et Edd. scriptura *committo*: quia sequitur *inmitto*. Sed Appuleium solere jungere composita ejusdem verbi, vidimus jam lib. vi. p. 129. *Committo* autem sic dicit lib. ii. p. 33. 'Cœnæ me committo.' *Oud. Meque protinus pernici fuga concitato, &c.*] Maximus Tyrius Dissert. 32. Τῶ τῶν ἵππων γένοι συγκεκλήρωται πρὸς σωτηρίαν ὁρμός. Xenophon in de re equestri: 'Ἐκφυγῶν οὐδὲς ἵππος βάδην πυρεύεται. In vett. editt. melius, *pernici fugæ committo*. Pric.

Perque prona non tantum pedibus, verumetiam toto projecto corpore, propere devolutus, &c.] Theophylactus ad illa Philipp. iii. τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος. Τοῦτ' ἔστι, πρὶν φθάσαι, λαβεῖν σπουδᾶζων καὶ τοὺς πόδας, καὶ τοὶ τρέχοντας, τῷ λοιπῷ σώματι προλαμβάνειν σπεύδων, τὸ ἐπικλίνειν ἑαυτὸν εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ὅπερ ἀπὸ πολλῆς προθυμίας γίνεται. Virgilius: 'Mox sese ad litora præcepit Cum fletu precibusque tulit.' ubi Servius: 'Præcepit, sine respectu salutis: scilicet postquam Cycloperum graviora pericula cogitasset:' et post: 'Quo eat non cogitat, eorum comparatione quæ fugit:' et nota τὸ *devolutus*. Aristoph. Acharn. Εἰ μὴ σχολὴν ἔχεις κατελεθῆναι, ἐγκεκλήρωθη. Scholiastes: Συστράφηθι. *Idem*.

Immitto me campis subpatentibus] Lucianus in de Domino: 'Ἴππος ἥδιον ἂν οἶμαι δράμοι κατὰ πρᾶνοῦς πεδίου καὶ μαλακοῦ, προσηγῶς τὴν βάσιν δεχομένου, καὶ ἡρέμα ὑπέικοντος τῷ ποδί, καὶ μὴ ἀντιτυπῶντος τῇ ὀπλῇ· ἅπαντι γοῦν τότε τῷ δρόμῳ χρῆται, καὶ ὅλον ἐπίδου ἑαυτὸν τῷ τάχει, ἀμιλλᾶται καὶ πρὸς τὸ κάλλος τοῦ πεδίου. *Idem*.

Summo studio] Woverius non admittendo præpositionem *ex*, vel copulam *et*, secutus est auctoritatem Codd. Lips. et Pal. quibus accedit Oxon. uti et margo Bas. sec. et Edd. Colv. Vulc. pr. Merc. &c. Ac certe crebro sic locutus est Auctor. Lib. viii. p. 153. 'summo studio petitio-

nis ejus munus obierat.' Lib. ix. p. 187. 'in maritum eximio studio commentus est.' Lib. xi. p. 259. 'summo studio percontabar singulos: ubi nulla necessitate motus Pricæus malebat quoque, *ex studio*. Variant etiam libri lib. viii. p. 155. Hic vero et agnoscunt Bert. D'Orvill. Pith. Fux. aliique, cum Edd. ante Colvium; immo *ex* diserte exhibent tum pag. 155. tum hic Florentinæ membranæ. Quare admisi cum Edd. Vulc. sec. Elmenh. Scriv. Flor. Vide Pricæum hic, et notata ad lib. ii. p. 42. 'Ex summis viribus.' Adde lib. ix. pag. 187. 'Faciem videre cupiebam ex summo studio.' Lib. xi. pag. 262. 'largitus ex studio pietatis.' Adde lib. ix. p. 190. 'ex magnis suis laboribus:' ut videtur legendum; item Gronov. ad Gell. lib. vii. c. 3. 'Ex summa ope nititur:' nec non Comm. et Ind. ad Flori lib. i. cap. 9. 'Ex summo studio admissus est.' *Oud. Summo studio fugiens immanem ursam*] Melius, *Ex summo studio, &c.* Lib. viii. contraria sententia: 'Ex summo studio bestiam insequentes.' Lib. iii. 'Ex summis viribus irruentes:' et sæpe alibi. *Pric.*

Tunc quidam viatorum solitarium vagunquæ me respiciens, invadit, &c.] Factu. res haud ardua. Isidorus Orig. xii. 1. de hoc genus quadrupedi: 'Animal tardum, et nulla ratione renitens, statim ut voluit, sibi homo substravit.' *Idem*.

Baculo, quem gerebat, obrerberans] *Baculum* Guelf. pr. In Palat. *q. ger.* unde quis faciat *quod*, ut vulgo lib. i. p. 3. ubi contra in aliis *quem*. Istud *obumbrans*, quod dant Edd. ante Beroald. et Mss. Oxon. Guelf. pr. inpense placet Pric. qui interdicto *unde* ri suo loco restituendum censebat. Idque, ut puto, significaret, 'vibrans baculum ita ut continuo mihi umbram faceret.' Nimis sane quam acute, et contra reliquos Mss. quorum auctoritas roboratur maxime lib.

ix. p. 196. 'Ferula nates ejus obverberans.' Sic ergo bene emendavit Beroaldus. *Oud. Baculo quem gerebat obrerberans*] Commentus est Beroaldus lectionem istam, quam miror ceteros editores ita facile secutos. Oxon. codex, primique omnium Romæ et Vicentiæ cusi, elegantissime *obumbrans* legunt: quod ego interdicto *Unde vi suo loco restituendum censeo. Pric. Obumbrans*] Lego, *obverberans*: hoc est, verberibus et fustibus cædens. *Beroald.*

Per obliquam gravemque m. d. viam] In Oxon. est *gnaramque*. Palat. Guelf. sec. *gravamque*. Lips. *gravemque*, ex quo perperam et male de Appuleio merens Colv. id tacite intrusit, quod miror a nemine deprehensum. Nam cum Mss. plerisque, in his D'Orv. Pith. Fux. priores Edd. O. habent *ignaramque*; ut vere jam Elmenh. et Scriv. restituerant. Aduoque Serv. ad Virg. *Æn. x. 707.* 'ignarum Laurens habet ora Miman-ta.' Merc. ad Septim. de B. Tr. lib. II. cap. 37. 'Avidus ignara cognoscendi.' Comm. ad Sall. B. Jug. c. 21. 'ignara lingua:' ad Ovid. lib. I. Met. 137. VII. 672. 'Ignara ex arbore:' ad Plin. Paneg. cap. 54. 'locus ignarus:' ad Lucan. lib. VII. in f. 'nuda atque ignara jaceres.' Eadem confusio in Mss. auctoris ad Herennium lib. III. cap. 6. pro *ignotos* et *ignoti*, vidi *ignaros* et *ignari* in antiquissimo Voss. et varia lectione Leid. Cod. Vide et Gronov. Contra *gnarus* pro cognito in Flor. N. 16. 'Cunctis prioribus gnaris.' Sic et *nescius*, *inscius* pro ignoto. Lib. V. p. 96. 'sarcinæ nescia rudimenta:' et 'inscio tramite' lib. VI. Ex adverso *ignotus* pro ignaro, *incautus* pro inprovisis, et alia ponuntur. Confer, quæ laudantur ad Virg. *Ecl. VI. 40.* Lucan. lib. IV. 719. ad Catonis *Dist. I. 40.* 'Carus amicus.' In Oxon. est *me deducbat*. Mox ego abest a Palat. *Oud. Per obliquam gravemque me du-*

cebat viam] Reponendum ex Cod. Florent. *obliquam ignaramque*: quod et (prima tantum literula omisa) est in libro Oxoniensis Bibliothecæ. Servius ad *Æncid. x.* 'Ignarum: id est, ignoratum: qui nesciretur.' Isidorus lib. X. Orig. 'Ignarus duo significat: vel, qui ignorat, vel, qui ignoratur:' quæ sumpsit ex his Gellii IX. 12. 'Ignarus utroque versum dicitur, non tantum qui ignorat, sed et qui ignoratur.' Ita *ignarum* pro *ignoto*. Tacitus *Histor. III.* et *Annal. XV.* Ab eadem ultro citro communicatæ significationis forma, supra etiam lib. V. 'tramitem inscium' dixit. contra in Floridis: 'Prioribus gnaris, sequentia expectare:' id est, notis: et in *Apologia*: 'Alta illa, &c. Platonica, rarissimo cuique piorum gnara.' *Pric.*

Cursui me accommodabam] *Reg. cursu*, antique; ut sæpissime. Vide ad lib. I. p. 4. Idem et Fux. caret *τῷ me*. Tum *accommodabam* est in Edd. ante Colv. Sed id Nostro potius significat admovere, et sic adjuvare. Cum sensus Auctoris sit, se haud invitum pedes suos aptasse ad celerrime currendum, quod ipsi, ut asino, non erat solitum, ac se commodum facilemque cursui præbuisse. Quare Mss. Flor. Lips. Pal. Oxon. D'Orvill. retinui *commodabam*. Vide ad I. III. p. 54. 'locum artibus suis commodatum:' ad lib. VI. p. 112. 'Nutum meum precibus tuis commodare.' De nihilo tamen non est lectio Fux. et *Reg. Codd. Pricæo* arridens, *commendabam*, seu committebam, ut præcedit, sive pro 'mandabam me fugæ:' quod non est infrequens. *Oud. Lanienam*] Ms. Pith. *lanie*. Nam. Mss. D'Orvill. Lips. Fux. Guelf. Oxon. a m. pr. et Coll. Voss. *lanien*. Nam c. Quasi *lanies* pro *laniatione* diceretur, cum alioquin *laniena* plerumque significet *lanii tabernam*. Vide ad Liv. I. XLIV. 16. Sed pro ipsa *laniandi* actione usurpavit, præter Prudentium,

in Lexicis jam citatum, Noster ipse l. II. p. 41. 'Vicariam pro me lanienam suscepavit.' Lib. IV. p. 80. 'sub incerto salutis, et carnificinæ laniena.' Lib. IX. p. 176. 'Lanienam imminentem fuga vitare.' *Idem.* *Nec invitus ego cursui me commodabam, relinquens atrocissimam virilitatis meae lanienam*] Lib. VIII. 'Nec me pondus sarcinæ, quanquam enormis urgebat, quippe gaudiali fuga detestabilem exsectorem virilitatis meæ relinquentem.' 'Virilitatis' voce utitur et IX. 4. A. Gellius, Jurisconsultus in lib. IV. ff. ad leg. Cornel. de sicar. Quintilianus Declam. CCCXL. et VII. de Civ. Dei D. Augustinus: eodem etiam sensu Græci ἀρδραία ponunt. Artemidorus I. 47. Τοῦ ἰσχύος, καὶ τῆς τοῦ σώματος ἀνδρείας αἰδοῦν αἰτιῶν ἐστὶ διὸ ἀνδρεία πρὸς τινῶν καλεῖται. Fuxensis, non male, *Cursui me commendabam*: sic I. 'fugæ mandes' (id est, *commendes*) 'præsidium.' *Pric.*

Ceterum plagis non magnopere commovebar] Hinc ὄνος ἀήττητος Arriano I. 18. in Epictetum. Plant. Pseudolo: 'Neque ego homines magis asinos unquam vidi, ita plagis costæ callet.' *Idem.*

Consuetus ex fortuna concidi fustibus] *Ex forma* exaratur in Lips. Pith. Oxon. Par. Pal. Guelf. *Ex fortuna* omnes secuti sunt post Colv. et bene explicat *Pric.* ἀπὸ τύχης, et sorte asinina. Sicut et notaverat Sopingius, lectorem delegans ad notata in Jamblichum. De variatione 'formæ' et 'fortunæ' vide ad p. 1. Verum cum sequatur illico *Fortuna*, ac satis esse videatur *consuetus*, optimique Codd. (in quibus et D'Orv. ac Fux.) non agnoscant has voces *ex for.* unci per Elmenh. et Scriv. inclusas, putem eas rectius abesse, e glossa inlapsas. *Oud.* Quippe *consuetus ex fortuna concidi fustibus*] 'Ex fortuna,' est, ex sorte hoc genus animalium. 'Pάβδος καὶ φορτία ὄνυφ' Sirachidem jam dicentem audivimus. Ovid. Amor. II. 7.

'Aspice ut auritus miserandæ sortis asellus, Assiduo domitus verbere tardus eat.' Apud Arrianum III. 7. παροιμακῶς, Ὡς ὄνον ξυλοκοπῆσαι. Non commovebar plagis (inquit,) quippe fustibus cædi consuetus. Ovidius III. 7. de Ponto: 'Ductus ab armento taurus detrectat aratrum, Subtrahit et duro colla novella jugo. Nos quibus assuevit Fatum crudeliter uti, Ad mala jam pridem non sumus ulla rudes.' Virgil. IX. 'Assuevi longo,' &c. ubi Servius: 'Docet usum in omnibus rebus plurimum posse.' Plinius VI. Epist. 2. 'Mihī, &c. leviora incommoda, quod assuevi.' Apud Senecam Agamemnone: 'Exilia mihi haud sunt nova, assuevi malis.' Sallust. Jugurthino: 'Quæ quanquam gravia sunt, tamen consuetudine jam pro nihilo habentur.' *Pric.*

Fortuna meis casibus pervicæ] *Libentius pertinax* legerem. Seneca Epist. CIV. de Catone: 'Cum quo infestius Fortuna, et pertinacius egit.' *Idem.*

Opportunum latibulum m. celeritate præversa] *Palat. opportune.* D'Orv. *latibuli m. c. perversam.* Lips. *Fux. patibulum m. c. perversa.* Edd. Juntin. et Ald. *perverse.* Præve. *Fortuna præversa* est, sive prævenit latibulum celeritate misera seu infelici. Vide ad I. IV. p. 66. 'Tam bellum consilium prævertit sors deterrima.' *Oud.*

Perditam sibi requirentes vacculum, variasque regiones peragrantes] Vide I. Samuel. 9. 4. *Pric.*

Me, cognito capistro, prehensum] *Me* abest a Pith. *Cognito* est in Pal. Lips. Guelferb. sec. et forsau Flor. ut cum Colv. rescribere ceteri, præter Elmenh. et Scriv. qui ceterorum Codd. et Edd. scripturam *cognitum* restituerunt. Non vero jungenda *cognitum capistro*, ut vulgo fit, et Floridus exponit, 'capistro quod agnov'erant.' Tunc rectius legas *cognito*, sed, ut vere distinxit Scriv. *me cognitum*, ex notis, quæ ipsi inerant, *capis-*

tro prehensum. De participiis sine copula junctis vide ad p. 45. l. 111. Hinc cave ne addas copulam cum allis in Lactant. de M. Pers. c. 57. 'Valeria provincias pervagata, p. a. Thessalonicam cognita, comprehensa pœnas dedit:' uti et monuit Cl. Abresch. in Lect. Aristæn. pag. 205. *Reprehensum* Ed. Bas. pr. *Oud.* *Domini*] *Lego Deum* pro *Deorum*: est enim exclamatio usitatissima, 'Proh Deum atque hominum fidem:' de qua M. Tullius in Oratore: 'Nam proh Deum atque hominum fidem, pro Deorum aiunt:' hic *fides* accipitur pro auxilio, ut apud comicos frequenter. *Beroald.*

Raptatis violenter] Non agnoscent adverbium Pal. Pith. sed ceteri omnes; uti passim eo utitur Auctor, et adposite huic loco l. xv. p. 82. 'De toro violenter extracta.' Lib. viii. in f. 'Nodum violenter invadens.' L. x. p. 230. 'elisus violenter medicus.' *Oud.* *Quid me raptatis violenter? quid invaditis*] In Menechmo Plantina: 'Quid hoc est negotii? quid illic homines ad me currunt obsecro? Quid vultis vos? quid queritatis? quid me circumstititis?' Tò *violenter* ejiciunt, ego non moveri malim. Lib. viii. 'Funeustum nodum manibus ambabus violenter invadens:' et x. 'Sic elisus violenter spectatissimus medicus.' *Pric.*

An te nos tractamus incivilliter] *Ain'* habent Pith. Edd. Beroaldi, et Bas. pr. Atque sæpe istud abiit in *an*. Vide ad lib. i. p. 6. 'Ain' tandem? Male vero post *nos* in Cod. D'Orv. inseritur *inquit*. Certissimo indicio, quoties hoc verbum inepti librarii inculcarint. *Te* abest a Pal. Guelf. sec. in quis *tractemus*. Nimis temere vero Scriv. in Ed. recepit τὸ *incongrue*; quod, licet aliquoties usurparit Auctor, hic mihi glossam sapit. Utrumque, *violenter et incivilliter*, junxit Suet. in Tito cap. 6. 'Egit aliquanto incivillius et violentius.' Immo con-

tra l. ix. p. 205. 'precatur, civillius atque mansuetius versari commilitonem.' *Oud.* *Quin potius effaris ubi puerum ejusdem agasonem, necatum scilicet occultaris*] *Vibulenus* apud Tacitum Annal. i. 'Responde Blæse, ubi cadaver abjeceris.' *Pric.*

Calcibus contusus] Idem Ms. *concur-sus*, al. *contrusus*. Num *concisus*? Colv. Sic etiam Fux. At Oxon. *ac-tusus*: et Guelf. pr. *attusus*. Male vero conjecit Colv. *concisus*. Recte quidem sæpe, et paullo ante occurrit, 'concili iustibus,' &c. Sed hoc improprie admodum diceretur de incusione calcium, quæ non cædunt, sed tundiunt. *Concursus* vitiose scriptum erat pro *concussus*, in quod sæpe mutatum est *contusus*. Vide ad Lucan. l. 11. 335. 'contusaque pectus Verberibus crebris.' *Oud.*

Ductorem] Mutandi prurigine laborabat *Pricæus*, cum hic *rectorem* malebat. Præcedit 'per obliquam me ducebat viam:' et lib. ix. de hortulano asinum insedente occurrit p. 205. 'Ubi ducis asinum istum?' *Idem.* *Infit dejevans, nullum semet vidisse ductorem*] Lib. x. 'Dejerant utrique nullam se prorsus fraudem, &c. factitasse.' *Pric.* *Nullum scinet vidisse ductorem, sed plane, &c. solum et solitarium, &c.*] Non moveo illud *ductorem*, nam et ix. 'Ubi ducis asinum istum?' magis placeret tamen *rectorem*. Ammianus Marcellinus: (et fortasse hæc Appuleii respiciens:) 'Jumentum solum, solum, sine rectore.' Virgilius: 'Curruque hæret resupinus inani.' Servius: 'Inaui: sine rectore.' 'Solum et solitarium' hic, ut iv. 'solum et solitarium.' *Idem.*

Concinnatum] *Concinnatum* est in Ms. Pal. Guelf. et Edd. Ber. Basil. pr. In Edd. ceteris vett. *concinatum*. At *concinatum* placuit etiam Stew. ad pag. 146. 'querelas concinnat:' eique ac Wow. &c. ad sensum præbuerunt seqq. Editores. At in Flor. Pith. et D'Orvill. est *continuatum*. Hinc Salm,

Merc. ad Non. p. 93. et N. Heinsius ad Ovid. l. xiv. Met. vs. 239. legunt *continuatum*, sive continuo secutum, et ad me accurrentem. Quo pertinent nonnihil præcedentia, 'solitarium vagumque me respiciens.' Et certe 'continuari' hoc sensu sæpius uti Auctorem, et alibi pro eo 'continuari' scriptum, vidimus tum alibi, tum l. i. p. 17. 'Me egredientem continuatur.' Immo et voces 'concinatus' et 'continuatus,' inter se confusas esse, patebit pag. seq. Quia tamen *conciatum* firmatur etiam a Mss. nonnullis, istud retinui, sive præcipiti et concito gradu currentem, pro quo et *citatum* dicit. Adi ad lib. vi. pag. 119. 'Urnulant Venere citata retulit.' *Oud.*

Ob indicinæ præmium] Quod 'gratiam indicii' Minucius in Octavio vocat. Vide Exod. 23. 5. Julium Pollucem vi. 41. *Pric.*

PAG. 150 *Vidissem*] Notandum pro *vidisse vellem*, per ellipsin τοῦ *utinum*, ἀπὸ κοινοῦ repetiti. *Oud.* *Quem nunquam profecto vidissem, &c.*] Eustathius ad Homeri Odyss. xviii. Ἔθος τοῖς θυμομένοις μέμφεσθαι καὶ τὸ ἥδη γεγυῶνός, καὶ ἐπαρᾶσθαι, μὴ ἂν γενέσθαι, &c. *Pric.*

Vocem quiret humanam dare] Eam scilicet Lipsii, ut opinor, [vide Colvii Notam in VV. LL.] conjecturam in contextu exprimi curavit Vulc. Ed. sec. Sed perperam omnino; quia Codicibus adversatur, et 'dare vocem' Latine sat dicitur pro 'vocem edere.' Sic 'dare dicta,' 'sermonem,' 'sonum,' 'verba' denique, pro loqui. Consule Doctiss. H. Canegieterum Dissert. ad Avianum c. 20. et f. 37. 'Insertis verba dedisse sonis.' Immo Ovidius, vel quisquis sit auctor Epist. xxi. Her. vs. 141. 'Sed si nil dedimus præter sine pectore vocem.' A Pal. abest *vocem*. In Florent. est *quirem*. Guelf. pr. *queret*. *Oud.*

Hujus omnis injuriæ, &c.] *Omnis* a Vicentino abest, et ab Oxon. Ms. *Pric.*

Sic adseverans nihil quidquam promovebat, nam collo constrictum, &c.] Lib. ix. 'Has, et similes affanias frustra obblaterantes eos retrorsum pagani abducunt: statimque vinctos in Tullianum compingunt.' Curtius lib. vi. de Philota jam ad necem ducendo: 'Gentium jura, Deos patrios, nequicquam apud surdas aures invocabat.' *Id.*

Pastores molesti] *Pricæus* hanc vocem, in omnibus Codd. sic scriptam moleste fert. Nec minus ego. *De* disse Auctorem per solitam sibi ironiam opinor *modesti*, ut l. vi. p. 126. 'latrones vocat mitissimos homines et benignos comites:' ubi vide: item ad l. iii. p. 60. 'Illi gratissimo famulo:' ad l. v. p. 107. 'bonus ille filius.' L. viii. p. 158. 'Nec cepti nefarii bonum pignit amicum.' Et passim ironice: 'egregius maritus,' 'egregia soror,' 'uxor.' Item: 'bona,' 'pudicissima uxor,' de inpudica. *Oud.* *Pastores molesti*] Fero moleste vocem istam, nec moveo tamen: est enim in omnibus libris, nec saltem in scriptura variatur. *Pric.* *Lignum egerere*] *Ligna* exportare, educere. *Beroald.*

Reperitur ille] Item in D'Orv. Pal. Fux. Oxon. Guelf. *operitur*. Florent. Pith. *aperitur*. Anne idem hoc, quod *adparet*; *hy word ontdekt*. Quomodo terram recens inventam vel intratam 'aperire' dicimus. Confundunt vero *aperire* et *apparere*. Adi Drakenb. &c. ad Liv. l. iii. c. 15. 'Lux deinde aperuit bellum.' In Edd. Ber. Bas. pr. *illo*. *Oud.*

Conspicitur] Oxon. *Conspicantur*. l. ii. 'Conspicor in medio foro,' &c. *Pric.*

Seræ vindictæ gratularar] Idem Codex, et ille quo Colvius usus, *Feræ*: id est, *ursæ*: sic viii. de apro: 'feræ quidem pepercit.' *Idem.*

Ægreque concinnatum] Fulviano suffragatur D'Orv. in *continuatum*. Quod explicari posset ita, ut membra membrorum fuerint conjuncta, et corpus factum continuum sive totum. Præfero tamen hic *concinatum*, sive, ut heue

interpretantur, *coaptatum*. Ond. *Et cadaver quidem disjectis partibus tandem totum repertum, agræque concinnatum, ibidem terræ dedere*] Lucanus de Pompeium tumulante: 'Et collecta procul laceræ fragmenta carinæ Exigna trepidus posuit scrobe.' Seneca Hippol. 'Errant per agros funebres famulæ manus, Per illa qua distractus Hippolitus loca, Longum cruenta tramitem signat nota. Mæstæque Domini membra vestigant canes, Nec dum dolentum potuit sedulus labor Explere corpus.' Et nota, *agrc concinnatum*. Euripides de discripto Penthei cadavere, *Ὁὐ βράδιον ζήτημα*. *Pric. Terræ dedere*] 'Solatium est vivorum humare defunctos.' Servius ad Æncid. x. *Idem. Terræ dedere*] Lactantius vi. 12. 'Non patiamur Dei figuram jacere feris in prædam: sed reddamus id terræ.' Cicero ii. de legibus: 'Terræ corpus redditur.' *Idem.*

Ad magistratum] Omnes secuti sunt Colvium, et *magistratum* videtur etiam legi in Florent. et Guelf. pr. In ceteris et Edd. Vett. est *magistratus*; uti Auctor noster cum optimis scriptoribus semper in plurali dicit de toto iudicium vel regentium temp. corpore; at de uno ex iis *magistratum*. Ad modo Indicem. Nec enim hic potest intelligi præses provinciæ, vel aliquis ejus vicarius aut adessor. Non ausim tamen negare, aliquando *magistratum* dici de toto corpore. Nep. in Themist. cap. 7. § 4. 'Ad magistratum, senatumque Laedæmoniorum adiit:' ubi olim margini adscripti *magistratus*, ut supra ibidem, et Justin. lib. xviii. c. 4. 'Rem ad magistratus defert.' Cæs. lib. vi. B. G. c. 20. 'Ut ad magistratum deferat.' Sed illic potest unus denotari. Sequitur enim, 'magistratus consulunt.' *Oud. Ad casas interim vinculum suas perducunt, quoad renascenti die sequenti deductus ad Magistratum, &c.*] Ammianus lib. xxvi. de Proco-

pio: 'A comitibus suis arctius vincens, relato jam die, &c. Imperatori offertur.' Supra hic lib. iii. 'Priusquam iste clandestinis itineribus elaberetur, mane præstolatus, ad gravissimum Judicii vestri sacramentum curavi produci:' ubi dicta pag. 45. vide. *Pric. Ad casas suas*] Glossæ: 'Σκηπή ἀγροίκων, casa, tugurium:' aliud Glossarium: 'Καλίβη, casa, tuguriolum,' &c. Isidorus xv. 12. Orig. 'Casa est agreste habitaculum virgultis arundinibusque contextum.' *Idem.*

Pœnæ redderetur] Seneca Hippol. (589.) 'Quis me dolori reddit.' *Wasse*. Melius huc quadrat locus Octaviæ vs. 809. 'Populi nisi ira conjugem reddat novam:' et vs. 829. 'Suspecta conjux et soror semper mihi Tandem dolori spiritum reddat meo, Iramque nostram sanguine extinguat suo.' Ac passim *reddere* pro 'dare,' 'dedere' occurrit, præsertim in iis, quæ aliquam in se naturalis juris vel legis quasi ex debito continent obligationem. Quare non opus puto, ut cum Heinsio retingas *dederetur* ad Ovidii lib. xiii. Metam. vs. 664. 'pectora pœnæ Dedit.' *Oud.*

Puerum plangoribus querebant] Prave sic [*querebant*] reposuit Colvius, quem tamen omnes rursus secuti sunt, aliquot forsitan Codd. ut Palat. Guelf. sec. Pith. auctoritate decepti. Sed recte Fux. Reg. D'Orvill. Oxon. Guelf. pr. cum Edd. prioribus dant *querebantur*. Non jam querebant puerum, utpote qui inventus erat. Indagationi illi parum condixissent plangores et ululatus. Rectius dixisset *cum plang.* vel *plangentes, &c.* Sed *querebantur*, et lugebant eum mortuum non modo, sed et tam fæde dilaceratum. Error ortus, quod prima syllaba sæpe per æ sit scripta et edita, ut et supra vidimus, atque ultima in Mss. per notam indicata creberrime omittitur. *Quer*i cum Accusativo haud raro construi, docere potest vel nota Burm. ad Ovid. lib.

iv. ex P. 9. 95. et Lamb. ad Horat. 1. 2. 6. ac sexcenties. Ceterum interpungenda sic sunt seqq. *dum parentes puerum querebantur, et adveniens rusticus sectionem meam flagitabat vel flagitat non est, inquit, in his unus. Male enim in vulgatis multis post flagitat, major adponitur distinctio. Nisi cum Flor. D'Orv. Fux. et Edd. Bas. sec. Elmenh. Scriv. Flor. deleanus et post querebantur; sed tunc non est, &c. nimis abrupte subjunguntur videntur; ac frequentissime ait Auctor: 'Et ecce.' Soping. placebat quiritabant, vel curabant, melius certe, quam querebant. Idem. Dum puerum istum parentes sui plangoribus fletibusque querebant, &c.] Luc. 2. 48. 'Ο πατήρ σου καὶ γὰρ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. Pric.*

Destinatam sectionem meam flagitat] Supra lib. iv. 'Misellam Psychen ad destinatam pœnam efflagitabat.' *Idem.*

Demere] Verissime, simul et eleganter conjecit N. Heinsius *demetere* ad Ovidii lib. v. Metam. vs. 104. 'Demetit ense caput.' Consule quoque quos ibidem laudat Burm. et Drakenb. ad Sil. lib. x. 147. Arnob. lib. v. p. 159. nec non, quæ adferunt viri eruditi ad Suet. Calig. c. 33. 'Tam bona cervix simul ac jussero demetur;' vilebisque, quæ sit differentia inter τὰ 'demere' et 'demetere caput.' 'Αποκείρεσθαι γονίμην φλέβα Anth. lib. 1. p. 70. Minuc. Fel. c. 24. 'Cui obscæna testa sunt demessa.' Passim ita Græcis ἀμᾶν, cum compositis. *Oud.*

N. t. ministerium deerit. Hoc sic effectum e.] Hoc pro istorum, substituit Colv. et seqq. ut exaratur sane in Mss. Reg. Fux. D'Orvill. Oxon. Guelferb. Pith. Pal. *deerit hoc. Sic eff.* Mss. qui agnoscunt istorum, carent τῷ hoc, quod rectius abesse vidit Pricæus, et Elmenh. ac Scriv. uncinis circumcluserunt, et induxit Floridus, revocato τῷ istorum. Forsan dederat Auctor, *horumce. Sic eff.* Male vero

figit Floridus, hæc accidisse, dum aberant famuli ad quærendum puerum. Sciebant enim jam puerum esse dilaceratum ab fera, nec jacturam ejus ab asini libidine ortam, sed a fuga, ut p. seq. Ipsosque illos intelligit locutor, qui pueri membra terræ dederat, et se ex iis unum. *Pro sic in Oxon. Lips. Pal. Gueff. sec. sed. Idem. Hoc sic effectum est]* Tò hoc ex duorum Mss. auctoritate delere possis. *Pric.*

Gratius agebam bono puero, quod, &c. unam carnificinæ meæ dicebam donasset] 'Diceula una' solet tempus brevissimum denotari: sic supra vi. 'Ad unam saltem diceulam sufficiens.' Cicero: 'Huic latroni unius diei usuram non dedissem.' Et in mortis (ut hic) luctatione, apud Achillem Tatium lib. v. Οὕτως ἐξεφύγομεν τὴν ἐπιβουλὴν, ἐκερδήσαμεν δὲ οὐδὲν ἢ μίαν ἡμέραν. Apud Lucianum mortuorum cymbæ Dives imponendus: Μίαν ᾧ Μοῖρα ἔασόν με τὴν ἡμέραν μείναι. Heliodorus lib. ix. Οἱ ἀπεγνωκότες ἑαυτῶν ἄνθρωποι, καὶ τὴν αἰὲ παρούσαν ὤραν κέρδος εἰς ὑπέρθειν θανάτου νομίζουσι. *Idem.*

ΨΑΓ. 151 Mater pueri mortem deplorans acerbum filii] Tò τέκνον ἑαυτῆς κλαίουσα' Matth. 2. 18. ubi dicta vide. *Idem.*

Fleta et lacrimosa] Catull. in Pelei nupt. ex Scalig. correct. Sic alibi in Apuleio, *flebilis* pro lacrymante et flente. Groslet. 'Αρχαῖσμός. Elmenh. *Fleta]* Pro 'flens': sic apud Virgilium 'Tunxæ pectora palmis:' nomen pro participio: fortasse et Græcisat. Philo in de Mosis vita: Δεδακρυμένοι τὸν παῖδα ἐκτιθέασιν, &c. et post: Καὶ δεδακρυμένοι δρῶσαν, ἐλεεῖν, item: Συνδραμόντες εἰς τὰ βασιλῆα δεδακρυμένοι. *Pric.*

Fuscaque veste contexta] Ut solent luctu indulgentes: vide supra pag. 36. dicta. *Idem.*

Ambabus manibus trahens cinerosam canitiem] Mos antiquus in luctu, cri-

nes cinere fœdare. Catull. (Carm. LXIII. 224.) 'Canitiem terra atque infuso pulvere fœdans.' Ovid. lib. VIII. Metamorph. Fab. IX. 'Plangunt ora simul matres Calydonides, elien! Pulvere canitiem genitor, vultusque seniles Fœdat humi fusos.' Et sæpe in Bibliis hæc occurrunt. *Elmenh.* *Ambabus manibus trahens cinerosam canitiem*] Scholiastes ad Pacem Aristoph. *Τίλλειν ἑαυτὸν, λέγεται, τὸ τῶν ἑαυτοῦ τριχῶν ἐπιλαμβάνεσθαι, καὶ τὰς κόμας σπαράττει.* infra lib. X. 'Trahens cinere sordentem canitiem:' supra lib. II. 'Deprecantis, suamque canitiem distrahentis.' Vide II. 10. Fabri Semestrium. *Pric.*

Exinde proclamans] Flor. exponit 'eminus.' Sed Nostro et aliis hæc vox usurpatur pro 'ex eo tempore;' nisi forsân capi possit pro 'identidem,' 'usque inde.' Juvat aliquantum locus I. VIII. p. 157. 'Sed exinde odiosus emtor aliud de alio non desit querere.' *Pricæo* placet vel *de limine* vel *jam inde*, ab ostio scilicet, ut alibi loquitur Auctor. In Fux. est *drinde*. Oud. *Et exinde proclamans*] Fortasse melius, *Et de limine proclamans*: infra lib. VIII. 'De primo limine proclamat:' ant ita, *Et jam inde* (id est, a limine, vel foribus) *proclamans*: supra lib. V. 'Jam inde a foribus, &c. boans.' *Pric.*

Tunsisque, &c. uberibus] Lib. IV. 'Quid ubera sancta tunditis?' et VIII. 'Nec non interdum manus Charites a pulsandis uberibus amovere:' item IX. 'Et interdum pugnis obtundens ubera.' *Idem.*

Incipit] Magis Appuleium saperet, *inf.* *Idem.*

Et nunc iste securus] Bertin. *Et metusiste securus*. Sciopp. in Symb. *Idem* id prætnlerat in Susp. Lect. IV. 12. *Ut metus* sit casu secundo a *securus* recto: quomodo sæpe occurrit. Vide Heins. ad Ovid. Met. VII. 435. 'suis securus.' Et ne alia citem, Nostro ipsi in Floridis N. 16. 'Auditorii se-

curus.' Verum multo est elegantius *et nunc* post tam scelestum facinus, et efficaciores habet veneres, quam languens illud *metus*. Vide *Pricæum*. In Edd. Junt. Aldi male *et tunc ipse*. Oud. *Et nunc iste, &c.*] Ex his Virgili: 'Et nunc iste Paris cum semiviro comitatu.' *Pric.* *Securus incumbens præsepium*] 'Securus' hic est quod Varroni in Menippæis, 'Habens ante positam alimoniam, Neque ante prospiciens, neque post respiciens:' quod in Epistola Judæ ἀφόβως ἑαυτὸν ποιμαίνειν. Ignatius de hoc genus animalibus: *Μηδὲν τοῦ μέλλοντος φροντίζοντες, μόνον τοῦ φαγεῖν ὀρεκτικοί εἰσιν.* Epist. ad Tarsenses. Infra hic lib. X. 'Nec tantillum commotus ego, securus esitabam.' 'Incumbens,' κύψας. 'demersus circa præsepium caput' lib. IX. dixit. Aristophanes de Cleone: *Οἶον δὲ κύψας ὁ κατάρατος ἐσθλεί!* ad quæ Suidas: *Διὰ τοῦ σχήματος τὴν ἀδηφαγίαν αὐτοῦ δηλοῖ· καὶ γὰρ ἀνθρώπων καὶ θερμμάτων οἱ τοῖς ἐδέσμασι μάλιστα ἐγκεκυφότες καὶ προσκείμενοι δοκοῦσιν ἀπλήστως καὶ περισπουδαστώς ἐσθλείν.* *Idem.*

Voracitati sua deserit] 'Farit ardor edendi, Perque avidas fauces immensaque viscera regnat.' 'Deseravit,' ut Rom. XVI. 18. *Τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ δουλεύειν.* *Τῇ γαστρὶ λειτουργίας λειτουργεῖν* Chrysostomus Homil. 15. ad Antiocheus dixit. *Idem.*

Miseriæ] Purior sensus est, si verbum sit *Miseret*. Beroald.

Detestabilium casum, &c.] Glossæ: 'Detestabilis, οἰκτρὸς, ἐλεεινὸς,' &c. *Pric.*

Defuncti magistri] Sic infra VIII. 'Equorum magister.' Quintilianus Declam. XIII. 'Et vacca, et armenta, et omne pecudum genus: sed illa impositus cohibet magister.' Servius ad Æneid. XII. 'Proprie magistri sunt militum, pastores pecorum: sed reciproçæ sunt istæ translationes, nam et ductor militum pastor vocatur, et magistros pecorum dicimus:'

sic I Maccab. vi. 37. Latinus, 'Magister bestiarum: ' vide et Senecam II. 19. de Beneficiis. *Idem*.

Senectam infirmitatem meam] Colvio antiquata captanti, quia in Lips. cod. erat *infirmitatem meamque*, obsecuti sunt Vule. Merc. Wow. Adi et Gruter. I. III. Susp. c. II. et Septim. lib. III. de B. Troj. c. 21. 'Quin contemptui sit adolescentiæ senecta ætas: ' ubi tamen in Ms. est *senectæ*. Sed que hic bene servant Mss. et ceteræ Edd. ac rite vindicavit in notis Pric. In Guelf. primo tamen non est *que*, sed inter *senectam* et *inf.* lacuna et littera vocabuli fere dissyllabi quasi *atque*. In D'Orv. *senectum*. Oud. *Senectam infirmitatem meam contemnit ac despicit*] Tacitus Annal. vi. 'Senectutem Tiberii ut inermem despiciens.' Idem I. Historiarum: 'Ipsa ætas Galbæ irrisi et fastidio erat.' Dio Cassius de Nerva: *Διὰ τὸ γῆρας καταφρονούμενος*. Hesiodus: *Ἀἴψα δὲ γηροπρόκοπτας ἀτιμήσουσι τοκῆας*. Maximianus, ubi de senectutis incommodis: 'Jurgia, contemptus, violentaque damna sequuntur.' Cicero in Catoe M. de Salinatore et Albino: 'Deplorare solebant' (senectutem) 'cum quod voluptatibus earent, tum quod spernerent ab iis a quibus colli soliti erant: ' ibidem de senibus: 'Contemni se putant, despici, illudi.' 'Senectam infirmitatem' exponere quoquomodo Colvius conatur: at veteres editiones sincerius, *senectam, infirmitatemque meam*; et hanc germanam scripturam esse probat sequens illud: 'Senties efficiam misero dolori naturales vires adesse: ' id est, quamvis infirma sim, dolori tamen vires suppetere: accedat Taciti locus ex prædicto Historiarum libro: ubi *senectæ* et *infirmitatis* contemptum videbimus conjungi. 'Superior' (Germaniæ) 'exercitus Hordeonium Flaccum spernebat, senecta ac debilitate pedum invalidum.' De juventute contempta ad I Tim. IV. 12. dice-

mus.' *Pric.*

At utcumque] Soping. *mallet, et utcumque*, ut I. VIII. in f. 'Et utcumque metuens.' Rectius et vere, ut puto, Edd. Wow. et Pric. *atque utcumque*. Nec placet enim Pricæi commentum, et *utique*. Sensus est: Quidquid sit, certe se quoque innocentem præsumit. Vide ad lib. IV. pag. 69. 'Sed illum utcumque nimia virtus premit.' Fux. *utrumque*. Oud. *Atque utcumque se præsumit innocentem*] Malin, *Et utique præsumit innocentem*: lib. V. 'Sed utique præsumis nugo, et corruptor,' &c. *Pric.*

Est enim congruens pessimis conatibus contra noxiam conscientium sperare securitatem] 'Contra noxiam conscientiam,' exponas, 'contra morem noxiæ conscientiæ: ' quæ plerumque adeo parum secunda est, ut quod meretur assidue expectet. Non longe ab his (saltem verborum conceptione) discedunt Symmachi ista: 'Moribus scævus familiare atque cognatum est armare spiritus impunitatis exemplo: ' et forsitan *securitatem* Noster pro *impunitate* dixit: ita sensus Symmachiano quadrabit. *Idem*. Circa n.] Legi potest, *contra noxiam*. Beroald.

Quadrupes nequissime] Gloss. 'Nequissime, ἄθλιε.' *Pric.*

Licet pr. v. us. sumeres] *Sumens*, quod vulgo ante Wow. editur, invenitur in Guelf. sec. pro *sumus* sive *sis sumens*, idque videntur voluisse Wower. et Pric. in quorum editionibus est vitiose *sumes*. Sed in Pith. *funeris*, in Mss. O. et Edd. Junt. post. Elmenh. Scriv. Flor. *sumeres*. Cui temporis tamen aptius responderi videtur *posses*, quam *possis*. Dein Fux. *ineptissime*. Oud.

Culpa carere] Vulg. *vacare*. Colv. *Vacare*. Vulgo, *carere*. Elmenh. Alterum hic alterius verbi glossam esse, liquido adparet. Quare, licet Lips. Cod. faveant Reg. D'Orv. Oxon. Par. cum Edd. Vule. Wower. Pric. tamen adsentior Elmenh. Scriv. et Flor. qui

restituerunt vetustam lectionem *vacare*, quia id retinent vetustissimi, Flor. Fux. aliique, et *carere* magis sapit glossam, quam *vacare*. Eadem in his verbis est confusio apud Ovid. lib. III. Am. El. IV. 23. l. II. Met. 422. item in Mamert. Geneth. c. 13. 'Ut omnino vacent aditu suorum.' Quod non mutandum. *Oud.*

Arcere morsibus m. puero] Si hæc sana sunt, quæ scabra alinodum mihi videntur, ut ut intellectu facilia, subintelligendum erit, 'latronem,' 'homicidam,' quem a puero arcere debuerat *morsibus*, sive per suos morsus; neque enim opus *mordicibus* hic reponi; de qua voce alibi plura dixi. Forsan hic legendum erat *carere*: pro quo supra male irrepsit *carere*. Idem.

Certe dorso receptum inferres protinus] Theodoretus *περὶ προνοίας* v. de Equo loquens: *Ὁὗτος καὶ θηρῶντι συνθηρεύει, καὶ πολεμοῦντι συναγωνίζεται, καὶ κατὰ τῶν ἀντιπάλων μετὰ ῥύμης χωρεῖ κἂν φεύγειν ἐβελήσης, δειλιῶν μεταβάλλει τὸ θράσος, καὶ σὺν τάχει φερόμενος τῶν διωκόντων ἐλευθεροῖ.* Vide quæ de elephanto Pori Q. Curtius, et de Bucephalo Alexandri A. Gellius. *Pric.*

Deserto dejectoque, &c.] Si excipias Codd. Bert. et Pith. Mss. omnes præbent Lips. Cod. lectionem *dejectoque*, a Colvio et seqq. receptam. Ut sensus sit; Asinum debuisse potius puerum istum dorso recipere, quam eum dejicere et deserere. Et sic *re-jectus* dorso abiit in *derelictus*, apud Cæsar. lib. v. B. G. c. 13. 'Ab æstu derelictæ naves.' Verum tum potius *dejecto* præcedere debuisset, ut vitaretur *ὑστερον πρότερον*. Adhuc mulier ista satis innere videtur, filium suum, (quem etiam 'asini ductorem' appellat Auctor pag. 149. nbi vide,) non insedissee asino, cum a latrone, ut credebat, invaderetur: Quare ait ipsum debuisse, 'auferre enim dorso receptum.' Amari vero a Nostro synonyma innumeris locis patet. Et

sic 'deserens' ac 'relictus' jungantur a Virg. l. II. Æn. 28. 'Desertosque videre locos litusque relictum:' ac decompositum hoc optimis quibusque in usu fuit. Consule Cl. Drakenb. ad Liv. lib. XXXIX. c. 30. 'Quæ derelicta inter nocturnam trepidationem erant.' Immo Nostro ipsi in Apolog. p. 524. Ed. Flor. 'Eam a quodam honestissimo juvene, cui prius pacta fuerat, post satietatem derelictam.' Quocirca in *derelicto* magis inclino. *Oud.*

Q. contra bonos mores, &c.] Formula Jctis usitatissima, ut Beroaldus observat. Sic 'contra legem fecit,' qui facit, quod lex prohibet. Brisson. de Verb. significat. l. III. *Elmenh.* An ignoras eos etiam qui morituris auxiliium salutare denegant, quod contra bonos mores id ipsum fecerint, solere puniri] Seneca t. 14. de Ira: 'Cogitet quam multa contra quam bonum morem faciat.' Propert. 'O nimum nostro felicem tempore Romam, Si contra mores una puella facit:' ex Jure formula desumpta est, ut notavit Beroaldus: 'Morituris intellige perituros.' Lactantius vi. 11. 'Qui succurrere perituro potest, si non succurrerit, occidit.' De furtis (Homil. π. διδαχῆς) non aliena Chrysostomus: *Ὁὐχ οἱ κλέπτοντες μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ κύριοι ὄντες κωλύσαι, μὴ ποιοῦντες δὲ, τὴν αὐτὴν ἐκείνοις δίδουσι δίκην.* *Pric.*

Sed non diutius meis cladibus lataberis] Vide supra pag. 84. adnotata. *Idem.*

Senties, efficiam, misero dolori naturales vires adessee] Dolori, etsi fœminæ, etsi aniculæ. Apud Senecam Andromache: 'Dabit ira vires.' Ovidius de Hecuba: 'Facit ira valentem.' Idem 1. Amorum: 'Quamlibet infirmas adjuvat ira manus.' Servius ad Georg. III. 'Languentia corpora in vires quandoque furor excitat.' Esaiæ LXIII. 5. 'Indignatio mea ipsa auxiliata est mihi.' Philo

in de Josepho : Ῥάμη κραταιότερα τοῦ πάθους ἰσχύει ἐπιδιδόντος, ὃ καὶ τοὺς ἀσθεστεροὺς νευροῦν εἴωθε. *Idem.*

Subsertis manibus] *Assertis*, quod est in omnibus Vett. Edd. Beroald. exponit, 'liberatis, exertis, expeditis.' Verum nulla re impeditæ fuerant, neque adeo exserendæ manus sunt ei, quæ sibi fasciam vult solve- re. Neque ullus Ms. ei lectioni fa- vet. Colvii conjecturam *substrictis* exponere posses sursum adductis, et sic fasciæ admotis manibus. Lib. XI. p. 218. 'Compressis in artum femi- nibus et superstrictis accurate mani- bus:' ubi male Pric. voluit *super- structis*. Huc faciunt Gloss. Isidori: 'Unca manu, stricta.' Adi P. Burm. ad Nemes. Ecl. III. 32. 'Digitis au- res substringit acutas.' At neque huc nos ducunt Codd. Multo minus eo, quod audacissime conjecit Pric. *sub suris*, deleta voce *manibus*, intelligens fasciam cruralem ex Petronio c. 20. 'Duas institue ancilla protulit de suris: alteraque pedes meos alligavit, altera manus.' Sed ibi legendum est *de sinu*, ut viri docti, ipsunque ver- bum *protulit* ibi probant. Præterea quis credat, mulieri rusticæ servæ tantas fuisse crurales fascias, ut earum una potuerit singulos asini pe- des illigare, eosque sic constringere? Mihi potius nudis pedibus fuisse videtur. Certe cum Beroaldo et Florido non ambigas, velim, quæ fuerit fascia: sive pectorale strophium, seu crurales fasciæ, seu vitta crinalis. Nam ultimam sane non habuit, 'quæ fleta et lacrimosa, fuscaque veste contacta ambabus manibus trahebat cinerosam canitiem;' ut supra describitur. Intelligenda est unice zona, qua erat 'succincta sub papillas,' ut Fotis ancilla lib. II. p. 25. In Fux. *subseptis*, Guelf. pr. *subsertis*. In D'Orv. Cod. ut in marg. Lips. est *susceptis*. Unde aliquando existimavi scribendum *subjectis*. Scilicet ut manus supposuerit solvendæ faciæ, non

concinne constrictæ, sed rustice laci- niis in sinu involutis atque implicitis sic satis ligatæ, ut se potuerit conti- nere. Quomodo, ni fallor, alibi dicitur 'manum sinu subjicere' et ad- posite Ovidius, quando a Nymphis Dianam vestibus exni canit, lib. III. Metam. vs. 167. 'Altera depositæ subjecit brachia pallæ, Vincla dnæ pedibus demunt.' Verum adtentius loco considerato, unice retineo *sub- sertis*, eodem sensu. Ut subinserue- rit manus pectori, ad fasciam expediendam, non vero vi detrahendam, ut ait Floridus. Sic enim diserte exaratur in Flor. Reg. Pal. Oxon. aliisque, coque tendunt ceteræ lectiones. 'Manum in sinum meretrici insere- re,' Terent. Heaut. III. 3. 3. 'Insinu- are manus,' ait Auctor lib. IX. pag. 180. *Oud.*

Pedesque m. sigillatim alligans] Pri- mo rescribendum omnino ex optimis membranis *singulatim*, vel saltem *sigillatim*: uti est quoque in iisdem membranis ac Pith. et Ed. Vic. in Flor. N. 9. ac Mss. O. de Deo Socr. sæpino. Vide ad Suet. Aug. cap. 9. Restituendum id quoque e Mss. Mart. Capell. lib. VI. p. 228. 'Singulatim- que potest, nisi rebus incidat.' Prave ibidem in Edd. *accidat*. Sept. de B. Troj. lib. I. c. 11. 'nomina singulatim exponere.' Sic Voss. In alio *sigill.* Vulgo, *sigill.* Dein *alligans*, cum Lips. Cod. et Edd. Colv. Vulcan. Merc. Wow. ac Pric. habet Oxon. ut lib. II. p. 25. 'An. oris profundi pedicis æ- ternis alligat.' Nihilominus cum reliquis Mss. et Edd. præferendum tam illic quam hic *illigans*. Eadem fascia utrosque pedes singulatim inligavit, atque involvit et inpedivit, ac sic fasciæ extremitatibus eos artissime constrinxit et alligavit, ut pedes mo- vere aut calcitrare non potuerit. Rectius igitur *illigans* legas. Eadem confusio apud Cæs. lib. IV. B. G. c. 17. 'tigna fibulis inligata artius tene- rentur.' Cæs. lib. V. B. G. c. 45. Liv.

lib. xxxv. c. 46. Val. Max. vi. 8. 4. Liv. l. v. c. 27. 'Manibus post tergum inligatis:' ubi non opus esse *alligatis* vel *relegatis*, quod viri docti substituere tentant, ex Cel. Drakenborchii nota patebit. *Idem.* *Subsertis manibus, exsolvit suam sibi fasciam, pedesque meos sigillatim alligans, &c.*] Non alibi major varietas quam in prima vocis scriptura: in Oxon. Ms. *subsertis*: in alio *subseptis*: in tertio *obseptis*: et in editis quibusdam, *assertis*: et nemo quidvis horum explicavit nobis: delendum forsitan τὸ *manibus*, et pro *subsertis*, *sub suris* scribendum. *Sub suris* exsolvit suam sibi fasciam, &c. Petronius: 'Duas institas' (Appuleius *fascias* diceret) 'ancilla de suris protulit, alteraque pedes meos alligavit, altera manus.' *Pric.*

PAG. 152 *Et pertica, &c. arrepta, &c.*] 'Non oblita animorum, annorum oblita snorum.' *Idem.* *Affirmari*] *Melius affirmari*: pro eo quod est occludi, obturari, obserari: indicat perticam illam vicem implevisse elanstrum et repagularum. *Beroald.*

Non prius me desit obtundere, quam victis fessisque viribus, &c.] Josephus Antiquit. xiiii. 21. Τραπέτας (Ἰουδαίους) ἅπαντας ἐδίωκον οἱ φονεύοντες, ἕως οὗ καὶ ὁ σίδηρος αὐτοῖς ἠμβλύνθη, &c. καὶ αἱ χεῖρες παρείδησαν. *Pric.*

Manibus degravatis] Sic Passerat. ad Propertium lib. iii. El. 7. f. 448. In Mss. et vulgatis est, *m. degravatus*. Male. *Elmenh.* Immo in Mss. et vulgatis est *degravatus*, *m.* uti debet; et pessime ineptam Passeratii conjecturam receperunt *Elmenh.* ac *Florid.* Tunc enim non *suapte*, sed *ejus*, fustis pondere debuerat dixisse, si manus gravatas intellexisset Auctor. Non vero manus, quæ languerunt fessis viribus, sed fustis suo pondere degravatus, elapsus est manibus lassatæ verberando feminae. *Plin.* lib. ii. Epist. I. 'Liber, quem forte acceperat grandiore, et seni et stanti ipso

pondere elapsus est.' Plura similia vide apud *Pric.* Oxon. *Fux. gravatus.* Oud. *Quam, &c. suapte pondere degravatus, manibus ejus fustis esset elapsus*] *Virgilius* xii. 'Vi victus, et ipso Pondere defecit, prædamque ex unguibus ales Projecit.' *Plinius* lib. ii. Epist. I. 'Liber, quem forte acceperat grandiore, et seni, et stanti, ipso pondere elapsus est.' *Petronius*: 'Fracta est putris sella, quæ staturæ altitudinem adjecerat: animumque suo pondere dejectam super foculum mittit.' Nota et argumento tali τὸ *elapsus*. De *Poro Q. Curtius*: 'Multoque sanguine profuso, languidis manibus magis elapsa quam excussa tela mitteret.' *Pric.*

Tunc de brachiorum suorum cita fatigatione conquesta, &c.] *Propertius* iv. 9. 'Atque ubi jam nostris lassavit brachia plagis.' *Terent.* *Adelph.* 'Ego vapulando, ille verberando ambulo defessi sumus.' Vide i. *Samuel.* 14. 31. *Idem.*

Ardentem titionem] *Infra* lib. x. 'Atque cuncta fingentem, titione candenti inter media femora detruso, crudelissime necat.' *Colr.* *Procurrit ad focum, ardentemque titionem gerens, &c.*] *Virgilius*: 'Ambusta torrem *Corinaus* ab ara Corripit.' Sic 'ignes ex proximo raptos' inter subitaria tela *Quintilianus Decl.* xix. numerat. 'Titio' autem muliebris vindictæ non infrequens adjuvmentum. *Lib. x.* de altera illa: 'Velut mentitam, atque cuncta fingentem, titione candenti inter media femina detruso, crudelissime necavit.' *Ælianus Var.* xiiii. 2. de *Macarei uxore*: Χίζαν ἀρπάσασα, &c. ἠμίκαντον, ταύτη τὸν παῖδα ἀπέκτεινεν. 'Ardentem' licentiosius ait: 'titionem' enim extractum foco torrem semistum et extinctum vulgus appellat: sunt verba iv. 14. *Lactantii.* *Pric.*

Præsidio nisus] *Præsidio nisus* est in *Flor. Guelf. sec. Pal. præ. risus* *Guelf. pr. nisus præsidio* *D'Orvill.*

Fux. Pith. in *præs. nisus* Bertin. In Edd. Colvio prioribus, *innixus præsidio*. Quis *enixus* dederit, vel coniecerit, nescio. Sed vide Burm. ad Phædr. lib. iv. F. 8. 'Nixa celsis cornibus.' Præsidium considerari hic potest quasi fulcrum aliquod, quo innitebatur. *Nisus* tamen cum optimis Codd. præfero. *Oud.*

[*Liquidissimo stercoris strictim egesto*] Corruptam et glossemate interpolatam Bert. Cod. scripturam temere arripuit Sciopp. latius de ea agens in Susp. lib. iv. 12. et hinc *liquidissimo stercore st. egesto*, edidit Scriv. et *liquidido stercore* Florid. Sic vara vihiam sequitur. Mss. reliqui constanter cum Edd. ceteris habent, *liquida fimo egesta*, nisi quod in Palat. Guelf. utroque, et Oxon. sit *egressa*. 'Fimus' enim est sterens, unde Phædr. lib. iv. F. 17. 'Fimoque turpi maximam explerent famem; Dum naribus scrutantur escam in stercore.' Solin. cap. 41. 'Proluvie citi ventris sinum egerit per longas adspergines,' ut leg. est. Et alii. Sed quia ceteri *fimum*, masc. vel neutro genere (vide Burm. ad Ser. Samm. vs. 72. ut ibi quoque in Voss. Cod.) extulerunt, forte melius e Bert. *liquido fimo egesto* reponemus. Immo ipse Auctor eo genere extulit lib. iv. p. 104. 'Fimo fistulatum excusso.' Dein Edd. Juntin. pr. Ald. *strictum*. Pith. *strictis*. *Idem*. *Donec solo quod restabat præsidio nisus, liquida fimo strictim egesta, &c.*] Solinus cap. 43. de Bonaso: 'Quicquid præsidii monstro illi frons negat, alvus sufficit: nam cum in fugam vertitur, proluvie citi ventris fimum egerit, per longitudinem trium iugerum: ejus ardor quicquid attigerit, adurit.' *Pric. Liquida fimo strictim egesta, &c.*] Nonnius: 'Foria, stercora liquidiora.' Glossarium: 'Ἐσφριμένως, strictim.' *Idem*.

[*Qua cæcitate atque fœtore tandem fugata est a me perniciēs*] Cicero de bestiiis agens: 'Multæ etiam insectantes odoris intolerabili fœditate depel-

lunt.' ii. de Nat. Deor. Solinus ubi supra: 'Ita egerie noxia summovet insequentes.' Cassiodorus x. 30. de Elephantis: 'Quod si aliquis' (circumstantium) 'præbere contempserit postulata,' (id est, stipem,) 'vesicæ collectaculo patefacto, tantam dicitur alluvionem egerere, ut in ejus penatibus quidam fluvius videatur intrasse, contemptum vindicans de fœtore.' *Idem*.

[*Ceterum titione delirantis Altheæ Meleager asinus interisset*] Errant viri eruditi. [sc. Wass. et Floridus.] *Interisset* scripsit Appuleius, non *interissem*. Eodem enim modo sæpe ait, 'meus asinus' pro ego Asinus, et 'meus Lucius' pro ego Lucius. Vide ad hujus lib. p. 142. *Ceterum* pro *alioquin* recte corripit, Mss. id confirmantibus, Beroaldus. Male Edd. priores, uti et Bas. dant *certum*. Lib. v. p. 91. 'Ceterum tibi summaum creabis exitium.' Liv. lib. iii. c. 40. 'Ceterum neminem, majore cura occupatis animis, verum esse, præjudicium rei tantæ adierit.' Vide quos ibi laudat Klockius, et Piccartum Peric. Crit. c. 9. In reliquis etiam turbant quidam libri. Nam *titionem* habet Reg. *delibrantis* Pith. Pro *Meleager* Par. Guelf. pr. et Oxon. *me galiter*, et in ultimi marg. *Meleagri taliter*. A Reg. Fux. abest *asinus*. In Edd. Basil. *interisset*. Ceterum non possum, quin hæc occasione emendem insignem Ovidii locum Ep. ix. Her. vs. 156. de Meleagro: 'Alter fatali vivus in igne fuit.' Cum tamen perierit, 'flammis absentibus ardens;' ut passim Ovidius et alii cauant, notumque est. Hinc alii alia tentarunt; et Clar. Withov. in Orat. de Allegandi Abusu pag. 29. 'Alterius fatum stipes in igne fuit.' Mihi scripsisse videtur poëta: *Alter fatali stipes in igne fuit*. Porro in Reg. Fux. Cod. hic demum explicat lib. vi. et incipit vii. *Oud. Certum*] Legendum est *Ceterum*. Beroald.

METAMORPH. LIB. VIII.

Hoc volumine nex mariti Charites miseranda, exoculatio amatoris Thrasylli facta per Charitem, ultronea puellæ mors explicantur. Mutatio domini, enarratio sacerdotum Deæ Syriæ luculenta, et illorum spurcissimæ libidines, flagra, dissectionesque membrorum, frandes ac decipula detecta continentur. *Beroald.*

Proxima civitate] In mea Bertin. Cod. collatione æque desideratur *ex*, ac reliquis Mss. O. et Edd. præter Wower. Pric. Flor. Necessaria si existimetur præpositio, malim credere *e* vel *ex* excidisse post *proxima*. Recte vero Floridus contra Sciopp. Elmenh. Pric. et Scriv. qui *villula* recepit, vulgatum *civitate* defendit e lib. vii. p. 217. Nam si famulus Charites fuit, venit e civitate, in qua illa habitabat. Infra pag. 238. 'Civitas cuncta vacenatur studio visionis, in eadem historia.' *Oud.* Venit quidam jurenis ex *proxima civitate*] Rectius in Cod. Bertin. *ex proxima villula*. lib. vii. 'De proxima villula spirantem carbunculum furatus,' &c. et lib. i. 'Utrique comites ad proximas villulas lævorum abiere.' *Pric.*

Unus ex famulis] *Ex* ante Colv. quem ceteri secuti sunt, jam exhibuit Ed. Junt. post. et agnoscitur a Mss. plurimis; quia illa præpositio supra forsan elapsa hic sedem occupavit, extrusa *de*. Quæ æque proba est, et comparet in Pith. D'Orv. &c. ut satis docuerunt viri docti. Adi Burm. ad Suet. Domit. c. 11. Drak. ad Liv. lib. xxxv. 29. 'Unum de auxiliariibus.' Sil. lib. xiii. 80. 'tot de militibus nnum.' Justin. lib. xxiv. c. 5. 'Unus de principibus.' Hygin. Astron. ii. 23. 'De duobus asellis dici-

tur nnum deprehendisse eorum, et ita eam' (paludem) 'esse transvectus.' Sic Cod. Voss. Sed et Appuleio ipsi non infrequens est. Lib. ii. p. 35. 'Unus de optimatibus.' Lib. iii. p. 62. 'Unoque de sociis relicto.' Lib. vi. p. 114. 'Una de famulatione Veneris.' Lib. ix. p. 20. 'Una de cetera cohorte gallina.' Lib. xi. pag. 260. 'De pastophoris nnum.' Et sic in Mss. nonnullis lib. i. p. 5. 'Unam de duabus laciniis.' Variatur quoque in Mss. Virg. *Æn.* iii. 602. Aus. Grat. Act. p. 725. Restitui igitur *de*, licet p. 166. 'unus e nostris:' et lib. ix. in f. 'unus e commilitonibus.' Lib. xi. p. 246. 'Unus e ministerio.' p. 218. 'e cohorte unus:' et passim aliis. In D'Orvill. *de famulis unus Charitis*. Palat. semper *Carithes*. Oxon. Guelferb. pr. *Charice*, vel *Carice*. *Oud.*

Par. ex. exantlaverat] Guelf. pr. *exanglaverat*. Reg. Fux. *anhelaverat*. Sed *exantlare*, pro quo Pal. Guelf. sec. Edd. Vett. de more dant *exantlar*. Noster passim hac in re nititur. Vide ad lib. i. p. 12. 'Qui mœnum tot ærumnas exantlasti.' In D'Orv. Pith. *exantl. par. ex.* Idem.

Mira, sc. ignem propter assidens, inter conservorum frequentiam sic annuntiabat] Apud Athenæum Xenophon Colophonius: Πάρ πυρὶ χρῆ τοιαῦτα λέγειν, χεῖμανος ἐν ὄρα. Lincianus in de Peregrini morte: Σὺ μὲν πρόβρω ταῦτα καὶ μακρῶ ἀσφαλέστερον ἐγὼ δὲ παρὰ τὸ πῦρ αὐτὸ, καὶ ἐτι πρότερον ἐν πολλῶ πλήθει τῶν ἀκροατῶν εἶπον αὐτά. Bene autem frequentiam conservorum propter ignem posuit. Martialis: 'Cingunt serenum lactei focum vernæ.' *Pric.*

Equisiones, opilionesque, et bubseque,

fuit, &c.] *Equisitiones*, in sola est Bas. pr. corrupte. *Equisiones* in plerisque Edd. Vett. ut *equitio* in multis Edd. et Mss. etiam Flor. de Deo Socratis p. 672. Sed *equisones* hic recte exhibent Flor. Pal. Pith. Fux. Guelf. Oxon. D'Orv. Edd. Rom. Vic. Bert. ut jam Sciopp. monuit. Adi ad lib. vii. pag. 142. 'Armentario equisone:' et *Pricæum*. Contra male *opilonesque* in Vic. et Ber. Al. *upil*. Vide ad Virg. Ecl. x. 19. *Oud. Et buseque f.*] *Etiā pro et editur* in Edd. Ber. Junt. utr. Aldi. In Ed. Vicent. *omnes boi sequi*. In marg. Bas. pr. et *bovis equi*. In Fux. Pith. Ed. Junt. pr. *buseque*. Sed, ut in Lipsiano, sic in Palat. Oxon. D'Orv. Guelf. utroque, exaratur, *op. omnesque p. f. vel omnisque*: in Par. o. et *omnesque f.* In Incert. o. *omnes que profuit*. Latere quid videtur, quod, quale sit, nescio. *Fuit* certe non mutandum, ut obvium in descriptione mortis. Neque etiam cum N. Heinsio addi placet, *subulcique*, ad Ovid. Ep. Her. xvii. 192. Quod ad textū voluit, quia cur eos omitteret, causam non videbat vir acutus. Contra ego nullam causam video, cur eos Mss. invitis addamus. In Flor. N. iii. 'Virgilianus opilio seu busequa.' Junt. *bus*. In Apol. p. 416. Ed. Flor. 'Virgilianos opiliones et busequas.' De Deo Socratis p. 672. 'Velut pastor, vel equiso, vel busequa.' Junt. rursus *bus*. Mss. multi *boseq*. Elm. *bobs*. Sed in Ind. *busequa*, ut apud alios et in Glossis. *Idem. Equisones, opilionesque, et busequæ*] Vide olim ad Apologiæ p. 23. notata. *Pric*.

PAG. 153 *Fuit c. nobis quam misella*] Gruterus sic distinguit, *fuit Ch. n. quoniam misella*. Elmenh. Scilicet post *nobis* distinguit Grut. lib. i. Susp. c. 14. Quam nollem perdidisset conjecturam; aut excidisset N. Heinsio substituere τὸ *inquant*, loco Ovidii citato. Præcedit 'sic annunciabat.' Idem 'quam misella,' quod miserrima. Intendit enim significationem vox

quam positivo juncta æque ac superlativo apud Nostrum aliosque sæpissime. Adi ad lib. iii. p. 46. In Pith. *que. Oud*.

Nec vero incomitata Manes ativit] *Æneid. iv.* 'Comitemne sororem Sprevisisti moriens?' et *xii.* 'Et misero fratri comes ire per umbras.' Titinius statim interfectorius se, ad Cassium jacentem: 'Accipe me fati tui comitem.' Ovid. in Eleg. ad Liviam, de mortui Neronis Drusi comitibus: 'Quorum aliquis mæstus tendens sua brachia, dixit, Cur sine me? cur sic incomitatus abis?' Statius ad Priscillæ Manes de Abascanto: 'Rupisset tempora vitæ, Ne tu Tartareum Chaos incomitata subires.' Clotho in ludo Senecæ de morte Claudii: 'Hos tres uno anno, exiguis intervallis temporum divisos mori jubebo: nec illum' (Claudium) 'incomitatum dimittam.' Frequentius hæc et hujusmodi notamus, ut eximia nostri Auctoris eruditio, servatæque diligentius proprietates legentibus elucescant. *Pric*.

A capite] Aristoph. Pluto Act. iii. Scē. 5. τὰ πράγματα Ἐκ τῶν ποδῶν εἰς τὴν κεφαλὴν σοι πάντ' ἐρῶ. Elmenh.

Quibus stylum F.] Mss. quidem longe plurimi cum Edd. Junt. post. Colv. Vule. Wow. *Pric*. exhibent *stilos*. Guelf. pr. *stilo*. Sed cum Bertino Florentini, Pith. et Edd. priores, ut Elmenh. ostentant *stilum*. Quod metuebant forsā librarii ne Latium esset ob pluralem *quibus*. Verum multo elegantius est. *Singulis* enim unus sufficit. Adi me ad lib. ii. pag. 26. 'Cæculos columbarum colli flosculos.' Burm. ad Virg. G. i. 267. 'fruges nunc frangite saxo.' Cave vero, ne pro *Fortuna* rescribas *natura*, quia hæ voces creberrime confunduntur, ex Lampridii Heliog. c. 35. 'Te vero, Anguste venerabilis, multis paginis, iisque disertioribus illi prosequuntur, quibus id feliciter *Natura* detulerit.' Hic enim loquitur servus, cujus *Fortuna* non patiebatur histo-

riam scribere, quod est *ingenuorum*, vel eorum saltem, quibus plus otii et facultatum *Fortuna* concesserit. *Ond.*

In Historias speciem] Temere Colv. cum M. Bas. sec. Vulc. Wow. Pric. eiecerunt præpositionem *in*, exsulantem forsàn quoque a Palat. Tam contortis adpositionibus uti non solet Auctor; et alterum 'in modum,' 'faciem,' 'similitudinem,' &c. similia crebro adhibet. Quare cum Florido auctoritate ceterorum Mstorum et Edd. restitui *τὸ in*. Idem. *Quæque possent merito doctiores, quibus stilos Fortuna subministrat, in historiae specimen chartis involtrere*] Pacatus sine Panægyrici: 'Ad me longinquæ convenient civitates, a me gestarum ordinem rerum omnis stilus accipiet, &c. compensabo Tibi istam (Imperator) injuriam, si cum de Te nihil ipse dixerim quod legendum sit, instruam quæ legantur.' Ausonius Panægyrico: 'Qui dicturi estis laudes Principis nostri, habetis velut seminarium, unde orationum vestrarum jugera compleatis.' Vopiscus in Probo: 'Illud tantum contestatum volo, me et rem scripsisse, quam, si quis volnerit, honestius eloquio celsiore demonstrat.' Idem in Carino extremo: 'Habe nã amice meum munus: quod ego, &c. non eloquentiæ causa, sed curiositatis, in lumen edidi: id præcipue agens, ut si quis eloquens vellet facta Principum reserare, materiam non requireret, habiturus libellos meos ministros eloquii.' Cicero de Casare: 'Dum voluit alios habere unde sumerent, qui' (melius *si qui*) 'vellent historiam scribere.' Pric. *Quibus stilos Fortuna subministrat*] Lampridius in Heliogabalo: 'Te vero Auguste venerabilis multis paginis, iisdemque disertioribus illi prosequantur, quibus id feliciter Natura detulerit.' A. Gellius vi. 8. 'Sed hæc utramque declamatiunculam, &c. celebraverint quibus abunde et

ingenii, et otii, et verborum est.' *Id. Charitil*] Finendo, *chartis*: ut sit sensus, se cuncta velle referre, ut historici possint chartis et libris ista conscribere. *Occulte* denotat semetipsum, a quo hæc chartis involvuntur, et historico stylo conscripta posteris produntur. *Beroald.*

Equo clarus] 'Equo clarus' hic significare equestris ordinis virum, et equo publico honoratum, tunc credam viris doctis, quum probarunt, equum simpliciter ita unquam usurpatum esse, sine adjuncta quadam dignoscendi nota. Neque etiam, quod sciam, in ullo reperitur Codice, ut male scribit Colvius. *Beroaldi est correctio*; cum ille in Mss. quibusdam, ut ait, invenerat *loco*, quod posset exponi, 'domi suæ et in patria civitate;' vel de ordine, munere, dignitate et magistratu potius sumi, quo fungens effulgebat, utpote natalibus prænobilis. Sic passim 'locum capere,' 'tenere in rep.' Liv. lib. iv. c. 57. 'primoribus patrum splendore gratiaque ad petendum præparatis, omnia loca obtinere.' Vile Gron. c. 16. Comm. ad Sueton. Aug. c. 54. 'Contradicerem tibi, si locum haberem;' ut et Burm. ad Quinct. lib. vi. Inst. Orat. c. 3. p. 547. 'Tu enim non times, ne locum perdas.' Et huc facit adjectivum *clarus*, quod senatoribus et magistratibus loci conditione splendidis tribuunt Romani epitheton. Quare ego *τὸ loco* amplexus sum, donec certius quid e Mss. prodicaretur. Sed vox *locuples* videtur eam extrusisse. Seq. *τῶ loco* favent etiam Mss. Flor. et Ed. Vicent. *quo*, in Ed. Rom. *eoque*, quod placuit N. Heinsio ad Ovid. lib. xiv. Met. vs. 208. Sic certe *eorum* in *equorum* abiit apud Frontin. lib. ii. c. 5. § 31. At in Mss. Fnx. Pal. Oxon. Guelf. Reg. Lips. et D'Orv. est *qui*: unde Lipsius margini adlevit *æque*. Mallem hinc formare *loci*; ut *clarus* Genitivo junxerit, sicut passim alia Adjectiva, et

statim 'pecuniæ locuples.' Vide Ind. Not. Pro *clarus* in Reg. etiam *charitis*. Oud.

[*Et pecuniæ simul satis locuples*] Flor. *pecuniæ simul fuit satis* l. Elmenh. Errat Elmenhorst. In Flor. et Pith. est, *eo p. fuit satis loc.* sicut et in Ed. Vicent. excusum *eo*: quasi voluisset Auctor illum eo loco et munere satis pecuniæ habuisse, sicut natalibus, genere, et possessionibus propriis erat locuples. Alioquin enim notum est e Nonio pag. 42. et Comm. ad Quinct. lib. v. Inst. 10. p. 412. 'pecuniosum' et 'locupletem' differre. Utrumque debebat Heinsius d. l. Dein *simul*, quod primus pro *fuit* restituit Colvius, dant ceteri Mss. præter Fux. Flor. Oxon. et Pal. in quo *fuit valde loc.* In Guelf. sec. Edd. Vett. *fuit satis* l. Sed neutrum nec *fuit* nec *simul* comparet in Guelf. pr. Edd. Col. et Bas. pr. unde illa nota. Posset hic refingi, *Eoque pecuniæ simul fuit satis loc.* *Locuplex* etiam in D'Orv. Pith. Fux. et Ed. Junt. pr. ut passim. Vide Voss. de Anal. lib. 1. 42. Oud. *Juvenis natalibus prænobilis, &c. pecuniæ satis locuples, sed luxuriæ popinalis, &c.*] Græchus apud Gellium vii. 11. de adolescente Lucano quodam: 'Aprime summo genere natus, sed luxuria et nequitia pecuniam magnam consumpserat.' In versu Græco: Πολλοὶ γὰρ ὄντες εὐγενεῖς εἰσὶν κακοί. De Clodio Plutarchus: Γένει ἐνπατρῆδης· πλούτῳ καὶ λόγῳ λαμπρὸς· ὕβρει δὲ καὶ θρασύτητι τῶν ἐπὶ βδελυρίᾳ περιβοήτων οὐδένης δεύτερος. Pric. *Equo clarus, et pecuniæ simul satis locuples*] Oxon. Quo *clarus, et pecuniæ fuit satis locuples*: quo accedit Vicentina editio: 'Pecuniæ satis locuples,' est, εἰ χρημάτων ἔχων, οὐ μὲν τοι ὑπερπλουτῶν, ut lib. lxx. Dio Cassius locutus. *Id. Equo clarus*] Equitem, equestrique claritudine nobilem fuisse significat. Quidam codices habent, *loco clarus*: ut loci conditione splendidum fuisse demonstret. Beroald. *Luxuriæ popi-*

nalis] Nonnius Marcellus: 'Popinones, quos nunc dicimus tabernarios: vel luxuriosos qui se popinis dedant.' Pric.

[*Et diurnis pot. exercitatus*] Nobil. Heinsius d. Ovidii loco conjecit *diurnis*. Sicut hæc tres voces perpetuo in Mss. confunduntur, et sæpissime Appuleio. Vide Ind. Not. Verum tamen non temere mutem vulgatum. 'Diurnæ potationes' capi possunt pro tempestivis, quæ vel de medio die fiunt, vel in diem usque protrahuntur. Vide Curt. lib. vi. c. 2. Huc pertinet lib. ix. p. 186. 'Matutino mero, et continuo stupro corpus manciparat.' Alibi, 'mero et prandio matutino sancia.' Quidquid sit, multo minus mihi probatur ejusdem Heinsii ingeniosa quamvis conjectura *exesitatus, sive* opibus contritis exhaustus. Quo putat apertiolem reddi causam, cur se latrocinii addixerit, nempe quia iis rebus bona abigurrerat, et ad inopiam redactus erat. Verum *ob id* facile intelligas pertinere ad ingenium ejus, ob quod talibus se adungebat hominibus, cum quibus scortari et potare poterat, licet satis locuples et privatis opibus et munere publico maneret, et ideo etiam 'eximia munera parentibus' Charites mittere possit, ut sequitur. *Exercitatus* autem dicitur homo quicumque re, quam frequenter agit, etiam pessima. Vide hic Pric. et ad lib. ix. p. 203. 'multis flagitiis exercitatus.' Sallust. B. Catil. cap. 6. 'Huic ab adolescentia bella intestina, cædes, rapinæ, &c. grata fuere. Ibique juventutem suam exercebat.' Cic. xi. Catil. cap. 5. 'scelerum et stuprorum exercitatione adsuefactus.' Herodian. lib. ii. c. 2. ἀρπαγαῖς τε καὶ βίαις ἐγγεγυμνασμένους. Atque ita passim Græci. *Exerc. pot.* Pith. Oud. *Scortisque et diurnis potationibus exercitatus*] Apud Suidam v. ἐφήδοισα, de nescio quo Ælianus: 'Ράθυμον καὶ λαγνὸν βίον, τὸν εἰς ἑταίρας καὶ πότους

προσημμένω. In Apologia: 'Puer hoc ævi inter scorta et pocula,' &c. Plutarchus de Themistocle: 'Ἐν πότοις καὶ γυναιξίν ἐκυλινοῦετο. sic, 'scortari et potare,' Terentius Adelph. junxit: et bene, 'exercitatus scortis.' Plautus Bacchid. 'Saliendo se exercebant magis quam scorto:' sic, 'exercere scortum,' Idem in Amphitryone. Terent. Phorm. III. 1. 'A sua palæstra exit foras:' ubi Donatus: 'Bene palæstram ejus dixit lenonis domum, in qua est exercitus' (melius *exercitatus* legas) 'amator assidue.' Suetonius de Tiberio: 'Infantiam pueritiamque habuit luxuriosam et exercitatum.' *Pric.*

Manus infectus] Duriusculum hoc eidem Heinsio videbatur: quare reponi malebat *manum*. Id si scriptum legeretur, certe non mutarem. Sed absque hoc retineo *manus*. Alia enim est pronunciatio et sonus Accusativi pluralis in *us*, alia nominativi singularis: quod ex syllabæ quantitate patet. Ovid. lib. III. Am. 8. 22. 'Forsitan et quoties hominem jugulaverit, iste Indicet. Hoc fassas tangas avare manus?' Adde *Pric.* *Infectas* Pith. Fux. *Oud.* *Nec non manus infectas humano cruore*] Lib. 1. 'Cruore humano aspersum atque impiatum.' Firmicus vi. 31. 'Latronem, et humano semper cruore perfusum.' Salvianus de sui temporis moribus: 'Quis est aut humano sanguine non cruentus, aut cænosa impuritate non sordidus?' Et bene in hujusmodi argumento *infectas*. Tertullianus in de Baptismo: 'Quisquis se homicidio infecerat,' &c. Propertius: 'Infectas sanguine habuisse manus:' pro quo apud Senecam Tragicum, 'Hominum cruenta cæde pollutas manus:' vide et Festum in 'Impias.' *Pric.*

Idque sic erat, et fama dicebatur] Communem lectionem, nec eam ineptam, ut ipse fatetur Pricæus, putant tamen in meliorem mutari posse refin-

gendo: *Isque sic erat, et fama dicebatur*. Heinsius vel glossema esse, vel rescribendum, ibidem opinabatur: *isque hic erat, ut et fama dicebatur*. Alius vir doctus conjecit: *Idque sic erat, ut fama dicebat*. Non male *isque* reponas. Sive, *et is ita vivebat, sic vita ejus erat*. Ut apud Plaut. et Terent. sæpius 'sic sum,' 'sic est.' Nisi malis: *Idque, sicut erat, et pro etiam, fama dicebat*. Certe *et fama dicebat*, sive testabatur, nequaquam est mutandum. Ait Auctor, eum tali vita fuisse, nec tacite vel clam, sed et istius vitam turpem civibus innotuisse, *fama dicente*. De qua locutione vide tum alios, tum me ad Sueton. Cæs. cap. 33. 'fama distulit.' Ita passim 'fama loquitur.' *Oud.* *Idque sic erat, et Fama dicebat*] Hæc est communis lectio, nec inepta ea: quam tamen sæpius putavi in meliorem sic mutari posse: *Isque sic erat, et fama dicebatur*. Ovid. Metam. vii. 'Felix dicebar, eramque.' Suidas: Ἡ μὲν κλέος, ἥδὲ καὶ ἦσθα. Ἐπὶ τῶν ὁμοίων τῆ περι αὐτῶν φήμη. Themistius iv. Orat. Σοφιστὰ ὁμῶς, καὶ ἦσθη καὶ ἐλεγέσθη. Simplicius de Diogene et Heraclito: Ἀξίως θεοὶ ἦσαν, καὶ ἐλέγοντο. Eupapius in Ædesii vita, de Sapore Rege: Τυραννικὸς καὶ ἄργιος, &c. ἦν τε ἀληθῶς, καὶ ἐξηγγέλλετο. Horatius: 'Si curas esse quod audis:' ubi Scholiastes: 'Si talis es qualem te Fama testatur.' In Excerptis et lib. v. Pachymerii: 'Quædam de aliquo dicuntur, et sunt: quædam nec sunt, nec dicuntur: quædam dicuntur, sed non sunt: quædam contra sunt, sed non dicuntur.' *Pric.*

Cum primum Charite nubendo maturisset] Cum esset 'Jam matura viro, jam plenis nubilis annis:' infra lib. x. 'Ubi flos ætatis nuptialem virgini diem flagitabat.' Plato in Critone: Ἦδη εἰς ἀνδρὸς ὥραν τῆς κόρης ἠκούσθη. Hesychius: Ὀρα γάμων ἐν ἀκμῇ γάμων. Idem: Ἐπιτελής ὥραία γημᾶσθαι. *Idem.*

Is genere] Ineptam hanc lectionem, quam primus intrusit Colvius, confirmatam a Pal. Oxon. Reg. Fux. D'Orvill. (in quibus esse videtur *is genere juris*) Guelf. in quorum primo hiis, miror a seqq. Editoribus temere esse receptam, neque priorem elegantissimam *id genus*, quam merito probavit et explicuit bene Beroaldus, ab ullo hic esse vindicatam: nisi quod Sopingius in Colv. Ed. margine *id præstitit*. Reservata scilicet erat hujus loci vindicatio egregio N. Heinsio ad d. Ovidii locum, et Claudiani finem. *Id genus*, quod Pithæanus Codex servat quoque, plane Appuleianum esse, docebo pluribus ad lib. xi. p. 244. 'Alio genere facium lumine.' Male hanc elegantiam quidam tollunt e Minucio Fel. c. 19. 'Hoc genus cetera, rerum vocabula esse, non hominum.' Corrigendus etiam est Ausonius Epig. 140. 'Et si genera qua civium sunt id genus.' Sic citavi, ne lex Pedia laboret. Gronovii nota, credo, ibi vitio operarum vel Tollii facta. Secundus iambi pes non potest esse dactylus. In marg. Bas. sec. *id genere*. Oud. *Id genus]* Ejus generis, scilicet procorum: vetus et perinde elegans locutio, 'id genus,' 'hoc genus,' pro hujus generis, et illius generis: hac locutione scatent volumina eruditorum. Beroald.

Parentes invitaret: iudicio morum t. improbatu] Lipsiani codicis lectioni, quam post Colvium admiserunt omnes, adstipulantur D'Orv. Pal. Oxon. Fux. Inc. Guelf. Reg. probatque Pricæus vel ob Tit. Codicis, 'de repud. et iudicio morum sublato.' Sed vero omnibus modis efficacius, elegantius, magisque Appuleianum est, quod servant alii, in quibus Florent. Pith. et Bert. cum Edd. prioribus, *parentum invitaret iudicium, morum t. improbatu*. Quod merito revocari iussit N. Heinsius ibidem. Nisi malis poëtica *judicia* cum Pithæano, ut

adlevit Salmasius. 'Invitare parentum iudicium' est muneribus eos adlicere, ut secundum se de filia pronunciarent. De verbo 'invitare' hoc sensu, etiam cum rei substantivis constructo, vide ad lib. vii. p. 147. 'voluptates invitatur,' ut vulgo male legitur, et Drakenb. ad Liv. lib. ii. c. 42. 'largitiones temeritatisque invitamenta.' Tum *morum improbatu* pro morum causa, ob mores, ἔνεκα, unice verum est. Passim tales Genitivos, non solum cum meris adjectivis, sed et verbis ac participiis, jungere amat Auctor. Adi me ad lib. iv. p. 78. 'viae fatigati:' ad lib. v. p. 89. 'corporis curata:' ad lib. vii. p. 143. 'Adoræa gloriarer:' item Heins. et Drakenb. ad Sil. lib. xvi. vs. 166. 'Animique probarat.' Immo lib. x. p. 216. 'Ætatis adprobatu.' Oud. *Eximisque muneribus parentes invitaret, iudicio morum tamen improbatu, repulsa contumeliæ fuerat aspersu]* 'Apud Veteres' enim 'in eligendis maritis non genus et pulchritudo tantum, sed et virtus spectabatur.' Cicero ii. de Offic. Achilles Tatius de Callisthene: Προσελθὼν τῷ Σωστράτῃ (Leucippus patri) ἤτειτο τὴν κόρην· ὃ δὲ βδελυττόμενος αὐτοῦ τοῦ βίου ἀκολασίαν, ἠρνήσατο. Roman. Vincent. et Aldina editt. *parentum invitaret iudicium, morum tamen improbatu, &c.* quod vix probo tamen, vel ob Tit. Codicis: 'De repud. et iudicio morum sublato.' Pric. *Repulsa contumelia]* Phædrus: 'A quo repulsus' [*repulsa?* J. B.] 'tristem sustinuit notam.' *Idem.*

In manu venerat] Fulvius mavult, *conven*. Sicut inf. pag. 129. 'Modo ne in Thrasilli manu sacrilegam convenias.' Sciopp. in Symb. Atque ita [sc. ut Fulv.] tacite ediderunt Wower. Pric. et Florid. quasi ex formula, quæ etiam bis apud Nostrum occurrit. Adi hic Beroald. et Pricæum ad lib. vi. p. 125. 'Rite Psyche in manu Cupidinis convenerat.'

Cic. in Top. c. 3. 'Una matrum familias earum' (Ms. Voss. *hæ sunt*, iudicium glossæ) 'quæ in manum convenerunt, altera earum, quæ tantummodo uxores habentur.' Mart. Cap. p. 15. 'Nupturam Deo convenire non posse.' Contra O. tamen Mss. id in textum intrusum nolim. Hi enim cum ceteris Edd. dant simplex *venerat*. Sic alibi 'venire in complexum.' Ovid. lib. 11. Art. 579. 'veniunt ad fœdus amantes.' Apud Gell. lib. xviii. c. 6. 'In matrimonium venisse.' Quin etiam 'in manum' et 'manus venire' dicuntur illi, qui in potestatem alterius concedunt, uti 'in manum convenientes sponsæ.' Confer, quæ congescit Drak. ad Liv. lib. 11. c. 46. 'pugna in manus venerat.' Oud. *In manum venerat*] Id est, denupserat Lepolemo, ejusque uxor facta erat. Quod autem ait, 'in manum convenerat,' usus est verbo nuptiali, ex ritu scilicet consuetudineque priscorum: et ut id quod dicitur planius fiat, scito duobus modis uxorem haberi solitam, usu et cœmptione. Nam confarreatio, de qua suo loco dicitur, solis pontificibus conveniebat: quæ in manum per cœmptionem convenerant, eæ matrefamilias vocabantur: quæ autem usu, nequaquam. Cœmptio certis solennitatibus peragebatur, et sese in cœmendo invicem interrogabant, vir ita: An mulier sibi materfamilias esse vellet? illa respondebat, velle. Item mulier interrogabat, utrum vir paterfamilias esse vellet? ille respondebat, velle. Itaque mulier viri conveniebat in manum, et vocabantur hæ nuptiæ per cœmptionem, et erat mulier materfamilias viro loco filiæ: auctor Ulpianus, et post Ulpianum Boëtius in commentariis Topicorum: qui alio quoque loco tradit, quod bona mulieris post ejus mortem vir adipiscatur, quæ in viri manum conveniret: efficitur enim per in manum conventionem, ut quæcunque sunt mu-

lieris, viri fiant dotis nomine. Hanc solennitatem nuptiarum signavit A. Gellius, cum ait: 'Matrefamilias appellatam esse eam solam, quæ in mariti manum mancipiumque venisset.' Hoc idem denotat Servius Maronius interpres, scribens in xi. commentario: 'Matrefamilias dici, quæ in matrimonio convenit per cœmptionem, per quandam juris solennitatem.' Triviales magistri et minuti Grammatistæ, quorum Deus est Servius, legentes hæc Serviana annotamenta, hallucinantur atque cæutiunt: apud quos commentator commentatore, interpres eget interprete: qui nostra quoque interdum vellicant, quia scripta non sunt verbis vulgariis, et stylo rubiginoso. De hac cœmptione conjugali, qua uxor in mariti manum conveniebat, intellexit poëta illo versu: 'Teque sibi generum Tethys emat omnibus undis.' Hic autem ritus sic peragi solebat. Nubentes asses tris ad maritum venientes ferre solebant, atque unum quem manu tenerent, tanquam emendi causa, marito dare; alium, quem in pede haberent, in foco Larinum familiarium ponere; tertium, quem in marsupio condidissent, compito vicinali resonare. *Beroald.*

Permiscens] Planior lectio est, *reminiscens*. Idem. *Denegati thalami permiscens indignationem*] 'Manet alta mente repostum Judicium morum, spreteque injuria vitæ.' *Pric.*

Cruento facinori quærebat accessum] *Ἐξήρει ἐκαπίαν* ut Matth. 26. 16. Luc. 22. 6. *Idem.*

Nactus d. præsentia suæ tempestram occ.] In Oxon. et utroque Guelferb. Codd. est *tempestillam*; non vero in illis *pestilam*, ut ait vir doctus in Miscell. Obs. vol. 11. p. 394. refingens inde *persubtilem*. Sed vide ad lib. 1v. p. 65. 'subtilem occasionem nactus.' Huc referri forsân possit 'sollertia somni' lib. xi. p. 253. Sed nec hoc, multo minus *postibilem*;

quæ vox in Cod. etiam occurrit, placet. Vel ipsa Codicum lectio sequenda, vel nihil novandum potius. In Pal. Guelf. sec. et Coll. Voss. *nactusque*, item in Pal. Guelf. sec. *præsentia sua*. In Guelf. pr. *nam cunctus d. s. t. o. præsentia*. Oxon. *naptus d. t. o. præsentia*, sine τῶ *sua*. Haud male. *Oud. Nactus denique, &c. temptivam occasionem*] L. x. 'Nacta solitudinis damnosam occasionem:' et IV. 'Subtilem occasionem nactus:' infra hic: 'Nactus fraudium opportunum decipulum.' *Pric.*

Sceleri, &c. accingitur] Donatus ad v. 8. Eunuchi: 'Accingor' dicimus in rebus magnis suscipiendis.' Servius ad Æn. I. 'Accingunt se: studiose parant:' infra hic lib. IX. 'Ad expugnandum tenacem domus disciplinam totis viribus accingitur.' *Idem.*

Infestis mucronibus] Vide supra pag. 3. adnotata. *Idem.*

Turbæ gratulantium, &c. permiscuit sese] Donatus ad v. 8. Eunuchi: 'Multi se fingunt gratulari, cum invideant; gaudere, cum dolent.' In excerptis vet. Glossarii: 'Turba lætantium, χορός.' *Idem.*

Salutique præsentia f. s. n. m. gaudibundus] Recte puto Scriv. ac Florid. recepisse Lipsianam emendationem, quæ et Groslotio in mentem venit, *præsenti ac fut.* pro qua conjunctione Salmas. Wow. et Pric. non debuerant supponere *et*. In ceteris Edd. et Mss. O. sine sensu est, *salutique præsentia fuit*. In Inc. *salutarique pr. f.* Nec, quid sit 'salutaris præsentia,' intelligo. Gratulabatur eis 'præsentem salutem,' quod manu latronum erepta esset, et volebat, 'futuram subolem' novis maritis. Notandum vero, *gaudibundus* jungi dativo casui, pro quo lib. I. in fine habet genitivum, 'voti gaudeo:' al. *gaudebundus* in Fab. Thes. quod significabit 'cum gaudio adplaudens saluti.' *Oud. Gaudibundus*] In aliquo vetusto auctore id videtur reperisse Appuleius,

ut 'lætabundus,' 'Indibundus,' et alia, de quibus consule Gellium lib. XI. cap. 25. *Idem. Salutique præsentia*] Videtur legendum, *salutarique præsentia*. Beroald. *Gaudibundus*] Scribendum *gratulabundus* puto. *Pric.*

Ad honorem splendidae prosapiæ] Vulgo hæc verba jungunt τῶ *receptus*, et exponunt, 'ut prosapia atque dignitas Thrasylli postulabat;' dubitat tamen Pricæus, an hæc eo sensu Latina sint. Nequaquam ego adfirmare ausim. Nec enim hæc ad 'receptus' pertinent, verum ad 'soboli gaudibundus,' quamvis voleat Thrasyllus 'in honorem generis Tlepolemi et Charites;' uti eorum splendida prosapia ex nova subole crescat et augetur honore. *ac h. Fux. Oud. Ad honorem splendidae prosapiæ inter præcipuos hospites, &c. receptus*] Si vera ista scriptura, quæ mihi parum Latina videtur, 'Ad honorem splendidae prosapiæ,' valet, 'Ut prosapia atque dignitas ejus postulabat;' ut infra lib. X. loquitur. *Ejus*, intellige Thrasylli, non Tlepolemi. *Pric.*

Occultato consilio sceleris, amici fidelissimi personam mentiebatur] 'Tuta frequensque via est per amici fallere nomen.' Vide sub initium libri VII. notata, ad ea: 'Virum bonum commentitus.' 'Occultato' (inquit) 'consilio sceleris.' Augustinus in Psalm. 119. de doloso homine: 'Obtento velo probitatis et mansuetudinis, sæpe virns occultat.' *Idem.*

PAG. 154 *Cæna poculoque communi carior cariorque factus*] Theophylactus ex persona Christi. Luc. 22. Ἐξ ἐνὸς ἄρτου ἐφάγετε, καὶ ἐξ ἐνὸς ποτηρίου ἐπίετε· φίλους ὑμῶν καὶ ἐνωμένους ἢ μίᾳ τράπεζᾳ ποιεῖ. Homerus: Ἐπεὶ οἱ ἑταῖρος ἔην φίλος εἰλαπιαστής. 'Communis cæna' heic, ut apud Euripidem κοινὴ τράπεζα. et Chrysologum Serm. 171. 'mensa, ac convivium commune.' *Idem. Carior cariorque*] Vide Scaligerum ad ea Tibulli pag. 167. 'candidior candidiorque.' *Idem.*

In profundam ruinam Cupidinis sese præcipitaverat] *Rimam* divinavit Gros- lot. Barth. lib. XXXIII. Adv. c. 12. ex veteri, ut ait, codice, reponerat *rogmam* seu *ρωγμήν*, i. e. voraginem. Sed ego nullos Mss. aut editos vidi, in quibus non legeretur *Romam*, vel *ruinam*: quod præter Bemb. et Fulv. Codd. exstat etiam in Oxon. D'Orv. Pith. Guelf. pr. et Par. Audacius proposuit etiam Pricæus legendum, *in profundum Cupidinis*, ut lib. v. pag. 100. 'in profundum calamitatis se præcipitare.' Verum e similibus Appuleii locis de vera hujus lectione disputandum non est. Eandem hanc sententiam ejusque adfines variavit sapissime. Lib. II. p. 23. 'Amoris profundum pedicis æternis alligat.' pag. 29. 'Et prorsus me in ipsum barathrum saltu concito præcipitare.' pag. 37. 'Cum me somnus profundus in imum barathrum repente demergit.' Catull. c. LXVII. 107. 'tanto te absorbens vertice Amoris Æstus in abruptum detulerat barathrum.' Adde Pricæum. *Foveam* cum Ber. et Ald. ediderunt etiam Junt. et Colin. *Ærumnam* edidit Vulean. Ed. sec. quod et adscripsit Vir d. Ed. Vicent. Sed mihi præ omnibus placet lectio Ms. *ruinam*, quam jam amplexi sunt in contextu Wow. Elm. Seriv. et Flor. Hæc trahi possunt et *libidinis labe* vel *casus*, de quibus vide ad lib. VI. p. 124. ac 'fidei præcipitium' lib. IX. p. 187. et 'ruina mentis' apud Ovid. Ep. XII. 33. 'Præcipitare se in ruinam' est fere idem ac ruina, sive lapsu præcipiti demergere se, vel opprimi casu, de quo egi ad Hirt. B. Alex. c. 31. et Sueton. Calig. c. 57. 'proripiens se ruina.' Spingius per *forinam*, ni fallor, intellexit canalem seu tubum instar eorum, quibus sordes deluuntur. Quo trahunt Inscript. Grut. p. IX. n. 5. 'Genio forinarum.' Nam male eo adtulit locum Apollin. Sidonii lib. I. Ep. 5. Illic bene editur *formas*, sive aquæ canales forma

structili; quod multis exemplis confirmarunt J. Savaro, Sirmundus, et maxime Polenus ad Frontin. de Aquæduct. pag. 143. 'Formas rivorum perforant.' Pith. *Cupidis*. Oud. *In profundam ruinam cupidinis sese paululum nescius præcipitaverat*] Magis placeret mihi, *In profundum cupidinis*, extrita intermedia vocula: sic v. 'in calamitatis profundum præcipitare se:' apud Valer. Maximum IX. 1. 'in profundum turpitudinis cadere:' et apud Eundem II. 10. 'in profundum miseriarum abjici:' 'at cum *ruinam* Oxoniensis Ms. habeat, eorum qui *rotam*, *ærumnam*, *rimam*, &c. vulerunt, præterhabitis conjecturis, τὸ *ruinam* (quod et Scaliger, vel potius Faber reponendum existimaverunt) haud invitus amplector. *Ruinam* vocat, quod argumentis similibus alii 'barathrum,' 'abyssum,' 'charybdiin.' Catullus: 'Tanto te absorbens vertice amoris Æstus, in abruptum detulerat barathrum.' Clemens Alexandrinus in Protreptico: 'Ἡδέϊ γὰρ γαλίξει ἢ συνήθεια, ἀλλ' εἰς τὸ βάραθρον ὤθει. sic, εἰς λαγυέλας ἄβυσσον ἐμβάλλειν ἑαυτὸν, v. 29. Isidorus Pelusiotæ: et, εἰς τὸ Σοδόμων βάραθρον κατακοντίζειν τιὰ apud Suidam (v. σπάδων) Cyrillus Alexandrinus: sic, 'stupri barathrum,' Hieronymus in Epistolis. Anaxilæus de scorto Phryne: Τὴν Χάρυβδιν οἴχι πρόβω ποιεῖ, τὸν τε ναύκληρον λαβοῦσα καταπέπωκ' αὐτῷ σκάφει. Horatius: 'Ah miser, Quanta laboras in Charybdi!' quibus congruum, in re non dissimili, apud Si- rachidem IX. 13. τῷ πνεύματι εἰς ἀλώλειαν ὀλισθαίνειν. quo tamen loco ἀλματι Latinus legit. *Pric. Romam*] Dicitur hoc in loco futile, et nihil valens, ac intempestiva: pro qua substituito vel *rotam*, vel *foveam*: utrumque enim amori congruit. De rota Cupidinis auctorem habes Plantum, sic scribentem in Cistellaria: 'Jactor, crucior, agitor, stimulator: versor in amoris rota miscr.' *Foveam*

autem et pedicas et casses dici, quis ignorat? translatione decentissima a feris facta, quæ foveis et cassibus capiuntur, irretiunturque. Itidem amantes irretiti lapsique tenentur. *Beroald.*

Paulatim nescius sese præcipitaverat] Cyprianus in de zelo et livore: 'Qui odit fratrem suum, &c. it nescius in gehennam.' Augustinus Confess. vi. 8. de Alypio in amphitheatro sedente: 'Ut vidit illum sanguinem,' (gladiatoris cadentis) 'immanitatem simul ebibit: et non se avertit, sed fixit aspectum, et hauriebat furias, et nesciebat:' et ibidem v. 13. 'Propinquabam sensim, et nescivi.' Bene autem hoc argumento *paulatim*. Infra x. de matrona libidinosa: 'Per admirationem assiduam, paulatim in admirabilem mei cupidinem incidit.' Terent. Phorm. 'Amare cæpit:' ubi Donatus: 'Cæpit: non amavit: ut ostendat vim amoris non, &c. rem esse quæ semel suscipi possit.' Vide notata ad ea lib. v. 'Accedente consuetudine, et roborata affectione.' Bene et *præcipitaverat*. Plautus: 'Qui in amore Præcipitavit, pejus perit quam si saxo saliat.' Paterculus lib. II. 'A rectis in vitia, a vitiis in prava, a pravis in præcipitia pervenitur.' *Pric.*

Fomento consuetudinis exæstuans] *Extuans* Oxon. et Palat. Idem error est in nonnullis lib. x. p. 210. 'Immodice debacchatus amor exæstuebat.' Vide ad Sueton. Tib. cap. 72. 'ut exæstuarat adflatus aura.' Sed tamen in f. lib. vi. 'fæctore nimio nares æstuabit.' Contra lib. x. p. 213. 'magnis ærumnarum procellis æstuat,' in uno est *exæstuat*. Sed ibi perperam, ut patet lib. II. p. 40. 'populus æstuat, diversa tendentes:' ut passim Ciceroni, Livio, Suetonio, aliis. *Oud.*

Immodici ardoris et totos comburat] *Immodici ardoris totos*, quod est in Edd. Vett. defendi posset per Græ-

cismum, ut si dicas ὅλος τῆς ὀργῆς, ἔρωτος, et similia; quomodo et 'totus iræ,' 'amoris,' &c. efferri possunt. Adi J. F. Gron. Obs. lib. I. cap. 24. Abresch. Lect. Arist. pag. 80. Burm. ad Valer. Flacc. lib. I. 207. 'Totusque Dei.' Cort. ad Plin. lib. v. Ep. 16. 'pietatis totus est.' Verum tamen hoc loco contra Mss. O. se mihi probare nequit. In Ed. Ber. insertur et; in Bas. sec. *immodicis ardoris et t.* in Regio Fux. etiam est *aturit*. In Flor. et Lips. *adurat*, quod omnes recepere post Colv. Ego *comburat* e ceteris Mss. etiam Bertin. ac Pith. rescripsi: a qua veterum quoque Edd. lectione cur recedatur, nulla est causa. *Idem.* *Cum flamma sævi amoris, parva quidem primo vapore delectet, sed fomento consuetudinis exæstuans, immodicis ardoribus totos adurat homines*] Lucretius: 'Primum Veneris dulcedinis in cor Stillavit gutta, et successit frigida cura:' infra lib. x. 'Sed mulier illa, quamdiu primis elementis Cupido parvulus nutriebatur, &c. facile ruborem tenuem deprimens, silentio resistebat: at ubi completis igne vesano præcordiis totis immodice debacchatus amor exæstuebat, sævienti jam Deo succubuit.' *Pric.* *Fomento consuetudinis exæstuans, immodicis ardoribus totos adurat homines*] Ovidius argumento isto: 'Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas, Et validas segetes, quod fuit herba, Facit. Quæ præbet latas arbor spatiantibus umbras, Quo posita est primum tempore, virga fuit. Tunc poterat manibus summa tellure revelli, Nunc stat in immensum viribus aucta suis.' Apud Xenophontem παιδ. ε. 'Ἐργῶν ὄν ταύτην ἔωρακῶς, καὶ πάνν μοι καλῆς δοξάσης εἶναι, ὅμως παρὰ σοὶ εἰμι, καὶ ἰππεύω, &c. cui Cyrus: Ναι, μὰ Δι', ἴσως γὰρ θάπτον ἀπήλθεσ ἢ ἐν ὄσφ χρόνῳ ὁ ἔρως πέφυκε συσκευάζεσθαι ἄνθρωπον· καὶ πῦρ γὰρ τοῖ ἐστι θίγοντα, μὴ εὐθὺς καλεσθαι· καὶ τὰ ξύλα οὐκ εὐθὺς ἀναλάμπει.

adde Clementis locum paulo supra adductum. *Idem.*

Quo vel claud.] Quo valet qui, vel quomodo. Vide ad Liv. lib. xl. 26. 'Si quo usui esse possit.' Cæs. lib. vi. Bell. Gall. cap. 11. 'Quo differant hæ nationes.' *Vel* significat saltem, duntaxat. L. hoc p. 169. 'Quare vel donemus eum:' ubi male a nonnullis exsulat. L. x. init. 'Quem provenisse tibi cuperes vel talem.' Flor. n. 18. 'Quapiam vel parva querimonia.' Adi et Cæs. ad l. 111. de B. Civ. c. 25. Deliberaverat, ut sive quo pacto saltem clam cum ea conloqueretur; cum et adulterare non posset, &c. Supra *liberarerat* Ed. Ber. *Oud. Quo, &c.]* Id est, quo pacto. *Pric.*

Magis magisque] Virgil. II. Æneid. 'Et magis atque magis:' ubi Servius: 'Iteratione sermonis fecit augmentum:' supra lib. II. 'Magis magisque cum æmulatione virum crebrius insultantes:' et III. 'Magis magisque ad indignationem erecti.' *Idem.*

Puella furatrinæ conjugalis incommodaret rudimentum] Sensum, quem Auctori adfugit Floridus, juvat nonnihil locus Ovidii Ep. xvii. vs. 141. 'Sum rudis ad Veneris furtum, nulla que fidelem (Di mihi sunt testes) lusimus arte virum.' Verum, ut locum desidero, in quo *incommodare* ponitur pro 'commodare,' 'præbere,' quomodo explicuerat Beroald. sic peto exemplum, ubi *rudimentum* adhibeatur pro *imperitia*. Locus sine dubio corruptus est. In D'Orv. et Pith. Codd. est *nutrimentum*, quod tamen nihil juvare videtur: nisi corrigas *rudimenti nutrimentum* vel *incrementum*. Suspiciens aliquando sum, num exciderit vox *thalami* vel *lecti* vel *tori*, aut e Fnx. scribi debeat, *conjugalis inc. rudimentum nominis*: unde illa *glossa initium nominis* sc. quod *conjug* vocaretur. Sed donec certius præbeant Mss. placebit maxime viri doe-

ti ad Ed. Junt. post. marginem adlita conjectura *conjugale*; ac forsans adhæsit, corruptum ex *scilicet*; de quo vide ad l. 111. p. 61. Constructio est: Rudimentum conjugale incommodaret furatrinæ seu furto puellæ. *Conjugale* vero *rudimentum* sunt primi conjugalis lecti seu nuptialis fœderis cum marito concubitus, et 'dulis primordia tædæ,' ut ait Valer. Flacc. l. VIII. 402. quæ impediabant, ne puella Veneris furtum cum allo perageret, si vellet, quamquam non poterat velle. Ita sæpe Noster. Lib. vi. p. 113. 'Ante thalami rudimentum nuptiale munus obtulerat.' L. VII. p. 142. de eadem Charite: 'Post unicam noctem et rudimenta Veneris, recens nupta,' &c. Apol. p. 547. Ed. Flor. 'Virgo adfert ad maritum pulchritudinis gratiam, floris rudimentum,' sive primitias virginitalis delibandæ. Lib. IX. Met. pag. 190. 'novis amplexibus Amori rudi litabant, prima stipendia Venetis militabant.' Obstat tamen huic lectioni, quod jam diu illis *rudimentis* imbuta fuerit Charite. Quare priores conjecturas plane non nihili facio. Verbum *incommodare* eodem modo adhibet Auctor in Apol. p. 514. 'ne quid filiis suis eo nomine incommodaret.' Adi Gron. ad Gell. l. I. c. 17. 'nihilque incommodaretur:' uti etiam vidit legendum esse Muretus e Fulviano Cod. l. I. Ep. 6. ac confirmatur lib. VII. c. 17. 'cui quid ab eo incommodari et noceri potest.' *Oud. Et puellæ, si vellet, quamquam velle non posset, furatione conjugalis incommodaret rudimentum, &c.]* *Uta* quidem nec satis intelligere, nec in transitu emendare possum. *Pric. Furatrinæ conjugalis]* Furtivi concubitus. Martiali *furatrina* eleganti vocabulo, pro furto et re furtiva dicitur, eodem indicatu quo 'sutrina,' 'moletrina,' feratrina.' Veteres 'moletrinam,' ut id transeunter explanem, dixerunt pro pistrino, a molendo scilicet. *Ber.*

Contensiosa pernicie] Scripserim *pervicacia* vel *percie* a, *pervico*. Sed non urgeo *pervicaciter*. *Brant*. *Perperam*. Amat talem *hypallages* speciem Auctor pro *perniciosa contentione*. L. ix. p. 178. '*Pestilentia letalis pervicaci rabie possessus*,' pro *pestilentia letali pervicacis rabiei*: ubi itidem mutare conatur viri docti. L. x. p. 233. '*membrorum voluptatem*' pro *voluptatis membris*. In *Apol.* p. 465. '*cothurnum facundia*,' et alia, quibus adde *Grævium* ad *Cic. Off.* l. iii. c. 7. '*a communi tamquam humanitate corporis*,' ut vulgo legitur. Frequens is loquendi mos est *Græcis*. *Xenoph.* p. 258. *ὄν τοῖς παροῦσι τῶν πλείστων προ πλείστοις παρόντων*. *Ælian.* l. ix. *Anim.* c. 42. *καταμένουσιν εἰς τὴν τῆς ἐπιδημίας ἰσημερίαν*. ubi sane unicus loci sensus est *ἰσημερίας ἐπιδημίας*, ut malebat *J. F. Gronov.* *Longus* in *Pastor.* l. i. p. 11. *Ed. Moll.* '*Ὁ δὲ ἀνέβη ταῖς τῆς ὀλκῆς ταῖναις ταῖς χερσὶν ἀκολουθῶν*.' *Ascendit* vero manibus *tæniis*, quibus *trahebatur*, *subsequens*. '*Mollius voluit τῆς ταῖνας*, ut in *sing.* præcedit, *ὀλκαῖς*. *Oud.* *Ad hoc ipsum quod non potest, contentiosa pernicie quasi posset impellitur]* *Heaut.* it. 3. '*Hand stulte sapiens, si quidem id sapere est, vellet id quod non potest contingere*.' *Seneca* l. 3. de *Ira*: '*Concupiscunt homines et quæ non possunt*:' de proximo autem rem præsentem illustrant ista *Maximi Tyrii*: '*Ἀκόλαστον παύεσθαι μοιχεύων οὐκ ἔωσιν αἱ ἐλπίδες, προστάττουσαι ἀνήνυτα πονεῖν καὶ ἀτελείτητα*. *dissert.* xxxvii. *Hieronymus* in *Epistolis*: '*Impatentia nescit modum, et desiderium non sustinet*,' (*οὐ μακροθυμεῖ*) '*unde et nos oblitii virium nostrarum, et, non quid possimus, sed quid velimus tantum cogitantes, cupimus*,' &c. *Terent. Andr.* '*Nodnm in scirpo quæris*:' ubi *Eugraphius*: '*Rem quæ omnino esse non potest, nimia sollicitudine et cura inquiris*.' *Pric.*

Delph. et Var. Clus.

Quod nunc arduum factu videtur, amore per dies roborato, facile videtur effectu] '*Ἐχω δὲ τόλμης καὶ θράσους διδάσκαλον*' *Ἐν τοῖς ἀμυχάνοισιν εὐπορώτατον*, '*Ἐρωτα*:' dixit nescio quis apud *Enripidem*. *Idem*. *Amore per dies roborato]* *Lib.* v. '*Accedente consuetudine, et affectione roborata*,' &c. *Idem*.

Spectate denique, &c.] L. iv. '*Spectate denique scænam meæ calamitatis*.' *Id. Spe, ætate]* '*Spes*,' quam *Græci* *ἐπίδα* vocant, quæ sola in terris remansit, ut recinit *Hesiodus*, cunctos ferme mortales fovet ac pascit: in primis vero amatores spe aluntur, quæ melius cras fore semper ait, ut inquit *Tibullus*. A *Seneca* quoque dictum est, '*O spes amantam credula*.' Itaque *spes* et *ætas* juvenilis, quæ maxima sunt in amore præsidia, *Thrasyllo* persuaserant, facile effectu fore quod concupiscebat. *Beroald.*

Sollicitis animis intendite] '*Quæ dicam animis advertite vestris*.' *Infra* lib. xi. '*Imperiis istis meis animam intende sollicitum*.' *Pric.*

Prorupit inpetus] *Lipsiano* *Cod.* accedit forsitan *Pith.* ac *Colvio* paruerunt *Vulc. Wower. Pric.* potestque indicativus satis defendi. In *Reg. Fux. Guelf. D'Orvill. Palat. Oxon.* est *proruperit*, ut edidere *Elmenh. Scriv. Flor.* *Ego* revocavi antiquarum *Edd.* lectionem confirmatam, præterquam a *Florentinis*, ab *Fux.* aliisque. *Lineolæ* sub *p* et super *n* exciderunt. *Passim* *Noster* cum optimis quibusvis auctoribus *inpetus* plurali numero adhibet. *Lib.* vi. p. 113. '*sævientes inpetus ejus mitigas*.' p. 124. '*juventutis caloratos inpetus*.' *Lib.* vii. p. 137. '*In eam furiosos direxit inpetns*.' *Lib.* xi. pag. 239. '*Triformi facie larvales inpetus comprimens*.' *Plura* vide ad h. libri p. 163. '*dirarum bestiarum repigrantur inpetus*:' ut in *Mss.* nonnullis: item ad *Liv.* lib. i. cap. 4. et *Cæs.* lib. i. c. 26. *Oud.*

Apul.

7 N

Indagaturus feras, si quid tamen in capreis feritatis est] Æneid. iv. 'Fera caprea:' ubi Servius: 'Caprea.' Xenophon παιδ. i. Ἄρκτοι πολλοὺς ἤδη πλησιάζοντας διέφθειραν, καὶ λέοντες, καὶ κάπροι, καὶ παρδάλεις· οἱ δὲ ἔλαφοι καὶ δορκάδες ἀσινεῖς εἰσι. In vet. Onomast. 'Caprea, δορκάς.' *Pric.* In capreis veritatis est] Verba nullo intellectu consistentia sunt, dignaque obeli jugulatione. Itaque illis confossis, expunctisque, ista substituit, *In capreis feritatis:* ut sit sensus purus et lucidus, Leporem ivisse venatum, indagaturum quidem feras, sed mitiores, quales sunt caprea, in quibus feritatis minus est, minusque periculi: et hoc faciebat, ut uxori amorabundæ sollicitæque de conjugis salute obsequeretur. Consimile consilium dicit Venus Adonidi suo deliciouso, apud Ovidium, monens ut lepores, cervos, capreas, tutæque animalia prædæ securus exagitet, abstineat apris, leonibus, ursis; neque feras, quibus arma dedit natura, lacesat. Usitata locutio est, et perinde elegans, si dicas, *Quod in capreis feritatis est:* pro, quæ feritas est in capreis. Capreae autem fugaces esse, exarmatæque feritatis, nemo non novit. *Beroald.*

Nec enim Charite maritum suum quærere patiebatur bestias armatas, &c.] Propertius: 'Incipiam captare feras, et reddere pinu Cornua, et audaces ipse movere canes. Nec tamen ut vastos ausim tentare leones, Aut celer agrestes cominus ire sues. Hæc igitur mihi sit lepores audacia molles Excipere, aut stricto figere avem calamo.' Adumbravit autem hæc sua Appuleius ex Ovidianis hisce in Veneria et Adonidis fabula: 'Hortaturque canes, mutæque animalia prædæ, Aut pronos lepores, aut celsum in cornua cervum: Aut agitat damas, at fortibus abstinet apris: Raptoresque lupos, armatosque ungnibus nros Vitat, et armenti saturatos cæde

leones:' quibus statim subjunguntur ista: 'Te quoque ut hos timeas, si quid prodesse monendo Posset, Adoni monet: fortisque fugacibus esto Inquit, in audaces non est audacia tuta. Parce meo juvenis temerarius esse periclo, Neve feras, quibus arma dedit Natura, lacesse.' Oxoniensis, non *quærere*, sed *quætere* legit. *Pric.* *Armatas dente vel cornu]* Lactantius (cap. 2. de Opif. Dei) de animalibus loquens: 'Alia eorum, vel plumis levibus in sublimi suspensa, vel suffulta ungulis, vel instructa cornibus: quibusdam, &c. arma sunt dentes,' &c. 'Animalia ad nocendum armata' Seneca Epist. 121. dixit. *Idem.*

Fondosum tumulum] Guelf. sec. *fondosum.* Pal. *fundosum:* quod posit scriptum esse pro antiquo *frundosum*, ab substant. frus vel fros, frundis. Vide ad Cæs. B. Civ. l. iii. c. 58. et in Add. Item Pier. ad Virg. Georg. l. ii. 372. Toll. ad Auson. in f. Technop. ubi in veterimissis membranis exaratur: 'Aut de frunde loquens, cur dicit populea fros,' al. *frus.* Dein Mss. D'Orv. Guelferb. pr. et Oxon. *cumulus;* quod non displicet *Pric.* Mili secus videtur. Nam præterquam, quod vere esse potuerit sepulcrum, nemore et arboribus de more incinctum, passim ita dicitur: 'montis, terræ tumulus.' Adi ad l. ii. p. 34. vi. p. 118. 'montis petit tumulum.' *Cumulus* est factus, *tumulus* est naturalis, vel sepulcrum. *Oud.* *Frandosum tumulum]* Onomast. vet. 'Tumulus, λόφος.' Glossarium: 'Λόφος, ὑψηλὸς τόπος, tumulus, collis:' nec male in Oxoniensi, *frandosum cumulum.* Glossæ aliæ: 'Cumulus, collis, βουνός, φάραξ.' lege, *Cumulus, collis, βουνός, Contallis: φάραξ.* vel, *Cumulus, βουνός. Contallis, φάραξ.* *Pric.*

Ramorumque densis tegminibus umbrosum] Hesychius: Δάσκιον, μεγάλως σκιάζον, διὰ τὸ σύνδεστρον καὶ δατύ. Pollux l. 12. § 10. de ramis: Σκιεροί,

εὔσκοιοι, σύσκοιοι, δασεῖς, βαθεῖαν ποιούμε-
νοι σκιδν, &c. 'Ramorum tegmina,
sunt quæ 'nexus ramorum' Tacitus
in Germania vocat. 'Densis' hic, ut
supra IV. 'marginem densis arbori-
bus septam.' Glossæ: 'Δασεῖα, ἐπι
ῶλης, densitas.' Ibidem: 'Δρυμὸς, ne-
mus, saltus, condensum.' *Idem.*

*Prospectu vestigatorum obseptis cam-
pis]* In Guelf. Reg. Fux. Pitb. et Inc.
est *capreis*, quomodo coniecerat edi-
deratque Beroald. et cum eo Juntin.
post. Quando sensus hic foret, ves-
tigatores juxta frondosum tumulum
prospexisse capreas, easque obsepi-
visse retibus, vel quia 'obsepiri' non
fit 'retibus,' sed frondibus et ramis,
pro *obseptis*, legendo *obsentitis*, quod
novum etsi vocabulum, placuit tamen
J. Vlitio pro 'sentium projectu spar-
sis campis,' ad Gratium vs. 49. 'Hæ-
monios includis sentibus apros:' et
vs. 241. 'Aspretis medius qua clau-
ditur orbis:' ubi et illum et Burni.
vide, docentes, feras majores etiam
'sentibus' fuisse inclusas. Verum
tunc malim *obsentis campis*, quod est
in Palat. Guelf. sec. *absentis* in Par.
Guelf. pr. Notum enim adjective
'sentus ager,' qui sentibus est fre-
quens. Certe de 'capreis' hic cogi-
tandum non esse, satis evincunt se-
quentia. Nulla enim erat caprea.
Verum nec de venatione aprorum su-
mas. Hos enim minime quærebant.
Aliud quid latet. Quid enim quæ-
so significabant 'prospectu obsepti
campi,' eo sensu, quo Interpretes
hæc accipiunt de 'cura' per ves-
tigatores adhibita? quæ simplici voce
'prospectu,' ut capiebat Flor. expri-
mi nequit. Hoc sentiens, credo,
Vulcanius adscripserat margini *præ-
cinctu*: ut scilicet cum canibus, de
quibus statim sequitur, totos præ-
cinxerint seu præseperint aditus.
In Cod. Pal. Guelf. sec. est *prosepectu*.
Urs. Oxon. Lips. *prosectu*. Fux.
Guelf. pr. *prosectu*. Hinc posset quis
conjectura, refigendum *objectu*, scil.

frondium, sentium, ramorum, quibus
velut indagine incluserant feras, ne
ab alia camporum parte excitæ huc
ad tumulum frondosum possent eva-
dere, et post quæ frondium tegu-
menta se deinceps abscondere co-
nantur; ut ait Auctor in seqq.
Quando et legi posset *projectu ob-
septis agris*: de qua voce adi Heins.
ad Virg. *Æn.* x. 587. Sic 'objec-
tum frondium' dixit Mela l. II. c.
2. Verum nec *objectu* sine re, quæ
objicitur, probare se mihi potest.
Existimoque longe aliam esse Appu-
leii mentem, quam hucusque opinati
sunt viri eruditi; neque obseptos
esse campos per vestigatores, sed tu-
mulum frondosum eripuisse vestiga-
toribus prospectum, eosque ramis
densis impeditos non potuisse prospic-
cere; quare canes generosas inda-
gini in miserunt, ut si quæ laterent
feræ excitarentur. Adeoque vel le-
gendum, *umbrosus*, a *vest. prospectu
obseptis campis*: unde forsân illud *um-
broso*, vel *prospectu* esse Dativo casu
sumendum pro *prospectui*: ut creber-
rime apud Appuleium. Vide ad l. I.
p. 4. Infr. p. 156. 'vulnera simi-
lia prosectu dentium.' Campi ergo
frondibus et ramis obsepti impedi-
verunt prospectum, ut 'aditum prohibet
horreum validis claustris obseptum'
l. III. p. 61. Eoque participio sæ-
pius usus est Auctor. Vide Ind. Ac
passim 'via,' 'iter,' 'campi obsepiri'
dicuntur. Huc facit et Cæsar l. II.
B. G. c. 17. 'Arboribus incisis atque
inflexis, crebrisque ramis et rubis
sentibusque interjectis effecerant,
quo non modo non intrari, sed ne
perspici quidem posset:' et c. 22.
'sepibusque densissimis interjectis
prospectus impediretur.' Liv. ait l.
I. cap. 27. 'parti peditum conspec-
tum intersepire.' *Oud. Prospectu ves-
tigatorum, &c.*] Glossæ: 'Vestigator,
ἰχνευτής.' Ulpianus l. XII. § 22. ff. de
instruct. vel instrum. leg. 'Venato-
res, vestigatores,' &c. Vide Servium

ad ea *Æneid.* iv. 'Saltusque indagine cingunt;' et ipso Orig. libri x. fine Isidorum. In Oxon. et duobus aliis Mss. *prosectu.* Pric. *Obseptis campis*] Circumvallatis saltibus. Tale est illud: 'saltusque indagine cingunt.' Potes legere, *obseptis capreis.* Vestigatores enim in venatu capreas reliquasque feras obsepunt, et indagibus in arctum vallant. *Beroald.*

Canes, venationis indagini generosæ, &c.] Quod recepit et explicuit, probante Flor. Pric. *canes, venationis indagini generosæ mandata*, sive destinata ad generosam indaginem, primus in contextum tacite inmisit Wow. contra Mss. O. et Edd. priores, ipsamque Latinitatis rationem. Velim enim mihi dari exemplum hujus constructionis, *ille est mandatus ei rei pro destinatus.* Dein quid est *destinari indagini generosæ?* quod fieri nequit, nisi ipsæ canes sint *generosæ*: ad quas sine dubio ea vox est referenda, non ad *indaginem*: ut fecerunt Editores etiam alii, mox *partiti* circumferentes. Canes dicuntur *generosæ indagini* prospectati generis et natae ad indaginem seu indagandum; sive quæ sunt *generosæ indaginis*, ut habent nonnulli libri, ac *sollertis disciplinæ.* Quomodo coniecit aliquando Vnlc. delens *venationis*, vel legens *venatici.* Sed frustra. Recte Pric. cepit *venationem* de ipsis feris. Adi etiam ad Front. l. iii. c. 13. § 3. 'Venationi insuerunt litteras, membranis mandatas.' Et ita sæpe etiam sumitur 'venatus.' Consule Drak. ad Sil. l. viii. 517. *Generoso* perperam est in Pal. Fux. Guelf. sec. Sed et in Mss. O. et Edd. præter Wow. Pric. Flor. *mandato.* Quod omnino rectum est. Non tamen ut jungas cum aliquibus, item Edd. Elmeh. ac Scriv. *mandato cubili residentes.* Nequaquam. Canes non residebant in cubili; sed bestię feræ. Construendum est cum Beroaldo 'mandato inmittuntur,' sive per mandatum, quod consistebat in hac re,

'invaderent bestias cubili residentes.' Vel absolute potest sumi *mandato*, seu postquam mandatum hoc erat, inmittuntur et laxantur. Hinc enim liquet, non audiendos esse Codices Lips. Reg. Pal. D'Orv. Inc. qui præbent *invadere*; quod tamen Colv. et seqq. secure receperunt. Fateor Latiuissime posse dici *inmittor invadere*; sed tunc *mandato* plane abundaret, unde id in *mandata* contra Latinæ Linguæ genium deformavit Wow. At unice verum est *invaderent*, quod cum Edd. Vett. servant Mss. Flor. Bert. Fulv. Pith. placeque Appuleianum per ellipsin conjunctionis *ut.* Sicut recte vidit et explicuit Beroald. Sic l. iv. p. 80. 'Præcipiunt, solaretur alloquio.' v. p. 92. 'Præcipe, sistat.' p. 97. 'Præcipe, fungatur.' L. xi. 'præcipit, invinus essem.' Adde Pric. ad l. vii. p. 138. et alia ad l. ix. p. 178. Immo lib. x. p. 230. 'Ad uxorem mandat, saltem promissam mercedem mortis geminatae deposceret:' nbi in recentioribus nonnullis prave inseritur *ut.* Sed alio modo legit vir doctus ad M. Ed. Colv. *canes venationis indagine generosa circumdato cubili residentes.* Oud. *Canes, &c.*] Est sensus: Canes sagaces ex seminio generoso ad indaginem venaticam comparatae, inmittuntur ad feras ex cubilibus latibulisque exagittandas. Nolito autem junctim legere, *Mandato cubile residentes*: sed illud *Mandato*, per se se junctum legas: namque denotat, inmissos esse canes sagaces, ex mandato scilicet vestigatorum, ut scilicet invaderent bestias stabulantes in cubili atque latibulo. *Beroald.* *Canes venationis indagini generosæ mandata*] Constructio est, *Canes mandata* c. i. g. *Mandatas, destinatas* intellige: et *venationem, μετωννικῶς*, rem venatu quæsitam. Ad sententiam Theodoretus *περὶ Προν. ε. Οὔτος* (de cane loquitur) *ἰχνεύσαι θήραν ὑπὸ κυνηγέτου κελεύμενος, καὶ τῶν ὀσμῶν ἀντιλαμβάνεται, καὶ ταύταις ὄσπ*

ἵχνεσί τισι κατ' ἀκρίβειαν ἐπόμενος, οὐ πρότερον ἀφίσταται ἕως οὐ εὕρη τὸ θήραμα. *Pric.*

Partiti] Femininum genus optime confirmant Mss. O. ut bene Colvius cum seqq. rescripserunt, ac legendum patebat ex voce *generosa*; quod miror a Beroaldo, qui cum Rittershusio ad Oppianum in Cyneg. p. 95. recte eam vocem explicierat, non animadversum esse. Sed ita hallucinati sunt et ille et alii paullo infra, 'canum procaciores, quæ comminus contulerant vestigium, consecras interfecit: nam et illic vitiose dedecant *qui*. Canes passim, quando de venatione agitur, in feminino genere occurrunt: ut vere monent Colvius, Rittersh. et mox Sciopp. Idque innumeris locis confirmari posset; sicut et nunc in usu est venatoribus. Consule Titium ad Gratii Cyneg. vs. 185. N. Heins. et Burmann. ad Ovid. l. III. *Metam.* vs. 140. pluribusque locis. Sic in Epigrammate Mnasalca, quod edidit L. Kusterus ad Suidam. v. Εἰνοσίφυλλον ἕρος ποσί, πότνια, βάλεις, Δειὸν μαιώσας ἐγκονέουσα κυσί. Sed tamen hujus libri fine 'canis venaticus: et l. IX. init. 'canem rabidam invasisse canes venaticos.' Ceterum in Cod. D'Orv. exaratur hic *percitæ* q. mandato et memoria disciplinæ. Sed aptior huic loco videtur vulgata vox *partitæ*. Gueff. pr. *partire*. Dein *musitatione* Gueff. Fux. D'Orv. &c. Pal. et *reditu* Oxon. Pro *sibi* in Pith. *sunt*. Ond.

Totos præcingunt aditus] Virgilius: 'Saltusque indagine cingunt.' Idem Ecl. VI. 'Jam claudite saltus: ubi Servius: 'Ne scilicet latius evagetur, eoque minus investigari possit.' *Pric.*

Tacitaque prius servata mussitatione, &c.] Seneca Thyeste: 'Sic cum feras vestigat, et longo sagax Loro tenetur Umber, ac presso vias Scrutatur ore, dum procul lento suem Odore sentit, paret, et tacito locum Rostro perer-

ret.' Et in Hippol. 'At vos laxas Canibus tacitis mittite habenas.' Horatius: 'Seu visa est catulis cervæ fidelibus: ubi vetus Scholiastes: 'Sagacibus: vel silentium in investigando servantibus.' Pollux Onomast. v. 10. aut bonæ canis esse φροντίζειν μὲν κατὰ τὴν ζήτησιν τῶν ὀσμῶν, ἡσυχάζειν δὲ κατὰ τὴν εὕρεσιν τῶν ἰχνῶν. et Longus lib. II. ὑλακτεῖν, κακῶς πεπαιδευμένων esse. Arnobius II. 'Asellus et bos, usu atque assiduitate cogente, discit arare et molere, &c. canis, cum invenerit prædam, cohibere et continere latratum.' Oppianus Cyneg. II. Μηδ' ἄλαειν ἐθέλουεν, ἐπεὶ μάλα θηρευτῆραι Σιγῆ τέθμιός ἐστι, πανέροχα δ' ἰχνευτῆραι. Plinius VIII. 40. 'Qua' (fera) 'visa, quam silens, et occulta, quam significans demonstratio est! cauda primum, deinde rostro.' *Idem.*

Signo sibi repentino reddito, &c.] Plutarchus in de Deo Socratis: Οὐκ οἱ πολλοὶ κύνες τῶν θηρατικῶν σημείων, &c. συνίασιν, ἀλλ' οἱ μεμαθηκότες, εὐθὺς ἀπὸ σιγμοῦ τοῦ τυχόντος, τὸ προσταττόμενον αἰσθανόμενοι, ῥαδίως εἰς ὃ δεῖ καθίστανται. Vide Hesychium in 'Ἐπίσηγμα et 'Ἐπισήττειν. Pollucem ubi supra: et magni Etymologici Anctorem in 'Ἐπισιστον. *Idem.*

Latratibus fervidis] Errat Elmenh. In Rom. est *latrantibus l. ferundis*. In Vicent. Ed. *latrantibus fervidis*. Hinc *latratibus fervidis* emendavit Beroald. et hoc cum aliis secutus est Aldus, certe Ed. qua utor A. 1521. *ferundis* legas itidem in Fux. Guefferb. sec. *latrantibus ferundis* exstat quoque in D'Orv. Cod. *fecundis* in Ms. Par. et Oxon. Quod exponi posset per tales, qui auditi alios provocant et excient, et sic plures latratibus sibi similes pariunt. Ill. Heinsius d. Ovidii I. conjecit, *furibundos* vel *fremebundis*. Sed prima vox nimis abit a Msta lectione, et altera non valide satis exprimit vehementem canum boatum tali in occasione. Aliud quid enim est, cum 'fremere canis,' 'aper,' 'nrsus,' 'lupus' dr. ut mox, et l. IV. p. 78.

'obnixo mugitu et ferino fremitu.' Ovid. l. v. Met. 627. 'luposque frementes.' Non temere ausim *fervidis* mutare; modo constat in Mss. esse. Passim enim omnia, quæ vehementissime aguntur, dici *fervere* notum est. Unde et nonnunquam Oratoris voci *fervor* adscribitur: ut vel ex Lexicis videre est. Mox *que* post *dissonis*, omissum est in Ed. Vicentina. *Oud. Latratibus, &c. miscent omnia*] Ex his Lucretii: 'Et cum jam latrant, et vocibus omnia complent.' *Pric. Latrantibus ferundis*] Ita emendo, *Latratibus fervidis*: fervido enim et vehementi latratu utitur canis sagax, post inventam feram. *Beroald.*

Nec ulla capra] *Cāpa* Pith. *caprea* Guelf. D'Orv. Reg. Fux. Oxon. Inc. Ed. Junt. post. Verissime. Non hic quærebantur *capræ*, quæ sunt mites *αἴγες* et compascuæ pecudes, *Geiten*. Sed *capræ*, *ζόρκες*, *δόρκες* seu *δόρκαδες*, vel *capræ feræ*, *Rhebokken*, *Steengeiten*, (*Æn.* xii. 414.) seu *silvestres* Solin. p. 24. quales feras, aliasque dente vel cornu non armatas, hic investigabant. Vide Serv. ad *Æn.* iv. 152. His vero confundendis non tantum *καπε* errarunt librarii, sed et peccarunt viri doctissimi, ut latius ostendi ad Sueton. Tiber. c. 45. 'Hircum vetulum capris naturam ligurrire.' *Capreolorum* matrem male etiam Burm. vocat *capram* pro *caprea*, ad Virg. *Ecl.* ii. 40. Delirius erravit quoque in Solini c. 11. *capræa* pro *capræ* substituens. *Capræa* cum *subus feris* (ut leg. esse docet quoque Sangerm. Cod.) conjungit quoque cum aliis Colum. l. ix. init. ubi vide. *Oud.*

Patens damula] *Ælianus* vii. 19. de Animal. Νοθέτερα πως δοκεῖ πρόβατον καὶ ὄνος· ἀτολμα δὲ, νεβροὶ καὶ πρόκες. Artemidorus in *Oneirocriticis*: Κατὰ δειλὰ καὶ δρομικὰ καὶ ἀνελεύθερα, δειλοὺς ἢ δραπέτας παριστώσων ὡς ἔλαφος, λαγὼς, &c. *Pric.*

PAG. 155 *Aper immanis*] Confer *Oppianum* de Venatione l. i. vs. 364. et *Hesiodum* de Scuto Herculis (vs.

386.) *Ovid.* l. viii. *Metamorph. Fab.* 8. *Elmenh.*

Invisitatus] *Invisitatus* Guelf. Oxon. *munitatus* Par. sed *invisitatus*, ut correxit Colv. recte sequentibus (si excipias Ed. Vulc. sec.) reliquis, exaratur in ceteris Mss. et jam conspicitur in Ed. Junt. post. Innumeris locis hoc restituerunt viri eruditi. Consule præter alios Salm. ad *Flor.* l. i. c. 18. Gron. et *Drak.* ad *Liv.* l. v. 35. xxvii. 39. *Gell.* l. v. c. 14. 'Omniumque ferarum *invisitata* erat aut forma aut ferocia.' Noster etiam pluribus locis compositum id participium adhibet, ut in *Flor.* N. 10. 'forma *invisitata*.' N. 18. 'pueritia *invisitatus*.' ubi idem error in Edd. quibusdam. Plura vide ad Sueton. *Aug.* c. 43. 'si quando quid *invisitatum*, dignumque cognitu esset:' ubi tamen simul videbis, aliquoties ea emendatione temere abusos fuisse Criticos. *Assurgit* Fux. *Oud.*

Exurgit] *Ἐκθορε φολάδος κόλης* ut *Babrius* apud *Suidam* locutus. *Pric.*

Pilis inhorrentibus corio squalidus] In *Palat.* est simplex *horrentibus*, ut sæpe. Ad *N. Heins.* ad *Ovid.* lib. viii. *Met.* 285. 'Sanguine et igne micant oculi: riget ardua cervix, Et setæ densis similes hastilibus horrent.' Sed et compositum haud infrequentius est, et hic ob adjectum Substantivum necessarium. Verum majus latet ulcus in *corio*, quod non differt a præcedente *cute*. Clare vero patet, ab *Appuleio* pro ejus more singula apri membra describi, quibus horrendus adpareat. In his sunt ejus pilosæ villosæque aures: unde lubens amplector ingeniosam *N. Heinsii* conjecturam *auri*, ad *Ovid.* lib. xi. *Met.* vs. 176. Auctor de *se. asino* lib. iii. p. 59. 'Cutis tenella duratur in corium, &c. &c. Sic et aures inmodicis horripilant auctibus.' Scriptum fuerat *ori* pro *auri*; vel præ solita τῶν *au* et *o* permutatione, vel quia librarius *auri* vocem de metallo sumens ita correxerat; at alius vi-

dens sequi frementis oris, inde corio fabricavit. *Oud. Pilis, &c. squalidus*] Lib. xi. 'Squalens pilus defluit.' A. Gellius xi. 6. 'Quicquid nimis inculcatum obsitumque aliqua re erat, et incuteret visentibus facie' (id est, specie) 'horrorem: id squalere dicebatur.' *Pric.*

• *Setis, &c. hispidus*] Sidonius Carm. xxiii. 'Formam imponit apri, caputque setis Et tergum asperat: hispidisque malis Leve incurvat ebur.' Ammianus Marcellinus lib. xxiv. 'Cervicibus jubatis leones, armisque hispidos apros.' *Idem.*

• *Dentibus attritu sonaci spumans*] Errat Elmenh. tradens in illis Mss. [vid. VV. LL.] et Edd. Rom. esse *dentium*, et idcirco ita edens. Sic exaratur in Bert. Sed in istis, ut et ceteris Mss. et Edd. *dentibus* eodem modo, ut subditur, 'oculis adspectu minaci flammeus.' At recte revocavit idem τὸ *spumeus*, quod male Colv. e Ms. Lips. *spumens*, cui accedit D'Orv. Palat. Guelf. mutavit in *spumans*, licet dixerit Virgil. lib. i. Æn. 324. 'Aut spumantis apri cursum clamore prementem:' et Auson. Epist. iv. 28. 'Aut spumantis apri cursum clamoribus urges.' Verum æque Latina vox, ejusdemque sensus est *spumeus*, præ alia hic adhibita Appuleio, ut genio suo indulgeret, et δημοσιτελευτὰ congereret, 'spumens,' 'flammeus,' 'fulmineus,' quem ejus esse morem nimium et hinc vitiosum, patet innumeris locis. Colvinum tamen secuti sunt Vulcan. Wow. ac Pric. quem de attritu dentium hic vide, et Burm. ad Ovid. lib. viii. Met. 369. 'dentibus in querno stipite tritis.' *Oud. Setis insurgentibus spinæ hispidus, dentibus attritu sonaci spumeus, oculis aspectu minaci flammeus*] Hæc tria in apri ferocientis descriptione etiam alii junxerunt. In vet. Anthologia: Καὶ τὰς αὐχενίους πεφρικότα, θηγὸν ὀδόντα Βρυχώντα, γλήναις φρικτὸν ἰέντα σέλας. Ἄφρῳ χεῖλεα πάντα δεδευμένα. Philo-

stratus Icon. i. 'Ὀρῶ δὲ αὐτὸν καὶ τὴν χαίτην φρίττοντα, καὶ πῦρ ἐμβλέποντα, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς πατάγουσιν. Ante omnes in Scuto Herculis Hesiodus: Θήγει δὲ τε λευκὸν ὀδόντα Δοχωμῆεις, ἀφρὸς δὲ περὶ στόμα μαστιχῶντι Λεῖβεται· ὅσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμπετῶντι εἶκταν· Ὀρθὰς δ' ἐν λοφίῃ φρίσσει τρήχας. *Pric. Attritu, &c.*] Sidonius ubi supra: 'Hirtam dorsa feram, repanda tela Attritu assiduo cacuminantem:' adde paulo post notanda, ad ea, 'Dentium compulsu,' &c. *Attritu* autem, arboris vel saxi intellige: utroque enim pro libitu sicas dentium acuunt: ut libri xviii. Præfatione nos Plinius docet. *Idem.*

Oculis, &c. flammeus] 'Ab ore Scintilla absistunt, oculis micat acribus ipsis.' *Idem.*

Impetu frementis oris totus fulmineus] Claudianus de apri Herculis: 'Fulmen ab ore venit.' Phædrus: 'Aper fulmineis ad eum venit dentibus.' Ovid. x. Metamorphos. 'Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.' Fast. ii. 'Fulmineo celeres dissipat ore canes:' et de Arte Amandi ii. 'Fulmineo rapidos dum rotat ore canes.' Ausonius: 'Stringere fulmineo venabula cominus hosti.' *Idem.*

Canum pr. qui c. c. v. g. h. i. j. consecas int.] Quæ verissime dant Flor. Pith. Guelf. Reg. D'Orv. Inc. &c. et Ed. Junt. post. nti et e Palat. reposuit tacite Wow. &c. Vide supra. Miror, Vett. editores potuisse edere *qui*; dum exhibent simul *consectas*, pro quo contra in D'Orv. etiam est *consectos*, non recte probatum ab Er. Puteano. Pravo autem judicio prætulit Floridus τὸ *consectas*, quod est in Cod. Inc. et solis Scriverii editionibus, forsân e typhotætæ errore, licet ita quoque ad Ovidii d. l. citet Heinsius. *Secare* proprium est aprorum, dentibus laniantium. Hinc infra p. 155. 'prosectu dentium laniantum:' ubi vide. Similiter et Ovidius lib. viii. Met. 344. Fast. ii. 232.

ait dissipari canes apri dentibus. Ibidem etiam *interfecit* citat Heinsius; quod non opus est, licet sequatur *transabiit*. Nihil crebrius in historica relatione, quam ista temporis variatio. Mox 'pepercit, sed amputat:' ubi itidem variatur. *Oud.* *Canum procaciores, quæ cominus contulerant vestigium*] *Ovid.* Halieut. 'Canum quibus est audacia princeps.' Seneca Epist. LXXVI. 'In cane sagacitas' (virtus) 'prima est, si investigare debet feras: cursus, si consequi: audacia, si mordere et invadere.' *Pric.*

Genis hac illac jactatis, &c. interfecit] *Ovidius* simili argumento: 'Ille ruit, spargitque canes, ut quisque furenti obstat.' *Idem.*

Calcata retiola] *Plautus* *Rudente*: 'Nam nunc et operam ludos faciam et retiam.' Ceterum hic locus notari potest ad lib. XXI. D. de *Instruct.* vel *Instrum. leg.* ubi retia apraria inter venationis instrumenta. Ergo apri retibus olim etiam capti, quod non nemo negat. *Colt.* *Adi Vlitium* d. l. *Gratii*, sed et *Comment.* ad *Horatii* O. 1. 'Seu rupit teretes Marsus aper plagas.' At hic non apro, sed mitibus feris erant expansa retia. *Oud.* *Dein, calcata retiola, &c.*] *Seneca* lib. 1. de *Clementia*: 'Feras lineis et pinnis conclusas continet: easdem a tergo eques telis incessat: tentabunt fugam per ipsa quæ fugeant, proculcabuntque formidinem.' *Pollux* v. 10. τὰς ἀρκυς διακόψειεν ἄν, καὶ τὰς στάλικας ἀνατρέψειεν. et quia τῶν ἀρκύων meminimus, corrigamus *Hesychii* locum: Ἀρκύατα, (inquit) οἱ τόποι ἐνθα αἱ ἀρκυες πῆγνυνται. legendum ἀρκυστάσια. *Pollux* v. 4. Ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ (αἱ ἀρκυες) ἴστανται, ἀρκυστάσιον. *Pric.*

Qua primos impetus reduxerat] *Pricæus* *direxerat* recte. *Flor.* Sic certe sæpe loquitur Auctor. Verum hic locum habere nequit. Non enim aper primos impetus direxerat ad retia

post ipsum tensa, sed ad canes, quæ eum invaserant, protertere conatæ. Sed iis consecutis et dissipatis, primos illos impetus non retorsit, ut mox sequitur, terga dans, sed 'reduxit' retro iens et referens pedem, ut se colligat, simulque 'retiola tenuia,' nec apris, sed inbellibus capreis et damis tensa calcans, et pondere corporis prosternens, transabiit facillime. 'Reducere' ergo impetus est retrahere eos inlibendo et retrorsum legendo vestigia. *Consule* omnino *N. Heinsii* notam ad *Ovidii* lib. vi. *Metam.* 107. 'timidasque reducere plantas.' Sic 'reducere anhelitus contrarium emittendo' *Solino* p. 33, et 'aciem,' 'cornua' sæpe *Frontino*: *Vide* lib. 11. c. 3. § 5. 7. *Lucan.* lib. 111. 659. 'Postquam inlibent remi puppes, et rostra reducunt:' ut poëtice magis legendum est ex optimis *Mss.* non *remis*, aut *recedunt*. Nec, si *remi* legamus, necesse est *recedunt* servari, quia si *remis* actio datur, ea etiam rostris dari debet. *Perperam* sic *ratiocinatur* *Celeb. Burmannus*. *Rostra* enim non possunt moveri nisi *remigando* sive per *remos*. *Remi igitur reducunt ea*, non ipsa *recedunt*. In *Pith.* *Guelph.* pr. est *quæ*. *Oud.* *Qua primos impetus reduxerat, transabiit*] *Hegesippus* v. 27. 'Fera ipsæ, cum se circumvallatas armatis viderint, majore in eos impetu ruunt, ut vi sibi iter aperiant.' Quid autem hic *impetus reduxerat?* legendum *direxerat* puto: sic *vii.* 'In eam furiosos direxerit impetus:' et *ix.* 'Canem rabidam, &c. per posticam impetu miro se direxisse:' et passim uti amat *dirigendi* voce: lib. 111. 'Dirigitur præliaris acies.' *vi.* 'Dirigitur citatum gressum:' et *x.* 'Domum juvenis, &c. se direxit scæva rivalitas.' *Pric.*

Nos, &c. pavore deterriti] 'Nos pavidi trepidare metu.' *Æn.* 11. *Idem.*

Inermes atque inmunditi] *Palat. imminuti.* *Flor. attoniti.* *Elmenh.* *Ul-*

tium alicui placere posset, nisi præcessisset 'pavore deterriti.' Nihil igitur muta, et *inermes* ad manum, *immunitos* ad corpus refer cum *Pricæo*. Qualia *συνονύμως* seu *συνεκδοχικῶς* prolata amat Auctor. Vide ad lib. III. p. 56. 'nudi intectique sine veste et stragulis:' ad lib. v. p. 93. 'serpuloſe curioſeque:' ad lib. VII. 136. 'spretis atque contemptis.' Guelf. sec. *inminuti*. Oud. *Inermes atque immuniti*] *Inermes* ad manus refer, *immuniti* ad corpora. *Pricæo*.

Tegumentis frondis et arboribus] Et dant Lips. Guelf. Par. et Edd. Vulc. Wow. *Pricæo*. sed *vel* servant Mss. ceteri et Edd. reliquæ. Quod non opus est, ut interpreteris cum *Pricæo*. per *et*. Abscondiderunt se tegumentis frondium, fruticum, et sentinum, *rellatuerunt* post ipsos arborum ibi stantium truncos. Respondent enim hæc præcedentibus p. 154. 'apud frondosum tumulum, ramorumque densis tegminibus umbrosam.' Cum eodem tamen *Pricæo*. malim *frondeis*, quod adjectivum apud Virg. Ovid. Plin. Claud. aliosque occurrit. Sic alibi corrupte *funeris* pro *funereis*, *Veneris* pro *Veneris*, et similia. In Oxon. *tegumentis*. Oud.

Abscondimur] Sic quidem primus edidit Vulcan. Ed. sec. A. 1600. quod confirmant Mss. Flor. D'Orv. ac Par. Quare retineo. Sed Reg. Fux. Pal. Pith. Lips. sen Coll. Voss. et priores Edd. dant *abscondimus*. Quod capit Voss. per casus ellipsin lib. III. de Anal. pag. 8. At potest huc retrahi accensativus: *Et nos quidem cuncti, &c. abscondimus*: sicut Auctor sæpius ait 'latenter se abscondere.' In Oxon. Guelf. pr. est *ascendimus*, quasi in arborum ramis se celaturi. Sed recte *Pricæo*. ait, 'non male, si Latinitas constaret.' Atqui non constat; nec *ascendere* convenit prioribus *frondeis tegumentis*, nec seq. celeritati equos incendendi. *Idem*. *Tegumentis frondis et arboribus latenter abscondimur*]

πάπρηθεν δ' ἕκαστος ὑπὸ φύλλοι ἀϊπὺν ἔλεθρον. pro *frondis* malim *frondeis* scribi. Servius ad *Æneid.* I. 'Fron-dosus locus est qui frondes habet: frondeum, totum est de frondibus.' In Oxon. melius, *vel* (id est, *et*) *arboribus*: et post, *ascendimus* non male, si Latinitas constaret. Tacitus *Annal.* I. 'Turpi fuga in summa arborum nisi, ramisque se occultantes:' at recta est lectio vulgata, nam et VI. et infra hoc libro 'latenter se abscondere' dixit. *Pricæo*.

Captiose compellat] Insidiose, fraudulentur. Onomast. vetus: 'Captio, ὑπαγωγή.' *Idem*.

Cassa formidine] Lucretius: 'Sollicitamque geris cassa formidine mentem.' *Idem* alibi: 'Cassa formidine torpes.' *Idem*.

Humilitati sercorum istorum] Oxon. Fox. Guelf. pr. *humilitati*. D'Orvill. *humilitate*. Merito *Pricæo*. castigat eum, (Vlitium ad Grat. Cyn. vs. 85.) qui hic reponere ineptissime tentabat *sercorum*, quasi hic cervos fugientes ostenderet. Servi adsunt, ut dominos in venatione adjuvent, et instrumenta venatoria gestent. Qualis erat ipse, qui hæc referebat, et adfuerat, 'unus e famulis Charites.' Eundem tamen errorem nuper erravit quasi e suo ingenio ita emendans doctus vir in Fer. Davent. p. 227. Oud. *Humilitati sercorum istorum*] Sic supra lib. VII. 'humilem et servilem vitam:' iterum ac sæpius dico, Appuleio magis proprie vix quenquam loqui: apud Senecam *Phædra*: 'Matris superbum est nomen, et nimium potens, Notros humilium nomen affectus decet: Me vel sororem Hippolite, vel famulam voca:' sic Luc. I. 48. *δούλης ταπεινώσις*. Philip. 2. 7. *μορφὴν δούλου λαβών*. et post, sequente versiculo, *ἑαυτὸν ἐταπεινώσε*. *Servos* hic, eos intellige, qui in venatu Dominis operas exhibebant: ejusmodi recept. sentent. III. 6. Paulus meminit. Ammianus lib. XXVIII. 'Si agros visuri processerint

longius: aut alienis' (id est, servorum) 'laboribus venaturi,' &c. qui ergo *certorum* reponerat, minus cante bonam lectionem immutavit. [Vlit. ad Grat. Cyneg. 85.] *Pric.*

[*In modum pavoris femine*] Medea apud Euripidem vs. 263. Γυνή γάρ τελλα μὲν φόβου πλέα, Κακή δ' ἐς ἀλκήν καὶ σίδηρον εἰσορᾶν. *Elmenh.*

[*Mediis manibus amittimus*] De hac loquendi forma ad pag. 121. lib. vi. diximus. *Pric.*

[*Quin ocius indipiscimur*] Fallit *Elmenh.* [Vid. VV. LL.] In Palat. enim non legitur *quin eum ocius*, sed tantum *quin eum* a m. sec. dum a pr. n. fuerat *ejus*, fons scil. corruptionis hujus loci. Hinc tamen deceptus *Scriv.* edidit, *q. eum ocius*. Habent τὸ *eum* quoque *Guelferb.* pr. Oxon. D'Orv. Inc. sed cur potius *eum* quam *aprum* dixisset *Thrasyllus*? Is vero sine casu celeriter clamavit, *indipiscimur* scil. *prædam*, quam præmiserat. Quare præstat solum *ocius*, frequenter ab *Appuleio* adhibitum, sicut *ociter*, supra etiam corruptum. *Oud.*

[*Et cape venabulum, et ego sumo lanceam*] Si sana hæc est lectio, intelligendum erit solita ellipsi verbum dixit, ac distinguendum, *et, Cape ven. et, Ego s. l.* Quam vellem tamen, *Mss.* aliqui addicerent elegantissimæ conjecturæ *N. Heinsii* ad *Ovid.* lib. iii. *Am. El.* iii. 11. *I, cape ven. En! ego sumo l.* Sæpissime illas inveniri corruptelas illic, plurimisque apud poëtas locis evicit, præter *Pasaseratium* ad *Propert.* lib. ii. 22. 22. *I* etiam restituendum est *Calpurnio* e *Ms. Ecl.* iv. 24. 'I, potius glandes rubicundaque collige corna.' Vide *Burm.* in *Add.* de vocula *en* in *et* corrupta. Consule *Jaon* supra dicta ad lib. ii. pag. 31. et alibi. *Idem.* *Quin equos inscendimus? quin ocius indipiscimur? et cape venabulum, et ego lanceam sumo*] *Aristoteles* in equi *Apolo* logo: 'Ἡρώτα τὸν ἄνθρωπον, εἰ δύναται μετ' αὐτοῦ κολάσαι τὸν ἔλαφον· ὁ δὲ

ἔφησεν· 'Ἐὰν λάβῃ χαλινὸν, καὶ αὐτὸς ἀναβῆν ἐπ' αὐτὸν, ἔχων ἀκουτία. Oxon. *quin eum indipiscimur?* *Pric.* *Quin equos inscendimus?* *Collatinus* apud *Livium* i. ad *Tarquinius*: 'Quin, si vigor juventæ inest, conscendimus equos?' *Idem.* *Lanceam*] Quam supra lib. i. 'lanceam venatoriam' appellat. *Idem.*

[*Nec tantillum morati, &c.*] Lib. ix. 'Nec quidquam moratus,' &c. *Idem.*

[*Nec tamen illa genuini vigoris oblit, retorquet impetum*] *Cicero* pro *Milone*: 'Hoc et ratio doctis, et necessitas barbaris, et mos gentibus, et feris Natura ipsa præscripsit, ut omnem semper vim, quacunque ope possent, a corpore, a capite, a vita sua propulsent.' *Plinius* de bestiis loquens: 'Si vis inferatur, nulla est cui non sit anima injuriæ impatiens: et prompta, si noceas, ad se defendendum alacritas. Sentit enim vim quidque suam, qua possit abuti:' ut rectissime *Lucretius*: 'Impetum retorquere,' est 'fugere:' contrarium illius quod præcessit, 'impetum dirigere.'

[*Et incendio feritatis ardescens*] At legi jubet *Pric.* sed cur non potius ipsam quorundam *Codd.* sequitur verbum *sed*, quod cum *Lips.* dant *Fnx. Guelf.* pr. *D'Orv.* *Palat.* *Oxon.* Temere vero *Wower.* ex solo *Bertin.* contra ceteros *Mss.* et *Edd.* ut et *Scriv.* receperunt *ferocitatis*, licet invent loca p. 163. 'Lupos nimia ferocitate sævientes.' pag. 164. 'Canes præter genuinam ferocitatem, tumultu s. exasperati.' Sed non minus proba est *feritas*, et quidem de fera ipsa. *Conf. Pric. Cic.* lib. iii. de *Off.* c. 6. 'feritas belluæ.' Superiore pag. 'Si quid in capreis feritatis est.' Lib. x. ait quoque *Auctor*: 'ad instar barbaricæ feritatis.' *Oud.* *Et incendio ferocitatis ardescens*] Incendebatur (h. e. augebatur) irritatione ista naturalis ferocitas ejus. In *Oxon. Ms.* et veteribus editt. (etsi in sensu delictum nullum) rectius *feritatis*. *Se-*

neca i. l. de Ira: 'Non vides, ut omnium animalium simul ad nocendum insurrexerunt; procurrant' (melius *præcurrant*) 'notæ? &c. ac feritatem suam exasperent? spumant apris ora,' &c. et post: 'Nullum animal tam horrendum, &c. ut non appareat in illo, ubi ira invasit, nova feritatis accessio.' Pro *et, lege, at incendio, &c.* Pric.

Dente compulso] *Dentium compulso*, quantum sciam, solum legitur in Edd. Colv. prioribus, item Wower. Scriv. Pric. Flor. et forsân in Ms. Pith. At in reliquis Mss. ut Flor. Reg. Fux. Palat. D'Orv. Oxon. et Edd. Colv. Vulc. Merc. *dente compulso*. Forsân dedit Auctor *dentium complosu*, vel per Græcismum suo more, *et dentes complosa*, sive dum dentes complodit, sive inter dentium complosionem, vel postquam comploserit dentes. Quidquid sit, intelligit Auctor collisionem dentium, quam præ ira et indignatione agit aper diversam ab dentium exasperatione; ut acuantur, cum quæ eam confundit hic Pric. De dentium collisione frequentissime 'frendere dentibus' dicitur, ut Plauto, Festo, aliisque. Vide Burm. ad Ovid. lib. viii. 369. 'Dentibus ille ferox in querno stipite tritis Imminet exitio, frendensque recentibus armis.' Hoc est quod supra dixit, 'dentibus attritu sonaci spumens:' et Oppian. Cyneg. iii. 370. *αὐτὰρ ὀδόντων Πολλὸν ἐπικροτέει λευκόχρουον ἄσθματι θερμῷ.* Oud. *Dentium compulso, &c.*] Ovidius: 'Dentibus ille ferox in querno stipite tritis Imminet exitio.' Seneca i. l. de Ira: 'Spumant apris ora, dentes acuantur attritu.' Pollux ubi supra: *Τὸς ὀδόντας θήγει.* et post: *τῷ πρὸς ἀλλήλους κόμπῳ τῶν ὀδόντων ἀπειλεῖ.* Aristophanes Ranis: *Θήγοντος ὀδόντας Ἀντιτέχνου.* ubi Scholia: 'Ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν χοίρων, οἱ θταν εἰς μάχην παρασκευάζονται, ταῦτο ποιοῦσι. De apro D. Basilius: *Τὸν ἐνδοθεν θυμὸν διὰ τῆς τῶν ὀδόντων παρατρίψεως*

ὑπεκφαίνων. adde quæ paulo supra ex Philostrato notata. Pric.

Quem primum insiliat, cunctabunda rimatur] Apollonius de Iupis in ovili: *Μαίονται δ' ὅ, τι πρῶτον ἐπαίξαντες ἔλωσι, Πόλλ' ἐπιπαμφαλόωντες ὄμοῦ.* Seneca Thyeste: 'Jejuna sylvis qualis in Gangeticis Inter juvenco Tygris erravit duos, Utriusque prædæ cupida, quo primos ferat Incerta morsus: flectit huc rictus suos, Illo reflectit, et famem dubiam tenet: Sic dirus Atreus capita devota impiæ Speculatur iræ, quem prins maectet sibi Dubitat, secunda deinde quem cæde immolet.' Ovidius Metamorphos. v. 'Ille nihil contra, sed et hunc et Persea vultu Alterno spectans, petat hunc ignorat, an illum.' Hegesippus iv. l. de Vespasiano: 'Cum paucis, quos præsentis habebat, imperterritus stetit: quasi in quos sese excuteret, considerans.' *Idem.*

Jaculum, &c. contorquet] Glossæ: 'Contorquet, imittit, jaculatur, ἐμβάλλει.' Glossæ aliæ: 'Ἐνακοντίζω, intorqueo.' *Idem.*

Fera quid. pepercit, sed, &c.] Præter Flor. Pith. et Bert. et Edd. Vett. ceteri Mss. habent *parcens* cum Edd. Colv. Vulc. Merc. Elm. Flor. Verum, licet frequenter participia amet Auctor, de quo alibi plura, hic tamen *sed* otiosissimum foret. Et certe bis præcedit *sed, at*, ac Mss. Pal. Oxon. Fux. non agnoscunt *τὸ sed*. Forsân tamen scripserit Auctor *parcit*, ut *amputat*, vel in præ. *parsit*: et inde duplex orta sit scriptura. Quamvis alibi *pepercit* dicere maluerit. Adi Bos. ad Nepot. Thrasil. c. 1. 'quibus parserat Fortuna.' Oud.

Sed equi, &c. postremos popl. l. f. amputat] Captans *παρήχησιν* Pric. mallet, si vel unicus codex addiceret *feræ q. p. feri, &c.* Verum ea hic loci nimis ambigua foret. Nam *ferus* quidem absolute aliquoties vocatur *equus*. Unde passim 'semiferi' di-

cuntur Centauri. Arnob. lib. iv. p. 145. 'Induisse formam feri et hinnitibus evolavisse jactatis:' ubi vide notas, et adi insuper N. Heins. ad Ovid. lib. vi. Met. vs. 77. Verum etiam quævis feræ, ut cervus, leo, &c. adpellantur *feri*. Consule eundem ad Ovid. Epist. ix. 114. Comm. ad Phædr. lib. i. F. 13. et 22. Immo ipse aper nomine *feri* crebro occurrit, docentibus id rursus Heinsio ad Ovid. lib. iii. Met. 224. viii. 355. 422. et viris eruditissimis ad Phædr. lib. iv. F. 3. 'Sonipes iratus fero.' Quare nihil novandum contra Mssos. Dein in Coll. Voss. *postremo*. Post *vehelatur* desideratur in Pal. *Tlepolemus*. Idem. *At Thrasyllus feræ quidem percipit, sed equi, quo vehelatur Tlepolemus, postremos poplites, &c. amputat*] Ita fateor quidem in omnibus legi et editis et Mss. cogitabam tamen concinne scribi posse, *Sed feri, &c. Feræ percipit quidem, at feri, &c.* quæ *παρήχησις* (quo genere nemo spissior Nostro) adeo quidem blanditur mihi, ut si vel in uno Ms. reperirem, recipere non dubitarem. 'Fermum de equo' dici, præter alios docet Servius ad Æneid. ii. et vii. Idem ad Æn. i. 'Feras dicimus, aut quod omni corpore feruntur, aut quod naturali libertate utantur, et pro desiderio suo ferantur: propterea omnes quadrupedes feras dicebant.' Hesychius: *Θήρεια, τὰ ζῶα καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων οὕτω λέγουσι.* corruptum et mutilum locum (si videbitur) sic constitues mecum: *Θηρία, τὰ ἄγρια ζῶα καὶ ἐπὶ, &c. Pric.*

Residens] Sic Bert. Alii, *recidens*, non æque bene. *Elmenh.* Qui cum Scriv. et Flor. in contextum recepit, confirmatum a D'Orvill. Nihilominus male. Noster enim verbo *residere* nititur de placida sessione. Vide ad lib. i. p. 14. 'juxta platanum residamus.' Lib. i. p. 10. 'varicitus super faciem meam residentes.' Lib. ii. pag. 32. 'super me sensim resi-

dens.' Hic autem agitur de vehementi lapsu. Equus enim 'toto tergo supinatus est.' Quod vere est *recidere*. Alia vide apud Pric. Sed et *recidere*, pro simplici cadere posuit Auctor. Adi ad lib. i. p. 9. 'Humi recidens.' *Ond. Quadrupes recidens qua sanguis effluxerat, toto tergo supinatus, invitus Dominum suum devolevit ad terram*] Polybius apud Suidam: *Ὁ ἵππος τοῦ Σκιπίωνος ἔδυσχρήστησε μὲν ἀπὸ τῆς πληγῆς, οὐ μὴν ὀλοσχερῶς ἐσφάλμησε, διόπερ ὀρθὸς Σκιπίων ἐπὶ τὴν γῆν ἀπέπεσεν.* Heliodorus lib. ix. in Blemmyum et Persarum pugna: *Ἐλυμαίνοντο τὴν ἵππον ὑπὸ τὴν γαστέρα κατὰ τὴν διεξέλασιν τοῖς ξίφεσιν ἀποκόπτοντες, ὥστε ξείπτον μὲν οὐκ ὀλίγοι τῶν ἵππων, πρὸς τὸν ἀλγηδόνα τὸν χαλίβδον ὑπερορώντων, καὶ τοὺς ἀναβάτας ἀποσειομένων.* Agathias lib. iii. de elephantis saucio: *Πρὸς τὴν πληγὴν δυσανασχετῶν, καὶ πρὸς γε τοῦ δορατοῦ ἀμφὶ τὸν ὀφθαλμὸν κραδαιομένου ἐκταραττόμενος, &c. τοὺς ὑπερβεν ἐστῶτας ἀποσεισάμενος κατέβαλε.* et statim, de equis illius belluæ rabie turbatis: *Ὁ μάλᾳ τοῖς βυτῆρσιν ἐπέθοντο, ἀλλὰ τὰς ἐμπροσθίους ὀπλὰς μετεωρίζοντες, ἐξεκάλουν τοὺς ἐλατῆρας.* Illa *toto tergo*, non sunt in Oxon. Ms. Ab eodem et Palat. Cod. τὸ *invitus* abest. Pro *recidens* (quod Oxoniensis, et edit. vett. agnoscunt) male ex nno codice Elmenhorstius *residens*. Onomasticon vetus: 'Recido, ἀναπίπτω.' Hunc locum autem effinxit Noster vel ex isto Æneid. xi. 'Archilochus Romuli (quando ipsum horrebat adire) Hastam intorsit equo, ferrumque sub aure reliquit. Quo sonipes ictu furit arduus, altaque jactat Vulneris impatiens arrecto pectore crura. Volvitur ille excussus humi:' vel certe ex hoc e decimo, quem et video Beroaldum adduxisse: 'Multa movens animo jam tandem erumpit, et inter Bellatoris equi cava tempora conjicit hastam. Tollit se arrectum quadrupes, et calcibus auras Verbe-

rat, effusumque equitem super ipse secutus Implicat :’ ubi Servius : ‘ Multa movens, utrum scilicet in ipsum an in equum tela intorqueret ; quo vulnerato Mezentius effugio carebat :’ ad mentem Thrasylli nostri non importune. *Pric. Supinatus*] Hesyclus : Παλιμπετές τὸ εἰς ὀπίσω πεπτωκός. *Idem.*

At enim furens aper, invadens primo lacinias ejus] Primo prave nec diu absunt a Mss. Lips. Pal. Reg. Fux. Oxon. Inc. D’Orv. ejecitque Colv. cum Vulc. Merc. Wow. *Pric.* Elliptice dicitur pro ‘ nec diu moratus,’ vel, ut poetæ aiunt, ‘ nec mora.’ Vide ad lib. iv. p. 80. ‘ Nec diu, cum repente somno recussa.’ Ex seqq. quæ varie interpolantur librarii et viri docti, patebit clarius, *nec diu* hand abjicienda fuisse. In Edl. ante Colv. erat *sed eum*. Mss. Lips. Pal. Reg. Fux. Guelf. D’Orv. Oxon. Inc. *At eum furens aper* vel *ap. fur.* pro quo Colv. cum Vulc. Ed. pr. Wow. et *Pric.* exhibuerunt *at enim*. Ex ea vero et Colv. conjectura *ecce eum* Vulc. effinxit ediditque in Ed. sec. *At ecce*. Sed egregie exaratur in membranis Florent. quo et alludit Bertin. ut ediderunt Elmenh. Scriv. et Florid. *Nec diu. Et eum f. u.* In Pitl. *Nec diu, sed eum* est. Ecce, eo temporis momento, quam vim huic particulæ tam apud alios, quam Nostrum inesse docui, tum ad Lucan. lib. i. 231. tum ad Cæs. lib. vi. B. G. c. 37. tum supra lib. v. p. 90. ‘ Provecta nox ; et clemens quidam sonus,’ &c. Lib. ix. p. 190. ‘ Commodum Veneri militabant ; et contra opinionem improvisus maritus adsistit :’ ubi etiam male mutare conantur. Similior nostro locus est h. lib. p. 165. ‘ Vix hæc dicta ; et statim lapidum cessavit imber.’ Lib. x. p. 213. ‘ Vixdum sepultura fuerat explicata ; et statim,’ &c. nec non Statii lib. vii. Theb. vs. 300. ‘ Nec longum ; et pulcher Alathrens Editus.’ Adde Burm. ad Virg. *Æn.*

iii. 9. ‘ Vix pr. inceperat ætas ; Et pater Anchises dare fatis vela jubebat.’ Hinc patet, eam copulam non mutandum esse cum Heinsio in *at* vel *stat* apud Silium Ital. lib. vi. init. ‘ Titan jungebat equos, &c. Et fœda ante oculos strages.’ Ceterum male *eum* postposuerunt τοῖς *furens aper* Elm. Scriv. Flor. contra O. Mss. et Edd. Pessime vero Colv. sequentibus Vulc. Merc. Wow. et *Pric.* e Lips. Cod. cui accedunt Guelf. Palat. et Fux. interpolavit *invadens primo lacin.* cum ceteri Codd. et Edd. bene dant auctius *invadit jacentem, ac primo lac.* sed et *ejus* abest item a Palat. Guelf. sec. Oxon. *Oud.*

PAG. 156 *Laniavit*] Flor. *laniatum*. Male. *Elmenh.* Sic etiam Pith. Ms. Posset videri corruptum esse inversis litteris *e lancinat*, in præ. ut *amputat*. Hoc enim in ferarum laceratione hand infrequens verbum est. Respice dicta ad lib. iv. p. 82. de canibus. Lib. ix. p. 203. ‘ Vulneribus distrahunt ac lacerant,’ in Ms. *lancinant*. Solin. c. 15. ‘ Cadavera ipsa dentibus lancinare.’ C. 27. ‘ lancinatas examinant pedum nisibus.’ Sic Mss. 2. vetustissimi. Vulgo *dilaniatas*, Salm. *dilancinatas*. Hinc Sen. in Thyeste vs. 778. ‘ Lancinat gnatos pater Artusque mandit ore funesto suos.’ Nil mutet tamen temere. Nam et lib. iv. p. 77. ‘ multisque numero morsibus’ (canum) ‘ laniatum.’ p. 78. ‘ morsibus laceratus ferroque laniat.’ *Oud.*

Bonum piguit amicum] Amare, sic Declam. cccxxi. apud Quintilianum : ‘ Illud interim testor, hunc bonum amicum utrique maledicere.’ *Pric.*

Vel suæ sævitie litatum, &c.] Lib. v. ‘ Tunc meæ injuriæ litatum crediderim,’ &c. hæc autem cum sequentibus usque ad verbum *contegenti* sorte qua mala nescio Oxoniensis ignorat, connectit hoc modo autem contextus seriem : *Nec cepti nefarii bonum piguit amicum, sed suum auxilium miseriter roganti, &c.* *Idem.*

Percito] Videtur legi posse *percito* pro commoto, et se moventi: quod ad Tlepolemum est referendum: si legas *percitus*, de Thrasylo erit intelligendum. *Beroald.*

Plagosa crura contegenti] In aliis *p. vulnera c.* quod et nos rectius putamus. Virgil. 'Et vulnera dira tegentem.' *Pric.* *Plagosa crura*] Ita Bert. Fl. et Fulv. Vulgo, *vulnera*. Elmenh. At *vulnera* habent etiam Flor. Reg. Lips. D'Orv. Inc. ut post Colv. Vulc. et Merc. edidere, et rectius putavit *Pric.* e Virg. *Æn.* vi. 498. 'Et vulnera dira tegentem.' Quomodo scilicet h. l. Servius citat ad l. i. 355. ex interpretatione. Nam Virgilius dederat, 'Et dira tegentem Supplicia.' Ad hæc talia exempla me non movent. Nam qui vulnera circumtegit, ipsa etiam tegit crura, illa saltem parte, qua sunt vulnerata. Nihilominus varia hæc lectio fuit in aliorum etiam Mss. unde et Cod. Pith. et Edd. Vicent. utraque Junt. et Aldi exhibent, *crura vulnera*, non male inde viro docto ad marginem effingente, *crurum vulnera*. Verum cum amplius in Ms. Bert. ex Coll. Modii exaretur *crura vel teneva vulnera*, legendum esse certe mihi persuasi, *plagosa femina*, quorum glossæ sunt *crura* et *vulnera*. Latius hanc conjecturam adserui ad Sueton. Titum c. 4. 'sub feminibus,' docens, femora et inguina maxime adpecti ab apris. *Oud.*

Miseriter roganti] Regius *Fnx. commiseriter*. *Pric.* nisi Apuleianum quid sonaret, pro ea voce maluerat *miserabiliter*. Prave. In hac ejus Adverbii forma Auctor imitatus est Laberium, Ennium, Catullum *Carm.* LXIV. 49. 'Patriam adlocuta est ita voce mæsta miseriter.' Et ex iis Lexica dudum notarunt. *Idem.*

Per femur dextrum] Adscripsit libri sui oræ Grut. 'Forte guttur.' Ne audias. Ipse Appuleius dat rationem, cur Tlepolemi *femur*, non alias corporis partes, vulnerarit Thrasyllus;

ut ferri vulnera similia viderentur: prosectu dentium, quos feminibus infixerat aper. *Idem.*

Lanceam immisit] Non *demisit* in vulgatis ante Colv. est, sed cum Pith. quoque *dimisit*, e manu scilicet, ut iret per medium femur. 'Demittere: ferrum' dicitur, quando a superiore corporis parte deorsum immergitur. Vide ad Lucan. lib. vii. 621. 'Ore quis adverso, demissum faucibus, enses Expulerit moriens. Animam quis corruat ictus?' uti nunc lego, et Cl. Burmann. ad Ovid. Ep. xiv. 5. Sed *immisit l.* hic præbent etiam Reg. Oxon. Palat. D'Orvil. quod retinendum suadeo. Exempla plurima vide ad Lucan. lib. iii. 426. 'Hunc jubet immisso silvam procumbere ferro.' Omnes vero Mss. et Edd. Vett. *lanceam* verbo postponunt; quo ordine recudi jussi. *Idem.* *Suumque auxilium miseriter roganti, per dextrum femur lanceam immisit*] Alterius spreto precibus suum opus perficit. *Æn.* xii. 'At fervidus advolat hasta Messæpns; teloque orantem multa trabali Desuper altus equo graviter ferit.' *Ibid.* x. 'Tum caput orantis nequicquam; et multa præantis Dicere, deturbat terræ.' Et i. 'Tum validam perque arma viro perque ossa securim, Altior insurgens, oranti et multa precanti Congeminat.' Ovid. ix. *Metamorph.* 'Dicentem, genibusque manus adhibere parantem, Corripit Alcides: ac terque quaterque rotatum, Mittit in Euboicas tormento fortius undas.' *Pric.* *Suumque auxilium miseriter roganti*] Lib. ix. 'Deprecatur periclitanti sibi ferret auxilium.' *Miseriter* (Appuleianum quid sonans) non a usim expungere: malueram autem *miserabiliter*. In vet. Onomastico: 'Miserabiliter, ἐλεεινῶς.' *Idem.*

Prosectu dentium] Edd. primæ *prosecta*. Junt. utraque et Ald. *profectu*, quod significaret *effectu*. Sed frustra. Vere Beroald. *prosectu* emendarat, uti est in Mss. plurimis. Græce sic

plane dixit Ælianus lib. 1. An. 31. ὀδόντων διατομᾶς. Infra pag. 173. 'prosectu gladiatorum, ictuque verberum.' Adi et ad lib. 11. p. 40. 'prosectis naso auribusque.' De casu Dativi in u ad lib. 1. p. 4. *Oud. Prosecta dentium*] Corrigo *prosectu*, ut sit casus dandi: *prosectui*, id est, laniatui et prosectioni: hæc enim nomina quarti ordinis casum dativum litera i finiunt: ut Lucilius dixit *Anu et victu*, pro *anui et victui*. Virgilius: 'teque aspectu ne subtrahe nostro,' pro aspectui: et in Georgicis: 'Quod neque concubitu indulgent.' Cæsar quoque in Anticato, posuit *dominatu* pro *dominatui*. Sensus est: Fidentius percussit Lepolemum lancea, cujus vulnera credebat futura simillima prosectionibus et laniationibus dentis aprugni. *Beroald.*

Nec non tanen ipsam bestiam, &c.] Oxon. *Per f. d. lanceum immisit: ipsam etiam bestiam, &c.* expunctis intermediis omnibus. *Pric.*

Transadiit] Vere Roald. et Colv. ac jam ante illos Groslot. immo Ed. Junt. post. cum Mss. legunt *transadigit*: nam *transadiit*, quod in ceteris erat, vel *transabiit*, de ipso homine telum mittente, non est Latinum. Latius de hisce actum est ad lib. 1v. p. 71. 'gladium per medium pectus transadigit.' In D'Orv. Guelf. pr. et Oxon. atque Ed. Scriv. est *transadigit*, scilicet ut tempora convenient; sed citra necessitatem. *Oud.*

Defuncto juvene] *Pricæi* est, quod Flor. per plagium sibi vindicavit. Confer notata ad illum l. lib. vi. p. 127. Apud Gell. lib. xx. c. 2. codicem Pembrocianum habere *vita functos et finitos et s.* notavit Wasseus: priora sine dubio Interpretis sunt. Et sane *definito j.* hic vidi etiam in D'Orv. Par. Pith. Fux. *defuncto* Guelf. exstatque, si fides *Pric.* in Oxon. Nam in Gron. collatione nulla erat varietas. *defuncto* Guelf. Sed et in reliquis Mss. optimisque Flor. uti et

ante Beroald. in Ed. Vicent. exstat *defuncto*. Quod nolim ego damnare præ altero *definito*, cujus exemplum ea in significatione nescio. In Indice citat quidem Elmenh. Sidon. Apoll. lib. v. Epist. ult. 'justissimum est, ut definito sic quisque nostrum succedat.' Sed qua id fecerit auctoritate, scire velim. Nam in Edd. legas vel *defuncto* vel *die functo*, at in Ms. Leid. olim P. Danielis, *die functi*, et pro V. Lect. *die finito*. Id. *Ad hunc modum defuncto juvene, &c.*] Redonemus ineptam hanc Beroaldo conjecturam. Oxon. Cod. duo alii Mss. vetusque ed. Vicent. *definito* legunt: unde veram scripturam *finito* haud ægre elicimus. L. vi. 'Quam' (vetulam) 'licet claudi pedis tui calce unica finire poteris:' ubi dicta p. 127. vide. *Pric. Definito*] *Elegantius est defuncto.* Beroald.

Quantum perfecto voto] Placet Bertin. codicis scriptura, *peracto voto*. Satis jam facit mihi communis lectio. Infra lib. 1x. 'Magnis suis laboribus perfectum desiderium Philoetæro, &c. nunciat.' *Pric.*

Vultu gaudium tegit] Plinius panegyrico: 'Aliud solitudinis, aliud securitatis ingenium est, alia tristinum intentio, alia gaudentium, neutrum simulationes expresserint.' *Elmenh. Vultu tamen gaudium tegit*] 'Consilium vultu tegit.' Virgilius. *Pric.*

Et frontem adseverat] Lib. 11. 'Vultuosam frontem rugis, &c. adseverabat.' *Idem.*

Cadaver av. circumplexus] *Amplexatus*, quod e Lips. Colvius intrusit, et post eum iidem, quos supra dixi, admisere, legitur etiam in Palat. Guelf. Reg. Fux. D'Orv. Oxon. Par. Sed ut bonæ notæ sit verbum, sapit tamen glossam alterius *circumplexus*, quod Flor. Bertin. Pith. et alii cum Edd. prioribus retinent. Vide Sciopp. Lect. Susp. lib. 1v. Ep. 4. ac vindicavit illud etiam N. Heins. ad Virgil. lib. v. Æn. 312. 'lato quam circumplectitur auro Balteus.' Cujus ut et

Burm. exemplis addi possunt Suet. in Tib. c. 6. 'Flamma omnem comitatum circumplexa.' Hygin. lib. 11. Astron. c. 14. 'Eum draco circumplexus.' Avieni Descript. Orb. vs. 1138. 'Gens circumplectitur oram:' ac restituendum quoque est e Mss. et Edil. Vett. Nostro in lib. de Mundo p. 737. Ed. Flor. 'Maximis intervallis disjuncta circumplectitur.' Vulgo, *complectatur*. Passive usus est Appuleius de Habit. Doctr. Plat. p. 585. 'Ventrem gyris intestinorum circumplexum.' Oud.

Officia solerter affingit] *Solerter* male desideratur in Mss. Lips. Palat. Guelferb. Oxon. Edil. Colv. Vnlc. Merc. Tum *finxit* dant iidem et Reg. Guelf. ac D'Orvill. *effinxit* citavit Heins. sed *affinxit* Flor. Bert. Pith. et Edd. Ber. Juntin. Abd. Bas. Elm. Scriv. Flor. *Affingit* Edd. primæ cum Par. et Fulv. Edd. Wow. et Pric. quod restitui. Istud compositum præ simplici vel aliis *conf.* et *eff.* amavit Appuleius. Hinc lib. 1. p. 13. 'Adfecto ex tempore haud absurdo joco.' Lib. 1v. p. 74. 'Litteras adfingimus.' Utroque loco simplex verbum aqne valisset. *Idem.* *Et cadaver quod ipse fecerat, avidè amplexatus, omnia quidem lugentium officia solerter finxit*] Josephus Antiquit. 15. de Herode, Aristobulo ejus fraude occiso: Πᾶσι τοῖς ἐξώθεν πῖθῶν ἐπεσκευάζετο, μὴ μετὰ προνοίας γενέσθαι τῷ παιδί τὸν θάνατον οὐκ ὅσα πρὸς πένθος ἐπιτηδεύων μόνον, ἀλλὰ (en peritiorem Thrasylo artificem.) καὶ δάκρυσι χρώμενος, καὶ σύγχυσι τῆς ψυχῆς ἀληθινὴν ἐμφαίνων. *Idem* Bell. Jud. 11. de Hierosolymitanis sicariis: Ταῖς ἐσθήσεσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τοῦτοις ἔτυπον τοὺς διαφόρους, ἔπειτα πεσόντων, μέρος ἐγένοντο τῶν ἐπαγανατούντων. *Sequentia* heic usque ad vocem *conformatus* membranæ Oxonienses ignorant. Pric. *Cadaver quod ipse fecerat, amplexatus*] Seneca, Alexandrum inprimis designans, at fide bona pœnitentiam e-

mendantem. 'Transfoderunt' (irati quidam) 'amata corpora, et in eorum quos occiderant jacere complexibus:' de Ira 11. 37. *Idem.*

Sola lacrymæ procedere noluerunt] *Nec* decebat sane Naturam penitus ab imitatore exæquari. Seneca Epist. xi. 'Artifices scænici qui imitantur affectus, qui metum et trepidationem expriment, qui tristitiam repræsentant, hoc indicio imitantur verecundiam: deiciunt vultum, verba snbmittunt, figunt in terram oculos, et deprimant: ruborem sibi exprimere non possunt.' *Idem.*

Sic ad nostri similitudinem, qui v. lumentabamur, conformatus] *Nostram* non male exaratur in D'Orv. Fux. *Ne* tamen temere mutes, adi Pric. et me ad lib. v. p. 89. 'fatigationem sui.' Hetruscarum vero membranarum lectionem *amaritudinem* Vir doctus geminam Auctoris existimat in Misc. Observ. vol. 11. p. 394. Quia, ut ait, ea vox propria lagentibus, et ab ipso Appuleio adhibita. Verum exemplum, quod ex Apologia profert, 'lingna amaritudinum præministra,' non persuadet. Nam ibi significat convicia. De Adjectivo 'amarus' concedo id adhiberi in luctu, non vero *amaritudo*; quod, translate quoties sumitur, significat verborum contumeliam et linguæ quasi fel, quæ hinc *amara* Ovidio l. 11. Art. 151. et 'Juno amara' præconviciando Propert. lib. 1v. 9. 43. Retinere igitur malum vulgatum, quod totum Appuleianum est. Nam 'ad nostri similitudinem' est 'nobis similis in speciem.' Hoc ipso libro in f. 'Femur ad similitudinem perditum.' In Apol. p. 471. 'Ossa ad similitudinem talorum.' Item de Mundo p. 728. Vide et Burm. &c. ad Suet. Cæs. c. 84. 'Ad simulacrum templi.' Mox in Coll. Voss. erat, *ecrum dimentabamur*. In Cod. Inc. *verum dementamur*: in Fux. *verum elament*. Oud. *Ad nostri similitudinem, &c. conformatus*] Servius ad Æneid. 11.

‘Nostri et vestri, genitivi plurales sunt antiqui, et ex Græcis venientes.’ (sic enim, non *convenientes* scribendum.) ‘Ad nostri similitudinem conformatum’ phrasi Paulina dicas, *σύμμορφον τῆς ἡμῶν εἰκόνας γινόμενον* Rom. VIII. 29. ubi et Vetus, *conformis*. Pric. *Ad nostri similitudinem qui vere lamentabamur conformatus*] Ἀληθινὴν τῆς ψυχῆς σύγχυσις ἐμφαίνων, ut Josephum jam loquentem audivimus. Hesyclus: Σχηματισζόμενοι προσποιούμενοι, σχήμα ἐπιδεικνύοντες. Seneca Epist. XCIX. ‘Remota omni lugentium scæna, nihil erat nisi quod veris dabatur affectibus.’ Gellius VII. 5. ‘Opplevit omnia, non simulacris atque imitamentis, sed luctu atque lamentis veris et spirantibus.’ *Idem*.

Culpam bestię dabit] Primo in Par. Guelf. pr. est, et *culpam manu sua*. Pal. et Guelf. sec. quoque inserunt *et*. In D’Orv. Pith. et O. Edd. ante Colv. est *manus suę culpam*: quem ordinem restitui. Dein *mentiens*, quod addidit Colv. et seqq. agnoscitur quidem similiter a Pal. Guelf. D’Orv. Reg. Fux. Oxon. Par. Nihilominus suspicor, e glossa vel interpretatione esse natum. Certe plane vacat; et abest a Pith. nec male Elmenh. ac Scriv. uncinnulis inclusere. In Reg. Fux. Guelferb. *dabit b*. Oud.

Fama dilabitur] Non displicet lectio Bert. Cod. *dilatatur*. Stat. I. IX. Thebaid. p. 306. ‘Fama per Aonium rapido vaga murmure campum Spargitur in turmas, solito pernicior index, Cum lugenda refert.’ Josephus de Bello Judaico lib. III. c. 15. ‘Nec nuntius aliquis superfuerat; sed ipsa per se fama excidium prædicabat.’ Elmenh. Nihil hæc faciunt ad discernendum, utra lectio, *dilatatur* an *dilabitur*, sit præferenda. Scioppius olim in Susp. Lect. I. IV. Ep. 4. probaverat *dilatatur*; sed cum in Symbola simpliciter eam lectionem proferat, iudicium mutasse, vel saltem suspendisse videtur. Pricæus non

Delph. et Var. Clas.

inprobat; sed exemplis, quæ profert, magis se refellit, quam id evincit. *Dilatatur fama* potest dici, quæ late manat, et passim distenditur, ut lib. V. p. 90. ‘latiusque porrecta fama.’ Verum licet ‘Fama,’ more poetarum, inducta, ut persona, non potest ‘dilatarı;’ sed recte ‘dilabi,’ ut alibi ‘pervagari.’ Nam sequitur ‘detorquet cursus, et percutit aures.’ Volans vero fingitur, ut millies. Jam de volatu ‘labi’ et ‘lapsum’ sexcenties occurrere, neminem fugit. Immo de ‘Fama’ Ovid. lib. IV. ex P. v. 16. ‘Fama per immensas ære lapsa vias:’ et in ipso, quem Pricæus adfert, exemplo Virg. lib. IX. Æn. 474. ‘Nuncia Fama ruit, matrisque adlabitur aures.’ Sed et h. libro ait Auctor p. 174. ‘Infamia consternati, quæ per ora populi facile dilapsa.’ Dein ‘cursus detorquet’ Auctor sumit ex Virg. IV. Æn. 196. de Fama: ‘Protinus ad regem cursus detorquet Iarbam:’ ut ibi monuit Burm. Oud. *Nec dum satis scelere transacto Fama dilabitur*] Donatus ad v. 6. Andr. ‘Fama mali celerior quam boni:’ non improbo Bertin. codicis lectionem, *fama dilatatur*: supra lib. IV. ‘Fama porrecta pervagatur.’ Totius porro istius loci imaginem Appuleius ex hoc Virgillii cepit: ‘Interea pavidam volitans pennata per urbem Nuncia Fama ruit, matrisque allabitur aures Euryali, ac subitus miseræ calor ossa reliquit: Excussi manibus radii, revolutaque pensa. Evolat infelix, et, femineo ululatu, Scissa comam, muros amens atque agmina cursu Prima petit: non illa virum, non illa pericli, Telorumve memor: cælum dehinc questibus implet.’ Pric.

Simul percepit t. nuncium] Obvia est locutio ‘accipere nuncium,’ Latinis æque ac Græcis. Ut hic, *τοιαύτην ἀγγελίαν ἐδέχετο* Herodian. lib. I. c. 4. § 20. *Percepit* tamen exsulat a D’Orv. de qua ellipsi vide quæ notavi ad initium l. VII. ‘Talem collegio nuncium

Apul.

7 O

fecit.' *Oud.*

Talem nuncium, qualem non audiet alium] *Aliud* in Coll. Voss. *alius* D'Orv. Quin in Oxon. Guelf. Palat. Fux. Inc. etiam *tale n. quale n. a. aliud.* In Pith. quoque *aliud.* Verum *tale nuncium,* sine adjuncto substantivo, Latini non habere monimus jam ad d. lib. vii. locum, ubi etiam in uno et altero est *tale.* An scripserat Auctor *alias,* sive alio tempore? An vero totam vocem omiserat? Judicet Lector. *Idem.*

Amens] 'Vestigium amenti similis accelerans,' ut supra lib. ii. loquitur. *Λύπη γὰρ ὀργή τ' εἰς ἕνα ψυχῆς τόπον ἔλθοῦσαι, μανία τοῖς ἔχουσι γίνεται,* ut olim Cleænetus scripsit. *Æneid.* ix. 'Femineo ululatu, Scissa comam, muros amens, atque agmina cursu Prima petit.' Ovid. *Metam.* ii. 'Lugubris et amens, Et laniata sinus, totam percensuit urbem.' *Pric.*

Cursuque bacchata furibundo, &c.] Virgilius Ceiri: 'Infelix virgo tota bacchatur in urbe:' et *Æneid.* vii. 'Immensam sine more fuit bacchata per urbem.' Ovidius de Phyllide: 'Ibat, ut, Aonio referens trieterica Baccho, Ire solet fisis barbara turba comis:' bene et *cursu furibundo.* Scriptor Maccabaici tertii, de Hierosolymitanis mulieribus, Antiocho templi penetranti ingresso: *Τὴν ἀρμόζουσαν αἰδῶ παραλείπουσαι, δρόμον ἄτακτον ἐν τῇ πόλει συνίσταντο.* hoc habitu, interfectis matre et fratribus, Antigone ab Euripide describitur. *Idem.*

Per plateas populosas] Sidon. c. 15. 'Plurimus hic Briarens populoso corpore pugnat.' Ammian. Marcell. lib. xxiv. cap. 5. 'Civitas ampla et populosa virtute roboris excisa.' Aurel. Vict. de Cæs. c. 21. 'Alamannos, gentem populosam.' Gloss. 'Populosa, πολυοχλοῦσα.' et aliis. *Wass.* Vide supra ad lib. v. p. 93. 'populosam familiam.' *Oud.* *Per plateas populosas, &c. fertur*] *Ἀνὰ πτόλιον οἰκτρὸν ἀελδει* ut Adoni Venus interfecto. Chryso-

logus de archisynagogi filia: 'Illa secretas languoris sui sustinet passionones: hic' (pater ejus) &c. 'toto fertur et jactatur in populo.' Curtius ubi de Alexandro mortuo: 'Nobiles pueri, custodiae ejus corporis assueti, nec doloris magnitudinem capere, nec seipsos intra vestibulum regiae retinere potuerunt: vagique et furentibus similes, totam urbem luctu ac mærore compleverunt.' *Pric.* *Et arva rurestria fertur*] 'Mæret, illacrymat, gemit: Et huc et illuc anxios gressus refert.' Cicero *Tuscul.* iii. 'Ex hoc evenit, ut in animi doloribus alibi solitudines capent, ut ait Homerus de Bellerophonte: Qui miser in campis mærens errabat Aleis, Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans.' Bion ubi supra, de Venerc: *Ἀνὰ δρυμοῖς ἀλάληται.* et post: *Δ' ἄγκρα μακρὰ φορεῖται.* Homerus de Achille Patroclum interfectum lugente: *Δινέεσκ' ἁλῶν παρὰ θῖν' ἅλως.* De Hercule, rapto Hila, Theocritus: *Ἐν ἀπρίπτουσιν ἀκάνθαις Παιδα ποθῶν δεδόνατο, πολὺν δ' ἐπελάμβανε χῶρον.* et statim: *Ἀλάμενος ὄσσ' ἐμόγησεν Ὀρεα καὶ δρυμῶς!* deinde: *Ὁ δ' ἔπιδες ἄγον, ἐχάρει Μαινόμενος.* ex quibus Ovidiana ista de Canente, marito Pico amisso: 'Latos errat vesana per agros, Per juga, per valles, qua sors ducebat euntem.' *Idem.*

Cusum mariti quiritans] Beroaldo jam monuit ab aliis legi *quiritans*: ut certe hic quoque habent Mss. plerique, Edd. Junt. post. et Edd. post Colv. Sed *queritans* servatur a Pith. Fux. D'Orv. et Inc. ac præfertur a Beroaldo, uti et Cl. Arntzen. ad Plinii Panegy. cap. 29. 'Nequidquam quiritantibus sociis;' tum quia hic de sola querela, sine opis imploratione, agitur, tum quia Accusativus *casum* melius τῷ *queritari* quam *quiritare* jungitur. Sed et lib. v. pag. 109. in melioribus libris est: 'Hæc quiritans:' ubi vide. Et facile iste Accusativus per præpositionis ellipsis

etiam in *quiritare* præcedit. *Oud. Queritans*] Sæpe conquerens lamentabili voce, et queribunda: a querendo, id est, lamentando, inclinatum frequentativum fit *queritans*. Quidam legunt *quiritans*, quasi vociferatione clamans. 'Quiritare' enim clamare est, tractum ab his qui Quirites invocant, conclamantque: quod Veteres 'quiritari' dicebant. Lucilius: 'Clare quiritaus.' Nigidius: 'Clamat quiritatum:' apud Plin. in epistolis anceps scriptura est, partim enim legunt, 'infantium quiritans,' partim 'infantium quiritatus:' utraque lectio satis proba est. 'Quiritatus' dicitur querela et vociferatio: 'Quiritatus' vero inelamatio, et quasi quiritum imploratio. *Beroald.*

Confluunt, &c. civium catervæ] Lib. x. 'Magnæ civium turbæ confluebant:' et xi. 'Tunc ecce confluunt undique turbæ.' *Æn.* xi. 'Fluuntque ad regia plenis Tecta viis.' Servius: 'Fluunt, festinanter incedunt.' *Pric.*

Obvii omnes] Flor. *obii*. Male. *Omnes* non est in Bert. et Flor. *Elmenh.* Hinc ejecit rursus *Elmenh.* receptam vocem a seqq. Edd. nisi quod *Scrifer.* nucis circumscripterit et Flor. *Elmenh.* paruerit. Sed et agnoscunt eam Pal. D'Orvill. Fux. Oxon. Guelf. Par. ac bene observavit Appuleius discrimen *omnium*, qui possunt esse alii post alios venientes, et *cunctæ civitatis*, conjunctim et una studio visionis sese effundentis. Quare *omnes cunctique* bene jungi possunt, ut a Cicerone aliisque factum, et observatum recte a prisca Grammaticis, *Asconio*, *Festo*, *Servio* ad l. i. *Æn.* 518. pluribusque. Vide *Drak.* ad Liv. lib. vii. c. 34. 'Admiratione paventibus cunctis, quum omnium in se vertisset oculos.' Quare male fecit *Colvius*, quod contra sequens *cuncta* delerit, ut jam videbimus. *Oud.*

Civitas vacuatur] Perperam hic *Colvium* secuti sunt *Vnlc. Merc. Wower. Pric.* Nam servant eam quoque

D'Orvill. Pith. aliique, cum Edd. prioribus; et Appuleius centies 'cuncta,' 'tota,' 'omnis civitas,' ac nusquam fere simpliciter *civitas* dixerit. Plura vide ad lib. iii. p. 45. 'Cunctæ civitatis ostiatim.' Abest tamen a Reg. Pal. Oxon. Par. Guelf. *Idem. Civitas vacuatur studio visionis*] Lib. vii. 'Tota civitas, &c. conspectum effunditur:' ubi dicta p. 141. vide. *Pric.*

Labantique spiritu] Flor. *labentique*. *Elmenh.* Retinuit tamen *Elmenh.* ut omnes post *Colv. labantique*. Sed *Pric.* in notis prætulit *labenti* e *Taciti* lib. vi. Ann. c. 50. 'Labi spiritum, nec ultra biduum duraturum firmavit.' Sic et 'morientium animæ' labi dicuntur. Consule congesta ab N. Heins. ad *Ovid.* lib. iii. Art. 742. 'Labor, io!' Quia tamen ceteri *Codd.* certe Reg. Pal. Guelf. Bert. Oxon. Par. D'Orvil. etiam dant *labantique*, et *Charite* mortua non est, haud sane id spreverim pro vacillante, et deficiente, nondum tamen penitus excidente sive *labente*: quod bene aliquin explicuit *Beroald. effundit* Pith. Guelf. pr. *Oud. Labantique spiritu totam se super corpus effudit*] *Donatus* ad iv. 5. *Adelph.* Animo male fieri dicitur, cum ictu alienjus mœroris percussus, non sustinet corpus, sequiturque ruina membrorum.' *Zeno Veronensis*: 'Mortua spiritu, labentibus ad terram membris, incertas reddebat exequias, cui' (melius, *et cui*, id est, *utri*) 'lacrymas commendarent: mortuone, an morienti:' pro quibus Appuleius: 'Penissime ibidem, quam devoverat ei, reddidisset animam,' &c. Et nota in verbis *Zenonis*, 'lacrymas commodare:' sic ad l. i. *Andr. Donatus*: 'Qui alienis lacrymis suas commodabat:' quos locos si incidissent eruditi homines, haud ita male eandem in *Petronio* locutionem vexassent: nec, dum lucem afferre se crederent, *Scriptori* illi tenebras offudissent. Pro *labantique spiritu*, cum *Florent. cod.* et *Vi-*

cent. edit. *lubentique* scribe. Tacitus (quem, ut sæpe monui, sæpissime imitatur Noster) de Charicle medico: 'Labi spiritum,' (Tiberii) 'nec ultra biduum duraturum, &c. firmavit.' *Pric.*

Totam se super corpus effudit] Servius ad v. Eclog. 'Lugentium est, ut et corpori inhæreant.' Æneid. x. de Mezentio, Lauso filio occiso: 'Ambas Ad cælum tendit palmas, et corpore inhæret.' Ovidius Fast. ii. ubi de Lucretia: 'Ecce super corpus communia damna gementes, Obliti decoris virque paterque jacent.' Q. Curtius de Alexandro: 'Super amici' (Ephestionis) 'corpus ejulans procubuit.' Hieronymus de Eustochio, matre Paula mortua: 'Deosculari oculos, hæere vultui, totum corpus amplexari.' Virgilius de Evandro: 'Venit in medios: feretro Pallante reposito, Procubuit super.' Statius de Abascantio: 'Ore ligato Incubat amissæ:' amissæ uxori scilicet. Philostratus de Ajace, Palamede intercepto: 'Ἐπιβήσας ἑαυτὸν τῷ νεκρῷ. Heliodorus 11. 'Ἐπὶ τὸ σῶμα τῆς κειμένης κατενεχθεὶς, &c. εἶχετο, καὶ προσεπεφύκει. *Idem.*

Ac plenissime] In locutione *plenissime reddidisset animam*, otiosa est vox *plenissime*, quam exhibent Edd. Vett. O. Nam sensus nihilo minor esset, si id adverbium abesset. Quare accedo viris doctis, qui, Stewechio Colvioque præeuntibus, ediderunt *pænissime*, præsertim cum suffragentur Flor. Guelf. Reg. Palat. Inc. Sed miror Colv. non monuisse, se etiam e Lips. Cod. *reddidisset* mutasse in *reddidit*: uti fecit melius, quam Stew. et cum eo Scriv. retinentes *reddidisset*, ut est etiam in omnibus Colvio prioribus. Si enim *pænissime* recipimus, omnino *reddidit* flagitat totius loci constitutio; iidemque Mss. ita exhibent, quibus succiuit D'Orv. habens *reddit*. Lib. 1. p. 14. 'Corpus in flumen pæne cernnarat, uisi altero

ejus pede retento, vix et ægre ad ripam superiorem adtraxi.' *Oud.*

Quam devoraverat ei] *Quem* Pithi. D'Orvill. *quem devoraverat ei*. In Ed. Beroaldi etiam *devoraverat*; sed explicat *devoraverat*. Conjicere posses *devotaverat*. Quomodo certe id verbum corruptum est in *devorare* a nonnullis lib. ix. p. 191. 'Cuncta cæli numina, quæ dejerando temere devotasti.' Verum ibi longe aliud significare, suo loco videbimus. Nec tuto viri docti probant, *devotare* dici pro *devovere* ex Cic. Parad. 1. cap. 3. 'Quæ patrem Decium, quæ filium devotavit, atque inmisit in armatas hostium copias.' Namque in binis Bibl. Leid. antiquissimis membranis optime legitur a m. pr. *devota vita, inmisit*: et recentior manus addidit litteram *e*, quasi fuisset *devotavit, ac i*. Sed cum *ac* seq. vocali vix sit Latinum, certe non aurei argenteive seculi, alii inde fecerunt *atque*. Sic vara vibiam sequitur. *Idem.*

Ægre manibus erepta s.] Melius legas cum Ms. Pal. *erecta*. Se totam enim super corpus effuderat. *Florid.* Pricæi scriinia compilans. Id sine dubio verum est; quod in Guelf. sec. etiam reperitur. Solent ea verba perpetuo confundi. Adi Drak. ad Liv. lib. 111. c. 5. 'Vulnere accepto, ægre ab circumstantibus ereptus, et suorum animos turbavit, et ferociores hostes fecit.' Ibi rectum est *ereptus*, sc. ne ab hostibus caperetur. Sed hic officium consistere non potuit, nisi in adtollendo et erigendo heram, ut Lucan. l. viii. 65. deficientem Corneliam: 'frustraque adtollere terra Semianimem conantur heram.' Et passim. *Ægre* vero jungendum esse τῷ *erecta*, non vero τῷ *remansit*, ut putabat in notis Pricæus, sed in Add. sententiam mutavit, evincit vel ille Livii locus, et Nostri l. 1. p. 14. 'ad pænissime citatus.' *Ibid.* p. 5. 'lassus ipse, fatigatum ægerime sustineus.' Et sæpins. In

D'Orv. *ereptam*. Oud. *Sed, ægre manibus erepta suorum, &c.*] Melius, ut in Palat. *crecta*: se totam enim super corpus effuderat. *Pric.*

Invita remansit in vita] Pal. Rom. et Ald. primam vocem inducunt. *Elmenh.* Hinc Scriv. uncis inclusit adjectivum. In O. Edd. antiquis solum est *remansit in vita*. Sed Beroaldus jam dubitavit, *invita* pro ingratis et coacta una voce scribi debeat, an duabus *in vita*; et Palat. atque Oxon. præbent *invita remansit*; ut hoc sensu ait Cyprianus Ep. XL. 'remansit invitus.' Immo Mss. Flor. Guelf. Reg. D'Orv. Inc. diserte exhibent quoque *invita remansit in vita*: ac vide de hac elegantia notas ad Lucan. l. VIII. 61. 'spe mortis decepta jacet.' Nec Pricæus debuerat de ejus lectionis veritate dubitare; quia ipsi videbatur Appuleius tunc additurus fuisse *quamvis*: ut alibi sæpius facit. Nam hoc ei non est perpetuum. Sine tali conjunctione scripsit etiam lib. v. p. 92. 'Vi ac potestate Veneris usurus, invitus succubuit maritus.' 95. 'Deque tantis divitiis exigua nobis invita projecit.' l. lib. p. 155. 'Quadrupes toto tergo supinatus, invitus dominum devolvit ad terram:' ubi ea vox desideratur male in nonnullis. In Apol. p. 513. 'Invitam eam conciliare studebat.' Fuit, cum et hic conjicerem, *invisa remansit in vita*. De quo vide ad l. vi. p. 118. Sed *invita* nominative retinere malo. Oud. *Invita remansit in vita*] Ovidius ad Liviam, Druso mortuo; 'Vix etiam fueras paucas vitalis in horas, Obtulit invitæ cum tibi Cæsar opem.' Pro *invita remansit, &c.* magis ad Appuleii morem *quamvis invita* scribas. Lib. v. 'Quamvis invitus, susceptas eas, &c. solo reddidit.' Lib. vi. 'Cum primum sarcinas istas, quamvis invitus, pertulerit:' et ix. 'Apponebat propere mulier, quamvis invita:' at Palat. Cod. et antiquissimæ edit. ita locum concipiunt:

Ægre m. e. s. remansit in vita. Oxon. Ms. *invita remansit*. *Ægre* autem *remansit* intellige, non *ægre erecta*. Justinus lib. XII. 'Ægreque ab eo obtentum ut vellet vivere.' Potest et alterum illud permitti: *Ægre erigi* hic, ut supra lib. i. 'Fatigatum ægre sustinere.' *Pric.* *Invita*] Non libens, coacta et ingratis. Quidam se junctim legunt, ut duæ dictiones sint *in ritu*: hoc est, vivere perseveravit. Beroald.

PAG. 157 *Funus vero toto scralem pompam prosequente populo, deducitur ad sepulturam*] Ovidius, ubi de Druso: 'Funeris exequiis adsumus omnis eques.' Vide supra p. 86. 87. dicta. Dio Cassius de Augusto mortuo: Παρῆν δὲ, καὶ συνεξέφερον αὐτὸν ἢ τε γερουσία, καὶ ἡ ἰππὰς, αἳ τε γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὸ δορυφορικὸν, οἳ τε λοιποὶ πάντες ὡς εἰπεῖν οἱ ἐν τῇ πόλει ὄντες. P. Chrysologus Serm. CXXI. 'In obsequium divitis migrat tota civitas cum funus effertur: pauper vadit solus:' ubi *obsequium* erudite dixit. Terent. Andr. 'In funus prodeo:' ubi Eugraphius: 'In obsequium funeris.' Luc. VII. 12. de vidua filium efferente: Καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. Florid. IV. Noster: 'Aspexit in pomæriis civitatis funus ingens locatum: plurimos homines ingente multitudine, qui exequias venerant circumstare.' Laërtius de Platone mortuo: Πανδημεὶ παρεπέμφθη. De 'pompa exequiali' supra p. 38. dixi. *Pric.*

Nimium clamare] In Lips. Cod. non est *nimium nimium*, quod sine copula stare posset, ut Græce μάλλον μάλλον, sed *nimum nimius*, ut in iis quos laudavit Elmenh. item Oxon. Guelf. sec. Palat. D'Orv. Fux. Inc. Hinc dubito valde de veritate Colvianæ correctionis, quam etiam probavit Pricæus; licet alioquin proba et frequens sit locutio 'nimium nimiumque.' In D'Orvill. ut in Bert. est *clamore*. Hinc etiam refingi posset, *nimum nimio clamare, pl. ut l. III. p.*

61. 'juxxit opulentia nimia nimio :'
ubi vide. Vel *nimius clamore* videtur
explicatio glossaria vocum *nimum*
plangere. Quidquid sit, mihi nondum
constat de certitudine lectionis hujus
loci. In D'Orvill. etiam est *plangens*.
Oud. Sed *Thrasyllus nimum clamare*,
plangere, &c.] Tacitus Annal. II. 'Et
perisse Germanicum nulli jactantius
mœrent quam qui maxime lætantur.'
In Oxoniensi et duobus aliis Mss. *ni-*
nium nimum clamare : unde *nimum*
nimumque c. putavit bene Colvius
legendum : supra fine tertii : 'Et cer-
vice proluxa, nimum nimumque por-
rectis labiis,' &c. ut quidem in ve-
tere Vicentina, et Codice Oxoniensi
legitur : in nuperis enim editionibus,
mutile, *cervice, proluxa, nimumque p.*
l. Pric.

Lacrymas reddere] Pro *edere*. Sic
Tac. XVI. Ann. 'Ac mox redditum
odium' pro *editum*. Groslot.

Veritatem ipsam fallere] Supra lib.
II. 'Ipsos Solis et Justitiæ oculos
frustrari.' *Pric.*

Illum, &c. coætaneum, contubernalem,
&c.] Ex quibus vinculis necessitudo
arctior, proin gravior jactura : supra
lib. IV. puella sponsum erectum de-
flens : 'Tantulo triennio major in æ-
tate, mecum primis ab annis nutritus,
et adultus, individuo contubernio,'
&c. ad quem locum pag. 81. adnotata
confer. *Idem.*

Fratrem d. addito nomine lugubri,
ciere] Recte animadvertit Pricæus,
stare hic non posse *nomine lugubri*.
Tale enim non erat Tlepolemi no-
men, aliaque ejus epitheti ratio non
adparet. Immo non comparet vox
nomine in Pith. Cod. Non tamen cum
eo hinc refingerem, *add. nomine, lugu-*
briter ciere ; quia lib. V. p. 48. ait,
'plangore sublato lugubriter eju-
lare :' quod ideo tacite, sed temere,
in textum hic recepit Floridus. Sed
æque facile excidisse potuit *sono lu-*
gubri, vel *lug. voce* ob vicinas præce-
dentium vel sequentium syllabarum

litteras. L. V. p. 92. 'Plangebant
ubera, deslebant oculos, nomine pro-
prio sororem miseram ciebant ; quoad
sono penetrabili vocis ululabilis amens
et trepida procurrit e domo.' Sed
malim simpliciter legi, *ad. nomine, lu-*
gubre c. hoc est, lugubriter et flebili-
ter. Vide ad l. V. p. 101. 'Simile
mœrendo :' ubi vulgo, *similiter*. Dein
in Pal. et Guelf. utroque Cod. est
ciere, quod eodem redit. Utraque
enim conjugatione occurrit, et hinc
recte Ampl. Bonhier. ad Petron.
Carm. de B. Civili p. 106. bene cor-
rexit l. XXXI. Cod. ad L. Jul. de
Adult. 'Ubi scelus est id, quod non
proficit *ciere* ?' Vulgo *scire*. Contra
circumfertur ubivis in Mart. Capella
l. IX. p. 309. 'Jam vos verenda, quæ-
so, cæli germina, Quæ multiforme
scitis *ciere* barbiton.' Sed non utitur
Capella spondeo in quarta sede, et
Mss. dant *scit ciere*, ut *barbiton* sit no-
minativus : et ita Mss. quatuor lib.
II. p. 28. 'Sonus multiformis suavitati-
bus cietur.' Vulgo, *suscitatur*. Sed
vide Doct. Bondami V. Lect. p. 57.
A m. tamen secunda in Leid. Cod.
quarto est *scitis ciere*. Certior lectio
est apud Nostrum de Mundo p. 735.
'Ventorum prælia ciuntur.' Sic enim
Mss. non *cientur*. In Flor. N. 17.
'Voces, quas infesta rabies vel pro-
pitia voluntas ciant.' Glossæ : 'Cio,
κῠῶ.' Nec mutandum in Catal. t. I.
p. 496. 'Phæbumque cio :' ubi vide
Burm. Oud. *Fratrem denique, &c.*
[*Fratrem* post omnia dixit, quasi ceteris
majus omnibus. Lib. I. 'Comes,
et pater, et frater meus :' ubi dicta p.
22. vide. *Pric.* *Addito nomine lugubri,*
ciere] Virgil. IV. 'Et morientem no-
mine clamat :' at quid heic *nomen lu-*
gubre ? aut quæ ratio epitheti illius ?
locum interpunctionis, et (quod haud
paulo gravius) vitiosæ lectionis ma-
cula deturpatum, ita mecum restitue :
Fratrem denique, addito nomine, lugu-
briter ciere : sic supra III. 'lugubri-
ter ejulare.' Livius lib. I. 'Solvit

crines, et flebiliter nomine sponsum mortuum appellat: id est, (ut heic Appuleius,) 'lugubriter ciet:' supra lib. v. 'Jamque nomine proprio sororem miseram ciebant, quoad sono penetrabili vocis ululabilis, &c. trepida Psychê procurrit,' &c. quæ quid sibi volunt quam quod hic, *lugubriter ciere?* Idem.

V. *exemplis multivagi casus solatia nectere*] Sic Ms. Ald. et Bas. 1. Alii, *multijugi casus*. Colvius. Non male leg. *multijugi*. Soping. Quinam alii ediderint vel conjecerint, *multijugi*, sive varii, et, ut alias dicit, *multiformis*, nescio. Sed Auctor est frequens in hac voce. Vide Indicem, et l. iv. p. 72. 'multijugi adparatus.' L. xi. p. 241. 'multiformi specie, ritu vario, nomine multijugo:' ac sæpe cum *multivagus* in Mss. confunditur. Vide ad l. v. p. 111. 'multijugis precibus:' infra p. 168. 'multijuga scaturigine.' De Deo Socratis init. 'Luna circumversione oris discoloris, multijuga pollens.' At hic Mss. O. quod sciam, *multivagi* servant. Quod significabit, Thrasyllum exempla adferendo, de alio ad aliud transiluisse, et sic per varias historias vagatum exempla variasse. Apud Plin. l. ii. c. 10. 'Multivagus Lunæ flexus.' Mox in Guelf. pr. *solatio*, in D'Orvill. et Palat. est *solatia vertere*. Ond. *Verbis palpantibus stimulum doloris obtundere, variis exemplis multivagi casus solatia nectere*] Petronius, ubi de matrona Ephesina: 'Cœpit' (miles) 'hortari lugentem ne perseveraret in dolore supervacuo, &c. omnium eundem exitum esse, sed et idem domicilium, et cætera, quibus exulceratæ mentes ad sanitatem revocantur.' Paulus l. 10. 13. ad Corinth. Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ ἐλλήφεν, εἰ μὴ ἀνθρώπινος. Euripides: Οἴμοι! Τι δ' οἴμοι; θνητὰ τοι πεπόνθαμεν. his casus *multivagus* illustratur. Pric.

Contractundæ mulieris] Scriptura vetus, *contractundæ*. Colv. Per a

etiam Oxon. teste Pricæo: ut passim hæc varietas in compositis verbi *tracto*. Vide ad Hirt. B. Afr. c. 72. supra in f. l. iv. Infra l. x. p. 217. 'Contractatis manibus:' et præter alios Burm. ad Suet. Domit. c. 1. 'Contractatis multorum uxoribus.' Atque Mss. 2. Justinus, a me collati, l. vii. c. 3. 'Petulantius Persis eas contractantibus.' Ammian. Marcell. l. xxiv. c. 4. 'Ex virginibus nec contractare aliquam voluit, nec videre:' al. *contractare*. Ond. *Studium contractundæ mulieris adhibere*] In Milite Plantino: 'Te compellare, et complecti, et contractare.' Cicero lib. i. de Deorum Nat. 'Cur non gestiret taurus equæ contractatione, equus vaccæ?' Cyprianus in de habitu virgin. 'Cum amictu vestis honor corporis ponitur: denotanda et contractanda virginitas revelatur.' Achilles Tatius lib. iv. Χειρὸς θίγειν, ψαῦσαι σώματος, αἵται ἐρώτων παραμυθίαι. Ibidem: 'Ακοῦσαι θέλω φωνῆς, χειρὸς θίγειν, ψαῦσαι σώματος.' Oxoniensis, et alius Ms. *contractundæ*: quod eodem cadit. Glossæ: 'Ψηλαφῶ, tracto, contracto, &c. palpo.' Pric.

Delectando] Sive valde eam lactando. Ut frequentissime *de* in compositis Nostro aliisque auget significationem. Nec ausim contra Mss. cum N. Heinsio ad Ovid. lib. xi. Metamorph. vs. 412. reponere simplex *lactando*: quamvis nunc *delectare* hoc sensu alibi non occurrat. Ond.

Statim factis] In Flor. non est *exactis*, sed *erectis*, ut in Fux. Regio, et marg. Ms. Lips. *erectis* est in Pith. ut excusum est in Edd. Vett. ante Colv. *Factis* dant etiam Pal. Guelf. sec. Oxon. Par. Edd. Vulc. Merc. ut l. iv. p. 87. 'perfectis thalami feralis solemnibus.' In Guelf. pr. *sacris* exaratur. *Peractis* tacite invitis Mss. edi curavit Wow. adsentientem habens Pric. hic et in Add. ad p. 199. *Exactis* Elmenh. Scriv. et Flor. con-

tra Mss. ediderunt. Est et, qui *exceptis* rescribendum conjecerit. At verius Mss. Urs. et aliquot Codd. Beroaldi, ipso probante, nec non Ed. Colin. præbent *expletis*; ut rursus Nostro l. v. p. 105. 'Alternis amplexibus mutæ salutationis expletis.' L. ix. p. 199. 'Jamque nouo die rite completis apud tumulum sollempnibus.' Cæs. l. iii. B. Civ. c. 46. 'His rebus completis.' In D'Orv. est *expleitis*. Verum omnes illæ variantes lectiones, *ereptis, erectis, expletis, factis* (nam ceteræ sunt conjecturæ) movent me, ut credam, illarum nullam esse ab Auctoris manu, ac cum N. Heinsio ad Ovidii d. l. hæc esse mendosa pronunciem. Et quidem maxime me offendit vox *statim*, sequente *protinus*. Neque enim verosimile est, illam officia inferialia explevisse, seu *conclusisse*; ut ait Donatus ad Terent. Phorm. i. 1. ante solitum et *statum*, sive *nonum*, post sepulturam, quam memoravit hujus paginæ initio, diem: unde notissima sunt, 'sacra novemdialia,' ab Auctore etiam observata p. 199. Quare aliquando, ut in Misc. Obs. a. 1733. p. 131. cogitavi rescribendum esse, *stato more explicitis, vel explicatis*, sive *expletis*, et ut ait l. i. p. 5. 'persolutis officiis feralibus.' 'Stato more' est ritu et die sollempni: ut passim. Juvat apprimè locus l. x. p. 213. 'Vix dum pompæ funebres et sepultura filii fuerant explicatæ.' Alibi ait Auctor 'explicare munus,' ut l. vi. p. 122. Et pro peragere, absolvere et finire, sæpe, ut l. i. p. 3. 'In flexibus tortuosis saltationem explicat.' L. x. p. 232. 'Ambages tubæ terminalis cantus explicuit:' ut crebro hoc verbum ponitur. Vide, præter plurimos, Duker. ad Flor. l. i. 17. 'bellum difficillimum explicavit.' Et sic 'explicaturi consilium' abiit in *expleturi* apud Cæs. l. i. B. Civ. c. 78. *Idem*. *Officiis inferialibus statim exactis*] Malueram *peractis*: sic ix. 'Peractis feralibus officiis:' et in l.

xliv. de manum. testam. 'solennia mortis peragere.' 'Solennia tumuli peragere,' Servius ad Æn. ix. dixit. Seneca cap. 13. ad Marciam: 'Peractis quæ moris erat præstare defunctis,' &c. *Pric. Expletis*] Quidam legunt *Exceptis*, quod placet: ut sit sensus, Peractis officiis inferiarum, decrevisse Charitem mori, ne marito superstes viveret. *Beroald.*

Puellæ protinus festinat ad maritum suum demecare] Infra: 'Jam tempus est ut, &c. deorsum ad meum Tlepolemmum viam quæram.' *Pric. Cunctusque prorsus pertentat vias*] Ut Porcia Bruti. *Idem*.

Vias; certe illam lenem, &c. consimilem: inedia.] Male vulgo distinguunt, posito pleno puncto post *vias*, et commate solo post *consimilem*. Eo enim usque pertinent ad *perpentat*. Sequentia *Inedia, &c. ad transegerat*. In Oxon. male *illa*. Tum in Guelf. pr. *lerem*, et in Pal. ridicule *lenam*. Pith. *lene otiosam, nec*. Mortis viam *lenem* vocat inediam. Vide Beroald. et *Pric. Oud. Certe lenem illam, &c.*] '*Inedia*' scilicet, ut continuo subjungitur: ergo bene *lenem*. Tacitus Ann. xi. 'Hortantibus, &c. quibusdam inediam, et lenem exitum:' id est, '*lenem inedia exitum*.' Seneca Epist. lxxvii. de Tullio Marcellino se inedia luci subtrahente: 'Paulatim defecit, ut aiebat, non sine quadam voluptate, quam afferre solet lenis dissolutio.' *Idem*, lib. cur bon. vir. &c. 'Lenior jejuno mors est, cruditate dissiliunt:' liceat, dum quid certius excogitaverit quis, *cruditate* repone: qua voce adversus Psychicos, et alibi, Tertullianus utitur. Valer. Maximus vii. 1. 'Lenique genere mortis, &c. extinctum.' *Pric. Illam lenem*] Sensus est, destinaverat Charite mori inedia, tanquam ea mortis via lenis esset, et placidæ quieti consimilis nec telis ullis indigens. *Inedia* autem est septimus casus. Attende, genus mortis *lene* et otiosum, et pla-

cidum videri Appuleio, inedia mori : cum alioqui camœnæ Græce canant, *ὀκτιστον λιμῶ θανέειν*, miserrimum esse fame mori : et, ut scribit Hieremias in Threnis : 'Melius est occidi gladio quam fame extabescere.' In Ezechiele quoque legimus : 'Sagittæ famis mortiferæ sunt.' Plautinus parasitus miserrimum esse hominem autumat, qui cum esse cupit, quod edat non habet. Cæterum hæc omnia referuntur ad homines qui cupiunt vivere, quibus esuritis videtur malum acerrimum. Sed in homine qui mori omnino decreverit, mors per inediam pedetentim recepta in corpus minus truculenta sentitur, cum vi nulla adhibita moriatur. Hoc genere mortis perit Sisigambis Darii mater, quæ audita Alexandri Magni morte, succumbens dolori, cibo pariter abstinuit : et Lucan. quinto : Postquam mori statuerat die extincta. *Beroald.*

Inedia d. misera] Negligenter admodum Elmenh. notulas conscribilla- vit. *inediæ d. miseria* ex Lips. et Colv. placito editum est in Vulc. Ed. sec. Nusquam conspicitur *miseræ*, quod sensu careret. Mss. ceteri et Edd. *inedia d. misera*, nisi quod in Guelf. sec. sit *miseria*. Recte autem *incuriam* Beroald. et Flor. exponunt illuvium et negligentiam lavacri ac balnearum, ut patet e seqq. Consule omnino notata ad l. vi. p. 128. 'Caudæque setas incuria congestas.' *Oud. Incuria*] Negligentia et illuvie : septimus est casus. *Beroald.*

Cum luce jam transegerat] Mss. Flor. D'Orv. Pith. Fux. Guelf. Edd. Elm. Scriv. *jam cum l. tr.* De locutione *transigere cum luce*, eique, transactione ac pactione facta, quasi cedere, et sic vitam finire, adi Beroald. et l. x. p. 216. 'Jam cum rei Fortuna transacto.' Tacit. de V. Agric. c. 34. 'Transigite cum expeditionibus, inponite L. annis magnum diem.' Florus ait l. iv. c. 7. 'Transactum

de partibus.' Septim. de B. Troj. l. iii. c. 25. 'Quia fortunam labantis' (Mss. 2. *labentis*) 'patriæ dolens de pernicie publica cum exitio ejus transigat.' Quod vindicavit ab Annæ conjectura Wopk. in Misc. Obs. Nov. v. i. t. ii. p. 66. *Oud. Cum luce*] *Transigere* verbum est forense, ad creditores et debitores maxime pertinens : quod idem valet, quod componere atque decidere. Debitor transigit cum creditore per decisionem, et ita lis negotiumque finitur. Ex hac translatione conceptus sensus elegantissimus a nostro Lucio, qui ait, quod Charite cum luce transegerat : id est, cum vita et luce ætheria deciderat, tanquam debitor cum creditore : ut nihil sibi amplius foret cum luce, ut luci resolveret totum quod debebat : et ita per decisionem transactionemque cum luce factam transiret ad tenebras. Qui pro sociis transigit, satisfacit, neminem postea eorum petiturum, ut auctor est M. Tull. in oratione pro Roscio Comædo. *Beroald. Tenebris imis abscondita, cum luce jam transegerat*] 'Caput ferali obducit amictu, Decrevitque pati tenebras :' ut apud Lucanum Cornelia. Vide supra pag. 87. adnotata. *Pric.*

Familiares et necessarios] Tacitus Annal. iv. 'Amici, aut necessarii :' sic, *φίλους* et *ἀναγκαίους* Dio Cassius lib. XLVII. junxit. Confer ad Act. 10. 24. allata. *Idem.*

Religiosæ necessitati succumbens] Seneca Epist. LXXX. 'Interdum non licet palam esse miseros, sed inter ærumnas cor ipsum exedentes necesse est agere felicem.' *Idem.*

Obiens, ut jubebatur, viv. munia] *Obediens* prave exaratur in Flor. Pith. et D'Orv. vitio Appuleii librariis frequenti. Vide ad lib. iv. p. 74. 'munus obeundum.' Tum *videbatur* est in Regio, et D'Orv. Edd. Colv. Vulc. Merc. Wow. *Pric.* At sensu inepto. Non *videbatur* Charite mu-

nia obire, sed re vera obibat; at non sponte et volens; sed invita et jussa a parentibus. Bene igitur τὸ *jubebatur*, quod in ceteris Mss. et Edd. est, præstare judicantur *Pric.* et N. Heinsius ad Ovidii lib. xiv. *Metam.* vs. 208. 'Invita ergo obsequebatnr.' Quod adjectivum restituendum *Collm.* lib. vi. c. 2. e *Ms. Saugerm. Oud.* *Obiens, ut videbatur viventium munia, &c.*] Melius in aliis *jubebatur*. Clitophon apud Achillem *Tatum* lib. v. *Θεραπευθεὶς ἄκων τὸ τραῦμα, τοῦ Μενελάου με παρηγοροῦντος, ζῶν διεκαρτέρησα. Pric.*

Prorsus in pectore, immo vero p. i. m. carpebat animum] *Ibidem* Heinsius ait, neminem non videre, quam inconcinna sint 'prorsus in pectore carpere animum.' Quam ob rem substituit *pereso pectore*. Non temere tamen ego quid ausim mutare, quia ista *in pectore, &c.* videtur opponere externæ actioni et sereniori vultui *Charites*. Extrinsicus fingebat, se non adeo mœstam amplius; sed intus et in pectore carpebat animum, sive se ipsam. Immo *aninus in pectore* dicitur, ut Græcis *θυμὸς ἐν φρεσίν*. Sed et Latinis 'mens animi,' et 'mens animusque' sæpe junguntur, ut in *Flor.* n. 4. Hinc et *Vellei.* lib. ii. c. 66. 'Erumpens animo ac pectore indignatio.' De priori adi etiam *Grævium* ad *Hesiodi Ἔργα* vs. 381. Alioquin pro *prorsus* in *D'Orv.* et *Fux.* Codd. est *rursus*, et *vere* in *D'Orv.* pro *vero*. Sed vox *prorsus* singulis fere paginis hoc sensu occurrit apud *Nostrum*; quamvis fatear, nusquam subsequi *immo vero*. Huic loco proxime accedit lib. iv. p. 79. 'Nullam quidem, prorsus sarcinam, vel omnino, licet vilem, laciniam.' Male vero *Elmenh.* *Scriv.* et *Florid.* ediderunt, *sed immo vero*: quod unde habeant, nescio. *Oud.*

Vultu non quidem hilario, verum paulo sercniore, &c.] *L. III.* 'Paulisper hilario vultu renidens, quantumque pot-

eram, lætiores me refingens.' Sex versus subsequentes, usque ad verba *solatio cruciabat*, male desunt in *Oxon.* *Ms. Pric.* *Penitus in medullis*] *Lib.* x. 'Perniciem cæcam, &c. medullæ penitus attraxerant.' *Idem.* *Marore carpebat animum*] *Glossarium*: 'Carpitur, τρύχεται, δρέπεται, κακοπαθεῖ.' *Idem.*

Dies totos, totasque noctes insumebat luctuoso desiderio] 'Sævumque acete complexa dolorem Perfruitur lacrymis, et amat pro conjuge luctum:' ut *Cornelia* apud *Lucanum*: qui fortasse ista patris imitatur: 'Teneas licet, et amplexeris dolorem tuum, quem tibi in filii locum superstitem fecisti.' (cap. i. *Consol. ad Marciam*) et post eum *Augustinus*: 'Solutus erat dulcis mihi, et successerat amico in deliciis animi mei.' *Confess.* iv. 4. *Idem.* *Dies totos totasque noctes, &c.*] *Lib.* v. 'Diem totum lacrymis et plangoribus misella consumit.' In veteri lapide: 'Desiderio natæ diem ac noctem cum lacrymis traxit.' Apud *Quintilianum* vi. *Declam.* 'Quæ misera desiderio tui dies noctesque jungit.' *Seneca* cap. 6. ad *Marciam*: 'Si fletibus Fata vincerentur, &c. eat omnis inter luctus dies: noctem sine somno tristitia consumas.' *Petronius* ubi supra: 'Positumque in hypogæo corpus custodire, et flere totis noctibus diebusque cœpit.' *Homerus*: *Νυκτὰς τε καὶ ἡμέρατα δακρυχεύουσα*. Scriptor *Tobiæ* vitæ, de matre ejus: 'Ἡμέρας ἔρταν οὐκ ἤσθιε, τὰς δε νύκτας ὄλας οὐ διελύπανε θρηνοῦσα. *Horatius*: 'Tu semper urges flebilibus modis *Mysten* ademptum: nec tibi vespera Surgente decedunt amores, Nec rapidum fugiente *Solem*.' *Cinna* in *Smyrna* apud *Servium* in *Georg.* ii. 'Te matutinum flentem conspexit *Eous*, Et flentem paulo vidit post *Hesperus idem*.' *Lucretius*: 'Nec nox ulla diem, neque noctem aurora secuta est, Quæ non audierit mistos vagitibus ægris *Plora-*

tus, mortis comites et funeris atri.' *Idem. Totasque noctes*] Virgil. iv. Georg. 'Flet noctem:' ubi Servius: 'Jugi nocte: continuo fletu.' *Idem.*

— *Et imaginem defuncti, &c.*] Admetus apud Euripidem ad uxorem suam, ut putavit, morituram: Σοφῆ δὲ χειρὶ τεκτόνων δέμας τὸ σὸν εἰκασθὲν ἐν λέκτροισιν ἐκταθήσεται. Lactantius II. 2. 'Fingendarum similitudinum ratio idcirco, &c. inventa est, ut posset hominum memoria retineri.' Apud Quintilianum x. Declam. 'Clamat itaque, clamat mater infelix: Si mihi aliquam imaginem filii mei, &c. auferres, injicerem tamen misera tantquam corpori manum: illam similitudinem flens tenerem: illos oculos, illam gratissimam faciem, et rictus oris expressos, et adumbratos artificis manu vultus.' *Idem. Imagines defuncti*] Imitabatur Laodamiam, quæ et ipsa imaginem defuncti Protesilai in larario domestico colebat. Polla quoque Lucani conjunx imaginem mariti habebat in toro, pro solatio et fomento: de quo Papinius in epicedio Lucani: 'At solatia vana subministrat vultus, qui simili notatus auro, stratis prænitet incubatque somno.' Beroald.

PAG. 158 *Ad habitum dei liberi formaverat*] Soli Elmenh. et Flor. receperunt *formarat*. In ceteris Mss. et Edd. *formaverat*. Quam sæpe autem talis defuncti consecratio, deformatioque in habitum alicujus Dei facta sit, docent hic Beroald. et Pric. item Ill. Ez. Spanhem. t. 1. de Præst. Num. p. 439. Burm. ad Sueton. Calig. c. 7. 'Cujus effigiem habitu Cupidinis dedicavit.' *Oud. Quam ad habitum Dei Liberi formaverat*] Suetonius Calig. 'Unus jam puerascens, insigni festivitate, cujus effigiem habitu Cupidinis in æde Capitolina dedicavit.' Scriptor Sapientiæ XIV. 15. Ἄσπρῳ πένθει τρυχώμενος πατήρ, τοῦ ταχέως ἀφαιρεθέντος τέκνου εἰκόνα ποιήσας, τὸν τότε νεκρὸν ἄνθρωπον, νῦν ὡς θεὸν

ἐτίμησεν. Statius Sylv. II. 'Hæc te non Jhyasis procax dolosis Falsi numinis induit figuras: Ipsum sed colit, et frequentat ipsum Imis altius insitum medullis:' quod ipsum heic Appuleius noster. *Pric.*

— *Affixo servitio*] Ita exposuerat [ut Florid.] Beroald. Sed vereor, ut *affixo* sic unquam occurrat. Hinc dubitans Beroaldus explicat etiam, 'adpositis maucipiis ad hoc ministerium;' uti sæpe *servitium* pro *servis* ponitur: ut ipsi Ciceroni de Har. Resp. c. 12. Verum cultus ille vel ministerium sacrum per *servos* indignum fuisset manibus, nec decorum ipsi Charitæ. Fuerunt quidem 'servi' et 'liberti Venerei,' 'Martiales,' et alii; sed fuerant ii homines liberi, dein Deo Dææve mancipati, ut docet Græv. ad Cicer. Divin. c. 17. III. in Verr. c. 62. Quare etiam malim cum Pricæo, quem consule, et N. Heinsio ad Ovid. lib. XIV. Met. 208. legere *adfixa*, i. e. unice intenta divino sui mariti cultui, et, ut alibi, *adharens*. Tibull. lib. 1. El. III. 87. 'pensis adfixa puella:' ubi vide Comm. Liv. lib. III. c. 68. 'Hærete adfixi concionibus, et in foro vivite.' D'Orv. *affisso*. Non æque bene Heins. ibidem vocem *servitio* tentat mutare in *sacrificio*. Nam *servitium* ponitur pro *λατρεία*, ut recte monuerat Beroald. ac divino cultu, ut clare rursus scribit Noster lib. XI. p. 249. 'Quorum sibi servitium Dææ nostræ majestas vindicavit.' Eoque sensu putem pro sacerdote vel saltem ædituo a Vitruvio vocari præf. lib. VII. 'Demetrium' (*Democritum* Æg. Menagius ad Laërt. lib. IX. s. 49.) 'Dianæ servum:' et ne de pluribus *ιερόδουλοις* dicam, alias apposite magis ad hunc locum, 'Bacchi famulas' præbent Inscriptiones. Consule doctiss. Gorium in Inscript. Flor. t. 1. p. 374. *Oud. Affixo servitio*] Excusis omnibus prohibentibus *affixa* rependum crediderim. Seneca cap. 2. ad Marcian: 'Intenta in unam rem,

et toto animo affixa.' Virgilius de Palinuro: 'Clavumque affixus et hærens Nusquam amittebat:' infra lib. IX. 'Affixus atque conglutinatus, &c. commissa provincia fidem tuebatur.' Eucherius ad Valerianum: 'Qui amat egregie rem aliquam, velut affixus et colærens illi, nusquam eam relinquit, &c. Cicero Famil. I. 8. 'Me tibi in omnibus rebus affixum habebis:' ita 'pensis puellam affixam' Tibullus, et 'affixam foribus' dixit. Minucius Felix de Sole: 'Cælo affixus, sed terris omnibus sparsus:' apud Quintilianum VI. Declam. 'Semper estis intra domum, uno plurimum in loco, levibus officiis affixæ.' Porcius Latro in Catilinam: 'Nilil illo affixius ad colenda bonorum consortia.' i. Nemo affixius illo. Ita de personis, non rebus positum ubique vides. *Pric. Affixio servitio*] Appositis mancipiis ad hoc ministerium: vel *affixio servitio* accipe pro cultura diligentis ipsius Charites, in colendo marito: ut *servitium* pro patria posuerit: id est, servitute: est autem *latria*, ut docet August. in x. ea proprie servitus, quæ pertinet ad colendum Deum: unde idololatriam vocant, idolorum servitutem. *Beroald.*

Ipsa se solatio cruciabat] Tertullianus in de Anima, cap. 56. de Homero: 'Tanto magis curam sepulturæ collocavit, quanto etiam moram ejus injuriosam animabus incensavit: simul et ne quis defunctum domi detinens, ipse amplius cum illo maceretur enormitate solatii dolore nutriti.' Seneca cap. 1. ad Helviam: 'Ne dolorem tuum ipsa solatia irritarent.' Idem cap. 1. ad Marciam: 'Hæc tristitia et misera, et in se sævientia, ipsa novissime acerbitate pascuntur: et fit infelicitis animi prava voluptas dolor.' Lucanus: 'His se stimulis dolor ipse lacessit.' Fulgentius Mythol. I. de Syrophane Ægyptio: 'Doloris angustia (quæ seipsum inquit necessitatis solatium) filii sibi simulacrum in

ædibus constituit:' et statim: 'Fecerat ille unde luctus resurrectionem indies acquireret, non quo luctus solatium inveniret:' ubi nota (ut et in Lucio nostro) quæ loquendi proprietates. Mortuorum vel absentium amicorum memoriam per eorum imagines aut statuas renovatam, plerumque veteres Scriptores *solatium* vocaverunt. Isidorus VIII. 11. Orig. 'Fuerunt etiam aut quidam viri fortes, aut irribui conditores, quibus mortuis, homines, qui eos dilexerunt, simulacra finxerunt, ut haberent aliquod ex imaginum contemplatione solatium.' Servius ad Georg. I. de Sylvano: 'Anavit puerum Cyparissum, qui habebat mansuetissimam cervam: hanc cum Sylvanus nescius occidisset, puer est extinctus dolore: quem amator Deus in arbore ejus nominis vertit, quam pro solatio portare dicitur.' Tacitus Annal. XII. de Agrippina, post veneno Claudium sublatum: 'Velut victa dolore, et solatia conquirens, tenere amplexu Britannicum: veram paterni oris effigiem appellare.' Minucius in Octavio: 'Dum gestintur eorum' (Regum) 'memorias in statu detinere, sacra facta sunt quæ fuerant assumpta solatia.' Seneca Epist. XI. de imaginibus loquens: 'Desiderium absentiae falso atque inani solatio levant.' Lactantius II. 2. 'Si qui imaginem hominis peregre constituti contempletur sapiens, ut ex ea solatium capiat,' &c. Statius Sylv. V. 'Si manus aut similes docilis mihi fingere ceras, Aut ebur impressis aurumve animare figuris; Hinc Priscilla tuo solatia grata marito Conciperem.' Ibidem II. 'At solatia vana subministrat Vultus qui simili notatus auro, Stratis prænitet, incubatque somno.' Symmachus X. 22. 'Senatus, impatiens dispendii sui, solatium petit de honore virtutis: vestrumque Numen precatur, ut virum nostra ætate mirabilem statuarum diuturnitas tradat oculis

posterorum.' Persens ironice ad Phineum, quem in saxum verterat, Metam. v. 'Inque domo soceri semper spectabere nostri, Ut mea se sponsi soletur imagine conjunx.' *Pric.*

Thrasyllus vero præceps et temerarius] In Flor. et Bert. legitur: *Th. v. p. alioquin qui et de ipso nomine t.* Quod glossam olet. *Elmenh.* Miscet diversas eorum Codicum lectiones in unam *Elmenh.* ut e seqq. patebit. *Sed Thr.* habent Bert. Pith. et D'Orv. cum Edd. Colvio prioribus. Sed minimi hoc est momenti. Verum pessime Colv. quique eum secuti sunt, post *præceps* ejecerunt *alioquin*: quæ vox comparet in omnibus Mstis, etiam Lips. et singulis fere paginis ab Apuleio est adhibita. Quare recte Sciopp. in Symb. eam revocari jussit cum N. Heinsio et Wasseo. Vide omnino ad lib. II. init. 'Anxius alioquin et nimis cupidus.' Ex prolatis illic exemplis, quibus innumera posent addi, patet, Auctorem solere voci *alioquin* subjungere sæpe Adjectivum synonymum cum copula; atque inde liquet *τὰ et temerarius* nequaquam esse inducenda, tamquam nata e glossa vocis *Thrasylli*, quod olim ob lectionem Bertin. Cod. *qui et temerarius*, opinabatur Sciopp. in Susp. Lect. lib. IV. Ep. 4. uti et ad marg. Ed. Colv. Soping. Quo videmus, temere nonnunquam Criticos ab uno procedere ad aliud. Eadem enim de causa Colv. ut glossam cum seqq. Edd. delevit *de ipso nomine*: quæ certe absunt quoque a Pal. Lips. Reg. Oxon. Par. Sed antiquissimæ membranæ Flor. Pith. nec non D'Orv. servant omnia, *alioquin, et de ipso nomine temerarius*: atque ex iis ingeniosissime N. Heinsius d. I. emendavit: *p. alioquin, et re et ipso nomine temerarius*. Quomodo apud Ovid. lib. I. Am. El. VIII. *Dipsas* anus 'ex re nomen habet:' ubi vide Burm. Et sic apud alios passim: nunde vulgare 'nomen et omen.' Solet vero Appu-

leius semper nomen indere personis, quod convenit earum moribus, vitæque generi, ut plurimis patet exemplis, quorum quædam a me congesta sunt ad lib. II. p. 30. At tamen nusquam hoc ita addidit Auctor. Quare potius simpliciter cum Clar. D'Orv. ad Charitonem p. 79. 'de ipso nomine temere,' retineo hoc sensu: 'Præceps alioquin sua natura; sed et temerarius, nomine ipso cum stimulante, quod quasi insusurrabat illi: Audendum est tibi, Thrasylle, ut hoc viri fortis nomen digne geras.' *Affrorum, et in his Nostri, more, de pleonastice positum sumi potest. Vide omnino ad lib. IV. p. 68. 'solatium de tam sera refectione tribues.' Oud.*

D. I. satiarent, et percitæ m. r. f. et in sese n. s. lacesseret luctus] Ex mutandi prurigine nata est Stew. conjectura *exsatiarent*. Creberrime simplex adhibet Auctor, nusquam compositum. Et p. 173. 'laniatu satiati.' Vide Indicem. *Satiaret Oxon. Dein D'Orv. e glossa, et perterritæ.* Minus bene vero *Elmenh. Mss. Pal. et Edd. Rom. Ald. adscribit lectionem, lassesceret.* Est sane in Cod. Flor. Inc. et Ed. Beroaldi, quem præter modum et *Elmenhorstium* secutus est *Scrivenerius*. Verum, ut Latina satis vox sit *lassescere*, de qua consule Lexica, nunquam credam, *in sese lassescere*, scriptori idoneo fuisse usurpatum. *Mss. ceteri, ni fallor, omnes, et Edd. primæ, ac post Beroald. reliquæ ad Colv. usque dant lacesseret, lacesserent, lascesceret, vel lacesseret sine sensu;* unde præferrem omnino Lipsii conjecturam, a J. Rhoer. in *Fer. Dav. p. 227. quasi suam propositam, quam et alii protulerunt, ac Vulc. Ed. sec. fidenter expressit, flaccesceret.* Verum et illi scripturæ obstant *τὰ in sese*. At huic difficultati subvenit N. Heinsius ad Ovid. lib. X. Met. 194. XIV. 208. legens: *Et sensim n. s. flaccesceret.* Quæ divinatio certe multum præferenda est ejusdem conjec-

turæ lib. II. Advers. c. 7. *In sese n. s. marcesceret*; utpote nimis abeunti a scripta lectione, et otiosas voces in *sese* retinenti. Omnibus rite perpensis, unice recipiendam duxi cum Colv. Wow. Vulc. Ed. pr. Merc. Pric. Flor. Stewechianam et Groslotii emendationem, *facsseret*. Lib. III. in f. 'Omnis ignavia facessat e pectore.' Hoc est, fugiat, deserat, ut alias sæpe occurrit. Vide ad lib. v. p. 102. 'Lassa salute defecta' vel 'deserta.' Nescio autem, cur Colv. perverse voluerit, *hinc sese facsseret*: cum passim Noster τῶν *facssere* pro *cedere*, *abire*, neutraliter sit usus. Adī ad lib. I. p. 16. 'Intro facssit:' ubi vulgo *capessit*. Dictum vero in *sese facssere*, ut lib. XI. pag. 243. 'Numen invictum in se recessit:' ubi, ut hic, confer Pricæum. *Idem*. *Et in sese nimietatis senio facsseret*] Beroaldus *laccsseret*. Lipsius *flaccsseret*. τὸ *facsseret* est a Colvio, et probamus: at non illud ejusdem, *Et hinc sese, &c.* 'In sese facssere' heic, est quod XI. 'in sese recedere:' id est, evanescere, non amplius apparere: 'Sic oraculi, &c. fine prolato, Numen invictum in se recessit.' *Pric.*

Vestes lacerantem] In Oxon. *vestem*, quod videtur probare Pric. excitato loco lib. IV. pag. 79. 'Mærentem et crines cum veste sua lacerantem.' Et certe creberrime eam vocem in sing. numero cum aliis eleganter adhibet. Atque in simili re lib. II. p. 38. 'capillos distrahere, vestem discindere.' Lib. VI. p. 116. 'Involat in eam, vestemque diloricat, capilloque discisso,' &c. Nihilominus invitis reliquis Mss. nolim hic mutari pluralem, quem Auctor hic loci videtur prætulisse, ut frangeret nimium litteræ *m* concursum.' *Oud.* *Adhuc vestes lacerantem, capillos distrahentem, &c.*] Ἐτι ἐν χερσὶν τὰ πένθη ἔχουσαν, καὶ νεκροῦ τάφῳ προσοδυρομένην. ut XIX. 3. apud Sapient. Scriptorem. Esdr. IX. 3. Διέβρησα τὰ ἱμάτιά μου,

&c. καὶ ἔτιλλον τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου. Ctesias apud Hesychium v. Σάραπισ· Διαβρήξαμένη τὸν Σάραπιν, καὶ τὰς τρίχας καθειμένη, ἐτέλετό τε (Ἰσ. ἐτίλλετό τε,) καὶ βοήν ἐποίησε. Oxon. *vestem lacerantem*: supra I. IV. 'Mærentem, et crines cum veste sua lacerantem.' *Pric.*

Non dubitavit de nuptiis convenire] Est et hic κυριολογία. Festus Pompeius: 'Veteres *conveniendi* voce utebantur, cum primus sermo de nuptiis habebatur.' *Idem*.

Et impudente labe] Pith. et Gneif. uterque, *imprudentiæ*. Frustra adferunt viri docti locum lib. II. pag. 30. ibi enim leg. esse *imprudentiæ sue* (quod pronomen hic quoque addit Oxon.) *labem*, ni fallor, evicimus. At hic *imprudentiæ* verissime exaratur in ceteris Mss. et Edd. nisi quod in Bas. pr. etiam *impudente*. Lib. V. p. 93. 'Ne qua sermonis procedentis labe consilium tacitum proderetur.' Min. Fel. c. 16. 'conviciorum amarissimam labem, verborum veracium flumine diluamus.' A D'Orvill. abest τὸ *et*. *Oud.*

Tacita pectoris sui secreta] Lib. X. 'Tacitum' (id est, tacendum) 'secretum apernit.' *Pric.*

Vocem n. et horruit et detestata est] Mss. Oxon. D'Orvill. v. n. *exhorruit*. Melius, judice Pric. non me. Nisi legamus, *et exhorruit, et det.* Singulis enim paginis polysyndeto utitur Auctor. Vide ad lib. I. pag. 16. et Ind. Notarum. *Exhorrescere* vero *fucinus* sic occurrit lib. IX. p. 189. x. p. 211. Sed ferme, ut hic, lib. V. pag. 90. 'Virginitatis suæ metuens et pavet, et horrescit, et quovis malo plus timet, quod ignoret.' Lib. VII. p. 136. 'Cujus totæ provinciæ nomen horrescunt.' *Oud.* *Vocem nefandam et horruit, et detestata est*] Gloss. 'Horruit, ἔφριξεν, ἐφοβήθη.' melius autem Oxon. Cod. *exhorruit, et d. e.* lib. IX. 'Exhorruit Myrmex inanditum facinus, et oclclusis auribus aufugit pro-

tinus.' *Pric.*

Gravi tonitru] Idem liber, *tonitruo*. Tonitruum et tonitru promiscue apud Antiquos: e quibus exemplum darem, si jam succurreret. *Colv.* Adde *Guelf. sec.* Locuples testis est *Seneca* lib. 11. N. Q. cap. 56. '*Tonitrua* nos pluraliter dicimus. Antiqui aut *tonitruum* dixerunt, aut *tonum.*' Quod et hodie superest in *Trebello Pollione* de *Gallienis* c. 5. '*Auditum tonitruum:*' ac *Vopiseo* de *Caro* c. 9. '*post illud præcipue tonitruum, quod cuncta terruerat.*' *Hygin. Astron.* lib. 11. c. 5. in *Mss.* et *Edd.* aliquot: '*Tonitruum et fulgorem cæli indicium significationis fecisse:*' ubi *Schefferus* ait *tonitruum* pro *tonitru* ab ipso *Cic.* usurpatum. Sed frustra in illo hoc quæras. *Tonitrua* ibi, vel in *Genit.* plur. *tonitruum*, uti reliquis. Apud *Nostrum* de *Deo Socratis* pag. 681. olim edebatur: '*Quid super tonitruum Lucretius facundissime disserat;*' estque in *Ms. Cantabr. tonitrum*. Sed *Latinum* non credo '*disserere* super *tonitruum.*' Tunc *tonitruo*, ut hic in *Lips.* fuisset dicendum. Et in *Mss.* ceteris ibi, ut hic, est *tonitru*. Non igitur captandum id ἀρχαϊκὸν cum *Colv.* et *Sop.* *Grave* in *Oxon. Oud.* Et velut *gravi tonitru*, &c. vel ipso *Diali fulmine percussa, corruit*, &c.] '*Ut fulminis ictu Concidit.*' *Heliodorus* lib. vi. Ὠσπερ βέλει, τῷ ῥήματι βληθὲς. *Petronius:* '*Fulminatus hac pronunciatione, &c. in lectulum decidi.*' *Hegesippus* 1. 43. de *Antipatro:* '*Velut ictus et saucius gravi vulnere, jacebat ante pedes patris.*' *Pric. Corruit corpus]* Apud *Senecam* *Controvers.* vii. 1. '*Obortæ sunt subito teuebræ, sublapsus est intercepto spiritu corpus.*' *Idem.*

Obnubilavit animam] Perverso sane *judicio Bert. Cod.* scripturam prætulit *Sciopp.* lib. ix. p. 194. '*acerrimo gravique odore sulphuris juvenis obnubilatus.*' *Gellius* lib. i. cap. 2. '*vultus serenitatem ægritudine ob-*

nubilari.' In eandem *Nostro* sententiam dixit *Ovid.* lib. i. *Trist. El.* 111. 11. '*Non aliter stupui, quam qui Jovis ignibus ictus Vivit, et est vitæ nescius ipse suæ. Ut tamen hanc animo nubem dolor ipse removit.*' Ubi vide *Ciofanum*, et inprimis *Pric.* ad *Apolog.* p. 124. '*Repentino mentis nubilo.*' Sic et *animum* hic in *Coll. Voss.* sive *Vero.* quod tamen non sequor. *Ipsi* vero *Charitæ* tribuit *Auctor*, quod in ea effecit '*vox nefanda.*' Nam inepte neutraliter per *ellipsis* *secundum κατὰ* exponit *Florid.* '*corruit*' et '*obnubilavit.*' De *Activo* '*corruiere*' adi ad lib. i. p. 14. p. 161. '*dolore nescio crapulam cum somno discutit.*' *Thrasyllo* tribuit quod in eo dolor effecit. *Oud.* Et *obnubilavit animam]* *Cod. Bertin. obumbravit*, male: vide olim ad *Apologiam* pag. 124. notata. *Pric.*

Sed intervallo, revalescente paulatim spiritu, &c.] Lib. x. '*Sed revalescente rursus astutia,*' &c. *Idem.*

Ferinos rugitus iterans] *Mugitus reiterans*, edidit *Elmenh.* sequentibus illum *Scriv.* ac *Florido* e membranibus *Flor.* Immo *mugitus* cum *Fulv.* libro dant etiam *Oxon. Guelf. Pal. Lips.* ac probat aliisque exemplis confirmare utitur *Pric.* Verum quæ *Nostri* loca adlegat, non persuadent. Nam in iis agitur de *gravi mussitatione* sine magno clamore, quæ ad *Nostri* locum nihil facit. Quare ego non temere antiquam lectionem, a multis *Codd.* corroboratam, (in *D'Orv.* est *rugiens.*) spreverim. *Ferini rugitus* etiam melius conveniunt, quam *mugitus*. Nam *feræ leænæ*, cui sæpe comparatur *irata mulier*, proprius est *rugitus* et *fremitus*. Vide *Appul.* in *Flor.* n. 17. De *nræ faciem sustinente* *Thrasyleone* lib. iv. p. 78. '*obnixo mugitu et ferino fremitu:*' adeoque *rugitus* satis exprimit muliebri *ejulationis insanam vocem*, quam ante descripsit. Quidquid sit, *reiterans* certe non admittendum fuerat; licet

id quoque exstet in D'Orv. et Lips. Monachorum hæc videtur Latinitas: nec credo, verbum 'reiterare' apud idoneum scriptorem illum reperiri: ac Noster crebro cum aliis *iterare* adhibet: ut lib. v. pag. 91. 'se nunc prorsus perisse iterans.' Lib. ix. p. 191. 'tacitos secum mugitus iterans.' Lib. x. p. 226. 'dulces gannitus iterabat:' et sic sæpius. Suspiciatus aliquando sum, a manu Appuleii fuisse, *rugitus ore iterans*. Sed ἐπέχω. Oud. *Ferinus rugitus iterans*] Placet quod in Oxon. Ms. et editis multis, *mugitus iterans*. Lib. ix. 'Tacitos secum mugitus iterans:' lib. iv. 'Obnix mugitu, &c. præsentem casum, &c. tolerans.' Virgil. de Laocoonte: 'Clamores simul horrendos ad sidera tollit, Quales mugitus fugit cum saucius aras Taurus:' et XII. de Turno: 'Oculis micat acribus ignis: Mugitus veluti cum prima in prælia taurus Terrificos ciet:' ubi Servius: 'Apparet mugitus et dolentium et irascentium esse.' Hieronymus in Joannis Monachi vita: 'De inferno quodammodo mugitum cordis gemitumque reddebat.' Interpres vetus Psalm. 37. 9. 'Rugiebam' (fortasse *mugiebam*, ut jam alibi monuimus legendum) 'a gemitu cordis mei.' Tertullianus cap. 9. de pœnitent. 'Ingemiscere, lacrymare, et mugire, &c. ad Dominum Deum suum.' Varro de ling. Latina lib. vi. 'Multa ab animalium vocibus ad homines translata.' Sophocles: Ἵπεστέναζε, ταῦρος ὡς βρυχόμενος. Non dissimile illud Nicephori Gregoræ de Cæsarissa, marito mortuo: Ἐστέναζε βύθιον, καθ' ἄπερ ἐκ μεγάλης καμίνου τῆς ἔνδου πικρίας καπνοῦς ἀναπέμπουσα ζέουτας καὶ φλογώδεις. Pric.

Et jam scenam p. Thr. perspicie[n]s] Obtemperavi viro docto ad marg. Ed. Colv. et Pric. vocem etiam bene sic dividenti. Duas voculas olim fuisse docet Cod. D'Orv. cui deest jam. Sensus quoque postulat. Ante Be-

roald. vero inepte edebatur *cænam*, ac frustra Vulcanius margini sui libri adlevit *schemam*. Ea huc non quadrat. *Scena* est actio Thrasylli personata. Vide ad lib. iv. p. 77. 'Scenam cum anima retinens, variis corporis sui schemis ac motibus,' &c. ubi pessime item inculcant quidam *schemam*. In Guelf. pr. *særam pestem T*. In Pitli. hic et alibi *Tharsylli*. Oud. *Etiam scenam, &c.*] Concinnius et jam scribas. Pric. *Cænam Thrasylli*] Lego *scenam* pro apparatu et actione involuta: qua dictione in hoc significatu prope peculiariter utitur Appuleius. *Beroald*.

Tunc inter moras, &c.] Florus iv. 10. 'Et subinde inter moras mortem a gladiatore suo efflagitasset.' Sallustius: 'Et inter eas moras promissa legatorum expectare.' Idem: 'Inter eas moras Metellus se cum exercitu ostendit:' sic loquitur etiam Suetonius in Nerone: Marcellus in lib. xxviii. ff. de administr. et peric. tutor. et in lib. xxxiii. de ritu nupt. item Paulus lib. vi. § 4. eod. Pric.

Sane cruenta] Mira obstinacia Mss. O. et Edd. usque ad Elm. Scriv. Flor. retinent sane. N. Heinsius etiam sane cruentam correxit ad Ovid. Ep. Her. xi. 125. ubi citat 'inter moras hasce.' Ac cruentam cum Edd. ante Colv. et Elm. Scriv. Flor. ostentant membranæ Flor. et Fux. sed in reliquis Mss. et Edd. legas cruenta, nisi quod tota vox exsulet a Pal. ut constructio sit, 'faciem deformem sanie cruenta et pallore.' Quomodo alibi 'atra sanies.' Sed res eodem redit. Immo ipsa 'umbra sanie cruenta' potest stare. Quia ex ante dictis concludas, reliquum potius Tlepolemi corpus, quam faciem, sanie cruenta fuisse sedatum, ut illam letali pallore fuisse deformem. In Oxon. Guelf. pr. est *pallorem*. Talis Didoni in somno occurrit Sychæus occisus 'ora modis adtolle[n]s pallida miris, Crudelis aras, tra-

jectaque pectora ferro Nudavit' apud Virg. Æn. i. 354. *Oud. Umbra illa miscere trucidati Tlepolemi sanie crucentam, et pallore deformem attollens faciem, quietem pudicam interpellat uxoris]* Ovid. Metam. xi. 'Luridus, exaui mi similis; sine vestibus ullis, Conjugis ante torum miseræ stetit.' *Pric. Pallore deformem attollens faciem]* Virgilius: 'Simulacra modis pallentia miris.' *Idem. Quietem, &c. interpellat uxoris]* Lib. xi. 'Quietem meam rursus interpellat,' &c. *Idem.*

Mi conjunx] Æneid. iv. 'O luce magis dilecta sorori:' ubi Servius: 'Per nomen necessitudinis ostendit se quæ sunt utilia persuadere.' *Idem.*

Non licebit] Nullus, inquit, alius te conjugem appellabit, nulli deinceps licebit uxorem te suam nominare, si memoria pristini amoris nostri infixæ medullitis est pectori tuo, atque præcordiis, nam femina pudica, quæ casto amore primum maritum prosequitur, post illius obitum de secundis nuptiis non cogitat: et digamiam reprobans, alterius conjunx dici aspernatur: et merito: illi enim vivit adhuc prior conjunx, ejusque memoria perinde ac viventis refovetur. 'Magis se' (ut inquit Divus Hieron.) 'unicis applicant feminae: et nihil aliud nosse, magnum arctioris indulgentiæ vinculum est.' Memoratissimum est illud Porciæ dictum: quæ, cum laudaretur quædam bene morata, quæ secundum habebat maritum, sapientissime respondit: 'Fælix et pudica matrona nunquam præter semel nupsit.' Marcella major rogata a matre sua, an gauderet se nupsisse, respondit: 'Ita valde, ut amplius nolim.' Valeria Messalarum soror, amisso Servio viro, nulli volebat nubere: quæ interrogata, cur hoc faceret, ait, 'sibi semper maritum Servium vivere.' *Beroald.*

Si pectori tuo j. perm. nostri memoria, vel, &c.] Copula et [vid. VV. LL.] apparet in Mss. tantum non omnibus,

Delph. et Var. Clas.

ut et Edd. præterquam Beroald. Bas. pr. Florid. Plane tamen vacat, ac delet eam *Pric.* Posset tamen refingi at, vel ei, sive hei, dolentis et ingemiscentis particula. Nihil autem hic vidit Colv. varie errans. Optime jam hujus loci sensum percepit Beroald. Est autem hic: Si memor es mei, non maritaberis alio, vel, si excedit tibi fœdus nostrum per meam mortem, tunc nube alii, non Thrasylo. Non opus autem videtur contra Mstos cum *Pric.* repeti *vel si.* Quod sic satis ex præcedentibus potest suppleri, vel saltem verisimilium excidisse post vocem *casus*, aut *caritatis*. Textui inseruit Florid. *Permanent* est in Guelph. Oxon. Pal. Fux. *permaniet* D'Orv. *nostra* quoque in Oxon. Item *et pro vel prave* in D'Orv. Pith. *Oud. Et si pectori tuo, &c.]* Tò et inducendum credo: hoc vult: si pectore tuo manet memoria nostri, te alius nemo conjugem vocaverit. *Pric.*

Mortis meæ casus fœdus caritatis intercidit] Viri docti conjecerunt *casu*; quia *intercidit* neutraliter rapiebant; ut eos monuit Acidalius ad Planti Stichum cap. 4. Sed *intercidit* a 'cædo' valet 'interrumpit.' Quod apud Cæsarem, Hirtium, Plinium, aliosque occurrit. Adde Barth. ad Claudiani Cons. Prob. et Olyb. vs. 172. 'Intercisa dies.' Sic pro abruptere, 'incidere ludum' Horatio, 'spem' Livio. Quare nec opus est, cum *Pric.* scribere *interscidit* a 'scindo.' Nungatur vero Colv. archaisimorum studiosus. Nec *interdicat* est in Cod. Lips. sed *intercidit*, librarii aberratione, sicut tyothetarum culpa in Edd. Vicent. Junt. pr. et Ald. est *interdicat*. *Oud. Vel uerbæ mortis meæ casus fœdus caritatis intercidit]* Legendum puto, *Vel, si acerbæ mortis meæ casu f. c. intercidit*, aut, *acerbæ mortis meæ casus f. c. intercidit*: quæ utraque scriptura efficiet sensum commodum. *Pric. Casus fœdus]* Infortunium crudele ac deforme: et ita non

Apul.

7 P

parum multi exponunt, sed falso et perperam: namque legendum est *Casu*, ut sit ordo et sensus: Si charitatis conjugalis fœdus interruptum est casu mortis meæ, nubito cuicumque voles alteri, modo ne Thrasylo nugas, percussori meo, et parricidæ nefario. Quod si legas *casus fœdus*, pro cruenta calamitate, futilis et levis erit sensus, minimeque consistens. Inclinatur autem hoc in loco 'fœdus fœderis,' non 'fœdus, fœda, fœdum.' *Beroald.*

Quovis alio f. maritare] Dissuadet umbra mariti nuptias sui percussoris. Cuilibet (inquit) alii conjungere potius, quam Thrasylo. Sententia aperta est. Sed verba vim passa a sciolis, qui non animadverterunt, *alio* hic positum tertio casu. Scribo, *cuius alio felicius maritare*. Sed dicent investes quidam pueri: At hodie nemo ita loquitur. fateor; sed Veteres scimus aliter multo locutos, quam quomodo nos loquimur: imprimis pronomina multa non in 'ius' genitivo, et dativo 'i,' sed genitivo 'i' et dativo 'o' declinasse, testis Priscianus lib. vi. Hinc alia alia alia, illa illa, neutra neutra, utra utra, una una, ulla ulla, &c. apud Sosipatrum Charisium l. ii. Ea phrasim in omnibus Apuleii exemplaribus est libro septimo: 'Sed plane crastino libet, non tantum naturam, verum etiam caput quoque ipsum pessimo isto asino demere.' Eandem phrasim et libro octavo observabam: 'Uno potiundi studio postponens omnia.' Iterum libro decimo: 'Inhiansque toto filia patrimonio imminere, et capiti.' Identidem libro undecimo in missione populi: 'Principi,' inquit, 'magno, senatuique, et equiti, totoque Romano populo renuntiat.' Sed res ipsa vix tanti esset, ni mihi in animo foret confirmare lectionem Ulpiani, quæ in Pandectis Flor. quam alii pervertere conati, in l. invitus CLVI. ff. de diver. regulis juris: 'Cum quis in alii lo-

cum successerit, non est æquum ei nocere hoc, quod adversus eum nocuit, in cuius locum successit.' Nam qui substituere, *cum quis in alicujus locum*, eos ego hanc phrasim non intellexisse assero. Sed hactenus subsidium a libris, quibus instar corollarii accedat vetus inscriptio: DATE. TER. FRUCTVM. VT. TERRA. REDDERE. POSSIT. AB. ALTERO. SPERES. ALTERO. QVOD. FECERIS. *Alii rei*, pro *alia rei* Plantum dixisse: rursus alios *alimodi* pro *aliosmodi*, Festus notavit. Sed utrumque a nominativo *alis* declinabat: de quo Priscianus lib. xii. Sosipater Charisius lib. ii. Diomedes lib. primo. Rursus alibi Plantum dixisse 'alia mulieri,' et Ciceronem 'unæ mulieri,' alii mecum observarunt. Adhibe et Agellium libro ix. cap. 4. *Stewech.* De compacto quasi cum Groslotio hic archaizant interpretes, alius alium in ridiculum producentes errorem. Si vero quid mutandum esset, recipi deberet cum Ed. Florid. lectio *quoivis* antique, (non *cuiris*, ut prave ediderunt Wower. Elmenh. Pric.) quod valde propugnat Sciopp. in Susp. Lect. l. iv. Ep. 12. Ad i. l. vii. p. 134. 'Quoivis iniquissimo.' Burn. ad Virg. Ecl. l. 21. Verum sic agentes potius corrumpunt, quam corrigunt Auctorem. Verbum 'maritare,' si umquam Dativum, multo pluribus certe locis casum Ablativum adsciscit. Horat. Epod. ii. 9. 'Adulta vitium propagine Altas maritatis arbores.' Unde 'maritatam frondem' dixit Pentadius in Epigr. Pithæan. l. iv. Fulgent. l. i. Mythol. c. 2. 'Maritatus aër igne.' Hinc cum Horatio Ovidius ait Ep. iv. Her. 34. 'Fratre marita soror:' ubi vide Burmannum. Hor. iii. 5. 'conjuge barbara maritus.' In Fux. *mar. felic.* Oud.

Neve sermonem conferas, nec mensam accumbas] Apud Synesium Epist. XLIV. Οὐδὲ ἐμβαλοῦμέν σοι δεξιὰν, οὐδὲ ἀπὸ τῆς αὐτῆς σιτησόμεθα. pro *conferas*,

conseras lege. Vide supra pag. 1. notata. *Pric.*

Mei percussoris] Gloss. 'Percussor, *κολαφιστής, σφάκρης.*' *Idem.*

Noli parricidio nuptias auspicari] Parricidio, quia me amicum et hospitem intereinit. Lib. VII. 'Ego denique, &c. latrocinii crimine in hospitem mihi carissimum postulabar: quod crimen non modo latrocinium, verumetiam parricidium quisque rectius nominaverit:' si exipatio hospitis parricidium, multo magis occisio ejus. *Idem.*

Quorum sanguinem tuæ lacrymæ proluerunt] Flor. hæc. Elmenh. Istud hæc ille et Florid. receperunt. Quasi adhuc lacrimas Charites suis in vulneribus demonstraret hæc umbra. Sed nihil lacrima citius arescit; umbræque adparent ea facie, qua occisæ, non vero, quo honoratæ sunt. Tunc enim et odoribus fragrare deberent. *Tuæ*, quod ceteri Mss. et Edd. servant, omnino est retinendum. Pro *sanguinem* vero Pith. Fux. *sanguinc.* At N. Heinsius ad Ovid. Epist. XI. 125. malebat *saniem* sine ulla necessitate; quamvis si *saniem* haberent Mss. nollem substituere *sanguinem*. Sed l. VII. p. 144. 'Vulnus sanguine delibutum:' ubi confer, quæ notavi. Tandem *protulerunt* Oxon. *proluere* Edd. Colv. priores, et Scriv. verum Mssis, quantum scio, invitis. *Oud.*

Vulnera. Lancea] Pal. *sed lancea.* Wowerius. Secuti id tacite sunt Elmenh. Scriv. *Pric.* Flor. et confirmatur *sed* a D'Orv. Guelf. Reg. Oxon. Par. Coll. Voss. Nihilominus puto esse additamentum lectoris, glossatoris aut librarii. Multo elegantius ad-versativa ista particula, et præsertim post *non*, omittitur, a ceteris Mss. et Edd. In Flor. N. 23. 'pari studio, inpari celeritati:' ubi prave Flor. rursum inseruit *sed*. Vide omnino J. F. Gron. ad Senec. Epist. XXIV. et quæ laudant Drakenb. ad Liv. l. I. c. 32. Burmann. ad Vellei. l. II. c. 72.

'Non electionem daret, perfugium ostenderet.' Cort. ad Plin. Epist. II. Ep. 17. VIII. 2. me ad Lucan. l. II. 85. 'non ille favore Numinis, ingenti Superum protectus ab ira.' Ovid. Epist. XIII. 132. 'Non subiti casus; numinis ista mora est.' Virg. *Æn.* XII. 890. 'Non cursu, sævis certandum est cominus armis.' Fraudis fuit librariis hæc ellipsis in Lucano, quem sæde corruperunt, l. I. 170. 'Antiquos Curiorum passa ligones Nolle sub ignotis extendere rura colonis.' Vulgo *longa sub ign.* sine idoneo sensu, et præcedente jam 'longos fines Agrorum.' *Oud.*

Et addidit cætera: omnemque scenam sceleris illuminat] Hæc non leguntur in scripto Codice. Colv. Immo usque ad *emanantibus* desunt in Pal. Paræano, ac Guelf. sec. in quibus *alienum.* Quod audiens Charite decoras genas, intermediis rursus omissis, *sævitibus palmulis verberabat.* In Edd. Ber. Bas. pr. Scriv. *addit* ob sequens *inluminat.* Sed frustra; ut supra h. libro sæpius, et sexcenties in Appuleio, ac Cæsare olim movendum habui. *Oud.* *Omnemque scenam, sceleris illuminat*] Virgilius: 'Cæcumque domus scelus omne retexit.' *Pric.*

At illa] Subjungit D'Orv. *audiens;* ut fere in Pal. et Par. sicut et Guelf. pr. ante *tà et addidit* inserit *Quod audiens Charite;* sed pinguem olet interpolationem. Ac si vel maxime id verbum ab Appuleii manu profluxisset, demum haberet locum post *eo-humidat, et illa audiens.* Nunc ab umbra Tlepolemi sermone se convertens ad Charites descriptionem, primum narrat, quomodo mæsta cœperit dormire, et dein quid egerit, has umbræ voces audiens. *Oud.*

Ut primum mæsta conniverat] Ita bene Bertin. Ms. non, *quieverat:* supra lib. I. 'Commodum conniveram,' &c. id est, ut hoc loco, 'ut primum conniveram.' *Pric.*

Toto faciem impressa] Virgilius: 'Os

impressa toro.' Juvenalis: 'Cubat in faciem, mox deinde supinus.' Petronius: 'Tota facie, &c. torum meum pressit.' *Idem*.

PAG. 159 *Lacrymis emanantibus*] Perennibus, jugiter fluentibus. Hesychius: Θαλερὸν δάκρυον· τὸ πολὺν, καὶ μὴ ξηραίνόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀεὶ θάλλον. *Idem*.

Decorus genas] Ejeci vocem *decoras*, quæ non comparet in ullo Msto, nisi in interpolatis hic Pal. Guelf. et Par. et mox D'Orv. nec ulla Ed. ante Colv. qui perperam tacitus intrusit, et secure nimis retinuerunt seqq. Edd. Sequitur 'decora brachia.' *Oud.*

Conhumidat] Sic Aldus et Bas. *conhumitat*. Rom. Flor. Bert. *genas contundit*: unde alii *confundit*. Elmenh. Ex hac nota vix quidquam sani elicias. *Conhumidat* est in Flor. In Fux. *convidat*. In Bert. Pith. D'Orv. aliisque, item Edd. pp. Juntin. Aldi, ac vulgo *cohumidat*; in Edd. Ber. Colin. Bas. pr. *cohumitat*: unde Soping. faciebat *cohumectat* vel *cohumigat*, sicut Liv. Andronicus apud Nonium dixit 'inbumigare.' Vulgo initio Flor. 'cespes humigatus.' Sed ibi legendum esse *fumigatus* ex optimis membranis suo loco videbimus. At in Glossis quoque *humigatus*, βεβρηγμένος. Perperam vero Colv. cum Vulc. et Merc. e Cod. Lips. edidit *confundit*, quod lacrymarum non est. Nam planetus descriptio statim demum sequitur. Nihil temere muto. Sed quia ex varietate lectionis et interpolatione Codd. et in iis omissione hujus verbi patere videtur scriptum fuisse verbum a librariis non intellectum, mihi in mentem venit, num scripserit Auctor *confundit*, sive obruit et plane confundit. Nam 'funditare' est apud Plautum, 'diffunditare' apud Ammianum Marcell. Plautum imitari solet Noster, Nostri Ammianus. Alioquin 'humectare ora,' 'genas lacrymis,' obvia pœtis est locutio, 'humidare' vel

'humitare' vel 'nuidare' invenias, credo, nusquam. A Guelf. Pal. Oxon. Par. hoc verbum cum seqq. usque ad *brachia* absunt rursus. *Oud.*

Inquieta quiete excussa] Flor. *quieti*. Elmenh. *Quieti* item Lips. Pith. Fux. et Ed. Vicent. *Quiet* in Bert. An scripsit hic quoque Auctor in Dativo *quiei*? Vide ad lib. III. init. 'securæ quieti revulsim.' Lib. IV. p. 80. 'somno recussum' ait. Crebrum est pœtis 'excuti somno.' Suet. Calig. c. 38. 'expergefata somno:' ubi vide. *Oud.* *Velut quodam tormento inquieta quiete excussa*] Lib. IV. 'Lymphatico ritu somno recussa:' ubi dicta confer. Virgilius, (quem imitatur Noster) *Æneid.* XI. 'Excussus Acontens Fulminis in morem, aut tormento ponderis acti.' Ovidius: 'Terque quaterque rotatum Mittit in Euboicas tormento fortius undas:' Josephus Bell. Jud. II. 20. non absimili locutione: Καθ' ἑρ δ' ὄργανον τινὲ τῆ δεισιδαιμονία συνελκόμενοι. *Pric.*

Prolixum ejulat] Roman. p. *hejulat*. Flor. p. *heu heu ejulat*. Bene. Elmenh. Atque sic edidit Scriv. *hejulat* Edd. Ber. Bas. pr. Mihi videtur rescribendum *prolixum Eheu ejulat*, pro quo passim librarii mediæ ævi et posteriores *heu heu* scripserunt. Nec enim adsentiri possum illis viris doctis, et in his Cel. Burmanno ad Virgil. Ecl. II. 58. et III. 100. *Æn.* II. 248. ejusque cognato ad Lotich. p. 467. qui censent, præeuntibus aliquot Mss. ubique in Horatio, Virgilio, Ovidio, aliisque pœtis, pro *Eheu* legendum esse *heu heu*: quia existimant e brevem esse syllabam, adeoque locum in spondeo pede habere non posse, decepti vulgari scriptura Terentii *Heaut.* A. I. 1. 31. 'Quæso, quid de te tantum meruisti? Eben!' ubi certe Iambus esse debet in ultima sede. Sed animadvertendum simul iis fuerat, ibi deesse syllabam; nisi synalæphæ admittamus neglectioem. At verissime summus Bentleius illic, et

in Eunuchō, A. iv. 4. 47. atque alibi ex antiquissimis Codd. restituit *Oiei*, vel *Eoiei*, tribus syllabis: unde contractum et hinc metrica lege productum est *Eheu*. Immo ut Charisius ait p. 1. 'Natura longæ syllabæ, aut ex una syllaba producta vocali sunt, ut e, o.' Adhæc vetustissimæ membranæ, tum Virgilio, tum Horatio, ubi vis fere *E* servant. Merum idcirco librariorum commentum censeo cum aliis esse istud geminatum *heu heu*. Adī Drakenb. ad Silium lib. xi. 212. Bronkh. ad Tib. lib. i. 11. 81. Propert. lib. 11. El. 24. 37. 'Certus eras, elen! quamvis nec sanguine avito Nobilis, et quamvis non ita dives eras.' Obiter monendum ibi in Mss. uno excepto, exarari *navita*: unde librariorum Propertio cognomen *Nautam* fecisse notum est; sed miror, non suboluisse viris doctis, corrigendum fuisse *haud ita*. Nam non nimis a corrupta scriptura recedit. *Oud.*

Discissaque interula] Onomast. vetus: 'Interula, χιτωνίσκος.' *Pric.*

Verberabat] In Lips. Reg. Fux. Pal. Guelf. Oxon. Par. cum Edd. Colv. Vulc. Merc. Wow. *Pric.* est *verberabat*. Sed Flor. D'Orv. Fulv. Pith. et alii cum Edd. O. usque ad Colv. item Elm. Scriv. Florid. dant *converberat*, sive utraque brachia simul verberat, ut supra 'colnectat genas.' Lib. ix. p. 206. 'Qua pugnīs, qua cubitis, qua morsibus totam faciem, manusque ejus et latera converberat.' Adde Lexica. *Oud.*

Participatis nocturnis imaginibus] Pal. *participat nocturnarum imaginum secreta*. Elmenh. Immo in Pal. Oxon. Guelf. utroque, Reg. Par. Inc. itidem exaratur, *n. im. sec. participabat*, non *participat*, ut scribit quoque male *Pric.* In D'Orv. et *participabat nocturnorum imaginum secreta*. Quia vero omnes illi codices in hoc Charites somnio admodum mutili et interpolati sunt, non ausim cum *Pric.* eam lectionem reponere. Nam et

hinc, collatione cum reliquis Codd. et Edd. facta, refingi posset: *nocturnarum imaginum secretis participatis*: a qua conjectura non sum alienus. *Oud.* *Nec tamen cum quoquam participatis nocturnis imaginibus*] Reponamus *Oxonienſis, Fuxensis, et Palat. Mss.* scripturam, quæ fere sic habet: *Nec tamen cum quoquam nocturnarum imaginum secreta participat. Pric.*

Indicio facinoris prorsus dissimulato] 'Non ulli cordolio patefacto:' ut infra lib. ix. locutus. *Idem.*

Tacita decernit] Vulgo, *tacite*. Elmenh. Istud Adverbium *tacite* prave Colvius, et qui eum de more secuti sunt, reposuerant pro Adjectivo *tacita* contra Mss. O. et Edd. Vett. ac genium Appuleii. Sic 'tacitus inprecatus,' 'tacitus avolavit,' immo statim 'taciti eocæmus,' 'tacitus accedat.' Lib. ix. p. 186. 'tacitus ingemiscerem:' et similia innumera. Vide ad lib. i. p. 14. 'Ignavus ibat:' ad lib. v. p. 92. 'festinantes adveniunt:' ad lib. vii. 139. 'libentes accedunt:' et creberrime. Ceterum in Oxon. et D'Orv. est *decevit*. *Oud.*

Pctitor, uderat] F. *adorat*. Brant. Sic plane legitur in D'Orv. membranis. Verum tamen id verbum nimis abrupte hic poneretur. Appuleius in tali negotio ait: 'Sic adorat,' prolata verba tum subjungens. Vulgatum insuper firmatur ex lib. v. p. 90. 'jamque aderat ignobilis maritus:' et ita de sororibus *Psyches* in malam partem *adveniunt*. p. 92. Et similia sæpius. *Oud.*

Aures obseratas de nuptiis obtundens] Ibidem: A. o. *ad nuptias o.* Donatus ad Andr. 11. 2. 'Obtundere, sæpe repetendo dicere: translatio a fabris, qui sæpe repetunt, aliquid malleo trudendo.' Suidas: Διαθεβρλλημένος τὰ ὄτια οἶον, κατηδολεσχημένος ἢ, οἶον, πλειστάκις, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν πλείστα ἀκηκόως. *Pric.* *Obscratas aures*] Horatius: 'Quid obseratis auribus fundis preces?' *Idem.*

Astuque miro personata] Ἰσοκρηθεῖσα. Forte *mimo*. Vide pag. seq. *Soping. ad marg.* Atqui *mimus* eo sensu non pro *mimico* ponitur, sed est substantivum, sive ipsa simulatio. Vide ad Suet. Tib. c. 24. Plin. lib. vii. c. 12. 'Mimus commendationis peregerit.' Auctor etiam passim 'artibus' et 'sagacitati' jungit vocem *mirus*, ut lib. ix. p. 188. lib. x. p. 212. 223. &c. ac sæpiissime *mirum* pro singulari, novo, magno, &c. sumit. Vide Pric. ad l. h. p. 469. Nec secus alii. Vell. lib. ii. 27. 'miro opere fabricati.' Vide Burm. ad Flacc. Valer. lib. iv. 551. 'mira senectæ majestas.' Virg. Æn. iv. 458. 'mirus honor.' Barth. lib. xxiv. Advers. c. 12. *Oud. Illa clementer uspernata sermonem Thrasylli astuque miro personata, &c.*] Ἀπατῆσαι αὐτὸν ἔδοξεν, ἀντιλέγειν γὰρ οὐκ ἀκίβδυνον ἦν' ut iv. Achillis Tatii. Penelope de prociis suis apud Homerum: Οἱ δὲ γάμον σπείδουσιν, ἐγὼ δὲ δόλους τολυπέωσω. Pric.

Adhuc, &c. carissimi mariti facies pulchra illa in meis diversatur oculis] Curtius de Alexandro mortuo: 'Vigor ejus, et vultus educens in prælium milites, obsidentis urbes, &c. occurrebant oculis.' Quomodo hic frater sumendum vide in pag. 22. notatis. *Idem.*

Odor cinnamæus ambrosi corporis] Cantic. Solom. i. 1. Ὁσμὴ μύρων σου ὑπὲρ πάντα ἀρώματα. vide et iv. 13. 14. 15. Plutarchus Sympos. i. 6. de Alexandro: Λέγεται καὶ τοῦ χρωτὸς ἥδιστα ἀποπνεῖν, ὥστε καταπιπλάναι τοὺς χιτωνίσκους εὐωδίας ἀρωματίζούσης. In Epistola Smyrnensium de Polycarpo jam igni adposito: Εὐωδίας τοσαύτης ἀντελαβόμεθα, ὡς λιβαντοῦ πνέοντος, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν τιμίων ἀρωμάτων. Lucianus de Endymione: Ἀγαπεί τὸ ἀμβρόσιον. adde Gen. 27. 27. *Idem.*

Boni ergo et optimi consules] Haud inepte, nec ineleganter, nescio nunc quis, ex amicis meis, conjecit: *Boni*

ergo, o optime, consules, per ironiam, ut Thrasyllum securius decipiat Charite: quomodo et paullo post dixit, 'mi Thrasylle,' ut videbimus. Lib. x. pag. 229. 'Non prius, Medicorum optime,' &c. In Apolog. p. 559. 'Accipe, inquam, filiorum optime.' Estque frequens allocutio gratiam captantium. Lib. i. p. 16. 'parens optima, dic oro.' Adde N. Heius. ad Ovid. lib. i. Trist. 7. 5. 'Hæc tibi dissimulas, sentis tamen, optime, dici.' Invisis tamen Mss. tutius est nihil novare. Nam explicari potest per incrementum, quo frequenter Auctor utitur. Quasi dicas *boni, immo optimi consules*. Similiter Cicero pro L. Manil. c. 18. 'Magna ac multo maxima parte.' In Pith. *bono*. *Oud. Optimi consules*] Lib. vi. 'Et, quod a me retenta, &c. non sis, optimi consule.' Pric.

Si luctu leg. n. concesseris tempus] *Luctu* dixit antiquæ pro *luctui*, qua phrasi apud Varronem et alios, 'præire exercitu:' qua de re nos ad Fl. Vegetium, et Gellius lib. iv. cap. 16. *Itidem* lib. primo de Asino dicitur, 'primum ingressu stabulum.' De luctus tempore legitimo visum est rei illustrandæ Imperatoriam constitutionem subjicere, quæ est in l. si qua c. de secundis nuptiis. 'Si qua ex fœmuis perduto marito intra anni spatium alteri festinaverit nubere, (parvum enim tempus post decem menses servandum adjicimus, tametsi id ipsum exiguum putemus,) probrosus iusta notis, honestioris nobilisque personæ et jure et decore privetur, atque omnia, quæ de prioris mariti bonis vel jure sponsalium vel judicio defuncti conjugis consecuta amittat.' Decem menses olim luctus, proinde, ut anni quoque totius spatium fuerunt, testatur Plutarchus in Numa. Gellius videndus lib. iii. cap. 16. et versus Ovidiæ, ex primo Fastorum: 'Per totidem menses a funere conjugis uxor Sustinet in vidua tristia sig-

na domo.' De L. Ascanii Eppicani conjugē elegans et digna memoria inscriptio vetus inter Baias et Anversam: Liviæ Rufinæ nomen illi fuit; pars inscriptionis saltim adhibenda causa brevitas; 'Quæ adfecta cineribus conjugis adeo fuit, Ut ad secundum nullo unquam tempore transire Voluerit; quamvis diu superviveret: et ætas, Posceret et valida natura virilem, Quem semper servavit, animum fidemque, Pudicitia quasi mutare compelleret, Et ne brevem domesticam pugnam credas post maritum Vix. Ann. L. m. VIII.' &c. Quod ad luctui præscriptum tempus, de eo remissum quoque fuisse, cum privatis, tum publicis de causis, didici ex Festo: 'Minuitur,' inquit, 'populo luctus ædis dedicatione; cum Censores lustrum condiderunt; cum votum publice susceptum solvitur. Privatis autem, cum liberi nati sunt; cum honos in familia venit; cum parens aut liberi aut vir aut frater ab hoste captus domum redit; cum desponsa est; cum propiore quis cognatione, quam is, qui lugetur, natus est; cum in Casto Cereris est, omnique gratulatione.' Post cladem vero Cannensem, dum non essent matronæ, quæ sacra Cereris facerent, propter frequentiam lugentium, institutum Romæ fuisse, ne amplius centum diebus lugeretur; præter alios idem quoque Festus memoriæ prodidit. *Stewech.* D'Orvil. Fux. Guelferb. sec. quoque cum Edd. Elmenh. Scriv. et Florid. *luctui.* Quod tamen non necesse est, ut bene monet *Stewech.* Adi ad lib. I. pag. 4. Immo lib. IV. p. 86. 'luctuque publico congruens justitium.' Sed I. IX. p. 198. edunt omnes 'pauſam luctui fecit.' Inscriptionem, cujus partem hic refert *Stewech.* suspectæ fidei vide apud Grut. p. CCCV. 2. *legitimi* Guelf. pr. *Tum confeceris* a m. pr. Guelf. pr. *Oud.*

Quoad residuis mensibus spatium reliquum complatur anni] Apud Achillem Tatium ubi supra: 'Ἐπένευσεν ἡ γυνή, (dissimulante, ut hic Charite,) ἀξιοῖ δὲ, &c. ὀλίγην αὐτῆι χάρισσασθαι ἡμερῶν προθεσμίαν. De annuo luctus spatio vide c. 12. de divers. temp. præscript. Cujacium, et hoc loco Beeroaldum. *Pric.*

Tum incum p. tum, &c.] Tum bis cum Lips. Cod. habent Reg. Fux. Pal. Oxon. Par. D'Orv. et Edd. Vulc. Merc. Wow. *Pric.* de more; et ex perpetua fere variatione. Sed tamen Mss. antiquiores in hisce edere magis solent *quum* et *tum*; ut Flor. Pith. cum ceteris Edd. Consule omnino Drakenb. ad Liv. lib. I. c. 22. 'Quum ætas viresque, tum avita quoque gloria:' et ad lib. VI. c. 23. 'Ferox quum ætate et ingenio, tum multitudinis spe inflatus.' In D'Orv. est, *quæ res testes tum m. p. tum et l. In Guelf. utroque, annique res factum m. &c.* Secundo loco in Guelf. *sec. tumen. Oud. Quæ res, cum meum pudorem, tum etiam tuum salutare commodum respicit]* In Andria Terent. ille: 'Si in rem est utrique,' &c. ubi Donatus: 'Beve, utrique: non alteri utile, alteri inutile:' cur suum *pudorem* dixerit, ex lib. VIII. 10. et 11. discere: cur 'commodi salutaris' meminerit, continuo subjungit. Ovidius, etiam in nuptiarum argumento: 'Quamvis properabitis ambo, Differ, habent parvæ commoda magna moræ.' *Pric.*

Inmaturitatem nuptiarum] In Jure enim *inmaturum* dicitur *matrimonium*, quod intra luctus tempus contrahitur. Vide Cort. ad Plin. lib. IV. Ep. 2. 'nuptiæ lugentis *inmaturæ.*' *Oud. Indignatione justa Manes acerbos mariti ad exitium salutis tuæ suscitemus]* Lib. IX. 'Certe larva, vel aliquo diro numine immisso violenter ejus spiritum expugnari.' *Acerbos*, ante tempus factos. Virgil. 'Funere mersit acerbo.' Servius: 'Immature: a pomis

translatione facta: supra hic hi Manes ipsi: 'Acerbæ mortis meæ casu,' &c. *Pric.*

Nec isto sermone Thrasyllus sobrius factus, &c.] Lib. ix. 'Nec isto saltem tam nefario scelere impuratissima illa capita confutari, &c. potuerit.' 'Sobrius factus, σωφρονισθῆς.' *Idem.*

L. sauciantis susurros] Non male *sauciantis* exponit Beroaldus 'aures Charites vulnerantis.' Quis enim nescit, *linguam* tam in sacris, quam profanis libris comparari cultro, gladio, vel telo? Quia tamen in Mss. optimis et in his Pith. est *satiati* sine sensu, opinor corruptum hoc ex *latratu*, sive lascivo *gannitu*, ut alibi sæpe, instar canis Veneris rabie incensi, coitumque poscentis, et, ut subdit, 'improbis susurris.' In malam partem hic *latratu* quam *gannitu* maluit Auctor, quomodo mali oratores apud Ciceronem 'latrant magis, quam loquuntur.' Et Varro, 'cui lingua procax oblatrat senatum.' Sil. lib. viii. 251. quomodo et Græci ὑλακτεῖν et ἀθυλακτεῖν τινα dicunt. Vide Ælian. de Anim. iv. 19. Long. Past. i. 15. ac 'canina verba latrant' Ovid. in Ibid. vs. 234. et Val. Max. lib. viii. 3. 2. 'insinitatis forð latratibus.' Atque Electra apud Sophoclem vs. 301. τοιαῦθ' ὑλακτεῖ. *Oud. Sauciantis]* Cujus verba instar jaculorum sauciabant, convulnerabantque aures Charites, et mentem. *Beroald.*

Ingerere] Colvii vel Lips. *ingerere* expresserunt Vulc. Ed. pr. et Merc. cum Edd. Wow. et *Pric.* Beroaldi commentum *ingerere* propagarunt Junt. Ald. Colin. Bas. Vulc. Ed. sec. sed *inurgere* etiam D'Orv. Reg. Fux. *inarguere* Oxon. Par. et *inurguere* Pith. Gneff. ambo, Ed. Vicent. quod merito probarunt Wow. *Pric.* et divulgarunt Elm. Scriv. Florid. Id multo est efficacius ac bene *latratui* convenit, et idem, quod supra dixit, 'instanter garrere,' ac quasi impri-

mere ei susurros. Lib. ix. p. 182. 'Eos idemidem urgenti sermone comprimunt, promerent ocuis aureum cautharum.' Hoc compositum restat et apud Lucret. lib. v. 1034. ubi male *inurget* in Edd. aliquot. Vett. enim amarunt magis *urgueo*, quam *urgeo*, ut sexcenties a viris elegantioribus monitum est. Vide ad lib. iv. p. 70. *Oud. Inurgere]* Emenda, *ingerere*. Beroald. *Susurros, &c. intergere]* *Inurguere* recte veteres editiones habent: quibus proxime accedit Oxoniensis Cod. in quo *inarguere* scriptum. Gloss. 'Urgues, ἐπιέργαι, κατασπυέδει, ἐπικειται.' *Pric.*

Reiecta] Nihil mutandum. Ulpianus lib. iii. de susp. tutor. 'Si datis pupillo advocatis in mendacio revincatur.' *Colv.* Hoc monet *Colv.* quia in Lips. Cod. erat *ericta*, ut alibi passim. Sed *revinci* idem esse quod *convinci* tam de homine, quam re, jam Lexica satis probarunt; quamque crebro *revincendi* verbum adhibuerit Auctor, inspicienti Indicem in Delphini usus confectum patebit. *Oud.*

Istud quidem certe, &c.] Sic 'illud quidem certe' in lib. lxi. § 2. ff. ad leg. Aquil. *Pric.*

Concedas nec. e. mihi, Thrasyll] Sic vulgo Mss. et Edd. sed perquam languide. Quanto efficacius elegantiusque est, quod servarunt Mss. Pith. Palat. et D'Orv. *mi Thrasyll!* Atque ita olim ex ingenio emendavit J. Gruterus lib. iii. Susp. c. 11. et haud admonito lectore ediderunt Elmenh. et Florid. Posses suspicari *mihi, mi Thr.* a manu Appuleii fuisse. Sed *deprecanti* satis declarat, cui id concedat, necesse sit. *Oud. Deprecanti concedas]* In fragmentis Petronii: 'Saltem concede precanti.' *Pric.*

Ut interdum tacite clandestinos coitus obeamus] Sic supra v. 'clandestinos concubitus.' 'Furtivos amplexus obire' infra lib. ix. vocat. *Interdum* est *interim*: dum nempe reliquos dies

annus metiretur. *Idem.*

N. quisquam persentiscat] In Guelf. *persentificat.* In Mss. D'Orv. Pal. et Edd. Junt. legitur *præsentsicat*, sive ante sentiat. Verum Charite fingit, se cavere velle, ne interim aliquis quidquam de clandestino Veneris furto sentiat, et *persentiscere* aliquoties adhibuit Auctor. Vide Indicem. Eadem confusio est apud Terent. in *Heaut.* iv. 5. 21. 'Ne tu id persentisceres?' et Septimium de B. Troj. l. iii. c. 25. 'Nonne adhuc præsenserunt, eandem causam extitisse tantorum funerum?' quo loco non persuadet mihi Wopkens. Misc. Nov. Obs. t. 11. p. 66. illud esse idem quod *persentire*. Nam Mss. Obr. et Voss. præbent *pers.* uti eidem et Periz. lib. iv. cap. 3. 'reliquo adhuc ad persentendum spiritu,' non *præsensent*. Lib. iv. c. 11. 'Moxque ad aram, quo ne hostis dolum persentisceret, aversusque a duce, resistit.' Sic Mss. meliores, non *adsistit*. Lib. v. cap. 12. 'Et si qui persenserant.' Item in Solino c. 6. p. 16. Ed. Salm. 'Ex ejus fumo incolæ præsentiscunt, quinam flatus in triduo pertendant.' Sed et illic sex Mss. Leidd. optimi et Ed. Cam. *pers.* p. 18. 'Cum visos se persentiscunt.' Ita Mss. et Edd. p. 22. 'ubi terram persentiscunt.' pag. 24. 'persenserit.' p. 27. 'ubi eas persentiscant.' p. 44. 'Indicio odoris persenserunt.' Male Ed. Cam. *præs.* In Oxon. est *quicquam*. Oud.

PAG. 160 *Prolixe consentit*] Lib. x. 'Prolixe, &c. pollicetur.' *Pric.*

Opertas ex. u. tenebras] Facile quis substituat *opacas*, ut Virgil. l. x. *Æn.* 162. 'opaca Noctis iter.' Lucan. l. viii. 373. 'per opacas Bella geret tenebras,' sive noctis sive silvarum, ut opaca vita rustica in montibus et nemoribus Silio l. i. 395. ac passim. Noster l. xi. init. 'Noctis opacæ silentiosa secreta:' de dogm. Plat. p. 581. 'Opacitas noctis.' Vide et de Deo Socratis p. 770. Gell. l. x. 3.

Sed tamen cave, quid mutes hoc loco. Stat. l. x. Theb. vs. 18. 'dux noctis opertæ, Sorte Meges.' Quinctil. jam citatus a Pricæo Decl. x. c. 15. de incantatore: 'nunc opertæ arcana mea tenebræ adjuvate.' At ibidem vox *opertæ* Celeb. Burmanno suspecta est, eamque vix capiens suscepit inter alia *opacæ*. In Mss. ibi exaratur *opiūor*, quod forsā ex persona perorantis dictum explicari, adeoque servari possit. Alioquin proxime accedit *opimæ*, i. e. spissæ, densæ, et incantatori utilissimæ, ac grande lucrum adlaturæ. In Guelferb. *secten. ultro*. Oud. *Noctemque, et opertas exoptat ultro tenebras*] Ex more id genus sectæ, et similium lucifugarum disciplina. Prudentius: 'Aptamque noctem turpibus Nocturnus adulter fovet.' Horatius: 'Nocturnis ab adulteris.' Scholiastes: 'Occultis: hoc enim' (i. noctis) 'tempus criminī aptum est.' 'Opertæ' (id est, *operientes*) 'tenebræ,' sunt quales infra ix. 'illumem caliginem' vocat. Proverb. vii. 9. de mæcho juvene: 'Graditur in obscuro noctis, &c. in tenebris et caligine.' Job. xxiv. 15. 'Oculus adulteri observat caliginem: dicens, non me videbit oculus,' &c. Theodoretus Serm. 9. de Provident. Μοιχοι, &c. καὶ οἱ τὰ τούτων συγγενῆ μετέναι πολμῶντες, σκότῃ συνεργῶ κεχρημένοι, ταῦτα ποιεῖν ἐπιχειροῦσι. Tatius Achill. 'Densa noctis gavisus in umbra Tempestiva suis torpere silentia furtis.' Infra heic lib. ix. 'Jamque nocte promotā, &c. amatorem strenuum infert ad usque Dominæ cubiculum.' Firmicus viii. 12. de hujusmodi tenebrionibus: 'Puellarum concubitus cæca nocte sectantes.' *Pric. Opertas, ἕc. tenebras*] Quintilianus Declam. x. ex incantatoris persona: 'Opertæ arcana mea tenebræ adjuvate.' *Idem.*

Uni potiūdi studio postponens omnia] Terent. ii. 3. Eunuch. 'Mea nihil refert, dum potiar modo:' ubi Engra-

phius: 'Quælibet causa sit, dummodo ad hoc perveniam, ut possim potiri.' Infra lib. ix. de alio scortatore: 'Quidvis facere, quidvis pati paratus.' Plato in Symposio ait, τὸν τὴν πάνδημον Ἀφροδίτην ἀσπασζομένους ἐρᾶν ὡς ἀνδύωνται ἀνοητότατων, (melius ἀνοητότατα,) πρὸς τὸ διαπράξασθαι μόνον βλέποντας. Heliodorus lib. i. Πόθος ἀκριβῆς, &c. τῶν μὲν ξζωθεν προσπιπτόντων ἀλγειῶν τε καὶ ἡδέων πάντων ὑπερφρονεῖν' πρὸς ἔν δὲ τὸ φιλοῦμενον καὶ ὀρᾶν καὶ συννεύειν τὸ φρόνημα καταναγκάζει. supra heic lib. ii. 'Paratus vel uno suaviolo recreatus, super ignem istum porrectus assari.' *Idem*. *Uni potiundo studio postponens omnia*] Lucilius: 'Uno hoc non omnia muto.' Phædrus: 'Nihil respiciens dum dolorem vindicet.' *Idem*.

Tacitus accedas] *Tacitus* non est in Flor. *Elmenh.* Neque in *Palat.* ac displicuisse videtur *Elmenh.* et *Scriv.* qui uinculis circumscriptere, forsan quia sequitur 'unoque' (*Reg. uno quoque*) 'sibilo contentus;' quasi ideo non posset dici 'tacitus accedere.' Sed ita Tibull. l. i. 2. 32. ubi bene *Nostri* locum adfert *Bronkhusius*: 'Et vocet ad digiti me taciturna sonum.' *Mamert.* in *Genethl.* c. 3. 'Auræ tacitæ labuntur.' Adde *Burm.* ad *Æn.* ii. 225. *Liv.* l. i. c. 16. 'taciti arguerent.' In *Fux.* *Gnelferb.* utroque, *tacitus for. m.* *Ond.* *Quam probe veste contactus, omnique comite viduatus, &c. fores meas tacitus accedas*] Et statim: 'Te, &c. ad menm perducet cubiculum.' Infra lib. ix. 'Jamque nocte promotâ solum perducit ad domum, probeque capite contactum amatorem strennum infert adusque *Dominæ* cubiculum:' ad quem locum de adulteris coopertis plura. *Pric.*

Sibilo] Lib. ix. 'Januam pulsat, sibilo etiam præsentiam suam denuntiavit.' *Elmenh.* Vide *Pric.* *Oud.* *Unoque sibilo contentus*] *Hieronymus* in *Hilarionis* vita: 'Tactu, jocus, nutibus, sibilis, et cæteris hujusmodi,

quæ solent morituræ virginitatis esse principia.' Tibullus l. 2. 'Reseret modo *Delia* postes, Et vocet ad digiti me taciturna sonum.' *Basilius* *Hexæm.* vii. de *vipera murænæ* coitum appetente: *Συργμῶ τὴν παρουσίαν σημήνασα.* *Desumptus* mos hic *amatoriæ* fortasse ex *castrensi* militia. In fragmentis *Sisennæ*: 'Procul sibilus significare *Consuli* cæpit,' &c. *Servius* ad *Æneid.* ix. 'Secundum *Homerum*, exploratores quæcunque volunt plerumque sibilo significant.' *Pric.*

Claustris adhærens] De *clatris* vide quæ quosque laudet *Arntzen.* ad *Plin.* *Pancg.* c. 81. 'domitas fractasque claustris feras:' et *Comm.* ad *Propert.* l. iv. 5. 72. Quamvis ubivis nimium eam vocem intrudere nitantur viri docti. *Arnob.* l. vii. p. 214. 'feræ cavearum discentiant claustra.' Vide et ad *Luc.* x. 445. Verum utut sit, *clatri* vel *clatra* sunt fenestrarum vel cavearum, non januarum. Nihil ergo ob corruptam Editionis lectionem quid novandum. L. i. p. 8. 'non claustra perfringi, non fores evelli.' Adde p. 10. 'ad claustra pessuli recurrunt:' et *Pricæum.* *Adventu* rursus antique *Pith.* *Oud.* *Nutricem, &c. quæ claustris adhærens, excubabit adventui tuo*] De simili l. 6. Tibullus: 'Hæc mihi te adducit tenebris, multoque timore Conjngit nostras clam taciturna manus. Hæc foribusque manet noctes affixa, proculque Cognoscit strepitus me veniente pedum.' Pro *claustris* *Colvinus* *clatris*, insulsissime: lib. iiii. 'Domus januas, &c. evellere gestientes, claustrisque omnibus, &c. violenter evulsis,' &c. et vii. 'Januæ claustra sedulo exploraverat,' &c. adde l. xvii. § 1. ff. de action. empt. et vend. *Pric.*

Nec sequius aliquid suspicatus] Lib. ix. 'Nec quidquam moratus ac suspicatus,' &c. eod. lib. 'Ac nihil etiam tunc sequius suspicatus.' *Terent.* l. i. *Andriæ*: 'Nihil suspicans etiam

mali.' *Idem.*

Sed exspectatione turbidus] Menander: Πρᾶγμα ἔστιν ἐπίπνοον τὸ προσδοκᾶν. Velleius Patereulus lib. II. 'Difficilis est, &c. utcumque conceptæ spei mora.' Achilles Tatiui lib. IV. Οὐ δύναται τις πρῶθις ἀνέχεσθαι. Sallust. Jugurth. 'Animo cupienti nihil satis festinatur.' P. Syrus: 'Est cupiditati et ipsa tarda celeritas.' *Idem:* 'Etiam celeritas in desiderio mora est.' Firmicus VIII. 12. 'Puellarum conenbitus cœca nocte sectantes, et nimio impatientiæ ardore poscentes.' *Idem.*

De diei spatio, et vesperæ mora queratur] Tacitus Annal. II. 'Vix diei moram perpeusus.' Cassianus X. 2. de monacho acedia tentato: 'Solem, velut ad occasum tardius properantem, crebrius intuetur.' Sensus Appuleianus Ovidius in Epistolis: 'Longa mora est omnis nobis quæ gaudia differt.' *Idem* IV. Metamorphos. 'Pacta placeant, et lux tarde discedere visa est.' Claudianus in de nupt. Honorii et Mariæ: 'Incusat spes ægra moras, longique videntur stare dies, et lux tarde discedere visa est.' Heliodorus de Thyami lib. I. Ἐπὶ τῆς περὶ τὴν Χαρίκλειαν ἐπιθυμίας, καὶ παροῦσαν ὥραν ἀπέραντον χρόνου μήκος εἰς ἐπέρθεσιν ἡγούμενος. Macrobius Saturnal. IV. 6. 'Nascitur præter hæc de nimietate amatorum pathos. Si mihi non hæc lux toto jam longior anno est.' Aristænetus: Ἀπαντα βραδύνειν ἐδόκει τῷ Ἀκοντίῳ καὶ οὔτε ἡμέραν ἐκείνης (qua Cydippen duxerat) ἐνόμισε μακροτέραν εἶναι, οὔτε νύκτα τῆς ἐκείνης νυκτὸς βραχυτέραν. *Idem.*

Sol tandem nocti decessit] Pith. Edd. Vett. noc. tand. Reg. Fux. dec. noc. Oxon. Guelf. pr. nocte. Male. Dicitur enim hoc, ut 'decedere alicui de via' passim. Sic Varius et Virg. Ecl. VIII. 88. 'nec seræ meminit decedere nocti:' ubi vide Ursin. Alioquin vulgarius est *cessit*, ut I. III. p. 53. 'Quod ni Sol nocti cessisset.'

Transfertur etiam ad homines. Vide me ad Sueton. Cæs. c. 59. 'cedere adversæ tempestati.' Et forsitan restituendum Septimio de B. Troj. I. II. c. 4. 'Igitur adventante nocte cunctis cupientibus requies belli facta:' ubi Ms. Perizon. *cedentibus*. Bene, si *adventanti nocti* reponamus. *Oud.*

Et imperio] *Et ex imp.* est in Edd. primis et Beroaldi; *sed et imp.* Mss. Flor. atque Edd. Junt. Ald. Colin. Bas. Colv. Vule. Merc. ut copulæ hic sit rursus abundantia. Placet tamen id quod reposuit Wower. *ex cum* seqq. confirmaturque a Reg. Fux. Oxon. Pith. Guelf. utroque, Bert. D'Orv. Coll. Voss. etiam Nostri de more, præpositionem passim addentis; uti 'ex studio,' 'ex viribus,' 'ex jussu.' Pricæo adridebat magis *et*. *Idem.* *Adornatus]* *Adhortatus*. Colv. Sic etiam est in D'Orv. Guelf. pr. Quod placebat Sopingio et Pricæo, passive pro 'stimulatus,' 'incitatus,' ut opinor. In Coll. Voss. est *exhortatus*. Sic passive dixit 'cohortatus' Cato apud Gellium I. XV. c. 13. Noster 'canes inhortatos' I. IX. p. 203. de qualibus participiis plura vide ad I. IV. p. 71. 'Gladium deosculatum:' et statim 'mentia tarditate.' Verum non convenit ei vox *imperium*. Quare *adornatus* retineo. Nam, ut recte monuerunt interpretes, respicit ad Charites jussum, 'veste contactus et comite viduatus accedas.' *Oud.* *Ex imperio Charites adornatus]* *Contextus* sicut Charite præceperat: at in Fuxensi et Oxoniensi Mss. *Et imperio Charites adornatus, et nutricis capt. vigilia deceptus:* quam præ altera scripturam amplectimur. *Pric.*

Et captiosa vigilia nut. deceptus] In Mss. et Edd. est hic ordo: *Et nutr. capt. vigilia d.* nisi quod prave cuncta desint Edd. Wow. et Pric. Necquidquam est mutandum. Sic I. IX. p. 182. 'Astn captioso.' Et sic alii passim. Dein in Ed. Scriv. est ac-

ceptus, ex prioribus *nutrix* acceptum: 'te ad meum perducit cubiculum.' Sed ita *deceptus* est Thrasyllus. *Oud. Irrepat cubiculum, pronus spei*] Hieronymus de simili juvene in vita Hilarionis: 'Venit, præsumptum animo stuprum gerens.' 'Pronus spei' hic, ut lib. iv. 'spei fatigati.' Falsi porro qui *irrupit* pro *irrepat* reponebant. Lib. ix. de simili tenebrione: 'Irrepat temerarius adulter:' sic iv. 'caveam, &c. festinus irrepsit.' Cato apud Gellium: 'Ibi pro scorto fuit: in cubiculum subreptavit e convivio.' *Pric.*

Quod immixtum vino soporiferum gerebat venenum] Lib. vii. 'Et hercle suspicionem mihi fecit, quasi soporiferum quoddam venenum cantharis immisceret.' *Idem.*

Mentita d. tarditatem] Medicis membranarum accedunt D'Orvillianæ, passive ex frequenti tum aliorum, tum præcipuo Appuleii usu. Supra lib. iv. p. 66. 'ementita lassitudine.' v. p. 105. 'mentito nomine:' et h. l. p. 157. 'mentitæ pietatis.' Lib. ix. p. 184. 'stupore mentito.' p. 186. 'mentita præsumptione Dei.' Lib. x. p. 213. 'mentitis lamentationibus.' p. 230. 'mentitas lacrimas uxoris.' Quocirca Ablativum recepi; licet et lib. ix. p. 193. 'Intrepidum mentita vultum:' sed ubi multi Ablativi sunt proximi. *Oud.*

Cerebris potionibus, &c. facile sepelivit ad somnum] Plantus: 'Ut me deponas vino cam affectas viam.' *Pric. Sepelivit ad somnum*] Lib. ii. 'In profundam quietem sepulto.' *Idem.*

Jamque eo ad omnes injurias exposito ac supinato] Sic, 'vinctum, omnique patientiæ expositum,' Seneca lib. iii. de Ira dixit: bene autem de ebrio, *expositum*: supra lib. vii. 'Omnes vino sepulti jacebant, omnes parati morti, et expositi.' Basilii de poculis obruto: "Ετοιμος παθεῖν τοῖς ἐχθροῖς ὅσα βούλωνται. exemplum in Oloferne: bene et *supinato*, quod alie-

no arbitrio subjectissimum notat. Lib. ix. 'Nec ille, ut pinum humi supinatus est, vel repugnare, vel omnino munire se potuit.' Infra hoc libro: 'Supinato illi, &c. immanem draconem mandentem resistere.' *Id.*

Introvocata Charite] Onomast. vetus: 'Introvoco, εἰσκαλέω.' *Idem.*

Masculis animis, impetuque diro] Lib. ix. 'Ardentibus animis, impetuque vesano.' *Idem.*

Fremens invadit] Colvius, *ferine invadit*, inficete: supra lib. iv. 'Gemens ac fremens indignatione.' *Idem.*

Ac superstitit sicarium, et inquit] *Superstitit*, quod in Pith. et Edd. est ante Colv. *Pricæus* sumsit in præsentii, *supersistit* rejiculum putans, ad Apol. p. 44. Perperam omnino. Ei suffragantur Mss. reliqui. Quod si *Fux. supersistens* ab aliis confirmaretur, lubens in eam lectionem inclinarem. Sed in mea collat. est *supersistit*. Tum *sacarium, sicarium* de more in Mss. et Edd. aliquot. *En! inquit* confirmant Mss. O. Pithæano excepto. Vide ad p. 155. *Oud. Superstitit sicarium*] Virgilius, non dissimili materia: 'Quem Turnus superadsistens, sic ore profatur.' *Pric.*

En carus maritus] Guelf. sec. *etrus.* Oxon. Guelf. pr. etiam *trux m.* Quod intrusum est ab nasutulo, qui non capiebat solitam Auctoris ironiam; nec melior est lectio, quam prolatam per Pontanum lib. iii. Anal. c. 17. ex conjectura exhibent Wower. et *Pricæus, carus mariti*: quod sine addito substantivo Appuleiani ævi Latinitas adhuc non patiebatur, licet lib. ix. p. 202. 'per suam suorumque carorum salutem' occurrat. Multum præstaret tunc scriptura Regii Codicis, *En carus amicus*. Sed per amarum sarcasum Thrasyllus *Charite* vocat *maritum*, quod quasi sponsalia jam cum ipsa contraxerat, et sua spe futurus erat maritus. Uti 'Mariæ maritus' Josephus Matthæi c. 1. 16. Sic 'socer' et 'gener' de futuro só-

cero et genero. Vide ad Terent. And. iv. 4. 53. Serv. ad Æn. ii. 343. Burm. ad Valer. Flacc. lib. iii. 497. 'Conjux de sponsa' apud Virg. Ecl. viii. 18. Æn. ix. 138. Tibull. iii. 2. 4. ubi vide Bronkl. et ipse 'maritus de sponso,' ibid. Lib. iii. 4. 31. 'Virgo deducta marito:' quo loco consule eundem, ac Pricæum ad lib. iv. p. 81. 'Tabulis etiam maritus nuncupatus.' Immo et Nostro lib. x. pag. 227. 'exciti frater et maritus.' Oud. Carus mariti] Lib. ix. 'Suam, suorumque carorum salutem adjurans:' ubi plura dico. Oxon. *trux maritus*. Pric.

Qui meum sanguinem fudit] Mariti mei: lib. iv. Psyche ad parentes: 'Quid spiritum vestrum, qui magis meus est, &c. fatigatis?' *Idem*.

Quod fraudulentus ambages in meum concinnavit exitium] Lib. ix. 'Scænas fraudulentas in exitum mariti subdolis ambagibus construebat:' de voce 'concinnare' supra pag. 146. dixi. *Idem*.

Oculi isti quibus male placui] Quibus dum placerem, male fecisse videor mihi: 'plus justo placui,' Horatius diceret: Beroaldus locutionem non intellexit. Hippolitus apud Senecam: 'Sum nocens, merui mori, Placui novercæ.' Seneca alter consol. ad Marciam cap. 24. 'Nullius spei se præbuit, et cum quarundam usque ad tentandum pervenisset improbitas, erubuit, quasi peccasset quod placuerat.' *Idem*.

Qui quodammodo jam futuras tenebras auspicantes] Scriptor Sapientiæ xvii. 20. de Ægyptiis: 'Ἐκείνοις ἐπέτατο βαρεῖα νύξ, εἰκὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοῦς διαδέχασθαι σκότους. Cyprianus in de hab. virg. 'Audaci conatu crines tuos inficis: malo præsigio futurorum capillos jam tibi flammæos auspicaris:' ex quibus forsân desumpta hæc Hieronymi: 'Nec caput' (filiole tuæ) 'gemma oneres, nec capillum irruferes, et ei aliquid de gehennæ ignibus au-

spicaris.' *Idem*.

Quiesce securus, beate somniare. Non, &c.] Temere et contra genium Appuleii ex unico Bertin. Codice, eoque recentissimo edidere Elmenh. et Scriv. *securæ*, et audacius Wower. et inde Elmenh. ceterique contra Mss. O. et Edd. priores *somnia, non ego te*. Verosimilius ex *somniare* effinxerat Sciopp. *somnia: te non ego*. Sed *somniare* deponentialiter usurpatur. Vide ad lib. iii. p. 57. 'Vigilans somniabar:' ut est in aliquot Mss. Quare nil temere mutandum erat. Si quis tamen te putet hic necessarium magis, quam ego, Scioppii amplectatur conjecturam. Oud. *Quiesce secure*] Judic. 18. 27. 'Venerantque in Lais, ad populum quiescentem et securum.' Pric.

Quiesce secure, &c. non ego te gladio, non ferro petam] Infra lib. ix. ille: 'Nihil triste de me tibi fili metuas: non sum Barbarus, nec agresti morum squalore præditus: nec ad exemplum mæchæ truculentæ sulphuris te lethali fumo necabo.' *Idem*.

PAG. 161 Absit, ut simili m. g. c. m. m. coæqueris] Parææus quoque et Pithææus ac Gnelferbytani suffragantur Edd. ante Colv. non agnoscendo τὸ *velim*. Sed cum ceteri Mss. Flor. Reg. D'Orv. Pal. &c. inserant *velim*, quod vel sic satis defendi potest, nni-ce tamen placet conjectura sive Colvii, sive Lipsii: *vel in simili m. genere, ἐνεργητικῶς*. Istud in præ ignorantia, et haud adtenta Appuleiani styli observatione sæpe ejectum vel corruptum est. Vide Ind. Notarum. pag. seq. in 'unita sepultura marito perpetuam conjugem dedere.' Sic apud Colum. lib. iii. in f. 'vel inseras' corruptit Sangerman. librarius in *velim seras*. Oud.

Viro tibi morientur oculi] Seneca Snasor. vii. 'Vives, sed eruentur oculi tibi.' Donatus ad Terentii Eunuchum: 'In oculis maxime sævire fœminas, et Tragœdiæ omnes et Co-

mœdiæ protestantur.' at hic de causa adæquata oculi excæcati. Terent. III. 2. Adolph. 'Adolescenti ipsi eriperem oculos : ' ubi Donatus : ' Bene oculus amoris indices ' (malim illices scribi) ' et flagitii adjutores.' *Morientur* hic, ut apud Enripidem, ὀμμάτων φόβος. Philo in de Princip. creat. 'Ὁφθαλμοὶ μὴ βλέποντες, νεκροί. *Pric.*

Dormiens] Homo dormiens nihil videt nisi in somnis, et per nocturnas visiones, qui exoculatus est, nihil videre potest, nisi in somnis et dormiens. Talem videndi usum Thrasylo renunciat. *Beroald.*

Faxofeliciorem necem inimici tui quam vitam tuam sentias] Sirachiides xxx. 17. Κρείσσω θάνατος ὑπὲρ ζωῆν πικράν. Saxo Grammaticus lib. vi. 'Cavendum duxerat, ne clarissimas manus turpissimi ciniflonis exitio commodaret : improbi amoris faeces gravius ignominia quam morte multatas existimans ; ita a quibusdam calamitosus extincto punitior existimatur.' In veteri Onomast. 'Faxo, ποιήσω.' *Pric.*

Lumen certe non videbis] Tobias ad Angelum Raphaelē v. 12. 'In tenebris sedeo, et lumen cæli non video.' Ibid. xi. 8. 'Aperientur oculi ejus, et videbit pater tuus lumen cæli.' Artemidorus lib. v. de cæco : Τὸ φῶς οὐκ ἔβλεπε. *Idem.*

Manu comitis indigebis] Χειραγωγῶ. vide, si videbitur, non injucunda ad Act. 13. 11. adnotata. *Idem.*

Charitem non tenebis] *Tenebis* proprie dictum. Lib. vi. 'Puellam elegit, &c. teneat,' &c. ad quem locum pag. 124. notata confer. *Idem.*

Nuptiasque non frueris] Sic Pal. et Flor. Vulgati, *nuptiis non fr.* Elmenh. In solo Flor. est *nuptiasque*. In Regio, Fux. Guelf. utroque, Palat. Oxon. *nuptias*. Vere, non *nuptiis*. Cum Accusativo verbum *fruo* quoque construxere Veteres, Cato, Plautus, et Terentius. Vide Elmenh. in Indice, Færnium ad Heant. II. 4. 21. 'In-

genium frui.' Scheffer. ad Phædr. lib. IV. F. 4. 'ne data possideant aut fruantur.' Placuit etiam Heinsio ad Ovid. lib. II. Art. 227. Infra lib. IX. p. 192. in Ms. et Edd. aliquot, 'libertatem fruuntur.' *Oud.*

Nec mortis quiete recreaberis, nec vitæ voluptate letaberis] Apud Quintilianum ille Declam. XII. 'Sic tabuimus, ut, &c. nec vivos habeamus, nec mortuos.' Optatus Milevitans de Corah et sociis ejus : 'Ne beneficium de mortis compendio consequi viderentur, dum non essent digni vivere, nec mori iis concessum est.' Tacitus (at proposito diverso) de Poppæa, Annal. XIV. 'Malorum præsigio jam a vivis exempta, nondum tamen morte acquiescebat : ' scribe, *e vivis*, et, *morte quiescebat*. De 'mortis quiete' supra pag. 40. dixi. *Pric.*

Errabis inter Orcum et Solem] Multimodis miseri sunt, misereque vivunt homines cæci. Chrysost. in Johan. homil. 16. fol. 603. Edit. Savillii : εἰ γὰρ οἱ τὸ φῶς τὸ ἡλιακὸν μὴ θεώμενοι, παντὸς θανάτου πικροτέραν ὑπομένουσι ζωῆν, τί παθεῖν εἰκὸς τοῖς τοῦ φωτὸς ἀποστερηθέντας ἐκείνους ; ἐταῦθα μὲν γὰρ ἐν τούτῳ μόνῃ ἀθυμία. ἐκεῖ δὲ οὐ μέχρι τοῦτου μόνον (καίτοι καὶ εἰ τοῦτο μόνον ἦν τὸ δευδόν, οὐδὲ ὅπως Ἰσὺν τὸ τῆς κολάσεως ἦν, ἀλλὰ τοσοῦτ' ἡλεπώτερον, ὅσον ὁ ἥλιος ἐκείνους τοῦτου κρείττων ἀσυγκρίτως ἐστίν.) νῦν δὲ καὶ ἑτέραν ἐστὶ προσδοκῆσαι τιμωρίαν. Elmenh. *Inter ortum*] *Lego oscum*, hoc intellectu : Inimicibus orbatus erat, incertus et dubius utrum viventibus an defunctis sit annumerandus. Nam nec plene vivus dici potest, cum careat usu oculorum, qui vitam a morte distinguunt : nec plene mortuus, cum ambulet et spiret : sed *inter Orcum*, hoc est, Plutonem, qui Deus est tenebrarum, et Solem, qui Deus est luminis, intermedius, et quasi in meditullio mortis ac vitæ collocatus videtur. *Beroald.* *Incertum simulacrum errabis inter Orcum et Solem*] Seneca Contro-

vers. 111. 5. 'Nihil est miserius quam incertum inter vitam mortemque destitui.' Thesens in ejusdem Hippolito: 'Ambiguus ut me sortis ignotæ labor Detinuit inter mortis et vitæ mala.' Idem Controvers. 1. 3. 'Inter Superos Inferosque jactata, in novam pœnam revixisti.' Mirifice autem Appuleii locum illustrant Artemidori ista: 'Ἐδοξέ τις λέγειν τινα̑ ε̑αντῶ, ἀποθανεῖν μὴ φοβοῦ, ζῆν δὲ οὐ δύνασαι: τυφλὸς ἐγένετο ὀρθῶς, καὶ κατὰ λόγον ἀποβάντος αὐτῶ τοῦ τοιούτου οὐκ ἐτεθηγκει γὰρ, παρόσον ἐξῆ οὐκ ἐξῆ δὲ, παρόσον τὸ φῶς οὐκ ἔβλεπε. lib. v. § 78. *Pric.*

Quodque est in ærumna miserrimum, nescis de quo queraris] Seneca Agamemnone: 'Nec hoc levamen denique ærumnis datum est, Videre saltem et nosse quo percas malo.' Guntherus lib. x. 'Vehementibus ora sagittis Figuntur: neque scire licet, neque cernere fas est Vulneris auctorem.' *Idem.*

At ego sepulcrum mei Tlepolemi t. l. cruore libabo] Conjecturam Beroaldi *libabo* Elmenhorst. et Seriver. in contextum receperunt. Sed, quæso, quid erit 'litare sepulcrum cruore?' An significabit 'placabo cineres Tlepolemi tuo cruore;' ejusque manibus tuis oculis parentabo? Quomodo Servius ad *Æn.* iv. 50. ait dici 'Deos sacris litare,' i. e. *placare*. Verum erravit Servius. Nemo, quod sciam, dixit 'litare Deos,' sed in dativo *Diis*, tum omisso, tum addito quarto vel sexto casu ejus rei, quam *Diis* offerebant, et qua eos placabant, quæque et ipsa dicebatur 'litare,' omisso dativo *Diis*. *Adi Comment.* quos citavi ad *Suet. Aug.* c. 96. 'sacrificio non litante.' Neque usquam aliter locutus est Auctor noster. *Lib.* 11. in f. 'tanto numeri litemus.' *Lib.* 111. p. 48. 'de latronis hujus sanguine legibus vestris et disciplinæ publicæ litate.' *Lib.* v. p. 109. 'Injuriam meam litatum crediderim.' *Lib.* vi. p. 128. 'Tibi

meis cruciatibus litatum est.' *Lib.* hoc p. 156. 'sua sævitiam litatum tanto periculo.' *Lib.* 1x. p. 190. 'Amplexibus litabant rudi Amori.' *Lib.* x. p. 230. 'Feralia mortuis litantur obsequia.' Posset quidem quis 'litare sepulcrum cruore tuo' explicare 'mariti mortem ulcisci tuo sanguine,' excitato loco Auctoris B. *Hisp.* c. 24. 'Centurionum interitio hac adversariorum pœna est litata.' Verum istius militis stylus tanti mihi non est, ut ad illum Appuleianum sermonem reformari velim. Ad hæc *Mss.* ad unum omnes, et *Edd.* ceteræ constant in verbo *libabo*. Quartum quidem casum cum aliis aliquoties huic verbo junxit Auctor, ut *lib.* xi. p. 242. 'primitias commeatu libant mei sacerdotes.' Tales pomorum primitias intelligit *Tibullus* lib. 1. *El.* 1. 13. 'Et quodeumque mihi pomum novus educat annus Libatum agricolæ ponitur ante Deo.' *Ill. Buh.* ad *Cic.* lib. 1. *Tusc. Q.* c. 23. censet leg. *primum*, ne omne pomum intelligatur Deo esse oblatum. Verum in verbo *libatum* satis liquet pomorum primitias modo intelligi. Unice id evincit locus ejusdem *Tibulli* lib. 1. *El.* x. 21. 'Hic placatus erat, seu quis libaverat uvam, seu dederat sanctæ spicæserta comæ.' Adde *Plinium* lib. xviii. 2. citatum a *Broukhusio.* p. 250. 'Insuper fluctus libant intritum lacte confectum.' p. 252. 'Deque penetrali fontem petito spondeo libat:' ut legendum opinor. Verum et Ablativo non parcius utitur, ut *lib.* 111. p. 55. 'litat vario laticæ, libat et mulsæ.' *Lib.* 1v. p. 78. 'poculis aureis, memoriæ defunctorum comitum vino mero libant.' *Priore sensu Virg. Æn.* vii. 245. 'Hoc auro libabat ad aras.' *Valer. Prob.* apud *Broukh.* ad *Tib.* p. 8. 'et hunc diem colentes lacte libant.' *Lib.* xi. p. 246. 'Aureum vasculum, de quo lacte libabat: quod male sumunt ibi in Accusativo antique. Nihil igitur hic mutandum.

Sed ex iis patet voculam *at* vel *sepulcrum mei* esse corrupta. Pro *at* certe in D'Orvill. Cod. est *ac*, in Flor. et Ed. Vulc. sec. ut coniecit Colvius, ad *ego sepulcrum*: ut præ vesana commotæ mentis perturbatione et festinatione *ego* inter præpositionem et ejus casum interponatur; sicuti milles in jurejurando et precibus, 'per ego te fœdera, dextram deprecor,' &c. quod et Noster adhibuit. Consule notata ad lib. IV. p. 84. et lib. VI. p. 111. Nam alicuiquæ passim τὸ *ego* pronomini ejusque adjectivo vel participio medium inserit Auctor. Perperam vero hinc tacite ediderunt Wower. Pric. Florid. *Ego ad sepulcrum* quod ferrem, si in illo exstaret codice, quia *ego* sæpe gravis orationis ejusve periodi initio adhibetur. Vide Drak. ad Liv. lib. XXI. c. 3. 'Ego istum juvenem domi tenendum, &c. censeo.' Vel aliud latet. Pro *mei* enim in Pithl. est *me*, in Lipsiano ac Guelf. sec. est *mis*, quod ridicule Sopingius capiebat ἀρχαϊκῶς pro *mei*; in Palat. nris. et pro *sepulcrum* scribitur *sepulc^c* passim: Hinc confici potest vel *ad ego sepulcrum* nonbris *Tlepolemi*, vel *at ego sepulti* nonbris *Tlepo. tuo* (in D'Orv. tuorum) *luminum cruce libabo*; quod explicat 'ejus manibus istis parentabo.' Oud. *Libabo*] Potes legere *libabo*, pro eo quod est *expiabo*, placaboque tali sacrificio. Beroald.

Sed quid mora temporis dignum cruciatum lucraris] Claudianus IX. 'Dum mora supplicii lucro est.' Statius: 'Quonam usque moram lucrabere fati?' sic, 'tormenta imminencia lucrari:' lib. III. apud Victorem Uticensem: et, 'lucrum suppliciorum captare,' III. 17. apud Egesippum. De voce 'lucrari' hoc sensu posita ad Act. 27. 21. dixi. Pric.

Et meos forsitan, &c. imaginariis amplexus] Lucretius IV. 'Et cui quisque fere studio devinctus adhæret, Aut quibus in rebus multum sanus ante

morati: Atque in qua ratione fuit contenta magis meus, In somnis eadem plerumque videmur obire.' In versiculis Catonis dictis: 'Mens humana quod optat, Dum vigilans sperat, per somnum cernit id ipsum.' In veteri Mimo: 'Amaus, quod suspicatur vigilans, somniat:' et in Veterum Poëtarum Catalectis: 'Vidi ego me tecum falsa sub imagine somni.' Servius ad II. Eclog. 'Epicurei dicunt (quod etiam Cicero tractat) geminam esse voluptatem: unam quæ percipitur, alteram imaginariam: eam scilicet quæ nascitur ex cogitatione.' Macrobius Somn. Scip. I. 3. *ἐνυπνίων* unam esse speciem ait, 'cum cura animi qualis vigilantem fatigaverat, talem se dormienti ingerit: ut, si amator deliciis suis fruentem se videat,' &c. Scholiastes vetus Horatii ad Serm. II. 'Solent homines quod cupiunt per somnium videre.' Hegeſippus II. 2. de Glaphyra: 'In somnis Alexandrum vidit, et complecti desideravit.' *Idem.*

Ad alium panulem caliginem exigila] Caliginem cæcitat. Apud Senecam Quintilianus II. 9. ille: 'Non video, nox oboritur, et crassa caligo.' *Idem.*

Attolle vacuum faciem] Frequens satis est locutio 'attollere oculos,' 'vultum,' 'genas.' Verum non video, quomodo hic Charite Thrasylo *vacuum faciem* adscribere possit; cum eam nondum oculis orbarit, ant jubere, eum, qui supinatus iacebat, faciem attollere. Neque id opus erat: cum e præc. et seqq. pateat, oculos ipsius satis expositos Charitæ fuisse, ut eos convulnerare potuerit. Sed bene, quod Mss. aliam lectionem nobis servarint, quam tenere transierunt eruditi. Nam etiam in Regio, Palat. Guelf. Oxon. Par. D'Orvill. scribitur *ac* vel *at tu vel tum in vacuum* (Oxon. Guelf. pr. *vacuum*) *faciem vindictam* (D'Orv. Guelf. sec. *vindicta*) *recognosce*. Quare vix

debito, quin legendum sit, *ac tum in vacua facie vindictam recognosce.* Ait Charite: Evigila ad caliginem, et tum recognosce pœnam in facie, quæ erit oculis orbata. L. v. p. 97. 'In hoc parvulo cognoscam faciem tuam.' Nisi hæc velis jungere τῶ *vindictam*, ut sit, *vindicta quæ fiet in tua facie*, vel *in tuam faciem*. Nam sic Accusativus servari posset. Adi ad l. iii. p. 52. 'Cape in perfida muliere vindictam:' et ad seq. p. 'vindicavi in marito peccentorem.' *Oud. Vacuam faciem*] Oculis vacuam. Jocasta ad jam cæcum Œdipum: 'Quo avertis faciem vacuosque vultus?' Pollux II. 4. τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττειν, κοιλάειν, ΚΕΝΟΥΝ. *Pric.*

Ærumnas compta] Lib. vi. 'Quin et ceteras ejus ærumnas, &c. numerate.' *Idem.*

Faces nuptiales] Vide Servium ad IV. Æneid. *Elmenh.* Sic *faces nuptiales tuos illuminarunt thalamos*] Ovid. ubi supra: 'Affluit Alecto brevibus torquata colubris, Suntque sepulchrali lumina mota face.' *Pric.*

Ultrices habebis pronubas] *Pronubas*, ni excerpta fallunt, cum Edd. ostentant Florentinæ membranæ, forsitan et aliæ; probavitque cum Beroaldo *Pricæus*. Sed Mss. Fux. Lips. Pal. Oxon. Par. Guelf. uterque, Reg. D'Orvill. dant *prævias*: unde *Scriverius* junctim edidit, *prævias pronubas*. Male, si quid video. *Pronubæ* non præibant, sed deducebant, comitabantur sponsam, manu ducentes, matronæ univiræ; uti et Græca *παράνυμφον* vox docet. Inepti enim *Isid.* I. IX. Orig. c. 8. Vide *Serv.* ad Æneid. I. VII. 319. et *Burm.* ad *Lucan.* I. II. 357. cum quo nunc omnino illic intelligo *pronubam*, matronam, non sponsam, qui sic dici nequit. Sed et eadem ratio valet contra solam vocem *pronubas*, distinctas a *comite*, quæ potius est *pronuba*. Quin etiam dari mihi velim exemplum, in quo sponso plures uno adsignantur

Delph. et Var. Clus.

παράνυμφοι, seu *pronubi*, et sponsæ plures una *παράνυμφοι* seu *pronubæ*. Hinc passim tam proprie quam figurate *pronuba*, sponsæ et nuptiis comes, singulari numero ponitur. Exempli sunt innumera. Adi modo *Brisson.* de Ritu Nupt. p. 319. et in fine ejus comment. et sæpissime 'pronuba Juno.' Quod et observarunt poëtæ in nuptiis infaustis. *Ovid.* Epist. II. 117. 'Pronuba *Tisiphone* thalamis ululavit in illis.' *Lucan.* I. VIII. 90. 'me pronuba duxit *Erinnys*.' Neque obest mihi *Senecæ* locus, ab *Elmenhorstio* et *Pricæo* allatus in *Œd.* vs. 644. Nam ibi emendandum est ex *Medicis* membranis: 'Et mecum *Erinnyn* pronubam thalami traham, Traham sonantem verbera.' Nec etiam ab hac sententia demoveor *Donati* verbis ad *Terent.* *Eunuch.* Act. III. Sc. 5. vs. 45. 'eam in lectum illæ conlocant.' Ipsum verbum *conlocant* proprium est, et adscribitur *pronubis*. Nam vel erravit *Donatus*, vel potius in genere dixit, verbum 'conlocare' esse proprium *pronubis* quibuscumque, licet singulis sponsæ nuptiis tantum adsint singulæ. Uti *Grammatici* passim et in specie de 'pronubis' ubique scribunt. Male enim quidam solis *pronubis* adsignant *Catulli* jussum *Carm. LIX.* 187. 'Vos bonæ senibus bonis, Cognitæ bene feminæ, Collocate puellulam.' Hoc enim munus cum *pronuba* peragebat et sponsæ mater, et nuptæ sanguine proximæ, quæ et lectum paraverant, straverantque. Hinc apud *Senecam* in *Phœn.* vs. 505. 'non te duxit in thalamos parens, comitata primos.' Ne ad alia provochem, et longior hæc fiat nota. Ob hæc omnia ab hoc loco alienas censeo *pronubas*, et vocem ex falsa glossa in textum irrepsisse opinor, sublata *prævias*, quæ unice vera erat. *Ultrices habebis prævias* jactantes faces furiales, et atras, pectorisque tui conscientiam perpetuo correpturas. Tædas enim faces-

Apul.

7 Q

que in nuptiis a pueris puellisque 'præferri solitas,' ut 'præluerent' sponsa sponsoque subsequenti, ut millenis locis patet, quis tandem nescit? unde infaustis in nuptiis Eumenides sive Furiæ et 'Ultrices diræ' passim faces præferunt. Ovid. l. vi. 470. Metam. 'Eumenides tenere faces de funere raptas; Eumenides stravere torum.' Ep. Her. vi. 46. 'sed tristis Erinys Prætulit infestas sanguinolenta faces.' Adde Burm. ad Val. Flac. Argon. lib. ii. vs. 173. 'Stygias infanda ad fœdera tædas:' at imprimis proprie Senec. in Troasin, vs. 1132. 'Cum subito thalami more præcedunt faces, It pronuba illic Tyndaris, mæstum caput Demissa.' Sic hic Ultrices præviæ sunt, Orbites comes sive *παράνυμφος* aut *παράνυμφος* (de quibus vocibus, num differant, nec ne, consule H. Steph. in Thes. et Comm. ad Hesych.) et *pone* stimulus conscientiæ. Oud. *Ultrices habebis pronubus*] Oxon. Fuxensis, et Palat. Mss. *prævias*: P. Fabro approbante: ego *pronubus* (quod Vicentiana aliæque veteres editiones præferunt) non puto rejiciendum. Ovidius in Epistolis: 'Pronuba Tisyphone thalamis ululavit in illis, Et cecinit mæstum devia carmen avis.' Seneca Œdip. 'Et mecum Erynes pronubas thalami traham.' Pric.

Perpetuæ conscientiæ tuæ stimulum] Melius, ait Pricæus, legas, quod etiam margini adlevit J. Tollins, *perpetuum*, nisi enallagen malueris. Ego sane eam malo, licet p. 162. 'marito perpetuam conjugem reddidere.' Quia animadverti eam hypallages speciem aliquoties iteratam esse ab Auctore nostro. Vide ad l. i. p. 15. 'Amnis vicinia sempiterna:' ad h. l. p. 154. 'Contentiosa pernicies:' ad l. ix. p. 182. 'cohibita equorum curruli rabie,' non *currulium*. ad l. xi. p. 241. 'palmæ victricibus solis,' et 'Arabici felicia germina,' ut in Mss.

pro victricis et feliciis. Porro in Edd. Vulc. sec. Elmenh. et Scriv. additur *tuæ* contra Mss. O. *Famulum Gnelf.* pr. et in marg. al. *stim.* Oud. *Perpetuæ conscientiæ stimulum*] Melius *perpetuum* legas, nisi enallagen malueris. Pric.

Ad hunc modum vaticinata mulier, &c.] Lib. xi. 'Ad hunc modum vaticinatus sacerdos:' et vi. 'Sic turris illa, &c. vaticinationis munus explevit.' *Idem.*

Acu crinali] Acus ad crines distinguendos in mundo muliebri. Tertullianus de pœnitentia: 'Cedo acum crinibus distinguendis, et pulverem dentibus climandis.' *Idem* de virginibus velandis: 'Vertunt capillum, et acu lascivior comam sibi inferunt, crinibus a fronte divisim apertam professæ mulierositatem.' Petronius: 'Et huic Psyche acu comatoria cupienti mihi invocare Quiritium fidem malas pungebat.' *Colt.* Hieron. in Esaiam lib. ii. cap. 3. f. 15. 'Habent acus mulieres, quibus ornatorum crinium compago retinetur, ne latius fluant, et in sparsos dissipentur capillos.' Et contra Ruffinum: 'linguam veridicam discriminati acu confodiebant.' *Elmenh.* *Acu crinali, &c.* *Thrasylli tota convulnerat lumina*] Terentii iv. 3. Eunuch. 'Ut ego, &c. in oculos involem venefico.' Donatus: 'In oculos, quasi amatori.' *Idem* ibidem ad Sc. 6. 'In oculos maxime sævire fœminas et Tragœdiæ fere omnes et Comœdiæ protestantur.' Propertius: 'Præcipueque oculos qui mœnere ferit.' 'Acus crinalis' autem non infrequens mulierum sævientium adjuventum. Philostratus de zelotypa quadam: *Ἐπιστάσα τῇ εὐνή, τῆς μὲν ἀμφω, τοῦ δὲ ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν ἐξέκοψεν, ἐναράξασα ταῖς περὶ ναις.* quibus adde quæ e Hieronymo et Petronio jam alii adduxerunt. Pric. *Acu crinali*] Isidorus Orig. xix. 31. 'Acus sunt, quibus in fœminis ornandorum crinium compago reti-

netur, ne laxius fluant,' &c. scribe, *ornatorum crinium*, ex his Hieronymi in Esaiam: 'Habent acus mulieres, quibus ornatorum crinium compago retinetur, ne latius fluat,' &c. vicissim in Hieronymo *laxius*, non *latus* scribe. Noster supra II. 'In effusum laxa crinem.' *Idem*. *Acu crinali*] Ut 'crinale aurum,' 'crinales vittæ' dicuntur, quibus fœminæ utuntur ad crines vinciendos: ita 'crinalis acus' ad cultum capitis adhibetur, ut in statione sit coma, nec sint sine lege capilli. 'Calamistrum' acus est major, quæ calefacta in cinere capillos torquet et ornat: cujus ministri a cinere 'cinerarii' et 'cinnifones' appellati. A 'calamistro' dicti 'calamistrati,' et 'calamistrata:' quam M. Tul. Gabinius effeminato adprobavit. Est et 'discerniculum' acus matronalis, a 'discernendo' dictum, quoniam eo discernitur capillus, et 'discrimen' capitis componitur. Ita enim dicitur divortium distinctioque capillitii in fronte. Ovidius 'Compositum discrimen erit, discrimina lauda.' Item: 'Longa probat facies capitis discrimina puri:' divus Hieronymus hoc discerniculum, quo discrimen ornatur, elegantius scitoque vocabulo 'discriminalem acum' appellat, qui scribens contra Rufinum, quod annotatu cognituque dignum est, sic ait: 'Fecerunt hoc et Fulvia in Ciceronem, et Herodias in Joannem, qui veritatem non poterant audire, et linguam veriloquam discriminali acu confodiebant.' *Beroald*.

Exoculatum] Luminibus orbatum, excæcatumque. *Idem*.

Dolore nescio crapula eum somno discutit] Bene restituit priorem lectionem Elmenhorstius, [vid. VV. LL.] confirmatam a Mss. meis O. nisi quod in D'Orv. Fux. et Oxon. male sit *crapula*. Colvius e Lips. Cod. videtur mutasse, quia non capiebat, quomodo Thrasylus ipse dicatur somnum discussisse. Quod tamen non facit *crapula*,

sed *dolor*, ut quis forte legere vellet, sciens in D'Orvill. esse *nescius*, et in Oxon. Guelf. pr. *nescium*. Sed ita solet Auctor ipsi personæ adtribuere, quod est rei: ut et monimus ad p. 158. 'Velut gravi tonitru percussa obnubilant animam.' De usu vocis *nescius* passivo, sive pro ignoto, vide Beroald. Pric. et supra ad lib. v. p. 96. 'nescia rudimenta.' Guelf. pr. *discute*. Oud. *Nescio*] Casus est dandi, ut exponas *Nescio* scilicet Thrasyllo, pro ignorantia, nescientique, a quo sit hoc passus. Quid si junctim legas *Dolore nescio*, ut sit septimus casus, et epitheton doloris, atque ita interpreteris, *Dolore nescio*, pro ignorato et latente? Namque apud priscos *nescius* dicitur, tam is qui nescitur, quam qui nescit: sicut et *ignarus*, non tam qui ignorat, quam qui ignoratur. Auctores Gellius, Servius, et cæteri: sic Virg. 'Pastor agens telis liquitque volatile ferrum Nescius:' ubi 'pastor nescius' significatur, qui nescitur et latet. *Beroald*. *Dolore nescio*] Dolore cujus efficientem causam nescivit: supra: 'Quodque est in ærænna miserrimum, nescies de quo queraris.' Vide IX. 12. A. Gellium: cujus obiter perturbatissimum locum sic ordina: 'Nescius quoque dicitur tam is qui nescitur, quam qui nescit. Plautus in Rudente: Quæ in locis nesciis nescia spe sumus. Sed super eo qui nescit,' &c. *Pric*.

Arrepto nudo gladio, &c. per mediam civitatem cursu furioso proripit se] Apud Petronium: 'Hæc locutus, gladio latus cingor, &c. mox in publicum prosilio, furentisque more omnes porticus prosilio.' *Idem*.

Solebat accingere] Bene vidit Colvius, se temere Lips. Codicis lectionem arripuisse. Nihilominus Vulc. Merc. Wower. Pric. ejus editionem sunt secuti, contra reliquos Mss. et Edd. O. De hoc verbo adi ad Ovid. lib. III. Met. 102. Ep. IX. 66. 'In-

cingi zonis dedecuisse putes.' Et passim. Sed et ipse Auctor rursus lib. xi. p. 243. 'Hic incinctus balteo militem gerebat.' In D'Orv. pro *solebat* exaratur *conseruerat*. Oud.

Proculdubio nescio quod scelus gestiens] 'In vultu pignora mentis habens.' Progne apud Ovidium vi. *Metamorph.* 'Magnum est quodcumque paravi, Quid sit adhuc dubito.' Heliodorus lib. v. *Δῆλος ἦν ἀπὸ τοῦ βλέμματος ἐμμανές τι διανοούμενος.* *Pric.*

Monumentum mariti contendit] *Pricæi* notam compilavit Floridus. Non vero *recta* est in Codd. Flor. et Fulvii, sed *secta*, ut habet Pithæanus. In D'Orv. a, certissimo indicio locum in mendo cubuisse. A plerisque Mss. abest hæc vox, sicut ab Edd. Colv. Vulc. Merc. Wow. *Pric.* Posset videri reponendum, *sic ad m.* sed malim cum Elmenh. Scriv. *Pric.* Florid. in Ursini concedere sententiam. Vide omnino ad lib. vi. p. 120. 'Ad inferos *recta* se posse descendere:' ac de verbo 'contendo' sine præpositione ad lib. ii. p. 30. 'Cubiculum meum *contendo.*' Oud. *Monumentum mariti contendit*] Repone ex cod. Fulviano, *Recta monumentum m. contendit*: infra lib. xi. 'Et *recta* patrium Larem, &c. *contendo.*' In vetere Onomastico: '*Recta, τὴν εὐθείαν.*' *Pric.*

Vi luatis totis ædibus] Istud *viduatis* pro conjectura ad marginem adlevit quoque Sopingius. Et sic primus edidit Vulcan. Ed. sec. quem secuti sunt Scriver. et Florid. E Florent. Cod. hic nihil varietatis est annotatum. Sed reliqui Mss. cum Edd. ceteris dant *nudatis*, sive vacuefactis, quod non erat mutandum. Ita 'nudari' dicuntur 'mœnia,' 'urbs,' quibus milites civesve excedant. Vide præter alios Drakenb. ad Liv. lib. xxi. c. 11. 'muros defensoribus nudasset.' Voce *viduatus* crebro quidem utitur Auctor, sed non nisi pro

privatus, adjuncta re, qua quis sit destitutus; ut 'viduatus solatio,' 'præsentia,' 'alloquio,' 'comite,' &c. Confer Judicem. *Nudatis* igitur restitui. Oud. *Nudatis totis ædibus*] Basilinus Homil. in Gordium Martyrem: 'Ἐξέλειπον τὰς φυλακὰς τῶν οἴκων οἱ φύλακες, ἀκλειστα ἦν τῶν ἐμπόρων τὰ ἐργαστήρια. *Pric.*

PAG. 162 *Capulum* [capit] *Tlepolemi* propter adiens] Non primus induxit vocem *capit* Elmenhorstius; sed cum Colvio etiam Vulc. Merc. Wow. et ante eos, ut vidimus, Stewech. e conjectura, confirmantibus Mss. Flor. Vide me ac *Pric.* ad lib. x. p. 213. 218. 'Cooperculo capuli remoto.' Egitque de hac voce seu conditorio corpus capiente etiam G. Cuperus lib. ii. Obs. c. 9. Serv. ad *Æn.* xi. 64. Absque iis codicibus Nostrique et aliorum exemplis, servari posset scriptura Codd. Lips. Pal. Oxon. Fux. Par. D'Orvillii, Guelf. utriusque, *caput Tlep.* ut Charite adstiterit ad illam monumenti partem, ubi jacebat compositum cadaveris caput. Belg. *aan 't hoofde end.* Sic enim clare Sueton. in Cæs. c. 84. 'Intraque lectus eburneus, et ad caput trophæum cum veste, in qua fuerat occisus.' Domit. c. 17. 'Neque ad caput' (lecti) 'quidquam, excepto capulo.' scil. pugionis, quo sensu si hic sumserit Auctor, quod nullus credo, quædam deessent. Oud.

Propter assistens] Vulgo, *prope a.* Elmenh. *Propter* Scriverius etiam edidit, cum Edd. Colvio prioribus et Mss. Fux. Pith. et Guelf. vere, ut hic docuit Stewechius, et adi ad lib. ii. p. 36. 'quam propter adiens.' Fatendum est tamen, τὸ *prope* non solum in ceteris post Colvium Edd. sed et in Florent. (ui fallant excerpta) ac D'Orvill. inveniri, solemnè scil. confusione. Oud.

Gladioque fulgenti singulos abigens, &c.] Excerpta Diodori Siculi de Aquilio quodam (ut heic Charite) sibi

mortem illaturo: Τὸς ἐπ' αὐτὸν ὀρμῶν-
τας ἐποίησε μὴ τολμῆσαι πλησίον αὐτοῦ
προσελθεῖν. 'Fulgentem gladium'
Noster, Virgilium imitatus, dixit.
'Abigere gladio' autem etiam apud
Ulpianum est Tit. de Abigeis. *Pric.*

Abjicite importunus lacrymas] 'Mu-
liebres tollite luctus: Flete alios, mea
mors lacrymis non indiget ullis.' *Id.*

Vindicari mei n. c. peremptorem] Lipsiano codici, cujus auctoritate Col-
vius cum seqq. et Florido temere
ejecit præpositionem, accedunt Pal.
Pith. Oxon. Par. D'Orvill. sed per-
peram, ut latius docet Pricæus; rec-
teque cum Elmenhorstio restituit
Scriverius. Plura vide ad lib. iv. p.
85. 'In pulcritudinem coutumacem
r. vindica' ubi itidem vulgo exsula-
bat. Fux. in meam. Pith. *judicati mei*,
Oud. *Vindicari mei mariti cruentum
percussorem*] Lætabunde, ut solent
qui plenarie litatum suis injuriis cre-
dunt. Apud Quintilianum III. De-
clam. ille: 'Percussi, &c. occidi,
hansi sanguinem noxium ultrice dex-
tra.' Ibidem v. 'Erige vultus pater,
&c. vindicati de sævissimis prædoni-
bus sumus.' *Vindicari in mei* autem,
non, ut hactenus in excusis, legen-
dum: supra lib. i. 'Statutum est ut
in eam, &c. saxorum jaculationibus
vindicaretur:' lib. II. 'Extremum fac-
inus in nefarium scelestamque istam
fœminam vindicate:' lib. III. 'Con-
stanter ferte sententias de eo crimine
quod etiam in civem vestrum, &c.
vindicaretis:' et i. Florid. 'Haud
secus in eum quam in sacrilegum vin-
dicaretur.' Jul. Paulus Sentent. v.
23. 'In honestiores pœna capitis vin-
dicari placuit.' *Pric.*

Punita sum fun. n. n. prædonem] De vi hujus participii similiumque
vide, iuter alia, Gifanii Ind. Lucret.
v. 'Consultus.' Sciopp. Veris. lib.
II. 2. Gudium ad Phædr. F. 2. Peri-
zon. in Sanct. Min. p. 136. Burm. ad
Vellei. lib. II. c. 97. 'peragratus par-
tes:' et Comm. ad Suet. Aug. c. 21.

'multatus est pœna:' sed ubi *ultus*
prætulit. In Edd. Elmenh. Scriv.
Florid. est *nupt. near.* Oud. *Punita
sum funestum nearum nuptiarum præ-
donem*] Quintil. IX. 3. 'Est et in ver-
bis:' (figura) 'ut, fabricatus est gla-
dium: et, inimicos punitus est: quod
mirum minus est, quod in natura ver-
borum, est et quæ facimus patiendi
modo sæpe dicere: et contra, facien-
di, quæ patimur: ut, vapulo: ideo-
que frequens permutatio est, et ple-
raque utroque modo efferuntur.'
'Nuptiarum prædo' hic, ut apud
Petronium, 'corporis prædator.' *Pric.*

Jam tempus est, ut] Exsulat ver-
bum substantivum a Mss. Lips. Pal.
Pith. Guelf. sec. et Edd. Colv. Vule.
Merc. Wower. Pric. In ceteris Mss.
et Edd. comparet, non quidem ne-
cessario, sed videtur Auctor ad ex-
sequiarum indicendarum formulam
adluisse. Terent. Phorm. v. 8. 37.
'Exsequias Chremeti, quibus est
commodum, ite. Jam tempus est:'
nbi vide Comm. et Kirchn. de Fun-
ner. In Ed. Florid. *uti*, et mox Oxon.
Ms. *deorsum.* Oud. *Jam tempus ut
isto gladio deorsus ad meum Tlepolenum
viam quæram*] Theagenes apud Helio-
dorum ad Charicliam suam, quam
crediderat interfectam: 'Ἀπολείψῃ με
μικρὸν ὕστερον, ἰδοὺ γὰρ σοι χοὰς ἐπάξω
τὰς ἔμμαντοῦ σφαγὰς. Appuleius hunc
locum e Virgilio sumpsit, apud quem
sic Dido: 'Et nunc magna mei sub
terras ibit imago:' et statim: 'Ultra
virum, pœnas inimico a fratre recepi.
Jam tempus,' &c. cum luce transigen-
tium sermo. Seneca (III. 23. de Be-
nef.) de C. Vettio captivo: 'Gla-
dium militi ipsi a quo trahebatur
eduxit: et primum Dominum occi-
dit: deinde, Tempus est (inquit) me
et mihi consulere, jam Dominum ma-
numisi: atque ita se uno ictu trans-
jecit.' *Pric.*

Et enarratis ordine singulis] Sic in
Bertin. esse [vid. VV. LL.] Sciopp.
in Susp. Lect. scripsit, probavitque.

Sed rectum est omnino *enarratis*, quod servant reliqui, ac statim sequitur *nunciaverat*; pro quo tamen in D'Orvill. est *narraverat*. Lib. ix. p. 206. 'cunctisque enarratis:' ut est in Mss. optimis. Lib. x. p. 230. 'Vixque enarratis cunctis ad uxorem mandat.' Et sic 'ordo narratæ rei' Phædr. l. F. 2. ibique Scheff. *per ordinem* etiam est in Palat. Guelf. sec. et Regio. *Ordinem* Fux. Frustra. Adi Pricæum ad lib. ix. p. 188. 'Ordine mihi singula retexe.' Burm. ad Virg. G. iv. 4. *Oud. Et enarratis ordine singulis, &c.*] Vide supra pag. 72. notata. *Pric.*

Ferro sub papillam dexteram transacto] In D'Orvill. est *dextra*. Quod juvat Pricæi conjecturam *dextera*, sc. manu, ut papillam intelligat sinistram, qua per ictum cordis paratior ad Orcum via est. Dein *transacto* est in D'Orvill. Pith. Guelf. pr. et Edd. Colvio prioribus. Passim quidem dicitur 'transigere aliquem gladio,' ut docere possunt commentarii eruditorum ad Phædr. lib. iii. F. 10. sed an *transigere gladium* occurrat, dubito. In Oxon. est *transadacta*. At Flor. Reg. Fux. Inc. Palat. cum Lips. Par. *transadacto* præbent, ut Colv. et seqq. rescripserunt. Vide ad lib. iv. p. 71. 'gladium per medium pectus transadigit.' Nec minus defendi posset *adacto* Ovidii aliorumque exemplis. *Oud. Ferro sub papillam dextram transadacto, &c.*] Ovid. 'Ferro per pectus adacto.' Per dextram (inquit) papillam transadacto: ita supra hoc libro: 'Per femur dextrum' (ei) 'lanceam immisit:' at cum per mammam sinistram ad Orcum sit paratior via, quid mali est credere *dextra* Appuleium scripsisse, sinistramque *papillæ* nomine ἐξόχως intellexisse? Paterculus lib. ii. de M. Bruto: 'Cum mucronem gladii ejus' (Stratonis) 'dextra tenens sinistræ admovisset papillæ, ad eum ipsum locum qua cor emicat impel-

lens, &c. uno ictu transfixus expiravit.' *Pric.*

Corruit] Sic quidem exaratur in Reg. Fux. Bert. aliisque, ut reposuit Colvins et seqq. sed Coll. Voss. *concurruit*, Flor. D'Orvill. Pith. Guelf. Oxon. Pal. aliique cum Edd. Vett. *concorruit*, forte pro una, simul, statim cum ictu corruit. *Oud. Corruit*] Supra, de eadem ista: 'Corruit corpus, et obnubilavit animam.' *Pric.*

Perroluta] Flor. *perrolutata*. Bert. *provoluta*. Elmenh. Ultimum edidit Scriverius, et placuit Salmasio et Wasso, ob seq. *perefflarit*, quod notaret, eam pronam cecidisse. Sed Guelf. pr. *pervoluptata*, ac verissime legitur in aliis, item D'Orv. Pith. Oxon. ex coll. Gron. *perrolutata*, sive crebro se intorquens, et palpitans in multo sanguine, ut lib. iii. pag. 139. ubi vide Pricæum. *Oud. In suo sibi perroluta sanguine*] Vide supra p. 45. adnotata. In Fuxensi et Florent. Mss. *perrolutata*. *Pric.*

Balbutiens incerto sermone] Ut solent animam efflati: supra lib. i. 'Cum ille impetu teli præsecata gula, &c. incertum stridorem per vulnus effunderet:' ad quem locum p. 10. notata vide: Lex 15. Cod. de Testam. &c. 'linguam seminecem' vocat. *Idem.*

Perefflavit v. a.] In Ed. Vicent. *perefflavere*. Ber. correxit *perflavit*, ut exaratur in Mss. O. (excepto Pithæano *perafflavit*) et Edd. usque ad Colvium, qui tacite rursus *perefflavit* reposuit. Et certe 'efflare animam,' in morte sollempnis est locutio. 'Perefflare' ergo esset penitus efflare. Magis tamen inclino in Pricæi conjecturam *proflavit*; quo usus est Auctor lib. vii. p. 141. 'proflatis naribus.' Anson. Epigr. 65. 'mactata est vacca Minervæ. Sed Dea proflata transtulit huc animam:' ubi tamen in Ms. est *proflatu*, scilicet *suo*. Plura de hoc verbo vide ad Frontin. lib. ii. c. 2. § 7. 'Auras proflare:' uti et Hein-

sus legit in Curtio lib. ix. c. 4. § 21. 'Efflare' et 'reflare anhelitus' confunduntur etiam lib. ix. p. 194. ubi plura. *Oud.* *Perefflavit virilem animam*] Ovidius de alia sui interfectrice, Lucretia; 'Fertur in exequias animi matronâ virilis.' In Oxon. *perflavit*: unde non male *proflavit* scribas. *Pric.* *Per efflavere*] Corrigen- dum est, *perflavit*, quod est efflavit, exhalavit animam, tamquam anima sit halitus et spiritus, super quo in primo commentario Tusculanarum copiosissime. *Beroald.*

Corpus ablutum] Superstitio Veterum cadavera lavare. *Ælianus Var. Histor.* lib. iv. ἔτι Δαρδανεῖς τοὺς ὑπὸ τῆς Ἰλλυρίδος ἀκούω τρεῖς λούεσθαι μόνον παρὰ πάντα τὸν ἑαυτῶν βίον, ἐξ ᾧδίνων, καὶ γαμοῦντας, καὶ ἀποθανόντας. Noster *Lucius* infra lib. ix. 'summis plangoribus, summisque lamentationibus, atque ultimo lavacro procurant.' *Lucianus* de luctu: Μετὰ ταῦτα δὲ, λούσαντες αὐτοὺς ὡς οὐχ ἱκανῶς τῆς κάτω λίμνης λουτρὸν εἶναι τοῖς ἐκεῖ. *Colc.* Ex more antiquo, quo mortuos lavabant. *Lib. ix.* 'Eum ultimo lavacro procurant.' *Socrates* apud *Platonem*, in *Phædone* f. 115. ἐμὲ δὲ ἐν νῦν ἤδη καλεῖ, φαίη ἂν ἀνὴρ τραγικός, ἢ εἰμαρμένη, καὶ σχεδὸν τί μοι ὥρα τραπέεσθαι πρὸς τὸ λουτρὸν. δοκεῖ γὰρ ἤδη βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον, καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν νεκρὸν λούειν. *Act. Apost.* c. 9. v. 37. Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν Ταβιθὰ, λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν τῷ ὑπεράψῳ. Sic apud *Galenum* de *Methodo medendi* lib. xiiii. c. 15. *Theagenem* jam mortuum, cui nec servus nec mulier, nec puer erat, *Cynici* lavant. *Elmenh. Corpus ablutum*] Ex ritu priscorum, apud quos cadavera abluebantur, et ungebantur. *Ennius*: 'Tarquinii corpus bona fœmina lavit et unxit.' *Virgilius* quoque vetustum morem expressit illis versibus: 'Pars calidos latices, et ahenâ undantia flami-

nis Expediunt, corpusque lavant frigentis, et unguunt.' Lavare cadavera proximis concedebatur. *Anna Maroniana* infit: 'date vulnera lymphis Abluam.' *Beroald.*

Munita sepultura] *Mss. O.* constant in scriptura *munita*, nisi quod *Palat.* et *Guelf. sec.* dent *munitam*. Nam fallit *Wower.* *Lipsii* et *Groslotii* conjectura *unita*, soli displicent *Vulcanio*, qui ἐκδόσει *sec.* exhibuit *uncta*. Quo scilicet 'lavatio' et 'unctio' cadaveris jungatur: ut fit sæpissime. Vide modo *Beroald.* et *Kirchm.* de funer. Sed solius lavationis hac in re meminit quoque *Appulei.* lib. ix. pag. 198. Contra solius unctionis in *Flor. n.* 19. ubi de utroque congressit multa *Colvius*. Nihilominus non placet hic *munita*, neque *Roaldi* explicatio. *Minuta* non convenit dignitati *Charites*. Quare omnino cum *Bran- tino*, sed divisis vocibus, lego, in *unita sep.* *Πλεονάζει τὸ ἐν frequenti Nostri* more. Vide p. 161. 'In simili mortis genere coæquari:' et *Indicem* notarum. Unico sepulcro jungi amabant carissimi conjuges. Vide *Beroald.* *Pricæum*, et mox *Elmenhorst.* item *Alard.* ad *Val. Flacc.* v. 58. 'nec separe conteget urna.' *Ovid.* *Epist.* xi. 123. 'Et refer ad matrem, socioque impone sepulcro: Urnaque nos habeat, quam libet arta, duos.' Et passim in *Inscriptionibus*, 'sibi et uxori suæ.' De participio *unitus* adi *Cellar.* *Cur. post.* p. 157. Et sic legendum lib. xi. p. 259. docuerunt viri docti: 'unita ratio numinis religionisque.' In *Mss. Sueton.* *Ang.* c. 62. etiam est *uniri*. *Oud.*

Ibidem] In eodem sepulchro conspultam una cum marito significat: ut sicut viventes fuerant mutua concordia copulati, ita et defuncti simul quiescerent. *Cleopatra* cum *Antonio* in eodem sepulchro concludi voluit. *Beroald.* *Corpus ablutum, unita sepultura ibidem marito perpetuam conjugem reddidere*] *Antiquæ* editiones, ut et

Oxon. Codex, *munita*: quod est qui (Roald.) conatur adstruere ex his veteris monumenti; 'Structura cum munitura sarcophagi,' &c. ego Lipsii (a quo *munita*) et sequor et conjecturam munitio. Tobias ad filium de uxore sua: "Όταν ἀποθάνῃ, θάψον αὐτὴν παρ' ἐμοὶ ἐν ἐνὶ τάφῳ. vide et Judithi. xvi. 28. Amator de amasio suo apud Lucianum: Τελευτηῖως δὲ ἐντολὰς τοῖς μετ' ἐκεῖνον ὑπ' ἐμοῦ στεργουμένοις ἐπιθήσομαι, κοινὸν ἀμφοτέροις ἐπιχῶσαι τάφον· ὅστέοις δὲ ἀναμίζαντες ὀστέα, μηδὲ τὴν κωφὴν κόνιν ἀπ' ἀλλήλων διακρίναι. quibus adde quæ apud Euripidem Admetus ad Alcestidem, et hoc loco ab Elmenhorstio allata. De ablutione cadaverum jam heic alii dixerunt: quædam et ad Act. 9. nos adnotasse meminimus. *Pric.*

Dedere] Conjuges uno sepulchro sepeliebantur. Burchardus Decretorum lib. iii. c. 162. 'Unaquæque mulier sequatur virum suum, sive in vita, sive in morte; quos conjunxit unum conjugium, jungat unum sepulchrum.' Ovid. *Metamorph.* lib. iv. Fab. 2. 'Quos certus amor, quos hora novissima junxit, Componi tumulo non invidetis eodem.' Sic Monica serio mandat filiis suis, ut illam edita anima in sepulchro chari mariti collocare velint, ut Augustin. lib. ix. c. 10. confessionum notat. Et Chrysost. matrem sepelit in conditorio patris. Grego. Patriarcha Constant. in *Vita Chrysostomi. Elmenh.*

Sponte delatus] Gloss. 'Τῇ ἰδίᾳ προαιρέσει, sponte, ultro.' *Pric.*

Ultronea vobis infesti Manes en adest victima] Excerpta Diod. Siculi, de Adrasto, quamvis involuntario homicida: Κατ' ἰδὴν ἐπὶ τὸν Ἄτρυος (id interfecto nomen) πορευθεὶς τάφον, εἰαυτὸν κατέσφαξε. *Idem.* *Ultronea, &c. victima*] De bove Julius Obsequens: 'Injussa de montibus per hostium classem adnatavit, sequæ ad arani percutiendam obtulit.' *Idem.*

Valtis super se diligenter obseratis,

&c.] 'Conspectum lucis fugiens, tenebrisque pudorem Celans.' *Idem.* *Valtis, &c. obseratis, inedia statuit elidere, &c. spiritum*] Supra heic de Charite: 'Inedia, &c. tenebris imis abscondita, jam cum luce transegerat.' Seneca (ad Marc. cap. 22.) de Cordo hoc idem genus mortis adsciscente: 'Lumen omne præcludi jussit, et in tenebras se condidit.' Curtius de Sisigambi, Alexandro mortuo: 'Abstiniuit cibo pariter et luce;' adde supra pag. 87. notata. Tertullianus de Lycurgo: 'Ut in secessu inedia de semetipso judicavit.' *Idem.*

Damnatum spiritum] Apud Petronium: 'Quid proderit hoc tibi, si soluta inedia fueris? Si te vivam sepelieris? Si, antequam fata poseant, indamnatum spiritum effuderis?' *Brant.* *Sua sententia damnatum spiritum*] In lib. i. ff. de confess. 'Qui quodammodo sua sententia damnatur.' Philotas ap. Q. Curt. 'Memet ipse non deseram, nec committam ut damnatus etiam mea sententia videar.' In vetere Inscriptione: 'Inferno Plotoni, tricorpori oxori cariss. Tricipitique Cerbero munus meum ferens, damnatam dedo animam, vivamque me hoc condo monumento,' &c. *Pric.* Spuria est inscriptio, quam hic profert *Pricæus.* *Adi Cel. D'Orvill. ad Chariton. p. 67. Oud.*

Hinc ille longo trahens spiritu] *Hæc ille recte exaratur in Flor. Pith. Oxon. Par. D'Orv. et Ed. Junt. post. ut restituit Wower. Sic nusquam inveni.* Nam *Vulc. Ed. utraque habet quoque hic. Lib. i. p. 15. 'Hæc Aristomenes:'* et passim. *Dein longo spiritu est in Flor. Bertin. Pith. et Edd. ante Vulc. sec. Ed. Quod commode explicari posset, scil. ut dicat Auctor, 'nuncium traxisse hæc verba relata longo spiritus ductu,' ut apud Virg. i. Æn. 371. 'suspiciens, imoque trahens a pectore vocem.'* *Sil. lib. viii. 79. 'Verba trahens largis cum fletibus.' Verum tamen malim cum*

aliis Mss. et Edd. posterioribus retinere Accusativum, sive *longos spiritus*, ut apud Gell. lib. XII. c. 2. 'spiritusque et anhelitus e pectore.' Sive *suspiritus* cum Brantio et J. F. Gron. ad Script. Eccles. p. 113. et Livium lib. xxx. c. 5. 'Crebro suspiritu et gemitu.' Quod præfero, quia ita clare præbent *longos suspiritus* membranæ Regiæ. Vide plura hic apud Pric. et ad lib. I. p. 5. 'Cum ille imo de pectore cruciabilem suspiritum ducens.' Item ad lib. v. p. 105. et ad lib. XI. p. 249. 'Fatigatos anhelitus trahens.' Quintil. Decl. XIII. c. 4. 'fatigatæ anhelitum traherent.' Ovid. lib. XI. Met. 709. 'gemitus e corde trahuntur;' et sæpe. Apage vero conjecturam Sopingii: 'Hic ille longo trahens spiritu,' pro *ilia*: licet 'trahere,' 'ducere *ilia*' frequenter hoc in negotio occurrant. Necessarium est pronomen *ille*. Oud. *Longos trahens spiritus*] 'Fatigatos anhelitus trahens,' ut infra XI. Gellius XII. 5. 'Spiritusque et anhelitus e pectore ejus evadere.' Vide supra pag. 5. notata. Horatius: 'Et latere Petitus imo spiritus.' Pric.

Mutati domini] *Dominii* habent Pal. Oxon. Fux. Guelferb. D'Orvill. &c. cum Edd. Wower. Scriv. Pric. et Florid. Verissime. Consule J. F. Gronov. ad Senec. de Const. Sap. c. 13. 'sed venales, sed novum aucupantes dominium:' et quos laudat Arntzen. ad Aurelii Victoris Epit. c. 6. 'salvo exempta dominio.' Mox in Par. Guelf. pr. male *mentientes* pro *metuentes*. Fux. met. nov. Oud.

Fugere comparant] Perperam Brantius Colvio adversatur, allato loco, qui hic nihil probat. *Fugere* habent O. Mss. et Edd. præter Beroaldi, Junt. Ald. Colin. Bas. 'fugæ se substituentes.' Si quid mutare malebant, refinxissent potius, *fugam comp.* Sic enim Auctor rursus ait lib. IX. p. 200. 'profectionem comparat.' Lib. XI. p. 257. 'domuitionem comparo.' Verum ut *paro*, sic etiam *comparo* cum

Infinitivo construitur. Adi P. Burmann. ad Ovidii lib. I. Metam. 225. et lib. II. Trist. 267. 'Urere tecta comparo.' Atque ita Terentius, Cicero, alii. *Idem. Fugere comparant*] Purior lectio, *fugæ se comparant*. Beroald.

Magna il. quidem commendatione] Offendit magnopere me istud *ille*, hac certe in sede. In D'Orv. est *magna illu comm. siue τῶ quidem*. In Regio Fux. *mea illa q. comm.* Respicit Auctor lib. VII. p. 142. 'evocato armentario equisone, magna cum præfatione deducendus adsignor.' Estne ergo leg. *m. illa equidem comm.?* vel *m. illa cum comm.* Amat enim Auctor ad emphasin addere pronomen: ut vidimus jam p. 2. 'a Plutareho illo inclyto:' aliisque in locis. Oud.

Quidquid in casula pretiosum conditum perrolat; meo atque, &c.] In Mss. plerisque et Edd. ante Colvium pro *perrolat* legitur *servabat*. Woverius primus inverso ordine præposuit *perrolat quidquid*. Sed deleto etiam *τῶ servabat*. Hinc Elmenhorstius et Scriv. *perrolat q. i. c. pretiosum conditumque servabat*, quod et ex Oxon. Cod. protulit Pricæus. Verum hiulca sic fit oratio. Non enim *meo, &c. describit*, cohærent præcedentibus. Quare tacite Floridus edidit *meoque*, quod Oxon. Exc. Gronov. ostendant. In Cod. Regio nec *perrolat* nec *servabat* invenitur. In plerisque deest *perrolat*. In Pal. Oxon. Par. Lips. Pith. Guelf. utroque, *conditumque serv.* quod Elmenh. Scriv. et Florid. edidere. Immo in Florentino scribitur, *q. i. c. pr. conditumque servabat, meo atque*: unde existimo istud *que* æque ac *servabat* et *perrolat* sua sede lapsum esse, et legendum, ut edidi: *quidquid i. c. pretiosum conditum servabat, perrolat, meoque*: sive celerrime petit et aufert omnes pretiosas res, quas servabat conditas in casula, et meo dorso inpositas absportans deserit sedes. Sic omnia aptissime procedunt. De verbo 'perrolare' adi Schwartz. ad Ma-

merit. Genethl. cap. 8. Nequaquam opus est τῶν que post conditum; sicut eo carent plerique Mss. et Edd. usque ad Elmenh. De rebus conditis adi Cas. et Salm. ad Spartiani Hadrian. c. 11. et ad Veget. lib. iv. c. 8. 'servare in conditis.' Non inepte etiam legas: *quidquid pretiosi*, ut apud Flor. lib. i. c. 13. § 11. 'Quidquid religiosissimi:' et passim. Colum. lib. iv. c. 17. 'Quidquid teneri est.' Sic enim ex Cod. Sang. aliisque leg. Vulgo *tenerum*. Prave est *quid* in Oxon. D'Orv. *quod* Fux. Guelf. bini. *casu* Pith. *capsula* Guelf. pr. *Idem*. *Perrolat quicquid in casula pretiosum conditum, meo, &c.*] In aliis *conditum perrolat*: at nec sic constructio procedit: repone ex Oxon. Ms. *Quicquid in casula pretiosum conditumque servabat, meo, &c.* vel, melius adhuc ex Vicentina editione, *conditum servabat*. Pric.

Asportans] In Edd. pp. Ber. Colin. et Mss. est *absportans*, ut alibi sæpius. Vide Hirt. B. Alex. in f. Nep. Them. c. 2. contra sententiam Prisciani pag. 571. Restituendum hoc verbum est e Mss. Septimio de B. Tr. lib. i. c. 9. 'Ea secum de domo Menelai asportata.' Sic in Voss. Vulgo *apport*. Cic. Parad. i. 'Multa de suis rebus secum asportarent.' Septim. lib. ii. c. 51. 'Asportatas prædas in commune solitum redigere.' Vulgo idem est error, sed, ut citavi, exstat in Voss. Periz. et Ed. Obr. *Oud*.

PAG. 163 *Pullos, passerres, hædos*] *Passeres* præbent Mss. Flor. Bert. Pith. et Edd. Colvio priores. Quare eos denno inculcavit Elmenhorstius, sed a nemine auditus, ut oportuit. *Anseres* dant ceteri Mss. O. et Palat. p. et *anserres*. Neque *passeres* defendere aliquo modo debuerat Colvius. Quis credat, eos in hoc rerum statu curasse, ut servarentur *passeres*, puerorum quidem, sed urbauorum et mollium, non rusticorum delicia? Prospexere futuræ vitæ, adeoque omnia illa congregare, quibus cum uxoribus, vel contubernalibus potius,

et infantulis vitam tolerare, vel iis divenditis pecuniam comparare possent. Adhæc talia hic nominantur, quæ *infirmo gradu fugam morarentur*. De *passeribus* ergo non cogitarunt. Confer et Lucian. t. ii. p. 603. *Idem*.

Hædos, catellos] Non minus, quam *passeres*, displicent hic loci *catelli*. Certe rusticis istis majori usui futuræ essent *capellæ*, quas *hædis* bene junxisset Appuleius. Quod miror, nemini tot interpretum et Criticorum suboluisse præter solum Piccartum, verbo monentem, *capellus* rescribendum in Peric. Crit. c. 13. *carellas* Guelf. pr. *Ilem*.

Quidquid i. g. fugam morabatur, n. q. p. ambulabat] Fl. *morabantur n. g. p. ambulabant*. Elmenh. Hanc potius, quam præced. *passeres*, scripturam Elmenhorstius amplecti debnerat. Nam sane hand est spernenda, et favet D'Orv. in quo *morabantur*. Quippe, uti *quisquis* jungitur plurali, de quo vide Cl. Burm. ad Ovid. Art. lib. i. 267. 'Quisquis ubique viri dociles advertite mentes:' sic etiam *quidquid* merito construi posse censendum est, nec minus ac 'quid hominum litigant' apud Terent. &c. Vide ad Sueton. Ner. c. 31. item 'quantum essent' in Aug. c. ult. et Comm. Alibi construitur et cum Adject. plurali. Adi Cel. Duker. ad Flor. lib. i. cap. 13. § 11. 'Quidquid, &c. partim in doliis defossa terræ recondunt.' Guelf. ambo, Pal. *fuga*. In Pith. *nostrisque p. Oud*. *Infantulos, &c. et quicquid infirmo gradu fugam morabatur, &c.*] Quod præcipue infantuli solent. Vide Matth. xxiv. 19. Virgilius de Iulo, jam capta Troja: 'Sequiturque patrem non passibus æquis:' vide et Genes. xxxiii. 14. Judic. xviii. 21. 'Fugam morari' supra etiam lib. iv. dixit. Pric. *Nostris quoque pedibus ambulabat*] Plinius: 'Alienis pedibus ambulamus:' supra l. vi. 'Quid meis pedibus facere contendis?' ubi dicta p. 128. vide. *Idem*.

Camporum ad spatia perrecti] In Ma-

nusc. omittitur præpositio, Apuleiano more. *Reposita* dicit, ut superius lib. IV. 'convalles repositas.' *Sciopp. in Synb. Tò ad abest* in Flor. *Elmenh.* His codicibus accedunt Palat. Oxon. D'Orvill. Fux. Pith. Gneff. Omnino recte. Non vult Auctor, se pervenisse in campos, quod significat *tò pervehi ad camporum spatia*; de quo vide ad l. I. p. 15. 'me usque ad ipsam civitatis portam pervecto:' sed post superatum montem emensos etiam esse camporum jacentia spatia. Tacit. l. II. Ann. c. 8. 'Lacus unde et Oceanum usque ad Amisiam flumen secunda navigatione pervelitur.' Arnob. l. VII. p. 174. 'Eleusinos etiam pervelitur fines.' *Prærecti* hic quoque probum esset, sive *præterrecti*, de quo alibi sæpe. *Oud.*

Jam respera semitam tenebrante] Ex Nostro lib. XXV. Ammianus: 'Vespera tenebrante, a cæna Jovianus raptus.' *Pric.*

Nos nocturna, i. v. matutina prohibebant egressionem] Gneff. pr. *egressionem*. Vehementer Pricæo placuit Cod. Oxon. scriptura per Græcismum: *nocturnam, i. v. matutinam egressionem*. Mihi id nimis audax et anomalum videtur, 'prohibeo te illam rem.' Librarii vero Appuleiani passim illam litteram *m* vel addiderunt, vel omiserunt, sensu ac constructione contrarium flagitante. Contra N. Heinsius ad Ovid. l. XII. Met. vs. 66. ubique Accusativum rei verbo *prohibere* junctum mutat in Ablativum. Sed adi Wopkens. in Misc. Obs. Nov. t. II. p. 12. me ad Cæs. l. II. de B. Civ. c. 35. 'Aditum prohibebant:' ubi tamen intelligi possent 'ipsi adententes hostes,' ut Cicer. Phil. v. 4. 'hostium aditus urbe prohibentur.' Ceterum inepte D'Orv. *perhibebant* sine conjunctione *etiam*. Ed. Ven. *prohibeam*. *Abest etiam a Fux. Oud.* *Unde nos incolæ nocturna, imo vero matutina etiam prohibebant egressionem*] Oxoniensis: *Nocturnam, imo vero matuti-*

nam e. p. egressionem: quam loquendi figuram Græcam nemo humanior respuerit. Sed et quarto et sexto casui jungi docet Servius ad II. Æneid. *Pric. Prohibeam*] *Lego prohibebant*, ut sensus fiat Incidior, utridiorque. *Beroald.*

fiat numeros grandes] *Sal. numero grandes*. V. D. ad m. Ed. Colv. *Oud.*

Fastis corp. sarcinosos] *Suginosos*, quod exhibet sola Vulcanii Editio, unice probabat N. Heinsius ad Ovid. Fast. l. VI. vs. 229. Sed bene vulgatum defendunt Beroaldus, exemplo Priap. Ep. 79. 'Non es poëta sarcinosior nostro:' et Pricæus loco l. IV. p. 73. 'sarcina corporis prævalebat:' ubi Vulcan. et alii pluribusque locis *sagina* substituere conati sunt. *Idem. Sarcinosos*] *Prægraves*, et carnis sarcina onustos. Ovid. in Priapeis: 'Nemo est poëta sarcinosior nostro.' *Beroald. Vastis corporibus sarcinosos*] *Male Colvins carnivoros*: supra IV. 'Ursam, quæ ceteris sarcina corporis prævalebat,' &c. sic, 'pabuli sarcinam,' in de Dogm. Platonis dixit. *Pric.*

Passim rapinis ads. infestare] Sic Mss. O. dant. Nec muto. Haud ineleganter tamen conjecit Pricæus ad l. IX. p. 202. 'Transeuntium viatorum passivis morsibus alumnatos:' ubi vide, et supra ad l. VI. p. 316. 'passivam congeriem.' Ceterum in Mss. Reg. Fux. D'Orv. est *infestatione* vel *infestatōe*. Si alicubi legeretur *infestitare*, ab eo hand alienus forem, ut mox *observitare*: ubi idem irreperat vitium. *Oud. Jamque ipsas vias obsidere*] *Plinius Panægyrico*: 'Nec mediocre pacis decus habebatur submotâ campis irruptio ferarum, et obsidione quadam liberatus agrestium labor.' *Pric.*

Et in modum latronum prætereuntes aggredi] *Judic. IX. 25. de Sichemitis latronibus*: 'Ἀνήραζον πάντας τοὺς διαπορευομένους ἐν τῇ ὁδῷ. *Idem.*

Immo vero] *Colvium secuti sunt reliqui*: de qua formula vide ad l. I. p.

10. Sed Flor. Pith. Fux. Guelf. pr. et D'Orv. servant *immo etiam*; et vero abest ab Oxon. Alibi *immo et*. Vide ad l. iv. p. 74. In Palat. et Guelf. sec. est, *Immo vero etiam*; ut paullo ante: '*Immo vero matutina etiam proli. egressionē.*' Dein male *rapidos* Pith. Fux. Guelf. pr. Adi ad p. 164. *Oud.*

Inertissimorum pecudum] Pricæus in notis exhibet *inertissimarum*; quasi ita hic vulgo legeretur, ex communi loquendi modo. Verum non modo Edd. O. sed et Mss. universi servant vocalem *o*. unde proclive est corrigere *pecuum*; quia solet Appuleius cam hujus vocis declinationem *pecu, pecua* usurpare. Vide ad lib. ii. init. '*boves et id genus pecua.*' Immo de Genitivo *pecuum* consule Ursinum ad Cicer. pro Lege Man. c. 6. et ad Festum; itemque Gronovium ad Gell. l. vii. c. 3. ex Ms. emendantem, *pecuum numerum*. Nihilominus, jubentibus Codd. servo *pecudum* a Nomiin. Plur. *pecuda*. Nam et eo usi sunt Veteres, ut late docet Nonius cap. 2. p. 159. Ed. Merc. Adde Vossium de Anal. l. i. c. 32. et sic Ms. in l. ix. p. 201. Ac forte restituenda est ea declinatio in Martiano Cap. l. vi. p. 204. Ed. Gr. '*In hac provincia Rhodanus fluvius ex Alpihus veniens, per Lemannum lacum meat, et caussas fertilitatis inportat, terræ germinibus, ac fœcundis:*' ubi Grotius conjecit *fœcundat*. Sed cum Glossæ exponant *pecoribus*, præfero ejusdem emendationem *fætubus*; nisi malis *faturis*, ut alibi sæpissime: vel, quia rarior vox corruptioni caussam dedit, *pecudis* sive *pecudibus*. Guelf. sec. *ineptissimorum*. Idem. *Exitiumque inertissimarum pecudum ipsis jam humanis capitibus inminere*] Ita ix. de cane rabida: '*Ac dehinc proximum petiisse stabulum, atque ibi pleraque jumenta, &c. incurrisse: nec postremum saltem ipsis hominibus pepercisse.*' '*Inertissimæ pecudes*' heic, ut in Apologia,

'*segnissima corpora,*' de eodem genere animalium. *Pric. Exitiumque, &c. pecudum*] Seneca cap. 17. consol. ad Marciam, de Dionysio Siculo: '*Libertatis, justitiæ, legum exitium.*' *Idem.*

Ossibus cuncta candere] Ovid. Fast. l. v. 558. '*Squallidaque humanis ossibus albet humus.*' Virg. xii. Æneid. Valer. Flac. lib. iii. Argon. v. 165. Ammianus lib. xxxi. *Elmenh. Suisque visceribus nudatis ossibus cuncta candere*] '*Campos sub clade latere.*' Imperator Claudius apud Trebell. Pollionem: '*Campi ossibus latent tecti.*' Plinius ii. 3. de Terra loquens: '*Quamque sanguine nostro irrigamus, insepultis ossibus tegimus.*' '*Visceribus suis nudatis ossibus,*' ut apud Zenonem Veronensem: '*Ubi que dispersi, ubique deperditi: semesis ossibus etiam, suis carnibus nudis:*' et Agathiam lib. ii. *Γυμνὰ δὲ τὰ ὀστά πίθηται σποράδην ἀνὰ τὰ πεδία περιεβρίμμενα.* et infra hoc ipso libro, '*ossa pulpis viduata.*' '*Candere ossibus cuncta,*' proverbiale est. Virgilius de Sirenum scopulis: '*Multorumque ossibus albos.*' Idem xii. '*Campique ingentes ossibus albens.*' Ammian. lib. xxxi. '*Campos ossibus albentes.*' Seneca Œdip. '*Et albis ossibus sparsum solum.*' Horat. '*Albis informem spectabunt ossibus agrum.*' Tactius Annal. i. '*Medio campi albertia ossa, ut fugerant, ut restiterant, disjecta vel aggregata.*' *Pric.*

Cautione summu viæ reddi debere] Vitiose in Edd. Colv. et Vulc. sec. excusum est *summæ*. Certo certius *summa* pertinet ad *cautione*, et rectius hæ voces transponuntur in Mss. Reg. Fux. Guelf. D'Orv. Oxon. *summa cautione*. Perperam etiam in D'Orvill. Pith. Fux. est *via*. L. vii. p. 150. '*pœnæ reddi.*' L. ix. p. 191. '*rursum se reddidit quieti:*' et sæpius. uti et '*thalamo,*' '*lecto,*' '*cubiculo se reddere,*' *similiaque.* *Oud.*

Et die jam propecto] Avienus Periegesi: 'Vix evecta dies illuminat:' ubi nialim *propecta* scribi: sic supra 'provectam noctem' II. lib. habuimus. *Pric.*

Sole florido] Eleganter, ut Lucretius lib. IV. 'Bina lucernarum florentia lumina flammis:' et alibi, 'flammai flore coorto.' Ubi notant docti ex Homero, *ἄνθος πυρός*. Etiam sic Æschylus Prometheo, ad Vulcanum: *Τὸ σὸν γὰρ ἄνθος παντέχρον πυρός σέλας Θρητῶσι κλέψας ὤπασεν*. Sed quidni eadem hic emendem Nævium sic apud Marcellum corruptum Lycurgo: 'Ut videam Vulcani opera hæc flaminis fieri flora,' legamque, *hæc flammis fieri flora*. Certe Junius, nostræ decus Belgicæ, dum legit, *hæc fimbriis fieri florida*. Junius non est. An non etiam protrahenda in lucem antiqua lectio apud Virgil. *Æneid.* XII. 605. 'Filia prima manu flores Lavinia crines, Et roseas lacerata genas:' quæ hactenus in Servii scriiniis latuit, pro seque supponi passa, *flavos Lavinia crines*. 'Est,' inquit Honoratus, 'sermo Ennianns.' Nullus in ejus scriptoris, quæ ad nos pervenere, reliquiis. Sed Attius Bacchis: 'Nam flori crines video ut propexi jacent.' Pacuvius Antiopa: 'flos dispargite crines.' Sunt, qui in Virgiliano versu nescio quam episyualæpham velint, *floreos Lavinia crines*; quos non bene sentire, hinc clarum. *Colv.* Adde eundem ad Sidon. *Apoll.* I. r. Ep. 6. 'prati floreas opes:' et Gronov. ad Gell. I. III. c. 9. 'flora et comanti juba:' qui bene Servii notam disposuit. *Oud.*

Bestiarum repigratur impetus] Confirmatur conjectura Lipsii, *repigrato f.* Putean. Hæc non capio, nisi respiciatur ad locum I. r. p. 7. 'repigrato fœtu.' Ed. Bas. pr. *repinguat.* Ms. D'Orvill. *repigrantur*, hand male. Passim enim *impetus* Noster cum aliis in plur. usus est, ut de asino I. VII. p. 147. 'furiosos direxit impe-

tus:' de apro supra I. I. p. 155. 'qua primos impetus reduxerat:' et sæpe. Solin. p. 22. de coturnicibus: 'impetus differunt.' Confer notata ad I. hujus p. 154. 'Quorsum proruperint impetus.' Pro *best.* in Pithæano legas *ferarum*. *Oud.* *Dirarum bestiarum, &c.*] Luporum. *Æneid.* VIII. 'Dirarum nidis domus opportuna volucrum:' ubi Servius: 'Dirarum, non nunc mali ominis dicit, ut sunt bubones: sed quæ humanis cadaveribus vescebantur:' ad mentem Auctoris nostri illustrandam appositissime. *Pric.*

Laciniatim disperso] Optime hunc locum illustravit, simulque vindicavit Beroald. e Colum. I. VII. c. 5. 'grex in laciniis colonis distribuatur:' ubi vide. Glossæ: 'Lacinia, ἀπόσπασμα πλῆθους.' *Palat. Pith. Guelf. pr. et Oxon. dispersos.* De *commeatu* adi ad p. 165. *comitatu* *Guelf. sec. a m. pr. resperso* *Fux. Oud.*

Cuneatim stipato commeatu difficultates illas transabiremus] Ammianus lib. XXI. de asinis agrestibus: 'Ideo simul incedentes, ut constipatione densa feroces leonum frustrarentur assultus.' In vetere Onomastico: 'Cuneatim, κατὰ στίφη.' Glossæ: 'Stipata cohors, συναλθὼν τάγμα.' et in aliis: 'Κούριον, τὸ σύστημα, cuneum.' 'Densi cuneis se quisque coactis Agglomerant:' qui locus e Virgilio desumptus. *Pric.*

Ecce festinationis] Purior lectio est, si legas *Cæcæ*. Nam bono epitheto 'festinatio cæca' nominatur, cum fere semper improvida sit, et cæcutiens: quam præposteram Cyprianus appellat, quam Livius inimicam consiliis esse tradit: et sane multi festinatione periclitantur: e contrario cunctatio nomen est virtutis, quo bono censentur probi imperatores. *Beroald.*

Et metu incertæ insecutionis] De qua, an superventura esset, incerti erant: sic infra IX. 'incertam venditionem' dixit. *Pric.*

Vigiliam noctis] Amicorum, ut puto, quispiam deleri vellet τὸ *noctis*. Quia sic Auctor ait l. i. p. 8. 'Circa tertiam ferme vigiliam conniveo.' L. III. p. 45. 'Quum fere tertia vigilia cuncta civitatis circumirem;' atque ita ceteri. Vide ad Pomp. Mel. l. i. c. 10. 'A quarta vigilia.' Suet. Calig. c. 54. Cic. passim. Nolim tamen, quum Mss. hic *noctis* retinent, quidquam innovari. Nam et sic Hirt. ait B. Afric. c. 47. 'Circiter vigilia secunda noctis.' C. 67. 'Quarta noctis vigilia.' Auct. B. Hisp. c. 11. 'Noctis tertia vigilia.' Immo ipse Appuleius pluribus locis τὸ *noctis* addit: ut l. III. p. 56. 'Jamque circa primam noctis vigiliam.' L. XI. init. 'Circa primam ferme noctis vigiliam.' Notandum tamen, semper *noctis* præcedere. Et hisce aliquo modo defendi posset nonnullorum Codicum lectio in Cæs. l. i. B. G. c. 27. 'prima noctis vigilia e castris Helvetiorum egressi.' Malium tamen vel sic ibi, ut dixi, *prima noctis*. Nec secus membranæ optimæ plurimæque præbent in Martiano Cap. l. vi. p. 194. 'defectus Solis in Campania diei septima visus.' Vulgo additur *hora*, ut paullo ante, 'Lunam noctis secunda hora defecisse.' Sed et illic in quibusdam a m. pr. *hora* est omissa. *Oud.*

PAG. 164 *Tunc ego metu prædicti periculi*] *Metu* pro *non inscius* revocavit Scriverius, quod editur ante Colv. et servavit item Pith. Cod. Sed *metu* præcedit et sequitur illico. Ac *non inscius* confirmatur a Reg. Oxon. Inc. et D'Orvill. quamquam admodum friget. Pal. Gneff. uterque, *non scius*. Vide, num scripserit Auctor: *Tunc ego eximie metuens præd. periculi*, et confer notata ad l. i. p. 7. 'metuens captivitatis.' Alibi quoque hæc jnnxit Auctor ut l. i. p. 15. 'Eximie metuens militi.' L. III. p. 46. 'Simul eximie metuens et hospitibus meis et mihi.' L. v. p. 101. 'tanti mali confinium sibi etiam eximie metuentes.'

Alibi 'eximie trepidus,' 'eximie trepidans.' *Idem.*

Quam potui] Non male *quam potui* reposuit Colvius e Ms. Lipsii, cui nec cinere videtur Regins. Inspice Heins. ad Ovid. l. III. Art. Am. vs. 262. et Rem. Am. vs. 325. Sed, ut adparet e nota Elmenhorstii, in aliis Mss. exaratur, quod prius vulgatum fuit, *quantum poteram*: et in Oxon. Par. Fux. Pal. Gneff. pr. D'Orv. habetur *quantum potui*. Corrigendum existimo, *quantum pote*. Et sic dein comperi esse in Cod. Pithæano. Quod, uti et *quantum potest*, omnibus personis et numeris adponitur. Vide Fabric. ad Terentii Eunuch. II. 3. 85. ac Phorm. IV. 3. 69. Solin. c. 30. ibique Salm. p. 275. Supra l. III. p. 61. 'nos, quantum pote,' vel potest, 'gravioribus sarcinis onerant:' ubi vulgo *possunt*. Catull. c. 46. 'Quantum qui pote plurimum perire.' Afranius Suspecta apud Nonium p. 186. Ed. Merc. 'In Orpinos jam, quantum pote, explodam hominem.' Sic recte Voss. a m. pr. et Ed. Gothofr. *potes* alii. Auson. Epist. XIV. 5. 'sed tantum adpropera, quantum pote.' Unde id restituendum existimo eidem in Technop. p. 474. 'Sed laboravi, ut, quantum ejus pote, absurda concinerent.' Vulgo *posset*, ubi in Ms. vetustissimo *possent*, in alio *quantum posset videri*. Solin. c. 11. p. 21. 'quanta pote tamen fide in designando operam locabimus.' Sic enim leg. e Mss. optimis, non *possumus* vel *quantam potest*. Vel etiam legi posset *quam pote*. Vide ad l. i. p. 8. 'Ante lucem an fugiamus illinc, quam pote, longissime.' L. II. p. 28. 'Accubueram, quam pote, tutus.' Varro passim *pote* pro *potest*. Sic de V. Pop. R. apud Nonium. v. 'Abstemius' p. 69. ut legendum e Ms. Voss. vetustissimo. Marcopoli περὶ ἀρχῆς ibid. v. 'Comest' p. 81. Plura apud Grammaticos. *Idem.* *Quam potui, turbæ medius, &c.*] Virgilius: 'Ipse

agmine Pallas In medio:’ ubi Servius: ‘Hic mos fuit, ut tirones ponerentur in medio, et ambirent viri fortes exercitum.’ *Pric.*

Inter conferta jumenta] Recte contra Scioppium judicat Elmenhorst. [vid. VV. LL.] licet etiam in D’Orv. et Edd. Vic. Ber. Bas. *conserta* legatur. Harum vocum perpetua est confusio, librariis, et nonnumquam viris doctis haud recte discernentibus earum significationem et vim. *Confertus* enim significat deusum, spissum, frequentem: adeoque huic loco recte convenit, ut mox, ‘confertæ juventutis strepitu.’ Sic enim legendum bene monuit jam Wowerius. L. IV. p. 76. ‘Confertæ manus violentia.’ L. IX. p. 203. ‘Inter confertam trepidæ multitudinis stragem.’ Solin. c. 25. ‘Si confertis pecoribus occurrerent.’ Et sic passim. Vide ad Frontin. l. II. c. 2. § 1. ‘Phalanx conferta sibi ipsa esset impedimento:’ ad Liv. l. XXII. c. 28. ‘Conferto agmine mittit equites.’ Virg. G. III. 369. ‘confertoque agmine cervi.’ Sen. Cons. ad Marc. c. 16. Justin. l. XXIV. c. 8. Stat. Theb. VII. 728. Flor. l. 14. *Consertus* vero significat commixtum, connexum; ut ‘conserta cadavera’ Lucano l. III. 575. ubi consule notata. Et sic ‘conserta tellus’ in *Ætna Severi* vs. 130. 156. Nam male Scalig. et Gorall. illic mutant *conferta*. Sic et ‘consertus clamor,’ ‘conserta vox,’ est mixta et inter se confusa, de qua dicam ad l. IX. p. 184. ‘clamore conserto.’ *Oud.*

Sed illa pernicious non erat alacritatis mœ, sed formidinis indicium] Firmicus in de error. prof. relig. ‘Facta ex ipso timore velocior:’ supra hic lib. VI. ‘Timor mihi ungnlas alas fecerat.’ *Pric.*

Metu magis volaticum f.] Oxon. *metum*. Guelph. pr. *mecum*. Dein D’Orv. *vollatius*. Oxon. Guelph. pr. *volatilum*; unde proclive est facere *volatilem*. Quia *volaticus* magis dicitur, qui in-

constans, vagus, et levis est: ut ipsi Nostro l. v. p. 109. ‘Psychen illam fugitivam, volaticam, mihi requirite.’ At *volatilis*, qui est volucer, facile et cito volare potest. L. v. p. 102. ‘per humeros volatilis Dei pinnae roscidæ.’ L. VI. p. 113. ‘nec indipisci maritum volatilem quiens.’ In Glossis tamen: ‘Volaticus, *περδεις*. Volatile, *πηρόν*.’ Dein per hæc Guelph. pr. *Oud.* *Pegasus inclutum illum metu magis volaticum fuisse*] Nicetas Choniates in Isaacio Angelo, de fugiente Branæ Alexii exercitu: *τὴν τῶν πολεμίων ἐπιδίωξιν δεδιττόμενοι, ἤχοντο τοὺς (αὐτῶν) ἵππους μὴ ποσὶ κῶπτειν τὸ δάπεδον, ἀλλ’ ἵπτασθαι κατὰ Πήγασον.* *Pric.*

Dum altum adusque cælum] Veterem et plurimorum Codd. etiam Florentini, Pith. Fux. Oxon. D’Orv. et Guelph. lectionem *in altum, et adusque c.* tacite jam revocavit Wower. et seqq. Temere Colvius e Lipsiano *in et et*, et hinc Vulcan. ejecerant. Abest quidem *in a Palatino*; nisi fallant excerpta. Sed Lipsius ipse a suo tantum abesse notavit *et*. Verum copula est necessaria. Pegasus non modo subsiluit *in altum*, sed etiam *adusque cælum*. Melius *in* posset omitti. Quia ‘altum subsilire’ adverbialiter sumi quit pro ‘alte’ vel ‘in altum,’ ut ‘sublime tolli,’ ‘volare,’ &c. Sed tamen in Appuleio occurrunt ‘in altum elevari,’ ‘efferrî,’ ‘proripi,’ ‘sublimari,’ l. III. p. 57. IV. p. 64. v. p. 104. ‘pinnis in altum se proripuit.’ VII. p. 143. et l. v. p. 97. ‘Licentiosa temeritate prosiliunt in altum.’ *Oud.*

Ignifera morsum Chimææ] Oppianus Cyneget. l. II. vs. 233. Plinius lib. II. c. 106. Martian. Capella l. VI. Tzetzes Chiliad. VII. Hist. 149. *Elmenh.* An ex poëta aliquo? Vide quæ margo Cod. *Pric.* det. *Wass.* *Dum in altum, et adusque cælum subsiluit ac resultat, formidans scilicet ignifera morsum Chimææ*] Ut primum hæc legi, imaginem horum versiculorum

concepi: 'Scilicet igniferæ morsum timet ille Chimæræ, Indeque ad extremum subsilit usque polum:' qui, ut nescio an sint Ovidii, ita hoc et scio et profiteor, ad marginem eos Oxon. Codicis totidem verbis me appictos invenisse. *Pric.*

Pastores qui nos agebant, in speciem prælii manus obarmaverunt: hic lanceam, ille venabulum, &c.] Diodorus de Sicularum divitum pastoribus (in Excerptis): Περιφέρωντες βόραλα, καὶ λόγχας, καὶ καλαίροπας, &c. καταπληκτικὴν εἶχον τὴν πρόοψιν, καὶ πολεμικῶν ἔργων οὐ πρόβω κειμένην. *Idem.* Hic lanceam, ille venabulum, &c.] Supra hic: 'Cape venabulum, et ego sumo lanceam:' et ix. 'Me lanceis illis et venabulis, &c. compilassent,' &c. *Idem.*

Salebrosa scimita] Glossæ: 'Salebræ, ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀνωμαλῖαι, καὶ βόθυροι.' Onomasticon vetus: 'Salebræ, ἐκρήγματα.' *Idem.*

Erant qui sudcs præacutus attollerent] Sallustius de parte quadam exercitus Catilina: 'Ut quemque casus armaverat, sparos aut lanceas, alii præacutas sudcs portabant,' &c. Virgilius: 'Hic torre armatus obusto, Stipitis hic gravidi nodis.' *Idem* vii. 'Non jam certamine agresti Stipitibus agitur duris, sudibusve perastis.' *Idem.*

Nec quidquam præter unicum tubam deerat, quin acies esset præliaris] Ammianus lib. xxviii. 'Cum hæc eadem numerantes notarii prope triginta assistant, cum thecis et pugillaribus tabulis, ut deesse solus magister ludi literarii videretur.' *Idem.*

Nequidquam frustra, &c.] Delerunt quidam posteriorem hanc, ut prioris vocis interpretamentum: quin potius copulam interposuerunt? Catullus: 'Rufe, mihi frustra ac nequidquam cognite amice:' at nil expungi debet: amat Scriptor hic (ut supra lib. i. monui) adverbia duo ponere, nullo ligamento adnexa. Glossarium: Μάτην, frustra, nequicquam, cassum: videtur *incassum* legendum. *Idem.* Ne

quisquam] Corrige, *nequicquam*. Græci τὸ ἀπὸν vocant, quando idem bis dicitur, junctim enim posuit *Nequicquam* et *frustra*: sicut etiam 'Ergo igitur' copulat: namque hæc repetitio dictionum idem significantium ornat identidem orationem, ut ostendit Gellius in xii. Attamen apud Aristophanem facetissimum comicorum, Euripides Æschylum insectatur, quod idem his dicat ἦ καὶ κατέρχονται, utrumque enim significat 'venio:' sicut μάκτρα καὶ κέρδος duo verba sunt idem significantia, hoc est, 'arcam panariam.' *Beroald.*

Timorem i. s. inanem] Lipsius conjecit *immanem*. Nihil mutandum censeo. Eventu patuit, illorum timorem fuisse vanum, quem tamen frustra perfuncti sunt; quum inde iis imminere periculum, unde non metuerant. N. Heinsius minus accurate ad Claudian. lib. i. in Ruf. vs. 35. citat *timore inani*. Nam vide ad lib. iii. p. 51. 'paupertinam Milonis cœnam perfunctus.' *Illum tvm* Guelf. pr. *Oud.*

Piores inhæsimus laqueos] Alibi Noster sæpius hoc verbo usus id jungit Ablativo cum aliis scriptoribus. Vide Indicem. Vel sic tamen nihil innovari velim: quia similibus compositis crebro Accusativum adponit, ut 'incubare,' 'insidere,' 'insistere,' &c. ut discere lector potest ex notarum Indice. Probat etiam Salmasius ad Tertulliani Pallium pag. 373. 'humerum adhæret.' Simile est Virgilio lib. viii. 124. Æn. 'dextramque amplexus inhæsit:' nisi subintelligamus *cervice* cum Burmanno, cui favet parodia Ansonii in Cent. nuptiali p. 511. 'fixitque in virgine vultus, Oscula libavit, dextramque amplexus inhæsit.' sc. ori. In uno Cod. illic *adhæsit*. *Idem.*

Confertæ juventutis, &c.] Servius ad Æneid. ii. 'Juventus enunciatione singulare est, intellectu plurale.' *Idem* ad iv. Æneid. 'Juventa, Dea

illius ætatis est: juvenus, juvenum multitudo.' *Pric.*

Lupi, &c. nulli contra nos aditum iulerunt] *Plautus Capt.* 'Quasi lupus esuriens, metui ne in me faceret impetum.' *Idem.*

Satis agentes, &c. eximieque trepidi] *Glossarium:* 'Ἀγωνιῶ, satago, trepido.' *Supra lib. i.* 'Trepidans, et eximie metuens mihi.' *Idem.*

Canes rabidos et immanes] *Columella de re rustica lib. vii. c. 12.* de canibus: 'Villæ custos eligendus est amplissimi corporis, vasti latratus, canorique, ut prius auditu maleficum, deinde etiam conspectu terreat.' *Elmenh. Villa coloni, &c. canes rabidos et immanes, &c. quos ad tutelæ præsidia curiose fuerant alumni, &c.*] *In lib. xlii. ff. de acquir. rer. domin.* 'Cum pastori meo lupi porcos eriperent, hos vicinæ villæ colonus cum robustis canibus et fortibus, quos pecoris sui gratia pascebat, consecratus, lupis eripuit,' &c. *Philo in de Plantat. Noachi:* Τοῦ ἀνθρώπου κτήματα φρουροὺς ἔχει καὶ φύλακας ἀγρωτάτους θήρας, εἰς τὴν τῶν ἐπιόντων καὶ κατατρεχόντων ἄμυναν. 'Immanes canes,' ut apud *Ennium*, 'Immane' canes ut.' *Immanes* hic ad mensuram corporis, non animi feritatem refer: ita vocem eam et ἀγρῶν et μεγίστους *Glossarium* exponit. *Pric. Quibusvis lupis et ursis sæviores*] *Solinus c. 20.* 'Apud hos populos nati canes, omnibus feris antepponuntur: frangunt tauros, leones perimunt.' *Vide supra pag. 65.* notata. *Idem. Ursis sæviores*] *Juvenalis:* 'Sævis inter se convenit uris.' *Ammianus lib. xxiv.* 'Ursos ultra omnem rabiem sævientes.' *Id.*

Cujuscemodi vocibus] *Hujuscemodi*, quod ante *Colvium* vulgo edebatur, est in *Regio, Fux. Hujusmodi Pith. Ed. Colin.* sed *cujuscemodi* præbent *Mss.* quantum scio, reliqui; ut et posteriores omnes exhibuerunt pro 'cujuscemodi modi.' *Adi Colv. et Roald.* ad lib. ix. p. 77. 'arreptis

cujuscemodi telis.' Sic et legendum *lib. x. p. 219.* 'et cujuscemodi pulmentorum reliquias.' *Vulgo ejuscemodi.* *Lib. xi. p. 250.* 'Vannos onustas aromatatis et cujuscemodi supplicii congerunt;' non *huj.* *Flor. n. 15.* 'speculis, poculis, et cujuscemodi utensilibus,' e *Mss. Florentino et Pithæano.* Adde *Mercer. ad Septim. de B. Troj. lib. ii. c. 18.* 'Aurumque et alia cujusque modi dona.' *Vulgo et illic hujuscemodi.* item *lib. ii. c. 27.* 'multa cujuscemodi pecora:' ubi in *al. ej. huj. cujuscemque m.* *Plura vide apud Duker. ad Flor. lib. iii. 4. 2. me ad Hirt. B. Afric. c. 19. 36. &c.* et ad *Cic. lib. ii. de Inv. c. 44.* 'legem cujuscemodi sit.' *Ceterum in Oxon. exaratur voce n. inh. quod. Gneff. pr. mort. nobis. Oud.*

Jubilationibus solitis, &c. nobis inhortantur] 'Notæ vocis hortatu cient.' *Aristoph. Equit. [Vesp. 703.]* Ἴνα γιγνώσκῃς τὸν τιθασειτὴν, καὶ θ' ὅταν οὗτός γ' ἐπισίξῃ 'Ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν τι' ἐπιβύξας, ἀγρίως αὐτοῖς ἐπιπηδᾷς. *Hesychius:* 'Ἐπιβύξειν' κύνας ἐπαφιέναι, καὶ παρορμᾶν. *Infra l. ix.* 'Canes pastoricios, villaticos, feros atque immanes, &c. laxari, atque in eorum exitium inhortatos immitti præcipit:' supra *lib. iv.* 'Conclamant canes, utque ad melaniandum, &c. ferrent impetum, cohortantur.' *In vet. Onomast.* 'Hortatus, ἐγκέλευσις.' *Proprie etiam de rusticis, jubilari.* *Gloss.* 'Κραυγὴ ἀγροίκων, ejulatio, jubilatio:' vide et *Festum Pompeium.* *In eodem Glossario:* 'Ἐξαλαπίξω, exclamo:' fortasse ἐξαλαλάξω scribendum. *In alio Glossario:* 'Ἀλαλαγμὸς, jubilatio,' &c. *Pric. Jubilationibus*] *Ut 'quiritare' urbanorum est, sic 'jubilare' rusticorum: auctor M. Varro.* *Hinc 'jubilationes' et 'jubila' dicuntur inclamationes, et voces rusticorum.* *Calpurnius in Bucolicis:* 'Et tu merentes expectent jubila tauri.' *Ecclesiastici scriptores cum vulgo concinunt, a quo 'jubilare' accipitur pro*

exultare, et voce gaudium ostentare: quod Psalmographus prophetae in psalmis Græce habet: ἀλαλάξατε τῷ κυρίῳ, id nostri interpretati sunt, 'jubilate Domino.' *Beroald.*

PAG. 165 *Undique, &c. circumfusi*] Virgilianum est: 'Undique visendi studio Romana juvenus Circumfusa ruit.' *Æneid. II. Pric.*

Sine ullo delectu, &c.] Lib. IV. 'Sine ullo ciborum delectu.' *Idem.*

Canes copiosos, ardentibus animis alios] *Cupiosos* Guelf. sec. G. Vossius etiam e Ms. Lips. margini adscripsit *cupiosos*, et conjecit *rabiosos*. Sed frustra. Tunc enim bis idem dixisset Auctor. Ac *copiosi* pro multis occurrunt non modo apud Plinium sapissime (vide Indicem) aliosque, sed et Nostrum aliquoties, ut lib. IV. p. 83. 'Multi denique civium et advenæ copiosi.' Lib. X. p. 225. 'Brevibus admodum, sed satis copiosis pulvillis.' Immo, ut hic, lib. IV. p. 77. 'Cuneti canes de proximo angiportu satis feri, satisque copiosi.' *Oud.*

Inscindere] Colv. *insecundere*. Ego vulgatam non sollicitaverim, quod videam nimiumquam familiare huic Nostrum esse verbis et nominibus, ut paulo ante monuimus, τὸ ἐν jungere. *Brunt.* Scilicet, ut compositum ponatur pro simpliciter *scindere*; ut alibi 'incoactus,' 'integere' et 'intectus,' 'intollere,' de quibus vide loca in Indice citata; et sic habent Mss. longe plurimi. Quamquam in Oxon. et Par. videtur esse *insecundere*, ut in quibusdam codicibus esse scripsit *Beroaldus*, et hinc post *Colvium* admirerunt omnes Editores, ut 'insecundere equum,' 'asinum,' de quo vide ad lib. IX. pag. 206. 'insecundo me.' Lib. II. p. 32. 'Insecundo grabatulo, super me residens.' Ego tamen neutrum hic esse puto ab Auctore: sed *insidere*, quod egregie nobis servarunt *D'Orvillianæ* membranae. Hoc enim compositum sive a 'sido' sive a 'sedeo' (nam sexcenties in Mss. con-

funditur) partim cum quarto etiam casu construxere Veteres. Hic vero loci est a 'sedeo.' Vide *Græv.* et *Duker.* ad *Flor. lib. IV. c. 7.* *Drak.* ad *Sil. lib. V. vs. 3.* *Liv. lib. IX. cap. 14.* 'insecundis viis.' *Senec. Phœn. 122.* 'saxum insidens:' al. *o.* Et præsertim Nostrum lib. III. init. 'grabatum insidens.' Lib. IX. p. 199. 'dorsum insidens meum.' *De Mundo p. 736.* 'cogitationes insidere.' Mox ita 'residere:' et 'supersedere' cum *Accus. lib. XI. p. 246.* 'Quam supersedebant aspis.' Et quod hic 'insidere,' infra de Dracone ait: 'supinato illi mandentem insistere.' Frequenter autem 'insecundere' et 'insidere' cum derivatis permiscetur. Adi ad lib. IX. p. 205. 206. Ceterum non possum, quin hac occasione de verbo 'insidere' oblata simul emendem *Lucani* locum lib. II. vs. 654. 'tot oppressæ depulsis hostibus arces.' Ubi in veterissimis Mss. invenitur *infestæ*, in aliis *obsessæ*; quod placuit *Cortio*. Unice putem verum esse *insecundæ*, cujus glossa est *obpressus*; quodque crebro abiit in *infestus*. *Flor. lib. II. c. 1.* 'Infestum, et insecundum ab hostibus tumultum occupavit:' ubi *Leid.* Ms. non habet *et insecundum*: duæ aliæ *Leidd.* membranae *infestum*: unde cum *Salmasio* ex *Jornande* opinor *infestum* esse a varia lectione. Sed idem lib. III. 3. 13. 'In subsidio *Noricos* insecundat Alpium tumultos.' Ita recte Mss. vel *insiderat*. *Tacit. lib. XII. Ann. cap. 39.* 'montis præsidii insecundi.' *Stat. lib. XII. Theb. 236.* 'insecunda cubilia monstris.' Adde me ad *Frontin. lib. I. c. 5. § 32.* 'In loca insecunda.' Vulgo erat *infesta*. Immo 'insidere arcem' frequentissima Auctorum est locutio. *Virg. I. II. Æn. 615.* 'Jam summas arces *Tritonia* (respice) *Pallas* insecundit.' *Liv. lib. XXVI. c. 44.* 'Quingentis militibus arcem insecundit.' *Tacit. lib. III. Hist. cap. 69.* 'Arcem præsidii insecundit.' *Flor. lib. III. c. 21.* 'Arcemque *Capi-*

toli quasi captivam victor insedit.' Tandem etiam Appuleii. Apol. pag. 344. Ed. Colv. 'Verticem hominis velut arcem insedit.' Oud. *Cerneres non tam hercule memorandum quam miserandum spectaculum: canes copiosos ardentibus animis alios fugientes arripere, alios stantibus inhærere, et per omnem nostrum comœatum morsibus ambulare*] Fortasse ex his Taciti in Agricolæ vita: 'Tum vero patientibus locis grande et atrox spectaculum: sequi, vulnerare, capere: atque eosdem oblati aliis trucidare.' Pric. *Alios fugientes arripere*] De aliis canibus infra lib. IX. 'Latratibus absonis horribiles, eunt in homines, &c. nec fugientibus saltem compescunt:' quo loco plura. *Idem. Alios stantibus inhærere*] Ovidius: 'Hæsus cerno per ossu canes.' Infra heic de formicis, 'morsimuculis inhærentes.' *Idem. Inscindere*] Discindere, dilacerare, divellere. Quidam codices habent *Inscindere*, ut dicat, canes supra jacentes homines inscendisse, insillisseque. *Beroald. Per omnem nostrum comœatum morsibus ambulare*] Supra lib. III. 'Per totam domum cædes ambulet.' Pric.

Eccc tanto periculo malum majus insequitur] Virgilius: 'His aliud majus Juturna adjungit.' *Idem.*

Rusticani illi] Onomast. vetus: 'Rusticanus, ἀρροϊκος.' *Idem. Rustica*] Emendo *rusticani*: alioqui sensus confunditur, et structura solæcisimo claudicat. *Beroald.*

Quam p. c. cladem] Vulgo, *qua p. caderemus clade*. Elmenh. Is itaque revocavit cum Scriv. Pric. (in notæ præfixis) et Flor. antiquarum Edd. lectionem, quam unice veram quoque decerno. Neque Latinum credo *cavere aliqua re* pro *aliquam rem* vel *ab al. re*. Certe exemplum quæro. Nec statui potest esse singularis Appuleii stylus. Aliis enim locis vel præpositionem *a*, vel Accusativum addit, ut e seqq. patebit. Nihilominus Mss.

Flor. Reg. Fux. D'Orv. Lips. Pal. Oxon. Guelf. Par. et Edd. Vulc. pr. Wow. Pric. ostentant *qua clade*. Unde Vulcan. Ed. sec. dedit *caderemus*. Perperam. Pejns vulgo *carere* pro *ritare* habet junctum sibi Dativum lib. XI. p. 253. 'Quippe cum aviditati contumaciæque summe cavere, et utramque culpam vitare deberem.' Sed in optimis Florentinis membranis est *aviditate contumaciæque*. Hicne ergo excidit *a*, ibique *ab*? An potius utroque loco præferemus Accusativum, ut elapsæ sint lineæ — loco *τοῦ m*. Pro priore conjectura facit Auctor lib. II. p. 23. 'Cave tibi fortiter a malis artibus Pamphilæ illius.' Apol. p. 539. Ed. Flor. 'ut sibi ab insidiis Rufini caveret.' Pro Accusativo, in quem pronior sum, stat idem ibid. p. 24. 'Hæc tibi cavenda censeo.' Lib. V. p. 104. 'Hæc tibi cavenda censebam.' Item de Deo Socr. pag. 692. Ed. Flor. lib. VI. pag. 124. 'dum t. scias æmulos tuos cavere:' de quo tamen loco ibi vide. In Apol. p. 403. Ed. Flor. 'peccatum sollicitins cavet.' p. 448. 'potentia caveri potest.' Pro quo Accusativo Auctor etiam posnit Genitivum, participio junctum, de Deo Socr. p. 697. 'similium munium caventes.' Ceterum in Ed. Junt. pr. legitur, *q. p. nequiremus cladem*. In Guelf. pr. quoque *cladem*. Optime. *Qua* sive *qua parte caderemus* seu *vitaremus cladem*. Oud. *Ut discernere prorsus nequiremus quam potissimum caveremus cladem*] In Andria Terent. II. 6. 'Quem (inquam) ad cœnam vocabo meorum æqualium Potissimum?' ubi Donatus: 'Æqualium ætate, potissimum dignitate:' vel ex isto Appuleii loco quam fallat vides: addemus tamen et alium ex Æmilii Probi Hænuibale: 'Cum quid potissimum vitarent, non viderent,' &c. *Quam* hic pro *utram*: vide ad Matthæum pag. 98. et 185. dicta. Pric.

Cominus canum, an eminus lapidum]

Seythæ apud Q. Curtium, ad Alexandrum: 'Inimicos sagitta eminus, hasta cominus petimus.' Vide p. 4. ad Apologiam notata. *Idem*.

Que dorsum meum residebat] Isidorus Orig. XII. 1. 'Asinus et asellus a sedendo dictus, quasi assedus: sed hoc nomen (quod equis magis conveniebat) ideo hoc animal sumpsit, quia priusquam equos caperent homines, huic præsidere (lege *residere*) 'cœperunt.' *Residere* et tertiæ et quartæ inflexioni Appuleius jungit: priori sæpius, posteriori et hic, et x. 'Consueta loca residentibus: et ibidem: 'Me, &c. *residens*, &c. comissimis sermonibus affatur.' *Idem*.

Quo dolore commota] Infra hic: 'Quo dolore, &c. *instincta*.' *Idem*.

Fletu cum clamore sublato, maritum suum pastorem illum suppeliatuna ciet] Lib. IX. 'Atque ut ejus lethalem ululatum cognovere ceteri fratres, adveniunt mæsti suppeliat.' *Idem*. *Fletu cum clamore sublato*] Infra lib. IX. 'Sublato flebili clamore.' Seneca Troade: 'Et vos flebilis clamor movet, Furorque cassus femine?' *Idem*.

Domini fidem clamitans] Fux. *Deum f. cla.* Bene. *Roald.* Monuit id quoque Beroaldus, et expressere Junt. post. Colin. &c. Nam priores Edd. habebant *domini*, quo posses Imperatorem intelligere, cujus fidem implorare, et per ejus Genium obtestari solebant, ut lib. IX. p. 208. 'Militum fidem Cæsaris identidem implorantium, at illius, adsidue Deum numen obtestantis: ubi itidem *domini* in Edd. pp. sed contra Mss. tam illic, quam hic. Milites Cæsaris fidem implorant, non rustici et pastores. Est autem illa corruptio frequens ex contractione *am* nata, ut lib. VII. p. 149. 'fidem hominum Deumque testabatur: item p. 172. 175. lib. IX. p. 190. 'fidem Deum boantem dominum,' et pluries. *Demum f.* Pith. *Oud.* *Fidem Deum clamitans*] Lib. IX. 'Recipit, &c. fidem Deum boantem Domi-

num.' Juvenalis: 'Nos hominum Divumque fidem clamore cimus.' *Pric.* *Domini fidem*] Tersior lectio est, *Deum fidem*, pro Deorum: usitata enim exclamatio est, ut Deorum fidem, hoc est, auxilium imploremus. *Beroald.*

Cruorem uxoris abstergens] Passim quidem hac in re *abstergere* et *detergere* dicunt auctores, sed tribus illis Codd. accedunt hic D'Orvill. Guelf. sec. in *abigens*: eoque abeunt Reg. Fux. *abiens*, Oxon. Par. Guelf. pr. *abjiciens*, seu *abiciens*. Immo in Coll. Voss. est etiam *uxore*. Quare, ni iuliberet me Medicarum membranarum auctoritas, *abigens* reposuissem; quomodo *scabies abigentia* corrigit N. Heins. in Macrobi. lib. III. Sat. c. 3. Sic certe 'exigi macula' et similia sunt in usu. Adi Comment. ad Sueton. Aug. c. 94. Quin et apud Petron. c. 89. legas 'metus abigit lacrimas,' sive amovet, non lacrimare facit; quamvis aliter explicet Burmannus. *Oud.* *Cruorem uxoris abstergens*] Gellius v. 14. 'Detersi cruorem: infra hic lib. IX. 'Prolatum capite sanguinem detergens.' *Pric.*

Quod] Lege, *quid*: hæc est enim pastoris illius, cujus uxor saxo ieta fuerat, vociferatio, per interrogationem miserationemque deprompta. *Beroald.*

Miseros homines, et laboriosos vintores] Firmicus VIII. 29. 'Faciunt viatores, &c. qui omnis laboris onere prægravati, vitam miseram ducant.' *Pric.*

Invaditis, perteritis, atque obruitis] Dno tantum verba, ut *cidere* Colvius et seqq. *incaditis atque obteritis* habent quoque Reg. Fux. Flor. Oxon. Guelf. Pal. Par. D'Oiv. cum Ed. Junt. post. cum antea ederetur *invaditis ac perteritis* (vitiose *terri* Junt. pr. Ald. Col. Bas.) *atque obruitis*. Grosi. et Stew. *proteritis*, Colv. ad lib. IV. pag. 76. *proterretis*. Ms. Inc. *perterretis*. Ego malim cum Heinsio

ad Ovid. Am. lib. i. 9. 12. vetustam lectionem, a Ms. Bertino servatam sequi, *inv. perteritis atque obruitis.* In Pith. est quoque *inv. ac prosternitis atque obruitis.* Plautus et Columella usi sunt τῶν *perterere*, cujus glossæ videntur 'prosternere' et 'obterere.' Nequaquam certe delendum est *obruitis.* Dno enim dicit Auctor, et *perterere* ad canes, *obruere* ad lapides pertinet. Hinc mox etiam jungit 'lapidum imbrem' et 'canum procellam' et 'lapidis' ac 'morsus vulnera.' Proprie autem *obru* dicitur de lapidum jactu. Vide Curt. lib. III. 4. II. vi. II. 10. 38. Ipse Appul. lib. x. p. 214. 'Lapidibus obrutum publicum malum.' *Oud.*

Quas prædas munitis] Inepte a Colvin defendi hic *munitis*, bene monuit nota præcedente Scioppius. Archaizantem Brantium non moror. *Mctuitis* e Fulviano receperunt Wower. *Pric.* et Florid. e seqq. scil. 'hanc ipsam cladem de vestris protelamus manibus.' Sed ibi fatentur, se prædas metuere. Idcirco aliud latere e proximioribus patet. *Minutis* Guelf. sec. *minutis* etiam in Palat. *initis* in Florent. Scilicet legendum erat *punitis*. Nihil a vobis *prædati* sumus: ob quod nos *puniatis*, nihil *damni* vobis attulimus, quod *vindicetis*. Creberrime enim 'punire,' Ciceroni et aliis jungitur ipsi crimini, ob quod quis puniatur. Et sic Noster lib. v. pag. 95. 'ad superbiam puniendam.' Apol. p. 542. Ed. Flor. 'mendacium puniendum.' In Flor. N. 3. 'ad stoliditatem puniendam.' Immo forsane pejus est corruptus locus, et scripserat Appuleius *punitum itis*. Ut apud Plant. et Terent. 'is perditum, is quæsitum,' &c. Gell. lib. vii. c. 3. XII. 1. 'socios servatum ire, interfectum ire.' Vide et Salmas. ad Tertull. Pall. p. 106. Quin Nostro de Deo Socratis p. 644. 'Incepta prohibitum ibat, non adhortatum.' Sed et corrigendus sic e Mss. Auctor in

Flor. N. 16. 'Quibus tandem verbis gratias habiturus te commemoratum eam.' Vulgo *es* vel *sum commemoratum meo.* Idem.

At non speluncas ferarum, vel cantes incolitis Barbarorum] Seneca Thyeste: 'Tale quis vidit nefas? Quis inhospitalis Caucasi rupem asperam Heniochus habitans?' Pollux ix. 4. Θρηῖων μᾶλλον ἢ ἀνθρώπων πόλις. *Pric.*

Ut humano sanguine profuso gaudeatis] Firmicus vi. 31. 'Homicidam, latronem, et humano semper crnore perfusum.' *Idem.*

Lapidum congestus imber] Sive *conjectus*, ut e glossa pro *congestus* irrepississe Vitruvio diximus ad Sueton. Calig. c. 15. Eidem lib. II. c. 7. 'Gelididiis et pruina congesta:' uti legi debet e Mss. 2. Vossianis, et Franek. Vulgo *pruinis* sine sensu. Cap. 8. p. 31. 'Gelididiis et pruina taeta.' *Oud.* *Lapidum, &c. imber*] Phocas in Virgilio vita: 'Nocturnum furem saxeus imber habet.' De Stephano Prudentius: 'Per imbrem saxum Cælos apertos intuens.' De eodem Gregorius Nyssenus: Ταῖς τῶν λίθων νιφάσι καταχωννόμενος. Χερμαδων ἐπομβρίας apud Licophronem habemus. Lucianus Timoue: Πλείστους λίθους ξυμφορήσας, ἐπιχαλαζῶ, &c. αὐτούς. *Pric.*

De summo cupressus cacumine] Lib. v. 'Involavit proximam cupressum, deque ejus alto cacumine sic eam, &c. affatur.' Florid. IV. 'In quadam proxima quercu, in summo ejus cacumine, &c. sedit.' *Idem.*

De vestris protelamus manibus] Onomast. vetus: 'Protelo, ἀπείργω.' Sissenma in Histor. fragm. 'Romanos impetu suo protelant:' et quia Sisenam citavimus, aliquantillum de eo boni mereamur. In omnibus libris editis ita apud Gellium XII. 15. loquitur: 'Nos una æstate in Asia et Græcia gesta idcirco literis continentia' (lege *continenter*) 'mandavimus, ne velitatum et saltuatum scribendo lectorum animos impediremus.' Ita

excusi omnes, dico in ea parte quam nos graviter corruptam restitnemus: in nonnullis enim alium verborum ordinem esse, et *vellicatim*, non *velitatum* scribi nequaquam ignoramus. Est autem pars affecta, pars prima, quam hoc modo sanamus: *Nos non una æstate, &c.* Res (inquit) non una æstate gestas, &c. literis continenter (nimirum, quasi continenter gesta fuissent) mandavimus, ne saltuatim scribendo, lectorum animos impediremus: id est: reminiscencias eorum perplexas redderemus. Tacitus Ann. 1. (quem Sisennæ imitatum verba negabit nemo) 'Hæc, quanquam a duobus Ostorio Didioque pro-prætoribus plures per annos gesta, conjunxi, ne divisa haud perinde ad memoriam sui valerent.' Hic forsitan aliquis obstreperit, mutandum nil, et hanc mentem Sisennæ esse. Est Asia quidem a Græcia divisa, nos tamen in iis æstate una res gestas conjungendas putavimus, ne saltuatim scribendo, &c. Penitius inspicientem putabo tamen idem mecum sensurum, Sisennamque corrigendum e Tacito, quam id acuminis amplectendum. *Idem.* *Protelamus*] Propulsamus, et longe propellimus: ne scilicet vos de nobis spolia auferatis. Terent. in Phormione. 'Ne te iratus suis sævis dictis Protelet: exponit Donatus *protelet*, protrahat, præveniat, exagitet. Festus Pompeius: 'Protelare,' inquit, 'est longe propellere:' ex Græco videlicet *τηλόθι*, quod significat 'longe:' alii a telorum jactu dici autmant. 'Protelare' est prolongare: in Deuteronomio scriptum est: 'Protelentur dies vestri:' id est, prolongentur. Nonius plures significatus hujus verbi explicat. 'Protelum' dicitur a Lucretio tenor, illo versu: 'Undique protelo plagarum continuato:' hoc est, tenore. *Beroald.*

Jam denique pacc tranquilla securi potestis incedere] Lib. VII. 'Discussa

sollicitudine jam potestis securi esse.' *Pric.*

Alius lapidis, alius morsus vulnera referentes, universi tamen saucii] Juven. 'Paucæ sine vulnere malæ, Vix cuiquam aut nulli toto certamine natus Integer.' Petronius: 'Multi utrinque semimortui labuntur: plures eruenti vulneribus referunt veluti ex prælio pedem.' Videtur imitatus Noster Sallustiana ista: 'Paulo diversi alius alibi stantes, omnes tamen, &c. ceciderunt.' *Idem.*

PAG. 166 *Paululum conquiescere*] Recte e Mss. quibus concinnunt Reg. Fux. Pith. Guelf. Inc. Oxon. D'Orv. &c. Jam olim Ed. Junt. post. hanc vocem [*refectui*] addidit, et dein Wower. Elmenh. et seqq. Sic lib. IX. p. 192. 'Helcio absolutus, refectuique senre redditus.' Sive malis cum Var. Lect. Flor. *refectu*, ut statim *renu*, et centies Nostro. Adi ad p. 4. 'Ingressu primum fuerit stabulum.' Quo facit et Guelf. pr. *refecti*. Ond.

Recurare] Cum Fulviano D'Orv. dat *recreate*. Cave, audias. Lib. VI. p. 125. 'Vulneratis domi relictis et plagas recurantibus.' Lib. IX. p. 181. 'dolum probe recraturum:' ut bene emendavit Is. Voss. ad Catull. c. 45. 'Et me recravi otioque et urtica.' Sed male id participium pro *recreato* Aicardus Hirtio adfingere tentavit de B. Afr. c. 67. At restituendum e duobus Mss. est Hygino Astron. lib. II. cap. 20. 'Aquæ magnam copiam nacti corpora recraverunt, et Libero nunciaverunt,' non *recuperaverunt*, quod fit cibo, haud aqua, qua corpora recreantur et animi fatigati recuperantur, ut et hic sequitur. *Idem.*

Passim prostrati solo] Virgilius: 'Passimque in littore sicco Corpora crantes:' ubi Servius: 'Passim, prout quisque voluit.' *Pric.*

Adhibere festinant] Volens defendere Colvius τὸ *festinant*, hujus verbi,

non τοῦ *properare*, exempla debuerat proferre; quæ in promptu sunt. Cic. lib. III. ad Fam. 6. 'Quam festinares decedere.' Horat. lib. II O. 7. 'festino deproperare coronas.' Colum. lib. IV. c. 27. 'vineta festinabimus emundare.' Anct. de Corr. Eloq. c. 3. 'Maturare libri lujus editionem festino:' ubi frustra Gronovius conjecit *gestio*; ut vel patet ex Horatii loco. Nostri autem vindicat ipse Anctor p. 159. 'pnella protinus festinat ad matitum demere.' Sed nec ignoravit ea Stewechius, ac seqq. Infinitivi faciunt omnino, ut elegantius saltem abesse etiam hic videatur τὸ *festinant* per modi enallagen, historicis frequentissimam. De ipsa re vide ad Silium lib. VI. vs. 90. 'purgat vulnera lymphis, Nunc mulcet succis; ligat inde.' Oud. *Hic cruorem præterfluentis aquæ rore diluere*] Ovidius: 'Cruentia vulnera lymphis Abluere.' Propertius: 'Et Dominum lavit mærens captiva cruentum.' Lucianus in Deorum Dialogis: Ἀπειμι, ὕδωρ αὐτῶ πρὸς τὸ τραῦμα οἴσω. Vide hic Beroaldum, et a nobis ad Act. 16. 33. notata. *Pric.*

Spongiis macidatis] *Inacidatis* propugnat quoque Sciopp. in Corp. Epistol. t. II. pag. 52. estque etiam in Regio, et Inc. eique favent omnes Codd. et Edd. Vett. in quibus *macidatis*. Pith. *matidatis*, Guelf. pr. *macedatis*, sec. *macedatis*. Sed æque inaudita vox est *inacidatus* ac *macidatus*, quam hinc damnarunt Beroaldo posteriores Editores, substituentes *madidis*, ut est in Ed. Junt. post. vel *madidatis*, quod Salm. adlevit, ut in Edd. Wower. Elmenh. Pric. Florid. *maditatis* Scriv. Præferrem tum quod et Oxon. habet *inacetatis*. Aceto enim vulnera dilui satis probavit Pricæus. Vide et ad Petron. c. 136. licet ipse alterum *maditatis* præferat, quia non videntur illi, quorum fuga tam præceps fuerat, acetum hic paratum habuisse; dum aqua, ad quam pro-

strati jacebant, copia abundabat. Ad-
do ego, quod non usi sunt hi spongiis ad vulnera aperta, sed modo ad tumores comprimendos, quod a crure et vulneribus distinguit Anctor. Quamquam et hoc alias fiat aceto, oleo, aliisque, quæ parata habemus. De verbo 'madidari' adi præter Glossas Barth. ad Claud. lib. II. de R. Pros. 88. 'madidantes nectare pennas.' Val. Antias apud Arnobium lib. V. p. 155. 'injecisse madidatis,' i. e. cbris vincola. Sed forsitan omnibus hisce verior est lectio Codicis D'Orvilliani *marcidatis*, i. e. emollitis, sive succidis. Nam alias comprimere tumores lana succida solebant, teste Celso de re Med. lib. VII. c. 1. Gloss. 'Marcidat, τήκει, τήκεται.' Posset et conjici *malaxatis*, quod adhibuit Laberius apud Gell. lib. XVI. 7. et restituendum est e Mss. Leidd. Isidoro I. XX. Orig. c. 2. 'spongia, panis aqua diutius malaxatus.' Vulgo legitur *diutissime laxatus*. In D'Orv. Guelf. est *spongicis*, ut passim ostentant Mss. Oud. *Ille spongiis madidatis tumores comprimere*] Hippocrates in de Medico: πρὸς μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀθονοίσι, πρὸς δὲ τὰ τραύματα σπύγγοις. Vetus-tissimæ editiones hic *macidatis*: Mss. quidam, *inacedatis*. Oxoniensis, *inacetatis*. Aceto vulnera leniri docent hæc Petronii: 'Vulnusque cruris, &c. aceto diluo:' et Sereni Sammonici ista: 'Nec non peniculo calidum annectatur acetum, Quo lita sanescunt depulso membra dolore.' Plinius XXIX. 2. de lana succida: 'Vulnera ex vino, vel aceto, vel aqua frigida et oleo expressa sanat.' At, cum isti ad flumen sedeant, ubi *aceti* facultas nulla, *aquæ* autem plus satis, libentius Colvii conjecturam *madidatis* probō: nimirum aqua profuente mactatis. Chrysostomus Homil. 27. ad Antiochenos: τὰ φλεγμαίνοντα τῶν τραυμάτων οὐδὲ ἐπιβολὴν χειρὸς ἀνέχεται, οὐδὲ ἀφὴν ὑπομείναι τραχυτέραν διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ τῶν ἰατρῶν μαλακῆ

τὴν σπογγίαν τὰ τοιαῦτα καταψήχουσι ἔλκη' ἐπεὶ οὖν καὶ τοῦτοις ἔλκος ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ φλεγμαῖνον, ὥσπερ ἀπαλῆ τινι σπογγίᾳ προσηγνὲς ὕδωρ καὶ πότιμον σπῶντες, οὕτω τὰ εἰρημμένα ἅπαντα καταψήσαντες, πειρόμεθα καταστέλλειν αὐτῶν τὸ φύσημα, καὶ τὸν ὕγκον καθάρειν. adde Plinium jam supra adductum. 'Madidare' est in vetere Onomastico: et ὑγραίνω exponitur. At antequam spongiās dimittamus, emendemus (ubi de cognato spongiᾶ, *peniculo*) Terentium: apud quem sic Thraso: 'Peniculo ne pugnare, qui istum huc portas cogitas?' respondet Coquus: 'Egone? imperatoriam virtutem uoveram, et vim militum: Sine sanguine hoc fieri non posse, qui abstergerem vulnera.' In versu medium occupante mihi jacet sententia: ἀδῆλως καὶ ὑποσκοτεινῶς Donatus interpretatur: eam erigo interrogationis uotam tollendo, legendoque, *Næ ego imperatoriam, &c. Qui abstergerem vulnera* autem, ἔλλειπτικῶς pro, ideoque peniculum attuli quo vulnera abstergerem. *Pric. Macidatis*] Liquoris infusione madentibus: uocabulum infrequens minimeque protritum. Plin. in XXXII. refert, vulnera fracturas spongiis utilissime foveri, quæ uulnerrum inflammationibus imponuntur, nunc siccæ, nunc ex aceto inspersæ: nunc ex uino, nunc ex aqua frigida: ex aqua uero cælesti positæ, secta recentia non patiuntur intumescere. Cum *macor* pro *macie* apud priscos accipiat, quidam 'macidatas spongiās' interpretati sunt, quasi aqua expressa siccatas, quales imponuntur his morbis, quos uaporari oporteat. Ego secus existimo: ut scilicet 'macidatæ' dicantur, quasi 'madidatæ,' hoc est, madore et humoris infusione perfusæ ac madidæ. 'Spongia' enim (ut docet Celsus) 'quocumque modo imposita est, dum madet, prodest.' *Beroald.*

Alius fascioliās hiantes rincire plagas] Luc. x. 31. Κατέδησε τὰ τραύματα αὐ-

τοῦ. Appianus Alexandrinus: Ἐπιδησάμενοι τὰ σάματα, ὡς τετρωμένοι. 'Hiantes,' ut apud Statium, 'Vulnus hiat, magnæque patet uia lubrica plagæ.' *Pric.*

Saluti suæ quisque consulebat] Lib. IV. 'Tamen quisque magis suæ salutis quam Domini opibus consulat.' *Idem.*

Profecto clamabant] In meis Bertin. Cod. excerptis est *profecte*. Fox. *perfecto*. N. Heinsius ad Claudian. in Rufinum lib. I. vs. 151. coniecit *ex professo*, uel *professione*: atque ita L. D'Orleans ad Tacit. lib. I. Ann. pag. 17. Verum tam crebro Auctor inserit uocem *profecto*, ut eam et hic non ausim damnare. Vide Indicem. Immo eodem fere modo lib. II. pag. 21. 'Aurum, &c. intentum matronam profecto confitebatur.' *Oud. Senex de summo colle prospectat, quem circum capellæ pascentes opilionem esse profecto clamabant*] Apposite Theocriti Scholiastes ad Eidyll. I. Αἰπόλοι εἰσὶν, οἱ ἐν τοῖς αἰπέσι, τουτέστιν, ὑψηλοῖς τόποις, &c. τὰς ἀγῆας νέμοντες. sic 'Saxi de uertice pastor,' apud Poëtam præcipuum. *Pric.*

Lacte] *Lac* in Flor. Reg. D'Orv. Bertin. ex uulgari usu: pro quo tamen uetustiores plurimi *lacte* in Accusativo æque ac nominativo adhibuerunt. Vide Vinet. aliosque ad Antonii Technop. p. 496. Gronov. ad Gell. lib. XIX. c. 8. Harduin. ad Plinium lib. XV. § 16. et lib. XX. § 71. ubi sic quoque in Mss. Leisfl. nec aliter Ms. Tragar. in Petron. c. 38. 'Lacte gallinaceum inuenies.' Voss. Cod. pr. in Hygini Astron. lib. II. c. 43. 'Junonem dedisse lacte, et iussisse ei lacte præhere.' Burm. ad Ser. Sammon. vs. 1079. 'Lac asinæ, &c. prodesse loquuntur:' ubi etiam in Voss. antiquissimo *lacte*. De Nominativo *lacte* uide Grammaticos, quos citauit doct. P. Bondam. in V. Lect. p. 17. Apud Paulum æque ac Festum v. 'Snbriuari' in Mss. O. est, 'lacte sugentes rumine trahunt.' Et

sic in Accensativo viri docti sumunt locum lib. xi. p. 246. 'Vasculum, de quo lacte libabunt.' Sed ibi Ablativum esse docui ad p. 161. h. l. 'ernore libabo.' Verum nec lacte, nec lac, sed lactem exaratur in Oxon. Palat. Gueff. utroq. Zabar., teste, sed repugnante Ferrario lib. i. Elect. c. 15. Quod amplecti malo, a Nominativo lactis, de quo vide Is. Voss. ad Catull. c. 63. 393. 'lacti fumantibus aris:' ut est in Mss. apud Plinium lib. xi. c. 39. 'Mammæ ova gignentium nulli, nec lactis, nisi animal parienti.' Sic Mss. 5. Leidd. vel lactis. Vulgo luc. Adi et Taubm. ad Plant. Bacch. a. v. s. 2. 16. 'Oves, quæ nec lactem nec lanam habent.' Apud Vitruvium quoque lib. vii. c. 14. veterimus Voss. habet: 'nec lactem miscentes;' uti et libri aliquot Gell. lib. xii. c. 1. 'Ad præbendum lactem.' Immo ipse Auctor sic et infra declinavit p. 173. e consensu Mss. et Edd. 'ut quorundam hominum lactem, sic illa sanguinem concupisceret humanum:' at ibid. 'nec non et vini cadum, et lactem, et caseos.' Quod perperam mutant quidam. Oud.

Inchoatum] Sic Florid. 2. Alii, *coactum*. Elmenhorstius. Scil. simplex *coactum* ediderat Vulcan. Ed. sec. quem secutus est Scriverius, quodque prætulit Cl. Burmannus, existimans τὸ in adhæsisse ex præcedente voce *recentem*. Sed Mss. plerique, et in his Reg. Fnx. Pith. Gueff. Oxon. D'Orv. cum Edd. primis, ceterisque vulgaribus, dant *incolatum* vel *inchoatum*, quod, bono sensu carens, pravo iudicio revocavit Elmenhorstius, et ex quo ad Claudiani lib. i. in Ruf. vs. 151. refigendum divinavit N. Heinsius, *recenter coagulatum*. Verum præterquam, quod longius abit, a scripta lectione, videretur mihi potius esse glossa, quam vera Appuleii manus. Cum Colvio et Pricæo putem omnino rectam esse

scripturam *incoactum*, ut est in Mss. Lips. Bertin. Palat. et edidere Berroald. Vulc. Ed. pr. Merc. Wower. Florid. pro *concretum et coagulatum* per epenthesis τῶν in, more plane Appuleiano. Adi notarum Indicem. *Cogere* proprium est in hac re, ut post Pricæum hic docuit Burmann. ad Nemes. Ecl. ii. 34. 'cogendi lactis in usus.' Virg. G. iv. 35. 'frigore mella cogit hiems.' Hinc Lactant. in Phœnice vs. 99. 'in massam cineres in morte coactos:' ubi in morte exponi debet 'janjam, dum moritur;' ut apud Lucanum lib. ii. vs. 26. 'oculosque in morte minaces.' Catal. Scal. p. 142. 'forte furenti Erravit in morte dolor.' Sed Mss. in Lactantio variant, habentque in more, in monte, de more, et similia: nude N. Heinsius legebat *sine more* pro massa incondita. Malim reponere *non more*, atque interpretari, 'inaudito,' præter exemplum.] Consule omnino ipsum Heinsium, et Drakenb. ad Silium Ital. lib. xii. 419. 'Victis non more carinis.' Oud. *Haberet ne tenui lac*] Calpurnius Eclog. iv. 'Et lac venale per urbem.' Pric. *Vel adhuc liquidum, vel in caseum recentem incoactum*] Eodem Polyphemus discrimine apud Ovid. Metam. xiii. 'Lac mihi semper adest niveum, pars inde bibenda Servatur, partem liquefacta coagula durant.' 'In caseum recentem incoactum,' ipsum id quod Nonnus Dionys. 17. τὴν νεοπηγέα vocat. Hesychius: Νεὸβρεπτον τὴν νεωστὶ πεπηγῶτα τυρόν. Idem: Τετρευμένον, συγκείμενον ἀπὸ τοῦ πηγνυμένου γάλακτος. Quod his πήγνυσθαι, Empedocli est γομφῶν καὶ δεσμέειν. Ὅπδς γάλα γλαυκὸν ἐγόμφωσεν καὶ ἔδησε. qua facie VIII. 64. Martialis 'lac alligatum' dixit: quod Appuleius noster *incoactum* vocat: τῶ in (quod insolens non facit) initio verbi adfixo. Virgil. Georg. III. 'Quod surgente die mulsero, horisque diurnis, Nocte premunt.' Servius: 'In caseos cogunt:'

sic Eclog. 1. 'Et pressi copia lactis' ubi Servius: 'Emulcti, et in caseum coacti:' adeo male hic nonnulli libri *inchoutum* legunt. *Idem.* *Inchoutum*] Nitidior scitiorque lectio est *incoactum* a cogendo scilicet: ut exponas concretum, coagulatumque: etenim cogitur coagulaturque lac ad caseum figurandum. Dixit Maro: 'et pressi copia lactis:' intelligi volens caseum quem dicimus manu pressum, cuius Columella mentionem facit in VIII. In primo commentario enodatus est Ciceronis nodus, de tyrotarichi patina, quod genus obsonii esse diximus, ex caseo salsamentisque confectum. Illud adde, 'patellam tyrotarieham' ab Apitio celebrari inter edulia ganeata, quum ex quocunque salso coquendam eam oleo esse dicens inquit: 'Exossalis et cerebella et pulpas piscium, jecuscula pullorum, caseum mollem exaldatum, hæc omnia calcifacies in patella: teres piper, ligusticum, ad lentum ignem coques: ovis crudis obligabis: cuminum minutum asperges, et inseres.' Notandum, non esse junctim legendum in his Apitii verbis, *piper ligusticum*, ut male literati legunt, sed se junctim et seorsum. *Beroald.*

De cibo vel poculo] Ridicule novam vocem deminutivam *potulo* a *potu* format Stewechius ad lib. VI. p. 125. vocem 'paniscus.' Recte se habet *poculo*, quod non modo scyphum, sed et ipsum illud, quod bibitur, significat: unde 'poculentus.' Vide ad lib. III. p. 46. *Oud.*

An nulli, &c.] Virgilius: 'An nescis quorum conderis arvis.' *Elmenh.* *An nulli scitis quo loco conderitis*] Virgil. 'An nescis quorum conderis arvis?' Apud Ciceronem Somn. Scip. 'Nonne aspicias quæ in templa veneris?' Arnobius lib. 1. 'Nonne cogitatio vos subit considerare, disquirere in cuja possessione versemini? cuja in re sitis?' talia et Plautina ista: 'O stulte, stulte, nescis

nunc vœnire te, Atque in eo ipso adstas lapide ubi præco prædicat.' *Pric.*

Et cum dicto, &c. conversus, longe recessit] 'Tantum effatus, et in verbo vestigia torsit.' *Æneid.* VIII. 'Nec plura effatus.' Servius: 'Sicut festinantem decebat.' *Idem.*

Quæ vox ejus, &c. pastoribus nostris non mediocrem pacorem incussit] *Infra* heic: 'Quæ res incutiebat mihi non parvam sollicitudinem.' *Idem.* *Ac dum, &c. de loci qualitate sciscitari gestiunt*] *Glossæ:* 'Φιλοπέυστης, sciscitator:' et, 'Πολιπραγμονῶ, sciscitator, percontor.' *Idem.*

Senex alius, magnus ille quidem, gravatus annis] *Beroaldus* vocem *magnus* hic tripliciter exponit, vel pro 'magno nato,' vel 'eo, qui est longi corporis,' vel 'qui primatum tenet inter pastores.' Verum quocumque sensu sumas, mihi vehementer suspecta est vox. Ultimo certe sensu sumi nequit. Insigne aliquod tunc addere debuerat Auctor; unde appareret, comites Lucii vel ipsum id scire potuisse. Sed ne pastor quidem ille senex erat; at viator, cui nepos itiberis fuit comes. Si per 'magno nato' interpreteris, uti lib. IV. p. 81. 'Tanto triennio major in ætate, et contra *parvus* sæpius usurpatur de puero, et *minor* de juniore, etiam a Nostro, ut patet ex notatis ad lib. IV. p. 83. ter idem ingratis inculcasset Auctor 'senex,' 'magnus,' 'gravatus annis.' Atqui pro 'procero' non ponitur hæc vox, nisi ridicule nonnumquam. Hinc olim in *Miscell.* Observ. conjeci *ignarus* pro ignoto, ut lib. VII. p. 149. 'per obliquam ignaramque me dncebat viam:' ubi plura. Et certe, si constaret, quod ait *Pricæus*, *Madaurensem nostrum ante oculos habuisse illa, quæ citat ex Virgilio lib. III. Æn.* vix dubium esset de hac emendatione. Nam in ea descriptione additur vs. 592. 'Ignoti nova forma viri.' Vel divinavi: *magnis i. g. gravatus annis:*

ut dicitur *magno natu*, et similia, ac paullo plus significaret, quam lib. II. p. 21. 'senex jam gravis in annis.' Pro multis autem sæpe magna dici vidimus ad lib. VII. p. 138. 'Magnis equidem talentis.' Sic lib. X. p. 229. 'magna tropæa numerabat.' At nunc unice mihi placet conjectura Nobilissimi doctissimique JCTi, et amicissimi viri, Matthiæ Roveri, *magis*, scilicet, quam prior senex, de quo facta fuerat mentio. *Oud. Senex alius, magnus ille quidem, &c.]* Æneid. III. 'Cum subito e sylvis macie confecta suprema, Ignoti nova forma viri, miserandaque cultu Proccedit, supplexque manus ad littora tendit : ' cum sequentibus : ex quibus totus hic locus expressus est : quod hic 'draco,' ibi 'Polyphemus.' *Pric. Gravatus annis]* Theocritus : Πολλοῖσι βαρὺς περ ἔων ἐνιαυτοῖς. sic, ὑπὸ τῆς ἡλικίας βαρυνόμενον Polybius : et, 'cervos ætate gravatos,' Servius in Virgilium Ecl. VII. *Idem.*

In baculum pronus] Saxo Gram. 'Minus vegetum corpus fulcimine tutans, Flaccida subjectis innixus membra bacillis.' Seneca Herc. Fur. 'Iners senectus adjuvat baculo gradum.' *Idem* Cædipo : 'Baculo senili triste prætentans iter : ' alter II. 6. de Clementia : 'Obnixam baculo senectutem.' Ovid. Metam. VIII. 'Membra levant baculis.' Cornel. Gallus : 'Baculo incumbens ruitura senectus.' *Pronus, ὑπὸ χρόνου καμφθῆς* : ut Crates de seipso locutus. *Idem.*

Et lassum trahens vestigium] Ovid. ubi supra : 'Tardique senilibus annis, Nituntur longo vestigia ponere clivo.' Claudians I. in Ruffinum : 'Longævum mentita senem, rugisque severas Persulcata genas, et ficto languida passu : ' adde quæ ex Plinio et Plauto Beroaldus, Phædrus lib. V. 'Quin etiam resides, et sequentes otium, Ne defuisse noceat, repetunt ultimi : ' repone, *reptant ultimi*. Seneca de senæ Cædipo : 'Repit incertus viæ.'

Bene autem, *trahens vestigium*. In Euripidis Phœniss. *Γῆρα τρομερὰν ἔλκω ποδὸς βάσιν. Idem.*

Cum fletu, &c. genua contingens] Ennius : 'Lacrymansque ad genua accidit.' *Idem.*

Per fortunas, &c.] Cicero VII. 11. ad Atticum : 'Per fortunas, quale tibi consilium Pompeii videtur ? ' Infra hic lib. IX. hoc sensu, 'per spes prosperas quem orare' dixit. *Idem.*

Geniosque vestros] Glossarium : 'Τύχη ἐκάστου ἀνθρώπου, genius.' Seneca Epist. XII. de villico suo : 'Jurat per Genium meum,' &c. vide Hansenium de Jurejurando Vett. pag. 96. Heraldum ad Tertulliani Apologeticum, pag. 125. *Idem.*

Sic ad meæ senectutis spatia validi latique veniatis] Marcellus Empiricus : 'Sic non incuses validam placitamque senectam.' *Idem.* *Ad meæ senectutis spatia, &c.]* Infra lib. XI. 'Cum spatium seculi tui permensus,' &c. Terent. V. 4. Adolph. 'Prope jam excurso spatio.' Donatus : 'In summa senectute.' Firmicus V. 1. 'Ad extremæ senectutis spatia perveniet.' *Idem.*

Validi lætique] Ita Augustus apud A. Gellium 'lætum et benevolentem' dixit. *Idem.*

Decepto seni] Male Beroaldi conjecturam, quam et Meursius suam fecit in Exercit. Crit. lib. III. cap. 28. in contextum recepere Vulc. Ed. sec. Elmenh. et Scriv. Nec ullius assis hic est Brantii defecto, contra Mss. Egregie Pricæus, cujus scrinia de more compilavit Floridus, docet, *deceptum* significare præter spem et opinionem : destitutum, orbem, privatum eo, quod ipsi carum erat pignus. Adde Cel. Burmann. ad Petron. c. 115. 'Illum arma decipiunt : ' et ad Vellei. lib. II. c. 116. me ad Lucanum, et omnino Comm. ad Virg. Æn. IV. 17. 'deceptam morte fefellit.' Adposite Auson. Epigr. Parent. IX. 7. 'Te juvenis primis luxi deceptus

in annis: et vs. 13. 'deceptos canos.' Cic. lib. v. ad Fam. Ep. 10. 'Ea impendere Reip. quæ qui reliquerit, nullo modo mihi quidem deceptus esse videatur.' Veget. lib. III. c. 24. 'Cursus falcatus uno adfecto aut vulnerato equo decipitur.' Pro canis in Palat. stulte *causi si*. Gurf. pr. *mei redite*. Oud. *Decepto seni subsiste*] *Decrepto* maluit Beroaldus. Glossæ: 'Decreptus, *ἐπίργηρος, τετυμβωμένος γήρων, ταχιδάρατος*' et in vetere Onomastico: 'Decrepti, *ἐσχατογέροντες*.' Est qui defecto substituit, et stabilire satagit. *Decepto* (editionum veterum et membranarum Oxoniensium lectio,) scriptura est sincerissima. Est autem 'decipi' hoc in loco, orbari: nec hoc tantum, sed ab affectu carissimo derelinqui, orbari pignore dilectissimo, et quasi *ἀπορραγίζεσθαι*. Elegantissima, nimisque cognita significatio- nis exempla ponemus. Anon. 'Torqueo deceptos ego vita cælibe canos.' Anna de sorore moritura apud Silium Italicum, lib. VIII. 'Quod vidi decepta nefas! congressit in atram Cuncta tui monumenta pyram.' Calpurnius Siculus: 'Sæpe etiam leporem decepta matre paventem Misi- nus.' Ambrosius Hexaem. v. 9. 'Turtur ubi fuerit jugalis proprii amissione viduata, pertæsum thalamos et nomen habet conjugii, eo quod pri- mus amor fefellerit eam dilecti morte deceptam.' Virgilius (ex quo Am- brosius,) Æneid. IV. 'Postquam pri- mus amor deceptam morte fefellerit.' Idem Georg. IV. de Orpheo, Euridice amissa: 'Cava solans ægrum testu- dine amorem:' ubi Servius: 'Amo- rem ægrum: næstum, deceptum.' Jephthe ad filiam sacrificandam Judic. II. 35. 'Decepisti me, et ipsa decepta es.' Apud Quintilianum Di- ves liberis privatus: 'O miseras cogitationes! o decepta solatia!' He- gesippus v. 2. urbem Hierosolymita- nam alloquens: 'Quomodo decepta

es populis tuis!' Cyprianus Epist. II. 'Sed et Catechumeni apprehensi infirmitate, decepti esse non debent, ut eis subveniatur.' Quibus omnibus locis *decepti* sunt *μεμωρωμένοι, desολατι*. Virgilius de Crensa amissa inter fu- gam Æneæ: 'Defuit, et comites natumque virumque fefellerit:' id est, *decepti*; nisi (quod non non æque ar- ridet) sit Græcum *ἐλαθεν*. video enim et ipsos Græcos sic ponere τὸ ἀπατῆσθαι. Dio Cassius de matre Getæ, in- terfecto eo: *Καὶ ἡ μὲν οὕτως ἀπατη- θεῖσα, τὸν υἱὸν ἐν τοῖς ἰαυτῆς κόλποις ἀσοιάτατα ἀπολλύμενον ἐπέϊδε*. Hæc eo libentius attuli, ut Latinam non- nihil linguam ornarem, et quia insignes viros, qui hunc obiter Appuleii lo- cum producerunt, virtutem istius vo- cis video aliter explicasse. *Pric. Decepto*] Videtur legendum *Decrepto*, ut sit pathos ab ætate senili, quæ in- valida atque imbecilla est, indigante alienæ opis. 'Decrepti' dicuntur senes, quasi clamosi, a creptu: nam 'crepare' sonare est: clamosos au- tem et querulos esse senes nullus est qui nesciat. Alii interpretantur, dici quasi in dubio vitæ constitutos, a 'crepero,' quo significatur anceps et dubium, unde et 'crepusculum' dic- tum lux dubia: et 'Crepusci homi- nes' nominati, qui eo tempore erant nati, ut Lucii, qui prima luce. *Beroald.*

Meumque parvulum ab Inferis crep- tum canis meis reddite] Cicero Verri- na v. 'Fili nomen implorans, mihi ad pedes misera jacuit, quasi ego excitare filium ejus ab Inferis possem.' *Reddite* autem venustate heic non pauca dixit, non minima proprietatis observatione. Horatius: 'Medicum roget ut te Suscitet, et reddat natis carisque propinquis.' Apud Tacitum ille *Annal.* I. 'Sed quis fratri meo vitam? quis fratrem mihi red- det?' apud Hieronymum liberorum ultime periclitantium mater Hilario- nem orans: 'Per ego te Jesum cle-

mentissimum Deum nostrum obtestor, per crucem ejus et sanguinem, ut reddas mihi tres filios: et post: 'Hilarion servo Christi, redde mihi filios meos.' Ovidius: 'Aut mihi redde meos: aut me quoque rone sepulchro.' Hoc sensu Luc. 9. 42. ἀποδιδόναι. vide et Luc. 7. 15. 1. Reg. 17. 23. 2. Reg. 4. 36. *Pric.*

PAG. 167 *Nepos namque meus, et itineris hujus suavis comes*] *Aneid.* 11. 'Meus comes, et consanguinitate propinquus.' Philostratus in Heroicis: 'Ἐθεράπευον ἀεὶ τὸ βᾶδισμα τῶν πατέρων οἱ τῶν παίδων νεώτεροι. *Idem.*

Incantantem spiculae] *Guelf.* ambo, *incantante.* Pro horum et Medicea scriptura *caricantem* conjicere posses *garritantem*, ut retineamus vetustarum *Edd.* lectionem *sapiculae*. Nam in *Mss.* est *sepiculae*, sive *sarpinscule*, licet statim quoque sequatur 'avum sapiculae clamitantis.' Verior tamen videtur lectio per *Roaldum* et *Colvium*, &c. recepta, sive *cantantem in sapicula*, seu *parva saepe*, ut solet hæc vox et *saptum* per diphthongum exarari. V. *Burm.* ad *Ecl.* 1. 34. quamvis id deminutivum alibi non repererim. *Ed. Ber. spiculae. Oud.*

Dum forte passerem, &c. consecratur arripere] Id est, *dum consecratur*: ut supra III. 'Telum quærens invenire.' *Glossæ*: 'Consecratur, ἐξέρχεται εἰς τὸ παρατηρεῖσθαι.' Supra lib. 1. ille: 'Dum voluptatem gladiatorii spectaculi, &c. consector, in has ærumnas incidi.' *Pric.*

In foveam, que fruticibus imis subpatet] *Dubitatur* *Pricæus*, foveam naturalem, an feris capiendis factam intelligere debeamus. Ego prius malim. Nullus enim hic venationi locus, et sæpi bene adjuncta fovea, qua agri discernuntur a communi via, quaque prior opilio sciebat, latere draconem. Erantque frutices crescentes, et vivi, non superinjectæ foveæ herbæ, de qua adi *Dausq.* et *Drakenb.* ad *Sil.* lib. VI. vs. 330. 'In foveam parco

tectam velamine frondis Ducit nocte lupos positæ balatibus agnæ.' Non male vero *Pricæus* substituit *qua*, sive *ubi*. Eum vide et ad lib. 1. p. 2. 'Prata qua præterit.' Ac sic *Mss.* aliquot et *Edd. Vett.* *Claudiani* 1. de *Rapt. Pros.* vs. 236. 'Devenere locum, Ceteris qua tecta virebant: et lib. 1. in *Ruf.* 124. 'Est locus, extremum pandit qua Gallia litus.' In *Oxon. fluctibus*. In *Guelf. pr. fructibus* corrupte pro *fructic*, quam vitiosam librorum fuisse scripturam, monuimus sæpe, et sicut statim in multis est 'fructices horridos.' *Oud. Delapsus in proximam foveam que fruticibus imis subpatet*] Supra lib. VII. 'Campis subpatentibus.' Pro *que*, malim *qua*, &c. *subpatet* reponi. Lib. 1. 'Per vulnus illud qua maxime patebat: et IV. 'Qua clavi immittenda foramen patebat: eodem lib. 'Ad ipsum continuum gulæ qua cervix exacta fuerat.' Foveam hanc naturallem dicemus, an ad feras capiendas factam? vide v. 12. *Jul. Pollucem. Pric.*

Auxilium s. s. clamitantis] *Perverso* *judicio* *Elmenhorstius*, et ex eo *Scrivenerius*, revocavit vulgarem ante *Colvium* lectionem *auxilium*. Multo elegantius in omnibus *Mss.* solo *Bertino* recentissimo *Cod.* excepto, uti et in *Ed. Junt. post.* exhibetur *arum*; quod bene vindicavit *Pricæus*. Huc alludit enim et *Pith.* scriptura *orium*. *Guelf. pr. anum*. Nam solent pueri, in periculo præsertim, invocare carissimos sibi, quos credunt sibi posse auxilium ferre. Sic *Icarus* cadens clamat apud *Ovid.* lib. 11. *Art.* 91. 'Pater, o pater, auferor.' *Clamare* autem et *conclamare* cum *Accusativo* personæ pro elata voce nominare, vocare, occurrit sæpius, tum in *Nostro*, tum aliis, ut jam *Lexica* satis notarunt. *Ovid.* lib. 111. *F.* 223. 'Qui poterat, clamabat avuni, tum denique visum.' Mox 'juvenem inclamant.' *Oud. Arum sibi sapiculae clamitantis*] Ita

bene Fluxensis cum Oxon. Ms. et vetere Vicentina editione: *auxilium* (quod nonnullis placet) huic loco minus belle convenit: pueruli in discrimine positi carissimas necessitudines suas nominatim cient: id locorum, id seculorum omnium consuetudo monstrat. 'Avum clamare' hic, ut II. 'saxa conclamare.' *Pric.*

Defectam valetudinem] Vel, (ut loquitur lib. XII. § 3. de usufructu, &c.) 'defectam sanectitem.' *Idem.*

At vobis, atatis et roboris beneficio, &c.] 'Vobis quibus integer avi Sanguis adest, solidæque suo stant robore vires.' *Idem.* *At vobis, &c. facile est, &c.*] Propertius II. 9. 'At vobis facile est verba et componere fraudes.' *Idem.*

Puerumque illum novissimum successionis m. atque unicum stirpem] In D'Orv. etiam est *nobilissimum*: quod quo bono sensu acceperit probaveritque Roaldus, [vid. VV. LL.] non capio. Mera est librariorum aberratio, nota ex confusione τῶν b et v. Vide ad lib. VII. p. 148. 'nobilissima parte corporis,' ubi vulgo *novissima*. Dein ultimam Colvii conjecturam recepit Scriverius, et notæ præfixit *novissimam Pricænsis*. Mihi non opus videtur ulla mutatione, quæ nec Latina satis est. Quid enim significabit 'novissima successionis stirps?' Sed 'successionis novissimus' est ultimus eorum, qui senis successores et heredes fuerant, adeoque jam unicus, sive unica stirps et proles. Lib. X. p. 224. 'Novissima consequia.' In Guelf. pr. at *unicam*. Oud. *Novissimam successionis mæ atque unicum stirpem*] Seneca Herc. Fur. 'Unicum lapsæ domus Firmameu, unum Inmen afflicto malis.' Bene autem nepotem stirpem suæ successionis vocat. Virgilius: 'Dii patrii servate domum, servate nepotem:' ubi Servius, 'A quo certa erat Romanæ prolis propagatio.' Mater Tobix, de filio X. 4. 'Baculum senectutis nostræ,

&c. spem posteritatis nostræ unicam:' quo nomine senex iste misericordiam movet: sic Luc. 9. 38. ille: 'Ἐπιβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς ἐστὶ μοι. Sub hac imagine autem ἠθικῶς majorem tristitudinem fingit. Theophylactus ad Luc. 18. Οἱ πατέρες, ὅταν ἕνα παῖδα ἔχωσι, πλεῶν τὴν σχέσιν πρὸς τοῦτον ἐπιδείκνυνται. Plinius lib. IV. Epist. 21. 'Cujus ego pro salute, &c. hoc sum magis anxius, quod unicus est.' Ovidius: 'Parius e multis mater desiderat unum, Quam quæ flens dicit, Tu mihi solus eras.' *Pric.*

Suamque caniciem distrahentis] Lib. VII. 'Ambabus manibus cinerosam caniciem trahens:' et X. 'Trahensque cinere sordentem caniciem.' *Id.*

Juvenior] Antiqui usurpant *juvenior* pro *junior*. Calpurnius: 'Sum quoque juvenior.' Columella de apibus loquens in X. 'Illi quidem incommodo, quod juveniori examini solet accidere.' *Beroald.*

Quique solus præter alios, &c.] Imitatur Plantina Pseud. ista: 'Sed cur sedebas in foro, si eras coquus Tu solus præter alios?' sic I. Florid. 'Solutus ante alios catus cauere:' et IV. 'Hoc unum sibi præ cæteris deesse.' *Pric.*

Exurgit ulacer] Vide supra pag. 13. notata. *Idem.*

Et percontatus quoniam loci, &c.] Lib. I. 'Percontato pretio, &c. viginti denariis præstinavi:' melius Vicentina editio, *pracontatus*, et *pracontato* legit: nam non hic simplex percontatio tantum, at quæ actus secuturi prævia. *Idem.*

Dum pabulo vestro, suaque cura reflecti] *Modo* edidit Scriver. sed in Bertin. non est *modo*, at *mōstro*. Neque homines reflecti erant pabulo; apti possunt dici ad iter, cum jumenta etiam erant pabulata, sed ipsi non possunt dici reflecti esse pabulo jumentorum. Quare nequaquam displicet Stewechii conjectura, quam

Floridus callide in interpretatione expressit. In Palat. est, *d. pabulo vix.* Fuitne ergo, *dum pabulo vix nos, nostrique s. c. r. Oud.*

Sarcinulis quisque sumtis suis] D'Orvill. *sarc. suis quisque s. optime et verissime.* In his enim *quisque* pronomini postponi solet. Vide me ad Hirtii B. Afric. c. 31. 'suo quisque loco.' Comm. ad Liv. lib. vi. 13. 'defectionem sui quisque populi.' Colum. lib. iii. c. 1. 'sua cujusque ingenii poma vel semina.' Ita Ms. Sangerm. Virg. Ecl. vii. 54. 'sua quaque sub arbore poma:' ut lego cum viris doctis. *Idem. Sarcinulis quisque sumptis suis, viam capessunt]* Lib. xi. 'Sumptis rursum quæ quisque detulerant, alacres ad fanum reditum capessunt.' Glossæ: 'Sarcinæ, σκεύη ὀδοπορικὰ.' *Pric.*

Clamore, &c. nominatim cientes illum juvenem frequenter inclamant] 'Tardantem longo socium clamore requirunt.' Lucretius lib. iv. 'Palantes comites cum montes inter opacos Quæriunt, et magna dispersos voce cientes.' Æneid. ii. 'Implevi clamore viam, mæstusque Creusam Nequicquam ingenians, iterumque iterumque vocavi.' *Idem.*

Mox mora diutina commoti, mittunt e suis arcessitorem, &c.] Florid. iii. 'Sed ubi diutius æquo sedetur, nec Philemon usquam comparet, missi ex promptioribus qui accident.' Vicentina editio, Oxoniensis Ms. et quo Colvius usus, *hora diutina.* *Idem.*

Mira super conservo suo renunciat] Initio libri istius: 'De ejus exitio, et totius domus infortunio, mira ac nefanda, &c. sic annunciabat.' *Idem.*

Supinato illi, &c. immanem draconem mandentem insistere] Superstare. Glossarium: 'Ἐφίσταμαι, Immineo, insisto.' Ovidius Metamorph. iii. in Cadmi et draconis fabula: 'Ut nemus intravit, lethataque corpora vidit, Victoremque super spatios corporis hostem,' &c. Apud Quintilianum ille

Declam. xii. 'Velut infaustæ aves super exspirantes stamus.' Draconis pastores et bubulcos vorare soliti meminit et in Vita Hilarionis D. Hieronymus. *Idem.*

Nec ullum usquam miserimum senem comparere illum] Terentius: 'Ille autem vir bonus nusquam comparet.' Florid. iii. Noster: 'Neque Philemon usquam comparet.' *Idem.*

Qui eum prorsus hunc illum, nec alium locorum inq. præmittebatur] Hæc in B. et M. absunt. *Pulcan.* Absunt etiam ab Oxon. Guelf. utroque, Par. D'Orv. *quietem* item in Regio, Fux. Pith. *qui cum* Ed. Vicent. Rectius foret *tum.* Pro *locorum* in Flor. Pith. Fux. est *cocorum,* in Edd. ante Berroald. *cæcorum:* unde corrigendum puto *tesquorum;* quæ sunt deserta, horrida, ut ab Auctore describuntur, et sacra quædam loca, quorum genium et inquilinum bene fingit Draconem. Adi Drakenb. ad Sil. l. vi. 288. De 'Tesquis' vide ad Propert. iv. 9. 34. Infra in Flor. N. xi. et xvii. 'Merulæ in remotis tesquis fringultiunt, ut hic passer.' Dein insulsissime corruptum est verbum *præminabatur;* ut vere legitur in Mss. plerisque, et Edd. ante Aldum. Colvius, qui *præminabantur* contra sensum primus edidit, sequentibus eum, quod miror, Vule. Mere. Wow. Elmenh. *Pric.* hic aliud egit. Clarus est sensus, nec quidquam difficultatis hic video, si quidem tamen ipsius Appuleii sunt. *Præminatus* erat opilio, eum Draconem illic latere inquilinum eorum tesquorum. Vide Stewech. p. 361. et me ad lib. vi. p. 119. 'Ut abiret innoxius, præminantis.' *Oud.*

PAG. 168 *Velociore se fuga proripiunt]* Phædrus: 'Veloci saltu fovea se liberat.' *Pric.*

Celerrime denique longo itinere confecto, &c.] Oxon. et Vicent. hoc modo interpungunt: *Nosque pellunt crebris tudentes fustibus celerrime. De-*

nique, &c. celerrime pellunt, intellige : neque clausulam verbo *denique* incipere Appuleio insolitum. *Idem.*

Ubi compertum facinus] *Ubi* legas in Mss. plerisque. Nihilominus, cum mihi dent Flor. Pith. et Edd. ante Colvium, malim omnino cum Beroald. et Scriverii Ed. *inibi*. Lib. 1. p. 16. 'Inibi deversatur.' Lib. vi. p. 120. 'Inibi spiraculum Ditis.' *Infra* p. 169. 'Inibi Larem decernunt : ubi etiam variatur. p. 175. 'Inibi vir principalis,' et sapissimæ. Male vero Vulc. Ed. sec. Wower. et seqq. receperunt ejusdem Beroaldi conjecturam *compertum*, quum *captum* vel *ceptum* librariorum more sit in Mss. O. et Edd. prioribus, quod alii ridicule vel mutant vel capiunt. *Captum* et *inceptum* passim dicitur de re audaci, nefaria et magni momenti. *Oud.* *Ubi compertum facinus oppido memorabile, &c.]* Id est, 'facinus oppido memorabile compertum : si hæc vera lectio. Lib. 1. 'Me vera comperta memorare : et ix. 'Fabulam suavem compertam.' Præfero ego quod in aliis libris, *Ubi captum facinus*. Donatus ad v. 6. Eunuch. 'Incipere, magnorum facinorum est : et ibid. ad Sc. 4. 'Facinus mediocria, incipimus ingentia.' *Idem* ad 1. 3. Phorm. 'Incipere, proprie, quasi de re magna dixit.' Colvius *spectum facinus*, ridicule. *Pric.* *Mihi captum facinus]* Purior intellectus est, si legas, *Inibi compertum facinus* : ait enim, narrare se velle facinus memorabile, quod inibi, id est, in eo pago compertum exploratumque habuit. *Beroald.*

Servus quidam, cui cunctam familie tutelam Dominus permiserat suus] Dixi ad Matth. 24. 47. *Pric.*

Possessionem maximam, &c. villicabat] Glossarium : 'Οικονομῶ, villico. Οικονόμος, δ ἐπὶ τῆς κώμης, villicus : et in alio : 'Villicus, δ κατ' ἀγρὸν οἰκονομῶν.' *Idem.*

Habens ex eodem famulitio conservam conjugem] Rationem ex his Tertul-

liani disce : 'Domini disciplinæ tenacissimi servis suis foras nubere interdicitur : scilicet, ne in lasciviam excedant, officia deserant, dominica extraneis promant.' In plerisque veteribus hoc loco *conjugam*. *Idem.* *Conservam conjugam]* Præcipit Columella, villico conjugem copulandam esse, quæ eum contineat, et in quibusdam rebus adjuvet : ea nec juvenis esse debet, nec fædi habitus, nec rursus pulcherrimi : nam fæditas villicæ fastidiosum, nimia species desidiosum faciet ejus contubernalem : eadem a vino, ab escis, a superstitionibus, a somno, a viris remotissima sit. Cato, 'Villicæ,' inquit, 'ad cœnam ne quo eat, neve ambulatrix siet : munda sit, villam conversam mundamque habeat, cibum villico et familiæ curet : gallinas multas et ova uti habeat : nices et poma, et alia quæ condi solent, condita habeat.' *Conjugam* accipe pro conjugem, quasi conjugatam, copulatamque. Plin. in viii. de aspidibus loquens, sic inquit : 'Conjuga ferme vagantur, nec nisi cum compare vita est.' *Beroald.*

Narrare cupido] Vulgo, *cupio*. Ausim legere *cupitio* : ut supra lib. iv. 'Sitim levitio.' *Brant.* Æque ineptum est *levitio* ac *cupitio*. Apage tam oidos archaismos. Nec damno quidem *cupido*, scil. est mihi, quod cum Lipsiano præbet Palat. Quia tamen in ceteris Mss. et Edd. ad Colvium legitur *cupio*, parum astit, quin id eum Scriverio restituerem. Immo l. ix. p. 188. 'sed nosse valde cupio : in Ed. Beroald. similiter irrepsit *cupido*. *Oud.*

Commiserat] Alii, *permiserat*. Elmenh. E solo Florentino ita rescriptit Elmenhorstius, eumque secuti Scriverius et Florid. pravo judicio. *Permiserat* optime exaratur in Mss. et Edd. ceteris, quod significat plenam potestatem, quam illi ad tutelam domus tradiderat dominus. Vide

quædam I. iv. p. 67. et ad Cæs. l. v. B. G. c. 3. 'Fortunas ejus fidei permissurum;' item Munk. et Burm. ad Ovidii Arg. Fab. Metam. p. 59. Lib. ix. p. 195. 'cui nostra tutela permissa fuerat.' De Mundo in f. 'Eique se totum dedit atque permisit.' Virg. l. iv. Æn. 104. 'Dotalisque tuæ Tyrios permittere dextræ.' Restituendum et Vitruvio Præf. l. vi. 'Ingenuo pudori, non audaciæ protervitatibus permittendum judicantes.' Ita enim in 2. Voss. Franck. et Arundel. non *committ.* Ceterum in Reg. Fux. et D'Orv. est *permis. s. dominus.* A primis et Pith. abest *sus.* Oud.

[*Extraneæque*] Colvini secuti sunt Editores omnes, Scriverio excepto. Et sane *extraneæque* exstat in D'Orv. Guelf. pr. Oxon. &c. Sed vel sic cum ceteris malim *extrariæ*, sive non domesticæ, alienæ, ut 'bona extraria' de Phil. Mor. p. 608. et alibi. Inspice Indicem, et Comm. ad Sueton. Vespas. c. 5. 'Canis extrarius.' Immo et bis pro *extraneis*, seu peregrinis, et ex alia terra, in Floridis N. 18. Mssti habent *extrarios*. Similiter Mss. optimi Auctoris ad Herenn. l. i. c. 14. ii. c. 13. 'extrariæ defensionis.' Variant Codd. Ciceronis l. ii. de Invent. c. 56. et 59. ubi iidem nunc *extraneæ*, nunc *extrariæ* habent. Ut enim a 'contra' 'contrarius', sic ab 'extra' 'extrarius' est. Ita 'momentarius' abiit in 'momentaneus' l. ix. p. 177. ubi vide. In Fux. est *excitæque*. Oud.

[*Dolore pellicatus uxor ej. instricta*] Participium *instricta*, quod hic legas in Mss. Lips. Pal. Guelf. sec. D'Orv. Reg. Fux. Inc. Pith. Edd. Rom. Ber. Junt. post. Bas. Colv. et seqq. est quidem probæ monetæ, sed alio sensu: ut videre est ad l. x. p. 218. 'feralibus amiculis instrictus, atque obditus;' non vero, ut hic sumitur, pro tacta, percussa, perstricta: ut volunt viri docti. Librariorum est mera aberratio, æque atque illorum, qui *instructa* scripserunt, ut est in Oxon.

Delph. et Var. Clas.

Guelf. pr. Ed. Vicent. et Marg. Bas. pr. pro *instructa*, quod verissime servarunt membranæ Florentinæ cum Edd. Junt. pr. Ald. et Colin. et Beroaldus se ex aliis legere malle, bene adnotaverat. Is enim non *instructa* voluit, ut Colv. et Pric. scribunt, sed *instructa*, quod ceteroquin bene vindicavit ultimus, cujus scrinia legit Floridus. L. iii. p. 44. 'privatis simulatibus instinctum.' L. ix. p. 188. 'Insignis tutelæ nimietate instinctus atque inflammatus.' p. 193. 'His instricta verbis mariti,' ut et de Phil. Mor. init. Sic enim omnibus his locis, non *instrict.* aut *instruct.* leg. Auct. de Corr. Eloq. c. 14. 'Concitatius et velut instinctus.' Vitruv. l. ix. c. 3. 'Instrictæ mentes litterarum jucunditatibus.' Sic enim Mss. Vossiani cum Franck. teste P. Wessel. l. ii. Obs. c. 28. Plura vide ad Lucan. l. v. 150. 'Instrictam sacro mentem testata furore.' Drakenb. ad Liv. l. iv. 33. 2. 'Velut fanatico instricta cursu:' et l. ix. c. 11. In Ed. Junt. post. est *uxore*. Idem. [*Instricta*] Offensa, percussa, perstricta. Alii legunt *instructa*, alii *intricta* pro extimulata, impulsiva, exagitata: et sic legere malim, quam *instructa*. Beroald. Quo dolore *pellicatus uxor ejus instricta*] Terent. iv. 4. Hecyræ: 'Ægræ mulieres sunt, non facile hæc ferunt:' ubi Donatus: 'Nec facile ferunt pellicatum, neque amorem aliarum in viris.' Seneca Agam. 'Ultimum est nupta malum Palam mariti possidens pellex domum.' Glossæ: 'Ζηλοτυπία, pellicatus.' Onomasticon vetus: 'Pellicatus, παλλακία.' bene autem, *dolore pellicatus*. Cicero apud Priscianum: 'Uxorem pellicatus dolore concitatum.' Servius ad Æneid. i. de Junone: 'Permotæ forma pueri velut pellicatus dolore, eum in avem vertit:' sic 'ira pellicatus' apud Valer. Maximum ix. 14. et infra hic lib. x. 'pellicatus indignatio.' In Oxonicusi Ms. et Vicentia edito

Apul.

7 S

libro *instructa*: quod ad aliquid Be-
roaldo probatum. Colvius ex codice
suo *instructa* et hic et alibi hujus
Scripti reponit. Aldina lectio est *in-*
stincta: quam ut veram sine scrupulo
admitto. 'Instingui,' est percelli,
incendi, inflammar. Tacitus in Agri-
colæ vita: 'Instinctos ruentesque'
(milites suos) 'ita disposuit, ut,' &c.
Idem, vel alius quis, in de Clar. Ora-
tor. 'Concitatius, et velut instinctus.'
Seneca Epist. 108. 'His' (præcep-
tis) 'instinctus, abstinere ab animalibus
cœpi.' Gellius i. 11. 'Impulsu
atque instinctu extraneo naturalis
illa Græcili vehementia indignisse
non opinor existimanda est.' Gloss.
'Ἐρεθισμὸς, instigatio, instinctio:' (ubi
melius *instinctus* scribas.) Ibidem:
'Ὀστρὸς, ὁ παροξυσμὸς, instinctus:' in-
fra heic lib. ix. 'His instincta ver-
bis mariti audacissima uxor:' ibi-
dem: 'Insigni tutelæ nimietate in-
stinctus atque inflammatus:' et in
lib. de philosophia: 'Mentes, Natura
duce, instinctæ ad ardorem ejus:'
ita enim in his omnibus Appuleii lo-
cis legendum credimus, clareque ex
superioribus testimoniis probasse ex-
istimamus. *Pric.*

Cunctas mariti rationes] *His ac-*
counts: rationes villicationis ejus, quas
Domino exhibendum habuit et ap-
probandum. In Apologia: 'Neget
eam rationibus villicorum subscrip-
sisse.' *Idem.*

Et quicquid horreo reconditum con-
tinebatur, admoto combussit igne] Se-
nec. Herc. Fur. 'O quam cruentus
fæminas stimulat dolor, Cum patuit
una pellici et nuptæ domus! Scylla,
aut Charybdis Sienla contorquens fre-
ta, Minus timenda est: nulla non me-
lior fera est.' Quæ fortasse ex Eu-
ripidæis istis: Γυνὴ γὰρ τέλλα μὲν
φόβου πλέα, Κακὴ δ' ἐς ἀλκὴν καὶ σιδη-
ρον εἰσορᾶν Ὅταν δ' ἐς εὐνὴν ἠδικημένη
κυρῆ, Οὐκ ἔστιν ἄλλη φρὴν μαιφονωτέρα.
Ex quibus forsân desumpta et Ovidii
illa: 'Sed neque fulvus aper media

tam sævus in ira, Fulmineo rapidos
dum rotat ore canes: Nec lea cum
catulis lactantibus ubera præbet, Nec
brevis ignaro vipera læsa pede: Fæ-
mina quam socii deprensa pellice lec-
ti Ardet, et in vultu pignora mentis
habet.' *Idem.* *Quicquid horreo recon-*
ditum, &c.] Supra hic: 'Quicquid in
casula pretiosum conditum servabat,'
&c. *Idem.*

Tori sui contumeliam] In Apologe-
tico: 'Ita ei contumelia lecti sui
vectigalis est:' ubi malim *vectigal*
legi. *Idem.* *Jam contra sua sapiens*
viscera, &c.] Adeo vere argumento
simili Horatius: 'Exigit autem In-
terdum iste dolor plus quam lex nulla
dolori Concedit:' et Seneca i. 26. de
Clementia: 'Illa rationis expertia, et
a nobis immanitatis crimine damnata,
abstinent suis: et tuta est etiam in-
ter feras similitudo; apud homines
tantum, nec a necessariis quidem ra-
bies temperat sibi, sed externa sua-
que in æquo habet.' Viscera, filiolum
intellige. Artemidorus lib. v. Τὰ
σπλάγχνα τὸν παῖδα σημαίνουσιν ὄτω
γὰρ καὶ τὸν παῖδα καλεῖν ἔθος ἐστὶ. Hieronymus
ad cap. 17. Proverb. 'Nim-
irum illud contra externos, hoc con-
tra sua viscera certamen agebant.'
Idem.

Laqueum sibi nectit] Volebam *plectit*.
Sed hoc ipso libr. extr. 'mortem sibi
nexu laquei comparabat.' *Brant.* Haud
inepta *Brantii* est conjectura; quia
illico subditur 'infantulumque eodem
funiculo nectit,' odiosissima ejusdem
verbi repetitione, ab Appuleii stylo
aliena, qui amavit in talibus *ἁμοιότη-*
λευτα synonyma quidem, vel per va-
rias præpositiones distincta, non ea-
dem simplicia verba. Verum an
'plectere laqueum' quis dixerit, du-
bito; 'plectere coronam,' et similia
scio. Adi ad l. vi. p. 110. et quos
laudat *Burm.* ad *Phædr.* F. 9. 'se
plecteret,' sive flecteret. Ut in duo-
bus vetustissimis *Vossianis* a m. pr.
legas in *Cicer.* l. ii. N. D. c. 44. 'Pos:

teriore trahens plexum vi corporis arcum.' Vulgo, *flexum*. Quid si semel modo scripsit Auctor, *laqueum sibi, infantulumque, &c. eodem funiculo nectit?* In D'Orvill. codice illa omnia *infantulumque, &c. nectit*, non comparent. An legendum *nexilem?* ut lib. v. p. 99. 'laqueo me nexili suspendam.' Pric. Cap. lib. iv. pag. 95. 'nexilis complexio circumventos strangulat.' Videant acutiores. Pro *funiculo* in Palat. vitiose *functo*. Oud. *Laqueum sibi nectit*] Infra heic: 'Mortem sibi nexu laquei comparabat:' et v. 'Me statim laqueo nexili suspendam.' Pric. *Infantulumque, quem de eodem marito jamdudum susceperat, &c.*] Ovidius ubi supra: 'Conjugis admissum, violataque jura mariti, Barbara per natos Thracias ulta suos.' *Idem*.

Seque in præaltissimum puteum præcipitat] Flor. *per alt. p.* Elmenh. Neque aliter exhibetur in Mss. Lips. Oxon. Reg. Fux. Palat. D'Orv. Pith. Guelf. sec. unde Drakenb. ad Liv. l. xl. c. 21. conjecit, *in peraltissimum*. Sed in meis Flor. Cod. excerptis est *per præaltissimum p.* quod nunc verum existimo, et Appuleianum, ut in Add. partim vidit Pricæus. L. iv. p. 66. 'per altissimum præceps in vallem proximam præcipitant.' L. v. p. 104. 'per proximi fluminis marginem præcipitem sese dedit.' De Mundo p. 742. 'alias figuras per proclive sibi jaciatur:' ubi in Edd. nonnullis etiam, *in pr.* Virg. *Æn.* viii. 256. 'seque ipse per ignem Præcipiti iniecit saltu.' Malim autem *præalt.* retinere e l. vi. p. 120. 'pergit quampiam turrim præaltam, indidem se datura præcipitem.' Et sic alii. Front. l. i. 72. 'In præalti fluminis transitum:' ubi male in Cod. Scriver. *peralti*. Oud. *Seque in præaltissimum puteum, appendicem parvulum trahens, præcipitat*] Ovid. 'Jactura socii sanguinis ulta virum.' De Ivo Seneca: 'Insiluit freto, Mersura gnatum seque.' Plinius de re non dissimili, sed a causa

dissimillima profecta: 'Se cum marito ligavit, abjecitque in lacum.' L. vi. Epist. 24. Oxon. hic, *Seque per altissimum puteum, &c.* quæ lectio germanissima: supra lib. iv. 'Per altissimum præceps in vallem proximam, &c. præcipitant.' Pric. *In præaltissimum puteum*] Porphyrius apud Fulgentium: 'Puteum quoque te puto Quinte, Quanto altus magis es, tam mage despiceris.' *Idem*.

Luxuriæ suæ præstiterat] Bert. *luxurie suæ*. Elmenh. Probavit id Pricæus, immo Scriverius in contextum recepit. Ac sane passim a Nostro et aliis *luxuries* adhibetur de libidine. Vide Indic. et Lexica. Solin. c. 30. 'Quis verum patrem roverit in hac luxuria incesti lascivientis.' Reliqui *uxori suæ* cum Colvio dederunt, et jam olim Ed. Junt. post. cum Mss. quantum scio, omnibus; unde suspicor, relictum ab Auctore, *uxori luxurie suæ, vel luxu uxori suæ*. Quod proxime accedit ad *luxuriæ suæ*, ut est in Edd. Vett. ac Pith. *luxurie suæ*. Nam et *luxus* eo sensu sumitur. Vide quæ scripsit Burm. ad Sueton. Ner. c. 29. Sed et *suæ* simpliciter pro *uxori suæ* stare potest; ut passim apud poëtas. Oud. *Qui causam tanti scelcris uxori suæ præstiterat*] Vicentina, et Mss. nonnulli, *luxurie suæ præstiterat*: quæ fortasse sincerior scriptura: sic vi. hoc sensu 'luxuria puerilis:' et vii. 'luxuria amatoria.' Pric.

Nudum, ac totum melle illitum firmiter alligavit arbori ficulneæ] Hieronymus in vita Pauli: 'Perseverantem in fide Martyrem, &c. jussit melle perungi: et sub ardentissimo Sole ligatis manibus post tergum, resupinari: scilicet, ut muscarum' (Appuleius hic *formicarum*) 'aculeis cederet, qui ignitas sartagines superasset.' In lege Lyctiorum (is Cretæ populus) ne quis Urbem suam Epicureus intraret: 'Εάν δέ τις ἀφίκηται θρασυνόμενος, &c. δεδέσθω ἐν κύβωνι πρὸς τῷ ἀρχέϊο ἡμερῶν εἰκοσιν, ἐπιβέβημενος μέλιτι γουμ-

νός, καὶ γάλακτι, ἵνα ἢ μελίτταις καὶ μυ-
αῖς δειπνῶν. (apud Suidam in Ἐπίκουρος
et in κύβων.) confer Plutarchum in
vita Antaxerxis, Theodoretum Ἑλλη-
παθημ. Serin. 9. *Idem.*

Arbori ficulneæ] Servius ad Georg.
1. 'Sunt aliquæ derivationes ex usu
magis quam ex ratione venientes, ut
quernus, ilignus, ficulnus,' &c. *Idem.*

In ipso carioso stipite] Ms. *ipsa ca-
riosa stip.* Colvius. Bert. *cariosa.* El-
menh. Adde Palat. D'Orv. Fux. et
Edd. Wower. et Pric. Quasi *stipes*
esset feminini generis. Sed in Pith.
est *cuj. etiam ipso cariosa stipe*, in Ox-
on. in *ipsa cariosa stipe*: unde forsitan
erat legendum *stirpe*, sc. ima, ubi for-
nicarum sedes. Jam vero *stirps*, de
arbore cum sumitur, æque masculini
ac sequioris generis est vox. Vide
Comm. ad Virgil. l. xii. Æn. 208.
'imo de stirpe treisum:' et Gramma-
ticum in notis N. Heinsii ad Pruden-
tium Psychom. vs. 879. Eadem confu-
sio in Plinio l. viii. c. 26. 'Atque ubi
acutissimum vidit stirpem:' in al.
stipitem, sed in optimis Mss. Leidd.
Voss. et aliquot Edd. *acutissimam*,
Oud.

*Inhabitantium formicarum nidificia
burriebant*] *Bulliebant* Ald. *Roald.* *Bur-
riebant.* Sic scriptus liber, sic veteres
Editiones omnes. Nescio, cur Bero-
aldus reposuerit *bulliebant*. Quod ne-
quaquam æque exprimit susurrum il-
lum undantium formicarum. *Colv.*
Hæc est vetus et sincera lectio Flor.
et Rom. codicis, pro qua nobis licen-
ter ingressit Beroaldus *bulliebat*. Vide
Indicem. *Elmenh.* *Burriebant*, quod
sane, vel *buriebant*, in plerisque Mss.
et Edd. primis exstat, defendit etiam
Barthius l. xxxvi. Advers. c. 13.
quasi is esset sonitus formicarum, et
vetus vox, ab Appuleio usque redonata.
Immo Sopingius adscripsit Glossas.
'Burdit, ψηριτῆ, γαυριτῆ,' legens ibi
quoque *burrit*. At ibidem cum ea-
dem explicatione præcedit *Burdiat*:
et, quæso, qui τὸ γαυριτῆ locum habet

in *burrire*? Certe sono formicarum,
quem nescio an unquam quis audive-
rit, id verbum non videtur convenire,
et melius adlberetur de apibus. Hinc
Floridus illud non de sono, sed concu-
rsatione cepit. Mihi non secus ac
Beroaldo Pricæoque suspectum est,
licet vix potuisse effingere librarii vi-
deantur. Conjecturæ Beroaldi, quam
secuti sunt Junt. Ald. Colin. Bas. fa-
vet vox sequens 'scaturigine,' ac l.
vi. p. 116. 'ruunt sepedum populorum
undæ:' et locus G. Britonis in
Phil. l. i. vs. 637. de formicis: 'Nunc
huc, nunc illic discurrunt ordine
nullo, Fragmina cellarum studio re-
parare frequenti certantes, caveis
simul ebullire videres.' Magis tamen
inclinio in Pricæi conjecturam, *ober-
rabant*. Verum ei refragatur ipsa
Auctoris constructio. Si enim *nidificia*
in quarto casu sumas, verbum care-
ret recto casu, unde pendeat. Neque
ipsa 'nidificia formicarum' dici que-
unt 'oberrare' et 'commeari.' Sci-
endum itaque est, in Palat. et Guelf.
Codd. scribi, *inhabitantibus formicæ ab-
horrebant*, vel *aborebant*, et in Paræano,
inhabitantibus formicæ aberrabant.
Unde suspicor, a manu Appuleii ve-
nisse: *cujus in ipso carioso stirpe inha-
bitantes formicæ nidificia*, vel *miræ ni-
dificia oberrabant*, et, &c. *commearunt*:
vel etiam, *inhabitantium formicarum
turba nidificia oberrabant*. Conjectio
syllabarum *urba oberra*, et pluralis nu-
merus, singulari subjunctus, quamvis
alioquin frequentissimus, corruptio-
ni occasionem potuit subministrasse.
Quo facit, quod in Bertin. sit *commear-
bat*, si verum monet Elmenhorst. In
Pith. est *burrio*. *Idem.* *Cujus in ipsa
cariosa stipite inhabitantium formicarum
nidificia burriebant*] Oxon. *In ipsa ca-
riosa stipe*. Alii, in *ipso carioso stipite*.
Pro *burriebant* Beroaldus *bulliebant*:
quæ lectio ab aliis improbatur, ut
formicarum susurrus minus congru-
ens, quos hac fictitia voce Appuleium
expressisse putant. Hujusmodi ani-

malculorum snsurros ego nunquam audivi: in Codice Oxoniensi est *aberrabant*: unde facile *oberrabant* scribo: *oberrabant*, est, huc illuc errabant. Et quis tot aliis conjecturis hanc præferre gravabitur? *Pric. Burriebant*] *Lego bulliebant*, pro eo quod est scaturiebant, *servebantque. Beroald.*

Multijuga scaturigine] *Fulvius, multivaga.* Elmenh. Non Fulvius, sed Fulvianus codex ita legit, consentiente D'Orvilliano, uti crebro hæ voces confanduntur. Adi ad l. v. p. 111. Verum optime defendit Pricæus vulgatam lectionem. Non ita vagantur formicæ circa nidum; sed uno tramite procedunt, suamque servant callem, teste Ovidio, et Hesychio in *v. Μυρμήκων ὄδοι*. Jam autem *scaturigini* egregie convenit τὸ *jugis*: quod crebro jungitur aquæ, fonti, &c. Vide ad Hirt. l. viii. B. G. c. 16. Misc. Obs. vol. vi. p. 564. L. iv. p. 72. 'Multijugi adparatus.' *Oud. Et ultro citroque commeabant multivaga scaturigine*] Ovidius *Metam. vii.* de quercu loquens: 'Heic nos frugilegas aspeximus ordine longo Grande onus exiguo formicas ore gerentes, Rugosoque suam servantes cortice callem.' *Multivaga* illud a Wowerio est, ad ejus editionis normam hic contextus formatus: in cæteris omnibus *multijuga*: quæ scriptura reponenda: supra lib. vi. 'Ruunt aliæ superque aliæ sepedum populorum undæ.' *Theocrit. xv. Μύρμηκες ἀνθρώποι καὶ ἄρσθμοι*, qui loci non *multivagum* sed *multijugum* exprimunt: sic infra hic 'multijugis ovium talis flagrum tessellatum' dixit: et supra lib. vi. 'multijugas preces.' *Pric. Ultro citroque*] *Glossarium*: 'Ultro citroque, ἔξωθεν καὶ ἔνδοθεν τούτῃσι, πανταχοῦ.' *Idem.*

Parvis quidem, sed numerosis et continuis morsiunculis, &c.] *Plautus*: 'Jam ego te faciam ut hic formicæ frustulatim differant.' In vetere *Onomastico*: 'Morsiuncula, δηγμάτιον.' *Idem.*

Per longi temporis cruciatum, &c.] *Cyprianus* contra *Demetrianum*: 'Saltem contentus esto dolorum nostrorum compendio, et simplici ac veloci brevitate pœnarum; admoves laniandis corporibus longa tormenta.' *Seneca* n. 5. de *Benef.* 'Acerrima est crudelitas quæ trahit pœnam.' *Id.*

Visceribus adesis, homine consumto, membra nudarunt] *Abesis* exaratum est in D'Orvill. *Fux. Guelf. et Palat.* Sed nihil est mutandum. Frequens illa in scriptis aberratio, ut l. ix. p. 185. 'palpebras adesi.' *Consule Brouklus. ad Propert. l. iv. El. 7. 9. 'beryllon adederat ignis.' Nemes. Ecl. iv. 11. 'Quos lusus adederat ignis.'* Vide et *Heins. ad Ovid. i. Am. xv. 41.* Non vero in *Bertin.* est *adesione hominis*, sed simpliciter *adesione*. Quod modo ex contractione natum videtur. Nec enim adensum quo præbere *N. Heinsio* ad *Ovidii l. xiv. Metam. vs. 208.* emendanti *omnino consumta membra nudarunt.* Nam, quæso, quomodo *nudare* possunt *membra, quæ consumta* sunt? Quod si *membra* se bene habeat, conjungenda sunt *carnibus* et *visc. adesis membra nudarunt*, sive *artus spoliarunt* iis. Alioquin conjicias, *hominem consumtum, membris n.* *Per hominem* captata locutione intellexit Auctor, omne quidquid carnis est. Conferendus hic omnino est *Lucani locus*, quamvis sit corruptissimus, l. ix. vs. 769. 'Jamque sinu laxo nudum est sine corpore vulnus, &c. Omne Quidquid homo est, periiit. Pestis natura profana Morte patet:' uti nunc legendum existimo. Illic vide, et *Martial. de Spectac. Ep. vii.* 'Inque omni nusquam corpore, corpus erat.' In *Regio. Fux. membra nudant. Oxon. et ossa. Oud. Carnibus, &c. adesis membra nudarunt, ut ossa tamen viduata pulpis, &c.*] *Hieronymus* ad cap. 37. *Ezechielis*: 'Ossa cum aliis ossibus nervorum vinculis colligantur, deinde implentur carnibus: et desuper ob

pulchritudinem extenditur cutis, quæ nudarum carnum operiat seditatem.' In Oxon. et Florent. melius, ut ossa tantum. *Pric.*

Nitore nimio candentia] Infra lib. 1x. 'Demonstrat novitate nimia candentes aureos.' *Idem.*

PAG. 169 *Huc quoque detestabili deserta mansione, &c.*] Virgil. 'Hanc quoque deserimus sedem.' *Idem.*

In summo luctu] Mihi certissime reponendum videtur *in summo luctu*, eadem ratione, qua 'primo luctu' apud Plantum, Terentium, alios. *Brant.* Non *luctu* apud Comicos, sed *luci* legitur. Vide Plantinum Parei lexicon, et Beutlei ad Terentii Adelph. v. 3. 55. 'ceterum rus eras cum filio Cum primo luci. M. Immo de nocte censeo.' Qui locus fugisse videtur *Pricænm*, cum ait se ignorare, Terentium dixisse *cum primo luctu*: ut *Donatus* et alii eo loco et in *Plauto* legi volunt. Confer *Westerhovii* compilationes. Et profecto ego quoque non video, cur pagani isti in tanto luctu fuerint ob improbi illius servi pœnam, non admodum recentem, nisi fuerit ob detestabile spectaculum. Neque huc pertinent superiora p. 162. 'graviter affectis rusticis,' qui miserabili dominæ morte erant adtoniti. Quid si igitur legas, *jam summo luctu*, sive cum jam summa lux erat, pestquam in eo pago totam perquieverant noctem, proxime præcedentem, et hinc siue intermissione rursus toto die iter perrexerunt. Et sic solet Auctor initium finemque itinerum describere. L. 1. p. 14. 'Et jam jubaris exortu cuncta collustrantur.' L. b. p. 163. 'Jam vespera senitam tenebrante:' et innumeris locis. Immo *ibid.* debere idque vel in primis observitare, ut luce clara, et die jam provectoro, et sole florido vitantes insidias transabiremus: quo tunc neglecto monitu, et male mulcati, nunc videntur consilium mutasse, et clara demum luce profecti esse.

Oud. Paganos in summo luctu relinquentes] Est qui *in summo luctu* scribendum confidentissime adfirmat: cum primo luctu Terentium non ignorare dixisse: ut *Matt. 20. 1.* ἀμα πρῶτ. at iterum id non est *in primo luctu*: nec memini Plantum aut alium tali modo locutum: adde quod et supra hoc libro occurrunt ista: 'Hæc ille, &c. illacrymans, graviter affectis rusticis annunciabat:' ubi 'graviter affecti rustici,' sunt fere quos hoc loco 'Paganos in summo luctu' vocat. *Pric.*

Dieque toto c. emensi vias] Non *toto*, sed *totas* legit *Colvius*, [vid. *VV. LL.*] ut debuit, si denique admitteret; quo facit *D'Orvill. dans diemque totas*. Immo *denique totas* habet *mea Fux. Cod. collatio*. In *Oxon. Guelf. pr.* est *dieque totam campestremerisimuscirit.* corruptissime. Sed verissime in *Florent. Pith. Guelf. sec.* est *dieque tota*, ut expressit *Scriverius*, et videtur voluisse *Elmenh.* Nam in textu ejus remansit *toto*. In *Edd. Vic. Junt. pr. Ald.* male etiam *emersi*. Vide ad pag. 2. 'Glebosa camporum emensa.' *Oud. Campestris emensi vias*] *Onomast. vetus*: 'Campestris, πεδῖν ἡ χωρία.' *Pric.*

Cicitem quandam, &c. jam fessi pervenimus] Lib. 1x. 'Ad hortulum nostrum jam fesso equo diverterat.' *Salustius Jugurthino*: 'Diu multumque fatigati tandem in castellum pervenunt.' *Idem.*

Inibi Larem sedesque perpetuas pastores illi statuere discernunt] *Supra lib. 1v.* 'Secum eos animadverteram colloquentes, quod in proximo nobis esset habenda mansio, et totius viæ finis quieta: eorumque etiam sedes illa et habitatio.' *Idem.*

Longe quasituris firmæ latebræ, &c.] *Vulgaris lectio* contrarium sensum habet, quam Auctor innuit. Nam *latebræ quasituris* non possunt significare, nisi loca, in quibus latere possunt illi, qui quærent: cum Appu-

leius voluit dicere, eam mansionem visam illis esse sibi tutas et firmas latebras contra istos, qui jam diu, vel e longinquo ipsos quæsiuissent, vel investigaturi essent, ut vulgo etiam exponunt, invita verborum constructione. Eadem fere difficultas remanet in Stewechii conjecturis. Quare omnino amplector Codd. Ursiniani et D'Orvilliani scripturam *quasitis*, sive quod videretur hæc civitas tutum esse latibulum iis pastoribus, diu et e longinqua regione inquisitis. Posset ex *uris* cogitari de additamento *uris* vel *nr̄is*, i. e. *nostris*. Sic olim putabam. Sed postquam bene perpendi permutationem modorum *viderentur* et *invitabat*, apparuit mihi satius esse, nihil mutari, et hoc sensu sumenda esse verba: Quia pastores putabant, hæc loca firmas latebras visum iri illis, qui se inquisituri essent, vel inquirere velent, et eos ideo sc. non tam longe vestigatores esse, et quia annonæ copia *invitabat*. Ut participium non pendeat a 'firma vil.' sed a solo verbo 'viderentur.' *Oud.*

Beata celebritas] *Tanta c.* Guelph. sec. *Crebritas* exaratur etiam in D'Orvill. et editum est a Scriverio. Atque hoc quidem loco contra N. Heinsium l. iv. *Metam.* Ovid. vs. 46. præfero. Quia *celebritas* videtur magis convenire hominibus, iisque, quæ ad ipsos homines pertinent; *crebritas* et hominibus et rebus, atque, ut hic, annonæ. Ex sensu eligendum est, quod videtur singulis locis aptius. Nam ubivis hæ voces commutantur, ut vidimus jam l. i. p. 14. 'Crebritas commeantum.' Ovid. l. vi. *Met.* 165. 'comitum celeberrima turba:' ubi in pluribus Codd. *creberr.* Sed adi ad Sueton. *Tiber.* c. 52. 'per noctes celeberrime adclamatum est.' *Idem.* *Et annonæ copiosæ beata celebritas*] *Glossæ:* 'Εὐθηνία, Copia, ubertas, annonæ,' &c. In Oxon. et vett. edit. *celebritas.* *Pric.*

Quo vendibiliore videremur] *Miror venditariore* e Plauto potuisse placere alicui; cum 'venditaria lingua' ei dicatur active, hic passivo sensu non potest non accipi. Neque etiam conjecturis opus est, qualis *venui*: quam prave in contextum intrusit Wower. retinente *Pricæo*, qui tamen divinavit *rendi carius*, quod pejus est. Cur etiam non *tenu cariores*, ut alibi pro *venui*. Sed *tendi cariores*, quod est in Mss. novem cum Edd. *Colv.* *Vulc. Merc.* facile se tueri potest, ut sit Infinitivus pro nominis Dativo casu *venui*. Quales infinitivi milleni sunt apud Poëtas. Malim tamen acquiescere hic *Elmenhorstii*, quem et sequuntur *Seriv.* ac *Flor.* iudicio, ex aliis Mss. quibus accedit *Pithæanus*, *rendibiliore* restituentis, quod est in omnibus ante *Colvium* Edd. et *Apuleii* menti bene accommodum est. *Vendibilis* enim est vox optimis quibusvis usurpata, ipsumque comparativum occurrit apud *Varronem* lib. i. *R. R.* c. 4. loco adposito: 'Cultura agrum non solum fructuosiore faciunt, sed etiam vendibiliorem, atque adjiciunt ad fundi pretium.' Quod *Pricæus* pro *cariores* substituere voluit *carius*, videtur offensus fuisse genere masculino; cum præcedat neutrum *jumentis*. Sed intelliguntur 'asini,' in quibus ipse *Lucius*, et 'equi,' ut subdit, de qua generis mutatione vide ad lib. iv. p. 75. 'numerumque perditorum.' sc. *ursorum*: etsi præcedunt 'feræ.' *Oud.* *Jumentorum reffectis corporibus quo venui cariores videremur*] Sic apud *Philonem* (lib. *ἔτι πῦρ ὁ σπουδ. ἐλεύθ.*) *δελφᾶκια καὶ πρόβατα ὅπτε μέλλοι πιπράσκεισθαι, τροφαῖς ἐπιμελεστέραις εἰς εὐσαρκίαν παινεῖν.* *Lucianus* in *Vit. auct.* *Στήσον ἐξῆς παραγαγὼν τοὺς βίους ἄλλὰ κοσμήσας πρότερον, ὅπως εὐπρόσωποι φανῶνται, καὶ ἔτι πλείστοις ἐπάξωνται.* Editio *Vicent.* *quo vendibiliore videremur*: et sic multi Mss. In veteri *Onomast.* 'Vendibile, τιμαλφές.' *Oxon.* *Fux.*

et alii, ut hic editur: tentabam ego, quo vendi carius videremur: id est, quo carius venderemur: sic IX. 'Molæ, quæ maxima videbatur, &c. adstitutor,' et alibi in his libris. *Pric.*

Ad mercatum producimur] Infra lib. IX. 'Productum me, voce præconis veni subijciunt.' Terentius Heautont. 'Omnes produxi ac vendidi.' Donatus ad Eiusdem Eunuch. 1. 2. 'Produci res venales dicuntur.' *Idem.*

Magnaque voce præconis] Vide supra pag. 44. dicta: infra hic de eodem: 'Voce rauca saucius.' *Idem.*

At me, &c. cum fastidio plerique præteribant] Abies jactabunda, ad dnum, in Avieni fabulis: 'In me suspensus explicat aura sinus: At tibi deformem quod dant spineta figuram, Despectam cuncti præteriere viri.' Hesychius: Παρειμένος, &c. καταπεφροσημένος. Seneca cur bon. vir. &c. 'Fortuna fortissimos sibi pares quærit, quosdam fastidio transit.' Supra lib. IV. de vetula: 'Fastidium Orci.' *Idem.*

Subsiccivum] Apud scriptores modo *subsiccivum*, modo *subsiccivum* scribi lego indifferenter, eodem significatu et intellectu: nam *subscisiva* dicuntur, quæ *subscisa* sunt, et quasi subtracta, a subcidendo dicta. *Subsiccivum* vero a *subsecando* inclinari videtur. Plin. Gellius, M. Tull. 'subscisiva tempora' eleganter appellant, quasi subtracta, subducta, subsectaque negotiis rebusque necessariis: quæ vulgo furto subrepta dicuntur: hic *subsiccivum* accipe pro reliquum: et supervacuum, quasi subsectum ex reliquo grege divendito, sicut in XI. quoque dixit: 'Qui subsiccivum, quamvis iteratæ jam traditioni remansisset.' Lucianus dixit ὑστατον και ἀπολεειμμένον. Lucius noster, 'relictum solum et subsiccivum.' In XII. commentario Suetonii nostrum super hoc verbo extat annotamentum. Illud adde, apud Nonium Marcellum legi vulgo *subsiccivum*, cum legendum (mea quidem

sententia) sit *subsiccivum*, quod significare ait sequens, succedaneum, succedens, tanquam a succedendo inclinatum. *Beroald.*

Qui de dentibus nostris atatem computabant] Xenophon in de re equestri. Suidas in κατηγοκότα. Hesychius in λιπογνώμονες, et γνώμα: sic enim, non γνώμα scribendum. *Pric.*

Manum cujusdam, &c. mordicus arveptam, &c.] Aristophanes Pluto: Ὀδὰξ ἑλαβόμεν. Scholiastes: ἀντὶ τοῦ τοῖς ὀδοῦσιν αὐτὴν ἑλαβον. *Idem.*

Putridis scalpebat digitis] Lipsiano codici accedunt Pal. D'Orv. Oxon. Fux. Pith. Edd. Colv. Vulc. Merc. Wow. *Pric.* sed male. Illa enim vox huc non quadrat. Nam 'putridus' est putrescens, *terrotende*, a 'putrore,' voce Lucretiana lib. II. 928. et alibi; quales hujus emtoris digiti non possunt dici, sed *putidi*, i. e. fætidii a 'putore,' de quo vide ad lib. IV. p. 65. 'putore nidoris,' cujus manus sordebat fæto. Eadem varietas apud Lucan. lib. II. vs. 441. 'putrida membra recidit:' ubi tamen legendum *putria*. Alterum forte restituendum Ausonio Epig. 108. vs. 18. 'Turpia non aliter Polygiton membra resolvit.' Nam in Ms. Voss. *Turpida*, et præcessit vs. 2. 'Ulcera membrorum scabie putrefacta foventem.' *Oud.*

Plenissime conterui] E Lipsii conjectura ceteri cum Colvio in contextum receperunt *pænissime* contra Mss. O. et Edd. vett. Unde enim ante Roaldi notas venerit *plenissime*, quod nonnemo hic malebat, nescio. Mutari nequaquam oportuit *plenissime*, i. e. omnino. Passim 'plene,' et Adject. 'plenus' usurpatur pro 'omnino,' 'toto,' 'omni.' Hinc 'plenius periclitari' lib. IX. p. 178. 'plenius gratias agere' Flor. N. 16. Min. Fel. cap. 14. 'plenius peroratum:' quod tentari non oportuerat. Recte vero Ill. N. Heins. ad Ovid. Epist. XIX. 17. e Ms. Florent. cui adde Pithæa-

num, rescribi jussit *conterui*, ut diserte exstat in Regio, Fux. Guelf. utroque; sicut in Mss. multis et in his Voss. *conterit* vel *conteritur* pro *contritum* in Ser. Sammonico vs. 474. damnante tamen Burmanno. De qua inflexione ibi Heinsium consule, et quos laudat Bronklus. ad Tibull. lib. 1. El. 4. 44. 'Aut opere insuetas adteruisse manus.' Immo Charisius notat, Appuleium dixisse *terui*: sed G. J. Vossius probabiliter emendat *terui*. Lib. III. de Aual. c. 30. Atque ita quoque reponendum e Mss. in Apol. p. 309. Ed. Colv. 'carbone de rogo obtulerit:' quod jam monuit Heins. in Advers. pag. 556. Forsan etiam infra lib. XI. p. 260. 'Viriculas patrimonii adteruerant impensæ.' Illic vide. *Mordicus* exulat a Paræano; malleque *mordicibus*, si juvaret idoneus codex. De his vocibus late egi ad lib. III. p. 60. 'mordicus adpetens.' *Idem*.

Præco diruptis faucibus] Mos olim præconum in mancipia vœnui subiecta jocos et dicteria jactare, quod ex Luciani βλωπῶν πρῶσει optime videre est. Sic parasitus de se ipso, Plauti Stichus: 'Nunc si ridiculum hominem quæret quispiam; Venalis ego sum cum ornamentis omnibus,' &c. Putem huc spectare versum Lucilii lib. XI. 'Conjicere in versus dictum præconis volebam, Grani:' et locum Athenæi Dipnosophist. lib. X. Τούτου δὲ καὶ Ἰσχυόμαχος ὁ κῆρυξ ἐγένετο ζηλωτῆς, ὃς ἐν τοῖς κυκλοῖς ἐποιεῖτο τὰς μιμήσεις· ὡς δ' εὐδοκίμει, μεταβὰς ἐν τοῖς θαύμασιν ὑπεκρίνετο μίμους. Certe celebrata Veteribus passim præconum dicacitas. *Colr*.

Et rauca voce saucius] Ita, 'raucam præconis vocem' 1. 3. Sidonius. Servius ad Æneid. XI. 'Raucum τῶν μέσων' modo enim canoram significat, modo vocem pessimam.' *Pric*.

In meas fortunas ridiculos construebat] In Par. Guelf. pr. est *in mea fortuna*. Ab eodem, Guelf. utroque, et

Palat. abest vox *ridiculos*. Dein *construebat*, ut primus edidit Colvius, exhibent Mss. O. præter Bertinum et Pitheæanum, in quibus est, sicut in Edd. prioribus, *instruebat*, et prætulisse videtur Elmenhorstins. Certe ego mutatum nollem. Frequens enim est Auctor in hoc composito, quod passim cum altero confundi solet. Vide Indic. Flor. ut et Notarum. Lib. v. p. 98. 'Novum commentum instruit.' Lib. VII. p. 144. 'Fortuna aliam mihi pestem instruxit.' Lib. X. p. 215. 222. 'Voluptates ejus instruebat.' Alibi 'fraudem instruere,' nec non simplex 'struere voluptatem' lib. XI. p. 260. *Oud*. *In meas fortunas ridiculos construebat jocos*] Hinc 1. 85. Martialis, 'facetus præco.' *Pric*.

Extritis unguulis debilem] Supra lib. IV. 'Ungulis extritis claudus et titubaus.' Seneca Epist. LI. 'Jumenta in molli palustriue pascuo saginata, cito subteruntur.' *Idem*.

Colore deformem et inertis pig. ferocem] Colorem illum primus ex ingenio finxit Beroaldus, expressum a Basil. Colv. et seqq. In Mss. et Edd. priscis, item Juntinis et Aldi, est *dolore*, sine dubio vitiose, ex quo tamen verissimam lectionem excudere facile fuit, nempe *lurore*. Quam sæpissime adhibet Auctor. Lib. I. p. 4. 'Lurore deformatus:' ubi etiam vide, et lib. V. p. 100. 'Exsanguis colore lurida.' Lib. VIII. p. 157. 'lurore et inlurie collapsa membra.' Lib. IX. p. 185. 197. 'Tum lurore deformes.' Mox et abest ab Oxon. Male vero Elmenhorstius testatur in Flor. Cod. esse *inerti*, probatque. Ibidem, ut in reliquis Mss. legitur, *in hebeti f.* ex Appuleiano genio. Vide cum alibi, tum ad lib. I. p. 3. 'in mollitie' vel 'mollitiem decorus.' Pith. Edd. Vicent. Ber. *inheriti*, corrupte pro *inhebeti*. *Oud*. *Et colore deformem*] Oxon. et tres alii Mss. *dolore d.* quod alii quidem probant, ego non intelligo. *Pric*. *Dolore*] Minutulus error, qui

emendari potest unius literæ immutatione, ut pro *dolore* legas *colore deformem*: color enim maxime spectari solet in venalibus jumentis, ita ut honestate coloris sæpe pretiosiora fiant: sicut e contrario, ex coloris malitia repudiantur. Virg. in descriptione equorum, illud celebratissimum prodidit: 'honesti Spadices glaucique; color deterrimus albis, Et gilvo.' *Beroald.* Et in *hebeti pigritia ferocem*] Pigrum ad portanda onera, et id genus ministeria subenda: ferocem ad calces elevandas, et mulieres incurrendas. In nonnullis heic, et *inerti p. f. Pric.*

Nec quidquam amplius quam rudarium cribrum] Vide supra pag. 63. notata. *Idem. Rudarium cribrum*] Nihil prorsus contemptibilius, abjectius, despectius in asino dici potuit, quam ut rudarium cribrum diceretur: quo dicto signatur asinus nulli rei prorsus utilis, nisi ut ex ejus corio fiat *cribrum* non frumentarium, sed *rudarium*, quasi dicat, stercorarium, ad rudera scilicet expurganda accommodatum: quo nihil esse potest vilius: est enim *rudus*, stercus quod raditur. *Rudera* quoque dicuntur purgamenta et quisquilæ cementicii et latericii parietis vetusti et diruti. Palladius interpretatur saxa contusa, quibus pavimenta statuminantur, hoc est, solidantur: quod et Vitruvius refert. De rudere novo et vetusto scripsi copiose in commentariis Suetonii. *Rudetum* appellat Cato, locum ruderis plenum: qui a Plin. *rudatus* dicitur. Inde fit verbum elegans *Erudere*, quod est expurgare, defecare, emaculare. Sidon. Apollinaris: 'Aures virosa susurronum fece completas eruderat.' *Beroald.*

Quare adeo v. donemus] In Palat. Guelf. Reg. Fux. Oxon. D'Orv. Inc. *Quare donemus.* Pith. Edd. antiquæ, *Atque adeoque vel d.* Arbitror omnino vocem *adeo* male a Colvio et seqq. Editoribus omissam, esse revocan-

dam. Passim ea vox ab auctoribus inseritur, et a poetis, in primis Comicis, elegantia et intendendi gratia; vel pro *ideo* sumitur. Vide Drakenb. ad Liv. lib. x. c. 5. 'Non potentem, atque adeo etiam absentem.' Infra lib. ix. p. 185. 'palpebras adesi, atque adeo male luminati.' De Phil. Mor. p. 609. 'Adeo honestum adpellari oportet.' Sic Mss. Vulgo, *ideo*. Quare vel legendum, *Quare adeo*, vel *atque adeo vel d.* quæ est ipsa Bertin. Cod. scriptura, sive ob istud que cum Stewechio amplius atque *adeo*, inquit, vel d. Terent. in Phorm. ii. 3. 43. 'Atque adeo quid mea.' Vel hic significat *tantummodo*, ac sæpe per librarios exsulat. Vide ad l. h. p. 158. 'Quo vel clandestinis,' &c. *Oud. Quare vel donemus eum cuiquam, &c.*] Claudianus de Eutropio: 'Omnes pœnituit pretii, venumque redibat Dum vendi potuit: postquam deforme cadaver Mansit, et in rugas totus deflexit aniles; Jam specie doni certatim limine pellunt, Et sædum ignaris properant obtrudere munus.' *Pric.*

Si qui tamen fœnum suum perdere non gravatur] Facetus præco ille apud Martialem, colles venum exponens: 'Quis faceret pretium nisi qui sua perdere vellet?' *Idem.*

Cachinnos circumstantibus commovebat] Infra lib. ix. 'Risum toto cœtu commoveram.' *Idem.*

Jam aufugiens effugere] Abest *jam* a Palat. In Pith. est *mei*. In Guelf. sec. et. Perperam vero jungunt vulgo *auf.* vel *fugiens effugere*; quum Auctor construxerit, *quam per tot regiones jam aufugiens, non potui effugere vel placare.* Atque *aufugiens* cum Lips. Cod. habent Palat. Guelf. sec. item Edd. Vulc. Wow. *Pric.* In ceteris *fugiens*. Et sane negant viri doctissimi, Broukh. ad Propert. lib. i. 9. 30. Burmann. ad Petron. c. 81. unquam occurrere conjunctum Accusativo, nisi corruptis locis, apud probati styli auctores, ut certe nusquam

apud Nostrum. Sed lib. I. pag. 15. 'per diversas et avias regiones aufugi.' Unde distinctione postquam posita, facile hic auf. possit retineri, præsertim cum potuerit captasse differentiam Appuleius in auf. et effug. Verum cum in reliquis Mss. et Edd. non compareat au, ego quoque exsulare istam syllabam passus sum. *Potuit* perperam est in Edd. ante Beroaldum. *Oud. Illa fortuna mea sævis-
sima, quam per tot regiones jam aufugiens, effugere, &c. non potui, &c.*] Apud Virgilium: 'Nunc eadem fortuna viros tot casibus actos Insequitur.' *Pric. Non potui*] *Lege potui, ut sit prima persona: de se enim loquens inquit: 'Ego fortunam effugere potui, nec placare.' Beroald.*

In me cæcos detorsit oculos] Lib. VII. 'Cæcam, et prorsus exoculatam esse Fortunam.' *Pric.*

PAG. 170 *Duris meis casibus*] Vide supra p. 60. notata. *Idem.*

Mire repertum] Colvius, *mi e re repertum*: commento (ut mihi videtur) mire, et ab re reperto. In Apologia Noster de speculo: 'Cum in eo visitur imago mire relata.' *Idem.*

Cinædum, et senem, calvum quidem, cincinnis, &c.] Perperam τὸ et omiserunt Scriv. et Floridus. et *senem* eleganter dictum est pro et *eum quidem senem. En dat vel.* Luciano κίναϊδος, καὶ γέρων. Hinc explicationis gratia librarii aliquot, et in his Pithæanus, Fux. et Edd. ante Colv. dederunt *cinædum, et senem cinædum.* Vide ad lib. I. p. 17. 'Et recte:' item ad lib. VII. inquit. 'In bestiam, et extremæ sortis quadrupedem.' Deio prave Colvius e Ms. Lips. cui suffragantur Pal. Oxon. D'Orv. Fux. item Edd. Vulc. Mere. Wow. *Pric.* eiecit particulam *sed*, quam agnoscunt reliqui, tum Mss. tum Edd. et flagitat præcedens *quidem.* Nam perperam Elmenborstius id tacite mutavit in *quemdam.* Pro *semicanis* in Guelf. pr. a n. rec. *semicomis*; pro *capillatum* vitiose in Bas.

pr. *capillorum.* *Oud. Cinædum, et senem*] *Ibidem, de Rufino quodam: 'In hac etiam ætate, qua nunc est, qui ipsum perdepserunt multi sunt:' ubi plura p. 164. notata. Sarisberien-
sis III. 13. Polycratici: 'Pudet dicere, quod seipsos viri ætate provectiores et sensu turpitudini tantæ non subtrahant: et cum eos in nobiliore sexu Natura creavit, ad deterio-
rem, quantum in ipsis est, ex innata malitia prolabantur: effæminati vitio et corruptela morum, cum tamen Naturæ beneficio sæminæ esse non possunt.' Pric.*

Calvum, &c. cincinnis semicanis et pendulis capillatum] *Erat ἀναφαλαντίας οὐλος, ut in Navig. Lucianus loquitur. Martialis ad Labienum v. 50. 'Sunt illinc tibi sed et hinc capilli, Quales nec puerum decere possint: Nudum est in medio caput, nec ullus In longa pilus area notatur.' Idem ad Mar-
rinum x. 83. 'Raros colligis hinc et hinc capillos, Et latum nitidæ Marine calvæ Campum temporibus tegis comatis.' et in fine: 'Calvo turpius est nihil comato.' Idem.*

Unum de triviali popularium fece] 'Natum in triviis.' Scholiastes vetus Horatii ad Serm. II. 'Balathroni, scurræ, et triviali.' Vide ad Act. 17. 5. notata. *Idem.*

Circumferentes mendicare compellunt] Clemens Alexandrinus Protreptico: *Μένανδρος γοῦν ὁ κωμικὸς, ἐν Ἡνιόχῳ ἐν ὑποβολιμαίῳ τῷ δράματι. Οὐδέ τις μ' ἀρέσκει περιπατῶν ἕξω θεὸς Μετὰ γράδς, οὐδ' εἰς οἰκίας παρεισῶν Ἐπὶ τοῦ σανιδίου μητραγύρτης. Τοιοῦτοι γὰρ οἱ μητραγύρται· ὅθεν εἰκότως ὁ Ἀντισθένης ἔλεγεν αὐτοῖς μετατροῦσιν, Οὐ τρέφω τὴν μητέρα τῶν θεῶν, ἣν οἱ θεοὶ τρέφουσι.* Minutius Octavio: 'Mendicantes vicatim Deos ducunt.' Huc spectat Dionys. Halicarn. lib. II. Tertullianus Apologet. c. 13. *Colv. Tzetzes 13. Chiliad. Hist. 475. Vide quæ dixi ad Minut. fol. 59. Elmenh. Qui per plateas et oppida cymbalis et crotalis personantes,*

Deamque Syriam circumferentes, mendicare compellunt] Tertullianus in Apologetico: 'Circuit cauponas mendicans religio.' Ibidem: 'Non sufficimus et hominibus et Diis vestris mendicantibus opem ferre.' Vide Suidam in Περγαῖν Ἀρτεμῖς. Infra hic lib. ix. 'Divinis exuviis onustus, cum crotalis et cymbalis circumforanem mendicabulum producor ad viam.' Et nota, per plateas. Augustinus Civ. D. vii. 26. de hoc genus æruseatoribus: 'Per plateas vicosque Carthaginis, etiam a populis unde turpiter viverent exigebant.' Pric.

Cappadocum me et satis forticulum] Cum Mss. dudum ante Colvium recte *Cappadocum* exhibuere Juntae et Aldus. Vide Lexica, et de generositate equorum Cappadocorum B. Pinm t. 1. Thes. Crit. p. 448. Dempster. de Hetruria Reg. lib. iii. c. 73. Veget. lib. iv. de Art. Veterin. cap. 6. § 4. Perperam vero *satis* mutare tentavit Lipsius, ex cujus mutatione sic citat J. Argolus ad Onuph. Panvin. lib. 1. de Lud. Circ. c. 13. Auctor cum aliis τὸ *satis* Adjectivis jungere amat; ut vidimus ad lib. ii. p. 35. 'puer et *satis* peregrinus.' In Oxon. Guelf. pr. *fortilocum*. Fux. *renuntiut*. Oud. *Ille Cappadocum me et satis forticulum denunciat]* Vegetius iv. 6. 'In permittendis equis vel distrahendis maximam fraudem patriæ solet afferre mendacium: volentes enim carius vendere, generosissimos fingunt.' In tempestive Lipsius hujus loci lectionem immutavit. Pric. *Cappadocium me]* Qui mancipia vendunt, nationem cujusque in venditione pronuntiare debent: ut inquit Ulpian. Plerumque enim natio servi aut provocat, aut deterret emptorem. Idcirco interest nostra scire nationem. Præsumptum etenim est, quosdam servos bonos esse, qui nationis sunt non infamatae; quosdam malos videri, quia ea natione sunt quæ magis infamis est. Nunc itaque præco ex hac doc-

trina nationem pronuntiat venalis asini, tanquam mancipii; eumque esse ait Cappadocem, tanquam nationis probatæ: namque ex Cappadocia regione Asiatica servi utiles et boni venales deportabantur, quos Cappadocas poëtæ concinnantes appellitant, Persius, Martialis, et Papinius. Ad hunc intellectum referendus est versus ille Horatianus: 'Eget aëris Cappadocum rex:' ubi 'rex Cappadocum' significatur, non rex Cappadociae (ut ego sentio), sed dominus fabulosus, habensque Cappadocum, id est, mancipiorum, legiones in famulatio. Berould.

De suis novit professionibus] Ita Bertin. Sciopp. in *Symb. et Susp.* iv. 8. Bert. et Flor. *de suis n. professionibus*. Elmenh. Sic scriptum etiam in Pithæano, et excusum est quoque in Editionibus Colvianam præcedentibus, ac Scriverii. Tacite reposuit Colvius *sua professione* e Ms. Lipsiano, cui suffragantur ceteri. Pluralis numerus tamen facile se tueri potest: ut intelligantur primo professio naturalis temporis locique, de qua hic agit Pricæus et in Apol. p. 191. 'Natam sibi filiam ceterorum more professus est:' ac Inculentius jam ante Torrentius ad Suetonii Tib. cap. 5. 'Natus est Romæ in palatio, xvi. Kal. Dec. &c. Sic enim in fastos, actaque publica relatum.' Tum professio censualis, in qua notum est, unumquemque debuisse *annos profiteri*. Vide Cic. pro Archia, Ascon. aliosque: et tandem *professio*, qua edebant Mathematico genituram suam; de qua consule Commentarios ad Sæton. Aug. c. 94. et in Florid. N. 15. Oud. *Sed ipse scilicet melius istud de sua novit professione]* In Glossis: 'De professione, ἀπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος' at id nil ad istius loci sententiam: *professionem* heic *natalium professionem* intellige: quæ præcise in l. non nudis. Cod. de probat. et l. statim. Cod. de fide instrum. *professio*, ut hoc loco, vo-

catur: cur autem de asino loquens ita jocetur, ex sequentibus apparet. *Pric.*

Quamquam enim prudens, &c.] D'Orv. *quantum.* Existimat vero Pricæus, scribendum esse, *inprudens.* Sed accedere illi nequeo, et hunc loci sensum esse opinor jocantis præconis: Quamvis sat sciam, eum esse civem, et prudens incurram in crimen legis Cornelix, qui eum vendam tibi pro servo, eme tamen illum modo pro servo. Si *inprudens* exarasset Auctor, debuisset esse, ni fallor, *incurrerem.* Oud. *Quamquam enim prudens, &c.]* Fortasse *inprudens* scribendum. Obscuri admodum loci potest hæc sententia esse: ætatem ejus ex natalium tabulis multo certius quam ex dentibus explorabis: natalium inquam, potest fieri enim ut *inprudens* legem Corneliam incurram, dum tibi civem Romanum pro servo vendo: quin eme tamen, &c. quasi mancipium, quod poterit te foris, poterit et domi jurare. *ἔγκλημα* autem, sive *crimen* dixit, non *rænum* legis, quia imprudenter vendens. *Pric.*

Legis Cornelix] An de plagiariis? Quæ nusquam lecta. Certe lege Fabia de plagiariis tenentur, qui hominem liberum vendunt, emunt. Lib. i. D. de Lege Fabia de Plagiarij. lib. xv. c. eod. lib. ii. c. ubi de criminibus agi oport. Lucianus: 'Ο κήρυξ πῶς ἔφη; πωλείς τὸν ἐλεύθερον; 'Ἐρ. ἔγωγε. 'Ἀγ. εἶτα οὐ δέδιας μὴ σοι δικάσῃται ἀνδραποδισμοῦ, ἢ καὶ προκαλήσεται σε εἰς 'Ἀρεῖον πάγον; Sed etiam forte caput hoc fuerit legis Cornelix de Falsis. *Colv.* Lib. i. ff. Leg. Fab. de plagiarij. *Elmenh.* Vide Ampl. Bynkersh. lib. iii. Observ. J. C. 18. Oud.

Quin emis, &c.] Plautus Persa: 'Quin tu hanc emis?' *Pric.*

Bonum et frugi mancipium] Horatius, etiam ex mancipii persona: 'Sum bonus et frugi:' supra lib. v. 'Honestæ hæc, et natalibus nostris, bonæque tuæ frugi congruentia?' et iv. 'Statui, &c. asinum me bonæ fru-

gi Dominis exhibere.' *Idem.*

Quod te et foris et domi poterit jurare] Id est, qui foris circumgestanti tibi Deam cornu canens adambulare poterit, domi vero promiscui operis concubitus partiaros agere: ut infra de juvene corpulento his usibus inserviente loquitur. Ita tractat cinædum præco: ita falsum hoc dieterium capiendum. *Idem.*

Odiosus emptor aliud de alio non desinit quærere] Glossarium: 'Περιεργάζομαι, sciscitor, otiose ago:' videtur *odiose* legendum: 'odiosi' dicebantur molesti percontatores: et 'odium,' intempestiva ac nimia interpellatio. Plautus: 'Enecas jam me odio.' Terent. Hecyra: 'Tundendo, atque odio effecit denique,' &c. Ibidem: 'Cum isthoc odio:' ubi Douatus: 'Instantia ac molestia.' *Idem.*

Percontatur anxie] Glossæ: 'Πολυπραγμονῶ, sciscitor, percontor.' *Idem.*

Vervecem, (inquit,) non asinum vides] Lib. vii. 'Emasculare, et quovis vervece mitiorem efficere.' Lactant. iii. 26. 'Da mihi virum qui sit iracundus, effrænatus: paucissimis Dei verbis tam placidum quam ovem reddam.' Scriptor vitarum illustrium, de Fabio Maximo: 'Ovicula a clementia morum dictus: de Eodem eadem Plutarchus. Cyprianus in de zelo et livore, de Christo loquens: 'Gregem suum oves vocat, ut innocentia Christiana ovibus exæquetur: agnos vocat, ut agnorum naturam simplicem simplicitas mentis imitetur.' Chrysostomus: 'Ἐὰν ἴδωμεν ἀνθρώπον ἡμέρον, λέγομεν, πρόβατον ὁ ἀνθρώπος. Basilium ad illa Esaiæ 7. Θρέψει ἀνθρώπος δάμαλιν βοῶν, καὶ δύο πρόβατα. 'Ἀντὶ τοῦ, ἡμέρον, καὶ ἐπιεικοῦς, &c. ἦθους, πρόβατα τροπικῶς προσηγόρευσε. et post: Πρόβατα, οἱ χρηστότεροι τὰ ἦθη. Aristophanes Pace: 'Ὡς ἐσόμειθ' ἀλλήλοισιν ἄμνοι τοὺς τρόπους. ubi Scholia: Εὐθήθεις, &c. ἢ πραεῖς καὶ μαλακοί. ex quibus (ut sæpicule) Suidas: 'Ἄμνοι τρόπους: ἀντὶ τοῦ, πραεῖς, εὐθήθεις, ἀπλοῖ.

Theodoretus in de Providentia: Ταῖς ἀπλαῖς καὶ ἀκακοῦθεσι ψυχαῖς ἐκ τῶν ἐπαινουμένων ζώων τὰς προσηγορίας τελεῖκασιν. *Idem.*

Ad usum omnem quietum] Florus IV. 11. 'Habiles in omnia quæ usus posebat': sic, 'habilia ad ministerium mancipia,' in lib. XXXVII. ff. de ædilit. edicto. Cicero Nat. Deor. II. 'Ad usum aptus.' *Idem.*

Nec calcitronem quidem] *Calcitrosus* dat Regius; ut sæpius apud JCTos, aliosque. Sed vetustiores amarunt *calcitronem*. Quare nequaquam contra reliquos Codd. est novandum. Junctum etiam Gellio lib. IV. c. 2. 'equus mordax et calcitro.' *Calcitronem* Guelf. Non pro nec exaratur item in Reg. Pith. et D'Orv. Sed quomodo nec defendendum sit, vide ad lib. IV. p. 69. 'Nec perfringere quidem.' Oud. Non mordacem, nec *calcitronem*] Glossæ: 'Δηκτικός, mordosus.' Pollux, ubi de equi vitiiis: Δάκνων, λακτίζων, &c. Pric.

Sed potius in asini corio modestum hominem habitare credas] Lege, ut in Oxoniensi et aliis, *Sed prorsus ut in asini, &c.* supra lib. VI. 'Quod si vere Jupiter mugivit in bove, potest in asino meo latere vel vultus hominis, vel facies Deorum.' *Idem.* *Modestum hominem*] Scholiastes vetus Horatii: 'Vulgo simplex modestus dicitur.' Glossæ: 'Modestus, ἐπιεικής.' *Idem.*

Prorsus ut in asini corio m. h. inhabitare credas] Ita Mss. omnes. Vulgo, *potius in a. c. m. h. habitare c.* Elmenh. *Prorsus* habent Mss. ceteri, quod prave Colvius mutavit cum iis, qui eum sequi solent in *potius*. Sed Palat. et D'Orvill. cum Edd. ante Colvium non habent *in*: quæ præpositio hic facile abesse potest, præsertim cum omnes Codd. et Edd. servant *inhabitare*, præter Lipsianum, Guelf. sec. et Colvium eum seqq. Malim tamen delere particulam *ut*, quam non agnoscunt Lipsian. Reg. Fux.

D'Orvill. Solent enim scriptores, et in his Appuleius, illa 'credas,' 'putes,' 'scires,' et similia efferre sine τῷ *ut*. Elncohorstio adsensum præbet ex Oxon. Pricæus: cui adde Guelf. utrumque, Pith. Oud.

Faciem t. m. ej. feminibus, facile percontaberis] In Pal. est *femoris*, in Flor. et Oxon. *femoribus*. Cave quid mutes. Vide Beroald. et Pricæum, Comm. ad Sueton. Tit. c. 4. et supra p. 156. 'Plagosa femina contegenti:' et lib. X. p. 228. Dein *immiseris*, si in Ms. idoneo sit, nolim rursus mutari, quod post Stewechium in Bas. sec. et ceteras est receptum. Alioquin ex *emiseris*, quod in Mss. plerisque, ut Reg. Inc. Fux. Guelf. D'Orv. Pal. &c. et *emissis* in Pith. legas, facile depravari potuit ex *immiseris*, sive *commiseris*. Quo vehementer facit sequens verbum *perclitaberis*; ut bene Colvius e Lips. Cod. rescribi curavit, et Mss. O. habent pro eo, quod prius edebatur, *percontaberis*, et Stewechiliana conjectura *perscrutaberis*. Vide me ad Cæsar. lib. II. B. G. cap. 8. 'Quid hostis virtute possit, perclitabatur.' Solin. c. 19. 'perclitari fidem voluit:' ubi in Mss. aliquot recentioribus *pernosceret*. Sed ad Salm. Eadem confusio lib. IX. p. 178. 'foribus patefactis plenius, an sim jam mansuetus, perclitantur.' pag. 179. 'plausus manus et aurium flexus, et quidvis aliud perclitantium, placide patiebar.' Dein D'Orv. Fux. etiam inserit *rides*; et Guelf. sec. Pal. Oxon. *ridens*, Guelf. pr. *videntis*, quod e Glossa natum, unde aliis *ridebis*, perperam e Lipsiano intrinset Colvius cum Vulc. Merc. Wow. cum non compareat in Mss. ceteris, nec Edd. prioribus. Vide et Pricæum. Mox Pith. *præmonstrat*, Fux. Guelf. pr. *demonstrat*. Oudendorp. *Si faciem tuam mediis ejus feminibus immiseris*] Est jocus *παρὰ προσδοκίαν* debebat *manum tuam*, non *faciem*. Oxon. Palat. et alii *femoribus*: melius *femi-*

nibus: sic x. 'Titione inter media femina detruso:' et in Apologetico: 'Interfeminium tegat.' Columella (qui et belle Appuleium illustrat) vi. 2. 'Mox etiam convenit tota terga tractare, et respargere mero, quo familiariores bubulco fiant: ventri quoque et sub femina manum subjicere, ne ad ejusmodi tactum postmodum pavescant.' *Pric.*

Patientiam] Inepte profecto Elmenhorstius *patientiam* exponit 'partem asini virilem' in Indice, et Scriverius in Epistola ad Wower, inserta t. vi. Obs. Misc. p. 171. tentabat *parientiam*: cum certo certius sensus sit, 'quam patienter te hoc facientem laturus sit.' Debuisset saltem dici *parientiam* a parere sive obsequi. Eodem modo peccatur a nonnullis lib. xi. pag. 254. 'Nec inpatientia corrumpebatur obsequium meum.' *Oud.* Facile periclitaberis, videns quam grandem tibi demonstrat *patientiam*] *Patientiam* heic Elmenhorstius capit pro *natura*, id est, membro salaci: ego simpliciter accipio: supra vii. idem asinus iste: 'Nimia' (pueri) 'insolentia expugnata patientia mea.' Pro *videns*, sunt qui *videbis* legunt: recte autem utrumque abest a Mss. et veteribus editionibus. 'Periclitaberis,' inquit, (id est, experieris,) 'quam grandem,' &c. sic ix. 'Patet factis foribus, au jam sim mansuefactus periclitantur.' Terentius Andr. iii. 'facere periculum' dixit. *Pric.*

Lurconem tractabat] Flor. unus, *l* dictabat. Elmenh. Perperam. Confer *Pricæum*. Nisi inde fingere placeat *ductabat* cum Heinsio ad Ovid. Ep. xxi. 182. sive dolis ludebat. Sed *lurconem* explicant belluosum, seu gulosum. Quo sensu certe hæc vox vulgo sumi solet. Verum non video, quo pacto hæc significatio huic Isiaico conveniat. Quare malim interpretari obscænum, seu libidinosum, sive *δμματα λιχνὰ* habentem. Glossæ: 'lurcones, λείχνοι.' In Flor. Guelf. pr. et

Pal. *lurconem*, Fux. *lyrchonem*. Edd. Vic. Juntinæ, Aldi *lurconem*, seu luteri cupidum et mendicum. At nusquam ea vox, quod sciam, occurrit. *Oud.* *Tractabat dicacule*] Sic supra v. 'ridicule tractare.' Lib. ix. 'ludicre tractare:' et infra hic, (si vera lectio) 'ridicule laudare.' *Dicacule*, irrisorie. Onomast. vetus: 'Dicaculus, σκωπτικός.' Scholiastes vetus Horatii: 'Dicaces sunt, qui risum movent maledicendo, qui habent joca mordacia:' hinc supra i. 'probrum dicacule dicere.' apta et *tractandi* vox illudens. Terent. Heaut. ii. 3. 'Hæc arte tractabat virum.' Apud Gellium libri viii. cap. 14. lemrate: 'Iguominiatus tractusque:' et lemrate 18. libri vii. 'Quem in modum Phavorinus tractaverit intempestivum quendam de verborum ambiguitatibus quærentem.' Neutiquam Phavorinus *tractabat*, at *tractabatur*, ut interpellator intempestivus: quod ex serie totius capitis apparet, et præcipue his verbis ejus: 'Non tempestive hunc hominem accessimus:' corrigenda itaque vulgata lectio, et hoc modo formanda: 'Quem in modum Phavorium tractaverit quidam' (aut si malueris *Grammaticus quidam*) 'intempestive de verborum ambiguitatibus quærentem.' *Pric.*

Cognito cavillatu] Gloss. 'Cavillatio, &c. εἰρωπέλα.' *Idem.*

Sed ille, &c. similis indignanti] Hegesippus ii. 2. 'At ille indignanti similis,' &c. Virgilius: 'Indignanti similem similemque mibanti:' supra hic lib. vii. 'Dolenti atque indignanti similis.' ii. 'Lixæ temulento similis:' et x. 'Tristes, et iratis similes.' Augustin. Confess. ix. 11. 'Quærenti similis.' Gellius vii. 17. 'Oscitans, et hallucinanti similis.' *Idem.*

At te (inquit) calaver surdum et mutum, &c.] Lib. ix. 'At te nequissimum et perjurum caput,' &c. Cum jocis velitari iste non posset, sed ad

diras convertit. Chremylus cum Paupertate disputans apud Aristophanem: 'Αλλά σέ γ' ὁ Ζεὺς ἐξολέσειε, ubi Scholia: 'Ἐπιστομηθεὶς παρὰ τῆς Πενίας, κ. c. εἰς κατάρας τὸν λόγον ἔστρεψε. In hæc Appuleii verba sic Beroaldus: 'Imprecatur ut ira Deorum obsurdeseat, obmutescat, excæretur: non ita est: imprecatur cæcitatem tantum, cetera convicio prolata: sic supra 190. 'Etiamne tu busti cadaver?' ubi Claudianum vide: ita Cicero Pisonem 'cadaver et carnem putridam' vocavit: simile convicium κωφὸς καὶ τυφλὸς apud Arrianum IV. 8. in Epictetum. Bene autem *surdum ac mutum cadaver*: sic, *cadaver κωφὸν καὶ ἄναδον* Moschio Syracusanus dixit. *Idem.*

Sanctus Sabadius] *Sancum* sæpe ablitte in *Sanctum*, certum est. Vide quos laudant Dempster. ad Rosinum p. 35. et Drakenb. ad Silium lib. VIII. 244. Sed ille non est Deus Isiaeorum. Dein *Sabazius* ediderunt Vulcan. Ed. sec. Sriver. et Floridus. Ed. Elmenh. *Sabacius*. Ms. Oxon. Guelf. pr. *Sabarius*, D'Orv. *Sabaudius*, Cod. Inc. *Sabidius*. At nil est mutandum. Græcum ζ̄ Latinis posterioribus sæpe per *d* effertur, et præsertim in hac voce, ut fuse docent Valcius ad Harpocrat. p. 329. et Salmas. ad Spartian. Hadr. c. 9. Non autem SABAZO, sed SABAZIO in Inscriptione superiore [vid. VV. LL.] aliisque dant alii, et Gruterus p. XXII. De nominis ratione vide et Periz. ad Ælian. lib. XII. V. H. c. 35. *Oud.* *Sabadius*] Al. *Sabazius*: de hoc alii plusecula. *Pric.* *Sanctus Sabadius*] Eundem haberi Solem atque Liberum accepimus, quem Sabadium nuncupantes magna religione in Thracia celebrant, ut Alexander scribit: eique Deo in colle ædes dicata est specie rotunda, cujus medium interpatet tectum. Rotunditas ædis monstrat hujusee sideris speciem, summoque tecto lumen admittitur, ut appareat Solem cuncta v̄rtice summo lustrare lucis im-

missu, et quia eo universa patescunt. Igitur cum Dea Syria sit Luna, et cætera numina fœminea complectatur, merito illi jungitur Sabadius, qui est Sol et Liber pater, breviterque omnia masculina numina complectitur. Addamus hoc in loco et illud tanquam auctuarium, quod numina quædam Antiqui coluerunt utriusque sexus participatione pollementia: quos Deos Arsenothelys appellent, quasi dicas masculos et fœminas: quo nomine quædam quoque animalia ab Aristotele nominantur, semet iuenntia. Sabadii Dei meminit M. Tullius in libris Legum, eumque ut peregrinum ejectum a civitate Atticorum tradit: etsi mendose *Subetus* pro *Sabadius* scriptum legitur. In monumentis Græcorum, maximeque apud Suidam, comperio Sabazium dici Deum Dionysium, hoc est, Bacchum, ἀπὸ τοῦ σαβαζέω, ita enim barbari dicunt bæchari. *Beroald.*

Cum suo Adone Venus Domina] Servius ad Æneid. v. 'Singula Numina habent inferiores potestates, quasi ministras: ut Venus Adonim, Diana Virbium: *Venus Domina* hic, ut v. ad eandem: 'Quid tale Domina deliquit filius tuus?' sic, δέσποινα Ἄρτεμις (ni fallor) apud Sophoclem. *Pric.*

Cæcum reddant] Flor. *reddunt*, forte pro *reddunt*, ἀρχαϊκῶς, ut in imprecatione ac voto apud Comicos. Infra lib. IX. p. 191. in Ed. Junt. post. 'numina te pessimum pessime perduint.' Isis autem sui numinis aut cultus violatoribus credebatur cæcitatem immittere, ut docet Ill. N. Heinsius ad Ovid. lib. I. ex P. 1. 55. 'privatus lumine.' Ac recte Pricæus hoc ultimum solum de imprecatione capit, non etiam præcedentia 'mutum et surdum delirumque,' ut putabat Beroaldus. Ista modo sunt convicia, quæ in eum jactat. *Oud.*

PAG. 171 *Scurrilibus*, &c. *velitarius jocus*] Ita Gellii VI. 11. 'Maledictis velitari: apud Titinnium 'verbis ve-

litari,' et Nostrum in Apologetico, 'calumniis velitari.' V. Festum Pompeium. *Pric.*

Jumento fero posse Deam committere] Sic 'equo fero imponere,' l. xxxvii. apud Justinum: ubi frustra doctissimus vir τὸ equo pro glossemate expungit. *Idem.*

Ut turbatum repente divinum dejiciat simulacrum] De idoli cultore xiiii. 15. Sapientiæ Scriptor: 'In pariete poneus illud, et confirmans ferro, ne forte cadat prospiciens illi.' Baruch. vi. 26. de Diis fictitiis: 'Ἐπ' ἑμοῖς φέρονται, &c. αἰσχύνοντες δὲ καὶ οἱ θεοραπεύοντες αὐτὰ, διὰ τὸ μήποτε ἐπὶ τὴν γῆν πέσῃ. Pro turbatum, disturbatum malo: sic lib. vii. 'Disturbato gestamine:' et ix. 'Mensas impetu meo, &c. disturbo.' Onomasticum vetus: 'Disturbo, ἀπορρίπτω.' *Idem.*

Crinibus solutis] Flor. pro var. lect. *dissolutis*: quod hinc tacite inculcarunt Elmenh. et ex eo Seriver. et Floridus. Simplex effieacijs. Ovid. lib. iii. Art. 431. 'Funere sæpe viri vir quæritur. Isse solutis Crinibus, et fletus non tenuisse decet.' Metam. lib. xiii. 284. 'crine soluto, Sicut erat, magni genibus procumbere non est dedignata Jovis:' et alibi. Tibull. i. 1. 8. 'Tu manes ne læde meos, sed parce solutis Crinibus, et teneris, Delia, parce genis.' Et sic alii: ac sequitur *dis*. Oud.

Et Dea meæ humi jacenti aliquem medicum quærere] De medico apud Plautum in Menæchm. ille: 'Tandem vix ab ægrotis venit: Ait se obligasse crus fractum Æsculapio, Apollini autem brachium.' Philippus ad Alexandrum filium apud Lucianum Dial. Mort. *Ἡ τίς οὐκ ἂν ἐγέλασεν ὄραν τὸν τοῦ Διὸς υἱὸν λειποψυχούντα, δεδμενον τῶν ἰατρῶν βοηθεῖν; &c. et nota, 'Dea humi jacenti:' infra heic, 'Dea vehiculo meo sublata, et humi reposita:' et post de Eadem: 'Simulacri jacentis contemplatione.' *Pric.*

Delph. et Var. Clus.

Cogitabam subito velut lymphaticus exilire, &c. sed prævenit cogitatum meum emptor anxius] Lib. iv. 'Cogitabam totum memet pronum abjicere, &c. sed tam bellum consilium meum prævenit sors deterrima.' 'Emptor anxius' hic, est qui Horatio 'hians emptor:' quo spectat et 'calor licitantis' in lib. ix. ff. de public. et vectigal. *Idem.*

Ut me ferocitate cernens exasperatum, emptorem desineret] Apud Plautum ille in Menæchm. 'Ego me assumulem insanire ut illos a me absterream.' 'Ferocitate exasperatum,' ut supra hic de canibus: 'Præter geminam ferocitatem tumultu suorum exasperati.' *Idem.*

Pretio depenso statim] Glossæ: 'Pretium, τίμημα ἐπὶ τοῖς ὄνοις καταβαλλόμενον.' *Idem.*

Quod quidem gaudens Dominus, scilicet tadio mei, facile suscepit] Psalmi. 41. 13. 'Vendidisti popululum tuum sine pretio:' ubi (apprime ad Appuleii illustrationem) Diodorus: Πέπρακας ἡμᾶς, &c. τοῦ μηδενός (id est, pretio vilissimo:) τοῦτο γὰρ λέγει, ἄνευ τιμῆς ὡς ἀχρηστους δούλους, καὶ οὐδενὸς ἀξίους. *Idem.*

Tumicla sparteæ] Mss. plerique habent *tumida*, et Florent. unus pro Var. Lect. *tumida parteæ*, Pitl. *tumidā parteæ*, Edd. Vic. et Junt. post. *tumida parte*, quod capiebat Beroaldus de turgida colli parte, qua asini alligantur præsepi. Sed et idem, quia in Mss. est *sparteæ*, interpretatur *sparteam tumidam*, pro fenne crasso. Verum *sparteæ* numquam substantive sumitur. Sic tamen reliqui editores usque ad Colvium, qui cum Vulc. Wow. *Pric.* Flor. verissimam Scaligeri emendationem *tumicla* recepit, ut diserte exstat in Ms. D'Orvilliano, et uno Florentino, pro *tumicula* sive *tumicula*, parva *tunica*, quod citra necessitatem Lindenb. adscriptis Vitruvii locis lib. vii. c. 3. et Rutgers. lib. iii. V. L. c. 9. conjecerunt, et minus

Apul.

7 T

bene receperunt Elmenh. ac Scriver. 'Helcium sparteum,' 'tæniam sparteam,' 'copulam sparteam' ait, ut lib. ix. p. 184. 185. Nihil frequentius est in Mss. quam *cl.* corruptum esse in *d*, et vice versa. In Palat. *spartyca*. Oud. *Tumicla sparteia*, &c.] Ita Scaliger emendavit ad Festum verbo 'Tomices.' *Pric. Tumida parte deligatum*] Eam partem in asino signat, quæ tumore turgida circa column jumentorum propter vincula tractoria esse solet. Codex manuscriptus habet *tumida sparteia*: quæ lectio purior est, et probior: ubi *sparteia* ponitur pro helcio et vinculo ad trahendum accommodato, dicta a *sparto* ex quo conficitur. *Spartum* autem herba Hiberica est, sive juncus, quo sutiles naves suebantur: a cujus copia Carthago nova in Hispania *spartaria* cognominatur: hinc *sparteia*, quasi *sparteia* dictæ: de *Sparto* plura Plin. in xix. idem in xxiv. dubitat, an genista, quæ præstat usum vitilium, sit spartum. Græci ad funes sparto usi sunt, unde sparteia pro fune et vinculo. *Tumida* autem dixit, a crassitudine funis et vinculi spartei. *Beroald.*

Novitium famulum] Glossæ: 'Novitius, νεώτητος.' *Pric.*

Tradidit Philebo] Traditio emptio-nem sequitur. *Idem.*

De primo limine proclumat] Ostenditur studium ejus eloquenti quod præstinaverat. *Æneid.* xi. 'Et mæstas alto fundunt de limine voces:' ubi Servius: 'Ad preces festinantium mulierum desiderium ostenditur:' supra hic lib. v. 'Jam inde a foribus boans:' simile hic infra, 'ab ingressu statim primo constrepere.' *Idem.*

Mercatus perduxit] *Mercato*, quod est in Edd. O. ante Colvium, sæpe in Mss. occurrit pro *nundinis*, *mercato*; et ita G. Vossius alibi legere mavult ad Vellei. lib. i. c. 6. Videtur tamen potius esse mos vel lapsus librario-rum plerumque, de quo consule Dra-

kenb. ad Liv. lib. i. c. 15. § 30. Sic infra *rudito* e Ms. pro *ruditu*. Non male ergo *mercato* legit Brantius. Nam ad publicum mercatum productus erat p. 169. Plaut. *Asin.* ii. 3. 'Asinos vendidit mercatori mercato.' At Mss. quoque Pal. D'Orv. Reg. Par. Inc. favent vulgatæ nunc lectioni *mercatus*. Sed in Oxon. Guelf. pr. *mercatum*. Scilicet Florentinæ ex Coll. Lindenbrogiana membranæ, nec non Pithæanæ servarunt nobis veram lectionem *mercato*. Nam ipse Philebus cinædus cinædos vocans *puellas*, se quoque sic consideret, necesse est; unde etiam apud Lucianum illi respondentem eum feminino quoque genere alloquuntur. T. ii. p. 604. Τοῦτον οὐ δοῦλον, ἀλλὰ νυμφίον σαυτῆ πόθεν ἄγεις. Nec obstat, quod hic tamen masculino genere dicatur *solus*; quia ut ad *magistrum* loquuntur apud Nostrum, non apud Lucianum. Quid? quod et mox non *qua*, *ratæ*, sed *qui* in D'Orv. et Inc. et *rati* in Fux. Pal. Pith. Guelf. D'Orv. Inc. et Edd. O. ante Colvium legatur: ut solent Auctores in descriptione Eunuchorum, et Cinædorum variare genus, quia tales nec viri nec feminæ. Adi Terent. Eun. ii. 3. 65. &c. Catull. c. lxii. vs. 8. ubi vide Vulpium, et omnino Heins. ad Ovid. Ep. vi. 48. 'Quæque sub Idæo tympana colle movent.' Bonhier. ad Petron. Carm. de B. Civ. p. 105. Tutius tamen judico, *mercatus* vel *mercato* retinere. Ceterum male Scriverii Ed. Amst. dedit *produxi*. Nam de publico mercato, in quem productus erat, eum domum privatam jam detulit. Infra recte *perduxisse* eadem quoque exhibet. Utrumque junctim lib. ix. p. 183. 'productum me veni subjiciunt, et emtum pistor ad pistrinum perducit.' *Oud.*

Sed ille puellæ chorus erat cinædorum] Lib. x. 'Sed isti Castores erant scæmici pueri.' *Pric.*

Fracta, rauca, et effeminata voce] In Oxon. Fux. Pith., qui inserit et, et

D'Orv. ac Guelf. utroque etiam est *fracte*, vel *fractæ*, unde aliquando cogitavi, an hic legendum esset *fauce rauca et effem. voce*. Vide Pric. ad p. 169. 'præco diruptis faucibus et rauca voce saucius.' Ac sæpe *faucis* vox adhibetur in clamoribus. Vide Auctor. ad Herenn. lib. iii. c. 14. Sueton. Aug. c. 84. 'infirmatis faucibus, præconis voce concionatus est.' Et passim. Adi Isidor. lib. xi. Orig. c. 1. Virgil. de Cerbero lib. vi. Æn. 417. 'latratu regna trifauci Personat:' et Silius lib. ii. 551. 'formaque trifauci Personat:' ac Noster lib. vi. p. 121. 'tonantibus oblatrans faucibus.' Hinc emendandum Epigramma de Hecuba in Catal. Cl. Burmanni t. 1. p. 110. 'invita fauce latravit anus.' Vulgo ineptissime, 'in vico sancia latrat:' 'rupta tremente Verba sono' de Pythia Lucan. v. 153. Vide omnino ad vs. 191. De 'tremula voce' senum et annum vide Broukh. ad Tib. 1. 5. (2. 91.) In Ed. Vulc. sec. est *factu rauca*. Verum recte *fractu* se habet: quæ adprime convenit castratis, et mollibus, feminisque. Xiphil. de Hellogab. p. 912. Ed. Hanov. *Τούς τε παριόντας ἄβρᾶ τε καὶ κεκλασμένη φωνῇ προσεταιριζόμενος*. Suidas in Βωμολοχέυσατο. Claud. 1. in Eutrop. vs. 261. 'verbisque sonat plorabile quiddam, Ultra nequitiam fractis:' ubi vide Barth. et Heins. nec non hic Pricæum, et Cannegiet. ad Aviani F. xvii. 13. 'Illa gemens, fractoque loqui sic murmure cœpit.' Huc facit et Martian. Cap. lib. ix. p. 302. 'Mars eminens conspicatus nuptias teneræ cum admirationis obtutu languidiore fractior voce laudavit, profunda que visus est traxisse suspiria.' Unde et suspicio mihi nata est, an non et hæ puellæ *fractæ* rauca et effeminata voce queant dici, jivantibus Mss. Verum insuper quæratur, quomodo 'fractam et effeminatam vocem' appellare potuerit Auctor 'raucam.' Hinc doct. Cannegieterus ibid. pro

glossa mala vocem delendam censet. Sed male, ut opinor. Quia iis vox erat effeminata et fracta, eamque tamen magno clamore et ululatu intollebant, fiebat eratque 'rauca,' ut supra præconis, et inde sequitur 'clamores absonos.' Virg. junxit lib. iv. G. 71. 'æris rauci canor, et fracti sonitus tubarum.' Atque omne murmur, vel sonus ingratus passim 'raucus' dicitur. Hinc de picarum sono Ovid. lib. v. Met. vs. ult. 'Raucaque garrulitas.' Immo et de tenni nec claro sono occurrit. Vide Burm. ad Æn. ii. 546. 'rauco ære repulsam:' quem locum imitatus videtur Claudian. B. Gild. 433. 'raucosque repulsus Umbonum.' Vide et Virg. Æn. iii. 515. 'fractas ad litora voces.' Dein haud inlepidam est scriptura Cod. D'Orvilliani, *et exanimata voce*: intercepto scilicet præ nimio clamore, ultra quam vires paterentur, et garrulitate spiritu. Oud. *Quæ statim exultantes in gaudium, fracta, &c. et effæminata voce clamores, &c. intollunt*] In Hecyra Terentii: 'Postquam adspexere ancillæ advenisse, ilico omnes simul Læta exclamant,' &c. 'Voce fracta,' ut apud Gellium iii. 5. 'infractam vocem:' apud Senecam Epist. xc. 'molles et infractos cantus:' et Xiphilinum in Hellogabalo *φωνῇ κεκλασμένη*. Bene autem 'fractam' vocem effæminatam vocat. Isidorus ii. 12. de Offic. Ecclesiast. 'Vox lectoris simplex erit, &c. plena spiritu virili, &c. non fracta, nec tenera, nihilque fæmineum sonans.' Hesychius: *Θηλυδριώδες· κατακεκλασμένον*. Pric. *Exultantes in gaudium*] Servius ad Æneid. x. 'Exultare, est gaudere.' Minucius Octavio: 'Quanto, quamque impatienti gaudio exultaverim.' *Idem*.

Non cervam pro virgine, &c.] Porphyrius *περὶ ἀποχ. β. Ἐθύετο* (ante tempora Hadriani) *καὶ ἐν Λαοδικείᾳ τῇ κατὰ Συρίαν τῇ Ἀθηνῶν κατ' ἔτος παρθένος, νῦν δὲ ἔλαφος*. De Iphigenia (quæ

hic immittitur) est fabula pervulgatissima. *Idem.*

[Magistrum] Utpote *Μητραγύρτην* et Archigallum. Vide Inscript. Gud. et Phil. a Turre de Mithra p. 273. &c. *Oud.*

Heus, aint, &c.] Oxon. *Heus civiter*, &c. sub quo fortasse latet quid, quod in transitu non eruo. *Pric.*

Exedas t. bellum s. pullulum] D'Orv. et Oxon. etiam cum utroque *Gnelf. excedas.* Inepte. De variis *excedendi* et *exsugendi* sensibus adi omnino N. Heins. ad Ovid. l. xiv. Met. 208. Hemsterh. ad Lucian. t. i. p. 115. et quos landat, Burm. in Misc. Obs. N. vii. p. 178. Quod male in *exusta* apud Vitruv. l. ii. c. 8. mutat Cl. Wesseling. lib. i. Obs. c. 18. Ad tu Varron. l. ii. de R. Rust. c. 4. et ipsum Vitruvium l. ii. p. 25. 'tophus exsugens.' L. i. c. 4. vi. c. 2. p. 108. 109. L. viii. præf. et c. 1. Compositum *exedi* restituendum etiam est Columellæ c. Mss. Sangerm. et Medic. l. ii. c. 10. 'Ea ne curculionibus absuniat (nam etiam dum in siliqua, exestur) curandum erit.' Vulgo *estur.* Ceterum in *Palat. t. velum p. Gnelf. veltum.* In D'Orv. Oxon. *Gnelf. pr. pullum. Oud. Cave ne solus exedas, &c.]* Lib. iv. 'Ut equus mens tanta copia, et quidem solus potitus, Saliare se cœnasse cœnas crederet.' Juvenal. i. 'Pœna tamen præsens,' &c. ubi vetus Scholiastes: 'Quod solus voraverit quod multis sufficere potuisset.' Lucilius apud eundem Scholiasten Sat. ix. 'Gustavi crustula solus:' sic, *πλάκουντα αὐτὸς μόνος καταπίνειν*, apud Arrianum t. 18. in Epictetum: et, *τὰς θύρας ἐπικλεισμένους, τρυφᾶν μόνους*, apud Lucianum. Julianus in Epistolæ fragmento: *πάντας ἀπελάσσομεν, ἵνα μόνοι τὰ κοινὰ δῶρα, &c. ἀπάσσωμεν.* quibus adde ex Platone et Euripide jam statim adducenda. Ab ista gulæ voluptate ad inguinum hic translatio facta: sic ix. 'Solus

ipse cum puero cubans, gratissima corruptarum nuptiarum vindicta perfruebatur.' et apud Petronium: 'Errantem' (puerum) 'sua veste circumdedit, ac domum abduxit: credo ut tam magna fortuna solus uteretur.' Propert. 'Fruar, o solus, amore meo.' *Pric. Tam bellum scilicet pullulum]* Plantus Cas. 'Meus pullus, mens passer, mea columba,' &c. Festus Pompeius: 'Antiqui puerum, quem quis amabat, ejus pullum dicebant.' *Idem.*

Scil nobis quoque tuis palumbulis nonnunquam impertius] Euripides: *Μετάδος φίλοισι σοῖσι σῆς εὐπραξίας, καὶ μὴ μόνος τὸ χρηστὸν ἀπολαβὼν ἔχε.* In Lyside Platonis: *τί; ὑμεῖς αὐτῷ μόνοι ἐστιᾶσθε; ἡμῖν τε οὐ μεταδίδοτε τῶν λόγων.* Plenius in Appuleio legas, 'indidem nonnunquam impertias:' supra lib. iii. 'Et impertire nobis unctulum indidem.' *Idem.*

Ceraula] Locum hic habere nequit *Choraula*, [vid. VV. LL.] sive tibicen, tibia recta in sacris Græcorum ludis chorisque canens. Vide ad Sueton. Ner. c. 54. Harduin. ad Plin. l. xxxvii. c. 1. Homo enim hic non *tibia*, sed *cornu canebat*, ut bene advertit in margine Lindenbrogius, cui hæc debetur emendatio. Qualis cornicen semper aderat Isiacis, et Cybeles, Deæque Syriæ sacris. Quia tamen et turba tibicinum aderat, ut vel ex pag. seq. et Luciani *ἀλλήτης θυμλος* patet, videntur librarii inde *choraula* forinasse. Sicuti et alibi pro *ceraula* irrepsit. Sed tibicines hi cornu canebant, seu tibia inflexa. Ovid. lib. i. ex P. t. 39. 'Ante Deum matrem cornu tibicen aduoco Cum canit.' Adi Neapol. et Heins. ad Ovid. l. iv. t. 181. 'inflexo Berecynthia tibia cornu:' et l. vi. Fast. vs. 660. ac Salmas. Plin. Exerc. p. 87. ad Nostri locum de Deo Socratis p. 685. 'Cymbalistarum, et tympanistarum, et ceraularum.' Vulgo ibi quoque, *choraularum.* Item Colvium ad Flor.

N. 4. 'Monumentarii cerulae.' Bene igitur cum Elmenhorstio sic ediderunt Scriverius et Floridus, et confirmant membranæ Pithecanæ. *Oud.*

Collatitia stipe de mensa paratus] Si Schikeradi sententia locum habere posset, dixisset potius Auctor *ad mensam*. Errasse Beroaldum quoque et Sopingium, patet vel ex solo illo Apol. loco, ubi vide Pricæum, p. 50. de lapide, qui Aristophani quoque *τραπέζα* dicitur, servi emebantur; ut ibidem docet Pricæus, cuius notam compilavit hic Floridus. Adde Brodæum l. vi. Misc. c. 5. *Idem.* *Collatitia stipe*, &c.] Ita non semel vel uno XIV. libro (imitatione Appuleii nostri) Ammianus Marcellinus. Appuleius ipse in Apologia: 'Collatis sextantibus.' *Pric.* *Collatitia stipe demensa*] Signat tibicinem redemptum esse pecunia, quam eleganter *Collaticiam* nominat, quia collata fuerat. Sed amphibolon est, utrum collata a choro cinædorum, an collata a popularibus religioni Deæ Syriæ mancipatis. Proditum est ab historicis, funus Agrippæ collatis sextantibus a populo Romano adornatum esse. Talis pecunia eleganter *Collatitia* dici potest. *Demensa* autem accipe pro numerata, soluta: una dictio est. M. Tull. 'Ut verba verbis quasi demensa et paria respondebant: sic et demensum dicitur: quo nomine significatur cibarium servorum: nam servi quaternos modios frumenti accipiebant in mense, et id demensium dicebatur, sive *dimensum*. Utrum autem a mense, an a metiendo, incertum est. Quidam in duas dictiones distinguunt, ut sit *de mensa*, scilicet numerali: tanquam significet pecuniam de mensarii mensa esse persolutam, quam Græco vocabulo *trapezan* vocant: unde et *trapezita* dicti argentarii mensarii que, dictione apud Plantam frequentissima. *Bernald.*

Circumgestantibus Deam cornu canens adambulabat] Ovidius in de Pou-

to: 'Ante Deum matrem tibicen adunco Cum canit,' &c. *Pric.*

Promiscuis operis partiaris agebat concubitus] *Promiscu* exaratur in D'Orv. Fux. Oxon. Guelf. pr. a m. sec. ediditque sic Scriverius. Nemo nescit, *opus* honesto vocabulo a Nostro aliisque vocari coitum. Vide Broukhns. ad Tibull. r. 10. 64. Hinc corrigendum putat Heinsius Cælium Aurelian. Ed. Lugd. in Svo. p. 290. 'Ac deinde post effectum displicere sibimet facit corpus,' legens *opus*. Sed quæ est, quæso, hæc loquendi ratio 'concubitus operis,' pro 'opere concubitus.' Ad talem hypallagen confugere non necesse est. *Operas* sive actiones et scenica quasi officia, ad Veneream rem eleganter transtulerunt: ita ut nihil mutandum esse possis censere. Sed quia tot Mss. dant *promiscui*, ac Guelf. pr. *partiaris*, et Flor. *concubinus*, omnino arbitrator, dedisse Appuleium, *promiscue operas partiaris agebat concubinus*. Consule Herald. ad Arnob. lib. iv. p. 147. 'Cujus fuerit conditionis Venus, ejus operæ, ejus quæstus: et quæ notavi ad Suetonii Tiber. c. 43. 'Cubacula libris Elephantidis instruxit, ne cui in opera edenda exemplar imperatæ schemæ deesset.' Hinc patet, errare Cl. Heumannum, qui *opere* substituit in Minucio Felic. c. 9. 'si non omnes opera, conscientia tamen pariter iucesti,' in Misc. Nov. Lips. v. vii. p. 255. Eleganter vero active sumitur *concubinus*, sive qui instar *patientis concubini* sen catamiti debebat obsequi turpissimæ illorum libidini, et suarum partium operas nunc huic, nunc illi promiscue et quasi in commune præbere. Confer omnino Curtium lib. x. c. 2. § 27. 'Bonis vero militibus cariturus sum, pellicum suarum concubinis:' ibique doctiss. Snakenburgii notam. Ad hunc locum nonnihil pertinet et locus Livii l. iv. c. 2. 'Promiscua connubia, ut ferarum prope ritu vul-

gentur concubitus.' De *partiaro* adjectivo et adverbio vide ad l. iv. p. 84. l. ix. p. 196. Gron. Obs. l. iv. c. 16. Comm. ad Caton. R. R. c. 16. et c. 137. et Glossas. *Oud.*

Appositis largiter cibariis, &c.] Hesy chius: Ἐπιδαψιλευόμενος, &c. ἐπιχαρηγῶν πλουσίως. ita enim tenore uno, in vulgatis male divisa, legenda. *Pric.*

Et Dominis placeas] Symmachus: 'Ita me Dii Dominiis probabilem præstant.' *Idem.*

Et meis defectis jam lateribus consulas] Spureissimi et propudiosissimi laboris nimietate exhaustis. In Priapeis: 'Defecit latus, et periculosa Cum tussi miser exspuo salivam.' Martialis: 'Rumpis Basse latus, sed in comatis.' Juvenalis: 'Nec queritur quod Et lateri parcas, nec quantum jussit anheles.' Infra hic, in ejusdem infamiae scæna: 'Rusticanum, industria laterum atque imi ventris bene præparatum.' *Idem.*

Hæc audiens, jam meas futuras necas cogitabam ærumnus] Apud Cicero nem ex veteri Tragœdia Tuscul. III. 'Futuras mecum commentabar miserias.' In Hecyra Terentiana: 'Lacrymo, quæ posthac futura 'st vita cum in mentem venit: ' supra lib. vi. 'Quam' (sententiam) 'meis tam magnis auribus accipiens, quid aliud quam meum crastinum deflebam cadaver?' *Idem.*

Deformiter quisque formati] Ὀξύμωρον, quale ix. illud, 'Farinulento cinere sordide candidati.' *Idem.*

Faciem cænosio figmento deliti et oculis cunctis] Quod Colvius et seqq. e Lipsiano invexerunt, existat sane etiam in Palat. D'Orv. Reg. Fux. Pith. Oxon. sed in Bert. est *faciem deliti*, ut præbent omnes Edd. priores: quod videtur non debuisse mutari. Sed quia in Flor. est *faciem delitam*, et sequitur *oculis obunctis*, non *oculos obuncti*, conjeci fuisse olim: *faciem deliti, tum et oculis, &c.* Græcismus ille *faciem*

plane respondet Appulciano genio: Singulis enim fere paginis co utitur Auctor: ut vel videre est in hoc ipso loco. Adi et ad l. II. p. 21. 'Obtutum in me conversa: ' et alibi. Lib. ix. p. 185. 'frontes litterati' sive *frontem*, quod malim; 'et capillum semirasi' lib. xi. p. 245. in Mss. aliquot, *capillum derasi funditus, verticem pranitentes*. Sed ibi, uti hic, malo varietatis et εὐφωκίας gratia *vertice* cum aliis. Syntaxeos mutatio obtuit librariis, creberrima tamen: ac simili modo Ovid. l. x. Met. 103. 'Et succincta comas, hirsutaque vertice pinus.' L. xi. p. 260. 'Ecqui vestigium similis: ' ut legendum videbimus. p. 262. 'Non alienam personam reformatus.' Sic Mss. Vulgo, *in al.* Proxime hæc verba ait Ovid. l. iv. Met. 47. 'Oblita rictus.' Similis menda vulgares adhuc obsidet Editiones Juvenalis Sat. vi. vs. 490. 'Disponit crinem laceratis ipsa capillis Nuda humero Psecas infelix, nudisque mamillis.' Mss. magno numero cum Edd. priscis, *nuda humeros*. Verissime. Lucan. lib. vi. 256. 'nudum pectora Martem.' Claud. Cons. Prob. et Olyb. vs. 87. 'dextrum nuda latus.' Ovidio sæpius 'nuda genu,' 'pedem,' &c. aliisque, in quibus talia sexcenties, a novatoribus intrusa, rursus corrigere necesse habuerunt viri eruditiores, elegantioresque. Vide ad Virg. Æn. v. vs. 570. *Pigmento* autem tueri se facile potest loco Apologiæ p. 424. Ed. Flor. de tabula, 'quod luto fictum, aut pigmento illitum.' Vel sic tamen aliorum Codd. lectionem *figmento* præfero. Κατάπλασμα intelligit: atque ita jam legit Salmasius ad Tertull. Pall. p. 247. 'Cutem fingere.' Sic 'fingere corpus,' 'capillos, &c. unguento: ' de quibus egi ad Lucan. l. x. 491. Adde Heins. ad Ovid. Am. l. i. 14. 2. ubi videtur Cl. Burmanno e memoria excidisse, *fn-gere* hoc sensu pro tinguere, unguere, pingere usurpari. Atque hinc est,

quod *fungere* sæpe ponatur pro *facere*, *obvelare*, et *mentiri simulatione*. Vide ad Valer. Flacc. l. II. 241. ‘*Ficta*’ vel ‘*picta genas*.’ Inde etiam explicandus videtur ejusdem locus l. v. 532. ubi hærent interpretes: ‘*Et fingit placidis fera pectora dictis*,’ sive *fucat*, et sic tegit. Confer vs. 571. et l. VII. 32. *Oud. Oculis obunctis*] B. Ambrosius lib. I. de Virginib. ‘*Gemmis onerantur aures, oculis color alter infunditur*.’ *Colc. Facie cænoso pigmento delita*] D. Augustinus de hoc genus æruscatoribus: ‘*Facie dealbata, fluentibus membris, &c. per plateas viscosque Carthagini, a populis unde turpiter viverent, exigebant*.’ *Pric. Et oculis obunctis*] Id est, palpebris. Vide ad Apologiam pag. 174. dicta. *Idem.*

Mitellis] Servius ad Æneid. IV. ‘*Quibus effeminatio crimini dabatur, etiam mitra iis adscribcbatur*.’ In veteri Onomastico: ‘*Mitella, μίτρον*.’ *Idem.*

Crocotis] Ms. *creciocotis*. Mulierum hæc etiam vestis. Ælianus Var. Histor. lib. VIII. Εἶγε καὶ Φωκίανος γυνή τὸ Φωκίανος ἱμάτιον ἐφόρει, καὶ οὐδὲν ἔδειτο οὐ κροκοτοῦ, οὐ παρατυοῦ, οὐκ ἀναβολῆς, οὐκ ἐγκυκλίου, οὐ κεκρυφάλου, οὐ καλύπτρας, οὐ βαπτῶν χιτωνίσκων. Ideo bene ex veteri libro restitimus infra lib. XI. ‘*Et simiam pileo textili, crocotisque Phrygiis, catamiti pastoris specie*.’ Enumerans vestium genera feminearum senex apud Plautum Epidico. (II. 2. 47.) ‘*Indusiatam, patagiatam, caltulam, aut crocotulam*.’ Et Anularia earundem concinnatores: ‘*Cum incedunt infectores crocotarii*,’ Plura exempla apud Nonium, cap. de Vestimentorum gener. *Colc. Pal. crocrocodis*. Flor. unus d. *crocrocodis*. Male. Vide Indicem. *Elmenh. In Palat. est crocorcotis*, Oxon. Gnelf. pr. *crococotis*, Fux. *crocrocotis*, Pith. *crocrotis*, Gnelf. sec. *crococortis*. Cur non deminutive, ut apud Plautum,

crocotulis? ut *mitellis* pro *mitris*. Sic etiam Catal. Burm. t. I. p. 433. ‘*Nec dein movere lumbos in crocotula*:’ ut leg. censeo. De *crocotis* adi Salmas. ad Tertull. Pallium p. 291. &c. Spanhem. ad Callim. pag. 100. *Oud. Crocotis*] De his jam alii. *Pric.*

Bombycinis linteis] Pro *injectis*, quod est in Edd. Vett. O. dedit Bas. pr. *linteis*, hinc Bas. sec. retinuit *linteis injectis*, et ita istud nomen textui temere contra Mss. irrepsit, quod bene Colvius rejiciendum in notis monuit; sicuti et paruerunt ceteri. Recte. Vestimentorum enim genera solent adjective ferri, *restis* aut simili voce subintellecta. Vide Plinium. Infra lib. XI. p. 240. ‘*Multi-color, bysso tenui pertexta*.’ Martialis lib. VIII. 68. ‘*Femineum lueet sic per bombycina corpus*.’ Male hic in D’Orv. *bombyciniis*. Dein *injecti*, quod restituit idem, omnino habent omnes Mss. unico Bert. excepto; pro quo male hic Merceri Ed. Paris. A. 1601. et Soping. in marg. exhibent *intecti*: quod sæpe quidem apud nostrum occurrit; sed hic non adeo concinnum est. Vult enim Æuctor, vestes iis dissolutas fuisse, et temere corpori injectas, nec certe cinctas, ut distinguat ab illis, quos dicit, ‘*quidam tunicas cingulo obligati*:’ sicut lib. XI. pag. 245. legendum: ‘*linteramine cinctum p. strictim intecti*;’ e Mss. Sed late illorum participiorum diversam vim adstruxi ad lib. II. p. 33. ‘*Aureis vestibus intecti*:’ ubi vide. *Oud.*

In modum laciolarum] Cape χιτῶνας βαβδωτοῦς. Alii emendare conati: *in modum laciniarum*. Wower. Modius, *laciniarum*. Elmenh. Probante etiam Scioppio in Susp. L. IV. Ep. 8. At non in Symb. Mihi quidem vix intelligi posse videtur. His tunicæ cingulo subligatæ non poterant fluere instar laciniarum quoquo versus. Sed tunicæ ipsæ erant βαβδωτοί, et virgatæ, purpura quasi fluente

trabium instar seu parvarum lancearum purpurearum, ut bene explicant alii. De quo plura ad Florid. N. 9. 'Tunicam interviam triplici licio, purpura duplici.' In Oxon. Guelf. pr. est *laciolarum*. Oud. *Tunicas albas in modum laciolarum, &c.*] Cyprian. 'Sacerdotes tunicis muliebribus iidem Interius ritum cultu exteriori fatentur.' *Virgatus* hic *tunicas* recte Beroaldus intellexit. Casaub. etiam ad marginem Appuleii sui *βαβρωτὸς χιτῶνας* alliverat. *Pric.*

Pedes lateis induti calcis] Catullus (c. LX. 10.) 'latus huc Huc veni, niveo gerens Lutenum pede soccum.' *Colc.* Male Heraldus ad Mart. p. 227. legit *liuteis*. Guelf. pr. *liceis pedis*. Oxon. *ind. calc.* Desunt in Par. et Guelf. pr. Malim vero *inducti*: nisi refragarentur hic omnes libri, præter Pithæanum tamen. Vide ad lib. II. pag. 39. 'palmeis baxeis inductum.' Oud.

Deamque serico contectam amiculo, &c.] Vide Baruchi vi. 12. *Pric.*

Attollentes i. gladios et securas, evantes exsiliunt] *Et* abest Guelf. pr. Oxon. qui etiam cum Reg. Fux. Pal. D'Orv. Guelf. sec. ostentant *levantes*; ita ut eorum auctoritate facile admitti posset: *Attollentes i. gladios, et securas levantes*. Videntur tamen potius librarii non intellexisse *evantes*, seu *bacchantes*, ut alibi ait, et *evan evae* clamantes, utpote colentes *Sabazium* quoque *Bacchum*: jam autem *σαβάξειν* dicitur pro *εὐάξειν*, nos docente id D. Heinsio ad Silium Ital. lib. I. 18. Sic Propertio lib. II. 2. 28. 'evantes chori:' ac Virgilio lib. VI. Æn. 517. 'evantis orgia circum Ducebat Phrygias.' ibique Serv. quos jam citarunt Beroald. et *Pric.* Oud. [Nihil notat Oudendorp. de voce *ae*, quam ipse habet cum omnibus Edd. quas manu tractamus.] *Evantes*] Servius ad Æneid. VI. 'Evantes, bacchantes: a Libero, qui Euan dicitur.' *Pric.*

Incitantes tibia cantu] Constant Mss. in lectione *incitante*. In nullo vidi prius Colvio editum *incitantes*. Sic 'tuba ciere et dare bellum' dicitur. Adi Dukerum ad Petronii cap. 122. vs. 134. 'Tuba Martem Sideribus tremefacta ciet,' in Comment. Flori Ed. pr. pag. 925. et sec. pag. 612. ac me ad Lucan. lib. IV. 186. 'Classica dent bellum.' Immo et lib. IX. pag. 179. 'Sibilo præsentiam suam denunciante.' Oud. *Lymphaticum tripudium*] Vide quæ vir optimus et rerum litterarumque veterum impense doctus Johannes Meursius de Orchestra pag. 25. notat. *Elmenh.* *Incitante tibia cantu lymphaticum tripudium*] Seneca Epist. CVIII. 'Quidam ad magnificas voces excitantur, alacres vultu et animo: nec aliter concitantur quam solent Phrygii tibicinis sono semiviri.' Juvenal. 'Cum tibia lumbos Incitat.' Phædrus de tibicine: 'Cujus flatibus Solebat incitari saltantis vigor.' Lucretius: 'Et Phygio stimulat numero cava tibia mentes.' Horatius: 'Pulso Thyas uti concita tympano.' Chrysostomus Homil. de tribus pueris: *Τὰ λεγόμενα τῆς Μουσικῆς ἕργα τὸς ἄφρονας δεινῶς, &c. ἐξεβάκχεν.* Jamblichus de commissatore juvene: *Ἐξήπτητο καὶ ἀνεξωπυρεῖτο ὑπὸ τοῦ ἀλλήματος.* *Pric.*

Percuratis casulis] Bene *pererratis* contra Colvium, quem de more secuti sunt Vnlean. Merc. Wower. vindicavit etiam *Pricæus*. Nam ita dant et Mss. mei, eleganter. Virgil. Ecl. I. 62. 'pererratis amborum finibus:' et crebro. Immo Noster lib. III. init. ait, 'pererratis plateis omnibus.' Lib. IX. p. 179. 'Nec paucis casulis atque castellis oberratis, divertimus ad quempiam pagum urbis opulentæ quondam.' Ex quo loco certe e varia lectione, forsitan et hic, in Codd. Oxon. et Par. inrepsit *castellis*. Quod præferebat *Pricæus*. Sed male. Sensus Auctoris est, ipsos, postquam per-

erraverant rusticos vicos, et pauperiores *casulas* (quo deminutivo sapius utitur) pervenisse tandem ad *villum* possessoris opulenti. In Guelf. pr. a m. pr. erat *casibus casulis*. Oud. *Nec paucis percursatis casulis*] Melius Oxon. *castellis*. Ex endeni et aliis membranis *pererratis* lege. Virgil. 'Pererrato statnes quæ denique Ponto:' ubi Servius: 'Hoc verbo ostendit erroris longinquitatem.' *Pric*.

Possessoris Britini] Miror, ineptam istam lectionem *Britini* contra Mss. Beroaldi, Roaldi, Colv. Elmenh. *Pric*. ubi in contextu mansisse, præterquam in Edd. Junt. post. Scriv. et Floridi. Eam quidem Hermolaus explicare conatus est; quasi intelligeretur aliquis e *Britia*, Bithyniæ civitate. Sed cur talis nationis hominem memorasset Auctor, cum res agatur in Thessalia eique continuis regionibus? Adhæc tantum non omnes libri dant *beati*, et in his Reg. Fux. Guelf. D'Orv. Bert. vel *bēi*, ut est in Pith. Oxon. et Palat. ex quo Gruterus formavit etiam ad suæ editionis marginem *beati*, sive divitis et opulenti; ut vocem illam sumi sexcenties, vel pueri sciunt. Oud. *Ad quandam villam possessoris Britini*] Puto rectius *beati*, quomodo in Fuxensi libro, et alio a Beroaldo laudato: compendium scripturæ illius habet et Oxon. Ms. *Pric*. *Possessoris Britini*] Nomen est proprium rustici opulenti fortassis a Brittia civitate Bithyniæ deductum, ut sentit Hermolaus, vir in nostra memoria doctissimus. Lucian. meminit Bericiæ civitatis Macedoniae, a qua *Beritinus* commode deduci posset. Codex vetustus manuscriptus habet *possessoris beati*, quod placet: ut exponas, eos venisse in villam beati, hoc est, opulenti et divitis possessoris. *Beroald*.

Cervices lubricis intorquentes motibus] Ulpianus l. 1. de *Ædil. ed.* 'si servus inter fanaticos non semper caput jactaret.' Hoc etiam Bacchantium. Ta-

citus Annal. xi. 'Ipsa crine fluxo, thyrsum quatens, juxtaque Silius edera vinctus, gerere cothurnos, jacere caput.' *Colv*.

In circulum rotantes] In Edd. Juntinis et Aldi expressum est *crinibusque*, forte pro antiquo accusativo *crinisque*. Dein *arculum* placebat quoque Soringio ex Festo, ut quidem est in Guelf. sec. atque Elmenhorst. ait esse in duobus Florentinis, sed in Excerptis Lindenbrogii nihil tale inveni. De his arculis consule Reines. l. ii. Var. Lect. p. 238. et Grævium ad Isidori Glossas. Recte tamen repudiarentur seqq. Editores. Non enim ex pendulis crinibus faciebant talem rotundum arculum, quem verisimilius Antiquarius quis posset intrudere Martiano Capellæ l. 1. p. 19. 'Erat illi in circulum ducta fulgens corona.' Sed caput comasque in ærem *κόκλω* jactabant, sive rotabant, ut exempla evincunt a viris doctis prolata, quibus plura facillime addi possent. In Edd. autem Colvii et seqq. contra Mss. et Edd. Vett. minus concinne exhibetur, *rot. in circ.* Guelf. pr. *rorantes*. Oud. *Crinesque pendulos rotantes*] Statius: 'Quatit ille sacras in pectore pinus, Sanguineosque rotat crines.' Servius ad *Æneid.* x. 'Mater Deum dicta Cybele, ἀπὸ τοῦ κυβιστᾶν τὴν κεφαλὴν' quod semper Galli motu capitis per furorem comam rotantes, ululatu futura pronneciabant.' Euripides *πλοκάμους δίπτειν καὶ προσελεῖν* dixit. Lucianus de Alexandro pseudomante: *Σείων τὴν κόμην ἀνετον, ὡσπερ τῇ μητρὶ ἀγείροντες τε καὶ ἐνθεάζοντες, ἐδημηγόρει*. Lucret. ubi supra: 'Terrificas capitum quatientes Numine cristas, Dictæos referunt Curetas:' adde quæ heic Colvius, et in Omissis. *Pric*.

Ad postremum] Flor. *ac postremum*, ut edidit Scriverius. Lib. II. p. 41: 'postremum injecta somni nebula.' L. IX. p. 177. 'Nec postremum saltem ipsis hominibus pepercisse.' L.

x. p. 215. 'sua postremum manu porrexerit puero.' Et aliis. Verum tum abundat hic copula *ac*. Quare nil mutandum censeo æque, ac *Pricæus*. L. ix. p. 189. 'Ad postremum tamen formidinem mortis vicit aurum.' Et sic *ad supremum* pro *tandem* videtur usus esse *Quintil. Decl. xii. c. 21. Oul. Ad postremum, &c.] Florent. Ac postremum*: habemus quidem in *Glossis*, 'Τὸ τελευταῖον, denique, postremum,' &c. et apud *Tacitum Ann. i.* item adverbialiter, nil mutato tamen: nam et *infra lib. ix.* 'ad postremum' dixit. *Virgil. vi.* 'Sic demum,' &c. ubi *Servius*: 'Ad postremum: h. e. novissimè.' *Juvenal. Sat. iii.* 'Ad summam,' &c. ubi *Scholias*: 'Ad postremum:' et *Gellius xvi. 19.* 'Cautus ad postrema.' *Pric.*

Ancipiti ferro] Id est, securibus iis de quibus supra locutus. *Hesychius*: Κρόπιον ἀξίνη δίστομος. *Virgilius xi.* 'ferum bipenne' dixit: ubi *Servius* 'bipennem,' 'securim' exposuit: et *Æneid. vii.* 'Ferro ancipiti decernunt.' *Servius*: 'Utriusque noxio: dicit autem aut gladios aut bipennes.' *Idem.*

Sua quisque brachia dissecant] In *Oxon.* est *disciunt*, in *Par. dissicuit*, et in *solis Edd. Bas. dissecat*: cum multo elegantior sit pluralis. Vide ad *l. iv. p. 70.* 'quisque decurrunt.' Tum *dissicant*, quod expressere *Colv. Vulc. Merc. Wower. Elmenh. Pric.* exaratur in *Mss.* tantum non omnibus, *librariorum scilicet more*, qui ubivis *dissicare* scripsere pro *dissecare*; ut 'quatinus,' 'protinus,' &c. et contra 'vendicare' pro 'vindicare.' Item 'dissicere' pro 'disjicere.' Quæ perperam placuere *Colvio*, aliisque. *Adi Cl. Drakenb. ad Silium It. l. ix. vs. 538.* pluribusque locis. Contra de *Mundo pag. 735.* 'dissectis nubibus fulminat cælum,' in *Mss.* et *Edd.* multis *disjectis*. *Ond. Sua quisque brachia dissecant]* *Statius* ubi supra: 'Consumptaque brachia

ferro Debilitant.' *Lucianus de Corybantibus*: 'Ο μὲν αὐτῶν τέμνεται ξίφει τὸν πῆχυν, ὁ δὲ, &c. *Prudentius* in *Romani passione*: 'Cultrum in laceratos exerit fanaticus, Sectisque matrem brachiis placat Deum.' *Cyprianus*: 'Mente fremunt, lacerant corpus, funduntque crnorem.' *i. Reg. 18. 28.* de *Baali sacerdotibus*: 'Incidebant se juxta ritum suum cultris et lanceolis.' Vide *Senecam* apud *Augustinum de Civit. Dei vi. 10.* *Martialis*: 'Alba minus sævis lacerantur brachia cultris, Cum furit ad Phrygios euthea turba modos.' *Pric.*

Inter hæc unus, &c.] Aretæus de Affectionibus temporalibus: Τέμνονταί τινες τὰ μέλεα θεοῖς ἰδίοις ὡς ἀπαυτοῦσι χαρίζόμενοι εὐσεβεί φαντασίῃ, καὶ ἔστι τῆς ὑπολήψεως ἡ μανίη μοῦνον, τὰ δὲ ἄλλα σωφρονέουσι. ἐγείρονται δὲ αὐλῶ καὶ θυμηδίῃ ἢ μέθῃ, ἢ τῶν παρεόντων προτροπῇ. ἔυθεος δὲ ἡ μανίη, κ' ἦν ἀπομένωσι, εὐθυμοί, ἀκυδέες, ὡς τελεσθέντες τῷ θεῷ, ἀχρῆτοι δὲ καὶ ἰσχυροί, καὶ ἐς μακρὸν ἀσθενέες πόνοις τῶν τραμάτων. Ubi graphice depinguntur hi nostri sacerdotes, et eodem fere modo, quo a *Lucio nostro. Colv.*

Anhelitus crebros referens] *Lib. xi.* de sacerdote altero illo: 'Fatigatos anhelitus trahens.' *Donatus ad iv. 4. Phorm.* 'Hariolus quasi fariolus, a fatis, et fando: cum *f* pro *h*, et item *h* pro *f* in multis locutionibus ponatur: an quod imitatur aspirationem in exbalando: nam halitus solent excludere mortalem animam ut divinam recipiant.' *Pollux i. 1.* de oraculis et prophetis agens: Τὸ πνεῦμα δὲ εἴποις ἄν, καὶ, ἀτμὸν μαντικὸν, καὶ ἀσθμα δαιμόνιον. *Dio Chrysostomus de Regno i.* Ταῦτα δὲ ἔλεγεν, οὐκ ὡς περ οἱ πολλοὶ τῶν λεγομένων ἐνθέων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἀσθμαίνουσα, καὶ περιδινοῦσα τὴν κεφαλὴν, &c. ἀλλὰ πάντῃ ἐγκρατῶς, καὶ σωφρόνως. *Pric.*

Numinis divino spiritu repletus] *Flor. numini. Male. Elmenh.* Si *Mss.* hac in scriptura consentirent, nihil mendi

hic latere suspicatus fuissem. Nam ita et l. xi. init. 'divino numinis nutu:' ac sæpe 'deus' et 'divinus' cum voce *numine* conjunguntur: ut latius videbimus ad l. ix. p. 186. 'calcatis per omnia divinis numinibus.' Vide et l. vi. p. 119. Sed et Palat. Fux. Guelf. Oxon. et Edd. Juntinæ, Aldi, dant *numini*. Pith. *numeri*. Scilicet optime servarunt membranæ D'Orvillianæ *numium*. Per 'divinum spiritum' satis intelligitur *numinis* sive *numinum*, quæ nominat p. 170. Ut vero *numis* pro *valde*, et *numius* pro *maximo* e solito Nostri, ejusque seculi et seqq. stylo passim occurrit, quod in Appuleianis commentariis sæpe videre est (Adi Ind. not.) sic *numium* eodem sensu sumitur, ut l. h. p. 157. 'Thrasyllus numium clamare, plangere.' Item l. iii. p. 62. l. iv. p. 67. et sæpkins. Plura vide ad Sueton. Gramm. c. 24. 'nimis pauca et exigua.' Oud. Velut *numinis* divino spiritu repletus, simulabat, &c.] Simulabat se θεούληπτον. Jul. Paulus recept. sentent. v. 21. 'Vaticinatores, qui se Deo plenos simulant,' &c. Isidorus Orig. viii. 9. 'Divinitate se plenos simulant, et astutia quadam fraudulenta hominibus futura conjectant.' Noster in de Mundo: 'Velut Prophetæ quidam Deorum majestate effantur ceteris, quæ divino beneficio soli vident:' legendum videtur, qui *Deorum majestate pleni, effantur*, &c. et nescio an jam alibi hunc locum emendaverim. Apud Senecam Suasor. iii. Ovidius: 'Feror huc et illuc, ut plena Deo.' Servius ad Æneid. vi. 'Nondum Deo plena, sed afflata divinitate Numinis.' Pollux ubi supra: θεοῦ πλήρης: et, θεοῦ πληρωθῆναι. Suidas: Κατεβακχεύοντο τούτῳστιν, ἐνεθουσίων, ἐπιπνοίας τινὸς πληρωθέντες. Pric.

Simulabat sauciam vecordiam prorsus. Quasi, &c.] P. Faber mallet, s. *sanctam vec.* Roald. Male. *Sauciam* est a Deo contacta. Vide omnino Lucan.

l. v. 119. 'Stimulo fluctuque furoris, Compages humana labat, pulsusque Deorum Concutiunt fragiles animas:' et vs. 186. 'Sic plena laborat Phemonoë Phæbo.' Et plura ibidem huc pertinentia. Immo sequentia 'quasi Deum præ.' &c. evincunt *sauciam* esse legendum. Nam perperam Barthius l. ut. Advers. c. 1. totam hanc sententiam a quasi usque ad *agroti* inclusam, ut glossemam humile, et plebeïæ futilitatis, proscribit, jungens cum vulgaribus Edd. *recordiam prorsus. Specta.* Sed ex adlato Lucani loco patet, ni fallor, nihil esse ejiciendum. Immo jungenda sunt *prorsus quasi*, ut fit a Bourdelotio ad Heliod. p. 74. Edd. primis, Ber. aliisque, et Floridi. Nusquam enim Auctor per vocem *prorsus* claudit periodum, licet centies eam adhibeat: sed sensus suos etiam connectit per *prorsus quasi* alibi, ut l. ix. p. 183. 'cantharum clanculo furati, prorsus quasi possent tanti facinoris evadere periculum.' In Pith. *reccondiam p. qua D.* Oud. *Simulabat sauciam vecordiam*] Heliodorus viii. "Ὡς τινα τῶν ἀγυρτῶν, ἧ καὶ ἄλλως ἐξεστηκῶτων παρήμοιβον. Lucianus de Alexandro pseudomante: Μεμηνέναι προσποιούμενος ἐνίστε, καὶ ἀφροῦ ἰποπιμπλάμενος τὸ στόμα. Pric.

Quasi domini præsentia] *Domini* non est, nisi in Mss. Fux. Reg. Edd. Vic. Beroaldi, et Bas. ut solet ex contractione *dum* vel *d̄m*, sive *d̄ni*, Sed *deum* clare in Florent. D'Orv. Inc. aliisque, quod et e suis monuit Beroald. et ceteri editores secuti sunt. Eadem inepta depravatio τοῦ *Deum* in *domini* accidit supra, et infra crebro. Vide ad p. 165. 'Deum fidem:' et p. 176. 'Deum providentia.' L. ix. p. 182. 183. Non opus igitur est cum Pricæo reponere *divini*, et p. 175. 'divini reverens,' ac 'divini providentia,' citante ex Apologia, 'divini contumaciam,' sed quæ verba ego invenire nequivi. At in Florid. n. 15. Mss. et Edd. Vett. præbent, 'divini arcannum

antistitem,' pro *arcani*, vel *arcunorum*. Si quid mutandum hic esset, malle *divum*: quo facit lectio Cod. Guelf. pr. *dnum*. Ond. *Quasi Deum presentia soleant homines*, &c.] *Χαριετισμός*: qualis apud Ciceronem ille *Tuscul.* III. 'In luctu capillum sibi vellere, quasi calvitio mæror levaretur.' Est in aliis hic. *Quasi Domini presentia*: quis vero *Dominus* ille? nimirum neque *Deum*, nec *Domini*, sed *Divini* legendum: lectionem hanc compendiose exhibet Oxon. cod. in quo *Divini* exaratum: nec tantum in illo Ms. sed et in vetere *Vicentina* editione, pro voce minus cognita autem, notiorum obtruserunt nobis. 'Divinum, *θεῖον*.' et hinc in *Apologia Noster*, 'Divini contumaciam.' *Pric.* *Qua domini presentia*] Quidam legunt, *quasi deum presentia*: ut sit sensus, *Præsentia Deorum* et numine afflati homines debilitantur, et languore quasi quodam præditi ægrotant: et ita homines non sui dicentur, possessi numine, et spiritu dæmonis: alioqui homines non sui dicuntur, qui servi sunt: quales etiam dici possunt sacerdotes, qui se addixerunt religioni. *Beroald.*

Non sui fieri meliores] Fuit, cum locum hunc de mendo suspectum habere ob ignorationem Græcismi, *ἐαυτῶν βελτίους*. Sic lib. IX. p. 204. 'Ilum perempturus invadit avidus. Nec tamen sui molliorem provocaverat,' hoc est, se ignaviorem. Labor adeo, ut lib. III. 41. legendum pntem: 'Statuas et imagines dignioribus, meique majoribus reservare suadeo.' Nam vulgata lectio *meisque majoribus*, nihil juvatur exemplis a Colvio allatis. Porro idem, quod hic mihi, viro docto usu venit in Tacito, apud quem sub initium lib. V. *Hist.* legimus: 'Atque ipse ut superior sui jam crederetur, decorum se promptumque in armis ostendebat.' Conatur istie mutare: ipse ut super fortunam crederetur. Sed non dubito, quin sic admonitus

sententiam potius suam, quam Taciti verba dehinc mutaturus sit. *Sciopp. in Symb.* Jungunt quidam *non sui*, quasi non in sua potestate; vera quidem sententia, ut l. II. p. 29. 'mente viduus, necdum suus.' Sed tum necessario deest quid: unde N. Heinsio in mentem venerat inserere *non sui*, *laud fieri mel.* ad Ovid. l. XI. *Metam.* vs. 723. 'Hoc minus et minus est amens sua.' Verum idem rectius Græcismum esse statuit cum Isacio Pontano *Anal.* III. c. 17. et Scioppio, qui ante in *Susp.* l. IV. Ep. 8. *sui* ejicere voluerat. Sed adi omnino ad l. III. p. 51. 'meique majoribus:' et *Comm.* ad Taciti locum c. 1. *Vitiose meliores* in Ed. *Vulc.* sec. 'Sui meliores sunt, qui meliores facti sunt, quam ante fuerant, ut *πλουσιώτεροι ἐαυτῶν* Thucyd. l. I. c. 8. quem locum bene adlevit Burmannus. *Oud.*

Sed debiles effici] Sic impurus ille Mahomet cum morbo caduco laboraret, persuasit suis asseclis, se ex præsentia Angeli Gabrielis, cujus majestatem ferre non poterat, fieri ægrum, et ceu mortuum collabi: post visionem vero divinam ad sese iterum redire, nimirum ut ea, quæ vidisset et audivisset, in universi mundi utilitatem manifestaret. *Joannes Cantacuzenus Orat.* I. in Mahomedem fol. 75. *Elmenh.*

PAG. 173 *Quale providentia cælesti meritum reportaverit*] Apud Suidam in *Πυρρός*. 'Ἡ δὲ δικαία Πρόνοια αὐτῆς δύναμιν ἐπέδειξασα. supra lib. III. 'Providentia Deum, quæ nihil impunitum nocentibus permittit:' 'meritum,' mercedem: nec aliter ad *Phorm.* II. 1. *Donatus*: 'mercedem' intellige, plagas a se impositas sibi: tale et v. illud de sororibus *Psyches*: 'Et perinde ut merebantur, ora lacerantes.' *Pric.*

Vaticinatione clamosa] Hinc intelligas, cur scripserit *Plautus Truculentus*: 'Icit femur: num obsecronamariolus est, qui ipse se verberat?' *Colv.*

Incessere] In Palat. Fux. Guelf. *incensere*, quod inepte protegit explicatque Brantius. Passim arguendi et corripiendi sensu occurrit *incessere*. Consule notata ad Sueton. Tib. c. 61. ad Lucan. l. v. 680. in Apol. p. 400. 'Incessere maledictis.' Nihil frequentius est, quam librariorum mos *n* ante *s* inculcantium, 'thensaurus,' 'semenstris,' 'quotiens,' et innume-ris similibus. Vide ad Cæs. l. II. B. G. c. 6. 'portas succedunt.' Vulgo, *succedunt*. Oud.

Et insuper] Glossæ: 'Καὶ ἐπὶ τοῦ-τος, insuper etiam.' *Pric*.

Pænas n. f. ipse de suis manibus exposcere] Potest vulgaris lectio satis defendi, ut *de manibus* sumatur pro *per manus*. Male enim interpretatus est Floridus *a manibus*. Hoc enim significaret manus pœnam esse daturas. Non *ab illis*, sed *a sese* ipse suis manibus pœnas exposcit. Sic abundaret quasi præpositio *de*. Adi omnino ad l. IV. p. 67. 'solatium de refectione tribues.' Immo sic plane Ovid. l. VI. Met. vs. 80. 'Perenssam-que sua simulat de cuspide terram.' Nihilominus multum præfero lectionem Codd. Lips. Oxon. utriusque Guelferbytani, ac D'Orvilliani, quam *Pricæus* e conjectura protulit, *ipse de se suis m.* quomodo fere 'de te petere,' aliaque in Nostro occurrunt. Vide ad l. VI. p. 120. 'petit de te.' Oud. *Pænas noxii facinoris ipse de suis manibus exposcere*] Malebam, *de se suis m. e.* nec ignoro tamen hoc in Scripto τὸ *de* multoties abundare. *Pric*.

Quod semiviris illis proprium g. est] Plutarchus adversus Colotem fol. 1127. ἀλλ' οὐκ ἐλεύθερος οὗτος, ὃ Μη-τρόδωρ, ἐστίν, ἀλλ' ἀνελεύθερος καὶ ἀνά-γωγος καὶ οὐδὲ μάστιγος ἐλευθέρας δεό-μενος, ἀλλὰ τῆς ἀστραγαλωτῆς ἐκείνης, ἢ τοὺς Γάλλους πλημμελοῦντας ἐν τοῖς μητρώοις κολλάζουσιν. In Flor. est *rium g.* Elmenb. Caret D'Orvill. τῷ *quod*; ut per parenthesin sequentia

ponantur, haud ineleganter: et ut sæpius fit per Appuleium. Respice, quæso, ad l. I. p. 18. 'demonstro se-niculum. In angulo sedebat.' Dein in eodem est *semiminimis*. In Reg. Fux. *semimaris*. Tum in Florent. sic *i* —

rum. Hoc lego *pricum*: quod crebro abiit in *proprium*. Vide ad l. III. p. 47. 'privas inter nos amicitias.' Sed l. XI. p. 291. 'cerimoniis me prorsus propriis percolentes.' In Guelf. pr. *gestatum*. Oud.

Contortis tenuis lanosi vellere] In Mss. Lips. Pal. Reg. Fux. Pith. Guelf. D'Orv. Edd. Vic. Colv. Vulc. sec. Scriv. videas *tenis*, quasi a nominativo *tenus* vel *tenum*, sive vinculis et nodis. Atqui ita legi voluit Salmasius ad Tertulliani Pall. p. 165. (210.) 'quam philyræ tenis vixerat:' nisi potius hæc scriptura imputanda sit librariorum mori, pro *tenuis* scribentium *tenis*, ut aliorum *tennis*, *tennis*. Id quod credere malo ob locum Virg. l. v. Æn. 262. 'evincti tempora tennis:' ubi vide Serv. et Comment. ac Cercætinum sive Petavium in Salmas. p. 55. 'Tæniæ contortæ' sunt nodosæ fimbriæ, ex lanoso vellere: unde et 'fimbriatum flagrum' ait. *Idem*.

Multijugis tulus ovium tessellatum] In Guelf. pr. *tali ovina*, sec. *tuli omnia*, in Palat. *tulionia*, D'Orv. Oxon. Par. *tali omnia*. *Ovium tuli* dici possunt, ut *δορκὸς* vel *δόρκαδος ἀστράγαλοι* Græcis. De quibus vide Casaubon. ad Theoph. Charact. c. 5. Nescio tamen, cur ex *ovium* talis, magis quam aliorum pecorum hæc flagella fecerint Galli. Infra nentro genere Auctor dicit 'flagrum pecuinis ossibus cate-natum:' ac Græcis simpliciter vocatur *μάστιξ ἐξ ἀστραγάλων* et *ἀστραγαλωτή*. Confer Reinesii Var. Lect. l. III. p. 426. Comment. ad Polluc. l. X. s. 54. Quid si ergo ipsam Msstorum lectionem retineamus, *omnia* sive *per omnia*, *omnino*, locutione cum op-

timis scriptoribus, tum Nostro frequentissima? Vide Solin. c. 59. in f. 'hirsuti omnia:' quod non mutandum. J. F. Gron. ad Senec. Consol. ad Marciam c. 25. 'Tramites omnia plami:' et J. Gron. ad Gell. l. II. c. 2. 'Omnia quæ pater imperat parendum.' Passer. ad Propert. l. I. El. 2. Plura dicam ad l. x. p. 220. 'possumus omnia quidem cetera fratres manere.' Dein in nullo Ms. est *tesselatum*, sed in Oxon. *testatatum*, in D'Orv. Inc. ut in ceteris et Ed. Vicent. *tesseratum*. Quod videtur esse verum. Si enim a *tessella* diminutiva voce fit *tessellatus*, cur non ab ejus primitiva *tessera* fit *tesseratus*, eodem sensu? *Idem*.

Sese multinodis commulcat ictibus] *Multis nodis* Pith. et Guelf. pr. Placebat nempe viro docto ad marg. Ed. Colv. et Pricæo, quod est in Mss. Fulv. et D'Orvill. *multinodis*. De quo plura notabimus ad l. x. p. 232. 'Ubi discursus reciproci multimodas ambages tubæ cantus explicuit:' ubi eadem confusio. Sed hic vulgatum magis probo. Multis nodis et vinculis contorta erant flagra: ut ea descripsit Auctor l. v. p. 99. 'Multinodis voluminibus serpens.' Martian. Cap. l. IV. in f. 'Et multinodos perpeti anfractus diu Hymen recuset.' Sic enim cum Grotio legendum, auctoritate vetustissimi Codicis Leidensis. Vulgo *perpetui*, quasi *multinodos* esset nomen substantivum. Sic etiam *nodi* sunt in ligno, sive *knobbels* vel *kwasten*: unde passim 'nodosi rami.' De 'mulcare' vide ad l. IV. p. 64. *Idem*. *Indidem sese multinodis commulcat ictibus]* 'Nunc dextra ingeminans ictus, nunc parte sinistra.' Mæcenas ad Deam Cybelen apud Fortunatianum: 'Sonante tympano quate flexibile caput, Latus horreat flagello, comitum chorus ulalet:' placet porro quod in uno Ms. *multinodis*. Pric.

Mire c. p. d. præsumptione munitus] Ms. *miè*. Lego, *mira*. Sic infra lib.

x. (p. 217.) 'Sed, obfirmatus mira præsumptione, nullis verberibus ac ne ipso quidem succubuit igni.' Colv. *Mira* hinc ediderunt Vulc. Ed. sec. Elmenh. Scriv. Flor. et Pricæus in Netis; atque sic liquido exaratum est Florentiæ. Quare id retinui, licet ante vulgatum *mire*, quod in reliquis habetur Codd. satis defendi queat ex aliis Auctoris locis. Vide ad p. 170. 'mire repertum:' creberque ille vocis *miras* et *mire* usus per Nostrum; et exemplum a Colvio prolatum unice infringit conjecturam Nic. Fabri, legentis, *commaculabat ictibus myrrha*, sive *οίνου έσμυρρισμένου*, ad cruciatus et tormenta toleranda ministrati, de quo consulas et J. C. Wolfium ad Euang. Marci c. 15. 23. Vide et Ramirez de Prado Pentac. c. 9. Nusquam Auctor vocem præsumptionem adhibet nisi de persuasionem et obfirmationem animi, ut alii multi: nec credo uspiam usurpari de 'antecepto usu.' In Pith. *dolori*. Oud. *Mira contra plugarum dolores præsumptione munitus]* Plagas nobilitate plauquam Spartana concoquens. Infra lib. x. 'Obfirmatus mira præsumptione, nullis verberibus, &c. succubuit.' Utroque loco Nicol. Faber, vir magnæ eruditionis (lenocinante, sed falsa conjectura) malebat *myrrha*: videantur quæ *πεπλ οίνου έσμυρρισμένου* ad cruciatus et tormenta toleranda ministrati, et vir doctissimus ille, et in Annalibus Baronius: at longe a vero abest recepta: illa lectionis immutatio: atque hoc certum esse ex heic adductis exemplis liquidissime constabit: lib. III. 'mira celeritate' dixit: et ibidem, 'miro visendi studio:' lib. IX. 'miror impetu,' 'miro odio,' 'custodela mira,' et, 'mira sagacitate:' lib. X. 'mira desperatione:' et, 'miris artibus' l. XI. 'picturis miris:' et, 'miris simulacris:' fortasse et 'miram maciem' lib. I. quo tamen loco excusi legunt *miseram*. Pric.

Prosectu gladiatorum] Sic supra pag. 156. 'prosectu dentium.' *Idem.*

Solum spurcitie sanguinis, &c. madescere] Homerus: Ἐρυθάλυτρο ἀμαρὶ γαῖα. *Idem.*

Ut quorundam hominum, lactem] Post *hominum* subintelligendum est rursus *stomachus*, quam vocem bene interpretationi suæ inseruit Floridus. Sensus enim est, Lucium vereri, ne Deæ iratæ stomachus concupisceret asininum sanguinem, sicut quorundam hominum, ægrotorum scilicet sive tabescentium, stomachus concupiscit lactem asininum. Vere sic locum explicuit et illustravit Castalio Dec. iv. Obs. c. 3. Male ergo Ms. quidam habet *borum* l. teste Beroaldo, qui hujus loci sensum non percepit. Nec opus etiam est, cum Ferrario l. i. Elect. c. 16. *homines* sumere de gravidis feminis: unde conjecit scriptum fuisse *quarundam*. Idem etiam ait, hic in nonnullis Mss. esse *lacte*, recte tamen faciens, quod non probet. Statim, 'et lactem, et caseos.' Vide supra ad p. 166. 'Habetne veni lactem.' Sic illa. Fux. *ille*. Delet utramque vocem Castalio. *Oud.*

Sanguinem concupisceret asininum] *Conspiceret* retinent mordicus Mss. excepto Bertino, quod et Salm. oræ allevit. Quare cum Ber. Ald. Junt. post. Elmenhorst. ac seqq. *concupisceret* expressi, licet non alienus sim a Brantii conjectura *consitiret*; certe eam præfero divinationi Ferrarii *concuperet* vel *concuperet*: quæ verba frequenter sunt confusa, ut apud Juvenal. Sat. x. vs. 5. 'Aut enipimus? quid tam dextro pede concipis, ut te Conatus non pœniteat, votique peracti?' Mss. Leidd. et alii magno numero perperam dant *concupis*. Quod jam olim de suis Britannicus et Merula monuerunt. Passim autem 'concupere' (sc. animo) 'nefas,' 'scelus,' 'spem,' et similia dicuntur, quæ peragere vel habere quis *concupiscat*. Cic. II. Ca-

til. c. 4. 'Quid mali aut sceleris fingi aut excogitari potest, quod non ille conceperit?' Consule Cl. Burmann. ad Ovid. lib. vii. Met. 22. 'thalamos alieni concipis orbis:' ubi eadem varietas. Sed 'stomachus concipit sanguinem' pro 'concupiscit,' 'sitiit,' Latine dici posse non puto. Ad hæc littera s in omnibus Mss. servata illi lectioni omnino obrogat. Inepte enim Castalio defendit vulgatum *conspiceret*, quasi facete transtulisset Auctor vivendi sensum ab oculis ad stomachum. *Idem.* Sic illa *sanguinem concupisceret asininum*] Volebam ad emendationem Beroaldi *concupisceret* excusum. *Pric.* *Sanguinem concupisceret asininum*] Lucianus: ἐγὼ δὲ ταῦτα ὀρῶν τὰ πρῶτα ἔτρεμον ἑστῶς, μήποτε χρεῖα τῇ θεῇ καὶ ὀνειού αἵματος γένοιτο: id est, 'Ego hæc cernens in primis timebam, ne asinino sanguine opus esset Deæ.' Hanc Luciani sententiam paulum devius noster Lucius invertit. Unde fit, ut ita corrigendum esse existimem, ut pro *conspiceret* legas *concupisceret*, et erit sensus: Ego existimavi, ne stomachus Deæ desideraret sanguinem asininum, sicut solet interdum lac humanum expeti. Dulcissimum est hominis lac, (ut inquit Plinius,) maximeque alit, mox caprinum. Quidam asininum bibendo liberati sunt podagra, chira-grave. Codex manuscriptus non habet *hominum lactem*, sed *boum lactem*: ut de lacte bubulo intelligas, quod medicatius est, et quo alvus maxime solvitur. *Lactem* autem dixit ex Veterum declinatione, apud quos *lactis* et *lacte* recto casu dicebatur. *Beroald.*

Pulsam carnificinam dedere] Purior lectio est, et sensus lucidior, si legas *pausam carnificinam dedere*: signat enim, post *pausam*, id est, quietem et cessationem lacerationis et verberationis factam, pecunias collegisse a circumstantibus, quarum extorquendarum causa talia factitaverat. *Pausa* requies dicitur, et cessatio alicujus

rei. Dictio vulgaris et vernacula, qua et eruditi quoque usitati sunt. Lucilius: 'pausam facit ore loquendi.' Q. Claudius in annalibus: 'Pugnæ facta pausa est.' Lucretius: 'concurrere, nec dare pausam.' *Idem.* *Ubi tandem fatigati, &c. pausam carnificinæ dedere*] 'Ut primum cessit furor hic, rabiesque quievit.' 'Pausam carnificinæ dare,' ut apud Lucretium: 'Concurrere, nec dare pausam.' et infra hic xi. 'sævis casibus pausam tribuere.' Dicitur et 'pausam facere.' Apud Varronem Ennius: 'Pausam fecere fremendi:' apud Gellium ix. 13. Quadrigarius: 'Pugnæ facta pausa est:' et infra heic lib. ix. 'pausam luctui facere.' *Pric.*

Stipes areas] M. Varro lib. iv. de Lingua Latina: 'Diis cum thesaureis asses dant, stipem dicunt.' Tertullianus Apologetico: 'Certe, inquit, templorum vectigalia quotidie decoquunt, stipes quotusquisque jam jactat? non enim sufficimus et hominibus et Diis vestris mendicantibus opem ferre: nec putamus aliis, quam petentibus impertendum.' Propter has stipes Alcæus Epigr. Græcor. lib. i. *Κεράμενος γονίμην τις ἀπὸ φλέβα μητρὸς ἀγύρτης.* Plura, alia tamen, Lipsius ad Annal. xiv. C. Taciti. *Colv.* *Stipes areos*] Ovidius: 'Ante Deum matrem cornu tibicen adunco Cum canit, exiguæ quis stipis æra neget?' *Pric.*

Imo vero et argenteas multis certatim offerentibus] Lucretius: 'Ære atque argento sternunt iter omne viarum, Largifica stipe ditantes.' *Certatim*, ut apud Plautum Milite: 'Inter se certant donis, Ille miserrimum se retur minimum qui misit mihi:' et Petronium: 'Suas opes summo certamine in Eumolpum congresserunt:' supra heic lib. iv. 'Amicorum donationibus variis certatim oblatas.' Suetonius 'certatim ingerere' in Nerone dixit. Onomast. vetus: 'Certatim, φιλοτιμῶς.' *Idem.*

Vini cadum et lactem et caseos] Adeo placuit iste pluralis [vid. VV. LL.] Scriverio, ut in contextum receperit; intelligitque Sciop. agninas, sive tenera agnorum intestina. Prave omnino. Nusquam enim lactes simpliciter de agninis sumuntur, sed de quibusvis intestinis. Vide Nonium. Ridicule etiam inter vinum, caseos, far, &c. harum deliciarum mentionem inseruisset. Memorat Auctor omnia, quæ corradebant ad vitam sustentandam. Unde loco *ficuum*, quas refert Lucianus, nominavit *lac*, quod omisit ille. *Lactem* autem in Accusativo aliquoties occurrere, vidimus supra, et paulo ante monitum. *Lacte* rursus alii. In Oxon. est *caseum*: unde, si quid foret mutandum, mallet, *et vini cadum et lactis et caseum vel casei*: atque in Luciano t. ii. p. 601. *ισχάδας, καὶ οἴνου καὶ τυροῦ κάδον.* Vulgo erat *οἶνον*; at nunc ex interpolatione Solani, *καὶ τυρὸν καὶ οἶνον κάδον*, me non probante. Sed hic a reliquis Mss. stabimus tutius. *Oud.* *Vini cadum*] Lib. ii. 'Et vini cadum in ætate pretiosi.' *Pric.* *Et lactem, et caseos, et farris et siliginis aliquid, &c.*] Tzetzes ex persona unius ex collegio simili: *Τίς οὐκ ἀπαρχὰς ὀσπρίων τε καὶ σικῶν ἄγρῳ φέρειν δίδωσι τυμπάνῳ Πελίης;* Et hoc *μητραγυρτεῖν* id est, (Eustathio exponente) *τὸ μετὰ τυμπάνων, &c. περιέναι, καὶ ἐπὶ τῇ μητρὶ τροφὰς ἀγέρειν.* Firmicus vi. 31. 'Futura prædicunt, ut sic illis quotidianæ vitæ alimenta quarantur.' *Idem.*

Dæx gerulo] Milhi asino: *περὶ ὄνου εἶδωλον βαστάζοργος* est lemma in Græcorum veteribus fabellis. *Idem.*

Avidis animis corradentes omnia] Lucilius: 'Omnia viscatis manibus legit, omnia sumit.' *Idem.*

In sacculos farcientes] Præpositionem *in* ignorat Ms. *Colv.* *In* nec comparet in D'Orvill. nec Fuxensi: ac rectius, ut eiquidem opinor. Id enim, quod implenius, *farcimus*, non illud, quod ingerimus. Hand 'farci-

mus far in saccos,' sed 'farre saccos.' Sic 'farto theatro' in Flor. N. 16. ubi vide Colv. *Sacculo* Ed. Vicent. et Guelf. pr. ac *preparato* a m. sec. Oud. *Sarcinæ pondere gravatus*] Male τὸ *sarcinæ* delet Palat. cod. Supra lib. VII. 'Nec, &c. immodico sarcinæ pondere contentus.' *Pric.*

Palantes] In vetere Onomast. 'Palor, περιφέρωμα.' affini satis argumento Act. 19. 13. περιέρχουσαι. *Idem.*

Gaudiales instruunt dapes] Infra lib. IX. 'Dapem nefariam instruit.' *Idem.*

A quodam colono, fictæ vaticinationis mendaciò, pinguissimum deposcunt arietem] Ut Dea vel inescata proventum feliciorum promitteret, vel propitiata labes fundorumque pestilentias averteret. Juvenalis Sat. VI. de hujusmodi errore: 'Grande sonat, metuque jubet Septembris et Austri Adventum, nisi se centum lustraverit ovis, Et xerampelinas veteres donaverit ipsi.' Bene et 'mendaciò vaticinationis.' Phavorinus de hoc genus nebulonibus: 'Cibum, quæstumque ex mendaciis captantes.' Et, 'quæ aut temere aut astute vera dicunt, præ cæteris quæ mentiuntur, pars ea non fit millesima.' apud Gellium lib. XIV. cap. I. *Idem.*

Qui Deam, &c. esurientem suo satiaret sacrificio] Nil mirum Deam esurire illam quæ et medico indigere potuit. *Idem.*

PAG. 174 *Probeque disposita cænula*] *Disposita* proprie: vide supra pag. 30. notata. *Idem.*

Industria laterum atque imis ventris b. præp.] Flor. unus, *imi*. Elmenh. *Imi* citavit etiam Heins. et edidit Scriverius ac Floridus, ut τῆ *industria* quoque jungatur. Ut 'industria inguinis' in Schol. Juvenalis S. IX. 136. Vide *Pric.* 'industria virium' Septimio lib. II. de B. Tr. c. 2. 'Imus ventris' sic Justino lib. XXXVIII. I. 'Curiosius imum ventrem pertractanti ait, Caveret, ne aliud telum inveniret, quam quæreret.' Perperam vero

Delph. et Var. Clus.

Clar. Wasse ad Sallustii Catil. c. I. p. 4. conjecit *hiris*, putans *hiras* esse infimas partes, cum sint intestina et eorum anfractus, sive *ima ilia*, ut loquar cum Ovid. lib. XII. Met. 440. Vide Comm. ad Fest. et Arnob. lib. VII. p. 230. Ill. Bouhier. ad Petron. de B. Civ. vs. 45. Et sic e Mss. legendum de Dogm. Plat. p. 589. Ed. Flor. 'hirisque intestinorum:' et forsitan Plin. lib. XI. c. 37. § 69. 'de crescentibus hiris.' Mss. *renis*. Vulgo, *crenis*. Oud. *Industriu laterum, atque imi ventris bene præparatum*] Vox *preparatus* accedit ad formam Græcam. Philostratus v. 12. de athleta: Εὐψυχία καὶ μήκει κατεσκευασμένος. *Pric.*

Ante ipsam mensam] Rem sacram habitam Veteribus, eoque detestabilior fœditas. Ovidius: 'Ante ipsam, qua mors foret invidiosior, aram.' *Idem.*

Ad illicitæ libidinis, &c.] Lib. VII. 'Illicitas atque incognitas tentat libidines.' *Idem.*

Nudatum supinatumque juvenem, &c.] Catullus, simili spurcitia: 'O Memmi, bene me ac diu supinum, Tota ista trabe lentus irrumasti.' *Idem.*

Exsecrandis uredinibus flagitabant] Primo loco Mss. omnes cum Edd. primis, Junt. pr. Bas. dant *virginibus* vel *uriginibus*, Reg. *infandinis virginibus*. Unde perperam Beroald. Ald. Colv. Vulc. Merc. Wow. Elm. *Pric.* fecere *inguinibus*. Non magis hic locum habent *inguina*, quam *virgines*. Verissima est lectio *uriginibus*, quam idem Beroald. Mod. et Colv. proposuerunt, et inveni jam in Ed. Junt. post. ac bene Scriverius et Floridus expressere. Vide ad lib. I. p. 6. 'cænæ me gratuita, ac mox urigine percita, cubito suo adplicat.' Verum tunc nequaquam rectum videtur *uredinibus*. Hoc enim unum idemque est ut monuit Roaldus, et hinc illæ voces in Mss. quoque variantur I. dicto: atque hic ita a *Pricæo* confunduntur, ut quid velit, nescias. *Virginibus* hic

Apul.

7 U

etiam ostentant Flor. pr. D'Orv. Pith. Guelf. Oxon. Pal. Sed *oribus* unice legendum esse, vere monuit Salmasius ad Tertull. Pallium p. 510. et sano iudicio recepit Scriverius. 'Irrumationem' intelligit, quam illi pathici cinædi, 'omni parte corporis atque ore polluti,' ut de Commodo ait Lampridius c. 5. experiri ab isto *supinato* iuvene volebant. Vide Priapeia, Catull. Mart. et Falst. Subplem. Ling. Lat. Minuc. Fel. c. 28. 'qui medios viros lambunt, libidinoso ore igniibus inhærescunt.' Ceterum in D'Orvill. vitiose *efferruntur*. Adi ad lib. vi. p. 117. 'rabie efferrari.' Oud. *Execrandis inguinibus postulabant*] Cato apud Festum: 'Intercutibus stupris flagitatus:' habebant Mss. *virginibus*: lege cum Beroldo, et antiqua Vicentina, *uredinibus*: aut cum Colvjo, *uriginibus*: supra hic lib. i. 'Urigine percita:' et unde scimus (quanquam nil moveo) an vox illa Juvenali restituenda? In editis est, 'Prurigo moræ impatiens:' qui scimus (inquam) an *urigo* scribendum? *Pric.* *Infandis virginibus*] Corrige *inguinibus*, sive *uredinibus*. Dicitio illa *virginibus* hoc in loco cassa, fatilis, et nugatoria est, nihilque ad intellectum Appuleium pertinens. Quadrat autem, sive, *inguinibus* quod placet, legas, sive *uredinibus*: ut statim subiungit: dicuntur autem *uredines* ardores, pruritus, incentiva libidinum: ab urendo deductum nomen. Lucianus *ἔπασχον ἕκ τοῦ κωμῆτου ὄσα συνήθη καὶ φίλα τσιούτοις ἀνοσίοις κιναιδοῖς ἦν*: id est, 'passi sunt muliebricia, quæ talibus impuris cinædis iucunda sunt.' Berold.

Nec diu tale facinus oculis meis tolerantibus, &c.] Tale illud ix. 'At mihi penitus præcordia rumpentur, præcedens facinus, et præsentem deterrimæ feminae constantiam cogitanti.' De motu animi ad aspectum rerum indignarum oboriente, videantur quæ ad Act. 17. 16. commentati sumus. *Pric.*

Porro quirites perclumare] Legendum semper iudico, *Pro Q.* Soping. Atque ita expressit Colineus; sed male, ut clarissime liquet ex versu Priap. c. 25. 'Porro (nam quis erit modus) Quirites:' ubi vide quos laudat Sciopp. et hic *Pric.* atque omnino Th. Canterum lib. i. Var. Lect. c. 3. *Porro* abest etiam ab Edd. Juntinis. Secutus autem Wower. Elmenh. Scriv. *Pric.* Edd. exhibui *proclamare* auctoritate Mss. Bert. Oxon. D'Orvill. ut passim apud Nostrum. Vide Indicem. Negligenter Floridus dedit *exclamare*, dum in ceteris est *perclamare*. Apud Brisson. in Form. p. 718. Ed. Mogunt. editur *perclare*. Oud. *Porro quirites*] *Lego proh quirites*, ut sit vox exclamantis *Quirites*: sicut dicitur 'Proh Jupiter:' vel potius emenda, *o Quirites*: subsequitur enim auditum esse *O* tantum. Lucianus inquit: *ἀναβοῆσαι δὲ Ζεῦ σχέτλιε ἠθέλησα*: id est, 'Exclamare volui, o Jupiter infeste.' *Pric.* *Porro Quirites, proclamare gestivi*] Juvenalis: 'Non possum ferre Quirites.' Scholiastes: 'Exclamatio, porro quirites.' Vide Formulas Brissonii. *Pric.*

Processit O] Mss. et Edd. pleræque dant *processit*: quæ, si vera foret lectio, supra omnino legendum foret: *O Quir.* Sed bene Florent. Codd. *proc.* servarunt, ut e conjectura edidit Vulcan. Ed. sec. item Elmenh. Scriv. Flor. Sic fere lib. ii. p. 156. 'Solæ lacrimæ procedere noluerunt.' Eadem confusio lib. v. p. 93. 'sermonis procedentis labe.' Pro *o* in Palat. et Guelf. sec. est *si*. Oud. *O, &c. clarum et validum*] *ἦν σύντονον* Diogeni Laërtio: qui ad hunc modum de Xenocrate: *Χαλκῆ προσηκταῖσας λεκάνη ποτὲ, καὶ τὸ μέτωπον Πλήξας, ἔλαχεν ἦν σύντονον, εἴτ' ἔθανεν.* *Pric.*

Et asino proprium] Cur ita? an quod hoc animal ceteris magis fusti assuetum? *Idem.*

Inprotrisi conferto gradu se penetrant] Pal. Oxon. Lips. Guelf. sec. *inprotrisu.*

Tum *conforto* Guelf. *conserto* Edd. Seriv. male. Vide ad p. 164. Dein D'Orvill. *se petunt*, pessime. Gell. lib. v. c. 14. 'In eam me penetro et recondo.' Lib. XIII. c. 10. 'In Grammaticam se penetraverat.' Boëth. lib. II. de Cons. Phil. pr. 3. 'Quæ in profundum sese penetrent.' Infra de Dogm. Plat. lib. I. p. 559. 'poculente sese penetrarent.' Plura de hac locutione vide in Sanct. Min. lib. III. c. 3. ibique Periz. *Oud.*

Palamque, &c.] Ἐπ' ἀποφώρω. *Pric.*

Jam jamque vicinos u. percientes] Cum vitiose in aliquot Mss. et Edd. primis editum esset *partientes*, Beroaldus et reliqui id male ceperunt pro *partientes*, seu communicantes. Nihil verius est lectione *percientes*, quam firmant etiam Regius, Fux. Guelf. sec. et D'Orv. sive magno sono vehementer cientes, ac convocantes. Atque ita Plantus et Lucret. et sæpe Noster 'percitus.' *Oud.* *Jam jamque vicinos undique percientes]* Est quod IV. (ubi de suppetiis ferendis), 'Vicinos corrogare,' (ita enim, non *rogare*, legendum monui:) 'et unumquemque eire:' et VII. 'viciuiam convocare:' nam *per* hoc loco vim adaugentem habet, quod non cogitantes Critici nostri, quantum frustra laboris exhausserunt! *Pric.*

Scenam patefaciunt: insuper ridicule, &c.] Vir doctus acute corrigere tentat: sc. *patefaciunt risu perridiculo*. Nolim tamen vulgatum damnare; *ridicule laudantes* junguntur bene. Vide *Pricæum*. 'Ludicre tractare' lib. IX. p. 181. Al. *ridiculose*. Adi ad Gell. lib. VI. 13. In Palat. Guelf. utroque deest *scenam*. Pith. *cenam*. *Oud.* *Turpissimam scenam patefaciunt]* Lib. X. 'Vocatoque uno et altero, ac deinde pluribus conservis, demonstrant infandam hebetis jumentis gulam.' *Pric.* *Turpiss. scenam patefaciunt]* Lib. IX. 'Scenam propudiosa mulieris patefacit:' et X. 'Incontanter ei libidinis nostræ totam scenam detegit.' *Idem.*

Ridicule, &c. laudantes, &c.] Sic supra v. 'ridicule tractare:' ubi dicta pag. 109. vide. *Idem.*

Hac infamia consternati] Cyprianus de istorum mendicabulorum Dea: 'Cujus cultores infamia turpis inurit.' *Idem.* *Hac infamia consternati, quæ per ora populi facile dilapsa, merito invisos ac detestabiles eos cunctis effecerat, &c. collectis omnibus, furtim castello successunt]* Catullus: 'Cur non exilium, malasque in oras Itis? quandoquidem patris rapinæ Notæ sunt populo.' Apud Terentium IV. 2. Hecyra: 'Hic video me invisum, &c. tempus est concedere.' Attius in Diomede: 'Ego me Argos referam, nam hic sum nobilis.' *Per ora populi* hic, ut I. 'Passim per ora populi:' et v. 'Per cunctorum ora populorum. Invisos ac detestabiles:' ut VII. 18. apud Gellium: 'Usque adeo intestabiles invisosque fuisse,' &c. 'Collectis omnibus:' ut I. 'sarcinulis collectis.' *Idem.*

A. jubaris ortum] Vulg. *exortum*. Colv. Ex hoc tempore ubique legas *ortum*: sed antiquam lectionem et compositum servant Florent. D'Orv. Pith. Fux. et Oxon. (e Guelf. nil notatum) ut loquuntur optimi quique. Vide ad Suet. Aug. c. 5. Vesp. c. 5. Vel etiam in plurali. Solin. cap. 25. 'Solis exortus venerantur.' Sic Mss. 5. optimi. Et ipse Auctor lib. I. p. 13. 'Jam jubaris exortu cuncta collustrantur.' Quare istud restitui. *Oud.* *Bonaque itineris parte ante jubaris ortum transacta]* Lib. I. 'Aliquantulum processeramus, et jam jubaris exortu cuncta collustrantur.' *Pric.*

PAG. 175 *Flagro illo pecuinis ossibus cathenato]* Hesychius: Κερκυραία μάστιξ. περιττήν τινα τὴν κατασκευὴν εἶχον αἱ Κερκυραῖαι μάστιγες. οἱ δὲ καὶ διπλὰς αὐτὰς ἔφασαν εἶναι. εἶχον δὲ ἑλεφαντίνους κόπας, καὶ τὰ μεγέθη περιττὰ ἦσαν. ὑπερηφάνους δὲ εὐπραγούντας τοὺς Κερκυραίους φησὶν Ἀριστοτέλης ποιῆσθαι, ἢ γίνεσθαι. *Elmenh.* Hoc nihil ad Nos-

tri flagrum ' talis omnia tesscratum ' p. 173. ubi vide. *Oud.*

Ad extremam confecerant mortem] Ante ubique, *ad extremas conf. mortes.* Colv. Si excipias Pithœeum, consentiunt Mss. O. et Ed. Junt. post. in sing. numero, ut ediderunt ceteri, post Colvium. Vide ad lib. vii. pag. 133. ' pæne ad ultimam mortem excarnificatum.' In plurali *mortes* summa potius pericula vel varia mortis genera significant, nisi de pluribus sumantur. Vide Serv. ad *Æn.* x. 854. Zinzerl. Prom. Crit. c. 47. Voss. de Anal. lib. i. p. 178. Burm. ad Ovid. lib. xi. Met. 538. In D'Orv. *conferant*, Ald. Ed. *confecerat.* *Oud.* *Verberantes, pene ad extremam confecerant mortem*] Gellius xvii. 1. ' Verberando necatus est.' Gracchus apud Eundem x. 3. ' Usque adeo verberari jussit, dum animam efflaret.' ' Ad necem usque verberare,' Terentius Phormione ii. 2. dixit: et i. 2. Adelph. ' Ad necem usque loris operiri.' In lib. viii. § 2. ff. de pæn. ' Nec ea pæna damnari quenquam oportet, ut verberibus necetur.' ' Conficere ' heic ' ad mortem,' et scite, et Latine dixit. Donatus ad y. 4. Eunuchi: ' Proprie hoc verbum convenit gladiatoribus iis qui gravissimis vulneribus occubuerunt: sic Cicero in Catilinam: Gladiatori illi confecto et saucio: ' ut illi solebant confici vulneribus, sic se plagis confectum dicit. *Pric.*

Meos p. enervare securi sæva comminaretur] *Meos* abest a D'Orvill. *enumerare* Fux. *secura* in eod. *secure* Oxon. Pith. Guelf. ambo. Vere autem *sæva* seu *inmani*, ut ante dixerat, e Lipsiano Cod. reposuit Colv. quod firmant Florent. Guelf. sec. Pith. Palat. Vide Pricæum, et Silium l. xiii. 721. ' Nunc meritum sæva Brutum immortale securi Nomen.' *Comminare* Active, bonum quidem est verbum, sed aliud significat hic locum non habens. *Oud.* Qui *poplites meos ener-*

vare securi sæva comminaretur] *Supra* lib. iv. ' Districto gladio, poplites ejus, &c. amputant.' Isidorus Orig. lib. xviii. ' Cetera membra securibus cæduntur, collum gladio tantum.' In Mss. et editis quibusdam male, *sua securi.* Virgilius, (ex quo Noster,) ' Sævasque secures.' Scriptor de Excid. Hierosolymitano v. 22. ' Super colla pignorum sævam librantis securim.' Plinius Pauægyrico: ' Instare ferro, sævire securibus.' *Pric.*

Simulacri tacentis] Mirum est, Mss. consentire in ineptissima lectione *tacentis*, si excipias tamen Florent. et Pith. Sed millies hæ voces confunduntur. Vide Burm. ad Quintil. Declam. clix. me ad Lucan. lib. v. 434. *Tacentes* Guelf. pr. *contemplationem* sec. *Oud.* *Simulacri tacentis*] Mutæ statuæ: sic Horatius ' infantes statuas ' eleganter dixit, pro *tacentes* et *mutas*. Potes et legere *jucentes*: namque humi jacebat reposita Dea Syria, ut dudum dixit: et Luc. inquit χαμαὶ καθήμενη: id est, ' humi jacens.' *Beroald.*

Referturn sarcinis planis gladiis min.] *Primo* in Bertin. et Edd. Elmenh. ac Scriv. est *referctum*. Dein *sarcinis planis* junxerunt Vulc. Wow. *Pric.* quorum ultimis tamen eam distinctionem damnavit, recte. *Plenis* est etiam in Reg. et Flor. quod posset sumi pro *totis*. Vide ad p. 169. Et ita sæpe vox *plenus* a Poëtis usurpatur. Consule N. Heins. ad Ovid. lib. ii. ex P. 7. 77. Broukhus. ad Propert. lib. iv. 10. 36. et alibi crebro. Atque ita capiebat Broukhus. Tib. i. 5. 66. ' janua sed plena est percutienda manu.' Sed vide potius Vulpium et Heynium. *Planeis* est quoque in D'Orvill. *planis* Oxon. Palat. Luc. Guelf. ambo, Bert. Pith. quod retineo. πλατέσι ξίφισι. Adi *Pric.* Passim ' plana manu.' *Oud.* *Rursum itaque me referturn sarcinis plenis, gladiis minantes, &c.*] Mss. duo, et vetustissimæ editiones, sic legunt ac dis-

tinguunt: *refertum sarcinis, planis gladiis minantes.* Colvius sinistris avibus illam alteram lectionem suggestit. 'Minare planis gladiis' Appuleius dixit, ut, *πλαγίους καὶ πλατέσι ξίφεσι παλεῖν*, Dio Cassius lib. XL. et, 'plana faciem contundere palma' Juvenalis Sat. XI. sic, 'planas manus deducere,' &c. I. 14. apud A. Gellium. Non tali sensu Pontius in Cypriani vita: 'Manu expansa et complanata ad spathæ modum, ictum, &c. animadversionis imitatur:' quomodo hæc debeant sumi ex his Hesychii discite: *Πλάται, τῶν σπαθῶν τὰ πλατέα.* Pric.

Inibi] Onomast. vetus: 'Inibi, ἀ-τόθι.' Idem.

Vir principalis] Ἐκ τῶν τῆς πόλεως πρώτων. vide ad Act. 13. 50. adnotata. Florid. 3. Noster: 'Unum e principalibus viris.' Idem.

Eximie domine reverens] Pal. et Edd. primæ *dñm*, id est, *deum*, non *domini*, ut putarunt: et hinc *eximie domine* seu *Deæ Syriæ* finxit Beroald. cum Edd. Junt. pr. Ald. Col. Bas. *Deæ* Junt. post. *divini* Pric. ut supra. Sed *Deum* recte dant Mss. etiam Flor. D'Orv. Oxon. Inc. cum Edd. a Colvivo usque. Vide ad pag. 172. *Oud. Religiosus, et eximie Deum reverens*] *Τὰ περὶ θεοῦ πάνν νοσῶν*, ut Rutilianus ille apud Lucianum in *Pseudomante*. *Vicentina*, et reliquæ veteres, *Domini reverens*: pro quo Beroaldus, *Dominae*: id est, *Deæ Syriæ*: modestius et probabilius aliis, qui *Deum*, nullis libris adstipulantibus: fortasse in Ms. *divini* erat, ex quo *divini* legendum. Vide paulo supra notata, ad ea, 'Quasi Deum præsentia,' &c. Pric. *Domini referens*] Corrigo *dominae reverens*, vel *deum reverens*: erat enim hic (ut inquit) homo religiosus, et reverens Deorum, quod religiosi est: vel *reverens dominae*, quasi peculiariter cultor *Deæ Syriæ*. Beroald.

Sonitu tympanorum] *Sono* Reg. Inc. *soni* Oxon. *sonu* Edd. *Vicent.* Ber.

Junt. utraque, Ald. Colin. Ac vere, ut opinor. 'In sonu signorum' dixit Sisenna, teste Nonio Marc. c. 8. § 76. Ammian. Marc. lib. xx. c. 9. 'Vocum sonu.' Gell. lib. XIII. c. 23. 'Cujus sonus indifferentia' e Mss. Vide et ad lib. IX. p. 199. *Oud.*

Modulis exercitus] In Mss. quantum scio, omnibus, præter Pith. est *excitus* vel *excitus*: ut jam expressit Ed. Junt. post. cum Colv. et seqq. Eadem erat confusio in Hirt. B. Alex. cap. 67. 'Excitusque nuperus:' ubi vide. Adposite etiam Quinctil. lib. XI. Inst. cap. 2. 'Simonides nuncio est excitus:' ubi cave cum summo Gronovio ad Senecam de Tranquill. Anim. cap. 14. legas *excitatus*. Consule et Pricænni. Idem. *Cantusque Phrygii mulcentibus modulis excitus*] *Excritus* male habent Mss. aliquot, et antiquitus cusi: supra lib. VI. 'Quæ vocis excitu procurrens:' et X. 'Acerbæ mortis exciti nunciis,' &c. Pric. *Exercitus*] *Exercitatus*. Corn. Tacitus: 'Ipse forma decorus, et armis equisque in patrium nostrumque morem exercitus.' E contrario *inexercitum* dicimus, *inexercitatum* et *quietum*. Macrobius. 'Ego Disarium nostrum *inexercitum* non relinquam.' Placet legas *excitus*, pro eo quod est *excitatus*, commonitusque. Beroald.

Votivo suscipiens hospitio] Id est, 'optato hospitio:' sic V. 'votivas nuptias.' VII. 'votivum conspectum:' et apud Scriptorem de Pudicitia bono, 'votivum negotium.' Pric.

Intra conseptum domus] Infra lib. XI. 'Infra conseptum templi.' Onomast. vetus: 'Conseptum, *περίφραγμα*.' Idem.

Capitis periclitatum] Martialis: 'Periclitatur capite Sotades noster.' Idem.

Quod incuriose pone culinae fores, &c. suspensum, canis adæque venaticus latenter invaserat] Grætius in Cyægetici fragmento: 'Sed præceps virtus ipsa venabitur aula:' id est, in aula

domus tuæ: subdit enim: 'Pasce tamen, quæcunque domi tibi crimina fecit, Excutiet sylva magnus pugnator aperta:' ergo falsus (ni ego) Barthius, qui *aulam*, nidium exposuit. Apud Lucianum, inter pauperum contra opulentos malas preces, habemus, τὴν κύνα παρεισπεσοῦσαν τὸν τε ἀλλάντα ὄλον καταφαγεῖν, περί τ' ἄλλα τῶν ὀφιοποιῶν ἐχόντων, καὶ τοῦ πλακοῦντος τὸ ἥμισυ. Et nota, *incuriose suspensum*. Longus in Poimenicis: Ἐξ κύων, &c. τὴν ἀμέλειαν φυλάξας, τὸ κρέας ἀρπάξας, ἔφυγεν. *Idem*.

[*Latusque præda, &c.*] Florid. iv. de Aquila: 'Præda simul et victoria lætus.' *Idem*.

[*Quo damno cognito, &c.*] Lib. iv. 'Tanto damno cognito.' *Idem*.

[*Suaque reprehensa negligentia*] Ita melius quam in Bertin. Cod. *deprehensa*. Cornel. Nepos in Datame: 'Seipsum reprehendit.' *Idem*.

[*Lamentatus lacrymis inefficacibus*] Lib. iv. 'Quid lacrymis inefficacibus ora, &c. sædatis:' et ix. 'Lacrymis uberibus, et postremis lamentationibus inefficacem commovet miserationem.' *Idem*.

[*Mærens, et utcunque metuens*] Lib. v. 'Pavens, et utcunque metuens.' sic i. 'Trepidus, et eximie metuens.' *Idem*.

[*Altius filio consalutato*] Wower. *arcitius f. s.* Bene. *Elmenh.* Sic male vulgo hic locus distinguitur. Alioquin non alienus forem a scriptura *artius*, quam etiam Lipsius margini adlevit, et citavit Pricæus ad lib. x. p. 231. ut lib. x. p. 218. 'eumque complexus artissime.' Auson. Ep. xxiv. 185. 'Tunc ego te ut nostris aptum complecterer ulnis.' In vetustissimis membranis *actum*. Scribo, *artum*. Suet. in Claud. c. 43. 'Britannicum' *artius complexus*. Creberime ita vox *artus* est corrupta. Adi Comment. ad Lucan. lib. iii. 664. 'Robora quum vetitis prensarent artius ulnis.' Lib. ix. 111. 'Arte complexa dolorem:' metaphorice, ut

Plin. lib. vi. Ep. 8. 'hunc artissime diligo.' Sic enim Mss. O. Cortius, *ardentissime*. Frustra, ut vel patet e sequentibus. Ibidem, 'Amas conjunctius tu.' ac supra ad lib. vi. pag. 125. Verum non opus hic est, ut dixi. Jungas modo *metuens altius*, ut recte fit in Edd. primis, et nonnullis aliis, sive vehementius. De quo vide ad lib. iv. pag. 80. 'altius ejulans.' Lib. ix. 'altius commota.' Lib. x. 'altius agitata.' De Deo Soeratis in f. 'properas altum.' Cicer. i. Act. in Verr. c. 7. 'Altius' sive interius 'perspicere.' Plin. lib. v. Ep. 15. 'Altissime inspexi.' Frustra autem a Wowerio divinatum esse *consaviato*, docet nos Pricæus, qui tamen ipse a nimia novandi prurigine non est immunis, cum ad lib. ix. p. 188. citra ullam necessitatem tentat inculcare *de nexu laqui*. Ond. *Arctius filio suo parvulo consalutato, arreptoque funiculo, mortem sibi nexu laqui comparabat*] Ut quæ metuebat verbera vel hoc pacto evaderet. Seneca: 'Iracundus Dominus quosdam ad fugam cōggit, quosdam ad mortem.' Complecti et osculari suos mos frequens perituris. De Myro Plutarchus: *Λύσσασα τὴν ζώνην, καὶ βρόχον ἐνάψασα, τὴν ἀδελφὴν κατεσπάζετο, &c.* Idem de Ancharo Midæ filio: *Δοὺς περιπλοκὰς τῶ γεννήσαντι, καὶ τῆ γυναικὶ Τιμοθέῳ, ἔφιππος εἰς τὸν τόπον τοῦ χάσματος ἠνέχθη.* Pro *consalutato* Wowerius *consaviato* reposuit: adjuvabo (quod nec ipse fecerat) conjecturam ejus: supra hic lib. ii. 'Amplexus osculatur artissime:' nec tamen loci lectionem immutatam iho: nam et in veteri Onomast. *Consalutare*, est *ἀσπάζεσθαι*. et Tacitus (quem sæpe exprimit Noster) non semel ea voce utitur. *Pric.*

[*Nec tamen latuit fidam uxorem ejus casus extremus mariti*] Lib. v. 'Nec enim vos utique domus meæ famosa fabula, &c. latnerit.' Lib. vi. 'Nec Providentiæ bonæ graves ocnlos innocentis animæ ærumna latuit:' lib.

ix. 'Ardentem Philoetæri vigilantiæ matronæ nobilis pulchritudo latere non potuit:' et iv. 'Nec denique nos latuit Chryserós quidam,' &c. *Idem.*

Funestum nodum violenter invadens manibus ambabus] Apud Petronium ille: 'Inclusus suspendio vitam finire constitui, &c. cervicisque nodo condebam: cum reseratis foribus intrat cum Gytone Eumolpus, meque a fatali jam meta revocavit ad lucem.' *Idem.*

Adeone, &c.] Vir doctus sub nomine *M.* ad marginem Ed. Junt. post. adscripsit, videri hos alicujus Comici versus, *Adeone præsentī malo exterritus* *Mente excidisti tua?* Quibus respondet, quod statim initio lib. seq. hic Noster, 'Præcipitante,' inquit, 'consilium periculi tanti præsentia.' *Oud. Adeone, inquit, præsentī malo perterritus* *mente excidisti tua]* In Eunucho Terentiana: 'Quid homo, inquam, ignavissime, Itan' parasti te ut spes nulla reliqua in te esset tibi?' *Pric. Mente excidisti tua]* Catullus, si memini: 'Sensibus ereptis meus excidit.' Hoc voluit Scriptor Sapientiæ, qui *metum, τῶν τοῦ λογισμοῦ βοηθημάτων προσοσίαν*, xvii. 11. vocat. *Idem.*

PAG. 176 *Fortuitum remedium quod Deum providentia subministrat, &c.]* Lib. i. 'Cum nullum aliud telum, &c. Fortuna subministraret.' Etiam hic in vet. Vicent. *ἄνι*: unde clarum *divini* legendum. *Idem.*

Deum providentia] In Edd. primis et aliis rursus, *domini* vel *ἄνι*. Hinc *Pricæus* rursus conjecit *divini*. Sed recte Beroald. Colv. &c. cum Mss. *deum*. Vide supra ad p. 172. lib. iii. p. 4. 'providentiam Deum.' *Oud. Domini providentia]* Purior lectio est, *Deum providentia*: pro *Deorum. Beroald.*

Resipiscis] Frustra *Pricæus* lectionem veterem et vulgarem una cum *Elmenh.* et *Scrivério* defendere satagit, ipse satis docens, sibi videri ejus

compositi sensum huc non convenire; cum proponit, si alicui inmutare placeret, *resipis* pro simplici *sapis*. At *respicis* firmant Mss. Florent. Guelf. sec. Pal. et Reg. ut edidere Colv. Vulc. Merc. Wower. et Florid. sive si curas quid et rationem habes in ultimo fortunæ turbine. *Phæd. lib. ii. F. 10. 23.* 'Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.' In Oxon. *rescipiscis*. *Oud. Si quid in ultimo Fortunæ turbine respicis, expergite mi auscultat]* Apud Livium lib. i. 'Si tua re subita consilia torpent, at tu mea sequere.' Helena apud Euripidem: *Εἰς ἄπορον ἦκει, δεῖ δὲ μηχανῆς τιμωσ.* Apud Æschylum chorus ad Prometheus: *Κακὸς δ' ἰατρὸς ὕσπις ἐς νόσον Περσῶν ἀθυμεῖς, καὶ σεαυτὸν οὐκ ἔχεις εὐρεῖν ὀπολοῖς φαρμάκοις ἰάσιμος. Mi auscultat, consilium suggerentis formula.* Apud Plautum Curcul. 'Auscultes mihi, Atque istam exturbes ex animo ægritudinem:' supra lib. v. 'Ergo auscultat mihi, nec te præcipitio, vel nullo mortis genere accersito perimas:' et vi. 'Meis itaque consiliis auscultantes, vitam puellæ, sed quam meretur largimini.' τὸ *respicis* eo remittamus unde Colvius deprompsit, veterumque editionum scripturam *resipiscis* revocemus: 'resipiscit,' qui aberrantem spiritum revocat, vel excitat dormientem. Vide ad Andr. iv. 2. Donatum: conjecturæ autem si novæ locus, *resipis*, (id est, *sapis*.) scribamus: sic, pro *narrare, renarrare*: pro *dare, reddere*: et alia illius notæ hoc in Scripto occurrentia. *Pric.*

Expergite mi auscultat] 'Ut te ipsum serves non expergisceris?' Apud Senecam Herc. Fur. 'Meliora mente concipe, atque animum excita:' id est, expergiscere: *expergite* hic est *ἐγρηγορότως. Idem.*

Remoto quodam loco deductum] Supra lib. iv. 'Remoto et abdito loco positum.' *Idem.*

Femurque] Recte *femusque*, ut olim

in *Miscell. Observ.* Londini editis observavimus. Glossæ: 'Femur, *μῆρῶς.*' *Wass.* Vide *Misc. Obs.* vol. II. p. 395. quas ipsius hoc indicio *Wass.* esse nunc scimus. Immo uterque *Guelferb.* et *Palat.* hic quoque *femur*, sed supra *fenus* habent. Gloss. *Cyrilli*: 'Μεσομήριον, interfemur:' quod perperam corrigit doctiss. *Munkerus* ad *Anton. Liber. c. XLII. p. 332.* Dein *atractum Pith. Oud.*

Protrimentis] *Onomasticon* vetus: 'Protrimenta, ἐπιτρίμματα.' *Pric.*

Cerrini rice] In *Palat.* et *Ed. Junt.* pr. etiam est *cervi.* *Elmenhorstius Modii*, sive potius *Stewechii*, ad l. x. p. 229. conjecturam nobis dedit pro *Bertini Cod.* lectione, quæ est *cerrini ricem*; quæ est optima, confirmata a *Pithreanò*, meritoque recepta a *Scriverio*, et pluribus confirmata a *Tollio* ad *Anson. Ep. I. vs. 14.* 'Fratris vi-

cem.' *Adi* ad l. I. p. 9. 'Vicem *Calypsonis.*' Neque *cerrinæ* refingi opus est: cum subintelligi possit et debeat *femoris.* In *Guelf. pr. c. meæ, sec. mæ.* forsan pro more. *Oud.*

Destinata et. laniena cultros ac.] *Destinate etiam lanienæ* cum *Elmenh. &c.* habent *Mss. O.* excepto *Regio*, qui servat priorum *Edd.* lectionem *destinata etiam laniena.* *Pith.* tamen et *Fux.* cum *Ed. Vicent. destinata etiam laniene.* Verissima scilicet est *Lipsii* emendatio *jum*, quam in contextum admisi. In *D'Orv. cultro, Pal. Guelf. sec. cultos.* *Idem.* *Nequissimo verberoni sua placuit sulus de mea morte, et multum conservæ sagacitate laudata, destinatæ etiam lanienæ cultros acuebat*] *Conservam*, uxorem intellige. *Esther. 5. 14.* de *Hamane*: 'Placuit ei' (uxoris) 'consilium, jussit excelsam parari' (*Mordochæo*) 'cruccem.' *Pric.*

METAMORPH. LIB. IX.

Hic nonns liber continet astum asini, quo lanienam evasit. Sequitur alterum periculum, quo rabiosus creditus, auxilium aquæ potus acquisivit. Narratio fabellæ de fœmina maritum illudente, cuius amator sub specie emptoris in dolio fefellit. Sors captiosa Syriacorum sacerdotum, furtumque deprensus. Descriptio pistorii operis, cui fuit mancipatus. Explicatio fabularum de adulteriis impudicitiaque fœminarum lepidissima. Domini rursus mutatio, a pistore ad hortulanum facta translatione. Dirum familiæ infortunium. Hortulani in militem abactorem insultatio: asini occultatio et prospectus. *Be-roald.*

Contra me manus, &c. obarmabat] L. VIII. 'In speciem prælii manus obarmaverant.' *Pric.*

Præcipitante consilium periculi tanti præsentia] Lib. VII. 'Ustrina talis moram non sustinens, meliora consilia prævertit.' Lib. X. 'Perturbatus excussusque toto consilio, et ob angustiam temporis spatio cogitandi privatus.' Infra heic: 'Repentino malo perturbatus, et misera trepidatione ad inopiam consilii deductus.' Ovid. III. 6. de Pout. 'Sed pavor attonito rationis ademerat usum, Cesserat omne meis consiliumque malis.' Plutarchus in de Alexandri fortuna: *Τὰς κρίσεις ἐκκρούουσιν αἱ φαντασίαι τῶν κινδύνων ἐγγὺς γινομένων.* Dio Cassius lib. XLIII. 'Ὅταν τι ἀπροσδοκῆτως τινὶ καὶ μετὰ πλείστον παραλόγου προσπέσῃ, τό τε φρόνημα αὐτοῦ ταπεινοῦ, καὶ τὸ λογιζόμενον ἐκπλήσσει, ὥστ' αὐτὸν κάκιστόν τε καὶ ἀσθενέστατον τῶν πρακτέων κριτὴν γενέσθαι. *Idem.*

Nec expectata diutina cogitatione, lanienam imminentem fuga vitare statui]

Lib. X. 'Nec quidquam diutina deliberatione tam salubre visum, quam fuga celeri fortunæ savientis procellam evadere.' *Idem.*

Vinculo, q. f. d. abrupto] Verissime Wower. primus edidit *abrupto*, ut habent Mss. tantum non omnes, nec non Horatiani l. IV. O. 7. 28. 'Abrumpere caro Vincula Pirithoo.' et passim. *Arrupto*, quod est in prioribus Edd. et *obrupto* frequentes sunt librariorum aberrationes: nec inde fingendum *arupto*. Vide *Pricæum*, et lib. VI. pag. 129. 'Lorum, quo fueram destinatus, abrumpo.' Et ita sæpius. In Pith. *arrupto*. Oud. *Vinculo quo fueram deligatus abrupto, &c.*] Ennius: 'Sicut equus qui de præsepibus altis Vincla suis magnis animis abrumpit,' &c. ubi Notas Columnæ vide. Sinon apud Virgilium: 'Eripi fateror letho me, ac vincula rupi.' *Pric.*

Ad tutelam salubrem] *Salutis* legas in Mss. Lips. Oxon. Guelf. Par. D'Orvill. Flor. Palat. et Edd. Junt. post. Elm. ac Scriv. bene probante *Pricæo*, prolato lib. VIII. loco, 'salutis præsidio.' *Idem* est, ac si dixisset ad tuendam meam salutem, ut l. VI. p. 3. 'Rerum mearum tutelam geris, et aliud quidquam cogitas, nisi de tua salute.' Immo l. XI. p. 254. 'Salutis tutelam in Deæ manu positam.' In Pith. solum *tutelam salubris calcibus*. Mox *me deest* Pith. Oud. *Ad tutelam salutis*] L. VIII. 'salutis præsidium' dixit: *salubrem* (quod heic excusum) non adeo probamus. *Pric.*

Transcurva proxima porticu] Terent. IV. 6. Eunuch. 'Dum ego hinc transcurro ad forum:' ubi Donatus: 'Transcurro dixit, non, curro: ut proximitatem fori ostenderet.' *Idem.*

Sacrificales epulas cum sacerdotibus deæ cœnabat] De extis reliquiisque aliis sacrificiorum donum secum asportatis cœnabant olim. Libet hanc in rem locos aliquot veterum Scriptorum notare. Plantus Pœnulo: 'Age, eamus intro, dum exta referuntur.' Horatius II. Sermon. 'Ante Larem proprium vescor, vernasque procaces Paseo libatis dapibus.' Tertull. lib. de spectaculis: 'Non sacrificamus, non parentamus. Sed neque de sacrificio, et parentato edimus. Quia non possum cœnam Dei edere, et cœnam Dæmoniorum.' Convivia etiam hinc solemnia conficiebant, amicosque excipiebant. Arnobius I. VII. de extis loquens: 'Prandia inde vel cœnas solemnium more conficere.' Hinc lux aliquot Plauti aliis locis. Amphitruone: 'Tu gubernatorem a navi huc evoca verbis meis Blepharonem; ut, re divina facta, mecum prandeat.' Pœnulo: 'Miles, convivas volo Reperire nobis commodos, qui una sient: Interibi attulerint exta, atque eadem mulieres Jam ab re divina credo apparebunt domi.' Milite: 'Sacrificatio? dant inde partem majorem nihil, quam sibi. Abdunent ad exta: me ad prandium, ad cœnam vocant.' Et ideo Sticho: 'Jamne exta cocta sunt? quot agnis fecerat? CR. Illa quidem nullum sacrificavit.' Virgilius VIII. Æneid. 'Vescitur Æneas, simul et Trojana juvenus Perpetui tergo bovis, et lustralibus extis.' Sed omiseram ex Rudente: 'Sed quam mox coctum est prandium? AM. Quod prandium obsecro te? TR. Nempe rem divinam facitis hic.' Et post non procul a fine fabulæ: 'Nunc hinc intro ibo, et sacrificabo: postibi Jubebo nobis cœnam continuo coqui.' Sic etiam de libatis poculis bibebant. Minutius Octavio: 'Quod vero sacrificiorum reliquias, et pocula libata contemnimus.' et: 'Præceptos cibos, et delibatos altaribus potus abhorretis.' Etiam illud observare est, ad

has dapes nullos admissos, nisi sacerdotes, aut illos qui a sacris non arcebantur. Quod ex hoc Lucii nostri loco etiam videre licet. Aristophanes apud Suidam: *Ὀὐκ ἔστιν ὄψως οὐχὶ τεθνήσκει, κἀν χρηὶ σπλάγγων μ' ἀπέχεσθαι.* Alludit eo Tertullianus de Præscrip. advers. hæretic. 'Alter vero pro delictis oblati, et sacerdotibus tantum templi in pabulum datus, secundæ repræsentationis argumenta signabat: quia delictis omnibus expiatis, sacerdotis templi spiritualis, id est, Ecclesiæ, dominicæ gratiæ quasi visceratione quadam fruuntur.' *Colt.* Vide quæ dixi ad Minutium fol. 19. *Elmenh.*

Mensas etiam impetu m. collido, &c.] Etiam pro τοῖς et id genus, quod habent vulgares Edd. usque ad Colvium, exaratur in Mss. Lips. Pal. Oxon. Par. D'Orv. Gneff. Reg. Fnx. et exprimitur itidem in Ed. Junt. post. Sed quia in Flor. ac Pith. etiam genus, et Bert. etiam, et id genus, si quidem verum ait, reperitur, hinc Elmenh. sequentibus Scriverio et Florido, utrumque exhibuit etiam et id genus: et ita quasi ex optimis membranarum citat Heinsius ad Valer. Flacc. lib. IV. 497. Sed ad Ovid. lib. XIV. Met. 208. e scriptis Codd. et prioribus Edd. legi vult, *mensas, et id genus.* Prius cum Elmenh. malo. Certe τὰ et id genus prave exsulare jussit Colvius cum Edd. Vule. Merc. Wow. Pric. Ad ad lib. XI. p. 244. 'Alio genere facium lumina.' Dein mei Pith. *Oud. Mensas etiam impetu meo collido atque disturbo*] In Luciano Gallo, non dispari argumento: τὰς τραπεζὰς ἀνέτρεψας. bene et *mensas*, non *mensum* dixit. Virgilius I. 'Mensæque remotæ:' ubi Servius: 'Licet sub extranea persona, Romanorum tamen morem exequitur, apud quos duæ mensæ erant: una epularum, altera poculorum:' quæ verba, ut de proximo huc quadrant, ubi et res de mensis, ita aliis horum librorum locis ap-

tissime conveniunt. Appuleius enim ad exemplum Virgilii (quem præ omnibus et Poëtis et Historicis sectatur) sæpissime sub personis Græcis Romanas consuetudines alludit. *Pric. Impetu meo, &c. disturbo*] Infra lib. xi. 'Ne repentino quadrupedis impetu religionis quietus turbaretur ordo.' *Idem.*

Qua rerum deformi strage paterfamilias commotus, &c.] Thucydides: Πάσιν, ἐν τοῖς ὄμμασι, καὶ ἐν τῷ παραστάκα ὄραν πάσχοντάς τι ἀηθές, ὀργῇ προσπίπτει. *Idem.*

Me cuidam famulo curiose traditum] Lib. x. 'Meque cuidam acceptissimo liberto suo, &c. magna præfatus diligentia tradidit.' Virg. iii. Eclog. 'Nuper mihi tradidit Ægon.' Servius: 'Fidei meæ commisit et credidit.' *Idem.*

Ne rursum contrivium, &c. dissiparem] Lucianus ubi supra: Συνετάρaxas ἡμῖν τὸ συμπόσιον. Hesychius: Σὺν δ' ἡμῖν δαῖτα παράξαι· συνταράξαι ἡμῖν τὴν εὐωχίαν. *Idem.*

Hic astulo] Primo hoc reposui cum Scriverio fide Mss. Flor. Pith. Fux. Guelf. sec. Bert. Lips. Pal. D'Orv. In Guelf. pr. hæc. Dein Mercer. cum seqq. edidit *astulo*, nisi quod Vulcan. Ed. sec. exhibuerit *astutulo*. Sopingius conjecit *suteloso* e Glossis, 'sutelose, πανούργως.' Quomodo et Plauto *sutelæ* dicuntur fraudes. Mihi commentum non placet. *Astulo* vel *austulo* dant Mss. O. et Edd. priores; unde jam Beroaldus in explicatione fecit *astutulo*: unde videtur arripuisse Colvius, meritoque etiam probavit G. Vossius, et adpinxit quasi e Msto vir doctus ad oram Ed. Vicent. Vide ad lib. vi. p. 137. 'Astutulæ anus.' Nisi quis ipsum *astulo* retinendum contendat, ut sit Substantivum deminutivum ab *astus*, et *commento* sit natum e glossa ac sequentibus verbis 'id ipsum commentum.' In D'Orvill. mox *scitule* desideratur. *OND. Commento*] Glossæ: 'Commento, τεχνάσματι,'

Pric. Astuto commento] Hoc meo invento callido et astutulo. 'Astutos' callidos dicunt, ab *astu*, id est civitate: quoniam urbici sunt rusticis callidiores, astutiores, variores. *Beroald.*

Homini nato] Terent. Phorm. 'virum me natum.' Plant. 'nato nemini.' Vide Job. xiv. 1. Democritus apud Stobæum Serin. xxii. Θνητοὶ γεγάτες μὴ φρονεῖθ' ὑπὲρ θεοῦς. Apolog. Wass. Nihil Fortuna renuente licet homini nato dextrum provenire] Demosthenes: Μεγάλη βροπή, μᾶλλον δὲ ὄλον ἢ Τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων. De 'homine nato' olim p. 32. ad Apologiam dixi. *Pric.*

Nec consilio prudenti, vel remedio sagaci dirinæ providentiæ fatalis dispositio subverti vel reformari potest] Velleius Paternulus: 'Prævalebant jam fata consilii.' Ovidius: 'Tantum ne aliquis sibi posse videtur, Fata quoque ut superet?' Virgilius: 'Manent immota tuorum Fata tibi:' ubi Servius: 'Per transitum Stoicorum dogma ostendit, nulla ratione posse fata mutari.' Idem ad Æneid. i. 'Fati immobilis ratio est:' ad ii. 'Contra fata venire constat neminem:' et ad xi. 'Fata superare nemo hominum potest.' Ammianus Marcellinus: 'Nulla vis humana unquam aut virtus meruisse potuit, ut quod præscripsit fatalis ordo, non fiat.' Cicero ex Varonis persona: 'Quam vim animam esse dicunt mundi, eandemque esse mentem, sapientiamque perfectam, quam Deum appellant: omniumque rerum quæ sunt ei subjectæ quasi providentiam quandam, &c. quam interdum Necessitatem appellant, quia nil aliter possit atque ab ea constitutum sit, intervenire: quasi fatalem et immutabilem continuationem ordinis sempiterni.' Theocritus: Οὐκ ἔστιν ἀλύξαι Ἀνθρώποις ὅ, τι Μοῖρα κατὰ κλωστῆρας ἐπέγει. Maximus Tyrius Dissert. 30. Τυραννικὸν ἢ Εἰμαρμένῃ, καὶ ἀδέσποτον, καὶ ἀμετάτρεπτον. id est,

‘quæ subverti nequeat,’ ut loquitur Appuleius noster. *Idem. Nec consilio, &c.*] Josephus Antiquit. 11. 5. Κρατήσσει δ' ἂν οὐδέλις τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης, οὐδὲ μύρας τέχνας ἐπὶ τούτῳ μηχανησάμενος. Proverb. XXI. 30. ‘Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Deum.’ *Idem. Reformari*] Mutari. Vide supra pag. 136. dicta. *Idem.*

Mihi denique id ipsum commentum quod momentariam salutem reperisse videbatur, periculum grande, imo exitium præsens creavit] ‘Quæcumque viam virtute munire, Successum Dea dira negavit.’ Virgil. Georg. 111. ‘Ea visa salus morientibus una, Mox erat hoc ipsum exitio.’ ubi Servius: ‘Hoc ipsum quod saluti esse putabatur.’ *Idem* ad Eclog. 1x. ‘Plerumque bona in pejus, &c. mutantur.’ Artemid. 111. 67. ‘Ἐν τοῖς πράγμασι ποτε μὲν χρησταὶ ἐλπιδες εἰς κακὸν ἀπέβησαν. Donatus ad 11. 1. Adolph. ‘Sæpe male cedit quod bonum putatur:’ et ibid. 1v. 7. ‘Sæpe homines ea optaverunt quæ aliis aliter’ (melius quæ aliter) ‘atque expectaverunt contigissent: quam potestatem rerum venturium se in utramque partem Vertumno Deo superesse Veteres existimaverunt.’ Chrysost. Πολλὰ δοκοῦντα λυσιστελεῖν, ἐστὶν ὅτε βλάβην ἤνεγκε πολλήν. Tacit. Ann. vi. ‘Eaque quæ remedio quæsita, &c. in contrarium mutari.’ In versiculis Soloni adscriptis: Πᾶσι δὲ τοῖς κίνδυνος ἐπ' ἐργασίω, οὐδέ τις οἶδεν ἢ μέλλει σχήσειν, χρήματος ἀρχομένου. ‘Ἄλλ' ὁ μὲν εὖ ἔρδειν πειρώμενος, οὐ προορήσας, εἰς μεγάλην ἔστην καὶ χαλεπήν ἔπεσεν. Apud Libaninum morosus ille: Νομίζων φορὰν ἀγαθῶν ἔσεσθαι μοι τὸ πρᾶγμα, συμφορὰν ἠσθόμεν προσθέμενος. *Idem.*

Mobili ac trepida facie percitus] *Nobili* dant Palat. D'Orvill. Fux. Guelf. sec. e solita variatione. Ac *Pricæus*, omnes id præterisse credens, fatetur se nescire, quid sit *mobili*, et ideo conjicit *ignobili*. Quod ego multo minus

intelligo. Rectior tum foret conjectura Brantii *nubila*. Sed nihil est mutandum. *Mobili* bene Floridus interpretatus est ‘instabili;’ sive, ut cum Sallustio loquar, B. Jug. c. 107. ‘Incerto vultu pavoris occurrit:’ ubi vide omnino Cl. Wassenm, bene *mobili* illustrantem, nec male post *facie* comma ponentem; uti et Cortium; nec non me ad Lucanum lib. v. vs. 214. ‘Nunc vultu pavido, nunc torva minaci Stat nunquam facies.’ Cebes in Tab. p. 37. Ed. J. Gron. Ἐβδαιμονία καθέσθηκνία τὸ πρόσωπον. *Oud. Mobili ac trepida facie percitus*] Terent. Heeyr. 111. 3. ‘Incredibili re atque atroci percitus.’ τὸ *mobili* quid sit nescio: præterierunt omnes, nemo explicavit nobis: fortasse *ignobili*, id est, *ignota*, scribendum: sic supra v. ‘*ignobilis* maritus.’ *Pric.*

Irrumpit triclinium] Achilles Tatius lib. 1v. Εἰστρέχει τις τεθυρυβημένος. *Idem.*

Canem rabidam] Aëtius Tetrabibli 11. Sermone 11. c. 25. ‘Quum omnes canes natura calidi ac sicci sint, per æstatem ex ambiente nos aëre aliam caliditatem et siccitatem conquirunt, et ob immoderatam temperaturam insanunt, et hæc insania rabies vocatur. Patiuntur autem hoc magis in illis regionibus, in quibus maxime inæquales ambientis mutationes inordinate fiunt: in quibus et hyemes vehementes fiunt et æstus excellentes.’ Cassius Iatrosophista in Quæstion. Natur. Quæst. 1xxiii. *Elmenh. De proximo angiportu canem rabidam, &c.*] Supra lib. 1v. ‘Canes de proximo angiportu satis feri,’ &c. *Pric.*

Myrtillum mulionem] De mulione leviter emendem Isidor. Origin. lib. x. ‘Mulio dictus a mulis, eo quod præsidet iis et vehiculis.’ Mulis autem mulabnsque plurimum nisi Veteres ad carrucas trahendas. JC. l. xxxviii. D. de Ædil. ed. quibus plerumque insidebant honestiores matronæ: ut et hodie moris esse videmus. Scævola:

'Quæsitum est, an carnea dormitoria cum mulis, cum semper uxor usa sit, debeatur. Respondit, si ejus usus causa habita esset, deberi.' Lib. XIII. de Auro arg. leg. Tertullianus lib. II. ad uxorem: 'Unde nisi a diabolo maritum petant bonum exhibendæ sellæ, mulabus et ciuerariis peregrinæ proceritatis?' Nec de aliis sentit Plantus Anularia: 'Ego faxim muli, pretio qui superant equos, Sint viliores Gallicis canteriis.' Vel Basilius Oratione ad Divites: 'Ἡμιόνων πλῆθος κατὰ χροᾶν διηρημένων, ἥνιοχοι τούτων ἀλλήλων διᾶδοχοι. Quo etiam pertinet Titium fragmentum, quod apud Nonium: 'Unde themam; atque mulos? sine eam pedibus grassari.' Ideo muliones de urbano ministerio, Paulo mullone lib. XCIX. de Legat. lib. III. Colv. In Edd. Rom. et Vicent. *Mytilum*. Beroald. et eum seqq. *Mytilum*. Colv. et Vulc. Ed. pr. ac Merc. *Mitillum*. Vulc. Ed. sec. *Miccyllum*. Wower. et Pric. *Miccyllum*. Sed Colvii conrectionem *Mytilum* confirmant egregie Regius, Fux. et Ed. Junt. post. plane sic exprimentes. Acceduntque Flor. D'Orv. Guelf. pr. in quibus *Mirtillum*, et alii cum Oxon. Guelf. sec. et Pal. in quibus *Mirtillum*, Pith. *Mirtulum*. Ac bene *Mytilum* nomine ab CEnomai anriga mutuato, recepere Elmenh. Scriv. et Florid. Dein *milonem* pro *mulionem* prave D'Orv. Fux. Guelf. sec. *Oud.*

Hephæstionem cocum] In Edd. primis est *Ephestionem*, Fux. et *festionem*, Palat. Oxon. Guelf. ambo, *Festionem*, D'Orv. *festicuem*, lectionum monstra. *Hephæstion* quasi *Vulcanius* optime convenit coquo. Vide Beroaldum. *Coquum* contra Mss. et Edd. exprimi curavit Floridus. *Idem. Ephestionem*] Nomen est coquo accommodatum, Græce enim *ἡφαιστος* dicitur *Vulcanus*, unde *Ephesiades* insnlæ dictæ *Vulcaniæ*. Ad *Vulcani* autem violentiam (ut inquit *Plantus*) apponit coquus edulia. Celebratissimus est

Ephestion ille *Alexandri* amicissimus, quem olim ipse alterum *Alexandrum* esse dixit: cuius obitu tanto mœrore confectus est, ut equos mulosque totonderit, ut urbium pinnas diruerit, ut medicum cruci suffligerit, ut tibias et instrumenta musica id genus diu in castris canere vetuerit: quem in fumerando *Ephestione* decem millia talentum impendisse, auctores tradunt. *Beroald.*

Hypatarium] *Hypatium* primus editit *Vulcan*. Ed. sec. quod secuti sunt seqq. quasi summum seu præcipuum ab *ὑπατος*: unde sive ab *ὑπατεύω* priorum editionum lectionem *Hypatium* vel *Hypatharium* etiam deducit *Beroaldus*. In Ms. Regio est *Hippasium*. In plerisque et in his D'Orv. Fux. Pal. Guelf. Oxon. Par. Inc. est *Hispassium* vel *Hyspassium*. In Pith. *Hypataphium*. Vide ergo, num legi debeat *Hypuspassium*, *ὑπασπάσιον*, vel *Aspassium*, ab *ἀσπάζω*. Cubicularii enim erant servorum dilectissimi. Nomen itaque ab re ei, ut ceteris, indiderit *Appuleius*: sicut fecit semper. Vide ad lib. II. p. 30. 'Arignotus.' *Oud.* *Hypatarium*] Potest videri nomen deductum a verbo Græco *ὑπατεύω*, quod significat ago consulatum, et excello. Sic *ὑπατος* consul dicitur et eximius, ut ita cubicularius inter alios primarius significetur. *Beroald.*

Morsibus contacta] Oxon. Guelf. ambo, D'Orv. cum Ed. Pric. *contracta*, quod miror, cum in notis bene defendat *contactu*, et alterum in nulla Ed. alia invenerim. Vide *Pier.* ad *Virg. Georg.* lib. III. 566. *Gebh.* ad *Liv.* lib. IV. c. 15. *Drakenb.* ad eundem lib. IV. c. 9. 'Contacta civitate rabie.' *Auct. Corr. Eloq.* c. 12. 'Contacta vitii pectora.' *Adi* etiam *N. Heins.* in *Misc. Obs.* v. IX. p. 291. me ad *Lucan.* lib. V. 91. 'Contactumque ferens hominis.' Alibi apud *Nostrum* *contactio* abiit in *contractionem*. *Oud.* *Venenatis morsibus*] *Supra* lib. VI. 'Et nonnunquam vene-

natis morsibus in exitium mortalium sævire.' Isidorus XII. 4. de aspide: 'Venenato morsu interimit.' Virgil. 'Læsæque venenum Morsibus inspirant.' Horatius: 'Morsuque venenat.' Pric. *Contacta nonnulla jumenta, &c.*] Ita recte Oxon. et Bertin. Mss. cum edito Vicentiæ: male *contracta* alii, alii *contrectata*. Seneca III. 7. de Ira: 'Quædam in contactos corporis vitia transiliunt.' Sallust. I. *Histor.* 'rabie contacti.' Isidorus IV. 6. 'Contagium a contingendo, quia quem tetigerit polluit.' *Idem.*

Efferari jam similis rabie] Petronius: 'Ex dolore in rabiem efferatus.' Onomast. vetus: 'Efferō, ἀγρίωω.' *Idem.*

Quæ res omnium, &c. percussit animos] Lib. VIII. 'Quæ res circumstantium, &c. deterruit animos.' *Idem.*

Cujuscemodi telis] In *cujuscem.* vel *cujusquem.* consentiunt reliqui Mss. Immo et jam Ed. Junt. post. placuitque bene Piccarto Peric. Crit. c. 13. In Cod. Inc. *ejuscemodi*, Pith. *hujuscem.* Oxon. *cujusmodi*. Vide ad lib. VIII. p. 164. et infra p. 183. et sæpius. Ita ex Mss. Codd. in Solin. p. 59. 'cujuscemodi gemmæ.' Deest *telis* Guelf. pr. *Oud. Ratiqne me etiam eadem peste infectum ferocire, arreptis cujuscemodi telis, &c.*] Oxoniensis hoc modo: *R. m. e. e. p. infectum, ferociter arreptis, &c.* Pric.

PAG. 178 *Ut exitium c. protelarent adhortati*] In Guelf. a m. pr. et. Optime Cod. D'Orvill. caret conjunctione *ut*. Lib. IV. p. 65. 'Atque ad melaniandum ferrent impetum, cohortantur.' Sic enim leg. p. 70. 'Adhortatur, bonum commilitonem liberaremus.' Plura vide lib. I. in f. 'patitur, cubitum concederem.' Lib. VIII. p. 154. 'Mandato, invaderent.' Infra p. 194. 'persuasi, secederet.' *Cohorti* Fux. *Oud.*

Potius resaniæ morbo] *Eodem* cum Colvio et seqq. inserunt etiam Guelf. Flor. Reg. Fux. Pal. Pith. et alii. Sed sic sanatum non puto locum.

Non putabat, eos laborare *eodem resaniæ morbo*. In Oxon. Pith. Fux. et Guelf. pr. *beraniæ*, in Pal. Guelf. sec. *beranie*, D'Orv. Coll. Lips. *veramine*. Tunc potius legendum suspicor, *ipsi potius vero animæ morbo vel vero equidem animæ m. vel veræ equidem resaniæ morbo*. Sic *equidem* in *eodem* abiit in Cod. Bert. mox, p. m. *equidem temporis*. Fux. *lab. morbo*. *Oud. Ipsi potius eodem resaniæ morbo laborantes*] In Menæchmo Plautina, Sc. ut ætas: 'Insanire me aiunt, ultro cum ipsi insaniunt.' Cyprianus de Novatiano: 'Cum sit a seipso factus immundus, sordidus, sacrilegiis inquinatus: hoc nos esse contendit.' Pric.

Nec dubio] Dictum hoc est pro *et procul dubio*, vel *haud dubie*, ut passim apud Livium, in quo etiam recentiores sæpe *dubio* dederunt, pro *dubie*. Adi Drakenb. ad Liv. lib. III. c. 24. lib. XXXIV. c. 2. Sic et p. 199. 'Qui non dubio tristius cogitaret aliud: ut legendum puto. *Dubito* Guelf. sec. *Oud.*

Lanceis illis et renabulis] *Idem* Codex, *vel* (id est, *et*) *renabulis*: quod rectius esse non dubito: sic sæpe enim Appuleius. Pric.

Bipennibus] Glossæ: 'Bipennis, δίστομος ἀξίνη.' Virgilius XI. 'ferrum bipenne' dixit. *Idem.*

Membratim compilassent] Hesychius: Μελοῦσι, κατακόπρουσι. *Idem.*

In quo mei domini devertebant] Hoc non intelligo. Domini ejus sacerdotes erant in triclinio, in quod paullo ante irruerat; sed inde retractus, et servo servandus traditus, ac ne ad mortem caderetur, rursus effugit in locum; quo oclusus fuit solus; non vero in 'cubiculo, quo domini devertebant,' sed, ut optime ait Lucianus, in 'cubiculum, quo domini dormirent,' t. II. p. 608. Exciditne ergo *domicilii* vel simile quid? Tale certe quid postulat sensus. Nisi pejns corruptus sit locus. *Dirert.* de more in

plerisque Mss. et Edd. *Oud.*

Cubiculum, &c. irrupissen] Antea in triclinium irruerat, nunc in cubiculum dormitorium irrupit. *Pric.*

Obscratisque super me foribus] Lib. viii. 'Valvis super se diligenter obseratis.' Interpretēs vetus Esaiæ 26. 20. 'Claude ostia tua super te.' *Idem.*

Concessionis] Interpretatur Beroaldus per *ingressiōnem* vel *introitum*. Quod non capio. Asino intra cubiculum degente, etiamsi non rabido, non certe in illud concessissent. Lipsii et Wassei conjecturæ nimis a vulgata scriptura abeunt. Corrigen- dum mihi videtur *consessionis*, sive *consessus*, ut 'convictio' pro 'convictu' Cic. lib. xvi. ad F. Ep. 21. Asino intus cubi- culi clauso, sacerdotibus, cunctisque convivis non metnendum erat, ne periculum suo cœtui et discubitori- bus immineret. Martian. Cap. lib. ii. p. 37. 'Difficultatem superæ con- sessionis evicit.' Lib. v. p. 139. 'Con- ventum superæ consessionis adtestor.' Sic enim legeudum e Mss. plurimis. Vulgo *confessionis*, in uno etiam *con- sessionis*. Lib. viii. p. 273. 'locum con- sessionis honoratissime præbue- runt.' Ita passim Martiali et aliis *con- sessores*. Guelf. pr. *conc. per. suæ*. *Oud.* *Sine ullo concessionis suæ periculo*] 'In- gressiōnis, et introitus,' exponit Be- roaldus: at exempla desidero. Lip- sins *congressionis*: quod nec ipsum sat- isfacit mihi. *Pric.*

Pestilentiae letalis pervicaci rabie p.] In Ed. Vicent. est *rabia*, quasi *rabia* æque ac *rabie* dixerint, ut 'planitia,' 'mollitia,' &c. Certe in Glossis 'λύσσα, rabia: rabies, plnrale non habet.' Scilicet medio sic ævo dixerant. Ser- vius ait ad Æn. i. 200. *rabie*m secun- dum antiquos nonnulli dictum adse- runt, nam *rabiam* dici adfirmant; ut est in antiquissimo Leid. Cod. Ho- ratii *rabiam* O. i. 15. Infra *scabia* pro *scabie*. Verum N. Heinsius ad Ovidium lib. xiv. Met. vs. 208. di- vivavit scribendum esse *tabe*. Nihil

mili temere mutandum videtur; at- que esse hypallage, in qua frequens est Auctor, pro *pestilentia rabiei*. Vide ad lib. viii. p. 154. 'Contentiosa pernicie.' *Oud.* *Pestilentiae lethalis, &c. rabie, &c. peresus*] Lib. x. 'Her- bæ pestilentis succo noxio peremp- tus.' *Pric.*

Solitariae fortunæ munus amplexus] Id est, beneficium solitudinis: futili ergo torquetur scrupulo Beroaldus an heic *solitum fortunam* intelligat: supra lib. iv. 'Ipsa solitudo mihi bo- nam fiduciam tribnebat, si, &c. in hominem, inspectante nullo, resurge- rem.' *Idem.*

Post multum equidem temporis, &c.] Diu est quod ad Apologiam pag. 160. monui, videri mihi hoc loco *post ali- quam multum* legeudum. *Idem.* *Jan- que clara die*] Persius: 'Jam clarum mane fenestras Intrat:' supra lib. viii. 'Luce clara, et die jam pro- vecto.' *Idem.*

Illos ausculto, &c. de meis sic alter- care fortunis] Lib. vi. 'Dum secum mitissimi homines altercant de mea nece.' *Idem.*

At huncine] In Bert. *ut huncine*, Guelf. pr. *adducine*. Salm. quoque ex cod. Pith. adposuit *adhuncine*. Sed Flor. D'Orv. Guelf. sec. Oxon. Palat. Inc. *adhucine*: quod omnes probant, et nemo edidit præter Scriverium, sic etiam corrigente N. Heinsio in Advers. p. 459. qui insuper ibidem conjecit *agitari pro jactari*, superflue sane, præsertim cum præcessit *agita- terant*. Alioquin synonyma esse quis nescit? 'Jactari' vero is dicitur egre- gie, qui furore, morbo, doloribus, cu- ris inquietum habet corpus, et con- cutitur varie. Vide quos laudat Wopk. Misc. Nov. v. i. p. 2. p. 18. ad Septim. de B. Tr. lib. ii. c. 6. 'Eumque jactatum magnis doloribus.' Burm. ad Ovid. lib. iv. Tr. El. 3. 26. 'Fessaque jactati corporis ossa do- lent.' *Oud.* *At huncine? &c.*] Melius in ceteris, *adhucine? Pric.*

Virus increscente sævitia p. extinctum] *Inquiescente* videtur esse in Regio; ut edidere Colv. Vulc. Merc. Wower. Pric. Flor. pro quiescente, vel requiescente, ut exponunt viri eruditi, pleonasmum τοῦ in lic etiam, quemadmodum alibi apud Nostrum, statuentes. At mihi non persuadent. *Inquiesco*, si esset in usu, aliam significationem non videtur habere posse, quam commotionis vel sollicitudinis, sive 'fio inquietus,' 'excitor,' &c. Quod sibi etiam in animum inducens N. Heinsius ibid. in Advers. coniecit *increscente*, sive flaccescente, adeoque cessante. Hanc enim solam cum plerisque existimat Appuleii esse mentem, cui idcirco non conveniret participium *increscente*, quod est in ceteris Mss. et Edd. quod unice servandum reor. Nam videtur mihi Auctor voluisse, virus jam extinctum esse per ipsam sævitiam, quæ, dum crescit, sese lassat, donec omnes vires effuderit, et sic sese consumserit, ut hinc extinguatur. Passim 'increscere morbus' apud Medicos. Frontin. lib. 11. c. 5. § 37. 'fiduciam increscere.' *Oud. Inquiescente sævitia, &c.*] Pro *quiescente*, ut 'incognoscere,' 'inconspicere': et talia apud Scriptorem istum. *Pric.*

Opinionis variæ, &c.] Symmachus lib. 1x. 'Inter hæc opinionum varia,' &c. *Idem.*

De rimu quadam prospiciunt, &c.] Vide supra pag. 57. notata. *Idem.*

Sanum me atque sobrium otiose consistere] Καθήμενον καὶ σωφρονοῦντα ut v. 15. D. Marci. 'consistendi' (id est, *quiescendi*) vocem, 'jugi jactationi' opponit. *Idem.*

Plenius an sim jam mansuetus periclitantur] Frustra omnino coniecit Stewechius *planus*. Vide ad lib. viii. p. 169. 'Plenissime contrivi:' et Indicem. Palat. Fux. Pith. Guelf. sec. dant *jam sim*. Floridus omisit vocem *jam*. Tum *mansuetus* videtur esse in Lips. quod a Bas. Ed. pr.

usque in contextu remansit. In ceteris Mss. et Edd. prioribus est *mansuetus*, non vero *rabidus*, ut suspicari erant ex vespertino casu. Quare istud restitui. Tandem *percontantur* est in Oxon. Par. Guelf. utroque, *percunctantur* in Palat. Fux. et D'Orvill. Sed male. Vide Pricæum, et notata ad lib. viii. p. 170. *Oud. Jamque ultro foribus patefactis, plenius an jam sim mansuetus periclitantur*] Fuxensis, Oxon. et Colvii Ms. *percontantur*: tuentur alteram lectionem vel hæc Plautina Mostel. 'Nihil pericli est, age, Tam placida est quam est aqua: visc, ire intro audacter licet.' *Pric.*

De caelo missus mihi sospitator] Aris-tophanes Avib. Σὺ δέ μοι κατὰ δαίμονα καὶ συντυχίαν ἀγαθὴν ἤκεις ἐμοὶ σωτήρ. Supra heic lib. 111. 'Tandem mihi inopinatum salutem ipse Jupiter tribuit.' Psalm. 57. 4. Ἐξαπέστειλεν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔσωσέ με. vide Suidam in ἄνθρωπος ἀνθρώπου δαιμόνιον et in κατὰ θεῖον. Artemidorus 1. 7. Θεόπεμπτα ἐν τῇ συνηθείᾳ πάντα τὰ ἀπροσδόκητα καλοῦσι. Tibullus: 'Sed videar caelo missus adesse tibi.' *Idem.*

Si intrepidus, &c. aquis adlubescerem, sanum me, &c.] Philostratus vi. ult. Φαρμακοποσία λύττης ὕδωρ, ἂν θαρσῆση αὐτὸ δ λυττῶν. *Idem.*

Atque omni morbo scirent expeditum] In Apologia: 'Sanitas expedita, imbecillitas laciniosa est.' Vide quæ ibidem pag. 81. annotata. *Idem.*

Visum contactumque laticis] Istiusmodi animalia *hydrophoba* vocant, quæ studiose vitant aquæ aspectum, et omnium poculorum haustum perhorrescunt. Firmicus Astronom. lib. viii. cap. 5. Theod. Priscianus de medicina lib. 11. cap. 8. Vegetius Mulomedicinæ lib. 111. cap. 31. Aëtius loco prænotato. *Elmenh.*

PAG. 179 *Contantes adhuc*] Dubitantes propius consistere eum, quasi adhuc ferocientem: supra lib. 1v. 'Ut, &c. nemo quisquam fuerit ansus

quamvis jacentem bestiam vel digito contingere, nisi tandem pigre ac timide quidam lanius, &c. utero bestiae resecto magnificum despoliavit latronem.' *Pric.*

Pronus et t. caput invergens] Ms. Pith. *totus c. mungens. Mergens* vel *immergens*, quæ non Beroaldi, sed Roaldi est conjectura, primo comparans in marg. Bas. Ed. sec. dein expressa in Vulc. Ed. sec. Elmenh. Scriv. Flor. acriterque defensa a Pricæo, nequaquam damnares, si esset in Mss. Nam, præterquam quod hic proprie de aqua occurreret, ut sæpissime, (vide Pricæum,) et Plinio lib. viii. c. 42. atque Epigr. vet. 'Cerue ut demerso torridus ore bibat.' ac Solino Polyh. c. 45. 'quo quis acrior, profundius nares merse- rat in bibendo,' (sic Mss. vulgo additur *eo*,) sæpe 'mergere caput,' 'In- mina,' &c. ponitur pro 'inclinare de- orsum,' ut pluribus probabo ad p. 185. 'circa præsepium capita demer- si.' Immo Manil. lib. i. vs. 399. ait in Ed. Bentlei. 'At caput Orion ex- celso immersus Olympo.' Verum quum non solum in omnibus Edd. Vett. sit *invergens*, præterquam in Junt. post. quæ ex interpolatione prava præbet *inferens*, sed et in om- nibus membranis sit *vergens* vel *inver- gens*, ut forsàn in Regio, (nam nihil ex eo in excerptis notatum,) nullam video causam, cur *vergens* sen *inver- gens* debeat mutari ex conjectura in meram hic glossam. Quare Sopingio, Gronovio lib. ii. Obs. c. 7. et N. Heinsio accedo, qui retinent *inver- gens*. Sic Valer. Flacc. lib. v. 595. 'ille profundo Incumbens Odrussa mero, Viden' alta comantem Pectora, et ingenti turbantem pocula barba?' ubi frustra *toro* reponere tentat Burmannus. Vide Heinsium ad Ovid. lib. i. Fast. 141. 'In tris vergentia partes.' Adde me ad Lucanum lib. iv. vs. 525. 'segnis vergere ponto Non erat astra polns.' Quod contra om-

nes Codd. et summorum Criticorum Gronovii, et N. Heinsii in Advers. p. 106. aliorumque judicium rejecit et cum Edd. Vett. *mergere* substituit Burm. aiens *vergere* fortasse posse sumi active, sed loca esse dubia lectionis: cum illud valide probarent dicti viri, item ad Ovid. lib. i. P. 9. 52. et Gifanius in Ind. Lucret. et Dativus pro Accus. cum *in* vel *ad* frequen- tissime occurrat. Passim autem hæc verba in Mss. et Edd. confun- duntur. Manil. lib. i. vs. 310. 'utra- que candam Vergit in alterius rostrum.' Vulgo *rostro*: unde et Bentlei. conjecit *mergit*. Sed malo quod edidit. Veget. lib. iv. c. 6. 'Hostis super caput suum vergeter saxa.' Sic enim e Mss. est legendum. Boëth. lib. iv. Cons. Phil. Metr. 6. 'Obitu *mergens* orta supremo.' In Ms. Leid. antiquissimo *vergens*. Solin. p. 22. 'ut vela incidant' (aves) 'et præponderatis sinibus alveos vergant:' ut optimi dant Mss. Salmas. et mei sex meliores. Prave ibi substitunt *invertant*, *vertant*, *mergant*. Omnia e glossis et interpolationibus. *Oud. Pronus, et totum caput invergens*] Omnes Mss. *vergens*, quæ lectio firmari potest ex Plinio, qui iv. Epist. ult. *pronus* et *vergens* junxit: ego, cum de potu heic res, aut *mergens*, aut *immergens* legerim: et, nisi probe fulci- vero conjecturam meam, a me, contra membranas tot veteres, stet nemo quisquam. Solinus cap. 47. 'Quo quis acrior fuerit, speique majoris, eo profundius nares mersitat in bibendo.' In veterum Poëtarum reliquiis: 'Fontanos latices, et lucida pocula vitro, Cerne ut demerso torri- dus ore bibat.' Scholiastes vetus Ju- venalis de Phænicoptero, Sat. xi. 'Hujus rostrum tam prolixum est et curvum, ut, nisi merso capite, aqua in os ipsius non possit intrare.' Sic apud Clementem Alexandrinum Pæ- dag. ii. 2. τὸ πρόσωπον μονουχὶ ἐμ- πλύνειν καὶ ἐναποκλύζεσθαι. et Theo-

critum VII. Αὐταῖσιν κυλίκεσσι καὶ ἐς τρύγα χεῖλος ἐρείδειν. et infra hoc ipso libro, ubi de pabulo, etsi non de potu: 'Cantherii, &c. circa præsepia capita demersi.' Bene autem *pronus* argumento isto: supra lib. I. 'Appronat se, avidus affectans poculum:' ubi pag. 14. adnotata vide. *Pric.*

Plausus manus] Virgilius: 'Et plausæ sonitum cervicis amare.' Seneca 'blandiente tactu permulcere' dixit. Ulpianus ad II. Olynth. Εἰώθαμεν τὰ θηρία οὕτως ἐξημεροῦν, διὰ τοῦ τὴν χεῖρα τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἐπάγειν, οἷον εἰ κολακεύοντες αὐτὰ διὰ τοῦ χειροτριβεῖν. *Idem.*

Et aurium flexus] 'Anres flectere' heic, fortasse est quod supra I. 'aures remulcere' dixit. *Idem.*

Modestiam meam] Mansuetudinem VIII. de eodem isto: 'Prorsus ut in asini corio modestum hominem inhabitare credas.' Glossæ: 'Modestus, ἐπιεικής.' 'Ἐπιεικεία, mansuetudo, &c. modestia.' *Idem.*

Cum crotalis et cymbalis] Cicero in L. Pisonem: 'Nec collegæ tui cymbala et crotala fugi.' *Idem.*

Inter semirutata vestigia] Pal. et Colv. i. *semirutata*, Par. *semirura*. In Oxon. etiam, Reg. Fux. Guelf. sec. *semirutata* ex vitioso librariorum more, sed et in 5. illis Mss. et D'Orvill. ac Guelf. pr. est *intra*, ut vestigia urbis opulentæ semirutata ambierint undique pagum. Vide ad I. VI. p. 112. 'Templum intra lucum.' Sed et vulgatum satis defendi et stare potest. *Oud.*

Hospitio proximi stabuli, &c.] Id est, 'stabuli quod ingressu primum,' ut supra lib. I. locutus. *Pric.*

Operas præbendo vitam tenebat] Vita hic pro victu, ut apud Terentium, 'Cui opera vita erat,' id est, qui ex opera sua vivebat: ubi frustra est Palmerius, dum τὸ *opera*, cum Donato, septimo casu accipiendum putat. Græcismus est. Julianus Epigrammat. Græcor. lib. VI. Εἰ δ' ἄλιγου δώ-

ρου τελέθει δόσις, οὐ τόδε, νύμφαι, Μέμψις, ἐπεὶ Κινύρου ταῦθ' ὄλος ἔσκε βίος. Ait piscatori Cinyræ retia vitam fuisse: hoc est, de quæstu per ea factu vixisse. Similis locutio Euripidi Andromacha: Ἄπασι δ' ἀνθρώποισιν ἡ ψυχὴ τέχνα. Colv. Pal. o. *præhendens*, male. *Elmenhorstius*. Oxon. ac Guelf. ambo, *præhendens*. An *præhibendo*, ut apud Plautum non semel. Potius inde faceres *perhibens*. Vide ad I. VI. p. 129. 'Præsidium perhibebimus.' Sed nihil mutandum contra saniores Codd. et vide *Pricæum*. 'Vitam tenere,' pro quo coniecerat Groslotius *terebat*, dicitur pro sustinere. Vide ad I. I. p. 4. 'Quo quæstu me vel vitam teneam.' Salm. e. Pith. scriptura *tenebatur*, coniecit *tuebatur*. In Palat. *parvis rim merc.* corrupte. *Oud.*

Gracili pauperic laborans, subriles operas præbendo, &c.] Seneca cap. 23. ad Polybium: 'Alium ad quotidianum opus laboriosa egestas vocat,' &c. *Pric.* *Fabriles operus præbendo, parvis illis mercedibus vitam tenebat*] Georgius Nyssenus de Aëtio I. contra Eunomium: Διὰ χειρὸς ἔχοντα σφύρα βραχεία, καὶ ἀκμόνι μικρῶ προσκαθήμενον ὑπὸ σκηπῆ τριχίη, γλισχρῶς, καὶ μετὰ πόνου τὰ ἀναγκαῖα τοῦ βίου διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης συμποριζόμενον· τίς γὰρ ἂν δὴ γένοιτο μισθὸς λόγου ἄξιος (Appuleius 'parvas mercedes' dixit) τῶ θεραπευόντι τὰ σαθρὰ τῶν χαλκωμάτων, καὶ παραβύοντι τὰς τρυμαλιὰς, &c. καὶ μολιβδόχοοῦντι τῶν λεβήτων τὰς βάσεις; quæ facile est videre quam bene Appuleium illustrent. Oxoniensis, Palat. et Lipsii Ms. *præhendens*: satis comoda vulgata lectio: 'præbere operas' passim in Digesto occurrit. *Idem.* *Parvis illis mercedibus vitam tenebat*] Hesychius: Μεμισθηθηκότα· μισθὸν κἀμνοντα. Virgilius: 'Tolerare colo vitam, tennique Minerva:' ubi Servius: 'Non, filo tenui: id est, subtili artificio: sed, parvo pretio lanificii exiliter et tenuiter victum præbente.' 'Tenere vitam' hic, ut I. 'Quo

quæstu vitam teneam:’ et apud Plautum Bacchid. ‘improbis se artibus tenere.’ In Axiocho Platonis dicto, de hominibus χειρωνακτικοῖς καὶ βαναύσοις: Πονουμένους ἐκ νυκτὸς εἰς νύκτα, καὶ μάλιστα τὰ ἐπιτήδεια ποριζομένους. *Idem.*

Postrema lascivia, &c.] Summa: sic infra hoc lib. ‘postremas lamentationes’ dixit. *Idem.*

Dum matutino ille ad opus susceptum proficiscitur] ‘Dum bene mane Duris e stratis opera ad fabrilia surgit.’ Antoninus v. 1. Ὁρθρον, ὅταν δυσόκνωσ ἐξεγείρη, πρόχειρον ἐστῶ, ὅτι ἐπ’ ἀνθρώπου ἔργον ἐγειρόμαι. Hesiodus: Ὁρθρον ἀνιστάμενος, ἵνα σοι βίος ἔρκιος εἴη. Plutarchus Sympos. III. 6. Τὴν ἐσπέραν τῶν πόνων ἀνάπαυσιν, τὸν δὲ ὄρθρον, ἀρχήν· καὶ τὴν μὲν ὁ Λύσιος ἐπισκοπεῖ Διόνυσος, μετὰ τῆς Τερψιχόρης καὶ Θαλάσ· ὁ δὲ πρὸς τὴν ἐργάνην Ἀθηναῖον, καὶ τὸν ἀγοραῖον Ἑρμῆν ἐπανίστησι. *Susceptum* qui e contextu eiecerit, me neququam repugnantem habebit. Florid. 1. ‘Impransus ad opus foras extruditur.’ Auctor de Observ. vigil. in D. Hieronymi operibus: ‘Bonus Deus, qui ita prospexit, ut homo exiturus ad opus suum, &c. usque ad vesperam, haberet vicarium tempus.’ *Idem. Dum matutino, &c. proficiscitur]* Commode hoc horæ positum: Οὐδὲ γὰρ εἶδεν Ἀνδράσιν ἐργατίνασι κακαὶ παρέχοντι μέριμναι. paupertatis μέριμναι nempe: ut xxii. apud Theocritum. *Idem. Dum matutino ille ad opus susceptum proficiscitur, statim latenter irrepit ejus hospitium temerarius adulter]* Suidas: Μοιχὸς, ὁ πόρνος· ἐκ τοῦ μῆ, καὶ τοῦ οἴχομαι· ὁ ἐπιτηρῶν μὴ οἴχηται ὁ ἀνήρ τῆς γυναίκος, ἵνα εἰσέλθῃ. *Idem.*

Veneris collectationibus] Scribend. *Veneris.* Columella: ‘Rebus Veneris operari.’ *Stewech.* *Idem* correxit postea etiam N. Heinsius ad Ovid. *Metam.* l. viii. 862. ‘Studioque operatus inhæsi.’ *Adi* ad l. ii. p. 22. ‘de fancibus lapidis’ seu *lapi-*

deis. Mss. pertinaciter Genitivum Substantivi servant. *Oud. Veneris collectationibus, &c.]* Lib. II. ‘His et hujusmodi collectationibus ad confinia lucis usque pervigiles egimus.’ Aurelius Victor de Domitiano: ‘Furens libidine, cujus sædum exercitium Græcorum lingua κλινοπάλην vocabat.’ *Pric.*

Operantur] Vide supra pag. 45. notata. *Idem.*

Maritus, &c. improvisus hospitium repetit] Infra hic in simili nequitiae scæna: ‘Commodum novis amplexibus Amori rudi litabant: commodum prima stipendia Veneri militabant, &c. et contra omnium opinionem, &c. improvisus maritus adstitit.’ *Idem.*

Clausis et obscratis foribus] Supra hic: ‘Clausis obseratisque super me foribus,’ &c. *Idem.*

Uxoris laud. continentiu] Vide Aristænetum *Epist.* ultima. *Elmenh.* Eum adscripserat *Lindenbrogius.* *Oud.*

Sibilo etiam, &c.] Lib. viii. ‘Unoque sibilo contentus,’ &c. ubi dicta pag. 160. vide. *Pric.*

PAG. 180 *Ad hujusmodi fl. perastutula]* Abest a Fux. Pith. et Palat. *Cod. ad. Ed. Scriv. hujuscemodi.* Bene; sed Mss. addicendum; quibus invitibus nihil erat novandum. Utrumque adhibuit Appuleius, ut Floridi *Index* docere potest. Vide et p. 184. Sicut nec *Pricæus* debuerat conjicere *præastutula.* Æque enim per intendendi causa, ac *præ* Appuleius adjectivis præfigit, ut ‘peracutus,’ ‘perargutus,’ &c. Vide *Indicem.* ‘Perastute’ in *Plauto* legitur. In *D’Orvill.* est *perastutella.* *Oud. Tunc mulier callida, et ad hujusmodi flagitia perastutula]* *Enripides* de mulieribus loquens: Εἰς μὲν ἔσθλ’ ἀμψχανώταται, κακῶν δὲ πάντων τέκτονες σοφώταται. Bene autem flagitiis astutiam junxit. *Servius* ad *Æneid.* xi. ‘Astutos proprie malitiosos vocamus.’ *Pro perastutula,* fortasse *præastutula* legendum:

sic IV. 'præaltissimum puteum:' VI. 'præeminentes silices:' et VII. 'prægrandem hircum.' *Pric.*

Tenacissimis unplexibus expeditum] Florid. I. de Elephantis: 'Expeditre gressum nequientibus, vel omnino abrumpere tenacissimorum serpentium squameas pedicas,' at hæc ad locutionem: ad sensum loci istius Claudianus: 'Livescant brachia nexu:' vide et VII. 27. Ecclesiasten. supra hic lib. V. 'Jungens membra colibentia.' *Idem.*

Semiobrutum] Beroaldus hic apte de doliis defodi solitis quædam notavit. Locus Plinii est e lib. XIV. cap. 21. Sæpius Jurisconsulti nostri idem indicant, ut in l. XCIII. D. de Legat. lib. III. D. de Tritico, Vin. leg. lib. LIV. D. de Actionibus empti. *Colr.* Vide ad Colum. I. XII. c. 18. *Oud. Dolio, &c. dissimulanter abscondit*] Infra heic in alia hujus notæ narratione: 'Subitario ducta consilio, eundem contegit viminea cavea.' Horatius: 'An turpi clausus in arca,' &c. ubi vetus Scholiastes: 'An in adulterio comprehensus, claudaris in arca, &c. ne te maritus inveniat.' Juvenal. 'Quem toties textit perituri cista Latini.' Scholiastes: 'Latinus minus fuit, qui mæchus in cistam devolutus, superveniente aliquo tegebatur.' *Pric. Semiobrutum*] Plin. de cellis vinariis scribens, refert, mitioribus plagis dolia, quæ sunt vasa fictilia vinaria, infodi solita terræ tota, aut ad portionem situs, cælumque præberi: alibi vero impositi, tectis arceri: imbecilla vina demissis in terram doliis servanda, valida expositis. Jurisconsulti quoque de fundo instructo, indicant dolia defodi solita, scribentes: 'Instrumento conservando, dolia, licet defossa non sint, accedunt.' Item tit. de contrahenda emptione: 'Dolia in horreis defossa, si non sunt nominatim in venditione excepta, horreorum venditioni cessisse videri.' Apud eosdem *doliarium* poni videtur pro

dolio vel cella, in qua dolia vinaria sunt: sic enim scriptum est: 'Si ex doliario pars vini venerit, veluti metretæ centum.' 'Doliaria anus' festiviter dicta a Plauto, pro ventrosa et hebetissima. *Beroald.*

Aspero sermone accipit] Annonæ melius excipit? certe Tacitus (quem ubique imitatur Noster) 'sermone infesto excipere quem,' Histor. III. dixit. *Pric.*

Siccine vacuus et otiosus, insinuatibus manibus ambulabis mihi] Increpatio similis apud Philonem illa in de Mosis vita: Βραχίλους καὶ πῆχεις ἀργούς τρέφοντες, οὐκ ἐρυθρίαιτε; 'Manibus insinuatibus,' est, in sinum conditis: sic Proverb. 19. 24. Εἰς τοὺς κύλπους αὐτοῦ τὰς χεῖρας ἐγκρύπτειν qui habitus desidiosorum. Imperator Manuel Paleologus VII. Orat. Οὐκ οὖν λαμβάνειν ἀρμόττει τοῖς παρὰ σφίσι αὐτοῖς τὰς χεῖρας κατέχουσιν τοῦτο γὰρ λελωβημένοι καὶ παρεμένοι ἀνθρώποις προσήκειν ἔοικεν. Tale apud Chrysostomum Homil. 16. in Epist. ad Ephes. τὰς αὐτοῦ χεῖρας δῆσας καθέζεσθαι. et 'manibus compressis sedere' apud Livium. *Vacuus* hic est εὐσχαλος, εὐκαιρος' ut bene in Glossario vertitur. Glossæ aliæ: 'Σχολάζων, vacuus.' Ulpianus l. XI. § 1. ff. ad exhibend. 'Si forte ipse servus ex operis, vel artificio suo solebat se exercere, nunc vero cogitur vacare:' id est, (ut vertitur in Basilicis) σχολάζειν, *vacuos* autem quid mirum *ambulones* esse? cum nil boni negotii habeant. Apud Terentium v. 1. Adolph. ille: 'Postquam intus sum omnium rerum satur, Prodeambulare huc libitum est:' quæ adduco ut hæc Donati corrigam: 'Procedere segnem, deambulare significat: nam deambulare etiam intus potuit.' Priore loco videtur *prodeambulare* scribendum. *Idem.*

Nec, obito consueto labore, vitæ nostræ prospicies] Philo in de Mundi Opificio: Ἡ γωνή σφοδρὰς ἀνίας ἐνδεξάμενη τὰς ἐν ὠδίσι, &c. ὁ δ' ἀνὴρ ἐν μέρει

πόνους καὶ ταλαιπωρίας καὶ συνεχεῖς ἰδρώτας, ἕνεκα πορισμοῦ τῶν ἀναγκαίων. Apte heic autem prospicies. Terentius IV. 2. Adelph. 'Ego jam prospiciam mihi:' ubi Donatus: 'Bene prospiciam, quasi non pransurus nisi providero mihi.' Idem. Vita nostra prospicies] Donatus ad I. 3. Phorm. 'Vita mores significat, et animam, et alimentum,' &c. Idem.

Et aliquid cibatu parabis] Lib. IV. 'Sic nobis otiosa domi residens lusi-tabis? nec nostris tam magnis tamque periculosis laboribus solatium de tam sera refectioe tribnes?' Idem.

Misera et pernox et per diem] Misera dcest D'Orv. miserum Oxon. per noctem et per diem, ut in Palat. sic in Oxon. Pith. est et Edd. ante Colv. quæ etiam carent priore et cum Fux. et Guelf. pr. ac Wow. et Pric. Sed pernox dant præter Lipsianum Regius, Fux. D'Orv. Bertin. Guelf. cum Edd. Colv. Vulc. pr. Merc. Optime vero Roaldus ad I. v. p. 91. 'Et perdia et pernox,' ubi vide, hic quoque sic legendum esse vidit; uti expressere Vulcan. Ed. sec. Elm. ac Scriv. cum Florido, confirmaturque a Florent. Codd. et Inc. Adde Pricæum. Oud. At ego misera, &c.] Apud Terentium I. 4. Phorm. 'Quod ego huic, &c. exitio remedium inveniam miser?' ubi Donatus: 'Quum ego, &c. dixerit, ἐμπατικῶς addidit miser:' at hic loquendi modus sequiori sexui familiarior: supra hic lib. IV. captitia puella: 'An ego misera tali domo, &c. privata?' &c. Donatus ad II. 1. Hecyræ: 'Misera, muliebris interpositio est.' Idem ad III. 2. Adelph. 'Proprium est mulierum cum loquuntur, aut aliis blandiri, &c. aut se commiserari.' Pric.

Lanificio nervos m. contorqueo] Ovid. I. XII. Metamorph. 'columque, I, cape cum calathis, et stamina pollice tor-que.' Elmenh. Minus aptum hoc est exemplum. Significat hic exerceo et fatigo. Vide Burm. ad Phædr. I. III.

F. 14. 7. 'Ille se torquet diu.' Simplex quoque hic exaratur in D'Orvill. Oud. Per noctem et per diem lanificio nervos meos contorqueo] Hoc est quod κοπιᾶν ἐργαζόμενος, Paulus 2 Cor. IV. 12. vocat. Glossarium: 'Ἐριουργία, lanificio.' Virgilius: 'Ceu femina primum Cui tolerare colo vitam tenuique Minerva, Impositum cinerem et sopitos suscitavit ignes, Noctem addens operi,' &c. quæ sumpta ex Apollonii III. Idem IX. 'Nec vulnera lavi Veste tegens, tibi quam noctes festina diesque Urgebam, et tela curas solabar anili.' Apollonius IV. Ἐννυχίη κλωστήρα γυνή ταλάεργος ἐλίσσει. quod, 'lanam lucubrando facere,' Varro in de Rom. Populo. bene et contorqueo nervos meos. Ovidius: 'Assiduis exercet brachia telis.' Suidas: Ἐανῶν' πονεῖν τοὺς κάρπους τὰς γυναικας διὰ συνεχῆ τῶν ἐρίων ἐργασίαν. vide et Proverb. 31. 17. 19. similia Hesychiana illa: Καναβισθῆναι, πρὸς τὴν κἀνναβιν ἐξιδρῶσαι καὶ πυριασθῆναι. Per noctem, et per diem legit et Oxon. Ms. nec tamen male illi qui pernox et perdia: sic, perdiem et pernoctem, Gellius II. 1. et XXXI. Ammianus (pertinacissimus ejus imitator) dixit. In veteri Onomastico: 'Perdius, πανημέριος.' 'Pernox, παννύχιος.' Pric.

Ut intra cellulam nostram saltem lucerna luceat] Plutarchus in περὶ τοῦ μὴ δεῖν δαεῖξ. Καὶ μὲν Μίκυλλον εἰσεῖδον (φησὶν ὁ Κράτης) τῶν ἐρίων ξαίνοντα, γυναικὰ τε συγξαίνουσαν. Τὸν λιμὸν φεύγοντας ἐν αἰνῇ δηόττητι. Servius ad citata Virgilio ea, 'tenuique Minerva.' 'Parvo pretio lanificii exiliter et tenuiter victum præbente.' Suidas: Λεπτὰ ξαίνεις' ἐπὶ τῶν πενιχρῶς τὸν βίον διαγόντων. Lucerna, (quam unicum hic intellige,) paupertatis magnæ indicium.' In I. VI. § 3. ff. de offic. Præsid. 'Ne tenuis vitæ homines, sub prætextu adventus officiorum vel militum; lumine unico, vel brevi supellectili ad aliorum usus translatis, injuriis vexentur, Præses Provinciæ provide-

hit :’ ubi male Corasius et alii *limine unico* malebant. Isidorus Pelusiota : Τὴν Ἐλισσαίου εὐτέλειαν ζήλου, ὑπερφία καὶ λύχνη ἄρκου, &c. Ovidius Fast. II. ‘Lumen ad exiguum famulæ data pensa trahebant.’ Martialis XII. 32. nescio cuius supellectilem enumerans : ‘Ibat grabatus tripes, et bipes mensa, Et cum lucerna, corneoque cratere, Matella curto rupta latere meiebat :’ et alibi : ‘Pondero, potō, cano, ludo, lavo, cœno, quiesco : Dum parvus lychnus modicum consumit olivi.’ *Idem.*

Daphne vicina] Oxon. *Dasyrie*, sub quo fortasse nomen nondum erutum delitescit. *Idem.*

Mero et prandio matutino saucia] In Edd. Vic. Ber. Bas. Vulc. *matutina*. Sed infra hoc libro p. 186. ‘Matutino mero et continuo stupro corpus miciparat.’ Tum *sacia* in Edd. Vic. Junt. post. *satia* Mss. Flor. D’Orv. Edd. Junt. pr. Aldi, Colin. quæ adjuvant Wowerio et Scioppio prælatam lectionem *satiata*. Immo et illa est in Cod. Pith. et Inc. Verumtamen pro *sauicia* stant cum altero Florentino Lips. Fux. Pal. Oxon. Reg. Guelf. cum Pricæo. Fateor equidem *sauicius* sæpius ita adliberi, ut significet eum, qui vino ita percussus est, ut quasi nescius sui et sepultus jaceat, ut supra l. VII. p. 141. et Justinol. I. c. 8. *Idem* tamen de hominibus crapula modo obsessis ait l. XXIV. c. 8. ‘Hesterno mero saucii.’ Solin. p. 20. ‘imitari ebrietatem sensibus sauciatis.’ Immo Martialis usurpat etiam pro libidinis fomite lib. IV. Ep. 64. de inguine : ‘Incaluit quoties saucia vena mero.’ ‘Solvi mero’ alii etiam dicunt. Adi Comment. ad Petron. cap. 79. ‘Vini satias’ rectius adstruxerunt viri docti Livio l. XXV. c. 23. ubi et alii *rino sauciatis*. Oud. *Mero et prandio matutino sauciata*] Editiones Aldina et Vicent. *satia*, ex quo formarunt *satiata*, quod et in Fulvii libro : ego *sauicia* (quod, ni fallor, et

Oxonienſis exhibet,) veriorem lectionem existimo : non enim Ennius tantum ‘flore Liberi sauciari,’ sed et Noster lib. VII. (fortasse Ennium secutus) ‘saucium vinolentia’ dixit. ‘Prandium matutinum’ videtur esse quod infra hoc libro ‘jentaculum’ vocat : ibi et ‘meri’ mentio. ‘Cum qua’ (inquit) ‘protinus jentaculo, dehinc vino mero mutuis vicibus velitata,’ &c. *Pric.*

Cum s. adulteris volutatur] Palat. quidem, Oxon. Guelf. et pauci alii, cum Edd. plerisque exhibent *voluptatur*, idque prætulit summus Grævius ad Justin. I. XII. c. 16. ‘cum serpente voluptari.’ Sed præter alios Codd. illic duo quoque D’Orvilliani Mss. servarunt rectius *volutari*. Quod verbum frequentissime a librariis in *voluptari*, illis etiam locis, ubi istud verbi nequaquam stare potest, mutatum est. Adi ad l. VII. p. 147. Optime igitur Florentini, Reg. Fux. D’Orvill. et alii, Edd. Beroald. Bas. Vulc. sec. ostentant *volutatur*, docte vindicatum a Pricæo, præsertim ex Quinctiliani Declam. CCLXXII. ‘Cum adultero volutata est.’ Adde, ut plures præteream, N. Heinsium Advers. p. 350. 706. eumque, et Barth. ac Burman. ad Petronium c. 79. ‘volutatusque liberius cum fratre :’ nec non ad Quinctiliani verba, a Colvio prolata. In Coll. Voss. *adulteriis*. Oud. *Cum suis adulteris voluptatur*] Ita principes editiones Romana et Vicentina : fortasse item (oam nec satis memini) Ms. Oxoniensis : acriterque isti lectioni propugnat Colvius, non hoc in loco tantum, sed et in Quinctiliano Decl. III. at minus recte facere eum patebit ex sequentibus exemplis, scripturamque Florentini Codicis *volutatur* modis omnibus reponendam. Seneca Epist. CXIV. ‘Cum omni exoletorum feminarumque turba convolutatur.’ Tertullianus : ‘Una orant, una volutantur.’ Petronius : ‘Subduxit mihi nocte puerum, &c. voluta-

tusque liberius cum fratre non suo,' &c. Cassianus XIV. 17. 'Aut cœnosis libidinum suarum volutabris poluat.' Justinus XII. de Alexandri Olympiade: 'Visa est per quietem cum ingenti serpente volutari:' et in CCLXXVII. Quintiliani ipsius Declamatione: 'Cum adultero volutata est:' quibus addamus et Græcis quædam. Solomo *μιμητικῶς* 7. 18. Gnomologici: 'Απολαύσωμεν φιλίας ἕως ὕθρου' δέυρο, καὶ ἐγκυλιθῶμεν ἔρωτι. Lucianus Asino: 'Ἐπὶ ταύτης κυλιόμενος, &c. συμπλεκόμενος, &c. Plutarchus de adulc puero Themistocle: 'Ἐν πότοις καὶ γυναιξὶν ἐκυλιθεῖτο. (Aprophthegm. Reg. &c.) sic, ἀκρασίᾳ συγκυλιθεῖσθαι, Xenophon in Convivio I. IV. et, 'in omni dedecore volutari,' Auctor ad Herennium dixit. *Pric.*

Sic confutatus maritus] Infra hic: 'Nec isto saltem tam nefario scelere, &c. confutari terrerive potuere:' sic, 'dictis confutare,' Phorm. III. 1. Terentius: et, 'inreparatione confutare,' Zeno Veronensis. *Idem.*

Et quid istuc est] Bene Scriverius adoptavit τὸ *ecquid*, probante etiam *Pricæo*. Alterum *istic*, quod exaratur item in D'Orv. Pith. Fux. Guelf. Oxon. Palat. et Edd. ante Bas. sec. ac Colv. omnino rejiciendum. Non enim digito aliquid monstrat maritus, sed objurgatus, bona verba dat, quasi dicat, mi uxor, quid sibi vult ista hæc objurgatio? Nam, &c. *Wel wat 's dat*. Mili etiam videtur elegantius abesse verbum substantivum a Ms. Palat. Edd. Juntinis et Aldi; licet sciam, a Faërno et Benteio per elisionem litteræ *d* editum in Terentii Phorm. A. II. 1. 27. D. 'Vellem quidem. P. Quid istuc est? D. Rogitas, Phædria?' et sæpius apud Plautum, 'Quid istuc est verbi?' Vide Ind. Par. *Est* non comparet in Guelf. sec. nec Pal. *Oud.* *Et quid isthuc est*] Melius in aliis, *Ecquid*, &c. uxorem stomachantem mulcet compellatione ista. Apud Terentium Phorm.

II. 1. 'Quid istuc?' ubi Donatus: 'Magnam vim habet contra iram hujusmodi interrogatio.' Florent. et Oxon. Codd. *istic. Pric.*

Licet forensi negotio officinator noster attentus, &c.] In Pseudolo Plautina: 'At illic nunc negotiosus, res agitur apud Judicem.' *Idem.*

Ferius nobis fecerit] Otiandi tempus: hinc in Glossario: 'Ferix, ἀργία.' *Idem.*

Prosperxit] Perperam omnino Colv. et Vulcan. Ed. sec. e Cod. Lips. cui accedunt Pal. Oxon. Guelf. ediderunt *prosperxit*, contra mentem Appuleii. Non enim officiator, sive officinæ magister ei prospexerat, sed ipse sibi, qui dolium hoc alii cuidam, non officinatori, vendiderat. *Oud.*

Vides istud dolium? &c.] Melius *videsne?* sic I. 'Videsne extremas fenestras?' &c. et VI. 'Videsne insistentem, &c. illi rupi montis ardui verticem?' *Pric.*

Quod supervacuum frustra locum detinet tantum] Donatus ad Hecyram: 'In medio stare dicitur supervacuum et molestum.' *Idem.*

Conversationis nostræ] I. e. officii familiaris et domestici. Floridus male reddidit 'habitationis.' Noster alibi pro colloqui et una esse adsidue. 'Versari' in ea re Cicero. Vide Senecam Ep. XLII. De Ira III. 7. Glossæ, ἀναστροφή, διαγωγή. Hac etiam voce ἀναστροφή reddit Interpres vetus. Vide Tertullianum, Hyginum, Justinum XXXIX. 1. Victorem Epit. c. 18. Firmicum de Errone p. 9. 12. 33. 74. et Codicem Theodosianum t. IV. l. III. de Sicariis. Frontinum tuum I. II. c. 9. § 10. 'Quum Latinæ Linguæ usum ei conversatio pristina castorum dedisset.' &c. *Wasse.* Auct. de Corr. Eloq. c. 9. 'Conversatio amicorum:' ac passim. Supra I. v. init. 'Conversatio Jovis humana.' L. VIII. init. 'sermonibus adsidiis et conversatione frequenti.' De Deo Socratis p. 671. 'Parit enim conver-

satio contentum: de dogm. Plat. in Mss. est pro frequenti conversione, ut videbimus. *Oud.*

Ut dato pretio rem suam secum fecerat] Hinc jocularè illud infra x. 'Miles qui sine pretio me sum fecerat.' 'Rem suam,' ut supra 11. 'Non terræ rem suam deuegamus.' Matth. xx. 14. Τὸ ἀνὸν ἄπορ. *Pric.*

Quin itaque præcingeris] Terent. Phorm. 11. 2. 'Accingere.' Donatus: 'Appara te, atque expedi.' Vide ad Luc. 12. 35. H. Grotium. *Idem.*

Mihique manum tantisper accommodas] Lib. vi. 'Orabunt, &c. manus tantisper accommodes:' ubi dicta p. 121. vide. *Idem.*

Ubrutum] Mire hoc dictum pro 'effossum et erutum.' Sic tamen constanter habent Mss. ac per singularem decompositorum usum, de quo alibi, defendi potest; qui præsertim locum habet incompositis a *ruo*. Scriberius vero edidit *ex obruta*. Quo modo in Glossis Labbæi dicitur 'χῶσις, obrutus.' Verum hoc non significat, ut deberet, 'post effossionem,' 'postquam eruimus,' sed 'postquam defodimus et obruimus.' Adeoque contra loci sensum necessarium. *Oud.*

E re nata fallacia, mulier] *E re nata* pro incidente inopinato sæpius utitur Noster. Vide *Pric.* ad l. iv. p. 65. 'E re nata consilio capto.' p. 191. 'suspectisque e re nata, quæ gesta sunt.' Symmach. l. iv. Ep. 59. 'Optiocessavit e re nata:' uti recte emendantur viri docti. Adde Stewech. ad l. i. p. 13. et l. ix. p. 206. Gell. l. iii. 7. 'Uti res nata est.' Ac 'fallaciosa mulier' occurrit lib. viii. p. 160. Nihilominus contra Mss. O. non amsim eam emendationem veram præstare; cum æque facile construi possit, *fallacia nata e re*, ac bene defensum putem a Beroaldo e Quintil. 'E re natum exordium.' Vide et ad p. 206. Atque ita legendum forsitan in Solino p. 63. 'e re natum nomen,' vel 'a re nautica nomen datum.' Vul-

go, e re nata datum n. *Idem.* *E re nata fallacia, mulier temerarium tollens cachinnum]* Lectioni (ut quidem ego existimo) mendosissimæ nemo hæcenus controversiam fecit: tolle distinctionis notulam, et scribe *fallaciosa mulier*. In re nata (i. subitaria, improvisa) illa animo præsentis usa. Donatus ad v. 3. Adolph. 'Natum, de rebus repentinis dicimus: ut supra: E re nata melius fieri laud potuit, quam factum est heræ.' Vide supra p. 65. et 70. dicta. Vitiosa istius loci scriptura Beroaldum induxit. *Pric.* *E re na. fallacia]* Dicimus aliquando absolute 'e re nata,' ut inquit Donat. dicimus etiam cum adjuncto: ut 'e re natum exordium,' dixit Quintil. intelligi volens subito inventum, et ipsa causa repente sumptum: idem aliubi gratiora esse tradit, quæ inventa subito, nec domo allata, sed inter dicendum 'e re ipsa nata' esse videantur. Igitur 'e re nata fallacia,' significatur muliebris dolus, ad fallendum maritum subito excogitatus: non domi, non ante compositus, sed ex ipsa re et negotio incontanter expromptus. *Beroald.*

Mognum (inquit) istum virum, &c. nacta sum] Donatus ad 11. 6. Andr. 'vir, ad vituperationem cum ironia: ad laudem vero sine ironia.' *Pric.*

Ego mulier, et intra hospitium contenta, &c.] Contenta intra hospitium erat, quia mulier. Philo in de legg. special. 'Ἀγοραὶ καὶ βουλευτήρια, &c. καὶ ὁ ἐν ὑπαίθρῳ βίος, &c. ἀνδράσιν ἐφαρμόζουσιν.' θηλείαις δὲ οἰκουρίαι, καὶ ἐνδον μονή. hinc, ut de re insueta, Sophocles Œdipo Colon. 'Ἐκεῖ γὰρ οἱ μὲν ἄρσενες κατὰ στέγας θακοῦσιν ἰστουργοῦντες, αἱ δὲ σύννομοι τὰ ἔξω βίου τροφεία πορσύνουσ' ἄσι. *Idem.*

Minoris distraxit. Additamento pretii] Addit Barth. Advers. l. xxiii. c. 9. *foris*, ut opponatur τοῖς 'intra hospitium.' Non persuadet mihi. *Additamento Beroaldus* capiebat pro detractatione et deductione. Sed recte

nam seqq. legit et distinguit Colvius. Quod etiam de suo alleverat vir doctus ad marg. Ed. Junt. post. et dant Mss. plerique, nisi quod *precii* in D'Orv. a m. pr. Vide etiam Pric. Oud. *Additamento pretii latus maritus*] 'Inesperato lucro in gaudium diffusus:' ut supra lib. II. locutus. Glossæ: 'Πρόσθεσις, additamentum. Προσθήκη, Accessio, adjectio, augmentum, additamentum.' Pric.

Tanto pretio præstinavit] Lege cum Bertino, Aldo, et Romano, qui t. præst. Elmenh. At Lipsiani Cod. lectionem firmant Flor. Pal. ni fallunt excerpta, cum Vulc. Merc. et Wow. &c. Edd. ac Pricæo eam probante e l. IV. p. 74. 'Inmittimus caveæ modico præstinatæ pretio.' Ac passim. Quia tamen hic præcessit *pretii*, malim hoc loco subintelligere fide Mss. Regii, Fux. Pith. Guelf. pr. D'Orv. Oxon. Par. et Edd. reliquarum, ut in *majoris*. Suet. Calig. c. 38. 'Inmenso emere.' Quintil. Decl. XII. c. 19. 'Quod tam magno vendidisti.' Immo hoc ipso libro p. 199. 'Comparat l. numis: magno, ut aiebat.' Vel legi posset *tanti*. Ad me ad Sneton. Cæs. c. 50. 'Minimo addixit.' Oud. *Et, quis est ille, ait, qui tanto pretio præstinavit*] Lib. v. 'Quis ille quem modici temporis spatium repentina senecta reformavit?' Rom. et Vicent. qui *tanto præstinavit?* nec aliter Bertin. et Oxon. Ms. Lectio altera autem (quam debemus Lipsii Manuscripto) multis modis probabilior: supra lib. IV. 'Inmittimus caveæ modico pretio præstinatæ.' Pric.

Sermoni mulieris defuit] *Sermonis* Pith. *Contentus* additur etiam in Regio, forte pro *contatus* sive *cunctatus* vel *cunctantius*, ut in Apol. p. 403. 'contanter' vel 'cunctanter hominem postulare:' de Deo Socrat. p. 697. 'Cunctantius credere.' Vide ad Sneton. Cæs. c. 60. 'ad dimicandum cunctantior factus est.' Sic 'mo-

derantius' a 'moderanter' Lucretio: quamvis Heinsius minus Latinum putet ad Ovid. I. Met. 510. Sed ita et Mss. in lib. I. p. 8. in f. Oud. *Nec ille sermoni mulieris defuit*] Apposite I. 9. Aristænetus: 'Ὁ δὲ μοιχὸς συμπράττων, ὡς ἀπὸ συνθήματος, τῆ τῆς γυναικὸς γνάμῃ, &c. Pric.

PAG. 181 *Exurgens alacriter*] Vide supra pag. 21. notata. *Idem*.

Et multifariam rimis hiantibus quasum] Glossæ: 'Multifariam, πολυτρόπως, πολυμερῶς.' In Palat. male, *nimiis hiantibus*. Ovidius Trist. v. 13. 'Rimisque dehiscunt.' Virgil. I. Æn. 'Rimisque fatiscunt.' Oxon. *quassatum*: quod eodem cadit. Gloss. 'Quassum, σαθρόν.' Glossæ aliæ: 'Σαθρὸς, quassatus, fragilis.' *Idem*.

Quin tu? &c.] 'Hortantis est.' Servius ad II. Eclogam. *Idem*.

Erasis intrinsecus sordibus, diligenter, &c.] Oxon. Guelf. pr. *crassis*. Hinc mallet Pricæus *derasis*, contra genium Appuleii, cui *e* in compositis passim valet *a* vel *de*; ac de supernis sordibus aliisque sumitur. Sic I. I. p. 5. 'eluvium operose effrico:' ubi vide. Infra 'scabiem exscalpere.' Atque ita passim apud optimos quoque *e* pro *a* vel *de* adhiberi solet. Recte vero jungit Pricæus τὸ *diligenter* hisce, non, ut vulgo fit, sequentibus verbis, ac rectius dat Regius, *erasis diligenter sordibus intrinsecus*. Oud.

Apum usui p. dinoscere] Pal. *actum*. Pith. *usu*. Haud male inserit Pricæus *an*; certe eo sensu locus capi debet; unde et in interpretatione addidit cum Beroaldo Florid. *an utile queat esse*. Quid si *optimumne usui?* Sept. de B. Troj. l. III. c. 23. 'Sed cupere dinoscere, barbarine, Græcine summa rerum potirentur:' ubi tamen elegantius in duobus Mss. *inveni, barbari Græcine*. Vide Periz. Dissert. ad I. I. c. 20. et millies alios. Infra p. 182. 'Utiles, nec ne, processus sciscitaretur.' Mox in Oxon. et

Par. discernere vel dignoscere e glossa : ut apud Juven. Sat. x. vs. 2. 'dinoscere verum : in Mss. nonnullis discernere. Sed alterum agnoscit Servius ad Virgillii Georg. l. ii. 461. ubi vide Horat. l. i. Ep. 15. 29. 'civem dinoscet hoste.' Sic enim et ubique Mss. optimi, non dis. Adi Burm. ad Ovid. l. xi. Met. vs. 835. 'Vix ut dinoscere posses.' Et ad Suet. Oth. in f. 'Ut nemo dinosceret.' Sic supra 'dirumpere.' Vide ad l. i. p. 12. *Idem.* *Ut erasis intrinsecus sordibus diligenter aptum usui possim dignoscere*] Recreabis locum languentem sic legens et interpungeus : *Ut e. i. s. diligenter, an aptum u. p. d.* Oxon. *possim discernere, vel dignoscere* : quorum alterum abundat : in eodem, at male, *crassis* : melius, *erasis* : et adhuc melius, ni fallor, *derasis*. Persius argumento simili : 'Seriolæ veteris metuens deradere limum.' Glossarium : 'Παραξύω, derado, destringo.' Sic supra heic lib. v. 'comas deradere.' Bene autem, *an usui aptum.* Aristophanes Acharu. Πῶς δ' ἂν πεποιθὸι τις ἀγ-Γείψ τοιοῦτω χρώμενος κατ' οἰκίαν, Τούτῳ δ' ἀεὶ ψοφούτῃ; ad quæ vetus Scholiastes : Οἱ ἄνθρωποι παραιτοῦνται ἐπὶ τοιούτων κεράμων ἀναγκαῖόν τι βαλεῖν, φοβούμενοι τὸ σαθρὸν αὐτῶν. *Pric.*

Putas as] Scriptura vetus, *putasses.* Colv. Scilicet ex vitiosa Beroaldinæ editionis lectione, *vos*, Basileenses effluxere *vos putetis.* Sed *nos putas* bene scripti et Edd. ceteræ. Pal. Guelf. etiam *putasses.* *De malo* sive ἀπὸ κακοῦ bene explicant viri docti, 'furto' vel 'aliquo dolo malo,' cum J. M. Palmer. Specim. t. iv. Thes. Crit. p. 698. Schegk. Præmess. c. 12. et Barthio l. xxxiv. Advers. c. 15. qui tamen notat in suo Codice *glossam* esse adscriptam, 'Malus arbor est pomifera.' Quasi ad aurca Hesperidum poma respiceretur; et ut nos fere similiter dicimus, *Het geld van de boom en schudden.* At hic ne-

quaquam congruit. *Oud.* Nisi nos *putas as de malo habere*] Ac per hoc producturus illud. 'De malo habere' Græcissans dixit, pro, ex malo, vel, illicito lucro. sic, 'acquirere ex malo,' Interpres vetus Sap. 15. 12. pro eo quod in Græco, ἐκ κακοῦ πορίζειν. Κακὰ κερδαίνειν, Hesiodus ἐργ. α'. vocat : ἐξ ἀδικίας κερδαίνειν, Isocrates ad Dæmonicum. Seneca cap. 23. de vita beata : 'Sapiens nullum denarium intra limen male intrantem admittit : ' imitatus, ni fallor, Euripidem, qui χρήματα κακῶς οἴκους εἰσέλθοντα in Erechtheo dixit. Simile apud Aristophanem, τὸν βίον οὐκ ἐκ δικαίου κτᾶσθαι. 'malo jurejurando rem quærerere' apud Plantum Bacch. et, πλοῦτῳ ἀπὸ κακῆς ἐργασίας περιγινεσθαι, apud Democritum. *Ælianus* de nescio quo apud Suidam in ἄρα. Ἀπάται καὶ ψευδολογίας συμβιοῦντι, οὐδὲν οὐδέποτε ἰγίεις λέγοντι, καὶ ἐντεῦθεν πλουτοῦντι. *Pric.*

Acer et egregius ille maritus] Minus bene *Pricæus* per *acrem* hic intelligit 'promptum, impigrum, et expeditum.' Neque enim hoc prædicatum vere, et sequens *egregius* ironice est intelligendum, sed utrumque, ut millenis solet Auctor locis. Rectius ergo *Floridus* interpretatur 'sagax,' sive 'prudens' potius, et ad ingenium ejus hominis stupidi est referendum. Neque tamen cum N. Heinsio substituendum *cafer* ex Ovid. Ep. xvi. 314. 'Utere non vafri simplicitate viri.' 'Vafri' numquam in laudem ponitur, quæ hic requiritur, ad illusionem tamen. Optime igitur *acer.* *Nepos* in Alcib. c. 5. 'Acerrimi viri præstantem prudentiam cognoscere.' In Guelferhytano utroque est *alacer.* *Oud.* *Nec quidquam morutus, &c. acer ille*] Ex his, ut videtur, Virgillii *Æneid.* x. 'Nec Turnum segnis retinet mora, sed rapit acer,' &c. *Acrem* heic intellige, promptum, impigrum, expeditum. Virgil. i. 'Acris Oronti.' Servius : 'Fortis, alias, velocis, quidam acrem

in unamquamque rem vegetum ac nimium tradunt.' *Pric.*

Accensa lucerna, &c.] Ut solent diligentius quid aggressuri. Luc. 15. 8. *Id.*

Discede frater] Fac te e medio. Donatus ad Andr. iv. 2. 'Discedere dicitur, qui e medio abit.' *Frater* ignoti compellatio, ut apud Italos hodiernos. *Idem.*

Probe procuratum istud] Heinsius ad dictum Ovidii locum emendabat *perpurgatum*, ut in Longi Pastor. l. II. init. $\delta\ \delta\epsilon\ \pi\lambda\theta\upsilon\varsigma\ \epsilon\zeta\epsilon\kappa\acute{\alpha}\theta\alpha\rho\epsilon\nu.$ $\delta\ \delta\epsilon\ \alpha\rho\beta\lambda\chi\upsilon\varsigma\ \epsilon\pi\lambda\epsilon\kappa\epsilon\nu,$ non $\epsilon\pi\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\mu\zeta\epsilon\nu.$ Sed nimis abit a Mss. In D'Orvill. est *percuratum*. Hinc malo cum Is. Vossio ad Catull. c. 45. *recuratum*, quod est *perpurgatum*. Consule notata ad l. VIII. p. 166. 'Corpora que laniata sedulo recurrare.' Quod tamen Vossius ibi adfirmat, in veteribus libris ita legi, dubito. Certe ego in nullis inveni. Dein istum D'Orvill. *Oud.* *Donec probe procuratum istud tibi representem]* In Menæchmo Plautina: 'Ego tibi hanc hodie probe Lepide que concinnatam referam.' *Pric.* Et cum dicto, $\zeta\epsilon\tau.$] $\text{Ἡ}\ \rho\alpha,$ καὶ εἰς ἔργον τράπεθ', ut l. Apollonii. *Idem.*

Scabiem] In Glossis, 'Ψώρα, Scabia, Scabies, Scavia.' In P. Warnef. l. IV. de G. Long. c. 47. 'clades scabearum.' Sed alii *scabierum*. Isidor. l. x. 'Leprosus a pruritu nimio scabiæ;' ut est in vetustissimo Ms. Leid. Vide ad p. 178. *Rabies et rabia.* Verum non video, qui hic locum possit habere *scabies*, quæ non est nisi morbus pruriginosus, sive de *schurfst krauwagie*, qualis est frequens ovis et canibus et hominibus. Nec facile persuadent viri docti, intelligi 'fæcem induratam,' quasi pustulas ex fera scabie oriri solitas, sive ipsam asperitudinem. Vide Cl. Schultens. ad Jobi c. II. 8. Infra Flor. N. 15. 'Serpentium scabiem,' quidam e Mss. legunt *scabrem*, at male; cum illic intelligantur pediculi, qui vel Pherecydæ cutem scabebant, vel ob quo-

rum arrosiones se scabebat. Verum hoc loco egregie conveniret *scabrem* sive asperitudinem. Ita confunduntur *scabiedo* et *scabredo* apud du Cangium in Gloss. Lat. Vide ibidem Colv. et G. J. Vossium in Etymol. unde et verbum *scubere* apud Pacuvium in Nonio quinques: 'Pœnitidine squalis, scabresque inculta vastitudine.' Sic enim Mss. optimi magno numero. p. 168. 169. 185. 226. 243. Ed. Merc. Vide et Scalig. ad Fest. v. 'Vastum,' L. Carr. Ant. l. I. 2. *Oud.*

Cariosæ testæ] Legendum, *cariosa testa.* Elmenh. Ita Lindenbrogius notavit exarari in Florentinis membranis, et unice placuit *Pricæo*, ut scilicet fuerit instrumentum, quo sordes deradebat, atque illud ipsum *scabrosus* et asperum, ut tanto melius scabredinem dolii destringeret. *Testæ* etiam vix locum habere posse videatur, ac dolium non *ficile*, quod et *testam* vocat Juven. S. XIV. vs. 311. sed ligneum fuisse; quia tam altum fuit, ut totus vir in illud descenderit, et tamen non majoris ponderis, quam quod idem vir collo gerere potuerit: quo etiam pertinere videntur præcedentia, 'rimis hiantibus quassum.' Sed non capio, quid sibi velit *cariosa*. Ea vox mihi videtur non significare hic posse, nisi *vetustam*, et quasi carie exesam, vel obsitam. Ac *dolium* posse vocari *testam*, satis probat Juvenalis, de quo dubitare non debuerat *Pricæus*. Videant acutiores. In Abl. *testa* magis inclino; ne accuratissimus in talibus descriptionibus Auctor omiserit scalpendi instrumentum. Quid si inmutas voces, *scabiem* vel *scabrem cariosam vetusta testa?* p. 158. 'Cervice cariosa vulnerum putredine.' Guelf. pr. *curiose.* *Oud.*

Exscalpere] *Exculpere* vel *exsculpere* dant Flor. Pith. D'Orv. Guelf. si fides excerptis, cum Lips. forsitan et aliis, Colviumque secutæ Edd. Vulc. Merc. Wower. Sed alii Codd. et Edd. O. Vett. habent *exscalpere*, vel

exscalpere. Ut ubivis hæc verba eorumque composita confunduntur non modo a librariis, sed etiam viris doctis. At rite attendenti patet, verba 'sculpere,' 'insculpere,' 'exscalpere' significare industriam et accuratam elaboratamque artem, sed 'scalpere,' 'exscalpere' rudiorem, levioioremque sine arte operam, et merum laborem. Vide quæ notavi ad Sueton. Galbam c. 10. et perpende loca a Burm. et me citata ad Suet. Claud. c. 1. ac Nepot. in Paus. c. 1. Quintil. l. II. Instit. c. 19. Min. Fel. c. 23. p. 240. 242. et ter in Apol. quibus omnibus locis rectum est *exscalpere*, sive exactissime incidere, vel litteras ac figuras faciendo vel eliminando. Sed hic eorum nihil habet locum; cum non tantum nihil incidatur, nec ulla ars vel accurata fabrica requiratur, sed exteriora modo deradantur rudi opere. Belg. *afschrabben*. Eadem confusio in Auson. Grypho Præf. 'Hunc locum nostra illa poetica scabies cepit exscalpere.' In Apol. p. 412. 'Hirudines dentibus inplectuntur, eas una ex avibus fl. injecto rostro sine noxæ periculo exscalpit.' Bene igitur Elmenh. et Scriv. a restituerunt, probante Priæo. *Idem*. *Scabiem cariosa testæ occipit exscalpere*] An dolium *testam* vocat? vix putem: imo potius cum Elmenhorstio *cariosa testæ* legendum. Interpres vetus Jobi 2. 7. 'Testa saniem radens, sedebat in sterquilinio.' In Glossis: 'Περυπωμένος, cariosus.' Ibid. 'Εὐρωτῶν, ὁ βυκαρὸς, cariosus.' Oxon. et Viceut. melius, *exscalpere*. Pric.

Bellissimus ille pusio] In Reg. Fux. *vilissimus*, Pal. Oxon. Guelf. pr. D'Orv. *velissimus*. Hinc patet, varias lectiones natas modo ex crebra confusione *b* et *v*, ut innumeris Nostri locis. In eadem fere re superiore libro p. 171. 'Bellum scilicet pullulum.' Vide et Martial. l. III. Epigr. 63. *Oud*.

Inclinatam dolio, &c.] Glossarium: 'Κύπτω, vergo, cevo, inclino.' Juvenalis IX. 'Ipsos etiam inclinare maritos.' Scholiastes ad Ejusdem I. 'Ceventem: ad stuprum inclinatum.' Infra hic lib. X. de matrona salacissima illa: 'More quo didiceram, facile reclinat me.' Pric.

Superincurvatus] Martialis: 'Incurvabat Hylam posito Tyrinthius arcu.' *Idem*. *Dedolabat*] Subagitabat, expolibat, complanabat, in obscæno significatu. Fabrorum verbum est, qui dolando incurvati complanant materiarum asperitatem. Inimitus est autem Pomponium poetam, qui scripsit: 'Dolasti uxorem.' *Beroald*.

Calamitosus faber collo suo gerens dolium, coactus est ad hospitium adulteri perferre] Pro, 'collo suo gerere dolium coactus est ad hospitium adulteri:' vel, 'collo suo dolium coactus est ad hospitium adulteri perferre:' loquendi duo genera in unum miscuit: quod nec Latinis nec Græcis res insolita. In Glossis: 'Δυστυχής, calamitosus, infelix:' et ibidem: 'Κακοδαίμων, calamitosus.' Pric.

Mercedibus suffarcinati] Pleni, repleti, instructi: dixit Hieronym. 'nos suffarcinati auro Christum pauperem sequimur:' et Augustin. ait in lib. de vita Christiana: 'Nonne aspiciamus, quanto auro et argento et veste suffarcinatus exierit de Ægypto Cyprianus, doctor suavissimus et martyr beatissimus:' notissimum est illud Terent. 'Video Cantharam snfarcinatam.' *Beroald*.

Piissimi i. sacerdotes] Bert. Colv. et Rom. *purissimi i. s.* Elmenh. Immo vero Colvius primus antiquam lectionem *purissimi* mutavit in *piissimi*, auctoritate scil. Cod. Lips. cui accedunt Florent. Guelf. et Pal. cum posterioribus Edd. Sed nulla causa est, cur eam scripturam, quam reliqui servant Codd. spernamus, spurcitiei illorum sacerdotum ironice melius convenientem, quam *piissimi*.

Quod et bene iudicavit Pricæns. Quare veterem eam lectionem restitui. Adī illum ad l. viii. p. 174. 'Ridicule sacerdotum purissimam laudantes castimoniam.' p. 162. 'sacrilegos impurosque compellantes:' item p. 183. Adde Comment. ad Petron. c. 9. 'Muliebris patientiæ scortum, cuius ne spiritus purus est.' *Oud. Piissimi isti sacerdotes*] In eodem Glossario: 'Εὐσεβέστατος, piissimus:' similis ironia illa in Apologético: 'Dicat hic pius filius,' &c. *Æneid. vi.* 'Quique pii vates.' Servius: 'Vaticinantes, non mendaces.' Nec male ii libri qui *purissimi*: supra, ubi de hoc ipso collegio, lib. viii. 'Ridicule sacerdotum purissimam castimoniam laudantes.' *Pric.*

Sorte unica pro casulis pluribus enotata] Elegans hic locus de Divinatione, quæ per sortes olim fiebat; de qua, et ad hunc pertinet etiam locus, sic scribit in Iliada Homeri Eustathius: Εὐριπίδης δὲ ἐν μὲν Φοινίσσαις καὶ μαντικὰς τινὰς ψήφους κλήρους καλεῖ, ἃς δέλτοις παρασημειοῦντο· ἐν τε πτήσεων ὀρνίθων καὶ λοιποῖς. ἐκεῖ οἱ παλαιοὶ κλήρους νοοῦσι καὶ τοὺς ὑπὲρ μαντείας μίσθους· ἐν δὲ τῷ Δέλτος κλήρους οὐ δεδεγμένη, κλήρους φασὶ λέγειν, ἢ τὰς μαντείας, ἢ σημεία τινὰ διδόμενα τῷ μάντει, ἐξ ὧν ὀρμώμενος προεφήτευε. Locus Euripidis postremus est ex ejusdem Hippolyto, ubi sic legimus: Οὐδ' ὄρκον, οὐδὲ πίστιν, οὐδὲ μαντέων Φήμας ἐλέγξας, ἄκριτον ἐκβαλεῖς με γῆς. Θη. 'Ἡ δέλτος ἦδε, κλήρον οὐ δεδεγμένη, Κατηγορεῖ σου πίστὰ, τοὺς δ' ὑπὲρ κἀρα Φοιτῶντας ὄρνις πόλλ' ἐγὼ χαίρειν λέγω. Ad quæ Scholiastes: Κληρὸς ἐστὶ τὸ σημεῖον τὸ διδόμενον τοῖς μαντευομένοις, ἀφ' ὧν οἱ μάντεες ὀρμώμενοι προφητεύουσι περὶ τίνος μελλόντων. τῶν δὲ μάντεων οἱ μὲν ὄρνισι προσέχουσιν, οἱ δὲ κλήροις. Huc respexit Tibullus: 'Ille sacras pueri sortes ter sustulit: illi Rettulit e triviis omina certa puer.' Huc etiam facit Callimachi locus Epigrammat. Græc. lib. iii. et maxime ad illius

Tibulliani lucem, quem tamen decus Musarum Scaliger non notavit, in Rittacum Mitylenæum: Εἶπεν. ὁ δὲ σκίπωνα, γεροντικὸν ὄπλον, ἀείρας, Ἡνίδε, κείνοί σοι πᾶν ἐρέουσιν ἔπος· (Οἱ δ' ἄρ' ὑπὸ πληγῆσι θεᾶς βέμβικας ἔχοντες Ἔστρεφον εὐρέη παῖδες ἐνὶ τριῶδω·) Κέλων ἐρχεο, φησὶ, μετ' Ἴχθυα. Χάμην ὑπέστη Πλησίον. οἱ δ' ἔλεγον· τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα. Ταῦτ' αἰὼν ὁ ξεῖνος ἐφείσατο μείζονος οἴκου Δράξασθαι, παίδων κληδῶνι συνθέμενος. Suidas: Κληδῶν, φήμη, μαντεία, καὶ κληδοισμοί, αἱ διὰ τῶν λόγων παρατηρήσεις. *Colc. Una* Guelf. pr. *Casulis* pro parvis casibus Latinum esse haud puto. Nec etiam *casulis* de parvis casibus rusticis hic sumi potest. Hæc sors enotata erat in usum omnis generis hominum, etiam divitum et præpotentium: quamvis ita præbeant Mss. longe plurimi, et Edl. Vett. ac *pro casulis* Bert. Pith. et Edd. Ber. Junt. Ald. Colin. Bas. Verum istud *pro*, quod Ber. Colv. Pric. Flor. probant, non damnarem, si quidem in vetusto reperiretur Codice. Nam nec Lips. nec Florent. (errant enim Colv. et Elmenh.) nec Reg. Pal. D'Orv. Guelf. Pith. et Ed. Vulc. sec. agnoscunt τὸ *pro*. In Ed. Vicent. est *de*, quod favet illis, qui ridicule *capsulis* conjecerunt, quasi fingentes Galli, se plures sortes habere, unam tamen semper de capsulis extraxissent, quomodo *arca* inclusa erant Prænestiæ sortes, de quibus et vide ad Sueton. Tiber. c. 63. Unice verum est *casibus*, uti Lipsius quasi e suo Cod. margini adlevit, et invenit in alio, ac recte explicuit Beeroaldus, ac Wower. et seqq. ediderunt. Eodem vero redibit, sive in Dativo retineas *casibus*, sive in Ablat. malis *pro casibus*, id est, prout casus varii se dabant, *na allerhande gevallen*, et pro quæstionibus, quas consulentes homines interrogabant, hisce scilicet omnibus excogitaverant, sive *enotaverant*, unam modo sortem, sive oraculo effatum, quod poterat convenire va-

riis casibus, quos mox subjungit, et de quibus præcipue consuli solebant divini. Non opus ergo est cum Oxon. Coll. et Ed. Scriverii legere *enodata*, quomodo 'fata enodare' quidam legunt l. ii. p. 28. ubi vide. Neque *notata* cum Pricæo e mera conjectura. Nam Mss. tantum non omnes *enotata* habent, pro quo ante Colvium in Edd. prave circumferebatur *evocata*, licet jam melius monuerit Beroald. Infra in fine, 'vestigia enotatis.' Pro *plurimos* in Palat. male *plurimas*. Oud. Sorte unica casibus pluribus *enotata*, &c.] Rectam lectionem cum Colvio putem, pro *e. pluribus e.* Pro *enotata* autem *notata* malim: sic, 'sortes notis distinctæ' apud Tacitum Mor. Germ. Optime illustrando huic loco Quintilianus Decl. iv. 'Tota in eo fallendi ratio est, non dare consentibus quod deprecant, sed caligine magnaque promissorum varietate suspensos sic dimittere, ut quicquid casus attulerit, potent prædictum esse.' Nec mirum a magistro artem monstratam discipulos exercere. Cicero Divinat. ii. 'Utrum eorum accidisset, verum oraculum fuisset.' Pric. Pro *casulis plu.*] Quæ ad plures rusticorum casulas esset accommodata. Quidam codices habent *capsulis*, quod non displicet: ut intelligas, unam sortem ex capsulis loculisque pluribus evocatum, eductamque a sacerdotibus, ut multiplex videretur, quæ tamen erat unica. Quid si legas *Casibus*, ut codex manuscriptus habet? ut sit sensus Sacerdotes Syriacos invenisse subtiliter sortem unicam, quæ pluribus casibus negotiisque inquirentium conveniret, et mire congrueret. Beroald. *Evocata*] Quidam legunt *enotata*: quod quadrat. *Idem.*

Matrim. s. captantes] Edd. pr. Ber. Colin. Bas. præbent *cooptantes*, Junt. pr. etiam *cooperantes*, Pal. Fnx. Pith. Gueff. et Ed. Junt. post. *coaptantes* sive conjungentes. Sed ea non est

Appuleii mens. *Captantes*, ut emendavit e Lips. Cod. Colvius, confirmatur a Flor. D'Orv. Oxon. et forsan pluribus, sive volentes inire matrimonium ex sortium monitu, seu inilantes quasi matrimonio, et scire adpetentes, quale sors ipsis *donaret*, ut fere loquitur lib. ii. p. 28. Oud. Si qui, matrimonium sorte *captantes*, interrogarent, rem ipsam responderi *aiabant*, &c.] Artemidorus i. 53. Γεωργεῖν, ἢ σπεύρειν, ἢ ἀροτρίαν, ἢ φυτεύειν, ἀγαθὸν τοῖς γῆμαι προσηρμένοις, &c. Pric.

PAG. 182 *Satis liberum procreandis*] Explicat Floridus, 'ut producerent segetes liberorum,' ut *satis* sit Dativus casus. Bene, quod ad sensum: Scabri tamen quid orationi nimis abruptæ inesse videtur. In Ms. Inc. *satis l. procreandum*. Forsan excidit verbum aliud hoc pacto, *jungendos matrimonio, et satis lib. procreandis arandum*. Quo pertinent Isidori verba a Pricæo prolata ἐπ' ἀρότρῳ παιδῶν. Ciceronis dictum apud Plutarch. in ejus vita p. 874. Ἰσπεῖρεν τέκνα. et Coimm. ad Plauti Asin. ii. 2. Meurs. Exercit. Crit. lib. iii. c. 21. et Comm. ad Plauti Asin. ii. 2. 'Fundum alienum arat.' Inprinis Inscriptio Montfauc. Diar. Ital. p. 164. Καὶ ἐβένκητη ἀροτῆρα τὸν πατέρα ἡμῶν. ac D'Orv. ad Chariton. lib. iii. c. 2. παιδῶν ἐπ' ἀρότρῳ. Oud. Et *satis liberum procreandis*] Isidorus Pelus. iii. 243. Παρ' Ἀθηναίους συνάφεια κατὰ νόμον, ἐπ' ἀρότρῳ παιδῶν ἐλέγετο γίνεσθαι. Artemidorus jam dicto loco: Ἀρουρα οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ γυνή, σπέρματα δὲ καὶ φυτὰ οἱ παῖδες. Cicero ad Atticum: 'Tertullæ abortum doleo, tam enim Cassii quam Bruti serendi.' Pric.

Arva sementis florentia] Immo *sementi* vel *sementibus*, a nominativo *sementis*: ut semper apud classicos scriptores. Veram tamen in Glossis legas, 'Σπόδος, sementa, semen, sementis.' Ac Neutro plur. *sementa*

pro segetibus apud sequioris ævi scriptores. Vide Glossarium Du Cangei. *Oud. Et arva sementis florentia*] Glossarium: 'Γῆ σπορίμη, arvum.' *Pric.*

Si quis de profectione sollicitus, &c.] Lib. II. de Ægyptio propheta: 'Arcana fatorum stipibus emerendis edicit in vulgus: qui dies, &c. negotiatori commodus, quis viatori celebris, quis navigiis opportunus, mihi denique proventum hujus peregrinationis inquirenti, multa respondit,' &c. In his, ut in aliis multis, tenebriones isti ad veros verique Dei Prophetas componebant se. Vide Judic. 18. 5: Scriptor Sapient. 13. 19. de Idololatriis simulacra consulentibus: Περὶ ἰδωλοποιίας ἐπικαλεῖται τὸ μηδὲ βᾶσει χρῆσθαι δυνάμενον. *Idem.*

Quadrupedum cunctorum mansuetissimos] Philo in de Decalogo: 'Ἡμερώτατα, &c. βίῳ ἀρωτῆρ ὁ βόυς, &c. Ovidius: 'Boves, animal sine fraude doloque.' *Idem.*

Et lucrum promitti de glebæ germine] Hoc ordine, quod sciam, editi omnes, et omnes Mss. qui vero pressius mecum ista verba perpenderit, ad proxime præcedentia videbit non perpendere: quid enim ad iter accingenti se cum lucro glebæ? at empturienti agros quid in votis, quid in oculis magis? post vocem *pronunciari* ergo putem reponenda esse, sensumque hætenus luxatum ita commode coalitum. *Si possessiones* (inquit) *præstinaturus quæreret; merito boves, ut et jugum, et arva sementis florentia pronunciari: et lucrum promitti de glebæ germine.* *Idem. Et lucrum promitti de glebæ germine*] Existimat Pricæus ad iter accingenti nihil esse cum lucro glebæ: adeoque ea huc non pertinere, sed retrahenda esse ad superiora post *pronunciari*; ut cum *possessionibus* et *agros præstinaturo* subjungantur. Verum errat vir doctus. Nihil contra Mss. et Edd. est mutandum. Nam bene advertendum est, Auctorem ita

variare orationem, ut tamen utrique membro præcedentis sortis singula iis respondentia aptet. Sic ad 'conjunctioni terram proscindunt boves' pertinent 'jungendi connubio boves et jugum, juncti paratice quadrupedum mitissimi, cervices hostium jugo subacturi,' ad alterum 'læta germinent sata' pertinent 'sata liberum procreanda, arva sementis florentia, lucrum de glebæ germine, et præda de rapinis uberrima.' Si igitur hic demas istud *lucrum de glebæ germine*, nihil hic habemus, quo explicetur versus sortis secundus, et possessionis emtori contra unius illius versus sensus bis inculcabitur. *Lucrum de glebæ germine* est quæstus, quem facit mercator, itinera, et agros, urbesque obiens. Contra lib. I. pag. 4. Æginensem illum mercatorem, 'sinistro pede profectum spes compendii frustrata est.' *Oud.*

Si prælium capessiturus, &c. utiles nec ne processus sciscitaretur, &c.] Et hoc ad veri Dei sacerdotum exemplum. τὸ Urim de expeditionum successibus consuli solitum, apparet ex I. Samuel. 30. 7. et Numerorum libro. Propertius II. 27. 'Quæritis et cælo Phœnicum inventa sereno, Quæ sit stella homini commoda, quæque mala. Sen pedibus Parthos sequimur, sen classe Britannos.' *Pric. Vel latronum factionem, &c.*] Lib. IV. 'Latrones remeant, &c. factionis suæ cunctis viribus.' Lib. VII. 'Noluit esse Cæsar Hæmi latronis collegium:' et statim de eodem collegio: 'Tota itaque factione, &c. confecta:' item VIII. 'Factionibus latronum sociatus.' *Idem.*

Addictam victoriam forti præsagio contendebant] Arnobius lib. II. 'Bella cum hostibus geritis, non victoriam vos credentes præliorum successibus relaturus?' *Addictam est promissam.* Onomasticon vetus: 'Addico, ἐπαγγέλλομαι.' pro *forti Colvius sortis*, non importune. *Idem.*

Addictam victoriam forti præ sagio] Frandēs sortilegorum Auctor detegit, ac perstringit, quod nimirum sorte unica maximi cavillatores satisfacere pluribus conarentur, sive illi de matrimonii felicitate et successu quærent, seu de possessionibus emendis, vel profectioe instituenda auspiciū captarent, seu denique de præliari eventu solliciti essent. Quippe boves conjunctos terram proscindentes (quæ sors erat) læta omnia his omnibus prænuntiare. Hæc, inquam, Appuleii mens est: et quo perspicitur facilius, adhibebo correctionem meam, audeo dicere verissimam: *addictam sortis præ sagio contendebant.* Verbum *addicendi* per familiare aspiciis. Tacitus primo histor. 'auctus homine, addicentibus auspiciis vocat concionem.' Sic in anguriis 'aves addicere,' vel, quod pro eodem erat, *admittere*, dicebantur, apud Livium, Plantum, Senecam. Vide si lubet Festum in 'Addicere,' iterum in 'Admissivæ,' et notas doctissimi Andree Scotti in auctorem de viris illustribus; ubi simile mendum ab eodem sublatum. Varronis locum hætenus depravatum apud Nonium in 'Tristis' recte emaculo: 'Illud vero quondam animo meo sedit' (vulgo *quondam meo fecit*) 'ut ego non metum fulmen, non haruspiciem tristem simul addici' (vulgo *ac dici*) 'non quæro.' Videndum porro, sitne apud Festum, in 'Præpetes,' restituendum pro re, *addicant*, ubi legitur *indicent*. Emendatum porro alterum a me Appuleii locum placet eadem opera subdere. Apul. lib. de Deo Socratis: 'ut Annibali somnia orbitatem oculi commoneant, Flaminio auspicia periculum cladis prædicent, Attio Navio miraculum cotis adjiciant.' Scribo *prædicant*, Attio N. m. c. *addicant*. Quod ad alites, quæ volatu auspicia facerent, numeratæ buteo, sanqualis, immusculus, aquila, vulturinis, auctore Festo. De reliquis auspiciorum

cerimonii idem in 'Præpetes,' in 'Oscines,' et Gellius lib. vi. cap. 6. *Stewech*. Nemo dubitavit dein de veritate lectionis *addictam*, quam expressit jam olim Ed. Junt. post. et post Wowerium reliquæ. *Addictam sortis* adscripsit margini etiam Salmas. Sed vide notam æquentem. Non adeo certa est visa altera *Stewechii* Colviique conjectura *sortis*, Præcæo licet placita, et a Florido in contextum recepta. Nam *sorti* quidem dant Edd. Junt. Ald. Colin. Bas. pr. sed *forti* est in Mss. O. et Edd. primis, ut Colvius ceterique viri docti exhibuerant: idque libens retineo, sed mutata distinctione, *addictam forti, præ sagio* e. id est, a Diis destinatam viro forti, contendebant præ sagio. Nisi quis vellet vel sic retinere, *addictam sorti* sive *fato*. Vide tamen latius nota sequenti. Certe *fortis* pro *sortis* dici nequit. Nam *Fors* nihil est nisi Fortuna, casus fortuitus. *Sors* est fatum, destinatum enique, sive divinationis species et oraculum: licet millenis locis rudes librarii eos voces confuderint. De verbo 'addicere' vide plura ad l. III. p. 52. 'Meditatus innoxios casus adversus culpæ non potest addicere.' *Oud*.

Cerrices hostium jugo subacturi, et prædam, &c. capturi] Bene quærit Floridus, quod ceteri prave neglexerunt, quo hic Nominativus pluralis, ut esse prima specie videtur, sit referendus. Sed nimis audacter et temere hinc conflavit id, quod vides lector, desumptum ab eo ex Collatione Cod. Pith. *subacturi*, et *capturi*: cui vir doctus adscripserat *optime*, ac Salmas. margini adlevit. Mallem ob consensum Codicum ad anacoluthon referre, de quo vide ad l. IV. p. 65. Nisi putarem leniore medicina sanari posse ulcus: ut nempe vel legatur, *addictam victoriam fortibus, &c. subacturis et capturis*, vel potius, quia in Mss. est *aditum* vel *aditam forti*, reponendum, *editam victoriam fortis præ-*

sugio, &c. *subacturi* et *capturi*; ut sit Genitivus singularis. Aiebant sortis suæ præsentio *editam* sive enunciata esse victoriam viri fortis, quippe qui subigeret, &c. *Edi* vero verbum esse oraculis et vaticiniis proprium, eleganter docuit Broukh. ad Tib. 1. 4. 67. 'Deus edidit ore.' *Idem*.

Divinationis ejus astu] Τὸ *ejus* non est in Florent. *Elmenh.* Ex illo itaque et Pal. deleverunt Wower. Pric. et Flor. et *Elmenh.* ac *Scriv.* uncinulis incluserunt. Non agnoscunt hanc vocem quoque Lips. Reg. Fux. D'Orv. Pith. Oxon. cum Ed. Junt. post. Nec tamen putem de nihilo insertum, sed ex littera s corruptum, cum illa significaret *scilicet*. Confer notata ad lib. 111. p. 61. 'pessima scilicet sorte.' In Oxon. Guelf. pr. *captiose*. Oud.

Contraxerant pecunias] Reponi volebat veterum Edd. ante Colvium omnium lectionem *corraserant* Pricæus. Verum obstant Mss. multi, certe Flor. Oxon. Lips. Palat. et quæ scripsi ad lib. 11. p. 30. 'Quodcumque vel ignotorum miseratione, vel amicorum benivolentia contraximus.' Sed in D'Orvill. et Pithæanis membranis exaratur *convasarant*. Hinc aliquando conjeci *convasarant*, i. e. astu et dolo malo paraverant, et recondiderant. Terent. Phorm. 1. 4. 13. 'Aliquid convasassem, atque hinc me protinus conjicerem in pedes.' *Idem*. *Divinationis astu captioso contraxerant non parvas pecunias*] Πολλὴν ἐργασίαν, ut Act. 16. 16. in non dissimili argumento. Accius apud A. Gellium XIV. 1. 'Aures verbis divitant Alienæ, suas ut auro locupletent domos.' Interpretes Nicomachæorum IV. 9. § 6. Προσποιῶνται ἰατροὶ τινες εἶναι, ἢ μάντις σοφοί, ἵνα δόξαντες ὠφέλιμοι εἶναι τοῖς κεχρημένοις, τὰ ἐκείνων παρακερδαίνωσι. Et bene *astu divinationis*. Gellius ubi supra: 'Quæ temere aut astute vera dicunt, præ ceteris quæ mentiuntur pars ea non fit millesima.'

Delph. et Var. Clas.

Pro contraxerant, repone veterum editionum scripturam *corraserant*: lib. VII. 'Viaticulum corrasit mihi:' lib. VIII. 'Avidis animis corradentes omnia:' X. 'Summulas diurnas corradere:' et XI. 'Sufficientem corrasit summulam.' Terent. Adelph. 'Minas decem corradet alicunde.' Pric.

Argenti satietate jam defecti] Omisit Floridus, quod bene Pricæus *argenti defessi* præferens, unde sua hausit, monere, tunc inserendam copulam *et*, ut bene viderat ille, et Sciopp. hinc *etiam* legens. Beroaldus, qui inepte explicuit, 'viribus succumbentes in argento ferendo,' scribit, quosdam legere *refereti*, sive pleni et onusti; non vero ita in Codd. Mss. esse, ut supponit Scioppius. Sed et falsum est, eos 'satietae argenti fuisse defessos.' Tunc non furati fuissent aureum cantliarum, ut infra liquet. Ad hæc *argumenti*, si Bertinum haud bonum Cod. excipias, habent Mss. omnino omnes, uti et Ed. Junt. post. sive destituti et exhausti per assiduas interrogationes, quia argumenti sive ejusdem sortis satietas jam ceperat homines, quibus præ nimis frequenti repetitione fastidio et vilis erat. Sic *argumentum* est carmen lib. XI. p. 245. 'Edixerat; quod argumentum referebat interim majorum antecantamina votorum.' Plura dabunt Scheffer. et J. F. Gronov. ad Phædr. F. 38. 'Hoc argumento est tuta hominum tenuitas.' Duo juncti ablativi occurrunt sexcenties, et *defectus* is dicitur, qui non sufficit amplius ei rei, quam huc usque egit, vel agenda sibi sumsit, præ quovis impedimento, innumeris locis. Vide ad p. 184. et Indicem notarum, et quos in illis laudavi. Ceterum contra Mss. et Edd. ordinem Floridus edidit *arg. jam sat*. In Oxon. est *satietaem*. In nullo vidi *satiatae*, de qua ad Drakenb. ad Sil. lib. IV. 100. Quæ vox pro *satietae* restituenda e Mss. Plinio lib. V. c. 1. et Solino ex 4. optimis

Apul.

7 Y

Mss. et Ed. Ald. 'quos satias vitæ tenet.' p. 27. Ed. Salm. Sic rursus p. 30. 'Ad periculum agat satias,' vulgo quoque. *Oud.* *Assiduis interrogationibus argumenti satietate jam defecti*] Id est, assiduarum interrogationum satietate argumento defecti. Defecti, *dry-pump'd*: ut Nostrates loquuntur: at in Ms. Bertin. et vetere Vicentina editione, *argenti satietate*, non *argumenti* legitur: unde ego, non magna mutatione, tentabam, *A. i. et argenti s. i. defessi*: tale illud III. de latronibus: 'Opulentia nimie nimio ad extremas incitas reducti.' Dixerat supra paulo, pecunias non parvas corrasisse eos: imo publica minificentia saginatos, crebrisque vaticinationum mercedibus suffarcinatos: quid ergo mirum tales 'argento defessos' dici? *Fessum* autem, magis proprie de animo quam de corpore dici, ex Servio, ad finem quarti, si memini, demonstratum. *Pric.* *Defecti*] Viribus succumbentes in argento ferendo, quidam legunt *jam referti*: hoc est, suffarcinati, pleni que. *Beroald.*

Ad viam prodeunt, via tota, quam n. c. l. pejorem] Liber vetus, *viam totam*. Colv. Nec aliter legas in Palat. Oxon. D'Orv. Pith. Fux. Guelf. utroque. Quod ni vulgato prætulerm, male se facturum putat Pricæus, per ellipsin scil. pronomini *ea*, ut millies. Verum tamen aliud quid latet elegantius, et quod e suo codice ipse adscripsit Lipsius: *ad viam prodeunt, viam, tota quam nocte confeceramus, longe pejorem*. Sic Mss. et Edd. Vett. lib. XI. p. 246. 'Sequebatur bos, in crectum levata statim, bos omniparentis deæ simulacrum: elegantissima epizeuxi, quam amat Noster cum optimis Poëtis et Oratoribus. Vulgo, erat ea bos. *Oud.* *Ad viam prodeunt, via tota quam nocte confeceramus, longe pejorem*] Horatius Serm. I. 'Postera tempestas melior, via pejor,' &c. Oxoniensis et Lipsii Ms. *viam totam,*

&c.: quod ni vulgato prætulerm, male me facturum puto. *Pric.* *Lacunosis incilibus, &c.*] Vide Beroaldum. *Idem.* *Lacunosis incili*] *Inciles* fossæ dicuntur, quæ in viis fiunt, ad aquam deducendam. Cato: 'Per hyemem aquam de agro depellere oportet, in monte fossas inciles parvas habere oportet.' Dicimus et *incilia* neutro genere. *Idem.* 'incilia aperire, aquam deducere in vias, et segetem curare oportet, uti fluat.' Ulpian. tit. de rivis: 'Incile,' inquit, 'est locus depressus ad latus fluminum, ex eo dictus, quod incidatur: inciditur enim vel lapis, vel terra, unde primum aqua ex flumine agi possit.' *Elices* quoque nonnulli vocant sulcos aquarios, quorum meminit Columella: quibus humorem omnem eliciebant, et extra segetes derivabant. *Lacunosum* autem dici profundum, depressum, concavam, constat, a lacunis: quæ et ipsæ sunt fossæ, in quibus collecta aqua stare consuevit, quarum mentio est apud poëtam, sic scribentem: 'Unde cavæ tepido sudant humore lacunæ.' *Beroald.*

Stagnanti palude fluidam] Lib. IV. 'Et valles illas agminibus stagnantibus irrigans.' *Pric.*

Subluvie] Inepte Boxhorn. ad Spartiani Hadrian. t. III. Hist. Aug. p. 771. quasi e Vet. Ed. legit divisim *sub luvies*, ut *lucies* sit dicta pro *illuvies*. Adi *Pric.* Amm. Marc. lib. XV. c. 4. 'nec limosa subluvie tardatur properans flumen.' *Oud.* *Subluvie cænosa lubricam*] Glossarium ab H. Stephano editum: 'Ἰπὸκλυσις, subluvies.' Onomast. vetus: 'Subluvies, ῥῦπος.' Glossarium Isidori dictum: 'Alluviis: cænosis locis: merito autem tales 'lubrici.' Claudianus Mamercus: 'Ut solemus in iis locis, quæ vel humoris assidui subterluvionum' (mel. *subterluvionibus*) 'cedentia, vel levi' (scribe *lævi*) 'prono lubrica sunt,' &c. Ita apud Nou-

nium Lucilius 'iter labosum' dixit. Pollux 1. 1. ubi de viarum discrimi-
nibus: 'Τφυγρα, διάβροχα, ὑποφέροντα
τοὺς πόδας, &c. ὀλισθηρὰ, τοὺς πόδας
ὑποσκελίζοντα. Pric.

Vix tandem ad campestris semitas,
&c. evadere potui] In vetere Onomas-
tico: 'Campestris, πεδινὰ χωρία.' Do-
natus ad 1. 2. Phorm. 'Evadere, est
per obstantia pervenire:' et ad An-
driam: 'Evadere, est per quamcun-
que difficultatem ad aliquid perve-
nire.' Idem.

Et ecce nobis repente, &c.] Servius ad
Æneid. 11. 'Hac particula utimur
quoties aliquid repentinum volumus
indicare:' et Donat. ad 1v. 7. Adolph.
'ecce dicitur, cum repente triste ali-
quid, &c. intervenit.' Idem.

Manipulus armati supercurrit equitis]
Vereor, ut Latini sit manipulus equi-
tis. Nam licet 'eques,' 'pedes' de
pluribus junctim et collective dica-
ntur, nemo tamen, credo, scripsit
'turma equitis,' 'cohors peditis.' In
Florent. est manipuli, in D'Orv. Reg.
Oxon. Fux. Guelf. utroque, Inc. ma-
nipulis. In omnibus vero Mss. arm.
supercurrunt equites. Quare non est
ambigendum de illa lectione. Sed
quæritur, quomodo legenda sit prima
vox. Scriverius edidit, manipuli u.
supercurrunt equites. Sed malim cum
Pricæo servare ipsum singularem
numerum manipulus, per ἐπεξηγήσω,
een vende gewapende ruiters. Sic 'pe-
dites tot millia,' 'modii tot millia,'
&c. de quibus plus semel egi ad
Cæsar. et Hirtium. Vide Indicem
notarum. De 'cohortibus' et 'ma-
nipulis equitatus' sive equitum con-
sule Ill. Schelium ad Hygin. p. 85.
Lipsium de Mil. Rom. p. 60. Viros
doctos ad Sueton. et me ad Front.
lib. 1v. c. 1. § 26. Contra turma de
peditibus Ammian. Marcell. Vide ta-
men, num sub voce manipulis aliud
quid lateat, quo armati hi equites fue-
rant. Non enim fuere justi milites,
sed 'pagani;' ut patet p. 183. et κω-

μηται, ut Luciano vocantur t. 11. p.
609. Oud. Nobis, &c. manipulus ar-
mati supercurrit equitis] Qui statim
urgente sermone comprimunt, pro-
merent cantharum subreptum. Si-
millimum Genes. 44. 3. 4. 5. vide:
ubi et de scypho ablato: adde et Ju-
dic. 18. 22. 23. 24. Oxon. armati su-
percurrunt equites: quod existimo ge-
nuinam scripturam: supercurrunt est
et in tribus aliis Mss. Pric.

Cohibentes equorum curruli rabie]
Cum in plerisque et optimis Mss. in-
veniatur id, quod post Colvium [vid.
VV. LL.] admiserunt omnes edito-
res, nihil rursus temere est mutan-
dum. Certe pro curruli, pro quo in
D'Orv. currili, Oxon. Fux. Guelf. pr.
cursiculi, in Pith. civili exaratur, non
reponendum currulium cum Pricæo.
Passim enim Appuleius, Poëtarum
more, amat rei adscribere, quod est
personarum, vel contra: ut sæpis-
sime monendum habui. p. 183. 'In-
cubabant pervigilem farinam.' p.
188. 'Ardentem Philosetæri vigilan-
tiam.' Si quid innovandum hic foret,
alia hæc res instituenda foret via.
Scilicet vox equorum otiose abundat;
et pro ea est equum in Edd. Colin.
Bas. sec. Sed non conspicitur in
Palat. Cohibentes dant cum Bertino
et Pith. Edd. omnes ante Colvium.
Hinc ergo fieri possit, cohibente se
curruli rabie, sive inhihente. Cohib.
&c. ceterosque desunt in Guelf. sec.
Oud. Ægreque cohibita equorum cur-
ruli rabie] Lib. 1v. 'At illi cani-
bus ægre cohibitis,' &c. Hesychius:
Δυσκάθεκτοι, δυσκράτητοι, δυσκόλως ἐπε-
χόμενοι. Oxon. et Colvii Ms. curri-
culi: at nec curruli, nec curriculi
videtur, sed currilium vel currulium
scribendum: supra lib. 1v. 'Ut her-
cle ipse sentirem non asinum me, sed
equum currulem nimia velocitate re-
fectum.' Gloss. 'Δρομεὺς ἵππος, equus
currulis:' et, 'Τροχηλάτης ἵππος, cur-
rulis equus.' Gloss. aliæ: 'Currulis
equus, σὺν ἄρματι ἀγωνιζόμενος.' Pric.

Colloque constricto, &c.] Plaut. Amphitr. 'Manifestum hunc obtorto collo teneo Furem flagitii.' Supra lib. vii. 'Collo constricto reducunt eum,' &c. ubi *constringere*, est *πρίγειν*. Matth. 18. 28. *Κρατήσας αὐτὸν, ἔπριγε*. ad quem locum uberius notavi. *Idem*.

Urgenti sermone comprimunt, &c.] Oxon. *urgente*: nec mala tamen altera scriptura. Glossæ: 'Urgnet, ἐπείγει, κατασπυῖδει, ἐπίκειται.' In vetere Inscriptione: 'Urgente fato sanum ipse necavit se.' *Comprimere*, hic est *παραβιάζεσθαι*. *Idem*.

Auctoramentum sceleris] Quo scilicet, instar gladiatoris, et milites, qui proposito mercedis vel stipendii lucro se muneri vel militiae addicunt, invitati sceleris obstrinxerunt. Cic. 1. de Off. c. 92. 'Est enim illis ipsa merces auctoramentum servitutis.' Vell. 1. 11. c. 28. 'Auctoramentum jugulati civis.' C. 66. 'Auctoramento funebri invitare ad necem.' Vide infra p. 190. 'metallo pudicitiam auctorata est:' et Beroald. *Auctoratum male in Palat. Oud. Promerent ocus aureum cantharum, promerent auctoramentum illud sceleris sui* Ita bene Beroaldus, cum antea *potius* legeretur. Oxon. autem, expunctis mediis hisce, *Promerent auctoramentum illud s. s. De auctoramenti voce eundem Beroaldum vide.* Glossæ: 'Μισθὸς εἰς λούδον, auctoramentum.' At hic 'auctoramentum sceleris' id videtur esse quod lib. 11. Paterculus 'sceleris invitamentum' vocat. *Pric. Promerent potius]* Lego, *ocius*: inelamant enim milites, ut *ocius*, hoc est, cito ac celeriter sacerdotes illi depromerent, proferrentque cantharum furto subtractum. Annotandum, 'aureum cantharum' dici a Lucio nostro, quam 'phialam' dixit Lucian. sic scribens: ἀνάθημα φιάλην χρυσῆν κλέψαντες ὑπὸ τῆς θεῆς ἔφερον: id est, 'oblatam phialam auream furantes intra simulachrum Deæ exportarunt.' Beroald. *Auctoramentum sceleris]* Pignus ac

vinculum, quod illos furti alligat, quo in furto deprenti continentur. In 111. Suet. commentario scripsi, *auctoratos* vocari gladiatores, qui se vendunt ludo quasi addicti. Hinc *auctoramentum* pro obligatione sine pretio et mercede, qua *auctoratus* mancipatur. Seneca lib. 1v. de Beneficiis: 'Hominem viralem venalis animæ crebris auctoramentis accendebat.' M. Tull. in 1. Officiorum: 'Merces,' inquit, 'auctoramentum servitutis est:' cui consimile est illud Appuleianum. Eo enim fere modo dicitur 'auctoramentum sceleris,' quo 'auctoramentum servitutis:' potest et simpliciter positum videri, pro argumento, indicioque et pignore sceleris illorum ac furti. *Idem*.

In aperto] *Oporto* Pithi. *aperto* editur a Vicent. Junt. pr. Aldi, Colin. sed perperam: ac recte *operto* vindicavit Pricæus. Res ipsa loquitur, furtum in occulto peractum simulatione sacri, vel, ut ait Lucianus, cum Deæ Syriæ simulacrum ex Deum matris sacrario et *τεμένει* rursus sustulerant, ut proficiscerentur, t. 11. p. 609. sive 'ex fani donario,' quo repositus est cantharus et simulacrum, p. 183. Cic. Par. 1v. 'In opertum bonæ Deæ accessisti:' et mox, 'in operto fuisti.' *Oud. Quod simulatione solennium quæ in aperto factitaverant, &c.]* Colvius, *quæ in aperto f.* quod si rectum, *in aperto* hic, est quod 'in propatulo et conspicuo' dixit in Apologia: at si in aperto sacrificabant, quæ copia a pulvinaribus Deæ cantharum furandi? quin potius solos sacrificasse dicimus in sacello Deæ quopiam et ab ejusmodi secreto furandi opportunitatem captasse? Oxon. heic: *Quod de simulatione, &c.* quæ lectio probabilis valde: τὸ de sæpicule abundat in Appuleio nostro. *Pric.*

Ab ipsis pulvinaribus] Hoc ad crimen venerandum. Ovidius: 'Ante ipsam, qua mors foret invidiosior, aram.' *Idem*.

Matris domini] *Lego matris Deorum*: hoc est, Cybeles: quæ mater Deum nominatur. *Beroald.*

PAG. 183 *Adhuc luce dubia, &c.*] Id est, (ut Marc. 1. 35.) *πρωτ̄ ἔννοχον λῖαν.* Hesychius: *Ἀμφιλύκη ἕρπρος, τὸ λεγόμενον λυκὸφως.* Ovidius: *‘Dubiaque crepuscula lucis.’* Seneca Hippol. *‘Dum dubia lux est.’* Idem Troadibus: *‘Dum premitur dubius nocte vicina dies.’* Isidorus Orig. v. 31. *‘Crepusculum est dubia lux, nam creperum dubium dicimus.’* Opponitur *‘lux certa’* apud Quintilianum Declam. x. *‘Nec jam, nisi cum luce certa, fugatisque sideribus, &c. vanecebat.’* *Pric.*

Mendaci risu] Editiones omnes habent *mendoso*. Sed legendum esse *mendaci*, quis non vidit? Accedit præterea auctoritas codicis Fulvii a Pricæo probati. *Florid.* Atqui non ita habet Ursini codex, sed ejus est conjectura. Nequaquam est vero simile *mendaci* a librariis in *mendoso*, quod Beroaldus sine exemplo interpretatur *‘doloso,’* fuisse depravatam. Tunc potius reponendum videretur *mendacissimo*, ut vitium e scripturæ compendio natum sit. Non displicet Colvii *invidioso*; donec certius quid expiscetur aliis. *Oud.* *Mendoso risu cavillantes*] *Mendaci* non dubito legendum, ex libro Fulvii. *Pric.* *Mendoso risu*] Sæpe risu facetoque mendacio homines elabuntur ex crimine manifestario, et hæc quoque disciplina rhetorica est: ut si objectum sit turpe aliquid quod negare non queas, responsione joculari eludas, et rem facias risu magis dignam quam crimine: sicut fecisse Ciceronem proditum est, qui cum inficiari non posset pecuniam se domus emendæ causa a Publio Sylla reo accepisse, quam prius se accepisse negaverat: urbano dicto diluit mendacium, et risit satis, dicens, Prudentis et cauti patrisfamilias esse, quod emere velit, empturum se negare, propter compe-

titores emptionis: sic nunc isti impuri sacricolæ, in furto manifesto deprenti, doloso risu et astuta cavillatione sacrilegium in religiosum officium converterunt. *Beroald.*

Quam plerique insontes, &c.] Oxon. *Qua plerumque i. et, verbo antecedenti, sed male, securitatem.* *Pric.*

Propter unicum caliculum] E Mss. *caliculum* leg. dixi in Miscell. *Wass.* Scilicet in Misc. Observ. vol. 11. p. 396. Licet *cantharum* prostet etiam in Lips. Guelf. Reg. D’Orv. Pal. Oxon. Par. et Edd. post Colvium, qui recte sententiam mutavit, restitui cum aliis et Pithæano *caliculum*, quem ante vocatum *cantharum* fuisse adleverat Glossator quis; inde in contextum irrepsit. Sed eleganter fingit Appuleius, istos nebulones sceleris sui extenuandi causa *cantharum* sive poculum magnum vocasse nunc *caliculum* sive parvum modo calathum et cyathum. Ipse se Auctor illustrat, cum lib. x. p. 222. *‘Aureum cantharum’* contra adpellat *‘grandissimum calicem.’* Nec tantum Cato et Celsus *caliculum* de parvo poculo adhibuerunt, sed plures. Hinc enim pocillator etiam nominatus est servus, seu puer *‘a caliculis,’* qui aliter *‘ad cyathos.’* Adi omnino J. F. Gronov. lib. 11. Observ. c. 24. p. 418. *Oud.*

Noxios religionis antistites a. d. vocari capit] Floridus tacite recepit *innoxios*, præbantibus id etiam Brantio et Pricæo. Immo in Coll. Voss. clare legitur *innoxios*. Nihilominus contra reliquos Mss. et Edd. nolim temere *noxios* damnari, sive reos sacrilegii, et læsæ sen violatæ religionis. Sic *noxius* pro reo Tacito lib. v. Ann. c. 11. *‘Ut noxium conjurationis ad disquisitionem trahebat.’* Auson. Carn. Pasch. 8. *‘Noxia quem scelerum plebes tremit.’* Tum vitiose Guelf. pr. Oxon. a. m. pr. *dissertatum*. Posset *rocaritis*, quod est in Pith. et O. Edd. Colvio prioribus, aliquo modo defendi pro *rocaritis*; ut

per interrogationem admirantium pergant loqui. Sed præstat multum scriptura Codd. Flor. Reg. Oxon. Guelf. Pal. Par. Lips. *vocari*. D'Orv. *vocati*. Idem. *Noxios religionis antistites ad discrimen vocari capitibus*] Infra hic: 'Ac ne legis quidem severitate, &c. ad discrimen vocabo capitibus.' *Innoxios* non male monitum a Stewechio legendum. Sensus (etsi a nebulonibus huiusmodi satis importune editum) idem quod supra lib. vii. ubi de Fortunæ scævitate: 'Varias opiniones, imo contrarias nobis attribuit: ut malus boni fama gloriatur, contra, innocentissimus quisque noxiorum more plectatur.' *Pric.*

Hæc et alias similes affanias frustra ablatrantes eos] In Mss. vulgaribus cuncta hæc per Ablativum, quem Colvius et seqq. exceptis Elmenhorstio et Scriverio, hic prætulerunt, efferuntur, præterquam in Mss. Florent. Pith. et Bertin. Is vero procul dubio effectus est a librariis, quia non ceperunt terminationem *blaterantis* esse Accusativum pluralem, et hinc mutarunt. *Hæc et alia* Edd. Junt. Ald. *hæc et alias* Edd. veteres ante Colvium. In Florentinis non est *has et similes* (de quo vide ad lib. iv. p. 80.) sed *has alias similes*. De *affaniis* adi Voss. in Etymol. *Ablatrantis* est in O. Edd. Vett. In Oxon. *ablacteratis*, al. *alternantes*, Palat. *ablateratis*, Inc. *adlatratis*, Guelf. pr. *abblatteratis*, Reg. D'Orv. *blateratis* vel *blatteratis* cum Colv. et Vulc. Ed. sec. sicut *blatterantes* jam coniecerant Beroaldus, et J. Gulielm. in Plauti Trin. c. 4. Sic lib. x. p. 216. 217. 'Perspicuens malum istum verberonem bläterantem, et nescio quas affanias effutire.' Male Stew. Elmenh. et Scriv. edidit *adblatterantes*. At quia in plerisque est *abl.* omnino existimem recte a Brantio divinatam esse *obblat.* ut exhibuerunt quoque Wower. Pricæus, Floridusque. In deliciis nostro est Auctori præpositio *ob* in Compositis, ut

paullo ante 'obverberat.' Sed sæpe abiit in *ab.* Consulè modo notarum Indicem. Non vero per *tt.* sed unicum *t.* scribendam esse vocem docet syllabæ *bla* correptio apud Poëtas idoneos. Salmasius margini adlevit *oblatrantes*. Oud. *His, &c. affaniis frustra obblateratis*] Ut solent fontes criminis objecti: infra lib. x. 'Modo hanc, modo illam partem scalpere capitibus: et ore semiclauso nescio quas affanias effutire, ut nemo eum prorsus a culpa vacuum merito crederet.' Glossarium: 'Blaterat, *ματαιολογεί.*' 'Blato,' (fort. *blatero,*) '*ματαιολόγος.*' Vicent. *ablatrantes*: et ita Beroaldus legit: vide hæc notas Colvii, qui alteram lectionem reposuit. *Pric. Ablatrantis*] More latrantium canum voraciterantes: potest et legi *blacterantes*: quod proprium est eorum qui mendacia funditant, et affanias jactant. *Ber.*

In Tullianum compingunt] Calpurnius Flaccus Declam. iv. p. 386. 'Video carcerem publicum saxis ingentibus structum, angustis foraminibus tenuem lucis umbram recipientem. In hunc conjecti, robur Tullianum prospiciunt, et quoties jacentes ferati postis stridor excitat, examinantur, et alienum supplicium expectando suum discunt.' Elmenh. *Omnes* scil. non *quosdam* vel *alios*; ut male vertitur pro *illos* in Luciano t. ii. p. 609. Oud. *Statimque vinctos in Tullianum compingunt*] Ob cantharum a Matris Deum pulvinari subreptum. In Plautina Menechmo ille: 'At ego te sacram coronam surripuisse Jovi scio: Et ob eam rem in carcerem ted esse compactum scio.' *Pric.*

Quod gerebam, apud fani donarium] 'Donarium' hic non intellige 'templum,' ut ait Pricæus, sed proprie conclave templi et fani, quo reponebantur dona et *ἀναθήματα*. Vide ad Virg. Æn. xii. 149. et ad Lucan. lib. ix. 516. 'Nec Eois splendent donaria gemmis.' Oud. *Apud fani donarium*] Apparet vel ex his verbis non in

aperto ista mendicabula sacrificasse. 'Donarium' heic, templum intellige, ut in Floridis: 'Ibi donarium Deæ opulentum:' sic, 'concio,' 'civitas,' 'senatus,' &c. vide XVIII. 7. A. Gellium. *Pric.*

Alterâ die productum me, &c. vœnui subjiciunt] 'Produci' heic proprie: supra lib. VIII. 'Ad mercatum producimur:' ubi dicta p. 169. vide. *Idem.*

Per iter arduum scrupis] Donatus ad v. 4. Andr. 'Nimis molestæ sunt pedibus scrupulosæ viæ.' *Idem. Pariter]* Lege, per. Beroald.

Nec die tantum, verum perpeti etiam nocte lucubrant pervigilem farinam] Curtius lib. v. 'Ne nocturna quidem quiete diurnum laborem relaxante.' *Pervigilem* metonymice pro *pervigiles*: ea operis enim pistorii disciplina. Firmicus III. 10. Mathes. 'Eorum artes erunt aut sordida, aut squalidæ, ex quibus vigiliæ perpetuæ operatoribus exiguntur: quales sunt confectores coriorum, fullones, lanarii, pictores' (scribe, *pistores*.) &c. *Pric. Verum perpeti etiam nocte, &c.]* Vide supra p. 35. dicta. *Idem.*

Sed mihi, ne rudimentum servitii perhorrescerem, norus Dominus loca et lautia prolixè præbuit] Oxon. *Sed dum rudimentum, &c.* haud æque bene: nam et Lucianus τὸν ἐπὶ μισθῶ συνόντα, ne quid servile timeat, ait laute initio tractari. Vide et Suidam in κατὰχύσματα. *Idem.*

Et cibaribus abundanter instruxit præsepium] Lib. VII. 'Præsepium meum passim hordeo repleri jubet:' ad quem locum p. 142. notata confer. *Idem.*

PAG. 184 *Illa otii suginæque beatitudo]* Puella supra VI. ad hunc asinum ipsam: 'Inter cibos delicatos, et otium profundum, vitæque totius beatitudinem,' &c. *Idem.*

Molæ m. adstituor] Pricæus cum Tollo malebat hic quoque edi *molam*, quia lib. III. init. est 'tribunal adsti-

tuor.' Et passim sic Auctor aliis etiam compositis jungit *Accusativum*; ut aliquoties habuimus, et aliquot exempla rursus colligam ad p. 187. 'sermo meas defertur aures.' Vide et Arntzen. ad Plin. Paneg. c. 23. Sed contra Codd. consensum nihil innovandum censeo. Cur enim hos casus potius non varii? quod elegantia est. *Matutino* Pith. *Oud. Molæ, quæ maxima videbatur, matutinus adstituor]* Fortasse *molam, &c. adstituor*: sic supra III. 'tribunal adstituor:' ad quem locum confer Servium CXXXVI. 5. adductum. *Videbatur, est, erat*: vide olim pag. 5. ad Apologiam notata. *Pric.*

Velata facie, &c.] Eleganter Secundus in Anthol. lib. I. c. 33. N. 21. de asino: Οὐχ ἄλλῃς ὄττι μύλοιο περιδρομον ἄχθος ἀνάγκης Σπειρηδὸν σκοπέεις κυκλοδιώκτος ἔχω. ubi vide Brødæum. *Oud. Velata facie, propellor ad incurva spatia, &c.]* Velata facie, ne vertigo labori officeret. Ita Sampson, effossis oculis, in pistrinum missus, Judic. 16. 21. *Pric.*

In orbe termini circumfluentis] In Pal. et Fux. sic *ti*, in Pith. *tinini*. Ait vero Pricæus, *termini* mendosum esse, aut quid velit nesciri. Verum rectissime explicuit Floridus, esse 'exterius latus semitæ, quod altius exurgens colibebat jumentorum pedes, ne extra canalem vagarentur.' Omnia enim dicuntur *termini*, quibus quis circumscriptus expatiari ulterius nequit. *Oud. In orbe termini circumfluentis, &c.]* Τὸ *termini* (de quo nihil nemo) mendosum est, aut quid velit nescimus. *Pric.*

Vagarer errore certo] Pacatus Panægyrico: 'Quin ipsos viæ implicabat errores: et nunc dexter, nunc lævus, nunc vestigiis suis obviis, incertum iter ancipiti ambage tenebat.' Qui locus facile quem inducat ut *incerto* in Appuleio malit: at *certo errore* ὀξύμωρον est, qualia plura in hoc Scripto. *Errore*, quia in orbem jugiter errabat:

certo, quia machinæ alligatus, in eodem semper orbe versabatur: nec potuit incerta ponere vestigia, et huc illuc ferri. Apposita ad hunc sensum etiam quæ de Planetis a Beroaldo adducta. *Idem.*

Nec tamen sagacitatis ac prudentiæ meæ, &c. oblitus] Vide supra p. 77. adnotata. *Idem.*

Cum inter homines agerem, vidissem, &c.] Sui hic oblitus est Auctor. Non enim solum, cum homo erat Lucius, viderat tales molas ab asinis circumagi; sed etiam ipse asinus factus similes machinas circumrotaverat. Dixerat enim Auctor lib. vii. p. 143. 'Namque ordeum meum frictum, et sub eadem mola meis quassatum ambagibus venditabat. Mihi vero per diem laboriosæ machinæ adtrito,' &c. Cautius ergo Auctor Dial. Asini Græcus, qui priora narraverat t. ii. p. 597. hoc loco p. 610. modo dicit: ἐγὼ δὲ ἠπιστάμην, ὅπως χρῆ ἄλειν, πολλάκις μαθῶν, vel, ut in aliis, παθῶν, προσεποιούμην δὲ ἀγνοεῖν. *Oud.*

Tamen ut expers et ignarus operis, stupore mentito defixus hærebam] Stuporis voce heic utitur Latinissime. In fragmentis vet. Poëtarum: 'Domiti modo terga juvenci Quid premit, et tenerum currere cogit equum, Dum stupet, ac novus est?' Servius ad Æneid. vi. 'Hæc autem pertinent ad victimarum explorationem: ut, si non stupuerint, apte probentur.' Pontius μεταφορικῶς de homine, in vita Cypriani: 'Aiunt Apostoli literæ, neophytos præteriri debere: ne stupore gentilitatis nondum fundatis sensibus adhærente,' &c. et Florus ii. 12. 'Tertius' (dies) 'captivos, ipsumque Regem,' (exhibuit) 'attonitum adhuc, tanquam' (malim et tanquam) 'subito malo stupentem.' *Pric.*

Quod enim rebar] Perperam contra Mss. et Edd. Scriverius eiecit τὸ enim. Namque illud eleganter post quod sive quia παρέλκει. Terent. Hec. iii. i. 31. 'Quia enim qui eos gubernant.' Im-

mo diserte infra p. 194. 'Quod enim putaret ab ea profectum.' Lib. x. p. 227. 'Quod enim sarcina prægnationis oneratam eam relinquebat.' Lib. xi. p. 252. 'Quod enim sedulo percontaveram:' ubi etiam errat Pricæus. De Philos. Mor. p. 614. 'Quod enim his rebus nocetur.' Sic Mss. Vulgo, *Et enim. Oud.*

Vel otiosum certe cibatum iri] Lib. vii. 'Domi me conclusum et otiosum, hordeo secto fabaque et vicia saginari.' *Pric.*

Circumsteterunt me, &c. atque, &c. plagus ingerentes aceruatim, &c.] ii. Maccab. 3. 26. παραστάτες ἐξ ἐκατέρου μέρους, ἐμαστίγουν αὐτὸν ἀδιαλείπτως. *Idem.* *Plagus ingerentes]* Sic 'fustes congerere' apud Phædrum. *Idem.*

Ut cunctis consiliis abjectis, ilico scitissime taniæ sparteæ totus innixus, &c.] Lib. iv. 'Statui jam dolis' (quos heic consilia vocat) 'et fraudibus abjectis, asinum me bonæ frugi Dominis exhibere.' Terent. iv. 1. Andr. 'Quantasque hic suis consiliis mihi confecit sollicitudines.' Virgilius xi. 'Consilio versare dolus aggressus, et astu.' *Idem.*

Hac subita sectæ commutatione, &c.] E converso in de Deo Socratis: 'Nec enim mens illa a sua perpetua secta ad quempiam sinitum habitum dimovetur.' *Idem.*

Risum toto cætu commoveram] Lib. viii. 'Cachinnos circumstantibus commovebat.' *Idem.*

Maxima diei parte transacta] Horatius: 'Quarta jam parte diei.' Ennius apud A. Gellium: 'Magna cum lapsa diei Pars foret.' Virgilius: 'Melior quoniam pars acta diei.' *Id.*

Refectione indigus] *Indigus*, quod habent Guelf. pr. Oxon. Bert. est a Beroaldo in contextum receptum: cum alii et Edd. pp. item Junt. pr. Ald. haberent *indignus*. Jungi autem τὸ *indigus* solet Genitivo, nusquam, quod sciam, Ablativo; nisi quis forsan ita legendum putet locum Cice-

ronis in Parad. iv. 'rebus ad victum necessariis indigunt?' de quo consule J. Hild. Withofium in Orat. de Pace A. 1746. p. 32. &c. D'Orvill. *indigens*, quomodo in Solino c. 52. 'nullius ad escam opis indigi.' Mss. 5. et Edd. Ald. cum Grass. dant male *indigent*. At Mss. Florent. Pal. cum Edd. Vulc. sec. Elmenh. Scriv. dant *indiguus*; quod quidem et ipsum alibi non occurrit, sed et a ceteris Mss. in quibus est *indignus*, corroboratur, et Analogiæ est conveniens. *Indiguus* enim ab 'indigeo' formatur, ut 'adsiduus' ab 'adsideo,' 'continuus' a 'contineo,' &c. Oud. *Eximie fatigatus, et refectioe virium vehementer indigus*] Indigus refectioe virium, quia eximie fatigatus. De Paulo Act. 9. 19. *Λαβῶν τροφήν, ἐνίσχυσεν.* adde quæ ad Act. 27. 34. adnotata. *Pric.*

Fame perditus] Sic 'tussi perditus' Lucilius apud Donatum, Eun. 11. 3. vide supra ad lib. iv. init. notata. *Idem.*

Inoptabilis officinæ disciplinam cum quadam delectatione arbitrabar] Apud Petronium: 'Alternos opponebam foramini oculos, et veluti quodam cibo replebam me.' *Arbitrabar*, inspiciebam: ut sæpius in his libris. *Inoptabilis, ἀπεύκτου*: (ut apud Virgilium 'inamabilis') *κατὰ νότι στέρησιν.* Vide 11. 6. A. Gellium. Hesy chius: 'Ἀπόθητος' μὴ φιλούμενος. *Idem.*

PAG. 185 *Vibicibus livedinis*] *Idem, libidinis.* Colv. Sic et Pal. Flor. D'Orv. Fux. Pith. Guelf. et Oxon. miscens *b* et *v*, *vibicibus libidinis*. Floridus hic hypallagem statuit pro *livedine vibicum*. Salmas. in Plin. Exerc. p. 89. legit *livedineis*: ut sæpe vidimus *eis* et *iis* contracta fuisse in *is*. In Guelf. pr. *libidis*. Hinc forsã simplicior lectio vera sit *vibicibus libidis*. Quid tamen, si *livedinis* sit Adjectivum a Noninat. 'livedinus,' ut 'cærnulus' et 'cæruleus,' aliaque. Certe huc facit locus e Flor. N. 9. 'si quis ex illis libidinis' sive *invidis*: ubi iti-

dem in Mss. Flor. et Voss. Coll. est *libidinis*, in aliis *lividis*. Hinc verbum 'lividinare' pro livore laborare apud Petron. c. 138. de quo vide N. Heinsii et J. G. Grævii mutuas litteras in Epist. Corp. t. iv. pag. 306. 307. &c. *Lividulis*, quod voluit Markland. ad Stat. lib. iv. Silv. 9. 24. non videntur corrupturi fuisse librarii: *vicibus Pith. Oul. Vibicibus livedinis totum eutem depicti*] Pollux 111. 8. ubi de ergastulariis et mancipiis: *Μωλώπων τὸ δέρμα μεστὸν ἔχειν.* Huc referas Hesy chiana illa: *Φουίλους μαστίγας, διὰ τὰ τῶνα φοινίσσειν.* *Depicti*, venustissime: apud Plantum ille: 'Meum futurum corium pulchrum prædicas, quem Apelles atque Zeuxis duo pigmentis pigmentis ulmeis.' *Pric.*

Scissili centunculo] Guelf. pr. *scissili*, Oxon. a m. pr. *scissibili*, D'Orv. *cicili*: ex quo, cave, ne effingas *cilicio* vel *cilicino*, de quo vili veste præter Salm. ad Solin. c. 23. 'tentoria cilicia' (sic Mss. tres, bene), multi collegere multa, et adi potius ad lib. 1. p. 5. 'futili centunculo:' et Markl. d. loco. Hic quoque, ut ibi, in Pal. D'Orv. Edd. Junt. Ald. Colin. *centunculo*. Oud. *Scissili centunculo magis inumbrati quam obtecti*] 'Frigida consuti velabant inguina panni.' In vetere Onomastico: 'Centunculus, γναφάλιον.' Cyprianus Epist. LXXVII. ad fideles in metallo constitutos: 'Pannis illic exiguus, &c. vestis argenti-bus deest:' confer quæ supra in hanc mentem p. 4. adnotata, et, quod verbum *inumbrati* spectat, vide Suidam in *ἐπιλονγάζεσθαι*. *Pric.*

Nonnulli exiguo tegili tantummodo pubem injecti] Agatharicides de mulieribus in Ægypti aurifodinis versantibus: *ὄθως ἕλωσμένα δυσπροσώπτως, ὥστε μόνην τὴν τοῦ σώματος αἰσχύνην κρύπτειν ἀλήθουσιν.* *Idem.* *Exiguo tegili*] Juvenal. 'Et tegetis pars Dimidia brevior.' Infra hoc lib. 'Stramen aliquod, vel exiguum tegimen parare.' *Idem.*

Tunicati] Onomasticon vetus: 'Tunico, χιτωνίζω.' *Idem.*

Frontes litterati] Glossæ veteres: 'Litteratus, γεγραμμένος.' Hoc sæpius in Plauto. Petronius: 'Eum hæc nota litteratum esse.' Seneca etiam Ludo de Morte Claudii 'litteratum Cilicem' dixit. Servorum nequam frontes inuri inscribique a dominis solebant. Diogenes Laërtius lib. iv. de Dionis patre ante servo: 'Ἐχων οὐ πρόσωπον, ἀλλὰ συγγραφὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῆς τοῦ δεσπότητος πικρίας σύμβολον. Ulpianus Fragmentis: 'Dediticiorum numero sunt, qui pœnæ causa vincti sunt a domino, quibus vestigia scripta fuerunt: ubi recte alias scriptum, quibusve stigmata scripta f. Cajus enim de iisdem: 'Ant in quorum facie vel corpore quæcumque indicia aut igne aut ferro impressa sunt.' Quo facit D. Augustinus in Epist. ad Galatas: 'Stigmata dicuntur notæ quædam pœnarum servilium: ut si quis, verbi gratia, servus, in compedibus fuerit propter noxiam, id est, propter culpam, vel hujusmodi aliquid passus fuerit, stigmata habere dicatur: et ideo in jure manumissionis inferioris est ordinis.' Qui locus plane ad hos dediticios nostros servos pertinet: ut et ille Isidori Origin. ix. 'Propter suppliciorum notas, quas manifeste perpassi sunt, ad dignitatem civium Romanorum non pervenerunt.' Tertullianus de Resurrectione carnis: 'Oro te, si famulum tuum libertate mutaveris, quia eadem caro atque anima permanebunt, quæ flagellis et compedibus et stigmatibus obnoxia retro fuerant.' Nec plura addo in re manifesta. Dixit de his frontibus inscriptis abunde Lipsius Elect. ii. p. 58. *Colc.* *Frontes litterati]* Macrobius Saturnal. i. 11. 'Servus compeditus, inscripta fronte.' Valer. Maximus vi. 8. 'Vinculorum pœna coercitis, inexpiabilique literarum nota per summam oris contumeliam inustus.' Bion de patre suo apud

Diogenem Laërtium: 'Ἐχων οὐ πρόσωπον, ἀλλὰ συγγραφὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῆς τοῦ δεσπότητος πικρίας σύμβολον. vide et in Ἰστρούανη Hesychium. Martialis: 'Et numerosa linunt stellantem splenia frontem: Ignoras quid sit? splenia tolle, legas.' *Pric.*

Capillum semirasi] Servitia, quæ in pistrinis et ergastulis semirasa erant. Turnebus Adversar. lib. xx. cap. 9. Lipsius Elect. lib. ii. c. 15. Scaliger ad Catullum p. 54. *Elmenh.* Ed. Vicent. *semirasci.* *Id.* *Capillum semirasi]* Cyprianus ubi supra: 'Semitonsi capitis capillum horrescit.' Artemidorus: 'Ὅσπερον δ' ἂν τῆς κεφαλῆς ψαλδὸν ἔχοι τις, οὐκ ἂν εἰς συνείδητος, εἰς ἔργον δημοσίον κατακρίθησεται. τοῦτο γὰρ κακὴ παράσημόν ἐστι τοῖς δικαζομένοις.' *Pric.*

Pedes annulati] 'Compede suras Cruraque signati nigro liventia ferro.' Martialis: 'Has cum gemina compede dedicat catenas Saturne tibi Zoilus, annulos priores.' *Idem.*

Tum lurere deformes] Supra lib. i. 'Lurore, &c. deformatas.' Wower. *cutim l. d.* illepide, cum præcesserit, 'cutim depicti.' *Idem.*

Atque adeo m. luminati] Martian. Cap. lib. i. p. 17. vs. 27. p. 237. 6. lib. ix. p. 305. 20. Tertullian. Apolog. *Wass.* *Atque adeo male luminati]* Fortasse melius ideo reponas. *Pric.*

Ut in modum pugilum] Ambrosius de Officiis libro i. fol. 8. 'Quoniam qui non subscripserint ad coronam, non tenentur ad laborem certaminis; non se perfundunt oleo, non oblinunt pulvere, quos manet gloria, expectat injuria.' Tertull. de Pallio c. 4. de corona militis c. 3. *Elmenh.*

Qui pulvisculo perspersi dimicant] Vix possum credere non irreptitia esse: sunt tamen et in Oxon. Ms. *Pric.*

Farinulenta] *Farinulenta,* fidenter cum Scriverio exhibui. Lipsii enim et Florentinis membranarum accedunt Regins, Fux, D'Orvill. Palat. Pith.

Gnelf. ambo; et antiquos τὸ cinis in feminino genere usurpasse, jam Lexica docent ex J. G. Vossio in Anal. lib. 1. cap. 29. quem omnino vide, et Scalig. ad Ausonii Parent. cap. 27. Maff. in Mus. Ver. p. 171. 'cinis hic adoperta quiescit.' Dein curie D'Orv. forsam pro cariei: quia ita scripserunt quidam librarii, nisi sententia, cinere feminine posse dici, sed sequitur 'cervice cariota:' ubi in Palatino etiam curiosa. Oud. *Farinulento cinere sordide candidati*] Hesychius: Καθηθαλωμένην τεφρωθεῖσα. Alluditur hic ad morem Veterum magistratus toga caudida petentium: quo et pertinet Onomastici illud: 'Candidatus, λευκοέμων.' *Sordide candidati, ὀξύμωρον*, quale VIII. 'deformiter formati.' Bene autem tribuit sordes pistrino. Firmicus III. 10. 'Eorum artes erunt, aut sordidæ, aut squalidæ, &c. quales sunt confectores coriorum, &c. pistores' (ita supra p. 184. legendum monui), &c. et ibidem c. 11. 'In talibus artibus positos, quæ gravibus oronibus,' (scribe odoribus, vel operationibus) 'aut sordibus squalidæ sunt: ut sunt fullones, aut coriorum confectores, aut caligarii, vel pistores,' &c. *Pric.*

Quid, vel ad quem modum, &c.] Sic πῶς ἢ τί Matth. x. 19. *Idem.*

Muli senes, vel cantherii debiles] Non equi et asini tantum, sed et muli pistrini adhibiti. Isidorus (ex Veterum ut videtur quopiam) Orig. XII. 1. 'Mulus, &c. jugo pistorum subactus, tardas molendo ducit in gyrum molas.' τὸ vel est et, quod plus semel (ni fallor) monitum. *Idem.*

Capita demersi] Gueff. pr. a m. sec. Oxon. a m. pr. demensi. Ill. N. Heinsius ad Ovid. Fast. lib. 1. vs. 141. et Valer. Flacc. lib. VIII. 65. volebat demersi vel diversi. Confer notata ad p. 179. h. l. Sed et vide ad Nasonem et Valerium commentarium Burmanni, docentis, mergere sæpe nihil aliud esse nisi omnino declinare, depri-

mere. Adde quæ scripsi ad Lucan. lib. VII. 183. 'Signiferi mersere caput:' ubi miror, eum sensum non admitti a Burmanno. Stat. lib. II. Silv. cap. 1. 'Tollis mersum luctu caput.' Senece. lib. 1. Nat. Quæst. c. 16. de Pathico: 'Cum compressus erat, et caput merserat.' Boëth. I. III. Cons. Phil. pros. 11. 'In terras capite demerso.' Eginhart. in Vita Caroli M. c. 32. 'Equus capite deorsum merso decidit.' Male enim hoc Clar. Canuegieterus ad Aviani Fab. XI. mutari conatur in *verso*. Adde Interpretes ad Silium lib. x. vs. 78. 'Erroresque feræ sollers per devia mersa Nare legit.' Immo et infra lib. x. pag. 230. 'gravedine somno lenta jam demersus.' Qui locus egregie firmat Valerium I. VIII. 65. 'lumina somno Mercurius.' Præterea initio Heinsius inculcat *qui*. Sed contra Appuleii genium, de quo consule notata ad lib. 1. p. 16. Oud. *Circa præsepia capita demersi*] 'Demersi,' κύψαντες. qua voce summa ingluvies denotatur. Vide supra p. 151. notata. In vetere epigrammate: 'Cerne ut demerso torridus ore bibat.' *Pric.*

Moles Paleorum] D'Orvill. insulse, mores. N. Heinsius ad Ovid. lib. v. Metam. vs. 450. et I. F. 450. substituere conatur, sicut hinc alibi citat, culmos. Accedere viro ingenioso nequeo. Bene grandes acervi magnique cumuli dicuntur *moles*: ut sæpe a Nostro aliisque magnum quodcumque corpus vocatur *moles*. Adi ad lib. VI. p. 119. 'Pinnarum nutantium molibus.' De sarcina lib. VII. p. 144. 'Tanto me premebat pondere, ut sarcinæ molem elephantum, non asino paratam putares.' Tum Oxon. a m. pr. Gueff. pr. *paleorum*. Oud.

Cervice cariota vulnerum putredine] Ni exulcerati sequeretur, maluissem *ulcerum*: vulnera sive ulcera hujusmodi video *pantices* dicta. Gloss. 'Pantices, ἔλκη κτηνῶν ἐν τραχήλῃ.' Ibidem: 'Panceps, ἔλκος κτήνους ἐπι-

τραχήλου,' scribe, *Pantices*, ἔλκη κ. ἐπιτραχήλια. *Pric.*

Follicantes nares, &c.] Sic 'narium folles,' Prudentius in *περιστεφ.* dixit. *Glossarium*: 'Follex, ἀσκός, θύλακος καμίνου.' *Glossæ* aliæ: 'Φύσα χαλκίως, follis.' *Idem.*

Hiulci] Vide quæ olim p. 113. ad *Apologiam* allata. *Idem.*

Pectora copula sparteæ tritura continua exulcerati] *Juvenalis*: 'Tritoque trahunt epirhedia collo Segnipedes, dignique molam versare nepotis.' *Pollux* de bajulis tractans, *τριβήν* dixit. Τύλη (inquit) ἐκαλεῖτο ἡ ἐπὶ τοῖς τραχήλοις αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀχθέων γινόμενη *τριβή.* vii. 29. *Talia* et *Hesychnii* illa: Χειριβρώτῳ δεσμῶ τοῖς πυκτικαῖς ἰμάσι· διὰ τὸ τὰς σάρκας διακόπτειν καὶ ἀναλίσκειν. supra lib. vii. 'Per diem laboriosæ machinæ attrito:' adeo male heic *tritura* vox a nonnullis mutata. *Copula* heic, est quam paulo supra 'tæniæ sparteam' dixit: sic 'stuppa tortas copulas,' apud *Nonnium Accius*: ubi et doctissimis viris qui pro *stuppa*, *sipa* scribunt, non possum assentire: ita enim et 'stuppeum tormentum' in *Apologia* *Noster.* *Idem.*

Perpetua castigatione ossium tenuis renudati] Vide supra p. 144. sub f. notata. 'Castigat, *νοθετεῖ*, δέρει.' Ita *Latinus* τὸ *Pauli ὑπαπιάζειν*, 'castigo' vertit. Passim hoc sensu etiam in *Jure* occurrit, extenditurque ad fustes et ad flagella. *Idem.*

Multixia circumcisione] *Negligenter* *Elmenh. Scriv.* et *Flor. Edd.* habent *multijuga*. Tum *circuitione* posset adstrui loco *Capitol.* in *Maximinis cap.* 3. 'equum admisit multis circuitionibus.' Sed *circumcursione* sine dubio vera est lectio, quam etiam servavit *Ed. Junt. post.* probata itidem a *Scriv. Pric. Florido. Guelf. pr. circumcusione.* *Discursus* jam vocavit p. 184. *Gyros* poëta incertus apud *Pith.* l. iv. *Epigr.* p. m. 134. 'Linque precor gyros. Poteris pistore ministro

Candentis quadræ munus habere sedens. Per te namque terens *Cerem*, patiēre labores, Quos, quærens natam, pertulit ipsa *Ceres.*' Sic leg. est ille locus. Frustra igitur divina-verat quoque *Sopingius*, *circumpisatione* vel *circumtrusatione.* *Oud. Multixia circumcisione*] Scribe cum *Florent. Cod.* et *Colvio*, *circumcursione.* *Pric.*

Veterna atque scabiosa macie] *Guelf. pr. Oxon.* a m. pr. *veterana*, *Guelf. sec. uterrima.* At *Reg. Fux.* et *D'Orv.* cum *Lips. veterna* pro *veternosa*, *inveterata*, ut edidere *Colv. Vulcan.* *Ed. pr. Merc. Wow. Pric. Flor.* probavitque *Barthius* l. xxxiii. *Advers.* c. 5. e *Fulgentii* 'veterna rupe;' sed non satisfacit. Magis idoneam auctoritatem desidero; licet eo satis inclinem. At substantive 'morbi veterno implicatus' dixit quoque *Auctor* lib. x. p. 216. *Oud.*

Talis familia funestum mihi etiam metuens exemplum, &c.] 'Talia jam metuens misero mihi parari.' *Interpres* *vetus* *Tobia* vii. 11. 'Expavit, sciens quid evenerit illis septem, &c. et timere cœpit ne forte et huic similiter contingeret.' *Lib. iv.* hoc eodem sensu: 'Tunc ego, miseri commilitonis mei fortunam cogitans,' &c. et viii. 'Quæ res incutiebat mihi non parvam sollicitudinem, videnti tot vultneribus largiter profusum cruorem: ne quo casu *Deæ peregrinæ* stomachus, ut quorundam hominum lactes, sic illa sanguinem concupisceret asinum.' *Calpurnius* v. *Declam.* de carcere publico: 'In hunc conjecti robur *Tullianum* prospiciunt, &c. et alienum supplicium exspectando' (bene *Lipsius* *aspectando*.) 'suum discunt.' Nec forsā aliud heic *exemplum* quam *supplicium.* *Tacitus* *Annal.* xv. 'Adversus sotes novissima exempla meritos.' *Gell.* vi. 14. 'Veteres nostri exempla pro maximis gravissimisque pœnis dicebant.' *Cicero* *Philipp.* xiv. 'Crudelissimis exemplis

interemit.' *Idem.*

Veterisque Lucii fortunam recordatus, &c.] Vide supra p. 133. notata. *Idem.*

Ad ultima salutis me tandem trusum, summisso cap.] Quod ad Participium *detrusus* adinet, verissime judicavit Brantius. Sic diserte in uno Florent. scribitur, al. *detruzus*. Vide Drakenb. ad Liv. lib. xxvi. c. 19. § 4. In Edd. Vett. usque ad Colvium legitur, *et ad ultima salutis me tandem trusum*: sed tunc copula *et* abundat. *Et ad ultima salutis jam detrusus* cum Wower. et Pric. edidit Vulcan. Ed. sec. sed in prima cum Colv. et Merc. *et ad ultima s. jam detruux*. Nec satis accurate varias Mstorum lectiones exhibuerunt viri docti. Nam in Florentinis membranarum exaratur: *Et ad ultimum salutis me tandem trusus*, supra *me* scripto *meæ*. In Palat. *Et ad ultima s. me tandem trus*. atque ita Oxon. nisi quod *ultimum* et *trusum* misso habeat. D'Orvill. et Guelf. ambo, *et ad ultimum s. meæ* (*me* Guelf. pr. et sec. a. m. sec.) *tandem trus*. In Pith. *ultimam salutis me tandem trusum*. Immo Bertin. *et ad ultima s. metam detrusum*, si fides excerptis meis. Certe in Regio et Fuxensi Codice est sic: *Et ad ultimam salutis meæ tandem trus. summisso*. Al. *transsummisso*. Scilicet omnis error natus est, quod *sus* exciderit ob viciniam *detrusus summisso*. Hinc, quia putarunt Accusativum esse *trusum*, ex *metam de fecere me tandem*: unde reliqua variata sunt. Nam adparet clarissime, a Stewechio verissime emendatum esse, quod multis confirmavit Pricæus, et jam ante me receperunt Scriverius et Floridus, *et ad ultimam salutis metam detrusus*. Sic lib. II. p. 30. 'navis ægre ad ulterioris ripæ marginem detrusa.' Sil. Ital. lib. xv. 43. 'Stygias Erebi detrusit ad undas.' Passim *detrudi* dicuntur, qui pejorem accipiunt sortem. In Septim. de B. Tr. lib. iv. c. 2. 'Ac restantes detrudere umbonibus, moxque detrusos obtruncare.'

Sic optime Ms. Perizon. Vulgo, *repulsos*. De *ultima salutis meta* vide Pricæum, et notata ad lib. III. p. 61. *Oud. Et ad ultima salutis jam detrusus, &c.]* Vicent. edit. et Oxon. Ms. *E. u. u. s. me tandem trusum, &c.* bene itaque a Stewechio emendatum, *E. a. u. s. metam detrusus*. 'Salutis meta ultima' est, quæ Petronio, 'fatalis meta': sic supra IV. 'ultimas vitæ metas' dixit: et lib. VIII. exeunte, 'Fortunæ ultimum turbioem.' Pro *detrusum*, Lipsius, Cælius Rhodig. et alii *detruux* malunt: quæ vox ut quid sit nescio, ita alteram rectiorem præsto. Æmilius Probus de Dionysio in vita Timoleontis: 'Ut non solum auribus acciperetur, sed etiam oculis cerneretur, quem, et ex quanto regno ad quam fortunam detrusisset.' Sic, 'de summo felicitatis gradu ad ima detrusus,' apud Horatii veterem Scholiasten: 'in luctum et dolorem detrudi,' apud Ciceronem ad Q. Fratrem: et, 'Ad mendicitatem detrudere se,' apud Plautum Menæchmo. *Pric.*

Summisso capite mærebam] Horatius: 'Demitto auriculas, ut iniquæ sortis asellus.' Glossæ: 'καθεμμένος, ὁ στυγνός, dejectus, submissus,' &c. *Idem.*

Ingenita mihi curiositate, &c.] Quam alibi 'familiarem curiositatem' vocat, et infra hoc libro 'genuinam curiositatem.' *Idem.*

Priscæ poëtica divinus auctor] Ejus elogia collegit Lipsius ad Velleium, quibus adde Antholog. lib. I. c. 67. *Elmenh.*

Gratias asino meo memini] Tertullianus cap. 42. de Præscript. 'Ceterum nec Præsidiibus suis reverentiam noverunt:' figura Græca. *Pric.*

PAG. 186 *Variisque fort. exercitatum]* Verum ait Stewech. in talibus majorem usum esse vocis *exercitus*, quam *exercitatus*. Sed creberrime confundi eas, nec sine exemplo esse ultimum, videre lector potest ad Sueton. Tiber. c. 6. 'pueritiam habuit

exercitam.' Sicut contra in bonam partem l. x. p. 231. Vir alioquin exercitus pro exercitatus. Quare non amsim admittere Stewechii conjecturam, licet et eam Pricæus suam fecerit. *Oud.* Variisque fortunis exercitatum] Reposuerim, exercitum. Virgilius: 'Nate Iliacis exercite fatis:' ubi Servius: 'Fatigate: nam exercitatus peritum significat.' Gell. lib. xx. cap. ult. 'Per negotiorum intervalla, &c. exercitus defessusque sum.' Idem ix. 3. de Philippo Macedone: 'Negotiis belli victoribusque affectus exercitusque.' Macrob. in Saturnal. 'Ego Disarium nostrum inexercitum non relinquam:' supra heic lib. vi. 'Ærinnis exercita.' *Pric.*

Etsi minus prudentem, multiscium certe reddidit] Πολυμαθη enim οὐ νόον διδάσκει: ut olim Heraclitus dixit. Pro etsi, malim si reponi: nec enim plane imprudentem se vocat, at modeste prudentiæ opinionem detrecat. *Idem.*

Suave comptam] In loco l. i. [vid. Not. Delph. ad h. l.] legendum, vera compertu. Hic suavem compertam erit fabulam, quæ comperta est, esse suavis. Et sic etiam in Pithæano. Quia tamen Mss. ceteri et Edd. habent suave comptam, neque ut fictam fabulam, sed veram historiam narrat Auctor, adprime mihi placet altera Colvii conjectura, suave conditam: ut passim de lepore et suavitate orationis dicitur. Sexcenties vero Auctor neutrius generis adjectivo pro adverbio utitur, ut aliquoties monendum habuimus. *Oud.* *Suave comptam]* Lege suavem compertam: sic supra i. 'Me vera comperta memorare.' *Pric.* *Suave comptam]* Suaviter ornatam: nomen pro adverbio est. Potest congruenter legi compertam, ut codex manuscriptus habet. *Beroald.*

Qui me pretio suum fecerat] Supra heic, 'Adest, ut dato pretio rem suam secum ferat.' E converso lib. x. 'Qui me nullo vendente comparave-

rat, et sine pretio suum fecerat.' *Pric.* *Bonus alioqui vir, et apprime modestus]* Χρηστός, ἐπιεικής. Vide ad Matth. i. 19. notata. Infra hic lib. xi. 'Vir alioqui gravis, et sobriæ religionis observatione famosus.' *Idem.*

Pessimam, &c. conjugam] De eadem infra: 'Ad detegenda quoquomodo pessimæ fœminæ flagitia:' infra lib. x. 'Proprius pessimæ fœminæ filius:' ibidem: 'Nescius fraudum pessimæ mulieris:' et ii. 'Hi pessimam fœminam statim, &c. vivam sepeliendam,' &c. Euripides: Ὁ παγκρατιστή, καὶ γυνή· τί γὰρ λέγων Μειζόν σ' ὕνειδος ἐξέλποι τις ἄν; *Idem.*

Ante cunctas, &c. longe deterrimam] Virgilius: 'Scelere ante alios immanior omnes:' et alibi: 'Ipse ante alios pulcherrimus omnes.' *Florid.* 3. *Noster:* 'Præcipuum beneficium, et longe ante cetera præcellens.' *Idem.*

Ut hercules ejus vicem ego quoque, &c. ingeniscerem] Glossarium: 'Dolen vicem tui, et vicem tuam, συμπαύω σοι.' *Idem.*

Nec enim vel unum vitium nequissimæ illi fœminæ deerat] Q. d. 'Hospitium calamitatis: quid verbis opus? Quamvis malam rem quaerens, illic reperias.' *Plautus:* 'Vah: quid illa potest pejus quidquam muliere memorarier?' Non unum (inquit) vitium deerat illi. Auctor ad Herennium iv. 'A quo tandem abit iste vitio?' *Theopompus de Philippi R. sodalibus, in Excerptis Polybianis:* Τί τῶν ἀσχηρῶν ἢ δεινῶν αὐτοῖς οὐ προσήν; ἢ τί τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων οὐκ ἀπήν; *Idem.*

Flagitia confluerant. scæva, sævu] *Tertullian.* ad uxorem l. ii. c. 4. 'Quis conjugem suam ad convivium Dominicum illud, quod infamant, sine scæva suspicione dimittat?' Sic recte *Scaliger.* Vulgo sua suspicione legitur. *Elmenh.* Sed omnia, prorsus ut in quandam cœnosam latrinam, in ejus animum flagitia confluerant] *Cicero in Verrinis, de Apronio:* 'Immensa ali-

qua vorago aut gurgis vitiorum turpitudinumque omnium.' Arnobius l. v. de Jove: 'Neque ullum turpitudinis genus est, in quo ejus non nomen consociatis libidinibus consecratis: ut videatur miserabilis prorsus ulla non esse causam ob aliam natus, nisi ut esset criminum sedes, &c. locus quidam expositus, in quem spurcitiae se omnes scænarum colluvionibus derivarent.' Philo lib. quod Deus immutabilis: Σύστημα καὶ συμφόρημα κακῶν ἀθρῶν καὶ ποικίλων εἰς ἓν εἶδος συνυφασμένων. E converso, 'sinceram bonarum artium congeriem,' Claudianus suum Mallium vocat: cui simile Ausonii illud: 'Quid aliud et quam ex omni bonarum artium ingenio collecta perfectio?' Notemus obiter locutionem, 'quasi in sentinam confluere.' Sallustius Catilinario: 'Postremo omnes quos aut flagitium aut facinus domo expulerat, hi Romam sicut in sentinam confluxerant.' Scriptor de Excidio Hierosolymitano iv. 6. 'Ex diversis regionibus principes flagitiorum quasi in sentinam confluxerant.' Salvianus l. iii. 'Quid est aliud pene omnis cætus Christianorum quam vitiorum sentina?' et vii. ubi de Carthagine agit: 'Fætebant, ut ita dixerim, cuncti illius cives cæno libidinis, &c. unam illic putes fuisse libidinum fornicationumque sentinam: cænum, quasi ex omni platearum et cloacarum labe collectum.' Affine Taciti illud Annal. xv. 'Per Urbem etiam, quo cuncta undique atrocia aut pudenda confluunt:' et illud apud Declamatorem in Sallustium: 'Quo, tanquam in imam voragine, cætus omnium vitiorum excesserat.' Pric.

[Viriosa, ebriosa] Mulierem viri appetentem Beroaldus ad l. hujus p. 178. existimat dicendam *viriosam*, quia *virosus* a *virus* venit, de quo ad l. vii. p. 145. 'spinas *virosas*.' Sed ibidem æque Mss. plerique et Edd. exhibent male *viriosas*, atque hic *viriosa* in Reg.

Fux. Oxon. Pith. Pal. D'Orv. et Edd. Vett. At putem ego *viriosum* a *vires* derivari, et nil nisi *validum* significare. Sed *virosus* prima longa a *virus*, at prima brevi a *vir* descendere, ut et Lucilius docet in Nonio p. 494. Ed. Merc. Quin immo *viriosa* diserte legitur in Florent. et Bert. ut Vulc. Ed. sec. Wower. et Pricæus edidere. Apposite omnino Scipio apud Gellium l. vii. c. 12. 'Qui non modo vinosus, sed virosus quoque sis:' quo loco egregie confirmatur Fux. Ms. non in mea Coll. lectio *vinosa* pro *ebriosa*, merito probata Rinaldo et Pricæo. Quantopere ludat in similibus sonis Auctor, vidimus et ad l. v. p. 92. Oud. *Scava, sæva, viriosa, ebriosa, pervicax, pertinax, &c.*] Terentius v. 8. Eunuch. 'Fatnus est, insulsus, tardus,' &c. ubi Donatus: 'Hæc pro acervo vitiorum,' &c. Auctor ad Herennium ubi supra: 'A quo tandem abest iste vitio? &c. suæ pudicitiae proditor est, insidiator alienæ: cupidus, intemperans, petulans, impius in parentes, ingratus in amicos, infestus in cognatos, in superiores contumax, in æquos et pares fastidiosus, in inferiores crudelis, in omnes intolerabilis.' In quibusdam hic Mss. *injuriosa*: in aliis *jurgiosa*: et in aliis, (ut et Oxoniensi,) *viriosa*: id est, viri appetens, salax, libidinosa. Colvius (quod eodem cadit) *rirosa*. Servius ad Æneid. xii. 'Virago dicitur mulier quæ virile implet officium: id est, mulier quæ viri aonium habet: has Antiqui *viras* vocabant:' ubi si (quod dicere non audeo) mutandum quid, *virosas*, vel *viriosas* legendum. Porro in Fuxensibus membranis, *vinosa*, non *ebriosa*, legitur: ut vox unaquæque præcedens sequentem adsonantem habeat: quod cum non infrequens Scriptori isti, probabile et hoc loco factum. Pric. *Pervicax, pertinax*] In de Deo Socratis: 'Pervicaci audacia, pertinaci spe.' Donatus ad iv. 1. Hecyr. 'Pervicax: perse-

verans cum quadam vi.' Onomasticon vetus: 'Pervicax, ευστατικός.' 'Pertinax, διάτνος.' *Idem.*

In rapinis turpibus avara, in sumptibus fœdis profusa] Λαμβάνουσα ἀφ' ἑνὸς οὐκ ἔδει, καὶ μὴ εἰς ἄλλο διδοῦσα: ut III. 23. apud Jul. Pollucem. Cicero in pro Cælio: 'Quis in rapacitate avarior? quis in largitione effusior?' Sallustius: 'Alieni appetens, sui profusus.' *Idem.*: 'Quos pessima ac diversa inter se mala, luxuria atque avaritia vexabat: quod ante apud Livium Cato, lib. xxxiv. 'Diversisque duobus vitiis avaritia ut luxuria civitatem laborare.' Seneca pater Octavia: 'Avaris manibus et perdat, rapit.' Seneca filius Epist. cxx. 'Nemo non quotidie et consilium mutat, et votum, &c. nunc pecuniam spargit, nunc rapit: et Præfat. lib. 1. Nat. Quæst. 'Non est tibi frons ficta, &c. nec avaritia, quæ quod omnibus abstulit, sibi negat: nec luxuria pecuniam turpiter amittens, quam turpius, &c. reparat.' Tacitus Annal. XIII. de Narcisso: 'Cujus' (Neronis) 'vitiis per avaritiam ac prodigientiam mire congruebat. Ammianus l. xxii. 'Nec largiendi, nec rapiendi, &c. tenere aliquem modum.' Scriptor de Hierosolymit. excidio VII. 4. 'Ubi se flagitiis ingurgitaverunt, dissipando proprias successiones, diripiunt aliena.' Auctor de cibis Judaicis in operibus Tertulliani: 'Sequitur' (avaritia) 'præcurrentem luxuriam: quicquid hæc per vitia consumpserit, illa per scelera restituit, orbe criminum recurso, ut rursus luxuria eximat quicquid avaritia congesserat: ubi pro recurso, reciproco malim; et pro eximat, exinaniat legi. Dio Cassius de Nerone: Πολλὰ χρήματα ἀνηλίσκετο, &c. πολλά δὲ βιαίως ἤρπάζετο. *Idem* de M. Antonio: Τὰ ἀλλότρια ἤρπαζε, καὶ τὰ οἰκεία προέτετο. Apud Herodianum Pertinax: Τὰ μεγάλα, καὶ ὡς ἔτυχε χαρίζεσθαι, οὐκ ἂν περιγένοιτο, εἰ μὴ ἐκ τοῦ ἠρπάζειν, καὶ βιάζεσθαι. Chryso-

stomus Homil. 22. ad Antiochenos: Πολυτελεῖ φοροῦντας ἰμάτια, πολλὰν περιβεβλημένους τὴν φαντασίαν, &c. τὰ πάντων ἠρπάζοντας, πλεονεκτήσαντας. Plinius, etsi argumento diverso, ad hunc locum concinne: 'Momento nihil magis esse vitandum quam istam luxuriæ ac sordium novam societatem: quæ cum sint turpissima, discreta ac separata, turpius junguntur.' Lib. 11. Epist. 6. *Idem.*

Inimica fidei, hostis pudicitia] Valentinianus Novell. 11. de Manichæorum secta: 'Inimica publicæ disciplinæ, hostis fidei Christianæ.' *Idem.*

Calcatis divinis numinibus] Forte Christianæ religioni addictam innuit. *Colr.* Passim sic 'divinum numen' et 'divina numina' occurrunt, ut p. 186. 'Omnia divina numina: ubi male alii divina, alii numina expungunt. L. XI. init. 'divino numinis nutu.' Crebro 'deorum numina.' Vide ad l. VI. p. 119. VIII. 172. Virg. Æn. IV. 204. Similia videri possunt in Hyg. Fab. 125. 'Divina voluntate deorum: ubi nil ejici debet. Christianam mulierem existimat etiam Pricæus. Vide et Min. Fel. c. 9. *Oud.*

Calcatis divinis Numinibus] *Infra l. x.* 'Calcata Numinum religione.' *Pric.*

Mentita præsumptione Dei quem prædicaret unicum, &c.] Apparet hanc pistoris uxorem Christianam fuisse: magisque id apparet ex *præsumptionis* voce: ita sanam enim ac veram fidem Pagani illudentes appellabant. Tertullianus in Apologetico: 'Hæc sunt quæ in nobis solis præsumptiones vocantur.' In Montani et sociorum Passione: 'Condiscipuli ejus suadebant ut, præsumptione deposita, sacrificaret.' Honorius Ethnicus apud Symmachum 'obstinationis præsumptionem' dixit. *Idem.*

Conjunctis observationibus vacuis] *Edd. Ven. Bas. conjunctis.* Ber. *Junt.* pr. etiam *convictis*; sed recte jam Be-roaldus legi jussit *confictis*, ut est in

Mss. O. deiu vacuens in Guelf. utroque, Pal. Oxon. vanis Edd. Vulc. sec. Elm. Pric. sed male contra Mss. Idem enim significat, ut ostendit Pricæus. Nam et male vulgo *vanas* editur, optimis Mss. *invitis*. Lib. x. pag. 226. 'Vacras fuisse cogitationes meas.' Vide plura ad Lucan. lib. iv. vs. 726. Heins. et Burm. ad Ovid. Met. lib. vii. 785. 'Vacui morsus.' Barthi. ad Calpurn. Ecl. iii. 170. 'Vacui fasces.' Miscell. Obs. vol. viii. p. 205. 235. *Oud. Coniunctis*] Legendum est, *confictis*: hoc est, simulatis, ementitisque. *Beroald. Confectis observationibus vacuis, &c. matutino mero et continuo stupro corpus manciparat*] *Vacuis* pro *vanis* Græcum est. Hesychius: *Κενόν, &c. μάταιον*. Infra lib. x. 'Et cum dicto, vacnas fuisse cogitationes meas, ineptumque metum monstrat.' Colv. qui ergo *vanis* corrigebat, vanam operam insumebat. *Observationes* vocat *ecrimonias* cultui religioso congruentes. In Apologia: 'Vulgatissima observationum consuetudine:' et xi. Miles. 'Vir sobriæ religionis observatione famosus.' *Vanas* autem *observations* vocat hymnos, preces, et *ἀγάπας* illas quibus horis operabantur matutinis veteres Christiani: et quas identidem diffamabant Idololatræ illi, non tam religiosos ritus quam crapulæ libidinisque auctoramenta. Tertullianus ad Uxorem: 'Quis conjugem suam ad convivium Dominicum illud, quod infamant, sine scæva suspicione dimittet?' Paganus apud Minucium Felicem: 'De convivio notum est, passim omnes loquuntur: ad epulas, &c. cœunt cum liberis, sororibus, matribus, sexus omnis homines, et omnis ætatis. Ibi postquam epulas multas, &c. dein sequitur de *concupitiis*. Lucianus de Christianis Peregrinum captivum visitantibus: *Καὶ ἔωθεν μὲν εὐθὺς (Apuleius matutino, &c.) ὄραν ἦν τῷ δεσποτηρῷ περιμένοντα, χήρας τινὰς, καὶ παῖδια ὄρφανα· οἱ δὲ ἐν τέλει αὐτῶν καὶ*

συνεκάθειδον ἔνδον, διαφθείροντες τοὺς δεσμοφύλακας· εἶτα δεῖπνα ποικίλα εἰσεκεκομίζετο, καὶ λόγοι ἱεροὶ αὐτῶν ἐλέγοντο. Pric. Et miserum maritum decipiens] Supra lib. v. 'Reconcinuato mendacio fallens maritum:' maritum autem hoc loco decipiens, quia superstitionis peregrinæ particeps. Plutarchus in conjugal. præceptis: *Θεοὺς οὐδ' ὁ ἀνὴρ νομίζει σέβασθαι τῇ γαμετῇ καὶ γινώσκειν μόνους προσήκει περιέργοις δὲ θρησκείαις καὶ ξένας δεσιδαιμονίας ἀποκεκλείσθαι (malum ἀποκλείσθαι) τὴν αὔλειον. οὐδενὶ γὰρ θεῶν ἱερὰ κλεπτόμενα καὶ λαθάνοντα ὑπὸ γυναικὸς κεχαρισμένως δρᾶται*. Bene autem, quod nec solæ hoc nomine Christianæ laborarent. Tibullus: 'Exhibit quam sæpe time, seu visere dicet Sacra bonæ maribus non adennda Deæ.' *Idem. Matutino mero, &c.*] Juvenalis: 'Et matutino sudans Crispinus amomo.' Supra heic de quadam alia: 'Mero et prandio matutino saucia.' *Idem.*

Subjungi machinæ novitium clamabat as.] *Subjungi* exstat in Regio, Pal. D'Orv. Guelf. sec. Oxon. a m. pr. Coll. Voss. item *ductabat* in Reg. Fux. D'Orv. Coll. Voss. *dictabat* Pal. Oxon. Guelf. ambo; unde haud male forsitan refingi posset, *subjugum m. n. duci* vel *dari dictabat as.* ex lib. vii. p. 143. 'Molæ machinariæ subjugum me dedit.' *Dictabat* certe haud inelegans est, sive dictata dabat et edicebat, ut magistra et dictatrix. Sic 'fata dictare' lib. xi. p. 260. 'Dicere' et 'dictum' sæpe pro 'edicere,' 'edictum.' Nihil tamen temere contra reliquos Codd. et Edd. muto. *Subjungi machinæ* enim recte dicitur, ut Plinio lib. xi. c. 49. 'Subjunctas carpento suo equas.' Et *clamabat* est cum clamore jubebat, poscebat. Vide ad lib. iii. p. 44. 'præcone silentium clamante.' *Oud. Subjungi machinæ, &c.*] Quam supra lib. vii. 'molam machinariam' dixit. Hinc in l. quæritur, ff. de ædilit. edict. 'machinarius asinus.' *Pric.*

Insistens jubebat] D'Orv. *institens*. Fux. *injubebat*. Exsulat τὸ *jubebat* a Pith. Cel. J. Wasse in Misc. Obs. vol. II. p. 397. probabat *institores*, sine dubio tunc volens vel supponens legendum *irrogare* mox; ut *institores* sint ἐργοδιῶκται, operis instigatores. Verum iis hic locum esse nequaquam puto. Pricæus exponit 'urgens et instans.' Et recte, ut opinor. Namque hoc verbum in se habet significationem ardoris, studii, maximæque intentionis. Adi me ad Cæs. lib. III. B. G. c. 14. Val. Flacc. lib. III. 486. 'Animis insiste tuis.' Veget. lib. III. c. 17. 'sicuti hostis vehementius insistit.' Virg. Æn. IV. 533. 'Sic adeo insistit, secumque ita corde volutat:' et apposite Septim. de B. Troj. lib. IV. cap. 13. 'Ajace præcipue insistente.' Inscr. Afric. apud Shaw Itin. pag. 233. PELAGI MERCIB. INSISTEBAM. Nec tamen nego, captatum hic ab Auctore id verbum, in oppositionem prioris *recubans*: sed ita ut majorem *urgendi* quam simpliciter *standi* vim exserat, ut apud Sueton. in Tiber. c. 72. 'Instans in medio triclinio:' ubi vide. Nolim itaque verti *consistens* cum Burmanno dicto Miscell. loco. Floridus in interpretatione omisit. Vide et pag. 204. Oud. *Insistens*] Id est, instans, urgens. Pric. *Jubebat incoram sui plagas miki quam plurimas irrogari*] Vopiscus in Aureliano: 'Servos et ministros peccantes coram se cædi jubebat.' Suetonius de L. Othone: 'Ausus est etiam in Illyrico milites quosdam, &c. capite punire: et quidem ante principia, se coram.' Idem de Claudio Imp. 'Tormenta questionum, pænasque parricidarum representabat, exigebatque coram.' Lampridius in Severo: 'Pro qualitate loci, aut fustibus subiciebatur in conspectu ejus, aut virgis, aut condemnationi.' Sic Luc. 19. 27. κατασφάζετε ἔμπροσθέν μου. in Græco Jeremiae 52. 10. κατ' ὀφθαλμούς σφάττειν.

et Apocal. 14. 10. ἐνώπιον βασανίσειν. Idem.

Quendam sentiebam juvenem] Oxon. a m. pr. *sitiebam*. Recte vero Pricæus suspectam habet vocem *juvenem*, quam non agnoscit Oxon. Cod. Qui enim cognoscere quibat esse juvenem, cum ipse addat, se oculis velatum fuisse? Neque etiam e sequentibus scire potuit. Hic enim erat alius, quam 'Phillesiætarus,' ejus deinceps adulter; ut clare patet e sequentibus: ubi hunc primum anos stupri sequestra vocat 'pigrum' et 'formidosum.' Fuitne olim *ignave*, sive tarde et suspensis pedibus? Sequitur enim etiam de eo: 'Odiosi mariti tui supercilium ignaviter perhorrescit, amoris languidi desidia.' Vide item ad p. 204. Oud. *Assiduc plane commoentem in ejus cubiculum quandam sentiebam juvenem, cujus et faciem cupiebam videre ex summo studio, si velamentum capitis libertatem tribuisset meis alioqui luminibus*] Seneca Cædip. 'Visu carentem magna pars veri latet:' *velamentum* heic asini intellige, non adulteri: quamquam (ut post pauca monstrabimus) et id genus tenebriones tecto capite irreperent. Infra heic: 'Cæcam scabiosi illius asini faciem:' et supra: 'Velata facie propellor ad flexuosi canalis incurva spatia:' quomodo ergo *juvenem* dicit, quem videre non poterat? at recte importuna vox abest ab Oxon. Ms. Pric.

PAG. 187 *Ex summo studio videre cupiebam*] Supra lib. VII. 'Ex summo studio fugiens immanem ursam.' Dnoatus ad II. I. Hecyræ: 'Majoris operis est, studere quam velle:' et post: 'Studium est voluntas hominis attentior atque impensior.' Idem.

Anus quædam stupri sequestra] Intermedia, internuncia. Firmicus VI. 30. 'Aut sequestros, aut turpium libidinum ministros faciet:' sic supra fine VI. 'asinus fugæ sequester.' Bene autem anum stupri sequestram facit. Gregorius Nazianz. Panægyr.

in Cyprianum: Καὶ προαγωγῶ χρηταί, οὐ γυναικιδίφ τιλὶ παλαιῶ τῶν πρὸς ταῦτα ἐπιτηδείων, &c. quod a vetustis deductum temporibus, nunc viget, et in secula transibit. *Idem.*

De die] Pridem ad Apolog. p. 137. dixi. *Idem.*

Inseparabilis aderat] Infra heic: 'Inseparabilis assidebat.' Glossæ: 'Ἀχώριστος, Inseparabilis, individuus.' *Idem.*

Vino mero m. v. velitas cœnas fraud. &c. construebat] Quod erat vulgo, exstat et in Regio. Sed *velitata cœnas* D'Orv. immo *velitata scenas* est quoque in Florent. Pith. et Oxon. margine, ut verissime emendavit Beroald. ediditque Wower. et seqq. *Velitata jentaculo et vino* dicitur, quæ fercula et pocula vicissim cum altera jactat, ut lib. vii. p. 143. 'postremis velitatur calcibus.' Lib. ix. p. 197. 'primis adhuc armis velitatur.' Lib. v. 'primis Veneris præliis velitatur.' Adde ad p. 203. 'lapidibus crebris in eum velitantur.' *Scenæ sunt artes et apparatus dolosi.* Vide ad lib. iv. p. 77. 'Scenam quam sponte sumserat.' Infra p. 195. 'Scenam molieris patefecit,' eodem modo erat corruptum in *cœnam*. Oud. *Cum qua protinus jentaculo ac dehinc vino mero, &c.*] Terent. Andr. 'Importunitatem spectare aniculæ quæ compotrix ejus est.' *Pric.* *Vino mero mutuis vicibus velitata*] Virgil. 'Variantque vices.' Servius: 'Ut invicem potent.' *Idem.* *Velitatas cœnas*] Legendum videtur *velitatas scenas*, ut distinctione dictionum facta sensus elucescat, ut *velitata* scilicet vetula significetur, quæ scenas fraudulentas, hoc est, apparatus dolosos, et decipula fraudulenta construebat in exitium miseri pistoris: nam *scena* in hoc significatu dictio est Appuleio nostro peculiaris. *Beroald.*

Quamquam graviter succensens, &c.] Donatus ad II. 6. Andr. 'Succensere: in re gravi et justa irasci.' In Cod. Oxon. rectius *suscensens*. Glos-

sæ: 'Suscenset, Καταμαίνεται, αἰτιῦται, μνησικακεῖ. *Pric.*

Quod auribus grandissimis præditus, &c.] Supra III. cum hoc animal inderet: 'Sic et aures immodicis horripilant auctibus.' Martialis vi. 'Acuto capite, et auribus longis, Quæ sic moventur ut solent asellorum.' Scholiastes ad Plutum Aristophanis de Mida: *Μυθεύονται αὐτὸν καὶ ὧτα ὕνου ἔχειν, ὅτι τὰ τῆς ἀκοῆς αἰσθητήρια, οἷά περ ὕνος, μέγιστα εἶχεν.* *Idem.*

Cuncta, longule etiam dissita, facillime sentiebam] Philo in de Abrahamo: *Τίς περὶ ἀκοὴν εὐτυχῆς οὐτως ὡς τῶν ζώων τὸ νοθέστατον, ὕνος*; Basilius Hexaëm. 8. *Τὸ ἀζυνήκοον τοῦ ζώου (asini nempe,) οὐδὲ ἄλλο τι ἔχειν λέγεται τῶν χειρῶν.* *Idem.*

Timidæ illius aniculæ sermo talis] *Pro talis* in Pith. *quidem.* Nullum locum hic habet vox *timidæ*. *Udæ* vel *madidæ* conjecit etiam Heinsius in Advers. l. i. c. 10. qualem eam descripserat, et Ovidius *Dipsadem* l. i. Am. El. 8. ubi vide Burmann. Quomodo in Horat. legendum lib. i. O. 18. 11. 'Cum fas atque nefas exiguo fine libidinum Discernunt udi.' Vulgo, *avidi*. Vox *udi* corrupta etiam erat in Lucano l. II. 71. Nihilominus non putem hic id repetiisse Auctorem. *Pricæus* conjecit quoque *tremulæ*. Sed nuice veram cum Wasseo existimo alteram ejus conjecturam, *tinnulæ*, i. e. dicaris et garrulæ, qualem et 'sermocinatricem immodicam' p. seq. illam describit. Nam sic l. i. p. 5. 'dicacitas tinnula,' in Mss. etiam exaratur *timida*. Facete Juven. Sat. vi. 440. 'Verborum tanta cadit vis, Tot pariter pelves, tot tintinnabula dicas Pulsari.' Oud. *Timidæ illius aniculæ, &c.*] Epitheton, cujus nec affertur, nec afferri potest, ulla proba ratio, in *avidæ, temulentæ*, et id genus alia mutarunt: melius conjecissent *tremulæ*: supra lib. iv. enim, 'anum trementem' habuimus. Ovidius Metamorph. VIII. 'Mensam

succincta tremensque Ponit annus.
Apud Ciceronem Ennius: 'Cum tremulis annus attulit artibus lumen.'
Petronius: 'Annus, &c. trementibus labellis.' Idem: 'Ætatisque longæ moram tremulis vocibus cœpit accusare.' Placet præ istis *tinnulæ*: i. loquacis. Plautus Pseud. 'Molestus ne sis, nimium jam tinnis:' supra lib. 1. 'Jam scitum est cavillum, jam dicacitas tinnula.' Infra heic de hac eadem anicula: 'Immodica sermoinatrix:' et, 'Hactenus adhuc anicula garriente,' &c. *Pric.*

Mi herilis] Sic IV. etiam ad feminam, 'Parce mi parens.' *Idem.*

Tuos volentes amplexus discruciat] Melius libri quibus usus Beroaldus, *volentis*: tale illud: 'Nostros vidisti flentis ocellos.' *Idem.*

Philesieterus] Melius in Oxon. *Philositerus*: id est, φίλος ἑταῖρος. Hesychius: Φιλέταιρος, πεφιλημένος. *Idem.*

Et contra maritorum inefficaces diligentias constantissimus] Juven. 'Facilior astro Martis, ut in laqueos nunquam inciadat.' Declamationis in Sallustium Auctor: 'Noli nobis languorem et soporem nimium exprobrare: sumus diligentes in tuenda pudicitia uxorum nostrarum: sed ita expectati non sumus ut a te cavere possimus: audacia tua vincit studia nostra.' Ἐχω δὲ τόλμη καὶ θράσους διδάσκαλον 'En τοῖς ἀμηχάνοισιν εὐπορώτατον, Ἐρωτα, ait apud Euripidem ille. Quod iste τόλμη καὶ θράσος, ille *audaciam* vocat: *constantia* voce notat Appuleius noster. Ad superiorem sententiam spectant et Virgilio ista: 'Curam Clymene narrabat inanem Vulcani, Martisque dolos, et dulcia furta.' Et hæc Apollodori apud Stobæum: Κλεῖσθ' ἡ θύρα μοχλοῖς, ἀλλ' οὐδὲ εἰς Τέκτων ὄχυρὰν οὕτως ἐποίησε θύραν, Δι' ἧς γαλῆ καὶ μοιχὸς οὐκ εἰσέρχεται. *Idem.*

In quendam zelotypum maritum] Martialis: 'Toxica zelotypo dedit uxor mæcha marito.' *Idem.*

Nosti quendam Barbarum? &c. *Quidni*] Terent. Eunuch. 'Patris cognatum atque æqualem Archidemidem Novistin?' *Quidni?* ubi et Donatus: (ad sensum aniculæ istius haud inapposite,) 'Hoc sic pronuncianum est, ut appareat ex ipso nomine statim odiosum nescio quem occurrisse.' *Idem.*

Quem Scorpionem præ morum acritudine vulgus appellat] Ezechiel 2. 6. 'Increduli et subversores sunt tecum, et cum Scorpionibus habitas.' Hieronymus in Apocalypsin: 'Scorpiones vocantur qui sunt corde indomabili.' In veteri Epigramm. Ἰάττον ποιήσει μέλι κάνθαρος, ἢ γάλα κώνωψ, Ἡ σὺ τι ποιήσεις, σκόρπιος ὦν, ἀγαθόν. Pollux Onomast. VI. 29. de moroso et iracundo homine: Ἀγριος, θηριώδης, τοῦ γέμων, σκορπιώδης, σκόρπιος. Hesychius: Σκορπιούται, ἀγραινέται, &c. Philo de Elicone, Imperatoris Cæii assentatore: Σκορπιώδες ἀνδράποδον, τὸν Αἰγυπτιακὸν ἰδὸν εἰς Ἰουδαίους ἤφιεν. Stephanus in π. πολ. de Cyclyreo: Διὰ τὴν τῶν τρόπων τραχύτητα ὉΦΙΣ ἐπεκλήθη. Chrysostomus Homil. in illud: Sufficit tibi gratia mea: Προσέχετε ὅτι τὰ ὄνοματα ἀπὸ τῶν τρόπων τίθεται, καὶ αἱ προσηγοῖαι ἀπὸ τῆς γνώμης· καὶ τοῦτο οὐκ ἐν τῇ γραφῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ συνθηαίᾳ τῇ κοινή. ἐὰν ἴδωμεν σήμερον ἄνθρωπον ἡμερον, λέγομεν πρόβατον ὁ ἄνθρωπος· (vide supra pag. 170. adnotata.) ἐὰν ἴδωμεν τινα ἀναίσχυντοῦντα, λέγομεν, μὴ γὰρ ἄνθρωπος κύων ἐστίν; ἐὰν ἴδωμεν δολερὸν, ὉΦΙΣ ὁ ἄνθρωπος, &c. Tertullianus cap. 32. de Anima: 'Quidam homines bestiis adæquantur, pro qualitatibus morum et ingeniorum, et affectuum,' &c. Theodoretus περὶ Προνοίας. 8. Τοῖς πονηροῖς ἤθεσι τὰς τῶν θηρίων προσηγορίας ἐπέθησαν. Nec tantum ab animalibus, sed et rebus cognomenta indita. Guntherus de Marchione Malaspina: 'Quem, propter mores (si fallor) acerbos, Spinam fama malam vero satis ore ferebat.' Ælianus Var. XIV. 35. de scorto Phryne: Ἀξίνη

ἐκαλείτο· ἤλεγχε δὲ αὐτῆς τὸ ἐπώνυμον τοῦτο τὴν τοῦ ἦθους ἀγριότητα. Plutarchus in de Iside et Osyride: Τὸν ὠμότατον Περσῶν βασιλέα καὶ φοβερώτατον Ὀχον, ἀποκτείνοντα πολλοὺς, τέλος δὲ τὸν Ἄπιν κατασφάζοντα, καὶ καταδειπνήσαντα μετὰ τῶν φίλων, ἐκάλεσαν Μάχαιραν, &c. οὐ κυρίως δῆπου τὴν ὀνομασίαν αὐτοῦ σημαίνοντες, ἀλλὰ τοῦ τρόπου τὴν σκληρότητα καὶ κακίαν ὀργάνῳ φονικῷ παρεικάζοντες. Oxon. pro motum acritudine: quod genuinum existimo. *Idem.* Quem Scorpionem præmorum a. vulgus appellat] Lib. v. Cod. de malef. et mathemat. 'Chaldæi, et Magi, ac ceteri, quos maleficos ob facinorum magnitudinem vulgus appellat.' *Idem.*

PAG. 188 *Uxorem generosam*] Hoc sensu Glossarium: 'Generosus, ἐγγενῆς, ὁ ἀπὸ γένους.' mancum (ut videtur) locum sarcito, τίμιος vel ἐντιμος addendo. *Idem.*

Mira custodela munitam] Propertius: 'Quid faciat nullo munita puella timore?' *Idem.*

Munitam, domi suæ, &c.] Cogitabam etiam, *munita domus sua*: supra lib. iv. 'Satis munita domuncula contactus.' *Idem.*

Ultima illa pistoris uxor] Τὸ ἔσχατον male delet Bertin. Ms. Virgilius: 'Atque ultima Tencrum Jussa sequar.' Servius: 'Ultima, deterrima.' *Idem.*

Quidni? inquit] 'Quidni,' ad formam Græcæ, πῶς γὰρ οὐ. Donatus ad III. 4. Adelph. 'Plus est quidni, quam noveram: nam quasi corripit dubitantem.' *Idem.*

Ergo nosti totam Philesiteri, &c. fabulam] Helena apud Euripidem: Πάνθ' οἶσθ' ἄρ', ὡς ζοικε. *Idem.*

Minime gentium (inquit,) sed nosse valde cupio: et, oro, mater, ordine mihi singula retexe] Venus apud Lucianum ad Paridem de Helena loquens: Πάντας δὲ καὶ σὺ ἀκήκοάς τι περὶ αὐτῆς. respondet ille, Οὐδὲν ᾧ Ἀφροδίτῃ νῦν δὲ ἡδέως ἂν ἀκοῦσαιμί σου τὰ πάντα διη-

γουμένης. 'Retexere ordine singula,' est, quod Act. 21. 13. ἐξηγήσθαι καθ' ἐν ἑκάστον. Supra lib. viii. 'Enarratis ordine singulis,' &c. ubi dieta ad p. 162. vid. Terentius III. 2. Adelph. 'Rem omnem narrato ordine.' Maximianus: 'Referens ordine cuncta suo.' *Idem.* Oro mater, &c.] Hesycheus: Μήτηρ· ἡ πρεσβυτάτη πῦσα. *Id.* Profectionem pararet] Infra hic: 'Ad sexagesimum lapidem profectionem comparat.' *Idem.*

Fidelitate pr. cognitum] Egregie firmat hic locus Cæsaris dictionem lib. 1. B. G. c. 28. 'Quod egregia virtute erant cogniti:' ubi vide. Cic. v. ad Fam. Ep. 2. 'Gravissimis reip. canssis cognito.' Oud. *Serrulum, &c. præcipua fidelitate cognitum*] Cicero lib. 1. ad Q. Fr. 'At, si quis est ex servis egregie fidelis,' &c. Macrobi. Sat. 1. 11. 'Cum et Jovem tetigerit cura de servo, et multos ex his fideles existitisse constiterit.' Cicero pro Deiotaro: 'Servo, ut putabat, fideli,' &c. P. Warnefridus lib. III. 'Cum, &c. ipse cum uno fidelissimo tantum suo remansisset, gravissimo somno depressus, caput in genibus ejusdem fidelis sui reclinans, obdormivit.' His adde quæ olim pag. 186. ad Apologiam notata. *Pric.*

Secretum commonet] In aliis secreto. Orleans ad Taciti Annal. xi. secreto- rum legit. *Idem.*

Suæque Dominae custodulam omniem permittit] Ovid. 'Quem penes est Dominam servandi cura, Bagoë.' Uxorem autem committit ei, ut fide non vulgari spectato. Philo lib. ὅτι πῦς ὁ σπουδ. ἐλεύθ. de servis loquens: Πολλοὶ δὲ καὶ γυναικας, &c. δεσποτῶν ἐνετράπησαν, συγγενῶν προκριθέντες εἰς πίστιν. Vide quæ de Agamemnone ad bellum profecturo Odys. III. Homer. *Idem.*

Carcerem, et perpetua vincula, &c.] Claudianus: 'Cruciatu, vincula, tenebras, Dilato mucrone parat.' Ruffi 1. *Idem.*

Mortem denique violentam et famem] Servi olim a dominis fame puniti, cum iis scilicet statuta et debita cibaria non darentur. Imperator Antoninus: 'sed et dominorum interest ne auxilium contra sævitiam, vel famem, vel intolerabilem injuriam denegetur iis, qui juste deprecantur,' apud Justinian. Institut. lib. 1. Tit. 8. De cibariis servorum quædam nobis notata, quæ ad hunc locum non incommode pronantur. Tertullianus de Præscriptione adv. hæretic: 'Quis servus cibaria ab extraneo, ne dicam inimico domini sui, sperat?' Alludit noster Lucius Metamorphosi lib. vii. 'Nec mihi misero statuta saltem cibaria pro tantis præstabantur laboribus.' De his sæpius Jurisconsulti nostri. Neratius l. penult. de Impens. in res dot. fact. Paulus l. xii. de Admin. et Peric. tut. Scævola l. § xi. Lucius, de Legat. lib. 11. Ulpian. Fragm. Tit. xxii. Eadem *Diaria* etiam dicta. Martialis: 'Sed Lupus usuram, puerique diaria poscunt.' Canonem vocat Salvianus de Providentia Dei lib. iv. 'Ac primum, servi si fures sunt, ad furandum forsitan egestate coguntur: quia etiam si iis stipendia usitata præstentur, consuetudini hæc magis, quam sufficientia satisfaciunt, et ita implent canonem, ut non expleant satietatem.' Nec aliud est Demensum. Donatus in Phormionem Terentii: 'Servi quaternos modios accipiebant frumenti in mensem, et id demensum dicebatur. Verum a mense, an a metiendo, incertum est.' Hæc cibaria ab actore servo distribuebantur. Irenæus advers. hæres. lib. iv. cap. 44. 'Quis igitur erit fidelis actor, bonus et sapiens, quem præponet dominus supra familiam, ad danda eis cibaria in tempore?' Quod est ex illo D. Lincæ cap. 12. *Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρονίμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ δίδουαι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον*; Cibaria τὸ σι-

τομέτριον, ut nos Demensum; quod a Dimetiendo dictum non dubitarim. Nam certa mensura dabatur. Juvenalis: 'Servorum ventres modio castigat iniquo, Ipse quoque esuriens.' Seneca Epistola lxxx. 'Servus est: quinos modios accipit:' ubi ex Donato reposuerim, *quaternos modios*, facili errore, qui in numero, sublato. Vel potius in Donato scribi fortassis debet *quinos*, pro *quaternos*. Certo item *pondere*: ob quod dixit Terentius Phormione: 'Quod ille unciatim vix de demenso suum defrudans genium, comparis miser.' Appendi enim olim solebat etiam frumentum. Lex. xii. Tabularum: *SI. VOLET. SVO. VIVITO. NI. SVO. VIVIT. QVI. EM. VINCTVM. HABEBIT. LIBRAS. FARRIS. IN. DIES. DATO.* Horatius Sermou. lib. 1. Satyr. v. 'cui satis una Farris libra foret, gracili sic, tamque pusillo.' Alia autem erant Rustica cibaria, alia Urbana. Paulus Sententiar. lib. iii. 'Fundo cum omni instrumento rustico et urbano, et mancipiis, quæ ibi sunt, legato, semina quoque et cibaria debebuntur.' Quem etiam vide lib. xxiii. D. de Instruct. vel Instru. leg. Horatius Epistol. 1. 'Cum servis urbana diaria rodere mavis. Horum tu in numerum voto nuis.' Et ideo idem Paulus lib. xcix. de Legat. lib. iii. 'Dicendum autem est, quod urbani intelligendi sunt, quos paterfamilias inter urbanos adnumerare solitus sit: quod maxime ex libellis familiæ, item cibariis deprehendi poterit.' Petebantur autem, dabanturque singulis calendis. Plautus Stichus: 'Vos meministis quot calendis petere demensum cibum, Qui minus meministis, quod opus sit facto, facere in ædibus.' Hinc scriptores inferioris ævi Demensum pro stipendio, salario, honorario quolibet, vitæ ratione etiam usurparunt. Spartianus Hadriano: 'Ita ut plerisque in diem vitæ suæ demensum sine dilatione restituerit.' Lat. Pacatus: 'Nec solum abundan-

tem rejiciendo sumptum, sed vix necessarium usurpando mensum, quod natura difficillimum est, emendasti volentes.' Sidon. Apollinar. lib. II. Epistolar. de Maximo loquens: 'Cumque mole curarum pristinae quietis tenere demensum prohiberetur.' Colv. Pricæi scrinia de more compilavit Floridus. Frustra vero laborant viri docti, qui defendunt vulgarem lectionem. Gradatim ascendit Auctor. *Famem ergo ante mortem*, quæ ultima pœna est, dixisse debuerat: quod animadvertit etiam Scioppius in Susp. eamque causam fuisse existimo, cur Wowerius tacite, sed pessime, interpolavit, *famem denique, et mortem violentam*, uti est in Pric. Edit. Nec tamen hic crucis supplicium intelligendum arbitror. Illud enim non convenit *perpetuis vinculis*. Quod validum magis argumentum est, quam illud, quod Elmenhorstio opposuit Pricæus, se nunquam legisse, dominis privatim potestatem datam esse, servos cruci adfigendo. Nam, si ipsi hoc jus privatim non habuerint, ut quis facile crederet ex Terentii Andria, 'Quid meritus es? Crucem;' immo ex verbis Auctoris p. 168. lib. VIII. 'dominus arreptum servulum alligavit arbori,' &c.; curare certe poterant, ut ista pœna, quam servis infligere volebant, publice executionem acciperet. Adhæc vox *defamis* nusquam legitur. Neque verum est in membranis Florentinis exarari, *m. violentam et defamen*. Sic exhibetur in Ed. Junt. post. Sed in Ms. est, *m. violentam defamem*, ut et in Oxon. a m. pr. Guelf. utroque, D'Orvill. ac Fux. Quare nullus dubito, quin verissima sit lectio, *de fame*: ut lib. VII. p. 147. 'Ejusque mortem de lupo facile mentiemur.' Simile 'de via languere,' et alia. Vide Ferrar. ad Cic. Phil. I. 5. Verum quia mors de fame non est *violenta* ex ipsa Auctoris nostri sententia lib. VIII. p. 157. eique contra fere

semper opponitur, ista quoque vox admodum suspecta est mihi fatenti nescire, quomodo ea refingendam sit. Pricæus quomociebat, *mortem lentam et famem* per ἐν διὰ δυοῖν, sive mortem famis; vel id quod Floridus ex eo excerpserit. Sed unde tunc illæ litteræ *vio*? Quare arridet lucusque: *Mortem denique, vel lentam de fame*. Vel pro etiam maxime: ut sexcenties et vers. seq. 'vel in transitu.' Lentissimum et hinc miserrimum mortis genus esse *famem*, testantur omnia veterum et recentiorum monumenta. *Violentam et infamem* margini adlevit Salmasius. Oud. *Mortem denique violentam et famem comminatus*] Seneca cap. S. in sap. non cad. injur. de Morte loquens: 'Maximum illud, ultra quod nihil habent iratæ leges, nec sævissimi Domini quod minentur.' Post cetera *famem* comminatur, ut gravissimum, nec immerito. Quintilianus XII. Declam. 'Adeo neque apud Inferos quidem ulla pœna est fame gravior.' Ibidem: 'Felix pestilentia, felix præliorum strages, denique omnis mors facilis: fames aspera vitalia laurit, præcordia coquit: animi tormentum, corporis tabes, &c. durissima necessitatum, malorum deformissima.' Chrysostomus Homil. 46. ad Antiochenos: *Λιμὴν ἀκούσας, μὴ παρέλθης ἀπλῶς τὸ λεγόμενον· ἀπάντων γὰρ θανάτων οὗτός ἐστι χαλεπώτατος, &c. καθάπερ γὰρ δήμιός τις τοῖς σπλάγχνοις ἐνδον καθήμενος, ἅπαντα καταζαίνει τὰ μέλη, πυρὸς παντὸς καὶ θηρίων σφοδρότερον κατεσθίων πάντοθεν τὸ σῶμα, διηνεχῆ τινα καὶ ἄρρητον παρέχων ὀδύνην.* Virgilius VI. 'Epulæque ante ora paratæ Regifico luxu: Furiarum maxima juxta Accubat, et manibus prohibet contingere mensas:' ubi Servius: 'Furiarum maxima, id est, sævissima: hoc est, fames: ut... Vobis Furiarum ego maxima pando: unde et famem prænunciat, ut hanc esse Furiarum maximam doceat.' Idem ad III. 'Nihil fame gravius:'

deinde hæc Sallustii addit: 'Sin vis obsistat, ferro quam fame æquius perituros:' ex quo, ut videtur, lib. xxv. Ammianus: 'Ferro properans quam fame, immanissimo genere mortis, absomi:' adde Terent. Heautont. v. 2. et ibi Engraphium. Ms. Oxon. *M. d. violentam defamem comminatus. Florent. et defumem c.* quæ probant homines eruditi (Elmenh. Sciopp.), et ad crucis infamiam referunt: non possum ego accedere sic sentientibus: nam nec (quod sciam) *defamis* uspiam alibi occurrit, nec Dominis servos *crucifigendi* potestatem concessam lego: *fame* autem afflixisse eos mancipia sua Scriptorum multa testimonia evincunt, quorum pauca ad firmandam alteram lectionem non erit importunum apponere. Pacuvius: 'Te in specu tenebrica macerabo fame.' Hærus ad servos suos in Vespis Aristophanis: 'Εν πέδαις παχείαις οὐδὲν ἀριστήσετε. Imperator M. Antoninus: 'Sed et Dominorum interest, ne auxilium contra sævitiam, vel famem, &c. denegetur iis qui juste deprecantur.' Messenio Sc. *Spectamen*, in Plautina Menæchmo: 'Recordent id qui nihili sunt, quid iis pretii Detur ab suis heris: ignavis, improbis Viris, verbera, compedes, molæ, magna Lassitudo, fames,' &c. Quæ verba calamum meum pergentem demorantur loquitur non tantum servus, sed et de servis ac mancipiis: quis vero ejusmodi nationem appellari viros crediderit? præcipue qui Romanos mores ac Scriptores cognovit? Quid multa? lectione ac distinctione prava infuscatum locum ita luce perfundo: *Quid iis pretii Detur ab suis heris: ignavis, improbis: Sitis, verbera, compedes, &c.* Et, ne quis respuat conjecturam hanc, expendat Cypriani ista: 'Nisi tibi pro arbitrio tuo serviatur, &c. flagellas, verberas: fame, siti, nuditate, &c. affligis.' Epistola ad Demetrianum. Si quid porro in Appuleio mutatum vellem, *de fame*

scriberem. 'Mortem de fame comminari,' ut vii. lib. 'mortem de lupo mentiri:' quod loquendi genus fortasse etiam reponendum viii. libro, ubi vulgo, *mortem sibi nexu laquei comparabat.* Nullum autem recepta lectio, hac parte saltem, mihi scrupulum movet: pro *violentam* vero, *lentam* substituendum putavi. Plinius ii. 63. 'Ne in tædio vitæ diræ famis mors, &c. lenta nos tabe consumeret:' cui simile supra vi. 'inediæ diutiniæ lethali fame tabescere.' *Mortem lentam et famem*, pro, *lentam mortem famis*: figura *ἐν διὰ δύοιν* dicta, quæ *σχεσίς* frequentissima. *Pric.*

Si quisquam hominum vel in transitu digito tenus eam contigisset] In Eunuchio Terentii iv. 6. 'Si illam digito attigerit uno, oculi ilico effodientur:' ubi Donatus: 'Moris comminantium est ad exiguum revocare commissa, quæ se ultros prædicant.' Cicero Tuscul. v. 'Lælius, si digito quem attigisset, pœnas dedisset.' Addit *vel in transitu* Barbarus: quibus apposite Plutarchus Artoxerx. vita: *Δύσζηλα τὰ βαρβαρικά δευῶς περὶ τὸ ἀκόλαστον, ὥστε μὴ μόνον τὸν προσελθόντα καὶ θίγοντα παλλακῆς βασιλέως, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν πορείᾳ προσελθόντα (παρελθόντα legerim) καὶ διελάσαντα τὰς ἀμάξας ἐφ' αἷς κομίζονται, θανάτω κολλάζεσθαι.* Pro *quisquam hominum*, fuit qui *quisquam omnium* corripbat (Sciopp.): et levi, et minus necessaria mutatione. Juvenalis: 'quisquam hominum est quem tu contentum videris uno Flagitio?' Ad hæc, erectæ, non sordidæ et jacentis, auris lectori, hoc altero illo gravins quid et concitatius sonabit. Oxon. hic, *cognovisset*: quod non video cur approbem. *Idem.*

Idque dejerans etiam confirmat per omnia divina Numina] Lib. ii. 'Quamque sanctissime poterat, adjurans cuncta Numina.' Alia porro quam quæ debuerant agebant, ille (Brant.) qui *τὸ numina*, hic (Elmenh.) qui *τὸ divi-*

na expunctum voluit: retinendum utrumque: supra hic: 'Spretis atque calcatis divinis Numinibus:' et infra hoc ipso libro, 'cælestia Numina.' *Idem.*

- *Summo pavore perculsum Myrmecem,* [sc.] Nota 'custodis pavorem,' et Propertium emenda II. 23. 'Rejecto quæ libera vadit amictu, Custodum et nullo septa timore placet:' repone *timore.* Idem III. 12. 'Quid faciat nullo munita puella timore?' timore custodientium nempe: et III. 14. 'Nec timor, aut ulla est clausæ tutela puellæ.' Tibullus I. 6. 'Hæc mihi te adducit tenebris, multoque timore Conjungit nostras clam taciturna manus:' ubi pro *mihi te,* legendum *tibi me* videtur. *Idem.*

Acerrimum relinquens uxori secutorum [Ælianus Var. II. 14. de Xerxe platani admiratore: Μελεδωνόν αὐτῆ κατέλιπεν, ὡσπερ ἐρωμένη, φρουρὸν καὶ φύλακα. *Idem.*

Obstinato animo] Lib. V. de Psyche: 'Statuto consilio, et obstinato animo.' Hoc sensu in Glossario: 'Obstinatione, ἐπιμονῆ.' et supra lib. I. 'Obstinationi suæ me ingratis obediens.' *Idem.*

- *Destrictam inseperabilis adsidebat*] Bene Colvius probavit Ms. Lips. lectionem *destrictam;* - quam expressit dudum Ed. Junt. post. sive occupatam. Adi ad Lucan. lib. X. 422. 'Districta epulis aula.' Infra lib. X. in f. 'Lectulo coaptando destrictus inservit.' Et passim hoc corruptum. Perperam vero Pricæus malebat legere *destrictæ.* Amavit Auctor talibus compositis vi suæ præpositionis addere quartum casum; ut vidimus pag. præc. In ipso verbo *adsidere* occurrit lib. I. p. 17. 'Adsidebat pedes uxor:' ubi et vide. Lib. IV. p. 80. 'Adsidens eam.' Lib. VIII. p. 168. 'Quasi parentem adsideret ægrotum.' Sed, uti in Ms. Ursini, sic in D'Orvill. et Fux. est *adsistebat.* Quod servo videtur esse accommoda-

tius, qui stare ministerio paratus, non sedere solet: licet custos dominiæ hic factus sit. Et hoc quoque verbum quarto casui junxit Appuleius lib. II. p. 33. 'grabatulum adstitit mensula.' Sic etiam verba 'adesse,' 'accumbere,' 'accubare,' 'adstitui,' lib. II. p. 27. 28. IV. 68. V. 90. III. 42. et alia construuntur, de quibus dicendum habeo suis locis. Nam ubique fere hic vel ille vir doctus mutare conatur. Ed. Bas. *insuperabilis.* Oud. *Destrictam*] Videtur *destrictæ* legendum. Gloss. 'Destrictus, περισπασθεὶς, ἀσχοληθεὶς.' *Pric.*

- *Ac tantum necessario vesperini lavacri progressu affixus,* [sc.] Ex moribus temporum illorum necesse erat se lavacro curaret: id quia prohiberi inhumanum, Myrmex, se custode, permittit: sic in l. VI. Cod. Th. de cust. reor. 'Quos ad lavacrum sub fida custodia duci oportet.' Libanius in *περὶ προσεδρ. τοῖς ἀρχουσιν,* de odiosis petitoribus agens, habet quædam quæ cum nimia Myrmecis hujus diligentia pari passu incedunt. 'Ἐσπέρα (inquit) καὶ λύχνος, καὶ οὐδὲν μᾶλλον ἀπέρχονται' ἀλλὰ καὶ λουτρὸν τῶν ἀρχόντων αὐτοῖς, ὡς ἐκείνοις μηδὲ πρᾶξαι τι τῶν ἀναγκαίων ἐνεῖναι. quæ verba tamen, nisi ex parte, non intelligibilia videntur: qualia enim et cujusmodi illa? ἀλλὰ καὶ λουτρὸν τῶν ἀρχόντων αὐτοῖς. nimium mutilus locus ad hanc faciem integrandus: ἀλλὰ καὶ λουτρὸν τῶν ἀρχόντων, αὐτοῖς τὸ βῆμα. vel ipsa lavacra Magistratum importunis his pro tribunali sunt: adeo sine temporis, sine loci respectu moleste interpellant eos. 'Vesperinum progressum' heic, ut IV. 'progressum matutinum' dixit: et illa *f. necess.* fortasse, *tam necessario,* intelligenda. *Idem.*

- *Affixus*] Vox apta custodellæ. Juvenal. 'Custos affixus ibidem.' Virgil. de Palinuro: 'Clavumque affixus et hærens Nusquam amittebat.' Vide quæ plura de voce ista supra pag. 158. adnotata. Ovidius: at de *comi-*

lis observantia, non custodis observatione: 'Quando ego non fixus lateri spatiantis adhæsi?' *Idem*.

Extremas manuprehendens lacinias] Julianus ad Jamblichum: Τῶ σῶ χιτωνίσκῳ προσάψαιμι ἂν ἡδέως, ἵνα σοῦ κατὰ μηδὲν ἀπολειποίμην· ἀλλὰ συνείην ἀεὶ, καὶ πανταχοῦ προφεροίμην. puto περιφεροίμην scribendum. Tale apud Themistium Orat. 4. ἔπεσθαι, καὶ συμπαθεῖν, τοῦ τρίβωνος ἐξημμένος. 'laciniam extremam' dixit et Petronius. *Idem*.

Ardentis Philoteri vigilantiā matronæ nobilis pulchritudine latere non potuit] Iofra lib. x. 'Hæc bene, &c. disposita, feralem Fortunæ nutum latere non poterant.' Vide supra pag. 157. notata. *Idem*.

Atque hac ipsa potissimum, hæc tutela nimitate instrictus atque inflammatus, hæc.] Ovid. 'Augēt Hoc ipsum flammās.' Theocrit. 'Ἐρεθίζετο μάλλον ἑραστάς. Supra viii. de Thrasyllo: 'Cum adulterinæ Veneris magis magisque præclusos aditus copia custodientium cerneret, &c. tamen ad hoc ipsum quod non potest, contentiosa pernicie, quasi posset, impellitur.' Seneca Epist. xcvi. 'Omniū crimen suū voluptati est: lætatur ille adulterio, in quod ipsa difficultate irritatus est,' &c. Horatius: 'Nam te Hoc facit insanum,' &c. ad quem locum vetus Scholiastes: 'Semper ibi plus incendimur quo difficilium pervenimus.' Menander, cum dixisset mulieres magis irritari strictiore custodia, addidit: Τό τ' ἔρσεν ἀεὶ τοῦ κεκρυμμένου λήθρον. Ovidius Fast. iii. 'Quicquid servatur cupinus magis, ipsaque furem Præda vocat: pauci, quod sinit alter, amant.' Contra apud Enndem Amor. iv. 'Cui peccare licet, peccat minus: ipsa potestas Semina nequitiae languidiora facit.' Plinius lib. viii. Epist. 21. 'Omnium rerum cupido languescit, cum facilis occasio est.' Quintilianus i. Declam. 'Diliguntur

immodice sola quæ non licent, &c. brevis de concessis, sed' (scribe, et) 'statim satietati viciosus affectus est: non fovet, non nutrit ardorem concupiscendi' (lege, *concupiscentia*) 'ubi frui licet: et quæcunque in mentibus circa permissa coalescunt, non sunt desiderii, sed voluntatis.' Vicent. editio, et Ms. Oxon. *instinctus*: haud dubie rectius. Vide quæ supra pag. 168. adnotata. *Idem*.

Tutelæ nimitate] Propertius: 'Claustræ tutela puellæ.' *Idem*.

Instinctus atque inflammatus] Iofra hic de canibus: 'Incensi atque inflammati.' *Idem*.

PAG. 189 *Quidvis facere, quidvis pati*] Horatius: 'Paupertas quidvis et facere et pati cogit.' *Elmenh.* *Quidvis facere, hæc. paratus ad expugnandam, hæc.*] Ovid. 'Nihil est quod non effræno captus amore Audeat.' Donatus ad iii. 5. Eunuchii: 'Amore cogente nihil est infectum cupientibus.' Interpres optimus Nicomachæorum iii. 8. Οἱ μοιχοὶ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τολμηρὰ πολλὰ δρῶσιν. Fulgent. Mytholog. iii. 'Amor cum periculo sæpe concordat.' In veteri Mimo: 'Metum respicere non solet quicquid juvat.' Supra lib. viii. 'Uno potius studio postponens omnia: ubi plura hanc in mentem adnotata. *Paratus* monstrat animum vel gravissima subeundi. Supra ii. nec dissimili argumento: 'Paratus, vel uno interim suaviolo recreatus, super ignem porrectus assari.' Hoc sensu Luc. 22. 33. ἔτοιμος: et Act. 21. 13. ἔτοιμῶς ἔχω. adde Heliodori locum continuo jungendum. *Pric. Quidvis facere, quidvis pati paratus*] Horatius: 'Possum quidvis perferre patique:' vide et Suidam in ἀπολόγησθαι. Zeno Veronensis (etiam de cupidine inconcessa loquens): 'Nil prorsus existimat turpe nec pati nec facere:' et Lucianus Cynico: τί δὲ θεὸς λέγειν ὄσα τῶν ἀφροδισίων ἔνεκα πράγματα ποιούσι τε καὶ πάσχουσιν οἱ ἀνθρώποι;

Apud Heliodorum VIII. ille: Πάντα ὑπὲρ σοῦ πράττειν καὶ πάσχειν ἔτοιμος. Libanius in Magi accusat: Πᾶν ἦσαν ἔτοιμοι καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν ὑπὲρ αὐτοῦ. Adde quæ pag. 165. ad Apologiam notata. Pliilo in de Mosis vita lib. 1. Τραχηλιζόμενος ταῖς ἐπιθυμίαις, πάνθ' ὑπομένουσι δρᾶν τε καὶ πάσχειν. *Idem.*

Accingitur] Lib. VIII. 'Sceleri, &c. accingitur:' ubi dicta p. 153. confer. *Idem.*

Pecuniæ c. difficultates sint periciæ] Nihil tam munus, nihil tam firmum, inquit princeps orator, quod pecunia expugnari non possit, in Verrem Orat. II. fol. 40. Unde et famigerabilis ille urbium prædo Philip-pus gloriari solitus, nullam arcem inexpugnabilem, etiamsi portæ ejus ferratæ, et muri adamantina firmitate muniti, in quam modo asellus auro onustus quiret ascendere. Cicero lib. 1. ad Atticum Epist. XVI. Paulus Silentiar. Anthol. lib. VII. cap. 29. Χρῦσεος ἀψάστοιο διέτμαγεν ἄμμα κορείας Ζεὺς διαδὸς Δανάας χαλκελάτους θαλάμους. Φαμί λέγειν τὸν μῦθον ἐγὼ τάδε: χάλκεια νικᾷ Δάπεδα καὶ δεσμούς χρυσοὺς ὁ πανδαμάτωρ. Χρῦσὸς δλους ῥυτῆρας, ὄλας κληῖδας ἐλέγχει, Χρῦσὸς ἐπιγνάμπτει τὰς σοβαροβλεφάρους, Καὶ Δανάας ἐλύγωσεν ὄδε φρένα· μή τις ἐραστὰς Λισσέσθω Παφίαν, ἀργύριον παρέχων. *Elmenh.* Et, quod *pecuniæ cunctæ sint difficultates periciæ*] Phædrus: 'Objecto cuncta corrumpit lucro.' Horatius: 'Abstinentis Ducentis ad se cuncta pecuniæ.' *Pric.*

Auroque soleant adamantinæ etiam perfringi fores] Χρῦσὸς δ' ἀνοίγει πάντα, καΐδου πύλας. Apud Servium Tiberianus: 'Aurum, quo pretio rese-rantur limina Ditis.' *Idem.*

Supplex eum medelam cruciatui deprecatur] Infra heic: 'Deprecatur periclitanti sibi auxilium ferret.' *Id.*

Nam sibi statutam decretamque mortem proximare, ni cupito maturius potia-

tur] In Milete Plantino: 'Si non quibus impetrare, Consciscam lethum: vivere sine illo scio me non posse.' Imp. Marcus ad Senatam apud D. Cassium: 'Ἄν μὴ τοῦτου τυχεῖ, πρὸς τὸν θάνατον σπεύσω. Phædra ad Hippo-litum: 'Certa descendi ad preces: Finem hic dolori faciet aut vitæ dies.' Parthenius in Eroticis, de Lencippo sororem deperente: 'Ἀνακοινοῦται (τὸ πρᾶγμα) τῇ μητρὶ, καὶ πολλὰ καθικέτευε μὴ περιδεῖν αὐτὸν ἀπολλύμενον' εἰ γὰρ αὐτῷ μὴ συνεργήσειν, ἀποσφάζειν αὐτὸν ἠπέλει. Aristænetus I. 10. Δουὶν θά-τερον, ἢ γάμον, ἢ θάνατον βληθεὶς διελο-γίζου. adde supra p. 91. notata. Pro cupito, melius cupita (ποθουμέρη) legas: sic VI. 'Ne cum sua cupita conveniret:' et III. 'In avem se plumaturam, et ad suum cupitum sic devolaturam.' *Idem.*

Nec cum tamen quidquam in re sicili fornidare debere] Infra XI. 'Nec quidquam rerum earum reformides ut arduum.' *Idem.*

Fide tenebrarum contactus] 'Defensus tenebris, et dono noctis opacæ.' Supra lib. VIII. in non dissimilis nequitia scena: 'Noctemque, et oper-tas exoptat tenebras:' ad quem lo-cum notata consule. *Idem.*

Intra momentum temporis] Petroni-us: 'Momento temporis montem conscendimus.' *Idem.*

Suadelis validum addens aculeum, q. r. p. s. t. v. diffunderet] Pro cuneum in Edd. O. et Ms. Pith. ante Colvium edebatur *aculeum*. Quare non displicet mihi Bertin. Cod. lectio, quam ex Cicer. Or. c. 19. 'aculeos oratorios:' Sciopp. in Susp. lib. v. Ep. 23. præ-tulit, *aculeis*. Sic enim melius in al-legoria cuncta simul dixerit. Ac si-mili metaphora usus est Cicero pro Murena c. 24. 'Quam se securim injecisse petitioni tuæ putas.' Recte vero Colvins vidit, hæc non cohærere sequentibus. Nam deest verbum, a quo pendet *addens*. Unde pro *enim* conjecit *jam*, continua oratione. Sed

cum in Mss. Lips. Pal. D'Orv. Fux. Guelf. utroque, scribatur *alens* vel *addens ad cuneum*, in Oxon. a m. pr. *addens acuneum*, in Edd. Vett. *addens aculeum*, vide, num dederit Appuleius: *His aculeis validum addensat cuneum*, sive *adigit*, ut ait Vitruv. lib. 1. c. 5. 'uti cuneos ad centrum adigendo.' Colum. 1. iv. c. 29. 'Adactis arundineis cuneolis.' Virgil. ait Æn. vii. 505. 'cuneis coactis scindere querunt:' aliique. *Diffunderet* vero confirmatur, ut debet, a Mss. Guelf. pr. D'Orv. Oxon. Bert. Inc. pluribusque. Ceterum locus hic injecti mihi suspicionem emendandi Valer. Flacc. 1. vii. 140. 'elata propius succedere dextræ Telecoonta sinit, duplicataque ora securi Disjecit.' In Mss. est *delicataque ora*: pro quo ne *delata* scribamus, vetat præcedens *elata*. Forsan ergo *densata* vel *dentata*. Ond. *His et hujusmodi suadelis validum addens cuneum*] Virgilius: 'His aliud majus Juturna adjungit.' Æn. xii. 'His et hujusmodi suadelis:' ut 11. 'His et hujusmodi collectationibus.' *Pric*.

Porrecta enim manu sui, &c.] Hesy-chius: *Προτείνεται, δίδωσιν, ὑπισχνεῖται*. fortasse *προτείνει* scribendum. Suidas: *Προτείνειν δωρεῖσθαι, χαρίζεσθαι*. ubi et sequentia vide. *Idem*. *Exhorruit Myrmex inauditum facinus*] Lib. x. 'Quamquam tale facinus protinus exhorruisset:' et viii. 'Sed Charite nefandam vocem exhorruit,' (ita Oxon. non, ut vulgo, *et horruit*) 'et detestata est.' *Idem*.

Occlusis auribus effugit] Ignatius ad Ephesios: *Βύσαντες τὰ ἄτα (ὕμων) εἰς τὸ μὴ παραδέξασθαι τὰ σπειρόμενα ὑπ' αὐτῶν*. Philo in de legg. special. *Ὁὐκ ἀποδραμεῖται; τὰ ἄτα ἐπιφράσσα; vide quæ ad Act. 7. 57. notata*.

Auri splendor flammeus] Lucretius: 'Nec splendorem reverentur ab auro.' Virgil. vi. 'Auri. aura:' ubi Servius: 'Splendor auri.' Horatius Serm. 1. 'Hunc capit argenti splen-

dor.' Bene et *flammeus splendor*. Casiodorus vii. 32. 'Auri flamma' (i. flammeus splendor) 'nulla permixtionis injuria albescat.' Noster in de Mundo: 'Flammis ex auro, vel electri claritate.' Lucianus Timone: *Ἦ χρυσὲ, &c. αἰθόμενον πῦρ ἄτε διαπρέπει!* quæ hausit a Pindaro: sic, 'radiantem monetam,' Prudentius dixit, et Clemens Pædag. iii. 5. *χρυσίου μαρμαρυγᾶς*. *Idem*.

Videbat tamen decora illu monetie lumina] Nec quidquam aliud (Diphilus): *Πρὸς τὸ λαβεῖν γὰρ ὦν ὁ νοῦς, τᾶλλ' οὐχ ὀρᾶ*. 'Videre lumina monetæ,' est quod Basilio, Homil. de Avarit. *χρυσὸν βλέπειν, χρυσὸν φαντάζεσθαι*. quomodo etiam Dissert. 36. locutus Max. Tyrius. Hesy-chius: *Καποτρῖζεται: ἐν αἰσθήσει ὀρᾶ, ἢ φαντάζεται*. Nec temere hic *decora*: sic, 'decorem splendoris auri,' Beda in de Orthographiâ: et, *τοῦ χρυσίου εὐχρῶσιαν*, Basilii ubi supra. Lucianus, adductis modo verbis, *διαπρέπει*. et Noster statim infra, 'formasam pecuniam.' *Id*.

Opulentam prædam jam tenebat animo] Ita Cicero, 'pecunia, spe atque animo incubare,' in pro Cluentio. Salustius Jugurth. 'Totum ejus regnum jam animo invaserat.' Noster in Apologia: 'Totum Pudentillæ quadrages præsumptione, &c. devorarat.' *Idem*.

Miroque mentis salo, &c. misellus in diversis sententias carpebatur] Ammianus lib. xvii. 'Fluctuantes ambiguitate mentium, in diversa rapiabantur.' Curtius lib. iii. 'Quicquid in utramque partem aut spes aut metus subjecerat, secreta æstimatione pensabat.' Festus Pompeius: 'Miscelliones appellantur, qui non certæ sunt sententiæ, sed variorum mixtorumque judiciorum.' Suidas: *Ἐν τριῶν εἰμὶ λογισμῶν ἐπὶ τῶν ἀδῶλων καὶ ἀμφιβόλων πραγμάτων*. vide et in *ἐν τριῶσιν* Hesy-chium. Ovidius Metam. x. 'Utque securi Sancia trabs iugens, ubi plaga novissima restat,

Quo cadat in dubio est, omnique a parte timetur: Sic animus, vario labefactus vulnere, mutat Huc levis atque illuc: momentaque sumit utroque.' De *æstu vel salo mentis* supra pag. ad lib. iv. init. dixi. *Idem.*

Et cogitationum dissensione] Servius ad *Æn.* x. 'Omnis cogitatio in dubitatione est ante sententiam.' *Idem.*

Illic fides, hic lucrum: illic cruciatus, hic voluptus] *Lege, illinc fides, hinc lucrum, &c.* similis et sententiæ et locutionis ista apud Persii veterem Scholiastem Sat. 1. 'Ilinc pudor, illinc petulantia: hinc pudicitia, illinc stuprum: isthinc fraudatio, illinc fides.' Nec apposita minus, ultro longe salubria magis hæc Seneca LXXXII. Epistola: 'Nihil honeste fit, nisi cui totus animus incumbit, atque affluit: cui nulla parte sui repugnavit: ubi autem ad malum acceditur, dissident inter se judicia facientis: hinc est quod jubeat proposita perficere, illinc quod retrahat: et ab te suspecta ac periculosa fuget; igitur in diversa distrahitur,' &c. Verba gravia et sancta, verba meram sapientiam spirantia: et quæ nemo nisi conscientiam inustus, verissima non experitur. *Id.*

Ad postremum tamen, formidinem mortis vicit aurum] Cicero pro Cluentio: 'Vicit pudorem libilo, timorem audacia, rationem amentia.' Cum ratio simul et argentum tanquam in trutina ponuntur, argentum (inquit Demosthenes in de Pace) ἐφ' ἑαυτὸ πὺν λογισμὸν καθέλκει. At, cum de seruo res hic, apposita illa Taciti: 'Cum secum servillis animus præmia perfidiæ reputaret, &c. cessit fas et salus patroni.' *Annal.* xv. Ejusdem sunt et ista *Annal.* xi. 'Nec fidem integram manere, ubi magnitudo quæstum spectetur.' Imitatur hic Appuleius Sallustium forsitan, qui ad hunc modum de Jugurtha scribit: 'Commotus metu atque libidine, diversus agitabatur: timebat iram Senatus ni Legatis paruisset, porro

animus cupidinè cæcus ad inceptum scelus rapiebat: vicit tamen' (*sc. tandem, quod Appuleio ad postremum*) 'in avido ingenio prævitum consilium.' *Idem.* *Ad postremum tamen, &c.*] *Idem* in de Republ. ordin. 'Ubi cupido divitiarum invasit, &c. nullum ingenium satis pollet: quin animus magis aut minus mature, postremo tamen succumbit.' *Idem.*

Nec saltem spatio cupido formosæ pecuniæ leniebatur] Non nego omnes editos hæc scripturam retinere, nec, vel uno Ms. jubente, immutandam eam: sum tamen ausus cogitare *diei spatio* legendum: nam et ex verbis 'dimota contatione,' videtur statim eum lucro victum succubuisse; et curas, quæ hinc sequuntur, *nocturnas, diei spatio* opponi: adde quod et 'spatium diei' lib. viii. dixit. Videtur autem permitti jam posse receptam lectionem. Lib. vi. 'Quoad tantæ Deæ sapiens ira spatio mitigetur:' et infra hic, 'Quoad spatio fervens mariti sedaretur animus.' *Id.* *Sed nocturnas etiam curas invaserat pestilens avaritia*] Basilinus ubi supra: Τοῦτο (χρυσίον) καὶ καθεύδοντι ἐνύπνιον, καὶ ἐρηγηγορῶσι ἐνθύμιον. P. Chrysologus, Serm. xxix. 'Fidem frangit, turbat quietem.' *Idem.*

PAG. 190 *Devorato pudore*] 'Pudorem devorare,' etiam supra ii. dixit. *Idem.*

Nec a genuina levitate descendit mulier] Lib. vii. 'Nec ab illa tamen paterna, &c. virtute descivi:' sic, 'ab obsequio descire,' infra lib. x. et, 'a conspecta fide descire,' in Apologia. Glossæ: 'Desciscit, ἀφαιρείται,' nescio an bene conjecerim, ἀπαρνέται. *Idem.*

Metallo, &c.] Columbanus: 'Fæmina sæpe perdit ob aurum Casta pudorem.' *Elmenh. Execrando metallo*] Heliodorus iv. Ἀπαραίτητον ἔχει πρὸς γυναῖκα ὑγῆα χρυσὸς καὶ λίθος. Zeno Veronensis: 'Execrabili metallo procedis onusta.' *Pric.*

Ad suæ fidei præcipitium] 'Auro

flexa fides quæ nec bene firma manebat Antea, præcipiti cecidit jam pro-na ruina.' *Idem. Fidei præcipitium*] Sic Paulus, 'fidei unfragium,' 1. ad Timotheum. *Idem.*

Et magnis suis laboribus perfectum desiderium, &c.] Terentius Prologo Eunuchi: 'Perfectit,' &c. Donatus: 'Perfectit, mire: quasi difficile et illicitum.' *Idem* ad 1. 2. Hecyræ: 'Efficimus, quod cum magno conatu et molinine facimus.' Et nota, *magnis laboribus.* Hesychius: 'Επιμοχθήσαι σὸν μόχθῳ ἐπιπορήσαι. *Idem.*

Pretium reposcit] *Premium* habent Regius, Fux. Pith. Guelf. pr. cum Edd. O. ante Colv. quod facile tueri posses pro *mercede*, ut l. hoc p. 197. 'præter præmii destinatum compendium.' Sed vetant loca l. x. p. 216. 'Venenum comparare sollicitus, centumque aureos solidos offerens pretium mecum olim convenerat:' et p. 218. 'Medico sinuntur aurei, opportuni somni pretium.' Solent vero creberrime *præmium* et *pretium* confundi. Adi Comm. ad Liv. l. xxvi. c. 40. 'pro eujusque merito pretia pœnasque persolvisset:' ad Justin. l. 1. c. 7. 'Cædes Candauli nuptiarum pretium fuit:' ad Gellium l. iii. c. 8. 'Qui sibi pretium a nobis peteret, si te confecisset.' Mox in D'Orv. *poscit*, Oxon. Guelf. pr. cum Bert. et Ed. Scriverii, *deposcit*, ut l. viii. p. 173. 'fictæ vaticinationis mendacio p. deposcunt arietem:' et; ut hic, l. x. pag. 230. 'promissam mercedem mortis geminatæ deposceret.' Verum re in compositis sæpe apud Nostrum abundat. *Oud.*

Nocte promotæ, &c.] Lib. viii. in re simili, 'Noctemque, et opertas exoptat tenebras:' ubi dicta p. 160. vide. *Pric.*

Capite conlecto] Adulteri ad amicas capite obvelato itabant. Charite lib. præcedenti ad Thrasylum mæchum truculentum: 'Sed heus tu, inquit, quam probe veste conlectus, omnique

comite viduatus prlma vigilia fores meas tacitus accedas.' Fortunat. de Rhetorica: 'Invenit filius adulterum oblecto capite.' Calpurnius Declamat. 47. 'Invenit adulescens incertum quem adulterum capite velato.' Juvenal. Sat. vi. vs. 121. 'Intravit calidum veteri centone lupanar.' *Elmenh. Probeque capite conlectum, &c.*] Juvenalis vi. 'Ille jubet juvenem sumpto properare cucullo.' *Idem* viii. 'Nocturnus adulter, Tempora Santonico velans adoperta cucullo.' In Historia Susannæ: Καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὴν νεανίσκος δὲ ἦν κεκρυμμένος. Horatius: 'Odoratum caput obscurante lacerna:' ubi vetus Scholiastes: 'Exit de adulterio, oblecto capite, ne quis illum videat.' Isidorus Orig. xix. 26. 'Cum egrediebantur de ludi prostibulo juvenes, &c. velamento tegebant caput et faciem: quia solebant erubescere qui lupanar introissent.' Seneca (hunc morem alludens) c. 13. de Vita beata; 'Indulget vitiiis suis, non timide, nec obscure: et luxuriatur, etiam inoperto capite.' *Pric.*

Commodum n. a. Amori rudil.] *Amoris nudi* D'Orvill. Male. Ovid. Ep. xvii. 141. 'Sum rudis ad Veneris furtum.' Lib. x. Met. 636. 'rudis, primoque Cupidine tacta.' Vide et Gebhard. ad Propert. l. iii. El. 13. 5. l. iv. El. 3. 12. Burm. ad Phædr. F. 33. et supra ad l. viii. p. 154. 'fura-trinæ conjugalis rudimentum.' *Oud.*

Veneri militabant] Vide supra pag. 32. dicta. *Pric.*

Noci et nudi milites] Verba novi et, absunt ab Oxon. Ms. et eo quo Colvius usus. *Idem.*

Et contra omnium opinionem] *En, ecce* particulæ sunt perfamiliares iis, qui magnum aliquod faciens narraturi, et velut in scæna fabulam posituri sunt. Ea propter libenter restituere, *En, contra omnium opinionem.* Nam valde ea res præter expectationem adulterorum jam primo amori et amplexui litantium. Sic et libro

septimo de Asino, his verbis: 'Ut quemque enim viatorum prospexerit, sive illa sit vetula mulier, sive viro nubilus, seu tener puellus, sese illico disturbato gestamine;' emendandum censeo seu tener puellus: ecce illico dist. gest. in quo non tam mea me opinio delectat, quam ipsius Apulcii auctoritas confirmat, prædicto lib. VII. 'Et ecce de proximo specu vastum attollens caput ursa.' Iterum libro eodem: 'Et adveniens ecce rusticus.' Pariter et libro nono: 'Fabulam præcæteris suave comptam ad aures vestras adferre decrevi, et en, occipio.' Mili quoque dubium non est, quin eodem modo reponendum libro decimo: 'coruscis prælucebant facibus: ecce influunt innuptarum puellarum decoræ facies.' In editis codicibus hæctenus sedit, *Et influunt*. Apud Petronium Arbitrum in halosi Trojæ: 'hæc ad fata compositus Sinon Firmabat et mendacium in damnum potens.' Sequentia si legas, non improbas, *en mendacium*. Apud eundem scriptorem legere tento, *En favor in pretia*. In vulgatis legitur, *Est favor*. Iterum apud eundem: 'Et quasi non posset tot tellus ferre sepulchra.' Scribo, *En quasi non posset*. Stewech. Male et hic loci tentat vir doctus. Designat momentum temporis. Vide ad l. VIII. p. 155. 'Nec diu. Et eum furens aper invadens.' Oud. *Contra omnium opinionem*] Infra hic: 'Insuperato, et longe contra ejus opinionem:' et de lapide: 'Contra omnium opinionem deciderat innocuus.' Pric.

Captata noctis opportunitate] Virgilius Georg. III. 'Nocturnum furem:' ubi Servius: 'Noctis opportunitatem captantem.' Vegetius IV. 6. 'Tenebrarum ac noctis occasione captata:' supra heic lib. IV. 'Observato noctis illius tempore.' *Idem*.

Improvvisus maritus assistit] Apud Quintilianum ille Declam. XVIII. etiam simili argumento: 'Improvvisus

adstiti, dum non timeor adveni:' vide fabellas Phædri III. 10. *Idem*.

Sua domus janua jam pulsata, jam elamitata] 'Clamitare, indignantis est.' Donat. ad I. 1. Andr. Aristænet. II. 22. 'Ο ταύτης (adulteræ) ἀνήρ ἐξ ἄλλοδαπῆς ἀφιγμένος, (ita Barbarus noster) τὴν θύραν, ἕμα βοῶν, ἔκοπτε. Horatius: 'Nec metuo, ne, dum futuo, vir rure recurat: Janua frangatur, latret canis, nudique magno Pulsa domus strepitu resonet: vel pallida lecto Desiliat mulier, miseram se conscia clamet.' *Idem*.

Saxo fores verberat] Oxon. *saxo*. Hinc illustratur lectio Mss. aliquot Horatii l. I. Od. 25. 'quatiunt fenestras Jactibus crebris juvenes protervi.' Oud.

M. m. suspectus] Multa vocabula in utramque partem reciproca, et adversa significatione usurpata, usu et Gellio observante, didicimus, ut videlicet *suspiciosus* dicatur is, qui suspicatur, item is, de quo suspicionem habemus: at *suspectus* ea notione nondum reperire potui. Quæ ratio est cur scribendum autemem, et ipsam *tarditatem magis, magisque suspectans*, vel si mavis, *suspectatus*. Suspectandi verbum ita placuisse Plinio, aliis idoneis auctoribus, Sallustio imprimis, non est operæ testimoniis confirmare. Stewech. De verbo *suspectare* vide Cort. ad Sall. Jug. c. 70. Sed Active *suspectus* bene vindicavit Pricæus, quem consule. Oud. *Et ipsa tarditate magis magisque suspectus, dira comminatur Myrmeci supplicia*] Perapposite ad hunc locum Suidas: 'Τέ ἀπειλή βραδύνωνται, καὶ ἀνοιγνύναι κελεύοντων. ubi sensu tamen passivo βραδύνειν, quod forsitan insolentius. Falsus autem, et multum falsus qui *tarditatem* et *suspectans* volebat. *Suspectum* hic pro suspicientem vel suspicacem posuit, ut II. pro *stens, fleta*. Virgilius: 'Pictis conspectus in armis:' ubi Servius: 'Conspicuus, vel conspicabilis.' Sic in Gloss. 'Perspectus:' (id est, per-

spicax), 'εὐπροόρατος.' Donatus ad v. 1. Hecyræ: 'Suspectas esse, ambiguum est: nunc partem ejus manifestam videmus.' Ammian. lib. xvi. 'Suspectior de obscuris, nec referre gradum, nec ulterius ire tentavit.' Scholiastes vetus Horatii ad Carm. III. de vita regia: 'Quia semper insidiarum metu suspecta sit.' His adde quæ ex Glossariis, Euripide, Tertulliano, adnotavit ad Catonis disticha Jos. Scaliger. E converso vox *suspiciosus*, sono activa, non solum activum sensum sed et passivum recepit: id est, non *suspicientem* tantum, sed et *suspectum* significat. Vide IX. 12. A. Gellium, qui et IX. 4. 'incredulas res' forma non dissimili dixit. *Pric.*

Repentino malo perturbatus] Lib. X. 'Repentino malo perturbatus adolescentis,' &c. *Idem.*

Ad inopiam consilii] Pavor sapientiam homini ex animo expectorat. Achilles Tatius de Clitiph. et Leucip. Amoribus lib. VII. p. 177. ἀληθὴς δὲ ἐστίν, ὡς εἰκοεν, ὁ λόγος· ὅτι μνήμην ἐμπλήσειεν πέφυκε φόβος· ὅδ' ὄν Σωσθένης περὶ ἑαυτοῦ φοβηθεὶς ἀπαξ ἀπάντων ἐπελάθετο τῶν ἐν ποσὶν ὑπ' ἐκπλήξεως, ὡς μηδὲ τοῦ τῆς Λευκίππης δωματίου κλειῖσαι τὰς θύρας. *Elmeh.* *Ad inopiam consilii reductus*] Ob mali improvisum superventum: vide supra ad ipsum libri istius initium adnotata. *Pric.*

Quin clavem, &c.] Id est, quo minus. Vide XVII. 13. A. Gellium. *Id.*

Interdum] Ita hæc lego, neque in uno illo libros eusos sequor, in quibus ex Philippi Beroaldi sententia supponere, *Interim Philositarus*. Nam illud *interdum* pro eodem est. Quod ita quoque apud Corn. Tacitum, et in Pandectis usitatum observavi I. XIII. de vacation. et alibi: quare apud eundem hunc Apulei. retinendum quoque libro secundo: 'sævire vulgus interdum;' neque emendandum, ut amicus meus putabat, *vulgus incertum*. Ipsum pro se causam dicentem Apuleium audiamus, qui lib. IV. de

Asino: 'at dum vaporis flammis' (inquit) 'exanimatur, nos interdum pulpis ejus valenter saginantes.' Quin et octavo libro apud eundem est: 'Et interdum clandestinos coitus obcamus: quoad dies reliquos permetiatur annus.' Pluribus apud scriptorem hunc locis eandem phrasin observavi, et quosdam tollere conatos, non sum nescius. Cæterum cur ab iis dissentiam, prædictis testimoniis ostendisse mihi satis est. In lectione Tertulliani lib. de anima, observasse videor, ubi *interim* pro *interdum* vicissim collocatum sit: 'Cur idem animas' (inquit) 'immaturas et innuptas, et pro conditione ætatis puras et innocuas interim dignas inferis judicatas?' Clara erit partiellæ istius notio ex Plinii lib. X. Epist. 27. 'prudenter' (ait) 'constitinis, interim navibus, interim vehiculis uti, prout loca suaserint.' Hoc amplius *interduatim*, et *interatin* Veteres pro *interdum* et *interim* dixisse, Festi observatione innotuit. *Stewech.* Vulgo, *interim*. Et sic reponere visum Beroaldo. Vide quæ super hoc alibi supra. *Colr.* *Interim* legitur in solis Edd. Ber. Junt. post. Bas. ac frustra Sopingius coniecit *interimundum*. Adi ad lib. III. p. 43. *Oud.*

Tunicam injectus] Flor. *tunicas injectas*. Elmenh. *Tunicas* etiam Bertin. Fux. Gneif. ambo, Lips. Pal. Oxon. D'Orv. Optime. Interiorem scilicet et exteriorem. Sic I. I. p. 5. 'unam e duabus laciniis meis exuo.' Lib. XI. p. 248. 'superiore exutus tunicam.' Vide Varron. apud Nonium v. Subicula c. 14. Liv. lib. VII. c. 37. 'militem binis privis tunicis donatum.' Sueton. Vitell. c. 2. 'Inter togam tunicasque.' Ovid. Fast. v. 676. ex emendatione Heinsii: 'Incinctus tunicas mercator.' Adde Brodæi Miscell. lib. VI. c. 7. Ferrar. et Ruben. de re vestiaria. *Oud.*

Pedibus intectis] Ut solent festinantes. Theocrit. XXV. Ἄρστα, μηδὲ πό-

δεσσι τοῖς ὑπὸ σάνδαλα θείης. Horatius ubi supra: 'Discincta tunica fugiendum est, et pede nudo.' *Pric.*

Recipit, &c. fidem Deum boantem Dominum] Aristænetus 1. 5. de Zelotypro: 'Ἦκεν εὐθὺς, καὶ εἰσπεπήδηκεν ἔνδον, κεκραγὼς ἅμα, καὶ πνέων θυμοῦ. *Boantem*, vociferantem. Gloss. 'Boῶ, vociferor.' Ennius apud Varronem: 'Clamore boantes.' Vetustæ edit. *filem Domini boantem Dominum*: unde Beroaldus, *filem Dominicam, &c.* id est, *Dominis debitam fidem*: quod non video cur laude prosequar, cum sæpius hoc in scripto *Deum fidei* occurrat. *Idem. Boantem dominum]* Sensus est conceptus ex quotidiana loquendi consuetudine: ubi enim a servo decipimur, vel decipi nos credimus, boare solemus, et exclamare dominicam fidem, et iterare: Hæcine est fides quam domino præstat servus? ita nunc dominus boando inelamabat fidem domini, quam fluxam et infidam apud servum fuisse ingemebat: et hæc lectio magis placet, quam si legas *Fidem Deum*, pro Deorum: quæ exclamatio est frequentissima. *Beroald.*

Quo jam pro limine liberato] *Puto γνήσιον* Auctoris esse, *Qui jam pro lumine vibrato*, ut *prolumen* sit *Lucifer*. *Brant.* Infeliciorum hac vel Sopingii *polimine* citantis *Scal.* ad *Fest.* v. 'Polimenta,' conjecturam vidi nullam. *Salmas.* ad *Solium.* p. 9. legit, *qui intro limine liberato*, ut ad *Myrmecem* referatur. 'Liberare' enim 'fluvium,' 'montem,' 'terminos,' dicitur is, qui eos transit ac superat. Vide ad *Frontin.* lib. 1. c. 5. § 3. 'si flumen liberasset.' Verum *Myrmex* non videtur limen egressus esse. Adhæc durissime τὸ *qui* referretur ad *Myrmecem*, præcedente 'demittit *Philesetarum*.' Ac tunc, quia in *Cod. Pal.* etiam est *lumine*, rectius legeres, *qui jam protinus*, vel *porro lumine liberato*, sive *prolato*. Vide ad p. 204. 'ferro liberato.' Nam bucsque in tenebris cuncta

sunt acta. Sed quia sequitur demum 'clausa domo,' quam prius claudere quam lumen petere debuisset, ne hæc quilem conjectura placet, et vulgatum retineo. Sive *quo*, *Philesetæro*, egresso jam extra limen, et sic e periculo et quasi e carcere liberato, *Myrmex* domum clausit, et securus reddidit se quieti. *Sept. lib. 11. de Bell. Troj.* c. 41. 'Corpus ejus liberatum ex acie.' *Pro limine* dicitur, ut 'pro foribus,' 'pro curia,' 'pro rostris,' 'pro æde,' et similia, *ἄσα κόμισ.* Vide *Abram.* ad *Cicer.* pro *Sext.* c. 15. *Gron. lib. 14.* *Obs.* c. 1. et alios. *Suet. Oth.* c. 3. 'pro foribus adstare.' *Vitell.* cap. 16. 'religato pro foribus cane:' et *Nostro ipsi lib. XI.* p. 250. 'pro foribus adstans.' In *Pith.* est *præ lim.* Conjecit vir doctus *primo. Oud.* *Pro limine liberato]* Vide *XI. 3.* *A. Gellium. Pric.*

PAG. 191 Non uxori, nec ulli familiarium, &c.] Melius *Fuxensis Cod.* non ulli famil. *Idem.*

His et in sinum furtim absconditis] In *Flor. Guelf.* pr. *Oxon.* est *fortim*, *Pal. furtim*, quod miror placuisse non solum *Scioppio*, sed et *Vulc. Ed. sec.* et *Elmenhorstio*. Duæ soleæ non farciunt sinum. Sed *furtim* eas abscondidit, sive clam *Myrmecæ*, uxore, ceterisque domesticis. Atque ita Auctor sæpe. *Lib. III.* p. 54. 'Capillos me sedulo furtimque colligentem:' in sinu sc. *lib. VIII.* pag. 160. 'furtim depromtis calicibus:' et passim. Vide *Indic. Oud.*

Forum versus detrahi] In *Palat. Fux. Guelf.* et *Oxon. verso.* Male *Brantius* hinc conjecit *forinsecus*. Non enim trahi eum jussit modo *foras*, sed in *forum*: ubi hominum est frequentia, ut illic solearum indicio vestigium adulteri posset indipisci. Mox *detrahi* servant *Mss. Flor. Reg.* Quare nihil temere moveri velim. *Forum* enim solebat esse medio et inferiori urbis loco plano. Hinc *Romæ* 'descendere in forum.' Alioquin *adtrahi*

est itidem non male in Mss. D'Orv. Pith. Fux. Guelf. Palat. Coll. Voss. et Edd. Junt. post. ut lib. III. p. 50. 'Me renitentem elementi violentia secum attrahit.' In Oxon. Par. *abtrahi*: unde *abtrahi*, quasi ex optimis membranis, refinxit N. Heinsius ad Ovidii lib. VIII. *Metam.* vs. 413. 'nexis adamante catenis Cerberon abstraxit.' *Idem.* *Forum versus detrahi*] Oxon. *abtrahi*. Bertin. *attrahi*. Vide ad Act. Apost. c. 8. p. 65. adnotata. *Pric.*

Tacitos secum mugitus iterans] Servius ad Æn. XII. 'Apparet, mugitus et dolentium et irascentium esse.' Seneca l. I. de notis Iræ: 'Spiritus coactus ac stridens, &c. gemitus, mugitusque:' et II. 35. 'Talem nobis iram figuremus: flamma lumina ardentia, sibilo, mugituque, &c. perstreptentem.' De dolentium mæstorumque mugitibus supra p. 158. notavimus. *Idem.*

Rapidum dirigit gressum] Lib. VI. 'Citatum dirigit gradum.' Suidas: *Θαλερῶς προβαλνεις*: ἐπι τεταραγμένως προϊόντων, καὶ μὴ καθισταμένην τὴν πορείαν ἔχόντων. *Idem.*

Vultu turgidus, subductisque superciliis] *Turgidus* exstat in Flor. Reg. et Edd. ante Wower. Sed *turgido*, ut edidit ille, Elm. *Pric.* Flor. habent quoque D'Orv. Pith. Fux. Guelf. Oxon. *turbido* tamen ex Bertino edidit Scriverius, magisque probavit *Pricæus*. Gell. lib. I. c. 26. 'Neque oculi, opinor, truces sunt, neque os turbidum.' Verum non tanti istum Codicem facio, ut ideo mutem *turgido*. Quod iratis etiam est proprium: unde 'turgere' et 'tumere alicui' pro *irasci* jam notatum est in Lexicis, et 'tumida ira' Ovid. *Met.* lib. VIII. vs. 437. Atque hinc 'iratus Juppiter buccas inflat' apud Horat. lib. I. Sat. I. 20. ubi vide Interpretes. Minus bene Clar. Burmannus ad Petron. c. 44. aliter explicat. Sed plura vide ad geminum Nostri locum lib. V. p.

109. ubi irata Venus 'vultu turgido... truci supercilio.' Nam prave *Pricæus* illic quoque e conjectura substituit *turbido*. Æque vere posses reponere *turgido*, ut apud Pacuvium in Nonio p. 201. Ed. Merc. ubi Ms. Voss. 'voce suppressa, innato fronte, vultu turpido.' *Oud.* *Per plateam dum Barbarus vultu turgido subductisque superciliis incedit iratus*] 'Subductis superciliis incedere' iratorum est, et superbientium. Aristoph. *Equit.* τὰ μέτωπ' ἀρέσπασε. ubi Scholia: τὸυτο ὀργῆς δειγμα. In iisdem ad Aves scholiis: τὰς ὀφρῶς αἰρῆν ἴθως τοῖς ὀργίζομένοις. Pollux II. 4. τὰς ὀφρῶς αἰρών, ὑπερψαυος. Hieronymus ad Paulinum: 'Subducto supercilio grandia verba trutinantes.' Hinc 'subducti supercillii carptores,' Nævio apud Gellium. Plinius XI. 37. de *superciliis* agens: 'Hæc maxime indicant fastus, superbia aliubi conceptaculum, heic sedem habet: in corde nascitur, huc subit, heic pendet.' Suetonius de Tiberio: 'Incedebat cervice rigida et obstipa, adducto fere vultu:' quo loco notenus etiam *incedebat*, quod de Barbaro nostro non temere prolatum. Claudianus in Eutropium: 'Mentitoque ferox incedit Barbara gressu.' Interpretes vetus I. Samuel. 17. 41. 'Ibat autem Philistæus incedens.' Servius ad Æneid. I. 'Incedere est, cum dignitate ambulare:' adde quæ statim ex Tacito apponemus. Et bene heic de homine fastuoso, 'per plateas incedit.' Hesychius: Σύβαρις διὰ πλατείαι' παροιμῶδες, ἐπι τῶν σοβαρῶς πορευομένων. vide et Suidæ Collectanea. Optime autem 'subducti supercillii' iste Barbarus insignitus. Cyrillus Alexandrinus (in de recta fide) de Rabsace Assyriorum Duce: 'Ἀπονολαῖς βαρβάρικαῖς οὐ μετρίως κατωφρωμένος. Vultu turgido hic, ut in veteri Ooomastico, 'Turgidus, ὑπέρογκος.' at Cod. Bertin. *turbido*, quod sincerius puto: supra fine v. 'Visamque eam visu tu-

mido, quæsiuere,' &c. scribo, risu turbido. Æn. x. de Mezentio: 'Turbidus ingreditur campo:' ibidem de Turno: 'Spem turbidus hausit inanem:' ubi Servius: 'Tumens, elatus arrogantia:' et de Eodem xi. 'Venulo se turbidus infert.' Servius: 'Terribilis.' De eodem iterum xii. 'Ita turbidus infit.' Servius: 'Plenus terroris et perturbationis:' sic, 'turbidum incessum' Tacitus, de Pisone. 'Civitatem Atheniensium turbido incessu exterritam, oratione sæva increpuit.' Annal. ii. *Pric.*

[*Deprehensus*] *Prehensus* Oxon. Ms. et liber Beroaldi. *Idem.*

[*Conscientia tamen pessima permixtus lacrymis uberibus*] Stewechio non accedo post vocem *permixtus* inter-pungenti: lacrymabat nequam iste, etsi minime coram deprehensus, ex sola malæ conscientie contemplatione: supra lib. iii. 'At ego tunc temporis nil amplius quam flere poteram, non tam meherrule truculentam accusationem metuens, quam meam miseram conscientiam:' multoque minus approbo quod *pericetus* mavult. 'Permixtus lacrymis,' ut et infra heic, 'mærore permixtus:' et xi. 'Pavore et gaudio, &c. permixtus:' id est, *repletus*: sic, 'mænia lamentis permiscere,' lib. xxv. Ammianus Marcellinus: 'conscientiam delicto miscere,' Scriptor de bono Pudicitie in Cypriani operibus: et, 'terram stercore mixtam,' l. 34. Palladius: quo loco (quod nonnulli volunt) nec *jutam*, nec *vestitam* legendum. *Idem.*

[*Inefficacem commovet miscrationem*] Scribo, *commovens m.* *Idem.*

[*Opportune Philesieterus occurrens*] Fallaciæ similem contextum l. 5. apud Aristænetum vide. *Idem.*

[*Quidam negotio destinatus*] Legi aliquando, *distentus*. Sed mendium jam vix putem hic esse. *Colc.* Æque potuisset conjici *distractus* vel *districtus*. Sed recte mutavit sententiam Col-

vius. *Destinatus* est vinctus, ut passim Appuleio, ac negotio alligatus, ac sic occupatus. De isto Ablativi usu, ubi vulgo est Dativus, dixi quædam ad Suetonium in Oth. c. ult. 'majore miraculo esse.' Alioquin scribi etiam posset *quidam*, antequam pro cuidam. Vide ad lib. vii. p. 134. 'Quovis iniquissimo.' Lib. x. p. 223. 'Quinquenniali magistratui destinatus.' *Oud.*

[*Pugnisque malus ejus clementer obtundens*] Ita et Oxon. Lipsii Ms. *inclementer*: ut et nos legendum conjecimus: supra lib. iii. 'Arreptam inclementer increpat.' *Pric.* *Malus obtundens*] Maxillas leviter feriens: nec enim illum, utpote benevolum, ferire inimiciter volebat. *Obtrudere* autem translatum est a fabris, qui sæpe repetunt, percutiuntque tundendo aliquid malleo. *Beroald.*

[*At ne nequissimum et perjurum caput, &c. cuncti celi Numina, &c.*] Eumenes apud Justinum lib. xiv. 'At vos, devota capita, respiciant Dii perjuriorum vindices.' Terentius Andr. 'Ridiculum caput.' Donatus: 'Pro toto homine.' Suidas: *Μιαρὰ κεφαλή, ἄσπερ, φίλη κεφαλή: ἐκ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέρους τὸν ἄνδρα δηλοῖ.* *Pric.*

[*Quæ dej. temere devorasti*] Flor. *devorasti, male. Elmenh.* Non in nicis Excerptis. Sed *devorasti* est in Pal. Oxon. D'Orv. Inc. Fux. Pith. Guelf. Ed. Scriv. adplaudente *Pricæo*, ut 'devorare numina' sit spernere, calcare, et ut supra 'devorare pudorem:' verum ibi significat 'consumere;' quomodo dici posset 'devorare fidem,' 'jusjurandum.' *Een eed inswælgén.* Sed non 'devorare Deos.' Quare recte censet N. Heinsius ad Ovid. lib. ii. ex Ponto El. ii. 27. illos operam luisse, qui *devorasti* probatum iverunt. Neque tamen ipse melius audacter reponere tentat *temerasti*, ut ipsum 'devotare' exponi potest cum Glossis 'ἀφοσιῶ' scelere devoto.' Barth. explicat 'pro prosperis in-

clementes reddidisti Deos,' ad Cland. in Ruf. vs. 351. Malim tamen cum aliis explicare 'inprecatus es, in vota tua vocasti.' Ita certe apud Minuc. Felic. in Octav. c. 28. 'Asinos consecratis et eosdem cum Iside religiose devotatis:' ubi etiam Ms. *devoratis*, et male interpretatur Meursius, turbantque mire viri docti. Vide et Wopkens. Misc. Obs. vol. x. p. 43. et de confusione *devorare* et *devotare* supra ad lib. viii. p. 156. *Oud.* *Cæli Nunina, quæ dejerando temere devotasti*] Scribe cum Lipsii et Oxon. Ms. *devorasti*. 'Devorare numina,' est quod supra lic, 'Numina spernere et calcare:' sic II. et jam alibi hoc ipso libro, 'pudorem sum devorare.' Beroaldus heic suam operam ludit. *Pric.*

Pessimum pessime perdant] Κακὸν κακῶς ἀπολ. &c. Matth. 21. 41. Apud Græcos hac forma loquendi nihil tritius. *Idem.*

De balneis soleas] Erant Veteribus suæ solæ balnearies, quas scilicet in balneis induebant. Sosipater Charisius Institut. Grammat. lib. 1. 'Balnearius fur, balnearius murteus, et solea balnearis.' De hac censeant sensisse Lucillum: 'Quidni? Scruta quidem ut vendat scrutarius, laudat Præfractam strigilem, soleam improbus dimidiatam:' quos duos versus, separatim laudatos a Veteribus, ita jungendos putem. Strigilem inter balnei utensilia, quis ignorat? Et sic supra Noster lib. iv. 'Scrutariam facere' eadem hac de re dixit: 'Enim vos bonæ frugis latrones, inter furta parva atque servilia timidicule per balneas et auiles cellulas reptantes, scrutariam facitis.' Has soleas, soccos etiam arbitrer appellari Plauto, Persa: 'Ampullam, strigilem, scaphium, soccos, pallium.' *Colr.* Vide Petron. c. 26. 3. *Oud.*

Vincula conteras] Ut in Ursin. et Lips. sic in Palat. D'Orvill. Fux. Guelf. utroque, est *conferas*, ac lu-

sisse Auctorem in ejusdem verbi *compsitorum* conjunctione, aliquoties vidimus. Nihil tamen hic *mutēs*, velim. Non enim tantum intelligitur dignus, qui ferat vincula, sed qui *diutissime* ferat, et sic usu et continuo, ut fit, contritu in splendorem illa redigat. 'Terere fiena' sic dicuntur equi. Vide ad Lucan. lib. iv. 751. *Idem.* *Dignus qui et ista vincula conteras*] Supra lib. 1. 'Dignus es extrema sustinere:' ubi notata p. 6. confer. 'Conterere vincula,' est, quod 'redigere in splendorem compedes.' Plautus Aulularia vocat. *Pric.*

Carceris tenebras] Sic, 'carceris tenebrarumque secretum,' Declam. vi. Quintilianus: et, σκοτίας κρυπτόν, Euripides Bæclis. *Idem.*

Inductus] Deceptus. Infra lib. x. 'Inductos servuli mendacio.' *Ibid.* 'Sic inductus, pecuniam signavit:' et in Apologet. 'Falsa spe inductus.' Gloss. 'Inductus, δολοσθηλῆς,' &c. *Idem.*

Imo sublatus, et ad crudelitatem del.] Viveret Apuleius, periculum immineret librariis furcæ, nisi forte in errem tollendos existimemus, ob depravatam, atque adeo deformatam tam facetam, tam lepidam fabulam: in qua inurbanas et invenustas mendas diutius non tolero. Emaculo autem, *inductus, imo os sublitus*. Phrasis trita et Plautina est, 'os alicui sublinere.' Tractum proverbium a genere ludi, quo dormientibus ora pinguntur, ut auctor est Nonius; etiam in Germanismo nostro, quem decipimus, cui verba damus, ei dicimur mel circum os sublinere. Plautus Aulularia: 'Fidei censebam maximam multo fidem Esse, ea sublevit os mihi penissime.' Locus Varronis *Mysteriis* apud Nonium in *Portitores*, cui id proverbium periisse existimabam. 'Æs defrandasse cauponem, bonam Into oblevisse, tum portitores ara inducere.' Non me præterit a

magnis viris restitutum, borem vel obuam luto opplevisse. Tentabam tamen legere, pro nauo os sublevisse, portitoris aram induxisse: vel hoc modo: nauclero os sublevisse. Est autem ara numeri nota, ut docet Nonius hoc Lucilii testimonio ex libro XXIX. 'Hæc est ratio perversa ara summa, et subducta improbe.' Qui versus mea opinione legendus: *Hæc est ratio perversa, ara summa est subducta improbe.* Æræ mentionem quoque videmus in legibus Visigothorum; et nos non inepta ejus vocis interpretamenta aliquot in Ms. tuo, Metelle, vidimus, quæ brevitatis causa omittere volui. Redeo ad Apuleii verba, quibus 'inductus' sat ornate dicitur, qui deceptus est. Sic et Cicero in Orationibus conjungit, inducere, decipere, destituere. Idemque alibi: decipere, fallere, inducere. Usus similiter Arnob. lib. II. et Lactant. lib. III. cap. ultimo. Unde est, cur supra libro secundo de Asino, ut mendosum suspectem hunc locum: 'malis novæ nuptæ peremptus artibus, et addictus noxio poculo.' Qui enim interemptus venenoso poculo, rectius diceretur *inductus*. Nam, quod alii restituere voluerunt *adductus*, ne quidem lectioni vulgatæ æquivaleret. Libro decimo de Asino similiter dicitur: 'Nec patiar servili mendacio inductos pejerare.' *Stewech.* Probo cum Pricæo istud *immo vero*, quod etiam est in Palat. et sæpissime Nostro. Vide ad lib. I. p. 10. Alterum vero *os subtilus*, quod adeo laudaverunt viri docti, etiam Pricæus; immo textui intruserunt Scriverius et Floridus, mihi ab hoc loco alienissimum videtur. Neque enim hic laudatus est Barbarus, aut ulla adulatione deceptus; qualis est, cui *os subtili* dicitur. Auctor rursus, ut passim, imitatus est Græcos, qui crebro τῷ ἐπαίρειν hoc sensu utuntur. Consulte H. Stephani Thesaurum. Hesych. Ἐπῆρειν ἀνεπίσειν. Eurip. Hec. vs. 69.

αἴρεσθαι δέμασι, φάσμασιν. Similia vidimus ad lib. III. p. 48. 'ad j. indignationem arrecti.' Immo et ἀνὸς ἀειρομένη, in Apoll. Rhod. III. 1009. Pricæus tamen ait in Oxon. esse *sublitus*. Id non vidi in Gronovii Excerptis. Quasi e Pithæano margini quoque adlevit Salmas. Quæ *Stewechius* de locis Varronis et Lucilii adtexuit, sunt ineptissima, nec Latina. Mox et abest Oxon. *Crudelitatem* perverse admodum conspicitur in solis Edd. Bas. Par. Colv. Vulc. pr. Scriv. *Oud. Immo sublatus*] Melius Ms. Lipsii, *immo vero s.* supra lib. I. 'Inanimis, &c. immo vero semimortuus.' Gloss. 'Immo vero, ἀλλὰ μὴν.' *Stewech.* recte faciebat etiam qui hæc *os subtilus* respondebat: etiam *sublitus* Oxon. legit. *Pric.*

PAG. 192 *Ignorit ex animo*] Sic supra III. 'Ex animo delictum remittere.' Donatus ad v. 7. Adelph. 'Ex animo: tota mente, non perfunctorie.' Modius, 'Ignovit ex animo: nempe, servo illi timore exanimi: haud recte collineata conjectura. *Idem.*

Beatam illum, &c. At ego misella, &c.] Supra hic de alia hujus notæ fœmina: 'Ego misera, &c. lanificio nervos meos contorqueo, &c. quanto me felicior Daphne vicina!' &c. *Idem.*

Et cacam illius s. a. faciem] Vulgata quidem lectio satis halet, quo se tueatur, quod in tota hac narratione sæpius inculcet Auctor faciem suam velamento obtectam fuisse, quamdiu molam circumagebat; et hæc fabula sit narrata illud horæ, qua molæ sonus audiebatur; adeoque et Lucius erat cæcus. Sicut mox subdit sibi dein 'revelata lumina' fuisse. Multo tamen elegantior mihi hæc ac Pricæo videtur lectio *et ecce*: quam confirmant etiam Reg. Fux. Guelf. Oxon. Palat. δεικτικῶς scil. et per mycterisimum cum summo fastidio, ut lib. VI. p. 115. 'Ecce nobis turgidi ventris sui lenocinio commovet miserationem.'

Ita et lib. x. p. 222. 'Hæus puer lautum diligenter, ecce! illum aureum cantharum mulso contempera.' Lipsio placebat quoque *ecceam*. Oud. *Et ecceam illius scabiosi asini faciem, &c.*] Sic in excusis plerisque, quæ et ventustioribus: cuique sapiens hic de velato capite suo sit questus, cui facile non hæc lectio placeat? complures tamen Mss. (inter quos Oxoniensis) et ecce illius, magno consensu legunt. Id si germanum, putarim fastidienter dictum. Lib. vi. ad Psychen Venus: 'Et ecce nobis turgidi ventris sui lenocinio commovet miserationem.' Pric.

Amotorem illum alacrem vadimonio sistam] Plant. 'Ubi tu es qui me condadatus Veneris vadimonis? &c. Ecce me sisto,' &c. Infra lib. x. 'Promissæ libidinis flagitat vadimonium.' Seneca, vel apud Senecam Cicero, *μυμητικῶς* Epist. 97. 'Illius tibi noctem promitto, nec differo: intra comperendinationem fides promissi mei stabit:' figura, ut et hoc loco, a re forensi sumpta. *Idem*.

Cubiculo facessit] Eodem lib. x. 'Clausis cubiculi foribus, facessunt.' *Idem*.

Pudica uxor statim canis Saliare comparat] Juvenalis: 'Mæchis foliata parantur, His emitur quicquid graciles huc mittitis Indi.' *Idem*.

Vina pretiosa defæcat] Symmachus lib. III. Epistolar. 'Plerique condita musta defæcant.' Per saccum autem vina transmissa olim purgabantur, defæcabantur. Plutarchus Sympoticæ. lib. vi. late super hæc re, cumjns verba huc maxime spectant: *Τί οὖν ἀποπον εἰ καὶ τοῦ οἴκου τὸ τρυγῶδες, ὡς κρήνον ἢ σκίβαλον, ἢ διθήσῃσι ἐξαιρεῖ;* Fæcem vino nimirum hoc modo tolli. Glossæ veteres Græco-Latinæ: 'Διᾶλξω, defæco, Fæco, sacco, percolo.' De hoc passim Scriptores priscei, Lucretius, Horatius, Plinius, Martialis, et medici nonnulli; ut notarunt viri docti. Columella lib. x. 'Saccus, inversæ

metæ similis, qualis est, quo vinum liquatur.' Eleganter Seneca Epistola LXXVII. 'Nihil interest centum per vesicam tuam, an mille amphoræ transeant: saccus es.' Sed in mendo cubat ejusdem doctissimi scriptoris locus Epistol. LXXXV. 'O hominem calamitosum! nescit vivere: non pacata aqua lavabatur, sed sæpe turbida; et, cum plueret vehementius, pæne lutulenta.' Invehitur in sumptus immodicos, quibus suo ævo lavabatur, balneaque P. Scipionis simpliciter nullisque impensis extracta laudat maxime. Sed quid sibi vult, *pacata aqua?* Liber scriptus meus, *siccata aqua*. Scribendum scilicet, *saccata aqua*. Quosdam suo tempore tam molles et delicatos indicat, ut etiam aqua per saccum percolata purgataque in balneis sese lavarent. Nihil hæc emendatione clarius. *Colt.* Adde Bernald, et Pric. Oud. *Vina pretiosa defæcat*] Tertullianus in de Patientia: 'Conquirito altitium enormem saginam, defæcato vini senectutem.' Onomast. vetus: 'Defæco, ἀποτρυνῶν' vide Colvium et Beroldum. Pric.

Tucetis] Vide supra ad pag. 25. dicta. *Idem*. *Mensa largiter instructa*] Supra lib. IV. 'Mensa dapibus largiter instructas.' Catullus: 'Large multiplex constructæ sunt dape mensæ.' *Idem*.

Ut Dei cujusdam, sic adventus exspectulteri] Videntur alludi ad *παρομίαν, θεοῦ ἐπιφάνεια*. *Sciopp. in Synb. Ut Dei cujusdam, sic expectatur adventus adulteri*] 'Adventus proprie exspectatorum necessariorumque dicitur.' Donatus ad II. 2. Ennuch. *Ut Deus exspectari* proverbiale est. Eustathius 'Ἐρωτ. I. Δέχομαι παρ' αὐτῆς (πόλεως) οὐκ ὡς κήρυξ, ἀλλ' ὡς θεός. simile apud Paulum ad Galatas, ὡς Χριστὸν δέχεσθαι. Eunapius de Juliano Priscum et Chrysanthium accersente: *Καθάπερ θεοῦς ἰκετεύων ἐλθεῖν καὶ συνείναι*. Pric.

Apud nactam proximum] D'Orvill. *apud vicinum pr.* Oxon. Guelf. pr. *ap. vaccham positus.* Turneb. LXXIII. Adv. c. 23. ac Schoetgen. de Fullonia c. 3. præferunt, quod est in O. Edd. ante Colvinum, *Nactam*, quasi sit Græce Νάκτης a νάξαι vel νάσσειν, facere, stipare, unde et νακτὰ coactilia Hesychio, et 'νακτὸν densum pressum' in Glossis: id quod probro, unde et infra *nactina*. Vide Salm. ad Solin. p. 129. licet etiam Turnebus inclinet in *Nacem*. At Casanbonus ad Persium p. 248. ubique vult *nactam*. Cum Mss. ut et Edd. posterioribus servo *Naccam* e Festo, sed majuscula N, ut nomen proprium: quod huic homini imposuit, ut fulloni, et ab opificio. Errant vero qui huc referunt Ausonianum ex præf. ad Pacatum vs. 7. 'Inveni trepide silete nactæ.' Recte illic in optimo Ms. e Vossianis, nunc Leidensis, *trepida s. nugæ*. Pium ad Plant. Bacch. v. 1. 14. laudat Burm. *Oud. Maritus foris apud naccam proximum cœnitabat*] In Stichio Plautina: 'Apud fratrem cœno in proximo.' Membrana Oxon. et Fuxenses *naccam: nuccam* scribendum autem apparet ex his Festi: 'Naccæ, fullones suut, &c. quod nanci sint, et nullius præfii:' apud fullonem autem hoc loco cœnatum fuisse ex sequentibus clarum. *Pric.*

Adhærens lateri] Ovidius: 'Lateri spatiantis adhæsi.' Vide supra pag. 20. dicta. *Idem.*

Adulter adventat] Phædrus: 'Ventitare adulterum, Stuproque turpi pollui famam domus.' *Idem.*

Adhuc adulteros i. delectans] Mollis, tener, et adhuc admodum puer. Juvenal. Satyr. 1. versu 78. 'Quem patitur dormire nurus corruptor avaræ, Quem sponsæ turpes et prætextatus adulter.' *Elmenh. Adhuc lubrico genarum splendore conspicuus*] Ἀγένοιος ἀκριβῶς, οὐδ' ἐπ' ὀλίγω τὴν παρεῖαν χυνοῶν ut de Baccho Lucianus. 'Genarum splendorem,' ut supra lib. VII. 'Cum

mili etiam tunc depiles genæ lævi pueritia splenderent.' *Pric. Adhuc adulteros ipse delectans*] Petronius: 'At ille non indelectatus nequitia mea,' &c. *Idem.*

Ut primum, &c. inchoatum gustum extremis labiis contingebat] Lib. II. 'Necdum satis extremis labiis summum aquæ rorem attigerat,' &c. Pro *gustum* malim *gustulum* legi. Infra hic: 'Cogitas, ut video, gustulum præparare nobis:' supra lib. II. 'Dulcem et amarum gustulum carpis.' *Idem. Accusoriam potionem*] Quid est *accusoriam potionem*? num cursim et festinanter allatam intelligimus? an raptim haustam? vel potius legendum, *antecursoriam potionem*: etenim *antecursoria* eleganter dici potest *primum* potio, quasi præcursoria, et ut vocabulo Græco utar, *prodromos*, quæ cœnam antecurrit, anteceditque. Quidam interpretantur *antecursoriam*, quasi præministram Veneris, et *præviā*: vinum enim est libidinis incentivum. *Beroald.*

Diras devotiones in eum deprecata] Ita, 'compositas et meditatas diras imprecari.' Tacitus Annal. VI. at Noster non *imprecari*, sed *deprecari*: quod quam electe, quam erudite prolatum disce ex VI. 16. Gellii. E converso heic paulo infra, 'salutem imprecari' dixit. *Pric.*

Crurum ejus fragium abominata] Primo *crurum ejus fr.* habent D'Orvill. Palat. Fux. Guelf. sec. de quo vide ad Sueton. Calig. c. 3. *Ejus abest* ab Ed. Scriv. Sed ei diserte exaratur in Florent. ut edidere Vulc. Ed. sec. et reliqui. Frequens est *crura* alieni *frangere*. Ad iud. Snet. Aug. c. 43. 67. 'Crura ei fregit.' Substantiva autem nomina derivata adsciscere casum verbi vidimus ad lib. VII. p. 143. quamquam hic facile cum participio *abominata* jungi possit. Sed quia *fragium* pro *fragmine* nusquam occurrit, *crurifragium* coniecit etiam N. Heins. in Advers. p. 525. ac prævit jam ali-

quo modo Beroaldus. Mili *crurum* ei non mutanda videntur. Dein pro *abominata* Lipsius de Cruce lib. II. c. 14. legebat *adominata* clariore sensu certe, sed prætuli *obominata*, quod tacite edidit Wowerius, Scriv. Pric. ac Floridus. Sæpius vidimus *ob* in compositis depravatum fuisse in *ad* vel *ab*, quod hic cum prioribus Edd. servant Mss. ni fallor, omnes. Oud. Et *crurifragium obominata*] Salvia. III. de Gubernat. 'Quicquid non possumus imbecilli, optamus irati: et in omni animorum indignantium motu votis malis pro armis utimur.' Lipsius *adominata* inavult. Pric. *Crurum fragium*] Æmulatio Plautina: nam sicut ille *lumbifragium* dixit, ita hic Noster *crurifragium*, pro fractura lumborum et *crurum*. Plaut. in Amphitryone: 'Nam si me irritassis hodie, lumbifragium hinc auferes a me.' *Idem*.

PAG. 193 *Exangui formidine trepidantem, &c.*] Servius ad II. Æneid. 'Ideo timentes pallescunt, quia autem exangues fiunt.' *Idem*.

Alveo ligneo, quo frumenta purgari consueverant] De simili Plato Τιμαίο. ἄσπερ τὰ ὑπὸ τῶν πλοκάμων τε καὶ ὕργανον τῶν περὶ τὴν τοῦ σίτου κάθαρσιν σείδμενα καὶ ἀναλικώμενα. τὰ μὲν πυκνὰ καὶ βαρῆα, ἄλλη τὰ δὲ μανὰ καὶ κοῦφα εἰς ἑτέραν ἵζει φερόμενα ἔδραν. Colv. A D'Orv. Cod. abest *ligneo*, pro quo Heinsius d. I. divinavit *quilo* aut *ranno iligno* vel *iligneo*. Frustra *Alveum* vocat Auctor rursus p. 195. *Furmenta* Guelf. pr. Tum *confusa* perperam exulare iussit Colvius, sequente eum Vulcanio Ed. sec. Eam vocem retinent, excepto Lipsiano, Mssti et Edd. quamvis corrupte. Nequaquam enim credibile, apud pistorem varia frumenta fuisse confusa, quæ etiam sic vanno vel alveo ligneo purgari nequeunt. Neque pertinet huc locus lib. VI. a Pricæo adlatus. Nullum mihi est dubium, quin maximam attentionem Wassei et Heinsii coniec-

tura *contusa* mereatur. Nam Bertin. Cod. lectio a Scioppio lib. II. Susp. Ep. 14. probata, minus est Latina. Non enim *frixus*, sed *frictus* dicitur. Ad hæc a furfuribus frumenta purgari nequeunt tantum *frieta*, sed jam per molam *fracta*: de quorum differentia vide me omnino ad lib. VII. p. 143. 'hordeum meum, frictum, et sub eadem mola meis quassatum ambagibus.' Quia tamen vox *contusa* glossam olet, malim ex corruptis *confusa*, *confrixa*, *confuxa* Guelf. pr. cum eodem Heinsio reponere *confresa* seu *confressa*, h. e. *contracta*. Vide ad Festum in v. 'Freudere,' ubi in Mss. O. est *faba fresa*, uti et Colum. I. II. c. 11. 'Cicera bubus ervi loco fresa datur.' Plura videte apud eum in Advers. p. 521. Tandem in Ed. Junt. post. bene editur *consuerunt*. Oud. *Quo frumenta confusa purgari consueverant*] Male a quibusdam abest τὸ *confusa*. Supra VI. 'Accepto frumento, et hordeo, et papavere, &c. confusisque in unum grumulum:' ubi et vide ex Philone adducta. Pric.

Contubernalis artissimi] Lib. X. 'Artissimo, multumque sibi dilecto contubernali.' *Idem*.

Hem! qualis (Dii boni!) matrona? quam fida, &c. turpissimo se dedecore fadarit] 'Hem, interjectio est res novas et inopinatas audientis.' Donatus ad IV. 4. Adolph. 'Quam fida!' est, quam fida habita! Ovidius: 'Matronaque rara pudica est.' Juvenal. 'Auratam Junoni cæde juvencam, Si tibi contigerit capitis matrona pudici.' *Fida* heic, ut in veteri Epigrammate: 'Vulgi nescia, fida viro.' *Id.*

Nefarium et extremum facinus, &c. tolerare nequiens, fuga me proripui] Supra: 'Exhorruit Myrmex inauditum facinus, et oclulis auribus, aufugit protinus.' *Idem*.

Juro ego per istam sanctam Cererem, &c.] Glossarium: 'Eccer, κατὰ τῆς Δήμητρος.' Meurs. in Exerc. Crit. emendavit *Eccer*: melius *eccere* Vulca-

nins. Festus Pompeius: 'Eccere jusjurandum est: ac si dicatur, per Cererem.' *Idem*.

Me nunc etiam meis oculis de tali muliereminus credere] Plinius in Panægyr. 'Stupeo, P. Conscripti, necdum satis aut oculis meis aut auribus credo.' Tibullus 1. 2. 'Ille nihil poterit de nobis credere quidquam: Non sibi, si in molli viderit esse sinu.' Philo in de Mosis vita: "Ὡστε τοὺς ἰδόντας ἀπιστεῖν. *Idem*.

His instincta verbis mariti, audacissima uxor, noscendæ rei cupiens, non cessat obtundere, &c.] Ingenii muliebris specimen. Gellius 1. 23. 'Mulier fit audiendi cupidior: secretum rei, et silentium pueri, animum ejus ad inquirendum everberat: quærit itaque compressius violentiusque.' Quo loco pro everberat, puto *evibrat* scribendum. 'Evibrare alicujus animum,' est, acnere, excitare, incendere. *Idem* Gellius 1. 11. 'Neque etiam ut excitarentur atque evibrarentur animi.' Ammianus (imitator ejus studiosissimus) lib. xiv. 'Adversando jurgandoque cum parum congrueret, eum ad rabiem potius evibrabat.' *Everberari* autem, est *aurium*. Ammianus eodem libro: 'Cum hæc taliaque sollicitas ejus aures everberarent.' Sardonius vii. 9. in Concione: 'Aures illico meas incondito tumultu circumstrepitas, ignobilium punilionum murmur everberat.' De voce *instingui*, supra p. 168. dixi. *Idem*.

Totam prorsus a principio promeret fabulam] Terent. 1. 1. Andr. 'Rem omnem a principio audies.' Virgil. 'Imo age, et a prima dic hospes origine nobis.' *Idem*.

Nec destilit, donec, &c.] Hæc cum sequentibus usque ad *infortunium* a Ms. Lipsii, et Oxon. absunt. *Idem*.

Ignarus suorum, &c.] Huc facit Epigramma vetus: 'Ἐκτὸς παιδεύεις Πάριδος κακὰ καὶ Μενελάου, Ἐνδὸν ἔχων πολλοὺς σῆς Ἐλένης Πάριδας. 'Ipse foris Paris mala narras et Menelai, Intus ha-

bens propriæ hand unum Helenæ Paritidem.' *Sciopp. in Symb.* Hieronymus in Savinianum Diaconum: 'Sollemus mala domus nostræ scire novissimi, ac liberorum et conjugum vitia, vicinis concionantibus, ignorare.' *Elmenh. in Add. Sic ignarus suorum, domus alienæ percenset infortunium]* Tacitus Annal. xi. de Claudio salacis Messalinæ marito: 'Matrimonii sui ignarus, et munia Censoria usurpans.' Apud Achillem Tatium lib. 11. ille: Σὺ μὲν ἐν Βυζαντίῳ πολεμεῖς ὑπὲρ ἄλλοτριῶν γάμων, ἐν Τύρῳ δὲ καταπεπολέμησαι καὶ τῆς θυγατρὸς σου τις τοὺς γάμους ἐσύλησεν. quibus adde quæ ex Græco epigramm. adduxit *Sciopp. Præc.*

Servati pudoris, &c. fæmina] Contrarius apud Firmicum 'mundinatus pudor:' et vi. 30. apud eundem 'pudor prostitutus.' *Idem*.

Secundo rumore gloriosa] *Μαρτυρομένη. Vide quæ ad Act. Apost. pag. 47. et 93. notata. Hesychius: Εὐφημουμένη: ἐπιφημιζομένη. 'A malis rumoribus tuta erat,' ut ad Ulorem 1. Tertullianus locutus: 'Obscœni rumoris nullam in se fabulam dedit:' ut 11. contra Jovinianum Hieronymus. Æneid. viii. 'Rumore secundo,' Servius: 'Bona fama.' Apud Terentium 1. 3. Phorm. 'Quod habes, &c. uxorem sine mala fama.' Scriptor Judithæ viii. 8. Οὐκ ἦν δὲ ἐπήγεγεν ἐπ' αὐτὴν βῆμα πονηρὸν. Apud Snidam in διαβρεῖν. Οὐ διαβρεῖ πολὺ καὶ κλειδὸν ὄνομα: ἀντὶ τοῦ, εὐφημία γεραίρεται. id est, 'secundo rumore gloriosus.' Sic, 'honestum, et rumore secundo,' Noster in de Philosophia libro. Sensu contrario apud Horatium, 'rumore malo flagrare:' et Ovidium: 'Casta quidem, sed non est credita; rumor iniquus læserat.' Fast. iv. His adde quæ et Brantio notata. *Idem*.*

Furtivos amplexu obiret] Sic supra viii. 'Coitus clandestinos obire.' 'Furtivos amplexus,' ut eod. viii. lib. 'Furtivos concubitus.' 'Furto

gandet amans' Claudianus dixit. Statius Achill. 'Densa noctis gavisus in umbra Tempestiva suis torpere silentia furtis.' Georg. iv. 'Martisque dolos et dulcia furta.' Servius: 'Adulterium.' *Idem.*

[*Lacati*] Bene *lauti* rescripserunt Elmenh. et Scriv. ex Mss. et Edd. priscis, pro quo Colvium sequentes reliqui *larati* substituerant, quod ex interpretamento in unum forsitan alterumque codicem, ut Fnx. inrepsit. Quis nescit *lautum* pro *laratum* passim legi apud Plantum et Terentium. Immo Nostro l. x. p. 222. 'lautum diligenter aureum cantharum.' In Septim. de B. Troj. l. iii. c. 25. 'totusque lotus est.' Mss. quidam et Ed. Obr. *lautus*. Bene. Sic enim eidem l. i. c. 15. 'Quis perfectis, pure lanti:' et l. iv. c. 8. 'lautum bene cadaver Antilochi.' Salmas. quasi e Pithæano adscripsit *loti*. Oud.

[*Miscebatur in Venerem*] Hesychius: Μίξις, κοίτη, συνουσία. Gloss. 'Μίξις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, coitus.' Juvenal. 'Tua nunc Migale.' Scholiastes: 'Nomen mulieris, ex ipsa coitione.' *Idem* ad Sat. ii. de Istro: 'Omne patrimonium suum vivus donavit uxori, &c. ut simul dormire is qui et illum corrumpere, et illi misceretur.' Sic, 'lascivias amatorias miscere,' lih. vi. Arnobius. In narratione de Susanna, com. 38. 'et vidimus eos pariter commiseri.' *Pric.*

[*Eundem illum subjectum contegit viminea carea*] Vide supra notata. *Id.*

[*Quæ fustium flexu, &c.*] Palat. Guelf. sec. *fustum flexum*. Ill. Heinsius ad Ovid. l. v. Fast. 675. negans, de rimibus illici *fustes*, conjecit: *quæ fastigatim* vel *fastigatius*, deleta voce *flexu*. De verbo 'fastigare,' ejusque derivatis, adi ad Liv. l. XLIV. 9. ad Cæs. l. ii. B. G. c. 8. (pro quo Lælius in Vitruvio l. viii. c. 7. male edidit *fastigiare*.) sed hic non est inculcandum. Cur vimina crassiora vocari nequeant *fustes*, non video: et ut pro-

prium est in hac re *texere*, sic etiam *flectere*. Vide n.e. ad Cæs. l. ii. B. G. c. 17. 'Teneris arboribus inflexis, et rubis sentibusque intertextis.' Ad hæc de nihilo haud est verbum *erat* in Pith. et Edd. Colvio prioribus: pro quo Florentinæ membranæ habent *teret*. Siue dubio enim scripsit Appuleius, *fustium flexu tereti* sive *teretium*, ut 'teres oliva' Virg. Ecl. viii. 16. Livio, 'telum hastili tereti. Ac passim *teres* dicitur, quidquid oblongum, æquale, et leve est. Deceptus ab Elmenhorstio, male e Florentino quasi *interetum* producente, N. Heinsius conjecit d. l. in *textum*. Mss. Lips. Pal. Oxon. D'Orvill. Guelf. ambo dant *in* vel *iri erectum*, ut sine hæsitatione rescripsi. Vide ad l. iv. p. 60. 'Erectus in hominem.' Sic recte Perizon. in Minuc. c. 17. 'Recta montium, vallium flexa,' rescribi jussit *erecta*, licet 'recta saxa,' 'rectas rupes,' sed alio sensu, dixerit Livius. Vide ad l. xxi. c. 35. Dein unice verum est *aggerata*, quod reposui, auctoritate Codd. Fnx. Pal. Oxon. Guelf. utriusque, D'Orv. et Ed. Junt. post. L. iv. p. 67. 'Convalles spinetis aggerata.' p. 68. 'panibus aggeratim ingestis.' Plura vide ad l. ii. p. 34. 'Aggeratis in cumulum stragulis,' unde simul liquet, *tumulum*, ut illic Wower. hic Heinsius malebant, non esse præferendum. 'Aggerari' verbo utuntur etiam alii, in his Curt. l. vi. c. 6. Auct. B. Hisp. c. 5. Solin. c. 27. p. 38. 'Coctu pulveris aggerantur.' Arnob. l. i. 4. et Vitruv. l. ii. c. 3. 'Non sunt in opere ponderosa, et faciliter aggerantur.' Sic enim Mss. Voss. duo et Franek. veterlmi, et Edd. Vett. non *aggeruntur*. Male vero quidam id verbum reponunt Front. l. iii. 7. 4. 'egeri terram.' Oud. In *rectum aggregata cumulum*] Oxon. *aggerata*. Vide ad pag. 34. dicta. *Pric.*

[*Suffusa candido fumo sulfuris*] Edd. Ber. Coliu. *suffusas*, D'Orvill. Fnx.

suffisa, Guelf. sec. *suffissa*, Oxon. Par. Guelf. pr. *suffixa*. unde *suffita* legi deberet, non *suffitas*, qui casus tamen hic melius conveniret, quippe *lacinia suffiuntur*, non *catca*. Proprium autem in hac re esse verbum, et de vestibus quidem, docere poterit vel solius Plinii Index. Ac de usu sulfuris in fullonica arte vide Schoetgenium p. 45. Vel sic tamen nihil mutem. *Suffusa* enim fumo recte dicitur cavea, quæ eo est obpleta; solitumque esse librariis errorem *suffundere* pro *suffundere* scribere, existimat Salmas. ad Tertull. Pall. p. 251. Certe ubique hæc syllabæ confunduntur. Idemque in Isidoro l. xvi. c. 1. legit 'Tertium (sulfuris genus) liquor est; usus ejus ad lanas sufficiendas, quia candorem mollioremque præstat;' ubi Mss. *sufficiendus*, *suffundendus*. Verum illic *sufficiendus* necessario legendum. Nam alioquin fumo addi debuisset, quo lanæ *suffundantur*, seu *sufficiantur*. Quæ verba confunduntur, ut *suffectus* et *suffusus* in Valer. Flacc. l. 820. Hinc quod Virg. ait l. II. Æn. 210. 'Ardentisque oculos subfecti sanguine et igni.' Ovid. dicit l. XI. Met. 368. 'rubra subfusis lumina flamma;' et Silius l. IX. 460. 'subfudit flammis ora.' L. XI. 219. 'subfuderat ora sanguis:' ubi vide Drak. Mela l. I. c. 13. 'Specus adsidua nocte subfusus.' Quidquid sit, certe nimis audacter N. Heinsius putat *candido fumo* glossema esse, natum ex interpretatione verbi *inalbuit*, legitque, *suffitu sulfuris*, ad dictum Ovidii [vid. Not. Oud. præc.] ad init. in Fastis locum: 'urna Purus suffita, quam ferat, haurit aquam.' Per *candidum fumum* intelligit Auctor candentem, lucidum, vel similem, cui contrarius est *ater*, crassus, et-fuliginosus. De hujus vocis significatione vide ad l. IV. init. 'candens rosarium.' Ovid. l. IV. Fast. vs. 739. 'Cærulei fiant vivo de sulfure fumi.' p. 196. 'sulfuris letalem fumum' dicit Auctor. *Fimo* Guelf. pr.

a m. pr. *Inalbuit* usque ad juvenis desunt Mss. Oxon. Paræano, Palat. Guelf. Oud. *Suffusa*] Ex Plinii a Beroaldo adducto loco *suffitas* legendum. Gloss. 'Θυμάω, suffio,' &c. *Pric*.

Mensam nobiscum, &c. participabat] Vide supra pag. 4. allata. *Idem*.

PAG. 194 *Intercluso spiritu, diffuebat*] Sic distinguendus est locus. Male vulgo hæc junguntur. Unde Heinsius d. l. [vid. VV. LL. ad præcedentia] existimans, non quadrare τοῖς *intercluso spir.* verbum *diffuere*, legebat *deficiebatur*: quomodo Floridus in interpretatione explicat, ac sæpissime occurrit 'spiritu defici.' Sed contra Mss. tantum non est audendum; nec, ut nunc vidimus, est opus. *Diffuebat* præ erumpente sudore in spiritus intercluso meatu et deliquio; ut fieri solet. Vide ad l. II. p. 41. 'Frigido sudore diffuens.' Oud. *Interdum acerino gratique odore sulphuris juvenis inescatus atque obnubilatus, intercluso spiritu diffuebat*] Ammianus Marcellinus: 'Fumus angustius penetraus, ideoque spissior, quosdam obstructis vitalibus necavit.' 'Intercluso spiritu,' ut apud eundem lib. XXVI. 'Vitam laqueo spiritu intercluso profudit.' Curtius lib. III. 'Interclusus spiritus arte meabat.' Hegesippus v. 24. 'Interclusis fancium meatibus strangulabantur.' Tacitus Annal. VI. de Tiberio: 'Interclusa anima, mortalitatem creditus est explevisse.' Livius lib. XXII. 'Obruentesque ora subjecta, super humo injecta, interclusisse spiritum apparebat:' quod Quintiliano Declam. IX. et Senecæ Controvers. VII. I. 'spiritum interciperi.' De 'mentis obnubilatione,' vel 'nubilo' p. 124. ad Apologiam dixi. Pro *interdum* autem, male *interim* reposnit Beroaldus, cum idem valeat *interdum*, et sæpe in his libris, et apud Arnobium. E converso, nonnunquam *interim* pro *interdum* occurrit. Quintilianus Declam. CCXLVIII. 'Neque

enim continuo homo occisus ad crimen et damnationem pertinet: cum hoc interim legibus facere liceat.' Idem Instit. Orat. v. 7. ' Illud Fortuna interim præstat, ut aliquod quod inter se parum consentiat, a teste dicatur: interim (quod sæpe evenit) ut testis testi diversa dicat.' In Tragediis Senecæ: ' Interim scelus est fides.' *Pric.*

Crebras ei sternutationes commovebat] Sternutamentum enim ex calore oritur, qui ocuus spiritum elicit, cujus excursio spiritus, *sternutatio* est, ut dicit Aristoteles *Problem.* Sect. 34. fol. 478. *Elmenh.*

Salutem ei fuerat imprecatus] Vetus poeta Ammianus Epigramm. Græc. lib. 11. Οὐδὲ λέγει, Ζεῦ σῶσον, ἐὰν παρῆ· οὐ γὰρ ἀκούει τῆς ῥινός· πολὺ γὰρ τῆς ἀκοῆς ἀπέχει. Unde paret, antiquum morem imprecandi sternutanti, 'Deus te servet.' *Colz.* Tenuit, et etiam nunc tenet consuetudo, sternutantis salutem imprecari. Petronius: (cap. 98.) ' Gytton, collectione spiritus plenus, continuo ita sternutavit, ut grabatum concuteret, ad quem motum Eumolpus conversus, salvere Gyttona jubet.' Ammianus lepide in bene nasutum Anthol. lib. 11. c. 13. οὐ δύναται τῆ χειρὶ Πρόκλος τὴν ῥιν' ἀπομούσσειν, τῆς ῥινός γὰρ ἔχει τὴν χέρα μικροτέρην· οὐδὲ λέγει, Ζεῦ σῶσον, ἐὰν παρῆ, &c. Non solum autem omniuosum, sed numinis ad instar a pagani cultum sternutamentum. Arist. *problem.* Sect. 34. fol. 478. de *Histor. Animal.* lib. 1. c. 11. Plutarchus de Homero fol. 315. Philemon apud Theodoretum contra Græcos fol. 87. Orat. de provident. 10. *Elmenh.*

Quod res erut, tandem suspicatur] Ammianus lib. xxxi. ' Id quod cogitatum est, suspicatus: ' supra heic: ' Suspectis e re nata quæ gesta sunt.' *Pric.*

Et impulsæ mensa, remotuque cæca, producit hominem, &c.] Ita sorex iste indicio est detectus sternutationis

sua. Petronius: ' Collectione spiritus plenus, ter continuo ita sternutavit, ut grabatum concuteret: ad quem motum Eumolpus conversus, salvere Gyttona jubet: remota etiam culeita videt Ulysseni, cui vel esuriens Cyclops potuisset parcere.' *Idem.*

Reslantem] Respirantem, reciprocantem. *Beroald.*

Inflammatuque indignatione, &c.] Cassiodorus cap. 15. de Anima: ' Indignatione nimia flammatus: ' fortasse, ex Appuleii hoc loco, *inflammatus* legendum: hoc sensu hæc Glossarii accipio: ' Inflammatus, ἐμπεπυρισμένος.' *Pric.* - *Inflammatusque indignatione contumeliæ, gladium flagitans, &c.*] Ovidius: ' Nec capiunt inclusas pectora flammæ, Jamque moras male fert.' Cyprianus Epist. lxxii. ' Si superveniens maritus sponsam suam jacentem cum altero videat, nonne indignatur, et fremit? et per zeli livorem fortassis et gladium in manum sumit?' Lucilius: ' Nec longius quidquam Nobis, quam dextra, gladium dum accommodet alter: Usque adeo studio atque odio illius effert ira.' *Idem.*

Ni respecto communi periculo] Supra heic: ' Ni respecto subiti periculi turbine.' *Idem.*

Suapte in. ej. violentia sulf.] Qui me olim reprehenderunt, quod *suapte* ita absolute dixissem pro sua sponte, iis vel hunc ob locum sententiam mutare licet: quamvis mihi certum sit, majorum quoque gentium Auctores itidem particulam hanc fuisse usos. Et apud Lucretium (lib. vi. 755.) quidem hoc notavit Gifanius. Apud Catullum in quibusdam editionibus legitur: (Carin. Lt.) ' sonitu *suapte* tinnunt aures.' Varro iv. de Ling. Lat. ubi de caseo loquitur: ' Postea quam desierunt esse contenti his, quæ *suapte* natura ferebat sine igne.' Agell. lib. xviii. cap. 10. ' Quod venæ quidem *suapte* immobiles sint.' Ita ibi V. C. *Sciopp.* in *Symb.* Ab-

solute *suapte* pro *sponte*, *sua* ri a Lucretio et Catullo usurpatum censet etiam Is. Voss. ad Cat. c. 51. p. 113. et a Varrone pro *suapte* vi Salmas. ad Solin. p. 294. Ac sane sic Mss. nonnulli lib. vii. p. 152. exhibent, '*suapte* pondere dégravatus fustis.' Sed perperam, ut existimo. Cic. lib. 1. de Nat. Deor. c. 25. 'si atomi ferrentur in locum inferiorem *suapte* pondere.' Nam si *suapte* absolute eo sensu diceretur, cur igitur non *meapte*, *tuapte*? quod tamen nusquam occurrit. Ad hæc Noster cum aliis semper jungit substantivo. Ut in Apol. p. 488. 'Si philosophi *suapte* doctrina causas et remedia morborum noverunt.' De Phil. Mor. p. 599. 'Bonum *suapte* natura adminiculo non indiget:' quæ jungenda etiam in Varrone: ut rursus de Deo Socratis p. 669. 'Naturas, &c. æviternas, corporis contagione *suapte* natura remotas.' Sic lego cum Florido, et Th. Sellio Observ. Add. ad p. 26. In Mss. *suaque*. Vulgo, *sua quidem*, Mercet. *sua quoque*. Istic certe debuisset absolute usurpasse, sine *natura*, cum agat de *naturis*. Accius apud Ciceron. Disp. Tusc. ii. c. 5. 'tamen ipsæ *suapte* natura entent:' et ipse Cicer. lib. ii. de Orat. c. 23. 'Et *suapte* natura, quod velint, consequantur.' Liv. lib. iv. c. 22. 'Quia *suapte* natura tutissima erat.' Septim. de B. Troj. l. vi. c. 2. 'mobile *suapte* natura muliebri ingenium.' Sic enim e Mss. legendum. Vulgo, *sua*. Rursus Auctor noster de Deo Socr. p. 680. 'Si *suapte* natura tam spissæ ac graves erant, non secus quam plumbi rodis, et lapidis, *suapte* nisu caducæ, terris illiderentur:' ut leg. e Mss. Immo '*suapte* sponte' junxit ibid. p. 683. In Gellio *suapte* vi est rectum. Nizolius quidem citat e Cicer. lib. vi. ad Att. Ep. 7. 'Quintus puer *suapte*, pie sane, me quidem certe multum hortante, sed currentem,' &c. verum in optimis Edd. sine ullo variationis

indicio exhibetur, Q. *filius pie sane*. Solin. c. 7. p. 16. '*Suapte* ingenio inflammat:' ubi mirum est, in Mss. 6. optimis legi quoque, *suapte ingenio inf.* In Voss. tert. simpliciter, *suapte inf.* ut hic vellent. C. 17. p. 27. '*Suapte* ingenio pesti resistunt:' ubi itidem 3. Mss. rec. *suapte*. Non ergo *suapte* est *sua sponte*, sed *pte* habet eandem vim, quam *ipsius*, vel de pluribus *ipsorum*, ut Cic. de Orat. lib. iii. c. 3. 'Crassum *suapte* interfectum manu.' Neque tamen hic junctam *suapte violentia sulfuris*, ut Floridus interpretans '*propria* vi;' sed subintelligo e præcedentibus *noxa*. Ait enim Appuleius, 'enim absque noxa nostri periturum *suapte*' sive *sua ipsius culpa* per violentiam sulfuris, quam sponte sibi accessivit, caveam illam subiens. Duos enim ablativos vario sensu uni verbo connecti soxentes, cui non dictus Hylas? In Gneif. sec. est *sua parte* et *sulphuris*. Oud. *Adseverans, brevi absque noxa nostri, suapte inimicum ejus violentia sulphuris periturum*] Petronius: 'Genua ego perseverantis amplector, ne morientes vellet occidere.' Salvianus ii. de Avaritia: 'Nulli sunt tam feri, tam inhumani, qui non desperatos jam atque morientes adversarios suos persequi desinant.' Phædrus de panthera in foveam delapsa: 'Alii fustes congerunt, Alii onerant saxis: quidam contra miseriti, (Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,) Misere panem.' Apud Plantum ille: 'Eho Psendole, i, gladium affer. Quid opus gladio? Qui hunc occidas atque me. Quin tu te occidis potius? nam hunc fames jam occiderit.' Dio Cassius lib. lxx. de Caligula: *τοῦτον* (Senecam) *ἀποθανεῖν κελεύσας, ἀφῆκε, γυναῖκι τιμῇ ὡν ἐχρήτη πιστεύσας, ὅτι φθόνη τε ἔχοιτο, καὶ οὐκ εἰς μακρὰν τελευτήσοι. Pric.*

Quippe jam semivivum illum, &c.] Omnino quippini legendum videtur: sic infra hic: 'Apponebat ei mulier,

quamvis invita: quippini? destinata alii: et alibi apud Scriptorem istum. *Idem.*

Uxorem suasi, ac denique persuasi, secederet] Scriptus, *succederet*. Colv. Hinc ille edidit *secederet*. At Cel. Burmannus *secedere* omnino legendum contendit ad Phædr. lib. 1. F. 15. 'suadebat asino fugere;' ibi quoque reponens *usinum*. Sic certe Virg. *Æn.* xi. 814. 'Juturnam succurrere fratri suasi.' Vide Serv. ad *Æn.* x. 10. Anson. *Epic.* in Patr. vs. 53. 'Me suavit vitæ alitum petere.' L. v. p. 96. 'Ut te suadeant meos explorare vultus:' et infra p. 195. 'suadebat maritum quieti decedere:' ubi tamen in D'Orvill. Cod. et aliis est *marito* et *decederet*, ut apud Frontin. lib. iv. 5. 7. 'Suaserunt commilitonibus stringerent gladios, et erumperent.' Cum Dativo vero et Infinitivo lib. x. p. 212. 'Marito persuadet, ad longissime dissitas festinare villulas:' et ipsi Virgilio lib. 11. G. 315. 'Nec tibi tam prudens quisquam persuadeat auctor, Tellurem Borea rigidam spirante movere.' Sic enim Mss. plerique Maronis et Nonii in v. 'Riginum' p. 385. Ed. Merc. Quare cum variis modis casibusque verba *suadere* et *persuadere* adhibuerint, ut vel patet ex ejusdem notis ibi, et ad Ovid. Ep. xvii. 185. ad Petron. c. 46. nihil temere in hisce contra Mss. muto. Sic lib. x. p. 212. 'Pollicetur, et bonum caperet animum impendio suadet.' Ita enim Mss. non ut *b.* Similia sunt innumera. Vide ad f. lib. 1. lib. iv. p. 65. lib. viii. p. 154. Sic p. 193. habuimus, 'obtinere, fabulam promeret.' Infra p. 207. 'denuntiant hospiti nos dedere potius, quam subiret discrimen capitis.' Restituendum item e Mss. Leidd. 4. Martiano Capellæ lib. ix. pag. 305. 'Annuit puero, præcineret nuptiale carmen.' Vulgo, *præcinere*. Ceterum in Oxon. est quoque *succederet*. Pro *denique* in Fux. est *diutius*, Oud. *Suasi ac*

denique persuasi] Seneca *Epist.* 71. 'Suadeo mihi adhuc ista quæ laudo, nondum persuadeo.' Vide Budænum ad lib. 1. ff. 'de servo corrupto,' et quæ nos olim pag. 197. ad *Apologiam. Pric.*

Atque ultra limen t. ad quampiam tantisper, &c.] Videntur veteres editores *atque* hoc locum etiam sumsisse pro 'statim,' 'celeriter,' 'continuo,' 'e vestigio,' de quo vide ad lib. 1. p. 14. 'adspiciens enim intentiore acie atque pallore deficientem video.' Malim ergo interpretari *et quidem*. *Pricæi* certe lectio nimis est interpolationis suspecta. Potius tum simpliciter legerem, *secederet p. iretque*: vel pro *tantisper* conjicerem *latitaret*. Sed cur Mstos non sequimur, et dellemus τὸ *atque*, quod non agnoscunt Codd. Bomb. Oxon. Reg. Fux. Guelf. ambo, D'Orvill. Coll. Voss. videturque a nonnullis librariis insertum; quia putarunt, *paululum* et *tantisper* requirere hanc copulam. Verum duo Adverbia ejusdem fere sensus ab Auctore, aliisque jungi, advertimus sæpius. Adi ad lib. 1. p. 13. 'Curiose sedulo.' In Palat. Guelf. sec. *lumen*. Oud. *secederet paululum atque ultra limen tabernæ ad quampiam tantisper familiarem sibi, mulierem, quoad, &c.*] Hiantem heic orationem vel myops agnoverit: τὸ *atque* abest ab Oxon. et sic facile sanatur locus. Ad dendo, non detrahendo, medelam ego certiore adhibeo. Scribo, *secederet paululum ultra limen tabernæ, atque ad quampiam tantisper familiarem sibi mulierem diverteret, quoad, &c.* et hoc non turbidæ et ambigæ, sed puræ liquentisque fidei. Infra heic: 'Ad quampiam sibi divertit familiarem,' &c. Et lib. iv. 'Ad notos' (sic enim, non *apud notos*, scribendum monuimus) 'et familiares latronibus senes divertimus.' In Oxon. et Colvii libro *succederet*: quod non approbo tamen. Vide statim ex Egesippo adducenda. *Tantisper* hic, ut in Glos-

sis: ἐπὶ τοῦ παρόντος, et ibid. 'Ἀχρὶ τοσοῦτου, tantisper:' nec tam ad vocem sequentem, quam ad τὸ *diverteret* applicandum. Apud Terent. III. 3. Heautont. 'Concedas hinc aliquo ab eorum ore aliquantisper.' 'Iratum breviter vites,' Publus Syrus dixit. *Pric.*

Quoad spatio *fervens mariti seclaretur animus*] Seneca III. 39. de Ira: 'Primam iram non andebimus oratione mulcere, surda est et amens: dabimus illi spatium.' Supra heic lib. VI. 'Inter istam spicaram congeriem patere, &c. delitescam, quoad tantæ Deæ sæviens ira spatio mitigetur.' Ita enim ille locus legendus. Hege-sipp. de Excid. Hierosol. I. 43. 'Nul-lum sibi aliud remedium, nisi ut lon-gius aliquo secederet, quo tantæ be-stiæ furori vel fuga eximerentur.' Esaiæ 26. 20. 'Abscondere medicum ad momentum, donec pertranseat in-dignatio.' Rebecca ad Jacobum Ge-nes. 27. 43. 'Ἀναστὰς ἀπόδραθι εἰς τὴν Μεσοποταμίαν πρὸς Λάβαν τὸν ἀδελφόν σου εἰς Χαρρὰν, καὶ οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τ. νὰς, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὄργην τοῦ ἀδελφοῦ σου ἀπὸ σοῦ. Achilles 'Tatus lib. VI. 'Ἐδοξεν οὖν τῇ Μελίττῃ τὸ νῦν ἀναχωρεῖν' ὅταν δὲ ἐν καλῶ θῆ τὰ πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ γέ-νηται τὰ τῆς ὄργης ἐν γαλήνῃ, τότε μετιέ-ναι. Vide I. XXVII. § 4. ff. de ædilit. edict. Apud Petronium est, 'iram prudenti absentia extinguere.' Apud Theophylactum ad Joh. 10. ὀσχωρεῖν, τῷ θυμῷ ἐνδιδόναι, καὶ διὰ τῆς ἀπουσίας τοῦ θυμοῦ πάθος λήξει παρασκευάζειν. De Tempore Ovidius loquens: 'Hoc etiam sævas paulatim mitigat iras.' De eodem Philo in de Josepho: 'Ἰκα-νὸς καὶ πένθος ἀνελεῖν, καὶ θυμὸν σβέσαι. Augustinus Confess. IV. 8. 'Non vacant tempora, nec otiose voluntur per sensus nostros: faciunt in animo mira opera.' *Idem.*

Qui, non eram dubius, aliquid, &c. (*tristius* pr. *cogitare* (*aliud*)] Suomore Floridus Pricæi notam decurtavit.

Is autem in capite notæ præfixo exhibuit, non eram dubius alioquin de se, &c. Difficillimus sane est locus, nec Latina constructio, qui, non eram dubius cogitaret; nisi anaecoluthon sta-tuas pro quem non eram dubius cogitare, vel, qui, non eram dub. quin cogit. In Mss. Flor. Pal. Bert. Pith. Fax. Guelph. sec. Lips. Oxon. D'Orvill. exaratur erat, ediditque Scriverius. In Oxon. D'Orv. non erat dubium cogitare. Quod ultimum etiam est in Palat. et Guelph. utroque, ac Pith. Hinc existimo varie a librariis locum esse corruptum, non intelligentibus, quod dederat Auctor, non dubio, i. e. sine dubio, ut l. hoc p. 178. 'Nec dubio me compilassent:' ubi vide. Putavi aliquando, Græcissasse Auc-torem, ac scripsisse, qui non erat dubius cogitare, passive, pro quem non dubita-bam cogitare. Uti ait Auctor de Munda p. 729. ut leg. e Mss. 'Adeo illis cognita est vis mali, ad inferiora aëris noxii crassitate densati, inferiores facilius adire.' pro cognitum est vim ulire. Similia sæpe in Pandectis. Vide Jensi præfat. ad Stricturas. Auctor Corr. Eloq. c. 16. 'Manifestus est accingit.' Mela I. III. c. 5. 'Araxes neque in utram partem eat, manifestus.' Sic et 'nunciatus est adesse,' et similia frequenter. Vide ad Cæs. I. I. B. Civ. 14. 64. Plu. I. III. Ep. 7. Amm. Marcell. I. XXII. c. 7. Sed multum præfero priorem conjecturam non dubio. In sequenti-bus vero nihil est mutandum vel delendum: licet etiam Lipsius conjece-rit, cogitaret. *Talium cont. epularum.* Salmas. *cogitare. Talium.* Atqui ali-quid *tristius aliud* recte copulantur, uti 'quispiam alius levior labor,' su-pra p. 184. et l. x. p. 217. 'ab alio quopiam.' Cic. pro Sext. c. 24. 'Ex-pulsus non alio aliquo crimine:' et sæpe Auct. ad Herenn. I. II. c. 17. 'ab aliqua alia civitate:' ubi tamen Mss. septem a me visi cum Edd. pp. non agnoscunt *alia*. Par est *alius*

quis; de quo vide ad Melam. l. 11. c. 7. in f. 'alindve quod virus:' ut legitur in Colum. l. 11. c. 9. e Cod. Sangerm. 'ubi vel viligo vel alia quæ pestis segetem enecat.' Vulgo, aliqua. De significatione τοῦ aliud, aliter in malam partem, vide plura ad l. 1. p. 8. et ad Hirt. B. Afric. c. 52. 'Aliter adversariis cecidit.' Oud. Qui tanto calore tantaque rabie percussus, non eram dubius alioquin etiam de se suaque conjuge tristius profecto cogitaret aliud] Josephus Antiquit. xviii. 10. de Caio Imper. Περιοργηθῆς ὢν, φανερός ἦν ἐργασόμενός τι δεῖνδον αὐτοῦς. Mss. Florent. et Bertin. Non erat dubius. Oxon. Non erat dubium. Casaub. ad oram libri sui: Non eram dubius, et post, quin aliud, &c: Tristius aliquid, εὐφημισμός, pro, morte violenta. τὸ aliud nulli usui est nisi ad sensum implicandum. Pric.

Contubernalis epularum tædio fatigatus, &c.] Glossarium: 'Tædet me hujus hominis, σικχαίνομαι τοῦτον ἐν θρωπον.' Fatigatus, metaphora ab iis sumpta qui onere laborant. Sirachides xxi. 19. 'Ἐξήγησις μαροῦ ὡς ἐν ὀδῶ φαρτίου. Petronius: 'Itaque tædio fatigatus, rogo inquam,' &c. Gellius 1. 2. 'Jamque omnes finem cuperent, verbisque ejus fatigati pertæduissent.' Idem.

Quæ suo pudore postposito, torique genialis calcato sædcre] Oxon. Quæ s. pudore torique, &c. Ita, 'calcere pudorem' heic, erit quod supra 11. 'pudorem devorare:' at non facile vulgatum rejicio. Arnobius lib. v. 'Postpositis pudoris et verecundiæ frænis.' Idem.

PAG. 195 Larem mariti lupanari maculasset infamia] Sic, 'commaculare torum,' Isidorus Orig. v. 26. dixit: item Plinius jam statim adducendus. Contra Hebr. 13. 4. ἀμλάντος κοίτη. ubi Latinus, 'immaculatus torus.' Idem.

Prostitutæ notam adsciverit] Pal. Lips. Guelf. cum Edd. Colv. Vulc.

Merc. Wow. Pric. notam. Sed recte nomen revocari jusserunt Elmenb. et Pricæus e Mss. quibus addde Reg. Fux. D'Orv. aliosque. 'Nomen prostitutæ adsciscere' est meretrix et adultera fieri, ut nominari et vocari passim pro esse sumitur. Vide Pric. et p. 196. 'Intempestivum tibi adulteri nomen vindicas.' Frequens quoque est 'adsciscere nomen.' Sic Liv. l. xxxiii. c. 21. 'Regium adscivit nomen.' Sil. Ital. l. xiv. 36. 'nomen ab amne Adscitum patrio.' In Guelf. pr. adseruit. Oud. Jamque perdita nuptiæ dignitate, prostitutæ sibi notam adsciverat] Lege nomen, ex Mss. Florent. et Bert. et edito Vicentiæ libro. Sic Rom. 7. 3. μοιχαλῖς χρηματίζειν. Luc. 15. 19. prodigus ille, nequitia suæ et luxuria conscius: Οὐκ ἔτι ἀξίός εἰμι κληθῆναι υἱός σου, πολήσον με ὡς ἕνα τῶν μισθῶν σου. Et nota heic, 'dignitatem nuptæ.' Plinius l. vi. Epist. 30. de Gallita adulterii rea: 'Et suam, et mariti dignitatem Centurionis amore maculaverat:' hinc XIX. 25. apud Isidorum, 'maritalis dignitas.' Scriptor ad Hebræos, ubi supra: 'Ὁ γάμος τίμιος. Pric. Prostitutæ, &c.] Glossæ: 'Ἐταῖρα, prostituta, meretrix.' Ibidem: 'Προστάσα ἐπὶ πορνείᾳ, prostituta:' et, 'Προστάσαι, ἐπὶ πόρνῃς, prosto.' Firmicus v. 26. 'Prostituto pudore publicas meretrices:' et cap. 25. 'Passivis libidinum cupiditibus prostituta.' Iterum vi. 30. 'In publicis meritoriis prostituta.' Idem.

Suadebat maritum temporius quieti recedere] Mss. louge plurimi cum Edd. Ber. Bas. Colv. et seqq. dant temporius, Guelf. sec. temporis, Bert. Pith. cum Edd. ceteris, temperius. Quod cum nonnullis præfert Burmann. ut antiquius, ad Ovid. l. iv. Met. vs. 198. 'modo surgis Eoo Temporius cælo.' Sed adi G. J. Voss. de Vitiis Sermonis p. 168. Dein marito decederet præbet D'Orvill. de quo dixi ad pag. præc. Decedere est item in Re-

giō, Oxon. Guelf. utroque, Flor. cum Edd. Wower. et Pric. Vere. Confer notata ad l. v. p. 91. 'Decessit ad somnum.' Dativo usus etiam est Auctor l. iii. p. 60. 'concedere angulo.' et l. vi. p. 116. 'concedere cœnæ.' l. i. p. 8. 'Quieti nos reponamus.' *Oud.* *Temporius quieti decederet*] Sic, 'temporius discumbere,' Donatus in Terentii vita. Glossæ: 'Ἐνωπρότερον, temporius.' Vide quæ in 'de Vitiis sermonis' pag. 168. vir summus J. G. Vossius, communi eruditorum damno dum hæc scriberem mortalitati ereptus. *Pric.*

Utpote intercepta cœna profugerat pr. jejunus] Vulg. *ne profugeret prorsus jejunus.* Colv. Sic etiam Mss. Pith. Bertin. In D'Orv. *profugaret.* *Pricæus* legit, *utpote qui, &c. profugerat.* Sed non ita solet Auctor, qui, licet sæpissime utatur τῶ *utpote,* nusquam tamen addit pronomen. Verum etiam nusquam jungit cum verbo, ut Colvius eumque sequentes exhibuerunt cum Mss. plerisque; sed vel adjectivo nomine vel participio. e. g. l. i. p. 6. 'Utpote ultime adfectus:' et passim. Vide Indicem. Quare vel parenthesi includenda videntur verba, *profugerat prorsus jejunus:* vel forsans scripsit Auctor: *Utpote interceptæ cœnæ* (quæ vox exsulat a Palat. Guelf. ambobus, et Oxon. a pr. m.) *profugus et pr. jejunus.* Ad Duker. ad Flor. l. iii. c. 22. 'profugus feralis illius tabulæ.' Aliquando cogitavi, num ex illo *ne sit* refingendum *nam vel potius enim,* quam conjunctionem sæpe præponit Auctor. Vide congesta ad l. iv. p. 69. *Oud.* *Utpote intercepta cœna, &c.*] Scripserim, *Utpote qui, &c. Pric. Profugerat prorsus jejunus*] Horatius: 'Quem nos sic fugimus ultri, Ut nihil omnino gustaremus.' *Idem.*

Mensam poni comiter postulabat] Hæc lectio (quam et probat Colvius) est Beroaldi: sane infra hæc lib. x. et in Floridis Noster 'mensam po-

Delph. et Var. Clus.

nerè' dixit. Græci etiam eadem facie τράπεζαν παραθεῖναι. Vide quæ ad Act. 16. 34. adnotavimus, et quæ ad eundem locum vir maximus H. Grotius. Mss. autem et veteres editiones legunt, *mensam potius, &c.* quod, sensum adeo commodum efficiens, cur de suo depellendum? *Idem. Potius*] *Lego poni:* sic Plautus: 'Pueri mensam apponite.' Horat. 'Mensam poni jubet.' *Beroald.*

Mihi penitus carpebantur præcordia, &c.] Vide quæ ad Act. 17. 16. allata. Hegesippus l. 17. 'Coquebantur ægra præcordia.' Persius, ad hunc asinum nostrum perapposite: 'Findor, ut Arcadiæ pecuaria rudere credas.' *Pric.*

Mecumque sedulo deliberabam, si quo modo possem, detectis ac revelatis fraudibus, &c.] 'Omnia narrasset, sed et os et lingua volenti Dicere non aderat, nec quo loqueretur habebat.' 'Si quo modo,' ut supra VII. 'Quod si quo modo cæteri latrones persenserint,' &c. ubi otiose reponebat Stewechius, *quoquomodo:* est enim utrumque in usu, at illud rarius. Glossæ: 'Ἐτιμι τρόπος, si quomodo.' Item: 'Ἐτ πως, si quomodo,' &c. Virgilius vi. Eclog. 'Si qua,' &c. ubi Servius: 'Pro, si: vel, si quomodo.' Sic Philipp. iii. 11. εἴ πως: ubi Latiuus, 'si quomodo.' *Idem.*

Illumque qui ad instar testudinis areum succubabat, &c.] Qui 'Abditus interea latuit sub tegmine cavo, Impatiensque moræ siluit, præputia ducens.' *Idem.*

Senex claudus, cui nostra tutela permissa fuerat, &c.] Lib. iv. 'Anum senio curvatam, cui, &c. tutela tot numero juvenum commissa videbatur.' De 'claudis agasonibus' supra pag. 121. dixi. *Idem.*

Universa nos jumenta, id hora jam postulante, ad lacum proximum bibendi causa gregatim prominabat] Suetonius Galba: 'Cum de proprietate jumentum quæreretur, levibus utriusque argu-

Apul.

8 B

mentia et testibus, ideoque difficili conjectura veritatis, ita decrevit, ut ad lacum ubi adaquari solebat, duceretur capite obvolto,' &c. Varro lib. iv. de Ling. Lat. 'Lacus, lacuna magna, ubi aqua contineri potest: ubi forsan, lacuna non magna legendum. Glossarium: 'Τόπος ἐν ᾧ ὄλιγον ὕδωρ συνίσταται, lacus, stagnum.' *Lacum proximum*, intellige, portæ oppidi illius contiguum lacum. Terentius iv. 2. Adelph. 'Prinquam ad portam venias, apud ipsum lacum Est pistrilla.' Donatus: 'Credibiliter lacum addidit, nam Varro docet semper lacum portis additum: scilicet ob usum jumentorum exeontium et introeuntium.' Et nota, *hora postulante*. Artemidorus iii. 67. Πάντα πρὸς τὰς ὥρας ἀποβλέποντες ἄνθρωποι, ποιούσι. 'Gregatim prominare' heic, ut supra lib. vii. 'Gregatim pecua comminantes.' *Idem*.

Opportunissimam mihi vindicta subministravit occasionem] Apud Petronium ille: 'Ego autem nactus occasionem vindictæ,' &c. Rom. et Vincent. editt. rectius *optatissimam*. Vide supra pag. 24. dicta. *Idem*.

Observatos extremos digitos adulteri, qui per angustias cati tegminis prominabant] Suetonius de Claudio post anlæa latente: 'Jacentem discurrens forte gregarius miles, animadversis pedibus, &c. agnovit.' *Idem*.

Ad summam minutiam contero] Seneca de granis Epist. 90. 'Sæpius reteruntur, donec ad minutiam, &c. redigantur.' *Idem*.

Sublato flebili clamore] Lib. viii. 'Fletis cum clamore sublato.' Phædrus: 'Flebiles gemitus ciens.' Scripitor ad Hebræos 11. Κράζας μετὰ δακρύων. *Idem*.

Cænâ] *Lego scenam*: hoc est, apparatus, tegumentum. Translatio a scena histrionica, quæ subductis alveis euncta demonstrat. In hac locutione frequens est Lucius noster. *Beroald*.

Exsanguis pallore trepidantem] *Infra*: 'exsanguis formidine trepidantem adulterum.' Lactantius ad vi. Thebaid. Statii p. 107. 'Sanguis proprie videtur animæ esse possessio, unde exsanguis mortuos dicimus.' *Elmenh*. *Exanguis pallore trepidantem puerum*] *Metam*. vi. 'Pallentem, trepidantemque, et dira timentem.' *Metam*. xiiii. 'Trementem, Pallentemque metu, ac trepidantem morte futura.' 'Exanguis pallore,' ut apud Enripid. αἷμα δ' οὐκ ἐνῆν χοῦ. *Supra* lib. i. 'buxenm pallorem' dixit. *Pric*.

Serena fronte] Lib. iiii. 'frontem tuam serena venustate lætabit assidue.' *Elmenh*.

Nihil triste de me tibi fili metuas: non sum Barbarus] *Heliodorus* lib. i. ubi de Chariclea et ceteris captivis: 'Ἐπεὶ ἤγοντο, τίς ἄρα τύχη διαδέξεται ἡμᾶς, ἔβωον; καὶ πολλὰ τὸν Κηθήμονα ἰκέτευον, εἰ τι δύνατο, συμπράττειν. ὁ δὲ ἐπηγγέλλετο, καὶ θυμὸν ἔχειν ἀγαθὸν προύτρεπεν· οὐ παντάπασι Βάρβαρον εἶναι τὰ ἤθη τὸν λήσταρχον ἐγγυόμενος. *Pric*. *Non sum Barbarus*] *In Euripidis Heraclidis* ille: Οὐ γὰρ τυραννίδ' ὥστε Βαρβάρων ἔχω. *Idem*.

Nec agresti morum squalore præditus] *Metam*. i. 'Non incola montis, Non ego sum pastor.' *Catullus*: 'Pleni rursus et inficetiarum.' *Hesychius*: 'Ἀγροῦ πλέων ἀγροικίας πλῆρης. *Gellius* i. 5. 'Subagresti ingenio homo:' ex eo (ut semper) *Ammian*. xxxi. 'In crudelitatem proclivior, ingenii subagrestis:' et xiv. 'Velamento subagrestis ingenii persuasionis opifex.' *Horatius*: 'Asperitas agrestis, et inconcianna, gravisque.' *Idem*.

Nec ad exempl. machina truculentæ] *Ms. ut ad exempl. ἕς*. Ceterum scripserim; *nec ad exemplum mæchæ truculentæ*, de uxore sua sentit. *Colt*. *Liber Fulvii, nactinæ truculentæ*. Unde forte, *naccæ*: ut uxorem sullonis seu naccæ intelligat. Nisi potius *nactinæ*, pro naccæ uxore. Aliis visum, *mæchæ truculentæ*. Sed invita necarat

adulterum mœcha: quare machina potius occiderat: viminea scilicet cavea. *Wower.* Ms. Bertin. pro *machina* habet *rotivo*. Sed Fulvianus: *ad ex. nactinae truculente sulphuris te l. f. n.* Nactina ergo forte erit, qui *nacca*, de quo modo sermo erat, id est, de fullone: an verius, ut uxorem naccæ significet? Videat Lector eruditus. M. N. L. *Sciopp. in Symb. et Susp.* lib. II. 14. *Naccinae truculentia*. Ita Flor. membranæ. Aldus et Palat. *machinae t. Bert. vatiro truculente.* Rom. *machia t. Scaliger, et Colvius, mœcha t. Elmenh. In machina truculenta L. D'Orleans ad Tacit. lib. II. Ann. p. 258.* Doct. Schoetgenius *naccinam*, sive potius *nactinam*, truculentiam explicabat talem, quali fullo seu nacta tractat pannos suos p. 3. de fullonia: cum certo certius respiciat Auctor ad mœchum per naccæ uxorem alveo sulfurato absconditum, supra p. 193. 194. Non enim dubito de lectionis *nactinae* veritate, ad quam insuper accedunt Oxon. *naptinae*, Guelf. pr. in marg. *nactine*. Litura erat in textu. Palat. *nacne*, Zabar. et Pith. Cod. *raccinae*; ut supra in Mss. 3. erat *raccam* pro *naccam*. Sed præter unum Mediceum et Pithæanum ceteri Mss. dant *truculentæ* (*turculentæ* Gneff. pr.) adjective vel *truculente* adverbialiter. Quare et quia fullonis uxori magis adseribenda est illius mœchi mors, quam ipsi fulloni, non alienus essem a lectione *nactinae truculentæ* cum *Wowerio*, *Scioppio*, quem et vide in *Epist. Corp. tom. II. p. 52.* et *Ferrario l. I. c. 15.* Si modo *nactina* pro uxore nactæ firmari posset exemplo; ut 'regina,' 'caupona,' &c. Quod certe malim, quam substituere cum *Colv. Vulcanio Ed. sec. Scriverio et Pricæo mœcha*, aut *matronæ*, ut diserte exstat in Ms. *D'Orvill.* sed sine dubio correctoris sapit manum, aut vicini, uti volebat vir doctus, nescio quis. Nunc servo *naccinae truculentia* pro fullonica, sive quod fullo

mœchum sic siverat perire, sive quia ejus in domo res erat gesta. *Machinae*, quod habent omnes usque ad *Colvium Edd.* nullius assis est. *Oud. Nec ad exemplum machinae truculentæ sulphuris te lethali fumo necabo*] *Vulcanius Gallicanus* in *Avidio Cassio*: 'Supplicii genus invenit, ut stipitem grandem poneret pedum 180. et a summo usque ad imum damnatos ligaret: et ab imo focum apponeret, incensisque aliis, alios fumi cruciati, &c. necaret:' ubi vide quæ ex *Martyrologio* notavit eximius ille *Casauhonus*. *Philo de Alexandrinis* in *Judæos sævientibus*: *Καπνῶ τὸ πλέον ἢ πυρὶ διέφθειραν, οἰκτρότερον καὶ ἐπιμηκέστερον ἔλεθρον τοῖς θειλαιῖσι τεχνάζοντες.* *Macrobius Saturn.* IV. 4. 'Ut, dum queritur *Cicero*, flammam ex lignis viridibus factam, atque ibi inclusum fumo necatum: hoc enim a materia pathos est: quoniam hic usus est fumo materia ad occidendum, ut alius gladio, alius veneno.' *Julianus* in *Cæsariibus*: *Τυφόμεθα ὑπὸ τοῦ καπνοῦ.* *Hesychius*: *Τυφώσαι, πνίξαι, ἀπολέσαι.* Pro *machinae*, lege cum *Scaligero mœcha*: intelligit uxorem fullonis, quæ adulterum suum cavea sulphurea contexit. Rem totam paulo supra narratam habemus. *Pric.*

Ad discrimen vocabo capitis] *Adi Cujacii Observat. lib. VI. c. 11.* *Rævardum nostrum Variorum lib. IV. c. 6. Cole.* Vide notas nostras ad *Arnobii lib. IV. fol. 87. Elmenh. Nec, &c. ad discrimen vocabo capitis tam venustum atque pulchellum puellum*] Tale illud *VII.* 'Nefas tam bellum asinum sic evocare.' *Pric.*

Cum uxore mea partiario tractabo] *Supra lib. IV.* 'Partiario majestatis honore tractor:' supra *I. VIII.* 'Promiscui operis partiarios concubitus agebat.' *Idem.*

Erciscunda familia] *Glossarium*: 'Ὀνότας διαπερέας, familiæ erciscundæ.' *Idem.*

Sine ulla controversia vel dissensione]

Gloss. ‘*Ἄνευ ἀντιλογίας*, sine controversia, sine contradictione:’ et statim: ‘*Ἄνευ μίμψεως*, sine querela:’ quod heic, ‘dissensione.’ *Idem*.

Tribus nobis in uno contenciat lectulo] Ansonius: ‘Tres uno in lecto: stuprum duo perpetiuntur, Et duo committunt.’ Scholiastes Juvenalis de Istro quodam, ad II. Sat. ‘Omne patrimonium suum vivus donavit uxori, ut simul dormiret is qui et illum corrumpere, et illi misceretur.’ *Idem*.

Cum mea conjuge tam concorditer vixi, &c.] Suetonius de Tiberio: ‘Cum Julia primo concorditer, et mutuo amore vixit:’ quæ sic imitatus est Noster in Apologetico suo: ‘Omnem supellectilem, cunctasque divitias, in concordia conjugii, et mutuo amore ponentem.’ Servius ad Virgillii ea: ‘Connubio jungam stabili. Dicendo, connubio, ostendit legitimum: dicendo, stabile: longam promittit concordiam.’ *Idem*.

Ut, ex secta prudentium, eadem nobis ambobus placerent] Nec incommode hoc modo legas: *Ut et secta prudentium eadem nobis ambobus placeret. Prudentes* heic non consultos, sed philosophos intelligo: quo et spectat ‘placendi’ vox. Glossæ: ‘Secta, *ἀρεσείσ*, φιλοσόφου δόγμα,’ &c. Glossæ aliæ: ‘Φιλοσοφία, philosophia, secta.’ Servius ad Æneid. x. ‘Sectas dicimus habitus animorum, et instituta philosophorum circa disciplinam.’ *Idem*. *Eadem nobis ambobus placerent*] Ovidius, si non labitur memoria, de Baucide et Philemone: ‘Velle ac nolle ambobus idem.’ *Idem*.

Habere plus auctoritatis uxorem] August. Quæst. in Genesin, Quæst. 53. apud Gratianum Decret. part. 2. Caus. 33. q. 5. ‘Est ordo naturalis in hominibus, ut serviant fœminæ viris, filii parentibus; quia nulla justitia est, ut major serviat minori.’ Vide Aristot. probl. Sect. 29. fol. 468. Chalcidium in Platonis Timæum fol. 281. *Elmenh. Sed nec æquitas ipsa patitur*

habere plus auctoritatis uxorem quam maritum] Paulus ad Timoth. I. 2. 12. *Γυναικὶ ἀθνετεῖν ἀνδρὸς οὐκ ἐπιτρέπω, ἀλλ’ εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Pric.*

Deducbat ad torum nolentem puerum, sequentem tamen] Horatius: ‘Ego, ut contendere durum est Cum victore, sequor.’ Supra lib. I. ‘Obstationi suæ me ingratiis obedientem, perducit ad illum suum grabatulum.’ *Idem*. *Nolentem, &c. sequentem tamen*] Martialis v. ‘Secuit nolente capillos Encolpus Domino, nec prohibente tamen.’ *Idem*.

Solus cum puero cubans] *Παιδεραστία* est, ubi Venus mutatur in alteram formam, et masculi *ἄρβευες ἐν ἀρσεῖσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργάζονται*, ut ait Basilus Magnus homil. ‘quod deus non sit author malorum’ p. 161. Hos gentium Apostolus I Cor. vi. vs. 9. et I Timoth. iv. 10. *ἀρσενοκόλτας* vocat. Equidem enorme et abominandum hoc vitium in omni mundo late vagatum ubique fere reperit suos amatores, et velut pestilenti sidere Romanorum, Græcorum, Persarum, Æthiopum et Turcarum mentes afflavit, sicuti docui ad Arnob. lib. I. contra gentes fol. 36. Soli Germani nihil tale novere, nec urtica illa nunquam tetigit fortissimos heroës nostros, ut erudite ex Quintiliano observat vir eximius J. Lipsius in notis ad Taciti Germaniam p. 53. *Elmenh. Et pudicissima illa uxore altrorsus disclusa, solus ipse cum puero cubans, gratissima corrupturum nuptiarum vindicta perfruebatur*] Apud Petronium ille: ‘Ego nactus occasionem vindictæ, Eumolpum excludo: redditaque scordalo vice, sine æmulo scilicet, et cella utor, et nocte.’ Maritos autem ita molliores uxorum mæchos tractasse testantur multi Poëtarum loci: vel vide Epigr. 57. Catull. et II. 47. Martialem. *Pric. Solus ipse cum puero cubans*] Vide supra pag. 171. notata. *Idem*.

Rota Solis lucida diem peperit] Oxon.

lucidam, et fortasse melius, iudice Pri-
cæo lib. x. p. 218. 'remeabit ad diem
lucidam.' Nihil temere novandum
pnto. Quia Solis rota (sive orbis, de
quo vide Broukh. et Valp. ad Tib. l.
9. 52. 'Luciferi rota') est *lucida*, ideo
parit diem. Et sine adjectivo dies
ita sæpe usurpatur a Nostro. Sic lib.
11. init. 'Sol novus diem fecit:' ubi
paulo post p. 21. contra Pricæus ma-
vult, *jubaris orbe lucido*: Illic enim
vide. Ac 'Sol,' 'Luna,' 'stellæ,' 'si-
dera' sexcenties *lucida* poëtis dicuntur.
Quare miror, nec intelligo, cur
a Cl. Cuninghame contra Mss. innum-
eros, et Grammaticorum citationes
apud Horat. lib. l. O. 3. 2. 'lucida si-
dera' editum sit *fulgida*, vox, quæ, si
a Lucretio lib. 111. 364. recesseris,
auctoritate idonea caret. Pruden-
tium enim, Fortunatum, Solinum, et
similis Latinitatis scriptores nihil mor-
ror. Nec juvat Claudian. l. R. Pros.
115. 'Obducam tenebris lucem; com-
page soluta Fulgidus umbroso misce-
bitur axis Averno.' Nam ita solus
Ms. Claverii dat. In Ceteris codici-
bus et Edd. Vett. exstat, *Obd. ten-
solem*; c. s. *Lucidus*, &c. Alibi quidem
Horatius dicit 'fulgere sidera nautis'
lib. 11. 16. 3. Sed *fulgida* non vocat.
At Carm. Sec. vs. 2. 'lucidum cæli
decus:' ut apud Senec. Œd. 403.
Oud.

Ferula nates ejus obrerberans] Adul-
terum prætextatum more pædagogi
ferulis excipit. Fulgent. Mythol. lib.
1. 'Tumidas ferulis gestabam palmas.'
Prudentius præfat. *καθημερινῶν*: 'Ætas
prima crepantibus Plevit sub ferulis.'
Juvenal. Sat. 1. Augustinus de Civit.
Dei lib. xxii. c. 22. Confess. lib. 1.
c. 14. Sidonius Apollin. lib. 11. Ep.
10. Columella lib. x. de cultu horto-
rum. Non solum autem mans (de
quo video dubitare virum doctum)
sed et nates puerorum Indimagistri
cædebant. Disco hoc ex Plauto Bac-
chid. scena *Nunc experiar*, &c. 'Inde
de hippodromo et palæstra ubi reve-

nisses domum, Cincticulo præcinctus
in sella apud magistrum assideres:
Tum librum legeres: si unum peccas-
ses syllabam, Fieret corium tam ma-
culosum, quam est nutricis pallium.'
Et Tzetze Chiliad. Hist. ix. Histor.
258. *Σκύτος, τὸ παῖον τὰς πυγὰς παίδων
τῶν μανθανόντων*. Cædi autem pueros
parte hac ideo receptum, quod sint
nates sensus obtusi ob cutis crassitu-
dinem, cui insit callosum quiddam,
et solidius duriusque quam reliquo
corpori, præsertim superuo. Cælius
Rhodig. Antiq. Lect. lib. 1v. c. 8.
*Elmenh. Quam altissime sublato puero,
et ferula nates ejus obrerberans*] Pru-
dentius in Romano: 'Præcipit Sub-
lime tollant, et manu pulsant nates.'
Ferula autem objurgatur mæchulus
iste, ut tenellæ ætatis. Vide Sueton-
ium in Caligula, Ulpianum lib. 1.
ff. ad SC. Silan. et quæ heic Elmen-
horstio adnotata. *Pric.*

*Tu autem (inquit) tam mollis ut te-
ner? &c.]* Gloss. 'Τρυφερὸς, tener,
mollis,' &c. Hesychius: 'Ἀπαλδς, μι-
κρὸς, τρυφερὸς. Philostratus de Como:
'Ἀπαλδς, καὶ οὐπω ἔφηβος. De 'pueris
tenellis' vide supra pag. 146. dicta.
Idem.

Et admodum puer] Suetonius Ne-
rone: 'Puer adhuc, necdum matura
pueritia.' *Idem.*

Defraudatis amatoribus, &c.] Q. d.
'Tute lepus es, et pulpamentum quæ-
ris?' Suidas: *Δασύπους κρεῶν ἐπιθυ-
μεῖ λέγεται δὲ ἐπὶ τοῦ ἐπιθυμούντος παρ'
ἄλλω γενέσθαι τὰ ὕντα παρ' ἑαυτῷ*. Su-
pra heic de alio juniore mæcho: 'Ad-
huc lubrico genarum splendore con-
spicuus, adhuc adulteros ipse delect-
tans.' *Idem.*

Et connubia lege sociatas corrumpis]
Hæc absunt (sed, ut puto, male) ab
Oxon. Ms. Sirachides ix. 12. *Μετ'
ἰπάρδρου γυναικὸς μὴ κάθου*. ad quæ
Clemens Alexandrinus: 'Ἐπεὶ μείζων
ὁ κίνδυνος τῷ τῆς συμβιώσεως δέσιν λύσαι
πειρωμένῳ. vide et 19. 20. Levitic.
Apud Plutarchum in de liber. educ.

inter alia juniorum ἀδικήματα, namerantur et γαμετῶν γυναικῶν ολκοφθοραί. Illud *corrumpis* Græcum est: sic supra iv. 'matrimonia corrumpens.' Vide pag. 124. adnotata. *Idem*.

Forinsecus abiecit] Sive medium eum sublatur et domo in plateam *provolet*, ut apud Terent. Andr. iv. 5. 37. Quare non puto audiendum esse N. Heinsium, qui ad Ovid. lib. v. Met. 450. legendum autumat *abigit*; licet in Mss. de more scribatur *abiecit*. Oud.

Ille adulterorum omnium fortissimus] Beroaldus, *formosissimus*. Verum est appellari eum superius 'formosum et liberalem': sed additur *strenuum*, et contra maritorum diligentias *constantissimum* (id est, audacissimum) fuisse. Quem ergo alibi *audacem* dixit, quid heic mirum *fortem* vocari? Juvenalis Sat. iv. 'Solaque libidine fortes.' Scholiastes: 'Ut quem nullus posset a consuetis vitiis deterre.' Possumus et alio sensu eam vocem capere. Horatius: 'Fortique marito Destinet uxorem:' quod, 'validum in officio noctis,' Donatus ad Hecyram iv. 1. exponit. *Pric*. *Adulterorum fortissimus*] Non videtur convenire, ut puer delicatus *fortissimus* adulterorum nuncupetur: proinde lego *formosissimus*. Beroald.

Insuperata potius salute] Ex his Virgilio: 'Insuperata tandem tellure potiti.' Apud Suidam in συνουφάινουσα: 'Ὁ δὲ Χαγᾶνος παράδοξόν τι ἔρμαιον σωτηρίαν ηἰσύχησε. *Pric*.

PAG. 197 *Perturbavit domo*] Perperam omnino Scioppius defendit *perturb.* et male revocavit tacite Wower. unde et mansit in textu *Pricæ*, bene propngnantis alterum. *Perturbare* omnino scribendum est, ubi agitur de aliquo qui suo loco detruditur, vel foras, vel hmi: *perturbare*, quando de simplici corporis vel animi commotione agitur, manente tamen personâ suo loco vel statu. Exempla enim, quæ profert Scioppius, vel corrupta

sunt, vel nihil probant; erratque dicens, in nullo Mstorum esse *prot.* Sic enim diserte Florent. Reg. Palat. D'Orvill. cum Edd. Colv. Vulc. Merc. Elm. Scriv. Adi ad lib. 11. p. 38. 'Domo proturbor:' item ad hujus libri p. 205. 'Obtundens eum dorso meo proturbat:' ubi vide Stewech. Errat quoque Vorstius ad Justin. lib. 111. c. 4. 'In exilium proturbatus.' Contra e Mss. *perturbat* omnino reponendum in Val. Flacc. lib. 1. vs. 597. 'Nuntius hunc solio Boreas proturbat ab alto: Pangæa quod ab arce nefas, ait, Æole, vidi,' &c. Oud. *Eamque protinus de sua perturbavit domo*] Mira lectioni isti obstinatione propngnat Scioppius: cum et supra tamen lib. 11. Noster, 'domo proturbari' dixit. *Pric*.

At illa, præter genuinam nequitiam, contumelia etiani, &c. commota] Vide supra p. 84. dicta. *Idem*.

Contumelia etiam, quævis justa, tamen altius commota atque exasperata] Macrobius Saturn. vii. 2. 'Dolor semper reprehensionem vel justam sequitur.' In Apologia Noster: 'Etiam hi, qui sibi delicti alicujus conscii sunt, tamen, cum male audiunt, impendio commoventur.' Quanto fortius commoventur ergo hæc pistoris uxor, quæ male non audiit tantum, sed et malum divortii subivit! *Idem*.

Ad familiares faminarum artes accenditur] Ovidius Metamorphos. ix. 'Inferior virtute, meas divertor ad artes.' Bene et artes *faminarum*. Clytemnestra apud Senecam Tragicum: Agam. 'Tecum ipsa nunc evolve fæmineos dolos.' Euripides: Πολλὰς ἂν εὖροις μηχανὰς, γυνή γὰρ εἰ. In Ejusdem Medæa: φείδω μηδὲν ἂν ἐπίστασαι Μήδεια, βουλεύσασα καὶ τεχνωμένη. Scholiastes ad Ejusdem Hippolytum: Ὡσπερ τὸ ναῦν ἔχει τοῖς ἀνδράσι δέδοται, οὕτως τὸ κακουργεῖν καὶ μηχανὰς ἐξευρίσκειν, ταῖς γυναιξί. Et (quod proxime ad argumentum nostrum) apud Eundem senex ad Cren-

sam: 'Εκ τῶν δὲ δεῖ σε δὴ γυναικεῖόν τι δρᾶν.' Ἡ γὰρ ξίφος λαβοῦσαν, ἢ δόλω τινί, Ἡ φαρμάκοισι σὺν κατακτείναι πόσιν. Pro accenditur, melius cum Colvio accingitur legas. Vide quæ supra pag. 153. dicta. *Idem*.

Veteratricem] *Vetertricem* illustravit Scaliger ad Virgil. Citin. p. 75. Verum ipse sic non legit; sed edidere ita Vicent. Junt. pr. Ald. Vulcan. Ed. sec. ac Wower. Theod. Marcell. not. Gramm. ad 1. Florid. Appuleii, cum Pricæo, qui tamen probavit quod *veteratricem* cum Scalig. ibid. p. 76. et Broukhusio ad Tibull. 1. 2. 41. 'Ut mihi verax Pollicita est magico saga ministerio.' Adi et Beroald. ac Festum v. 'Veteratores.' In D'Orv. *vitutric*. Oud. *Magnaque cura requisitam veteratricem quandam, &c.*] Melius in aliis *veteratricem*. In veteri Onomast. 'Veteratrix, πανούργος.' Glossarium Isidori dictum: 'Veteratricem: callidam, incircumscribendam.' *Idem* x. Orig. 'Inveteratus, eo quod sit multi veterisque in malitia usus: adde Donatum et Engraphium ad 11. 6. Andr. Glossæ aliæ: 'Πέπειρος πανουργίας, inveteratus.' Appuleius Floridis: 'Tanti veteratoris perfectissimus discipulus.' *Pric*. *Veteratricem*] Sicut *veterator* dicitur vetus in malicia, ita et *veteratrix* femina, in astutiis et fraudibus exercitatissima. *Veteratorie* adverbium, significans callide, astute, malitiose: *veteratoris* est, confidere in mendaciis. *Beroald*.

Quæ, &c. maleficiis quidvis efficere posse credebatur] 'Carminibus quæ posset solvere mentes Vincetas, atque aliis duras immittere curas; Sistere aquam fluviis, ac vertere sidera retro, Infernasque ciere animas, mugire jubere Sub pedibus terram, et descendere montibus ornos.' Dio Cass. *φαρμακίδα περιβόητον* ut in Claudium suum Agrippina. Tacitus in eodem argumento: 'Deligitur artifex talium, vocabulo Locusta.' *Pric*.

Multisque suffarcinat muncibus] Sic,

'auro suffarcinati,' Hieronymus ad Paulinum. Proprie 'suffarcinari' autem de avibus: ut ad Andriam Donatus notat. *Idem*.

Conciliari marito] Τῷ ἀνδρὶ καταλλαγῆναι, 1. Cor. 7. 11. Interpres vetus Judic. 19. 3. 'Secutusque est eam vir suus, volens reconciliari ei.' Glossæ: 'Eis φίλιαν διαλλάσσω, reconcilio.' *Id*.

Larra] *Fux. lania*. Forte, *Lamia*. Sed improprie. *Roald*. Infra: 'larvatus ad Inferos demecavit maritus.' p. 198. ubi, et hic inspicere *Pricæum*. Lib. 1. p. 5. 'larvale simulacrum.' *Oud*.

Si id nequierit, certe larra, &c.] *Salustius* de Jugurtha: 'Bomilcari, &c. imperat, pretio, &c. insidiatores Massivæ paret, &c. sin id parum procedat, quovis modo interficiat.' 'Si id nequierit, hoc loco, ut in Apologetico: 'Ipsum vivum: si id nequierint, vel mortuum ostendant.' *Pric*. *Certe larva, vel aliquos diro numine immisso, violenter ejus expugnari spiritum*] *Firnicus* 111. 14. 'In nono ab horoscopo loco Mercurius cum Venere partiliter constituti, fascinantes mulieres dabunt, et uxores quæ etiam ipsos artus (lege *maritos*) larvari, &c. faciant.' Glossæ: 'Larva, δαιμόνιον, εἰδωλον.' *Dirum numen*, est, 'Deorum ira immisum.' Vide *Servium* ad *Æneid*. 11. et *Nonnium Marcellum*. Gloss. 'Dirus, δεινός, θεοχόλωτος.' *Idem*.

Divinipotens] *Onomasticon* vetus: 'Divinipotens, θεοκρατής.' *Idem*.

Primis adhuc armis facinorosa disciplina, &c.] *Servius* ad *Æneid*. x. 'Arma, sunt uniuscujusque rei possibilitas: et ad *Æneid*. 11. 'Arma, sunt instrumenta cujuslibet rei: unde insidiantis fraudes arma nominavit.' 'Prima arma' heic, sunt, qualia supra 1. 'folia artis' vocavit. *Idem*.

Sequius] Vide *Indicem* *Florid*. *Pric*. ad *Apolog*. p. 187. *Gron*. ad *Gell*. lib. 111. c. 14. *Comm*. ad *Liv*. *Sueton*. alios. De confusione τῶν *sequius* et *sequens* vide ad lib. x. p. 235. *Oud*. Quæ res, cum ei secius ac rata fuerat,

proreniret] Sallustius Catil. 'Sed ea res longe aliter ac ratus erat evenit.' Ammianus lib. xxviii. 'Sed longe secus accidit quam sperabatur.' *Pric.*

Unbrumque violenter percipit mulieris, &c.] Infra lib. x. 'Sic elisus violenter spectatissimus medicus: supra heic: 'Violenter ejus expugnari spiritum.' *Idem.*

Argumentaberis] Antiqui pleraque verba active pronuntiabant, quæ nunc passive dicuntur: ut 'auguro' pro 'auguror,' 'contemplo' pro 'contemplor,' 'scruto' pro 'scrutor': ita et 'argumento' pro 'argumentor.' Plantus dixit 'arbitrabant,' pro 'arbitrabantur.' Maro 'populat,' pro 'populatur.' Eunius 'criminat,' pro 'criminatur.' *Argumentari* autem est, argumentis uti ad rem probandam, ut docet Asconius. *Beroald.*

Sed forsitan lector scrupulosus reprehendens narratum meum, sic argumentaberis: Unde autem tu stultule asine intra terminos pistrini contentus, quid secreto, ut affirmas, mulieres gesserint, scire potuisti] Vopiscus in Aureliano: 'Imperator qui domi clausus est, vera non novit.' Catullus (ex quo fortasse asinus noster): 'Dixerit hic aliquis, qui tu isthæc janua nosti, Cui nunquam Domini limine abesse licet? Non populum auscultare, sed huic suffixa tigillo, Tantum operire soles, aut aperire domum.' *Pric.*

Quemadmodum homo curiosus, &c. cuncta, &c. cognovi] Supra lib. i. 'Non quidem curiosum, sed qui velim scire vel cuncta, vel certe plura.' *Idem.*

Nudis et intectis pedibus] Lib. x. 'Nudo et intecto corpore.' Infra hic: 'Sub dio, et intecto conclusus stabulo:' et supra: 'Detectus, et revelatis fraudibus:' et in Apologia: 'Jejanus et irrefectus.' *Idem.*

Flebili centunculo] Fortasse rectius, *scissili cent.* Scindere vestes in luctu et re anxia, moris vulgati. Lib. vii. 'Adhuc flentem, adhuc vestes lace-

rantem.' Lib. iv. 'mærentem, et crines cum veste sua lacerantem.' Ovid. iv. *Metam.* 'Deplanxere domum scissis cum veste capillis.' Herodian. lib. i. *Wœker.* *Scissili* placebat etiam *Pricæo*. Si quid, quod tamen non opinor, mutandum, mallem *sutili βακιάθη* vel *futili πολυθήρη*. Ad ad pag. 5. ubi 'scissile palliastrum' vocat 'sutilem' vel 'fut. centunculum.' *Oud.* *Flebili centunculo semiamicta*] Supra hic: 'Scissili centunculo inumbrati.' Et fortasse sic hoc loco scribendum. Vide supra pag. 4. notata. *Pric.*

PAG. 198 *Discerptæ, &c.*] Vox *discerptæ*, vereor, ut ab Apuleio sit, quem paullo post scripsisse arbitror *pleram*, non *pleramque*; quomodo Sallustium, Livium, Suetonium locutos, Germaniæ flos Janus Palmerius in spicilegiis suis docuit. Item Priscianus lib. v. et Festus in *plera*. In luctu, de more Veterum, caput inspergi cinere solitum, testes sacræ literæ, et ipse Apuleius libro septimo: 'Nam mater mortem pueri deplorans filii fletu, et lachrymosa fuscaque veste contacta, ambabus manibus trahens cinerosam caniciem, ejnlans,' &c. iterum libro decimo de patre loquens, qui altero filiorum humato, alterum, ut incestum, judicibus sistere cogebatur, 'Et statim,' inquit, 'ab ipso ejus rogo senex infelix ora sua recentibus adhuc rigans lacrymis, trahensque cinere sordentem caniciem, foro se festinus immittit.' Ritus illum attigit Arnobius libro v. adversus gentes: 'Lugentium' (ait) 'sumunt sordes, et miseriarum insignia.' Virgil. lib. x. *Æneid.* 'Canitiem immundo deformat pulvere, et ambas Ad cælum tendit palmas.' In lætitia, in conviviis virorum pariter ut fœminarum capillos ungi solitos, ab Apuleio, Cicerone, Virgilio, aliis plerisque veteribus plus centum locis ostenditur. Etsi compositi capilli, uncti, et calamistrati indicium fuerint mollitiei,

ut videre est apud Martialem non uno loco : apud Ciceronem secunda oratione in Catilinam : in ea, quam pro P. Sextio dixit : in ea, quam post reditum habuit in senatu. In ponenda, vel contra, alenda coma, variæ, tum antiquæ superstitiones Veterum. Imprimis pro cætera bona corporis valetudine crines alere solitos, testis mihi Censorinus lib. de die Natali, in ipso præmio. Quin et in faciendis votis superstitionem hanc quoque obtinuisse historiæ loquuntur. Victi enim ab Lacedæmoniis Argivi, qui criniti antea fuerant, voverunt, non ante comam alituros, neve mulieres suas aurum laturas, quam Thyreas recuperassent. Et diverso Lacedæmonii vovere, ut antea non comati, in posterni comati essent. Meminit Herodotus lib. II. Et videre est hoc seculo qui eam superstitionem servant. *Stewech.* Quid in *disceptæ* seu *laceratæ et discissæ* obstiterit *Stewechio*, non percipio. *Disceptæ* Guelf. pr. Archaismi captatio in *pleram* contra Mss. nulli bono est. De ea vide etiam *Torrent.* ad *Sueton.* *Tiber.* c. 75. In *Pal.* et *Coll.* *Voss.* est *pleraque*, in *Regio.* *Fux.* *plerasque*. Tum *Oxon.* *inpersæ.* *Ond.* *Comæ semicanæ sordentes inpersu cineris]* *Lucianus* in *de Luctu* : *Καί που καί ἐσθῆς καταβήγγυται, καί κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσεται.* Apud *Quintilianum Declam.* x. ' *Confusi cinere vultus, et infectum favilla caput.*' *Euripid.* *Κόνει φύρουσα δυστηγὸν κάρα.* *Pric.*

Pleramque ejus anteventulæ contegebant faciem] ' *Solutas In vultus effusa comas :*' ut de *Cornelia* *Lucanus,* *Pompeio* occiso. *Idem.*

In s. cubiculum seducit eum] *Alii, deducit.* *Elmenh.* *Deducit]* *Frequens hæc est locutio de Nantibus, et Venereo furto vel nuptiis operam daturis.* Vide ad lib. II. p. 24. ' *Et in cubiculum te deduxit comiter.*' *Is vero sensus huic loco minime convenit. Quare, licet nusquam sedu-*

cere usurpaverit Auctor, hic tamen malim e membranis Florentinis cum Elmenh. Scriv. et Flor. ac Pricæo in notis seducit, sive solum et seorsum ducit. Frequens autem in his est varietas. Vide ad Cæs. I. I. B. Civ. c. 7. 'A quibus seductum Pompeium.' Oud. Manu pistori clementer injecta, quasi quidpiam secreto collocutura, in suum cubiculum deducit eum] *Infra lib. XI. 'Me, &c. arrepta manu, sacerdos deducit ad ipsius sacrarii penetralia.'* *Act. 23. 19. 'Ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν, ἐπυνθάνετο τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαι μοι ;* ubi, si placeat, notata vide. *Deductio autem in secretum locum hoc loco per insidias facta : ut Genes. 4. 8. Judic. 3. 19. II. Samuel. 3. 27. qua in historia Josephus : 'Ἀποσπᾶ μὲν οἰκείων, ὡς ἐν ἀποβήτῳ διαλεξόμενος. pro quibus Appulcius, 'quasi quidpiam secreto collocutura.'* In quibusdam heic *seducit eum* : quod melius argumento quadrat. *Seducit* : seorsim ducit : *seducit* etiam, est, *eis τὸ κατ' ἰδίαν ἀποσπᾶ,* in vetere Glossario. *Pric. Pistoris]* *Lege pistori,* ut sit casus dandi : significat enim mulierem illam squalletem et luridam injecisse manum pistori, eumque sevocasse quasi quædam secreto colloqui vellet. *Beroald.*

Adducta fore, &c.] Fore ἐνικῶς posuit et *Plantus,* nec non *Petronius.* *Pric.*

Confectum omne frumentum] *Id est, molitum, elaboratum.* *Glossæ :* ' *Συντελεσθὲν, confectum.*' *Glossæ aliæ :* ' *Confectum esse, κεκοπᾶσθαι, συντετελεσθαι.* *Idem.*

Oppetique supplementum postulabant] *Glossæ :* ' *Supplementum, ἀναπλήρωμα.*' *Idem.*

Atque ut illis sæpicule et intervocalter clamantibus nullus respondit Dominus, jam forem pulsare validius, &c.] Libanius in de Invidio : Κεκλεισμένας ἰδὼν τὰς, &c. θύρας, οὐκ εἰώθεις ἄν, προσελθὼν κρούσας ἐκάλουν ὡς δὲ οὐδεὶς ὑπήκουε, πάνυ σφόδρα κόπτων καὶ βοῶν,

&c. *Idem. Intercolaliter clamantibus*] Lib. 1. 'Januam, &c. pulsare vocaliter incipio:' ubi dicta pag. 16. vide. *Idem.*

Diligentissime f. oppessulata] Supra lib. III. 'Patere fores cubiculi diligenter occludam:' et VIII. 'Valvis super se diligenter obseratis.' Interpres vetus citato Judicium loco, com. 23. 'Clausis diligentissime cœnaculi ostiis.' *Idem.*

Redaecto] *Reducto vel diffracto.* Ex vitiosa Elmenhorstii notula deceptus Scriverius Ed. Lugd. *distructo card.* et in Amstel. est *distracto vel diffracto cardine.* Non enim pro *reducto* in Bertin. cod. est *distracto*; sed exhibet ille *reducto vel distracto.* Male. Ait Auctor, eos vel removisse cardinem, vel diffregisse, utcumque sit, certe reserasse forem. Lib. XI. bis: 'velis reductis.' Sic Scaliger legit in Germanici Arateis p. 28. Ed. Grot. de clave: 'Succutit, et foribus reductis vincula clostri:' cum in Græti Ed. sit *prædicti.* Sed Mss. et Edd. Vett. dant *præducit.* Hinc contrarium τῷ *reducti* debet admitti, et emendari: 'Succutit, et foribus præducti vincula clostri.' Sera enim vel pessulus foribus præducitur, ut claudantur, vel *obducitur*, ut frequentius dicitur. *Oud. Majus pejusque aliquid opinantes, nisu valido reducto vel diffracto cardine, tandem patefaciunt aditum: nec uspiam reperta illa muliere, eident e quodam tigillo constrictum jamque exanimem pendere Dominum*] *Ibidem* com. 45. de Egloni servis: 'Expectantesque diu donec erubescerent, et videntes quod nullus aperiret, tulerunt clavem: et aperientes, invenerunt Dominum suum in terra jacentem mortuum.' *Pric.*

Summis plangoribus] Glossæ: 'Plangoribus, κοπετοῖς, θρήνοις.' *Idem.*

Ultimo lavacro procurant] Vide ad Act. Apost. pag. 85. dicta. *Idem.*

Frequente prosequente comitatu, tradunt sepulturæ] Artemidorus II. 54.

Τὰ αὐτὰ ἀμφοτέρους συμβαίνει, τῷ γαμοῦντι καὶ τῷ ἀποθησκοῦντι ὄλον, παρακοπή φίλων, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. Vide supra pp. 86. et 156. notata. *Id.*

In quo pridem] Recte Gulielm. et Colvius cum seqq. emendavit *pridem*: ut postulat sensus, et Mss. præter Bertinum et Pith. exhibent; ac non solum jam ante vidit Stewechius, sed et olim expressit Ed. Junt. post. At prave omnino Colvius in quo intrusit, ceterique retinuerunt, contra Mss. O. et Edd. priores, et optimorum scriptorum exempla. Tacit. l. VI. Ann. c. 37. 'Denupsit in domum Rubelli Blandi.' Ovid. Met. lib. XII. 196. 'nec Cœnis in ullos Denupsit thalamos:' ubi vide Heinsium. Favet quidem Colvio Quintilianus locus Declam. 337. 'Ea domo, in qua virgo nupserat.' Verum et illic melius summi viri, Gron. et Burm. emendarunt, in quam. Cic. pro Cœl. c. 14. 'An quum in familiam clarissimam nupsisses?' Potius *innupsisses.* Vide ad Lucan. l. III. 23. *Oud.*

Crines pendulos quaticens] Lib. VIII. 'Crinesque pendulos rotantes.' *Pric. Crines p. q. et interdum pugnīs obtundens ubera*] Virgilius: 'Unguibus ora soror scdans, et pectora pugnīs.' Hieronymus ad Paulam: 'More lymphatico sparsis crinibus, &c. lacerum pectus invadere.' *Idem.*

Qua] Legendum est, *Quæ*, scilicet filia: casu recto. *Beroald.*

Sed ei per quietem obtulit sese flebilis patris sui facies, adhuc nodo revincta cervicē] Quintilianus Declam. 315. 'Stabat ante oculos laceratus et adhuc cruentus pater, ostendebatque effusa vitalia.' *Idem.*

Eique totum noceræ scelus aperuit] Virgilius: 'Cæcumque domus scelus omne retexit.' *Idem.*

Et quemadmodum larvatus ad Inferos demeasset] Quemadmodum sibi spiritus larva expugnatus fuerat. In veteri Inscriptione: 'Nec luctu, nec lacrymis misera ac larvata nostra de-

fleatis funera.' Gloss. 'Δαιμονισμὸς, larvatus: ubi *larvatio*, aut (quod malim) δαιμονιζόμενος legendum. *Idem*.

Accursu familiarium, &c.] Infra heic: 'Ut accurrentium familiarium manu liberaret se.' *Idem*.

Pausan, &c. fecit] Vide supra pag. 173. notata. *Idem*.

PAG. 199 *Jamque nono die, completis apud tumulum solennibus, &c.*] Glossæ: 'Novendialis, ἑννῆτα ἐπὶ νεκροῦ ἀγόμενα.' Donatus ad Phorm. 1. 1. 'In nuptiis etiam septimus dies instaurationem voti habet, ut in funere nonus dies, quo parentalia concluduntur.' 'Solennia complere' heic, est quod in l. XLIV. ff. de manum. testam. 'mortis solennia peragere.' Servius ad Æneid. VI. 'solennia tumuli peragere.' Vide supra pag. 157. adnotata. *Idem*.

Ad hæreditariam actionem] Corrige, *auctionem*: significat enim, omnia deducta esse ad venditionem hæreditariam, qua scilicet bona ex hæreditate provenientia vendi solent. *Actionem* autem dici publicam venditionem, sive subbationem, notissimum est, ex eo quod ementem augeat, et vendentem, ut interpretatur Fulgentius Placidas. Apud Plautum parasitus in Stichio, *auctionem* facit *parasiticam*, vendens jocos ridiculos, et cætera parasiticæ supellectili congruentia. Apud eundem in Menæchmis fit auctio, qua servi, supellex, fundi, ædes, omnia veneant. *Beroald*.

Pauperculus quidam hortulanus] *Juven.* 'Exigui lætos plantaribus horti.' *Virgil.* 'Custos et pauperis horti.' Excerpt. vet. Gloss. 'Pauperculus, πτωχότατος.' Firmicus IV. 6. 'Ant erunt hortulani, sed miseri pauperesque.' *Pric*.

Q. nummis. Sed magno, ut aiebat. Sed] *Fulvius* coniecit, *Scilicet ut communi*. Quod mihi non displicet. Facile enim ex *scil.* quod est *scilicet*, (quomodo et alibi in *Fulvii Ms.* scriptum erat,) fieri potuit *sed*. *Colvius*

aliis locis similiter scilicet pro *sed* bene reponit, atque in suo libro *scil.* scribi solitum, quod utrumque significat et *sed* et *scilicet*. *Sciopp.* in *Symbola*. *Fulvius*, q. n. *scilicet magno*. *Florent.* recte *sed* delet. *Elmenh.* In *M.* deest *sed*. *Putean.* Haud infrequens est, ita bis poni particulam *sed*. *Adi Burm.* et me ad *Lucan.* l. 1. 143. x. 161. *Cic. lib.* VI. ad *F. Ep.* 12. *Nepot.* in *Paus.* c. 4. in *f. Val. Max.* l. 1. 8. 7. *Misc. Obs.* vol. 1. p. 428. Et sic *Mss.* plerique et *Edd.* *Heinsio* priores in *Claud. de Laudibus Serenæ* vs. 4. 'Si floribus ornea Regina Regina comam; sed floribus illis Quos neque frigoribus Boreas, nec Sirius urit Æstibus; æterno sed veris honore rubentes,' &c. Immo sic sæpius scripsit *Noster*. *L. VIII.* p. 164. 'Sed illa pernicitas non erat alacritatis meæ, sed formidinis indicium.' *Lib. XI.* p. 246. 'Sed sollerte repertu, &c. Sed et ad istum plane modum.' *De Deo Socratis* p. 670. *Ed. Flor.* 'Sed nunc non de errorum disputatione, sed de Naturæ distributione disseremus.' *Nihilominus* quia *Mediceo* codici consentiunt *Reg. Fux. Pal. D'Orv. Guelf. ambo, Mang. Oxon.* cum *Edd. Wower. Elmenh. Scriv. Pric. Flor.* ejeci prius *sed*, pro quo *Ursinum* voluisse *scilicet*, male *Elmenhorstius* ait, ut patet e *Scioppii* nota. De ejus vocis decurtatione in *scil. sc. s.* alibi dixi. *Oud. Magno*] *Id* est, magno pretio. *Virgil.* 'Magno cum optaverit emptum.' *Servius*: 'Magno pretio: ut alibi, Et magno mercentur Atridæ.' *Idem* 1. *Georg.* 'Milesia magno Vellera mutantur.' *Servius*: 'Ingenti pretio comparentur.' Vide *Beroaldum. Pric*.

Ut communi labore victum sibi quaereret] Et meo, et suo labore. *Virgilius Georg. II.* de *agricola*: 'Sustinet hinc armenta boum, meritosque juvencos: ubi *Servius*: 'Sui consortes laboris.' *Lactantius IV.* 17. de *suillo genere*: 'Ventre et pabulo servit, nec

alium ullum dum vivit præstare usum potest, sicut cæteræ animantes, quæ vel scidendi vehiculum præbent, vel in cultibus agrorum vivunt,' (lege *juvant*): 'vel plaustra collo trahunt,' &c. Columella præfat. lib. vi. 'Jumenta nomen a re traxere: quod nostrum laborem, vel onera subvectando, vel arando juvent: quæ XII. 1. Orig. Isidorus transcripsit. Lactantius idem in de Ira Dei, c. 13. 'Intelligimus et ipsa animalia eodem modo ad usum hominis a Deo facta: partim ad cibos, partim ad vestium, partim ad operis auxilia.' Ita juvenem *σύνεργον ἡμῶν ζῶον*, Basilus in c. 7. Esaïæ dixit. *Idem*.

Me multis oleribus onustum proximam civitatem deducere consueverat] Virgilius Moreto: 'Venales olerum fasces portabat in Urbem.' Horat. 'Thrax erit, aut olitoris ager mercede caballum.' *Idem*.

Venditoribus tradita mercede] Non modo permittente, verum et postulante sententia scribo, *renditoribus tradita merce*: eamque conjecturam nostram Luciani verbis corroborari memini; adscriberem, si ad manum esset. *Stewech*. Vel potius *merce*, scilicet herbis, quas vendebat hortulanus. Ita Fulvio visum. *Wouer*. Recte Fulvius *merce*, nimirum oleribus, quæ vendebat hortulanus. Atque etiam ita *Stewechius*. *Sciopp*. in *Symb*. Elmenh. Per *renditores* intelligunt viri docti *institores*, propolas *παλιγκαπήλους*, vel *magnarios* lib. 1. ubi vide, qui simul emta aliis per partes vendunt, *Vookoopers*. Barthius lib. xxxiii. *Advers*. c. 5. statuit etiam *venditores καταχρηστικῶς* poni pro *emtoribus* ut prave nonnemo reponendum suspicatus est e Luciano tom. II. p. 611. *παραδοῦς τοῖς ταῦτα (λάχανα) πιπράσκουσιν*. Hinc etiam tot viri docti, quibuscum facit *Sopingius*, vocem *mercede*, quæ nusquam, quod sciam, pro *merce* vel re venali occurrat, licet in Nominativo sit *merces* in

Glossis, reponunt *merce*, ut ediderunt quoque Elmenh. *Scriv*. Flor. iisque favet *margo* Cod. Oxon. Solus *Beroaldus* *mercedem* capit pro 'pecunia ipsi pro oleribus a venditoribus' (seu propolis) 'tradita.' Sed eo sensu nimis abrupta et insolens est locutio. Cogitavi aliquando, num majus hic hæreret ulcus, ac rescribendum foret, *renditis oleribus sibi tradita*, vel *contracta* aut *nacta mercede*. Sensu claro facillique, sive corrogata pecunia, laboris sui mercede. Lib. II. pag. 29. 'Stipes, inimo mercedes opimas consecutus.' De verbo *contrahere* vide ad lib. I. p. 30. De *nactus* passive ad lib. VII. pag. 173. 'nacta libertate.' *Oud*. *Venditoribus tradita merce*] *Lucianus* hic, *τοῖς ταῦτα πιπράσκουσιν*, intelligit *παλιγκαπήλους*. *Pric*. *Venditoribus*] *Septimus* est casus: ut *expornas*, 'tradita a venditoribus mercede olerum, hortulanus ad hortum remeabat.' *Lucianus* planius inquit: *καὶ παραδοῦς τοῖς ταῦτα πιπράσκουσιν*; id est, 'tradens olera emptoribus, agebat me iterum ad hortum.' *Beroald*.

Sic hortum redire] Id est, 'sic demum: et nota est rei factæ. Vide quæ ad Act. 20. 21. adnotata. *Pric*.

Dum fodiens, dum irrigans, cateroque incurvus labore deserrit] *Pœnalem* vitam olitoris *ἠθικῶς* ob oculos ponit. Ad *Menedemum* *Chremes* apud *Terent*. I. 1. *Heautont*. 'Nunquam tam mane egredior, neque tam vesperi Domum revertor, quin te in fundo conspicer Fodere, aut arare, aut aliquid ferre: denique Nullum remittis tempus, neque te respicis.' *Hesiodus* de agricolis: *οὐδέ ποτ' ἡμαρ Πάυσονται καμάτου καὶ διζύου, οὐδ' ἔτι νυκτὸς Γινομένης, χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσουσι μερίμνας*. 'Curvare corpus,' est terram subigentium. *Sidonius* *Carm*. v. 'Sic quondam Consule curvo *Vertebas* terram.' *Virgilius* III. *Ecloga*: 'Tempora quæ messor, quæ curvus arator haberet.' *Plinius* senior: 'A-rator, nisi semper incurvus, prævari-

catur.' Lucianus Timone: 'Ἐπικεκυφῶς ἔσκαπτεν. et ibidem: νενευκῶς εἰς τὸ ἔργον. Eustathius ἐρωτικ. 4. Γήπωνος, περὶ μέσους κεκυφῶς τοὺς ἀστάχους. Sic aquilegem, κατέχοντα δίκελλαν, καὶ κεκυφῶτα, Achilles Tatiui lib. 1. de pingit: et, 'figulum se curvantem,' xxxviii. 33. Sirachides. *Idem*. *Desertit*] Inservit operi rustico intentus. Posses legere *Deserit*, id est, plantat: propter verbum Luciani ἐφύτευε, id est, Serebat. *Beroald*.

Tacita quiete recreabar] Contra lib. vii. 'Nec tamen tantillum, &c. meæ quieti spatium datum.' In Lipsii et Fuxensi Ms. *placita*: unde recte vir summus P. Faber, *placida*. Virgilius: 'Omnia noctis erant placida composita quiete.' *Idem*: 'Placidam per membra quietem Irrigat:' et alibi: 'Placida laxarunt membra quiete.' *Pric*.

Remans annus] Iu se recurrens. Annus itaque secundum Ægyptios indicabatur ante inventas literas, picto dracone, caudam suam mordente, quia in se recurrit. Servius ad Æn. v. *Idem*.

Hybernas Capricorni pruinas] Cicero de Natura Deorum: 'Tuum gelidum pavido de pectore frigus anhelans, Corpore semifero magno Capricornus in orbe.' *Elmenh*. *Post mustulentas Autumni delicias ad hibernas Capricorni pruinas deflexerat*] Juvenalis: 'Jam lethifero cedente pruinis Autumnno.' *Pric*.

Assiduis pluviiis, nocturnisque rorationibus, sub dio, &c.] Propertius ii. 7. 'Sub Jove duravit multis immota diebus, et Lunæ patiens, et pluvialis aquæ.' 'Nocturnis rorationibus,' &c. ut iv. 22. Danielis, ἐπὶ τῆς δρόσου ἀλλίξεσθαι. 'Sub dio,' quia Domini adeo pauperis jumentum. Horatius: 'Pauper, et infima De gente, sub dio moreris,' &c. ubi vetus Scholiastes: 'Sub dio posuit pauperis mansionem.' Theophylactus ad 1. Tim. 5. Κἂν ἄλλα ἔμπορος εἴη τις, οἰκίαν πάντως ἔχει, οὐ

γὰρ δὴ αἰθριος μένει. ubi forsitan, δεῖ α. μένειν legendum. Xenophon apud Suidam: 'Τπὸ τῆς αἰθρίας κακῶς σκηνοῦντες. *Idem*.

Continuo discruciar frigore] Plinius viii. 43. de Asinis: 'Animal frigoris maxime impatiens.' *Idem*.

Quippe cum meus Dominus, &c. ne sibi quidem, nedum mihi, posset, &c.] 'Ὁ δοῦλος οὐχ' ὑπὲρ τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. Matth. 10. 24. ubi dicta vide. *Idem*.

Tegimen] Ovid. lib. iii. *Metam.* 52. 'tegimen derepta leoni Pellis erat.' *Tegumina*, e Mss. Colum. l. i. c. 8. *Wass*. *Guelf*. pr. *regimen*, D'Orv. *tegmen*. Contra l. x. p. 225. 'spoliata tegmine,' in Ms. *tegimine*: ubi et vide. p. 232. 'dirupto spineo tegmine.' Sed adi et Stewech. ad *Veget*. v. 14. 'Tegminum cura:' ubi in 3 Mss. *tegiminum*. Barth. ad Stat. *Theb.* ii. 541. me ad *Cæs.* l. ii. B. G. c. 21. item *Comm.* ad Æn. iii. 584. vii. 666. *Oud*. *Vel exiguum tegimen*] *Glossæ*: 'Tegimentum, Στέγασμα, κάλυμμα, σκέπασμα.' *Pric*.

Contentus umbraculo] Flor. *contectus*. *Elmenh*. B. fr. c. *contectus* u. *Putean*. *Contectus* etiam legitur in D'Orvill. Verissime. Non enim continemur umbraculo, sed tegimur. Neque hic hortulanum videtur voluisse laudare ab animi plura non desiderantis contuentia Auctor, sed simpliciter ejus humilem conditionem descripsisse; ut inde tanto magis adpareret, quam miserum suus Asinus hospitium hic nactus esset. Crebro autem *contentus* et *contectus* confusa esse, patuit jam p. 180. 'intra hospitium contenta:' et p. 197. 'Intra terminos pistrini contentus.' Apud *Lucan.* l. iv. vs. 810. 'Nullo contectus Curio busto:' in multis Mss. legas *contentus*. Non placet tamen. *Oud*. *Fronoso casulæ contentus umbraculo*] *Seneca* *Epist.* xc. 'Furcæ utrinque suspensæ fulciebant casam, spissatis ramalibus ac fronde congestam:' et post, ead. *Epist.* 'Adversus sævitiam hiemis aut

imbris, vili receptaculo tnti, sub fronde vivebant.' Hieronymus ad Heliodorum: 'Fronoso arboris tecus umbraculo.' *Pric.*

Geluque præacuta frusta] Interpres vetus Sirachidis XLIII. 21. 'Gelu sicut salem effundet super terram: et, dum gelaverit, fiet tanquam cacumina tribuli.' Imo *tanquam acumina tribuli* acutius et vividius legas. Ammianus Marcellinus l. xxx. 'Per nives, et acumina crudelium pruinarum.' Onomast. vetus laudabilissimum: 'Acumen, ἄκρον, ἄξυτης.' Glossæ: 'Acumen, ἄκρον ἔλφους.' et Seneca Epist. LXXXII. de re tribulo non aliena valde. 'Quid acutius Arista?' at Ammiani locus rem extra controversiam ponit. *Frusta* Appuleius vocat, quæ alii *crustas*. Sidonius IV. 6. 'Cumulis nivium, crustisque glaciurum.' Gloss. 'Παγετοῦ κλάσματα, crusta,' lege *crusta*. In vetere Onomastico: 'Crusta, πλάξ ὑστρακον.' Servius ad Georg. III. 'Cum crusta feminino genere dicimus, lapidis, aut ligni, aut gelu partem significamus.' Et ad VII. Æneid. 'Crusta neutraliter dicimus de his quæ comedi possunt: feminino genere, fragmenta quæ comesse non possumus: ut Concresecunt subitæ currenti in flumine crustæ: ' hinc 'frigore humum crustatam,' lib. xxv. idem Ammianus dixit. *Idem.*

Nudis invadens pedibus] Sic VII. 'Saxeas sutes incurrare: ' quod hic *invadere*. *Nudis* intellige, ferro non munitis. Hesychius: Γυμνός, ἀνυπόδητος. *Idem.*

Enitebar] Donatus ad Andr. III. 4. 'Enitere, labora: quasi difficile sit, et conatu opus.' *Idem.*

Ac ne sveltis saltem cibariis ventrem meum replere poteram] Supra lib. VII. 'Nec mihi misero statuta saltem cibaria, &c. præstabantur: ' ubi fusius p. 143. dixi. *Idem.*

Mihi et ipsi Domino cæna par et similis] Horatius: 'Servorum ventres

modico castigat iniquo, Ipse quoque esuriens.' Tacitus de Germanis loquens: 'Dominum ac servum nullis educationis deliciis dignoscas.' Apud Quintilianum VI. Declam. 'Habituus in fluctibus, liberum nos feriunt venti: non statio, non sedes, non quies: sed, quod malorum meorum maxima portio est, tam miseri sunt etiam Domini mei.' *Idem.*

Lactuæ veteres et insuaves illæ] Juven. 'Tales ergo cibi qualis domus.' Apud Aristophanem in Pluto: Στεῖσι-θαι δ' ἀντὶ μὲν ἔργων, Μαλάχης πιδό-θους, ἀντὶ δὲ μάξης, φυλλεῖ' ἰσχυῶν βα-φανίδων. *Idem.*

Cænosi succus caricem] Ms. Ald. Ven. *cænosi succus*. Quidam, *cænosi succi*. *Succus*, quarto inclinandi ordine, quomodo loquuntur Grammatici: ut *lectus* in Plauti Amphitruone: 'Quam lectus ubi cubuisti concauit locus!' recte notante Prisciano; et male aliter accipiente J. Palmerio. Sic Cornificius de Cælis Deorum lib. I. 'Ipsis vero ad Cereris memoriæ renovandæ gratiam, lectus sternuntur.' Apud eundem Grammaticum lib. VI: sic *sonu* apud L. Sisennam lib. III. Historiar. 'Postquam in sonu signorum prælium magno cum clamore virorum commissum est.' De loco Plauti monuit hoc loco etiam Beroaldus. Nos repetere debuimus, ne ii sequendi putentur, qui super hoc veteres Grammaticos non audinnt. *Colc. Pal. scariem*. Elmenh. *Mss.* plerique et Edd. Vett. *sucus*: ut *passim. sultis* Pith. *succi* Edd. Vulc. sec. Elm. Scriv. Flor. nec quidquam varietatis e Florent. est notatum. Sed ita 'intrimenta succuum' dixit lib. X. p. 219. *Sonu* vidimus lib. VIII. p. 175. In Oxon. quoque et utroque Guelf. *scariem*. Oud.

PAG. 200 *Tenebris illuxæ caliginis impeditus, et imbre nimio madescens, &c. ad hortum nostrum, &c. dicertit*] Anacreon de Cupidine: Ἄνοιγε, φησι, Βρέφος εἰμὶ, μὴ φόβησαι, Βρέχομαι δὲ,

κατέληγον Κατὰ νύκτα πεπλάνημαι. In Solomonis Cantico. v. 5. Ἄνοιξόν μοι, ὅτι ἡ κεφαλὴ μου ἐπλήσθη δρόσου, καὶ οἱ βόστρυχοί μου ψεκάδων νυκτός. Seneca vi. 15. de Benef. 'Quantum astimas in solitudine hospitium, in imbre tectum!' In vetustis editt. et Mss. *madefactus*. Orientius Illiberitanus: 'Nemo Consersus pluvia, nec maderfactus erit.' Hesychius: Διαχειῖται ὑπὸ ὕμβρου βρέχεται. *Pric.* Tenebris *illuxa caliginis, &c.*] Latinus Proverb. vii. 9. Interpres: 'In noctis tenebris, et caligine.' Virgilius: 'Et nocte tegentur opaca.' Servius: 'Opaca nubium caligine.' *Idem*.

Atque ob id ab itinere directo cohibitus, ad hortum nostrum, &c. *divertit*] Valde hic locus illustrat Evangelii illum Luc. xi. 6. Χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς μέ. Impulsus nempe aut nocte, aut imbre, aut utroque: noctu autem supervenisse eum monstrant illa, πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου. jam et illud ἐξ ὁδοῦ παραγίνεσθαι, est quod hic, 'ab itinere directo divertere,' vel 'cohiberi:' quæ vis locutionis Græcæ haud scio an Interpretibus animadversa. 'Iter directum' hic, ut vi. 'canale directum.' Glossæ: 'Εὐθεία ὁδός, itiner.' (id est, *rectum iter.*) ex illo qui deflectunt, *divertere* dicuntur. In vetere Onomastico: 'Diversito, *τρέπομαι.*' videtur ἐκτρέπομαι legendum. Glossæ: 'Devertit, ἐκνέει, ἐκτρέπεται.' et hinc ad Ennuch. iv. 2. Donati illa: 'Diverticula dicuntur, &c. domicilia, ad quæ de itinere divertendum sit.' In eodem Glossario: 'Diverticulum, &c. *καταγώγιον.*' *Idem.* Ad hortulum nostrum jam fesso equo *divertit*] Lib. viii. 'Ad civitatem quandam populosam, &c. jam fessi pervenimus.' *Idem*.

Receptusque comiter pro tempore, licet non delicato, necessario tamen quietis subsidio] Basilin Conc. de Ingluvie et Ebriet. de se et cœnobiotis suis: Ἐπεδήμησεν τίς τῶν ξένων; &c.

κέκμησεν ἐκ τῆς ὕδοιπορίας; τοσούτων αὐτῷ προστίθεμεν ὕσον τὸν κόπον παραμυθήσασθαι. Tale Antiquit. iv. 8. apud Josephum illud: Ἀφιγμένους ἀλαχόθεν ἀνθρώπους ξενίων τυχεῖν ἀξιοῦν ὧν ὁ θεὸς καθ' ὧν ἂν παρέχει. ubi pro καθ' ὧν ἂν, quis non videt καθ' ὧραν scribendum? 'Quietis non delicatum subsidium,' est, non delicatum lectum. In Epistola Myiæ Pythagorica: Ἐν τούτοις (lecti stragulis) τὸ οἰκεῖον ἢ φύσις ἐπιποθεῖ, οὐ τὸ πολυτελέσ. Chrysostomus Homil. xiii. in Epist. ad Ephes. Κέχρησο κλίνη καὶ στρώμασι, μὴ πρὸς ἐπίδειξιν πεποιημένοις, ἀλλὰ πρὸς ἀνάπαυσιν. E converso hic lib. x. 'Pulvillis pluma delicata ventose tumentibus terrestrem nobis cubitum præsternunt.' Bene autem *delicato* opponit *necessarium*. Plinius lib. viii. Epist. 4. 'Cur tibi similis audientia, præsertim non delicata sed necessaria denegetur?' Seneca (sensu Appuleianum proximante): 'Id actum est ab illo mundi conditore qui nobis vivendi jura descripsit, ut salvi essemus, non delicati.' Epist. 119. De locutione *pro tempore*, supra pag. 15. dixi. Commodè et post ea verba, *necessarium* subjunxit. Virgilius: 'Nunc te marmoreum pro tempore fecimus:' ubi Servius: 'Pro necessitate.' *Idem*.

De prædiis suis] Fux. de præsidiis suis: et Aldus. Condita præsidia appellavit elegantissime, quod olim de pecunia dici solitum alii annotarunt. Daniel ad Quernlum Plauti, quæ occultata et jacens alio etiam nomine *peculium* appellata est celebri illo rusticorum dicto apud Celsum lib. lxxix. § 1. de leg. 3. pecuniam sine peculio fragilem esse. Non ab alia mente Tertull. lib. adversus Valent. 'Inerat autem,' inquit, 'in Achamoth peculium quoddam seminis spiritalis: sicut et ipsa Achamotha in filio Domiurgo sequestraverat, ne hoc quidem gnaro. Accipe industriam clandestinæ ejus providen-

tiæ. Ad hoc enim et deposuerat et occultaverat,' &c. Qui locus, vulgo, interpretum hæcenus ignorabilis fuit. *Roald.* Vulgarii libri, *de præsiidiis suis.* Basil. 2. editionem expressimus. *Cole.* Flor. et Rom. *de præsiidiis s.* Elmenh. Sic quoque D'Orv. Pith. Guelf. sec. Lips. et alii cum omnibus ante Bas. sec. quibus intelliguntur omnia ad vitam sustinendam necessaria, et in his pecunia. Vide Burm. ad Phædr. lib. iv. F. 21. et Hensing. Diss. ad Nepot. Themist. c. 8. 'Quod satis esset præsidii, dedit.' Solin. cap. 52. 'Eadem illa in præsidio.' (Huls. *præsidia*) 'gerunt.' Sed tum non habent, quo referantur, seqq. *prædicti agri.* Quare omnino præstat legi *de prædiis.* Nec infrequens eorum vocum est confusio. Confer notata ad Cæs. lib. vi. B. G. 32. 'Non præsidium, non oppidum.' Drak. ad Liv. l. v. c. 55. xxxiv. c. 51. *Oud.*

[*Nec moratus meus Dominus*] Supra hoc lib. 'Nec quidquam moratus, &c. ille egregius maritus.' *Pric.*

[*Sacculo et utribus vacuis secum apportatis*] Ad vinum et frumentum asportandum. Lib. viii. 'Avidis animis corradentes omnia, et in sacculos de industria, &c. præparatos farcientes.' *Idem.*

[*Prandio participat*] Vide supra pag. 4. notata. *Idem.*

[*In poculis mutuis altercantibus*] Ita Sirachidis ix. 13. Latinus, 'in vino altercari:' quod supra heic, 'vino mutuis vicibus velitari:' et vi. 2. apud Pollucem, ἐν ποταφ διαμιλλᾶσθαι. *Idem.*

[*Mirabile prorsus eēnit ostentum*] Æo. 11. 'Subitum, dictaque oritur mirabile monstrum.' *Mirabile* heic, παράδοξον ut bene in Glossario. Sic Luc. v. 26. παράδοξον Latinus peritissime vertit. *Idem.*

[*Clamore genuino*] Fux. *clangore.* *Roald.* Ms. *clangore.* Sciopp. in Symbola. Omnes libri, *clangore.* *Woverius.* B. M. *clangore genuino.* In-

terpr. in marg. *genuino.* *Puteanus Clangore.* Vulg. *clamore.* Elmenh. Sic anseribus *clamores* tribuit Veget. lib. iv. c. 26. Miror tamen unde ea vox hic loci intrusa sit. Nam Mss. quorum excerptis utor, ad unum omnes, numero 9. cum Ed. Junt. post. dant *clangore:* quod bene restituit *Woverius.* *Clangor* est sonus quarumvis avium majorum. In Florid. N. 17. 'Avium instigati clangores.' N. 23. 'Corvus dum vult clarissime clangere.' Senec. Herc. Œt. vs. 1390. 'feris clangoribus Ætherca Stymphialis.' Eadem confusio in Ovidii lib. xii. Metam. vs. 528. 'ingenti clangore sonantem Vidit avem:' ubi consuli possunt *Heinsius* et *Burmannus.* *Oud.*

[*Ancilla*] Ita Flor. Alii, *ancilla;* male. Vide Indicem. *Elmenh.* Diminutive scil. pro *aricula.* Quomodo olim conjecerat *Meurs.* l. iv. Exerc. Crit. c. 8. lib. 11. Cr. Arn. 3. et jam expresserat *Vulcan.* Ed. sec. adplaudente *Lindenbrogio.* Adi etiam *Reines.* Var. Lect. lib. 11. p. 198. ac videtur etiam scriptum in *Oxon.* frustra reclamante *Pricæo.* Nam quod citat e libro vi. 'Ancilla nequissima,' nequaquam hæc convenit. Sic enim ibi a *Venere Psyche* vocatur p. 115. Rectius tum protulisset avem *gaviam* et *columbas,* quæ dicuntur in 'dominæ *Veneris* famulatio' esse, lib. v. p. 107. et lib. vi. p. 113. Sed longe alia in his ratio, quam ut gallinam paterfamilias vocet *ancillam,* quia parit ova; nisi habuerit eam quasi in coquis, et de familia culinaria. *Idem.* *O bona ancilla*] Ita editio *Vicentina* pervetus, et *Cod. Oxon.* Sunt tamen qui contendunt *ancilla* legendum. Supra lib. vi. 'ancillam nequissimam' dixit: cur non hoc loco e converso, *ancillam bonam?* certe et 'partibus saginare' (ut inquit) 'Dominum,' quoddam genus famulationis videtur. Qui adeo fastidiosi sunt ut hujusmodi non queant ferre, non est

cur ingrata lectione se ipsos et Appuleium inquietent. *Pric.*

Heus, inquit, puer] Palat. *heus tu, inq. puerum:* unde tacite istud *tu* inserunt Woverius cum *Pricæo*. Nec male. Lib. I. pag. 3. 'Heus tu, inquam:' p. 10. U. 'Heus tu, inquit.' 'Heus tu, ubi es?' et passim, et *plave*, ut hic, lib. VII. pag. 147. 'Heus tu, puer, ait.' Sed tamen cum ceteri *Codd.* non agnoscant, addere omisi. Nam et alibi non additur pronomen. Lib. II. p. 35. 'Heus juvenis.' Lib. III. p. 46. 'Heus pueri, inquit:' et ut hic super mensa ad servum lib. X. p. 222. 'Heus, ait, puer.' Sic et *Horatius*, aliique. *Oud.*

Calathum fatui gallinaceo destinatum angulo solito collocato] *Varro* III. de R. R. 'Acus' (id *Festo*, *palea*) 'parturientibus substruendum.' *Pric.*

Ita ut jussum fuerat, procurante puero] *Luc.* XIV. 22. Καὶ ἔπειν ὁ δούλος. Κύριε, γέγονεν ἡς ἐπέταξας. *Idem.*

Ante ipsos pedes Domini] *Infra* lib. X. 'Ante ipsos pedes *Præsidis*.' *Supra* lib. II. 'Ante ipsa vestigia mea.' *Idem.*

Quod scimus illud] Vide supra pag. 33. notata. *Palatinus* autem, *Codex Lipsii*, et *Oxon.* Ms. hoc non agnoscunt. *Idem.*

Non enim ovum, &c. sed pinnis, et unguibus, et oculis, et voce etiam perfectum edidit pullum] Merito prodigiosum hoc visum, cum et *Epicharmus* de hac avium specie agens: Οὐ τίποτε τέκνα ζῶντ', ἀλλ' ἐπῶζει, καὶ ποιεῖ ψυχὴν ἔχειν. Et *Macrobius* VII. 16. generalius: 'Natura fabricans avem, ab informi rudimento incipit: et ovum, in quo necdum est species animalis efficit. Ex hoc, perfectæ avis specie existit, procedente paulatim maturitatis effectum.' *Idem.*

Qui m. s. continuo cæpit comitari] *Bert.* comitare. *Elmenh.* Ut *Ovid.* ex *Pont.* 'Stygias comitavit ad undas:' et *Trist.* v. 4. 'comitavit *Oresten*.' *Wass.* Probavit etiam *N. Hein-*

Dolph, et Var. Clas.

sus ad Ovid. lib. I. *Trist.* 9. 31. 'comitaret euntem:' ubi vide, et lib. VIII. *Met.* 692. 'Ac nostros comitate gradus.' *Ibidem* vero pro *qui* citatur *quæ*, operarum, credo, vel memoriarum errore. *Oud.*

Nec eo secius longe majus ostentum, &c. exoritur] 'Aliud ex alio malum,' ut *Terentius* locutus. *Supra* lib. VIII. 'Ecce tanto periculo malum majus insequitur.' Expressit autem hunc locum *Appuleius* ex *Virgilio* isto: 'Hic aliud majus miseris, multoque tremendum Objicitur magis, atque improvida pectora turbat.' *Pric.*

PAG. 201 Sub ipsa mensa quæ reliquias prandii gerebat] Lib. II. 'Et assistit mensula, totius cænæ, &c. reliquias tolerans.' *Idem.*

Lurgissimus emicuit fons sanguinis] *Juvenalis* XIII. 'Tanquam in mare fluxerit annis Gurgitibus miris, et lactis vertice torrens.' *Scholias*tes: 'Aut lacteis, aut sanguineis.' Et ita in *Juvenale* legendum: dico, aut lactis vert. l. In *Oxon.* emanavit: quo nil opus. *Glossæ*: 'Emicat, ἐξάλλεται, προπηδᾷ.' *Idem.*

Ipsoque illo momento quo stupore defixi, mirantur, &c.] *Seneca* *Natur.* quæst. III. 27. 'Transierat in stuporem metus, non vacabat timere mirantibus.' Sic *Luc.* IX. 43. post ἐκπλήττεσθαι θαυμάζειν. *Idem.* *Ipsoque i. m. q. s. d. mirantur, &c.]* *Supra* hic: 'Ipso illo denique momento quo nos lauti cænâ petebamus,' &c. *Idem.*

E cella vinaria] *Glossæ*: 'Cella vinaria, οἰνών.' nec aliter in *Onomastico* legendum, ubi vulgo *cellaria*. *Interpres* *vetus* *Cantic.* II. 4. 'Introduxit me in cellam vinariam.' *Virgilius*: 'Nec ideo cellis contendere *Falernis*:' ubi *Servius*: 'Cellis, apothecis: nam cellas vinarias dicimus.' *Idem.*

Quod olim diffusum fuerat] *Diffusum* proprie. Vide *Beroaldum.* *Idem.*

Visæ etiam interea mustelæ mortuum serpentem forinsecus mordicus attrahen-

tes] De Xenocrate Suidas: Συνεγράφατο τὸ οἰωνοσκοπικὸν οἰώνισμα· οἶον, εἰ ἐν τῇ στέγῃ ἐφάνη γαλῆ ἢ ὕφης, τὸ δὲ τί σημαίνει, quæ eadem et in Telegono habet. *Idem.*

Pastoricii canis] Glossæ: 'Pastoricus canis, ποιμεικὸς κύων.' Pollux vii. 33. Ποιμνίται κύνες· αἰπόλοι κύνες. *Idem.*

Hæc tot ac talia, &c. ad extremum stuporem deiecerunt animos, quid prius, quidte posterius, &c.] 'Obstupere animi, gelidusque per ima cucurrit Ossa tremor, quid fata parent.' Virgilius de Turno: 'Obstupuit varia confusus imagine rerum:' ubi Servius: 'Multipliciter nuncio: quod Regina perit, quod urbs oppugnatur,' &c. Curtius iv. de Diario: 'Multiplicis doloris expectatione commotus, et quid potissimum timeret incertus.' 'Quid prius, quid posterius' proverbiale est, ubi in pluribus difficilis delectus. Virgilius xi. 'Quem telo primum, quem postremum aspera virgo Deiecit?' *Idem* iv. 'Quæ quibus antefera?' ubi Servius: 'Quid prius? quid posterius dicam?' Et alibi ad eundem librum: 'Quid prius, quid posterius dicimus, ubi omnia et paria et magna sunt.' Seneca Here. Q. Et. 'Quæ prima querar? Quæ summa gemam? pariter cuncta Deslere juvat.' Claudian. Consul. Honor. 'Quæ prima miser, quæ funera dictis Posteriora querar?' Ammianus lib. xxix. 'Inter ambigentes Iudices quid prius quaeri debeat, quid posterius.' Libanius Basilico: 'Ἐπιταῦθα δὴ τί πρῶτον ἢ τί τελευταῖον χρὴ λέγειν. Apud Achillem Tatium lib. viii. ille: Οὐκ οἶδα τίνας ἀρξῆμαι λόγου, καὶ πῶθεν οὐδὲ τίνων κατηγορήσω πρῶτον καὶ τίνων δεύτερον. *Idem.*

Numinum caelestium leniendis minis] Adeo vere Lucretius: 'Homines in rebus acerbis Acrinus advertunt animos ad religionem.' Et nota, 'minis leniendis.' Virgilius de Anchise: 'Numina magna vocat, meritosque indicit honores: Dii prohibete minas:

Dii talem avertite casum.' *Idem.*

Adhuc omnibus expectatione terretimæ formidinis torpidis, accurrit quidam servulus, magnas et postrenas Domino illi fundorum clades annuncians] Ovid. Metamorph. xi. 'Cursu festinus anhelato Advolat armento custos Phoenæus Anetor: Et, Peleu, Peleu, magnæ tibi nuncius adsum Cladis, ait.' Jobi cap. 1. 'Ἐτι τοῦτου λαλοῦντος, ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος, &c. et post: 'Ἐτι τοῦτου λαλοῦντος, ἦλθεν ἕτερος, &c. *Idem.* *Expectatione terretimæ formidinis torpidis*] Ita 'stupore ac miraculo torpidos,' lib. xxii. T. Livius. *Idem.*

Tribus liberis doctrina instructis, et reverentia præditis, vivebat gloriosus] De alio lib. x. 'Habebat juvenem filium probe literatum, atque ob id, pietate et modestia præcipuum.' 'Gloriosus vivebat,' est ipsum id quod apud Terentium. Uno ore omnes omnia bona dicebant, et laudabant fortunas ejus, qui quatos habebat tali ingenio præditos. Glossarium: 'Gloriosus, δεδοξασµένος.' Est et hoc sensu Græcum μακαριζόμενος. *Idem.*

Potens et dives] Phædrus: 'Venit ecce dives et potens.' Lib. iii. *Idem.*

Et prosapia majorem gloria male utens] Apud Quintilianum ille ix. Declam. 'Non ego æs alienum luxuria contraxi, nec profusus in vitia, fortuna nostra male usus sum.' Πολοὶ γὰρ ὄντες εὐγενεῖς, εἰσιν κακοί, fuit veteris Græci dictum. Exemplum vel e Thrasyllo pete initio viii. libri. *Idem.*

Pollensque factionibus] Talis Crotoniata ille, de quo sic Porphyrius: Κατὰ μὲν τὸ γένος καὶ δόξαν προγονικῆν, καὶ βίον περιουσίαν πάντας τοὺς πολίτας ὑπερβάλλων· χαλεπὸς δὲ ἄλλως, καὶ τυραννικὸς, τῇ τε τῶν φίλων περιβολῇ, καὶ τῇ τοῦ πλοῦτου δυνάμει πρὸς ἰσχὺν ἀδικημάτων χρώμενος. 'Pollere factionibus,' divitum est. Plautus Aulul. 'Te esse hominem divitem, Factiosum.' In ejusdem Cistellaria: 'Ne-

que nos factione tanta quanta tu sumus: Neque opes nostræ tam sunt validæ quam tuæ.' Idem in Trinummo *opulentiam* et *factiones* juxxit. Cæcilius Comicus apud Gellium II. 23. 'Opulento famam Facile occultat factio.' Vide et Nonnium in 'factio.' *Idem.*

Et cuncta facile faciens in civitate] Τὴν πόλιν διὰ χειρὸς ἔχων' ut II. 4. apud Jul. Pollucem. Theseus ad Creontem apud Sophoclem, magno Grotio vertente: 'Ingressus urbem quæ colit fas ac pium, Quæ cuncta rite legis ex norma facit, Nostris omissis moribus, quicquid lubet Moliris, et vi cuncta te acturum putas.' Idem Pollux VI. 32. potentem ac factiosum describens: Τίς δ' ἐν ἀντολχοι πρὸς τὴν βίμην αὐτοῦ, &c. πάτολυμος ἀνθρωπος, πᾶν ἀνπράξας. Josephus Antiquit. XIX. I. de Aruntio quodam: Χρήματα περιβεβλημένος ὅμοια τοῖς Ῥωμαίων πλουσιωτάτοις: δυνάμεις τε ἦν ἐφ' οἷς ἐδελήσειε πράσσειν κατὰ τὴν πόλιν. Plato Alcibiade I. 'Ὅς οὐ μόνον ἐν τῇδε τῇ πόλει δύνανται πράττειν ὃ βούληται, ἀλλ' ἐν πάσῃ τῇ Ἑλλάδι. *Idem.*

Hostili modo vicini tenuis incursabat pauperiem] Varro: 'Qui pote plus, urget: pisces int sæpe minutos Magni' comest, ut aves enecat accipiter.' Et nota hic τὸ vicini. Martialis de liberto Cæsaris: 'Vexat sæpe meum Patrobas vicinus agellum.' Sirachides XIII. 23. 'Pasua divitum sunt pauperes.' Salvianus IV. 'Quotusquisque juxta divitem pauper aut intactus aut tutus?' *Idem.*

Pecua trucidando] Ut suas iis mensas instrueret. Vide II. Reg. 12. 4. *Id.*

Boves abigendo] Claudianus bello Get. 'Si bos abductus aratro.' Simile quod Basilus de Divite, Homil. εἰς τοὺς πλουτοῦντ. 'Ἐπάγει τὰ ζεύγη τῶν βοῶν, ἀροτριᾷ, κατασπείρει, θερίζει τὰ μὴ προσήκοντα. *Idem.*

Fruges adhuc immaturas obtendo] Ibidem Claudianus: 'Si libata seges.' Quanto laudabilior Belisarius, etiam

hostis personam sustinens: Ἦνίκα ἀκμάζοι τὰ λήϊα, εἰς τὸ ἀκριβὲς διεφύλασσε μή τιμι περιοῖσα ἢ ἵππος λυμῆνται. Vide Suidam. *Idem.*

PAG. 202 *Frugalitate spoliatum]* Sic *frugalitatis* vocem Declam. CCXCVIII. Quintilianus posuit, et *venalitem* pro *venalibus* VII. 32. Cassiodorus. *Idem.*

Ipsis etiam glebulis exterminare gestiebat] Claudianus: 'Proturbat avita Quemque domo, veteres detrudit rure colonos.' *Idem.* *Finiumque inani commota questione, &c.]* Seneca VII. 4. de Benef. 'Fines Atheniensium aut Campanorum vocamus, quos deinde inter se vicini privata terminatione distinguunt.' Et nota, *finium questionem.* Ulpian. lib. VIII. ff. fin. regum. 'Ad officium de finibus cognoscentis pertinet, mensores mittere, et per eos dirimere ipsam finium questionem.' Servius ad Eclog. IX. de Virgilio: 'Lis exorta est de finibus inter eum et eos qui in proximo agros acceperant.' *Idem.*

Terram totam sibi vindicabat] Isocrates ad Nicoclem: Τινὲς, ἦν καὶ μικρῶν μείζω τῶν ὁμόρων δύναμιν ἔχωσιν, ἀποτέμνονται τῆς γῆς, καὶ πλεονεκτεῖν ζητοῦσι. *Idem.*

Ut suo saltem sepulchro paternum retineret solum, &c.] Non jam tam ut aleret se vivum agens, quam ut mortuum tegeret. Servius ad Eclog. III. de Cælio quodam, quamvis prodigo et ganeone: 'Venditis omnibus rebus, et consumptis, tantummodo spatium sibi reservavit quod sepulchro sufficeret.' *Idem.*

Amicos plurimos ad demonstrationem finium, &c. corrogarat] Sic in lib. XIII. ff. fin. reg. 'fundi terminos demonstrare.' 'Amicos corrogare,' ut IV. 'vicinos corrogare.' Vide supra pag. 70. dicta. *Idem.*

Trepidans eximie] Lib. VIII. 'Satis agentes rerum suarum, eximieque trepidi.' *Idem.*

Quantulum ferentes auxilium] Placeret legi, *quantulum quantulum*, hoc

est, *quantulumcumque*. Ea phrasi multa efferebant Antiqui, maxime Jurisconsulti nostri, et inter illos Ulpianus, ut 'qualis qualis,' 'qualiter qualiter,' &c. Qua de re nos alibi. Alterum hujus scriptoris locum subjiciam: quod emendatione indigere videatur. Is lib. vii. De Asino: 'Quod si quo modo cæteri latrones persenserint,' restituo geminationem *quoquo modo*: ut in vulgatis quoque codicibus paulo infra dicto libro legitur: 'ut me quoquo modo perditum iret.' *Stewech.* Flor. *quantulum quantulum* f. Elmenh. Immo *quantulum quantulum* jam comparet in Ed. Junt. poster. uniceque probo. Miror, Pricæum vulgata lectioni adhaerere malle, qui tamen lib. v. p. 99. repetitionem 'quorum utrum utrum sit' amavit. Plant. in Pœn. A. iii. Sc. 4. 25. 'Quantum quantum ad eum erit delatum.' Terent. Adolph. ii. 4. 3. 'Quantus quantus nihil nisi sapientia es.' Phorm. v. 8. 10. 'Quanta quanta hæc mea paupertas est.' De pluribus similibus vide ad lib. ii. p. 22. 26. Lib. v. p. 105. 'Nec solatium unde unde spernendum est.' Edd. Scriv. habent *quantillum*. Ond. *Quantulum ferentes auxilium*] Sic Oxon. Ms. etiam, et vetus Vicent. editio. Gloss. 'Quantulum, ποσόν τι.' Florent. *Quantulum quantulum*: id foret quod Hebr. 10. 37. *μικρὸν ὄσον ὄσον*. adhaereo autem priori lectioni. *Pric.*

Confusus] *Δυσωπούμενος, ἀίσχυνόμενος*. *Idem*.

Clementer expostulantibus, ferridosque ejus mores blanditiis permulcentibus] 'Iratum blanditiis lenientibus:' ut supra lib. vi. locutus. Rich. Victorinus ii. 13. 'Dum Saulem spiritus malus vexat, cithara David ejus insaniam temperavit: quia cum sensus potentium per elationem in furorem vertitur, dignum est ut elocutionis nostræ tranquillitate, quasi citharæ dulcedine ad salutem revocetur. Durus adamas incisionem ferri non reci-

pit, sed leni hircorum sanguine madescit.' Et nota hic *mores ferridos*, sic 'homo ferventis naturæ,' apud Ammianum Marcellinum. Bene et *expostulantibus*. Donatus ad i. 2. Hecyr. 'Expustulatio, est apud illum ipsum qui peccaverit: postulatio, de illo apud alterum:' quæ et repetit ad iv. 1. Andr. *Idem*.

Suam suorumque carorum salutem, &c. adjurans] Servius ad Æneid. ii. 'Naturale est jurare per id, quod quis carum habet.' Significat *carus* nonnunquam in interiorem amicitiae gradum receptum: sic supra viii. 'En carus mariti:' hic malim *liberos* restrictius denotari: hinc etiam iii. illud, 'per pignorum caritatem:' horum autem per salutem jurare, hand insolitum. Hieronymus contra Jovinianum: 'Celebrandus natalis ejus,' (filiole nempe,) 'jurandum per salutem ejus.' Ita, non jurat tantum per salutem filii, sed et pejerat Regulus apud Plinium, lib. ii. Epist. ult. 'Per suam salutem' jurandi vestigia habemus in lib. v. et xxxiii. ff. de jurejur. *Idem*.

Tot mediatorum presentiam] *Idem* Ms. *meditatu*. Al. *meditatorum*. Colvius. Ms. *meditatum*. Alius, *meditatorum*. Quæstio finium nota. Locus igitur erit terræ mensoribus. Quare emendandum, *tot metatorum presentiam*. Wowerius. Flor. *tot emiditorum (emediatorum)*. Rom. et Ald. *totum m. Alii, t. metatorum*. Vide Indicem. *Elmenh.* Ms. *meditatum*, al. *meditatorum*. Quid si *metatorum*, vel *metitorum*, id est, mensorum? Ulpian. lib. viii. D. finium regund. 'Ad officium de finibus cognoscentis pertinet, menses mittere, et per eos dirimere ipsam finium quæstionem.' Vide et lib. iii. eod. tit. et Tertullian. lib. i. adversus Marcionem. *Brant*. In Indice, quo lectorem delegat Elmenhorstius, nihil est. *Mediatorum* quidem servant Mss. plerique, quorum, neque Glossarum auctoritas mihi tanti non est, ut credam ea voce barba-

ræ Latinitatis usum hic Appuleium, quod censet Pricæus, alioquin coniectans *mendicorum*. Hand magis Latinum est *metitorum* pro *mcnsorum*, quod Brantio in mentem venerat. *Metitorum* mihi maxime arrideret æque ac Wowerio, Tollio, Vossio de Vitiis Sermonis p. 76. quo facit etiam Fux. Guef. ambo, et Ed. Junt. post. *meditatorum*, nisi existimarem veriorum esse aliam lectionem, quam probabilem faciunt Ms. Pith. et Edd. Rom. Vicent. Junt. pr. Ald. *totam mediatorum pr.* Scilicet existimo, ab Auctore relictum, *totam mediolorum præ.* Sequestri enim passim vocantur *medii*, qui depravata Latinitate sunt dicti *mediatores*. Adi omnino Passerat. ad Propert. lib. iv. 4. 58. Heins. ad Claud. ii. in Ruf. vs. 309. Mox *illum* abest a D'Orv. *Oud. Ad severans parvi se pendere tot mediatorum præsentiam*] Emendant, unus *metatorum*, *meritorum* alius. Si quid mutandum crederem, *mendicorum* reponerem. Pollux vii. 6. de hoc genus impotente: Διαπτύων τοὺς πολλοὺς καθάρματα, καὶ πτωχούς καλῶν. non dubito autem lectionem positam rectissime se habere. Suidas: Μεσίτης εἰρηνοποιός. Glossæ: 'Μεσίτης, Sequester, mediator:' nec aliter vocem eam i. Tim. 2. Latinus vertit. Imo quam aliam lectionem permittunt præcedentia illa? 'Clementer expositulantibus, fervidosque ejus mores blanditiis permulcentibus.' Firmatur etiam (quod pene me fugerat) a Codice Oxoniensi. *Pric.*

Auriculis per s. servulos sublatur] Idem, *aniculis*. Colvius. Ms. *uniculis*. Corrigendum, *amiculis per suos servos sublatur*. Wowerius. Manuscrip. *avinculis*. Nihili lectio. Puto scrib. *maniculis*, a manica, vinculo. Plaut. Captiv. 'Injicite huic actutum manicas.' Et Mosiel. Ac. v. Sc. 1. 'manicas celeriter connectite.' Brant. Alii, *aniculis*, Wower. *amiculis*. Elmenh. *Aniculis* sive vestibus est in Edd.

Wow. et Pric. Verum ea vox non convenit participio *sublatum*; multo minus Brantii *maniculis* sive χειροδέμοις; quod etiam in mentem e Glossis venit Sopingio, qui et frustra coniecit *manniculis tendiculis, inter manus*. Sciebat etiam satis ille, potens quamvis et dives, privatus tamen, sibi non licere, alii homini libero manicas injicere. Neque his opus erat ad vindicationem possessionis istius agri; sed tantum, ut inde protruderetur vi et manu. Satis bene vulgatam lectionem, O. Mss. confirmatam, tuetur Pricæus. Nos etiam dicimus, *by de Ooren ratten*. Pro *servulos* in Bert. est *famulos*, Fux. *servos*. Ond. *Denique vicinum illum amiculis per suos servulos sublatur, de casula longissime statimque projectum iri*] Illud *amiculis* formavit Wowerius ex nescio cujus Ms. vestigiis: alius *maniculis* voluit, i. e. parvis manicis. At veteres editiones, etiam Oxon. Ms. multo melius *auriculis* legunt. Nostrates, eodem loquendi genere, *to pull out by the ears*: cui simile apud Phædrum, 'capite foras protrudi:' quod etiam nostra lingua, *to thrust out by head and shoulders*. Post, pro *statimque* æque infeliciter *stratumque* reponebant. Qui graviter commoventur, solent addere, quod minantur, *statim impleturos*. Supra lib. i. 'Faxo cum sero, imo statim,' &c. *Pric. Longissime*] Gloss. 'Ὠς παρῶντάτω, quam longissime.' *Idem. Projectum iri*] Ibidem: 'Projectus, ἐκβεβλημένος, ἐξερριμμένος. *Idem.*

Quo dicto insignis indignatio totos audientium pertentavit animos] Act. 7. 54. 'Ἀκούοντες ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις. *Idem.*

Paulo liberius respondit, &c.] Quintilianus ix. Declam. 'Paupertatis est proprium, quando alia deficiunt, exercere libertatem.' *Idem.*

Suis opibus confisum] Opes faciunt animi. Ter. Hecyra act. iii. sc. 5. 'Quia paululum pecuniæ accessit, sublatus est animi.' *Elmenh. Frustra*

eum suis opibus confisum] Apud Me-
nandrum ille: Μηδ' αὐτὸς, εἰ σφόδρ'
εὐπορεῖς, Πίστευε τούτῳ· μήτε τῶν πτω-
χῶν πάλιν Ἡμῶν καταφρόνει. De fidu-
cia autem in opibus collocata, ad 1.
Tim. 6. 17. haud pauca diximus, quæ
integra ei loco servamus. *Pric.*

Tyrannicam superbiam comminari]
Idem, *tyrannica superbia*. Colv. Cer-
tum est minari cum compositis et deri-
vatis sæpe sibi iungere casum quar-
tum, significantem illud malum, cuius
minas quis intendit: ut Hirt. in B.
Afric. c. 71. 'Comminarenturque
impetum.' Suet. Tib. c. 75. 'Uncum
et Gemonias cadaveri minarentur.'
Alii Lamb. ad Horat. lib. 1. O. 28.
25. 'quodnamque minabitur Enrus.'
Bentlei. ad lib. 1v. O. 14. 28. 'Di-
lvniem minitatur agris.' Immo sic
apud Nostrum sæpius, ut docet Pri-
cæus ad lib. x. p. 213. 'Sibi eundem
illum gladio comminari': quod tamen
illic non mutandum videbimus. Sed
et hic iste Accusativus mihi displicet.
Non *comminabatur* illis *superbiam*, sed
comminabatur malum tumide et impo-
tenter, ac superbi tyranni more. Le-
ge igitur, *tyrannica superbia*, auctori-
tate Mss. Florent. Palat. Lips. D'Orv.
Oxon. Fux. Guelf. cum Edd. Vulc.
sec. Elm. et Scriverii. In D'Orvill.
est *comminare*. Oud.

*Cum pauperes e. liberali legum præsi-
dio*] Vide Tacitum lib. 11. Annal. cap.
28. et Ulpianum leg. 1x. Digest. de Of-
fic. Procoss. *Elmenh. Cum alioquin pau-
peres etiam, liberali legum præsidio, de
insolentia locupletium consueverint vin-
dicari*] Ovidius Fast. 111. 'Inde da-
tæ leges, ne fortior omnia posset.'
Philo in de Princip. creat. "Όταν ιδιω-
ται καὶ ἄποροι καὶ ἄδοξοι πρὸς δυνατωτέ-
ρους διαφέρωσι, πρὸς τὸ μηδὲν ἀθήκεστον
παθεῖν μία ἐλπίς ὁ νόμος. Apud Cice-
ronem vetus Tragic. de Orat. 111.
'Erras, erras: nam exultantem te et
præfidentem tibi Reprimunt validæ
legum habenæ.' Theophylactus ad
Rom. 13. de Magistratibus: Δι' αὐτῶν

ὁ βίος ἡμῶν συνίσταται, καὶ εἶγε μὴ ἦσαν,
πάντα ἂν ὤχετο, τῶν δυνατωτέρων τοὺς
ἀσθενεστέρους καταπινόντων. Euripides
Supplicibus: Ὁὐκ ἔστιν οὐδὲν κρείττον
ἢ νόμοι πόλει Καλῶς τεθέτες. ὃ τε γὰρ
ἀσθενεστέρος, Ὁ πλοῦσιός τε τὴν δίκην
ἴσῃ φέρει, Νικᾷ δ' ὁ μείων τὸν μέγαν, δι-
καί' ἔχων. [V. Suppl. 432.] Theodoretus
est Epist. X. Τοὺς νόμους εἰς ἐπικουρίαν
τῶν ἀδικουμένων οἱ νομοθέται γεγράφασι.
Idem VII. περὶ Προνοίας, de legum be-
neficio agens: Ὁ ἀδικούμενος ἀδελῶς
πρόσεισι τοῖς δικάζουσι, καὶ τὴν τῆς ἀδι-
κίας εἰσάγει γραφὴν, καὶ τὴν τοῦ ἡδικη-
κότος οὐ δέδοικε δυναστείαν, οὐδὲ φρίττει
πλοῦτου τὴν περιφάνειαν. Apud Sui-
dam in ἔθος: Ὁ νόμος τοσαύτης δικαιο-
σύνης καὶ φιλανθρωπίας μεστὸς, ὥστε καὶ
τοῖς ἀτυχοῦσι χρησιμώτερος καθίσταται
τῶν γένει προσηκόντων· καὶ τοῖς ἀδικου-
μένοις ἰσχυρότερος τῆς αὐτῆς ἐκείνων βί-
μης. Apud Livium ille lib. xxviii.
'Neminem unum civem tantum emi-
nere debere, ut legibus interrogari
non possit: nihil tam æquandæ li-
bertati, quam potentissimum quem-
que posse causam dicere.' Impp.
Valentinianus et Marcianus Novell.
'Neminem exliberi,' &c. et in Theo-
dos. Cod. 'Illi' (Provinciarum recto-
res) 'noxia potentia vim legum be-
nignam, illi divitiis integram men-
tem opponant.' Bractonus de legg.
et consuetud. Angliæ. 111. 10. 'Co-
ram iis' (de Judicibus agit) 'nullum
deprimat adversariorum potentia, sed
agat quilibet quod causa sua deside-
rat.' *Pric.*

*Quod oleum flammæ, quod sulphur in-
cendio, hoc et iste sermo truculentia ho-
minis nutrimento fuit*] Eurip. Οἱ γὰρ
πνέοντες μεγάλα τοὺς κρείσσους λόγους
Πικρῶς φέρουσι τῶν ἐλασσόνων ὕπο. Si-
rachides xxviii. 10. Κατὰ τὴν ὕλην τὸ
πῦρ ἐκκαυθήσεται, οὕτως κατὰ τὴν ἰσχὺν
τοῦ ἀνθρώπου ὁ θυμὸς αὐτοῦ ἔσται καὶ
κατὰ τὸν πλοῦτον ἀνθρώπου ἀνυψώσει τὴν
ὀργὴν αὐτοῦ. Eundem sapientem He-
hræum etiam 8. 4. vide. *Idem. Quod
sulphur incendio, &c.*] Terent. Phorm.

'Loquar ne? incendam.' Donatus:
'Quia iracundia ignis est.' *Idem.*

Suspendium sese, &c. ipsis legibus mandare proclamans] 'Jura negans sibi nata.' Salvianus Massiliensis: 'Mavult quilibet improbus execerari legem, quam emendare mentem.' De Caio Philo: *Νόμον ἡγρούμενος ἑαυτὸν, τοὺς τῶν ἑκασταχοῦ νομοθετῶν ὡς κενὰς βήσεις ἔλυσεν.* Philostratus VII. 11. *Τὸ φρόνημα (ὁ πλούτος) ἐγείρει, νόμοις τε οὐκ ἐφ' ἐπιθεσθαι.* Aristoteles Politic. IV. 11. *Οἱ ἐν ὑπεροχαῖς εὐτυχημάτων ὄντες ἰσχύος, καὶ πλούτου, &c. ἔρχεσθαι οὐτε βούλονται, οὐτε ἐπίστανται.* Præcipue autem, si (ut heic) ira accesserit, nulla legum reverentia. In vet. Mimis: 'Legem solet obliviscier iracundia.' *Ibidem:* 'Lex videt iratum, iratus legem non videt.' 'Suspendium legibus mandare' heic, ut, 'iratus leges minitari,' apud Horatium: et, 'laqueum Fortunæ mandare,' apud Juvenalem. *Idem.*

Pastoritios] Pal. *pastoritos*, Par. *pastoraticos*. pag. præc. 'de ore pastoritii canis.' Sed utroque loco Barthius ait in veteri fragmento membraneo scribi *pastorii* et *pastorios*, ad Calpurn. Ecl. v. 105. 'pastoria virtus.' Cic. I. ad Att. 16. 'pastoritia fistula:' et alibi. Varr. I. I. de R. Rust. c. 2. § 16. 'pastoritiam vitam agerent.' Item Gloss. Alterutra vox restituenda Columellæ I. VII. c. 12. 'Hæc de domesticis custodibus: illa de pastoralibus.' Nam in Mss. Sangerm. et Med. est *pastoribus*. Mox Ed. Merc. *feras*. Oud. *Canes, &c. eillaticos, feros atque immanes, &c.*] De hujusmodi vide supra pag. 65. notata. *Pric.* 'Feros atque immanes' Gellius XVI. ult. 'Feros atque immanes nautas.' *Idem* xv. 21. 'Immanes et ferocissimos.' *Idem.*

Esitare cadavera] Ita et Oxon. Ms. at Colvius aliam heic lectionem tuerit. *Idem.*

Passivis m. annulatos] Canes, qui vinceti erant annulis suis, jubet laxa-

ri, ad mordendos invadendosque passim omnes sine ullo discrimine trans-euntes viatores. Sed valde corrupta hæc ante: duplexque hoc loco nobis haud parvi momenti emendatio. Prior, *passivis morsibus*. Lectum enim fuit, *passim morsibus*, emendante Be-roaldo. At vetus excusa, etiam illa lectio, quæ in libro scripto, *passibus morsibus*: unde scripsimus id, quod expressum est. *Passirum* id quod passim commune est, vulgare, confusum. Sic supra lib. VI. (p. 116.) 'Discerne seminum eorum passivam congeriem.' Infra I. XI. (p. 240.) 'Perque divina colla passive dispersi.' Hinc conjeci scribendum Florid. lib. II. 'Passivis verbis, soluto loquutu, libera oratione.' *Diectio hæc Afro-rum propria fuisse videtur.* Non enim eam semel dumtaxat in Tertul-liano, sed et concilio Carthaginensi etiam reperire est: ut notatur a B. Rhenano. Presbyter ille lib. de Carne Christi: 'Qui alium faciunt Jesum, alium Christum; alium elapsam de mediis turbis, alium detentum, alium in secessu montis, in ambitu nubis, sub tribus arbitris clarum, alium ceteris passivum, ignobilem,' &c. Lib. I. advers. Marcionem, 'Passivum nomen Dei, et passivum convictum' dixit. 'Passivos discipulos,' advers. Valentinian. 'Passivum censum,' de Monogamia. Et 'passivitas' pro libertate et communione, confusione, de Pallio, Apologet. advers. Hermog. de Anima, de Pudicitia, et alibi. Altera emendatio est *annulatos laxari*: ubi vulgo erat, *alumnatos laxari*. Ms. *annulatos*. *Annulatos* reposui, id est, colligatos, vincetos. Sic supra: 'pedes annulati.' Glossæ H. Stephani: 'Anatus, δακτυλιοφόρος, συμποδισθεῖς. Lego, *Annulatus*. Annulus enim pro compede, catena, a similitudine scilicet, quæ illi cum annulo. Mart. 'Annulus iste tuis fuerat modo cruribus aptus.' Plauti locum, doctis viris sæpius tentatum, emendandum

ita putavi, Menechmis: ' Nam se ex eatenis eximunt aliquo molo. Tum compediti annulum lima proterunt. Aut lapide excutiunt clavum: ' et male vulgo legi, *januam lima prot.* Gulielmo nostro reponente licet, *laminam lima prot.* Nam laminæ hic nullus locus; quandoquidem de compe- de sermo, et aliud est in Lucretio Propertioque, quos idem amicus nos- ter adducit, quam quod in Plauto de- notare vult. Vice versa D. Ambrosius pretiosis istis annulis oneratas mulieres vincitis et compeditis in car- cere comparat. Locus elegans lib. 1. de Virginibus: ' Hinc collum catena constringit, inde pedem compes in- cludit. Nihil refert, aut corpus oue- retur, an ferro. Si cervix premitur, si gravatur incessus, nil pretium ju- vat: nisi quod vos mulieres, ne per- eat vobis pœna, trepidatis. Quid interest, utrum aliena sententia, an vestra vos damnet? Hinc vos etiam miserabiliores, quam qui jure publico damnantur; quod illi optant exui, vos ligari.' Similiter Basilius Mag- nus luculentissima illa Oratione ad Divites: *Χρυσὸς δὲ περισφίγγων καὶ βαρυσίμων τῶν λίσων ὁ μὲν τις αὐταῖς προμετωπίδιος γίνεται κόσμος, ὃ δὲ περι- αυχένιος· καὶ ἄλλος ἐν ζώναις, καὶ ἄλλος τὰς χεῖρας δεσμεῖ, καὶ τοὺς πόδας χαί- ρουσι γὰρ αἱ φιλόχρυσοι δεδεμέναι ταῖς χειροπέδαις, μόνον ἔαν ὁ δεσμῶν αὐτὰς ἦ.* Atque horum locorum collatio non injucunda mihi visa, et iccirco latius ea adscripsimus. *Colv.* Pro *annulatos* vulgati libri et Bertiniannus codex ha- bent *alumnatos*. Sciopp. in Symb. Mss. *passibus m. alumnatos*. Elmenh. Mordicus Mss. et Edd. Vett. reti- nent *passibus*; unde facile quis conjiciat *assiduis*. In Edd. Colin. et Wo- wer. ac Pric. est *passim*. Sed veris- sima est emendatio Colvii *passiris*, sive promiscuis, qui passim fiunt in viatores quoscumque. Vide etiam Pricæum, recte damnantem alteram ejus conjecturam, a Vulcan. et Merc.

temere admissam, *annulatos*, sive vinc- tos. De quo vide ad l. ix. p. 185. Salmas. ad Tertull. Pall. pag. 375. Vopisc. Aurel. c. 50. Neque enim conjungi possunt *morsibus annulati*, ac *morsibus laxari* Dative pro *ad morsus* hic locum habere. Quippe nunc non præcipit eos laxari in morsus ' trans- euntium viatorum,' sed horum fra- trum, et sociorum. Recte ergo *alum- natos*, ut est in Mss. sive canes edoc- tos mordere transeuntes quoscumque nunc immitti jubet in fratres. De passivo usu participii *alumnatus* vide ad lib. vi. p. 124. ' meis manibus alumnatus.' Nihil notatum e Guelf. *Ond.* *Transeuntium viatorum passim morsibus alumnatos*] ' Transeuntes vi- atores' dixit et Declam. vi. Quintili- annus. In Mss. erat *passibus*: unde Roaldus *assiduis*. Beroaldus, *passim*. Colvius, *passiris*: quod satis belle fir- mat ex aliis Scriptoribus. Accedat illis et Firmicus, qui ' libidinum pas- sivas cupiditates' dixit. Cur non et Nostrum viii. sic scripsisse putemus? quo loco omnes editi hunc in modum habent: ' Lupos passim rapinis ad- suetos cunctam regionem infestare.' Male pro *alumnatos* autem idem *annu- latos* reposuit. Supra lib. viii. ' Canes rabidos et immanes, &c. quos ad tutela præsidia curiose fuerant almu- nati:' et vi. ' Adolescentem istum quod meis manibus alumnatus sit, sci- tis, &c. omnes.' *Alumnati* (i. e. nu- triti) erant hi canes viatorum morsi- bus. In Epistolis Simocattæ: ' Ἡ θή- λεια κύων, &c. περιφρουρεῖ τὸ γῆδιον, ἀνθρωπίνης ὀργῶσα πιμελῆς ἐφάσασθαι. φυλακτικὸς θῆρας, οἷς τὸ αἷμα ἢ τροφή, apud Clementem Pædag. iii. 3. ha- bemus. Seneca cap. 22. ad Marciam de Sejano: ' Et acerrimi canes, quos ille, ut sibi uni mansuetos, omnibus feros haberet, sanguine humano pas- cebat.' Vide quæ de Alyattis caui- bus Polyænus vii. 2. Philo in de Mosis vita: ' Ἐπιφοιτῶσιν (οἱ κύνες) καὶ ἐπιτρέχουσιν ἀδεῶς, κἂν ἀπείργῃ ται,

εἰς τὸ ἀήτητον ἀντιφιλονεικοῦσιν, ἄχρῖς ἂν αἵματος καὶ σαρκῶν κορεσθῶσιν. Imo Colvii lectione admissa, nec vel sensus constabit: quid enim est, *morsibus annulatos*? i. e. *vinctos*, ipso exponente. Quin et alteram lectionem flagitant prolata e libb. vi. et viii. loci. *Pric. Passibus*] Purior lectio est, si legas *Passim*. Beroald.

PAG. 203 *Laxari*] Seneca Hippol. 'Laxas Canibus tacitis mittite habenas.' *Pric.*

Atque in eorum exitium inhortatos, &c.] Supra lib. viii. 'Canes rabidos, &c. nobis inhortantur.' ubi notata pag. 164. vide. *Inhortari* hic, est, quod Petronio 'canem instigare.' Quo sensu et Glossarium: 'Instigant, ἐφιστῶσιν, ἀπελαύνουσιν.' scribe, ἐπελαύνουσιν. Hesychius: 'ἐπελαύνειν ἐπιπέμπειν. Item in Glossario: 'Instigatio, διδασκαλία, ἀπελασία.' lege. *Instigatio, ἐπελασία. Instillatio*, (quæ vox perierat,) διδασκαλία. *Idem. In eorum exitium inhortatos, &c.*] Lib. ii. 'Parvulos etiam ad exitium mulieris hortantur:' et x. 'Quæcumque ad exitium mulieris bestia fuisset immissa.' *Idem.*

Qui simul signo solito pastorum incensi atque inflummati sunt, latratibus absonis, &c.] Lib. viii. 'Signo sibi repentino reddito, latratibus fervidis dissonisque miscens omnia.' *Idem.*

Eunt in homines] Mihi pro genuino sonat *in omnes*. Nam non hominibus solis canes illos imposuerant, atque inhortati fuerant rustici: sed et jumentis; quæ varia in illo latronum comitatu. Rescribo et lib. xi. 'Totæ civitati notus ac conspicuus, digitis omnium nutibusque notabilis.' *Vulgatis libris cum fertur haecenus, digitis hominum.* Quin et lib. iii. Floridorum mirum, ni eadem via tollendum scripturæ vitium: 'cæterum ipsius vocis homines exercendi casus.' Atque scribendum, *omnes*; vel, ut solent Antiqui eo casu, *omnis*. Stewech. Aliud egit Stewechius confun-

dens historiarum canum, per rusticos inmissorum in transeuntes pastores I. viii. p. 164. 165. cum his canibus a divite in hos fratres, &c. qui hic sine jumentis erant, incitatis. *In exsulat a Guelf. pr. Oud. Eunt in homines*] Virgilius: 'Simul ense recluso Ibat in Euryalum.' *Æn. ix. Pric.*

Fugientibus s. compescunt] Emendo certissime *compercut*, id est, parcut. Turpillius Lindia apud Nonium v. 'Velitatio.' (p. 3.) 'Comperce verbis velitari.' Et alii. *Roald. Compercut*. Sic scriptus liber, sic omnes vulgati. Reponunt alii, *comparcut*. Ego aliquando, *compercut*. Sed ἀρχαῖκῶς *compescunt*, id est, *compercut*. Sic *puscere* pro *parcere* alibi apud Festum: nempe ut Asa, ara; Valesius, Valerius, et sexcenta alia, in quibus littera S olim posita, cuiusque locum postea occupavit R. *Colr. Compercut*, ἐπέχουσι, hoc est, se ab illis continent, se inlibent et subsistunt. Non enim satis placet Colvianum hoc, ut *compescere* et *compercere*, hoc est, *parcere*, idem sint. Opponunt enim hoc loco 'fugientibus compescunt,' et, 'irritatores sequuntur.' *Sciopp. in Symb.* Colvius accipit pro *compercut*, ἀρχαῖκῶς s. pro *r*. Ego acceperim τὸ *compescunt* παθητικῶς, id est, *compescuntur* aut *sustinent*, et *fugientibus* absolute. *Brant.* Qui *r* in textum recepit, et adsentitur Cl. Wasse. Cum Colvio faciunt Soping. et Gruter. l. i. Susp. c. 1. Mihi Scioppii et Brantii sententia præplacet. *Plant. Bacch. iii. 3. 59.* 'Compescere in illum dicere injuste;' sive inlibe, contine te, tibi, non, parce. *Glossæ:* 'Compescit, temperat:' ubi non opus ergo, cum *Salmasio* *Plin. Exerc.* p. 562. scribi *compercit*. Alio sensu rectius idem reposuit in *Solino* c. 22. 'In hiemem *compercut* arborum fructus:' ubi multi *Mss. compergunt*. Sed *Voss. pr. a m. sec. diserte compercut*. *Al. compertiunt.* *Oud. Nec fugientibus saltem compescant*] Justi-

nus lib. xxiv. 'Sed nec fugientibus fortuna comodiore fuit.' *Compescunt* habet et Oxon. Divinavi (quod et alios fecisse video) *compescunt*. Ammianus lib. xiv. 'Ne cedentium quidem ulli parcendo.' Senec. *Contr.* viii. 4. 'Quis miretur eum mori voluisse, quem fugientem quoque Fortuna persequitur?' *Pric.*

[*Sed eo magis irritatores sequuntur*] Seneca *Epist.* lxxviii. 'Perniciosior est hostis fugientibus.' Solinus cap. 35. de Crocodilibus: 'Formidant resistentes, fugientes insequuntur: malim et insequuntur in Appuleio scribi. Sallustius Jugurthino: 'Ac prima mulieres et pueri, &c. fugere, postremo cuncti, armati, inermesque: quod ubi accidit, eo acrius Romani instare, fundere,' &c. *Judic.* 20. 39. vetus *Interpres*: 'Putaverunt filii Benjamin eos fugere, et instantius persequerentur.' *Idem.* *Eo magis irritatores sequuntur*] *Æn.* xii. 'Handquaquam dictis violentia Turni Flectitur, exuperat magis ægrescitque medendo.' *Idem.*

[*Inter confertam trepidæ multitudinis stragem*] *Onamasticon* vetus: 'Strages, δλεθρος.' *Glossæ*: 'Strages, ἀναρσεις πολλή, ὡς τὴν γῆν σώμασι κατεστρωσθαι.' *Idem.*

[*Offenso lapide*] Insolentior paulo locutionem esse bene advertit *Pricæus*, pro *off. pede ad lapidem*. Similis aliquantum est *Ciceronis* pro *Rosc.* *Amer.* c. 29. 'offendis scopulum.' *Oud.* *Offensa lapide*] *Offenso ad lapidem pede*. Locutio insolentior paulo. *Pric.*

[*Obtunsis digitis*] *Lib.* ii. 'Digitis pedum detunsis ob lapidem.' *Elmenh.* *Et obtunsis terræ digitis*] Vide supra pag. dicta. *Pric.*

[*Canibus instruit nefariam dapem*] *L.* iv. 'Suis epulis bestiarum saginam instruites.' In *Fabellis Phædri*: 'Inedia sunt consumpti cum suis, Felisque catulis largam præbuerunt dapem.' Ad *Achillem Hector* apud

Homerum: Μή με ἔα παρὰ νηυσὶ κόνας καταδάψαι Ἀχαιῶν. *Jacobus* apud *Philonem* de *Josepho*: Ἀτιθάσσοις καὶ σαρκιβόροις θηρῶν εὐωχία καὶ θοιή γέγονας: γευσάμενοις καὶ ἐστιαθεῖσι τῶν ἐμῶν σπλάγχων. Sic, τοῖς θηρίοις ἐστίασις, apud *Snidam* in *λωποδότης*. Sic, *gulones* δαψίλην ἐξ οἰκείων σαρκῶν τράπεζαν τῷ σκόληκι παρασκευάζειν. *Chrysostomus* *Homil.* vi de *Fato* et *Provident.* adde his quæ supra pag. 126. adnotata. *Idem.*

[*Nacti prædam jacentem, miserum illum adolescentem sic frustatim discernunt*] *Supra* lib. viii. de *Tlepolemo* ad *terram devolutio*: 'Nec diu, et furens aper eum invadit jacentem, ac primo lacinias ejus, mox ipsum resurgentem multo dente laniavit.' *Ait*, 'frustatim discernunt.' *Juvenalis*, nec absimili casu: 'Labitur heic quidam, nimia formidine cursum Præcipitans, capiturque: ast illum in plurima sectum Frusta ac particulas, ut multis mortuus unus Sufficeret, totum corrosis ossibus edit *Victrix turba*,' &c. *Infra* heic: 'Concisurum eum machæra sua frustatim.' *Idem.*

[*Agnoscere*] *Repone* (quod in aliis) *cognoscere*: sic semper *Appuleius*. *Idem.*

[*Obrolutisque lacinia lævis manibus*] *Habitus* se ad pugnam componentis. *Pollux* v. 3. de *venatore*: Ἦν (χλαμύδα) δεῖ τῇ λαίᾳ χειρὶ περιελίττειν, ὅποτε μεταθείη ἢ προσμάχοιτο τοῖς θηρίοις. Vide *Commentatores Petronii*, et hoc loco *Beroaldum*. *Idem.* *Lævis manibus*] *Signat* adolescentes involvisse sinistras vestimento, et quasi obarmasse ad conflictum: quod fieri solet in quotidianis rixis, ut scilicet pro scuto sit pallium circa sinistram involutum. *Livius*: 'inter hæc dicta paludamento circa lævum brachium intorto, nam nec scuta quidem secum extulerat, in hostes impetum fecit.' *Cæsar* quoque in *Commentariis belli civilis Pompeiani* sic refert: 'Repentino periculo exterriti, sinistras

sagis involvunt, gladiosque distringunt.' *Beroald.*

Propugnare fratri] Sic constanter exhibent Mss. Heinsius tamen ad Petron. c. 63. 'involuta manu sinistra curiose,' existimat legendam *propulsare*. Sed mihi non persuadet. Sic enim ferme lib. vii. p. 151. 'Propugnare pedibus et arcere misello puero potueris.' Item Amm. Marc. l. xviii. c. 8. 'Propulsans miseris meis.' Vide omnino G. J. Vossium de Constr. c. 37. et Stephan. ad Saxon. Gramm. p. 51. 'partibus ejus propugnaturus.' *Oud.*

Conterrere] Scribe cum Vicentina et aliis, *concrere*. *Pric.*

Vindicarent de pollutissimo fr.] Minus recte vir doctus ad marg. Ed. Junt. post. conjecit *vindicare*. Ellipsis est τοῦ ut creberrima post verba rogandi, concedendi, hortandi, juvendi, suadendi; quam habuimus jam sæpissime. Sic etiam post τὰ clamandi. Vide ad Front. ii. 4. 1. Cæsarem, Livium, Suetonium, alios. Dein in Oxon. Guef. pr. prave de *opulentissimo*. Confer *Pricæum*, et Curt. ad Sallust. B. Jugurth. c. 15. 'polluta licentia.' *Oud.* Quippe cum *miserrimus adolescens voce ultima prolata, vindicarent de pollutissimo divite mortem fratris, &c.*] Lucretia ad patrem et matrem (si memini) apud D. Halicarnass. Ὑμεῖς, ἔπερ ἄνδρες ἐστε, &c. ἐμοὶ τιμωρήσατε. et I. Livii: 'Date dextras fidemque haud impune adultero fore.' Servius ad Virgillii *Æneid.* viii. de Eadem: 'Petiit, ne violatus pudor, neve inultus ejus interitus esset.' Germanicus apud Tacitum *moribundus Annal.* ii. 'Non hoc præcipuum amicorum munus est, prosequi defunctum ignavo quæstu: sed, quæ voluerit, meminisse: quæ mandaverit, exequi.' Josephus *Antiquit.* xiv. 15. de Phasaëla: Ἀκούσας, &c. τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδη τοὺς πολεμίους διαπεφυγότα, σφόδρα τὴν τελευταίην εὐθύμως ὑπέμεινε, καταλιπὼν τὸν θάνατον αὐτοῦ.

Pric. *De pollutissimo divite*] Infra l. x. 'Scelerosa pollutæque fœminæ.' Gloss. 'Μεμολυσμένος, pollutus, maculatus.' Affini Gellius significat 'homines inquinatissimos' dixit. Philo in de legg. special: Ἀκάθαρτος, κυρίως ὁ ἄδικος καὶ ἀσεβής, ὁ τῷ μῆτε τῶν ἀνθρώπων μῆτε τῶν θείων αἰδώς τις ἔρχεται. Talis hic noster dives, qui et hominibus et ipsis legibus suspendium mandavit. In Oxon. male, *opulentissimo d. Idem.*

Non tam hercule desperata quam ultro neglecta sua salute, contendunt ad divitem, utque ardentibus animis, &c.] 'Gladiorio animo ad eum viam affectant:' ut Terentius Phormione locutus: id est, (ut ibi Donatus): 'Animo ad periculum parato: animo ita perdito ac temerario, ut non sibi caveant, dummodo vulnerent.' Seneca *Controvers.* vi. 'Concitatissima est rabies in desperatione.' Polybins ii: Περικακοῦντες, καὶ δυσχρηστούμενοι τοῖς παροῦσιν, οἱ μὲν ἀπὸ θυμοῦ καὶ τῆς ἀλογιστίας εἰς τοὺς πολεμίους προσπίπτοντες, ἐκουσίως ἀπέθνησκον. 'Ardentibus animis,' ut infra l. x. Juvenalis: 'Sed jurgia prima sonare Incipiunt animis ardentibus,' &c. *Idem.*

Lapidibus crebris in eum velitantur] Scholiastes vetus Juvenalis ad Sat. xv. 'Nulla sic sunt domestica rixantibus tela, ut saxa.' Ad rem ipsam Seneca: 'Si exigua contentio est de modo finium, ad lapides et arma discurrunt:' de brevity vitæ cap. 3. et Gregoras l. x. Οἱ περὶ γῆς ὕρων πρὸς ἀλλήλους μαχόμενοι πρῶτα μὲν ταῖς ἀπὸ γλώττης λοιδορίαις περὶ τῆς νίκης διαγωνίζονται: εἶτα βραχίονι καὶ παλάμῃ τὴν ἀπαλλαγὴν ἐπιτρέπουσιν, ὅς ἂν ἐπικρατέστερος καταστὰς, ἢ λίθῳ πατάξῃ τὴν κεφαλὴν, ἢ κονδύλῳ καιρίαν τρώσῃ, ἢ τυχῶν οὐτωσί πως ξίφους, παρὰ πλευρὰν ἐλάσας, ἐναρίθμιον τοῖς ἐν Ἄδου κειμένοις τὸν ἀνταγωνιστὴν τάχιστα ἀποδείξῃ. *Id.*

Multis ante flagitiis similibus exercitatus percussor] Quintilianus i. Declam. 'Et maus homicidium, &c. velut

quoddam genus artis exerceat.' Sic, 'a cædibus exercitatum,' Seneca i. 26. de Clementia. Heliodor. de Piloro latrone l. v. Γένναλω, καὶ φόνοις πολλοῖς γεγυμνασμένω. *Idem.* Flagitiis similibus exercitatus] Tacitus de Agrippina Claudii: 'Ad omne flagitium exercita:' ubi malim *exercitata* legi: ita, 'ad audaciam exercitatos,' Sallust. Catilina. Petrus ii. 2. 14. καρδίαν πλεονεξίαις γεγυμνασμένην. Aristophanes Vespis: Ὡ πορωπόνηρε. ubi Scholia: Ἐν ἀσκήσει καὶ μελέτῃ πεπονημένε. scribendum puto, *πονηρίας πεπονημένε.* *Idem.*

Per pectus medium transadigit] Æneid. ix. 'Viribus ensis adactus' Transadigit costas, et caudida pectora iupit.' Supra l. iv. 'Gladium suum, &c. per medium pectus ictu fortissimo transadigit.' *Idem.*

Telum transjectum] Æneid. ix. 'Hunc illa exceptum, &c. Trajicit:' ubi Servius: 'Vis jactus ostenditur.' *Idem.*

Rigore librato] Sive firmo corporis statu retento, quasi in æquilibrio. De Mundo p. 399. Ed. Colv. 'cum directi tamen rigoris statum retineant.' Talis figuræ est 'rigida et obstipa cervix' Suetonio in Tib. c. 68. Ad Frontin. de Agror. Qualitate, et Serv. ad Virg. Æn. iv. 254. notantem, *rigorem* et pro *directione* poni. *Oud. Telum transjectum, atque ex maxima parte pone tergum elapsum, soloque nisu violentia defixum rigore librato suspenderit corpus]* Suidas de Cotta quodam: Οὕτω βίαιαν ἠφείε πληγὴν, ὥστε τὸν βληθέντα διὰ τε τοῦ θώρακος καὶ τῶν πλευρῶν διαπεῖραι, καὶ τῇ γῇ προσηλωσαί. Hesychius: Προσήλωσαν' προσέπηξαν, ἔτρωσαν. Judic. iv. 21. de Jaële: Ἐνέκρουσε τὸν πάσσαλον ἐν τῷ γνάθῳ αὐτοῦ, καὶ διήλασεν ἐν τῇ γῇ. Sic i. Reg. 18. 11. 'cum pariete confingere.' De Cadmo Ovidius: 'Conjectum in guttura ferrum Usque sequens pressit, dum retro quercus eunti Obstitit, et fixa est pariter cum robore

cervix.' 'Rigorem libratum' vocat, qui inter terram, erectamque ac naturalem posituram, æquali quasi libramento juvenis corpus suspendebat. Sic, 'animam in confinio mortis ac vitæ librato dolore suspendere,' Declam. viii. Quintilianus: et, 'caput sub gladio libratum,' Tertullianus. Pro *transjectum*, Florent. et vetustiss. editt. *transrectum*: id est, (ut bene in Glossario vertitur) *διακομίζόμενον.* *Pric.*

ΨΑΓ. 201 *Sicario illi]* Quintilianus x. 1. 'Per abusionem sicarios etiam omnes vocamus, qui cædem telo quocunque commiserint.' *Idem.*

Lapide contorto] Juvenalis xv. 'Saxa inclinatis per humum quæsita laceratis Incipiunt torquere.' Glossæ: 'Contorquet, immittit, jaculatur, ἐμβάλλει.' Latinus i. Sam. 17. 49. 'Lapidem circumducere' vocat. *Idem.*

Longo jactu petierat: sed impetu casso per extremos digitos transcurrens lapis, &c.] Non aliena Virgilio ista: 'Tum lapis ipse vati vacuum per inane volutus, Nec spatium evasit, totum nec pertulit ictum:' ubi Servius: 'Evacuatus est impetus ipsius spatio longiore.' Oxon. *Longo ictu p.* *Idem.* *Impetu casso, &c.]* 'Exceperere auræ.' Virgil. *Idem.*

Deciderat innoxius] *Innoxius* more Plantino pro eo, qui nihil nocet, ἀβλαβής. ut et pag. seq. 'nec innoxius ei saltem regressus evenit.' *Sciopp. in Symb.* Atqui ibi potius passive sumendum. Vide ad l. vi. p. 119. Sed primo significato est, qui non nocet, ut passim Appuleio, et Plauto non tantum, sed omnibus. Vide ad Phædr. F. 32. Suet. Calig. c. 3. 'Lenis ideo et innoxius.' *Oud.*

Proventus humanior] Mira locutio, pro casu et eventu leniore et felicior, fortunatiore. *Idem.* *Nonnullam tamen, &c.]* Glossæ: 'Nonnullum, τὸ τυχόν.' *Pric.* *Sagacissimo jureni]* *Ibidem*: 'Sagacissimus: ἀγχίνοῦς, φρονιμώτατος.' *Idem.*

[*Sic crudelissimum juvenem compellat*] Malo discriminandi causa scribi, *divitem compellat*: præcessit enim ante versiculum unum vox *juvenis*, de fratre tertio. *Idem*.

[*Fruere exitio, &c.*] Lib. I. ille: 'Fruatur tróphæo suo Fortuna,' &c. *Idem*.

[*Et sanguine trium fratrum insatiabilem tuam crudelitatem pasce*] Niobe apud Ovidium Met. VI. 'Pascere crudelis nostra Latona dolore: Pascere, ait: satiaque meo tua pectora luctu.' Apud Justinum l. I. 'Satia te sanguine quem sitisti, cujusque insatiabilis semper fuisti.' In excerptis Enripidæis: Πίμπρα, κάταθε σάρκας, ἐμπλήσθητί μου Πίνων κελαιὸν αἷμα. Jubelius Taurea Campanus ad Fulvium Placcum: 'Quoniam cupiditate tanta sanguinis nostri teneris, quid cessas in me crucutam securim dstringere?' *Idem*.

[*Gloriose triumphatum scias, &c.*] Vide, num mea hæc lectura auribus tuis magis tinniat: *gloriosus triumphator cluus*: vel hæc: *gloriose triumphatum cas; licet, privatos suis poss. p. fines usque proterminaveris, habiturus tamen vicinum aliquem*. Profecto illud *habiturum*, vel quod in Parisiensi et Italica editione est, *habiturum te*, meo judicio mendo non caret. Originem vitiatæ scripturæ alias indicavi, et unde evenerit, ut indifferenter scripserint *us, um; as, am; es, em;* et similia. *Stewech. Fux. triumphandum. Roald. Triumphandum scias. Ante, triumphatum*. Scripta lectio recta, nec alia admittenda. *Colv.* Legendum conjeci: *triumpha, dum scias, licet privato, &c.* S. Salvianus extremo libro quinto de gubernat. Dei: 'quamlibet cuncta occupes, quamlibet cuncta pervadas, vicinum semper invenies.' *Sciopp. in Symb. Bert. et Rom. triumphatum scias. Puteanus Cent. I. Epist. 97. et Scioppius, triumphata, dum scias. Elmenh. Et de prostratis civi-*

bus tuis gloriose triumphata] *Ibidem*: 'Ut gloriari possis, aliquanto virum fortioerem, quam ipse es, tuo jussu interemptum.' Niobe ubi supra: 'Corque ferum satia, victrixque inimica triumphata.' *Pric.*

[*Possessionibus*] Hæc pauperibus et parvis agris minus congruæ videntur *Pricæo*; quare legit *possessiunculis*: quia possessio, teste Festo et aliis, dicitur de late patente agro. Sed non id perpetuo observarunt auctores. *Quintil. Declam. XIII. de apibus pauperis cap. 2.* 'Non late pauperi casæ circumjecta possessio.' *Oud.*

[*Habiturum te tamen vicinum*] *Salvianus de Gubernat. Dei lib. v.* 'Quamlibet cuncta occupes, quamlibet cuncta pervadas, vicinum semper invenies.' *Elmenh. Dum scias, licet privato suis possessionibus paupere, fines usque et usque proterminaveris, habiturum te tamen aliquem vicinum*: *Cyprianus ad Donatum*: 'Continuantes saltibus saltus, et de confinio pauperibus exclusis, infinita, ac sine terminis rura latius porrigentes.' *Zeno Veronensis Serm. de Avarit.* 'Jungunt saltibus saltus, fines oderunt: illicitum putant habere vicinum.' *Basilius ejusdem tituli Concione*: *Εἰ ἐπιθυμῆς τῆς τοῦ γείτονος οἰκίας, γείτων δέ σοι πάντως οὐ λείπει. Esaias 5. 8.* 'Væ qui conjungitis domum ad domum, et agrum agro copulatis: num quid habitabitis vos soli in medio terræ?' *Q. d. putatis nullos vicinos vos habituros. Seneca Epist. 89.* 'Quam vultis late possidete: sit fundus quod aliquando imperium vocabatur: facite vestrum quicquid potestis, dum plus sit alieni.' *Antoninus VIII. 27. de Pompeia et Augusto Cæsare*: *Πόσα ἐσπάσθησαν αἱ πρόγονοι αὐτῶν ἵνα διάδοχόν τινα καταλίπωσιν! εἶτα ἀνάγκη ἔσχατόν τινα γενέσθαι. Vox possessionibus pauperibus minus congrua videtur. Festus Pompeius*: 'Possessiones appellantur agri late patententes,'

&c. Sic supra hic VIII. 'Possessionem maximam villicare.' Repono, etsi nullis libris auctoribus, *possessiunculis*. Salvianus l. v. 'Exturbas possessiunculis suis vicinos tuos.' *Prie. Fines usque et usque proterminaveris*] Horatius: 'Vocat usque suum qua populus adsita certis Limitibus vicina refugit jurgia.' Juvenalis: 'Ergo paratur Altera villa tibi, cum rus non sufficit unum: Et proferre libet fines,' &c. Bene (in de beneficiis) Seneca VII. 7. 'Multi, &c. fines aliis abstulerunt, sibi nemo constituit.' *Id. Num hæc etiam dextra, quæ tuum prorsus amputasset caput, iniquitate Fati contusa, decidit*] De Scævola Valer. Maximus: 'Pertusus dextram suam, quod ejus ministerio in cæde Regis uti nequisset,' &c. Apud Euripidem ille in Herc. Fur. Ὡ δεξιὰ χεῖρ ὡς ποθεῖς λαβεῖν δόρυ! Ἐν δ' ἀσθενείᾳ τὸν πότμον διώλεσας. Ἐπεὶ σ' ἔπαυσ' ἄν. 'Alioqui compescuissem te: quem locum non dubito respexisse Appuleium nostrum. *Idem. Iniquitate Fati*] Servius ad Æneid. II. 'Fatis iniquis: voluntate Numinum: videtur iniqua voluntate Numinum scribendum. *Idem.*

Sua miserimum juvenem manu perempturus invadit] Livius lib. XXXII. 'Juratus se eum sua manu interempturum,' &c. Frontinus IV. 39. de Scipione: 'Pronunciavit manu se sua interfecturum, nisi,' &c. Seneca de Alexandro: 'Qui Clytum, &c. inter epulas transfodit, et manu quidem sua.' Suetonius Caligula: 'Spirantique adhuc, &c. pulvinum jussit injici, atque etiam fances manu sua oppressit.' Adde quæ pag. 177. ad Apologiam adnotata. *Idem.*

Invadit] Glossæ: 'Invadit, ἐφορμᾷ.' Supra lib. VIII. 'Invadit ac supersistit sicarius: et VII. 'Invadimus, ac diripimus omnia.' *Idem.*

Nec tamen sui molliorem provocare] Non sunt in Lipsii Ms. nec cod.

Oxon. In vetere apud Suidam tamen Epigrammate: Ἐσθλὸς ἔων, ἄλλου κρείττονος ἀνέτευχεν. *Idem.*

Insuperato] Hesychius: Ἐξ ἀελλπότης (forte ἐξ ἀελλπτου) ἐξ ἀνελλπιστου. *Id.*

Arripuit ejus dextram] Supra lib. III. 'Arrepta manu Fotidis.' Gloss. 'Arripit, &c. χεῖρὸς ἐπιλαμβάνεται.' *Idem.*

Ferro librante] Fux. *librato*. Roald. *F. vibrato*. *Idem, ferro librante*. Colv. Vulgati libri habent *ferro librante*. Ms. Fulvii, *ferro librato*. Sciopp. in Symb. Bert. *f. librante*. Elmenh. *Vibrato*, quod substituit vulgato *librante* Colvius, eumque seqq. Vulc. Ed. pr. Merc. Wower. &c. merito damnat Pricæns, præferens *librato*: ut exaratur in reliquis Mss. eique adplaudit Wopkens. in Misc. Obs. Nov. v. I. ad Septim. l. IV. de B. Troj. c. 11. 'Quoad Alexander librato gladio procurrensque, aversum hostem per ut. l. geminato ictu transfigit: ut locus ille legendus est fide Mstorum Leidd. aliorumque; nisi ibidem, adstipulante Perizon. Cod. a m. pr. amplius malis *liberato*; ut volebat Heinsius, sed obstitit Wopkens. Quid sit de eo loco, hic certe præplacet mihi, quod servavit unica Ed. Junt. post. *liberato*, sive erepto de manu inimici per magnam vim. Ipse enim non habuisse videtur gladium, quem sinu suo liberavit. Sic Auctor noster lib. II. in f. 'Gladium liberatum arripio.' Lib. v. p. 101. 'cæcæ tenebræ custodia liberata lucerna.' Vitruv. l. VII. c. 3. 'Purum ferrum e mortario liberetur.' Vulgo vitiose contra Mss. et Edd. Vett. *libretur*. Sic 'expedire jaculum' Horat. l. I. O. 8. Ovid. Met. XI. 158. 'Aures liberat arboribus.' Plura vide in notis Burmanni ad l. VI. Met. 551. et Heins. ad l. I. Fast. 793. 'Auratum vagina liberat ensem.' In Virgilio Æn. IV. 579. pro *vagina eripit ensem* in Ms. e glossa *liberat*. Pith. et Gnellf. *ferro vibrato*. Ond. *Ferro vibrato*] Le-

ge cum Fuxensi et aliis, *librato*: sic 'telum librare,' Virgilins. *Pric.*

Multis et crebris ictibus impuram elidit divitis animam] 'Nunc dextra ingeminans ictus, nunc ille sinistra.' Infra hic, de patre ipso istius juvenis: 'Jugulum sibi multis ictibus contrucidat.' Apud Quintilianum declam. 345. 'Nefarium corpus repetitis ictibus trucidavi.' Sneton. Calig. 'Nec temere in quenquam, nisi crebris et minutis ictibus animadverti passus est.' Idem de Vitellio: 'Apud Gemonias minutissimis ictibus excarnificatus.' Lactant. vi. 20. 'Percussos jacentesque repeti jubent, et cadavera ictibus dissipari.' Ammianus lib. xv. 'Densis gladiatorum ictibus trucidant.' *Idem.*

Impuram elidit divitis animam] Lucilius: 'Fauces invasse, animamque Elisisse illi.' Infra hic lib. x. 'Sic elisus, &c. spectatissimus medicus.' Commodus autem adeo improbi divitis animam impuram dixit. Seneca Epist. lxxxii. 'Quid ergo? ntrum illum pecunia purum effecit, an ipse pecuniam conspurcavit? quæ sic in quosdam homines quomodo denarius in cloacam cadit.' *Idem.*

Gulam sibi prorsus execut] Non video quid hic faciat illud *prorsus*. Fortasse pro *prorsus execut*, *præsecuit* legendum. Supra lib. i. 'Impetu teli præsecata gula.' Scholiastes Juvenalis de Seneca: 'Sibi venas præsecans.' Et in veteri Epigrammate: 'Præsecuit tenerum lubrica texta capnt.' Scribendum videtur *lubrica testa*: i. e. glacies, in qua puer ludebat. Bene etiam (quod in idem cadit) *prosecuit* legas. Tertullianus Apologetico: 'Et alia vis pronuncietur in eo qui genitalia vel lacertos, alia qui gulam sibi prosecat.' Glossæ: 'Ἀπότμησις, prosectio. Ἀποτομή, abscissio, prosectio.' Sic supra hic viii. 'Prosectum dentium:' et ibidem, 'prosectum gladiatorum' dixit. Servius ad Æneid. viii. 'Quæ non

prosecantur.' *Idem.*

Nec ullum verbum, &c.] Apud Petronium ille: 'Frigidior hieme Gallica factus, nullum potui verbum emitte.' Alius Declam. ii. apud Quintilianum: 'Auferunt nobis vocem qua fieri non posse credimus: et silentium est admiratio subita miserorum.' Philo de Jacobo: Συγχυθείς ὑπὸ τῆς περιπαθήσεως, ἀχανῆς ἐπὶ πλείστον χρόνον ἔκειτο, μηδ' ὄσον τὴν κεφαλὴν ἐπάραι δυνάμενος, θλιβούσης καὶ ἐκτραχηλιζούσης τῆς συμφορᾶς.

Ne tacitum quidem fletum] Ovidius: 'nec me flere diu, nec potuisse loqui. Et lachrymæ deerant oculis et verba palato.' Achilles Tattius de Clit. et Lencip. amoribus p. 71. Ταῦτα μὲν ἐθρήνον ἡσύχως, &c. *Elmenh.* Vulgo, nec t. q. Sed ut scripsi, ita D'Orv. et Ed. Scriv. Vide ad l. ii. p. 35. et alibi. *Oud.* *Ac ne tacitum quidem fletum tot malis circumventus senex qui-rit emittere*] Nimrum: 'Obstupuit varia confusus imagine rerum.' Ovid. 'Fine carent lacrymæ, nisi cum stupor obstitit illis.' Idem: 'Et pariter vocem lacrymasque introrsus oborsas Devorat ipse dolor.' Viile pag. 119. dicta. *Pric.*

Ferro, quo commodum inter epulones suos, &c.] In fragmentis Varronianis: 'Cultro se coquinario trajecit.' Onomasticon vetus: 'Epulones, δαιτυμόνες.' *Idem.*

PAG. 205 *Jugulum sibi multis ictibus contrucidat*] Lib. viii. 'Multitudinis sese commulcat ictibus.' Ovidius de Amphione, ut hic Noster, liberis orbat: 'Ferro per pectus adacto, Finivit pariter moriens cum luce dolore.' *Idem.*

Cæruleus corruens] Vulgo, *tremulus corruens*. Cæruleus color recte dicitur, morte morientis violenta. *Colo.* Nihili et corrupta lectio. Scribe, *cernuus corruens*. Quod et Josepho Scaligero, heroi incomparabili, placuisse memini. In quibusdam libris, *tremulus corruens*. Wowerius. *Ceruleus.*

Alii libri, *tremulus*. Quid si *cernuus* vel *cornutus*? Sciopp. in Symb. *Cernuus corruens*. Ita Scaliger. Flor. *cernulus c.* Vulgati, *tremulus*. Lipsii codex, *cæruleus c.* Male. Vide Indicem. *Elmenh.* B. *cernulus*. M. *cernulus*. Puteanus. *Cæruleus* est in Pal. Guelf. sec. et Edd. Vulc. pr. Mere. *scæculus irruens* D'Orv. *cernulus irruens* Fux. *tremulus* Pith. Oxon. Bert. cum Edd. vulgaribus ante Colv. de quo vide Beroaldum. *cernulus* Guelf. pr. *cernulus* Ed. Junt. post. et Vulc. Ed. sec. Hinc Lipsius margini quoque adlevit *cernuus*, ut edidit Wower. et seqq. Adi etiam Pric. et Comm. ad l. i. p. 14. 'In flumen cernuat corpus.' Mss. tamen omnes abeunt in terminationem *τοῦ λυς*. Quare si *cernulus* eodem sensu sustinere se posset, non inde alienus forem. Vide Salmas. Plin. Exerc. p. 149. et Lips. ad Senecæ Ep. 8. ut certe est in Mss. O. 'Non vertit fortuna, sed cernulat et allidit.' At Gronov. ibi *cernulare* et *cernulus* in Glossis, damnat quoque, ut librario- rum errorem. Pro *cornutus* Scioppium voluisse credo *cernuatus*. Alterum quid sit, nescio. *Oud.* Quoad *super mensam cernuus corruens, portentosi cruoris maculas novi sanguinis fluvio proluit*] Apud Curtium lib. viii. 'Alius mensam suam sanguine suo aspersit.' Apud Senecam Agamemnone: 'Sanguinem extremæ dapes Domini videbunt, et eror Baccho incidet.' Illud *cernuus* (quod et nos rectum putamus) Scaligeri conjectura est: fortasse ex Florentino, in quo scriptum *cernulus*: eo pertinet Lucretii istud: 'Namque omnes plerique cadunt in vulnus,' &c. Oxon. et vet. editt. *tremulus corruens*, quod non male ex Juvenalis loco firmavit Beroaldus. In Ms. Lipsii *cæruleus*: quod utinam inepte approbare satis Colvius habuisset, at, dum illud, et id genus plura, ex libro eo in contextum recepit, egisse quid aliud videri potest, quam ut juvenilem temerita-

tem proderet, et affanias ab Auctoris instituto ac mente alienissimas obtruderet. Glossæ: 'Τερατώδης, monstruosus, portentuosus.' Pric.

Proluit] Edd. Scriv. *protulit*, sive protrusit, ursit, ut defluerent maculæ una cum novo cruoris fluvio. Sed male. L. viii. p. 158. 'Vulnera illa, quorum sanguinem tuæ lacrimæ proluerunt.' Vide plura ad l. i. p. 10. ad Cæs. l. i. B. Civ. c. 48. *Oud.*

Puncto brevissimo] Lib. x. 'Momento modico, imo puncto exiguo.' Pric.

Dilapsæ domus fortunam] Malebam *collapsæ*: non quod id minus Latinum, sed quod hoc Appuleianum magis. Supra lib. v. 'Tam beatam fortunam collapsam indigne.' Infra xi. 'Tu fortunam collapsam adfirma.' *Idem.*

Suosque casus] Nihil muta: *suos casus* legendum satis patet e loci nexu. Huc enim respondent 'vacuæ manus'; sicut 'miserationi fortunæ domus' respondent 'depensæ lacrimæ.' Amici casus non solum, sed et suam adversam fortunam ingemnit. *Ingemescens* Guelf. pr. *Oud.* *Suosque casus grater ingeniscens*] Quinam sunt isti casus sui quos hortulanus ingeniscit? spesne deceptas illas quas de vino, oleo, frumento conceperat? quanto melius suspicari necum esse locum depravatum, proque futili lectione *suos*, scribendum *scævos*? nimirum *scævos collapsæ domus casus*: vel, infælicis patrisfamilias illius. Tale Virgilianum illud, 'Multa gemens, casuque animum concussus amici:' et illud supra hic lib. iv. 'Sic affectæ domus triste fatum cuncta civitas congemebat.' Scribendum *scævos* autem, patebit ex sequentibus locis. Lib. xi. 'Tu scævus exantlatis casibus pausam pacemque tribue:' et iv. 'His omnibus, &c. rite dispositis occurrit scævus eventus.' Item iii. 'Quod tuum factum scævitas consecuta est:' id est, quis scævus casus, vel eventus. Pric.

Depensis pro prandio lacrimis] Ms.

*depransis pro prandio l. Colvius. Deprensans. Vulgo, depransis. Elmenh. In D'Orv. Fux. Guelf. sec. Flor. Pal. Inc. et Edd. Vulc. sec. Elm. depransis; ut nec eaderit pro prandio lacrimas, sive loco prandii. Verum prandium inter hæc sumserat; ut ex præcedentibus conspicuum est. Immo deprandere lacrimas non potest dici is, qui lacrimat, sed contra, qui lacrimas suas inhibet, et eas devorat. Quomodo dicitur Nostro alibi, aliisque, 'tacitus devorare injuriam, pudorem,' &c. Adhæc nusquam occurrit depransus. Guelf. pr. Oxon. deprehensis, Ed. Scriv. depransis. Quod non capio. Unice verum est *depransis*. Solvit et dedit lacrimas, ut passim occurrit apud poëtas, quasi mercedem et pretium prandii. In Flor. N. 18. 'Mercedem dependo pro disciplinis.' Vide et Indic. Mart. Cap. p. 38. 'Gubernatori dependit obsequium.' Adde notata ad Cæs. l. 1. B. G. c. 44. 'Stipendium dependenti.' In D'Orv. *dep. de prandio*, Guelf. sec. *pro pransis l. Oud.**

Vacuasque manus complodens] Frumento et reliquis quæ superaverat vacuis. 'Complodere manus' dolentium est, aspectuque vel auditione rei gravioris commotorum. Heliodorus: Βαρύ τι ανοιμώξας, &c. καὶ τῷ χεῖρε διατρίψας. In Phædone Platonis: Στεναγοῖς καὶ δακρύοις, καὶ τῶν χειρῶν κροτήσει. Synesius in Epistolis: 'Ἐπὶ πᾶσιν, ὧ τοῦ δαίμονος! εἰπῶν ἕκαστος, καὶ τῷ χεῖρε πατάξας, ἀπηλλάττετο. *Pric.*

Infesso] Legendum est *incesso*, ut sit sensus: Hortulanus insidens dorso meo per eandem viam, qua venerat, retro rediit. *Beroald.*

Nec innoxius ei saltem regressus erent] Lib. vii. 'Nec tamen levi periculo tentati discessimus.' *Innoxius* ancipitis significationis est: ut 'formidolosus,' 'suspiciosus,' 'infestus,' et id genus plura: de quibus IX. 12. A. Gellius videndus. *Pric.*

Delph. et Var. Clas.

Ut indicabat habitus et habitudo] Vide supra pag. 15. adnotata. *Idem.*

Miles e legione factus nobis obtius, &c. percontatur quorsum vacuum duceret usinum] Servius ad Eclog. IX. Virgili: 'Hoc dicit, augurio se esse admonitum, ut abstineret ab occurso litigiosi militis.' Miles e legione. i. e. legionarius m. ita capio Glossarii illa, 'Ταγματικός, legionarius:' at ibidem pro Τάγμα, τὸ στρατιωτικὸν σημεῖον, vexillum, videtur mihi legendum, Τάγματος στρατιωτικὸν σημεῖον, &c. *Idem.*

Mærore permixtus] Supra hic: 'Permixtus lacrymis uberibus:' ubi dicta pag. 191. vide. *Idem.*

Latini sermonis ignarus] Oxon. *Latino sermone* i. cuius locutionis exempla desidero. *Idem.*

Tacitus præteribat] Lib. vi. 'Sed tu, nulla voce deprompta, tacita præterito.' *Idem.*

Familiarem insolentiam] Ob quam Pyrgopolinices apud Plautum, et Thraso apud Terentium eximie vapulant. *Elmenh. Nec miles ille familiarem cohibere quirit insolentiam*] Terent. I. 2. Hecyræ: 'Cum milite inhumanissimo:' ubi Donatus: 'Omnis miles inhumanus.'

Conficio] Corrige, *convicio*: id est, probro: tanquam silentium hortulani pro convicio et maledicto fuerit militi: vel potius lege, ut *conjicio*, id est, ut conjectura opinor: ut sit verbum. *Beroald.*

Vitæ, quam tenebat] Ut ut variènt libri, scribemus *vite, quam tenebat*. Itidem pagina sequenti 'inversa vite:' nec auscultabimus eos, qui emendare conati *inversa vice*. Miles enim familiari sibi insolentia rusticum in itinere obvium vite (quam centurionis insigne fuisse ad Vegetium docuimus) acriter obtudit. De cetero rescribendum quoque et illud erat, *dorso meo proturbat*: idemque verbi Apuleio reddendum paulo superius eodem scilicet libro: 'num-

Apul.

S D

cium remisit uxori, eamque protinus de sua perturbavit domo: nam contra pertinacem trium librorum consensum non metuo restituere, *proturbavit*. Sic apud Plinium pigras et ignavas 'apes proturbant.' Arnobius lib. II. 'Affectus animis insitos proturbare, pellere.' *Stewech*. Fux. *baculo, quem t.* Sed glossa nequam textum nequissime irrepserat. Vitis insigne fuit centurionum. Tritum id, pervulgatissima plerisque omnibus testimonia. Huic verbo certatim ingerentibus symbolam, etiam ego meam hic adfero, nempe fragmentum illud ex quopiam scriptore, quod Suidas collegit in hunc modum: κλήμα κρατήσας ἐγκαλείσθαι προσδῶκα, ubi pessime interpres, κλήμα palmitem vertit, non ex ritu Romano. Vitam enim debuit dicere, quam Græci omnes auctores quum vertere volunt, κλήμα nuncupant. Vide Plutarchum Galb. ubi pariter erratum ab interprete docuit nos Rob. Constantinus. *Roald*. Idem, *rici* ῥ. Colvius. Centurionem in comitatu in itinere fuisse, vix credibile. Hinc etiam capio de gregario milite, vel minore quodam præfecto Græce quoque loqui gnaro, et ad centurionis imitationem superbe gerente baculum (p. 207.) de vite: quæ et vastiorem nodum (p. 206.) habebat. *Μαστίγι, flagello*, simpliciter ait Lucianus tom. II. p. 611. *ritæ* Edd. pp. Rescribe *riti* auctoritate Codd. Flor. Fux. sive Reg. Guelf. utriusque, Pal. D'Orv. quo etiam faciunt Lips. Oxon. *rici*, ut 'fusti,' 'igni,' &c. Vide Voss. de Anal. lib. II. c. 12. Oxon. *quem*. Guelf. sec. *tenebar*, Pal. *qua tenebar*. Oud. *Indignatus silentio ejus, ut convicio: vite quam tenebat, obtundens eum, &c.*] Apud Juvenalem Sat. III. 'Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem. Dicere si tentes aliquid, tacitusve recedas, Tantundem est, ferunt pariter.' Petronius: 'Arundinem rapuit ab ostio, iterum-

que nihil respondentem mulcavit.' Tacitus Annal. VI. 'Silentium ipsius non civile, ut crederetur, sed in superbiam accipiebatur.' *Pric*. *Vite quam tenebat, obtundens eum*] Lib. VII. 'Baculo, quem gerebat, obverberans,' &c. Compositum *obtundens* pro simplici, ut sæpissime in his libris. *Idem*.

Dorso m. proturbat] Vulg. *perturbat*. Etiam supra hoc restituimus, ipso hoc libro. *Colv*. *Perturbat*. Sic libri vulgati et Bertin. Vid. not. ad p. 160. *Sciopp*. in *Symb*. *Proturbat*. Bertin. *perturbat*. Quod Scioppinus defendit. *Elmenh*. Male; licet ostendent D'Orv. et Pith. etiam *pert*. Rectius ceteri *prot*, quod ante *Stew*. et *Colv*. jam exhibuit Ed. Junt. post. *Perturbantur*, qui confunduntur corpore vel animo, *proturbantur*, qui dejiciuntur de vel ex loco et humi, aut expelluntur. Adi ad pag. 196. et quos laudo ad Frontin. lib. II. cap. 2. 'Equitum partem proturbantem pedites.' Virg. *Æn*. IX. 441. 'hinc comminus atque hinc proturbant:' ubi vide Burm. ad Serv. Statius lib. V. Theb. 664. 'Impiger objecta proturbat pectora parma.' *Oud*.

Supplicie respondit] F. *supplice*, pro suppliciter, ἀρχαϊκῶς. Saliari carmine apud Varronem, 'supplice canite.' *Soping*. Sed Noster quoque lib. XI. p. 257. 'supplicie gratiis persolitis.' Dein ignorantiam Pith. *Oud*. *Respondit, sermonis ignorantia, se quid ille diceret, scire non posse* Id est, *nescire*: ad quem modum loquendi advertendum. Lucretius lib. IV. 'Nunc aliis aliis cur sit cibus, ut videamus Expediam: quare ut aliis quod triste et amarum est, Hoc tamen esse aliis possit prædulce videri:' id est, *prædulce videtur*. Apud Cassiodorum Rex ille: 'Alteri subdi non possumus, quia Judices non habemus.' Cyprianus 61. *Epist*. 'Non potest videri cessasse, qui vicarios substituit.' *Sarisberiensis* III. 13.

Polycratici: 'Effeminati vitio et corruptela morum, cum tamen Naturæ beneficio feminæ esse non possunt.' Lactantius II. 9. 'Quomodo Deus, &c. ignem et aquam vel accenderit, vel eliquaverit, solus scire potest qui fecit.' De eodem Minucius Fælix: 'Qui cum possit præscire materiam, pro meritis et qualitatibus singulorum etiam fata determinat.' Nec de alio ad II. Cor. 16. Sedulius loquens: 'Qui potest in vos vindicare, nisi pœnitentiam agatis.' Servius ad Æneid. II. 'His rebus terret eum qui non potest mortem timere.' i. e. *non timet mortem*. Sic quod Joannis 20. 2. *Ὁὐκ οἶδαμεν ποὺ ἔθηκαν αὐτόν* illius paraphrastes Nonnus sic extulit: *Ἡμέας δ' οὐ σθένος ἔστι νοῆσαι ὅπη μιν ἔθηκαν*. Augustinus Confess. VI. 14. 'Id otium sic moliti, ut, si quid habere possemus, conferremus in medium.' Et post: 'Cum videremus nobis esse posse decem ferme homines in eadem societate,' &c. Quibus adde quæ supra pag. 41. haud maligne adnotata. *Pric.*

Ubi ducis] Beroaldus, Floridus, alique, putant *ubi* pro *quo* hic dictum ad denotandam militarem imperitiam. Quod locum fortassis habere posset, si adhuc Latine loqui pergeret miles. Atqui jam hæc Græce subjecit; et *ποῦ* scilicet pro *ποῖ* dixit. Adi Pricæum, et Flor. Sabin. in Thes. Crit. tom. I. p. 1092. *Oud. Ubi ducis? &c.*] Id est, *quo ducis?* sic *ποῦ* pro *ποῖ*, Hebr. II. 8. et *ὅπου* non *ubi* tantum, sed et *quo* in Glossario vertitur. *Pric. Ubi ducis asinum istum*] Attende elocutionem inusitatam, *Ubi ducis*: cum ex grammaticali disciplina et norma dicendum fuerit, *Quo ducis*. Verum Lucius noster, (ut ego opinor,) non minus scite quam festiviter, militem Grammaticæ institutionis ignarum inducit militariter loquentem, prævaricato Grammaticorum decreto,

minimeque observantem placita Donatistarum. Beroald.

Sed mihi (inquit) *operæ ejus opus est, nam de proximo castello, &c.*] Militaris διασεισμοῦ species. Vide Luc. 3. 13. Sic, τὸ ἐτέρου ὑποζύγιον εἰς ἑαυτοῦ χρεῖαν ἀποσπᾶν, Antiquit. VI. 6. apud Josephum. Et nescio quid simile apud Synesium VI. Epist. *Pric.*

Advehere] Quidam, *avchere*. Eadem in rem Paulus noster lib. IV. de Publican. 'De rebus, quas in usus advehendas sibi mandant præsidēs, D. Hadrianus præsidibus scripsit,' &c. *Colv.* In quibus libris sit *arch.* nescio. Sed præstat *adv.* scilicet *ad se*. Vide ad Sueton. Tib. cap. 74. 'Apollinem Temenitem advectum Syracusis.' Ceterum de militari et proconsulari vehiculorum et jumentorum comprehensione, quam *pressing* Belgice dicimus, ad Suetonium, et alibi, multis egerunt viri docti. *Oud.*

Et injecta statim manu, loro me quo ducebar arreptum incipit trahere] Supra lib. VI. 'Et verbum manu injecta secutus, presso loro retrorsum me circumtorquet.' Oxon. et Palat. *Loro quo me ducebat, arreptum, &c.* *Pric.*

Rursus precatu] Vulg. *deprecatur*. *Colv.* Simplex hinc ediderunt seqq. editores, et favent Mss. Reg. D'Orv. Pal. Lips. Nihilominus prætuli scripturam Edd. Vett. *deprecatur*, confirmantibus eam Flor. Oxon. Fux. Pith. Guelf. pr. Bertin. sive valde precatu. Uti enim in multis compositis, sic in hoc quoque verbo præpositio *de* auget significationem, apud optimum quemque, sive sensu averruncationis, sive accipiendi quid. Hirt. B. Afr. cap. 32. 'Qua supplices dominantem deprecati sunt.' Afr. cap. 85. 'deprecante, eis uti parcerent.' Suet. Cæs. cap. 29. 'Senatum litteris deprecatus est.' Septim. de B. Tr. lib. II. cap. 6. 'ut viriliter incommo- dum ferret, deprecabant,' et, 'mul-

tis precibus Ulixen deprecatur, uti ad eos acciendos pergeret: et passim alii. Vide Davis. ad Cæs. lib. 1. B. G. cap. 9. Miscell. Obs. A. 1741. p. 69. Ac sic præcipue Noster loquitur. Lib. 11. p. 39. 'Exiguum vitæ spatium deprecamur.' Lib. 111. p. 52. 'Utque mihi prosperis faveret volatibus, deprecatur.' Lib. 1x. p. 192. 'devotiones in eum deprecata.' Mox p. 206. 'deprecatur, periclitanti sibi ferret auxilium.' Lib. xi. init. 'Specimen deæ statui deprecari.' Ac sapius. *Oud.*

Versari commilitonem] Corrigen- dum, ni fallor, *versari militonem*, eo quod rustici ista deprecatio est: ut 'miles,' item et 'milito:' ut 'commiles,' itidem et 'commilito,' bonis auctoribus in usu. Infra eodem hoc libro: 'contra militones, ibi nec uspiam illum delitescere adjurantes.' *Stewech.* An et miles hortulanus, et *συστρατιώτης*? an quia cum illo concertavit? *Wasse.* Mera hæc innovandi prurigo. Nusquam miles vocatur *milito*: loco adjecto Mss. habere *comm.* videbimus. *Oud. Precutur civilius, &c. versari commilitonem*] Servius ad Æn. 111. 'Animo, aut corpore, aut precibus et voce possumus quicquid possumus.' *Pric.*

Nam et hic ipse, &c.] Scribe, *hic iste*: sic supra 11. 'Hic iste Chaldæus.' Virgilius: 'Hic tamen ille urbem Patavi sedesque locavit Teucrorum.' *Idem.*

Iners asellus] Lib. vii. 'Non modo asinos inertes, sed et equos ferocissimos.' *Idem.*

Morbo detestabili caducus] Ait asinum istum subinde vel titubare, vel in terram cadere: alludens morbum epilepsiæ, quo homines caduci fiunt. Supra hic de eodem: 'Crebris offensaculis et assiduis lapsibus contusis eruribus meis,' &c. Quæ Barthius *Advers.* vii. 19. et Beroaldus attulerunt, haud ad mentem Appuleii pertinet. *Idem.*

PAG. 206 *De proximo solet*] *Fux. de proximo hortulo solet.* Roald. *Tò de non est in Bertino. Tò hortulo de- let Palat. Elmenh. Hortulo carent Edd. Colvio priores, præter Ed. Junt. post. quacum et Mss. plerisque ille et seqq. eam vocem addiderunt. Sed multo rectius abesse mihi videtur; ne sibi ipse obloquatur hortulanus: qui, ne sciret miles, ipsum ad suos ire hortos, finxerat, se proximam petere civitatem. Inepte ergo nunc meminisset hortuli sui, quem miles iste non debebat scire a sese possideri. Bene itaque Elmenh. et Scriverius uncinulis incluserunt a nasutulis e præcedenti insutam vocem. Absolute de proximo, ut alia, sæpe solent efferre Scriptores. Vide ad Cæs. Frontin. &c. Burmann. ad Sifeton. Jul. c. 8. Drakenb. ad Liv. lib. 111. c. 9. Cort. ad Plin. lib. 1x. Ep. 39. Immo ita Appuleius crebro. Lib. 11. p. 22. 'Sicunde latratrus de proximo ingruerit.' Lib. vi. p. 78. 'gladios de proximo congerunt.' Lib. xi. p. 242. 'de proximo clementer rosis decerpitis.' p. 256. 'Adoravi de proximo.' Lib. 111. p. 66. 'In proximo.' *Oud. Vix etiam paucos olerum manipulos solet anhelitu languido fatigatus subvehere, nedum ut rebus amplioribus idoneus videatur gerulus*] In Plantina Amphitr. 'Vix incedo inanis, ne ire posse cum onere existimes.' Tacitus Imperator jam senior apud Vopiscum Senatam alloquens: 'En membra quæ jaculari valeant, quæ hastile torquere, quæ clypeis intonare, &c. vix munia Senatus implemus, vix sententias, ad quas nos locus arctat, edicimus.' Calvisius Sabinus (homo æger, gracilis,) ad Quadratum se ut Inctaretur hortantem: 'Et quomodo possum? vix vivo?' apud Senecam *Epist.* 27. *Pric. Olerum manipulos*] *Glossæ: 'Δεσμὴ λαχάνων, fascis oleraris.' Id.**

Sed ubi nullis precibus mitigari militem, &c.] *Claudianus*: 'Postquam precibus mitescere nullis, Non auro

cessisse videt,' &c. Terent. Phorm. III. 2. 'Adeon' ingenio te esse duro atque inexorabili, Ut neque misericordia neque precibus molliri queas?' Virgilius IV. 'Sed nullis ille movetur Fletibus, aut ullas voces tractabilis audit.' *Idem.* 'Ubi nullis precibus, &c.]. Sallustius apud Nonnium: 'At Oppius, postquam orans nihil proficiebat,' &c. *Idem.*

[*Diffundere*] *Idem* vet. *diffundere*. Colv. Oxon. Guelf. pr. *diffidere*, Guelf. sec. *diffundere*. Intelligit caput ita verberare, ut cerebrum quoque dissecetur, vel ex eo diffundatur. Adi ad lib. IV. p. 72. 'Diffissa crate costarum.' Videri autem posset huc retrahendum verbum *velle*, quod versu sequenti satis otiosum est, et abest a Palatino; sed ibi vnde. Et cerebro, 'volo,' 'possum,' 'debeo,' &c. per ellipsin solent omitti. Adi Ind. Not. ad Cæsarem. *Oud.* *De vastiore nodulo, cerebrum suum diffundere*] Juvenalis: 'Nodosam posthæc frangebat vertice vitem.' Vide supra pag. 129. dicta. Male in quibusdam conjunctim, *de vastiore: τὸ de* abundat, ut sæpe in his libris. *Pric.*

Simulans querere ad c. m. genua ej. velle contingere] Non totidem sibi vulnera intulere hac conflictatione, seu mavis luctatione tam strenui gladiatores, quot una illius narratione Apuleius retulit. Non quidem ex ludo gladiatorio, sed ex altero illo correctorium, te judicem sumo, clarissime Metelle, ut agonothetam, et tecum Criticos primarios, ut decernatis, rectene et ordine fecerim, qui emendarim *simulansque e re*. De qua formula huic Apuleio et cæteris bonis familiari, præsertim in rebus subitis, perturbatis, supra egimus. Observandus mos deprecautum, videlicet contingendi genua, qui et libro sequenti: 'atque ibi tum fletui, tum precibus, genua etiam decurionum contingens.' Rursus et lib. octavo de Asino: 'Visisque nobis

cum fletu maximo singulorum juvenum genua contingens sic adorabat.' Ennius Panerat. 'Cum de subito me orat mulier, lacrymansque ad genua accidit.' Petronius Arbiter: 'Proterendo igitur ad genua vestra supinas manus.' Singulas hominis partes dis singulis tribuebant. Aurem Memoriae; frontem Genio; dextram Fidei; aliis alias. Cur vero genua Misericordiae? jam notum. Quod monuit quoque Servius tertio Æneid. Virg. Observatum scio et alium in deprecando morem, nempe osculandi manus. Apuleius libro secundo: 'Hujus diu manus exosculatus et ipsa genua contingens, miserere, ait, sacerdos.' Meminit ejusdem moris iterum idem scriptor libro quarto: 'Talli,' inquit, 'sermone puella deterrita, manumque ejus exosculata, Parce, inquit, parcens.' Ovidius: 'dum veniat sperata voluptas, Oscula dat manibus.' Quos quidem mores hoc nostro ævo in usum revocari videmus. Alterum illum in rebus quoque divinis, et ritibus antiquorum fuisse, notavi apud Arnobium libro sexto: ubi stupidam illam paganorum superstitionem ille auctor insectatur, atque perstringit his verbis: 'Ita enim non videtis spirantia hæc signa, quorum plantas et genua contingitis, et contrectatis orantes.' Observatus denique alius ritus, quo utebantur, si Deos adorarent, tamen aras ipsas amplexandi. Apuleius libro sexto: 'Tunc,' (inquit) 'genu nixa, et manibus aram tepentem amplexa, detersis ante lachrymis, sic adprecatur.' Virg. IV. Æneid. 'Talibus orantem dictis, arasque tenentem Audiit omnipotens.' Ex quo ritu clara quoque ratio, cur Varro et Macrobius tradiderint, *aras* dictas primitus fuisse 'ansas.' *Stewech.* *Simulansque.* Ald. Ven. Ms. *simulans querere*. Pro *contingere* Ms. *tangere*. Colvius. Bertin. *simulac querere a. c. m.* Florent. *simulans querere*. Supplices genua con-

tingebant. Apuleius lib. II. Metam. et lib. VIII. Dionysius Halicarnass. lib. VIII. fol. 111. 514. Victor de persecut. Vandalorum libr. I. fol. 630. Seneca Thyest. Act. 3. Scen. 2. Tacitus lib. VI. Annal. Posidonius de vita Augustini c. 15. Eunapius Ædesio pag. 340. Notata ad Arnobium f. 144. lib. VI. *Elmenh. Simulansque* mera est Beroaldi conjectura, quam primus recepit Colineus, et dein sequentes: cum Mss. cuncti, certe Lips. Flor. D'Orv. Pal. Oxon. Par. Guelf. ambo, et Edd. priores aliæque dent, *simulans querere*. Non se hinc extricare fatetur Pricæus. A Palat. Guelf. et Oxon. abest τὸ *velle*. Quo deleto, vel ad superius revocato, facile τὸ *querere* possemus retinere pro *conari*: quod certe Apuleianum est. Vide ad lib. III. p. 63. 'querens erudere,' vel invenire. Levi mutatione posset quoque constitui sensus, *simulansque sese*, ut coniecerunt Ger. Vossius et Salu. Ut verum tamen fatear, maxime arridet mihi Stewechii divinatio, *simulansque e re*, i. e., statim, ex tempore, ut se dabat occasio. Sic crebro 'e re' vel 'e re nata.' Adi ad p. 180. Catull. c. 10. 'E re respondi.' Sic enim verissime correxit Scaliger. Confer Misc. Obs. v. p. 3. Apud Terentium et Nostrum 'e re ipsa.' Observandum tamen, nihil variationis ad *simulansque* enotatum ex Reg. Fux. Fulv. Bomb. Mang. Dein in Regio, Fux. item, ac D'Orv. Pal. Oxon. Guelf. pr. est *tangere*. Quod perinde est. Sed *contingere* in hac re sæpe utitur Auctor, ut vel videre est ex Stewechii nota, et lib. II. p. 39. 'Et ipsa genua contingens.' In Pal. quoque *morendam*. Ond. *Currit ad extrema subsidia, simulansque*, &c.] Virgil. 'Ubi se nullo jam cursu evadere pugna Posse, neque instantem reginam avertere cernit; Consilio versare dolos ingressus, et astu, Incipit hæc,' &c. Pric. *Simulansque ad commovendam misratio-*

nem genua ejus velle contingere, &c.] Ex more vitæ periclitantium. Homerus Iliad. φ. 'Ὁ δὲ οἱ σχεδὸν ἦλθε τεθηπῶς, Γούνων ἄψασθαι μεμαῖός· περι δ' ἤθελε θυμῷ Ἐκφεύγειν θάνατόν τε κακόν, καὶ κῆρα μέλαιναν. De genubus ad commovendam misericordiam tactis, ad Matth. 17. 14. adnotavimus. Oxon. et Lipsii Ms. *velle tangere*, minus bene. Supra lib. II. 'Cujus inausus et ipsa genua contingens.' Lectionem vulgarem *simulansque* Beroaldus excogitavit: at in Oxon. cæterisque omnibus Mss. vetustisque editionibus, legitur, *simulans querere*, &c. quod etsi minus satisfaciat mihi, sequentibus præsertim aliis infinitivis, male intelligere malo quam pejus immutare. 'Multa' (inquit Quintilianus lib. II. cap. ult.) 'in veteribus libris reperta, mutare imperiti solent, et dum librariorum incertiam insectari volunt, suam confitentur.' Quæ meditans, manum sæpius cohibeo, aliosque has literas tractantes, idem faciant admoneo. *Idem. Simulans querere*] Purior lectio est, si legatur, *Simulansque*, ut sit particula tantum copulativa. *Beroald.*

Sublimem elatum] Male Sopingius sui libri oræ adscripsit *elisum*. Terent. And. v. 3. 19. 'sublimem hunc intro rape.' Optime vero in Ms. D'Orvill. *subline*. Virgil. lib. I. G. 320. 'Sublime expulsam eruerent.' L. III. Georg. 108. 'Jamque elati subline videntur.' Valer. Max. lib. VI. in f. 'Quos sublime extulerunt,' ut bene emendavit socer, quem vide, et me ad J. Obseq. c. 101. Sil. Ital. lib. IV. 144. 'Suspendunt cuncti frenis subline reductos Cornipedes.' Sæpius hoc in Nostro est corruptum. In Flor. N. 23. 'Propassis utrimque pinnis, &c. sublime evectus.' Sic Mss. item de Dogm. Plat. p. 587. 'Verticem etiam sublime posuit.' Utrobique vulgo, *in subl.* Ita *profundum* Colum. lib. III. c. 11. 'Nec profundum radices agunt, sed per summa terræ dis-

pergunt.' Sic lege e Sangerm. Cod. non in prof. nec summum. C. 19. 'ne per summa terræ sitiati æstatibus.'

Oud. *Submissus atque incurvatus, arreptis ejus pedibus utrisque, sublimem elatum terræ graviter applodit]* 'Consumptis precibus violentam transit in iram.' Justinus XIV. 'Cum non obtineret, preces in iram vertit.' Notanda illa, 'submissus et incurvatus.' Siraclides XIX. 24. 'Est qui se nimium submittit a multa humilitate, et, &c. si invenerit tempus malefaciendi, malefaciet.' Huic similem, anilem astutiam supra lib. IV. vide. Tacitus Annal. XII. 'Decidisse simulans, genna Mithridatis invadit, ipsumque prostravit.' et Annal. XV. 'Lateranus, quasi subsidium rei familiaris oraret, deprecabundus, et genibus Principis accidens, incautum prostrerneret, premeretque.' 'Applodere terræ' hic, ut VI. 'Incussis in eam, &c. calcibus, protinus terræ applodo.' Glossæ: 'Προσκρούω, offendo, applodo.' Virgilius 'terræ applicare' dixit. 'Impressoque genu nitens, terræ applicat ipsum.' In Adelphis Terentii: 'Sublimem medium primum arriperem, et capite in terram statuerem, Ut cerebro dispergat viam.' *Pric.* *Sublimem elatum]* Hieronymus in Hilarionis vita: 'Amplexus eum post tergum, in sublime levavit.' *Idem.*

Terræ graviter applodit: et statim qua pugnis, qua cubitis, qua morsibus, &c. totum faciem manusque ejus, et latera converberat] In Excerptis Diodori Siculi, de Pleminio: Οἱ χιλιάρχοι τοῦτον δόντες ἐπὶ γῆν, τὰ ἄτα περιέτρων αὐτοῦ, καὶ τὴν βίνα' πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τὰ χεῖλη διέσχισαν. Sic, 'prostratos verberibus mulcare,' apud Tacitum Ann. I. Oxon. *Tum faciem ejus, manus ejus, et l. c.* *Idem.* *Qua cubitis]* Hesychius: Κυβιτίξω τοῖς ἀγκῶσι πλήττω. Vide supra pag. 38. notata. *Idem.*

Si resurrexisset] Vulgo, *si surrex-*

isset. Elmenh. Auctoritate Mss. Flor. et Pal. ita rescripsit Elmenh. cum Scriver. et Flor. et confirmat Pith. In ceteris Mss. et Edd. *si surr.* L. IV. init. l. v. init. l. VII. p. 145. 'Quoad resurgerem saltem.' L. V. p. 156. 'Mox ipsum resurgentem multo dente laniavit.' Alioquin perinde esset *surgere* ac *resurgere*, ut patet clarissime ex Suet. Vesp. c. 5. et Domit. c. I. quorum uno loco eadem arbor eversa dicitur surrexisse, altero resurrexisse. *Oud.*

Sese concisurum cum machæra sua frustatim] Ita Noster, ἠθικωτέρως Luciano, qui simpliciter, ἀποκτείνειν. Eunapius in Ædesio: Κρεουργηδὸν, ὡσπερ τι τῶν ἐν ταῖς εὐωχλαῖς ζῶων, κατακόψαντες. Apud Philonem lib. 8. τι πᾶς ὁ σποῦδ. ἐλεύθ. Μαγείρων τρόπον κατὰ μέλη καὶ μέλη κρεουργεῖν. emenda, κατὰ μέρη καὶ μέλη κρεουργεῖν. Hesych. Μεληδὸν, ἐπίβρημα· εἰς μικρὰ μέρη καὶ μέλη κοπτόμερον. Sic Judic. 19. 29. at de cadavere: 'In partes ac frusta concidere.' In Menechmo Plantina: 'Dedolabo assulatim viscera.' *Idem.*

Prostratus] Glossæ: 'Prostratus, κατεστρωμένος.' *Idem.*

Ac præventus vulneribus] Pontan. l. II. Anal. c. 15. *præmeniens.* Omnes male, ut liquido ostendit Pricæus. 'Acceptis vulneribus occupatus per suos pro occiso sublatus.' Cæs. l. III. de B. Civ. c. 109. ubi ineptiunt legentes *occipitis*, *velsupinatus*. Ibi vide, et Vell. l. II. c. 50. Wopkens. Misc. Obs. v. VIII. p. 28. Ad rem Cic. pro Sextio c. 37. 'Multis vulneribus acceptis et debilitato corpore contrucidato, se objecit exanimatus; neque ulla alia re ab se mortem nisi opinione mortis depulit,' &c. In D'Orvill. et pr. *Oud.* *Ac præventus vulneribus]* Expositorum unus, 'cruentus vulneribus:' duo alii, 'pene moriens vulneribus.' Pontanus *Analect.* II. 15. 'Præmeniens vuln.' Priores licentiose satis, iste tertius illepide. Qui Appuleium sincerum vult, re-

ceptam lectionem tueatur. *Præventum*, 'occupatum' vocat, vel 'impeditum.' Infra lib. x. 'Insita matribus pietate præventa, descivit ab obsequio mariti:' et eodem libro: 'Si vere peremptus, si vere morte præventus est,' &c. Firmicus Mathes. VIII. 26. 'Multarum mulierum amore præventos.' Tam parum noti Appuleio qui apud ipsum tandiu diversati: id est, qui manibus eum triverunt, Notisque illustrarunt. *Pric.*

Quod solum restabat, simulat se mortuum] Lactantius VI. 20. 'Quin etiam percussos jacentesque repeti jubent, et cadavera ictibus dissipari, ne quis illos simulata morte deludat.' Consule quæ benigne ad Act. XIV. 20. adnotavimus. *Idem. Deprecatur periclitanti sibi ferret auxilium, seque cum suo sibi asino tantisper occultaret*] Apud Plautum Rudente: 'Nunc tibi amplectimur genua, egentes opum, &c. Ut tuo recipias tecto, servesque nos.' Supra hic lib. VI. 'Miserandæ Psychæ animæ, &c. subsiste: inter istam spicarum congeriem patere vel pauculos dies delitescam.' *Idem.*

Nec oblitus ille, &c.] De hac loquendi formula vide supra pag. 77. notata. *Idem.*

In superius cœnaculum] Fux, in *cœnaculum* attracto absque *superius*. Verum injuria abesset. Cœnacula Latinis authoribus sunt contignationes et contabulationes, ad quas scalis ascenditur. Vitr. lib. II. cap. 8. 'Ergo,' inquit, 'cum recipere non posset area plana tantam multitudinem ad habitandum in urbe, ad auxilium altitudinis ædificiorum res ipsa cœgit devenire. Itaque pilis lapideis, structuris testaceis, parietibus cæmenticiis, altitudines extractæ, contignationibus crebris coartatæ, et cœnaculorum summas utilitates perficiunt et despectationes.' Ex hoc loco Vitruvii forte in leg. 5. et interdum, de iis qui dejecere, legendum: *Quod si ex mæniano cœnaculi, non ex mædiano,*

ut ubi vulgo scriptum. 'Ergo mænianis et contignationibus variis alto spatio multiplicatis populus Romanus habet sine impeditone habitationes.' Hæc gravissimus author. Ubi notandum, vocem *mæniani* ad illam superiorem *despectationes* spectare. Alioqui confudisset *mæniana* cum *cœnaculis*, quod fortasse (Inratius enim id non assevero) verum est: nam pergulæ ipsæ, quas quidem cum *mænianis* easdem esse dicunt, *cœnacula* sunt. Tertull. advers. Valent. elegantissime etiam, 'nostra,' ait, 'omnia cœnacula in ædicularum disposita sunt formam, aliis atque aliis pergulis superstructis, et unicuique Deo per totidem scalas distributis, quot hæreses fuerunt. Meritorum factus est mundus, insulam Felic. credas tanta tabulata cœlorum, nescio nbi; illic etiam Valentiano-rum Deus ad summas tegulas habitat.' Ergo *cœnacula*, idem quod *mæniana*, idem quod *pergula*, quæ fortasse etiam *Chalcidia* appellata Vitruvio lib. V. cap. I. et Aus. Perioch. in Odyss. quod enim Homerus dixerat *ὑπερφῶν*, vertit ille *Chalcidium*; et certissimum est, *cœnacula* et *pergulas* ita vocari. Glossaria Philoxeni: 'Pergula, *ὑπερφῶν καὶ ἰχρα.*' et alibi: *μυσόδη, ὑπερφῶν, ὄροφῆ, στεγνὸν οἰκημα.* et alias: 'cœnaculum, *ὑπερφῶν καὶ δῆαιτα.*' Quamquam non me latet alias esse *mæniani* et *pergulæ* notiones, quas indicare posset solus Glossarii locus supra citatus. Cœnacula et pergulas varie expressit Juvenalis Sat. III. 'Ultimus ardebit, quem tegula sola tuetur A pluvia, molles ubi ponunt ova columbæ:' et alibi, 'rarus venit in cœnacula miles.' Bibaculus apud Suet. de Val. Catone Grammatico: 'Quem tres coliculi, selibra farris, Raceni duo, tegula sub una, Ad summam prope nutriant senectam.' Itaque in ædificiis Romanis a prima contignatione, quæ plano pede aditur, cæteræ *cœnacula*

appellatæ, ut non immerito hic Noster ad differentiam 'cænaculum superius' dixerit, quod etiam 'scandulare tectum' pag. 25. videtur nominasse, nimirum quod esset scandulis, ut solet, coartatum, compagiatumque iustitino opère. Ex his omnibus apparet, quæ fuerint stabula, qui cænacolarii, quorum frequens lectio in lib. nostris. Cænaculariorum in l. II. § soluta, de pignerat. act. qui dicuntur cænaculariam exercere in libro I. § sed et signis, de iis, qui dejec. vel effuder. D. fuere enim, qui cum insulas conduxissent a dominiis ædium, cænacula postea et cellas singulis diversitoribus locarent, et non paucas pensiones corraderent. Itaque cænacularius in Glossis Græco-Latinis interpretatur *σταθμοῦχος*, ὃ τὰ ἐνοικεῖα τῆς οἰκίας συνάγων, ut ex ipso quasi dominus ædium videretur. Ideo aliis Glossis *Domnedius* vocatus. Hinc pendet interpretatio loci illius apud Arbitrum: 'Jam enim faxo sciatis non viduæ hanc insulam esse, sed M. Manucii.' Vidua enim cænaculariam exercebat in insula M. Manucii. Porro ut id obiter notem, peregrini erant et plebei, ut plurimum, qui has cellas et cænacula locabant. Loci, quos ex Juvenal. et Suetonio advocavimus, id aperte ostendunt. Osteudit et Prudentius illo versu lib. I. adversus Symmachum: 'Omnis qui celsa scandit cænacula vulgus.' *Roald.* Vide etiam Pricæum. In Vitruvii loco e Mss. Voss. Reg. Franek. legendum: *coaxatæ cænaculorum ad s. utilitates perficiunt disparationes.* Ad Salm. ad Soliu. p. 708. Wesseling. l. I. Obs. c. 18. Comm. ad Cæs. lib. VII. B. G. 28. *Oud. Meque per scalas, &c. in superius cænaculum attracto, hortulanus deorsus in ipsa tabernula direpit in quandam cistulam*] 'Superius cænaculum,' est *ὑπερφῶν, ἀνώγειον.* Jupiter apud Plautum: 'In superiore qui habito cænaculo.' Vide ad Act. I. 13. notata. Gentilis in Commen-

tario ad Apologiam pag. 290. *deorsus* heic, pro *deorsus* scribit: quod nempe in cistas et talia correptentes, comprimere se soleant, et contorquere: adducitque in eam mentem Horatium, ad loco importuno. Nil ego mutandum contendo. 'Deorsus derepere,' ut VIII. 'Deorsus delabi:' taberna etiam (quæ deorsus posita) cænaculo superiori disertim manifesteque opponitur: quod cum satis cuivis candido, non cavillatori, posse facere videatur, apponam tamen et Donati in Adolph. III. 3. locum, quo minor sit dubitandi occasio: 'Veteres' (inquit) 'ganeum meritoriam tabernam dixerunt, ἀπὸ τῆς γᾶς, τούτ' ἐστι, τῆς γῆς' quod ipsa sit in terra,' (Appuleius *deorsus* dixisset,) 'non, ut cænacula, superius.' Pro *direpit* scribendum *derepit.* Vide supra pag. 67. dicta. Plinius VIII. 36. de Ursis: 'In arbores aversi derepunt.' *Pric.*

PAG. 207 *Et supergesto delitescit orificio*] Lectionem istam Mss. nullis iubentibus, non equidem immutabo. Proponere tamen liceat an *superjecto* legendum. Amnians lib. XXV. 'Obrutus est saxorum multitudine superjecta.' Onomastico vetus: 'Superjacio, ἐπιβάλλω.' 'Orificium cistæ' hic, ut X. 'Orificium urnæ.' In eodem vet. Onomastico: 'Orificium, στόμα.' *Idem.*

Velut emersus gravi crapula, nutabundus, &c.] Titubans et vacillans, ut solent crapula laborantes. Glossarium: 'Vacillantes, κραταλῶντες.' *Idem. Nutabundus*] Salvianus lib. VI. 'Ad gressum nutabundi.' Supra hic lib. VI. 'Nutanti capite claudicare.' *Idem.*

Confususque de impotentia deque inertia sua quidquam ad quenquam referre, &c.] Supra hic: 'Non uxori, non ulli familiarium cordolio patefacto.' Longus de Methymnæis juvenibus, ut miles iste, strenue plagis multatis: 'Ἐκκλησίαν συήγαγον τῶν πολιτῶν, καὶ ἰκετερίας θέντες, ἰκέτευσ'

τιμωρίας ἀξιωθῆναι τῶν μὲν ἀληθῶν λέγοντες οὐδὲ ἐν, μὴ καὶ προσκαταγέλαστοι γένοιτο, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ὑπὸ ποιμένων παθόντες. Ubi et consonam fere disparitatem videmus discrimini, quod hoc loco inter hortulanum et militem. *Idem.*

Sed tacitus injuriam detorans] 'Multa gemens ignominiam, plagasque superbi Victoris.' Seneca IV. 37. de benef. 'Injuriam tacitus tulit.' *Idem.*

Istas tunc clades enarrat suas] *Meior vett. editt. et Mss. lectio: Istam t. cladem e. suam.* Lib. IV. 'Miseri parentes tanta clade defessi,' &c. Lib. VIII. 'Nequiens idoneum exitium tantæ cladi reddere:' et X. 'Magnam domus cladem,' &c. *Idem.*

Contubernio] *Glossæ: 'Contubernium, συνοικέσιον, συσκήριον, σύνσιτον στρατιωτῶν.'* *Idem.*

Militaris sacramenti] *Ibidem: 'Sacramentum, ὄρκος στρατιωτικός.'* *Idem.*

Ob amissam spatham] *Vide Lipsium de Milit. Rom. lib. V. Idem.*

Signis nostris enotatis, investigationi &c. darent operam] *Apposite Clemens Alexandrinus Stromat. VI. 'Ἔστιν ἡ μὲν ζήτησις, ὄρμη ἐπὶ τοῦ καταλαβεῖν, διὰ τινῶν σημείων ἀνευρίσκουσα τὸ ὑποκείμενον.' Heic signa malim restrictius vestigia significare: quo spectant Hesychii illa: 'Ἰχνηλατῆσαι ἐκ τῶν ἰχνῶν ζητῆσαι τινα. Vide I. III. ff. de fugit. Ut ex vestigiis feras hominesque, ita ex signis res ac veritatemprehendimus. Hinc fit, ut signa pro vestigiis, et e converso vestigia pro signis ponantur. Quintilianus V. 9. 'Signum vocant σημεῖον, quamquam id quidam indicium, quidam vestigium nominaverunt.' Et vide heic totum militum contubernium unius, etsi debitas, plagas ulcisci aggressum. Apud Juvenalem, sive de commodis militiæ Scriptorem, post Pagani illa: 'Nec mihi deerit Ultio, si justæ defertur causa querelæ.' sequitur, 'Tota cohors tamen est ini-*

*mica, omnesque manipuli Consensu magno efficient curabilis ut sit Vindicta, et gravior quam injuria: dignum erit ergo Declamatoris Mutinensis corde Vagelli, Cum duo crura habeas, offendere tot caligatos? Millia clavorum?' Ubi ad oram libri sui qui penes me, (ex ingenio, an ex Ms.?) vir eximius Josias Mercerus: tot caligas? tot Millia clarorum? quæ lectio quantum præstet vulgatæ quid opus demonstrare? *Idem.**

Nec defuit ricinus perfidus] *Hesiodus: Πῆμα κακὸς γείτων, ὄσσον τ' ἀγαθὸς μεγ' ὄνειρα. Julianus Epist. 20. Γέιτονα μὲν ἔνεστιν ἐχθρὸν ἔχειν. supra lib. I. 'Cauponem vicinum, et ob id æmulum,' &c. *Idem.**

Tum commilitones, accersitis Magistratibus, &c.] *En aliam διασειμοῦ speciem, ipsorum magistratuum additionem, ut publica auctoritate freti commodius grassarentur. Hanc, inter alias, speciem respicit I. VI. § de offic. Præsid. Τὸν ἄρχοντα ἐπ' οἰκίαν οὐ τις ἀποκρύπτεται ἐπάγειν, habemus VIII. 6. apud Jul. Pollucem. *Idem.**

Vasculum urgenteum] *Juvenalis: 'Argenti vascula puri.' *Idem.**

Tunc Magistratus, et damno Præsidis nomine cognito, &c.] *Lectio nihili, quæ tamen libros omnes impune pervagatur. Scribe, et damno, et Præsidis nomine cognito. *Idem.**

Denunciant hospiti, nos dedere potius quam subiret] *Infinitivum Græcum esse monerat Pricæus, forsitan quia in Edd. Scriv. invenit dederet: uti olim quoque hic malui. Sed lib. X. p. 240. 'Causæ patronis denunciatur præco, neque principia dicere, neque miserationem commovere.' Adi et ad p. 194. 'Persuasi uxorem secedere.' Sub seq. subiret facile subintelligas ut. Vide Duker. ad Liv. lib. XXXVII. c. 37. et me ad Cæsar. In Coll. Voss. est reddere. Oud. Veniunt ad diversorii nostri fores, claraque voce denunciant hospiti nostro, nos quos occultaret apud se, &c. dederet] Similia,*

at in re dissimili, *Judic.* 19. 22. *Περικύκλωσαν τὴν οἰκίαν, &c. καὶ εἶπον πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν κύριον τῆς οἰκίας, ἐξάγαγε τὸν ἄνδρα τὸν εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν σου, &c. Dedere* (sic ubique enim, non *dederet scriptum*) ex usu Græco est. *Pric.*

Salutique studens ejus quem in suam receperat fidem] Id est, 'in suam opem et auxilium:' ita ad *Andr.* 14. 3. Donato exponente, *Cornelius Nepos* de *Eumene* : 'Amicum' (*Perdiccam*) 'non deseruit, neque salutis quam fidei cupidior fuit.' Et proprie hoc loco *receperat*. *Ulpianus* lib. 1. § 2. de *serv. corrupt.* 'Recipere, est refugium abscondendi causa alicui præstare, vel in agro suo, vel in alio loco, ædificiove.' *Idem.*

Nec vidisse quidem illum hortulanum contendit] *Plutus* apud *Aristophanem* : 'Ἦν μὲν γὰρ εἰς φειδῶλιν εἰσελθὼν τύχῳ, Εὐθὺς κατάρυξέν με κατὰ τῆς γῆς κάτω. Ἐάν τις προσέλθῃ χρηστὸς ἄνθρωπος φίλος, Αἰτῶν λαβεῖν τι μικρὸν ἀργυρίδιον, Ἐξαρνός ἐστι μηδ' ἰδεῖν με πώποτε. *Supra* *heic* l. vii. 'Infit dejerans, nullum semet vidisse rectorem,' &c. *Idem.*

Contra, commilitones, ibi nec uspiam illum delitescere, &c. contendebant] Apud *Plautum* ille in *Milite glorioso* : 'Me homo nemo deterruerit, quin ea sit in his ædibus.' *Idem.*

Scrutinio] *Glossæ Græco-Latinæ* : 'Ζήτησις, controversia, scrutinium, quæstio.' De hoc scrutandi ritu elegans locus *Petronii Arbitri Satyrico*, qui longior, quam ut debeat hic describi. *Colv.* Vide ad ejus c. 47. *P. Pithæi* lib. ii. Subs. c. 17. *scrupitio* *Pal.* et *D'Orv. Oud. Scrutinio detegere*] In lib. iii. ff. de *fugit.* 'Scrutari cubilia et vestigia occultantium.' *Pric.*

Inmissis lictoribus] In persecutione furti *Veteres* solebant etiam obsignata et minutissima quæque excutere. *Petrus Pithæus Adversar.* lib. ii. c. 19. *Elmenh.*

PAG. 208 Publicis ministris] *Fux. ministeriis.* ut infra : 'donec jussu magistratum ministeria publica.' *Ulp.* lib. i. de *servis fugit.* 'in publicum deduci intelliguntur, qui magistratibus municipalibus traditi sunt, vel publicis ministeriis.' *Roald. Ministeriis.* *Vulg. ministris.* *Colvius. Bert. ministris.* *Elmenh.* Minus bene *ministris* in *Pith.* *D'Orv.* et *Edd.* ante *Colv.* Vide ad lib. iii. p. 44. 'Me publica ministeria perducunt.' In *Oxon. Guelf. sec. publicæ. Oud.*

Utriusque] *Legendum est utrinque secus,* ut sit sensus : contentio crescit violentia ex utraque parte, militum scilicet et hospitium : cum milites asseverarent pro comparato hortulanum et asinum intra ædes delitescere : hospes vero obstinate pertinaciterque denegaret. *Beroald. Tunc gliscit violentior, &c.*] *Silius Italicus* : 'Gliscit Eliseo violentior ira tyranno.' *Glossæ* : 'Αὐξάνεται, augetur, gliscit, crescit.' *Pric.*

Pro comperto, &c. asseverantium] 'Pro comperto asseverare,' est quod l. *Timoth.* i. 7. et *Tit.* iii. 8. *διαβεβαιώσθαι. Idem.*

Domini numen] *Lego Deum numen,* pro *Deorum* : locutio est apud *Veteres* usitatissima. *Beroald.*

Quidnam sibi vellet tumultus ille] Et hoc ex *Græco* usu. *Act.* ii. 12. *Τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι* ; vide et *Act.* xvii. 20. 'Quid iste fert tumultus?' apud *Horatium* *legas. Pric. Per quandam fenestram, &c. prospicere gestio*] *Lucianus* : *Διακίπτω, &c. διὰ τῆς θυρίδος.* sic *Proverb.* vii. 6. in *Græco*, ἀπὸ θυρίδος παρακίπτειν. *Idem.*

Collinatis oculis ad umbram m.] Sic omnino scribendum, non *collimatis*, auctoritate optimorum et vetustissimorum codicum. Est autem *collinære* jaculum ad scopum aliquem dirigere, non autem, tangere propositum, ut perperam non vulgi tantum putant, sed docti etiam multi, quorum *Muretus* fuit, scribit : 'nec per-

itissimos quidem jaculatores semper collineare,' sive, ut ipse mavult, *collimare*. Cicero enim hastam aut sagittam aliquo collineare dicit. Et Agell. lib. ix. c. 1. 'Si in editoria mittas, et ad percipiendum superne aliquid manus et oculos collinees, quo motus a te datus fuerit, et telum ibit, quo jeceris.' Supra pag. 61. *Sciopp. in Symb. Collimatis oc.* Alii, *collineatis oc.* Recte. *Elmenh.* Pius ad Plant. Bacch. vii. 11. 12. *Burm.* Quibus in Codd. *Sciopp.* invenerit *collineatis*, nescio. Mei omnes cum Edd. Vett. et vulgaribus dant *collimatis*; nisi quod in D'Orvill. sit *combinatis*. Quidam a *linis* probare sunt conati auctoritate Glossarum: 'Collimare, στοχάζεσθαι.' 'Collinio, καταστοχώ.' Sed et illic potius rescribendum *collinari* seu *collineare*. Sic *delinearet* abiit in *delimaret* in Florid. N. 7. Recte igitur *Sciopp.* cum Elm. Scriv. *Pric. collineatis* probat. Consule Gronov. ad Gellii locum, ac Vorst. de Latin. mer. susp. c. 23. In Flor. N. 23. 'Collineato pro fronte situ, et conniventibus ad regulam lineis:' ubi eadem confusio. Sed recte Salmas. ad Solin. p. 118. minus bene tamen ibi legens *obliniarerint*. Rectum *oblinaerint*. Oud. *Collinatis oculis*] *Collineatis* excusum volui. In vetere Onomastico: 'Collineo, καταστοχώ.' Vide *Scioppii* Notas. *Pric.*

Magnus continuo clamor exortus est] Lib. x. 'Clamor exurgit consona voce cunctorum.' *Idem.*

Emersis] Legi potest *emensis*: utraque lectio probabilis. *Beroald.*

Injecta manu, me velut captivum detrahit] Vide supra pag. 43. notata. *Pric.*

Oblatum magistratibus] In Cypriani passione, ex cænobii S. Victoris Ms. 'Cyprianum Galerius Maximus Proconsul, alia die, &c. offerri sibi præcipit.' Vide supra pag. 54. dicta. *Idem.*

In publicum deducunt carcerem] Sic

et infra x. loquitur: supra vii. 'publicam custodelam' dixit. Vide ad Act. xv. 18. adnotata. *Idem.*

Unde e. de prospectu et umbra asini n. e. fr. procerhium] Alium de umbra asini, atque de prospectu illius adagionem fuisse, certum est, illumque antiquum fuisse Platonis, Demosthenis, aliorum scripta clamitant. De *prospectu asini*, ex historia, quam Apuleius hic narravit, originem traxisse, testis quoque in narratione eadem Lucianus. (Tom. ii. 613.) Quapropter adductus sum, ut putarem scribendum, *de prospectu, ut de umbra asini*. Tu vide, summe hoc loco inductus. *Steeccch.* De hoc proverbio vide reverendissimum et immortalitate dignissimum senem, Andream Scotum, quem virum propter eximiam eruditionem, humanitatem singularem, et studium indefessum de patribus et politioris literaturæ scriptoribus bene merendi, eximie amo. *Elmenh.* Hæc e glossa irrepsisse arbitror. *Scrivær.* Ei ad sensum præbet Floridus. Ego malletm *Stewechii* sententiam sequi, vel *et umbra*, tanquam e glossa et veteri proverbio natum, simpliciter delere. Quia diserte Lucianus proverbiam *βου παρακίψεως* hinc ortum scribit. De ntroque proverbio, perperam in vulgatis Appuleii exemplaribus nunc commixto, agunt hic late Beroaldus et Floridus. Edd. Junt. Ald. *unde est.* Oud. *De meo prospectu*] Quod scilicet per fenestram prospiciens, me et hortulanum prodidissetm. Ex prospecto et umbra Lucianus sic: *κάκτοτε ἐξ ἐμοῦ πρώτου ἦλθεν εἰς ἀνθρώπους ὁ λόγος οὗτος, ἐξ βου παρακίψεως*: id est, 'tunc primum ex me hic sermo inter homines ortus est ex asini prospectu.' *Beroald.* *Ex asini prospectu*] Proverbium hoc, *ex prospectu et umbra asini*, significat, ex re insperata sæpe magnas res prodi atque manifestari, adducique in discrimen: sicut ex prospectu asini detectus est et proditus

hortulanus delitescens : interpres Luciani proverbium hoc, ἐξ ὄνου παρακύψεως, parum eleganter interpretatur 'Ex asino conspecto : ' cum fuerit dicendum, ' ex asini prospectu : ' quod et verba Græca significant, et docet Lucius noster : apud Græcos celebre est id proverbium ἐξ ὄνου παρακύψεως, de his qui ridicule calumniantur. Ferunt enim asinum fregisse vasa fictilia in figuli officina, per fenestram prospicientem : unde asinus in jus vocatus a domino tabernæ, interrogatus cujus criminis insinularetur, dixit ὄνου παρακύψεως, id est, ' de asini prospectu.' Alii tradunt, quod asino conspiciente aves evolarunt, disruperuntque telam : quapropter dominus telæ asinarium in jus vocavit, qui rogatus, Quam ob causam reus fieret? dixit, ' Ex asini prospectu : ' unde natum est adagium. Sed attende quæso lector, et nunc mihi totus adesto, quod cum Lucianus tantum dixerit ex prospectu asini natum proverbium, Noster addidit, ' de prospectu et umbra ; ' scito non hoc simpliciter intelligendum, propter umbram asini, ad quam unus commilitonum oculos direxit, et ex ea deprendit hortulanum delitescentem : sed ut ego sentio, clanculum et dissimulanter alludit ad proverbium alterum Græcum ὑπὲρ ὄνου σκιᾶς : id est, ' de umbra asini, ' quo uti solemus de iis, qui desiderant nosse futilia et frivola, minimeque utilia.

Cujus meminit Menander in Enchiridio, et Plato, et alii complusculi. Ductum autem est proverbium ex fabula, qua traditur, juvenem conduxisse mercede asinum, et cum sub umbra asini per meridianum æstum quiescere vellet, exturbatum esse ab asinario, asserente se illi asinum tantum locasse, non umbram. Ex hoc ventum est in judicium ab utroque : quod cum olim in judicio causæ capitalis coram judicibus fastidiosis recitasset Demosthenes, et illi mox expergefacti fabellæ lepiditate, ceperent noscere quis fuisset exitus rei, subjunxit orator oppido quam tempestiviter et scite : ὑπὲρ ὄνου σκιᾶς ἀκούειν ὧ ἄνδρες ἐπιθυμείτε, ἀνθρώπου δὲ κινδυνεύοντος ὑπὲρ ψυχῆς οὐδὲ τῆς φωνῆς ἀνέχεσθε. ' o viri ' (inquit) ' cupitis de umbra asini? hominis autem pro anima periclitantis defensionem audire non vultis.' Sunt et illa apud eosdem Græcos de asino quoque celebrata proverbia, ὄνος πρὸς ἀδλον, ' asinus ad tibiam : ' ὄνος λύρας, ' asinus ad lyram : ' ὄνος, εἰς ἄχυρα, ' asinus in paleas.' Dicitur autem hæc parœmia de his qui præter spem incidunt in bona, illisque voluptarie fruuntur. Celebrant et illud, ὄνον κείρεις, ' asinum tondes : ' de hominibus inefficacia agredientibus, asinum enim tondere non possumus. Cui consimile est hoc, ὄνου πόκους ζητεῖς, id est, ' asini vellera quæris.' *Idem.*

METAMORPH. LIB. X.

Hoc decimo libro continetur militis cum asino ad civitatem accessus: facinoris muliebris ob amorem incastum infandumque luclenta descriptio. Asini duobus fratribus facta venditio, quorum alter pistor erat, alter coquus: mox fratrum, ob asini furtivam rapinam cibariam, dissidium atque contentio. Asini vita genialis et parasitica sub domino mitiore, ejusdemque cum matrona amorabunda concubitus: fœminæ scelestæ ad bestias damnatio. Judicii Paradis editio: asini fuga ex spectaculo. *Beroald.*

PAG. 209 *Propter eximiam impotentiam*] Scipsi olim *insolentiam*, ut libro præcedenti supra: 'Nec miles ille familiarem cohibere quivit insolentiam.' Nam sic apud Senecam Epistola XLII. legeram: 'At odit eos qui subita et magna potentia insolenter utuntur.' Sed monuit me liber meus vetus, ibi quoque legendum, 'qui subita et magna potentia impotenter utuntur.' Sic *impotenter* etiam apud Quintilianum Instit. lib. 1. 'Ne quid improbe, ne quid impotenter faciat, monendus est puer:' et ipsum Senecam de Beneficiis lib. IV. 'Qui non ipsis quas impotentissime fecit, speciem aliquam induet recti.' Itaque in Apuleio nihil mutandum: Seneca vero emendandus fuit. *Colt.* In Palat. et Coll. Voss. est *per*. Bene vero Colvius mutavit sententiam. Nec est quod dubitet Beroaldus et cum eo Floridus, an *impotentia* sumi hic debeat pro debilitate. Quo sensu quidam locutum esse volunt Auctorem lib. IX. p. 207. de eodem hoc milite: 'confususque de impotentia, deque inertia sua.' Nam et illic pro *insolentia*, qua hortulanum vite obtudit, ejus asinum abducere volens, sumi debet, ut infra p. 214.

'ad instar barbaricæ feritatis, et tyrannicæ impotentia.' De Phil. Mor. in f. 'Paucorum divitum impotentia se dedentes:' ubi vide Sciopp. et Elmenh. in Ind. Suet. Cæs. c. 77. 'Nec minoris impotentia vocem edidit.' Drakenb. ad Liv. lib. xxx. 16. xxxviii. 48. *Oud.* *Ob eximiam impotentiam*] Utrum ob invalentiam et imbelliam, an ob immodicam militaremque potentiam ac insolentiam, ambiguum est: constat enim militem vapulasse, cum ob infirmitatem virium (quibus hortulanus præpellebat) tum ob contumaciam impotentiamque tyrannicam, dum militariter cædem hortulano minitatur. *Beroald.* *Propter eximiam impotentiam eximie vapulaverat*] Servius ad Æneid. 1. 'Sunt quædam quæ pro locis intelliguntur, ut impotens: quod et satis, et minus, et nihil potens significat.' Glossarium: 'Impotens, &c. *ωμός*.' Beroaldus nodum hic in scirpo quæsit. *Pric.*

Pramicantem] Fulgorem in armis requirunt Imp. ad incutiendum terrorem. Plaut. Milite. Act. 1. Senec. 1. 'Curate ut splendor meo sit clypeo clarior, Quam Solis radii esse olim, cum sudum 'st, solent. Ut, ubi usus veniat, contra conserta manu Ocnlorum perstringat aciem in acie hostibus.' *Elmenh.* Oxon. Guelf. pr. *promicantem*. Ed. Bas. pr. *permic*. *Oud.* *Scutum cateris his longius lucens*] *Fux. scutum c. l. Abest lucens.* Corripi, *scutum cetra longiorem*. *Cetra* autem est breve scutum Hispanicum, cujus mentio infinitis authorum locis, præsertim apud Livium lib. VIII. Decad. 3. Ruffus etiam lib. III. de gestis Alexandri: 'Bactrianorum equitum duo millia fuere armati bipennibus forte brevibus, levibusque sentis; cetræ maxime speciem reddentibus.'

Glossograp. habet; cetram (ita enim legitur col. 399.) esse τὴν ἀσπίδα ληστροκλήν. Porro Veteres promiscue *scutus* et *scutum* dixerunt, ut 'clypeus' et 'clypeum,' et alia id genus. Rould. Ms. *cetera longiorem lucentem*. Colv. Πορρωτέρω ἀποσπίλβον. Mihi locus est suspectus, maxime quod in Lipsiano codice scriptum ait Colvius: *scutum cetera longiorem lucentem*. Forte: *cetera longe relucens*, vel, *ceteris longe prælucentem*. Sane simile quippiam latere puto. Sciopp. in *Symb.* Alii notarunt, in antiquis libris legi: *cætera longiorem lucentem*. Fortasse: *cæteris longe relucens*. Sed scripserat Apuleius: *cætris his longius relucens*. His, id est, vulgaribus. Nam V. C. *cetra longius lucentem*. Wowerius. Fl. 2. et Lipsii liber, *cætera longiorem*. Wower. *cæteris his l. relucens*. Scioppius, *cæteris longe prælucentem*. Elmenh. Hæc certo certius sunt corrupta. Sed non recte a viris doctis castigata. Ac primo nulli bono sunt illa *cæteris his*. Si ista valerent, debuisset Appuleius simul monstrasse illa scuta cetera. Quare abeat τὸ *his*, quod est in nullo Cod. Valer. Flacc. lib. 1. 403. 'tantum hæc aliis excelsior hastis Splendet.' Verum nec convenit τὸ *cæteris*. Nam scutum hic aliud erat nullum, præter unius militis, sicut 'galea' et 'lancea.' In Mss. ad unum omnibus est *cetera*. Quare etiam Modius coniciebat vel *scutum et cetram longius lucentem*, vel sc. *cetra longiorem lucentem*. Posterius non intelligo, prius valere nequit. Cui enim bono uni militi *scutum* et *cetra*? Non capio etiam lectionem Ed. Vulc. sec. *cetra his longius lucentem*. Appuleium de *cetra*, quæ nihil ad rem facit, hic cogitasse nullus credo. *Cetera* nullum habet sensum. Sed miror, viros doctos non advertisse, deesse verbum, a quo pendeant Accusativi, vel abundare mox pronomen relativum *quæ* vel *quam*, cui nunc jungi debet *composuerat*. Hinc in Interpretatione

interpolavit Floridus sic: 'Imposuerat mihi galeam et clypeum, qui longius emicabat reliquis illis.' Scilicet in Palat. Oxon. Par. Guelf. utroque est, *cetera longiorem lucentem*, in Flor. Fux. Reg. D'Orv. Lips. *cetera longiorem lucentem*. Hinc suspicor, litteram *m* loco suo excidisse, et hinc natam corruptelam; dum dederat Appuleius aliquod verbum, sive *ceperam*, sc. dorso meo, vel *gerebam*. Frequens enim confusio est τῶν *c* et *g*. Sic fere lib. viii. p. 162. &c. 'Gerebamus infantulos,' &c. et similia: quare se eodem libro *gerulum* vocat. Hinc ex *longiore lucentem* facilima est emendatio, *longius lucentem*, sive *longius relucens*, ut bene ediderunt Elmenhorstius ac sequentes. Nam masculinum genus *lucentem* sine dubio dederunt quidam librarii existimantes, convenire debere cum *longiorem*: licet *scutus* masculine dixerit olim Turpilium in Demiurgo, teste Nonio de Indiser. Gen. p. 226. Ed. Merc. Æn. viii. 93. 'fulgentia longe Scuta.' 623. 'longeque refulget.' Si tamen cui placet magis, *cetra longius relucens*, ejiciat omnino pronomen, quod non nihil ob varietatem numeri mihi suspectum est. Nam Mss. Flor. Lips. D'Orv. Reg. Ed. Colv. enique seqq. habent *quam*, sed Pal. Oxon. Par. Fux. Pith. Guelf. pr. cum Edd. Vett. *quæ*, melius, iudice Pricæo. Et sane non *lanceum* molo, verum etiam *galeam* et *scutum*, lanceæ suspensa in tropæi modum, sedulo ad terrendos viatores composuerat. Male enim Vlitius exponit cuspidem super longissimum hastile exaltatam, ad Gratii Cynege. vs. 118. 'Quam longa exigui spicant hastilia dentes.' Oud.

Sarcinis propriis onustum] Apposite in Glossario: 'Σκεῆ στρατιωτικά, sarcinæ.' Seneca cap. 12. Consol. ad Helviam: 'Milites quotam partem rerum suarum secum habent! cum omnem apparatus castrensis

disciplina submoveat.' At hic extra expeditionem agebat. *Idem.* Longius relucens] Suidas: Τηλαργές· λίαν λαμπρόν, πόβρωθεν φαῖνον. *Pric.*

Sic etiam lance.] Vnlg. sed etiam. Ms. hastisti, pro hastili. Colvius. Bert. sed et l. Elmenhorst. Nullus eod. consentit Lipsiano, ut edidere Colv. Vulc. et Elmenh. in τῶ sic, prave. Fraudi videtur illis fuisse Ellipsis τῶν non solum frequentissima. Immo eum Bertin. dant Pal. Pith. Guelf. ambo, Oxon. Par. sed et. Optime. Sive præterea. Vide me ad Suet. Tib. c. 59. Infra p. 214. 'Tanta indignatione curiam, sed et plebem inflammaverat:' et passim. Neque aliter e Mss. legendus locus Septimii de B. Troj. lib. 11. c. 4. 'Ceterum in ea pugna utriusque exercitus interfecti multi mortales, sed et vulnerati pars maxima, prorsus nullo, aut perpaucis cladum' (Mss. *cludem* vel *clade*) 'belli ejus expertibus.' Aliter vulgo. *Lognissimo* in Oxon. *conspieum* Guelf. pr. *Oud.* Lanceam longissimo hastili] Cum Lucianus hunc in Macedonia militem fuisse describat, intelligimus sarissam significari: etenim sarissa (ut docet Elianus in Tacticis) lancea est, qua utitur phalanx Macedonica, longitudine 14. cubitorum: quorum duo manus continent, reliqua 12. prominent: inde sarissophori a nostris scriptoribus dicti, qui sarissas gestant. *Beroald.*

Quam scilicet, &c.] Melius Oxon. Quæ s. *Pric.*

Propter terrendos] Guelf. pr. *propter terr.* Male *Pricæns* cogitavit, ad *propter terrendos*. Terrere quidem viatores, sed non simul fugare volebat miles. Eam tamen vim inesse verbo *proptererrere*, alibi docuimus. Ceterum perperam *Beroaldus lanceam* interpretatur sari-sam, aïens, Lucianum, huoc hominem in Macedonia militem fuisse, describere. Minus sane adtente inespexit Lucianum, qui tom. 11. p. 611. scribit, eum adpellasse hortu-

lanum τῆ Ἰταλῶν φωνῆ. ut Noster p. 205. Sed p. 613. ait militem, de quo nihil hic amplius, vendidisse famulo viri ditissimi ex Macedonia urbe Thessalonice, ejusque conservo fratri; ut refert Noster demum p. 219. pro more alias fabulæ interserens. *Oud.* Propter terrendos, &c.] Sic etiam Oxon. Ms. Cogitabam ad propter terrendos. Lib. 1v. 'Nam et ursæ facies, &c. ad propter terrendos, si qui de familia forte vigilassent, videbatur opportuna.' Virgilius: 'Adverso proterret equo:' supra hic lib. viii. 'Facibus feras proterrebant.' *Pric.*

Miseros viatores] Lib. viii. 'Miseros homines, et laboriosos viatores.' *Idem.*

Confecta campestri, &c. via, ad quamdam civitatulam pervenimus] Lib. viii. 'Campestres emensi vias, civitatem quandam populosam, et nobilem, &c. pervenimus.' *Idem.*

Cujusdam decurionis] Gloss. 'Δεκάρχης, decurio.' *Idem.*

Ad præpositum suum qui mille armatorum ducatum sustinebat] Firmicus 111. 5. 'Faciet nihilominus armatos, præpositos, tribunos, vel minoris loci duces,' &c. Glossæ: 'Ducatus, ἡγεμονία.' In loco Firmici legendum videtur *armatorum præpositos*. Onomast. vetus: 'Armati, ἔνοπλοι.' De 'mille armatorum ducatus' vide l. 1. ff. de testam. milit. *Idem.*

Designatum facinus] Prave et perperam factum. *Designare* est rem novam facere, in utramque partem, et bonam et malam. Prave et recte facta, *designata* apud Veteres dicebantur: hic in malam partem ponitur. *Designatores* dicti, qui ludis funebribus præsunt: ob eam causam (ut credit Donatus) quod in ipsis ludis multa fiant nova et spectanda. Terentius in Adelphis: 'Modo quid designavit?' *Beroald.*

PAG. 210 *Ad librum profero*] Infra heic: 'Quæ comperi, ad istas literas proferam.' *Pric.*

Juvenem filium probe literatum, atque ob id consequenter pietate ac modestia præcipuum]. In Tabula Cebetis: Γράμματα καὶ μαθήματα, ἃ καὶ Πλάτων φησὶ ὡσανεὶ χαλινοῦ τινος δύναμιν ἔχειν τοῖς νέοις. Philo in perì τῆς εἰς τὰ προπαίδ. συνοδ. "Ὡσπερ ἐν οἰκίαις αἰλαιοὶ πρόκεινται κλισιάδων, ἐν δὲ πόλεσι τὰ προάστεια, δι' ὧν εἴσω βαδίζειν ἔνεστιν οὕτως καὶ τῆς ἀρετῆς πρόκεινται ἐγκύκλια, ταῦτα γὰρ ὁδὸς ἐστὶν ἐπ' ἐκείνην φέρουσα. Scholiastes ad Equit. Aristoph. Ἡ παιδεία τοὺς ἀτόπους λογισμοὺς ἐκτρέπει. et post: 'Ὡς τῆς παιδείας ἰκανῶς καθιστοῦσης, ἀποδιῶξαι καὶ ἀπελάσαι τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς. In versu Græco: "Ἀπαντὰς ἡ παιδεύσεις ἡμέρους ποιεῖ. Demosthenes in Amatorio: "Ὀλως μὲν ἅπαντα φύσις βελτίων γίγνεται παιδείαν προσλαβοῦσα. Ammianus Marcellinus l. xxix. 'O præclara informatio doctrinarum, &c. quæ vel vitiosas naturas sæpe excoluisti.' Cominæus l. x. 'Multos novi quos a pravis et illaudatis consiliis eruditio sola retraxit.' Ab his non multum discedit quod de Theramene III. 2. Valer. Maximus: 'A literis ac doctrina virilitatem traxit.' ita enim legendum putem, non, ad doctrinam, ut in excusis: τὸ consequenter post ob id fortasse abundare videatur. Q. Curtius lib. iv. 'Non recto itinere, sed majore, et ob id tutiore, circuitu.' Ibidem: 'Avidum certaminis, atque ob id incautius in se ruentem.' Appuleius ipse lib. i. 'Cauponem vicinum, atque ob id æmulum:' et post, 'Civitatem, &c. in summo montis exasperati vertice sitam, et ob id aquis sterilem.' l. viii. 'Diurnis potationibus exercitatus, atque ob id factionibus latronum male sociatus:' et ix. 'Imbre nimio madefactus, atque ob id ab itinere directo cohibitus.' At merito locum heic implet, nimirum διακριτικῶς positum. Exculti studii consequenter boni sunt, non autem necessario. Apud Cebetem ubi supra: Πότερον δὲ ἀνάγκη ταῦτα (μαθήματα) λαβεῖν, εἰ μέλλοι τις ἕξει

Delph. et Var. Clas.

πρὸς τὴν ἀληθινὴν παιδείαν, ἢ οὐ; 'Ἀνάγκη μὲν οὐδεμία, ἔφη, χρῆσιμα μόντοι ἐστί. Multi enim nullis literis adjuti vendi normam optimam sequuntur: alii eruditionis nomine conspicui laud nunquam ad meliorem frugem evadunt: at hæc est virtus literarum; ut bonas indoles citius ad perfectionem ducant: certe pessimas, saltem ad aliquid, refrænent ac colibeant. Idem. Pietate ac modestia præcipuum] Oxon. Pietate modesta præcipuum: quo accedit et Lipsianus Ms. Idem.

Vel talem] Adposite Ovid. Epist. xx. 227. 'Adpeteres talem vel non jurata maritum, Juratæ vel non talis habendus erat.' Oud. Quem tibi quomque provenisse cuperes, vel talem] De liberis et parentibus Plautus in Mostellaria: 'Expoliunt, docent literas, jura et leges, Sumptu suo et labore nituntur, ut Alii sibi esse illorum similes expetant.' C. Marius apud Sallustium: 'Si jam ex patribus Albini et Bestiæ quæri posset, mene an illos ex se gigni maluerint, quid responsuros creditis, nisi se liberos quam optimos voluisse?' Hadrianus inter laudes Commodi apud Dionem Cassium: Οἶον οὐδ' ἂν εὐξασθαι παῖδα ἐδυσθήην. Imp. Claudius apud Suetonium de L. Othone: 'Vir, quo meliores liberos habere ne opto quidem.' Contra apud Plutarchum in Cimone: Τοιοῦτος οἶον ἀπεύξαιτ' ἂν τις μὴ γενέσθαι ἐαντῷ παιδίον. Idem in perì δεισιδαιμ. Τοῦ Τιμοθέου τὴν Ἄρτεμιν ἄδοντος ἐν Ἀθήναις, καὶ λέγοντος, θυάδα, φοιβάδα, μαινάδα, λυσάδα. Κινησίας ὁ μελοποιὸς ἐκ τῶν θεατῶν ἀναστὰς, τοιαύτη (ἔφη) θυγάτηρ γένοιτο. Suetonius de Augusto: 'Deprecanti populo,' (relegationem Juliæ) 'et pertinacius instanti, tales filias, &c. pro concione imprecatus.' Declamationis in Sallustium Auctor: 'Nunc, ut ad te revertar, patremque tuum præteream: qui si nunquam in vita sua peccavit, tamen majorem injuriam facere Reipublicæ non potuit, quam quod te talem filium genuit.'

Apul.

8 E

Proprie autem in hoc argumento *provenire*. Apud Plautum Trucul. 'Cum tu recte provenisti, cumque es aucta liberis Gratulor.' Justinus l. II. 'Artemenem primum quidem Dario, sed privato provenisse.' Idem xxxvi. 'Israëlem felix decem liberorum proventus majoribus suis clariorem fecit.' *Pric.*

Ductuque alia, filium procreaverat alium] Ergo alter, ut loquuntur Græci, erat *πρόγονος*. *Idem.*

Adaque, &c.] Abest a Bertino, agnoscit Oxon. quiv et supra viii. 'Canem adæque venaticum' dixit. Onomasticon vetus: 'Adæque, *ἄπλοης*.' *Idem.*

Ætatis annum supergresserat] Sic idem vet. cod. et al. *supergressus erat*. Vulg. *supergresserat*. Unde politissimus Dousa divinabat scribendum, *supercesserat*. Sed quidni *supergresserat*, id est, *supergressus erat*? An non testis satis locuples Priscianus, qui l. viii. et *congregior* et *congregio* Veteres dixisse notat? Colr. Pal. Bert. Rom. et Flor. *supergresserat*. Dousa *supercesserat*, male. Vide Colvium. *Elmenh.* Colvianam lectionem similibus adserit Falsterus in Supplement. Ling. Lat. Ita Solin. ait c. 30. 'Quadragesimum ævi annum supergreditur.' Silio dicitur l. i. vs. 226. 'Transscendere annos:' et Arnobio l. i. p. 18. 'Diem primæ nativitatis intrare.' At reliqui cum Edd. Vett. retinent *supergresserat*, et in D'Orvill. Guelf. pr. transposite *annum atatis*. Quid si legas, *annum atati supergresserat*. Millies littera sequentis vocis adhæsit priori. Ovid. l. iv. Fast. 702. 'Addideratque annos ad duo Instra duos.' E Guelf. nil notatum. *Oud.*

Forma magis quam moribus in domo mariti præpollens] Theocritus xxiv. *Τὴν μορφὴν ἀγαθῶν, τὸν δὲ τρόπον οὐκ ἔθ' ὁμοίῳ*. Spartianus de Ælio Vero: 'Hadriano, &c. acceptior forma quam moribus.' E converso, de Susanna, Scriptor de bono Pudicitæ: 'Uxor,

&c. pulcherrima, pulchrior moribus.' *Pric.*

Sed naturaliter impudica, seu fato, &c. impulsu] Donatus ad ea t. l. Andr. 'Mala mens, malus animus:' Argumentum a Natura, et an aliquis sine causa malus, an ab impulsione? Servius ad Æneid. ix. 'Apud Platonem Philosophum et alios, quæritur utrum mentis nostræ acies per se ad cupiditates et consilia moveatur, an impulsu alicujus Numinis. Et primo dixerunt mentes humanas moveri sua sponte, deprehenderunt tamen' (melius tandem) 'ad omnia honesta impelli nos Genio et Numine quodam familiari, quod nobis nascentibus datur: prava vero nostra mente nos cupere ac desiderare: nec enim fieri posse ut prava Numinum voluntate cupiamus, quibus nihil malum constat placere.' Vide quæ olim ad Apologiam p. 182. et nuper ad Jacobi i. 13. 14. notata. *Idem. Seu fato, &c.*] Ovidius: 'Sive fuit fatum, seu fuit ipse Dens.' *Idem.*

Oculos ad prirignum adjecit] Servius ad Æneid. vi. 'Amare prirignum crimen est, virtus maritum.' *Oculos adjicere* heic, est quod Matth. 5. 28. *πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι βλέπειν*. ubi notata vide. Pollux ii. 4. 'Ἐποφθαλμεῖν, ἐπιθυμῆσαι τινος. Suidas: 'Ὀφθαλμὸν ἐπιβάλλειν περιέργως θεάσασθαι. Plautus hoc sensu in Milite, 'adjicere animum.' Narrationem isti persimilem v. 7. habet Valerius Maximus. *Idem.*

A socco ad cothurnum ascendere] Socci enim calcei humiliores: cothurni altiores, ob dignitatem personarum Tragicarum repræsentandam majorem. Hinc histriones Tragicæ, 'Alti incedere,' dicti Senecæ: sed correctione eget locus ejus Epistol. lxxvi. 'Nemo ex istis, quos purpuratos vides, felix est: non magis quam ex illis, quibus sceptrum et chlamydem fabulæ assignant, cum præsentem populo elati incesserunt et cothurnati; simul exierunt, excalceantur, et ad

staturam suam redeunt.' Quod ut suspicer, facit liber meus vetus, qui habet, *lati incesserunt*; invertamque litteras, *alti incess.* Subjicit enim, *et ad staturam suam redeunt.* Sic idem Epistola cxv. 'Omnium illorum, quos incedere altos vides, bracteata felicitas est.' Lucianus etiam ita Menippo: *Καὶ καταβὰς ἀπὸ τῶν ἐμβατῶν, πείνης καὶ ταπεινῶς περιέρχεται* qui locus fere ejusdem sententiæ cum hoc Senecæ. Sed et Anacharside: *Εἶδον, ὦ Σύλων, οὐδ φῆς, τοὺς τραγηδοὺς καὶ κωμικοὺς, εἶγε ἐκεῖνοί εἰσιν, ὑποδήματα μὲν βαρέα, καὶ ὑψηλὰ ὑποδεόμενοι, χρυσαῖς δὲ ταινίαις τὴν ἐσθῆτα πεποικιλμένοι, &c. Colv. Oxon. Guelf. pr. et sec. in marg. ad ceternum. Oud.*

Primis elementis] Forte scribendum, *alimentis.* Colv. *Colvius, alimentis.* Bene. *Elmenh.* Ego *elementis* retineam, ut mox (p. 211. Ed. Pric.) 'ne de parvis indignationis elementis.' *Brant.* Miror, summum Casaubonum quoque prætulisse *alimentis*, probatum item a Passeratio ad Propert. l. iii. El. 21. p. 528. 'Ipse alimenta sibi maxima præbet Amor.' Sed bene sit Brantio et Pricæo, qui *elementis* defenderunt. Immo quamvis alterum esset in nonnullis Codicibus, sicut in Ms. Voss. de Mundo passim *alementum* pro *elem.* exaratur, tamen *elementis* ut doctius et exquisitius retinerem. Nam *elementum* originis suæ vi est *alimentum*, quo omnia subolent et crescut, ut docet J. G. Vossius in Etym. Adi etiam Barth. ad Claudianum l. i. in Rufin. vs. 6. Sil. Ital. l. iii. 77. 'Irarum elementa mearum.' Juven. Sat. xiv. 125. 'Sunt quædam vitiorum elementa: his protinus illos Inbuit.' Crebro junguntur *prima elementu.* Vide ad l. ii. p. 28. In Oxon. *primis cultis.* Conferantur schedæ ineditæ inter Perizoniana Bibl. pnb. ad Quintil. Decl. xi. *Oud. Quamdiu primis elementis Cupido parvulus nutriebatur*] Ex his, ut puto, Virgilio l. vii. 'Ac dum prima lues udo sublapsa

veneno Pertentat sensus, atque ossibus implicat ignem: Nec dum animus toto percepit pectore flammam, Mollius, et solito matrum de more locuta est.' Casaubonus ad oram libri sui alleverat *alimentis*, quæ etiam Colvii conjectura fuit probata Elmenhorstio. At rectum illud *elementis*, si quid uspiam his in libris sincerum. Quintilianus Declam. xiv. 'Ut adolescentis ardoris impetus in parvis extingnatur elementis.' Sic infra hoc ipso libro, 'indignationis parva elementa,' Noster. *Pric.*

Ruborem ten. deprimens] Nisi *ruborem* capiamus pro ardore, per sanguinem ferventi, et effectu pro causa per notam Metonymiam, hic legendum est vel *vaporem*, ut conjecit Wassens, vel *ardorem*, ut doctus juvenis, Lemnepius, in Animadvers. Colutho junctis p. 147. Verecundia enim vix locum habere posse videtur. *Oud.*

Facile ruborem tenuem deprimens silentio, resistebat] Lucianus in de Dea Syria, in re non dissimili: 'Ἡ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἐσωφρόνει, καὶ τὴν νοῦσον ἔκρπτε. *Pric.*

Bacchatus amor] Ms. (Fulv.) *debauchatus.* Sciopp. in Symb. Non male eam lectionem amplexus est Scriverius. Passim enim, et præsertim apud Nostrum, præpositio *de* significationem verbi intendit; atque in hac ipsa voce apud Terentium et Horatium. *Oud.*

At ubi completis igne resano totis præcordiis, &c.] Maximian. 'At postquam teneram rupit verecundia frontem, Nec valuit penitus flamma recepta tegi.' Lucianus ubi supra: 'Ὡς δὲ οἱ τὸ κακὸν μεῖζον ἡσυχίης ἐγένετο, κλαίεσκε τε δι' ἡμέρης, καὶ κόμβαβον ἀνεκαλέετο, καὶ οἱ πάντα κόμβαβος ἦν. *Pric.* *Completis igne v. totis præcordiis*] De Phædra, itidem noverca, Seneca in Hippolito: 'Labitur totas furor in medullas, Igne furtivo populante venas.' Virgilius: 'Vulnus alit venis, et cæco carpitur igni.' *Idem. Bac-*

chatus amor, &c.] Lib. II. 'Bacchamur in Venerem.' *Idem.*

Sævienti Deo jam succubuit] Servius ad Eclog. x. 'Cuivis facilius quam amori repugnatur:' præcipue in concessio (qualis hic,) amori. *Idem* ad IV. *Æueid.* 'Contra dignitatem amor susceptus gravior esse solet.' *Idem.* *Sævienti Deo jam s.*] Concinnius forsan, *S. jam Deo succubuit.* *Idem.*

Ac languore simulato, &c.] Apud Petronium: 'Quod solum igitur salvo pudore poteram confingere, languorem simulare cæpi.' Vide II. Samuel. 15. 3. Contra apud Philonem, *Νοσῶν ὄργαινοντα καθυποκρίνεται.* *Idem.*

Mentitur in corporis valetudine] *Emenda, mentitur corporis in valetudine.* Vox *in valetudo* ter apud Ciceronem, item apud Tertullianum et alios. *Steuetch.* Vulgatam *Tnesis* figura tneri potest, ut jam ante aliquoties. *Brant.* Probare debuerat *Floridus*, *mentiri* alibi vel ab Appuleio usquam sumi pro 'celare,' 'dissimulare,' et ficta fraude abscondere. Nam contra usus verbi habet vim simulandi, et rem personamve fictam induendi. *Adi Tennul.* ad *Front. lib. III. c. 10. § 7.* 'Fugam mentiti.' *Drakenb.* ad *Sil. Ital. l. II. 637.* 'fratrem mentite *Lycorma.*' Hinc perperam *Burmannus* vulgatam *Lucani* lectionem *dominis l. v.* mutavit in *dominos vs. 386.* 'Namque omnes voces, per quas jam tempore tanto, Mentimur dominis, hæc primum reperit ætas:' et exposuit, falsis nominibus vocamus eos *Consules*, qui revera sunt reges et domini. At certe *Consulis* vox tunc non primum reperta. Dein Imperator potest dici 'mentiri Consulem,' sive sub specie consulatus esse dominus; alter vero alterum non potest *mentiri dominum.* Unice vera est lectio *dominis.* Intelligit *Lucanus* falsos verborum honores, fictosque titulos, per quos Romani Imperatoribus et Dominis adulabantur: ut bene *Scholiastes* et *Hortensius* cepere. Sic *mentiri* cum

Dativo apud *Sil. l. VII. 160.* 'numquam tellus mentita colono.' *Claud. Cons. Prob. et Olyb. vs. 108.* 'geminisque fidem mentita tyrannis.' Et sic Græce *ψεύδισθαί τιμι.* Sed ad *Appuleium* revertamur. Difficultas hæc nequaquam tollitur emendatione *Steuetchii*, quam de suo quoque protulit *Piccart. Per. Crit. c. 13.* et expressit *Scriverius.* Nam *nugas Brantii* omitto. *Pricæi* conjecturam probavit *Doct. Abreschius* in *Lect. Aristæn. p. 70.* Sed minore mutatione tum legas *in corpore valetudinem*, sive amorem suum simulat esse morbum. Is enim potius dicitur *valetudo*, quam *in valetudo*, quæ admodum suspecta mihi vox est, certe ab *Appuleio* nusquam adhibita. Quid, si scripserit Auctor: *Ac languore mentito dissimulat vulnus animi in coral.*? Solet enim *Noster* sæpe passive uti participio *mentitus.* Respice ad *l. VIII. p. 160.* 'mentita tarditate.' *Oud. Vulnus animi mentitur in corporis valetudine*] Quod est in usu Latinitatis *mentiri quid*, quam *simulare*? cujuslibet rei speciem præ se ferre? at hoc non agit mulier ista ut mentis suæ vulnus appareat, quin e diverso, utitur quanta potest solertia, ut corporis, non animi ægritudine decumbere videatur. Ergo loci mutanda lectio videtur, et ad hanc formam concinnanda: *Vulnus animi mentitur corporis in valetudinem.* Mutatio quidem levicula, quæ e tenebris tamen sensum obrutum extraxit. *Juvenalis*, non ista quidem sententia, at verbis isti argumento concinnis: 'Corpore sano Advocat Archigenen, onerosaque pallia jactat.' *Pric. Mentitur in corporis valetudine*] Simulat se languore corporis affectam, cum animi ægritudine tabescat: sic olim *Antiochus* amore *novercæ Stratonicæ* captus, cum cupidini sævientis succubisset, nec ullum remedium tanto malo reperiret, simulans se corporis morbo conflictari, in lecto decubuit: qui mox opera et astu *Erasistrati* medici

revaluit factus voti compos. *Beroald.*

Jam cætera salutis vultusque detrimenda, &c.] Virgilius simili argumento: 'Horrida vultum Deformat macies.' Ovidius in fabula Biblidis: 'Esse quidem læsi poterat tibi pectoris index, et color, et macies, et vultus.' Metam. VIII. Nazarius, at in re alia, in Panægyrico: 'Male clausi signa mœroris per vultus indices exierunt.' Maximianus: 'Prodere non ausus, carpebar vulnere cæco: Sed stupor et macies vocis habebat opus.' *Pric.*

Nemo est, qui nesciat. Pallor deformis, &c.] Non displicet scriptura vetus, *pallore deformis*. Colv. Ms. *deformis*. Quod scires esse Apuleianum. *Sciopp. in Symb.* Lipsii liber et Bert. *pallore d.* Alii, *p. deformis*. Scholiastes vetus Horatii ad Epod. II. 'Ex amoris impatientia nascitur tristitia, ex qua languor, ex languore pallor, silentium et suspiria; ex quibus ut adjunctis signis certo cognoscitur amor.' Ovid. lib. IV. Metamorph. fab. 4. 'palles: facit hunc amor ipse colorem.' Propertius: 'Nec dum etiam palles, vero nec tangeris igni.' Plautus, Persa, scena, Qui amans egens ingressus: 'SA. Satin usque valuisti? TO. Haud probe. SA. Ergo ædèpol palles. TO. Saucius factus sum in Veneris prælio. Sagitta Cupido cor meum prefixit. SA. jam servi hic amant.' Lucianus de Syria Dea p. 414. Ἐρωτος δὲ ἀφανέος πολλὰ σημεῖα, ὀφθαλμοὶ τε ἀσθενέες καὶ φωνὴ καὶ χροὴ καὶ δάκρυα. Docte Aristænetus. Ep. 13. libr. I. p. 53. et seq. Et Avicenna libr. III. Tract. 4. fol. 206. *Elmenh.* Primo tacite addidit Colvius verbum est, quo carent priores Edd. cum Mss. Pal. Fux. Pith. Guelf. Oxon. D'Orv. in quibus, uti et Flor. Bert. Par. et Ed. Vicent. est *pallore*. Ut jungantur *nesciat pallore deformis*, quomodo alibi loquitur Auctor. Verum non solum Amantes hoc sciunt, sed etiam, qui non amant. Ac sequentes Nomi-

nativi satis docent, Amoris hoc signum *pallor deformis* esse retinendum. Vocula est transposita, et per e expressa, adhæsit voci *pallor*; qui ipse recte dici potest *deformis*, ut Martiali lib. II. Ep. 74. *vitium deforme*. Fulv. Cod. lectio *deformis* nihili est. *Oud. Pallor deformis]* Supra lib. V. 'Si rite conjecto, &c. de nimio pallore corporis, &c. amore nimio laboras.' Pollux IV. 19. Ὀχρίᾳ, ἔσ νοσοῦντα ἢ ἐρῶντα δηλοῦν. Catullus Argonaut. 'Quantos illa tulit languenti corde dolores! Quantum sæpe magis fulgere expalluit auri!' De Scylla amore percussa Virgilius Ceiri: 'Nullus in ore rubor; ubi enim rubor, obstat amori.' Vide quæ plura Beroaldus et Elmenhorstius. Male heic ex Mss. Scioppinus *pallor deformis*: supra lib. VIII. 'Pallore deformem faciem.' *Pric.*

Marcentes oculi] Appuleius eodem libri V. loco: 'De istis marcentibus oculis tuis,' &c. (sic scribendum monuimus.) 'amore laboras.' *Idem.*

Lassa genua] Legebam, *lapsa genua*. Poëta primus: 'Genua labant.' Colv. Quidam libri, *lapsa genua*. Non omnino male. *Wouer.* In Scriverii Ed. Amst. jam editum est *lapsa*. Quo facit vehementer locus lib. V. p. 105. 'Verum si recte conjecto, &c. ab isto titubante et sæpius vacillante vestigio, deque nimio pallore corporis, et assiduo suspirio, inimo et ipsis mœrentibus oculis tuis; amore nimio laboras.' Adde Heliodorum lib. IV. Æthiop. p. 172. Ed. Paris. Verum illic, ceterisque in locis, per *Pricæum* excitatis, agitur de muliere incedente vel stante, cui labi possunt genua; hic vero de muliere lecto adfixa et decumbente: ut bene ipse *Pricæus* advertit, et hinc ad conjecturam descendit, legitque, *lapsæ genæ*: quod nuper quasi ex suo ingenio repetivit Cl. Jac. de Rhoer in Fer. Dav. p. 227. de quibus multa vide in Comm. ad Sueton. Aug. c. 99. 'Ac malas labentes corrigi præcipit:' uti et Burm.

conjecit in Virg. *Æn.* xii. 222. 'Tabentesque genæ.' Et sane mulieris genua sub pallio latentia videri non poterant a medico. Non igitur ex illis, sed ex genarum flaccitate, uti ex ceteris faciei, et somni, suspiriisque indicibus debebat colligere mulieris amorem. Quare ab ea correctione nequaquam sum alienus. Si tamen vel sic *genua* quis retinere mavult, omnino is *lassa* retineat quoque, sive *languida*. Omnia enim, quæ languent et flaccescunt, *lassa* dicuntur. Vixque ulla superest ejus vocis, hoc sensu sumpta, memoria, in qua non quidam librarii *lapsus* reposerunt. Sic 'lassa salus,' 'lassus furor,' de quibus dixi ad lib. v. p. 102. Arcus, cujus nervus præ diutina intensione languet, 'venatibus lassatus' dicitur Claudiano Cos. Prob. et Olybr. vs. 187. 'Lassa terra' et 'lassa natura' utrique Plinio lib. xvii. N. H. c. 15. et lib. vi. Ep. 21. ubi vide Buchnerum. Immo 'lassum collum' Virg. *Æn.* ix. 436. et 'viscera lassa' apud Lucan. lib. ii. 340. quibus locis eadem confusio, et videndi Comment. *Oud.* *Lassa genua*] Sic, 'genubus succiduis lassum,' Germanicus in Aratæis. Oxon. *Lapsa g.* quod et Colvius conjecit. De Phædra amatrice et noverca Seneca Hippolito: 'Soluta labitur moriens gradu.' Ibidem de Eadem: 'Populatur artus cura, jam gressus tremunt.' Appuleius ubi supra: 'Ab isto titubante et sæpius vacillante vestigio, &c. amore laboras.' Virgilius v. Ecloga: 'Incumbens, &c. oliva:' ubi Servius: 'Propter amorem se non sustinens.' Apud Plantam in amoris, etsi simulati, argumento: 'Tene me obsecro. Cur? Ne cadam. Quid ita? Quia hic ad stare Nequeo: ita animus per oculos meos deficit.' Sic Hebr. 12. 12. (at sensu alio) παραλελυμένα γόνατα. et supra heic lib. viii. 'Luctore pene collapsa membra.' Cum autem de vultus detrimentis res heic, et hæc

mulier lecto decumbat, (quo loci *genuum lapsorum* videtur minus tempestiva mentio) fortasse rectius prædictis, *lapsa genæ* scripserimus. *Lapsus* intelligo insuecas, arcescentes. Claudianus: 'Interius fugere genæ.' Quintilianus xii. Declam. 'Genas destitutas' dixit. Juvenalis, 'pendentes genas.' *Pric.*

Quis turbida] Philostratus i. 23. Πηθήσεται ἡ καρδία θαμὰ ἐκθρώσκοντας τοῦ ἔθνου, δὲ ἡ μάλιστα περὶ τοὺς ἐρωτὰς φασὶ γενέσθαι. *Idem.*

Et suspiritus cruciatus tarditate vehementior] 'Attractus ab imo Spiritus, interdum gemitu gravis.' Ovidius, ubi de Biblide: 'Nec causa suspiria mota patienti.' Scholiastes vetus Horatii, in amoris argumento: 'Ex tristitia languor, ex languore pallor, silentium, et suspiria:' et Anacreon, simili materia, ἰπὸ καύματος ἀνασπενάξειν. *Idem.*

Vapore febrium] Flor. *vaporibus.* Elmenh. Pluralem recte reposuerunt Elm. Scriv. *Pric.* Flor. e Mss. Medic. Oxon. quibus adde Pal. Lips. Fux. Par. D'Orv. Guelf. et Ed. Junt. post. Sic supra lib. vi. p. 131. 'Solis ardentis vaporibus tradere.' De Mundo p. 734. Ed. Flor. 'æstivos vapores revolventes horæ.' Eamque vocem restituendam existimo ibid. p. 736. 'Brumalis ansteritas vapores terræ, ac tostorum viscerum venas remittit.' In Edd. enim Vett. est, *austos furonius ac terra, terrestr. &c.* Vulgo, *aust. terrestrium viscerum v. r.* Alia de hoc plurali vide ad Lucan. lib. ix. vs. 587. 'monstrat tolerare vapores.' Quod quidam prave damnant. *Oud.* *Vapore febrium*] Melius Florent. et Oxon. Mss. *Vaporibus.* *Pric.*

Nisi quod et flebat] Ovidius ubi supra: 'Et humida sæpe lumina.' Horatius: 'Humor et in genas Furtilibus labitur, arguens Quam lentis penitus macer ignibus.' *Idem.*

Caloris intemperantia] Ms. *coloris*

int. Colv. Sic etiam Pal. Pith. Oxon. Guelf. pr. ut referatur ad *mobilem faciem*, de qua supra, et intelligatur nimis nunc faciei rubor, nunc pallor. Nihil tamen mutandum censeo. Aliam tunc vocem quam *intemperantiam* adhibuisset Auctor. 'Innuit vesanum Amoris ignem totis præcordiis immodice exæstuantem,' ut ait paullo superius, cuique infra p. seq. opponit 'corporis calorem,' sine quo tamen flagrabat. *Oud.*

Fatigatus anhelitus] Infra xi. 'Fatigatus anhelitus trahens:' et ix. 'Anhelitu languido fatigatus.' Ad sententiam loci Declam. viii. Quintilianus: 'Abditos profundosque morbos, aut citatior, &c. sanguinis cursus, aut crebrior anhelitus laborantis animæ indicat.' Julianus Misopogone: 'Ὡς ἦλθεν, (ἢ ποθουμένη), ἐδίδου τὰ συνθήματα τοῦ πάθους ὁ νεανίας, ἄσθμα τῶν θλιβομένων ἤφειε' ἐπέχειν γὰρ αὐτὸ κινούμενον, καίπερ σφόδρα ἐθέλων, οὐχ οἷός τε ἦν, καὶ παραχῆ ἦν τοῦ πνεύματος. De Daphnide amore Chlois vulnerato Longus Sophista: Τὸ πνεῦμα, ποτὲ μὲν λάβρον ἐξέπνει, καθάπερ τινὸς δῶκοντος αὐτόν· ποτὲ δὲ ἐπέλιπε, καθάπερ ἐκδραπηθὲν ἐν ταῖς προτέραις ἐπιδρομαῖς. *Pric.*

Et utrinque secus juctatæ crebriter laterum mutæ vicissitudines] Heliodorus lib. vii. Παννύχιος ἔκειτο, πυκνὰ πρὸς ἑκατέραν πλευρὰν τὸ σῶμα διαστρέφουσα, &c. Seneca, ubi de Phædra: 'Semper impatiens suis Mutatur habitus.' Ibidem: 'Arturicus varie jactat incertus dolor.' *Idem.*

Quam facilis, licet non artificio medico, &c. Venereæ cupidinis comprehensio] 'Quis enim celaverit ignem, Lumine qui semper proditur ipse suo?' Quintilianus ubi supra: 'Medicus qui per hæc non potest invenire languorem, non invenit nec remedium.' Juvenalis Sat. ix. 'Dependas animi tormenta latentis in ægro Corpore, dependas et gaudia: sumit utrumque Inde habitum facies.' Anacre-

on: 'Ἐγὼ δὲ τοὺς ἐρῶντας ἰδὼν, ἐπίσταμα' εὐθύς: 'Ἐχουσι γὰρ λεπτὸν ψυχῆς ἕξω χάραγμα. *Idem.*

PAG. 211 *Impatients furoris altius agitata*] Ita bene Beroaldus; sic supra ix. 'Commota et exasperata altius.' Firmatur etiam emendatio ejus ab Oxon. et Fuxensi Ms. *Idem.* *Altius agitata*] Lego, *altius vel alternis agitata.* Beroald.

Dirupit silentium] Sic et idem Oxon. codex. *Pric.*

Vocari præcipit filium] Confer Senecam Hippolyto, Val. Maximum libr. v. cap. 7. et Plutarchum in 'Demetrio.' *Elmenh.* D'Orv. *præcepit.* Sed eo tempore non opus est. Vide ad lib. ii. p. 37. 'Interrupit et recognoscit.' p. 213. 'perduxit et procuravit.' *Oud.* *Et ad se vocari præcipit filium*] Apud Achillem Tatium illa lib. iv. Νενίκημαι, πεπλήρωμαι βελῶν· κάλεσον ταχὺ τὸν ἰώμενον, ἐπέιγχει τὸ τραῦμα. *Pric.*

Ne ruboris admoneretur] Fux. *sed ne rub.* Roald. *Scilicet ne rub. adm.* Sic emendavi. Vulgo, *sed ne rub. adm.* Scriptum olim *ſξ*: quod *sed*, quod etiam *scilicet* est. Sic lectum male Floridor. iv. 'Cui sed multo tanto præstat illa altera mercis, quam Thalem memorant snasisse:' cum scribendum esset, *scilicet multo tanto, &c.* ut cudi jussimus. Colv. Bene Colvius vocem *scilicet*, qua carent Beroaldinæ Edd. et cui Mss. plerique et Edd. Vett. substituerunt *set*, vel *sed*, restituit, ut modo jam dixi. In D'Orvill. est *admoneret*, Coll. Voss. *admoneretur.* Ond. *Quod nomen in eo ipso, scilicet ne ruboris admoneretur, libenter eraderet*] Ovidius de Biblide fratrem inconcesse amante: 'Jam nomina sanguinis odit: Biblida jam mavnit, quam se vocet ille sororem.' Oxon. et Florent. *in eos ipsos*: latet aliquid quod haud properans produco. *Pric.*

Striatam gerens frontem] Ms. *strictam.* Sicut Petron. 'Quid me spectatis constricta fronte Catones?'

Sciopp. in Symb. Al. strictum f. male. Vide Indicem. Elmenh. Oxon. Guelf. pr. et Par. stratam. Fulviano Codici accedit Pithæanus, strictam datus: quod amplexus itidem est cum aliis Salmasius ad Tertull. Pall. p. 61. ac 334. et ad J. Capitolini Maximum et Pupienum c. 6. Verum multo elegantius reliqui Codd. servant striatam, seu rugis distinctam, locutione ducta vel a columnis per strias incisis, quas nos vocamus gerill, de quibus consule Beroaldum, et Burm. ad Serv. Æn. viii. 660. sive a striis aratoris, quibus frontis rugas, uti et sulcis, passim comparant Ovidius, aliique poetæ. Creber in hac voce est Auctor. Adi me ad Suetonii Aug. c. 70. Adde l. xi. p. 246. 'Aspis squameæ cervicis striato tumore sublimis:' ubi de more eadem varietas. Oul. Senili tristitie striatam gerens frontem] 'Ante annos animique gerens frontemque severam.' Statius de Melioris puero: 'Et castigatæ collecta modestia frontis.' Phædra de Hippolito: 'Quam grata est facies torva viriliter! Et pondus veteris triste supercill!' Plinius lib. 11. Epist. 7. de Coctio Spurinæ filio: 'Tanta ei gravitas, &c. ut posset senes provocare virtute, quibus nunc honore adæquatatus est:' et v. 16. de filia Fundani: 'Nondum annos quatuordecim expleverat, et jam illi senilis prudentia, matronalis gravitas erat.' Ex quo, ut videtur, Noster Florid. 11. 'Senilis in juvene prudentia.' Menander: Οὐχ' αἱ τρίχες ποιούσιν αἱ λευκαὶ φρονεῖν, Ἄλλ' ὁ τρόπος ἐνεσσι τῇ φύσει γέρων. Pric. Senili tristitia striatam gerens frontem] Euripides Bacchis: Ὡς δύσκολον τὸ γῆρας ἀνθρώποις ἔφν, Ἐν τ' ὕμμασι σκυθρωπὸν! Seneca Hippol. 'Frons decet tristis senem.' Idem. Striatam fron.] Rugosam, contractam, subductam, qualis ex tristitia esse solet, quæ et caperata frons dicitur: et decenter dixit Plant. 'quid huic homini frons caperat se-

veritudine?' Striæ sunt canaliculæ in columnis, et cava: unde 'columnæ striatæ' dictæ. Talibus fulciuntur ædes Bentivolorum magnificentissimæ. Quidam strias non ipsos canaliculos dici interpretantur, sed prominentias et extuberationes inter cava et canaliculas columnarum. Vitruvius in iv. 'Columnas' (inquit) 'striari viginti striis oportet.' Idem striaturam appellat descriptionem striatarum columnarum. Igitur translatione venustissima 'striatam frontem' posuit Lucius noster, pro tristissima et caperata, in qua rugæ aspicantur instar striarum, quas in columnis effecimus. Rugarum enim et striarum reciproca translatio est. Idem Vitruvius: 'Trunco,' inquit, 'toto strias, uti stolarum rugas matronali more demiserunt.' Crassitudines striarum eodem auctore faciendæ sunt, quantum adjectio in media columna ex descriptione invenietur. Strigæ vero aliud longe significant: nam (ut Grammatici docent) appellantur ordines rerum inter se junctim collocatarum, a stringendo dictæ. Columella in 11. de sæno loquens, sic refert: 'Tunc demum convertemus, et utrumque siccatum coartabimus in strigam, atque in manipulos vinciemus.' Beroald.

Utcunque] Nitidor lectio est, utrumque. Idem.

Ut in quodam vado dubitationis hærens] Servius ad Æneid. 1x. 'Onnis cogitatio in dubitatione est ante sententiam.' Pric.

Omne verbum quod præsentī sermōni putabat aptissimum, rursūm improbens] Idem ad Æneid. xi. 'Naturale est, ut quoties simul multa cogitamus, vix aliquod comprobemus.' Idem.

Nutante etiam tunc pudore] Theophrastus Simocatta in Epistolis: Ἐρωτικὸν διγησασθαι πάθος τὸ γυναικεῖον φύλον αἰσχύνεται. Ovidius Metamorphos. x. 'Virgo Cinyreia carpitur igne Pervigil indomito, furiosa-

que vota retractat. Et modo desperat, modo vult tentare: pudetque, Et cupit, et quod agat non invenit: utque secnri Saucia trabs ingens, ubi plaga novissima restat, Quo cadat in dubio est, omniue a parte timetur; Sic animus vario labefactus vulnere, nutat Hue levis atque illuc, momentaque sumit utroque.' *Idem.*

Unde potissimum capret exordium decontatur] 'Nescit quæ prima exordia sumat.' Ovid. *Metamorph.* x. de Myrrha: 'Conataque sæpe fateri, Sæpe tenet vocem.' Æditius vetus Poëta apud Gellium xix. 9. 'Dicere cum conor curam tibi, Pamphile, cordis, Quid mi abs te quæram, verba labris abeunt.' Phædra ad Hippolitum: 'Sed ora cæptis transitum verbis negant, Vis magna vocem emittit, at major tenet.' *Idem.*

Rogat, &c. causus præsentis agritudinis] Supra lib. iv. 'Aniculae instantissime causas, &c. mæroris requirenti.' *Idem.*

Nacta solitudinis, &c. occasionem] Vide supra pag. 153. dicta. 'Solitudinis occasionem' dixit et Tacitus *Annal.* xv. *Idem.*

Prorumpit in audaciam] Lib. ix. 'Occulta libidine prorupit in adulturum quendam.' *Idem.*

Ubertim allacrymans] Hieronymus in Epitaphio Nepotiani: 'Ubertim fluentes lacrymas.' Sic, 'ubertim manantes lacrymas,' iv. 23. Sidonius: Supra heic lib. vi. 'Uberi fletu rigans Deæ vestigia:' et v. 'Flens ubertim, decessit ad somnum.' *Idem.*

Laciniâ] Præ pudore coopernit faciem, ut liberius amorem impudicum, scelestumque profiteretur. Apud Platonem Socrates operit pallio caput orationem quandam parum pudicam habiturus. Apud Gellium Julianus rhetor capite convelato canit versus poëticos, amasios ac venerios. *Be-roald.*

Laciniæque contegens faciem] Apud Gellium ille xix. 9. 'Permittite mihi

quæso operire pallio caput, quod in parum pudica oratione Socratem fecisse aiunt.' Propertius i. 4. 'Et quæ Gaudia sub tacita dicere veste libet.' De Myrrha patrem cupiente Ovidius *Metam.* x. 'Pudibundaque vestibus ora Texit, et o dixit felicem conjuge matrem.' *Pric.*

Vocce trepida sic cum breviter affatur] Servius ad Æneid. iv. de Didone: 'Suspense et pedetentim, amore resistente incipit.' *Idem.* *Causa omnis et origo, &c.]* Juvenalis xiv. 'Mentis causa malæ tamen est, et origo penes te.' In *Apologia* Noster: 'Causa, et ratio, et origo initialis.' *Idem.*

Etiam medela ipsa, &c. tute ipse es] Vide supra pag. 26. notata. *Idem.*

Isti tui oculi per meos oculos] Quintilianus *Declamatione secunda*: 'Oculi tota nostra luxuria. Hi nos in omnia vitia cotidie præcipitant, mirantur, adamant, concupiscunt.' Firmicus *Astronomicarum* libro quinto cap. 1. 'Amorum illecebras oculorum passivis cupiditatibus incurrent.' Et, 'cum ad Venericos coitus collecta per oculos desideria semper compellent.' Achil. Tatius libro i. pag. 7. Κάλλος γὰρ ὑξύτερον τιτρώσκει βέλους, καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εἰς τὴν ψυχὴν καταρρέει. Ὄφθαλμος γὰρ ὁδὸς ἐρωτικῆ τραύματι. πάντα δὲ με εἶχον ὁμοῦ, ἔπαινος, ἐκπληξίς, τρόμος, αἰδῶς, ἀναίδεια ἐπήρουν τὸ μέγεθος, ἐκπεπλήγμην τὸ κάλλος, ἔτρεμον τὴν καρδίαν, ἔβλεπον ἀναιδῶς, ἠδοῦμην ἁλῶναι. Alia vide apud And. Schottum in *Proverbiis* p. 276. et Bernardum Martinum *Variar. Lect.* 3. c. 24. *Elmenh.* *Isti enim tui oculi per meos oculos, &c.]* Philostratus i. 21. Τὸ ἐπιθυμητικὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εἰσάγεται. Achilles Tatius lib. vi. Εἰς τὰ ὄμματα τῶν καλῶν τὸ κάλλος καθήται, βέρον δὲ ἐκείθεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ὀρώντων ἴσταται. Aristænetus ii. 18. Δεξάμενος τοῦ κάλλους τὴν ἀπορρόην διὰ τῶν ὀμμάτων, ἐρωτικῶς διεθερμάνθη. Anacreon: Οὐχ ἵππος ἄλεσέν με, Οὐ πεζὸς, οὐχὶ νῆς· Στρατὸς δὲ

καυδὸς ἄλλος Ἄπ' ὀμμάτων βαλὼν με. Hinc illud quasi insolitum in Simocattæ Epistolis: Βέβλημαι τὴν ψυχὴν, μὴδὲν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἀδικοῦμενος. Vide in ὀμμάτεως πῶτος Hesychnum. Plutarchum Sympos. 111. 6. Philostrati epistolam, Πόθεν μου, &c. Ovid. Amor. 111. 'Perque tuos oculos qui rapuere meos.' *Pric.*

Ad intima delapsi præcordia] Supra lib. 11. 'Ubi primam sagittam sævi Cupidinis, in ima præcordia mea delapsam, excepi.' Virgilius: 'Inque xinum præcordia ad ultima subdit:' ubi Servius: 'In loca cordi vicina, ubi sensus percipitur.' In Epistolis Ovidii: 'Non mea sunt summa leviter districta sagitta Pectora, descendit vulnus ad ossa meum.' Orientius Illiberitanus: 'Amor, ut lacrymæ, quas fundi injuria cogit, Ex oculis surgit, pectoris ima petit.' Musæus: Ἄπ' ὀφθαλμοῦ βολῶν Ἔλκος ὀλισθαίνει, καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὀδεύει. Paulus Silentianus: Ὀϊστρος ὀλισθήσαν ἔχει φύσιν, ἣν τις ὀϊστοῦ Ἄκρον ἔλη φλογέου, δύεται ἐντὸς ὄστος. Maximus Tyrius Dissert. 1x. Ἀρχὴ αὐτοῦ (amoris) ἀνὸς σώματος, ἐρχόμενον εἰς ὀφθαλμούς, καὶ δὲ αὐτῶν ἐπὶ τὴν ψυχὴν ῥέον. Moschus de Cupidine: 'Ἐπὶ σπλάγγχων δὲ κάθηται. *Idem.*

Meis medullis acerrimum commovent incendium] Scriptor de bono Pudicitia, in Cypriani operibus: 'In medullis versata cæca incendia,' &c. Zeno Veronensis: 'Cum medullitus amoris insani flagraret incendio.' Statius Achilleidos 1. 'Fax vibrata medullis.' Infra heic, at in re alia: 'Perniciem, &c. medullæ penitus adtraxerant.' Sirachides 1x. 9. Ἐκ ταύτης (formositate) φιλία ὡς πῦρ ἀνακαίεται. Adde quæ supra pag. 26. adnotata. *Idem.*

Miserere tuæ caræ parentis] Ante vulgo, *tuâ causa pereuntis.* Colvius. Flor. Pal. et Rom. *tuâ causa pereuntis;* recte. *Elmenh.* Bene Horat. 'Me tuo longas pereunte noctes.' *Wuss.*

Vere ratiocinatur Floridus. Adi quoque *Pricæum*, et *Burm.* ad Quintil. Decl. xv. c. 3. Immo neque in Ms. invenit Colvius, *tuæ caræ parentis*, sed vitiose *tuâ causa parentis*: sicuti exaratur item in Reg. Fux. ac D'Orvill. Adhæc in Pitheæano est *miserrime*, Fux. *misi*; unde effingi posset, *miserere mei.* Oud. *Miserere tuæ caræ parentis]* Supra 11. argumento non dissimili: 'Miserere, et subveni maturius.' Lectionem positam debemus Lipsii Ms. aut potius Colvii incogitantia: qua sine, in latebris jacuisset snis, nec secutas quasdam editiones deformasset: inter eas, quam adoravit Wowerius, ad quam nostræ magnam partem contextus formatus. Complures alii Mss. (quos et veteres omnes editiones secuntæ) legunt, *M. tuâ causa pereuntis*: quam iterum suis sedibus scripturam reponamus. Supra ad Fotidem suam Noster 11. Miles. 'Pereo, imo jam dudum perii, nisi tu propitiaris.' Virgilius Eclog. viii. 'Ut vidi! ut perii!' In reliquis veterum Poëtarum: 'Sæva non cernis quod ego langueo?' scribe, *Sæta ah, non cernis quantum ego langueo? Sic me destituit jam semimortuum?* id est, (ut hic noverca) 'jam tui causa pereuntem.' *Pric.*

Nec te religio patris omnino deterrcat] *Religionem* heic *verecundiam* vocat, sive, religiosum respectum. Glossæ: 'Εὐλάβεια, Reverentia, verecundia, religio.' Glossæ aliæ: 'Religio, θρησκεία, &c. διάθεσις, καὶ αἰδῶ.' *Patris*, est 'erga patrem': ut Sirachidis 111. 15. 'Eleemosyna patris:' pro, 'patri eleemosyna præstita:' et, 'jura menta patrum,' id est, patribus facta: Sapient. xviii. 22. apud Latinum Interpretem. *Idem.*

Cui morituram prorsus servabis uxorem] Confer quæ supra pag. 49. adnotata. *Idem.*

Illius recognoscens imaginem in tua facie, merito te diligo] Virgilius de Didone: 'Gremio Aescanium, genito-

ris imagine capta, Detinet.' Apud Senecam Phædra ad privignum: 'Genitor in te totus.' Andromache apud eundem: 'Testor immites Deos, Non aliud Hector in meo nato mihi Placere quam te: vivat, ut possit tnos Referre vultus.' *Idem.* Illius recognoscens imaginem in tua facie] Lib. v. Psyche ad Cupidinem: 'Sic in hoc saltem parvulo recognoscam faciem tuam.' Cicero de filio suo: 'Imago corporis et animi mei.' *Idem.*

Habere] Corrige, *habes*. Beroald.

Necessarii facinoris] Pith. *necessarium*. Pricæus hujus epitheti rationem se non adsequi fatetur. Intellegit Beroaldus facinus, quod cum persona *necessaria*, sive necessitudinis vinculo copula committitur; inepte, ob eandem rationem, ob quam vidimus paullo ante *parentis* non valere. Verissime interpretatus est Floridus 'facinus meæ salutis necessarium: quia *morituram* alioquin sic *servabis*. Malim vero invertere hoc pacto: *Cui morituram prorsus servabis uxorem*. *J. e. r. i. i. t. f. m. t. d.* *Habes capax necessarii facinoris otium. Habes solitudinis plenam fiduciam.* Nam, &c. Ratio in promptu est. Sic enim rectius coherent singula singulis argumentis. *Oud. Necessarii facinoris*] 'Facinus necessarium' vocat, quod cum necessaria persona committitur, et necessitudinis vinculo copulata: qualis est inter novercam privignumque conjunctio. *Beroald.* *Habes solitudinis plenam fiduciam*] De Potipharis uxore Zeno Veronensis: 'Captat solitudinem, &c. a quali etiam non irritata adolescentia invitis feminis sæpe violenta esse consuevit.' vide 23. 25. et 26. Sirachidem. In eodem argumento Cyprianus, sive de bono Pudicitiae Scriptor: 'Latebrarum tota quibusdam videtur occasio,' &c. Apud Achillem Tatium lib. II. ille: Πολλὰ ἦν τὰ ἀπλίζοντά με θαρρῆειν οἶνος, ἔρωος, ἔλπις, ἐρημία. et illa apud Petronium: 'Sume ergo amplexus, si placet, ne-

que est quod curiosum aliquem extimescas: longe ab hoc loco frater est.' In narratione de Susanna senes libidinosi: 'Ἴδὸν, αἱ θύραι κέκλεινται τοῦ παραδείσου, καὶ οὐδεὶς θεωρεῖ ἡμᾶς. Juven. 'Tam facile et primum est Superos contemnere testes, Si mortalis idem nemo sciat.' Plin. Epist. 'Tantumque licentiæ pravis ingeniis adjicit illa fiducia, Quis enim sciet?' *Pric. Necessarii facinoris*] Rationem epitheti istius non assequor: fortasse locus corruptus: quæ Beroaldus attulit, non satisfaciunt. *Idem.*

Nam quod nemo novit, pæne non fit] *Fux. penitus non fit.* Roaldus. Ms. *Namque nemo novit, pæne non infit.* Colvius. Ms. *penitus non fit.* Sciopp. in Symbola. *Palat. namque infit, q. n. n. p. n. f.* O stulta! licet homines non noverere facta tua mala, novit tamen ea ille, qui supra nos negotium curat, Deus, quem nemo fallit judicem. Unde et non profane homo profanus Offic. lib. III. dicit: 'si omnes Deos hominesque celare possimus, nihil tamen avare, nihil injuste, nihil libidinosè, nihil incontinentè esse faciendum.' Notata ad Minutium fol. 61. et Eusebius de præparat. Euang. lib. XIII. c. 11. *Elmenh. Ms. p. non infit:* unde fortasse, *pæne infit*, id est, non fit, aut *nævum fit*. Brant. Ms. *penitus pæne non fit.* Sic forte leg. *Wass. Penitus* habent quoque Oxon. et Guelf. pr. D'Orv. *pæne non infit* *Palat. Guelf. sec. cum Lips.* Nam erravit Elmenhorstius, a quo deceptus Scriverius edidit, ut ille scripsit in Cod. eo haberi. Ineptiit suo more Brant. Nihil muto cum Pricæo. *Namque n. Palat. Guelf. sec. Namque quod n. Oxon. et Guelf. pr. Oud. Quod nemo novit, pæne non fit*] Seneca I. 13. de Ira: 'Innocentem quisque se dicit, respiciens testem, non conscientiam.' Solomo Proverb. 30. 19. 20. 'Viam aquilæ in cælo, viam colubri super petram, &c. talis est via mulieris adulteræ, quæ comedit, et

tergens os summi, dicit, Non sum operata malum.' Ovidius III. Amor. 'Non peccat quæcunque potest peccasse negare, Solaque deformem culpa professa facit.' Simplificus in cap. 47. Epicteti: "Εως ἂν ἐλεγχθῶμεν, οὐδέμα λαμβάνειν, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ἡμαρτηκέναι δοκεῖν. Salvius lib. VII. 'Solet flagitiosa res, quando agitur occulte, fidem facinoris non mereri.' Oxoniensis, et duo alii Mss. non male, *penitus non fit*: communem lectionem retineo tamen, ob hæc Zenonis Veronensis: 'Pene pro infecto habetur, quod non diffamatur.' (Serui. IV. de Esaia.) et ista Senecæ II. 29. de Ira: 'Qui dicere tibi nisi clam non vult, pene non dicit.' *Pric.*

Quamquam tale facinus protinus exhorruisset, &c.] Lib. IX. 'Exhorruit Myrmex inauditum facinus.' *Idem.*

Non tamen negationis intempestiva severitate putavit exasperandam] Provide hoc, præcipue eam erga, quæ parentis locum implebat. Gellius II. 7. ubi de liberorum officio in parentum imperia: 'Sententia media optima et tutissima est, quædam parendum esse, quædam non obsequendum: sed ea tamen quæ obsequi non oportet, leniter, at verecunde, ac sine detestatione nimia, sine opprobriatione acerba reprehensionis declinandam sensim, et relinquenda, non respicienda esse.' Vide quæ Acrotatus in Plutarchi apophthegm. Pro intempestiva, melius intempestivæ scribas, ut respondeat sequenti membro. 'Intempestivæ severitatis negationem' opponit 'cantæ promissionis dilationi.' *Idem.* Negationis intempestiva severitate] Id est, (ut infra argumento alio,) 'intempestiva repulsa.' *Idem.*

PAG. 212 Exasperandum, sed leniendum] Vulgo, exasperandum, et paulo post leniendam. Colv. Al. exasperandam. Bert. leniendam. Elmenh. Omnes tacite Colvium secuti sunt, excepto Florido. Et sane Mss. quos quorum-

ve excerpta adhibui, neutrum genus servant. Quia scilicet librarii putarunt referendum esse ad *facinus* proxime præcedens. Quamquam ego malim tunc *malum* subintelligere, multum tamen cum Edd. Colvio prioribus et Florido præfero genus femininum, et capio de *Noverca*, quam, (non vero *facinus* aut *malum*), hortatus est, 'ut bonum caperet animum.' Passim exasperari dicitur non tantum res aut bestia, sed etiam homo, qui iratus redditur. Sic I. IX. p. 197. 'Mulier altius commota atque exasperata:'. p. 204. 'Sermone exasperatus latro.' Solin. c. 53. e Mss. 'offendit asperavitque Cæsarem.' Ita etiam 'lenire aliquam' I. V. p. 104. 'Clementer ad se vocatam permulcet verbis lenientibus.' L. VI. init. 'Iratum uxoriis blanditiis lenire.' Et sic alii passim. Oud. Sed cautæ promissionis dilatione leniendam] Impudici et importuni petitores non raro tali astu elusi: vel vide Nostrum VIII. de Charite et Thrasylo. Charicia lib. V. apud Heliodorum: 'Ὁρῶν τὸν Φοίνικα μὴ ἀνιέντα, ἀλλ' εἰς ὑπερβολὴν τε πρὸς τὸ βούλημα θερμαινόμενον, καὶ ἡμέραν οὐδεμίαν τοῦ διαχλεῖν περὶ τῶν αὐτῶν ἀπολειπόμενον, ἔγνω τὸ παρὸν ὑπερθέσθαι χρησταῖς ἐπαγγελίαις. Eadem VII. ad Theagenem suum, quem ardentem Arsace appetebat: Εἰ ἄσπονδοι δοκιμάσεις τὸ αἰτούμενον, ἀλλὰ σὺ γε πλάττου τὸ συγκατατίθεσθαι, καὶ τρέφω ἐπαγγελίαις τῆς βαρβάρου τὴν ὄρεξιν, ὑπερθέσει ὑπότμε τὸ πρὸς ὄξύ τι καθ' ἡμῶν βουλευσασθαι, ἐφθόνων ἐλπίδι, καὶ καταμαλάττων ὑποσχέσει τοῦ θυμοῦ τὸ φλεγμαῖνον. *Pric.*

Ergo prolixè pollicetur] 'Ægram Multa bonum simulans vana spe ludat amantem.' Infra hic lib. XI. 'Meam differens instantiam, spei melioris solatiis alioquin anxium mihi permulcebat animum.'

Bonum caperet animum, &c. suadet] Lib. III. 'Bono animo es, quod ad hujus rei curam pertinet.' Lib. VII. 'Bono animo et Charite dulcissima:'

et in Floridis: 'Ægrum jubet uti sit bono animo.' Apud Heliodorum lib. I. 'Ἐπηγγέλλετο, καὶ θυμὸν ἔχειν ἀγαθὸν προὔτρεπε. *Idem.*

Se saluti redderet] *Fux. reduceret.* Roaldus. Cum D'Orvill. Cave, quid mutes. Sic alibi, 'reddi quieti,' 'pæ-næ,' 'viæ,' 'Lari,' in Nostro. Vide Indicem. Abest vero verbum *suadet* a Pithæano. Forsan offendit librarium tempus præsens pro præterito; quia subjunctivi modi tempus est imperfectum. Sed adi notata ad Cæs. I. I. B. G. c. 8. I. I. B. Civ. c. 18. 'Petit, ut mitteretur.' Suet. Cæs. c. 56. 'Si vellet, commutet.' Virg. *Æn.* VI. 534. 'Fortuna fatigat, Ut tristis sine sole domos, loca turbida, adires.' *Oud. Refectionique se ac saluti redderet*] Bene hoc, ex refectione enim salus. Act. 27. 34. Παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας. *Pric.*

Donec patris aliquæ profectione liberum voluptati concederetur spatium] Simulatio, ad eorum morem composita, qui amores furtivos sectantur. Proverb. VII. 19. 'Fruamur cupitis amplexibus, &c. non est enim vir in domo: abiit via longissima.' Achilles Tatius lib. VIII. Τοῦ ἀνδρὸς στειλαμένον τινὰ μακρὰν ἀποδημίαν, καιρὸν τοῦτον πενόμικεν εὐκαιρὸν μοιχείας. Sic uxor Barbari hic lib. IX. marito peregre profecto. *Idem.*

A noxio conspectu novercæ] Lib. II. 'Perinde in ejus' (Pamphilæ magæ) 'faciem oculos meos, ac si in Avernum lacum, &c. dejeceram.' *Idem.*

Consilio pleniore] Haud spernenda est Bertiniani Cod. lectio, Appuleianum sat stylum sapiens. Vide ad I. IX. p. 197. 'Altius commota:' et I. X. p. 211. Quia tamen reliqui Mss. et Ed. Junt. post. conspirant in lectione, a Colvio restituta, *consilio pleniore*, eaque Latinissima est, facile in illa acquiesco. Sic 'plena gaudia' Cic. Tusc. V. 67. 'plena fides' Ovid. Ep. XII. in f. ac 'plenior aura' Ep. XX.

242. Claud. I. in Ruf. 12. 'Plena promissa' Front. I. III. 3. 1. 'plena gratia' Vell. I. II. c. 16. Immo Nostro p. 214. 'filii plenius operabatur affectibus.' p. 220. 'fiducia latendi pleniore capta.' p. 227. 'plena cum sanctionibus disposita.' Forsan et sic rescribendum in Floro I. III. c. 17. 'ad plenæ spem civitatis:' ut eidem I. IV. c. 4. 'plena dignitas.' Mox transponit verba *senem educatorem* Meurs. ad Lycophr. vs. 241. *Oud. Et magnam domus cladem ratus indigere consilio pleniore, ad quendam compertæ gravitatis educatorem senem protinus refert*] Apud Senecam: 'Secede mecum potius, ut rerum statum Dubium ac minacem juncta consilia explicent.' In Florent. *Etiā magnam domus cladem, &c.* unde facile germanam scripturam eruo, *Et tam m. d. c. Pric.*

Sed impatiens vel exiguæ dilationis mulier] Augustinus Confess. VI. 15. 'At ego, &c. dilationis impatiens,' &c. Merito autem hujusmodi mulierem *impatientem* vocat. Seneca Hippol. 'Sed Phædra præceps graditur, impatiens moræ.' Jul. Firmicus in de errore prof. relig. 'Nullo genere, &c. muliebris impatientiæ tormenta curantur.' *Idem* VI. 30. Mathes. 'Eritque, &c. ista mulier circa omnem libidinem vitio prostituti pudoris impatiens.' Virgilius VI. 'His Phædræ Procrinque locis,' &c. ubi Servius: 'Fœminarum tantum ponit exempla, non quod desint viri, sed elegit sexum impatientem ad amandum.' Confer et quæ supra pag. 31. notata. *Idem. Exiguæ dilationis*] Scriptor de excid. Hierosolym. IV. 4. 'Dilationem tam exiguam nequaquam impedimento futuram.' *Idem.*

Ficta qualibet causa] Malim, *quamlibet*. Vide Suet. Vespas. c. 5. 'Quamlibet magnum.' N. Heins. ad Ovid. Ep. VI. 140. 'Quamlibet iratis justa dat arma dolor.' *Oud.*

Modo istud, modo illud causæ faciens] Hoc VII. Heliodori in re simili, ἔλ-

λοτε ἄλλας προφάσειν ὑπερτίθεσθαι. et VIII. ποικίλας, καὶ ἄλλοτε ἄλλας προφάσεις ἀναπλάττειν. Virgilius Eclog. IX. 'Causando nostros in longum ducis amores:' ubi Servius: 'Causas nec-tendo differs desideria nostra.' Sic, 'trahere omnia, et alias, deinde alias moræ causas facere,' apud Sallustium in Jugurthino. *Pric.*

Ad l. d. transtulisset odium] Ms. *trans-tulit.* Colv. Solent libidinosæ mulieres, quorum amores ipsæ ultro appetiverunt, si ab iis contemni ac repudiari se videant, illico illos calumniari, et pessimis habere modis. Exempla aliqua commemorat M. Ant. Muret. var. lect. lib. I. cap. 12. *Trans-tulit.* Al. *transtulisset.* Elmenh. *Trans-tulit* cum Cod. Lips. habent Pal. D'Orv. Bert. Guelf. sec. Edd. Junt. Ald. Wow. Scriv. *Pric.* debito sensu. Quia tamen in Mss. Flor. Oxon. Guelf. pr. Par. Pith. aliisque, et ceteris Edd. scribitur alterum, et in Pithæano non comparet *ad*, vide, num legendum, *l. d. transtulit ad odium.* Oud. *Quoad illa, &c. pollicitationem sibi negatam manifesto perspicens, mobilitate lubrica nefarium amorem ad longe deterius odium transtulit]* In vetere Mimio: 'Aut amat aut odit mulier, nihil est tertium.' Juvenalis: 'Mulier sævissima tunc est, Cum stimulos odio pudor admovet:' quod ipsum hac in facti specie impletum. Heliodorus lib. VII. Φιλόνοιο γυναικας, ἀμείλικτοι γίνονται καὶ βαρυμήριδες ἀποτυγχάνουσι, καὶ τοὺς ὑπερόπτας ὡς ὑβριστὰς ἀμύονται. *Idem* VIII. 'Ἀπελπισθεὶς δ' ἔρωσ οὐδεμίαν ἔχει φειδῶ τοῦ ἔρωμένου, τρέπειν καὶ φιλεῖ τὴν ἀποτυχίαν εἰς τιμωρίαν. Quintilianus VI. Declam. 'Est quædam ultima amorum rabies, et novissime in furorem vota ipsa vertuntur.' *Pric.* *Nunciorum varietate]* Contra in Glossario: 'Sine nlla varietate, ἀνευ ποικιλίας τινος, ἢ ἀμφισβητήσεως. Lipsius, *mendaciorum varietate*: infeliciter. *Idem.* *Mobilitate lubrica, &c.]* Lib. II. 'Lubricis gestibus mobilem spinam qua-

tiens.' *Idem.* *Mobilitate lubrica nefarium amorem ad longe deterius odium transtulit]* Ad odium, vitæ juvenis perniciosum. Servius ad Æneid. I. 'Amantibus nec levius aliquid, nec mutabilius invenitur: ut in ipsa probatur Didone: nam de ejus interitu cogitat, ejus paulo ante amore deperibat.' Theophrastus apud Plutarchum in Catonis M. vita: Κινδυνεύει τὸ λίαν φιλεῖν, αἴτιον τοῦ μισεῖν πολλάκις γίνεσθαι. *Idem.*

Adsumpto statim nequissimo, &c.] Sic Act. 17. 5. in malo, προσλαμβάνεσθαι. Tacitus Annal. III. 'Secretis colloquiis ferocissimo quoque adsumpto.' *Idem.*

Et ad omne facinus emancipato, &c. serculo] Talis apud eundem Annal. XV. 'libertus cuicunque flagitio promptus:' tales et Annal. XI. 'pecunia, &c. in omne flagitium obstricti.' Seneca Herc. Fur. 'Ad omne clarum facinus audaces manus.' *Idem.*

Dotali serculo] Pal. *de tali.* Inepte. Vide Beroald. et Jctos. Non autem est Casus Dativus sed Ablat. absolutus. In verbis 'consilia communicat' rursus subintelligenda sunt *cum eo.* Adi ad Cæs. I. III. B. Civ. c. 18. et Drak. ad Liv. I. VI. c. 4. 'Cum plebeiis magistratibus consilia commuicare.' Oud. *Dotali servo]* 'Dotales servi' (ut ex verbo ipso notissimum est) dicuntur, quos uxor cum dote ad maritum attulit. Plaut. in Asinario: 'Dotalem servum Sauream uxor tua adduxit, cui plus in manum sit quam tibi.' De servis dotalibus et ancillis mentio fit apud jurisconsultos: et ait Paulus titulo de donationibus: 'Si quid in pueros ex ancillis dotalibus natos maritus impenderit, aut in doctrinam, aut in alimenta, non conservatur marito, quia ipse ministeriis eorum utitur: quemadmodum si a prædonibus redemisset servos dotales:' 'recepticium' vero 'servum' appellant proprium uxoris, quem sibi recipit ac retinet, neque doti dat.

De quo A. Gellius, de quo et M. Cic. loquitur, sic scribens: 'ubi irata facta est, servum receptitium sectari atque flagitari virum jubet.' *Beroald.*

Præsentaneum comparat] Sic hoc loco et p. 216. 'Furcifer iste venenum præsentaneum comparare sollicitus: ut videtur esse in Oxon. et Par. Ac solent alii hanc vocem de *φάρμακω δηλητηρίῳ* et *præsenti* (ut sæpissime Latini) efferre. Ita Suet. Ner. c. 33. 'Venenum velocissimum ac præsentaneum coquere.' Quinct. Decl. xvii. 11. Verum *præsentarium* dant ceteri Codd. et Edd. eaque terminatio videtur magis Appuleiana, ut *extrarius*, de quo alibi. L. ii. p. 37. 'Nostri vim præsentariam.' Ita et Gellio l. vi. c. 4. 'Venenum dedisse non præsentarium.' Sic enim Mss. Quamquam Beroald. ad Suet. et hic Pricæus *neum* citent. Testatur vero postremus, in Oxon. Cod. legi *peremptorium* e glossa, ut patet ex Paræano et Guelf. pr. qui habent *peremptorium præsentaneum*, ex pag. 217. 'Venenum peremptorium comparare.' Ceterum male D'Orvill. præbet *præparat*, quod sequitur. *Oud.* *Venenum præsentaneum comparat*] Apud Quintilianum ille xvii. Declam. 'Virus præsentaneum paro, quod statim, quod subito corripit.' Sic Gellii vi. 4. 'venenum præsentaneum.' Oxon. *peremptorium*, ut infra heic hac in narratione vocatur. Onomasticon vetus: 'Peremptorius, ἀναπεικός.' scripserim, *Peremptorium, ἀναπεικόν*' intelligens 'venenum.' *Pric.*

Insontis privigni] Quint. Declam. i. et ii. lib. i. Antholog. i. c. 50. *Elmenh.* *Idque vino diligenter dilutum, insontis privigni præparat exitio*] 'Decet hæc dare dona novercam.' 'Cocetque venenum, Privignoque datum.' Juvenal. vi. *Pric.*

Dum de oblationis opportunitate secum noxii homines deliberant] Lib. vi. 'Dum secum mitissimi homines altercant de mea nece,' &c. *Idem.*

Proprius p. f. filius] *Proprius* est *suus*, qui in oppositionem alterius filii sibi erat proprius. Vide Borrich. in Vind. Latin. p. 192. Tib. i. 6. 69. ubi forsitan leg. 'Vive diu. tibi, dulcis anus, proprios ego vitæ, Sit modo fas, annos contribuisset velim.' Vulgo, *mihî*, et *tecum*. Cum exciderat *vi*, fecerunt *tecum*, &c. Sil. Ital. l. xii. vs. 717. 'ut sævis Gradivus in armis Impleret dictum proprio de nomine campum.' Cic. vi. ad Fam. i. 'ullo proprio periculo: ut infra p. 214. 'metu periculi proprii.' Immo explicari potest *naturalis* in oppositionem *privigni*. Sic p. 236. 'capellæ canitiem propriam luteo colore mutant.' *Oud.* *Post matutinum laborem studiorum, &c.*] Ita in lib. i. Cod. de adess. et domest. &c. 'studiorum labor: apud Nostrium in de Platonis dogm. 'studendi labor: in Apologia, 'labor literatus: et Capellam lib. i. 'Philologiæ laborata' (i. e. *laboriosa*) 'pervigilia.' Bene et *matutinum laborem*. Seneca de patribus loquens: 'Excitari jubent liberos ad studia maturo obeunda.' *Pric.* *Studiorum*] Glossæ: 'Studiorum, ἀσκήσεων.' *Idem.*

PAG. 213 *Nescius fraudis occulta*] 'Ignarus, et juveniliter hauriens: ut in re tali, de Druso Tacitus. Casum similem apud Lucianum habemus in Zenophantis et Callidemidæ Dialogo. *Idem.*

Haustum] Leviter id mutandum credo, et scribendum, *continuo perduxit haustu*. 'Educere,' 'perducere,' antiquis illis et Romane loquentibus, non aliud sonabant, quam nobis 'ebibere.' Plautus Amphitruone: 'Hirneam, ut matre fuerat natum, vim eduxi meri.' Apuleius hoc eodem libro: 'Grandissimum calicem uno haustu perhausi.' Versus antiquissimi Poëtæ, ex quinto lib. Arnobii (p. 175.) huc accersere visum est: 'Inde manu poculum sumit, risque sequenti Perducit totum Cyceonia læta liquorem.' *Stewech.*

Exanimis terræ procumbit] Seneca Hippol. 'Repente terræ corpus exanimum cadit.' *Pric.*

Malitiæ novercalis exemplar unicum] Virgilius: 'Miscueruntque herbas, et non innoxia verba: ubi Servius: 'Exprimit augmenta malitiæ novercarum,' &c. Lactantius in de opific. Dei, de Cicerone: 'Eloquentiæ ipsius exemplar unicum.' De 'novercalibus odiis' vide Marcellum Donatum ad initium Taciti Annalium. *Idem.*

Clade familiæ vindictæ compendium traxit] Palat. *cladem f.* Elmenh. Loci hujus sensus satis est clarus, sive mulier illa ex strage familiæ, sui que filii morte traxit, sive cepit sibi, brevior viam ultionis, et ad vindictam de privigno sumendam. Atque sic habent Mss. Flor. Pith. Oxon. primusque edidit Vulcan. Ed. sec. Wower. Elmenh. *Pric.* Flor. Verum Mss. et Edd. reliqui exhibent *cladem* per adpositionem: sed tum mallem cum viro docto (Modium puto) legere: *Cladem f. in vind. comp. traxit.* 'Compendium vindictæ,' ut Silio l. x. 176. 'leti compendia.' Vitiose in Palat. *transit*, Guelf. sec. *transit.* Oud.

Missoque prot. cursore, qui vianti] Fux. *misitque prot. cursorem, qui per-vianti.* Roald. *Misitque prot. cursorem.* *Idem* (vulgares libri) *missoque prot. cursore.* De servis Cursoribus hic Beroaldus. Est et locus Senecæ Epistol. cxxiii. 'Omnes jam sic per-egrinantur, ut illos Numidarum præcurrat equitatus, ut agmen cursorum antecedit.' *Colv.* *Missoque prot. cursore.* Vulgo, *misitque p. cursorem.* Ad Beroaldum. *Elmenh.* De cursoribus servis ad satietatem egerunt viri docti, de servis scribentes. Nostro similis est 'Phaontis cursor, cui codicillos præripuit Nero, apud Sneton. c. 49. Vide et c. 29. et in Tito c. 9. 'cursores suos misit.' Murat. Inscr. p. 2046. 7. fuitque in Palatina domo 'Cursorum præpositus' Grutero Inscr.

p. 600. 15. Ceterum minus bene Elmenhorstius revocavit lectionem Edd. Vett. *missoque cursore*, licet e adstipulenter Mss. Flor. Pith. Bert. Tunc enim dubium nimis evadit, quod pertineat *eodem*, ntrum ad *cursorem* an ad *maritum*, qui ibi necessario intelligendus. Quare placet et mihi ut Wowerio, *Pric.* Flor. cum Mss. Lips. Fux. Reg. Oxon. Pal. D'Orv. Par. *misitque cursorem.* Suspicio tamen ab Appuleii manu fuisse, *misitque p. cursor*, cui cum lector vel librarius adposuisset e, id est, *est*, abiit in *cursore*: unde alii *misso cursore*, alii *misit cursorem* fabricarunt. Quid autem sibi voluerit Scriverius edens, *missoque cursorem*, nescio. Dein in Reg. Fux. non est *qui per-vianti*, sed *exsulat qui.* L. vi. p. 12. 'Quis viantium.' Oud. *Misitque protinus cursorem, qui vianti marito domi expugnationem nunciaret*] Cyprianus lv. Epist. 'Semper scelera festinant quasi contra innocentiam festinatione prævaleant.' De *cursoribus* vide Pignoratius in de Servis pag. 147. et sequens Suetonius de Nerone: 'Perlatos cursore, &c. codicillos præripuit' Plinius lib. vii. epist. 12. 'Cursor dimisso.' Onomasticon vetus: 'Cursor, *δρομεύς.*' Glossæ: 'Ταχυδρόμος cursor.' Glossæ aliæ: 'Exercipet *ταχυδρόμος, δρομεύς, καὶ κόρσωρ.*' *Pric.* *Misso cursore*] Inter mancipia sunt et cursores: quod ex lectione jurisconsultorum sat cognitum est scribit enim Paulus volumine de legatis 3. 'quod si alii vernæ, alii cursores legati sint, si quidam cursor et vernæ sint, cursoribus cedentibus semper enim species generi derogat' Antiquitas celebrat *cursores*, quos *herodromos* vocant, qui die uno ingens spatium cursu emetiebantur. Inter quos clarissimus fuit Philonides Alexandri magni cursor, ex Livio Plin. Probo Æmilio, et cæteris. *Beroald.*

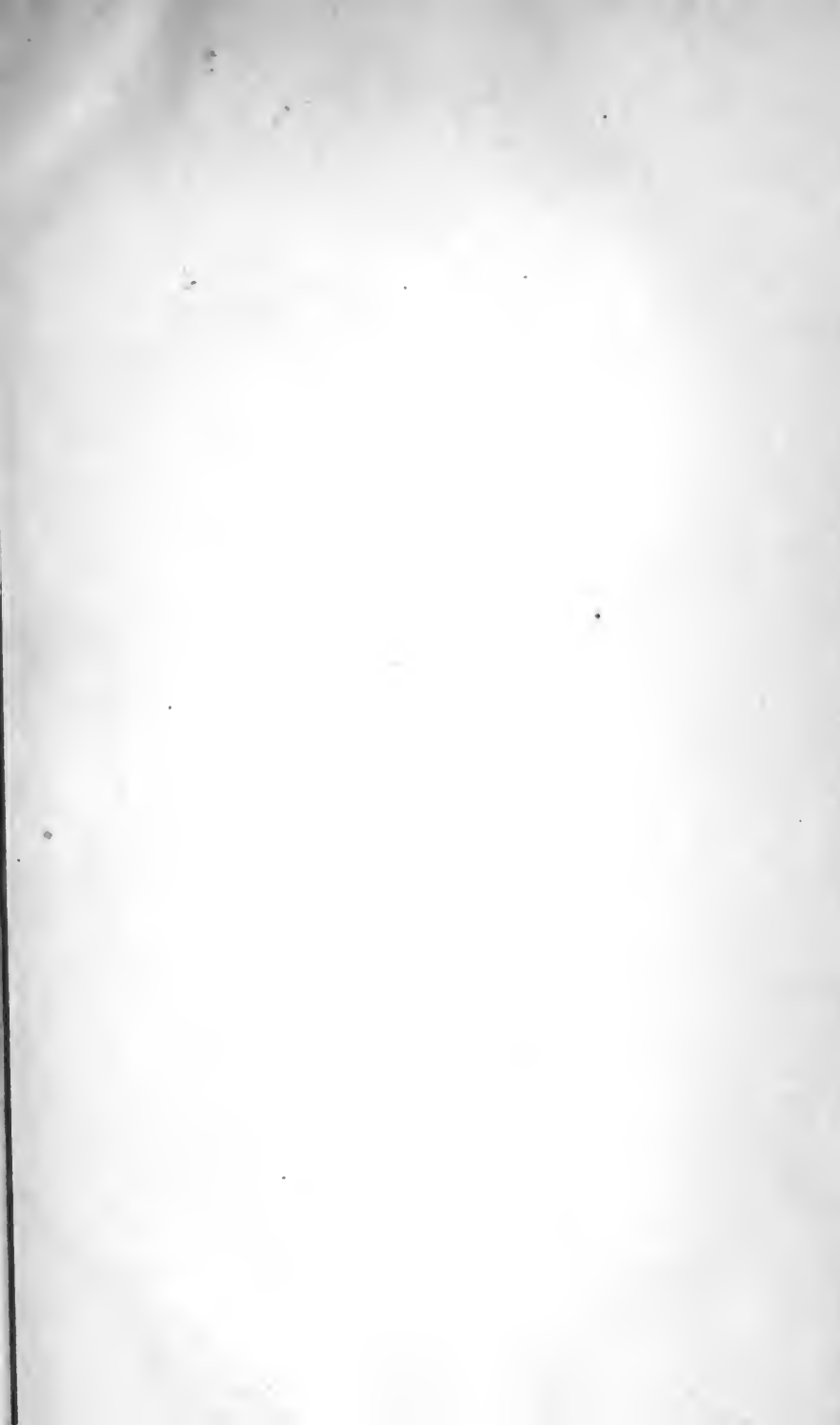
P. Nimia temeritate] Forte scri

The first of these is the
 second is the
 third is the
 fourth is the
 fifth is the
 sixth is the
 seventh is the
 eighth is the
 ninth is the
 tenth is the
 eleventh is the
 twelfth is the
 thirteenth is the
 fourteenth is the
 fifteenth is the
 sixteenth is the
 seventeenth is the
 eighteenth is the
 nineteenth is the
 twentieth is the
 twenty-first is the
 twenty-second is the
 twenty-third is the
 twenty-fourth is the
 twenty-fifth is the
 twenty-sixth is the
 twenty-seventh is the
 twenty-eighth is the
 twenty-ninth is the
 thirtieth is the
 thirty-first is the
 thirty-second is the
 thirty-third is the
 thirty-fourth is the
 thirty-fifth is the
 thirty-sixth is the
 thirty-seventh is the
 thirty-eighth is the
 thirty-ninth is the
 fortieth is the
 forty-first is the
 forty-second is the
 forty-third is the
 forty-fourth is the
 forty-fifth is the
 forty-sixth is the
 forty-seventh is the
 forty-eighth is the
 forty-ninth is the
 fiftieth is the
 fifty-first is the
 fifty-second is the
 fifty-third is the
 fifty-fourth is the
 fifty-fifth is the
 fifty-sixth is the
 fifty-seventh is the
 fifty-eighth is the
 fifty-ninth is the
 sixtieth is the
 sixty-first is the
 sixty-second is the
 sixty-third is the
 sixty-fourth is the
 sixty-fifth is the
 sixty-sixth is the
 sixty-seventh is the
 sixty-eighth is the
 sixty-ninth is the
 seventieth is the
 seventy-first is the
 seventy-second is the
 seventy-third is the
 seventy-fourth is the
 seventy-fifth is the
 seventy-sixth is the
 seventy-seventh is the
 seventy-eighth is the
 seventy-ninth is the
 eightieth is the
 eighty-first is the
 eighty-second is the
 eighty-third is the
 eighty-fourth is the
 eighty-fifth is the
 eighty-sixth is the
 eighty-seventh is the
 eighty-eighth is the
 eighty-ninth is the
 ninetieth is the
 ninety-first is the
 ninety-second is the
 ninety-third is the
 ninety-fourth is the
 ninety-fifth is the
 ninety-sixth is the
 ninety-seventh is the
 ninety-eighth is the
 ninety-ninth is the
 hundredth is the

The first of these is the
 second is the
 third is the
 fourth is the
 fifth is the
 sixth is the
 seventh is the
 eighth is the
 ninth is the
 tenth is the
 eleventh is the
 twelfth is the
 thirteenth is the
 fourteenth is the
 fifteenth is the
 sixteenth is the
 seventeenth is the
 eighteenth is the
 nineteenth is the
 twentieth is the
 twenty-first is the
 twenty-second is the
 twenty-third is the
 twenty-fourth is the
 twenty-fifth is the
 twenty-sixth is the
 twenty-seventh is the
 twenty-eighth is the
 twenty-ninth is the
 thirtieth is the
 thirty-first is the
 thirty-second is the
 thirty-third is the
 thirty-fourth is the
 thirty-fifth is the
 thirty-sixth is the
 thirty-seventh is the
 thirty-eighth is the
 thirty-ninth is the
 fortieth is the
 forty-first is the
 forty-second is the
 forty-third is the
 forty-fourth is the
 forty-fifth is the
 forty-sixth is the
 forty-seventh is the
 forty-eighth is the
 forty-ninth is the
 fiftieth is the
 fifty-first is the
 fifty-second is the
 fifty-third is the
 fifty-fourth is the
 fifty-fifth is the
 fifty-sixth is the
 fifty-seventh is the
 fifty-eighth is the
 fifty-ninth is the
 sixtieth is the
 sixty-first is the
 sixty-second is the
 sixty-third is the
 sixty-fourth is the
 sixty-fifth is the
 sixty-sixth is the
 sixty-seventh is the
 sixty-eighth is the
 sixty-ninth is the
 seventieth is the
 seventy-first is the
 seventy-second is the
 seventy-third is the
 seventy-fourth is the
 seventy-fifth is the
 seventy-sixth is the
 seventy-seventh is the
 seventy-eighth is the
 seventy-ninth is the
 eightieth is the
 eighty-first is the
 eighty-second is the
 eighty-third is the
 eighty-fourth is the
 eighty-fifth is the
 eighty-sixth is the
 eighty-seventh is the
 eighty-eighth is the
 eighty-ninth is the
 ninetieth is the
 ninety-first is the
 ninety-second is the
 ninety-third is the
 ninety-fourth is the
 ninety-fifth is the
 ninety-sixth is the
 ninety-seventh is the
 ninety-eighth is the
 ninety-ninth is the
 hundredth is the

3 1158 00968 0991

AM

IC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

AA 000 404 788 2

SOUTHERN B
UNIVERSITY OF C
LIBRARY
LOS ANGELES, CALIF.

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
Los Angeles

This book is DUE on the last date stamped below.

DUPLICATE

MAY 4 1985

